

อิทธิพลของ สมุททกานุกรภาพ 2

พิมพ์ครั้งที่ 3

นาวาเอก หัสไชยญ์ มั่งคั่ง ผู้แปล
พลเรือเอก สำเภา วรธ บรรณาธิการ

อิทธิพลของ สมุททกานุกรภาพ 2

พิมพ์ครั้งที่ 3

นาวาเอก หัสไชยญ์ มั่งคั่ง ผู้แปล
พลเรือเอก สำเภา พลธรรมาธิการ

อิทธิพลของสมุททานุภาพ 2

นาวาเอก หัสไชยญ์ มั่งคั่ง ผู้แปล
พลเรือเอก สำเภา พลธร บรรณาธิการ

จำนวนหน้า 632 หน้า

ปีที่พิมพ์ กรกฎาคม 2562

ครั้งที่พิมพ์ พิมพ์ครั้งที่ 3

จำนวนพิมพ์ 1,000 เล่ม

เจ้าของ ฝ่ายวิชาการ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ
106 หมู่ 3 ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170

ปกและรูปเล่ม นาวาเอก หัสไชยญ์ มั่งคั่ง

ภาพหน้าปก จาก “The Malaysian Lifestyle Media” :

[http : //mforum2.cari.com.my/forum.php?mod=viewthread&tid=514113warships.eu/index.php?/topic/76-future-of-the-rn/](http://mforum2.cari.com.my/forum.php?mod=viewthread&tid=514113warships.eu/index.php?/topic/76-future-of-the-rn/)

พิมพ์ที่ กองโรงพิมพ์ กรมสารบรรณทหารเรือ

สารบัญ

สารบัญภาพ	ช
สารบัญตาราง	ญ
คำนำผู้แปลและเรียบเรียง	ฎ
บทที่	
1 สมุททานุภาพในโลกยุคโลกาภิวัตน์ : แนวโน้มของกองทัพเรือสองรูปแบบ	1
1.1 บทนำ : สมุททานุภาพและโลกาภิวัตน์	1
1.2 กองทัพเรือหลังสมัยใหม่	12
1.3 กองทัพเรือสมัยใหม่	28
1.4 การประนีประนอมระหว่างกองทัพเรือสมัยใหม่กับกองทัพเรือหลังสมัยใหม่	34
2 ทะเลและสมุททานุภาพ	41
2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ : ความร่วมมือและความขัดแย้ง	41
2.2 คำนิยามของคำว่า “สมุททานุภาพ”	42
2.3 ทะเล : คุณลักษณะทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญสู่ประการ	49
2.4 ทะเลในฐานะที่เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ	51
2.5 ทะเลในบทบาทที่เป็นเส้นทางในการขนส่ง และแลกเปลี่ยนทางการค้า	53
2.6 ทะเลในฐานะที่เป็นตัวเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสาร และการเผยแพร่ความคิดริเริ่มใหม่ ๆ	59
2.7 ทะเลในฐานะที่เป็นวิธีหนึ่งในการแผ่ขยายอำนาจ	65
2.8 ปัจจัยที่นำไปสู่ความยิ่งใหญ่ในทะเล	69
2.9 สมุททานุภาพ : คุณลักษณะและข้อจำกัดต่าง ๆ	77
3 ใครกล่าวสิ่งใดและเหตุใดคำกล่าวเช่นนั้นจึงมีความสำคัญ :	
แนวคิดทฤษฎีว่าด้วยยุทธศาสตร์ทะเลและการปฏิบัติการทางเรือ	81
3.1 คุณค่าของทฤษฎีในการปฏิบัติการทางเรือ	81

3.2	ว่าด้วยประเภทของทฤษฎี	84
3.3	วิวัฒนาการของทฤษฎีสมูททานุภาพในระยะเริ่มแรก	98
3.4	มาชานและแนวโน้มในการสร้างกองทัพเรือแบบ “บลูวอเตอร์” (bluewater)	103
3.5	คอร์เบตต์และแนวคิดที่ว่าด้วยทะเล	114
3.6	วิสัยทัศน์ทางเลือกของยุทธศาสตร์ทะเล	136
3.7	ยุทธศิลป์ (operational art) และทฤษฎียุทธศาสตร์ทะเลสมัยใหม่	148
3.8	ความท้าทายในอนาคต	159
4	องค์ประกอบของสมูททานุภาพ	161
4.1	บทนำ	161
4.2	การจำแนกองค์ประกอบของสมูททานุภาพ	162
4.3	พลเมืองชาวเรือ สังคมและรัฐบาล	163
4.4	ภูมิศาสตร์ทางทะเล	172
4.5	ทรัพยากร	184
4.6	เศรษฐกิจทางทะเล	191
4.7	เครื่องมืออื่น ๆ ที่เสริมสร้างให้เกิดสมูททานุภาพ	204
4.8	หลักนิยาม	217
5	กองทัพเรือกับเทคโนโลยี	221
5.1	บทนำ	221
5.2	การแบ่งประเภทของกองทัพเรือ	221
5.3	การประเมินประสิทธิภาพในเชิงสัมพัทธ์	226
5.4	กองทัพเรือกับเทคโนโลยี : บทนำ	232
5.5	ยานรบ (platforms)	232
5.6	ระบบ อาวุธ และเซนเซอร์	242
5.7	การปฏิบัติข้อมูลข่าวสาร ?	246

5.8	ความท้าทายจากเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป	254
5.9	ยุทธศาสตร์เพื่อรองรับต่อการสร้างนวัตกรรม	256
5.10	กองทัพเรือกับเทคโนโลยี : ภาพรวมและบทสรุป	267
6	การครองทะเล	271
6.1	วิวัฒนาการของแนวคิดดั้งเดิมในเรื่องการครองทะเล	271
6.2	ข้อจำกัดและคุณลักษณะต่าง ๆ ของการครองทะเล	273
6.3	การเพิ่มขีดความสามารถการครองทะเลอย่างพอประมาณ	280
6.4	การครองทะเลเปิดทางให้กับการควบคุมทะเล	282
6.5	การปฏิเสธการใช้ทะเล (sea denial)	286
6.6	มุมมองในปัจจุบัน (contemporary angles)	289
7	การดำรงไว้ซึ่งการครองทะเล	293
7.1	การดำรงไว้ซึ่งการครองทะเล : แนวทางในการปฏิบัติการ	293
7.2	การรบแตกหัก	294
7.3	รูปแบบและวิธีการรบแตกหัก	304
7.4	ทำอย่างไรจึงจะได้มาซึ่งชัยชนะอย่างเด็ดขาด	312
7.5	รูปแบบและแนวคิดใหม่ ๆ ของการทำสงคราม	318
7.6	ทางเลือกทางยุทธการในการทำสงคราม	323
7.7	วิธีการใช้กองเรือคงชีพ	323
7.8	การปิดล้อมของกองเรือรบ	332
8	การใช้ประโยชน์จากสมุททานุภาพ	343
8.1	การขยายอำนาจจากเรือสู่มัง (maritime power projection) : คำนิยาม	343
8.2	การขยายอำนาจจากเรือสู่มัง : จุดมุ่งหมาย	347
8.3	การปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบก (amphibious operations)	352
8.4	การปฏิบัติการจากเรือสู่มัง	366
8.5	การโจมตีด้วยขีปนาวุธทางยุทธศาสตร์จากเรือสู่มัง	375

8.6	การป้องกันการขยายอำนาจจากเรือผู้ฝั่ง	378
8.7	การโจมตีเส้นทางคมนาคมทางทะเล	389
8.8	การคุ้มครองเส้นทางคมนาคมทางทะเล	398
9	การปฏิบัติการนอกประเทศ	409
9.1	พื้นฐานและภูมิหลัง	409
9.2	คำจำกัดความ	411
9.3	มุมมองด้านการเมือง	415
9.4	มุมมองเกี่ยวกับความเป็นเมือง	419
9.5	ข้อเรียกร้องโดยทั่วไปที่มีต่อกองทัพ	421
9.6	มุมมองเกี่ยวกับทะเล	425
9.7	ขั้นตอนการปฏิบัติการทางเรือนอกประเทศ : ความต้องการด้านทรัพยากร	433
9.8	บทสรุป	463
9.9	บทส่งท้ายว่าด้วยปฏิบัติการช่วยเหลือทางมนุษยธรรม	466
10	การทูตทางเรือ	469
10.1	ขอบเขตของการทูตทางเรือในอดีต : ใครเป็นผู้ริเริ่มสิ่งใดไว้	469
10.2	คุณประโยชน์ที่สมูททานุภาพมีต่อการเมือง	474
10.3	ขอบเขตและขีดจำกัดของการทูตทางเรือ	477
10.4	การปรากฏตัวของกองทัพเรือ	480
10.5	การสร้างภาพลักษณ์ของกองทัพเรือ	491
10.6	การใช้กำลังบีบบังคับทางทะเล	494
10.7	การสร้างพันธมิตร	512
10.8	การทูตทางเรือ : นัยสำคัญสำหรับการกำหนดยุทธศาสตร์	517
11	การบริหารจัดการระเบียบที่ดีทางทะเล	521
11.1	บทนำ : ระเบียบและความไร้ระเบียบ	521
11.2	ทะเลในฐานะที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ	522

11.3	ทะเลในฐานะที่เป็นเส้นทางในการคมนาคมขนส่ง	527
11.4	ทะเลในฐานะที่เป็นวิถีในการแลกเปลี่ยน และได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสาร	545
11.5	ทะเลในฐานะที่เป็นพื้นที่ภายใต้เขตอธิปไตย	549
11.6	ทะเลในฐานะที่เป็นสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ	553
11.7	ความจำเป็นในการรักษาระเบียบที่ดีทางทะเล	558
11.8	การเพิ่มความตระหนักถึงความสำคัญของทะเลให้มากยิ่งขึ้น	560
11.9	การพัฒนานโยบายทางทะเล	565
11.10	การพัฒนากระบวนการจัดการทางทะเลแบบองค์รวม	566
11.11	การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ : เส้นแบ่งความรับผิดชอบระหว่างกองทัพเรือและหน่วยยามฝั่ง	572
11.12	นัยสำคัญสำหรับกองทัพเรือ	583
12	สมุททานุภาพและบทบาทของกองทัพเรือในอนาคต	589
12.1	บทนำ	589
12.2	ทะเลในฐานะที่เป็นแหล่งทรัพยากร	589
12.3	ทะเลในฐานะที่เป็นสื่อกลางในการขนส่งและการแลกเปลี่ยน	590
12.4	ทะเลในฐานะที่เป็นสื่อกลาง ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิด	591
12.5	ผลลัพธ์ : ระบบทะเลของโลก	592
12.6	ระบบที่กำลังถูกคุกคาม	594
12.7	ทะเล สิทธิปกครองและอำนาจอธิปไตย	595
12.8	การปกป้องระบบทะเล	598
12.9	ความร่วมมือทางทะเลเสมือนเป็นพื้นฐาน ของการปฏิบัติร่วมกัน	606
12.10	สมุททานุภาพและบทบาทของกองทัพเรือในอนาคต	616
12.11	วิวัฒนาการของกองทัพเรือในศตวรรษที่ 21	628
	ประวัติของผู้เขียน	631

สารบัญภาพและตาราง

สารบัญภาพ

2.1	เส้นแบ่งระหว่างความขัดแย้งและความร่วมมือ	41
2.2	สมุททานุภาพและความสัมพันธ์กับนโยบายและยุทธศาสตร์	44
2.3	คุณลักษณะสี่ประการของทะเล ความร่วมมือ ความขัดแย้ง และการแข่งขัน	51
2.4	เส้นทางเดินเรือของโรมานไปยังดินแดนตะวันออกไกลและทวีปแอฟริกา ตะวันออกในยุคสมัยอิสลาม	61
2.5	วัฏจักรแห่งความเชื่อมโยงทางทะเล	71
3.1	หลักการสงคราม	93
3.2	กระบวนการพัฒนาของหลักนิยม	97
3.3	การปฏิบัติการยอร์กทาวน์/เซสซาฟิก ปี ค.ศ.1781	103
3.4	ยุทธศาสตร์ทะเล	112
3.5	ระดับของการทำสงคราม	151
3.6	เครื่องมือวางแผนปฏิบัติการ (campaign planning tools)	154
3.7	การปฏิบัติการเชิงรุกจากทะเล	157
4.1	องค์ประกอบของสมุททานุภาพ	163
4.2	ลักษณะทางภูมิศาสตร์ทางทะเลของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	175
4.3	สเปนและทะเล	178
4.4 (a)	รัสเซียและทะเลในสมัยสงครามเย็น	181
4.4 (b)	รัสเซียและทะเลในสมัยสงครามเย็น : ภาพของมหาสมุทรอาร์กติก	182
4.5	องค์ประกอบของอำนาจการรบ	217
5.1	สงครามที่มีเรือช่วยเป็นศูนย์กลาง	249
5.2	เรือใบคาราเวลของโปรตุเกส	258

5.3	เส้นโค้งเอส (The S Curve)	263
6.1	การปฏิบัติการที่นอร์เวย์ ค.ศ.1940	278
7.1	การปฏิบัติการที่แม่น้ำริชเชอเลียเอ (ค.ศ.1776)	310
7.2	สมรภูมिरบในทะเลเหนือ ปี ค.ศ.1916	328
8.1	การยกพลขึ้นบกของโซเวียต	349
8.2	การยกพลขึ้นบกที่กัลลิโพลี	357
8.3	การยกพลขึ้นบกที่นอร์มังดี ค.ศ.1944	359
8.4	แผนผังการบัญชาการรบที่พอล์กแลนด์ ในปี ค.ศ.1982	361
8.5	สงครามคาบสมุทร : ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์	366
8.6	ดรูว์รีส์ บลัฟ (Drewry's Bluff) : การปฏิบัติการจากทะเล	369
8.7	แผนการของฝ่ายสัมพันธมิตร ค.ศ.1991 : การใช้กำลังเชิงรุกจากเรือสู่มิ้ง	374
8.8	การตั้งรับจากการโจมตีด้วยขีปนาวุธ	389
8.9	การโจมตีเส้นทางคมนาคมทางทะเล	392
9.1	แผนภาพแสดงลำดับขั้นของ “การยินยอม”	417
9.2	การปฏิบัติการเพื่อสันติภาพและระดับของความขัดแย้ง	421
9.3	ตำแหน่งเรือฝ่ายพันธมิตรที่ปฏิบัติการในอ่าวเปอร์เซีย	429
10.1	การทูตทางเรือ : องค์ประกอบ	478
11.1	การบริหารจัดการระเบียบที่ดีทางทะเล	521
11.2	เส้นทางขนส่งยาเสพติดในอเมริกาใต้	542
11.3	ระเบียบที่ดีทางทะเล : ข้อกำหนดโดยทั่วไป	559
11.4	อาณาเขตทางทะเล	569
11.5	ขอบเขตของอำนาจในการตัดสินคดี	573
11.6	เส้นแบ่งความรับผิดชอบระหว่างกองทัพเรือและหน่วยยามฝั่ง	575
11.7	หน่วยยามฝั่งและกองทัพเรือสหรัฐฯ	579

12.1	การปกป้องระบบทะเล	598
12.2	พื้นที่ของทะเลหลวงที่ลดน้อยลง	620

สารบัญตาราง

3.1	ต้นกำเนิดของแนวคิดทางทะเลจนถึงปี ค.ศ.1900 (ไม่รวมอังกฤษ-อเมริกัน)	99
5.1	หลักเกณฑ์ที่นักวิชาการใช้ในการแบ่งประเภทของกองทัพเรือ	222
6.1	ประเภทของการควบคุมทะเลโดยจำแนกตามพื้นที่และเวลา	283

คำนำผู้แปลและเรียบเรียง

หนังสือ *สมุทธานุภาพ 2* เล่มนี้ แปลและเรียบเรียงจาก *Seapower : A Guide for the Twenty-First Century* ซึ่งเป็นผลงานของของ เจฟฟรีย์ ทิลล์ (Geoffrey Till) ศาสตราจารย์ที่วิทยาลัยคิงส์ลอนดอน (King's College London) สาขาทะเลศึกษา (Maritime Studies) คณะการป้องกันประเทศศึกษา (Defence Studies) ณ กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ หนังสือว่าด้วยทฤษฎีสมุทธานุภาพ ยุทธศาสตร์ทะเล รวมทั้งประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางทะเลในโลกยุคศตวรรษที่ 21 การพิมพ์ครั้งที่ 3 นี้ได้เพิ่มเติมบทที่เป็นกรอบทฤษฎีโลกาภิวัตน์กับกองทัพเรือสองรูปแบบไว้ในบทแรกซึ่งทิลล์เพิ่มเติมเข้าไปในการพิมพ์ครั้งที่ 2 ของ *Seapower* ดังกล่าว

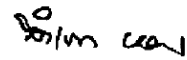
หนังสือเล่มนี้ผลิตขึ้นมาด้วยวัตถุประสงค์ในการศึกษาในกรมยุทธศึกษาทหารเรือเท่านั้น ไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้าแต่ประการใด เช่นเดียวกับหนังสือก่อนหน้านี้ซึ่งได้แก่ *ตำราสงครามซุนวู* *ตำราสงครามโปเลียน* *อิทธิพลของสมุทธานุภาพ* *ปราชญ์แห่งสงคราม* และ *หนังสือแผนที่ประวัติศาสตร์* เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าของนายทหารและนักเรียน นายเรือ และการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อกองทัพและประเทศชาติต่อไป

เจฟฟรีย์ ทิลล์ เขียนตำราเล่มนี้ขึ้นมาจากรากฐานความคิดของ อัลเฟรด เทเยอร์ มาฮาน และเซอร์ จูเลียน คอว์เบตต์ สองนักคิดสำคัญที่ศึกษาเรื่องของ สมุทธานุภาพและยุทธศาสตร์ทะเล มาฮานเป็นนักคิดสมัยศตวรรษที่ 19 ซึ่งศึกษาอิทธิพลของสมุทธานุภาพต่อความยิ่งใหญ่ทางทะเลของอังกฤษโดยอาศัยการวิเคราะห์ด้วยข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของยุโรป และสรุปถึงปัจจัยสำคัญที่ทำให้อังกฤษเป็นมหาอำนาจทางทะเลในยุโรปสมัยใหม่ ส่วนคอว์เบตต์เป็นนักคิดสมัยศตวรรษที่ 20 ซึ่งศึกษาหลักการทางยุทธศาสตร์ทะเลและพบว่ากองทัพเรือไม่ได้ทำสงครามเพื่อให้ได้ชัยชนะในสงครามแล้วจบเท่านั้น แต่กองทัพเรือทำสงครามเพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ทางการเมืองซึ่งอาศัยองคาพยพทั้งหมดของรัฐ เช่น การปฏิบัติการร่วม เป็นต้น ผู้อ่านจะ

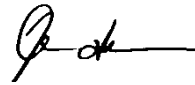
พบแนวความคิดและทฤษฎีสมุททานุภาพของมาฮานและคอร์เบตต์ในบทที่ 3 ของหนังสือเล่มนี้ต่อไป

ขอขอบคุณ นาวาเอก ชูศักดิ์ ชูไพฑูรย์ และ นาวาโท วรรณนันท อาษา ที่กรุณาช่วยตรวจและแนะนำแก้ไขข้อความบางตอนจนเรียบร้อย ในการแปลและเรียบเรียง แม้จะคิดว่าได้ทำอย่างดีที่สุดแล้วก็ตาม ก็ยังเชื่อว่ามีบางส่วนที่ขาดตกบกพร่องหรือไม่สมบูรณ์ จึงขอรับการชี้แนะเพื่อนำมาแก้ไข และผู้แปลหวังว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและการทำงานของผู้สนใจศึกษาหาความรู้เรื่องสมุททานุภาพและยุทธศาสตร์ทะเลต่อไป

ขอขอบคุณ

พลเรือเอก สำเภา พลธร

นาวาเอก หัสไชยญ์ มั่งคั่ง

25 ก.ค. 62

บทที่ 1

สมุททานุภาพในโลกยุคโลกาภิวัตน์ : แนวโน้มของกองทัพเรือสองรูปแบบ

1.1 บทนำ : สมุททานุภาพและโลกาภิวัตน์

เนื่องจากโลกาภิวัตน์มีผลต่อรัฐและการดำเนินนโยบายของรัฐ จึงถือเป็นปรากฏการณ์อันสำคัญต่อสถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ของรัฐต่าง ๆ ในช่วงต้นศตวรรษที่ 21 นี้ ผู้สนับสนุนความคิดนี้ต่อยอดแนวความคิดมาจากสำนักแมนเชสเตอร์ของอังกฤษในศตวรรษที่ 19 ยินดีต่อการปรากฏขึ้นของโลกาภิวัตน์และคาดว่าโลกาภิวัตน์จะเอื้อให้เกิดยุคแห่งสันติภาพและความเจริญรุ่งเรือง มีประชาคมระหว่างประเทศเข้ามาแทนที่การเมืองระหว่างประเทศที่เต็มไปด้วยการแข่งขัน การถ่วงดุลอำนาจด้วยกำลังอาวุธ แต่ผู้ไม่สนับสนุนความคิดนี้มองโลกาภิวัตน์ว่าจะเข้ามาทำลายวิถีชีวิตอิสราภาพ ความเชื่อและอนาคตของประเทศตนเอง อีกกลุ่มหนึ่งคือพวกไม่ตระหนักรู้ว่าเกิดโลกาภิวัตน์ขึ้นจริง โต้แย้งฐานความคิดของผู้สนับสนุนความคิดโลกาภิวัตน์ว่าจะยืนยงต่อไปและมองเห็นความล่มสลายของกระบวนการนี้ในอนาคต แม้จะไม่ชัดเจนก็ตาม แต่ไม่ว่าจะสนับสนุนหรือเห็นด้วย สถานะของโลกาภิวัตน์ทั้งในปัจจุบันและในอนาคตจะเป็นปัจจัยหลักที่จะกำหนดรูปแบบและธรรมชาติของการเมืองระหว่างประเทศ ในทางกลับกัน นโยบายของรัฐบาลและทัศนคติของประชาชนในสังคมที่มีต่อโลกาภิวัตน์ก็จะกำหนดยุทธศาสตร์และนโยบายการป้องกันประเทศและนโยบายทะเล ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อขนาด รูปแบบ องค์ประกอบและหน้าที่ของกองทัพเรือต่อไป

หากกล่าวโดยทั่วไป รัฐต่าง ๆ ในโลกสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 รูปแบบ โดยเกณฑ์ในการแบ่งใช้เรื่องของพัฒนาการด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก **รัฐก่อนสมัยใหม่ (pre-modern)** มีแนวโน้มที่จะเป็นรัฐเกษตรกรรมที่พึ่งตนเองเป็นหลัก มีระดับการขึ้นต่อกันทางเศรษฐกิจ (economic interdependence) อย่างจำกัด รวมทั้งมีกำไรส่วนเกินที่ไม่เพียงพอต่อการขยายการลงทุน เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ในโลกพัฒนาไปข้างหน้า รัฐก่อนสมัยใหม่มักจะถูกมองว่าอ่อนแอ กำลังล่มสลายหรือไม่ก็ล่มสลายไปเรียบร้อยแล้ว รัฐ

เหล่านี้มักจะมีมาตรฐานธรรมาภิบาลที่ต่ำ ทุจริตคอร์รัปชัน กฎหมายไร้ประสิทธิภาพ และมีปัญหาความไม่พอใจของชุมชนท้องถิ่น ส่งผลให้ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นไปได้ยากลำบาก ในทางกลับกัน **รัฐสมัยใหม่ (modern states)** ก่อร่างขึ้นมาจากการผลิตทางอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ซึ่งทำให้เกิดหน่วยการเมืองที่มีประสิทธิภาพ อย่างเช่นรัฐชาติสมัยใหม่ที่เกิดขึ้นในยุโรปหลังสนธิสัญญาเวสต์ฟาเลียในปี ค.ศ. 1648 รัฐสมัยใหม่โดยธรรมชาติแล้วจะต่อสู้แข่งขันและมีความคาดหวังในแบบเดียวกับแนวคิด “สัจนิยม (Realist)” ที่อธิบายว่าความสัมพันธ์ระหว่างประเทศโดยพื้นฐานแล้วคือการต่อสู้เพื่อให้ได้ในสิ่งที่ต้องการ โดยตอบคำถามว่าใครจะได้อะไร เมื่อใด และอย่างไร สิ่งที่ต้องการนี้ได้แก่ ทรัพยากร ดินแดน อิทธิพลและอำนาจ สุดท้าย **รัฐหลังสมัยใหม่ (post-modern states)** จะมีเศรษฐกิจและการเมืองที่มีประสิทธิภาพในหลายลักษณะ รัฐเหล่านี้จะได้รับอิทธิพลจากเศรษฐกิจที่อาศัยข้อมูลข่าวสารในโลกปัจจุบัน โดยลักษณะเศรษฐกิจแบบนี้คือลักษณะสำคัญประการหนึ่งของโลกาภิวัตน์ยุคนี้ รัฐหลังสมัยใหม่จะมองความร่วมมือว่าเป็นธรรมชาติและมุ่งหวังให้เกิดระบบโลกที่รัฐต่าง ๆ ร่วมมือกันโดยมีเป้าหมายในการเปิดเสรีและการขึ้นต่อกันและกันมากยิ่งขึ้น

รัฐก่อนสมัยใหม่ยังคงพบเห็นกันได้ในพื้นที่ทุรกันดารในแอฟริกา หมู่เกาะขนาดเล็กในแปซิฟิกตอนใต้ เฮติ โซมาเลียและที่อื่น ๆ รัฐในเอเชีย-แปซิฟิกส่วนใหญ่เป็นรัฐสมัยใหม่ ในขณะที่รัฐหลังสมัยใหม่สามารถพบได้ในอเมริกาเหนือหรือยุโรปตะวันตกและยุโรปเหนือ แน่แน่นอนว่าการแบ่งประเภทรัฐเช่นนี้ควรจะเป็นในเชิงความมากน้อย ไม่ใช่แยกขาดจากกัน รัฐ “สมัยใหม่” ในเอเชีย-แปซิฟิกบางรัฐมีแนวโน้มที่จะแปรสภาพไปเป็นรัฐ “หลังสมัยใหม่” สูง ในจำนวนนี้ (เช่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ สิงคโปร์ และญี่ปุ่น) มีความเป็นรัฐหลังสมัยใหม่แล้ว เมื่อเป็นดังนี้ รัฐในยุโรปที่เป็นรัฐหลังสมัยใหม่ก็มีความเป็น “สมัยใหม่” ในตัวเองด้วยเช่นกัน!

ดูเหมือนว่าหากจะอนุมานต่อมาก็จะเห็นได้ว่ามีตัวแบบทางความคิดของการพัฒนากองทัพเรืออยู่ 3 ตัวแบบด้วยกัน ตัวแบบทั้งสามจะสะท้อนนโยบายความมั่นคงของรัฐและมุมมองที่มีต่อโลกาภิวัตน์โดยรวม รวมทั้งผลกระทบต่อข้อกำหนดโครงสร้างกำลังทางเรือโดยเฉพาะ กองทัพเรือหลังสมัยใหม่ก็จะสอดคล้องกับรัฐหลังสมัยใหม่

กองทัพเรือสมัยใหม่ก็เป็นไปตามรัฐสมัยใหม่ กองทัพเรือก่อนสมัยใหม่ก็ย่อมต้องมีที่มาจากรัฐก่อนสมัยใหม่

อย่างไรก็ตาม การใช้ศัพท์เฉพาะดังกล่าวอาจต้องการคำอธิบายเพิ่มเติม ในขณะที่ตัวแบบของรัฐและกองทัพเรือทั้งสาม ได้แก่ ก่อนสมัยใหม่ สมัยใหม่ และหลังสมัยใหม่ อันที่จริงยังไม่สามารถหาวิธีการแบ่งที่ดีไปกว่านี้ได้และการใช้คำเหล่านี้ก็ไม่มีเรื่องการตัดสินดี-เลวปะปนแม้แต่น้อย ซึ่งหมายความว่าไม่มีตัวแบบใดดีกว่าตัวแบบอื่น ๆ และไม่ควรมองความเป็นจริงว่าแยกขาดจากกันดังตัวแบบที่เสนอมานี้ เพราะอันที่จริงเราจะเห็นลักษณะทั้งหมดปรากฏร่วมกันในรัฐหรือกองทัพเรือหนึ่ง ๆ “สมัยใหม่” ในที่นี้หมายถึงการปรับแนวคิดการใช้กำลังทางเรือแบบจารีตดั้งเดิมให้เข้ากับสถานะแวดล้อมในปัจจุบันเท่านั้น “หลังสมัยใหม่” หมายถึงการแปรสภาพกองทัพเรือสมัยใหม่ให้กลายเป็นอีกอย่างในบางแง่มุมหรือทุกแง่มุม ในทางกลับกัน กองทัพเรือก่อนสมัยใหม่ก็จะมีขีดแย้งในตัวเองเพราะสถานะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปสร้างปัญหาความอยู่รอดหรือความจำเป็นที่ต้องกระทำบางอย่างมากกว่าแค่การทำให้ประเทศและปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่เป็นเพียงสัญลักษณ์ อย่างดีที่สุดก็เพียงการป้องกันผลประโยชน์หลักของตนเองได้บางครั้งบางคราวเท่านั้น

ตัวแบบเหล่านี้ก็ไม่ได้สมบูรณ์ไปเสียหมดและสามารถใช้คำอื่นทดแทนได้เพื่อให้เกิดความหลากหลาย เช่น แบบดั้งเดิม (traditional หรือ conventional) และแบบไม่ดั้งเดิม (non-traditional หรือ non-conventional) แต่ในภาพใหญ่แล้ว บทนี้จะยึดกับคำว่า “สมัยใหม่” กับ “หลังสมัยใหม่” เพราะการใช้ศัพท์คำอื่นยังมีข้อบกพร่องบางประการและที่สำคัญ ศัพท์ที่ใช้จะเชื่อมโยงการพัฒนากองทัพเรือให้เข้ากับธรรมชาติของรัฐที่เป็นเจ้าของกองทัพเรื่อนั้น รวมทั้งทัศนคติที่มีต่อโลกาภิวัตน์ที่หลากหลาย¹ และประเด็นนี้เองที่มีนัยสำคัญ

¹ สำหรับที่มาในเรื่องการถกเถียงประเด็นโลกาภิวัตน์อันซับซ้อนและต่อเนื่อง โปรดพิจารณา Robert Cooper, *The Breaking of Nations: Order and Chaos in the Twenty-first Century* (London: Atlantic Books, 2004), pp. 37–43; Tangredi, Sam J. (ed.), *Globalization and Maritime Power* (Washington, DC: National Defense University

โลกาภิวัตน์: นัยสำคัญต่อความมั่นคง

ก่อนที่จะวิเคราะห์ผลที่ของโลกาภิวัตน์ที่มีต่อกองทัพเรือโดยเฉพาะ มีประเด็นที่ต้องทำความเข้าใจในเรื่องของนัยสำคัญของโลกาภิวัตน์ที่มีต่อความมั่นคงในภาพรวมก่อน ประเด็นแรก โลกาภิวัตน์ทำให้เกิด “โลกไร้พรมแดน (borderless world)” ในสถานะเช่นนี้ รัฐใดที่ใช้ระบบเศรษฐกิจพึ่งตนเอง (autarchy) เพียงอย่างเดียวจะดำรงอยู่ต่อไปไม่ได้เนื่องจากแนวโน้มของเศรษฐกิจและเทคโนโลยีข้ามพรมแดนมีมากมายหลากหลายขึ้นกว่าเดิม ความสนใจของรัฐต่าง ๆ จะเปลี่ยนแปลงไปสู่ตัวระบบในภาพใหญ่ ไม่ใช่หน่วยย่อยในภาพเล็ก พวกหลังสมัยใหม่จะมองว่าแผนป้องกันประเทศและยุทธศาสตร์ความมั่นคงของชาติจะต้องตอบสนองต่อตัวระบบในภาพรวม (system as a whole) สำคัญสำคัญในการกำหนดยุทธศาสตร์จะต้องใช้แนวคิด “ระบบเป็นศูนย์กลาง (system-centred)” ซึ่งต่างจากการกำหนดยุทธศาสตร์แบบเดิมที่ใช้แนวคิด “รัฐสมัยใหม่เป็นศูนย์กลาง (modern state-centred)” ดังที่เราคุ้นเคยกันอยู่ในปัจจุบัน ระบบจะลดขีดความสามารถและแรงจูงใจของรัฐในการตัดสินใจด้านการทหารอย่างอิสระเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของตนเองเพียงผู้เดียวเท่านั้น รัฐต่าง ๆ จะลดความตึงเครียดในเรื่องการป้องกันอาณาเขตของตนเองลงด้วยความจำเป็นที่ต้องคิดถึงภาพรวมของระบบก่อน

นอกจากที่รัฐหนึ่งจะลดความตึงเครียดในการป้องกันพรมแดนของตนเองแล้ว ยังสามารถลดความหวาดระแวงในเรื่องพรมแดนของรัฐอื่น ๆ อีกด้วย ในโลกยุคโลกาภิวัตน์ การกำหนดยุทธศาสตร์แบบหลังสมัยใหม่มีแนวโน้มที่จะช่วยให้นักยุทธศาสตร์มองไปข้างหน้าในเรื่องภูมิรัฐศาสตร์ การกำหนดยุทธศาสตร์และการนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติโดยการมองไปข้างหน้าเช่นนี้เป็นลักษณะสำคัญของวิธีคิดเรื่องความมั่นคงของยุโรปและอเมริกามาเป็นหนึ่งทศวรรษแล้ว ดังนายโทนี แบลร์ (Tony Blair) กล่าวว่า

พรมแดนในด้านความมั่นคงของอังกฤษไม่ได้อยู่ที่ช่องแคบอังกฤษอีกต่อไป สิ่งใดก็ตามที่เกิดขึ้นในตะวันออกกลางย่อมส่งผลกระทบต่อเราแน่นอน...พรมแดนใหม่ในเรื่อง

ความมั่นคงของอังกฤษจึงอยู่ในระดับโลก กองทัพของอังกฤษจะส่งกำลังไปปฏิบัติการในประเทศอื่นที่ห่างไกลจากเกาะอังกฤษเป็นอันมากในสภาวะแวดล้อมและวิธีการทำสงครามที่ทหารอังกฤษไม่คุ้นเคย โดยเป้าหมายที่ทหารอังกฤษมุ่งไปปฏิบัติการนี้จะไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอธิปไตยทางดินแดนอังกฤษเลย²

หรือจะพิจารณานโยบายของออสเตรเลียซึ่งนายเบรนแดน เนลสัน (Brendan Nelson) รัฐมนตรีกลาโหมออสเตรเลียกล่าวไว้ ก็สอดคล้องเช่นกัน “สิ่งที่เกิดขึ้นในตะวันออกกลางและพื้นที่ห่างไกลในโลกนี้ไม่ได้มีความสำคัญต่อผลประโยชน์และความมั่นคงของออสเตรเลียไปกว่าสิ่งที่เกิดขึ้นตามแนวชายฝั่งของออสเตรเลียเอง”³

ประเด็นที่สอง โลกาภิวัตน์เป็นระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา (dynamic system) เพราะการค้าและธุรกิจรวมทั้งเรื่องทางเศรษฐกิจอื่น ๆ จะเปลี่ยนแปลงลำดับขั้นของผู้ชนะและผู้แพ้อย่างสม่ำเสมอ และหากมองย้อนกลับไปในประวัติศาสตร์ ความขัดแย้งดูเหมือนว่าจะเกี่ยวข้องโดยตรงกับความไม่แน่นอนในทางเศรษฐกิจ⁴ การถือกำเนิดของเรือกลไฟที่มีตู้เย็นแช่แข็งและวิ่งได้ด้วยความเร็วสูง การขุดคลองปานามา และความสามารถของผู้ซื้อและผู้ขายในการเจรจาโดยตรงผ่านโทรเลขเป็นตัวอย่งที่ชัดเจนสำหรับผู้ขายเนื้อและผลิตภัณฑ์นมของนิวซีแลนด์และสำหรับผู้ผลิตของอังกฤษ (เพราะช่วยลดราคาอาหารลง) แต่ส่งผลเชิงลบต่อผู้เลี้ยงแกะและผู้ขายผลิตภัณฑ์นมของอังกฤษ ความสำเร็จของโลกาภิวัตน์ขึ้นอยู่กับการที่ตัวแสดงใหม่ที่ได้รับการสนับสนุน ผู้เสียประโยชน์ได้รับการช่วยเหลือ และการคาดคะเนทิศทางในอนาคตได้อย่างถูกต้อง การป้องกันระบบโลกาภิวัตน์นี้จะต้องทำอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิผล รวมทั้งต้องทำในเชิงรุกมากกว่าเพียงชั่วคราวหรือตอบโต้ต่อบางสิ่งบางอย่างเป็นการเฉพาะเท่านั้น การทำให้ระบบโลกาภิวัตน์นี้มั่นคงจำเป็นต้องอาศัยการปฏิบัติการร่วมกันอย่างต่อเนื่องเพื่อ

² Tony Blair, ‘Reflections on 21st Century Security’, *Speech on HMS Albion*, Plymouth, 12 January 2007.

³ Brendan Nelson, interview, *Jane’s Defence Weekly*, 14 March 2007.

⁴ Niall Ferguson, *The War of the World* (London: Allen Lane, 2006), pp. lix–lxii.

“ปรับสภาวะความมั่นคงระหว่างประเทศให้เป็นไปในแนวทางอันสมดุล” ด้วยแนวคิดเชิงบูรณาการที่เชื่อมโยงนโยบายทางการทูต เศรษฐกิจ สังคมและการทหารเข้ามามีด้วยกัน

ประเด็นที่สาม โลกาภิวัตน์ขึ้นอยู่กับความต่อเนื่องของระบบการเดินเรืออย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น โลกาภิวัตน์จึงมีลักษณะของความเป็นทะเลโดยธรรมชาติซึ่งจะอยู่ในความสนใจของกองทัพเรือของทุกประเทศ การขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรูปของตู้คอนเทนเนอร์ เป็นรากฐานให้การค้าโลกเจริญเติบโตขึ้น แต่ความเจริญดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ การขนส่งสินค้าจะต้องแน่นอน ตรวจสอบได้ สอดคล้องกับตารางการรับ-ส่งสินค้าและปลอดภัย ความจริงข้อนี้เป็นทั้งโอกาสและสิ่งท้าทาย โดยเฉพาะเมื่อโลกาภิวัตน์ที่เกี่ยวข้องกับทะเลมีความเปราะบางต่อการโจมตีขัดขวางจากภัยคุกคาม ระบบการเดินเรือระหว่างประเทศเองไม่ใช่เรื่องใหม่ มาชานเดือน เราได้ล่องหน้าประมาณหนึ่งศตวรรษว่า

ด้วยการคมนาคมที่รวดเร็วขึ้น สิ่งนี้ [การขนส่งทางทะเล] ได้ทำให้ผลประโยชน์ของชาติต่าง ๆ ประสานกันมากยิ่งขึ้นและเข้มข้นขึ้น จนกระทั่งทั้งหมดสร้างระบบที่เห็นได้ชัดเจน ไม่เพียงแค่นขนาดและกิจกรรมที่มหึมาเท่านั้น แต่ยังความเปราะบางจากการขึ้นต่อกันอย่างสูงซึ่งไม่เคยปรากฏมาก่อนในยุคสมัยก่อนหน้า⁵

ความเปราะบางจากการขึ้นต่อกันอย่างสูง (excessive sensitiveness) ที่มาชานเข้าใจเกิดจากความจริงที่การขึ้นต่อกัน (interdependence) และการพึ่งพากันในทุกรูปแบบย่อมสร้างให้เกิดเป้าหมายที่ผู้ไม่หวังดีจะโจมตีได้ แต่คำเตือนของมาชานยิ่งมีความหมายเพิ่มขึ้นเพราะส่วนหนึ่ง โลกาภิวัตน์ในปัจจุบันที่ขยายขอบเขตและความเข้มข้นเป็นผลมาจากหลักการห่วงโซ่อุปทานที่ว่า “สิ่งวัตถุดิบเท่าที่ต้องการและให้ทันเวลา (just enough, just in time)” ซึ่งทำให้ระบบที่มีอยู่แล้วเปราะบางต่อการโจมตีมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในเวลาที่วัตถุดิบที่จำเป็นในการดำรงชีวิต เช่น น้ำมัน อาหาร

⁵ Capt. A.T. Mahan, *Retrospect and Prospect* (London: Sampson, Low, Marston & Co. Ltd, 1902), p. 144.

ลดลงเล็กน้อย แนวโน้มที่ระบบขนส่งทางทะเลจะอาศัยเรือน้ำมันและเรือสินค้าขนาดใหญ่ขึ้นแต่ลดจำนวนเรือลง รวมทั้งยังเดินเรือไปยังท่าเรือขนาดใหญ่ไม่กี่แห่งเพื่อตอบสนองความต้องการในภูมิภาคต่าง ๆ ก็อาจจะสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ไม่หวังดีโจมตีเป้าหมายที่ต้องการได้ง่ายซึ่งจะคุ้มค่าต่อการโจมตี

นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มผู้ไม่หวังดีอื่นที่หลากหลายเกิดขึ้นและสามารถใช้ประโยชน์จากความเปราะบางที่เกิดขึ้นหรือทำให้สถานการณ์เลวร้ายลงกว่าเดิม ภัยคุกคามดังกล่าวได้แก่ภัยจากกลุ่มหรือรัฐที่มองว่าผลที่ระบบโลกาภิวัตน์ส่งเสริมให้เกิดนั้นขัดต่ออุดมการณ์ของตนเอง ที่ชัดเจนน้อยกว่าคืออาชญากรรมระหว่างประเทศทางทะเลซึ่งมาในหลายรูปแบบ (โจรสลัด การลักลอบขนยาเสพติด การค้ามนุษย์) และการทำให้ทรัพยากรทางทะเลใช้ประโยชน์ได้อย่างไม่ยั่งยืน ทั้งหมดนี้คุกคามและบ่อนทำลายระเบียบที่ดีในทะเลซึ่งการคมนาคมขนส่งต้องพึ่งพาอาศัย ยิ่งกว่านั้น ความขัดแย้งและความไม่มั่นคงตามแนวชายฝั่งก็ยังรบกวนการใช้ทะเลด้วย ดังปรากฏชัดเจนใน “สงครามเรือน้ำมัน (tanker war)” ในช่วงทศวรรษที่ 1980 หรือล่าสุดตามแนวชายฝั่งของโซมาเลีย เป็นต้น ในบางครั้งภัยคุกคามเหล่านี้อาจจะเกิดขึ้นเพื่อต่อต้านการค้าทางทะเลเองด้วย เงื่อนไขใดก็ตามที่มาจากชายฝั่งและในทะเลและทำให้การค้าทางทะเลเกิดความเสียหายย่อมถือเป็นภัยคุกคามทั้งสิ้น

น่าแปลกใจที่ภัยคุกคามต่อระบบโลกาภิวัตน์บางอย่างมีพัฒนาการเชื่อมโยงในระดับโลกเสียเอง ภัยจากการก่อการร้ายสากลเป็นตัวอย่างชัดเจนของกรณีนี้ แต่ก็มีอาชญากรรมทางทะเลหลายรูปแบบที่ดำเนินแนวทางตามอย่างการก่อการร้ายสากล พิจารณาตัวอย่างในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.2006 มีรายงานว่ามาเฟียรัสเซียเกี่ยวข้องกับ การปล้นขนาดใหญ่โดยเรือลากอวนนอร์เวย์ภายใต้ธงของรัสเซียจากแหล่งปลาค็อดสำรองไปยังทะเลแบเรนต์ ปลาถูกส่งไปจีนเพื่อฆ่าแหละและส่งกลับไปยังกริมสปีและฮัลล์เพื่อขายในตลาดอังกฤษ การสมคบคิดนี้มีความเชื่อมโยงระหว่างสวีเดน รัสเซีย นอร์เวย์ และฮ่องกง ผลที่เกิดคือปลาค็อดสำรองลดลงและมาเฟียรัสเซียและอาชญากรอื่นได้กำไร

มหาศาล แต่กลับส่งผลด้านลบต่อการบริหารที่ดี ความมั่นคงภายในประเทศและสมุทราภิบาลซึ่งการขนส่งทางทะเลต้องพึ่งพาอาศัยเพื่อให้การเดินทางเรือปลอดภัยและทันเวลา⁶

ดังที่กล่าวไว้แล้ว ระดับของภัยคุกคามที่จะเกิดขึ้นทำให้หลายคนสรุปว่าโลกาภิวัตน์อาจเป็นมากกว่าการชะงักของกิจกรรมทางทะเลที่ความขัดแย้งพร้อมระเบิดขึ้นมาได้ทุกเมื่อ ดังที่เจฟฟรีย์ ฟรีเดน (Jeffrey Frieden) กล่าวว่า

ดั่งกรณีเดียวกันเมื่อ ๑๐๐ ปีที่แล้ว หลายคนอาจถือเอาว่าระบบเศรษฐกิจโลกที่เชื่อมโยงกันเป็นความจริงโดยไม่สงสัย มองว่าเป็นสภาพความเป็นจริงตามธรรมชาติของสิ่งต่าง ๆ และคาดว่าจะดำรงอยู่ตลอดไป แต่รากฐานที่ทำให้ระบบทุนนิยมโลกอยู่ได้ในวันนี้ไม่ได้ต่างอะไรกับที่เป็นเมื่อปี ค.ศ.1900 และแนวโน้มที่จะเกิดการโจมตีระบบนี้ก็เห็นได้ชัดเจนในปัจจุบันเหมือนกับเมื่อ ๑๐๐ ปีที่แล้ว... เสถียรภาพที่ปรากฏในช่วงต้นทศวรรษที่ 1900 ตามมาด้วยทศวรรษแห่งความขัดแย้งและการจลาจล ระเบียบเศรษฐกิจโลกในปัจจุบันดูเหมือนว่าจะมั่นคงมีเสถียรภาพ แต่หากมองไปในประวัติศาสตร์ เสถียรภาพนี้อาจเป็นเพียงการหยุดพักชั่วคราวเท่านั้น⁷

เนื่องจากพวกสมัยใหม่มีแนวโน้มจะแย้งว่าวิถีคิดแบบเศรษฐศาสตร์ที่ยึดหลักความสมเหตุสมผล (economic rationality) นั้นห่างไกลจากการเป็นเพียงปัจจัยหลักที่ขับเคลื่อนพฤติกรรมของมนุษย์ ภัยคุกคามที่โลกาภิวัตน์กำลังเผชิญอยู่ย่อมจะร้ายแรงและถึงระดับความเป็นความตายเลยทีเดียว ดังนั้นจึงควรระลึกเสมอว่าโลกาภิวัตน์ในดินแดนยูเรเชียส่งผลให้จักรวรรดิของพวกมองโกลล่มสลายไปได้ในที่สุด⁸ นอกจากนี้ โลกในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ก็มีลักษณะของโลกาภิวัตน์ ไม่ได้ต่างจากโลกในปัจจุบันของเรา แต่ระบบเศรษฐกิจโลกาภิวัตน์กลับล่มสลายลงด้วยเหตุของการแข่งขันกันทางการค้า

⁶ 'Cod sold in hundreds of chippies linked to Russian black market', *Guardian*, 20 February 2006.

⁷ Jeffrey A. Frieden, *Global Capitalism: Its Fall and Rise in the Twentieth Century* (New York: WW Norton, 2006), pp. xvi–xvii.

⁸ Jack Weatherford, *Genghis Khan and the Making of the Modern World* (New York: Three Rivers Press, 2004)

ความไม่พึงพอใจของผู้ที่เสียประโยชน์ และลัทธิชาตินิยมที่พัฒนามากขึ้น⁹ อันที่จริงแล้ว ในบางแง่มุม ปัญหาเหล่านี้เป็นผลพวงจากโลกาภิวัตน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากพิจารณาจากความไม่เท่าเทียมกันที่ก่อกำเนิดลัทธิชาตินิยม ผลที่ตามมาคือสงครามโลกซึ่งไนอัลเฟอร์กูสัน (Niall Ferguson) ได้ตั้งข้อสังเกตว่า

โลกาภิวัตน์ที่ถดถอยลงเพราะเรือขนส่งสินค้าเกือบ 13 ล้านตันจมลงกันทะเล ด้วยปฏิบัติการทางเรือของเยอรมนี ส่วนมากจากฝีมือของเรืออู (U-boats) การค้า การลงทุนและการย้ายถิ่นฐานระหว่างประเทศล่มสลาย ผลจากสงครามก่อให้เกิดการลุกฮือขึ้นปฏิวัติซึ่งเป็นโทษต่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ แผนการรบเข้ามาแทนที่ตลาดการค้า การพึ่งตนเองและป้องกันสินค้าภายในเข้ามาแทนที่การค้าเสรี การไหลเวียนของสินค้าลดลง การย้ายถิ่นฐานและเงินลงทุนข้ามประเทศหายไปจากระบบ¹⁰

นักมาร์กซิสต์ท่านหนึ่งแย้งว่าปรากฏการณ์ทั้งหมดที่เกิดขึ้นนี้มีที่มาจาก “ความขัดแย้งในตัวเอง (inherent contradictions)” ของระบบทุนนิยมโลก และด้วยเหตุนี้เอง หากมองในมุมประวัติศาสตร์ วิฤตการณ์และหายนะที่เกิดขึ้นก็หลีกเลี่ยงไม่ได้¹¹ แน่นนอนไม่ว่าการโจมตีระบบจะตั้งใจหรือไม่ก็ตามจะมีประสิทธิผลอย่างยิ่งถ้าหากเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่เกิดวิฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ เช่น วิฤตติการเงินเอเชียในปี ค.ศ. 1997 หรือช่วงเวลาที่เศรษฐกิจโลกอยู่ในช่วงขาลง เป็นต้น วิฤตติการณ์เช่นนี้จะยิ่งเพิ่มความตึงเครียดให้กับระบบการค้าทางทะเลซึ่งโลกาภิวัตน์ต้องพึ่งพา ผู้ทำงานในเรือเชื่อว่าเรากำลังผ่านช่วงเวลาของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องในประวัติศาสตร์และเป็นกังวลว่าระยะเวลานี้จะดำเนินไปได้นานเพียงใด ที่แย่กว่านั้น ระบบโลกาภิวัตน์ในบางมิติกำลังเผชิญกับภัยคุกคามในหลากหลายรูปแบบ (ที่ชัดเจนคือการก่อการร้ายระหว่าง

⁹ Jeffrey A. Frieden, *Global Capitalism: Its Fall and Rise in the Twentieth Century* (New York: WW Norton, 2006), p. 16.

¹⁰ Niall Ferguson, *The War of the World* (London: Allen Lane, 2006), p. 73.

¹¹ Timothy Garton Ash, ‘Global capitalism has no serious rivals. But it could destroy itself’, *Guardian*, 22 February 2007.

ประเทศ โรคระบาด ทรัพยากรธรรมชาติที่ลดลง และสภาวะแวดล้อมที่เสื่อมสภาพ) ซึ่งก่อนหน้านี้ไม่เคยปรากฏให้เห็น¹²

ในอีกด้านหนึ่ง ปัญหาที่ใหญ่ที่สุดสำหรับโลกาภิวัตน์ไม่ใช่เรื่อง que โลกาภิวัตน์พัฒนาไปไกลเกินไป แต่กลับเป็นเรื่อง que โลกาภิวัตน์พัฒนาไปไม่ไกลพอ กล่าวคือโลกาภิวัตน์ “ยังไม่มีความเป็นระดับโลกอย่างแท้จริง” และในทางปฏิบัติก็ละทิ้งประเทศเกิดใหม่ที่ที่ยากจนในแอฟริกาและแปซิฟิกอยู่ (ประเทศเหล่านี้ถือเป็นรัฐแบบก่อนสมัยใหม่) ข้อกังวลนี้ก่อให้เกิดการถกเถียงตั้งแต่ความคิดที่ว่าอนาคตของโลกาภิวัตน์มีความเสี่ยงสูง เพราะการค้าเสรีไม่ได้เสรีจริงตามหลักการ จนถึงความคิดที่ que โลกาภิวัตน์จะต้องถูกจำกัด ไม่ให้ความเสี่ยงกระจายจากประเทศร่ำรวยไปสู่ประเทศยากจน และไม่ให้เงินของประเทศยากจนย้ายไปสู่ประเทศร่ำรวย¹³ สงครามโลกครั้งที่หนึ่งเป็นตัวอย่างสำคัญ ในทางประวัติศาสตร์ที่แสดงให้เห็นว่าสงครามและความขัดแย้งครั้งใหญ่เกิดจากโลกาภิวัตน์ที่ถูกจำกัด และการทำให้โลกไม่แบนราบ (unflatten the world) ตามวลีของโทมัส ฟรีดแมน (Thomas Friedman)¹⁴

¹² อย่างไรก็ตาม การระบาดของกาฬโรคครั้งใหญ่ (The Black Death) ก็มีผลสำคัญที่ทำให้จักรวรรดิมองโกล ล่มสลาย ปรากฏการณ์นี้มีความซับซ้อน นักวิเคราะห์บางคนแย้งว่าโลกาภิวัตน์ในยุคปัจจุบันมีความลึกหรือเข้มข้นกว่า และมีลักษณะที่หลากหลายมากกว่าในช่วงก่อนหน้านี้ เพราะฐานการผลิตไม่ได้เพียงแค่อ้ายไปยังที่ต่าง ๆ เท่านั้น แต่ยังกระจายไปตามประเทศต่าง ๆ ในลักษณะที่ทำให้เกิดการขึ้นต่อกันและกันสูงมาก ยกตัวอย่างอุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์ ฟรีดแมน (Friedman) เรียกปรากฏการณ์นี้ว่า “ผลกระทบเดลล์ (Dell effect)” โปรดพิจารณา Thomas L. Friedman, *The World is Flat: The Globalized World in the Twenty-first Century* (London: Penguin, 2006), pp. 529–536. อย่างไรก็ตาม การกล่าวเช่นนี้มีฐานคิดมาจากความคาดหวังว่าการเดินเรือจะมีความมั่นคงปลอดภัย นอกจากนี้ ยังมีความกังวลเรื่องทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ทำเรื่องปลาทะเล น้ำและอากาศบริสุทธิ์ โปรดพิจารณาข้อกังวลนี้ในแง่กลับใน Brian Easton, *Globalisation and the Wealth of Nations* (Auckland, New Zealand: Auckland University Press, 2007), pp. 143–150.

¹³ Niall Ferguson, *Colossus: The Rise and Fall of the American Empire* (London: Penguin Books, 2005), pp. 176–177; Joseph Stiglitz, *Making Globalization Work: The Next Steps to Global Justice* (London: Penguin, 2007), pp. 245, 278.

¹⁴ Thomas L. Friedman, *The World is Flat: The Globalized World in the Twenty-first Century* (London: Penguin, 2006), p. 458.

บทสรุปที่แตกต่างกัน

พวกหลังสมัยใหม่สรุปว่าโลกาภิวัตน์ ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบใดก็ตาม จะยังดำเนินต่อไป แต่ระบบการค้าทางทะเลซึ่งโลกาภิวัตน์ต้องอิงอาศัยจะต้องได้รับการปกป้องจากภัยคุกคามอันหลากหลายในโลกใหม่และยังไม่คุ้นเคย พวกหลังสมัยใหม่เชื่อว่าเราอาศัยอยู่ใน “ช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของยุคใหม่...ซึ่งเต็มไปด้วยความไม่แน่นอนและการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งการทำสงครามไม่จำกัด (unrestricted warfare) เป็นยุคที่ภัยคุกคามระดับโลกกำลังเปลี่ยนแปลงและโอกาสใหม่ที่ท้าทายมากขึ้น...ความเปลี่ยนแปลงนี้ต้องอาศัยทักษะใหม่ ๆ ความร่วมมือและความเข้าใจร่วมกันที่ลึกซึ้งมากขึ้น”¹⁵ พวกหลังสมัยใหม่สรุปว่าการปกป้องระบบโลกาภิวัตน์จะเป็นและยังคงเป็นหัวใจสำคัญของนโยบายทะเลของกองทัพเรือทั่วโลกต่อไป

ในทางกลับกัน พวกสมัยใหม่โต้แย้งฐานความคิดของสำนักแมนเชสเตอร์ที่มองโลกในแง่ดีว่า จากการค้าเสรีที่เพิ่มขึ้นจะทำให้สันติภาพและความเจริญรุ่งเรืองเกิดขึ้นตามมา พวกสมัยใหม่แย้งว่า “สงครามย่อมจะอยู่กับเราต่อไป เพราะสงครามเป็นลักษณะที่ไม่เคยเปลี่ยนแปลงของสังคมมนุษย์” และสรุปว่าการตั้งหลักคิดในเรื่องการเตรียมพร้อมในการป้องกันประเทศโดยเชื่อว่าความขัดแย้งระหว่างรัฐในแบบ “สมัยใหม่” เป็นเรื่องล่าสมัยและจบลงไปนานแล้วนั้นจำเป็นต้องอาศัยความแม่นยำในการทำนายอนาคตซึ่งมีแนวโน้มที่จะผิดพลาดได้¹⁶

อาจกล่าวได้ว่า เราควรมองอีกด้านหนึ่งว่ามีปัญหาในแบบสมัยใหม่ซึ่งดูเหมือนจะล่าสมัยที่ยังคงอยู่หรือฟื้นกลับมาใหม่ โดยเป็นมุมมองที่รัฐเป็นศูนย์กลางแบบ “สัจนิยม (realist)” และมีส่วนในการอธิบายความเป็นจริงของกิจการระหว่างประเทศและการกำหนดนโยบายด้านความมั่นคงของทุกประเทศ แต่ด้วยความจริงนี้ นักยุทธศาสตร์

¹⁵ Adm. Mike Mullen, ‘CNO guiding principles,’ in **CNO Guidance for 2006: Meeting the Challenge of a New Era** (Washington, DC: US Dept of Defense, Dept of the Navy, Office of the CNO, October 2006), p. 2.

¹⁶ Colin S. Gray, **Another Bloody Century: Future Warfare** (London: Phoenix, 2005), p. 370.

และกำหนดกำลังรบที่ระมัดระวังจะไม่เริ่มวางแผนและเตรียมกำลังรบเพียงจากฐานความคิดแบบหลังสมัยใหม่ที่มองอนาคตด้านความมั่นคงว่าเป็นเรื่องการรักษาระบบเอาไว้ ผู้กำหนดยุทธศาสตร์และกำลังรบอาจจะเห็นด้วยกับนโยบาย “สันติ (keeping one’s powder dry)” ปลอดภัยจากความขัดแย้งระหว่างรัฐและการล่มสลายของระบบโลกาภิวัตน์ ด้วยเวลาอันยาวนานในการผลิตยุทธปัจจัยทำให้ยุทธศาสตร์และกำหนดกำลังรบสรุปว่าจำเป็นที่ต้องดำรงการพัฒนาศักยภาพที่เหลืออยู่ให้สมบูรณ์ไปก่อนในช่วงนี้ “ไม่ว่าในระยะยาวจะมีความจำเป็นเร่งด่วนมากเพียงใด ผู้กำหนดหลักนิยมทางทหารของนิวซีแลนด์ในที่สุดก็ต้องกล่าวว่า “ที่แน่ ๆ คือความจริงที่ว่ากำลังรบที่มั่นใจได้และมีประสิทธิภาพย่อมไม่สามารถสร้างขึ้นได้ทันทีทันใดเมื่อต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์ที่ต้องใช้กำลังนั้น”¹⁷

วิสัยทัศน์ของโลกอนาคตทั้งสองแบบ (สมัยใหม่และหลังสมัยใหม่) ซึ่งแข่งขันกันอยู่ว่าแนวคิดใดจะอธิบายความจริงได้ดีกว่ากัน ในอีกด้านก็มีส่วนกำหนดแนวคิดเรื่องสมุทหานุภาพ 2 รูปแบบในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะเป็นอีกสองหัวข้อต่อไป ได้แก่ กองทัพเรือหลังสมัยใหม่และกองทัพเรือสมัยใหม่

1.2 กองทัพเรือหลังสมัยใหม่ (The post-modern navy)

สมุทหานุภาพเป็นหัวใจของโลกาภิวัตน์ในลักษณะที่กำลังทางบกและกำลังทางอากาศไม่สามารถทำได้ เนื่องจากระบบโลกาภิวัตน์ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการคมนาคมขนส่งทางทะเล ดังที่แดเนียล คูลเทอร์ (Daniel Coulter) ตั้งข้อสังเกตต่อไปนี้

การดำรงเสถียรภาพของระบบโลกาภิวัตน์เป็นบทบาทที่กองทัพเรือจะต้องกระทำอย่างไม่ลดละ สิ่งนี้เป็น “เหตุผลของการมีอยู่ (raison d’etre)” สำหรับกองทัพเรือ และกองทัพเรือของชาติใดเข้าใจเรื่องนี้ได้ก่อนก็จะสามารถกำหนดยุทธศาสตร์ที่สมเหตุสมผล มีความคิดสร้างสรรค์และน่าเชื่อถือมากที่สุด รวมทั้ง

¹⁷ New Zealand: Maritime Doctrine for the Royal New Zealand Navy (Wellington, NZ: RNZN, 1998), para 1.10.

ยังมีเหตุผลที่ขบธรรมเนียมในการคองกองทัพเรือเอาไว้และมียุทธศาสตร์ที่เข้ากันได้กับนโยบายรัฐบาลและมติมหาชน¹⁸

ภารกิจการป้องกันของกองทัพเรือย่อมจะมีส่วนสำคัญในการตอบโต้เชิงรับ เพราะภัยคุกคามต่อระบบโลกาภิวัตน์จะมาทางทะเลหรือไม่ก็ก่อให้เกิดผลในทางทะเลซึ่งต้องอาศัยการตอบโต้ด้วยกำลังทางเรือ อันที่จริง สงครามเรื่อน้ำมันที่กล่าวถึงมาก่อนหน้านี้เป็นกรณีตัวอย่างที่ชัดเจนสำหรับการใช้กองทัพเรือใน “การปกป้องระบบโลกาภิวัตน์” ทั้งโดยตรงด้วยปฏิบัติการในทะเล (การป้องกันเรือสินค้า) และโดยทางอ้อมด้วยปฏิบัติการบนบก (ใช้การป้องกันฐานทัพท่าเรือและจุดยุทธศาสตร์สำคัญที่ส่งผลต่อการคมนาคมทางทะเล)

มีข้อสังเกตสองประการเกี่ยวกับภารกิจของกองทัพเรือในการป้องกันระบบโลกาภิวัตน์เหล่านี้ ประการแรก ดังที่กล่าวมาแล้ว ภารกิจของกองทัพเรือต้องอาศัยกำลังพลไปปฏิบัติงานในแนวหน้า ภารกิจเช่นนี้ไม่ใช่เรื่องใหม่เพราะนโยบายเชิงรุกนี้เป็นลักษณะสำคัญในช่วง “สันติภาพจากการครองความเป็นเจ้าของจักรวรรดิอังกฤษ (Pax Britannica) ซึ่งเป็นยุคโลกาภิวัตน์ที่ใหญ่ครั้งสุดท้าย ดังนั้น

บริทาเนียไม่ต้องการกำแพงเพื่อป้องกัน

ไม่ต้องการหอคอยตามเชิงเขา;

การเดินทางของบริทาเนียนั้นทำเหนือภูเขาแห่งลูกคลื่น,

บ้านของบริทาเนียอยู่ [ในเรือ] ตามร่องคลื่น¹⁹

ประการที่สอง การป้องกันระบบโลกาภิวัตน์นอกจากจะอาศัยการเข้าถึงพื้นที่แนวหน้าแล้ว การป้องกันยังต้องอาศัยขีดความสามารถทางเรือที่ครอบคลุมย่านแห่ง

¹⁸ Daniel Coulter and A. Goldman, “Global Shipping Trends and Implications for Navies”, in Fred W. Crickard, Fred Deveaux, and Katherine D. Orr (eds.), **Multinational Naval Cooperation and Foreign Policy into the 21st Century** (Aldershot: Ashgate, 1998), p. 167.

¹⁹ Thomas Campbell (1777–1844) **Ye Mariners of England** in Peter Jay, **The Sea! The Sea!** (London: Anvil Press Poetry, 2005), p. 45.

ความขัดแย้ง (spectrum of conflict) ทั้งหมด ขอบเขตภารกิจนี้ดูเหมือนจะกว้างมากขึ้นในปัจจุบัน ดังนั้น การระบุและจัดลำดับความสำคัญภารกิจของกองทัพเรือ รวมทั้งการจัดหายานรบ ระบบอาวุธและเตรียมกำลังพลเพื่อตอบรับต่อความขัดแย้งเหล่านั้นถือเป็นงานหลักของผู้กำหนดยุทธศาสตร์และกำลังรบทางเรือในปัจจุบัน

ภารกิจของกองทัพเรือหลังสมัยใหม่

การที่กองทัพเรือจะทำภารกิจได้ครบถ้วนตามย่านแห่งความขัดแย้ง กองทัพเรือหลังสมัยใหม่จะกำหนดยุทธศาสตร์และกำลังรบเพื่อทำภารกิจ ๔ ประการ ภารกิจสองข้อแรกเป็นการตีความภารกิจของกองทัพเรือแบบเดิมที่ต่างออกไป ส่วนภารกิจสองข้อหลังเป็นภารกิจใหม่ทางด้านวัตถุประสงค์ ภารกิจทั้ง ๔ ประการ ได้แก่

- การควบคุมทะเล (sea control)
- ปฏิบัติการนอกประเทศ (expeditionary operations)
- ระเบียบที่ดีทางทะเลหรือสมุทรภิบาล (good order at sea)
- การดำรงความเห็นร่วมกันในประเด็นทางทะเล (the maintenance of a maritime consensus)

เราจำเป็นต้องทบทวนลักษณะที่โดดเด่นของภารกิจทั้งสี่ประการนี้ในมุมมองของกองทัพเรือหลังสมัยใหม่ต่อไป

การควบคุมทะเล (Sea control)

กองทัพเรือหลังสมัยใหม่จะต้องปรับแนวความคิดเรื่องการควบคุมทะเลในแบบเก่าให้เข้ากับยุทธศาสตร์ทะเลในปัจจุบันถึงระดับหนึ่ง ในความหมายแบบกว้าง การควบคุมทะเลยังคงหมายถึงการดำรงความสามารถในการใช้ทะเลเพื่อวัตถุประสงค์ใดก็ตามที่จะตอบสนองผลประโยชน์ของฝ่ายที่ควบคุมทะเลได้ ดังนั้น การควบคุมทะเลยังคงเป็นหัวใจของยุทธศาสตร์ทะเลทั้งในแบบสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่ อย่างไรก็ตาม สำหรับกองทัพเรือหลังสมัยใหม่ การควบคุมทะเลมักจะไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

ปฏิบัติการในทะเลเปิด (open ocean operations) ต่อกองทัพเรือข้าศึก แต่จะเป็นปฏิบัติการตามแนวชายฝั่งที่เปราะบางต่อภัยคุกคามในหลายรูปแบบและมีความท้าทายเท่า ๆ กับปฏิบัติการในทะเลเปิด ยิ่งไปกว่านั้น ความเป็นไปได้ที่ปฏิบัติการเหล่านี้จะเกิดขึ้นในสงครามจะเป็นการเลือกกระทำมากกว่าความจำเป็นที่จะต้องทำและจะทำให้วิธี “การป้องกัน” ที่หลากหลายในการควบคุมทะเลเหมาะสมกับสถานการณ์

ในความเป็นจริง กองทัพเรือมืออาชีพที่ดีที่สุดในโลกของสามประเทศปัจจุบัน ประสบเคราะห์กรรมจากข้าศึกที่มีกำลังด้อยกว่ามาก ได้แก่ เหตุการณ์เรือรบโคล (USS Cole) ในอ่าวเอเดน เหตุการณ์การลอบโจมตีเรือฟรีเกต (HMS Cornwall) ของอังกฤษ จากเรือรีพับลิกันการ์ด (Republican Guard) ของอิหร่าน และเหตุการณ์การโจมตีเรือคอร์เวตต์ของอิสราเอลด้วยซีปนาวุธ C-802 จากกลุ่มฮิซบุลเลาะห์ในเลบานอน เหตุการณ์เหล่านี้แสดงให้เห็นว่าปฏิบัติการต่อต้านภัยคุกคามแบบหลังสมัยใหม่สำคัญมากเพียงใด ในทางการเมือง มีหลักฐานมากพอที่แสดงว่าความคิดเรื่องสงครามและการทำลายล้างของมหาชนในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อมวลชน เช่นในอังกฤษจะไม่เหมือนกับมติมหาชนในสมัยศตวรรษที่ ๑๙ เมื่อพิจารณาในแง่สงครามป้องกันจักรวรรดิอังกฤษที่เกิดในประเทศโลกที่สาม²⁰ การป้องกันระบบที่ยั่งยืนในศตวรรษที่ ๒๑ ขึ้นอยู่กับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของบรรดาผู้ทำหน้าที่รักษาสันติภาพมากกว่า และการป้องกันเช่นนี้มีความสำคัญสำหรับนักเดินเรือที่ปฏิบัติการตลอดแนวชายฝั่งมากเท่า ๆ กับทหารที่ปฏิบัติการในกรุงบาสรา (Basra) หรือกรุงแบกแดด (Baghdad) กำลังที่ปฏิบัติการป้องกันแนวชายฝั่งทะเลต้องมีขีดความสามารถในการปฏิเสธการใช้ทะเล เช่น เรือดำน้ำชายฝั่ง ปืนและจรวดรักษาฝั่งและหุ่นระเบิด จากภัยคุกคามใหม่ ๆ เช่น การโจมตีจากเรือเร็วโจมตีและผู้ก่อการร้ายในเรือเล็กหรือเรือเจ็ตสกี เป็นต้น ดังนั้น การกำหนดกำลังรบจึง

²⁰ ระดับของการทำลายล้างในศตวรรษที่ ๑๙ บ่อยครั้งมักถูกลืมไป ยกเว้นแต่กรณีของหายนะที่เกิดขึ้นในเริ่มสงครามไครเมีย (Crimean war) การร่นถอยจากกรุงคาบูล (Kabul) หรือสงครามที่ไอแซนด์วานา (Isandlwana) อัตราการบาดเจ็บล้มตายส่วนใหญ่มักจะไม่ได้รับความสนใจจากทางการเมือง แม้กระทั่งการวิพากษ์วิจารณ์ก็ไม่มีเพราะสาธารณชนยอมรับแล้วว่าเป็นภาระหน้าที่ของการดำรงความเป็นจักรวรรดิอังกฤษเอาไว้

ลดความสำคัญในเรื่องการจัดหาขีดความสามารถการทำสงครามแบบดั้งเดิมของ กองทัพเรือในทะเลเปิดลงและให้ความสำคัญกับภัยคุกคามที่ใกล้กับแนวชายฝั่งมากขึ้น

แต่ก็มีอีกรูมหนึ่งของการควบคุมทะเลจากแนวคิดหลังสมัยใหม่ ในโลกที่ เชื่อมโยงเป็นหนึ่งเดียว ประเด็นเรื่อง “การทำให้ทะเลปลอดภัย” ในความหมายเพื่อเป็น ประโยชน์ต่อตนเองนั้นลดลง ในขณะที่ประเด็นเรื่องการทำให้ทะเลมั่นคงสำหรับทุกคนที่ ไม่ใช่ภัยคุกคามต่อระบบสามารถใช้ทะเลได้อย่างเสรีก็เพิ่มขึ้น เรื่องนี้ชัดเจนว่าสอดคล้อง กับแนวคิด “เสรีภาพของการเดินเรือ (freedom of navigation)” ซึ่งถือเป็นความ จำเป็นสากล (หากไม่ใช่สิทธิสากล) และในเชิงอุดมคติ ไม่ควรถูกจำกัดด้วยสัญชาติของ เรือบางประเทศหรือประเภทของสินค้าบางประเภท

พลเรือเอกมุลเลน (Admiral Mullen) เป็นผู้บัญชาการทหารเรือสหรัฐอเมริกา ได้ชี้ประเด็นว่า

ในขณะที่ยุทธศาสตร์ทะเลแบบเก่าเน้นเรื่องการควบคุมทะเล ยุทธศาสตร์ทะเล แบบใหม่จะเน้นว่าการที่ระดับการพัฒนาเศรษฐกิจของทุกประเทศจะสูงขึ้นนั้น ไม่ใช่เพราะประเทศใดประเทศหนึ่งสามารถควบคุมทะเลได้เพียงประเทศเดียว แต่จะต้องมาจากการที่ทะเลปลอดภัยและทุกประเทศสามารถใช้ทะเลได้โดย เสรี²¹

การใช้ภาษาในยุทธศาสตร์ทะเลดูเหมือนจะก้าวไปอีกขั้นจากแนวความคิดเรื่อง การ “ครอง” ทะเลในแบบเดิม อย่างน้อยแนวคิดเรื่อง “การควบคุมทะเล” เริ่ม เปลี่ยนแปลงไปในรูปภาพฝรั่งเศสคือ “controle” ซึ่งหมายถึงการตรวจตราดูแล (supervision) มากกว่าการครอง (command) แนวคิดเรื่องการป้องกันร่วมกันใน รูปแบบต่าง ๆ ที่ถูกต้องตามหลักการใช้ทะเลเป็นองค์ประกอบสำคัญของยุทธศาสตร์

²¹ Quoted in ‘USN seeks wider seapower definition’, *Jane’s Navy International*, July–August 2006, p. 11.

ความร่วมมือทางทะเลใหม่ของสหรัฐอเมริกาที่แถลง ณ วิทยาลัยการทัพเรือสหรัฐอเมริกา เมืองนิวพอร์ต (Newport) ในเดือนตุลาคม ค.ศ.๒๐๐๗²²

ปฏิบัติการนอกประเทศ (Expeditionary operations)

แน่นอนว่า ความไร้ระเบียบในทะเลมีที่มาจากปัญหาที่เกิดขึ้นบนบก ตัวอย่างเช่น ปัญหาความมั่นคงในทะเลรอบ ๆ อินโดนีเซียมีที่มาจากปกรณองที่ไร้ประสิทธิภาพบนเกาะของอินโดนีเซียเอง ดังนั้น การทำงานของกองทัพเรือในทะเลจึงเป็นการจัดการที่ “อาการ” ของปัญหามากกว่าจะแก้ที่ “สาเหตุ” ในการจัดการกับสาเหตุเหล่านั้น กองทัพเรือจำเป็นต้องมีอำนาจในการปฏิบัติการบนบกด้วยจึงจะมีประสิทธิผลสูงสุดในทางยุทธศาสตร์ นอกจากนี้ กองทัพเรือยังปกป้องระบบโลกาภิวัตน์ โดยอ้อมด้วยการปฏิบัติการ “จากทะเล (from the sea)” มากกว่าการปฏิบัติการ “ในทะเล (at sea)” กองทัพเรือคุ้มครองรักษาปัจจัยที่จะสร้างให้เกิดการค้าทางทะเลมากกว่าตัวการค้าทางทะเลเอง เนื่องจากพื้นที่ตามแนวชายฝั่งเป็นพื้นที่ที่คนส่วนใหญ่ใช้ชีวิต โรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่ตามแนวชายฝั่งและการค้าก็เกิดขึ้นในพื้นที่นี้ด้วยเช่นกัน ภัยคุกคามจึงพบตามแนวชายฝั่งและพื้นที่ชายฝั่งทะเลกลายเป็นพื้นที่ปฏิบัติการสำหรับกองทัพเรือหลังสมัยใหม่โดยธรรมชาติ

ในยุคหลังสงครามเย็น มีพัฒนาการในความคิดเรื่องการแทรกแซงตามแนวคิดเสรีนิยม (liberal interventionism) เพื่อปกป้องระบบโลกาภิวัตน์ แนวคิดนี้มีแก่นสารอยู่ที่ว่า “หากเราไม่เข้าไปจัดการวิกฤติด้วยตนเอง วิกฤติจะวิ่งเข้ามาหาเรา”²³ การไปถึงพื้นที่วิกฤติแล้วจึงดีที่สุดเพราะเป็นการป้องกันวิกฤติไม่ให้เกิดขึ้นตั้งแต่แรกหรือหากเกิดขึ้นแล้วจะไม่ลุกลามบานปลาย รัฐมนตรีกระทรวงกลาโหมอังกฤษอธิบายว่า “การให้ความสำคัญกับปฏิบัติการนอกประเทศเอื้อให้อังกฤษมีบทบาทสำคัญในการปรับสภาวะ

²² General James T. Conway et al., ‘A Cooperative Strategy for 21st Century Seapower’, October 2007, pp. 1–2.

²³ MoD (UK), *Strategic Defence Review* (London: The Stationery Office, 1998), para 6.

แวดล้อมด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ”²⁴ วิธีคิดเช่นนี้ผลักดันให้เกิดการเน้นย้ำให้มีปฏิบัติการนอกประเทศเพิ่มมากขึ้นสำหรับประเทศในยุโรปและสหรัฐอเมริกา รวมถึงบางประเทศในอเมริกาใต้และเอเชีย-แปซิฟิกอีกด้วย

ปฏิบัติการนอกประเทศดังที่กล่าวมาแตกต่างจากปฏิบัติการยุทธสะเทินน้ำสะเทินบกแบบเดิมในแง่ที่ว่าปฏิบัติการนอกประเทศไม่จำเป็นต้องเกี่ยวกับการโจมตีชายฝั่ง มีแนวโน้มที่จะเกี่ยวข้องกับเรื่องทางการเมืองสูง มีระยะเวลาปฏิบัติการสั้นกว่า และปฏิบัติการในพื้นที่ห่างไกลจากประเทศตนเองซึ่งปกติจะปฏิบัติการร่วมกับประเทศอื่น เราจะต้องไม่มองปฏิบัติการนอกประเทศว่าสามารถนำไปสู่สงครามตามแบบ และปฏิบัติการทางทหารหรือปฏิบัติการทางเรือแบบเดิมอาจจะมีส่วนร่วมบ้างเล็กน้อยในปฏิบัติการนอกประเทศนั้น ในที่สุด เมื่อปัญหาความมั่นคงต่าง ๆ จะตัดสินกันบนบก กำลังทางเรือจะเอื้ออำนวยการจัดการปัญหาความมั่นคงนี้ทั้งในระดับยุทธศาสตร์ ยุทธการและยุทธวิธี โดยผ่านปฏิบัติการนอกประเทศแบบร่วมและผสม การนำกำลังทางเรือไปใช้อยู่บนพื้นฐานของขีดความสามารถในการดำเนินกลยุทธ์จากทะเล ได้แก่ การลำเลียงกำลังพล กำลังบำรุงและยุทธโศปกรณ์อันหลากหลายรูปแบบเพื่อใช้ในการโจมตีทางอากาศและป้องกันการโจมตีทางอากาศ แต่ที่ สุดแรงจูงใจในการปฏิบัติการนอกประเทศเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อการปรับใช้กำลังทางเรือหรือกำลังรบยกพลขึ้นบกแบบเดิมให้เข้ากับภารกิจของกองทัพเรือหลังสมัยใหม่

ปฏิบัติการของอังกฤษในเซียร์ราเลโอน และของออสเตรเลียในติมอร์-เลสเตเป็นตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จตามหลักการแทรกแซงตามแนวคิดเสรีนิยม เนื่องจากแสดงให้เห็นว่ากองทัพเรือหลังสมัยใหม่ได้ปฏิบัติการทั้งจากทะเลและในทะเลในลักษณะที่เปลี่ยนไปจากที่คุ้นเคยมาในการทำสงครามตามแบบ

การปฏิบัติการจากเรือสู่มองได้ว่าเป็นการคุ้มครองระบบการค้าทางทะเลจากความไม่มั่นคงและความขัดแย้งที่อยู่บนฝั่ง ภัยคุกคามที่มาจากบนบก ได้แก่ รัฐไร้รัก

²⁴ MoD (UK), ‘Introduction’, in *The Strategic Defence Review: A New Chapter* (London: The Stationery Office, 2002)

(rogue states) ความขัดแย้งภายในรัฐและระหว่างรัฐ และผลเสียจากการที่ตัวแสดงที่ไม่ใช้รัฐมีอำนาจมากขึ้น ในสถานการณ์บางอย่าง ภัยเหล่านี้คุกคามต่อความเข้มแข็งของระบบโลกที่มีทะเลเป็นสื่อกลาง ในทางกลับกัน ในช่วงเริ่มต้น การคุ้มครองระบบการค้ากระทำการผ่านการปกป้องเรือสินค้าในทะเล ดังที่มาฮานตั้งข้อสังเกตดังต่อไปนี้

ความจำเป็นของกองทัพเรือมีที่มาจาก การดำรงระบบการค้าทางทะเลให้ใช้ได้ ตามปกติ และกองทัพเรือจะไม่จำเป็นอีกต่อไปหากไม่มีระบบการค้าทางทะเล ยกเว้นแต่กรณีของรัฐใดก็ตามที่เกิดก้าวร้าวขึ้นมาและสร้างเสริมกำลังทางเรือขึ้นมา ในฐานะเหล่าทัพหนึ่งที่ใช้ทำสงครามเท่านั้น²⁵

การคุ้มครองปัจจัยทั้งทางการเมืองและยุทธศาสตร์ที่จะทำให้การค้ารุ่งเรืองเป็นภารกิจลำดับต้นของกองทัพเรือ ยังคงมีภัยคุกคามที่มาจากทะเลต่อระบบการค้าและต้องใช้การจัดการอย่างเป็นระบบ แต่ในโลกยุคหลังสมัยใหม่ ภารกิจเหล่านี้ไม่ได้เป็นภารกิจหลักอย่างในยุคของมาฮาน แต่จะเป็นการใช้ปฏิบัติการนอกประเทศร่วมกันระหว่างประเทศคุ้มครองระบบการค้าทางทะเลต่อภัยคุกคามที่อยู่บนบกและแนวชายฝั่ง

อย่างไรก็ตาม การให้ความสนใจต่อการทำสงครามบนบกในอัฟกานิสถานและอิรักสร้างให้เกิดความท้าทายต่อการมีส่วนร่วมของกองทัพเรือ ในระยะสั้น ความขัดแย้งเหล่านี้จะดึงงบประมาณและทรัพยากรที่มายังกองทัพเรือได้ด้วย²⁶ การมุ่งมั่นอุทิศตนต่อการปฏิบัติการเป็นปัจจัยสำคัญต่อการทำให้งบประมาณของกองทัพเรือสหรัฐอเมริกา อังกฤษและหลายประเทศในยุโรปในระยะยาวลดลง²⁷ จนกลายเป็นแบบหลังสมัยใหม่ ปัญหาเช่นนี้ยิ่งแย่งเพราะประเทศต่าง ๆ หลงลืมไปว่าปฏิบัติการนอกประเทศโดย

²⁵ Capt. A.T. Mahan, *The Influence of Sea Power Upon History 1660–1783* (London: Sampson, Low, Marston & Co. Ltd, 1890), p. 23.

²⁶ ‘Gates plans to use Air Force, Navy funds to cover Army costs in Iraq, Afghanistan’, *National Journal Congress Daily* AM 12 April 2007. George Friedman, ‘The limitations and necessity of naval power’, *Stratfor*, 10 April 2007.

²⁷ Paul Kennedy, ‘The rise and fall of navies’, *International Herald Tribune*, 5 April 2007.

สาระสำคัญแล้วเป็นปฏิบัติการทางทะเลในความหมายที่คอร์เบตต์ให้ไว้ว่าปฏิบัติการนอกประเทศเป็นปฏิบัติการซึ่ง “ทะเลเป็นปัจจัยสำคัญยิ่ง”²⁸

ในทางการเมือง ค่าใช้จ่ายและความสูญเสียในการทำสงครามทั้งสองแห่งดูเหมือนว่าจะทำให้การริเริ่มทำสงครามลักษณะนี้ในทีอื่น ๆ ลดความเป็นไปได้ลง เมื่อเป็นเช่นนี้ สิ่งที่เกิดขึ้นจะลดขีดความสามารถในการปฏิบัติการนอกประเทศ เนื่องจากสมมติฐานเบื้องต้นของปฏิบัติการนอกประเทศซ่อนหรือให้ความชอบธรรมกับการจัดหายุทธโศภรณ์ให้กับกองทัพเรือชาติตะวันตก (ในรูปของเรือบรรทุกเครื่องบิน กำลังรบยกพลขึ้นบก เป็นต้น) ปรากฏการณ์นี้จึงดูเหมือนเป็นข่าวร้ายต่อกองทัพเรือหลังสมัยใหม่ในทางกลับกัน การรับประกันที่มีข้อจำกัดซึ่งเกิดจากภัยคุกคามจากทะเลต่อความไม่มั่นคงบนฝั่งอาจจะเปิดทางให้กับแนวคิดเรื่องการแทรกแซง “ทางทะเล” ของผู้กำหนดนโยบายซึ่งต้องการหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดความเสียหายและการอุทิศตนต่อปัญหาบนบกในระยะยาว

แนวคิดของการปฏิบัติการนอกประเทศที่อาศัยทะเลเป็นสื่อซึ่งจะลดการใช้กำลังทางบกนั้นคล้ายกับแนวความคิดเรื่อง “ระเบียบที่ดีจากทะเล (good order from the sea)” แต่ไม่ว่าจะให้ระเบียบเกิดขึ้นจากบนบกหรือจากทะเล อนาคตของปฏิบัติการนอกประเทศและนโยบายของประเทศต่าง ๆ ที่จะเข้าร่วมปฏิบัติรูปแบบนี้จะเป็นอีกตัวแปรหนึ่งในการกำหนดนโยบายของกองทัพเรือแบบหลังสมัยใหม่ สิ่งที่เกิดขึ้นกับการใช้ฐานปฏิบัติการในทะเลเพื่อการปฏิบัติการนอกประเทศเห็นได้ชัดเจนในกรณีของสหรัฐอเมริกา ยุโรป และบางส่วนของเอเชีย-แปซิฟิกเป็นตัวอย่างที่ชัดเจนของนโยบายของกองทัพเรือแบบหลังสมัยใหม่²⁹

²⁸ Corbett, Sir Julian, *Some Principles of Maritime Strategy* (London: Longmans, Green 2nd edition, 1911; reprinted with ‘Introduction’ by Eric Grove (Annapolis, MD: Naval Institute Press, 1988)), pp. 15–16. โปรดพิจารณาหัวข้อ 3.5 ของหนังสือเล่มนี้

²⁹ โปรดพิจารณา Till, Geoffrey, *The Development of British Naval Thinking* (London: Routledge, 2006) และโปรดพิจารณาหัวข้อ 9.8 ของหนังสือเล่มนี้

ระเบียบที่ดีทางทะเลหรือสมุทรภิบาล (Good order at sea)

โลกาภิวัตน์จะเติบโตได้เมื่อการค้าก่อบริการร่วมกันให้ประเทศต่าง ๆ และเกิดขึ้นภายใต้สภาวะแวดล้อมที่มีระเบียบทั้งบนบกและในทะเล แต่ยุทธศาสตร์ของโคสต์-การ์ดสหรัฐอเมริกากล่าวถึงภัยคุกคามจำนวนมากที่มีต่อระเบียบที่ดีทางทะเลซึ่งจะสร้างความเสี่ยงให้เกิดขึ้นดังต่อไปนี้

รัฐชายฝั่งที่อ่อนแอ มักจะไม่ควบคุมหรือคุ้มครองเรือสินค้าในน่านน้ำของตนเองบ่อยครั้ง รัฐเหล่านี้ไม่พร้อมที่จะรักษาเส้นทางคมนาคมทางทะเลและโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน หรือปกป้องทรัพยากรทางทะเลจากการกระทำอันผิดกฎหมายและการทำลายสิ่งแวดล้อม เมื่อพิจารณาร่วมกันแล้ว ความล่อแหลมเหล่านี้ไม่เพียงแต่คุกคามต่อประชากร ทรัพยากรและการพัฒนาทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังคุกคามต่อเสถียรภาพในการใช้ทะเลร่วมกัน รวมไปถึงการค้าระหว่างประเทศอีกด้วย³⁰

ในมุมมองหลังสมัยใหม่ ภัยคุกคามดังกล่าว ได้แก่ อาชญากรรมข้ามชาติในรูปแบบต่าง ๆ เช่น โจรสลัด การค้ามนุษย์ การค้ายาเสพติด การค้าอาวุธ และการก่อการร้ายข้ามชาติ ในระยะยาว สิ่งแวดล้อมที่เสื่อมสภาพและการกอบโกยทรัพยากรในทะเลอาจยิ่งสร้างอันตรายให้เกิดขึ้นกับระบบระหว่างประเทศและประเทศต่าง ๆ ในทางกายภาพด้วย ในบทที่ 11 ของหนังสือเล่มนี้จะกล่าวถึงโลกาภิวัตน์โดยเน้นว่าปัญหาที่กล่าวมาทั้งหมดมีทั้งมิติ “ในประเทศ” และ “นอกประเทศ” ซึ่งกองทัพเรือหลังสมัยใหม่สนใจมิติ “นอกประเทศ” มากกว่ากองทัพเรือสมัยใหม่

การรักษาระเบียบที่ดีทางทะเลอาจมองได้ว่าเป็นอีกด้านหนึ่งของยานความขัดแย้งที่เป็นเรื่องการรักษากฎหมายซึ่งต้องอาศัยขีดความสามารถทางเรือเพื่อปกป้องระบบโลกาภิวัตน์ ทั้งหมดนี้ หลายฝ่ายเห็นพ้องร่วมกันมากขึ้นว่าเป็นปัจจัยสร้างสันติภาพและความมั่นคงของโลกและควรเป็นเรื่องที่นักยุทธศาสตร์ทางเรือต้องให้ความสำคัญ โดย

³⁰ US Coast Guard, *The U.S. Coast Guard Strategy for Maritime Safety, Security, and Stewardship* (Washington, DC: USCG, 2007), p. 51.

เป็นภารกิจลำดับที่สามจากสี่ของกองทัพเรือในยุคหลังสมัยใหม่ ปัญหาที่กล่าวมาไม่ใช่เรื่องใหม่แต่ประการใด แม้แต่กองทัพเรือของสหรัฐอเมริกาหรือของสหราชอาณาจักรที่ยังดำรงแนวความคิดกองทัพเรือสมัยใหม่ ยังต้องหันมาสนใจในปัญหาแบบหลังสมัยใหม่ด้วย

ในขณะที่กองทัพเรือกับโคสต์การ์ดเหมือนกันทุกเรื่องยกเว้นเพียงแต่ชื่อเท่านั้น ความแตกต่างนี้สร้างปัญหาบางอย่างให้เกิดขึ้น ที่แน่ ๆ สำหรับผู้กำหนดยุทธศาสตร์และกำลังรบทางเรือขนาดใหญ่ซึ่งพยายามจัดสรรทรัพยากรเพื่อจัดการภัยคุกคามต่อความมั่นคงทางทะเลให้สมดุลระหว่างภัยขนาดใหญ่ (อย่างรัฐ) กับภัยขนาดเล็ก (อย่างโจรสลัด) คำถามสำคัญในที่นี้คือทำอย่างไรให้เกิดความสมดุลระหว่างกำลังและภารกิจหลังสมัยใหม่ของโคสต์การ์ดที่เล็กกว่า (ซึ่งแน่นอนว่าไม่ได้จำกัดพื้นที่ปฏิบัติการเพียงแค่น่านน้ำของตนเอง) กับกำลังและภารกิจสมัยใหม่ของกองทัพเรือที่ใหญ่กว่า กองทัพเรือควรรับภารกิจเหล่านี้มาทำด้วยตนเองหรือผลักภารกิจให้กับโคสต์การ์ดที่ชำนาญกว่าซึ่งฝึกมาเพื่อวัตถุประสงค์นี้เป็นการเฉพาะ?³¹ คำตอบที่สมเหตุสมผลเป็นไปได้ทั้งสองแนวทาง แต่ตัวภารกิจของกองทัพเรือหลังสมัยใหม่นั้นชัดเจนและสำคัญมากยิ่งขึ้น เรื่อย ๆ ในโลกยุคปัจจุบัน

การดำรงความเห็นร่วมกันในประเด็นทางทะเล (The maintenance of a maritime consensus)

ความร่วมมือทางทะเลมีความสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ ต่อการคุ้มครองการค้าระหว่างประเทศที่ใช้ทะเลเป็นสื่อ จนกระทั่งความร่วมมือนี้เกือบจะมีคุณค่าในตัวเองไปแล้ว นโยบายเช่นนี้มีความแปลกใหม่ในหลายแง่มุม ในขณะที่เรื่องของ “การปกป้องทะเล” (รวมถึงห้วงอากาศและอวกาศ) อันเป็นพื้นที่ใช้ประโยชน์ร่วมของประเทศต่าง ๆ ในโลก มีการศึกษามากแล้ว³² เรื่องการคุ้มครองประชาชนก็ถือเป็นประเด็น “ร่วมกัน” ของประเทศต่าง ๆ ด้วย สำหรับพวกหลังสมัยใหม่ การที่ประชาชนสนับสนุนภารกิจของ

³¹ โปรตพิเคราะห์หัวข้อ 11.11 ของหนังสือเล่มนี้

³² Posen (2003), pp. 8–13.

กองทัพเรือถือเป็นความจำเป็นอันดับหนึ่งในการคุ้มครองระบบโลกาภิวัตน์ การคุ้มครองประชาชนร่วมกันช่วยให้เกิดประโยชน์ในทางการทหารและทางการเมืองในลักษณะที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จทั้งหมด ดังนั้นจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่กองทัพเรือต้องยอมรับความสำคัญของความคิดเห็นของประชาชนทั้งของตนเองและของโลกซึ่งแสดงออกได้ในหลายรูปแบบ ตั้งแต่การแสดงออกของพันธมิตรด้วยวาจา ขาวหน้าหนังสือพิมพ์ หรือการแสดงออกบนท้องถนนในตะวันออกกลาง

ผู้ก่อการร้ายในเหตุการณ์วันที่ 11 กันยายน ค.ศ.2001 ไม่ได้ร้องขอให้แบ่งปันผลประโยชน์กับตนเอง แต่พยายามทำลายแหล่งที่มาผลประโยชน์นั้นเพราะมองว่าโลกาภิวัตน์เป็นตัวขัดขวางสิ่งที่ต้องการ อย่างไรก็ตาม ผู้ก่อการร้ายเหล่านี้ได้รับการสนับสนุนไม่เต็มที่จากประชาชนจำนวนมากผู้ต้องการได้รับผลประโยชน์จากโลกาภิวัตน์และผู้ที่ไม่เห็นว่าการคุ้มครองระบบโลกาภิวัตน์มีคุณค่าต่อตนเองมากกว่า ดังนั้น การพิจารณาเปลี่ยนแปลงในบริบทด้านการเมือง สังคมและเศรษฐกิจที่มีผลต่อกำลังทางเรือจึงเป็นประโยชน์เพราะกำลังทางเรือมีความยืดหยุ่นและเข้าไปปฏิบัติงานได้ทุกหนทุกแห่ง การดำรงกำลังทางเรือในพื้นที่ส่วนหน้าและพร้อมปฏิบัติการมีประโยชน์ไม่เพียงแค่ป้องปรามภัยคุกคามไม่ให้ทำงานได้หรือบิบบังคับให้ภัยคุกคามนั้นเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น แต่ยังมีคุณค่าในแง่ที่เป็นเครื่องมือในการให้ข้อมูลข่าวสารกับประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาค โดยการตรวจตราเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในทะเลและบนฝั่ง รวมทั้งเพิ่มความรู้สึกถึงการเป็นชุมชนระหว่างประเทศผ่านนโยบายการสร้างแนวร่วมเชิงรุก (active coalition building) หลักการพื้นฐานของภารกิจนี้คือในการรักษาวัตถุประสงค์ที่ประเทศต้องการ การป้องกันสงครามย่อมดีกว่าการเอาชนะข้าศึกในสงครามเสมอ

เมื่อเป็นดังนี้ การใช้สมุททานุภาพเพื่อการช่วยเหลือ (benign)³³ มีความโดดเด่นในแนวคิดของการปฏิบัติการอย่างกว้าง ๆ เพื่อการปกป้องระบบโลกาภิวัตน์ผ่านการเอาชนะในทางความคิดและจิตใจของประชาชนที่ค้ำจุนระบบเอาไว้ แนวคิดเรื่อง “สถานี

³³ MoD (UK), **British Maritime Doctrine (BR 1806)**, 3rd ed. (London: The Stationery Office, 2004), p. 58. น่าสนใจว่าการพิมพ์ครั้งก่อนหน้านี้อ้างถึงบทบาทการช่วยเหลือมากกว่าการพิมพ์ครั้งนี้ เปรียบเทียบกับการพิมพ์ครั้งแรกในปี ค.ศ.1995 หน้า 33-36 และ 103.

เรือโลก (global fleet station)” และนโยบายการใช้เรือพยาบาล เช่น เรือเมอร์ซี (USS Mercy) และเรือคอมฟอร์ต (Comfort) ของสหรัฐอเมริกาในภารกิจการช่วยเหลือทางมนุษยธรรมเป็นแนวคิดการใช้กองทัพเรือในรูปแบบหลังสมัยใหม่โดยตรง³⁴ ในกรณีอื่น ๆ แน่นนอนว่าการส่งกองเรือบรรทุกเครื่องบินไปปฏิบัติการนอกชายฝั่งเข้าศึกย่อมเหมาะสมมากกว่า แต่ไม่ว่าจะเป็นไปในลักษณะใด การทูตทางเรือจะต้องอาศัยการประสานการปฏิบัติระหว่างกองทัพเรือกับกระทรวงต่างประเทศที่ใกล้ชิด แนวคิดหลังสมัยใหม่เหล่านี้ อยู่ภายใต้นโยบาย “กองทัพเรือหนึ่งพันลำ (The Thousand Ship Navy)” ซึ่งจะอภิปรายต่อไปในบทที่ 10

ปฏิบัติการช่วยเหลือประชาชนกรณีสึนามิในปี ค.ศ.2004 แสดงให้เห็นในหลายมิติว่าแนวคิดนี้เกิดขึ้นจริงในทางปฏิบัติ เพราะการบรรลุความสำเร็จได้ต้องอาศัยการที่ประเทศต่าง ๆ ร่วมมือกันอย่างหลวม ๆ ในช่วงเวลาฉุกเฉินโดยไม่มีข้อตกลงที่แน่นอนตายตัวและไม่มีประเทศใดเป็นหัวหอกนำ ปฏิบัติการระหว่างประเทศเพื่อช่วยเหลือในเลบานอนปี ค.ศ.2006 มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ปฏิบัติการทั้งสองเกิดขึ้นได้ด้วยการที่กองทัพเรือประเทศต่าง ๆ มีพัฒนาการด้านความร่วมมือกันอยู่แล้วแต่เดิม

ความร่วมมือทางทะเลในลักษณะนี้ฉายภาพสถาบันระหว่างประเทศที่ช่วยลดแนวโน้มที่ประเทศต่าง ๆ จะขัดแย้งกัน รวมทั้งสร้างความเข้มแข็งให้สถาบันดังกล่าวด้วยการจำกัดหรือตีกรอบพฤติกรรมของรัฐและสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจให้กับภูมิภาคอีกด้วย เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้เป็นการเปลี่ยนจากแนวคิดของ “สัจนิยม (realist)” แบบดั้งเดิมในเรื่องความมั่นคงแห่งชาติมาสู่แนวคิดเรื่องความร่วมมือและภูมิภาคนิยมมากขึ้น ภารกิจของกองทัพเรือเช่นนี้เป็นตัวอย่างและแรงขับเคลื่อนให้ประเทศในยุโรปเปลี่ยนวิธีคิดจากเรื่องการทูตโดยใช้หลักดุลอำนาจแบบดั้งเดิมที่ครอบงำยุโรปมายาวนานจนเมื่อไม่นานมานี้

³⁴ โปรดพิจารณา Bruce Elleman, *Waves of Hope: The US Navy's Response to the Tsunami in Northern Indonesia* (Newport, RI: Naval War College Press, 2007), pp. 101–106, 108–109ff.

ปัจจัยขับเคลื่อนกองทัพเรือหลังสมัยใหม่

กองทัพเรือหลังสมัยใหม่โดดเด่นไม่ใช่เพียงภารกิจที่ปฏิบัติเท่านั้น ยังมีปัจจัยขับเคลื่อนหรือเครื่องมือที่เอื้อให้สามารถปฏิบัติการตามภารกิจได้ ปัจจัยขับเคลื่อนเหล่านั้นมีดังต่อไปนี้

กองเรือที่ใช้เพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศ (Contributory fleets)

การเปลี่ยนแปลงมหาศาลของกองทัพเรือกลุ่มประเทศสแกนดิเนเวียเมื่อเร็ว ๆ นี้ น่าสนใจไม่น้อย ไม่ใช่แค่การเปลี่ยนแปลงบทบาทจากกำลังป้องกันฝั่งไปเป็นกำลังปฏิบัติการนอกประเทศเท่านั้น แต่ยังแสดงให้เห็นถึงยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศ หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่ง การที่ทรัพยากรมีจำกัดหมายความว่าไม่มีประเทศใดสามารถแก้ไขปัญหาความมั่นคงที่เกิดขึ้นได้โดยลำพัง การใช้กำลังทางเรือร่วมกันมีความจำเป็นและต้องส่งเสริมสภาพในการปฏิบัติการและการเมืองในการร่วมมือกับประเทศอื่นที่จะตามมา หลักนิยมการป้องกันประเทศเทศของนิวซีแลนด์กล่าวว่า “ประเทศหลายประเทศพยายามจัดหากำลังรบที่สามารถปฏิบัติการได้อย่างอิสระในทุกด้าน”

แต่ดูเหมือนว่านิวซีแลนด์จะไม่มีศักยภาพทางการเงินมากพอจะจัดหากำลังรบในลักษณะนี้ หลักของนิวซีแลนด์คือการพัฒนากำลังรบที่มีความสามารถในการปฏิบัติการร่วมและผสมกับกำลังทหารของประเทศอื่นหรือหน่วยงานระหว่างประเทศอื่น... ซึ่งเป็นไปได้ว่าจะเป็นการที่เข้าร่วมกับประเทศอื่นในลักษณะพันธมิตรหลายชาติหรือการรวมตัวเฉพาะกิจโดยที่ความสัมพันธ์มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม³⁵

กองทัพเรือหลังสมัยใหม่ไม่สามารถคาดหวังได้ว่าจะทำภารกิจได้ครอบคลุมในทุกมิติทางทะเล แต่ในทางทฤษฎียังเชื่อมั่นว่ากองทัพเรือของประเทศอื่นซึ่งเชื่อถือได้เท่ากันจะปฏิบัติการได้แทน กองทัพเรือหลังสมัยใหม่อาจจะไม่ยึดกับแนวโน้มเช่นนี้

³⁵ New Zealand Defence Forces, *Foundations of New Zealand Military Doctrine (NZDDP-D)* (Wellington, NZ: HQ NZDF, 2004), paras 10.22, 8.11.

รวมทั้งไม่มั่นใจในระดับความน่าเชื่อถือของพันธมิตร แต่ด้วยข้อจำกัดในทางงบประมาณในโลกความเป็นจริง กองทัพเรือหลังสมัยใหม่ต้องยอมรับความจริงเหล่านี้

เนื่องจากมีข้อจำกัดอย่างมากจากงบประมาณ ลักษณะของกองทัพเรือหลังสมัยใหม่ดังกล่าวจะชัดเจนอย่างยิ่งในกรณีของกองทัพเรือขนาดเล็กซึ่งคำถามที่แท้จริงอาจจะอยู่ที่ว่าจะร่วมมือกับประเทศอื่นอย่างไรมากกว่าจะร่วมมือหรือไม่ และคำถามที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือกองทัพเรือขนาดเล็กจะส่งกำลังที่ปฏิบัติการได้ตามลำพังเข้าร่วมกับกำลังนาชาติ หรือจะส่งกำลังในแบบที่ชำนาญเฉพาะเรื่องไปร่วมซึ่งอาจจะไม่สมเหตุผลผลเท่าใดนักเมื่อมองว่าจะไปควบคุมกำลังของประเทศอื่น แต่อาจมีประสิทธิผลในทางการทหารหรือการเมืองไม่มากนักน้อย?

ตลาดการค้ายุทธโศปกรณ์ที่เปิดเสรี (An open defence market)

รูปแบบของสังคมนิยมที่มีท่าทีประนีประนอมอาจได้ผลักดันให้เลือกระบบเศรษฐกิจแบบกลไกตลาดเสรีเพื่อให้สามารถดำรงฐานการผลิตทางอุตสาหกรรมการป้องกันประเทศเอาไว้ได้ แนวคิดนี้อาจมีที่มาจากนโยบายของรัฐบาลหรือยุทธศาสตร์ของกองทัพเรือที่มีต่อการนำเข้ายุทธโศปกรณ์ทางเรือจากต่างประเทศและการส่งออกยุทธโศปกรณ์ทางเรือไปยังประเทศอื่น กองทัพเรือหลังสมัยใหม่อาจจะได้รับยุทธโศปกรณ์ที่ต้องการจากต่างประเทศได้รวดเร็วและถูกกว่าจะพึ่งพาอุตสาหกรรมการป้องกันประเทศของตนเอง และกองทัพเรือสมัยใหม่ยังไม่ต้องกังวลเรื่องความเปราะบางทางยุทธศาสตร์จากการที่ตลาดการค้ายุทธโศปกรณ์อาจจะเปิดมากขึ้นแล้วหรือกำลังจะเปิดในอนาคต แนวคิดปฏิบัตินิยม (pragmatic) หรือท่าทีของสังคมนิยมที่ประนีประนอมอาจจะเข้ากันได้ดีกับโลกาภิวัตน์ที่โลกมีการขึ้นต่อกัน (interdependent) และไร้พรมแดน (borderless) และเศรษฐกิจเปิดเสรี (open economy)

สรุปกองทัพเรือหลังสมัยใหม่

สรุปได้ว่า โลกาภิวัตน์กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาระหว่างรัฐหลังสมัยใหม่ด้วยกันเองในลักษณะที่ทำให้เกิดนโยบายมองออกไปนอกประเทศเพื่อสร้างความสัมพันธ์

ทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และการทหาร ประเด็นนี้ปรากฏชัดเจนในนโยบายป้องกันประเทศของสิงคโปร์ปี ค.ศ.2000 ซึ่งแทบจะหาคำอธิบายที่ดีกว่านี้ไม่ได้ดังนี้

วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจของเอเชียแสดงให้เห็นว่าผลประโยชน์ของชาติต่าง ๆ เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันในโลกไร้พรมแดน ประเทศเล็กและเปิดเสรีอย่างสิงคโปร์ ย่อมได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศค่อนข้างมาก ความอ่อนไหวนี้จะเพิ่มมากยิ่งขึ้นเมื่อสิงคโปร์เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของระบบเศรษฐกิจโลกมากขึ้นเรื่อย ๆ สิ่งที่เกิดขึ้นในภูมิภาคอื่นจะมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของสิงคโปร์ในลักษณะล้นออกมา (spill-over effects) แต่สิงคโปร์ไม่สามารถปฏิเสธโลกาภิวัตน์ได้เพราะต้องอาศัยเศรษฐกิจโลกเพื่อการดำรงชีวิต สิงคโปร์ต้องร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ เพื่อรักษาสันติภาพและความมั่นคงในภูมิภาคและที่อื่นในโลกและเพื่อส่งเสริมสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม³⁶

การที่รัฐหลังสมัยใหม่มีแนวความคิดเช่นนี้จึงเต็มใจที่จะเปิดเสรีทางเศรษฐกิจกับประเทศต่าง ๆ และหากจำเป็นจะลงทุนอุตสาหกรรมของตนเองในแบบข้ามชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมโลหะหนัก รัฐบาลของรัฐหลังสมัยใหม่จะรับแนวคิดเปิดเสรีแบบคลาสสิก (classic laissez-faire) เพื่อเป็นรากฐานให้กับเศรษฐกิจประเทศให้มากที่สุดเท่าที่จะปฏิบัติได้ และไม่เน้นพึ่งพาอุตสาหกรรมผลิตยุทธโศปกรณ์จากภายในประเทศเพียงอย่างเดียว อย่างไรก็ตาม รัฐหลังสมัยใหม่จะโดดเด่นในการมีรัฐบาลที่เปิดและโปร่งใสทำให้ข้อมูลข่าวสารมีให้ใช้ได้โดยเสรีบนฐานของการสร้างนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง

รัฐหลังสมัยใหม่ลักษณะนี้จะรับนโยบายการป้องกันประเทศที่จะกำหนดกำลังรบทางเรือที่เน้นภารกิจการรักษาความมั่นคงระหว่างประเทศมากกว่าการรักษาความมั่นคงของชาติเท่านั้น กองทัพเรือหลังสมัยใหม่จะมองภารกิจการควบคุมทะเลว่าเป็นปฏิบัติการ

³⁶ Singapore MoD, *Defending Singapore in the 21st Century* (Singapore: Ministry of Defence, 2000), p. 35.

ร่วมระหว่างประเทศมากกว่าจะแยกกันปฏิบัติ โดยกองทัพเรือหลังสมัยใหม่มองว่าประเทศต่าง ๆ เป็นคู่แข่งน้อยกว่ากรณีของกองทัพเรือสมัยใหม่ เมื่อพิจารณาร่วมกับแนวคิดเรื่องการแทรกแซงตามแนวคิดเสรีนิยมจะพบว่า รูปแบบของกองทัพเรือหลังสมัยใหม่ รวมทั้งองค์ประกอบและภารกิจจะสะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับปฏิบัติการนอกประเทศที่เน้นการร่วมแรงร่วมใจระหว่างประเทศต่าง ๆ และเนื่องจากกองทัพเรือหลังสมัยใหม่ตระหนักเป็นอย่างดีถึงความสำคัญของความมั่นคงทางทะเลที่มีต่อระบบการค้าทางทะเลระหว่างประเทศ จึงมีภารกิจอีกประการหนึ่งคือการดำรงระเบียบที่ดีทางทะเลหรือสมุทรภิบาล สุดท้าย กองทัพเรือหลังสมัยใหม่เน้นเรื่องการพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดี ยั่งยืนและสร้างสรรค์กับกองทัพเรือต่าง ๆ ทั่วโลก ด้วยแนวความคิดนี้ กองทัพเรือหลังสมัยใหม่จึงแสดงออกถึง “ความร่วมมือ” ด้วยการพัฒนาขีดความสามารถกำลังรบทางเรือเพื่อจัดการกับภัยคุกคามต่อระบบโลกาภิวัตน์ คาดว่ากองทัพเรือลักษณะนี้จะมีความสามารถปฏิบัติการร่วมกับพันธมิตรและแนวร่วมมากกว่าจะปฏิบัติการด้วยตนเองเพียงลำพังเท่านั้น

1.3 กองทัพเรือสมัยใหม่ (The modern navy)

ในทางกลับกันกับรัฐหลังสมัยใหม่ที่อธิบายมา รัฐสมัยใหม่จะระวางต่อผลของโลกาภิวัตน์ที่มีต่อความมั่นคงและอธิปไตยของตนเองมากกว่ารัฐหลังสมัยใหม่ รัฐสมัยใหม่จะมีนโยบายเศรษฐกิจแบบปกป้อง (protectionist) มากกว่าและมีแนวโน้มที่จะร่วมมือกับรัฐอื่น ๆ ในการรักษาระบบการค้าระหว่างประเทศน้อยกว่า รัฐสมัยใหม่จะวางแผนฉุกเฉินสำหรับกรณีที่ระบบโลกาภิวัตน์ล้มเหลวหรือเข้าสู่ระยะตกต่ำ ซึ่งจะช่วยให้รัฐสมัยใหม่สามารถเอาตัวรอดจากโลกที่ล่าเคี้ยว โดดเดี่ยว และไม่มีความเป็นสังคมระหว่างประเทศซึ่งเต็มไปด้วยการแข่งขันเพื่ออยู่รอดด้วยการใช้กำลังทหารและอำนาจทางการเมืองในการบีบบังคับรัฐอื่น ๆ ให้ทำตามความต้องการของตนเอง ภาพของโลกอนาคตในมุมมองของรัฐสมัยใหม่คือโลกแห่งสงคราม

ด้วยเหตุนี้ สำหรับกระบวนการคิดแบบ “สมัยใหม่” ที่เป็นไปตามแบบดั้งเดิมสำหรับกองทัพเรือจะเริ่มต้นตอออกไปจากกรณีของกองทัพเรือหลังสมัยใหม่ในเรื่องบทบาทและขีดความสามารถที่จำเป็นของกองทัพเรือ กองทัพเรือสมัยใหม่จะหมกมุ่นอยู่

กับการผลประโยชน์ของชาติตนเองมากกว่าจะคิดร่วมมือกับประเทศอื่น ๆ ดังนั้นรากฐานทางความคิดของกองทัพเรือสมัยใหม่จึงแตกต่างไปจากกรณีของกองทัพเรือหลังสมัยใหม่ในหลายแง่มุม และในบางครั้งแนวคิดทั้งสองก็แยกขาดจากกันแบบชั่วคราวข้ามทีเดียว

ความแตกต่างที่ชัดเจนประการแรกคือแนวโน้มที่แนวคิดสมัยใหม่จะให้ความสำคัญกับการป้องกันประเทศและผลประโยชน์เฉพาะหน้ามากกว่าจะปกป้องระบบโลกาภิวัตน์ แนวคิดนี้ส่งผลต่อการจัดลำดับความสำคัญในภารกิจของกองทัพเรือตามมา

ภารกิจของกองทัพเรือสมัยใหม่

การป้องปรามด้วยนิวเคลียร์และการป้องกันด้วยขีปนาวุธ (Nuclear deterrence and ballistic missile defence)

การที่กองทัพเรือดำรงขีดความสามารถในการป้องปรามด้วยนิวเคลียร์ในทะเลและกำลังสนับสนุนขีดความสามารถนี้ซึ่งได้แก่รูปแบบการป้องกันด้วยขีปนาวุธอันหลากหลายจะมีเหตุผลมากในบริบทของความขัดแย้งระหว่างรัฐกับรัฐ เพราะปกติแล้วรัฐเท่านั้นที่มีทรัพยากรสำหรับจัดการความขัดแย้งลักษณะนี้ อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์อย่างเช่นการโจมตีเรืออิสราเอลจากกลุ่มฮิซบอลลอฮ์ (Hezbollah) ในปี ค.ศ.2006 และความขัดแย้งระหว่างกองทัพเรือศรีลังกากับกลุ่ม “พยัคฆ์ทะเลทมิฬ (Sea (Tamil) Tigers)” ซึ่งว่าช่องว่างระหว่างกองทัพเรือสมัยใหม่กับกองทัพเรือหลังสมัยใหม่กำลังลดลงและด้วยเหตุผลนี้ จำนวนของกองทัพเรือที่กำลังเสริมสร้างขีดความสามารถการป้องปรามและป้องกันดังกล่าวทั้งเชิงรุกและเชิงรับอย่างช้า ๆ ค่อย ๆ เพิ่มจำนวนขึ้น (เพราะมองว่าขีดความสามารถดังกล่าวยังจำเป็น แต่รูปแบบภัยคุกคามเปลี่ยนไป)

การควบคุมทะเล (Sea control)

กองทัพเรือสมัยใหม่จะโดดเด่นในแนวความคิดเรื่องการควบคุมทะเลในแบบดั้งเดิมกว่ากองทัพเรือหลังสมัยใหม่ หากพิจารณาโดยสาระสำคัญแล้ว การวางแผนการรบทางเรือจะเริ่มต้นจากการวิเคราะห์สิ่งที่กองทัพเรือของข้าศึกกำลังจะปฏิบัติ จุดเน้นจะอยู่ที่แนวคิดการควบคุมทะเล “แบบมาฮาน (Mahanian)” และสาขาการปฏิบัติการทาง

เรือทั้งหมดที่ทำให้การทำสงครามทางเรือเป็นไปได้อย่างอิสระ ในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก กองทัพเรือมีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญกับการเตรียมกำลังของเพื่อนบ้านเท่ากับ (หรือบางครั้งมากกว่า) ภัยคุกคามจากตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ ความหมกมุ่นอยู่กับความขัดแย้งระหว่างรัฐต่อรัฐซึ่งมีลักษณะเหมือนกันเป็นรูปแบบการคิดของกองทัพเรือในศตวรรษที่ 20 ซึ่งมุ่งเตรียมความพร้อมในการทำสงครามแบบ “กองเรือต่อกองเรือ (fleet versus fleet)” ดังที่พลเรือเอก กอร์ชคอฟ (Gorshkov) มองไว้ ชีตความสามารถที่ใช้จะต้องอาศัยงบประมาณสูงและบางครั้งต้องไปให้ถึงขั้นสูงสุดเพื่อใช้ในปฏิบัติการในทะเลเปิดมากกว่าจะใช้ในการโจมตีฝั่ง การผสมผสานระบบอาวุธและระบบตรวจจับจะเน้นที่การต่อต้านเรือดำน้ำ ต่อต้านภัยทางอากาศ และต่อต้านเรือผิวน้ำ รวมถึงปฏิบัติการทางเรือตามแบบอื่น ๆ ซึ่งไม่รวมถึงขีดความสามารถในการป้องกันใด ๆ ที่จะใช้ต่อตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ ในนโยบายป้องกันประเทศของออสเตรเลียในปี ค.ศ.2000 ส่วนที่พิจารณาความจำเป็นในภารกิจการควบคุมทะเลของกองทัพเรือออสเตรเลียแสดงให้เห็นถึงวิสัยทัศน์ที่กล่าวมา โดยอธิบายว่า “กุญแจสำคัญในการป้องกันออสเตรเลียคือการควบคุมเส้นทางอากาศและทางเรือที่เข้าสู่ทวีปออสเตรเลีย เพื่อปฏิเสธเรือและอากาศยานของข้าศึกไม่ให้ใช้เส้นทางเหล่านั้นและสร้างเสริมภาพในการใช้กำลังของฝ่ายเราให้ถึงระดับสูงสุด ดังนั้นออสเตรเลียจึงจำเป็นต้องมียุทธศาสตร์ทะเลเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว”³⁷

ด้วยการวางขีดความสามารถทางเรือของประเทศอื่นเป็นจุดเริ่มต้น หรือการเตรียมกำลังต่อต้านประเทศที่เป็นภัยคุกคามอย่างเปิดเผยจะมีความสมเหตุสมผลเป็นอย่างดี และอาจจะช่วยให้ไม่เกิดความขัดแย้งโดยการป้องปรามข้าศึกที่มีแนวโน้มจะคุกคามประเทศได้ก็ตาม แต่หากจัดการไม่ดี ผลที่เกิดขึ้นอาจเป็นตรงกันข้ามกับความต้องการ พลวัตของการเสริมสร้างกำลังทางเรือของแต่ละประเทศให้ทันสมัยอาจบังเอิญทำให้เกิดการแข่งขันกันสะสมอาวุธที่อันตรายมากกว่าโดยไม่ได้ตั้งใจ การป้องกันเหตุบังเอิญนี้ทำได้โดยการสร้างมาตรการความไว้วางใจและการเห็นพ้องต้องกันสำหรับกองทัพเรือสมัยใหม่ควบคู่กันไป

³⁷ อ้างใน Vice Admiral C. A. Ritchie (Chief of Navy), *Australia's Navy for the 21st Century 2002–2003* (Canberra: Defence Publishing Services, 2002), p. 9.

แนวคิดการขยายอำนาจจากเรือผู้ฝั่ง (Narrower concepts of maritime power projection)

รัฐสมัยใหม่มีแนวโน้มที่จะไม่ให้ความสำคัญกับแนวคิดการแทรกแซงตามแนวคิดเสรีนิยมและการใช้กำลังทางเรือเพื่อปฏิบัติการนอกประเทศเท่ากับรัฐหลังสมัยใหม่ การแทรกแซงตามแนวคิดเสรีนิยมมีทั้งฝ่ายที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยซึ่งไม่ใช่สิ่งใหม่แต่อย่างใด เช่น ในช่วงสุดท้ายของโลกาภิวัตน์ นายกรัฐมนตรีอังกฤษ ลอร์ดพาลเมอร์สตัน (Lord Palmerston) คิดว่าเสรีนิยมและชนชั้นกลางในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจะเป็นพื้นฐานในการสร้างรัฐบาลที่มีเสถียรภาพ สร้างสันติและเป็นมิตรกับอังกฤษและการค้าของอังกฤษได้มากกว่าเผด็จการนิยม” ดังนั้น พาลเมอร์สตันจึงสนับสนุนและนำเอาแนวคิดการแทรกแซงตามแนวคิดเสรีนิยมเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการเมืองระหว่างประเทศ พื้นฐานความคิดเหล่านี้ถูกทำลายจากสำนักอนุรักษนิยมที่สนับสนุนแนวความคิดการดุลอำนาจนำโดยลอร์ดเมลเบิร์น (Lord Melbourne) ซึ่งโต้แย้งว่าในทางตรงกันข้าม ฝ่ายที่สนับสนุนการเข้าไปแทรกแซงดังกล่าว “ไม่เคยพิจารณาคำแนะนำของเรา...ปฏิบัติกับเราอย่างดุถูกเหยียดหยามอย่างที่สุด และทำทุกอย่างที่ขัดขวางผลประโยชน์ของพวกเขาที่สุดคือพยายามพิสูจน์ว่าเราไม่มีผลใด ๆ ต่อฝ่ายนั้นเลย”³⁸ อย่างน้อยการแทรกแซงดังกล่าวก็ไม่มีประโยชน์ ในทางกลับกัน จุดเน้นควรจะเป็นการป้องกันความมั่นคงของชาติและจัดการกับภัยคุกคามต่อความมั่นคงแห่งชาติโดยตรงมากกว่า ในโลกที่ไม่มีประเทศใดต้องการชุมชนการผลิตและการบริโภคระหว่างประเทศที่ขึ้นต่อกันมากนัก มุมมองแบบชาตินิยมและอนุรักษนิยมแบบเมลเบิร์นย่อมเป็นนโยบายกระแสหลัก ดังที่กล่าวไว้แล้ว ปฏิบัตินอกประเทศตามแนวชายฝั่งทะเลอาจจะไม่สามารถปฏิบัติได้หรืออยากที่จะเกิดขึ้นเพราะไม่ผ่านเงื่อนไขทางการเมืองเบื้องต้นในทุกกรณี

สิ่งที่เกิดขึ้นนี้ชี้ว่าการเกิดปฏิบัติการนอกประเทศในรูปแบบที่ประเทศต่าง ๆ ร่วมมือกันเกิดขึ้นได้ยากและทำให้เกิดวิธีคิดในรูปของการขยายอำนาจจากเรือผู้ฝั่งอย่างในช่วงสงครามโลก เช่น ชัดความสามารถในการยกพลขึ้นบกหรือโจมตีชายฝั่งจากทะเล

³⁸ David Cecil, *Lord M., or the later life of Lord Melbourne* (London: Constable, 1954), p. 115.

เป็นต้น ปฏิบัติการลักษณะนี้คู่สงครามที่ปรากฏให้เห็นต้องการยุทธโศปกรณ์ที่ซับซ้อนและอำนาจการทำลายล้างสูงและไม่ได้มุ่งหวังที่จะปกป้องรักษาระบบการค้ำระหว่างประเทศจากการโจมตีของภัยคุกคามนานาชนิด แต่กลับมุ่งจัดการคู่ต่อสู้ในรูปของสงครามตามแบบ ปฏิบัติการเช่นนี้ประกอบไปด้วยความพยายามดำรงขีดความสามารถหรือพัฒนาศักยภาพของการป้องกันด้วยอาวุธนิวเคลียร์จากยานรบทางเรือซึ่งสื่อสัญญาณว่าเป็นการตอบโต้ข้าศึกที่มีขีดความสามารถ “สมดุ (symmetrical)” กันอันได้แก่รัฐอธิปไตยนั่นเอง

ระเบียบที่ดีทางทะเลหรือสมุทรภิบาล (Good order at sea)

ระเบียบที่ดีทางทะเลก็สำคัญสำหรับรัฐสมัยใหม่ไม่ต่างไปจากรัฐหลังสมัยใหม่ แต่ในกรณีของรัฐสมัยใหม่จะเน้นที่การป้องกันผลประโยชน์ของประเทศและอำนาจอธิปไตยในน่านน้ำของตนเองโดยเฉพาะ สิ่งที่ต้องทำคือการป้องกันไม่ให้ภัยคุกคามเข้ามาสร้างความไม่มั่นคงในน่านน้ำและรักษาเขตอธิปไตยทางทะเลจากผู้รุกราน แนวความคิดเช่นนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่าการที่รัฐอื่น ๆ จะเข้ามามีส่วนร่วมคงเป็นไปได้ยากเพราะจะเป็นการละเมิดอธิปไตยทางการเมืองของรัฐเจ้าของน่านน้ำ อำนาจอธิปไตยเหนือทะเลอาณาเขต และกระบวนการปฏิบัติของรัฐนั้น ๆ กองทัพเรือสมัยใหม่ดูเหมือนว่าจะไม่เต็มใจทำตามข้อตกลงหรือความเห็นร่วมกันระหว่างประเทศทางทะเล เช่น การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเพื่อให้เกิดความตระหนักรู้ในบริบททางทะเล (Maritime Domain Awareness) เพราะรัฐสมัยใหม่ไม่ต้องการหรือไม่ก็ไม่ชอบให้เกิดสมุทรภิบาลที่จะทำให้การกระทำตามข้อตกลงร่วมกันเกิดประสิทธิผล (เพราะรัฐสักว่าจะต้องสูญเสียเสรีภาพในการตัดสินใจของรัฐตนเอง)

ในอดีต ข้อจำกัดประเภทนี้มีแนวโน้มที่จะทำให้ปฏิบัติการต่อต้านโจรสลัดสลับซับซ้อนยิ่งขึ้นในพื้นที่เสี่ยง เช่น ช่องแคบมะละกา เป็นต้น ในที่สุด รัฐสมัยใหม่จะมีนโยบายพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ (autarchic) และไม่ใส่ใจกับผลของความไร้ระเบียบระหว่างประเทศที่อยู่ไกลจากพื้นที่ผลประโยชน์ของตนเอง กองทัพเรือสมัยใหม่จะเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางทะเลที่อยู่ “ห่างไกล (away)” อย่างจำกัดและขีดความสามารถที่มีก็ไม่ตอบรับต่อประเด็นดังกล่าว

ความเห็นร่วมกันในประเด็นทางทะเล (Maritime consensus)

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมด กองทัพเรือ “สมัยใหม่” มีแนวโน้มที่จะระมัดระวังเรื่องความเห็นร่วมกันในประเด็นทางทะเล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่อง “ความเป็นพันธมิตรร่วมกันระหว่างประเทศในเรื่องทางทะเล (Global Maritime Partnership)” เพราะการเข้าร่วมเป็นพันธมิตรดังกล่าวปกติจะต้องใช้การประนีประนอมและความเต็มใจที่ยอมรับว่าอำนาจอธิปไตยของประเทศตนเองกร่อนลง ความร่วมมือทางทะเลแบบพหุภาคีกับประเทศอื่นมีความสำคัญน้อยมาก และหากจะเกิดขึ้นก็มีลักษณะจำกัดมากทั้งในทางการเมืองระดับยุทธศาสตร์และในทางการปฏิบัติระดับยุทธการ โดยเฉพาะเรื่องขีดความสามารถในการปฏิบัติการระหว่างกัน ดังนั้นกองทัพเรือสมัยใหม่มักจะใช้การทูตแบบทวิภาคีในประเด็นเฉพาะมากกว่าการทูตแบบพหุภาคีที่ให้ความสำคัญกับประเด็นทั่วไปแบบกว้าง ๆ การดำเนินนโยบายทางทะเลจึงสะท้อนความสงสัยต่อประโยชน์ของสถาบันระหว่างประเทศและพฤติกรรมที่อ้างว่าเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาค นักสังคมนิยมมีท่าทีสงสัยต่อประเด็นนี้และเสนอว่าแนวคิดดั้งเดิมเรื่องรัฐชาติและผลประโยชน์แห่งชาติจะยังคงเป็นตัวกำหนดวาระทางด้านความมั่นคงต่อไป

ปัจจัยขับเคลื่อนกองทัพเรือสมัยใหม่

ความแตกต่างระหว่างแนวคิดสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่ยังรวมไปถึงพัฒนาการของ “ปัจจัยขับเคลื่อน (enablers)” หลักสองประการที่สนับสนุนภารกิจของกองทัพเรือ ได้แก่ การดำรงกองทัพเรือที่สมดุล และฐานการผลิตอุตสาหกรรมการป้องกันประเทศที่เป็นอิสระ

กองทัพเรือที่สมดุล (A balanced fleet)

พวกสมัยใหม่เลือกที่จะดำรงแนวทางการรบทางเรือแบบดั้งเดิมและกองทัพเรือที่สมดุล ไม่ใช่ขานานูเรื่องปฏิบัติการนอกประเทศเป็นการเฉพาะเหมือนกับกองทัพเรือหลังสมัยใหม่ กองทัพเรือสมัยใหม่เลือกที่จะไม่ลดขีดความสามารถในการปฏิบัติการโดยอิสระลง ทำให้ต้องพยายามดำรงขีดความสามารถรอบด้านแบบอิสระให้กว้างที่สุดเท่าที่จะทำ

ได้เพื่อจะเปิดช่องทางให้กับทางเลือกในอนาคตภายใต้สภาวะแวดล้อมซึ่งทำนายได้ยาก และเต็มไปด้วยความท้าทาย ด้วยเหตุนี้ กองทัพเรือสมัยใหม่จะไม่ยอมรับเพียงการสร้าง ความเชี่ยวชาญเฉพาะซึ่งจะพึ่งพาผู้อื่นให้เข้ามาช่วยในกรณีกองทัพเรือของเราทำภารกิจ ไม่ได้

ฐานการผลิตอุตสาหกรรมการป้องกันประเทศ (An indigenous defence industrial maritime base)

ความต้องการที่จะรักษาทางเลือกด้านยุทธการให้เปิดกว้างเชื่อมโยงกับ คุณลักษณะประการสุดท้ายของแนวทาง “สมัยใหม่” ในการกำหนดยุทธศาสตร์ทะเล ซึ่ง ได้แก่ ความมุ่งมั่นที่จะดำรงฐานทัพเรือและการผลิตอุตสาหกรรมป้องกันประเทศไว้ใน ประเทศ และหากจำเป็นก็ต้องพึ่งความร่วมมือทางอุตสาหกรรมและการค้ากับพันธมิตร หากพิจารณาในภาพใหญ่ก็จะพบว่าแนวทางนี้อยู่ภายใต้นโยบายของชาติที่จะปกป้อง เศรษฐกิจของประเทศจากแรงกดดันจากภายนอกหรือกระทั่งสร้างระบบเศรษฐกิจแบบ ปิดจากการค้าเสรีที่เป็นรากฐานของโลกาภิวัตน์ ประเทศส่วนใหญ่ซึ่งรวมถึงประเทศหลัง สมัยใหม่ด้วยก็สามารถรับรู้แรงกดดันจากภายนอกได้ถึงระดับหนึ่ง³⁹

1.4 การประนีประนอมระหว่างกองทัพเรือสมัยใหม่กับกองทัพเรือหลังสมัยใหม่

พาราโดม์เรื่องรัฐชาติและกองทัพเรือสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่เหล่านี้เป็นการ แยกแยะอย่างคร่าว ๆ เท่านั้น ความแตกต่างระหว่างแนวคิดสมัยใหม่กับหลังสมัยใหม่กับ ที่กล่าวว่ามีลักษณะเป็นระดับความเข้มข้นมากกว่าจะแยกชัดตรงข้ามแบบขาว-ดำ อีกทั้ง ภาพอนาคตของทั้งสองแนวคิดไม่จำเป็นต้องสื่อว่าควรสร้างกองทัพเรือที่มีบทบาทและขีด ความสามารถที่แยกขาดจากกันอย่างชัดเจน อันที่จริง ขีดความสามารถของเรือยกพลขึ้น บกหรือเฮลิคอปเตอร์ก็มีประโยชน์ในปฏิบัติการช่วยเหลือทางมนุษยธรรมได้ไม่ต่างจาก ปฏิบัติการขยายอำนาจจากเรือผู้ฝั่งในสงครามตามแบบ ด้วยเหตุนี้และเนื่องจากสภาวะ แวดล้อมทางความมั่นคงระหว่างประเทศในอนาคตดูเหมือนจะอยู่ระหว่างการที่ระบบ

³⁹ Tom Bower, ‘The sale of Liverpool shows how Britain lets its lifeblood drain away’, *Guardian*, 9 February 2007.

โลกาภิวัตน์มีความมั่นคงเป็นอย่างยิ่งกับการที่ระบบโลกาภิวัตน์ล่มสลายกลายเป็นสงครามระหว่างประเทศ รัฐส่วนใหญ่จะดำเนินนโยบายต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ยุทธศาสตร์ทางเรือในสองแบบคือแบบสมัยใหม่และแบบหลังสมัยใหม่ควบคู่กันไป

ก่อนหน้านี้ได้กล่าวถึงนโยบายการป้องกันประเทศของสิงคโปร์ซึ่งกองทัพเรือสิงคโปร์ก็ดำเนินยุทธศาสตร์เป็นไปตามที่คาดไว้ สิงคโปร์เป็นเมืองท่าที่เปิดต่อระบบ โลกาภิวัตน์มากที่สุดในโลกและคาดว่าจะเป็นอย่างนี้ต่อไปในอนาคต สิงคโปร์กำลังลงทุนกับโครงสร้างพื้นฐานและการจัดระบบที่จำเป็นสำหรับการดำรงบทบาทของตนเองในทางทะเลระดับโลก รวมทั้งให้ความสำคัญกับความร่วมมือพหุภาคีที่จะช่วยกระชับความสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกได้⁴⁰ กองทัพสิงคโปร์ปฏิบัติการร่วมกับกองทัพของประเทศอื่น ๆ ในการจัดการภัยคุกคามร่วมกัน เช่น การก่อการร้ายระหว่างประเทศใน *Operation Enduring Freedom* หลังเหตุการณ์วันที่ 11 กันยายน ค.ศ.2001 และความสำเร็จในการช่วยเหลือประชาชนในช่วงวิกฤตการณ์ติมอร์-เลสเต และคลื่นยักษ์ในปี ค.ศ.2004

อย่างไรก็ตาม สิงคโปร์ก็ “มองประเทศเพื่อนบ้านแบบเดิมด้วยความระมัดระวังและเต็มไปด้วยความสงสัย” หลังจากที่ต้องเผชิญกับเหตุการณ์อันเลวร้ายโดยที่อังกฤษพ่ายแพ้ญี่ปุ่นในปี ค.ศ.1942 และละทิ้งสิงคโปร์ไป จากนั้นในปี ค.ศ.1967 อังกฤษประกาศถอนกำลังออกจากสิงคโปร์ในนาม “East of Suez” ทำให้สิงคโปร์จำเป็นต้องพึ่งตนเองและใช้นโยบายป้องกันประเทศที่เข้มแข็ง⁴¹ ยุทธศาสตร์ทหารที่ค่อนข้างทำทนายเช่นนี้นำมาซึ่งปฏิกริยาในทางลบจากประเทศในภูมิภาค⁴² แต่ก็เป็นการแสดงให้เห็นถึง

⁴⁰ Tim Huxley, *Defending the Lion City: The Armed Forces of Singapore* (London: Allen & Unwin, 2000), p. 33.

⁴¹ Richard A. Deck, ‘Singapore: comprehensive security – total defence’, in Ken Booth and Russell Troad (eds.), *Strategic Cultures in the Asia-Pacific Region* (Basingstoke: Palgrave, 1999), pp. 252ff.

⁴² Chandran Jeshurun, ‘Malaysia: the delayed birth of a strategic culture’, in Ken Booth and Russell Troad (eds.), *Strategic Cultures in the Asia-Pacific Region*, p. 227.

ความมุ่งมั่นที่จะรักษาผลประโยชน์แห่งชาติซึ่งรวมไปถึงผลประโยชน์ร่วมกันของภูมิภาคด้วย⁴³

กองทัพเรือส่วนใหญ่ในโลกก็เหมือนกันกับกองทัพเรือของสิงคโปร์โดยผสมผสานแนวคิดสมัยใหม่กับหลังสมัยใหม่เข้าด้วยกันและวางตัวเองให้สมดุลระหว่างแนวความคิดทั้งสองแบบ จุดยืนนี้กำหนดจากนโยบายและหลักนิยมที่ประกาศออกมา (สิ่งที่แจ้งให้ทราบ) โครงสร้างและลักษณะของกำลังรบทางเรือ (สิ่งที่มีอยู่ในมือ) และธรรมชาติการปฏิบัติการของประเทศนั้น (สิ่งที่กระทำ) ในที่สุด นโยบายต่ออุตสาหกรรมการป้องกันประเทศอาจจะแสดงให้เห็นถึงจุดยืนของกองทัพเรือของประเทศนั้นว่าโน้มเอียงไปในทิศทางใดมากกว่ากัน

อีกตัวอย่างหนึ่งคือกองทัพเรือสวีเดนซึ่งอาจมองได้ว่าใกล้เคียงกับการเป็นกองทัพเรือหลังสมัยใหม่ ภายหลังสงครามเย็น กองทัพเรือสวีเดนแปรสภาพตัวเองจากการพึ่งตนเองทั้งหมด ไม่เข้าร่วมจับขั้วกับมหาอำนาจใดเพื่อป้องกันน่านน้ำของตนเอง ไปเป็นกองทัพเรือที่มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติการนอกประเทศร่วมกับประเทศอื่น สวีเดนมีเรือดำน้ำที่ยืมมาจากกองทัพเรือสหรัฐอเมริกาเป็นเวลาสองปี เสนาธิการทหารเรือสวีเดนพลเรือตรี แอนเดอร์ส เกรนสเตด (Anders Grensted) กล่าวว่าเป็น “สถานการณ์แบบทั้งสองฝ่ายได้ประโยชน์ (win-win situation)” สำหรับกองทัพเรือทั้งสองประเทศเพราะกองทัพเรือสวีเดนได้เรียนรู้เรื่องความจำเป็นของความสามารถในการปฏิบัติร่วมกันและการดำรงการส่งกำลังบำรุงระยะไกล ส่วนกองทัพเรืออเมริกันก็เรียนรู้วิธีการจัดการกับ “ภัยคุกคามจากเรือดำน้ำซ่อนพรางและมีเทคโนโลยีระดับสูงที่จะมามีบทบาทในมหาสมุทรแปซิฟิกในอีก 10 ปีข้างหน้า” เกรนสเตดกล่าวต่อไปว่า

สวีเดนถูกโดดเดี่ยวในช่วงสงครามเย็น เมื่อสหภาพโซเวียตล่มสลายลง สวีเดนได้เปิดประเทศและมินโยบายที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นนานาชาติมากขึ้น กองทัพเรือสวีเดนพยายามอย่างมากที่จะเพิ่มความสามารถในการปฏิบัติการ

⁴³ Tim Huxley, *Defending the Lion City: The Armed Forces of Singapore*, pp. 25, 45.

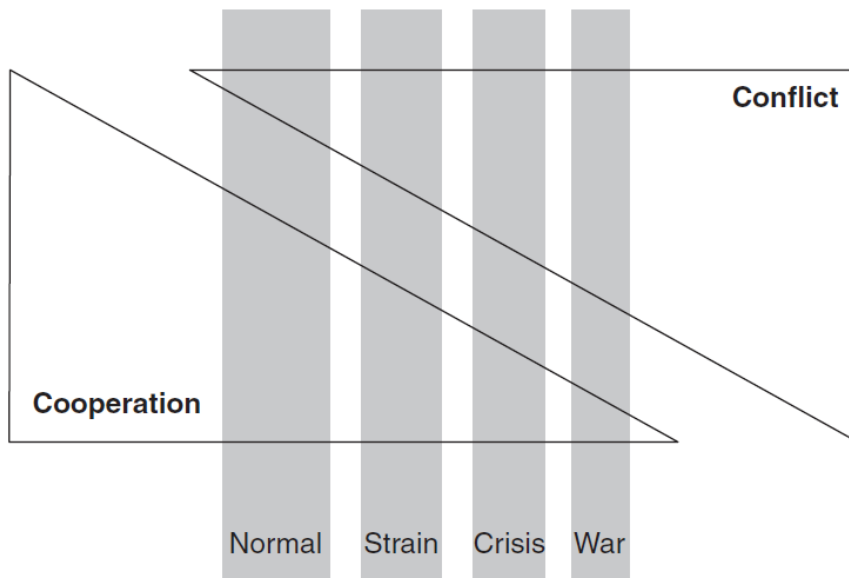
ร่วมกับประเทศอื่น...กองทัพเรือสวีเดนมองว่าทะเลบอลติกเป็นส่วนหนึ่งของทะเลตนเอง ขณะเดียวกันก็กำลังพัฒนาตัวเองให้มีความสามารถระดับโลกด้วยการทำภารกิจในน่านน้ำอื่นทั่วโลกได้เหมือนกับที่สามารถปฏิบัติได้ในทะเลบอลติก เรามองเห็นว่ากองทัพเรือเดนมาร์กก็กำลังเปลี่ยนแปลงในลักษณะนี้เหมือนกัน

นโยบายป้องกันประเทศของสวีเดนซึ่งภาพอนาคตว่าจะมีปฏิบัติการนอกประเทศที่ได้รับอนุมัติจากองค์การระหว่างประเทศมากขึ้น และความต้องการพัฒนาศักยภาพทางอุตสาหกรรมหลักอย่างการสร้างเรือดำน้ำที่อุ้ต่อเรือค็อกคัมส์ (Kockums) ผ่านความร่วมมือกับประเทศอื่น เกรมสเตด สรุปว่า “ในทางกลับกัน สวีเดนจะต้องเตรียมกำลังรบให้มีความพร้อมสำหรับอนาคตที่ยากจะทำนาย...[เพราะ]...ภัยคุกคามขนาดใหญ่อาจกลับมาได้เสมอ”⁴⁴

หากขยายขอบเขตการถกเถียงออกไป พื้นฐานทางความคิดของกองทัพเรือทั้งสองแบบจะเชื่อมโยงไปยังบริบทการเมืองระหว่างประเทศ และทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสามารถนำมาใช้อธิบายกองทัพเรือสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่ได้เป็นอย่างดี กล่าวคือกองทัพเรือทั้งสองแบบเป็นภาพปรากฏของการถกเถียงปัจจุบันในประเด็นที่ว่าแนวคิดเรื่องรัฐชาติแบบเดิมจะมีนัยสำคัญต่อการทำนายอนาคตการเมืองโลกได้หรือไม่ เพียงใด และการเมืองโลกจะเป็นแบบขัดแย้งหรือร่วมมือมากกว่ากัน ในการทำความเข้าใจทั้งหมดนี้ เราจำเป็นต้องศึกษาวิเคราะห์แนวความคิดเรื่องการแข่งขันให้ละเอียดขึ้น การแข่งขันที่ว่าผู้ร่วมแข่งขันมีหลายอย่างร่วมกันและมีบางอย่างที่แยกผู้ร่วมแข่งขันออกจากกัน ภาพสถานการณ์ของการแข่งขันสามารถอธิบายผ่านเค้กสามเหลี่ยมสองชิ้นที่มีด้านตรงข้ามมุมฉากชนกัน เค้กชิ้นแรกเป็นตัวแทนของความสัมพันธ์แบบร่วมมือระหว่างรัฐสองรัฐ เค้กชิ้นที่สองก็เป็นตัวแทนของความสัมพันธ์แบบขัดแย้งระหว่างรัฐสองรัฐ ภาพที่แสดงย่านความสัมพันธ์ที่เริ่มจากความร่วมมือ

⁴⁴ Rear-Admiral Grensted, interview in *The Navy (NZ)* February/March 2008, pp. 20–22. อาจจะได้แย้งได้ว่า กองทัพเรือเดนมาร์กซึ่งมีขีดความสามารถการขยายอำนาจจากเรือสู่วังของเรือชั้นแอบซาลอน (Absalon) ยิ่งเป็นกรณีที่โดดเด่นยิ่งกว่า

ทางด้านหนึ่งไปสู่ความขัดแย้งอีกด้านหนึ่งซึ่งในความเป็นจริงแล้วยากที่จะเกิดความสัมพันธ์แบบร่วมมือหรือแบบขัดแย้งล้วน ๆ ก็ตาม ในทางปฏิบัติ ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐสองรัฐจะเกี่ยวข้องกับประเด็นที่มีทั้งความร่วมมือและความขัดแย้งในพื้นที่สี่เทาที่อยู่ในสามเหลี่ยมทั้งสอง

ภาพ 1.1 เส้นแบ่งระหว่างความขัดแย้งและความร่วมมือ

แน่นอนว่าตัวแบบย่านความขัดแย้ง/ความร่วมมือนี้ลดทอนลงจนดูง่ายจนเกินไป แต่ในความเป็นจริง พื้นที่สี่เทาซึ่งครอบคลุมสามเหลี่ยมความร่วมมือและความขัดแย้งระหว่างสองประเทศ ตัวอย่างเช่น ในสภาวะปกติ (normal) การค้าหรือฟุตบอลโลก อาจจะไม่เหมือนกับข้อตกลงเรื่องการประมงหรือระเบียบความมั่นคงในอนาคตของแปซิฟิกตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นต้น นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ในประเด็นต่าง ๆ ดังกล่าวอาจเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงเวลาได้ด้วยเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม แนวคิดเรื่องย่านความสัมพันธ์ด้านความร่วมมือและความขัดแย้งระหว่างรัฐและความจริงที่มีการผสมผสานระหว่างความร่วมมือและความขัดแย้งในความสัมพันธ์ระหว่างรัฐเป็นหลักการสำคัญที่กำหนดและสะท้อนการดำเนินยุทธศาสตร์

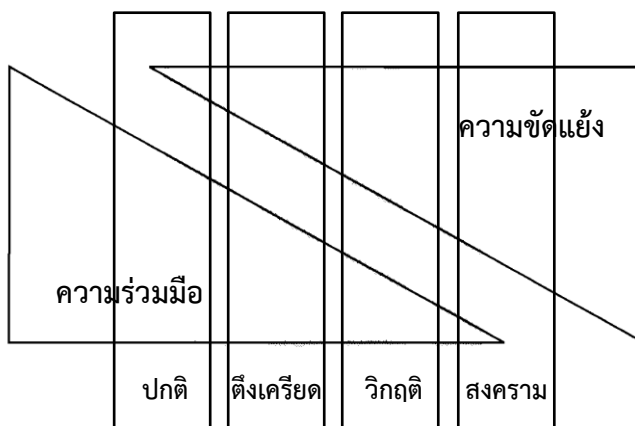
ทหารและยุทธศาสตร์ทางเรือ และมีประโยชน์ในการเป็นกรอบอ้างอิงสำหรับการทำความเข้าใจประเด็นต่าง ๆ ในบทต่อ ๆ ไป สรุปได้ว่าอ่านความสัมพันธ์นี้จะเป็นกุญแจสำคัญเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องบทบาทของสมุหทานุภาพทั้งในอดีต ปัจจุบันและอนาคต

บทที่ 2

ทะเลและสมุทรภาพ

2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ : ความร่วมมือและความขัดแย้ง

มาฮานเป็นนักสังคมนิยม (realist) ซึ่งก็เหมือนกับนักยุทธศาสตร์ทะเลส่วนใหญ่ที่มีความเชื่อว่าโดยพื้นฐานแล้ว การเมืองระหว่างประเทศก็คือการต่อสู้ดิ้นรนว่าใครจะได้ครอบครองสิ่งใด เมื่อใดและได้มาด้วยวิธีการเช่นไร การต่อสู้ดังกล่าวอาจจะเกี่ยวกับอิทธิพลทางการเมือง ความได้เปรียบทางเศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรสิน หรือดินแดนใด ดินแดนหนึ่ง ฝ่ายที่ต่อสู้กันก็คือรัฐบาลของประเทศต่าง ๆ และกองกำลังทางบกและทางทะเลก็คือเครื่องมือสำคัญที่ประเทศเหล่านั้นนำมาใช้

ภาพ 2.1 เส้นแบ่งระหว่างความขัดแย้งและความร่วมมือ

แต่ถ้าแนวคิดสังคมนิยมเป็นมุมมองโดยทั่ว ๆ ไปในสมัยต้นศตวรรษที่ 20 แล้ว การเมืองระหว่างประเทศในปัจจุบันนี้จะดำเนินไปเช่นไร อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น จะส่งผลกระทบต่อบทบาท คุณลักษณะและอนาคตของสมุทรภาพอย่างไรบ้าง ในการทำความเข้าใจทั้งหมดนี้ เราจำเป็นต้องศึกษาวิเคราะห์แนวความคิดเรื่องการแข่งขันให้ละเอียดขึ้น การแข่งขันคือว่าผู้ร่วมแข่งขันมีหลายอย่างร่วมกันและมีบางอย่างที่แตกต่างกัน ร่วมแข่งขันออกจากกัน ภาพสถานการณ์ของการแข่งขันสามารถอธิบายผ่านแค่กสามเหลี่ยมสองชั้นที่มีด้านตรงข้ามมุมฉากกัน แค่นั้นแรกเป็นตัวแทนของ

ความสัมพันธ์แบบร่วมมือระหว่างรัฐสองรัฐ เค้นขึ้นที่สองก็เป็นตัวแทนของความสัมพันธ์แบบขัดแย้งระหว่างรัฐสองรัฐ ภาพที่แสดงย่านความสัมพันธ์ที่เริ่มจากความร่วมมือทางด้านหนึ่งไปสู่ความขัดแย้งอีกด้านหนึ่งซึ่งในความเป็นจริงแล้วยากที่จะเกิดความสัมพันธ์แบบร่วมมือหรือแบบขัดแย้งล้วน ๆ ก็ตาม ในทางปฏิบัติ ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐสองรัฐจะเกี่ยวข้องกับประเด็นที่มีทั้งความร่วมมือและความขัดแย้งในพื้นที่สี่เทาที่อยู่ในสามเหลี่ยมทั้งสอง

แน่นอนว่าตัวแบบย่านความขัดแย้ง/ความร่วมมือนี้ลดทอนลงจนดูง่ายจนเกินไป แต่ในความเป็นจริง พื้นที่สี่เทาซึ่งครอบคลุมสามเหลี่ยมความร่วมมือและความขัดแย้งระหว่างสองประเทศ ตัวอย่างเช่น ในสภาวะปกติ (normal) การค้าหรือฟุตบอลโลก อาจจะไม่เหมือนกับข้อตกลงเรื่องการประมงหรือระเบียบความมั่นคงในอนาคตของแปซิฟิกตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นต้น นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ในประเด็นต่าง ๆ ดังกล่าวอาจเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงเวลาได้ด้วยเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม แนวคิดเรื่องย่านความสัมพันธ์ด้านความร่วมมือและความขัดแย้งระหว่างรัฐและความจริงที่มีการผสมผสานระหว่างความร่วมมือและความขัดแย้งในความสัมพันธ์ระหว่างรัฐเป็นหลักการสำคัญที่กำหนดและสะท้อนการดำเนินยุทธศาสตร์ทหารและยุทธศาสตร์ทางเรือ และมีประโยชน์ในการเป็นกรอบอ้างอิงสำหรับการทำความเข้าใจประเด็นต่าง ๆ ในบทต่อ ๆ ไป สรุปได้ว่าย่านความสัมพันธ์นี้จะถูกฉายสำคัญเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องบทบาทของสมุททานุภาพทั้งในอดีต ปัจจุบันและอนาคต

2.2 คำนิยามของคำว่า “สมุททานุภาพ”

“พวกท่านเข้าใจถูกต้องแล้ว พวกเราต่างก็ตกเป็นเหยื่อของคำนิยามบางอย่างที่เราบัญญัติขึ้นมา คำนิยามบางคำที่เราเคยบันทึกเอาไว้ในตำราของกองทัพเรือไม่ได้ช่วยให้เราเข้าใจสิ่งใดได้มากขึ้นไปกว่าเดิมเลย”

พลเรือโทวิลเลียม โครว์

(Vice Admiral William Crowe)

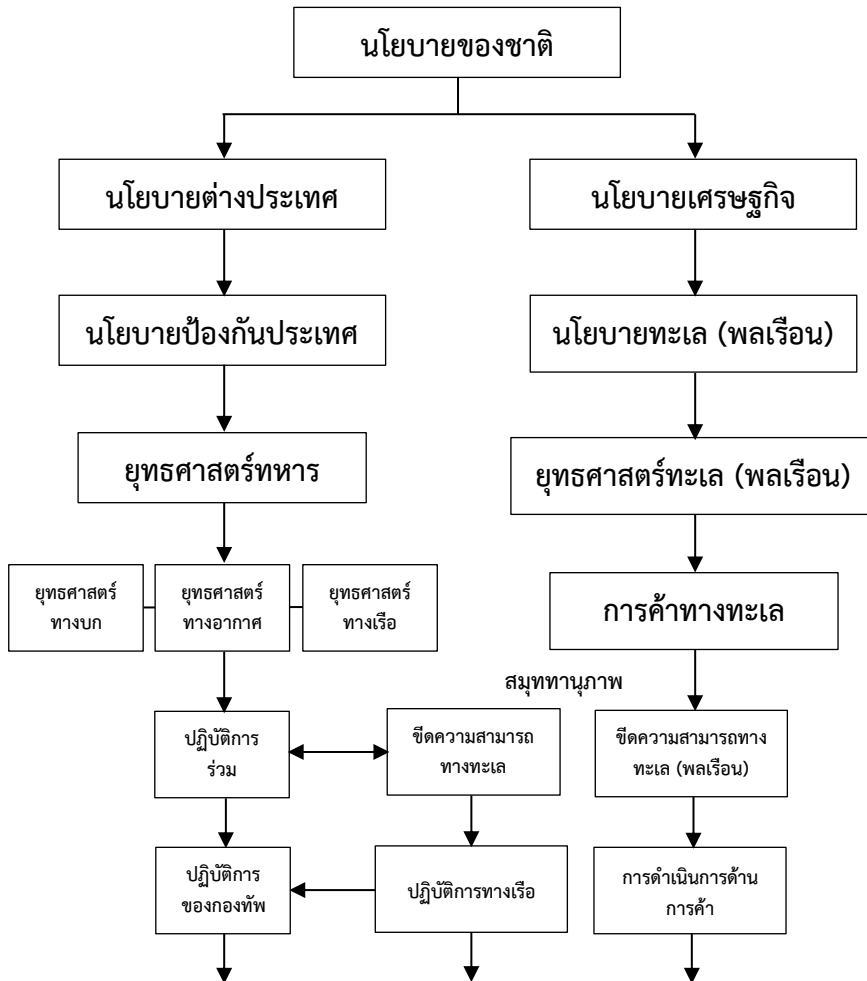
รองผู้บัญชาการทหารเรือ กองทัพเรือสหรัฐฯ

หากแต่แสนยานุภาพหมายความว่าอย่างไรกันแน่ บางทีผู้อ่านอาจจะรู้สึกประหลาดใจก็ได้ว่ามาฮานก็ไม่ได้ให้คำจำกัดความคำ ๆ นี้เอาไว้อย่างชัดเจนเท่าใดนัก แม้ว่ามาฮานจะเป็นผู้บัญญัติศัพท์คำนี้ขึ้นมาเอง คำนิยามของคำว่า “สมุทธานุภาพ” ที่มาฮานคิดค้นขึ้นมาขึ้นนี้อาจจะตีความไปได้หลายทาง ความหมายที่คลุมเครือเช่นนี้ถือเป็นเรื่องปกติ และบางที่ยังเป็นอุปสรรคในการสื่อความหมายของคำ ๆ นี้ออกไปให้คนทั่วไปได้เข้าใจอย่างถูกต้อง บางคนนำคำ ๆ เดียวกันนี้ไปใช้ แต่ก็มักจะหมายความถึงสิ่งอื่น ส่วนคนอื่น ๆ ใช้คำที่ต่างกันออกไปเพื่ออธิบายถึงสิ่งเดียวกัน ดังนั้น จึงเป็นเรื่องที่น่าสับสนและน่าเสียดายเป็นอย่างยิ่งสำหรับนักวิเคราะห์ด้านสมุทธานุภาพ

อุปสรรคในการให้คำจำกัดความคำว่า “สมุทธานุภาพ” มาจากเหตุผลสำคัญสามประการด้วยกัน ประการแรกก็คือการศึกษาความหมายของคำในภาษาอังกฤษทำให้มีข้อจำกัดของคำที่สามารถนำมาใช้อธิบายถึงสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทะเล คำบางคำเป็นคำคุณศัพท์ที่ปราศจากคำนาม (เช่นคำว่า maritime, nautical และ marine) ส่วนคำบางคำก็เป็นคำนามที่ปราศจากคำคุณศัพท์ (เช่น คำว่า sea, seapower) และบางคราวก็เป็นคำนามที่สามารถแปลงให้เป็นคำคุณศัพท์ได้ด้วย (เช่น ocean กลายเป็น oceanic หรือ navy เป็น naval) ซึ่งแต่ละคำก็ดูเหมือนจะมีความหมายเฉพาะเจาะจงลงไป นำเสียดายว่าปัญหาที่มาจากการศึกษาความหมายของคำทำให้การใช้คำ ๆ หนึ่งให้มีความหมายแน่นอนตายตัวเป็นเรื่องยากลำบากเป็นอย่างยิ่ง

เหตุผลประการที่สองเป็นประเด็นที่เกี่ยวกับใจความสำคัญของคำ คำว่า “แสนยานุภาพ” ใน สมุทธานุภาพทำให้บรรดานักการเมืองของหลายประเทศให้ความสนใจเป็นอันมาก แท้จริงแล้ว คำว่า “แสนยานุภาพ” หมายความว่าอะไร นักวิเคราะห์บางรายให้ความสำคัญกับ “ปัจจัยนำเข้า (inputs)” หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือคุณลักษณะที่ทำให้ประเทศหนึ่ง ๆ หรือพลเมืองในประเทศดังกล่าวนั้นมีแสนยานุภาพ (ตัวอย่างเช่น ความแข็งแกร่งของกองทัพหรือความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เป็นต้น) ส่วนคนอื่น ๆ อาจให้ความสำคัญกับ “ผลลัพธ์ (outputs)” กล่าวคือ ประเทศหนึ่ง ๆ มีแสนยานุภาพเพราะว่าประเทศอื่น ๆ ยอมปฏิบัติตามทุกอย่างที่ประเทศนั้น ๆ ต้องการ แสนยานุภาพอาจจะเป็นในลักษณะที่ซ่อนเร้นอยู่ หรือเป็นผลที่เกิดตามมา หรืออาจจะ

เป็นทั้งสองแบบก็ได้ บางทีคำว่าแสนยานุภาพหรืออำนาจอาจถูกนำไปใช้กับประเทศใดประเทศหนึ่ง (เช่น ประเทศมหาอำนาจ) จึงไม่น่าประหลาดใจเลยว่าหากเป็นไปได้แล้ว เราจึงมักจะหลีกเลี่ยงที่จะใช้คำ ๆ นี้

ภาพ 2.2 สมุททานุภาพและความสัมพันธ์กับนโยบายและยุทธศาสตร์

เหตุผลประการที่สามก็คือเรามักจะใช้คำ ๆ เดียวกันเพื่อสื่อความหมายต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับว่าพวกเขาต้องการจะหมายรวมถึงหรือไม่ได้หมายรวมถึง หากแต่ในบางครั้ง กองทัพเรือก็ปฏิบัติการร่วมกับกองทัพบกและกองทัพอากาศด้วยเช่นกัน บางคราว การปฏิบัติการใด ๆ ของกองทัพเรือก็ครอบคลุมถึงการดำเนินการในทะเลที่เกี่ยวกับ

การค้าและไม่ได้เกี่ยวกับกองทัพแต่อย่างใด และในบางคราวคำว่า “การปฏิบัติการในทะเล” ก็หมายความว่าขังตันทั้งสามประการด้วยเช่นกัน

สมุทรภาพในฐานะที่เป็น “ปัจจัยนำเข้า”

ปัจจัยนำเข้าที่เห็นได้ชัดก็คือกองทัพเรือ หน่วยยามฝั่ง ทหารเรือหรืออุตสาหกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวกับทะเล และในบางคราวก็อาจจะมียกกำลังทางบกและทางอากาศเข้ามารวมอยู่ด้วย ภาพ 2.2 อธิบายถึงองค์ประกอบของสมุทรภาพ (รายละเอียดอื่น ๆ จะได้อธิบายต่อไปในภายหลัง) รวมถึงบทบาทของสมุทรภาพในความหมายที่กว้างมากขึ้นของนโยบายและอำนาจของประเทศหนึ่ง ๆ

สมุทรภาพในฐานะที่เป็น “ผลลัพธ์”

สมุทรภาพไม่ได้หมายความเพียงแค่ว่าบางสิ่งบางอย่างที่ทำให้ประเทศหนึ่ง ๆ ครอบครองหรือมีอำนาจเหนือบนน้ำทั้งหมดได้ (แม้ว่าเหตุผลนี้จะเป็นปัจจัยสำคัญประการแรกเลยก็ตาม) สมุทรภาพยังหมายถึงศักยภาพของประเทศหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของประเทศอื่น ๆ ให้กระทำการใด ๆ ก็ตามที่เกี่ยวกับทะเล วิธีเช่นนี้เป็นการให้คำจำกัดความคำว่าสมุทรภาพในแง่ของผลที่ตามมาหรือผลลัพธ์ ไม่ใช่ปัจจัยนำเข้าหรือวิธีการ

ยิ่งไปกว่านี้ สมุทรภาพยังหมายถึงศักยภาพทางทะเลในอันที่จะชี้ชะตาของเหตุการณ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางบกหรือทางทะเลก็ตาม ดังที่เราจะเห็นได้จากคำกล่าวของเซอร์ จูเลียน คอร์เบตต์ (Sir Julian Corbett) นักวิชาการที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งได้ย้ำไว้หลายครั้งหลายคราว่าหัวใจสำคัญของสมุทรภาพไม่ได้เกี่ยวกับเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งที่เกิดขึ้นในทะเลมากเท่ากับว่าสมุทรภาพได้ส่งผลกระทบต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบนบกอย่างไรบ้าง

“เนื่องจากมนุษย์เราต่างก็อาศัยอยู่บนบกไม่ใช่ในทะเล ประเด็นสำคัญระหว่างประเทศต่าง ๆ ในยามที่ท่าสงครามกันนั้นจึงมักจะถูกตัดสินเอาไว้ก่อนหน้านั้นแล้ว ยกเว้นเสียแต่ในกรณีพิเศษจริง ๆ ไม่ว่าจะเกี่ยวกับการที่กองทัพของท่านสามารถกระทำการใด ๆ ที่เป็นการ

ต่อกรกับพรมแดนของศัตรูและประเทศของพวกเขา มิเช่นนั้นก็ด้วยความกลัวแสนยานุภาพของกองเรือรบที่อาจนำมาซึ่งภัยอันตรายอย่างใหญ่หลวงต่อกองทัพของพวกเขา”

เมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมาเราได้มีการเปลี่ยนแปลงจากการให้ความสำคัญกับแสนยานุภาพในทะเล (power at sea) มาเป็นแสนยานุภาพที่เป็นผลมาจากทะเล (power from the sea) ซึ่งจะได้กล่าวถึงต่อไปภายหลัง

จากคำกล่าวของมาฮานและคอร์เบตต์ เราสามารถสรุปได้เป็นประเด็นหลัก ๆ สองประเด็นดังต่อไปนี้ ประเด็นแรกที่เราเห็นได้อย่างชัดเจนก็คือสมุททานุภาพไม่ได้หมายความว่าเพียงแค่วีรบุรุษที่คู่ต่อสู้แต่ละฝ่ายมีอยู่ แต่ยังหมายรวมถึงการปฏิบัติการอื่น ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ที่กำลังดำเนินอยู่ในทะเลขณะนั้น และการปฏิบัติการของกองทัพเรือที่ส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางบกหรือทางอากาศก็ตาม

สมุททานุภาพยังหมายรวมถึงแง่มุมต่าง ๆ ในการใช้น่านน้ำที่ไม่เกี่ยวข้องกันเรื่องของกองทัพ (ตัวอย่างเช่น การขนส่งสินค้า การประมง การทำประกันการเดินทางทางทะเล การต่อเรือและการซ่อมแซมเรือ เป็นต้น) เนื่องจากแง่มุมเหล่านี้มีผลต่อสมุททานุภาพ ทั้งยังมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้คนเป็นจำนวนมากด้วยเช่นกัน

ประการที่สองก็คือสมุททานุภาพเป็นแนวคิด “เชิงสัมพัทธ์ (relative)” กล่าวคือ บางสิ่งบางอย่างที่บางประเทศมีมากกว่าประเทศอื่น ๆ ประเด็นที่แท้จริงก็คือประเด็นว่าด้วยระดับของสมุททานุภาพนั่นเอง เนื่องจากเกือบทุกประเทศล้วนแล้วแต่มีสมุททานุภาพอยู่บ้างไม่มากนักน้อย สมุททานุภาพดังกล่าวอาจจะมาจากการมีกองทัพเรือที่แข็งแกร่งมีเทคโนโลยีในการต่อเรือที่ทันสมัยกว่าประเทศอื่น ๆ หรืออาจจะหมายถึงความเชี่ยวชาญในการทำประกันการเดินทางทางทะเล หรือศักยภาพในการจัดเตรียมเสบียงอาหารให้กับบรรดานักเดินเรือ หรือคุณลักษณะดังที่ได้กล่าวมาแล้วหลาย ๆ คุณลักษณะรวมกัน หากแต่ประเด็นสำคัญก็คือบางประเทศจะมีคุณลักษณะเหล่านั้นมากหรือน้อยกว่าประเทศอื่น ๆ และสิ่งนี้มีส่วนกำหนดยุทธศาสตร์ทั้งในยามสงบและยามสงครามนั่นเอง

ข้อสรุปดังกล่าวนี้ทำให้เราไม่ต้องคอยตอบคำถามที่หาสาระสำคัญไม่ได้ ตัวอย่างเช่น สหภาพโซเวียตเป็นประเทศที่มีสมุททานุภาพหรือไม่ หากพิจารณาจากนัยที่อธิบายไว้ในบทนี้แล้ว เราอาจกล่าวได้ว่าโซเวียตเป็นประเทศที่มีสมุททานุภาพอย่างแท้จริง ในสมัยสงครามกองทัพเรือซึ่งอยู่ภายใต้การนำของพลเรือเอกเซอร์เก กอร์ชคอฟ (Admiral Sergei Gorshkov) โซเวียตมีกองทัพเรือที่มีฝีมือเป็นเลิศ ซึ่งสามารถรับมือกับการปฏิบัติการของกองทัพเรือสหรัฐฯ ได้ โซเวียตมีเรือเดินสมุทรขนาดใหญ่ มีกองเรือประมงอยู่ในระดับแนวหน้าของโลก ทั้งยังมีความรู้ในศาสตร์ว่าด้วยมหาสมุทรและทะเลที่ไม่มีประเทศอื่นใดมาเทียบได้ นอกจากนี้ โซเวียตยังมีอุตสาหกรรมการต่อเรือที่เจริญรุดหน้าเป็นอันมาก แต่ในขณะเดียวกัน ความสัมพันธ์ของกองทัพเรือโซเวียตที่มีต่อกองกำลังส่วนที่เหลือต่างไปจากรูปแบบที่เป็นอยู่ในสหรัฐฯ เนื่องจากเป้าหมายในการปฏิบัติการยามเกิดศึกสงครามมักจะอยู่ที่ทะเลแคบ ๆ หรือทะเลปิดมากกว่าจะเป็นบริเวณมหาสมุทรที่เปิดโล่ง แนวคิดทางยุทธศาสตร์ของ โซเวียตยังมุ่งเน้นไปที่ภาคพื้นทวีปเป็นส่วนใหญ่ บรรดาผู้นำของกองทัพเรือโซเวียตต่างปฏิเสธความคิดที่ว่าพวกเขาควรยึดถือธรรมเนียมปฏิบัติและแนวความคิดของโลกตะวันตกราวกับว่าแนวคิดเช่นนั้นเป็นหนทางเดียวอันจะนำไปสู่ความยิ่งใหญ่ในมหาสมุทร สหภาพโซเวียตเป็นประเทศที่มีสมุททานุภาพก็จริง หากแต่เป็นสมุททานุภาพที่แตกต่างไปจากประเทศอื่น ๆ โดยทั่วไปแล้ว ประเทศส่วนใหญ่มักจะมีทั้งสมุททานุภาพและแสนยานุภาพทางบกควบคู่กันไม่ว่าจะมากหรือน้อยก็ตาม

การเน้นย้ำไปที่คุณลักษณะ “เชิงสัมพัทธ์ (relative)” ของสมุททานุภาพนั้นมีนัยสำคัญมากทีเดียว นั่นก็คือ ผลกระทบที่สมุททานุภาพมีต่อแนวคิดทางยุทธศาสตร์จะขึ้นอยู่กับจุดอ่อนและจุดแข็งของประเทศที่เราสู้รบด้วย ฉะนั้น สมุททานุภาพจึงเป็นประเด็นที่จะได้รับการตระหนักถึงจากผู้ที่เกี่ยวข้องถึงความสำคัญของสิ่งนี้มากที่สุด ด้วยเหตุนี้เอง โคลิน เกรย์จึงชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่าในบางสถานการณ์ สมุททานุภาพเพียงแต่ก่อให้เกิดความขัดแย้งที่จะต้องรู้แพ้วชนะให้เด็ดขาดลงไปด้วยการใช้กองกำลังทั้งทางบกและทางอากาศ หากแต่ในสถานการณ์อื่น ๆ (เช่น การสู้รบระหว่างสหรัฐฯ ในมหาสมุทรแปซิฟิกกับญี่ปุ่น) สมุททานุภาพเป็นเพียงแค่รูปแบบของการทำสงครามรูปแบบหนึ่งเท่านั้น

ดังนั้น การพิจารณาว่าสมุททานุภาพเป็นแนวคิด “เชิงสัมพัทธ์ (relative)” นั้นมีนัยสำคัญมากกว่าทีเดียว กล่าวคือสมุททานุภาพจะมีประสิทธิผลมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความแข็งแกร่งและความอ่อนแอของฝ่ายที่เราไปต่อกรด้วย ด้วยเหตุนี้เอง สมุททานุภาพจึงมักจะเป็นที่ยอมรับกันดีที่สุดในสายตาของผู้ที่ครอบครอง ดังเช่นที่โคลิน เกรย์ได้อธิบายไว้โดยละเอียดว่าในบางสถานการณ์สมุททานุภาพก็เป็นเพียงแค่ตัวกระตุ้นให้เกิดความขัดแย้งซึ่งจะต้องพยายามเอาชนะกันโดยการใช้กำลังทั้งทางบกและทางอากาศ ส่วนในสถานการณ์อื่น ๆ เช่น ในสมัยการทำสงครามระหว่างรัฐฯ ในมหาสมุทรแปซิฟิกกับประเทศญี่ปุ่น สมุททานุภาพเป็นรูปแบบในการทำสงครามที่มีประสิทธิภาพ และสามารถตัดสินใจขาดได้อย่างแน่ชัด

การพิจารณาว่าสมุททานุภาพเป็นแนวคิดเชิงสัมพัทธ์ (relative) นั้นยังเป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุดในการยุติความเข้าใจผิด ๆ ที่มีมาโดยตลอดว่าสมุททานุภาพเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของประเทศในโลกตะวันตกเสียเป็นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตาม สมุททานุภาพไม่เคยเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของประเทศเหล่านี้อย่างที่หลายคนเข้าใจกัน แม้ว่าประเทศเหล่านี้จะเป็นประเทศที่มีสมุททานุภาพมากกว่าประเทศอื่น ๆ ก็ตาม

ยิ่งไปกว่านี้ ความสามารถในการปฏิบัติการในทะเลไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยเรื่องขนาดของกองทัพเรือ ประสบการณ์และยุทธศาสตร์ของกองทัพเรือซีลีโนศตวรรษที่ 19 นับจากในสมัยเริ่มแรกที่ต้องรับมือกับการคุกคามของสเปนในปี ค.ศ.1860 และต่อมาในการทำสงครามแปซิฟิก (War of the Pacific) (ค.ศ.1879–1884) กับเปรูอาจจะดูไม่ยิ่งใหญ่เท่ากับสงครามโลกครั้งที่สองในมหาสมุทรแปซิฟิก ในอีก 60 ปีต่อมา แต่เมื่อพิจารณาจากทุกแง่มุมแล้ว กระบวนการแบบเดียวกัน (ไม่ว่าจะเป็นการไล่ล่าระหว่างการต่อสู้ การโจมตีการขนส่งของฝ่ายศัตรู การสนับสนุนการปฏิบัติการทั้งทางบกและทางทะเล) จะนำมาใช้ เกือบทุกประเทศต่างก็ต้องใช้กระบวนการเช่นเดียวกันนี้ ไม่ว่าประเทศนั้นจะมีลักษณะภูมิประเทศแบบใด มีขนาดเท่าใด หรือไม่ว่าจะอยู่ในยุคสมัยใดก็ตาม กล่าวโดยสรุปก็คือแทบทุกประเทศต่างก็มี สมุททานุภาพอยู่บ้างไม่มากก็น้อย

แม้ว่าคำว่า “สมุททานุภาพ” อาจฟังดูคลุมเครืออยู่บ้าง แต่ก็คงจะเป็นเรื่องที่ดีที่สุดที่เราจะยึดถือตามหลักปฏิบัติสากลในการใช้คำว่า “อำนาจแห่งทะเล (maritime

power)” และ “สมุทรทานุภาพ (seapower)” คำใดคำหนึ่งก็ได้ เพราะทั้งสองคำนี้ต่างก็หมายรวมถึงการปฏิบัติการใด ๆ ในทะเลที่อาศัยทั้งพลเรือและทหารเรือร่วมกับกองกำลังทางอากาศและบก เนื่องจากองค์ประกอบเหล่านี้ต่างส่งผลกระทบไม่ว่าในทางใดทางหนึ่งให้กับการปฏิบัติการขององค์ประกอบที่เหลือ

ข้อดีประการสุดท้ายของการใช้คำว่า “สมุทรทานุภาพ” ก็คือการใช้คำ ๆ นี้เป็นการย้ำเตือนให้ระลึกถึงข้อเท็จจริงว่าสมุทรทานุภาพเป็นรูปแบบ ๆ หนึ่งของอำนาจที่ได้มาจากคุณลักษณะต่าง ๆ ของทะเลนั่นเอง

2.3 ทะเล : คุณลักษณะทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญสี่ประการ

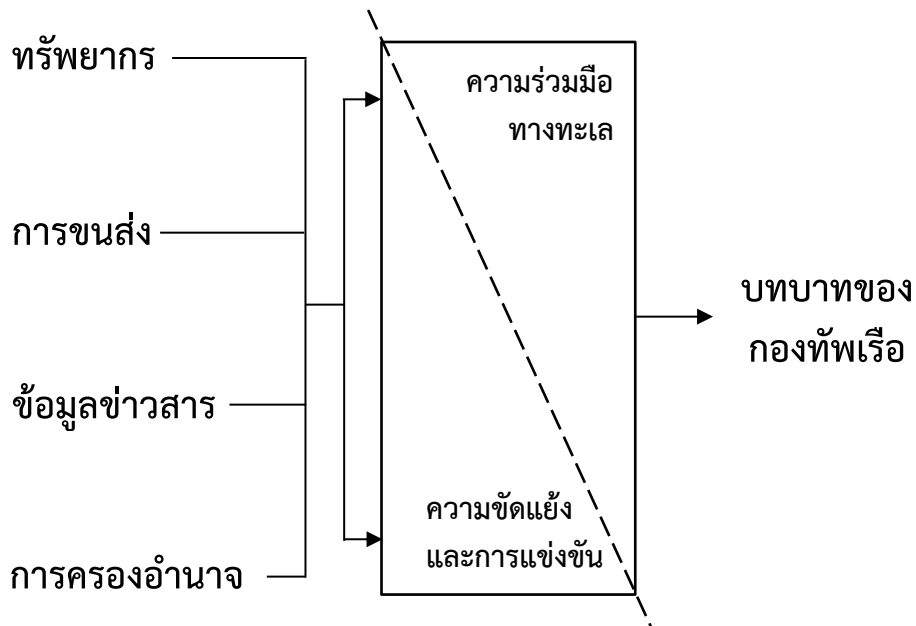
พื้นที่ของโลกสามในสี่ส่วนปกคลุมไปด้วยทะเลมากกว่าที่เคยเป็นมาแต่เดิม สหราชอาณาจักรเป็นประเทศที่ได้รับการจัดให้อยู่ในกลุ่มของประเทศหมู่เกาะเมื่อ 8,500 ปีก่อน แม้ว่าในขณะนี้ พื้นที่โลกที่ถูกปกคลุมด้วยน้ำจะครอบคลุมอาณาเขตถึง 350 ล้านตารางกิโลเมตร แต่บริเวณพื้นที่ที่ถูกปกคลุมด้วยน้ำก็ยังเพิ่มขึ้นได้อีกเป็นอันมากในอนาคต สิ่งนี้คือสภาพแวดล้อมที่มีขนาดมหึมาที่สุดเพียงอย่างเดียวในขณะนี้ และก็เป็นสิ่งที่เรายังไม่อาจเข้าใจได้อย่างแจ่มแจ้งนัก ทะเลมีหน้าที่ควบคุมสภาพภูมิอากาศโดยรวมของโลก ทั้งยังช่วยกำหนดสภาพการณ์ต่าง ๆ บนโลกอีกด้วย ชีวิตมนุษย์เริ่มต้นขึ้นที่ทะเล และนับจากนั้นเป็นต้นมาก็อยู่ภายใต้อำนาจของทะเลมาโดยตลอด ทะเลมีความสำคัญยิ่งต่อวิถีชีวิตของมนุษย์รวมถึงความอยู่รอดของมนุษย์ในฐานะที่มนุษย์เป็นสัตว์โลกประเภทหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม ทะเลยังคงเป็นสถานที่ที่มีมืดมิด ลึกลับและแฝงไว้ด้วยอันตรายซึ่งผู้คนไม่อาจอยู่อาศัยได้หรือมิฉะนั้นก็ตัดสินใจว่าไม่ปรารถนาจะไปอาศัยอยู่ ณ บริเวณนั้น ประกอบกับพื้นที่ที่เป็นทะเลมักจะมีสภาพอากาศหนาวเหน็บหรือไม่ปรากฏอยู่บนแผนที่โลก หรือเมื่อไปอาศัยอยู่ในบริเวณทะเลดังกล่าวแล้วอาจทำให้ประชาชนส่วนใหญ่มีอาการเจ็บป่วย นักเดินเรือดูเหมือนจะอาศัยอยู่เฉพาะแถบชุมชนที่มีความเจริญแล้วเท่านั้น ไดโอจีนีส (Diogenes) นักปรัชญาชาวกรีกกล่าวว่าเราไม่อาจแน่ใจได้ว่านัก

เดินเรือเหล่านี้จะจัดอยู่ในกลุ่มคนที่ตายไปแล้วหรือคนที่ยังมีชีวิตอยู่ คำว่า “นักเดินเรือ” ในภาษาเบงกอลมีความหมายไม่ต่างไปจากคำว่า “นักโทษ” เลย

มนุษย์เราได้ให้ความสำคัญกับทะเลมาเป็นเวลานานนับแต่อดีตกาลแล้ว เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้นเล่า และจะยังคงเป็นเช่นนั้นสืบต่อไปหรือไม่ และบทบาทของกองทัพคืออะไร

มนุษย์ไม่ได้ให้ความสำคัญกับทะเลเพียงเพราะเหตุผลใดเหตุผลหนึ่งเท่านั้น และเป็นเพราะหลากหลายเหตุผลประกอบกัน ซึ่งแต่ละเหตุผลต่างก็เชื่อมโยงเข้ากับคุณลักษณะทั้งสี่ประการของทะเลนั่นเอง กล่าวคือ ทะเลเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ เป็นวิธีในการลำเลียงขนส่งสินค้า การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและเพื่อเข้าไปมีอำนาจครอบครองเหนือดินแดนอื่น คุณลักษณะทั้งสี่นี้ต่างมีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน และในบางคราวคุณลักษณะเหล่านี้ก็อาจจะช่วยส่งเสริมซึ่งกันและกันหรือขัดแย้งกัน เนื่องจากทะเลมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อวิวัฒนาการของมนุษยชาติ จึงไม่น่าแปลกใจเลยที่ทะเลจะประกอบไปด้วยคุณลักษณะที่สำคัญทั้งสี่นี้ ปัญหาในการใช้ประโยชน์จากคุณลักษณะทั้งสี่ประการของทะเลจะเป็นตัวกำหนดหน้าที่ของกองทัพเรือไม่ว่าจะเป็นโดยตรงหรือทางอ้อมก็ตาม

ภาพ 2.3 คุณลักษณะสี่ประการของทะเล ความร่วมมือ ความขัดแย้งและการแข่งขัน

2.4 ทะเลในฐานะที่เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ

เป็นเวลากว่าหลายพันปีมาแล้วที่มนุษย์ไม่ว่าจะอยู่ ณ แห่งหนใดในโลกเริ่มแสวงหาอาหารจากทะเลในระยะเริ่มแรก อาหารมักจะมาในรูปแบบของสัตว์น้ำที่มีเปลือก เช่น กุ้ง หอย ปู นับจากยุคหินในยุคเริ่มแรก (Mesolithic) ทะเลรวมถึงบริเวณปากอ่าวได้รับการพิจารณาว่าเป็น “แหล่งอาหารที่มีอยู่อย่างจำกัดสำหรับผู้ที่มีความรู้และเทคโนโลยีล้ำสมัยและมีความกล้าหาญมากพอที่จะออกไปหาอาหารในทะเลเปิด” ตะขอเกี่ยวปลาที่มีลักษณะซับซ้อนและซากปลาทะเลน้ำลึกอย่างเช่นปลาค็อด (cod) ปลาแฮตด็อก (haddock) และปลาแฮค (hake) ที่พบได้บ่อย แถบหมู่บ้านชาวประมงที่อยู่ตามแนวชายฝั่งมหาสมุทรแอตแลนติกในทวีปยุโรป ตั้งแต่ประเทศโปรตุเกสจนถึงประเทศในแถบสแกนดิเนเวีย ซึ่งชี้ให้เห็นว่าเป็นเวลากว่า 7,000 ปีมาแล้วที่ชาวยุโรปในยุคเริ่มแรกสามารถเดินทางออกไปหาปลาในทะเลที่อยู่ไกลออกไป และในบางคราวยังสามารถจับ

ปลาที่มีความยาวถึง 1.5 เมตรอีกด้วย ชาวประมงในยุคแรก ๆ ออกไปหาปลาได้ในระยะไกลโดยที่เรือของพวกเขาทำจากโครงสร้างที่มีน้ำหนักเบาและปกคลุมด้วยหนังเท่านั้น แน่ใจว่าวิธีเช่นนี้ย่อมเสี่ยงอันตรายอยู่บ้าง แต่ก็ยังเป็นวิธีที่ง่ายในการหาโปรตีนมารับประทานมากกว่าการออกไปล่าสัตว์หรือปลูกผักทานเอง ยิ่งไปกว่านี้ กรดไขมันต่าง ๆ ที่พบได้ในอาหารทะเลแล้วแต่มีประโยชน์ต่อสมองและสุขภาพของมนุษย์ เพราะกรดไขมันเหล่านี้จะช่วยให้มนุษย์เรามีสุขภาพแข็งแรงและมีจิตใจสดชื่นแจ่มใสมากยิ่งขึ้น

การที่มนุษย์สามารถอยู่รอดได้ในสภาพการณ์และสถานที่เช่นนั้นแสดงให้เห็นว่าทรัพยากรที่มีอยู่หลากหลายและอุดมสมบูรณ์ช่วยให้จำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น รวมถึงเริ่มมีการทำเกษตรกรรมและคนเริ่มอยู่เป็นหลักแหล่งมากขึ้นกว่าเดิม การที่ผู้คนใช้ชีวิตอยู่ทั้งบนบกและในทะเลกระตุ้นให้พวกเขาเกิดพลังกำลังอันเป็นบ่อเกิดของความคิดสร้างสรรค์และพัฒนาการใหม่ ๆ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสร้างอารยธรรมของทวีปยุโรป แบร์รี Cunliffe (Barry Cunliffe) นักโบราณคดีที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งของ สหราชอาณาจักรกล่าวว่าผู้คนเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าพวกเขามีวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับทะเลมาโดยตลอดนับจากยุคเริ่มแรกเป็นต้นมา อารยธรรมเป็นสิ่งที่ได้รับอิทธิพลเป็นอย่างมากจากพลเมืองที่ “อาศัยอยู่แถบมหาสมุทร”

และนี่ปรากฏการณ์ของโลกในเวลานั้นเป็นดังนี้ ทะเลในฐานะที่เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติมากมายมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อวิวัฒนาการของอารยธรรมของโลก และทะเลยังคงมีความสำคัญสืบต่อมาเนื่องจากมนุษย์จำเป็นต้องอาศัยโปรตีนที่ร่างกายต้องการได้รับประจำวันร้อยละ 20 จากทะเล และเมื่อไม่นานมานี้เองยังมีการค้นพบว่าทรัพยากรธรรมชาติในทะเลชนิดอื่น ๆ (เช่น น้ำมันและก๊าซธรรมชาติ) ยังมีความสำคัญทางเศรษฐกิจเช่นเดียวกัน

ในความเป็นจริงแล้ว ความต้องการทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในทะเลนั้น มีมากกว่าปริมาณที่มีอยู่จริง เป็นเหตุให้มนุษย์ต้องแย่งชิงทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมิอาจหลีกเลี่ยงได้ นำเสียดายยิ่งนักที่การแข่งขันเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรในทะเลที่มีคุณค่าซ้ายังหาได้ยากนี้มีส่วนสำคัญในการทำลายมนุษยชาติมาโดยตลอด

2.5 ทะเลในบทบาทที่เป็นเส้นทางในการขนส่งและแลกเปลี่ยนทางการค้า

เป็นเวลาหลายร้อยศตวรรษมาแล้วที่ชาวมาคัสซาร์ (Makassar) ต้องเดินทางปีละครั้งมาตามแนวชายฝั่งของทวีปออสเตรเลียตอนเหนือเพื่อเสาะหา “แตงกวาทะเล (bêche-de-mer หรือ sea cucumber)” เพื่อนำไปเป็นสินค้าแลกเปลี่ยนกับชาวจีน ชาวมาคัสซาร์จึงเริ่มพัฒนาสัมพันธภาพกับชาวออสเตรเลีย และในเวลาต่อมาได้เริ่มทำการค้าร่วมกับคนกลุ่มนี้ด้วย ในทำนองเดียวกัน ชาวประมงที่มาจากออสเตรียในทวีปยุโรปได้เดินทางตามฝูงปลาที่อพยพจากแนวชายฝั่งจึงได้มีโอกาสติดต่อกับชาวประมงจากพื้นที่อื่น ๆ และในเวลาต่อมาก็ได้สร้างชุมชนขึ้น ชุมชนแถบมหาสมุทรแอตแลนติกจึงได้รับการจัดตั้งขึ้นมาโดยมีทะเลเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้า ข่าวสารและความคิดริเริ่มใหม่ ๆ

ลักษณะของชุมชนที่ถือกำเนิดขึ้นโดยมีทะเลเป็นตัวเชื่อมโยงนั้นได้เริ่มพัฒนาขึ้นในตอนปลายของยุคหิน และได้ชี้ให้เห็นถึงความคล้ายคลึงทางวัฒนธรรมที่สามารถพบได้ตามแนวชายฝั่งมหาสมุทรแอตแลนติกตั้งแต่สแกนดิเนเวียไปจนถึงโปรตุเกส หลักฐานของชุมชนดังกล่าวนี้เห็นได้จากการประกอบพิธีฝังศพที่คล้ายคลึงกัน (ตัวอย่างเช่น ทางเดินเพื่อผ่านไปยังหลุมฝังศพในศตวรรษที่ 4) รวมถึงเครื่องปั้นดินเผา (เช่น ถ้วยขนาดใหญ่ที่มีปากกว้าง) แน่ใจว่าเมื่อกาลเวลาผ่านไป คุณลักษณะเหล่านี้ก็ย่อมเปลี่ยนตามไปด้วย ทั้งยังมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นเป็นผลมาจากอิทธิพลที่ได้รับจากการติดต่อกับพลเมืองที่อยู่ภายในประเทศ แม้ว่าปัจจัยที่กล่าวมานี้จะมีอิทธิพลมากเพียงใดก็ตาม แต่ทะเลก็ยังคงเป็นสิ่งสำคัญที่เชื่อมโยงพวกเขาเข้าไว้ด้วยกัน

ชุมชนในลักษณะเช่นเดียวกันนี้ยังปรากฏให้เห็นในที่ต่าง ๆ ทั่วทุกมุมโลก ไม่ว่าจะ เป็นในแถบเอเชีย-แปซิฟิก มหาสมุทรอินเดีย ทะเลอาหรับ (Arabian Sea) หรือแม้แต่แถบทะเลเมดิเตอร์เรเนียน นักโบราณคดีพิจารณาว่าระบบในการแลกเปลี่ยนสินค้าของชาวพื้นเมืองในแถบนี้เป็นระบบที่เก่าแก่ และสลับซับซ้อนมากกว่าที่คาดการณ์ไว้

ชุมชนต่าง ๆ ที่อยู่แถบชายฝั่งทะเลมีการติดต่อสื่อสารกันแม้ว่าปัจจัยทางภูมิศาสตร์บางประการทำให้การติดต่อของพวกเขาเป็นไปด้วยความยากลำบาก ดังนั้น ใน

สมัยหลังยุคหินและก่อนยุคเหล็ก (Bronze Age) ชาวฟินิเซียน (Phoenicians) ที่อาศัยอยู่ในแถบทะเลเมดิเตอร์เรเนียนตอนกลาง และฝั่งตะวันออกได้นำสินค้าที่มีราคาสูงมาจากทางใต้ เดินทางผ่านช่องแคบยิบรอลตาร์ และได้มาจัดตั้งศูนย์กลางการค้าขนาดใหญ่ที่กาดีร์/อูเอลวา (Gadir/Huelva) ในบริเวณที่ปัจจุบันนี้คือประเทศสเปน เพื่อทำการติดต่อค้าขายกับพลเมืองที่อาศัยอยู่แถบมหาสมุทรแอตแลนติก เนื่องจากชาวฟินิเซียนกลุ่มนี้ต้องการแสวงหาเหล็กและทองแดง ผู้คนที่เดินทางจากพื้นที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งมักจะต้องเผชิญกับระบบการขนส่งประจำท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วยเหตุนี้เองไพเธียส (Pytheas) นักเดินเรือชาวกรีกจึงได้ออกเดินทางจากมาร์กเซย (Marseilles) และสามารถแล่นเรือไปรอบ ๆ เกาะอังกฤษด้วยการแล่นผ่านดินแดนท้องถิ่นต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเดินทางรอบ ๆ ประเทศสเปนหรือแล่นเรือเลียบแม่น้ำกาโรน (River Garonne) ไปยังอ่าวบิสเคย์ (Bay of Biscay) นอกจากนี้ ไพเธียสยังได้นำเรือแล่นไปยังสำรวจยังดินแดนแถบสแกนดิเนเวียในปลายศตวรรษที่สี่อีกด้วย

หนึ่งพันห้าร้อยปีต่อมา ชาวไวกิง (Vikings) ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่รักการผจญภัยอยาก رؤ้อยากเห็นและเต็มไปด้วยความโลภไม่ต่างไปจากชาวฟินิเซียนได้ออกเดินทางข้ามมหาสมุทรแอตแลนติกตอนเหนือผ่านทางไอซ์แลนด์ กรีนแลนด์ และนิวฟาวด์แลนด์ (Newfoundland) เพื่อทำการติดต่อค้าขายกับชาวอเมริกันเป็นครั้งแรก และอีก 200 ปีต่อมา ชาวโปรตุเกส สเปน และชาวยุโรปตะวันตกชาติอื่นได้ดำเนินรอยตามนักเดินทางยุคบุกเบิกเหล่านี้โดยได้เดินทางข้ามมหาสมุทรแอตแลนติก และจากนั้นได้เดินทางไปรอบทวีปแอฟริกา (โดยใช้เส้นทางตรงกันข้ามกับที่ชาวฟินิเซียนเคยใช้เมื่อสองพันปีก่อน) จากนั้นได้เดินทางไปรอบ ๆ มหาสมุทรอินเดียจนในที่สุดได้มาถึงดินแดนเอเชีย-แปซิฟิก

เมื่อชาวไวกิงเดินทางมาถึงดินแดนเอเชีย-แปซิฟิกแล้ว พวกเขาได้พบกับชุมชนชาวอิสลามที่มีดินแดนติดกับทะเลและมีวิวัฒนาการคล้ายคลึงกับของตนเอง รวมไปถึงอาณาบริเวณรอบ ๆ ชายฝั่งมหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแปซิฟิกตะวันตก นี่คืออีกตัวอย่างหนึ่งของการเชื่อมโยงระหว่างรัฐและประเทศต่าง ๆ โดยอาศัยศาสนาอิสลามที่พวกเขานับถือร่วมกันและการค้าขายทางทะเล พ่อค้าชาวอาหรับและชาวเอเชียทางตอนใต้บางรายแล่นเรือไปยังน่านน้ำของทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และได้เริ่มก่อตั้งชุมชน

รวมถึงที่อยู่อาศัยในประเทศจีน ขณะเดียวกับที่พ่อค้าชาวจีนได้แล่นเรือไปยังทิศทางตรงกันข้ามและทำเช่นเดียวกัน ก่อนศตวรรษที่ 11 จะมาถึง เมืองใหญ่น้อยในแถบตะวันออกเฉียงใต้ของจีน อย่างเช่นเมืองฉวนโจว (Quanzhou) และมณฑลกวางตุ้ง (Guangdong) ได้กลายเป็นศูนย์กลางการค้าที่สำคัญของทวีปเอเชีย โดยมีพ่อค้าต่างชาติมาตั้งรกรากอยู่เป็นจำนวนมาก การค้าทางทะเลเช่นนี้เมื่อผนวกเข้ากับการค้าขายภายในภูมิภาคได้ทำให้จีนและราชวงศ์หมิงตอนต้นกลายมาเป็นจักรวรรดิที่ยิ่งใหญ่และมั่งคั่งที่สุดในโลกในยุคสมัยนั้น ด้วยเหตุนี้เอง จีนจึงเป็นประเทศมหาอำนาจที่ดึงดูดนักเดินเรือจากทั่วทุกมุมโลกให้เดินทางเข้ามา

ในความเป็นจริงแล้ว การที่จีนเป็นประเทศที่บุกเบิกการเดินทางไปยังมหาสมุทรต่าง ๆ ทั่วโลก รวมถึงการที่จีนเป็นผู้นำในการเดินทางไปยังดินแดนต่าง ๆ โดยทางทะเลนั้นเป็นสิ่งที่เห็นได้อย่างชัดเจน หลักฐานที่เกี่ยวกับการเดินทางและการติดต่อค้าขายทางทะเลซึ่งมีอายุเก่าแก่กว่าแปดพันปีเพิ่งจะได้รับการค้นพบเมื่อไม่นานมานี้ นักประวัติศาสตร์บางคนถึงกับเชื่อว่าการเดินทางรอบ ๆ มหาสมุทรอินเดียของเซ็งฮี (Zheng He) ในศตวรรษที่ 14 นั้น แท้จริงแล้วถือเป็นการเดินทางรอบโลกเป็นครั้งแรกของมนุษยชาติเลยทีเดียว และยังนับเป็นจุดเริ่มต้นของการสำรวจดินแดนแถบชายฝั่งทวีปอเมริกาเหนืออีกด้วย

ผลดีจากการค้าทางทะเลก่อให้เกิดเครือข่ายของระบบการขนส่งทางทะเลที่มีความสลับซับซ้อนเพิ่มมากยิ่งขึ้นไม่ว่าจะเป็นในระดับท้องถิ่นหรือระดับภูมิภาคดังที่มาฮานได้กล่าวไว้ในปี ค.ศ.1902 ดังต่อไปนี้

“การค้าทางทะเลและการติดต่อสื่อสารที่รวดเร็วมากยิ่งขึ้นนั้นมีส่วนช่วยเชื่อมโยงและผนวกความสนใจของประเทศต่าง ๆ เข้าด้วยกัน จนนำมาซึ่งรูปแบบและระบบใหม่ ๆ ในการค้าขายที่ไม่เหมือนในยุคก่อน ๆ อีกต่อไป”

กล่าวโดยสรุปก็คือ ทะเลได้เปลี่ยนแปลงโลกให้มีระบบการค้าทางทะเลที่ทวีความสลับซับซ้อนมากขึ้นโดยอาศัยการค้าขายระหว่างประเทศนั่นเอง

เหตุใดการเดินทางทางทะเลจึงได้รับความนิยม

เหตุผลที่สำคัญประการแรกก็คือการเดินทางทางทะเลเป็นวิธีที่รวดเร็ว มีราคาถูก และปลอดภัยกว่าวิธีอื่น ๆ ในการขนส่งสินค้าเมื่อเทียบกับการเดินทางทางบก

มาฮานย้ำว่าข้อได้เปรียบของการเดินทางทางทะเลไม่ใช่เป็นเรื่องที่ “เกิดขึ้นโดยบังเอิญหรือเกิดขึ้นแบบชั่วคราวชั่วคราวเท่านั้น แต่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและจีรังยั่งยืน” อัดัม สมิธ (Adam Smith) ได้กล่าวสรุปไว้ในปี ค.ศ.1776 ว่า “แนวชายฝั่งทะเลและตามริมฝั่งแม่น้ำที่เรือสามารถแล่นผ่านไปได้จะเต็มไปด้วยอุตสาหกรรมทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่” การขนส่งทางน้ำทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นไปได้ ทั้งยังส่งเสริมและกระตุ้นให้เกิดการขยายตัวทางการค้า

เหตุผลประการที่สองก็คือการเดินทางทางทะเลมีส่วนช่วยสร้างกำไรมูลค่ามหาศาล แม้ว่าในยุคเริ่มแรกของการค้าทางทะเลนั้นจะเกิดความสูญเสียไม่ว่าจะเป็นในด้านเรือหรือบรรดาลูกเรือก็ตาม ในศตวรรษที่ 16 ชาวโปรตุเกสที่ค้าขายเครื่องเทศอาจจะสูญเสียเรือไปถึง 1 ใน 4 และเสียลูกเรือไปมากกว่าครึ่งในขณะเดินทางผ่านไปทางมหาสมุทรอินเดีย แต่พวกเขาก็ยังมีกำไรอยู่ดี มีคำกล่าวที่ว่าพ่อค้าคนหนึ่งอาจจะลำเลียงเครื่องเทศไปขายถึง 6 ลัง และสูญเสียเครื่องเทศเหล่านั้นไป 5 ลัง แต่ก็ยังทำกำไรได้อยู่ดีหากลังที่ 6 ที่เหลืออยู่สามารถขายได้

ผลลัพธ์ที่ตามมา

อาดัม สมิธได้กล่าวเกี่ยวกับทะเลไว้ในอีกแง่มุมหนึ่ง แม้ว่าในความเป็นจริงแล้วทะเลจะเป็นหนทางอันนำไปสู่ความมั่งคั่ง นี่เป็นเพราะว่าระบบการค้าที่เป็นผลมาจากการเดินทางติดต่อกันโดยอาศัยทะเลนั้นต่างก็นำผลประโยชน์อันมีค่ามหาศาลมาให้ อัดัม สมิธตั้งคำถามว่า “ค่าใช้จ่ายในการขนส่งสินค้าทางบกจากลอนดอนไปกัลกัตตาจะมีมูลค่าเท่าใด” อย่างไรก็ตาม การขนส่งทางน้ำทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นไปได้จริง ด้วยเหตุนี้เอง ในปัจจุบันนี้ ลอนดอนและกัลกัตตาต่างก็ทำการค้าซึ่งกันและกัน และด้วยการเปิดตลาดการค้าให้กับอีกฝ่ายหนึ่งจึงถือเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจให้กับอุตสาหกรรมของแต่ละประเทศอีกด้วย

ผลลัพธ์ก็คือการเชื่อมโยงทางการค้าระหว่างจีน ประเทศในแถบเอเชียตะวันออก เอเชียใต้ ประเทศที่อยู่บริเวณมหาสมุทรอินเดียและประเทศแถบทวีปยุโรป โดยที่ทุกฝ่ายต่างร่วมมือกันโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางศาสนา เชื้อชาติ หรือพันธะสัญญาใด ๆ ซึ่งต่างฝ่ายต่างก็ได้รับผลประโยชน์บ้างไม่มากก็น้อย ถึงแม้ว่าเส้นทางการค้าทางบกจะยังคงมีความสำคัญอยู่ แต่ระบบการค้าส่วนใหญ่ยังคงอาศัยเส้นทางทางทะเลเป็นหลัก

พ่อค้าในศตวรรษที่ 19 ยังตอกย้ำให้เห็นว่าการค้าทางทะเลมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยกล่าวว่าการค้าที่อาศัยเส้นทางทางทะเลเป็นหลักนั้นเป็นกระบวนการที่ช่วยสร้างผลกำไร และความร่วมมือซึ่งกันและกัน การค้าขายจะดำเนินไปได้ด้วยดีจำเป็นที่ประเทศคู่ค้าจะต้องสมานสามัคคีกันอันจะนำมาซึ่งความสันติภาพ ความมั่งคั่งและเสถียรภาพ แน่แน่นอนว่าในปัจจุบันนี้ แนวคิดเช่นนี้ก็คือคตินิยมและสมมติฐานขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization หรือ WTO) นานาประเทศต่างตอกย้ำคำกล่าวของมาฮานที่ว่า “ผลประโยชน์จากการค้าทางทะเลร่วมกันโดยดำรงไว้ซึ่งความสันติภาพ”

อย่างไรก็ตาม แนวคิดเช่นนี้ไม่ใช่ว่าจะมีแต่ข้อดีไปเสียทั้งหมด กล่าวคือ พ่อค้าบางรายก็มีความคิดว่าการค้าสร้างผลประโยชน์ให้กับฝ่ายหนึ่งมากกว่าอีกฝ่าย และความสูญเสียของฝ่ายหนึ่งก็คือผลกำไรของอีกฝ่ายหนึ่งนั่นเอง ตัวอย่างเช่น การค้าอาจนำมาซึ่งการแก่งแย่งชิงดีอย่างดุเดือดระหว่างบริษัทของดัตช์กับบริษัทอินเดียตะวันออกของอังกฤษ การแข่งขันเช่นนี้ก่อให้เกิดความรุนแรงและต่างฝ่ายต่างจัดเตรียมกองทัพบกและกองทัพเรือไว้คอยตั้งรับอีกฝ่าย ในความเป็นจริงแล้ว การแข่งขันทางการค้าแทนที่จะได้รับการพิจารณาว่าเป็นรูปแบบ ๆ หนึ่งของการทำสงครามระหว่างผู้ค้าทั้งสองฝ่าย

สัมพันธภาพระหว่างลูกค้าและผู้ขายอาจเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความขัดแย้ง ตัวอย่างเช่น ในสมัยที่ชาวโปรตุเกสเดินทางมาถึงมหาสมุทรอินเดีย พวกเขาแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมอันก้าวร้าวและรักการต่อสู้เป็นชีวิตจิตใจ พวกเขาเชื่อมั่นที่จะค้าขายโดยตนเองเป็นฝ่าย “ได้ประโยชน์” มากที่สุด ทั้งยังบีบบังคับให้คู่ค้าอีกฝ่ายทำสัญญาค้าขายที่เป็นประโยชน์ต่อฝ่ายตนเองแต่เพียงอย่างเดียว

ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดที่สุดก็คือ “สงครามฝิ่น” (Opium Wars) ที่เกิดขึ้นสองครั้งระหว่างจีนกับอังกฤษและประเทศมหาอำนาจตะวันตกอื่น ๆ ในศตวรรษที่ 19 ในอันที่จะหว่านล้อมผู้ผลิตชาวอังกฤษให้เข้าเป็นพวก พ่อค้าฝิ่นชาวอินเดียและพ่อค้าต่างประเทศจำเป็นต้องส่งออกพืชชนิดนี้ไปให้กับจีน แม้ว่าจะเป็นเรื่องที่รัฐบาลของจีนคัดค้านและไม่ปรารถนาจะให้เป็นอย่างนั้นก็ตาม และเพื่อเป็นการตอบแทนชาวจีนจะจ่ายค่าฝิ่นด้วยการส่งออกชาไปให้กับอังกฤษ เป้าหมายของการรบทางเรือที่ติดตามมาก็คือการบีบบังคับให้ชาวจีนเข้าร่วมในระบบการค้าโลกที่ชาวจีนเสียประโยชน์

มาฮานกล่าวว่า ลักษณะของการรบทางเรือทั้งสองครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า “การค้าซึ่งเปรียบเสมือนพลังขับเคลื่อนให้เกิดความเจริญทางวัตถุอาจนำมาซึ่งผลประโยชน์และความได้เปรียบที่ยิ่งใหญ่ที่สุด ดังนั้นจึงสมควรที่จะได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากกองทัพเรือ”

แม้ว่าพ่อค้าที่ค้าขายกันอย่างเสรีจะได้รับการคาดหวังว่าจะให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน แต่ในบางคราวการค้าทางทะเลอาจจะเป็นต้นเหตุของความขัดแย้งและนำมาซึ่งสงครามได้ด้วยเหตุผลหลัก ๆ 2 ประการก็คือ ประการแรก การค้าทางทะเลถือเป็นหัวใจสำคัญของความมั่งคั่งของชาติ ส่วนแบ่งที่ประเทศหนึ่ง ๆ จะได้รับจากการค้าทางทะเลกลายเป็นประเด็นที่ทำให้เกิดการแข่งขันกันอย่างดุเดือดในยามสงบและเป็นต้นเหตุของการโจมตีในยามสงคราม เหตุผลประการที่สองเป็นไปตามที่มาฮานได้เคยแสดงความคิดเห็นเอาไว้ กล่าวคือระบบการค้าทางทะเลระหว่างประเทศต่าง ๆ นั้นเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนและอาจนำมาซึ่งความขัดแย้ง ดังนั้น การค้าทางทะเลจึงจำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองจากกองทัพ เหตุผลข้อนี้เชื่อมโยงเข้ากับคุณลักษณะประการที่สองและสี่ของทะเลในฐานะที่เป็นช่องทางในการคมนาคมขนส่งและการมีอำนาจเหนือประเทศอื่น แต่ก่อนที่เราจะพิจารณาถึงคุณลักษณะทั้งสองนี้โดยละเอียด เราจำเป็นต้องศึกษาคุณลักษณะที่สามเสียก่อน

แต่ก่อนที่จะพิจารณาถึงคุณลักษณะที่กล่าวมาข้างต้น เราควรได้ศึกษาถึงปัจจัยบางประการที่มีส่วนส่งเสริมข้อได้เปรียบของทะเลในฐานะที่เป็นวิธีในการคมนาคมขนส่งด้วยเช่นกัน โรคติดต่อร้ายแรงหลายต่อหลายโรคเกิดขึ้นยังที่ต่าง ๆ ของโลก และระบบ

การขนส่งยังทำให้โรคเหล่านี้แพร่กระจายไปอย่างรวดเร็วก่อนที่พลเมืองที่เพิ่งได้รับเชื้อเป็นครั้งแรกจะสามารถสร้างภูมิคุ้มกันได้เสียด้วยซ้ำ ผลที่ตามมาคือหายนะครั้งใหญ่ของพลเมืองเหล่านี้ การระบาดของกาฬโรค (Black Death) แพร่มายังทวีปยุโรปจากหนูที่ลำเลียงมาทางเรือ ชาวยุโรปแพร่เชื้อโรคนี้ออกไปให้ชาวอเมริกัน และทำให้พวกเขาล้มตายไปเป็นจำนวนมากในตอนต้นทศวรรษที่ 1900 การขนส่งทางทะเลยังทำให้กาฬโรคแพร่ระบาดไปไกลถึงบอมเบย์ ซิดนีย์ ซานฟรานซิสโก และบัวโนสไอเรสเลยทีเดียว เหตุการณ์เช่นนี้เป็นสิ่งเตือนใจที่ชี้ให้เห็นว่าในบางคราวการขนส่งทางทะเลได้นำมาซึ่งผลลัพธ์อันเลวร้ายมากทีเดียว

2.6 ทะเลในฐานะที่เป็นตัวเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารและเผยแพร่ความคิดริเริ่มใหม่ ๆ

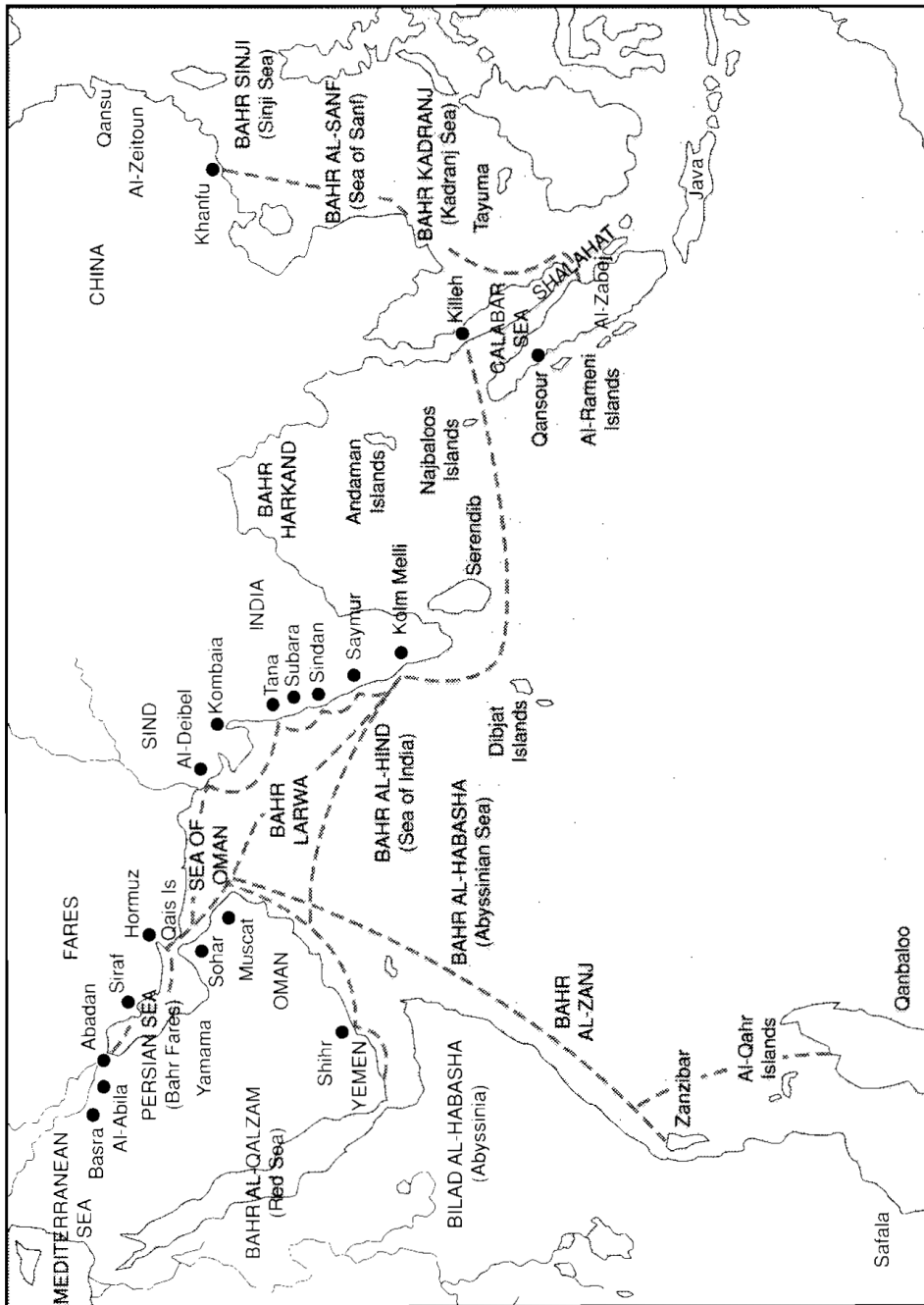
การเผยแพร่ความคิดทั้งโดยเจตนาและไม่เจตนา

การค้าเกี่ยวข้องกับ การเจรจา เพราะเป็นเรื่องของการแลกเปลี่ยนแนวคิดและข้อมูลรวมถึงการแลกเปลี่ยนสินค้าทั้งโดยเจตนาและไม่เจตนา ชาวยุโรปในสมัยยุคหินกลาง (Mesolithic) เริ่มมีความคิดที่จะสร้างหลุมฝังศพ และเริ่มมีการตกแต่งด้วยถ้วยชามให้มีความสวยงามมากยิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่าการค้าและการแลกเปลี่ยนสินค้านำมาซึ่งข้อมูลและแนวคิดใหม่ ๆ โดยอาศัยทะเลเป็นสิ่งเชื่อมโยงนั้นไม่อาจแยกออกจากกันได้เลย

ในบางคราว การแลกเปลี่ยนข้อมูลและแนวคิดใหม่ ๆ นั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยตั้งใจและปรารถนาที่จะให้เป็นเช่นนั้น นักสำรวจในระยะแรกค้นพบเมล็ดพันธุ์ใหม่ ๆ ที่ไม่เคยมีใครรู้จักมาก่อนและนำมากลับมาเพาะปลูกที่บ้านเมืองของตน ด้วยเหตุนี้ มันฝรั่ง ยาสูบ กล้วย กาแฟ ชา ๆ ละ จึงเป็นที่รู้จักกันในยุโรปเป็นครั้งแรก พ่อค้าจากทวีปเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้และมหาสมุทรอินเดียได้นำข้าว อ้อย มะลิ ฝ้าย พักทอง กะหล่ำปลี เข้าไปยังประเทศจีนในยุคแรก ๆ เหตุการณ์เช่นนี้ก่อให้เกิดการปฏิรูปด้านการเพาะปลูกและตลาดการค้าใหม่ ๆ จีนนำเข้ามันฝรั่งเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ.1593 และในปัจจุบันนี้ จีนได้กลายมาเป็นผู้ผลิตพืชพันธุ์ต่าง ๆ ส่งออกไปขายทั่วโลกถึงร้อยละ 80 เลยทีเดียว

อย่างไรก็ตาม บางคนกลับพิจารณาว่าทะเลเป็นช่องทางที่สะดวกในการติดต่อสื่อสารความคิดของพวกเขาไปยังกลุ่มคนที่ยังด้อยประสบการณ์ ตัวอย่างเช่น การ

เผยแผ่คริสต์ศาสนามีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้าทางทะเล มิซซันนารีในศตวรรษที่ 9 และ 10 ออกเดินทางจากไอร์แลนด์ ข้ามทะเลไอริชไปยังเกาะต่าง ๆ ในมหาสมุทรแอตแลนติก ตอนเหนือ รวมถึงสหรัฐอเมริกา โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเผยแผ่ศาสนาคริสต์ให้กับกลุ่มคนที่ไม่เชื่อถือในพระเจ้าให้หันมานับถือพระเจ้าผู้เป็นเจ้าให้จงได้ ไม่ว่าจะจุดประสงค์อื่นของพวกเขาจะเป็นสิ่งใดก็ตาม หากแต่นักล่าอาณานิคมชาวสเปนและโปรตุเกสก็ได้เดินทางมาที่รัฐ ๆ มหาสมุทรอินเดียและประเทศในแถบตะวันออกไกลเพื่อออกแสวงหาจิตวิญญาณของพวกเขาเอง จากการเผยแผ่ศาสนาของฟรานซิส ซาเวียร์ (Francis Xavier) และในศตวรรษที่ 16 มิซซันนารีรายอื่น ๆ ทำให้ชาวญี่ปุ่นกว่าห้าแสนคนจากสิบแปดล้านคนในยุคนั้นหันมานับถือศาสนาคริสต์ ซึ่งคนเพียงจำนวนเท่านี้ที่หันมาเปลี่ยนศาสนาก็เพียงพอแล้วที่ถือว่าเป็นภัยคุกคามต่อวัฒนธรรมและสังคมของระบบโชกุนในสมัยราชวงศ์โตกุกาวา (Tokugawa) อย่างใหญ่หลวงเลยทีเดียว

ภาพ 2.4 เส้นทางเดินเรือของโอมานไปยังดินแดนตะวันออกไกลและทวีปแอฟริกา
ตะวันออกในยุคสมัยอิสลาม (แหล่งที่มา : เคซีย์ - ไวน์ ค.ศ.1995)

แม้ว่าการหันมานับถือศาสนาคริสต์สืบเนื่องมาจากการค้าทางทะเลจะเป็นตัวอย่างที่ชัดเจนและประสบความสำเร็จมากที่สุดตัวอย่างหนึ่ง แต่ก็ไม่ได้เป็นเพียงเหตุการณ์เดียวเท่านั้น ผู้นำชาวอิสลามเผยแพร่ความเชื่อของพวกเขาไปยังประเทศในแถบมหาสมุทรอินเดีย ทะเลเมดิเตอร์เรเนียนและประเทศในแถบตะวันออกไกล นอกจากนี้ การค้าทางทะเลยังเกี่ยวข้องกับการเผยแพร่ศาสนาพุทธอีกด้วย เป็นที่น่าเสียดายว่าความปรารถนาที่จะเผยแพร่ความศรัทธาทางศาสนาด้วยวิธีการเช่นนี้ กลายเป็นที่มาของความขัดแย้งระหว่างประเทศต่าง ๆ

อย่างไรก็ตาม ประเด็นว่าด้วยการแลกเปลี่ยนแนวคิดและค่านิยมต่าง ๆ เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นแบบไม่เจตนาด้วยเช่นกัน ซึ่งจะได้อธิบายอย่างละเอียดในตอนต่อไป

ความพยายามในการแสวงหาข้อมูล

‘ลมอ่อนพัดโชยมา
 ปุยเมฆขาวล่องลอยผ่านไป
 เรือน้อยแล่นฝ่าคลื่นไปอย่างอิสระเสรี
 เราเป็นคนแรกที่เดินทางข้าม
 ทะเลอันเงียบสงบแห่งนี้ไป’

ซามูเอล เทย์เลอร์ โคลริดจ์ (Samuel Taylor Coleridge)

บทกลอนของนักเดินเรือในสมัยโบราณ (The Rime of the Ancient Mariner)

มนุษย์เราไม่ได้ต้องการเพียงแค่ออกเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารออกไปเพียงฝ่ายเดียว แต่ยังต้องการเป็นฝ่ายรับรู้ข่าวสารด้วยเช่นกัน แรงกระตุ้นให้ออกเดินทางไปสำรวจและค้นหาว่ามีสิ่งใดบ้างอยู่ที่อีกซีกโลกหนึ่ง และในบางครั้งก็เพื่อไปให้ถึงยังสถานที่ที่ดีกว่าเดิม ถือเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของสัมพันธภาพระหว่างมนุษย์กับทะเล ผลงานของฟรานซิส เบคอน (Francis Bacon) ที่ชื่อว่า *แอตแลนติสใหม่ (New Atlantis)* ที่เขาเขียนขึ้นในปี ค.ศ.1627 เป็นตัวอย่างของการเขียนแนวโรแมนติกที่แฝงไว้ด้วยความลึกลับและการเปรียบเทียบซึ่งสื่อให้เห็นถึงแนวคิดว่าด้วยความร่วมมือในการดำเนินการต่าง ๆ ในทะเล ผลงานชิ้นนี้บรรยายให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างทะเลกับเสรีภาพในการเดินทางไปสู่ดินแดนใหม่ ๆ การแสวงหา การค้นพบความรู้ และวิวัฒนาการใหม่ ๆ ซึ่งตรง

ข้ามกับคนที่ “โง่เขลาและเต็มไปด้วยความหวาดกลัว” ที่ขีดเส้นจำกัดโชคชะตาของตนเองด้วยการไม่พยายามดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทะเล

สิ่งนี้คือแรงจูงใจในการสำรวจทางสมุทรศาสตร์นับตั้งแต่ศตวรรษที่ 16 เป็นต้นมา เหตุผลที่จูงใจให้มนุษย์แสวงหาว่ามีสิ่งใดแปลกใหม่รอให้ค้นหาอยู่ที่ปากฟ้าอีกฝั่งหนึ่งไม่ได้จำกัดอยู่แต่เพียงชาวยุโรปเท่านั้น เพราะเราสามารถศึกษาจากกรณีตัวอย่างของกัปตันเจมส์ คุก (Captain James Cook) และเพื่อนร่วมเดินทางของเขาที่ออกเดินทางทางทะเลในศตวรรษที่ 18 โดยพวกเขาที่มีแรงจูงใจดังต่อไปนี้

- *ความต้องการแสวงหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ใหม่ ๆ* หมายถึงรวมถึงการคิดค้นวิธีการทำแผนที่ในการเดินเรือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวัดระยะทางของดาวศุกร์ไปยังดวงอาทิตย์ โดยใช้เมืองตาทิตี (Tahiti) เป็นเกณฑ์ สัตว์ประจำท้องถิ่น ผู้คน และชุมชนที่ชาวยุโรปยังไม่เคยรู้จักมาก่อน ดังนั้น ในเวลาดังกล่าวจึงมีนักธรรมชาติวิทยาและศิลปินหลายแขนงเดินทางไปด้วยเป็นจำนวนมาก
- *ผลประโยชน์ทางการค้า* พลเรือเอกไบรอน (Admiral Byron) ได้รับมอบหมายให้ออกตามหา *ดินแดนทางใต้ที่ไม่มีผู้ใดรู้จักมาก่อน (Terra Australis Incognita)* ซึ่งอยู่ในแนวละติจูดที่เหมาะสมสำหรับการเดินเรือ และมีสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูกพืชที่มีประโยชน์ทางการค้า นับจากสมัยปโตเลมี (Ptolemy) นักดาราศาสตร์และนักภูมิศาสตร์ที่มีชื่อเสียงมากในระหว่าง ค.ศ.90–168 เป็นต้นมา การปรากฏตัวของทวีปทางตอนใต้ที่มีอุณหภูมิพอเหมาะ ซึ่งจำเป็นต่อการรักษาสมดุลของผืนแผ่นดินระหว่างทวีปยุโรปกับเอเชียตอนเหนือได้รับการพิจารณาว่ามีอยู่จริง หากพบดินแดนที่ว่านั้นจริง ดินแดนดังกล่าวและผู้คนที่อาศัยอยู่ในแถบนั้นจะเป็นตลาดการค้าที่มีคุณค่ามากมายมหาศาลเลยทีเดียว
- *ผลประโยชน์ทางยุทธศาสตร์* เส้นทางทางทะเลใหม่ ๆ อาจมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ ไม้สนของเกาะนอร์ฟอล์ก (Norfolk) และปานจาจากออสเตรเลียอาจจะเป็นหนทางในการช่วยสหราชอาณาจักรไม่ให้ต้องพึ่งพาสินค้าจากประเทศในแถบทะเลบอลติกมากเกินไปนัก

ฉะนั้น จึงไม่น่าแปลกใจเลยที่คุณลักษณะของทะเลในฐานะที่เป็นวิถีในการรับ และเผยแพร่ข้อมูลอาจนำมาซึ่งความร่วมมือและความขัดแย้ง คุณจึงรอดพ้นจากข้อครหา ในการโจมตีแม้ในยามสงคราม เพราะชาวฝรั่งเศสรวมถึงชาติอื่น ๆ ต่างพิจารณาว่าการ ปฏิบัติการของคุณนั้นเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม แต่ในกรณีเช่นนี้ก็เกิดการต่อสู้ แข่งขันเช่นกัน ชาวยุโรปพยายามเก็บข้อมูลเส้นทางที่พบใหม่ ๆ และแผนที่เอาไว้เป็น ความลับโดยไม่ยอมให้ผู้อื่นล่วงรู้ อีกกรณีหนึ่งที่มีอาจหลีกเลี่ยงได้ก็คือมีการจารกรรม ข้อมูล เนื่องจากสายลับพยายามเปิดเผยความลับที่เกี่ยวกับการเดินเรือของคู่แข่ง เห็นได้ อย่างชัดเจนว่าเมื่อคุณและเพื่อนร่วมเดินทางของเขาค้นพบ “ดินแดนแห่งใหม่” ที่เป็น ที่ต้องการ พวกเขาจะไม่บันทึกว่ามีสถานที่เช่นนี้อยู่จริง นอกจากนี้ยังมีการจารกรรมข้อมูล โดยสายลับ พยายามทำทุกวิถีทางในอันที่จะสืบหาความลับที่เกี่ยวกับการเดินเรือ ของคู่แข่ง เห็นได้ชัดเจนว่าเมื่อคุณและคณะเดินทางของเขาค้นพบดินแดนแห่ง “ใหม่” ที่เป็นที่ต้องการ พวกเขาไม่เพียงแต่ไม่บันทึกไว้เป็นหลักฐาน แต่ยังคงอ้างว่าดินแดน แห่งนั้นเป็นกรรมสิทธิ์ของประเทศพวกเขาเองอีกด้วย โดยไม่คำนึงว่าพลเมืองท้องถิ่นจะ คิดเช่นใดก็ตาม

ความสำคัญของพลเมืองที่อาศัยอยู่บนดินแดนที่พวกเขาเพิ่งค้นพบก็ได้รับการ ปฏิบัติไม่ต่างไปจากนี้เท่าใดนัก ในทางกลับกัน ชาวยุโรปหลายต่อหลายรายต่างให้ ความสำคัญกับความสนใจใคร่รู้และความรู้สึกนึกคิดของพลเมืองท้องถิ่นอย่างไม่น่าเชื่อว่า จะเป็นเช่นนั้น นักเดินเรือที่เดินทางข้ามหมู่เกาะตาฮิติ (Tahiti) พวกเขาคิดไปว่าพวกเขา ค้นพบสวรรค์บนดินเข้าแล้ว อีกทั้งนักปรัชญาอย่างเดนิส ดีเดอโรต์ (Denis Diderot) ร้อง ขอดต่อนักเดินเรือไม่ให้เข้าไปสำรวจหรือบุกเบิกดินแดนแถบมหาสมุทรแปซิฟิก แต่ในอีก ทางหนึ่งได้มีกลุ่มคนที่ไม่เห็นด้วยเป็นอย่างมากต่อค่านิยมประจำท้องถิ่นซึ่งหมายรวมถึง การบูชาอัยและการฆ่าทารกแรกเกิด และพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงความเชื่อและ พิธีกรรมเหล่านี้เพื่อผลประโยชน์ของตนเอง มาฮานได้เขียนสรุปในประเด็นนี้ไว้อย่าง ละเอียดยิ่งในสมัยที่เขาเดินทางลี้ภัยไปยังปักกิ่งในสมัยเกิดการกบฏเพื่อต่อต้านชาว ต่างประเทศในจีน (Boxer rebellion) ในปี ค.ศ. 1900 มาฮานให้การสนับสนุนสิทธิว่า ด้วยการเดินเรือทางทะเลของกลุ่มประเทศในโลกตะวันตก มาฮานกล่าวไว้ว่า “หาก จำเป็นต้องดำเนินการเพื่อเห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนรวมแล้ว เราก็จำเป็นต้องบีบบังคับให้

จีนเปิดใจยอมรับแนวคิดและคตินิยมของชาวยุโรป และชาวอเมริกัน เราสามารถศึกษาในประเด็นที่มาจากกล่าวเอาไว้ในคุณลักษณะที่สี่อันเป็นคุณลักษณะประการสุดท้ายของทะเล

2.7 ทะเลในฐานะที่เป็นวิธีหนึ่งในการแผ่ขยายอำนาจ

ข้อเท็จจริงที่ว่าชุมชนที่อยู่แถบชายฝั่งทะเลหลาย ๆ ชุมชนได้รับการป้องกันอย่างแน่นหนาจากทะเล นั้นชี้ให้เห็นว่าทะเลเป็นสถานที่ที่เสี่ยงต่อการถูกปล้นสะดม ไอร์แลนดมีปราสาทที่ตั้งตระหง่านอยู่บนหน้าผากกว่า 25 แห่ง ซึ่งทำหน้าที่คอยคุ้มกันดินแดนจากผู้บุกรุกทางทะเล และยังทำหน้าที่เสมือนชุมกำลังของประเทศหากเกิดการต่อสู้ทางทะเลขึ้นมา ซึ่งรูปแบบเช่นนี้สามารถพบได้ในทุก ๆ ประเทศเช่นเดียวกัน

ในทวีปยุโรปและประเทศในแถบตะวันออกใกล้ (Near East) ชาวฟินิเซียน ชาวกรีกและชาวโรมัน แสดงให้เห็นอย่างประจักษ์ชัดว่าทะเลเป็นเส้นทางหลักในการกำหนดแนวยุทธศาสตร์ เป็นสื่อกลางที่เอื้อให้คนกลุ่มหนึ่งสามารถเข้ามามีบทบาทหรือครอบงำกิจการต่าง ๆ ของคนอีกกลุ่มหนึ่ง โรมสามารถปราบบริดาเนียให้ราบคาบทางทะเลได้ด้วยเหตุบริดาเนียเป็นสถานที่ลี้ภัยของบรรดานักการเมือง อีกทั้งผู้คนที่มีภัยมาอาศัยอยู่ยังดินแดนแถบนี้ก็ก่อความไม่สงบให้กับแผ่นดินใหญ่ของโรมอยู่หลายต่อหลายครั้ง เช่นเดียวกับชาวไวกิงที่เดินทางมาทางทะเลได้โจมตีและปราบชาวแองโกล-แซกซันไปเป็นจำนวนมาก สาเหตุที่ชาวไวกิงต้องทำแบบนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะพวกเขาต้องการหลบหนีการรุกรานจากพวกปล้นสะดมที่อาศัยอยู่บนบกไปยังดินแดนแถบตะวันออก และอีกสาเหตุหนึ่งก็เพราะชาวไวกิงต้องการแสวงหาความมั่งคั่งอันจะได้มาจากการขยายอาณานิคม ชาวไวกิงยังเดินทางต่อไปยังทะเลเมดิเตอร์เรเนียนข้ามมหาสมุทรแอตแลนติกโดยผ่านไอร์แลนด์เพื่อไปยังกรีนแลนด์ โนวาสโกเชียและสหรัฐอเมริกา และ 2-3 ศตวรรษต่อมาชาวนอร์มัน (Normans) สืบเชื้อสายของคนฝรั่งเศสได้เดินทางตามเส้นทางนี้ด้วยเช่นกัน

ชาวยุโรปในยุคต่อมา กล่าวคือชาวโปรตุเกสและสเปนได้ดำเนินรอยตามชาวดัชต์ ชาวฝรั่งเศส และชาวอังกฤษเดินทางทางทะเลมายังทวีปอเมริกาเหนือ อเมริกาใต้และ

ต่อไปยังมหาสมุทรอินเดีย มหาสมุทรแปซิฟิก จากนั้นได้โคลนล้มจักรวรรดิใหญ่ ๆ อย่างเช่น จักรวรรดิของชาวแอซเท็ค (Aztecs) และอินคา (Incas) ชาวโปรตุเกสเป็นตัวอย่างที่ดีที่สุดของสิ่งที่ชาวกรีกขนานนามว่า “thalassocracy” ซึ่งแปลว่า “จักรวรรดิที่ก่อตั้งขึ้นมาจากการเป็นผู้ยิ่งใหญ่เหนือทะเลทั้งหมด” ชาวโปรตุเกสเป็นคนกลุ่มแรกที่เริ่มบุกเบิกและต่อสู้ดิ้นรนจนสามารถเดินทางเข้าไปยังดินแดนใหม่ ๆ ได้ พวกเขาจึงต้องพยายามปกป้องผลประโยชน์ของตนเองเอาไว้อย่างสุดความสามารถ โปรตุเกสไม่เคยมีกำลังทหารที่มากพอที่จะร่วมสู้รบในการทำสงครามในภาคพื้นทวีปครั้งสำคัญ ๆ ด้วยเหตุนี้เอง จักรวรรดิของชาวโปรตุเกสบนมหาสมุทรอินเดียที่มีอายุกว่า 160 ปี จึงอาศัยเพียงทหารรักษาการณ์จำนวนไม่มากนักตามจุดยุทธศาสตร์สำคัญ ๆ และกองกำลังทางทะเลที่เหนือกว่าประเทศอื่น ๆ เมื่อชนชาติอื่นโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชาวดัตช์และชาวอังกฤษเริ่มสะสมกองกำลังทางเรือของตนได้แข็งแกร่งขึ้นเรื่อย ๆ จักรวรรดิของโปรตุเกสจึงถึงกาลล่มสลายไปในที่สุด

จักรวรรดิของสหราชอาณาจักรซึ่งขึ้นมาเป็นใหญ่แทนที่จักรวรรดิของโปรตุเกสก็อาศัยแสนยานุภาพทางทะเลในการก้าวขึ้นมามีอำนาจเช่นเดียวกัน ยุทธศาสตร์ที่สหราชอาณาจักรนำมาใช้เพื่อก่อตั้งจักรวรรดิก็คือการสร้างผืนแผ่นดินขนาดใหญ่ที่ถูกแบ่งด้วยช่องแคบดาร์เดเนลล์และบอสפורัส (Dardanelles and Bosphorous) ทะเลแคสเปียน (Caspian Sea) แม่น้ำไทกริส-ยูเฟรติส (Tigris–Euphrates rivers) แม่น้ำไนล์ (Nile) ทะเลแดง (Red Sea) ทะเลอารัลและแม่น้ำโอซุส (Aral sea and River Oxus) กัลฟ์และอินดัส/ซุตเลจ (Gulf and the Indus/Sutlej) การควบคุมน่านน้ำเหล่านี้ได้เป็นหลักประกันว่าจะสามารถมีอำนาจครอบครองเหนืออาณาบริเวณดังกล่าวได้และหากสูญเสียการครอบครองนั้นไปย่อมหมายถึงการล่มสลายของจักรวรรดินั่นเอง ความมั่นคงของจักรวรรดิจึงขึ้นอยู่กับข้อกำหนดยุทธศาสตร์ในการบุกและการตั้งรับโดยมีทะเลเป็นศูนย์กลางสำคัญ

ชาวยุโรปจึงได้จัดตั้งจักรวรรดิใหม่ขึ้นมาอันนับเป็นการเปลี่ยนแปลงโลกไปเลยทีเดียว พวกเขาทำเช่นนี้ได้โดยอาศัยทะเลในการปฏิบัติการเหล่านี้ ชาวยุโรปได้ก่อตั้งกองทัพเรือและสร้างยุทธศาสตร์ในการสู้รบขึ้นมา ซึ่งหมายรวมถึงแนวความคิดทั้งหมดใน

การใช้ทะเลให้เกิดประโยชน์สูงสุด ไม่ว่าจะเป็นการควบคุมสมุทรภาพเอาไว้ให้มันขยายอำนาจออกไปไม่ว่าในยามสงบหรือในยามสงคราม โจมตีและป้องกันการค้าไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม รวมถึงการรักษาธรรมชาติของทะเลเอาไว้ให้ได้ตลอดเวลา

ถึงแม้ว่าชาวยุโรปจะเป็นตัวอย่างที่เห็นได้ชัดที่สุดถึงการแผ่ขยายอำนาจโดยอาศัยทะเลเป็นหลัก แต่พวกเขาไม่ได้เป็นตัวอย่างที่ดีเพียงตัวอย่างเดียว ชาวอิสลามที่อาศัยอยู่รอบ ๆ มหาสมุทรอินเดียก็เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่บรรดาพ่อค้าเดินทางตามมิชชันนารีและกองทัพเข้ามาอาศัยอยู่ และต่อมาได้เริ่มสร้างจักรวรรดิของตนเอง จักรวรรดิของออตโตมันในศตวรรษที่ 17 ถึงศตวรรษที่ 19 เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งของจักรวรรดิที่ถือกำเนิดโดยมีทะเลเป็นมูลเหตุสำคัญ

ผลรวมของแรงจูงใจที่มีส่วนเชื่อมโยงคุณลักษณะทั้งสี่ประการของทะเลเข้าด้วยกัน

แรงจูงใจสำหรับการดิ้นรนต่อสู้ทางทะเลนั้นเป็นแรงจูงใจแบบผสมผสาน แต่แน่นอนว่าประเด็นในเชิงเศรษฐกิจก็เป็นมูลเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งด้วยเช่นกัน ที่เป็นเช่นนี้เพราะประเด็นด้านเศรษฐกิจนี้เป็นมุมมองที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลาย (ไม่ว่าจะถูกหรือผิดก็ตาม) ในอันที่จะดำรงไว้ซึ่งความเจริญเติบโตและความมั่นคงของประเทศหนึ่ง ๆ ประเทศในยุคสมัยใหม่จำเป็นต้องเข้าถึงพื้นที่อื่น ๆ ได้ ทั้งยังจะต้องควบคุมพื้นที่บริเวณดังกล่าวไว้ให้ได้ไม่ว่าในทางใดทางหนึ่งเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรและตลาดการค้า ในภายภาคหน้า ผู้นิยมลัทธิมาร์กซ์ (Marxists) ไม่ได้เป็นเพียงคนกลุ่มเดียวที่ให้ข้อสรุปว่าการแข่งขันระหว่างชาติต่าง ๆ ช่วยเชื่อมโยงคุณลักษณะทั้งสี่ประการของทะเลนั้นจะนำไปสู่ลัทธิจักรวรรดินิยม (imperialism) ในท้ายที่สุด มาฮาน กล่าวไว้ค่อนข้างชัดเจนว่า อาณานิคมช่วยให้ประเทศหนึ่ง ๆ มี “จุดเริ่มต้นที่มั่นคงในดินแดนใหม่ เป็นสถานที่ค้าขายแห่งใหม่ เป็นการเปิดโอกาสใหม่ ๆ ให้กับการขนส่งทางทะเล ทำให้มีการจ้างงานเพิ่มมากขึ้นอันนำมาซึ่งความสะดวกสบายและความมั่งคั่งให้กับประเทศดังกล่าวนั้นในที่สุด ” ตัวอย่างสุดท้ายที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดอีกตัวอย่างหนึ่งก็คือการที่ญี่ปุ่นบุกเข้าโจมตีกองทัพเรือสหรัฐฯ ที่เพิร์ล ฮาร์เบอร์ (Pearl Harbor) และการเข้าครอบครองที่ดินของชาวยุโรปในทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อให้ชาวเอเชียเหล่านี้จำใจยอมรับการจัดตั้ง “วงไพบูลย์ร่วมแห่งมหาเอเชียบูรพา (Greater East Asia Co-prosperity Sphere)”

แน่นอนว่าในบางคราวก็อาจจะมีรูปแบบที่ “ไม่เป็นทางการ” เกิดขึ้นด้วยเช่นกัน โดยที่ประเทศมหาอำนาจใช้อิทธิพลที่ยิ่งใหญ่ในทางการค้าหรือทางทหารกับดินแดนบางดินแดนที่อยู่ห่างไกลออกไป แต่ปราศจากตำแหน่งที่ตั้งของจักรวรรดิอย่างเป็นทางการ การค้าขายของอังกฤษในทวีปอเมริกาใต้ในศตวรรษที่ 19 เป็นตัวอย่างหนึ่งของกรณีดังกล่าวนี้ แต่ในความคิดเห็นของนักวิจารณ์ในยุคสมัยใหม่แล้ว โลกาภิวัตน์นั้นเป็นอีกประเด็นหนึ่ง

ข้อได้เปรียบของการครอบครองสมุทรภาพ

บทสรุปของข้อได้เปรียบทั้งหมดนี้เห็นได้ชัดโดยไม่ต้องสงสัยเลย เซอร์ วอลเตอร์ ราเลย์ (Sir Walter Raleigh) กล่าวว่า “ประเทศใดก็ตามที่สามารถครองน่านน้ำย่อมครอบครองการค้า และประเทศใดที่สามารถครอบครองการค้าของโลกทั้งหมดเอาไว้ในกำมือได้ย่อมเป็นเจ้าของแห่งความมั่งคั่งของโลกเป็นแน่แท้”

ความแข็งแกร่งทางทะเลเป็นหนทางที่เห็นได้อย่างชัดเจนว่าย่อมนำไปสู่การมีอำนาจปกครองเหนือดินแดนอื่นอันเป็นปัจจัยที่นานาประเทศพยายามแสวงหา ประเทศหลาย ๆ ประเทศพยายามแสวงหาอำนาจปกครองเหนือน่านน้ำ ด้วยเหตุนี้ สนธิสัญญาแห่งตอร์เดซิลลาส (Treaty of Tordesillas) ในปี ค.ศ.1494 จึงได้แบ่งมหาสมุทรของโลกออกเป็นสองส่วนใหญ่ ๆ โดยแบ่งครึ่งหนึ่งให้กับโปรตุเกสและอีกครึ่งหนึ่งให้กับสเปน อันเป็นที่มาของแนวคิดในผลงานของจอห์น เซลเดน (John Selden) ที่ชื่อว่า *Mare Clausum* ในปี ค.ศ.1635 การริเริ่มแนวคิดว่าด้วยการแบ่งเขตแดนทะเล การกำหนดแนวพรมแดน การให้ความสำคัญกับการส่งมอบบรรณาการและการได้รับการยอมรับนับถือจากบรรดานักเดินเรือที่เดินทางผ่านไปมา

มาฮานได้กล่าวสรุปไว้ดังนี้

“การมีอำนาจเหนือน่านน้ำโดยอาศัยการค้าและการมีสมุทรภาพที่ยิ่งใหญ่นั้นหมายถึงการมีอิทธิพลเหนือชาติอื่นใดในโลก ทั้งยังเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งกว่าองค์ประกอบทางวัตถุอื่นใดอันนำมาซึ่งอำนาจและความมั่งคั่งของประเทศต่าง ๆ อีกด้วย”

ในความเห็นของนักวิชาการหลายต่อหลายรายแล้ว การล่มสลายของจักรวรรดิโซเวียตที่ปราศจากการควบคุมทะเลในตอนปลายศตวรรษที่ 20 นั้น แสดงให้เห็นถึงข้อได้เปรียบในการมีสมุทรภาพ ยิ่งไปกว่านี้ กลุ่มคนที่ยึดถือหลักการที่หันเหจากหลักการเดิมนำโดยนักประวัติศาสตร์ชื่อว่า พอล เคนเนดี (Paul Kennedy) ซึ่งโต้แย้งว่ามหาอำนาจกล่าวเกินความจริงในประเด็นที่เกี่ยวกับความสำคัญและอิทธิพลของสมุทรภาพไม่เป็นที่ยอมรับในหมู่นักวิชาการอีกต่อไป

เศรษฐกิจอันเป็นผลเนื่องมาจากทะเลย่อมจะเจริญเติบโตไม่น้อย เนื่องจากทะเลเป็นสื่อกลางสำคัญของการขนส่งและการค้าขาย เนื่องจากประเทศที่มีสมุทรภาพมักจะเจริญก้าวหน้าในยามสงบ และมีชัยชนะในยามเกิดศึกสงคราม ประเทศดังกล่าวนี้จึงกลายเป็นประเทศมหาอำนาจอย่างไม่ต้องสงสัย และพวกเขาจึงสรุปว่า สมุทรภาพเป็นเพียงคำตอบเดียวสำหรับชัยชนะและความสำเร็จของประเทศเล็ก ๆ ที่มีอาณาเขตประชากรและทรัพยากรธรรมชาติอย่างจำกัด เช่น โปรตุเกส เนเธอร์แลนด์ อังกฤษ เวนิส และโอมาน เป็นต้น ตามความเห็นของคอร์เบตต์แล้ว มีเพียงประเทศมหาอำนาจทางทะเลเท่านั้นที่อธิบายได้ว่าเหตุใด “ประเทศที่มีขนาดเล็กอย่างเช่นอังกฤษที่ไม่ได้มีกองทัพที่แข็งแกร่งจึงได้สามารถครอบครองดินแดนที่เป็นที่ปรารถนามากที่สุดบนโลกใบนี้ ทั้งยังสามารถครอบครองได้โดยไม่จำเป็นต้องมีกองทัพที่แข็งแกร่งเสียด้วยซ้ำไป”

แม้ว่าประเทศอย่างเช่นฝรั่งเศส เยอรมนีหรือรัสเซียจะเป็นประเทศที่มีอาณาบริเวณอยู่แต่ในภาคพื้นทวีปจะไม่สามารถสร้างความได้เปรียบทางทะเลได้ แต่ประเทศเหล่านี้ยังสามารถได้รับผลประโยชน์ในเชิงการค้าและยุทธศาสตร์หากพวกเขาสามารถดำเนินรอยตามประเทศที่มีพื้นที่เล็ก ๆ ที่กล่าวถึงข้างต้นได้

2.8 ปัจจัยที่นำไปสู่ความยิ่งใหญ่ในทะเล

“แม้แต่การเสียเวลาไปอย่างเปล่าประโยชน์บนเรือก็ยังมีค่ามากกว่าการไม่ได้ทำอะไรเลย”

เคนเนธ แกรห์ม (Kenneth Graham), *The Wind in the Willows*

เห็นได้ชัดว่าสมุทรภาพเป็นแนวคิดที่กว้างกว่าแสนยานุภาพทางบกหรือทางอากาศ ซึ่งแสนยานุภาพทั้งสองประเภทนั้นไม่ได้ครอบคลุมแง่มุมต่าง ๆ ว่าด้วยการ

ดำเนินการด้านเศรษฐกิจของมนุษย์เท่ากับสมุททานุภาพ นักเขียนชาวบังคลาเทศผู้หนึ่ง ได้ตั้งข้อสังเกตไว้อย่างน่าสนใจดังต่อไปนี้

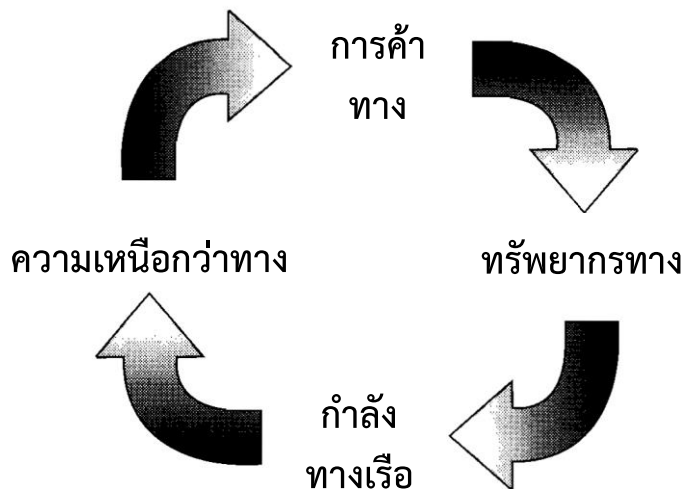
“ขนาดของกองทัพเรือแตกต่างกันไปจากขนาดของกองทัพบกและกองทัพอากาศในแง่ที่ว่าขนาดและแสนยานุภาพของกระสุนที่ยิงออกไปจะต้องเทียบเคียงได้กับของฝ่ายศัตรู แต่ขนาดของกองทัพเรือจะได้รับการกำหนดโดยทรัพย์สิน และผลประโยชน์ทางทะเลที่ท่านจำเป็นต้องปกป้องรักษาเอาไว้ให้ได้”

ด้วยเหตุนี้เอง สมุททานุภาพสามารถเรียกได้ว่าเป็นระบบที่เป็นปีกแผ่นและไม้อาจแยกออกจากกันได้ โดยสมุททานุภาพจะปกป้องทรัพย์สินอันมีค่าทางทะเลที่เปรียบเสมือนขุมกำลังของประสิทธิภาพทั้งหมด

แน่นอนว่ากองทัพเรือที่มีแนวโน้มจะได้รับชัยชนะในการทำสงครามนั้นคือกองทัพที่มีเรือรบขนาดใหญ่และมีอาวุธที่ทรงอำนาจ รวมถึงมียุทธวิธีในการทำศึกที่เหนือกว่า มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย และเหนือสิ่งอื่นใดก็คือกองทัพเรือดังกล่าวนี้จะต้องมีผู้บัญชาการรบฝีมือเยี่ยมที่สามารถนำกองเรือรบออกไปต่อกรกับศัตรูได้อย่างมีประสิทธิภาพ โปรตุเกสบุกเข้าไปในมหาสมุทรอินเดีย ก็เพราะโปรตุเกสมีข้อได้เปรียบเหล่านี้ และยังสามารถมีชัยชนะเหนือกองทัพเรือที่ยิ่งใหญ่กว่ามากที่พวกเขาเผชิญหน้า ณ มหาสมุทรแห่งนั้นอีกด้วย โปรตุเกสยังเป็นประเทศที่เริ่มต้นปฏิวัติการต่อเรือรบให้ทันสมัยมากยิ่งขึ้นอีกด้วย เรือลำเล็ก ๆ ที่สร้างมาจากเส้นใยของต้นมะพร้าวไม่อาจต้านทานอาวุธสงครามที่มีขนาดใหญ่และมีอำนาจร้ายแรงได้ ยุทธวิธีในการรบของทหารที่อยู่ในเรือเหล่านี้คือการบุกตะลุยขึ้นไปบนเรือรบ จากนั้นก็ต่อสู้ในระยะประชิดตามวิธีการเช่นเดียวกับทหารราบ ในการต่อสู้ตามแนวชายฝั่งมาลาบาร์ (Malabar) ในปี ค.ศ.1502 กองเรือรบกองเล็ก ๆ ของโปรตุเกสภายใต้การนำของผู้บัญชาการ วินเซนต์ โซดเร (Vicente Sodre) ได้เผชิญหน้ากับกองเรือรบท้องถิ่นขนาดใหญ่ที่รวมกำลังร่วมกันกับกองทัพเรือของกษัตริย์แห่งกัลกัตตา กองทัพเรือของโปรตุเกสเพียงแค่จัดตั้งกระบวนเรือ รอคอยฝ่ายศัตรูให้บุกเข้ามา จากนั้นพวกเขาจึงบดขยี้ศัตรูได้อย่างราบคาบแม้ว่าจะอยู่ในระยะไกลก็ตาม

อย่างไรก็ตาม ความได้เปรียบในการสู้รบเช่นนั้นไม่ได้เป็นสิ่งที่โปรตุเกสหรือประเทศใดประเทศหนึ่งคิดค้นขึ้นมาเพราะท้ายที่สุด ความก้าวหน้าใด ๆ ในการเดินเรือที่เกิดขึ้นในยุคกลางของทวีปยุโรป (European Middle Ages) นั้นกลับมาจากประเทศที่นับถือศาสนาอิสลาม แม้แต่การริเริ่มใช้คำว่า “พลเรือเอก” ซึ่งในภาษาอารบิกแปลว่า “เจ้าชายแห่งทะเล (Prince at Sea)” เมื่อพิจารณาถึงซีกโลกอีกซีกหนึ่งแล้ว เกาหลีได้นำเรือรบติดอาวุธครบครันมาใช้เป็นครั้งแรก เช่นเดียวกับที่ราชวงศ์ซ่ง (Song dynasty) ของจีนกล่าวอ้างว่าพวกเขามี “กองทัพเรือที่มีแสนยานุภาพและใช้เทคโนโลยีที่ล้ำสมัยที่สุดในโลก”

วิธีการอันเป็นเอกลักษณ์ที่ทำให้ยุโรปเป็นประเทศมหาอำนาจในทางทะเลก็คล้ายคลึงกัน ประเทศอื่น ๆ ที่ต่างก็มีแสนยานุภาพมาก่อน นั่นก็คือประเทศเหล่านี้ค้นพบความได้เปรียบอันยิ่งใหญ่ที่เป็นผลมาจากความเกี่ยวพันระหว่างกองทัพและประเด็นว่าด้วยการค้าขายที่เกี่ยวข้องกับสมุททานุภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวเวเนเซียน ดัตช์ อังกฤษ โปรตุเกส สเปน และฝรั่งเศส วัฏจักรแห่งความเชื่อมโยงนี้มีอยู่จริงดังจะเห็นได้จากภาพ 2.5

ภาพ 2.5 วัฏจักรแห่งความเชื่อมโยงทางทะเล

สืบเนื่องจากการค้าทางทะเล ชาวยุโรปสามารถแสวงหาทรัพยากรทางทะเลที่อาจเปลี่ยนมาใช้เพื่อจุดประสงค์ของกองทัพเรือในยามจำเป็น โดยส่วนหนึ่งอาศัยจากการที่มีท่าเรือ เรือสินค้า และนักเดินเรือที่สามารถนำมาใช้เพื่อเกื้อหนุนกองทัพเรือโดยตรง และอีกส่วนหนึ่งเป็นเพราะชาวยุโรปกลุ่มนี้ได้รับผลประโยชน์ทางอ้อมที่มาจากโครงสร้างทางการเงินที่มีความสลับซับซ้อนของการค้าทางทะเล

เหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นนี้ล้วนแล้วแต่มีส่วนส่งเสริมความแข็งแกร่งของกองทัพเรือในหลายทางด้วยกันดังต่อไปนี้

- ภายใต้ที่มาจากการค้าขายสามารถนำมาใช้เป็นเงินทุนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการของกองทัพเรือ นี่ย่อมหมายความว่าประเทศที่มีสมุทรภาพ (กล่าวคือประเทศที่มีกองทัพเรือที่แข็งแกร่งและองค์ประกอบทางการค้าที่เข้มแข็ง) จะสามารถจัดตั้งกองทัพเรือที่มีประสิทธิภาพมากกว่าประเทศที่มีกองทัพเรือที่แข็งแกร่งแต่เพียงอย่างเดียว ในตอนปลายศตวรรษที่ 17 ฝรั่งเศส (ซึ่งในขณะนั้นมีความเจริญก้าวหน้าในการค้าทางทะเลน้อยกว่าอังกฤษอยู่มาก) แสดงให้เห็นว่าหากใช้ความพยายามอย่างจริงจังแล้ว พวกเขาสามารถสร้างกองเรือรบที่มีขนาดใหญ่กว่าและมีประสิทธิภาพมากกว่าของอังกฤษ แต่ฝรั่งเศสไม่อาจรักษากองเรือรบของตนเองไว้ได้ กองเรือรบของอังกฤษเพียงแค่มียาวนานกว่ากองเรือรบของฝรั่งเศสเท่านั้น ประเทศที่มีแสนยานุภาพทางทะเลจะสามารถทุ่มเททรัพยากรที่มีอยู่ในการสร้างและทำนุบำรุงเรือรบโดยใช้ต้นทุนน้อยกว่าประเทศอื่น และพวกเขายังมีเงินเหลือพอที่จะนำไปใช้ในยามสงคราม และในกรณีของอังกฤษยังสามารถนำเงินทุนที่เหลือมาสนับสนุนประเทศพันธมิตรอีกด้วย
- เงินที่ได้มาจากกำไรในการทำการค้ายังนำมาใช้เป็นเงินทุนในการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี ตัวอย่างเช่น ราชนาวิก (Royal Navy) ของสหราชอาณาจักรแห่งศตวรรษที่ 18 รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานในการผลิตและอู่ต่อเรือที่ทันสมัยนับเป็นการประกอบอุตสาหกรรมที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก

- นี่ก็หมายความว่าข้อได้เปรียบของกองทัพนั่นเอง วงการอุตสาหกรรมของอังกฤษ เป็นผู้ดำเนินการเผาถ่านหินเพื่อนำมาใช้เป็นเชื้อเพลิง รวมถึงการประดิษฐ์ เครื่องจักรไอน้ำ ซึ่งก็หมายถึงว่ากองทัพเรือของอังกฤษสามารถต่อเรือที่มีห้อง เรือทำจากทองแดงได้ง่ายและรวดเร็วกว่ากองทัพเรือฝรั่งเศส

ตัวอย่างของประเทศอื่น ๆ นอกเหนือไปจากอังกฤษอาจเห็นได้จากตัวอย่างของ ประเทศโอมานดังต่อไปนี้

“การตั้งรกรากของผู้คนตามแนวชายฝั่งของโอมานนั้นจำเป็นต้องอาศัยทะเลเป็นปัจจัย สำคัญ ชาวโอมานต้องการเรือเดินสมุทรขนาดใหญ่เพื่อบรรทุกเป้าหมายดังกล่าวนี้ เราจึงเห็น ได้นับตั้งแต่จุดเริ่มต้นว่ากองเรือของโอมานเปรียบเสมือนสิ่งค้าจุนสภาวะเศรษฐกิจของ ประเทศ กองเรือของโอมานปฏิบัติหน้าที่หลายอย่างด้วยกันไม่ว่าจะเป็นการประมง การ ขนส่ง การค้าขายรวมไปถึงการปกป้องประเทศและพลเมือง (ทั้งทางบกและทางทะเล) จาก การรุกราน คงจะไม่เป็นการกล่าวเกินความจริงเลยที่จะกล่าวว่าแสนยานุภาพของโอมานนั้น ขึ้นอยู่กับความแข็งแกร่งทางทะเลนั่นเอง”

วิธีปฏิบัติเช่นนี้ทำให้การทำสงครามเป็นไปอย่างคุ้มค้ำกับการลงทุนดังที่เราจะ เห็นได้ในภายหลัง และยังอธิบายได้ว่าเหตุใดประเทศที่มีกองทัพเรือที่มีแสนยานุภาพจึง กลายเป็นผู้นำทั้งทางทะเลและทางบก รัฐมนตรีของฝรั่งเศส เจ ไอ เดอ ลานเนสซอง (J. I. de Lanessan) ได้กล่าวสรุปความเชื่อมโยงดังกล่าวเอาไว้ดังต่อไปนี้

“หากเราปรารถนาจะเป็นประเทศที่ทำการค้าได้อย่างเสรี ซึ่งเราจำเป็นต้องพัฒนาทั้งเรือ เดินสมุทรและในขณะเดียวกันยังต้องพัฒนาประเทศให้เจริญรุดหน้าประเทศอื่น ๆ เรา จำเป็นต้องมีกองเรือรบที่แข็งแกร่งที่ไม่ว่าประเทศใดก็ไม่อาจจกล้ากลายเข้ามาสร้าง ภัยอันตรายให้แก่่านน้ำของยุโรปซึ่งเป็นที่ตั้งของท่าเทียบเรือหรือแม้แต่ในมหาสมุทรที่เรือ ของพวกเราแล่นวนเวียนอยู่รอบ ๆ”

อย่างไรก็ตาม ความล้มเหลวของโครงการที่ลานเนสซองคิดขึ้นมาในอันที่จะพัฒนา ฝรั่งเศสให้กลายเป็นประเทศที่มีแสนยานุภาพทางทะเลนั้นชี้ให้เห็นว่าวัฏจักรเช่นนี้ไม่ใช่ ระบบปิด ด้วยเหตุนี้ อาจได้รับผลกระทบจากปัจจัยภายนอกด้วยเช่นกัน ในกรณีเช่นนี้ การถูกเยอรมนีคุกคามทางบกทำให้วัฏจักรดังกล่าวนี้มีอันต้องสิ้นสุดลง เหตุการณ์ใน

ทำนองเดียวกันนี้เกิดขึ้นกับจีนและโรมานในตอนที่ยุโรปเดินทางบกของทั้งสองประเทศถูกรุกรานจากประเทศเพื่อนบ้าน

หากแต่การศึกษาในระยะหลังมานี้ได้พยายามศึกษาและค้นคว้าถึงการทำงานของวัฏจักรดังกล่าวให้ละเอียดมากยิ่งขึ้น สิ่งใดที่ทำให้วัฏจักรนี้ดำเนินต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจัยสำคัญก็คือการผสมผสานระหว่างสมุทธานุภาพกับระบบความเชื่อ รวมถึงรูปแบบการปกครองของรัฐบาล ข้อโต้แย้งมีดังต่อไปนี้

การเดินทางเรือและการค้าขายทำให้เกิดอาชีพพ่อค้าขึ้นมาอีกอาชีพหนึ่ง การที่มีพ่อค้าจำนวนมากทำให้เกิดความมั่งคั่ง ซึ่งในเวลาต่อมา พวกเขาจะมีอำนาจทางการเมืองมากพอที่จะปกป้องและพัฒนาความมั่งคั่งให้มากยิ่งขึ้นไปอีก บรรดาพ่อค้าเหล่านี้มักจะมีอิทธิพลเหนือรัฐบาล และแนวคิดของพวกเขาก็มีส่วนส่งเสริมให้เกิดการค้าขายขึ้นตั้งแต่ในตอนเริ่มแรก กล่าวคือ เสรีภาพในการรับรู้และแจกกระจายข้อมูลข่าวสาร รัฐบาลที่เปิดเผยข้อมูลและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน การเรียกเก็บภาษีอย่างเป็นธรรม การจัดตั้งองค์กรทางสังคม ซึ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นแนวคิดเสรีที่ยึดถือมาจนปัจจุบันนี้ ในศตวรรษที่ 17 ชาวอังกฤษพากันประหลาดใจในเสรีภาพของชาวดัตช์ ดังจะเห็นได้จากการที่เซอร์ วิลเลียม เทมเปิล (Sir William Temple) ได้เขียนเอาไว้ว่า “เป็นเสรีภาพที่ดูแปลกประหลาดที่พบว่าคนทุกคนต่างยอมรับการก่อสร้างโรงแรม สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และยอมให้มีการต่อเรือ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างเสรีไม่ว่าจะเป็นเรื่องส่วนบุคคล เรื่องที่เกี่ยวกับประเทศของพวกเขา รวมถึงของประเทศที่อยู่ไกลแวกไกลเคียงด้วย”

ในอีกหนึ่งร้อยปีต่อมา มงเตสกีเออ (Montesquieu) ชาวฝรั่งเศสผู้หนึ่งได้กล่าวในทำนองเดียวกันนี้ถึงประเทศอังกฤษโดยเรียกอังกฤษว่าเป็น “ประเทศที่มีเสรีภาพมากที่สุดในโลก” เสรีภาพเช่นนี้เป็นผลมาจากการประกอบการค้าและสิ่งใดก็ตามที่เอื้อให้เกิดการค้าขายขึ้น เนื่องจากความมั่งคั่งและทรัพยากรอันมีค่าต่าง ๆ ก่อให้เกิดเสรีภาพอันเป็นหัวใจสำคัญของการมีสมุทธานุภาพที่ยิ่งใหญ่ นิโคลาส รอดเจอร์ (Nicholas Rodger) แสดงความเห็นเอาไว้ว่า กองทัพเรือจำเป็นต้องได้รับความเห็นชอบจากคนส่วนใหญ่ เนื่องจากกองทัพล้วนแล้วแต่เกี่ยวข้องกับนักเดินเรือ เจ้าของเรือ พ่อค้า นักลงทุน และ

ผู้เชี่ยวชาญด้านการเงิน การปกครองแบบอัตตาธิปไตยอาจนำมาใช้ในการบริหารจัดการ กองทัพปกติดีพอสมควร เนื่องจากในการบริหารกองทัพปกติเป็นเพียงแค่การจัดวาง กำลังคนให้เหมาะสมกับงานและอาวุธยุทธโธปกรณ์ต่าง ๆ ที่กองทัพต้องการ

คงจะง่ายเกินไปหากจะด่วนสรุปว่าค่านิยมเหล่านี้ล้าไปแล้วแต่เป็นค่านิยมของโลกตะวันตก แต่ความจริงมิได้เป็นเช่นนั้น ค่านิยมเหล่านี้เป็นค่านิยมที่เกิดจากการ “แลกเปลี่ยน” โดยผู้คนจำนวนมากในเวลาที่แตกต่างกันออกไป ประเทศจีนในสมัยราชวงศ์ซ่ง (Song dynasty) ที่มีอายุยาวนานกว่าห้าร้อยปี เป็นตัวอย่างที่ดีตัวอย่างหนึ่งของการแลกเปลี่ยนค่านิยมดังกล่าวนี้ ถึงแม้ว่าในเวลาดังกล่าว จีนจะถูกรุกรานจากทางบกไม่ว่าจะเป็นในทิศเหนือและทิศตะวันตก หากแต่สมุททานุภาพยังคงเป็นหัวใจสำคัญยิ่งของจักรวรรดิ และยังนำแนวทางปฏิบัติในเชิงการค้ามาใช้ร่วมกันด้วย อย่างไรก็ตาม การคุ้มกันเรือเดินสมุทรจากการถูกรุกรานโดยโจรสลัดที่มีอาวุธครบมือถือเป็นสิ่งสำคัญประการแรก และนี่จำเป็นสาเหตุให้มีการสร้างฐานทัพเรือตามแนวชายฝั่ง รวมถึงการริเริ่มนาระบบคุ้มกันเรือรบมาใช้ รวมถึงมีการสนับสนุนให้ใช้วิธีรบในระยะประชิด เนื่องจากเป็นเรื่องง่ายกว่าที่จะยึดหรือทำลายเรือของพวกเขาโจรสลัดมากกว่าที่จะทำเพียงแคไล่พวกเขาออกไปให้พ้นน่านน้ำเท่านั้น

ประเด็นหนึ่งที่ยังเป็นที่ถกเถียงกันก็คือประเด็นที่ว่าความเชื่อมโยงระหว่าง สมุททานุภาพ ลัทธิเสรีนิยม การค้าขายและความมั่งคั่งนั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบันนี้ เท่ากับที่ผู้เขียนกล่าวอ้างว่าความเชื่อมโยงดังกล่าวนี้มีจริงในสมัยอดีต หากเราจะตัดสินโดยพิจารณาจากผลประกอบการทางเศรษฐกิจในตอนต้นของศตวรรษที่ 21 สังคมเสรีดูเหมือนว่าจะมีข้อได้เปรียบอยู่หลายประการด้วยกัน การปกครองตามแบบระบอบประชาธิปไตยช่วยให้การแลกเปลี่ยนข้อมูลเป็นไปได้อย่างเสรี ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการค้าที่ประสบความสำเร็จ และไม่ใช่เหตุบังเอิญเลยที่การปกครองในระบอบนี้เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการปฏิรูปข้อมูลข่าวสาร

หากแต่สำหรับหลายคนแล้ว แนวคิดเช่นนี้ยังไม่ได้รับการยอมรับนับถืออย่างแพร่หลายนัก ประเทศที่มีการปกครองในระบอบอื่น ๆ กลับมีความเห็นว่า สมุททานุภาพอาจนำมาซึ่งความเสี่ยงและความทำลายบางประการ เป็นผลให้ประเทศเหล่านี้ไม่เปิด

โอกาสยอมรับผลประโยชน์นานับประการที่สมุททานุภาพอาจนำมาให้ จักรพรรดิของจีน พระองค์หนึ่งปฏิเสธความยิ่งใหญ่ของสมุททานุภาพอย่างเห็นได้ชัด ความพยายามกว่าห้าร้อยปีของจีนในอันที่จะสร้างความยิ่งใหญ่ในทะเลของพวกเขา การต่อเรือเดินสมุทรขนาดใหญ่ และการเดินทางข้ามประเทศล้วนแล้วแต่ถูกยกเลิก เนื่องจากจักรพรรดิของจีนหลายพระองค์ไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของสมุททานุภาพ ในปี ค.ศ.1639 ประเทศญี่ปุ่นภายใต้การนำของจักรพรรดิแห่งราชวงศ์โตกุกาวา (Tokugawa) ดำเนินรอยตามประเทศจีนด้วยการปฏิเสธความยิ่งใหญ่ของทะเล และหันไปอาศัยการค้าผลผลิตทางการเกษตรและความสงบสุขภายในภูมิภาคแทน วัฒนธรรมของญี่ปุ่นเจริญรุ่งเรืองเป็นอันมาก แต่ทว่าญี่ปุ่นกลับไม่อาจก้าวทันวิวัฒนาการใหม่ ๆ ของโลกตราบจนกระทั่งกองทัพเรือของสหรัฐฯ ทำลายอย่างย่อยยับในปี ค.ศ.1853

รัสเซียเป็นอีกประเทศหนึ่งที่ไม่แน่ใจในการพัฒนาสมุททานุภาพ พระเจ้าปีเตอร์มหาราช (Peter the Great) ได้สร้างและพัฒนากองทัพเรือขึ้นมาเพื่อตึงตูดการค้าและตอบสนองต่อแนวคิดใหม่ ๆ ของโลกตะวันตก พระองค์ยังได้ย้ายเมืองหลวงของประเทศไปยังเมืองเซนต์ ปีเตอร์สเบิร์ก (St.Petersburg) เพื่อรองรับความเจริญก้าวหน้าในด้านนี้ กองทัพเรือของพระองค์เต็มไปด้วยบรรดานักเดินเรือต่างชาติ พระองค์ยังทรงไปศึกษาด้านการต่อเรือที่อัมสเตอร์ดัมและเดปฟอร์ด (Deptford) ด้วยพระองค์เอง พระองค์ทรงกระทำทุกวิถีทางในอันที่จะเปลี่ยนรัสเซียให้เป็นประเทศแห่งการค้าขายให้จงได้ แต่กษัตริย์ที่ปกครองประเทศต่อจากพระองค์กลับเห็นว่าการดำเนินการของพระองค์นั้นมากจนเกินไป แม้ว่ารัสเซียในยุคสมัยดังกล่าวจะเต็มไปด้วยความเจริญรุ่งเรือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกองทัพเรือในตอนปลายศตวรรษที่ 18 ภายใต้การนำของพลเรือเอกยูซาคอฟ (Ushakov) ผู้ยิ่งใหญ่ที่อนุรักษนิยมบางรายยังพิจารณาว่ากองทัพเรือของรัสเซียไม่ได้เป็นไปตามแบบแผนของรัสเซีย ทั้งยังเป็นแหล่งช่องสุ่มความคิดที่ล้าวนแล้วแต่เป็นภัยต่อระบบดั้งเดิมของประเทศ และแท้ที่จริงก็เป็นเช่นนั้นด้วย เมื่อสตาลินสังหารนายพลไปหลายรายในตอนปลาย ค.ศ.1930 เมื่อพิจารณาในอีกมุมมองหนึ่ง การกระทำเช่นนี้ของเขาคือว่าเป็นการปฏิบัติตามแบบแผนโบราณของรัสเซียในการกำจัดบ่อเกิดอันอาจนำมาซึ่งการคิดค้นและการต่อต้าน แต่ที่น่าประหลาดใจก็คือนายพลที่รอดชีวิตจากการสังหารของสตาลินล้วนแล้วแต่เป็นผู้ที่กล่าวว่ากองทัพเรือของโซเวียต

จำเป็นอย่างยิ่งที่จะพัฒนาให้มีความทันสมัยและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่กองทัพเรือของสหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นได้กำหนดเอาไว้

สตาลินตระหนักดีถึงความยากลำบากในการปกป้องรักษาอาณาจักรของเขาไม่ให้ได้รับผลกระทบจากอิทธิพลของสมุททานุภาพ หากแต่ชาวญี่ปุ่นและชาวจีนได้ค้นพบความจริงข้อนี้มาก่อนหน้าแล้ว

2.9 สมุททานุภาพ : คุณลักษณะและข้อจำกัดต่าง ๆ

ทั้งหมดที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้ไม่ได้หมายความว่าสมุททานุภาพจะเป็นฝ่ายมีชัยชนะเหนือทุกสิ่งทุกอย่างเสมอไปเพราะเห็นได้ชัดว่าไม่ได้เป็นเช่นนั้นไม่ การที่ประเทศหนึ่ง ๆ มีสมุททานุภาพนั้นอาจนำมาซึ่งโอกาสอันงามและภัยอันตรายต่าง ๆ เท่าเทียมกัน แสยบนุภาพที่ขึ้นอยู่กับเครือข่ายที่สลับซับซ้อนในการขนส่งทางทะเลที่นำเข้าวัตถุดิบและอาหาร รวมถึงการส่งออกสินค้าในรูปที่ผลิตเสร็จสมบูรณ์ นี่ถือเป็นระบบที่มีความละเอียดอ่อนและอาจเป็นอันตรายโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผลกระทบจากการคุกคามภายในภาคพื้นทวีป ความเพิกเฉยของรัฐบาลหรือการปรากฏตัวของคู่แข่งทางการค้าในทะเลทำให้กองทัพเรือขาดประสิทธิภาพในการปกป้องระบบการค้าทางทะเลในวงกว้าง ในท้ายที่สุด ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างของเนเธอร์แลนด์ในตอนปลายศตวรรษที่ 17 และญี่ปุ่นในสมัยกลางศตวรรษที่ 20 ที่ชี้ให้เห็นว่าไม่เพียงแต่ผลประโยชน์ของประเทศเท่านั้นที่อาจได้รับผลกระทบ แต่ยังรวมถึงความอยู่รอดของสมุททานุภาพด้วยเช่นกัน

หลายฝ่ายตั้งข้อสงสัยว่าในสมัยสงครามเย็น องค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ (North Atlantic Treaty Organisation หรือ NATO) ก็ได้รับผลกระทบเหล่านี้เช่นเดียวกัน ชื่อขององค์การดังกล่าวนี้ก็บ่งชี้อยู่แล้วว่าองค์การนี้เป็นพันธมิตรที่แยกออกจากกัน สืบเนื่องจากทะเลมากเท่า ๆ กับที่มีความผูกพันและเกี่ยวเนื่องกัน ความอยู่รอดทางด้านเศรษฐกิจและความร่วมมือจากฝ่ายต่าง ๆ ขององค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือขึ้นอยู่กับการขนส่งทางทะเลเป็นหลัก ซึ่งในบางคราวก็ดูเหมือนจะต้องเผชิญกับความเสี่ยงจากกองทัพเรือและกองทัพอากาศของโซเวียต ด้วยเหตุนี้เอง กองกำลังทางเรือของนาโตจึงมักจะนำไปใช้ในการป้องกันการรุกรานจากทางทะเลที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

เหล่านั้น และเมื่อการตั้งรับทางทะเลดังกล่าวนี้นำมาผนวกรวมกับแสนยานุภาพที่เหนือกว่าในการต่อสู้ทางทะเลแล้ว (ซึ่งเราจะได้พิจารณาในบทต่อ ๆ ไป) จึงหมายความว่าปฏิบัติการทางเรือส่วนใหญ่ของนาโตมักจะดำเนินไปเพื่อให้อุ่นใจได้ว่านาโตจะไม่มีวันเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ในการทำสงครามครั้งใดกับสหภาพโซเวียตมากกว่าที่จะดำเนินไปเพื่อใช้เป็นหนทางในการให้นาโตเป็นฝ่ายชนะสงคราม

บทบาทของสมุททานุภาพที่เต็มไปด้วยเงื่อนไขอันยาก แต่ในขณะเดียวกันก็ให้ความคุ้มครองอย่างเต็มที่นั้น ทำให้สมุททานุภาพไม่สามารถนำไปใช้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพอย่างที่ควรจะเป็น ฮาลฟอร์ด แมคคินเดอร์ (Halford Mackinder) นักภูมิรัฐศาสตร์ชาวอังกฤษและบรรดาศาสตราจารย์ของเขาพิจารณาว่าสมุททานุภาพเป็นจุดอ่อนที่ร้ายแรงอย่างหนึ่งเลยทีเดียว นักภูมิศาสตร์การเมืองกลุ่มนี้ชี้ให้เห็นว่าจักรวรรดิเก่าแก่หลายจักรวรรดิต่างจำเป็นต้องอาศัยแสนยานุภาพทางบกมากกว่าทางทะเล ตัวอย่างเช่น ชาวมองโกลที่สร้างอาณาจักรขนาดใหญ่และมีอายุยาวนานกว่าห้าร้อยปีที่มีลักษณะทางภูมิศาสตร์ห่างจากทะเลมากจนมีอาจจะเดินทางไปไม่ถึง มาฮานและนักเขียนรายอื่น ๆ ได้กล่าวถึงยุคสมัยของโคลัมบัสเอาไว้หลายต่อหลายครั้งด้วยกัน ซึ่งกรณีของโคลัมบัสนั้นถือเป็นข้อยกเว้นด้วยเช่นกัน ยิ่งไปกว่านี้ มาฮานและพรรคพวกของเขายังได้แย้งว่า “สมุททานุภาพที่มีต่อสภาพการณ์ทางการเมืองของโลกนั้นอยู่ในสภาวะถดถอยก่อนที่จะเรือดำน้ำจะถูกปล่อยลงไปสู่ผืนน้ำและเครื่องบินจะทะยานขึ้นสู่ท้องฟ้าเสียด้วยซ้ำ” นี่เป็นเพราะการติดต่อสื่อสารทางบกพัฒนาขึ้นเป็นอันมาก ประกอบกับแสนยานุภาพทางบกที่ก้าวหน้าขึ้นทำให้เราตระหนักถึงข้อเสียเปรียบจากการใช้สมุททานุภาพมากยิ่งขึ้น กำลังทางเรืออย่าง เช่น เรืออูที่เยอรมนีคิดค้นขึ้นมาในสมัยสงครามโลกครั้งที่หนึ่งและสองนั้นปราศจากระบบป้องกันภัยที่ดี ทำให้ไม่ได้รับความนิยมนักเท่าใดนัก

ฮาลฟอร์ด แมคคินเดอร์และบรรดาสานุศิษย์ของเขาได้กล่าวแย้งว่าวิฤกษ์ของสมุททานุภาพไม่ใช่ระบบปิด ในความเป็นจริงแล้ว สมุททานุภาพได้รับผลกระทบเป็นอย่างมากจากอิทธิพลภายนอก โดยที่บรรดานักเดินเรือก็ไม่สามารถควบคุมอิทธิพลเหล่านั้นได้ อย่างไรก็ตาม เราจะได้ศึกษาถึงรายละเอียดในประเด็นดังกล่าวนี้ในบทต่อไป

หมายเหตุ

สงครามแปซิฟิก (War of the Pacific) หรือสงครามมหาเอเชียบูรพา (Greater East Asia War) มีความหมายกว้าง หมายถึงสงครามโลกครั้งที่สองซึ่งเกิดขึ้นในมหาสมุทรแปซิฟิก หมู่เกาะในแปซิฟิกและตะวันออกไกล โดยทั่วไปแล้ว ถือกันว่าสงครามแปซิฟิกเริ่มต้นตั้งแต่วันที่ 7 ธันวาคม ค.ศ.1941 เมื่อญี่ปุ่นโจมตีฐานทัพเรือเพิร์ล ฮาร์เบอร์ แต่มีนักประวัติศาสตร์บางคนเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 7 กรกฎาคม ค.ศ.1937 ซึ่งสงครามจีน-ญี่ปุ่นครั้งที่สองเริ่มต้นขึ้นหรือ 19 กันยายน ค.ศ.1931 ตั้งแต่ญี่ปุ่นรุกรานแมนจูเรียของจีน หากส่วนใหญ่แล้วมักถือว่าสงครามจีน-ญี่ปุ่นครั้งที่สองได้กลายมาเป็นยุทธบริเวณหนึ่งในสงครามโลกครั้งที่สองที่ใหญ่กว่าในภายหลัง สงครามสิ้นสุดลงด้วยการทิ้งระเบิดนิวเคลียร์ถล่มเมืองฮิโรชิมาและนางาซากิ และการทิ้งระเบิดทางอากาศครั้งใหญ่โดยกองทัพอากาศสหรัฐฯ ประกอบกับการรุกรานแมนจูเรียของสหภาพโซเวียต เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม ค.ศ.1945 ส่งผลให้ญี่ปุ่นยอมจำนนและเป็นจุดสิ้นสุดของสงครามโลกครั้งที่สอง เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม ค.ศ.1945 การยอมจำนนอย่างเป็นทางการเกิดขึ้นบนเรือรบยูเอสเอส มิสซูรี ที่ทอดสมอในอ่าวโตเกียว เมื่อวันที่ 2 กันยายน ค.ศ.1945

สงครามฝิ่น (Opium War) เป็นสงครามระหว่างประเทศจีนในสมัยราชวงศ์ชิง ซึ่งเป็นราชวงศ์สุดท้ายของจีนกับอังกฤษในช่วงกลางศตวรรษที่ 19 ซึ่งเป็นยุคล่าอาณานิคมของประเทศมหาอำนาจตะวันตก สงครามฝิ่นเกิดขึ้นสองครั้ง ครั้งแรกในปี ค.ศ.1834 และครั้งที่สอง ค.ศ.1856 สงครามฝิ่นเป็นสงครามที่ยุติความบาดหมางทางการค้าระหว่างอังกฤษและจีนที่มีมายาวนาน ทั้งนี้เป็นผลมาจากการที่จีนไม่ยอมเปิดประตูการค้าอย่างเสรีตามความต้องการของชาติตะวันตก ในสมัยราชวงศ์ชิง จีนทำการค้ากับชาติตะวันตกภายใต้ระบบการผูกขาดโดยพ่อค้าจีนที่เรียกว่า “กังทอง” และจำกัดขอบเขตการค้าขายอยู่ในเมืองกวางโจว ฝ่ายอังกฤษซึ่งดำเนินการค้าโดยบริษัทอินเดียตะวันออก (British East Indian Company) ขาดดุลการค้าจำนวนมากทำให้แก่งเงิน เนื่องจากนำเข้าใบชาจีนเป็นจำนวนมาก แต่กลับไม่สามารถขายสินค้าให้แก่จีนได้อย่างเสรี ทำให้บริษัทอินเดียตะวันออกขาดทุนมาโดยตลอดในทศวรรษที่ 1820 บริษัทฯ ได้พบสินค้าใหม่ ซึ่งสามารถทำกำไรให้บริษัทได้อย่างงดงามคือ “ฝิ่น” ซึ่งปลูกในอินเดีย (อาณานิคมอีกแห่งหนึ่งของอังกฤษในสมัยนั้น) ส่งผลให้สถานภาพการเสียเปรียบดุลการค้าของอังกฤษดีขึ้นอย่างรวดเร็ว

สนธิสัญญาตอร์เดซิลลาส (Treaty of Tordesillas) หรือสนธิสัญญาแบ่งโลกระหว่างมหาอำนาจโปรตุเกสและสเปนทำขึ้นในปี ค.ศ.1494 เพื่อยุติข้อพิพาทเขตแสวงหาผลประโยชน์ด้านการค้าทางทะเล โดยข้อตกลงระบุให้โปรตุเกสขยายอำนาจไปทางทิศตะวันออก ส่วนสเปนขยายอำนาจไปทางทิศตะวันตก ไม่ก้ำก๋ายทับซ้อนกัน แต่ในที่สุดทั้งสองประเทศก็มาพบกัน在地ินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

บทที่ 3

ใครกล่าวสิ่งใดและเหตุใดคำกล่าวเช่นนั้นจึงมีความสำคัญ : แนวคิดทฤษฎีว่าด้วยยุทธศาสตร์ทะเลและการปฏิบัติการทางเรือ

“นักเดินเรือไม่มีความชาญฉลาด พวกเขาต่างเดินไปมาราวกับฝูงเป็ด สู้รบก็เพียงแต่ในยามสงครามที่โง่เขลาและไม่มีผู้ใดคาดคิดมาก่อน ไม่มีศาสตร์หรือยุทธวิธีใด ๆ ในการรบทางเรือ ไม่มีสิ่งใดที่พบเห็นนอกเสียจากเรือสองลำแล่นเข้ามาปะทะกันเพียงเพื่อบดขยี้ฝ่ายตรงข้ามให้คว่ำลงไปให้จงได้ หากแต่ในการสู้รบของทางบกนั้น ย่อมมีศิลปะในการทำสงครามเป็นแน่ ทั้งยังเต็มไปด้วยความสง่างามและบรรดานายทหารที่ชาญฉลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งนายทหารม้า”

คำกล่าวของแอนจากบทประพันธ์เรื่อง *The Trumpet Major* โดย โทมัส ฮาร์ดี (Thomas Hardy) (ลอนดอน, แมคมิลแลน, 1925) หน้า 354

3.1 คุณค่าของทฤษฎีในการปฏิบัติการทางเรือ

ความเห็นขัดแย้ง

แม้ว่าคำกล่าวของแอนข้างต้นนี้จะมีเหตุผลสมผลในประเด็นอื่นใดก็ตาม แต่แอนก็กล่าวผิดที่ว่า “ไม่มีศาสตร์หรือยุทธศาสตร์ใด ๆ ในการรบทางเรือ” นักเดินเรือทั่วโลกมักไม่เห็นด้วยกับความคิดที่ว่า การรบทางเรือจำเป็นต้องอาศัยยุทธศาสตร์ที่แยกย่อย มาฮานแสดงความผิดหวังให้เห็นอย่างชัดเจนกับข้อเท็จจริงที่ว่าบรรดานายทหารเรือของอังกฤษไม่เพียงแต่ไม่ได้รับการ “ปลุกฝัง” ตามแบบฉบับของฝรั่งเศส แต่พวกเขายังไม่ปรารถนาจะเป็นเช่นนั้นอีกด้วย นายทหารเรือของอังกฤษชอบที่จะ “เผชิญกับอุปสรรคในยามที่อุปสรรคดังกล่าวนั้นปรากฏขึ้นมา แทนที่จะคาดการณ์ไว้ล่วงหน้า ทั้งยังชอบที่จะเรียนรู้ผ่านประสบการณ์อันเลวร้ายแทนที่จะอาศัยการคิดไตร่ตรองให้รอบคอบเสียก่อน และสิ่งนี้คือคุณลักษณะประจำชาติของชาวอังกฤษนั่นเอง”

เหตุผลส่วนหนึ่งเป็นเพราะกระบวนการนี้มักจะน่าเบื่อ และอีกส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะความหวาดกลัวว่าแนวคิดเชิงนามธรรมอาจบ่อนทำลายจิตใจของคนหนุ่มสาวหรือผู้ที่มีจิตใจอ่อนไหว ดังที่วินสตัน เชอร์ชิลล์ (Winston Churchill) ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า “การเดินเรือและเทคนิคในการเป็นนักเดินเรือทำให้บรรดานายทหารต้องผ่านการฝึกฝน

อย่างหนัก เป็นผลให้พวกเขาไม่ค่อยมีเวลาหรือโอกาสในการศึกษาประวัติความเป็นมาทางทหารและศิลปะในการทำสงครามโดยทั่ว ๆ ไป”

ประเด็นที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้นก็คือได้เกิดความกังวลว่าผลของความคิดเช่นนั้นอาจดูเหมือนเป็นการกำหนดและไม่ได้ส่งผลดีต่อการปฏิบัติการในทะเลเปิด คอร์เบตต์ได้กล่าวอ้างถึงรายงานในศตวรรษที่ 17 ที่ได้ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดระหว่างการปฏิบัติการทางเรือและการปฏิบัติการทางบก

“กองเรือรบมีหน้าที่ในการบุกตบไปข้างหน้า และออกไปสู้รบในทะเลหลังการปฏิบัติการของกองทัพทางบกได้เริ่มต้นขึ้นระยะหนึ่งแล้ว ทั้งยังต้องสั่งการเรือแต่ละลำให้ประจำการอยู่ยังตำแหน่งที่ความเป็นระเบียบของกระบวนทัพนั้นมีอาจเป็นที่สังเกตของกองเรือรบขนาดใหญ่ในทะเลซึ่งเป็นสถานที่ที่เต็มไปด้วยความผันแปรและความไม่แน่นอน”

หากเปรียบเทียบกับกองทัพเรือแล้ว กองทัพบกที่ปฏิบัติการจะแบ่งออกเป็นหน่วยย่อย ๆ (บางคราวก็แบ่งย่อยเป็นหมวดหรือเป็นไปได้มากกว่าแบ่งออกเป็นทหารแต่ละนายเลยทีเดียว) จุดมุ่งหมายที่ทุกคนมีส่วนร่วมกันรวมถึงระเบียบที่กำหนดมานั้นเสมือนเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวนายทหารทุกนายเข้าไว้ด้วยกันท่ามกลางความสับสนอลหม่านของสงคราม กองเรือที่อยู่ในทะเลจำเป็นต้องมีระเบียบนี้ด้วยเช่นกัน ถึงแม้จะไม่ต้องมากในระดับเดียวกันก็ตาม ข้อโต้แย้งยังคงดำเนินต่อไปในประเด็นนี้ ด้วยเหตุนี้เอง แนวคิดและหลักการดั้งเดิมของกองทัพเรือที่ยึดติดกับทฤษฎีมากจนเกินไปควรสนับสนุนด้วยสัตยาตญาณในการโจมตีอันเป็นผลมาจากประสบการณ์โดยตรง ในความเป็นจริงแล้ววีรบุรุษที่ยิ่งใหญ่ทางทะเลก็คือบุคคลอย่างเช่นเนลสัน ที่เชื่อกันว่าเขาเป็นคนทำลาย “กภูเกอท์” แต่เป็นไปในเชิงสร้างสรรค์ ขณะที่บุคคลอย่างพลเรือเอก เจลลิโค (Admiral Jellicoe) เป็นผู้เฝ้าสังเกตและคิดค้นขึ้นมา ในทางกลับกัน การทำสงครามที่นับเป็นการสูญเสียโอกาสอันงามอย่างเช่นเหตุการณ์ที่จัตแลนด์ (Jutland) และการปฏิบัติการตามแนวรบที่ไม่อาจหาข้อยุติระหว่างสหราชอาณาจักรและฝรั่งเศสในศตวรรษที่ 18 ได้ชี้ให้เห็นถึงการหาประโยชน์ไม่ได้จากการ “ปฏิบัติตามหลักการทฤษฎี”

ความเห็นสอดคล้อง

ในปัจจุบัน ข้อถกเถียงเหล่านี้มีแนวโน้มน่าพอใจให้เราคิดเช่นนั้นได้อีกต่อไป มุมมองของกองทัพเรือในยุคสมัยใหม่ก็คือการ “ปราศจากซึ่ง” ทฤษฎีซึ่งจะส่งผลในเชิงลบต่อการปฏิบัติการมากเสียยิ่งกว่าการมีทฤษฎีอยู่จริง กองทัพเรือยังคงมีความสำคัญ หากแต่การปฏิบัติการของกองทัพเรือดำเนินไป ภายใต้สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่แตกต่างออกไปจากในอดีตเป็นอย่างมาก ทั้งยังต้องเผชิญกับปัญหาที่แตกต่างไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิง (และแน่นอนว่าปัญหาเช่นเดียวกับในอดีตก็ยังคงมีอยู่) ประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้จำเป็นต้องนำมาไตร่ตรองอย่างถ่วงถ่วงและกำหนดทฤษฎีขึ้นมาใหม่ เนื่องจากประเด็นดังกล่าวต่างก็มีนัยสำคัญต่อสิ่งที่กองทัพเรือวิธีการปฏิบัติและควรปฏิบัติ

การปฏิบัติการของกองทัพเรือภายในบริบทของการทำสงครามครั้งสำคัญ ๆ ระหว่างรัฐต่าง ๆ นั้นยังคงเป็นหลักการชี้้นำให้กับการเตรียมความพร้อมของกองทัพเรือ หากการทำสงครามเช่นนั้นได้กลายเป็นสิ่งที่ล้าสมัยไปเสียแล้ว กองทัพเรือสามารถอยู่รอดปลอดภัยท่ามกลางกระแสเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้อย่างไร นอกเหนือไปจากการอาศัยเพียงแค่ทฤษฎีที่ยึดถือสืบต่อกันมาหลายยุคสมัย และกองทัพเรือจะตัดสินใจลงทุน คิดหาวิธีการสู้รบใหม่ ๆ รวมถึงวางแผนปฏิบัติการได้อย่างไร เคลลาเซวิทซ์ได้ชี้ให้เห็นถึงประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

“ทฤษฎีไม่สามารถสร้างเสริมความคิดด้วยสูตรสำเร็จในการแก้ปัญหา ทั้งยังไม่สามารถกำหนดเส้นทางแคบ ๆ อันนำไปสู่วิธีแก้ไขปัญหาเพียงวิธีเดียวที่อาศัยหลักการเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่งเท่านั้น หากแต่ทฤษฎีช่วยหยั่งรู้ถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ และความเกี่ยวเนื่องของเหตุการณ์เหล่านั้น จากนั้นเลือกปฏิบัติต่อไป...

ทฤษฎียังคงมีอยู่สืบไปเพื่อที่ว่าเราจะได้ไม่ต้องเริ่มต้นคัดแยกและปรับแต่งทฤษฎีใหม่ไปเสียทุกครั้ง แต่เราจะพบว่าทฤษฎีมีพร้อมอยู่แล้ว และยังคงอยู่ในสภาพที่ครบสมบูรณ์อีกด้วย ทฤษฎีมีไว้เพื่อขัดเกลาจิตใจและสติปัญญาของผู้ที่จะก้าวขึ้นมาเป็นผู้บัญชาการรบในอนาคต หรือหากจะกล่าวให้ชัดเจนยิ่งไปกว่านั้นก็คือทฤษฎีจะช่วยชี้้นำให้ผู้บัญชาการรบสามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเองไม่ได้เป็นเครื่องชี้้นำผู้บัญชาการรบไปสู่สมรรถุมิรบ”

ประเด็นสำคัญของเคลลาเซวิทซ์ที่ว่า “เราไม่จำเป็นต้องเริ่มต้นใหม่อีกครั้ง” นั้นสมควรแก่การเน้นย้ำไว้ ณ ที่นี้ด้วยเช่นกัน เนื่องจากทฤษฎีมักจะขึ้นอยู่กับกระบวนการของประสบการณ์ในอดีต ประวัติศาสตร์ที่ห่างไกลจากการเป็นเพียงแค่ “บันทึกของความคิดที่แปลกใหม่” ควรช่วยให้เราหลีกเลี่ยงการกระทำผิด ๆ ดังเช่นที่ผ่านมาในอดีต ประวัติศาสตร์มักจะไม่เกิดขึ้นซ้ำ หากแต่ประวัติศาสตร์ไม่เพียงแต่ชี้ให้เห็นความคล้ายคลึงกันของอดีตและปัจจุบัน แต่ยังแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างที่สำคัญ ๆ ด้วยเช่นกัน การศึกษาประวัติศาสตร์และคิดทบทวนถึงข้อสรุปต่าง ๆ ที่นักคิดในอดีตได้เคยคิดมาในอดีตอย่างน้อยก็มีส่วนช่วยบ่งชี้ประเด็นที่ควรมีการตั้งคำถาม และควรนำมาคิดไตร่ตรองในยามที่ประสบกับความยากลำบากและอุปสรรค

บทสรุปของมุซาชิ (Musashi) ที่ว่า “นักรบก็เปรียบเสมือนกับปากกาและดาบที่อยู่ในคน ๆ เดียวกัน และเขาก็ควรเลือกใช้ของทั้งสองสิ่งนี้ตามโอกาสที่เหมาะสมและถูกต้อง และสิ่งนี้ก็จำเป็นต้องนำมาประยุกต์ใช้กับนายทหารเรือเช่นเดียวกัน”

3.2 ว่าด้วยประเภทของทฤษฎี

ยุทธศาสตร์และวิธีคิด

คำว่า “ยุทธศาสตร์” ก็ไม่ต่างไปจากคำศัพท์ทางทหารหลายต่อหลายคำที่นำไปใช้ในวงการธุรกิจ และบางครั้งก็นำไปใช้ในทางที่ผิดจนกระทั่งความหมายของคำนี้จำกัดไว้เพียงแค่วิธีที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งพยายามทำทุกอย่างเพื่อให้ได้สิ่งที่พึงประสงค์ สิ่งนี้ไม่มีประโยชน์ แทนที่จะเป็นเช่นนั้น คงจะดีกว่าหาเราจะหันกลับไปใช้ความหมายเดิมของคำว่าทฤษฎีด้วยเหตุผลที่คำนี้มีความเกี่ยวเนื่องโดยตรงกับการทำสงครามในระดับยุทธศาสตร์ โรเบิร์ต ออสกู๊ด (Robert Osgood) เตือนให้เราระวังระดับของสงครามเช่นนี้เป็นผลมาจากการผสมผสานระหว่างเครื่องมือการทางทหารและจุดมุ่งหมายทางการเมือง

“เราจำเป็นต้องเข้าใจว่ายุทธศาสตร์ทางทหารไม่ใช่สิ่งอื่นใดนอกเสียจากแผนการโดยรวมในการใช้กำลังทหารที่มีอยู่เพื่อบีบบังคับร่วมกับเครื่องมือแห่งอำนาจอื่น ๆ ในด้านเศรษฐกิจ การทูตและจิตวิทยา เพื่อสนับสนุนนโยบายต่างประเทศให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดด้วยวิธีการที่เปิดเผยม ปกปิดและบ่งบอกเป็นนัย”

ประเด็นสำคัญ 3 ประการที่เป็นผลมาจากคำกล่าวข้างต้นมีดังต่อไปนี้

- เห็นได้ชัดว่าออสกูดก็ไม่ต่างไปจากมาฮานและนักวางกลยุทธ์คนอื่นที่พิจารณาคุณลักษณะและพฤติกรรมของมนุษย์ตาม “ความเป็นจริง”
- คำนิยามของคำว่า “ยุทธศาสตร์” ของออสกูดนั้นเป็นคำนิยามที่กว้างมากเกินไป ซึ่งเน้นย้ำว่ายุทธศาสตร์เป็นมากกว่าวิธีในการสังหารคนอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะการทำสงครามแต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังสามารถนำคำ ๆ นี้มาใช้ในยามสงบสุขได้ด้วยเช่นกัน ออสกูดยังเน้นย้ำให้เห็นถึงรูปแบบอื่น ๆ ของอำนาจและซึ่งอาจหมายถึง การใช้กองกำลังที่ท่านมีอยู่ในการเอาชนะมิตรของท่าน หรือใช้กำลังเพื่อส่งอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนเหล่านั้น เช่นเดียวกับที่การใช้อิทธิพลนั้นเพื่อบีบบังคับหรือป้องปรามการปฏิบัติการใด ๆ ของฝ่ายศัตรู
- ข้อความที่ว่า “เพื่อสนับสนุนนโยบายการต่างประเทศ” ชี้ให้เห็นในประเด็นที่ว่า การทำ สงครามและความขัดแย้งนั้นควรได้รับการออกแบบหรือคิดค้นมาเพื่อดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการเมือง ดังที่เคลาเซวิทซ์ได้ชี้ให้เห็นว่าการปฏิบัติการนั้นคือสิ่งที่บ่งชี้รูปแบบและคุณลักษณะของสงครามที่ตามมา

“สงครามไม่ใช่สิ่งอื่นใดไม่ นอกเสียจากความพยายามดำเนินการทางการเมืองอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีการที่แตกต่างกันออกไป (War is nothing but a continuation of political endeavour with altered means.) ข้าพเจ้ายึดหลักในการกำหนดพื้นฐานของความคิดเช่นนี้ และข้าพเจ้าเชื่อว่าผู้ใดก็ตามที่ปฏิเสธไม่เล็งเห็นถึงความจำเป็นดังกล่าวนี้ ไม่ได้เข้าใจว่าสิ่งใดสำคัญ หลักการอธิบายประวัติความเป็นมาทั้งหมดของการทำสงครามและหากปราศจากสิ่งนี้แล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างก็ดูเหมือนจะไร้ความหมายโดยสิ้นเชิง”

ลิตเติล ฮาร์ด (Liddell Hart) ได้กล่าวสรุปถึงประเด็นนี้เช่นเดียวกัน ด้วยการให้คำจำกัดความว่าเป็น “ศิลปะในการแจกจ่ายและประยุกต์ใช้วิธีการทางทหารในการบรรลุซึ่งจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้”

เห็นได้ชัดว่าทฤษฎียุทธศาสตร์ก็คือการคิดในเชิงด้วยการพยายาม “ผนวกรวม” เครื่องมือทั้งหมดเข้าด้วยกัน โดยอาศัยการพัฒนาความคิดว่าด้วยธรรมชาติ การประพฤติปฏิบัติและผลของการทำสงครามทางเรื่อนั้นล้วนแล้วแต่เชื่อมโยงกันทั้งสิ้น นี่คือสิ่งที่

แยกแยะมาฮานและคอร์เบตต์ออกจากบุคคลอย่างเช่น เซกสปีเยร์ (Shakespeare) ฮาร์ดี้ (Hardy) และโคลริดจ์ (Coleridge) ซึ่งการตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการปฏิบัติการทางเรือของคนเหล่านี้ อาจจะปรากฏให้เห็นอยู่หลายครั้งหลายคราในหนังสือเล่มนี้ หากแต่เห็นได้ชัดว่าบุคคลทั้งสามข้างต้นนี้ไม่ได้เป็นนักยุทธศาสตร์ทางเรือ

ยุทธศาสตร์ทะเล : ประเด็นสำคัญ 5 ประการที่ต้องตั้งคำถาม

ประเด็นสำคัญ 5 ประการจำเป็นต้องหยิบยกมาตั้งคำถาม ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคำตอบของประเด็นเหล่านี้จะปรากฏให้เห็นในบทต่อ ๆ ไป

คำถามแรกก็คือยุทธศาสตร์ทางทหารนั้นมีความสำคัญแท้จริงหรือไม่ ผู้ตั้งข้อสงสัยได้ชี้ให้เห็นข้อเท็จจริงที่ว่าทหารเรือส่วนใหญ่จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการทำสงครามในระดับยุทธวิธี สำหรับทหารเรือแล้ว การให้ความสำคัญกับหนังสืออย่างเช่น *Ordeal by Exocet : HMS Glamorgan and the Falklands War, 1982* ของเอียน อินสคิป (Ian Inskip) ที่เขียนขึ้นในปี ค.ศ.2002 ได้ชี้ให้เห็นว่าในท้ายที่สุดแล้วบรรดาทหารเรือจำเป็นต้องอดทนและอดกลั้นต่อสิ่งใดบ้าง และพวกเขายังทำสิ่งต่าง ๆ ได้ดีกว่าการปฏิบัติการที่กำหนดไว้ในการทำสงครามระดับสูงขึ้นไปเสียด้วยซ้ำไป

แม้แต่ในการปฏิบัติการในระดับสูงเหล่านี้ ก็ยังเป็นเรื่องยากยิ่งนักที่จะประเมินอิทธิพลในทางปฏิบัติที่ผู้คนอย่างเช่นมาฮานและคอร์เบตต์ต่างก็มีอิทธิพลเช่นนี้ต่อนโยบายทางการรบทางเรือ ในหนังสือชื่อ *บทความว่าด้วยยุทธวิธีในการรบทางเรือ (Essay on Naval Tactics)* ที่จอห์น เคลิร์ก (John Clerk) ได้เขียนขึ้นในปี ค.ศ.1782 โดยเขาได้อธิบายถึงแนวคิดที่สหราชอาณาจักรได้ใช้แนวปฏิบัติโดยการจัดวางกำลังพลแบบขั้นบันไดในลักษณะที่สะท้อนให้เห็นถึงบันทึกตุลอง (Toulon) ที่มีชื่อเสียงของเนลสัน รวมถึงการปฏิบัติการที่ทราฟัลการ์ เป็นความจริงที่ว่าเมื่อเนลสันไม่ได้มีคนคอยสร้างความบันเทิงให้กับเขาอย่างเช่น เอ็มมา แฮมิลตัน (Emma Hamilton) แล้ว ความคิดของเนลสันในการสร้างความเพลิดเพลินให้กับตนเองก็คือการอ่านผลงานของเคลิร์กนั่นเอง หากแต่ความพยายามสร้างความเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีที่เป็นนามธรรมและการปฏิบัติการทางเรือเรื่อนั้นมักจะเป็นไปได้เลย ในความเป็นจริงแล้ว บางคนอาจจะสลับ

ตำแหน่งของความเกี่ยวเนื่องระหว่างความคิดและเหตุการณ์ ตัวอย่างเช่น ผู้คนมักคิดว่า มาฮานได้รับประโยชน์จากการขยายตัวของกองทัพเรือสหรัฐฯ ในตอนต้นศตวรรษที่ 20 มากกว่าจะต้องรับผิดชอบต่อเหตุการณ์นี้ รวมถึงการนำแนวคิดแบบ “มาฮาน” มาปรับใช้ ซึ่งในแต่ละกรณี เราอาจเกิดคำถามที่ว่า “สิ่งนี้สำคัญอย่างไร”

ประเด็นที่สองก็คือคำกล่าวของลิตเติล ฮาร์ตยังคงมีประโยชน์ในแง่ที่คำพูดของเขาได้ทำให้เกิดคำถามที่นั่นจัดว่าเป็นศาสตร์หรือศิลป์ ธรรมเนียมที่ยึดถือปฏิบัติมาโดยตลอดมีอยู่ 2 ธรรมเนียมด้วยกัน บางคนให้ความสำคัญกับประเด็นในการทำสงครามด้านวัตถุและสามารถจับต้องได้ (อย่างเช่น การจัดกระบวนเรือ ประสิทธิภาพของอาวุธที่นำมาใช้) และพิจารณาว่าสิ่งนี้คือศาสตร์ หากเล็งเห็นดังนี้แล้ว ความสำคัญของก็จะลดระดับลงไปเป็นเพียงแค่กฎเกณฑ์เท่านั้น นักยุทธศาสตร์รายอื่น ๆ มุ่งเน้นไปที่ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ที่ไม่อาจคาดการณ์ได้ (อย่างเช่น การบัญชาการรบ ความเป็นผู้นำและแรงจูงใจ) และพิจารณาว่าเป็นศิลปะประเภทหนึ่ง ซึ่งการตัดสินใจและวิจรรณญาณของผู้บัญชาการรบนับว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง แน่นนอนว่าธรรมเนียมทั้งสองนี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้กับสถานการณ์ของกองทัพทุก ๆ สถานการณ์รวมถึงนักทฤษฎีเชิงแทบทุกราย ถึงแม้ว่าแต่ละคนจะนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์มากน้อยต่างกันก็ตาม อย่างไรก็ตาม มาฮานได้กล่าวสรุปว่าส่วนใหญ่แล้วสงครามเป็นเรื่องของศิลปะมากกว่าและ “การทำสงครามก็ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญเช่นเดียวกับศิลปินในอันที่จะนำหลักการและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้”

ประเด็นที่สามก็คือหลักการว่าด้วยยุทธศาสตร์ทะเลนั้นเป็นสิ่งที่เที่ยงแท้ในทุกยุคทุกสมัย หรือเป็นสิ่งที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสถานการณ์ทางที่เปลี่ยนไป โคลิน เกรย์ (Colin Gray) กล่าวไว้ค่อนข้างชัดเจนในประเด็นดังกล่าวนี้ “การจะทำความเข้าใจยุทธศาสตร์สมัยใหม่ก็คือการทำความเข้าใจกับสิ่งนี้ไม่ว่าจะเกิดในยุคสมัยใดก็ตาม จุดมุ่งหมายที่ผู้คนสู้รบหรือแข่งขันกันนั้นอาจเปลี่ยนแปลงไป หากแต่การสร้างและแข่งขันเช่นนี้ยังคงดำเนินสืบต่อไป” เกรย์ระบุว่ามาฮานกล่าวไว้ได้ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่ และสิ่งที่มาฮานกล่าวไว้ได้เป็น

เช่นนั้นมาโดยตลอด และยังคงเป็นเช่นนั้นสืบต่อไป เทคโนโลยีอาจเปลี่ยนแปลง รายละเอียดปลีกย่อยได้ แต่ไม่อาจเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญของยุทธศาสตร์ทะเลได้

ในอีกทางหนึ่ง จอห์น รีฟ (John Reeve) “ปฏิเสธความคิดเห็นที่ว่าหลักการว่า ด้วยยุทธศาสตร์ทะเลไม่มีวันจะเปลี่ยนแปลง และโต้แย้งอีกว่ายุทธศาสตร์มักจะมีวิวัฒนาการที่เปลี่ยนแปลงไปมาอยู่ตลอดเวลาภายในบริบทของประวัติศาสตร์ที่เปลี่ยนไป อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างอาจเกิดขึ้นได้ระหว่างแนวคิดกว้าง ๆ ที่จะคงอยู่สืบไปกับแนวคิดที่อาจเปลี่ยนแปลงไปได้เมื่อนำมาปรับใช้จริง ซึ่งอาจนำมาสู่ข้อสรุปที่ว่ายิ่งการทำสงครามเป็นไปในระดับสูงมากยิ่งขึ้นเท่าใด คุณลักษณะที่สำคัญของการทำสงคราม เช่นนั้นก็จะยังมีความคงทนถาวรมากยิ่งขึ้น กล่าวอย่างง่าย ๆ ก็คือ นี่เป็นประเด็นที่นักยุทธศาสตร์จำเป็นต้องรับมือ นักเขียนหลักนิยามที่รู้สึกกังวลกับสิ่งที่เกิดขึ้นอยู่ในเวลานี้ และ ณ ที่นี้จะต้องไม่วิตกให้มากจนเกินไปนักกับสิ่งที่เรียกว่าอภิปรัชญา (metaphysics)

ประเด็นที่สี่ก็คือหลักการว่าด้วยยุทธศาสตร์ทะเลเป็นหลักการสากลและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้กับกองทัพเรือของทุก ๆ ประเทศหรือไม่ โคลิน เกรย์ได้ตั้งคำถามว่า กองทัพเรือที่มีแสนยานุภาพจัดอยู่ในลำดับที่สองและสามสามารถนำทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติของกองทัพมาประยุกต์ใช้ได้ในการทำสงครามเช่นเดียวกับกองทัพเรือที่มีสมุททานุภาพในระดับยอดเยี่ยมได้หรือไม่ เกรย์สรุปว่าเป็นเช่นนั้นจริง ในทางกลับกัน เคน บูธ (Ken Booth) กลับไม่คิดเช่นนั้น ตัวอย่างเช่น แนวคิดตามแบบฉบับของมาฮานนั้น “เหมาะสมที่จะนำมาปรับใช้กับสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักรเพียงสองประเทศเท่านั้น แต่ไม่เหมาะสมกับประเทศที่ไม่มีคามจำเป็นหรือปราศจากความโน้มเอียงใด ๆ ที่จะใช้ทะเลไปในทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองแต่เพียงฝ่ายเดียว” หากพิจารณาในระดับยุทธศาสตร์ขั้นสูงที่กองทัพเรือสามารถปฏิบัติการได้ก็อาจถือได้ว่าโคลิน เกรย์ กล่าวไว้ได้อย่างถูกต้องทีเดียว เนื่องจากเป็นเรื่องง่ายที่เราจะเปรียบเทียบระหว่างประสบการณ์ของชาวโอมานิส (Omanis) กับศัตรูคู่อาฆาตของพวกเขาซึ่งก็คือชาวโปรตุเกส ทั้งสองชาติต่างก็แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบระหว่างการค้าและสมุททานุภาพ ความจำเป็นในการมีกองเรือรบที่ทันสมัยไว้ใช้ในการทำสงคราม การต่อสู้ดิ้นรนเพื่อให้ได้มาซึ่งสมุททานุภาพ รวมถึงการเดินทางไปปฏิบัติการกิจในดินแดนที่อยู่ห่างไกล เบอร์-

นาร์ต โบรดีได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ทะเลไว้ดังต่อไปนี้ “ไม่มีแนวคิดที่ด้วยสมุททานุภาพแนวคิดใดที่มีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับจิตวิทยาหรือวัฒนธรรมของชาติต่าง ๆ แนวคิดที่ด้วย สมุททานุภาพจะต้องถูกต้องหรือมีฉะนั้นก็จะต้องมีความสอดคล้องความเป็นจริงของสงคราม หากไม่เป็นเช่นนั้นแล้ว ก็ยอมถือว่าแนวคิดดังกล่าวเป็นแนวคิดที่ผิด”

อย่างไรก็ตาม สภาพการณ์ของแต่ละท้องถิ่นมีผลกระทบเป็นอย่างมากต่อการนำแนวคิดที่ด้วยสมุททานุภาพมาปรับใช้ในทางปฏิบัติ ตัวอย่างเช่น ในสมัยสงครามเย็นวิธีการสู้รบในทะเลของทั้งโอमानและโปรตุเกสจะกำหนดโดยปัจจัยต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยด้านภูมิศาสตร์ ทรัพยากรที่ทั้งสองประเทศมีเพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติการใด ๆ ทางทะเล กระบวนการตัดสินใจ ความสามารถในการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ให้เป็นประโยชน์ ความคิดทางยุทธศาสตร์ที่มีต่อสถานการณ์ต่าง ๆ และต่อการปฏิบัติการใด ๆ ในทะเลของฝ่ายคู่ต่อสู้ เห็นได้ชัดว่ากองทัพเรือที่มีความสำคัญตามมุมมองของประเทศที่มีแสนยานุภาพยิ่งใหญ่อจะต้องเป็นกองทัพเรือที่มีความทะเยอทะยานและความคาดหวังสูงมากกว่าจะเป็นกองทัพเรือที่มีขนาดเล็กและปราศจากซึ่งแสนยานุภาพแต่อย่างใด แนวคิดดังกล่าวนี้ได้้นำเราไปสู่ข้อสรุปที่ว่ายุทธศาสตร์ทะเลเป็นหลักการสากล และการที่ประเทศใดประเทศหนึ่งนำหลักการดังกล่าวไปใช้มาน้อยเพียงใดนั้นเป็นเรื่องที่แต่ละประเทศจะพิจารณาให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ของประเทศตน ถึงอย่างไรก็ตาม คำถามพื้นฐานที่นักยุทธศาสตร์ทะเลควรถูกหาคำตอบให้ได้ก็คือขอบเขตในการนำข้อสรุปจากหลักการที่ได้มาประยุกต์ใช้โดยทั่วไป

ประเด็นที่ห้าซึ่งเป็นประเด็นสุดท้ายก็คือยุทธศาสตร์ทะเลมีคุณลักษณะเฉพาะเช่นไร กองทัพเรือแตกต่างไปจากหน่วยงานอื่น ๆ อย่างไร นักประเพณีนิยมโต้แย้งว่ากองทัพเรือแตกต่างไปจากหน่วยงานอื่น และการมองข้ามความสำคัญของคุณลักษณะที่แตกต่างของกองทัพเรืออาจนำไปสู่ความผิดพลาดครั้งยิ่งใหญ่ก็เป็นได้ ตัวอย่างเช่น ในกรณีของสหภาพโซเวียต สจิวต สเลด (Stuart Slade) ได้ชี้ให้เห็นถึง

“ผลที่เลวร้ายของความพยายามในการนำแนวคิดในการปฏิบัติและยุทธศาสตร์ทางบกมาใช้กับกองทัพเรือ กองทัพเรือโซเวียตได้พิสูจน์ให้เห็นเป็นประจักษ์แล้วว่ากองทัพเรือของตนไม่

สามารถปฏิบัติการใด ๆ อย่างที่ควรจะทำได้หากไม่สามารถพัฒนายุทธศาสตร์ที่มีลักษณะเฉพาะและมีประสิทธิภาพสูงสุดมาใช้กับสถานการณ์การทำสงครามทางเรือบนเรือนที่กองทัพเรือโซเวียตได้รับนั้นนับว่าเป็นประโยชน์ที่ผู้สนับสนุนแนวคิดที่ว่าด้วย “การบัญชาการร่วม” และ “การปฏิบัติการร่วม” พึงระลึกไว้ด้วยเช่นกัน”

ด้วยเหตุผลดังกล่าว นักยุทธศาสตร์ทะเลส่วนใหญ่จึงต้องประสบกับปัญหาเป็นอย่างมาก ไม่เพียงแต่นำหลักการทั่วไปด้านยุทธศาสตร์ทั่วไปมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติการทางเรือ แต่ยังรวมถึงการสำรวจว่าหลักการเหล่านั้นมีคุณลักษณะพิเศษอย่างไร และช่วยชนะในการปฏิบัติการทางเรืออาจนำมาซึ่งผลดีอย่างไรบ้าง ความแตกต่างเหล่านี้ส่วนหนึ่งมาจากสภาพแวดล้อมของทะเลเอง เนื่องจากทะเลมีคุณลักษณะเฉพาะดังต่อไปนี้

- ทะเลที่ปรากฏอยู่ยังบริเวณต่าง ๆ ทั่วโลก ทะเลล้นแล้วแต่ “เชื่อมต่อกัน” ดังนั้น ความขัดแย้งจะแผ่ขยายออกไปได้อย่างรวดเร็ว และกองกำลังทางเรือสามารถเคลื่อนย้ายไปยังตำแหน่งต่าง ๆ บนพื้นผิวส่วนใหญ่ของโลกได้อย่างง่ายดายมากยิ่งขึ้น
- ทะเลส่วนใหญ่ปราศจากเจ้าของและไม่มีผู้ใดสามารถครอบครองแต่เพียงผู้เดียวได้ ฝ่ายที่วางตนเป็นกลางจะปรากฏให้เห็นได้เสมอในพื้นที่ปฏิบัติการพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง โดยทั่วไปแล้ว การครองทะเลไม่ใช่วัตถุประสงค์ของการปฏิบัติการทางเรือ อีกทั้งทะเลก็ไม่เคยเป็น “ฉากรบในแนวหน้า” ของการทำสงครามครั้งใด ๆ เสียด้วยซ้ำไป
- ทะเลมีสามมิติ ซึ่งประกอบไปด้วยบริเวณใต้น้ำ ผิวน้ำและในอากาศ การปฏิบัติการทางเรือใด ๆ อาจทำให้บริเวณทั้งสามส่วนของทะเลมีอันต้องเชื่อมโยงต่อกัน ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งอาจก่อให้เกิดภัยคุกคามและความท้าทายได้ในทุกตำแหน่ง
- ทะเลมีอาณาบริเวณที่กว้างใหญ่เป็นพื้นที่ที่มีมิติ ขนาดและลักษณะแตกต่างกัน และในบางครั้งก็แฝงไว้ด้วยความน่าสะพรึงกลัว เนลสันต้องใช้เวลานานกว่า 3 เดือนจึงจะสามารถค้นหาตำแหน่งของกองเรือรบฝรั่งเศสที่อยู่บนลุ่มแม่น้ำไนล์

ได้ ด้วยเหตุผลทั้งมวลนี้เอง อัตราส่วนปกติของความแข็งแกร่งในการตั้งรับต่อการโจมตี (3 : 1) จึงจะต้องกลับให้ตรงกันข้ามกันเสียหากนำมาใช้กับการปฏิบัติการทางเรือ ซึ่งมาฮานได้กล่าวอ้างไว้ว่าการตั้งรับถือว่าเป็นรูปแบบการทำสงครามที่แข็งแกร่งมากกว่า ยิ่งไปกว่านี้ กระแสลมที่เปลี่ยนทิศทางทำให้ไม่อาจคาดการณ์ได้ สภาพน้ำทะเลและสภาพภูมิอากาศอาจส่งผลต่อการปฏิบัติการทางเรือ สร้างความแตกต่างระหว่างชัยชนะและความพ่ายแพ้ ในความเป็นจริงแล้ว ทะเลนั่นเองที่เป็นศัตรูตัวฉกาจ

นอกจากนี้ คุณลักษณะของกองกำลังที่ร่วมปฏิบัติการทางเรือต่างก็มีคุณลักษณะพิเศษด้วยเช่นกัน กองกำลังเหล่านี้นับว่าเป็นกองกำลังที่มีมูลค่ามหาศาล ยากที่จะหาสิ่งใดมาทดแทนได้ และแม้แต่กองกำลังเพียงหน่วยเล็ก ๆ ก็จัดว่าเป็นการลงทุนสูงในด้านทรัพยากรบุคคล เนื่องจากการสูญเสียกองกำลังเหล่านี้ไปจัดว่าเป็นการสูญเสียที่ฉับพลันทันใด และยากเกินกว่าที่ประชาชนโดยทั่วไปและรัฐบาลจะสามารถแบกรับได้ เนื่องจากกองทัพเรือจำเป็นต้องปฏิบัติการกิจบนพื้นผิวโลกที่มีขนาดกว้างใหญ่ไพศาล และบางพื้นที่ก็ไม่สามารถติดต่อหรือเข้าถึงได้โดยง่าย กองทัพเรือจึงจำเป็นต้องคิดค้นและพัฒนาการบัญชาการรบที่มีอิสระและมีการแจกจ่ายหน้าที่และความรับผิดชอบให้แก่หน่วยต่าง ๆ เพื่อนำไปปฏิบัติการเองตามเห็นสมควร ดังที่เราจะเห็นได้จากตัวอย่างของเนลสันที่เขาไม่ได้สั่งการหรือส่งสัญญาณใด ๆ เลยแม้แต่บ่อยในสมัยการทำสงครามทราฟัลการ์ (Battle of Trafalgar)

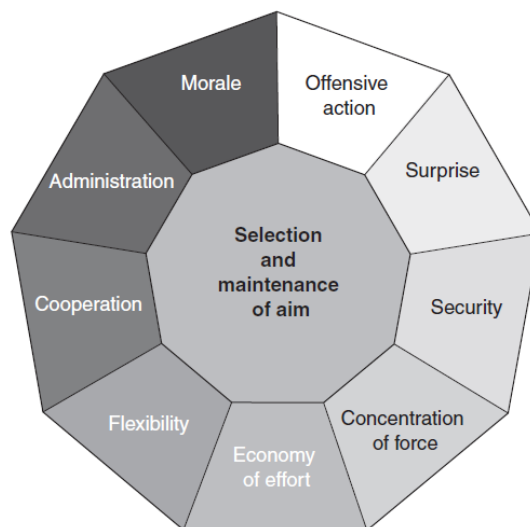
ประเด็นว่าด้วยกองทัพเรือของแต่ละชาติ “แตกต่างกัน” นั้นเป็นประเด็นที่สำคัญ เพราะคำตอบของประเด็นดังกล่าวนี้มีผลต่อขีดความสามารถพิเศษที่กองทัพเรือมีส่วนสนับสนุนในการปฏิบัติการ รวมถึงวิธีการที่กองทัพเรื่อนำมาใช้เพื่อปฏิบัติการร่วมกับกองกำลังส่วนอื่น การปฏิบัติการร่วมที่มีประสิทธิภาพนับว่าเป็นความได้เปรียบเป็นอย่างมากสำหรับการปฏิบัติการใด ๆ ก็ตามของกองทัพ แต่ความร่วมมือดังกล่าวนี้จะมีประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับการทำงานที่ตระหนักถึงความแตกต่างและความคล้ายคลึงกันของการปฏิบัติการเหล่านั้น

แม้กระนั้นก็ตาม ยุทธศาสตร์ทะเลพัฒนามาจากแนวคิดบางประการที่เกี่ยวกับยุทธศาสตร์ ซึ่งเห็นได้จากมีการนำแนวคิดทั่วไปในทางยุทธศาสตร์มาปรับใช้กับการปฏิบัติการทางเรือ มาฮานตั้งชื่อสุนัขอของตนเองว่า “โจมินิ” ไม่ใช่เพราะเขาไม่เคารพนับถือโจมินิ แต่เป็นเพราะมาฮานตระหนักถึงความสำคัญของแนวคิดที่ว่าด้วย ”เส้นแนวการยุทธ (lines of operation)” เช่นเดียวกับที่คอร์เบตต์เองแสดงความเห็นพ้องกับเคลาเซ-วิทซ์ และได้้นำแนวคิดของเคลาเซวิทซ์ว่าด้วยการให้ความสำคัญกับการใช้วิธีการปฏิบัติการของกองทัพเพื่อให้ได้มาซึ่งจุดมุ่งหมายทางการเมือง และแนวคิดดังกล่าวนี้เองก็ได้ปรากฏอยู่ที่หน้าแรกของผลงานเล่มสำคัญของคอร์เบตต์ด้วยเช่นกัน

ในทำนองเดียวกันนี้เอง “หลักการสงคราม (principles of war)” ซึ่งเป็นหลักการโดยรวมที่ได้จากประสบการณ์ตรงซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อการปฏิบัติการและควรนำมาเป็นตัวชี้้นำการตัดสินใจทางทางยุทธศาสตร์และการปฏิบัติการทางทหารทั้งหมด สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติการทางเรือเช่นเดียวกับการปฏิบัติการอื่น ๆ หลักการสงครามของสหราชอาณาจักรมีดังต่อไปนี้ **หลักความมุ่งหมาย**เป็น “**หลักการแม่บท (master principle)**” ส่วนหลักการอื่น ๆ จะเรียงลำดับความสำคัญอย่างไรก็ได้

- **หลักความมุ่งหมาย (selection and maintenance of the aim)** ผู้บัญชาการรบจะต้องมีจุดมุ่งหมายเพียงจุดมุ่งหมายเดียวในเวลาใดเวลาหนึ่ง และจุดมุ่งหมายดังกล่าวนี้จะเป็นตัวกำหนดการปฏิบัติการทั้งหมด
- **หลักขวัญและกำลังใจ (maintenance of morale)** ส่วนหนึ่งสามารถรักษาไว้ได้ด้วยความรู้สึกของการมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน
- **หลักการรุก (offensive action)** ภาวะของจิตใจที่เอื้ออำนวยแก่ฝ่ายบุกเกิดความคิดริเริ่มใหม่ ๆ
- **หลักการจู่โจม (surprise)** มักนำไปสู่ระดับความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่เมื่อเปรียบเทียบกับขนาดของกำลังพลที่ใช้ไปในการทำสงคราม
- **หลักการระวังป้องกัน (security)** ลดความเสียหายจากการโจมตีของฝ่ายศัตรู จำเป็นต้องมีการคาดการณ์ความเสี่ยงมาเป็นอย่างดี

- **หลักการรวมกำลัง (concentration of force)** การรวมกำลังฝ่ายเราที่เหนือกว่าศัตรูในตำแหน่งและเวลาที่สำคัญ
- **หลักการออมกำลัง (economy of effort)** ใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าที่สุด และมีการไตร่ตรองอย่างรอบคอบ
- **หลักความอ่อนตัว (flexibility)** ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ในการทำสงครามที่ไม่อาจคาดการณ์ได้ล่วงหน้า
- **หลักความร่วมมือ (cooperation)** ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกองกำลังทุกฝ่ายที่มาร่วมปฏิบัติการ รวมถึงฝ่ายอื่น ๆ และกองกำลังแห่งชาติ
- **การบริหารจัดการ (administration)** นายทหารและเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบได้เป็นอย่างดี รวมถึงมีระบบโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพ

ภาพ 3.1 หลักการสงคราม

หลักการสงครามที่กล่าวมาข้างต้นนี้นำไปสู่ข้อสรุปที่ว่ายุทธศาสตร์และปฏิบัติการทางเรือไม่ได้มีคุณลักษณะเฉพาะแต่อย่างใด ซึ่งเป็นข้อสรุปที่นักยุทธศาสตร์ของรัสเซียดูเหมือนจะนำมาปฏิบัติใช้กันในยุคสมัยของโซเวียต ดังจะเห็นได้จากที่พลเรือเอก เซอร์นาวิน (Admiral Chernavin) ผู้บัญชาการสูงสุดของกองทัพเรือแห่งสหภาพโซเวียตได้เขียนไว้ดังต่อไปนี้

“ปัจจุบันนี้ ไม่ได้มีขอบเขตของการทำสงครามที่เฉพาะเจาะจงอย่างแท้จริง ชัยชนะได้มาด้วยการรวมกำลัง (ของกองกำลังทุกฝ่ายที่มีอยู่) อันนำมาซึ่งความต้องการในการผนวกความรู้ทุกแขนงในการทำสงครามภายในกรอบแนวคิดในศาสตร์การทหาร”

ประเด็นโดยทั่วไปว่าด้วยคุณลักษณะเฉพาะของการปฏิบัติการทางเรื่อนั้นเป็นที่น่าสนใจของบรรดานักยุทธศาสตร์มาช้านานแล้ว แต่ประเด็นดังกล่าวนี้กลับได้รับความสนใจอย่างเห็นได้ชัดมากยิ่งขึ้นในศตวรรษที่ 21 แนวคิดที่ว่า การรบทางเรือ อากาศและบกมีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันอย่างไรนั้นมีส่วนกำหนดวิธีการในการนำการรบทั้งสามรูปแบบนี้มาผนวกกันในการปฏิบัติการร่วม ด้วยเหตุดังกล่าวนี้เอง การทำสงครามในยุคสมัยใหม่ที่อาศัยการรวมกำลังร่วมกันจึงกลายเป็นประเด็นที่สำคัญมากในปัจจุบันนี้

หลักนิยม (doctrine)

หลักนิยมการรบทางเรือก็คือการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการรบทางเรือในเวลาและสถานที่หนึ่ง ๆ หากทฤษฎีการรบทางเรือเปรียบได้กับศิลปะในการประกอบอาหารแล้ว หลักนิยมก็เปรียบเสมือนกับเมนูอาหารประจำวันนั่นเอง ทั้งหลักนิยมและทฤษฎีต่างก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน หากปราศจากทฤษฎียุทธศาสตร์ ผู้เขียนหลักนิยมก็คงไม่ทราบว่าจะขณะนี้พวกเขา กำลังอยู่ ณ ที่แห่งใด จะเริ่มต้นได้อย่างไร และคงไม่อาจล่วงรู้ว่าจะเดินต่อไปในทิศทางใด หากปราศจากหลักนิยมแล้ว นักเดินเรือก็คงต้องอาศัยเพียงแค่วิวทัศนศาสตร์และสัญชาตญาณที่มีอยู่แต่เพียงอย่างเดียว หรือมีฉะนั้นก็อาจจะต้องเรียกบรรดาทหารเรือทั้งหมดมารวมปรึกษาหารือเพื่อตัดสินใจว่าจะดำเนินการเช่นใดเมื่อกองเรือของฝ่ายศัตรูมาปรากฏอยู่บริเวณน่านน้ำของตน

หลักนิยมเกิดจากระดับสงครามหลายระดับด้วยกัน และดูเหมือนว่าจะเป็นไปตามกำหนดกฎเกณฑ์น้อยที่สุดในระดับยุทธศาสตร์ แต่จะ การสั่งการมากที่สุดเมื่อนำมาใช้กับ “ข้อปฏิบัติในการรบ (Fighting Instructions)” และ “ขั้นตอนทางยุทธวิธี (Tactical Procedures)” ซึ่งเน้นวิธีการคิดและปฏิบัติมากกว่าที่จะเน้นสิ่งที่ทำและคิด หลักนิยมมีพื้นฐานอยู่ที่การประมวลประสบการณ์ที่ผ่านมาในอดีตและค้นพบในสิ่งที่ชาวรัสเซียให้คำจำกัดความว่า “ระเบียบปฏิบัติ (norms)” หรือสิ่งที่เมื่อนำมาปฏิบัติแล้ว มักจะเป็นผลตามที่ตั้งใจไว้ แต่การมีเพียงแค่ประสบการณ์นั้นยังไม่เพียงพอ ยังมีความ

จำเป็นที่ต้องคำนึงถึงดังที่พระเจ้าเฟรเดอริกมหาราช (Frederick the Great) ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ กล่าวคือในบรรดานายทหารทั้งหลายของพระองค์ มีเพียงไม่กี่นายเท่านั้นที่สามารถก้าวขึ้นมาเป็นผู้บัญชาการรบได้

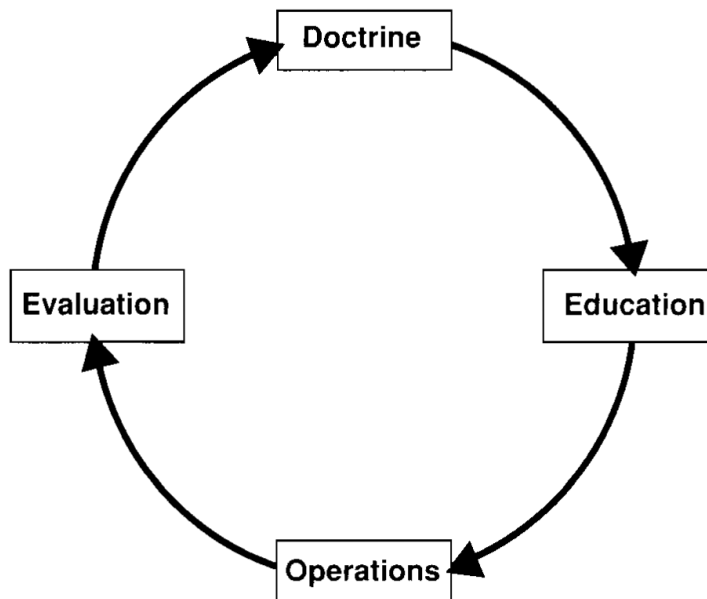
จุดมุ่งหมายของการมีหลักนิยามก็เพื่อช่วยให้ทุกหน่วยรู้สึกถึงวัตถุประสงค์ร่วมกัน เพื่อที่ว่าจะสามารถดำรงการโจมตีศัตรู (ไม่ว่าจะเป็นกองเรือของศัตรูหรือกองกำลังอื่น ๆ) และปฏิบัติการกิจได้อย่างถูกต้องเหมาะสมในการเอาชนะศัตรูเหล่านั้น ปัจจุบัน 4 ประการที่ทำให้หลักนิยามมีความสำคัญมากเป็นพิเศษมีดังต่อไปนี้

- ความเชี่ยวชาญเฉพาะของแต่ละหน่วยภายในกองทัพเรืออาจทำให้เกิดความแตกแยกภายในกองทัพ หรือแม้แต่การต่อสู้ หากผู้คนที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันไม่ผสมผสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันโดยที่ทุกฝ่ายต่างก็มีจุดมุ่งหมายและทิศทางไปในทางเดียวกัน หากจะกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือหลักนิยามจะช่วยผนวกรวมและประสานกองทัพเรือที่มีความแตกต่างกันให้รวมเป็นหนึ่งเดียว
- มีการเน้นถึงความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการปฏิบัติการในระยะไกล ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ทหารเรือจะต้องเข้าใจและปฏิบัติการของตนได้อย่างถูกต้องเพื่อแสดงให้เห็นถึงความมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และเพื่อความเข้าใจวิธีปฏิบัติและความจำเป็นบางประการของหน่วยงานอื่น ๆ ด้วยเหตุผลเช่นนี้เอง การกำหนดหลักนิยามของกองทัพเรือจะต้องสอดคล้องกับหลักนิยามอื่น ๆ ของการปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องและเป็นไปตามลำดับขั้นตอน รวมถึงระดับของการทำสงครามอีกด้วย
- เช่นเดียวกันกับที่มีความต้องการมากยิ่งขึ้นในอันที่จะเข้าร่วมการปฏิบัติการในระดับนานาชาติร่วมกับกองทัพเรือต่างชาติ การจะทำเช่นนี้ได้ต้องอาศัยการพัฒนาหลักนิยามร่วมกันว่าด้วยการปฏิบัติการของกองทัพเรือนานาชาติ การพัฒนาหลักนิยามในการปฏิบัติการดังกล่าวนี้จะมีผลช่วย “ประสานความแตกต่างของโครงสร้างกองทัพและการรักษาความมั่นคงปลอดภัยแห่งชาติ ตระหนักถึงความแตกต่างในศักยภาพของกองทัพ รวมถึงหาวิธีแก้ไขประเด็นในขั้นตอนของการปฏิบัติงานร่วมกันและอุปกรณ์ต่าง ๆ”

- นับวันเรามักพบว่ากองทัพเรือได้รับคำสั่งให้ปฏิบัติภารกิจเพื่อมนุษยธรรมหรือปฏิบัติการรักษาสันติภาพ โดยที่ความคิดแบบดั้งเดิมอย่างเช่น การเอาชนะศัตรูให้ย่อยยับอาจนำมาซึ่งอันตรายและไม่ใช่ว่าสิ่งจำเป็นอีกต่อไป ผู้ที่ปฏิบัติการดังกล่าวนี้ต้องอาศัยหลักการชี้้นำที่ได้จากการไตร่ตรองประสบการณ์ที่ผ่านมาในอดีต

ทั้งหมดนี้อาจฟังดูมีเหตุผล แต่ก็เป็นไปได้ยากในทางปฏิบัติ ในความเป็นจริงแล้ว การที่เราไม่สามารถบังคับและยอมรับในวิธีปฏิบัติตามหลักนิยมได้นั้นอาจนำมาซึ่งความเสียหายครั้งร้ายแรงก็เป็นได้ เมื่อไม่นานมานี้ การศึกษาเกี่ยวกับความเสียหายครั้งใหญ่จากการยกพลขึ้นบกของสหรัฐฯ บนชายหาดโอมาฮา (Omaha beach) ระหว่างการปฏิบัติการนอร์ม็องดีเมื่อปี ค.ศ.1944 เป็นผลมาจากความล้มเหลวของฝ่ายพันธมิตรในการปฏิบัติตามหลักนิยมพื้นฐานบางประการ เป็นไปได้มากทีเดียวที่หลักนิยมที่ผิดพลาดย่อมนำเราไปสู่ความพราชัย ในทางตรงกันข้าม หลักนิยมที่ถูกต้องเหมาะสมก็จะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการรบได้ ดังที่ตอนที่ 4.8 ได้ระบุไว้นั่นเอง

ในระดับยุทธวิธีเช่น NATO's ATP-1 (Allied Tactical Procedures) *Maritime Tactical Signals and Manoeuvring* หลักนิยมเป็นสิ่งที่มีการกำหนดมาแล้วเป็นส่วนใหญ่ หากแต่หลักนิยมในขั้นสูงจะต้องมีการกำหนดที่แน่ชัดตายตัวมากกว่านั้น หลักนิยมเป็นตัวกำหนดจุดเริ่มต้นและทิศทางที่ผู้บัญชาการรบจะต้องตระหนักให้แน่ชัดก่อนออกไปปฏิบัติการไม่ว่าในครั้งใดก็ตาม หลักนิยมเปรียบเสมือนเข็มทิศ “หลักนิยมช่วยกำหนดทิศทางทั่วไปให้กับเรา เราอาจหันเหออกจากเส้นทางนั้นได้บ้างในบางครั้ง หากแต่สิ่งที่เราตั้งเป้าไว้จะเป็นเหมือนจุดมุ่งหมายร่วมกันที่ทำให้เราเดินไปตามเส้นทางนั้นได้อย่างถูกต้องตลอดเส้นทาง”

ภาพ 3.2 กระบวนการพัฒนาของหลักนิยม

อย่างไรก็ตาม หลักนิยมส่วนใหญ่จะเต็มไปด้วยการอ้างอิงที่ทำให้เราจำเป็นต้องตัดสินใจในการนำมาประยุกต์ใช้ คอร์เบตต์ได้กล่าวไว้ว่า “ในการศึกษาการทำสงครามนั้น ไม่มีสิ่งใดที่จะอันตรายมากไปกว่าการที่เราปล่อยให้หลักนิยมกลายเป็นสิ่งที่มาทดแทนวิจารณญาณของเรา” หลักนิยมไม่ใช่หลักทางศาสนา หลักนิยมที่เราใช้มาเป็นเวลาช้านานแล้วยังคงรอการไต่ถาม กระบวนการที่เราคุ้นเคยเป็นอย่างดีสามารถนำมาปรับแต่งได้เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์หนึ่ง ๆ มาฮานได้กล่าวถึงประเด็นเดียวกันนี้ด้วยการเน้นย้ำให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างหลักนิยม (ซึ่งมีองค์ประกอบของความเป็นอิสระที่จะเปลี่ยนแปลงได้) กับกฎเกณฑ์ (ซึ่งปราศจากองค์ประกอบดังกล่าว)

ยิ่งไปกว่านี้ ข้อเท็จจริงที่ว่าสถานการณ์ย่อมเปลี่ยนแปลงเสมอ นั้นหมายความว่า หลักนิยมจะต้องปรับเปลี่ยนได้ ทั้งยังต้องนำหลักนิมนั้น ๆ มาทบทวนและพัฒนาให้ดีขึ้นอยู่เสมออีกด้วย (ศึกษาภาพ 3.2 ประกอบ) หลักนิยมก็เปรียบเสมือนกับวงกลมที่ไม่มีจุดสิ้นสุดซึ่งจะคอยอธิบายสิ่งต่าง ๆ ให้กับนักเดินเรือ โดยที่นักเดินเรือต่างนำหลักนิยมมาทดลองปฏิบัติและปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นโดยอาศัยประสบการณ์ที่ผ่านมา

3.3 วิวัฒนาการของทฤษฎีสุมุททานุภาพในระยะเริ่มแรก

ตาราง 3.1 แสดงให้เห็นว่ายุทธศาสตร์ทะเลไม่มีทางเป็นสิ่งที่คิดขึ้นมาในยุคสมัยใหม่อย่างแน่นอน ในทางตรงกันข้าม แนวคิดส่วนใหญ่ของยุทธศาสตร์ทะเลนั้นได้มาจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบโลกก่อนที่ความสนใจในประเด็นนี้จะปรากฏขึ้นในสมัยต้นศตวรรษที่ 19 เสียด้วยซ้ำไป ถึงแม้ว่าเราจะไม่อาจหาข้อยุติจากคำกล่าวเช่นนี้ได้ แต่ก็ทำให้เรามองเห็นภาพบางอย่างได้อย่างชัดเจนทีเดียว

ประการแรกซึ่งเป็นประเด็นที่เห็นชัดเจนมากที่สุดคือไม่มีประเทศใดที่มีสิทธิขาดว่าด้วยแนวคิดทางทะเล อย่างไรก็ตาม เป็นความจริงที่ว่าแนวคิดของโลกตะวันตกนั้นเป็นแนวคิดที่มีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับมากที่สุด แนวคิดสมัยใหม่ตามแบบฉบับของมาฮานและคอร์เบตต์ (ชาวอเมริกันและอังกฤษตามลำดับ) ส่วนหนึ่งเป็นมุมมองของมาฮานและคอร์เบตต์เอง และส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากสมุททานุภาพที่ประเทศของบุคคลทั้งสองแสดงออกมาให้ประจักษ์ และอีกส่วนหนึ่งเป็นเพราะทั้งมาฮานและคอร์เบตต์ได้เขียนในสิ่งที่กลายมาเป็นจุดสนใจของคนทั่วไป กระนั้นก็ตาม ผลงานเกี่ยวกับเอเชีย-แปซิฟิกที่มีอยู่เพียงน้อยนิดนั้นยังคงเป็นที่น่าประหลาดใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาถึงงานเขียนทางยุทธศาสตร์ของจีนที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก รวมถึงคุณลักษณะทางสมุททานุภาพของจีนอย่างน้อยจนถึงปี ค.ศ. 1500 อิทธิพลของงานเขียนของซุนวูว่าด้วยแนวคิดทางทะเลของจีนและญี่ปุ่นควรได้รับความสนใจมากกว่านี้ ข้อสังเกตเหล่านี้เองได้นำมาปรับใช้กับทฤษฎีสุมุททานุภาพของประเทศในโลกอาหรับด้วยเช่นกัน

ตาราง 3.1 ต้นกำเนิดของแนวคิดทางทะเลจนถึงปี ค.ศ.1900 (ไม่รวมอังกฤษ-อเมริกัน)

<i>Author</i>	<i>Title of work</i>	<i>Year</i>	<i>Country</i>
King Alfonso of Castile	<i>De la guerre que & face por la Mar (Of the War that is Made on the Sea)</i>	1270	Spain
Ahmad Bin Majid	<i>The Benefits and Principles of Oceanography/ Book of Profitable Things Concerning the First Principles and Rules of Navigation</i>	1489	UAE
Suleiman al Malin	<i>Fundamentals for the Mastery of Naval Science</i>	1511	Oman
Antoine de Conflans	<i>Les Faisz de la marine et de la navigaie (On the Nature of the Fleet and Navigation)</i>	1516	France
Alonso de Chaves	<i>Expejode navegantes (Seaman's Glass)</i>	1538	Spain
Pantero Pantera	<i>L'Armata navale (The Navy)</i>	1614	Italy
Comte de Tourville	<i>Signals and Constructions</i>	1691	France
Pere Paul Hoste	<i>L'Art de armees navales ou traité des evolution navales (The Art of Fleets, or a Treatise on Naval Evolution)</i>	1697	France
Vicomte de Morogues	<i>Tactiques naval ou traité des evolutions et des signaux (Naval Tactics or a Treatise on Evolutions and Signals)</i>	1763	France
Vicomtede Grenier	<i>L'Art de la Guerre sur Mer ou Tactique Navale (The Art of War at Sea, or Naval Tactics)</i>	1787	France
Audibert Ramatuelle	<i>Cours Elementaire de Tactique Navale (Elementary Course on Naval Tactics)</i>	1802	France
Giulio Rocco	<i>Riflessioni sul potere marittimo (Considerations of Maritime Power)</i>	1814	Italy
Rear Admiral Jean Grivel	<i>Considerations Navale (Naval Considerations)</i>	1832	France
Rear Admiral Jean Grivel	<i>De La Marine Militaire (On the Fleet)</i>	1837	France
Lt Capt. V. Berezin	<i>Morskaya Taktika (Naval Tactics)</i>	1880	Russia
Stepan O. Makarov	<i>Discussion of Questions in Naval Tactics</i>	1898	Russia
Domenico Bonamico	<i>Il Potere Maritimo (Maritime Power)</i>	1899	Italy

ประการที่สอง ตำราเหล่านี้ไม่ได้จำกัดหรือให้ความสำคัญเพียงแค่ต้นปลีกย่อยทางทะเลเท่านั้น นอกเหนือจากการให้ข้อมูลอย่างละเอียดว่าด้วยการเดินเรือในมหาสมุทรอินเดียแล้ว อาห์มาต บิน มาฮิด (Ahmad bin Majid) ผู้แต่งเรื่อง “ราชสีห์แห่งทะเล (Lion of the Sea)” ยังได้เน้นย้ำถึงข้อดีทางการเงินที่เราอาจได้จากการค้าขายทางเรือ ทั้งยังได้ให้คำแนะนำนานัปการแก่นักเดินเรือ ชื่อผลงานของกุยลิโอ รอกโก (Giulio Rocco) และโดมินิโก โบนามิโก (Domenico Bonamico) ยังชี้ให้เห็นว่านักเขียน

ทั้งสองคนนี้ต่างก็ให้ความสำคัญเป็นอันมากกับแง่มุมต่าง ๆ ของสมุทรทฤษฎี และผลกระทบที่สมุทรทฤษฎีมีต่ออิตาลี

ประการที่สามก็คือการมุ่งเน้นไปที่ทฤษฎีทางทะเลนั้นสามารถนำมาปรับใช้กับการจัดกำลังทางเรือได้เป็นอย่างดี ได้มีการนำทฤษฎีดังกล่าวนี้ไปขยายผลจากการเป็นเพียงแค่แนวคิดทางยุทธวิธีและเทคนิคไปเป็นแนวคิดทางยุทธศาสตร์ที่มีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น จุดเริ่มต้นมักอยู่ที่ความกังวลในอันที่จะชี้แนะว่าจะแสวงหาโอกาสในการมีชัยชนะในการทำสงครามให้ได้มากขึ้นได้เช่นไร ตัวอย่างเช่น ชาเวส (Chaves) ได้ชี้แนะให้เห็นถึงข้อดีของการประเมินสภาพภูมิอากาศในการจัดวางกำลังของกองเรือรบ วิธีปฏิบัติการในอันที่จะเสริมศักยภาพในการต่อสู้ให้ได้มากที่สุด และสิ่งนี้คือข้อความเดียวกับที่เดอ ตูร์วิลล์ (de Tourville) เดอ โมรอก (de Morogues) จอห์น เคลิร์ก แห่งเอลดีน (John Clerk of Eldin) รวมถึงหนังสือชุด “ข้อปฏิบัติการในการรบ (Fighting Instructions)” ที่กองทัพเรือแห่งสหราชอาณาจักรนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1653 ได้กล่าวไว้เช่นเดียวกัน ตลอดศตวรรษที่ 18 ได้มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นในอันที่จะมุ่งเน้นไปที่วิธีการในการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกระบวนเรือ รวมถึงประสิทธิภาพในการควบคุมบังคับบัญชาการรบ โดยได้มีการแนะนำให้ปรับปรุงระบบสัญญาณทางทะเลให้ดีขึ้นกว่าเดิม หนังสือเหล่านี้ต่างก็เต็มไปด้วยแผนภาพที่อธิบายถึงรูปแบบของการจัดกระบวนเรือและมุมต่าง ๆ ในการบุกเข้าโจมตี

ประเด็นที่ผลงานข้างต้นเหล่านี้ให้ความสำคัญมากที่สุดก็คือ การปฏิบัติการของกองเรือในอันที่จะทำให้อำนาจการยิงของตนมีแสนยานุภาพสูงสุด ความคาดหวังอยู่ที่ความสามารถในการนำกองกำลังทั้งหมดที่มีอยู่ต่อกรกับกองกำลังเพียงบางส่วนของฝ่ายศัตรู และคอยสกัดกันไม่ให้ศัตรูสามารถทำเช่นเดียวกันนี้กับฝ่ายเราได้ คำแนะนำเช่นนี้ได้มีการปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัยและตามประสบการณ์ที่ผ่านมา โดยส่วนใหญ่แล้วจะมุ่งเน้นไปที่การปฏิบัติการรบและการทำสงครามในระดับยุทธวิธี คำชี้แนะเหล่านี้ยังถือว่าเป็นแนวทางที่กองทัพเรือพึงยึดถือปฏิบัติ โดยโทนของคำแนะนำเหล่านี้จะเป็นไปในเชิงการออกคำสั่งและชี้แนะ ทั้งยังมุ่งเน้นไปที่ยุทธวิธีในการทำสงครามอีกด้วย

ศตวรรษที่ 18 นับว่าเป็นยุคสมัยที่บรรดานายทหารเรือมักจะถูกนำตัวไปดำเนินคดีในชั้นศาลหรือบางครั้งก็ถูกประหารชีวิตอันเป็นผลมาจากความล้มเหลวในการสู้รบเนื่องจากไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ได้ระบุไว้ใน “คู่มือการต่อสู้” นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา คำว่า “หลักนิยม” จึงมีความหมายในเชิงที่ไม่ดีนัก เพราะดูเหมือนว่าคำ ๆ นี้จะเป็นต้นเหตุที่นำบรรดาผู้บัญชาการรบหลายแต่หลายรายไปสู่การ “ยึดติดกับตำรา” ด้วยความหวังว่าพวกเขาจะไม่ปฏิบัติตามการผิดพลาดในการทำสงคราม จอห์น เคลิร์ก แสดงความกังวลเป็นอันมากถึงผลที่ติดตามมาของการทำเช่นนี้ และเขาปรารถนาเป็นอย่างยิ่งที่จะแก้ไขความผิดพลาดดังกล่าวนี้ สำหรับเคลิร์กแล้ว เหตุการณ์ที่เปรียบเสมือนฟางเส้นสุดท้ายก็คือการโจมตีที่ “ปราศจากความเฉียบขาด” เมื่อปี ค.ศ.1781 โดยพลเรือโทเกรฟส์ (VADM Graves) ที่อ่าวเชสซาพีก (Chesapeake) ต่อกองเรือรบของฝรั่งเศส ความล้มเหลวในการปฏิบัติการครั้งนี้ทำให้พลเรือโทเกรฟส์ละทิ้งลอร์ด คอร์นวอลล์ (Lord Cornwallis) และ “กองกำลังฝีมือดี” ไว้ที่ยอร์กทาวน์ (Yorktown) ซึ่งเท่ากับเป็นการปล่อยให้กองทัพเรือของสหราชอาณาจักรเผชิญชะตากรรมแต่เพียงลำพัง (ศึกษาภาพ 3.3 ประกอบ)

สิ่งนี้คือตัวอย่างสุดท้ายที่แสดงให้เห็นว่าสหราชอาณาจักรได้ถูกกองทัพเรือของฝรั่งเศส “สร้างความประหลาดใจ” ให้กับฝ่ายตน และไม่สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายในการรบได้ตามที่ตั้งไว้ เห็นได้ชัดเจนว่ากรณีเช่นนี้ไม่อาจอธิบายด้วย “ความมีจิตวิญญาณของบรรดานายทหารเรือ” ได้ ดังนั้นจึงเป็นผลมาจากข้อเท็จจริงที่ว่า

“ฝรั่งเศสซึ่งเป็นศัตรูของเรามีความรู้และความเชี่ยวชาญเหนือกว่า พวกเขาได้นำระบบในการบริหารจัดการกองเรือขนาดใหญ่มาปรับใช้ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นระบบที่พวกเราไม่เคยล่วงรู้หรือไม่มีประสบการณ์มาก่อน หรืออีกนัยหนึ่งก็คือเรายังคงใช้วิธีการ คำสั่งแบบเดิม ๆ ซึ่งสมควรจะเลิกนำมาใช้เสียแล้วเมื่อพิจารณาว่าขณะนี้ได้มีการพัฒนาก้าวหน้าไปมากเพียงใด”

ที่สำคัญก็คือเคลิร์กก็คิดเห็นว่ากองทัพเรือแห่งสหราชอาณาจักรมักยึดติดอยู่กับการโจมตีจากทิศเหนือลม ซึ่งทำให้พวกเขาหลงลืมการปฏิบัติการในด้านอื่น ๆ ที่อาจ

เป็นไปได้และส่งผลดี เคลิร์กสรุปว่าปัญหานี้มีสาเหตุมาจากการที่กองทัพเรือแห่งสหราชอาณาจักร “ปฏิเสธยุทธวิธีการรบทางเรือโดยสิ้นเชิง” นั่นเอง

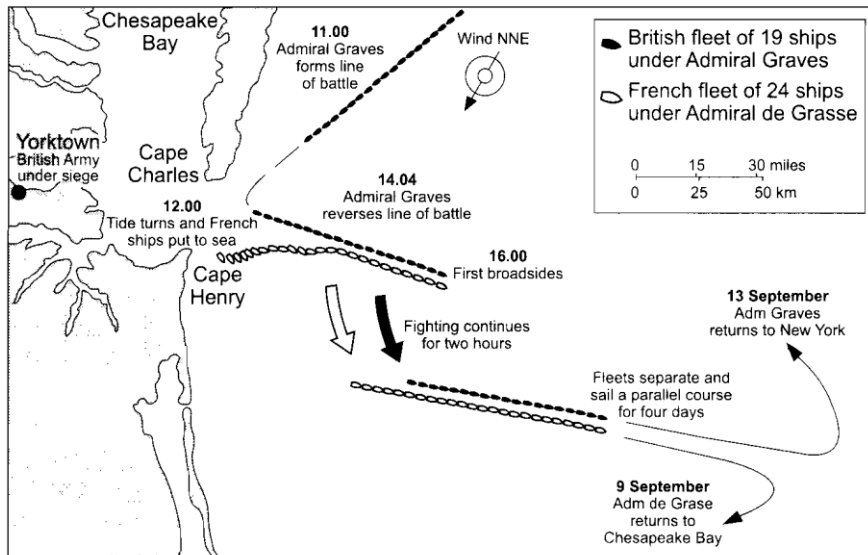
“ถึงแม้ว่าเราจะมีความรู้ในการปฏิบัติการทางเรือในระดับสูงอย่างเห็นได้ชัด อย่างไรก็ตามยุทธวิธีการรบทางเรือของเรายังคงเป็นแบบดั้งเดิมและไม่มีการพัฒนาการไปมากนัก”

เคลิร์กตั้งใจมั่นที่จะเปลี่ยนแปลงสิ่งนี้ให้ได้ ความพยายามของเคลิร์กก็ไม่ต่างไปจากความพยายามของนักยุทธศาสตร์ทะเลรายอื่นซึ่งไม่เพียงแต่มุ่งมั่นในการผลิตตำราออกมาเท่านั้น แต่ยังปรารถนาให้มีการนำแนวทางที่เสนอแนะไปปฏิบัติจริงอีกด้วย เคลิร์กตั้งใจมั่นที่จะเป็นผู้นำให้กับบรรดานายทหารเรือที่มีฝีมือทั้งหลาย กองทัพเรือแห่งสหราชอาณาจักรได้นำแนวปฏิบัติใหม่ ๆ ที่สร้างสรรค์และกล้าได้กล้าเสียไปปรับใช้จริงในการทำสงครามในช่วงปลายศตวรรษที่ 18 หากแต่เป็นเรื่องยากที่จะสร้างจุดเชื่อมโยงของความเป็นเหตุเป็นผลระหว่างการปฏิบัติการในสมัยดังกล่าวนี้กับความพยายามของเคลิร์กดังที่เราได้เห็นมาก่อนหน้านี้แล้ว

ประการที่สี่คือเราพบว่าบ่อยครั้งที่แรงจูงใจของการสร้างแนวความคิดก็คือความพยายามในการประเมินนัยสำคัญของเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงอื่น ๆ ในเวลาที่มีการปฏิวัติอุตสาหกรรมเริ่มจะส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงของขนาดและรูปร่างของกองเรือรบ นักเขียนว่าด้วยปฏิบัติการทางเรือจึงเริ่มที่จะระบุถึงผลที่อาจเกิดตามมาจากการทำสงครามทางเรือ พลเอก อองรี เป็ชองส์ (General Henri Paixhans) ช่วงทศวรรษที่ 1820 เป็นหนึ่งในบรรดานักเขียนเหล่านี้ เป็ชองส์สนับสนุนให้มีการต่อเรือที่ทำมาจากเหล็กที่มีความแข็งแรงและคงทน โดยมีปืนขนาดใหญ่เพียงไม่กี่กระบอกที่สามารถจะยิงกระสุนใส่กองเรือของอังกฤษให้พ้นไปจากน่านน้ำได้เป็นผลสำเร็จ ด้วยการทำเช่นนี้ เป็ชองส์ได้นำกองทัพเรือไปสู่ยุคสมัยที่การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางเทคโนโลยีทางทะเลเป็นผลให้เกิดความคิดเห็นที่แตกต่างในประเด็นที่ว่ากองทัพเรือควรปฏิบัติภารกิจเช่นไร บางคนคาดการณ์ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงจากบทบาทหนึ่งไปสู่อีกบทบาทหนึ่ง

ตัวอย่างเช่น พลเรือเอก ฌอง กริเวล (Admiral Jean Grivel) ต้องการให้ฝรั่งเศสรวมกำลังในการสร้างกองเรือที่มีประสิทธิภาพสูงสุดในการทำสงครามเรือดำในหนังสือของ พลเรือเอก สเตปัน มาการอฟ (Admiral Stepan Makarov) แห่งกองทัพเรือ

รัสเซียที่ชื่อว่า การอภิปรายว่าด้วยประเด็นทางยุทธวิธีการรบทางเรือ (*Discussion of Questions in Naval Tactics*) มาการอฟได้กล่าวถึงยุทธวิธีของเรือตอร์ปิโดที่มีความเชี่ยวชาญ ทั้งยังได้กล่าวถึงเทคโนโลยีใหม่ ๆ และผลกระทบที่มีต่อการปฏิบัติการทางเรือ มาการอฟได้เน้นย้ำไปที่การทำสงครามในระดับยุทธวิธี สำหรับมาการอฟแล้ว รายละเอียดทางเทคนิคที่แม่นยำที่เที่ยงตรงของตะขอเหล็กที่ใช้เกี่ยวเรือที่ดีที่สุดเป็น ประเด็นที่มีคุณค่ามากพอที่จะนำมาวิเคราะห์อย่างละเอียดต่อไป โดยวิเคราะห์หาคำตอบไปกับการบัญชาการ ความเป็นผู้นำและการปฏิบัติการทางเรือครั้งสำคัญ ๆ ของสหราชอาณาจักร

ภาพ 3.3 การปฏิบัติการยอร์กทาวน์/เซสซาฟิก ปี ค.ศ.1781

แต่ทั้งหมดที่กล่าวมานี้เป็นเพียงแค่บทเริ่มต้นของแนวคิดใหม่ ๆ เกี่ยวกับทะเลที่เกิดขึ้นในตอนปลายของศตวรรษที่ 19 และตอนต้นของศตวรรษที่ 20

3.4 มาฮานและแนวโน้มในการสร้างกองทัพเรือแบบ “บลูวอเตอร์” (bluewater)

เดวิสกล่าวว่า “เป็นประเด็นที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง” ขณะวางหนังสือ *อิทธิพลของสมุทรทาทานูภาพ* (*Influence of Sea Power*) ของมาฮานลงบนโต๊ะ ทุกคนที่รับประทานอาหารเช้าต่างนั่งเงิบ ขณะที่เดวิสยังคงอธิบายต่อในประเด็นสำคัญ ๆ เดวิสเป็นคนฉลาด แต่พูดไม่ค่อยเก่งนัก

“ชาวเยอรมนีไม่มีอาณานิคม และจะต้องมีให้จงได้เหมือนกับประเทศของเรา เยอรมนีไม่อาจล่าอาณานิคมใหม่ ๆ ทั้งยังไม่อาจรักษาอาณานิคมของตนเอาไว้ได้ เยอรมนีไม่สามารถรักษาการค้าที่ยิ่งใหญ่ของตนได้หากปราศจากความแข็งแกร่งของกองทัพเรือ สมุทรทานุภาพเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งในปัจจุบันนี้ไม่ใช่หรือ และอย่าคิดว่านี่คือความคิดของข้าพเจ้าแต่เพียงผู้เดียว” เดวิสกล่าวต่อด้วยความชื่อ “นี่คือความคิดของมาฮานและบรรดาคนเหล่านั้นต่างหากเล่า”

“ข้าพเจ้ารู้มากพอที่จะเป็นผู้ฟังที่ชาญฉลาด และถึงแม้จะรู้สึกหิวอยู่ในขณะนี้แต่ก็ยังปรารถนาจะฟังเขาพูดเสียก่อน”

“ข้าพเจ้าไม่ได้ทำให้พวกท่านรู้สึกเบื่อใช่หรือไม่” เดวิสกล่าวในทันทีทันใด

ข้าพเจ้าได้แย้งว่า “ข้าพเจ้าคิดว่าไม่หรอกนะ แต่ท่านอาจจะอยากมองดูหมูก่อนนั้นเสียหน่อย”

เออร์สไกน์ ซิลเดอร์ (Erskine Childers), *The Riddle of the Sands*

วีรบุรุษของเออร์สไกน์ ซิลเดอร์ที่อยู่ในผลงานอันมีชื่อของเขาในปี ค.ศ. 1903 ต่างก็เป็นทหารเรือที่มีคุณลักษณะเฉพาะของศตวรรษที่ 20 ที่ชื่นชอบในผลงานและมุมมองความคิดของอัลเฟรด เทเยอร์ มาฮาน (Alfred Thayer Mahan) นายทหารเรือสหรัฐฯ แต่ก็ไม่ต่างไปจากคนอื่น ๆ ที่มีโอกาสได้อ่านและทำความเข้าใจผลงานที่ยิ่งใหญ่เพียงไม่กี่เล่มเท่านั้น

มาฮานเกิดในปี ค.ศ. 1840 เป็นบุตรของอาจารย์ประจำโรงเรียนนายร้อยเวสต์-พอยต์ (West Point Military Academy) มาฮานได้เข้าร่วมกองทัพเรือสหรัฐฯ และมีความสนใจในประวัติศาสตร์เป็นอย่างมาก หลังจากได้ศึกษาผลงานของมอมเซิน (Mommsen) ที่ชื่อว่า *ประวัติศาสตร์ของโรม (History of Rome)* ที่อยู่ในห้องสมุดของชมรมภาษาอังกฤษลิมา (Lima's English Club) มาฮานได้เกิดแรงบันดาลใจและเริ่มคิดถึงประเด็นว่าด้วยสมุทรทานุภาพอย่างจริงจัง รวมทั้งบทบาทและความสำคัญของสมุทรทานุภาพ ท้ายที่สุด มาฮานจึงได้สมัครเข้าเป็นอาจารย์ประจำวิทยาลัยการทัพเรือสหรัฐฯ (US Naval War College) ที่เพิ่งเปิดขึ้นใหม่ที่เมืองนิวพอร์ต (Newport) โรดไอแลนด์ (Rhode Island) หนังสือที่มีชื่อเสียงของมาฮานที่ชื่อ *อิทธิพลของสมุทรทานุภาพที่มีต่อประวัติศาสตร์ระหว่างปี ค.ศ. 1660-1783 (The Influence of Sea Power upon History 1660-1783)* ได้รับการตีพิมพ์ขึ้นในปี ค.ศ. 1890 และเป็นที่ยกย่องถึงเป็นอันมาก นักเขียนหลายรายดำเนินรอยตามมาฮาน มาฮานถึงแก่กรรมในปี ค.ศ. 1914

มาฮานและนักเขียนในยุคสมัยเดียวกันต่างก็ได้ประโยชน์เป็นอย่างมากจากความตื่นตัวและการให้ความสนใจในประวัติศาสตร์ทางทะเลในฐานะที่เป็นคลังแห่งประสบการณ์ที่ควรค่าแก่การนำไปศึกษาต่อ ความสนใจเช่นนี้ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากผลงานที่ศาสตราจารย์เซอร์ จอห์น น็อกซ์ ลอว์ตัน (Sir John Knox Laughton) ได้เป็นผู้บุกเบิกไว้ ซึ่งผลงานของศาสตราจารย์ท่านนี้มีส่วนในการเริ่มต้นความสนใจในประวัติศาสตร์ทางทะเลในฐานะที่เป็นวิชาหนึ่ง และในฐานะที่เป็นจุดเริ่มต้นกระบวนการในการศึกษาในหัวข้อนี้ให้จริงจังมากยิ่งขึ้น ด้วยความช่วยเหลือเช่นนี้เอง มาฮานจึงได้เริ่มต้นเขียนผลงานมากกว่า 5,000 หน้าระหว่างปี ค.ศ.1883 และ 1913 ระหว่างช่วงเวลานี้ ความคิดเห็นของมาฮานได้เปลี่ยนแปลงไป ทั้งยังเกิดความขัดแย้งในความคิดของตัวเองอีกด้วย ในยุคสมัยของมาฮานนั้น ภาษาอังกฤษที่เขาใช้ในงานเขียนมีความไพเราะ ประโยคที่เขียนยาวและซับซ้อน วิธีการที่เขาใช้ในการศึกษาประวัติศาสตร์ทางทะเลนั้นเป็นไปตามลำดับเวลามากกว่าจะเป็นไปตามเนื้อหา มีการอภิปรายและวิเคราะห์กระจัดกระจายอยู่ในผลงานเต็มไปหมดจนทำให้การหาข้อสรุปจากความคิดเห็นที่มาฮานได้แสดงไว้เป็นไปได้ยากยิ่งนัก ผลงานเล่มหนึ่งที่มาฮานต้องการรวบรวมแนวคิดทั้งหมดของเขาเข้าไว้ด้วยกันซึ่งมีชื่อว่า *ยุทธศาสตร์ทางเรือ (Naval Strategy)* เป็นผลงานที่ทั้งมาฮานและผู้อ่านรู้สึกไม่ค่อยพึงพอใจนัก ด้วยเหตุผลทั้งหมดเหล่านี้ จึงเป็นไปได้ง่ายมากที่ผลงานของมาฮานจะได้รับการตีความไปในทางที่ผิดหรือแนวคิดสำคัญที่เขาต้องการนำเสนอถูกมองข้ามไป

สิ่งสำคัญก็คือมาฮานได้ริเริ่มพัฒนาแนวคิดดั้งเดิมว่าด้วยการปฏิบัติการทางเรือให้เป็นที่ไปในทางยุทธศาสตร์มากยิ่งขึ้น เพราะแนวคิดส่วนใหญ่จะนำเสนอเชิงยุทธวิธีเสียมากกว่า มาฮานยังพยายามปลุกฝังแนวคิดยุทธศาสตร์ทะเลในวงกว้างเช่นเดียวกับ เคลลาเชวิทซ์และโฆมินิ มาฮานได้อธิบายถึงสถานะของสมุททานุภาพในภาคทฤษฎีและปฏิบัติของการเมืองระหว่างประเทศไว้อย่างลึกซึ้งมากกว่าที่คนทั่วไปตระหนักถึงความสำคัญ of ประเด็นนี้เสียด้วยซ้ำไป

เป็นเรื่องยากที่จะสรุปแนวความคิดของมาฮานได้อย่างถูกต้องแม่นยำ แต่ไม่ต้องสงสัยเลยว่าประเด็นหลักที่มาฮานให้ความสนใจคือการแก้ไขความเข้าใจผิด ๆ ที่มาฮาน

พบอยู่รอบ ๆ ตัวเขาเกี่ยวกับบทบาทและความสำคัญของสมุทรทานุภาพแม้แต่ในหมู่บ้านเดินเรือเองก็ตาม ในยามบ้านเมืองสงบสุข แสสนยานุภาพของชาติ เสถียรภาพและความมั่งคั่งจะขึ้นอยู่กับทะเลในฐานะที่เป็นเส้นทางในการคมนาคมขนส่ง ในยามสงคราม สมุทรทานุภาพเป็นผลมาจากความยิ่งใหญ่ทางทะเล ทั้งยังเป็นวิธีการในการโจมตีเรือสินค้าของฝ่ายศัตรูและการคุกคามผลประโยชน์ของศัตรูที่อยู่บนชายฝั่ง และในขณะเดียวกัน ยังคอยคุ้มกันผลประโยชน์ของฝ่ายเราเองอีกด้วย ความได้เปรียบเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญมากดังที่ประวัติศาสตร์ของอังกฤษในยุคสมัยที่มาฮานได้ทำการศึกษาขึ้นได้ชี้ให้เห็นอย่างเด่นชัดว่าสมุทรทานุภาพจะเฟื่องฟูเป็นอันมากไม่ว่าจะในยามที่บ้านเมืองสงบสุขหรือทำสงคราม ทั้งยังมีส่วนกำหนดเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบนโลกใบนี้อีกด้วย สรุปความคิดของมาฮานได้ว่า “การควบคุมทะเลด้วยการค้าทางทะเลและแสสนยานุภาพที่ยิ่งใหญ่ของกองทัพเรือ นั้นหมายถึงอิทธิพลที่แผ่ขยายไปทั่วทุกมุมโลก และเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งกว่าอำนาจทางด้านวัตถุหรือความมั่งคั่งของชาติ” อย่างไรก็ตาม มาฮานใช้ความระมัดระวังที่จะไม่กล่าวถึงความสำคัญของสมุทรทานุภาพเกินความจริง สมุทรทานุภาพเป็น “ปัจจัยสำคัญเพียงประการเดียวที่ทำให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้าหรือเสื่อมถอย”

สมุทรทานุภาพมีจุดเชื่อมโยงที่ปราศจากความสลับซับซ้อน การค้าขายนำมาซึ่งความมั่งคั่งอันนำมาสู่ความแข็งแกร่งทางทะเล ความแข็งแกร่งทางทะเลช่วยคุ้มกันการค้าซึ่งในทางกลับกันจะขึ้นอยู่กับปัจจัยดังต่อไปนี้

- ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ (เช่น การเข้าถึงเส้นทางทางทะเล เป็นต้น)
- ลักษณะรูปร่างขอบฝั่งของประเทศ (เช่น ท่าเรือ เป็นต้น)
- การขยายอาณาเขตและขอบเขตของดินแดน
- จำนวนประชากร
- อุปนิสัยประจำชาติ
- คุณลักษณะของรัฐบาล

ความแข็งแกร่งทางทะเลเห็นได้ชัดเจนที่สุดจากจำนวนเรือรบที่มีอยู่และการจัดวางกำลังเรือรบเหล่านั้นเพื่อปฏิบัติการต่อต้านฝ่ายศัตรู

“กองทัพเรือที่ต้องการทำสงครามทางเรืออย่างเด็ดขาดจะต้องมีเรือรบขนาดใหญ่ที่มีแสนยานุภาพสูงในการต่อสู้ อีกทั้งลักษณะและประเภทของเรือจะต้องคล้ายคลึงกันเพื่อให้การเคลื่อนทัพเป็นไปอย่างมีระเบียบแบบแผนซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการรวมกำลัง”

หนังสือของมาฮานหลายต่อหลายเล่มได้เน้นย้ำถึงการทำสงครามระหว่างการรวมกำลังของกองเรือรบขนาดใหญ่ที่เป็นเสมือนตัวชี้ขาดของสมุททานุภาพ ผลของการทำสงครามไม่เพียงแต่ขึ้นอยู่กับคุณภาพของเรือรบที่นำมาร่วมปฏิบัติการเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับ การฝึกฝน ขวัญและกำลังใจ ประสิทธิภาพในการบัญชาการรบ การจัดวางกำลังทางยุทธวิธี (โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้กองกำลังทั้งหมดที่เรามีอยู่ต่อกรกับกองกำลังเพียงบางส่วนของฝ่ายศัตรู) และเหนือสิ่งอื่นใดก็คือวิถุญาณของการต่อสู้ ความปรารถนาที่จะทำลายฝ่ายตรงข้ามให้แหลกสลายลงให้ได้ เนื่องจากมาฮานเน้นย้ำเรื่องการทำลายล้างกองกำลังหลักของฝ่ายตรงข้ามเช่นนี้เองที่ทำให้ในบางคราวมาฮานก็ไม่ต่างไปจากเคลา-เชวิทซ์ที่ให้ความสำคัญกับประเด็นดังกล่าวนี้ในการปฏิบัติการทางบก

ก่อนที่เราจะศึกษาปรัชญาของมาฮานต่อไปนั้น เราควรพิจารณาในประเด็นบางประการเสียก่อน

- มาฮานเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าการสู้รบไม่ใช่สิ่งจำเป็นเสมอไป คู่ต่อสู้อาจจะรู้สึกตื่นตระหนกและหวาดกลัวเพียงได้เห็นกองกำลังที่เหนือกว่าของฝ่ายตรงข้ามโดยยังไม่จำเป็นต้องเริ่มทำสงครามเลยเสียด้วยซ้ำไป อาจเป็นไปได้ว่าสมุททานุภาพจะ “ปรากฏขึ้นมายังฉากหลังของการทำสงคราม... โจมตีอย่างซึ่งหน้าในช่วงเวลาที่ไม่ถึงจินเกินไปนัก”
- มาฮานย้ำว่าการมีสมุททานุภาพไม่ได้หมายความว่ากองเรือขนาดเล็กจะปราศจากซึ่งแสนยานุภาพ

“ไม่จำเป็นเลยที่จะต้องมียุทธเรือที่ยิ่งใหญ่ที่สุดเพื่อที่จะทำให้ผู้อื่นหวาดกลัวและยับยั้งไม่ให้คู่ต่อสู้เข้าสู่สมรภูมิรบ หากกองกำลังที่มีขนาดเล็กกว่ามากได้ได้รับการจัดวางในตำแหน่งที่เหมาะสมและได้เปรียบกว่าก็อาจจะปฏิบัติการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่ากองเรือที่มีขนาดใหญ่กว่ามากก็เป็นได้”

- การพึ่งพาเพียงแต่กำลังรบที่ชำนาญอย่างเดียวไม่เพียงพอ สงครามที่เป็น

“การต่อสู้อย่างแท้จริงนั้นเป็นเพียงเหตุบังเอิญเท่านั้น” การทำสงครามก็ไม่ต่างไปจากการปฏิบัติการอื่น ๆ ตรงที่จุดมุ่งหมายที่แท้จริงอยู่ที่การได้มาซึ่งผลลัพธ์ที่ดีที่สุดโดยสูญเสียน้อยที่สุดหรือดังที่ พลเรือเอก ทุร์วิลล์ แห่งราชนาวิฝรั่งเศสได้กล่าวไว้เมื่อสองร้อยกว่าปีก่อนว่า ‘ชัยชนะที่งดงามที่สุดก็คือชัยชนะที่เสียเลือดเนื้อและทรัพยากรน้อยที่สุด’ ผลลัพธ์ดังกล่าวนี้มักจะมาจากความกล้าและสติปัญญาอันชาญฉลาดมากกว่าความระมัดระวังที่มากเกินไป”

สมุททานุภาพอันเป็นผลมาจากวิธีการเหล่านี้ทำให้การปิดล้อมทางการค้าเกิดขึ้นได้ และนี่ก็เป็นวิธีการที่แท้จริงเพียงวิธีการเดียวที่ทำให้การค้าของศัตรูมีอันต้องหยุดชะงักและบรรลุผลในทางยุทธศาสตร์ที่เด็ดขาดได้ สิ่งนี้คือการแสดงออกอย่างแท้จริงถึงการมีสมุททานุภาพ ทั้งยังได้ประสิทธิผลดียิ่งกว่าแนวคิดทางเลือกในการ “สงครามเรือค้า (guerre de course)” ระบบการค้าทางทะเลที่มีการพัฒนาอย่างเต็มที่ที่มีความแข็งแกร่งมากเกินกว่าจะได้รับอันตรายจากการถูกโจมตีประปราย “ผู้ที่แข็งแกร่งอย่างแท้จริงไม่อาจถูกบีบให้ละทิ้งหน้าที่ของตนถึงแม้จะถูกเข็มทิ่มแทงตามร่างกายอยู่ก็ตาม”

มาฮานได้ทำในสิ่งที่ตรงกันข้ามกับข้อเรียกร้องจากนักวิจารณ์บางราย โดยเขาได้เน้นย้ำถึงผลกระทบของการทำสงครามทางเรือที่มีต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบนฝั่งถึงแม้ว่าความเกี่ยวข้องดังกล่าวจะมีการระบุเป็นนัย ๆ มากกว่าจะเป็นความจริง ในหนังสือที่มาฮานได้รับการกล่าวขานถึงมากที่สุด มีการอ้างถึงปฏิบัติการที่ยอร์กทาวน์พอสมควร เนื่องจากกองทัพเรือสหราชอาณาจักรไม่อาจสกัดกั้นการเดินทางมาเสริมกำลังของฝรั่งเศสและสหรัฐฯ ทั้งยังไม่สามารถส่งเสบียงไปเสริมให้กับกองกำลังของตนเองที่ปิดล้อมอยู่ที่ยอร์กทาวน์ในขณะนั้น กองทัพเรือสหราชอาณาจักรจึงทำให้กองทัพอเมริกันพ่ายแพ้ และด้วยเหตุดังกล่าว กองทัพเรือฝรั่งเศสจึงสามารถโจมตีกองกำลังที่อยู่บนฝั่งได้เป็นผลสำเร็จ อันทำให้ผลของการทำสงครามเปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิง หากแต่นอกเหนือไปจากคำวิจารณ์ทั่ว ๆ ไปทั้งจากวอชิงตันและคลินตันแล้ว ก็ไม่มีคำอธิบายเพิ่มเติมว่าเหตุใดการปฏิบัติการดังกล่าวนี้จึงได้ผล หากพิจารณากันโดยทั่วไปแล้ว การปฏิบัติการครั้งนี้เป็นผลมาจากความล้มเหลวของมาฮานที่ไม่อาจนำการทำสงครามในระดับปฏิบัติการมาใช้ให้สัมฤทธิ์ผลได้ ซึ่งเราจะได้อธิบายในตอน 3.7 ต่อไป

คำวิจารณ์ที่ว่ามาฮานไม่สามารถรับมือกับประเด็นต่าง ๆ ที่กองทัพเรือทำนั้นยังน้อยเกินไป ในความเป็นจริงแล้ว ผลงานเล่มแรกของเขาที่ชื่อว่า *The Gulf and Inland Waters* ซึ่งตีพิมพ์เมื่อปี ค.ศ.1883 เป็นผลงานที่ในปัจจุบันนี้อาจจะเรียกได้ว่าเป็นการปฏิบัติการตามแนวแม่น้ำและชายฝั่งมหาสมุทรในสมัยสงครามกลางเมืองในสหรัฐอเมริกา และการเน้นย้ำก็อยู่เพียงแค่การทำสงครามของเรือรบขนาดเล็กและการปฏิบัติการร่วมเท่านั้น มาฮานระบุไว้อย่างชัดเจนว่าชัยชนะของกองทัพฝ่ายเหนือด้วยการปฏิบัติการในการบุกไปยึดเมืองนิวยอร์กลินส์ (New Orleans) เมืองโมบิล (Mobile) และแม่น้ำมิสซิสซิปปี (Mississippi) ได้ทำให้กองทัพฝ่ายใต้แตกแยก ทั้งยังทำให้ฝ่ายนี้สูญเสียเงินในการทำสงครามไปเป็นอันมาก และด้วยเหตุนี้ ฝ่ายเหนือจึงประสบชัยชนะได้ง่ายดายยิ่งขึ้น ยิ่งไปกว่านี้ มาฮานตระหนักเป็นอย่างดีถึงความสำคัญของการตั้งรับอย่างมีประสิทธิภาพตามแนวชายฝั่ง หากแต่ประเด็นของมาฮานก็คือสมุททานุภาพเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในอันที่จะได้มาซึ่งความได้เปรียบเหล่านี้ กองกำลังทางเรือไม่ควรละทิ้งภารกิจในการต่อสู้เพื่อรักษาไว้ซึ่งการควบคุมทะเลเพียงเพื่อจะมาปฏิบัติการเล็ก ๆ น้อย ๆ เหล่านี้ มาฮานสรุปว่า “ท่าเรือควรมีสถิติภาพพอที่จะปกป้องตนเองได้ เพราะการปฏิบัติหน้าที่ของกองเรืออยู่ในทะเลเปิด จุดมุ่งหมายของกองทัพเรือก็คือการโจมตีมากกว่าจะเป็นการตั้งรับ และเป้าหมายของการโจมตีจะต้องอยู่ที่การค้าของฝ่ายศัตรูในทุกโอกาสที่สามารถจะทำได้”

อิทธิพลของมาฮานที่มีต่อสมุททานุภาพ

แนวคิดที่มาฮานนำเสนอขึ้นเป็นเหตุให้สหรัฐฯ เลิกล้มความคิดแบบเดิม ๆ ในศตวรรษที่ 19 ที่เน้นการตั้งรับตามแนวชายฝั่งและสงครามเรือค้ำ หากแต่สหรัฐฯ ได้เริ่มหันมาแสวงหาเรือรบชั้นเยี่ยมที่สามารถจัดการกับผู้โจมตีทุกรายซึ่งฝรั่งเศสได้เรียกว่า “การทำสงครามครั้งยิ่งใหญ่ (La Grande Guerre)” อย่างไรก็ตาม ขอบเขตความรับผิดชอบของมาฮานที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางนโยบายเช่นนั้นยังคงเป็นปัญหาอยู่บ้าง แต่การเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นล้วนส่งผลกระทบเป็นอันมากต่อการตั้งข้อสมมติฐานที่ผู้กำหนดนโยบายมักใช้ประกอบการตัดสินใจ

นักเขียนที่มีแนวคิดเช่นเดียวกับมาฮานปรากฏให้เห็นอยู่ทั่วทุกมุมโลก บางรายก็มีแนวคิดเป็นของตัวเองอย่างเช่น พลเรือเอก ฟิลิป โคลอมบ์ (Admiral Philip Colomb) (ค.ศ.1831-99) แห่งสหราชอาณาจักรหรือบางคนก็อาจนำแนวคิดของมาฮานไปปรับใช้กับประเทศของตน (ดังเช่น พลเรือเอกนิโคไล คลาโด (Admiral Nikolai Klado) แห่งรัสเซีย ญี่ปุ่นเป็นตัวอย่างที่ดีของการนำแนวคิดของมาฮานไปปรับใช้กับประเทศของตน อาคิยามา ซานะยูกิ (Akiyama Saneyuki) และซาโตะ เท็ตสุทาโร (Sato Tetsutarō) เป็นชาวญี่ปุ่นผู้รักชาติที่ได้นำแนวคิดของมาฮานไปใช้เป็นประโยชน์ หากแต่พวกเขาทั้งสองยังได้แสวงหาแรงบันดาลใจทั้งจากตำรายุทธศาสตร์ของญี่ปุ่น รวมถึงประสบการณ์ที่กองทัพเรือของประเทศตนเพิ่งประสบมาในคราวทำสงครามกับจีนและรัสเซีย พลเรือเอก ราอูล คาสเท็กซ์ (Admiral Raoul Castex) ของฝรั่งเศส (ค.ศ.1878-1968) ได้ดำเนินรอยตามเพื่อนร่วมชาติของเขาซึ่งก็คือ กาเบรียล ดาร์ริเยร์ส (Gabriel Darrieus) (ค.ศ.1859-1931) และเรอเน ดาเวลุย (René Daveluy) (ค.ศ.1863-1939) ที่นำแนวคิดของมาฮานมาประยุกต์และนำมาใช้ในบริบทที่กว้างขึ้นกว่าเดิม ผลงานทั้ง 5 เล่มของพลเรือเอกคาสเท็กซ์ที่มีชื่อชุดว่า *ทฤษฎียุทธศาสตร์ (Théories Stratégiques)* (ค.ศ.1927-35) นั้นนับว่าเป็นการรวบรวมทฤษฎีทางทะเลที่สำคัญ ๆ ทั้งยังแฝงไว้ด้วยแนวคิดของคอร์เบตต์และแนวคิดที่มีเอกลักษณ์เฉพาะว่าด้วยยุทธศาสตร์ (ศึกษาตอนที่ 3.7 ประกอบ)

เป็นเรื่องยากที่เราจะแยกแยะได้ว่าใครเป็นผู้รับผิดชอบในการกล่าวสิ่งใดไว้ ความแตกต่างในมุมมอง บุคลิกลักษณะ ภูมิหลังหรือสถานการณ์ของประเทศหนึ่ง ๆ เป็นต้นเหตุทำให้ประเทศต่าง ๆ มีจุดเน้นที่แตกต่างกัน หากแต่ยุทธศาสตร์ทะเลที่ให้ความสำคัญกับสมุททานุภาพที่เป็นผลมาจากการปฏิบัติการในทะเลเปิดนั้นเป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับกันในวงกว้าง

แนวคิดเหล่านี้ดูเหมือนจะได้รับการยืนยันโดยประสบการณ์ของประเทศมหาอำนาจทั้งหลายในเหตุการณ์สมัยสงครามโลกทั้งสองครั้ง (ถึงแม้ว่าชัยชนะของ เรืออูของเยอรมนีในสมัยสงครามโลกครั้งที่หนึ่งอาจก่อให้เกิดความระส่ำระสายดังที่เราจะได้ศึกษาในตอนต่อ ๆ ไป) ด้วยเหตุนี้ จึงไม่น่าแปลกใจเลยที่กองทัพเรือของสหรัฐฯ และ

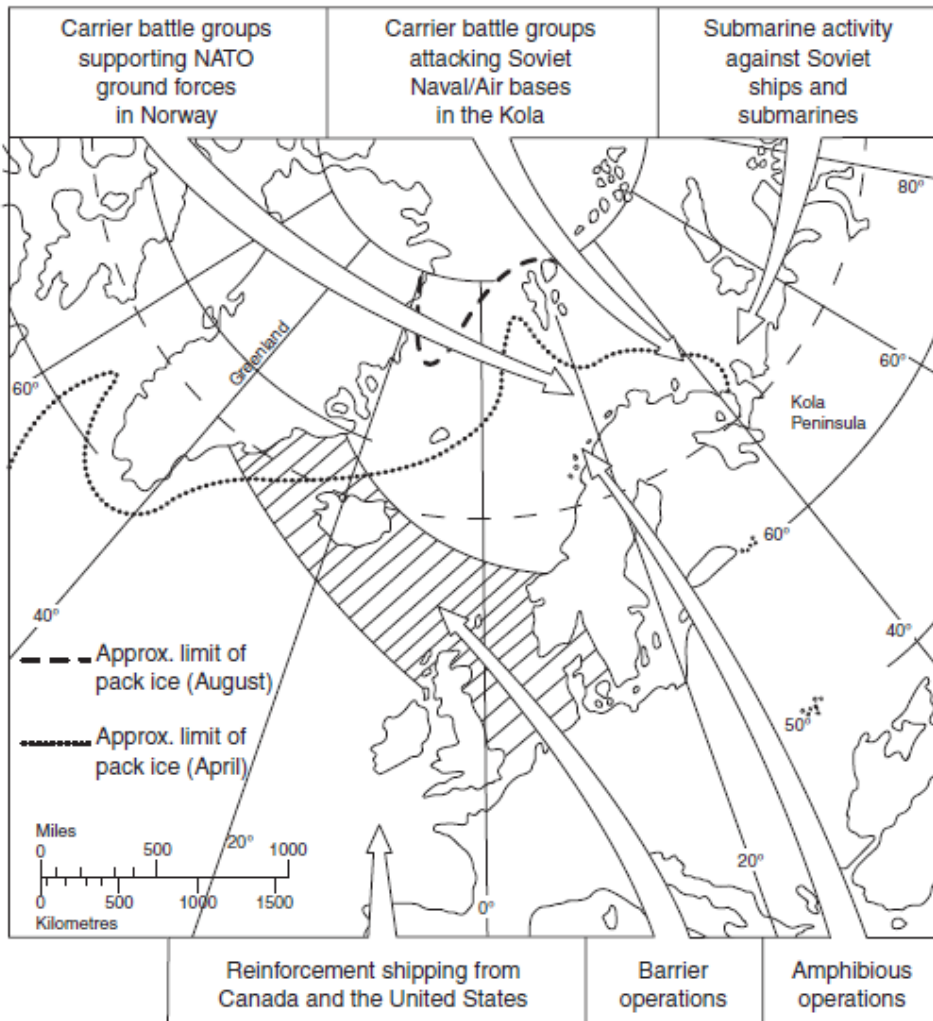
สหราชอาณาจักรจึงได้ก้าวเข้าสู่ยุคสมัยของสงครามเย็นด้วยทัศนคติและสมมติฐานตามแบบฉบับของ “มาฮาน” ถึงแม้ว่าในช่วงเวลาดังกล่าวจะมีการประดิษฐ์อาวุธนิวเคลียร์ขึ้นมาใช้กันแล้วก็ตาม ดังนั้น จึงได้มีการเน้นย้ำไปที่ “จิตวิญญาณในการโจมตี” และการเคลื่อนทัพไปยังน่านน้ำตอนเหนือของยุโรปในอันที่จะสกัดการคุกคามจากเรือดำน้ำของโซเวียตที่อาจเป็นอันตรายต่อแผนการของนาโตในอันที่จะส่งกำลังไปเสริมทัพ รวมถึงส่งเสริมไปยังให้กับยุโรปตะวันตกโดยอาศัยการเดินทางข้ามมหาสมุทรแอตแลนติก ในปลายปี ค.ศ.1940 และระหว่างปี ค.ศ.1950 นั้น แนวคิดเหล่านี้ส่งผลให้มีการระดมเครื่องบินไป “โจมตีที่แหล่ง” ซึ่งก็คือฐานบัญชาการกองทัพเรือโซเวียตในยุโรปตอนเหนือ

เป็นที่น่าสนใจว่าคู่ต่อสู้ที่สำคัญของกองทัพเรือโซเวียตในยุคสมัยนั้นได้มีความคิดเช่นเดียวกันนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความจำเป็นในการเคลื่อนย้ายกองกำลังทางเรือไปข้างหน้า และบุกเข้าสู่รบกับฝ่ายตรงข้ามอย่างดุเดือด ในความเป็นจริงแล้ว พลเรือเอก เซอร์เก กอร์ชคอฟได้กล่าวอ้างไว้ในผลงานในปี ค.ศ.1976 ที่ชื่อว่า *สมุทธานุภาพแห่งรัฐ (The Seapower of State)* ว่าสหภาพโซเวียตมีความมุ่งมั่นและจุดมุ่งหมายที่จะคิดค้นแนวคิดว่าด้วยการครองทะเล เป็นเวลากว่า 20 ปีก่อนจะถึงสมัยของมาฮาน โคลอมบ์ และนักคิดชาวยุโรปรายอื่น ๆ ดังเช่น นาวาเอก เบเรซิน (Captain Berezin) ได้เขียนไว้ดังต่อไปนี้ “เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะมีแสนยานุภาพเหนือคู่ต่อสู้ด้วยการสร้างความปราศัยให้กับกองเรือของศัตรู และจากนั้นจึงเริ่มทำการปิดล้อมด้วยการทำลายการค้าทางทะเลของศัตรู รวมถึงการลำเลียงขนส่งสินค้าทางทะเลของศัตรูอีกด้วย”

มาฮานเองก็คงจะเห็นด้วยกับแนวความคิดนี้ด้วยเช่นกัน เรายังเห็นได้อย่างชัดเจนว่า กอร์ชคอฟเองก็มีความคิดอย่างจริงจังในอันที่จะประลองแสนยานุภาพของฝ่ายตนกับกองทัพเรือของประเทศในโลกตะวันตกในเวลาทีกองทัพเรือของโซเวียตมีแสนยานุภาพสูงสุดเช่นกัน หนังสือฉบับที่สองของกอร์ชคอฟ (ค.ศ.1979) ได้กล่าวถึงคำว่า “การครองทะเล (Sea Dominance)” ถึง 4,000 ครั้งด้วยกัน กอร์ชคอฟสรุปว่า “ประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาของเราไม่เคยเผชิญกับแนวคิดที่ยากและมีมาช้านานเช่นแนวคิดนี้มาก่อน” เมื่อกอร์ชคอฟถูกกล่าวหาโดยนายพลเรือของสหรัฐฯ ว่าเขาได้ลอกเลียน

แนวคิดของมาฮานนั้น กอร์ชคอฟได้ตอบว่า “แล้วทำไมจะทำได้เล่า สิ่งที่ชายผู้นั้นได้กล่าวไว้ฟังดูมีเหตุผลยิ่งนัก”

หนังสือที่ชื่อว่า ยุทธศาสตร์ทะเล (The Maritime Strategy) ของกองทัพเรือสหรัฐฯ ซึ่งตีพิมพ์ขึ้นอย่างเป็นทางการในปี ค.ศ.1986 นั้นแสดงให้เห็นถึงข้อเท็จจริงที่ว่าแนวคิดที่ได้รับความนิยมของมาฮานยังคงนำมาปรับใช้ได้จริง และยังมีมีการนำมาใช้ตราบจนกระทั่งตอนปลายศตวรรษที่ 20

ภาพ 3.4 ยุทธศาสตร์ทะเล

ประเด็นที่ว่าผู้จัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้จะได้ตระหนักถึงรายละเอียดต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะเฉพาะของมาฮานหรือไม่นั้นยังคงเป็นปัญหาอยู่ หากแต่ขอบเขตที่มาฮานได้มีส่วนในการกำหนดยุทธศาสตร์ดังกล่าวนี้ให้ประกอบเป็นรูปเป็นร่างขึ้นมา นั้นไม่เป็นที่สงสัยแต่อย่างใด จุดประสงค์ของ “ยุทธศาสตร์ทะเล” ตามที่จอร์จ แบร์ (George Baer) ได้กล่าวไว้นั้นก็คือเพื่อ “ทำให้เกิดความเห็นเป็นเอกฉันท์ในการยอมรับคุณประโยชน์ของการเป็นฝ่ายบุก กองทัพเรือที่มีขนาดใหญ่ รวมถึงค่าเตือนของมาฮานที่ ให้สาธารณชนและนักวิชาการร่วมกันให้การสนับสนุน”

“ยุทธศาสตร์ทะเล” ซึ่งในเวลาต่อมากลายเป็นแนวคิดของนาโตที่เรียกกันว่า “แนวความคิดในการปฏิบัติการทางเรือ (Concept of Maritime Operations หรือ CONMAROPS)” ก็คือการช่วงชิงการเป็นฝ่ายเริ่มโจมตีด้วยการจัดการกับกองเรือของโซเวียตในน่านน้ำตอนเหนือของยุโรปรวมถึงมหาสมุทรแปซิฟิกตะวันตกเฉียงเหนือ และด้วยการทำเช่นนี้จะช่วยให้การตั้งรับในเส้นทางคมนาคมทางทะเลของนาโตข้ามมหาสมุทรแอตแลนติกดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งยังสามารถเข้าโจมตีดินแดนของศัตรู รวมถึงการให้ความช่วยเหลือแก่พันธมิตรที่อยู่ทัพบกอย่างเช่นนอร์เวย์ เกาหลีใต้และญี่ปุ่นสามารถดำเนินไปได้ด้วยดี

ท่ามกลางเสียงวิพากษ์วิจารณ์มากมายที่มีต่อ “ยุทธศาสตร์ทะเล” (ดังที่จะได้กล่าวถึงต่อไปในตอนที่ 8.5) คำวิจารณ์หนึ่งก็คือหนังสือเล่มนี้ได้คาดการณ์การปฏิบัติการทางเรือที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสภาพการณ์ในการทำสงครามทางอากาศ/บกของ European Central Front และได้สร้างอันตรายให้กับเส้นทางคมนาคมทางทะเลของนาโตโดยตรง นักวิจารณ์มีความเห็นว่าปฏิบัติการเช่นนี้สะท้อนให้เห็นถึงการรวมกำลังที่มากเกินไปตามแบบฉบับของมาฮานที่ยินยอมแลกกับการสูญเสียทุกสิ่งเพื่อการทำเช่นนี้

แต่การตัดสินใจเช่นนี้นับว่าไม่ยุติธรรมต่อมาฮาน เหตุผลหนึ่งที่มีการเขียน “ยุทธศาสตร์ทะเล” ขึ้นมาก็เพื่อปรับปรุง “การประสานงานเป็นหนึ่งเดียวของกองกำลัง” ใน European Central Front ด้วยการคุกคามทางปีกด้านข้างไปจนถึงด้านเหนือ และเพื่อเป็นการข่มขู่เรือดำน้ำที่บรรจุทุกชนิดของสหภาพโซเวียต ถึงแม้การทำเช่นนี้อาจจะไม่ได้ผล แต่ก็ยังแสดงให้เห็นถึงเจตจำนงอันแน่วแน่ ในทำนองเดียวกันบรรดาผู้นำ

ของกองทัพเรือสหรัฐฯ คิดว่ากองกำลังทางเรือประเภทนี้ซึ่งจำเป็นต่อการปฏิบัติการประเภทดังกล่าวจะสามารถป้องกันผลประโยชน์ของสหรัฐฯ ที่อยู่รอบโลกได้ดีกว่าในยามสงบ

ด้วยเหตุนี้ กองทัพเรือสหรัฐฯ ได้สะท้อนให้เห็นถึงองค์ประกอบของปรัชญาดั้งเดิมตามแบบฉบับของมาฮาน ซึ่งผู้วิจารณ์ผลงานของมาฮานมักมองข้ามไปบ่อยครั้งสืบเนื่องจากผู้วิจารณ์กลุ่มนี้มักจะมุ่งเน้นไปที่แนวคิดของมาฮานในการทำสงครามและสมุททานุภาพโดยไม่คำนึงถึงสิ่งอื่นใดทั้งสิ้น อย่างไรก็ตาม จอน ซุมิดะ (Jon Sumida) ได้แสดงให้เห็นแล้วว่ามาฮานเองก็ได้ให้ความสำคัญกับแง่มุมที่กว้างของสมุททานุภาพ กล่าวคือภารกิจในการปกป้องระบบการค้าระหว่างประเทศที่จำเป็นต่อสันติภาพและความเจริญรุ่งเรืองของระบบเศรษฐกิจโลก ดังที่เราจะได้ศึกษาในบทที่ 12 ต่อไป มาฮานถึงกับคาดการณ์สถานการณ์ที่หน้าทีในการปกป้องดังกล่าวนี้จะต้องนำไปปฏิบัติโดยกลุ่มพันธมิตรระหว่างประเทศ เนื่องจากพลเมืองของประเทศประชาธิปไตยอย่างเช่น สหราชอาณาจักรและสหรัฐฯ จะไม่มีวันยอมที่จะจัดหาทรัพยากรที่พอเพียงให้กับกองทัพเรือของตนในอันที่จะปฏิบัติการกิจเช่นเดียวกันนั่นเอง การทำเช่นนี้ทำให้ดูเหมือนว่าแนวคิดแบบมาฮานยังสามารถนำมาปรับใช้ได้ในยุคสมัยของศตวรรษที่ 21 ถึงแม้จะยังให้ความสำคัญกับกองทัพเรืออย่างชัดเจนก็ตาม

3.5 คอร์เบตต์และแนวคิดว่าด้วยทะเล

เซอร์ จูเลียน คอร์เบตต์ (Sir Julian Corbett, ค.ศ.1854-1922) เป็นผู้ที่เข้ามามีบทบาทเกี่ยวกับแนวคิดว่าด้วยทะเลเป็นรายหลัง ๆ โดยเขาได้มีส่วนร่วมกับบุคคลที่มีชื่อเสียงของอังกฤษในสมัยนั้นในการนำพากองทัพเรือแห่งสหราชอาณาจักรเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ด้วยความเจ็บปวด เนื่องจากคอร์เบตต์รู้สึกกังวลเป็นอันมากกับความไม่เหมาะสมทางแนวคิดว่าด้วยทะเลในศตวรรษที่ 20 ทำให้คอร์เบตต์พยายามแสวงหาวิธีที่จะพัฒนาแนวคิดโดยวิธีการอย่างหนึ่งก็คือการไปบรรยายให้กับวิทยาลัยการทัพเรือ (Naval War College) ที่กรีนนิช (Greenwich) และพอร์ตสมัธ (Portsmouth) เห็นได้ชัดว่าคอร์เบตต์เองก็ไม่ได้รู้สึกประทับใจกับประสบการณ์ในครั้งนั้น คอร์เบตต์ได้เขียนไว้ในจดหมายฉบับหนึ่งว่า “การบรรยายวิชายุทธศาสตร์ของข้าพเจ้าเป็นเรื่องที่ทำหายเป็นอันมาก ข้าพเจ้า

ไม่ตระหนักมาก่อนเลยว่าการนำเสนอทฤษฎีให้กับนายทหารเรือที่ขาดความรู้ความเข้าใจจะเป็นสิ่งที่ยากลำบากมากเช่นนี้”

คอร์เบตต์สอนบรรดานักเรียนนายเรือโดยอ้างอิงถึงประวัติความเป็นมาที่น่าประทับใจของกองทัพเรืออยู่หลายเหตุการณ์ด้วยกัน รวมถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับกองทัพเรือแห่งสหราชอาณาจักรในสมัยทูตอร์ (Tudor) และเหตุการณ์ภายหลังสมัยทูตอร์ (Post-Tudor) ซึ่งเป็นผลงานชิ้นเอก *สงครามเจ็ดปี (Seven Years' War)* ผลงานสองเล่มว่าด้วยการทำสงครามทางเรือในแถบทะเลเมดิเตอร์เรเนียน *ประวัติสงครามรัสเซีย-ญี่ปุ่น (Russo-Japanese War)* และ *หลักยุทธศาสตร์ทะเล (Some Principles of Maritime Strategy)* ในปี ค.ศ.1911 และหนังสือสามเล่มแรกว่าด้วยประวัติศาสตร์ทางเรืออย่างเป็นทางการในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 1 (official naval history of the First World War)

สิ่งที่ฟังดูขัดแย้งก็คือคอร์เบตต์เขียนผลงานส่วนใหญ่ก่อนที่สงครามโลกครั้งที่หนึ่งจะเกิดขึ้นไม่นานในเวลาที่สหราชอาณาจักรกำลังหันเหออกจากความสนใจในทางยุทธศาสตร์ที่ตัวคอร์เบตต์เองให้การสนับสนุน

คอร์เบตต์และประโยชน์ของทฤษฎี

นับตั้งแต่เริ่มแรก คอร์เบตต์ได้ให้ความสนใจในการเผยแพร่หลักการที่อยู่ภายใต้การปฏิบัติการทางเรือทั้งหมด ผลงานในสมัยแรก ๆ ของคอร์เบตต์ก็คือการศึกษาวิวัฒนาการของ “ข้อปฏิบัติในการรบ (Fighting Instructions)” ของราชนาวีอังกฤษ ในยามที่คอร์เบตต์ไปบรรยายไม่ว่าจะที่กรีนนิชหรือที่ใด ๆ ก็ตาม ก็สามารถทำลายแนวคิดแบบเดิม ๆ ที่ว่าบทเรียนที่สรุปได้นั้นมาจากยุคสมัยที่เรือยังคงอาศัยใบในการแล่นนั้นไม่มีความเกี่ยวข้องและไม่อาจนำมาใช้ได้ผลดีในยุคสมัยของเครื่องจักรกลอีกต่อไป ตามที่เอริก โกรฟ (Eric Grove) ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ การปกป้องความคิดของคอร์เบตต์ตั้งอยู่บนพื้นฐานของบทเรียนและหลักการที่คอร์เบตต์ได้เริ่มเขียนไว้

“คอร์เบตต์ไม่ได้กล่าวอ้างว่าการศึกษาที่ผ่านมาในอดีตจะเป็นตัวกำหนดกฎเกณฑ์สำหรับการปฏิบัติการและการทำสงครามในอนาคต คุณค่าของการศึกษาเช่นนั้นอยู่ที่ความเข้าใจ

ในคุณลักษณะที่จีรังยั่งยืนของสมุททานุภาพและคุณลักษณะเฉพาะที่สมุททานุภาพมีต่อ ยุทธศาสตร์ชาติ สมุททานุภาพช่วยให้บรรลุผลสำเร็จในด้านใดบ้าง และสมุททานุภาพมี ข้อจำกัดในด้านใดบ้าง เมื่อผู้บัญชาการรบในยุคสมัยปัจจุบันตระหนักถึงข้อเท็จจริงเหล่านี้ แล้ว ก็จะมีรูปแบบของประสบการณ์ที่ผ่านมา สิ่งใดที่ประสบผลสำเร็จ สิ่งใดที่ล้มเหลว เพื่อ จะสามารถนำข้อมูลที่ได้เหล่านี้มาประเมินและประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เขา กำลังเผชิญอยู่ในเวลานั้นและผลของการปฏิบัติการที่พึงประสงค์”

แนวทางของคอร์เบตต์ต่อปัญหาดังกล่าวนี้อาจเห็นได้จากวิธีที่คอร์เบตต์ วิเคราะห์เดรด (Drake) ในทางหนึ่ง คอร์เบตต์กล่าวว่า “ในยุคเอลิซาเบธนั้น ไม่มีผู้ใดที่จะ เข้าใจถึงหลักการว่าด้วยการทำสงครามทางเรือมากเท่ากับที่หลักการดังกล่าวก็มีข้อจำกัด ในตัวเอง ในยุคนี้ผู้คนแสดงความชื่นชมความพยายามของบุคคลอย่างเช่น จอห์น มอนต์- โกเมอร์ (John Montgomery) ที่ได้รับเริ่มแนวคิดในปี ค.ศ.1570 ที่ฟังดูมีเหตุมีผลและทัน ยุคทันสมัยในคราวเดียวกัน” ในอีกทางหนึ่ง คอร์เบตต์แสดงความชื่นชมในความพร้อม ของเดรด เมื่อนำหลักการเหล่านั้นมาใช้สร้างสรรค์โดยไม่จำเป็นต้องยึดถือกฎเกณฑ์ เป็นใหญ่ เห็นได้ชัดว่าคอร์เบตต์ได้นำหลักการสงครามเพื่อช่วยชี้นำไปสู่ความคิดมากกว่า ที่จะบังคับสั่งให้ปฏิบัติการ

คอร์เบตต์กับสมุททานุภาพและนโยบายทางทะเล

ในฐานะที่คอร์เบตต์เป็นทนาย จึงมีความสุขุมรอบคอบมากกว่ามาฮานในการทำ ความเข้าใจกับข้อจำกัดของสมุททานุภาพ และด้วยความเข้าใจในข้อจำกัดดังกล่าว คอร์- เบตต์จึงตระหนักดีถึงความสำคัญที่สมุททานุภาพมีต่อสิ่งต่าง ๆ สิ่งพิเศษเกี่ยวกับคอร์- เบตต์ก็คือเขาได้เน้นย้ำถึงความสำคัญในการนำการปฏิบัติการทางเรือมาใช้ในบริบทที่ กว้างขึ้น ซึ่งจะช่วยอธิบายได้เป็นอย่างดีถึงรูปแบบและจุดมุ่งหมาย และตามมุมมองของ คอร์เบตต์แล้วต่างก็ได้รับผลกระทบเป็นอันมากจากผลของการปฏิบัติการเหล่านั้น

คอร์เบตต์เน้นให้เห็นความสำคัญของยุทธศาสตร์ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนโยบาย ต่างประเทศ หลังจากที่เขาได้วิเคราะห์แนวคิดของเคลาเซวิทซ์โดยละเอียดแล้ว คอร์- เบตต์จึงตระหนักเป็นอย่างดีถึงข้อเท็จจริงที่ว่าสงครามเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายของรัฐ และหน้าที่ประการแรกของกองทัพเรือคือการ “ให้ความช่วยเหลือหรือขัดขวางการ

ดำเนินนโยบายทางการทูต” คอร์เบตต์นำวิธีการดำเนินนโยบายทางการเมืองมาใช้กับ สมุททานุภาพอย่างเปิดเผย ยุทธศาสตร์ทะเลจะต้องตอบสนองต่อผลประโยชน์ของรัฐ และไม่ว่าในยามสงครามหรือยามสงบ ยุทธศาสตร์ที่กองทัพเรือนำมาปรับใช้จะต้อง สะท้อนให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายของชาติ คอร์เบตต์จึงสนใจการทำสงครามทางเรือแบบ จำกัดมากเป็นพิเศษ ซึ่งมีลักษณะทางการเมืองมากกว่าการทำสงครามประเภทใด ๆ หากแต่ช่วยให้ผู้ปกครองประเทศสามารถเปรียบเทียบความคุ้มค่ากับสิ่งที่อาจต้องเสียไป ในการทำสงครามเพื่อจะเปรียบเทียบกับผลประโยชน์ที่จะได้รับ เนื่องจากการปฏิบัติการ ทางเรือจะสามารถควบคุมและจำกัดวงได้ง่ายกว่า ทั้งยังเสี่ยงน้อยกว่าที่การปฏิบัติการ ดังกล่าวจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น การปฏิบัติการทางเรือจึงนับว่าคุ้มค่ากับสิ่งที่ ประเทศจะต้องเสียไปมากกว่าเมื่อเทียบกับการปฏิบัติการทางบกในรูปแบบปกติ

บางทีเมื่อพิจารณาว่าคอร์เบตต์อยู่ในยุคสมัยที่เต็มไปด้วยขัดแย้ง จุดสนใจหลัก ของผลงานของคอร์เบตต์ก็คือคุณลักษณะทางทหารของสมุททานุภาพ คอร์เบตต์ให้ความสนใจกับการทำสงคราม ไม่ใช่สันติภาพ ถึงแม้ว่าคอร์เบตต์จะต้องการที่จะชี้ให้เห็นถึงความเกี่ยวเนื่องระหว่างจุดมุ่งหมายของการทำสงครามและรูปแบบในการทำสงครามเป็นอย่างยิ่ง บทที่ 10 จะอธิบายว่านักวิเคราะห์ในยุคมัยต่อมาจำเป็นต้องศึกษาคุณลักษณะ ของ “การทูตทางเรือ”

คอร์เบตต์และแนวทางวิเคราะห์สมุททานุภาพ

ยุทธศาสตร์ทะเลจะต้องพิจารณาควบคู่ไปกับยุทธศาสตร์ทางบก

“เมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมา โลกได้หันมาให้ความสนใจเป็นอันมากกับประสิทธิภาพที่มาพร้อมกับ สมุททานุภาพที่ดูเหมือนว่าเราจะหลงลืมว่ามีความสำคัญมากเพียงใดในอันที่จะใช้เป็นปัจจัย ชี้อัดในการทำสงครามกับประเทศที่อยู่ในภาคพื้นทวีปการปฏิบัติการทางเรือจะเป็นเรื่องที่ ปราศจากความสำคัญหากไม่ได้นำมาเชื่อมโยงเข้ากับปัจจัยทางการเมือง”

ยุทธศาสตร์ทะเลไม่ได้มีความหมายในตัวเอง แต่ต้องนำมาพิจารณาเสมือนเป็นส่วนหนึ่งของศิลปะในการทำสงคราม แสตนยานุภาพทางบกและสมุททานุภาพไม่ใช่สิ่งที่ ตรงข้ามกัน แต่ความสำคัญของกำลังทั้งสองแบบจะแตกต่างกันสำหรับ “ประเทศ จักรวรรดินิยมซึ่งใช้ทะเลในการดำเนินนโยบายต่างประเทศในลักษณะที่ต่างกัน

ยุทธศาสตร์ของเยอรมนีจะเป็นยุทธศาสตร์แบบประเทศภาคพื้นทวีป ส่วนยุทธศาสตร์ของสหราชอาณาจักรจะเป็นแบบประเทศที่มีสมุททานุภาพสูงโดยการพัฒนาหลักนิยมในการทำสงครามที่มีทะเลเป็นปัจจัยสำคัญ” แต่ไม่ได้หมายความว่าสหราชอาณาจักรจะปฏิเสธการใช้กองทัพบกในการทำสงคราม

“เนื่องจากผู้คนอาศัยอยู่บนบกเสียเป็นส่วนใหญ่ไม่ใช่ในทะเล ประเด็นสำคัญ ๆ ระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่กำลังทำสงครามกันอยู่นั้นจึงมักถูกตัดสินด้วยสิ่งที่กองทัพสามารถทำต่อดินแดนของศัตรูและเสถียรภาพของชาติ หรือไม่ก็ด้วยความหวาดกลัวว่ากองทัพเรือสามารถช่วยให้กองทัพบกทำสิ่งใดได้”

สมุททานุภาพไม่อาจอยู่เหนือแสนยานุภาพทางบกได้ตามลำพัง หากแต่จะต้องมาจากความร่วมมือกับกองทัพบกเท่านั้น จึงจะส่งผลให้การทำสงครามเกิดผลสัมฤทธิ์และเกิดสันติภาพหลังจากนั้น

คอร์เบตต์เชื่อว่าสหราชอาณาจักรได้พัฒนารูปแบบการทำสงครามทางเรือที่ประสานทั้งแสนยานุภาพทางเรือและทางบกในแนวทางที่เป็นประโยชน์และมีเอกลักษณ์ในตัวเอง สมุททานุภาพช่วยให้สหราชอาณาจักรได้ “กลายมาเป็นประเทศที่มีอำนาจเหนือทวีปยุโรป” และในอันที่จะรักษาและขยายผลประโยชน์ให้เพิ่มมากขึ้นด้วยการควบคุมดุลอำนาจในภาคพื้นยุโรป สหราชอาณาจักรทำเช่นนี้ได้ด้วยการประยุกต์ใช้สมุททานุภาพที่ตนมีอยู่ด้วยความระมัดระวังและรอบคอบทั้งในยามสงบและยามสงคราม เนื่องจากเคล็ดลับของความสำเร็จของอังกฤษอยู่ที่การรวมกำลังทั้งทางบกและทางทะเล คอร์เบตต์ใช้คำว่า “ทางทะเล (maritime)” ในเวลาที่เขาทบทวนยุทธศาสตร์ของสมุททานุภาพมากกว่าคำที่มีความหมายแคบกว่าอย่างเช่นคำว่า “ทางเรือ (naval)” อย่างเช่นที่มาฮานนิยมใช้

คอร์เบตต์และมาฮานมีความแตกต่างกันอยู่เป็นอย่างมาก สำหรับคอร์เบตต์แล้วยุทธศาสตร์ทะเลเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการกำลังพล การเคลื่อนทัพและจุดมุ่งหมายเฉพาะของกองเรือ ซึ่งล้วนแล้วแต่มีที่มาจากยุทธศาสตร์ทะเลที่เป็นตัวตัดสินบทบาทของกองเรือเมื่อเปรียบเทียบกับกองกำลังทางบก ด้วยเหตุดังกล่าว ดุลยภาพระหว่างองค์ประกอบทางทะเลและทางบกของยุทธศาสตร์ทะเลย่อมขึ้นอยู่กับ

สถานการณ์โดยทั่วไปของประเทศ (เนื่องจากบางประเทศมีองค์ประกอบทางทะเลมากกว่าประเทศอื่น) และยังขึ้นอยู่กับภาวะเร่งด่วนในเวลานั้น คอร์เบตต์ให้ความสนใจเป็นพิเศษในประเด็นดังกล่าวนี้ในยามที่เกิดสงครามรัสเซีย-ญี่ปุ่น (ค.ศ.1904-5) การทำสงครามครั้งนี้เป็นการต่อสู้ดินร่นที่เกี่ยวข้องกับญี่ปุ่นซึ่งเป็นประเทศมหาอำนาจทางทะเลประเทศหนึ่งที่ปรารถนาจะครอบครองทรัพยากรทางทะเลที่มีค่ายิ่ง นั่นก็คือคาบสมุทรเกาหลี ดังนั้น จึงไม่น่าแปลกใจเลยที่องค์ประกอบของยุทธศาสตร์ทะเลของญี่ปุ่นจะยึดหลักที่ว่า “ทุกสิ่งทุกอย่างล้วนเป็นไปตามปัจจัยของทะเล” คอร์เบตต์ยอมรับแนวทางที่ชาวญี่ปุ่นได้คิดค้นระบบเสนาธิการร่วม เขายังชี้ให้เห็นต่อไปอีกว่าลำดับความสำคัญของการปฏิบัติการระหว่างความจำเป็นของกองทัพเรือและกองทัพบกซึ่งก็คือการปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบกนั้นมักจะให้น้ำหนักกับการปฏิบัติการทางเรือมากกว่าแม้ว่าการทำเช่นนี้จะทำให้เกิดความขัดแย้งกับกองทัพบกอยู่บ้างก็ตาม

แม้กระนั้นก็ตาม คอร์เบตต์ก็ไม่ได้ละเลยความจำเป็นในการทำสงครามทางบก แม้ว่าในเวลานั้นจะมีสถานการณ์การรบทางเรืออยู่ก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้นแล้ว คอร์เบตต์คิดว่า “สงครามที่เกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์เหล่านี้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของการปฏิบัติการทั้งทางบกและทางทะเลที่แน่นอน แม่นยำ ในความเป็นจริงแล้ว นี่เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง เมื่อใดก็ตามที่กองเรือของญี่ปุ่นรวมกำลัง

“การปฏิบัติการทั้งทางทะเลและทางบกจะประสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและจุดยืนของเราจะต้องเน้นไปที่การเฝ้าระวังให้การปฏิบัติการทั้งสองประเภทนี้ดำเนินไปด้วยกันได้เป็นอย่างดี การทำสงครามที่ในความเป็นจริงแล้วเป็นการปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบกนั้นจะต้องมาบรรจบกันที่ฉากในการทำสงครามฉากเดียวกันในทำนองที่การปฏิบัติการแบบหนึ่งไม่อาจแยกออกจากการปฏิบัติการอีกประเภทหนึ่งได้”

เห็นได้ชัดว่าในเวลาที่มีความขัดแย้งทางทะเลไม่รุนแรงมากนัก องค์ประกอบทางบกอาจจะดูเหมือนมีความสำคัญมากกว่า แต่ในกรณีนี้องค์ประกอบทางทะเลจำเป็นจะต้องได้รับการคุ้มกันด้วยเช่นกัน

คอร์เบตต์โต้แย้งว่ากองทัพเรือควรยอมรับข้อเท็จจริงง่าย ๆ ที่ว่ามนุษย์ใช้ชีวิตอยู่บนบก นักเขียนบางรายได้อธิบายในประเด็นนี้ต่อไปอีก ซึ่งทำให้เกิดความเคลือบแคลงสงสัยว่าความคิดทั้งหมดของ “ยุทธศาสตร์ทางเรือ” นั้นฟังดูมีเหตุผลในแง่ที่ว่าวัตถุประสงค์ทางเรืออาจไม่เป็นวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ก็ได้ แนวคิดดังกล่าวนี้ได้รับความเห็นชอบจากเจ้าหน้าที่ของโซเวียตในคราวทำสงครามเย็น นาวาเอก เวย์น ฮิวจ์ส (Captain Wayne Hughes) แห่งกองทัพเรือสหรัฐฯ ได้สรุปไว้ดังต่อไปนี้

“ไม่มีการรบทางเรือใดจะเป็นการรบในระดับยุทธศาสตร์ การปฏิบัติการทางเรือโดยมหาอำนาจทางทะเลมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การควบคุมทะเลในฐานะที่เป็นวิธีการ (means) ไม่ใช่จุดมุ่งหมาย (end) เนื่องจากยุทธศาสตร์กำหนดเป้าหมายและภารกิจในยามสงคราม ซึ่งจะสิ้นสุดลงบนบกไม่ใช่ในทะเล”

คอร์เบตต์ไม่ได้กล่าวถึงในประเด็นนี้ในงานของตนเอง ด้วยเหตุผลสำคัญสองประการด้วยกัน ประการแรกก็คือการปฏิบัติการทางเรือบางอย่างอาจส่งผลในทางยุทธศาสตร์ต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบนบก (การปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบกครั้งสำคัญ การปิดล้อมทางการค้า) ประการที่สองก็คือกองทัพเรือสามารถจะปฏิบัติการในระดับยุทธศาสตร์ในการทำสงครามจำกัดและการปฏิบัติการนอกประเทศซึ่งกองทัพเรือสามารถทำได้เป็นอย่างดีเหมาะสมมากที่สุด

คอร์เบตต์กับแนวคิดในการจำกัดความเสี่ยงและเพิ่มประสิทธิภาพ

คอร์เบตต์มีความเห็นว่าข้อได้เปรียบที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของสมุททานุภาพในฐานะที่เป็นเครื่องมือว่าด้วยยุทธศาสตร์ชาติก็คือการนำมาใช้ในสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งในวงจำกัด ในสถานการณ์ที่คู่ต่อสู้ไม่ใช่ประเทศเพื่อนบ้าน ระยะทางระหว่างสองประเทศทำให้การตอบโต้เป็นไปได้ยาก และสภาพภูมิศาสตร์มีส่วนแยกหรืออย่างน้อยก็จำกัดขอบเขตของการสู้รบ เป็นผลให้ความขัดแย้งเกิดขึ้นในวงจำกัดเท่านั้น ประเทศที่มีสมุททานุภาพนับว่าอยู่ในตำแหน่งที่ดีที่สุดในอันที่จะบ่งชี้ว่าความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนั้นจะมากหรือน้อยเพียงใด สมุททานุภาพที่ประเทศดังกล่าวนี้มีอยู่จะช่วยจำกัดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับพวกเขา ในขณะที่ประเทศที่ไม่มีสมุททานุภาพจะไม่อาจทำเช่นนั้นได้

วิธีปฏิบัติตามแบบคอร์เบตต์เป็นวิธีการทางยุทธศาสตร์ซึ่งช่วยจำกัดความเสี่ยงเมื่อมีความผิดพลาดเกิดขึ้น เซอร์ ฟรานซิส เบคอน (Sir Francis Bacon) ตั้งข้อสังเกตว่า

“แน่นอนว่าผู้ที่สามารถครองทะเลได้ย่อมมีเสรีภาพมากที่สุดในอันที่จะปฏิบัติกรใด ๆ เขาผู้นั้นจะสามารถทำสงครามได้ตามที่เขาเองเป็นผู้กำหนด ในขณะที่ผู้ที่มีอำนาจบนบกไม่ว่าอย่างไรก็ไม่อาจมีแสนยานุภาพยิ่งใหญ่เหนือช่องแคบได้เป็นแน่”

อำนาจในทะเลช่วยเปิดโอกาสให้กับอังกฤษเข้าแทรกแซงด้วยวัตถุประสงค์จำกัดในการทำสงครามที่ไม่จำกัด ด้วยความสามารถในการใช้อิทธิพลที่มีอยู่ภายนอกให้ส่งผลต่อการปฏิบัติกรที่เกิดขึ้นในภาคพื้นทวีปยุโรป ทำให้อังกฤษสามารถพัฒนาวิธีการที่เป็นเอกลักษณ์ไม่ต่างไปจากการดำเนินธุรกิจแทนที่จะเป็นการทำสงครามที่เปล่าประโยชน์และเต็มไปด้วยความเสียหายอย่างรุนแรง ซึ่งความได้เปรียบเช่นนี้ทำให้อังกฤษแตกต่างไปจากประเทศคู่แข่งที่อาศัยการปฏิบัติการทางบกเป็นหลัก อังกฤษพยายามหลีกเลี่ยงการปฏิบัติการทางบกที่สิ้นเปลือง สร้างความเสียหายในวงกว้างและเต็มไปด้วยความโหดร้ายป่าเถื่อน แทนที่จะเป็นเช่นนั้น อังกฤษพยายามอย่างมากที่สุดในอันที่จะจำกัดการขอรับความช่วยเหลือจากบรรดาพันธมิตรและพยายามใช้สมุททานุภาพที่ตนมีอยู่เพื่อกดดันศัตรู (ด้วยการปิดล้อม ช่มชู้ว่าจะยกพลขึ้นบก โจมตีเข้าศึกตามแนวชายฝั่งและด้วยการช่วงชิงอาณานิคมและฐานบัญชาการของฝ่ายตรงข้าม)

ด้วยเหตุดังกล่าวนี้เอง ยุทธศาสตร์ทะเลที่คอร์เบตต์ให้การสนับสนุนนั้นจำเป็นต้องอาศัยกองทัพที่สามารถปฏิบัติการร่วมกับกองทัพเรือในอันที่จะช่วงชิงดินแดนโพ้นทะเลและเพื่อโจมตีทางปีกของศัตรูที่อาศัยการปฏิบัติการบนบกเป็นหลักด้วยการปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบก “บนชายฝั่งของยุโรป ไม่ใช่เพื่อการช่วงชิงอย่างถาวร แต่เสมือนเป็นวิธีการในการก่อวณแผนการของศัตรู ทั้งยังสร้างความแข็งแกร่งมากยิ่งขึ้นให้กับบรรดาพันธมิตรและสถานภาพของตัวเอง”

ดังที่เราได้เห็นไปแล้วในตอน 2.7 ซึ่งคอร์เบตต์คิดว่าวิธีการทำสงครามในรูปแบบนี้คุ้มค่างกับสิ่งที่ต้องสูญเสียไปมากที่สุด การครองทะเลและโอกาสที่เอื้ออำนวยจะเป็นสิ่งที่อธิบายได้ดีที่สุดว่าเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น

“ประเทศเล็ก ๆ (อังกฤษ) ที่มีกองทัพที่ไม่เข้มแข็งจะต้องสามารถรวบรวมดินแดนที่เป็นที่ต้องการมากที่สุดที่อยู่บนโลกใบนี้ และจะต้องครอบครองดินแดนเหล่านั้นด้วยการทำลายล้างประเทศที่มีกองทัพที่ยิ่งใหญ่ที่สุดให้ได้”

คอร์เบตต์กับแนวคิดที่ว่าด้วยการครองทะเลและการรบแตกหัก

ในขณะที่การครองทะเลจะได้มาหรือรักษาไว้ได้ด้วย “การรบแตกหัก (decisive battle)” แต่บ่อยครั้งที่เรามักพบว่าสิ่งนี้ไม่อาจได้มาโดยง่าย หากศัตรูไม่ยินยอม ในกรณีเช่นนี้วิธีปิดล้อมอาจนำมาใช้เพื่อทำให้ศัตรูยอมอ่อนข้อให้หรือบีบให้พวกเขาจำต้องออกมาต่อสู้ การครองทะเลจะยิ่งเอื้ออำนวยให้การใช้ยุทธศาสตร์ทะเลได้ผลดี หากแต่การทำเช่นนี้ก็ไม่ใช่ว่าจะเป็นไปได้เสมอไปและในบางครั้งก็อาจไม่ใช่สิ่งจำเป็นนัก

การครองทะเลยังช่วยให้เราสามารถควบคุมเส้นทางคมนาคมขนส่ง ในขณะที่การค้าและการทหารของศัตรูอาจถูกโจมตีได้ แต่การค้าและการทหารของเรากลับได้รับการคุ้มกันเป็นอย่างดี กองกำลังของเราจะเคลื่อนทัพได้โดยสวัสดิภาพแต่กองกำลังของฝ่ายตรงข้ามกลับถูกโจมตีได้โดยง่าย

วิธีที่เด่นชัดที่สุดในการได้มาซึ่งการครองทะเลก็คือ*การบังคับ*ให้กองกำลังทางเรือของศัตรูจำต้องออกมาสู้รบ ทำลายฝ่ายนี้เสียและตัดสินใจปฏิบัติการได้โดยเด็ดขาด กองทัพเรือแห่งสหราชอาณาจักรมักนิยมแนวคิดในการสู้รบที่มีชัยชนะเด็ดขาดเสมือนเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพสูงสุดในอันที่จะได้มาซึ่งการครองทะเล มุมมองของสหราชอาณาจักรก่อนสมัยสงครามโลกครั้งที่หนึ่งได้มีการสรุปไว้อย่างมีเหตุมีผลในการประชุม Colonial Conference ประจำปี ค.ศ.1902 ดังต่อไปนี้

“จุดมุ่งหมายเบื้องต้นของกองทัพเรือแห่งสหราชอาณาจักรไม่ใช่การตั้งรับไม่ แต่เป็นการโจมตีกองเรือของฝ่ายศัตรู และด้วยการทำให้ฝ่ายนี้ปราศได้จะทำให้สหราชอาณาจักรสามารถปกป้องดินแดนภายใต้อำนาจอธิปไตยของตน รวมถึงทรัพยากรและการค้าได้เป็นผลสำเร็จ สิ่งนี้คือเป้าหมายที่แท้จริง บทบาทดั้งเดิมของราชนาวีอังกฤษไม่ใช่บทบาทในการตั้งรับ แต่เป็นการเตรียมตัวเพื่อโจมตีกองกำลังที่คุกคามฝ่ายตน หรืออีกนัยหนึ่งก็คือกองทัพเรืออังกฤษจะต้องสวมบทบาทในการเป็นฝ่ายโจมตีเสียเอง”

หากแต่คอร์เบตต์ได้กล่าวเตือนว่า “ความเชื่อแบบเดิม ๆ ของอังกฤษ” แม้ว่าจะได้รับความนิยมชมชอบและมีประสิทธิภาพ แต่ก็อาจนำมาใช้ปฏิบัติมากจนเกินไป ในบางสถานการณ์แล้ว การทำเช่นนี้อาจนำไปสู่การเบี่ยงเบนออกจากจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของการทำสงคราม คอร์เบตต์ยังชี้ให้เห็นว่าคู่ต่อสู้ของอังกฤษซึ่งโดยปกติแล้วมักมีกำลังเป็นรองกว่านั้นจะพยายามหลีกเลี่ยงการทำสงครามกับกองเรือของอังกฤษ ด้วยเหตุเช่นนี้เอง อังกฤษจะต้องระมัดระวังให้มากถึงภัยที่อาจเป็นผลมาจากความพยายามในการปฏิบัติการณ์ตามแนวทางดังกล่าวนี้ เพราะความคาดหวังในการไล่ติดตามเช่นนี้อาจบ่อนทำลายศักยภาพของพวกเขาในอนาคตที่จะใช้ทะเลได้อย่างเต็มประสิทธิภาพดังที่ต้องการอยู่เช่นในขณะนี้

ในอนาคตจะหลีกเลี่ยงผู้ที่ชอบเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ได้สิ่งที่ดียิ่งขึ้น คอร์เบตต์ตั้งใจเล่าเรื่องเกี่ยวกับสงครามจัตแลนด์ (Battle of Jutland) อย่างพิถีพิถันมาก บางคนที่อยู่ในคณะกรรมการได้อ่านแล้วแต่ไม่ชอบใจนัก แม้ว่าพวกเขาจะไม่ทราบสาเหตุว่าทำไมถึงไม่ชอบและได้เพิ่มเติมในตอนท้ายของผลงานเล่มนี้โดยสอดแทรกมุมมองของตนเองลงไปด้วย

“ผู้มีอำนาจบางคนพบว่าหลักการที่หนังสือเล่มนี้ให้ความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวโน้มที่จะลดความสำคัญของการทำสงคราม และด้วยการบีบให้สงครามสิ้นสุดลงอย่างรวดเร็วที่สุดนั้นเหตุผลเกิดการขัดแย้งกันเอง”

ในเวลาต่อมา “นักปราชญ์ทางทะเล” ยังคงถูกโจมตีอย่างต่อเนื่อง ผู้ที่มีส่วนในการจัดทำหนังสือ *Naval Review* ในปี ค.ศ.1931 ผู้หนึ่งได้กล่าวถึงคอร์เบตต์ว่า

“คอร์เบตต์ได้รับการฝึกฝนด้านจิตใจมาเป็นอย่างดี ซึ่งเห็นได้จากการที่เขาชื่นชอบการเป็นฝ่ายได้เปรียบคู่ต่อสู้ในวิธีใดวิธีหนึ่งมากกว่าจะด้วยการโจมตี คอร์เบตต์ไม่ได้สอนว่าการทำลายล้างหรือทำให้กองกำลังของฝ่ายศัตรูยอมจำนนเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของกองทัพอันนำไปสู่การตัดสินใจใด ๆ ของกองทัพ โดยเราสามารถเห็นตัวอย่างได้จากหนังสือ *หลักยุทธศาสตร์ทะเล (Principles of Maritime Strategy)* และสังเกตว่าจากหน้าหนังสือทั้งหมด 310 หน้า นั้น คอร์เบตต์ได้กล่าวถึง “การยุทธ (Battle)” มากน้อยเพียงใด เป็นสิ่งที่ยากเกินไปหรือไม่หากจะกล่าวว่าแผนยุทธการแห่งทะเลบอลติก (Baltic Scheme) ของลอร์ด ฟิชเชอร์ (Lord Fisher) การจัดตั้งกองเรือ (naval Brigade) ของวินสตัน เชอร์ชิลล์

หรือแม้แต่ “การส่งกำลังออกปฏิบัติการที่ช่องแคบดาร์ดานแนลส์” (Dardanelles Expedition) เป็นตัวอย่างของการเขียนหนังสือ *สงคราม 7 ปี (Seven Years War)* อันอ่อนด้อยของจูเลียน คอว์เบตต์”

สิ่งนี้แสดงให้เห็นว่าคอว์เบตต์ได้ทำให้บรรดาผู้อ่านที่สนใจเรื่องราวเกี่ยวกับทะเลเกิดความหงุดหงิดได้อย่างไร ทั้ง ๆ ที่คอว์เบตต์ควรจะสร้างความประทับใจให้กับคนเหล่านี้มากกว่า หลายต่อหลายครั้งที่คอว์เบตต์พยายามย้ำเตือนให้นายทหารเรือระลึกไว้ว่าการครองทะเลไม่ควรได้รับการพิจารณาว่าเป็นจุดสิ้นสุดในตัวเอง หากแต่เป็นเพียงแนวคิดเชิงสัมพัทธ์ (relative) การครองทะเลแบบเด็ดขาดนั้นเป็นเรื่องในอุดมคติ การครองทะเลในระดับสูงเป็นสิ่งที่ยากยิ่งและที่น่าประหลาดใจก็คืออำนาจดังกล่าวนั้นไม่ใช่สิ่งจำเป็น แม้แต่ในยามที่เกิดสงครามทางเรือที่ดุเดือด แผนการอันแยบยลทั้งหลายที่กองทัพเรือก็อาจนำมาใช้ได้ผลดีโดยไม่จำเป็นต้องอาศัยการครองทะเล ในปี ค.ศ. 1903 รัสเซียได้ตัดสินใจว่า “พวกเขาสามารถมีชัยชนะได้โดยไม่ต้องมีการครองทะเล แต่ทำได้ด้วยการทำให้การครองทะเลกลายเป็นที่โต้แย้ง พวกเขาจึงจะมีเวลามากพอที่จะนำกองกำลังที่แข็งแกร่งของตนเองมาจัดการกับฝ่ายตรงข้ามได้เป็นผลสำเร็จ” และยังเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมเลยทีเดียวสำหรับชาวญี่ปุ่นที่สรุปว่าในสถานการณ์เช่นนั้น พวกเขาสามารถปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบกโดยไม่จำเป็นต้องครองทะเลให้ได้เสียก่อน

อย่างไรก็ตาม เป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะไม่กล่าวเกินจริงถึงความเคลือบแคลงสงสัยที่คอว์เบตต์มีเกี่ยวกับการครองทะเลและ คอว์เบตต์ตระหนักดีว่าการนำจุดมุ่งหมายที่สำคัญสองประการตามยุทธศาสตร์ทะเลแบบ “มาฮาน” นั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เป็นเพียงคำพูดของเขาที่ขอบกล่าวว่าในบางคราวก็อาจใช้ไม่ได้ผลที่ทำให้เขาต้องมีปัญหาเกี่ยวกับกองทัพเรือของอังกฤษ

คอว์เบตต์รู้สึกกังวลเกี่ยวกับการครองทะเลด้วยการต่อสู้อย่างไม่ลดละเนื่องจากเหตุผลสำคัญ 4 ประการด้วยกัน ประการแรก การครองทะเลเช่นนี้อาจเป็นสิ่งไร้ค่าในสถานการณ์ที่พบเห็นได้ทั่ว ๆ ไปในเวลาที่คุณต่อสู้ฝ่ายที่อ่อนกำลังกว่าปฏิเสธไม่ปฏิบัติตามคำเชื้อเชิญของอีกฝ่าย ประการที่สอง การทำเช่นนี้อาจไม่ได้ผลในการปฏิบัติระดับยุทธการ ประการที่สามก็คือการมุ่งให้ความสำคัญไปที่การครองทะเลอาจส่งผลเสียต่อ

ศักยภาพของกองทัพเรือในอันที่จะใช้อำนาจดังกล่าวนี้ให้เป็นประโยชน์ (หรือปราศจากซึ่งอำนาจดังกล่าว) โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่เพียงแต่อาศัยการปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบก แต่ยังด้วยการปฏิบัติการต่อต้านการขนส่งทางทะเลหรือปฏิบัติการป้องกันการขนส่งทางทะเล การครองทะเลเพียงอย่างเดียวไม่อาจนำมาซึ่งชัยชนะในการทำสงครามหรือตัดสินผลทางการเมืองใด ๆ ได้ หากแต่ความสามารถในการใช้ประโยชน์ (หรือปฏิเสธ) การครองทะเลดังกล่าวอาจมีส่วนช่วยทำเช่นนั้นได้

ประการที่สี่และเป็นประการที่สำคัญที่สุดก็คือ ความพยายามในการสู้รบที่มีชัยชนะเด็ดขาดนั้นอาจเป็นเรื่องยากสำหรับบรรดานายทหารเรือและคนอื่น ๆ ในอันที่จะตระหนักว่าแท้จริงแล้วสมุททานุภาพคืออะไร ด้วยเหตุนี้

“เราจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างกว่าแนวคิดแบบดั้งเดิมเพื่อจะช่วยชี้แนะแนวทางและการปฏิบัติการทางเรือ บางสิ่งบางอย่างที่ไม่เพียงแต่จะช่วยให้เราสามารถควบคุมกองเรือของฝ่ายศัตรูได้ คัมภีร์เส้นทางการค้าสำคัญ ๆ หรือดำรงไว้ซึ่งการครองทะเล แต่เรายังสามารถควบคุมความเชื่อมโยงระหว่างนโยบายทางทะเลและการด้านการทูตและการทหาร”

คอร์เบตต์มีความเห็นว่าบ่อยครั้งที่ความคิดที่เรียบง่ายจะเกิดความสับสนระหว่างการรบแตกหักกับบทบาทและความสำคัญของสมุททานุภาพ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่ใช่สิ่งเดียวกัน

คอร์เบตต์กับการปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบก

ด้วยการครองทะเลที่มีอยู่ เราสามารถใช้ทะเลเป็นวิถีในการขนส่ง ทั้งทางการค้า (เพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจในการทำสงคราม) และด้านกองทัพ (เพื่อช่วยให้การแผ่ขยายอิทธิพลไปยังชายฝั่งเป็นไปได้ง่ายยิ่งขึ้น)

เมื่อพิจารณาจากหลักฐาน เช่น การยึดครองฮาวานา (Havana) ในปี ค.ศ.1762 การปฏิบัติการของวูล์ฟ (Wolfe) ในแคนาดาในสงคราม 7 ปี สงครามคาบสมุทรของเวลลิงตัน (Wellington's Peninsula Campaign) ซึ่งแน่นอนว่าเป็นการปฏิบัติการผสมรวมถึงสงครามไครเมีย (Crimean War) คอร์เบตต์โต้แย้งว่าการปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบกที่ถูกต้องเหมาะสมนั้นจะเป็นวิธีการที่สมุททานุภาพจะเป็นตัวตัดสินผลของการ

ทำสงคราม ความเหนือกว่าทางทะเลนั้นจะช่วยให้ฝ่ายรุกสามารถโจมตี ณ ตำแหน่งที่ศัตรูอ่อนกำลังมากที่สุดได้

นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา นักวิจารณ์ได้ตอบโต้ความคิดเช่นนี้ในสองระดับด้วยกัน ประการแรกก็คือการปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบกแทบไม่เคยพิสูจน์ว่าได้ผลเด็ดขาด ในทางยุทธศาสตร์ดังที่ คอร์เบตต์ กล่าวอ้างไว้แต่อย่างใด ประการที่สองก็คือเทคโนโลยีสมัยใหม่ทำให้การทำเช่นนั้นเป็นเรื่องยากลำบากมากเกินไปอยู่ดี

สำหรับในประเด็นแรกนั้น คอร์เบตต์ยังคงยึดมั่นอยู่กับแนวคิดเดิมของตน ตัวอย่างเช่น ข้อเสนอของคอร์เบตต์เกี่ยวกับการปฏิบัติการที่ล้มเหลวที่กัลลิโพลีเมื่อปี ค.ศ.1915 นั่นก็คือการใช้ “วิธีการทางบก” ในอันที่จะโจมตีอย่างเด็ดขาดยัง “ตำแหน่งที่ศัตรูรวมกำลังแข็งแกร่งมากที่สุด” ซึ่งจะเป็นผลดีก็ต่อเมื่อเรามี “กำลังพลที่เหนือกว่าในอันที่จะรับประกันได้ว่าการตัดสินใจปฏิบัติการนั้นคุ้มค่าต่อความเสี่ยง” ตามมุมมองของคอร์เบตต์แล้ว นี่ไม่ใช่สถานการณ์ของแนวรบด้านตะวันตก (Western Front) แต่อย่างใด และด้วยเหตุดังกล่าว จึงเป็นการดีที่สุดหากจะ “เลื่อนการโจมตีที่สมรภูมิริบหลักไปก่อนและทุ่มเทพละกำลังที่เรามีอยู่” ในอันที่จะปรับสมดุลทางยุทธศาสตร์ของฝ่ายเรา ด้วยการโจมตีที่ยังที่อื่น

สำหรับประเด็นที่สอง คอร์เบตต์ได้โต้แย้งว่าแม้แต่การปฏิบัติการที่กัลลิโพลีก็ยังชี้ให้เห็นถึงความท้าทายในการปฏิบัติการที่จำเป็นต้องเอาชนะให้จงได้ การยกพลขึ้นบกที่ซัฟลา (Suvla) ในเดือนสิงหาคม ค.ศ.1915 นับเป็นการปฏิบัติการที่มีการพัฒนาประสิทธิภาพอย่างเห็นได้ชัดเมื่อเทียบกับการยกพลขึ้นบกที่แหลมเฮลเลส (Helles) และอ่าวแอนแซค (Anzac) ในเดือนเมษายน ค.ศ.1915 ยิ่งไปกว่านี้ การถอนกำลังพลกว่า 120,000 นายในเดือนธันวาคม ค.ศ.1915 และในเดือนมกราคม ค.ศ.1916 ทั้ง ๆ ที่อยู่ภายใต้การเฝ้าระวังของพวกเติร์กอย่างเข้มงวดนั้นแสดงให้เห็นถึงระดับความสัมฤทธิ์ผลของการปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบก

“ในการอพยพที่ยอดเยียมครั้งนั้น เราได้เห็นการปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบกที่ชาญฉลาด และนับเป็นการปฏิบัติการที่มีประสิทธิภาพสูงสุด จากประสบการณ์ที่น่าผิดหวังติดต่อกัน เช่นนั้น อาวุธได้รับการนำมาใช้อย่างสมบูรณ์แบบ และในยามที่ผลสำเร็จแสดงให้เห็นถึง

อานุกาของสิ่งที่ยิ่งใหญ่ที่อาจเกิดขึ้น จึงนำมาใช้เพื่อส่งอิทธิพลต่อการถอนทัพแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น”

สาธุศิษย์และผู้ที่มีความคิดเห็นสอดคล้อง

ผลงานที่คอร์เบตต์ได้เขียนมีที่มาที่ไปชัดเจนเหมือนกับผลงานของมาฮาน นักวิจารณ์หลายรายได้ชี้ให้เห็นในประเด็นที่คอร์เบตต์มีความคล้ายคลึงกับเคลาเซวิทซ์ (ประสานยุทธศาสตร์ทะเลเข้ากับจุดมุ่งหมายทางการเมือง) และในประเด็นที่คอร์เบตต์กับเคลาเซวิทซ์เห็นแตกต่างกัน (ความเคลือบแคลงสงสัยเกี่ยวกับความสำคัญของการสู้รบ) นักวิจารณ์คนอื่น ๆ ขอวิธีการของคอร์เบตต์ที่นำการปฏิบัติการตามแบบซุนจูมาใช้ด้วยการเน้นย้ำให้ได้มาซึ่งชัยชนะโดยสูญเสียน้อยที่สุด และในความคิดว่าด้วยการรวมกำลังเพื่อหลอกล่อฝ่ายตรงข้ามที่เราจะได้กล่าวถึงต่อไปในตอน 3.7

ยังมีนักเขียนอีกหลายรายที่เขียนเกี่ยวกับหัวข้อที่เกี่ยวข้องกันนี้ในช่วงเวลาเดียวกัน ที่มีชื่อเสียงเด่นชัดที่สุดก็คือ พลตรีเซอร์ ชาร์ลส์ คอลเวลล์ (Major General Sir Charles Callwell) (ค.ศ.1859-1928) ในท้ายที่สุด คอลเวลล์ได้กลายมาเป็นผู้บัญชาการศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก (Director of Military Operations) ที่กระทรวงสงคราม (British War Office) และยังเป็นนักเขียนที่มีชื่อเสียงอีกด้วย ผลงานชิ้นสำคัญของ คอลเวลล์ คือ *Small Wars : Their Principles and Practice* (1896), *The Effect of Maritime Command on Land Campaigns since Waterloo* (1897), *Military Operations and Maritime Preponderance* (1905) และ *The Dardanelles* (1924)

ในบรรดาผลงานเหล่านี้ ผลงานเล่มแรกของพลตรีคอลเวลล์มีความเป็นแบบฉบับของตนเอง หากแต่สาระสำคัญแตกต่างไปจากผลงานอีก 3 เล่มดังที่เราจะได้อธิบายต่อไปในตอน 9.1 ทฤษฎีหลักของวิธีการตามแบบฉบับของคอลเวลล์อาจพบได้ในผลงานเล่มที่สองและสาม และบทวิเคราะห์ของการนำทฤษฎีดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ปรากฏอยู่ในผลงานเล่มสุดท้าย เมื่อศึกษาผลงานของคอลเวลล์อย่างคร่าว ๆ แล้ว เราจะเห็นว่าคอลเวลล์มีความเห็นสอดคล้องกับคอร์เบตต์ในประเด็นสำคัญที่ว่าสมุททานุภาพและแสนยานุภาพทางบกควรเป็นสิ่งที่เกื้อหนุนซึ่งกันและกันของยุทธศาสตร์ทะเลที่มีประสิทธิภาพ คอลเวลล์ก็ไม่ต่างไปจากคอร์เบตต์ตรงที่เขาได้ชี้ให้เห็นว่าสงครามปฏิวัติ

อเมริกา (American War of Independence) สงครามไครเมีย (Crimean Campaign) ในปี ค.ศ.1856 และสงครามรัสเซีย-ญี่ปุ่น (Russo-Japanese War) ในปี ค.ศ.1905 ที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงขอบเขตที่การปฏิบัติการทางบกอาจจะขึ้นอยู่กับการครองทะเลก็เป็นได้ ในหลาย ๆ กรณี เช่น การยกพลขึ้นบกของกองทัพจะขึ้นอยู่กับกำลังเสริมและเสบียงอาหาร รวมถึงอาวุธยุทโธปกรณ์ที่ส่งข้ามทะเลมานั้น สมุททานุภาพนับว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง อย่างไรก็ตาม แทนที่คอลเวลล์จะแสดงความคิดเห็นให้ชัดเจนมากกว่า คอร์เบตต์ เขากลับให้ความสนใจในประเด็นของความช่วยเหลือที่กองกำลังทางบกอาจมีให้กับกองทัพเรือเท่าเทียมกันกับคอร์เบตต์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้วยการปฏิบัติการบกต่อต้านฐานทัพที่เรือใช้จอดเพื่อเติมถ่านหิน ซึ่งฝ่ายที่มีกำลังเป็นรองและกองเรือที่ถูกปิดล้อมหนีไปหลบภัย ครั้งแล้วครั้งเล่าที่เราพบว่าคอลเวลล์ได้เน้นย้ำถึงความจำเป็นที่กองกำลังทางบกและทางเรือต้องร่วมมือกันอย่างมีประสิทธิภาพ และหากกองกำลังทางอากาศปฏิบัติการร่วมด้วยในเวลาดังกล่าว คอลเวลล์และคอร์เบตต์ต่างก็เห็นพ้องต้องกันว่ากองกำลังทางอากาศก็ต้องให้ความร่วมมือกับกองกำลังทั้งสองด้วยเช่นกัน

“จุดมุ่งหมายของหนังสือเล่มนี้ก็เพื่อชี้ให้เห็นว่าสมุททานุภาพและการทำสงครามทางบก นั้นเป็นปัจจัยสำคัญสองประการที่มีอาจแยกออกจากกันได้ หากแสนยานุภาพในทางหนึ่งต้องการที่จะใช้ได้ผล และแสนยานุภาพอีกทางหนึ่งจะต้องนำไปปฏิบัติการด้วยความกล้าแกร่งเพื่อให้ได้ประสิทธิภาพสูงสุด มีความเกี่ยวเนื่องอย่างเห็นได้ชัดระหว่างการครองทะเลและการควบคุมตามแนวชายฝั่ง หากแต่ทางยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมโยงเช่นนี้จะต้องนำมาใช้อย่างเต็มกำลัง หากกองเรือทั้งหมดจำเป็นต้องเคลื่อนทัพแล้ว ผู้มีอำนาจจะต้องร่วมมือกัน อีกทั้งสภาพที่ปรึกษาายังจะต้องมีความสามัคคีกลมเกลียวกันในยามสงคราม “เราจะยืนหยัดอยู่ได้หากร่วมมือกัน เราจักล่มสลายเมื่อแตกความสามัคคี” เป็นคำขวัญที่นำมาปรับใช้โดยเฉพาะกับประเทศที่มีทั้งกองทัพเรือและกองทัพบก รวมถึงประเทศอื่น ๆ ทั่วโลกอีกด้วย”

ในฐานะที่เป็นนายทหารบกคนหนึ่ง คอลเวลล์ได้ให้ความสำคัญกับ “การปฏิบัติ” ของการยุทธสะเทินน้ำสะเทินบกมากกว่าคอร์เบตต์ แน่นนอนว่าไม่ใช่สิ่งแปลกใหม่แต่อย่างใด เมื่อย้อนพิจารณากลับไปในปี ค.ศ.1759 ในสมัยที่การทำสงคราม 7 ปีกำลังดำเนินมาถึงขีดสุด และดูเหมือนจะชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนถึงวิธีปฏิบัติการสะเทินน้ำ-

สะเทินบกนั้น โทมัส มอร์ โมลีเนอซ์ (Thomas More Molyneux) นายทหารเรือแห่งราชนาวีอังกฤษได้เขียนผลงานที่ชื่อว่า *Conjunct Expeditions or Expeditions That Have Been Carried on Jointly by the Fleet and Army, with a Commentary on a Littoral War* ขณะที่ประเด็นสำคัญที่โมลีเนอซ์ต้องการนำเสนอซึ่งก็คือ “การปฏิบัติการร่วมกันเป็นหนึ่งเดียวของกองทัพและกองทัพบกดูเหมือนจะเป็น “ป้อมปราการตามธรรมชาติของอาณาจักรเหล่านี้” ฟังดูคุ้นเคยและมักได้รับการนำมากล่าวอ้างอยู่เสมอ (บ่อยครั้งเป็นการกล่าวอ้างที่ผิด) ส่วนที่เหลือของหนังสือที่มีการอธิบายถึงการบัญชาการ ความได้เปรียบในการโจมตีเชิงยุทธวิธีหากไม่ใช่ในทางยุทธศาสตร์ ประโยชน์ของการใช้แผนลวงและการโจมตีแบบกลลวง การยกพลขึ้นบกต่างก็ถูกหลงลืมไปเกือบหมดแล้วในทุกวันนี้

เช่นเดียวกันกับผลงานเล่มอื่น ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบกซึ่งเขียนขึ้นในยุคสมัยของคอลเวลล์ ที่เห็นได้ชัดก็คือผลงานของนาวาเอกจอร์จ เฟิร์ส (Colonel George Furse) ที่ชื่อว่า *Military Expeditions Beyond the Seas (การปฏิบัติการของกองทัพเหนืออาณาเขตทะเล)* ในปี ค.ศ.1897 และ *Letters on Amphibious Wars (บันทึกที่กล่าวด้วยการทำสงครามสะเทินน้ำสะเทินบก)* ในปี ค.ศ.1911 โดยจอร์จ แอสตัน (George Aston, ค.ศ.1861-1938) นาวิกโยธินอังกฤษ (Royal Marine) แอสตันยังได้เขียน *Sea, Land and Air Strategy (ยุทธศาสตร์ทะเล พื้นดิน และอากาศ)* ในปี ค.ศ.1914 ซึ่งนับว่าเป็นหนังสือเล่มแรก ๆ ที่พยายามนำการปฏิบัติการทางอากาศมาผนวกรวมเข้ากับการปฏิบัติการทางเรือและทางบก

ความสนใจต่อการปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบกเช่นนี้สะท้อนให้เห็นถึงการโต้แย้งในทางยุทธศาสตร์ที่เกิดขึ้นในสหราชอาณาจักรในกรณีที่ว่ากองกำลังของตนควรเตรียมพร้อมสำหรับยุทธศาสตร์ทางบกด้วยการเข้าไปมีบทบาทกับการทำสงครามทางบกในวงกว้างที่เกิดขึ้นบนแผ่นดินใหญ่ของทวีปยุโรป หรือการทำสงครามทางเรือตามแบบฉบับของศตวรรษที่ 18 ที่จำกัดการปฏิบัติการบนภาคพื้นทวีปด้วยการโจมตีดินแดนภายใต้การครอบครองของศัตรูโดยอาศัยฐานบัญชาการรบทางทะเลเป็นสำคัญ

พลเรือเอก เซอร์ แจ็กกี ฟิชเชอร์ (Admiral Sir Jacky Fisher) ไม่ได้คิดสงสัยเลยว่าคุณสมบัติในการปฏิบัติราชการควรอยู่ ณ ที่ใด และในผลงานที่ชื่อ *Memories* (บันทึกความทรงจำ) ของเขาได้ย้ำเตือนให้นึกถึงคราวยกพลขึ้นบกเพื่อปฏิบัติการที่เซเว-นินเกิน (Scheveningen) ด้วยกันกับ พลเอก กรอส วอน ชวาร์ตซอฟ (General Gross von Schwartzhoff) แห่งกองทัพเยอรมนีในเดือนมิถุนายน ค.ศ.1899 โดยนายพลผู้นี้ได้พิจารณาวิธีที่

“แสนยานุภาพที่เด็ดขาดของกองทัพเรืออังกฤษทำให้อังกฤษมีอำนาจมากเกินกว่ากำลังพลที่มีอยู่จริง เนื่องจากไพร่พลกว่า 200,000 นายได้ยกพลขึ้นบกจากเรือลำเลียงเสบียง มิเพียงพระเจ้าเป็นเจ้าเท่านั้นที่ทราบว่าจะยกพลขึ้นบก ณ ที่ใด นับว่าเป็นอาวุธที่ทรงอิทธิพลและมีศักยภาพในการทำลายศัตรูให้สิ้นซากลงไปได้”

จากการตั้งข้อสังเกตเหล่านี้ ฟิชเชอร์กล่าวไว้ค่อนข้างชัดเจนว่าในความเป็นจริงแล้วกองทัพบกควรเป็นเสมือนชิปนาวาร์ที่รอเวลาอิงจากกองทัพเรือ เพื่อให้การปฏิบัติการตามแนวชายฝั่งได้ประสิทธิผลดีที่สุด

สำหรับคนหลาย ๆ คนแล้ว ประสบการณ์ที่น่าสะพรึงกลัวของแนวรบด้านตะวันตก (Western Front) ระหว่างสมัยสงครามโลกครั้งที่หนึ่งนับเป็นการยืนยันความได้เปรียบของประเทศสมุททานุภาพที่พยายามหลีกเลี่ยงวิธีการในการทำสงครามวิธีนี้ หากเป็นไปได้ พลเรือเอก เซอร์ เฮอร์เบิร์ต ริชมอนด์ (Admiral Sir Herbert Richmond) (ค.ศ.1871-1946) นักการทหารของกองทัพเรือและนักประวัติศาสตร์ทางเรือเห็นด้วยกับวิธีการเช่นนี้เป็นอันมาก เช่นเดียวกับคอร์เบตต์ ริชมอนด์ปรารถนาให้กองทัพเรือแห่งสหราชอาณาจักรเลิกล้มมุ่นอยู่กับการสู้รบเพียงอย่างเดียว แต่หันมามุ่งเน้นที่การคุ้มกันเส้นทางคมนาคมขนส่ง เตรียมพร้อมสำหรับการเดินทางเพื่อทำลายผลประโยชน์ของศัตรู และเพื่อผนวกการปฏิบัติการร่วมของกองทัพเรือเข้ากับยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์ของกองทัพบกและกองทัพอากาศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เหล่านี้คือสิ่งที่เซอร์ เบซิล ลิตเติล ฮาร์ด เพื่อนร่วมงานผู้หนึ่งของริชมอนด์ได้ตั้งความหวังเอาไว้

สืบเนื่องจากความเข้าใจที่ลิตเติล ฮาร์ดมีต่อประวัติศาสตร์อังกฤษที่ยาวนานกว่า 400 ปี เขาจึงได้เป็นผู้คิดค้นแนวคิด “การทำสงครามตามวิถีทางของอังกฤษ (The

British Way in Warfare)” ที่เป็นการผนวกรวมผลงานของคอร์เบตต์ คอลเวลล์ แอสตัน และริชมอนด์เข้าด้วยกันเป็นยุทธศาสตร์ที่เน้นย้ำถึง

- ความสำคัญของการครองครองทะเล
- ประสิทธิภาพในการกดดันสถานะทางเศรษฐกิจที่อาศัยทะเลเป็นหลัก
- ความจำเป็นในการหลีกเลี่ยงการปฏิบัติการทางบก และในขณะเดียวกันก็รักษาไว้ซึ่งความช่วยเหลือจากพันธมิตรที่มีแสนยานุภาพทางบก
- ค่าใช้จ่ายจำนวนมากที่เตรียมพร้อมให้กับกองทัพเรือ
- มุ่งเน้นไปที่พื้นที่ปฏิบัติการในทะเล
- พัฒนาความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างกองทัพเรือและกองทัพบก
- เน้นของการปฏิบัติการนอกประเทศ
- จำกัดจุดมุ่งหมายที่จำกัดและไม่ตั้งเป้าไว้สูงจนเกินไป
- ความจำเป็นในการแผ่ขยายแสนยานุภาพจากเรือสู่ฝั่ง

ถึงแม้ว่าอังกฤษจะไม่ได้ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ตนเองกำหนดไว้เสมอไป (โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการใช้จ่ายเงินไปกับกองทัพเรือ) แต่ลิตเติล ฮาร์ตได้สรุปว่าด้วยวิธีการดังกล่าว ประเทศที่มีสมุทพยานุภาพอย่างเช่นอังกฤษก็สามารถปราบปรามคู่ต่อสู้บนบก และขณะเดียวกันก็ยังสามารถหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าโดยตรงกับศัตรูบนแผ่นดินใหญ่ของยุโรปได้เป็นผลสำเร็จ นี่เป็นตัวอย่างของ “วิธีปฏิบัติโดยทางอ้อม” (indirect approach) ที่ทำให้ลิตเติล ฮาร์ตได้กลายมาเป็นนักเขียนที่มีชื่อเสียงนั่นเอง

ประเด็นว่าด้วยความสมเหตุสมผลและการนำมาประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติ

แม้กระนั้นก็ตาม ไม่ใช่ทุกคนจะรู้สึกประทับใจกับผลงาน “การทำสงครามตามวิถีทางของอังกฤษ” ผู้อ่านบางคนรู้สึกเคลือบแคลงสงสัยในประสิทธิภาพทางยุทธศาสตร์จากการกดดันทางทะเลโดยอาศัยการปิดล้อมประเทศที่อยู่บนภาคพื้นทวีปไม่ให้เห็นสามารถเข้าถึงทรัพยากรอันอุดมสมบูรณ์ในดินแดนที่กว้างใหญ่ไพศาล ส่วนผู้อ่านรายอื่นชี้ให้เห็นถึงความยากลำบากในการปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบกและตั้งคำถามกับผลกระทบที่แท้จริงที่มีต่อการรวมกำลังที่จุดศูนย์กลาง นอกจากนี้ ยังมีประเด็นสำคัญ

อีกประการหนึ่งซึ่งชี้ให้เห็นว่าจุดอ่อนของวิธีปฏิบัติเช่นนี้ได้นำอังกฤษไปสู่บทบาทความเป็นผู้นำในการทำสงครามภาคพื้นทวีปยุโรปเช่นเดียวกับในอาณานิคมโดยรอบอยู่หลายครั้งหลายคราด้วยกัน

คำวิจารณ์อีกประการหนึ่งเป็นประเด็นที่เกี่ยวกับยุทธศาสตร์ตามแบบฉบับของ “อังกฤษ” เช่นนี้ รวมถึงคำถามที่ว่ายุทธศาสตร์ดังกล่าวนี้จะนำมาปรับใช้จริงกับประเทศอื่น ๆ ได้อย่างไร (ยกเว้นจากญี่ปุ่นและประเทศที่เป็นหมู่เกาะอีกหนึ่งหรือสองประเทศ) ถึงแม้ว่าจะเป็นความจริงก็ตาม

พลเรือเอกราอูล คาสเท็กซ์ (ค.ศ.1878-1968) เป็นบุคคลผู้หนึ่งที่มีกล่าวอ้างถึงผลงานของมาฮาน และ ในบางคราวก็อาจแสดงความไม่เห็นด้วยต่อคอร์เบตต์และริชมอนด์ หากแต่ผู้เขียนอัตชีวประวัติของคาสเท็กซ์กลับสรุปว่าแท้จริงแล้วคาสเท็กซ์เป็นสานุศิษย์ของแนวคิดแบบคอร์เบตต์โดยที่แม้แต่ตัวเขาเองก็อาจไม่รู้ตัวเสียด้วยซ้ำไป คำอธิบายที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดเกี่ยวกับเหตุบังเอิญในด้านมุมมองเช่นนี้ก็คือคาสเท็กซ์มีลักษณะของความเป็นชาวฝรั่งเศสมากและแทบจะไม่เคยมีความคิดในด้าน “การดำเนินกลยุทธ์” (manoeuvre คือความสามารถในการเคลื่อนทัพหรือปฏิบัติการอย่างแยบยลในอันที่จะสร้างสถานการณ์ที่เอื้ออำนวยให้แก่ฝ่ายตน) มาก่อน สิ่งนี้คือแนวคิดเบื้องหลัง “จุดมุ่งหมายแอบแฝง (ulterior objectives)” ของกองทัพเรือฝรั่งเศสในศตวรรษที่ 18 ที่มาฮานไม่เห็นถึงความสำคัญ การเคลื่อนทัพเป็นวิธีอัน “ชาญฉลาด” ในการกำหนดยุทธศาสตร์ซึ่งไม่ได้เน้นเรื่องการเผชิญหน้าโดยตรงกับกองกำลังหลักของฝ่ายศัตรู แทนที่จะเป็นเช่นนั้น คาสเท็กซ์สนับสนุนวิธีการในการใช้ประโยชน์จากกองกำลังที่มีอยู่ให้คุ้มค่า และได้ประสิทธิภาพมากที่สุด และจะมีคุณประโยชน์อย่างมากในเวลาที่กองกำลังเหล่านี้ไม่สามารถเป็นฝ่ายได้เปรียบศัตรูเพียงแค่มีกำลังพลมากกว่า และในความเป็นจริงแล้วกองกำลังดังกล่าวนี้้อาจจะมีกำลังเป็นรองฝ่ายศัตรูเสียด้วยซ้ำไป

สหราชอาณาจักรให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์ของตนเองเพราะตระหนักดีว่าอังกฤษมีกำลังเป็นรองคู่ต่อสู้ในด้านแสนยานุภาพทางบก เช่นเดียวกันประเทศใดที่มีแสนยานุภาพเป็นรองฝ่ายตรงข้ามควรยึดถือแนวทางยุทธศาสตร์อย่างน้อยไม่วิธีใดก็วิธีหนึ่งในอันที่จะเพิ่มศักยภาพของกำลังที่เป็นรองให้สามารถรับมือกับฝ่ายที่มีกำลัง

เหนือกว่าได้ ทฤษฎีสุมุททานุภาพจะต้องนำมาใช้ในโลกของความเป็นจริงในขอบเขตและวิธีการที่สถานการณ์ด้านความมั่นคงปลอดภัยที่ประเทศนั้น ๆ จะสามารถเอื้ออำนวยได้ด้วยเหตุดังกล่าว การผสมผสานที่ลงตัวระหว่างแนวคิดแบบมาฮานและคอร์เบตต์ (ในขอบเขตที่ทั้งสองแนวคิดสามารถแยกออกจากกันได้) จึงขึ้นอยู่กับสถานการณ์ทางยุทธศาสตร์ หากแต่วิธีการเหล่านั้นจะต้องนำมาปรับใช้ได้จริงกับประเทศส่วนใหญ่ที่มีกองทัพเรือเป็นของตนเอง

ในช่วงปี ค.ศ.1990 กองทัพเรือแห่งสหราชอาณาจักรใช้เวลาหมดไปกับการคิดค้นแนวคิดหรือการนำแนวคิดเดิม ๆ ในสิ่งที่กองทัพเรือสามารถกระทำได้นั้นมาคิดเสียใหม่ เหตุใดกองทัพเรือจึงทำเช่นนั้นและทำได้อย่างไร ความคิดเช่นนี้ปรากฏให้เห็นใน *The Fundamentals of British Maritime Doctrine BR 1805* (ค.ศ.1995) และฉบับปรับปรุง *British Maritime Doctrine BR 1806* (ค.ศ.1999) หนังสือทั้งสองเล่มนี้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี เพราะมีเนื้อหาที่กระชับได้ใจความ หากแต่หลักการที่ครอบคลุมเช่นนี้นับว่าเป็นการย้ำให้เห็นถึงความสำคัญของกองทัพเรือในสมัยหลังสงครามเย็นเป็นต้นมา

“แนวโน้มนและความเกี่ยวเนื่องของสมุททานุภาพที่มีต่อโลกทุกวันนี้มีมากอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน กองกำลังทางเรือปฏิบัติการในสถานการณ์ที่ช่วยให้กองทัพเรือสามารถเข้าถึงอาณาบริเวณที่เกิดวิกฤตการณ์ได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งวิกฤตการณ์ดังกล่าวนั้นอาจส่งผลกระทบต่อสหราชอาณาจักรและพันธมิตรเป็นอย่างมาก กองกำลังทางเรือมีความคล่องตัวสูง เคลื่อนทัพได้อย่างรวดเร็วและปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ทั้งยังมีส่วนในการช่วยเหลือการปฏิบัติการร่วมใด ๆ อีกด้วย ความสามารถของกองกำลังทางเรือในการรักษาไว้ซึ่งดุลย์อำนาจช่วยให้พวกเขามีอำนาจต่อรองทางการทูต ทั้งยังมีศักยภาพมากยิ่งขึ้นในยามเดินทางไปปฏิบัติการยังต่างประเทศ ซึ่งการทำเช่นนี้นับว่ามีความสำคัญอยู่ในสถานการณ์ของโลกปัจจุบันที่เต็มไปด้วยความเสี่ยงและความไม่แน่นอนเช่นนี้”

ถึงแม้ว่าหลักการทั้งสองนี้จะสะท้อนให้เห็นถึง “แนวคิดดั้งเดิมที่ส่งผลต่อการใช้ประโยชน์จากสมุททานุภาพ” ในแนวทางที่มาฮานสามารถยอมรับได้นั้น หากแต่การเน้นย้ำยังคงเป็นไปตามแนวคิดตามแบบคอร์เบตต์ในด้านที่

- เน้นย้ำการวางกลยุทธ์ ไม่ใช่การลดกำลังพล

- ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติการในดินแดนอื่น
- ใช้แนวทางการปฏิบัติกร่วมเป็นหลัก
- เน้นย้ำให้เห็นว่าไม่ควรลดหลักนิยมลงเหลือแค่ความเชื่อ “หนังสือเล่มนี้ควรนำมาพิจารณาว่าเป็นเหมือนตำราทางวิชาการ ไม่ใช่คู่มือความเชื่อทางศาสนา เนลสันคงจะไม่ทำเช่นนั้น และผู้ที่ดำเนินรอยตามเนลสันก็ไม่ควรทำเช่นนั้นด้วยเช่นกัน”

อย่างไรก็ตาม หนังสือทั้งสองเล่มนี้ได้สานต่อแนวคิดของ คอร์เบตต์ ในแง่ที่ว่าหนังสือทั้งสองนี้ได้ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติการทางเรือมากกว่าการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงคราม (Military Operations Other Than War หรือ MOOTW) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ การทูตทางทะเลและการรักษากฎหมาย หนังสือทั้งสองเล่มยังสะท้อนให้เห็นถึงการทำสงครามในระดับยุทธการและเครื่องมือที่นำมาใช้ในการวางแผนการปฏิบัติการที่จะอธิบายโดยละเอียดในบทต่อไป เนื้อหาหลักยังคงเป็นไปตามแบบฉบับของคอร์เบตต์ โดยเราจะเห็นได้ชัดว่าหนังสือทั้งสองเล่มนี้ได้เน้นไปที่คำถามที่ว่ายุทธศาสตร์ทางเรือคือ “อะไร” มากกว่าจะเป็นคำถามที่ว่าเราจะวางยุทธศาสตร์ได้ “อย่างไร” นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา กองทัพเรือแห่งสหราชอาณาจักรได้เปลี่ยนไปศึกษาให้ละเอียดและลึกซึ้งมากยิ่งขึ้นว่าแนวคิดเหล่านี้จะสามารถนำมาปรับใช้ได้เช่นไร

หากจะพิจารณากันโดยทั่ว ๆ ไปแล้ว สหราชอาณาจักรเป็นผู้กำหนดแบบแผนและหลักนิยมที่ประเทศอื่น ๆ ต่างให้การตอบรับกันเป็นอย่างดี โดยตัวอย่างที่น่าสนใจมากที่สุดก็คือ *Australian Maritime Doctrine* (หลักนิยมทางทะเลของออสเตรเลีย) ที่ปรากฏขึ้นในปี ค.ศ.2000 หนังสือเล่มนี้ยึดถือแนวปฏิบัติและได้รับอิทธิพลจากหลักนิยมของอังกฤษ โดยมีพื้นฐานและเนื้อหาที่คล้ายคลึงกัน หากแต่แน่นอนว่าหนังสือเล่มนี้และปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงครามได้ใช้บริบทที่เป็นของออสเตรเลียเอง มีการเน้นย้ำไปที่การควบคุมทะเล (โดยได้ระบุถึงปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมไว้ด้วย) มากกว่าจะเน้นไปที่การปฏิบัติการต่างแดน อย่างไรก็ตาม ย่อหน้าถัดมานี้จะอธิบายให้เห็นในเรื่อง

ความจำเป็นสำหรับประเทศต่าง ๆ ในอันที่จะรักษาความสมดุลระหว่างแนวคิดตามแบบฉบับของมาฮานและคอร์เบตต์

“ภูมิภาคของเราประกอบไปด้วยประเทศหลายต่อหลายประเทศที่ต่างก็มีแสนยานุภาพทั้งทางเรือและทางอากาศ และคงไม่เป็นการกระทำที่ชาญฉลาดนักหากเราจะตั้งสมมติฐานว่าเงื่อนไขเบื้องต้นของการควบคุมทะเลจะดำรงอยู่ได้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ทางยุทธศาสตร์ของประเทศนั้น ๆ ด้วยเหตุนี้ ขณะที่เราอาจจะนำผลงานดังกล่าวนี้มาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ทั้งในสหรัฐอเมริกาและยุโรป แต่ก็เป็นสิ่งจำเป็นยิ่งสำหรับออสเตรเลียที่จะรักษาไว้ซึ่งการให้ความสำคัญกับประเด็นพื้นฐานเบื้องต้น เช่น การควบคุมทะเลซึ่งหมายรวมถึงการควบคุมห้วงอากาศ และในเวลาเดียวกันเรายังจำเป็นต้องพยายามเพิ่มพูนศักยภาพที่เรามีอยู่เพื่อส่งอิทธิพลไปยังการปฏิบัติการทางบก”

เป็นที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งที่กองทัพเรือสหรัฐฯ ไม่ค่อยแสดงให้เห็นถึงความทะเยอทะยานในแนวทางปฏิบัติอันนำไปสู่การกำหนดหลักนิยม ขณะที่ในเวลาเดียวกันพวกเขากลับให้ความสำคัญกับขนาดและแสนยานุภาพของกำลังรบตนเป็นอันมาก แนวคิด “จากทะเล (From the Sea)” ที่กองทัพเรือสหรัฐฯ ได้คิดค้นขึ้นมานับตั้งแต่ปี ค.ศ.1990 เป็นต้นมานั้นเป็นเหมือน “เอกสารแสดงจุดยืน (position paper)” มากกว่าจะเป็นข้อความที่แสดงถึงหลักนิยม อย่างไรก็ตามแนวคิดดังกล่าวนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงความคาดหวังและความกังวลที่ไม่แตกต่างกันนัก ในเวลาที่มีการแข่งขันระหว่างกองทัพเรือของนาโตและกองทัพเรือของสนธิสัญญาออร์ซอว์ (Warsaw Pact) ในการต่อสู้ดิ้นรนเพื่อให้ได้มาซึ่งการครองทะเลและการใช้ประโยชน์จากทะเลได้สิ้นสุดลงนั้น

“ไม่มีประโยชน์อีกต่อไปที่จะแสดงให้เห็นถึงสมุททานุภาพในแนวคิดตามแบบมาฮานว่าด้วยความมีอิสระของกองทัพเรือและการปฏิบัติการที่เด็ดขาดของกองเรือ ไม่มีประโยชน์แต่อย่างใดที่จะปฏิเสธไม่ใช้หลักนิยมที่ว่ากองทัพเรือดำรงอยู่ได้ก็ด้วยการต่อสู้กับกองทัพเรือของชาติอื่น หลังจากเวลาผ่านมานับกว่าร้อยปี ในปี ค.ศ.1992 กองทัพเรือสหรัฐฯ ได้เลิกปฏิบัติตามหลักการว่าด้วยสมุททานุภาพตามแบบฉบับของมาฮาน แต่จะเป็นเวลานานนั้นเราคงต้องเฝ้าดูกันต่อไป”

จากการตีพิมพ์หนังสือ “จากทะเล (ค.ศ.1992)” และ “ก้าวไปข้างหน้า...จากทะเล (Forward...From the Sea)” (ค.ศ.1994) กองทัพเรือสหรัฐฯ ได้หันเหความสนใจ

จากการควบคุมทะเลไปยังการควบคุมทางบกแทน แยน บริเมอร์ (Jan Breemer) ได้กล่าวไว้ว่า “ยุทธศาสตร์ทะเลนั้นได้ดับสูญไปเสียแล้ว” นี้ไม่ได้หมายความว่า การควบคุมทะเลไม่ได้มีความสำคัญต่อไป แต่หมายความว่า บัดนี้กองทัพเรือสหรัฐฯ และบรรดาพันธมิตรจะสามารถหันเหความสนใจของพวกเขาไปยังผลจากการควบคุมทะเลศักยภาพในอันที่จะแผ่ขยายอำนาจจากเรือสู่ฝั่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเวลาที่ทะเลบนโลกใบนี้กำลังมีปัญหา ในความเป็นจริงแล้ว แนวคิดหลาย ๆ แนวคิดได้มีการคาดการณ์นับตั้งแต่ปี ค.ศ.1954 โดยชาโมเอล ฮันดิงตันในบทความที่เขียนขึ้นในเวลาเช้าวันศุกร์ต่างก็คิดกันว่าการควบคุมทะเลนั้นเป็นสิ่งจำเป็น และสามารถนำมาดำเนินการต่อเพื่อใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

“ก้าวไปข้างหน้า...จากทะเล” ได้อธิบายถึงการใช้การควบคุมทะเลให้เกิดประโยชน์สูงสุดไว้ดังต่อไปนี้

“กองกำลังทางเรือที่ปฏิบัติการจากทะเล โดยใช้อำนาจที่ตนมีอยู่เหนือบนน้ำในอันที่จะเคลื่อนพลได้อย่างรวดเร็ว สร้างความกดดันให้แก่ฝ่ายตรงข้าม โจมตีในเวลาและสถานที่ที่พวกเขาปรารถนา ภายใต้สภาพอากาศใด ๆ ก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นในตอนกลางวันหรือกลางคืน การแผ่ขยายแสนยานุภาพจำเป็นต้องอาศัยการเคลื่อนทัพอย่างรวดเร็ว ความคล่องตัว เทคโนโลยีที่จะช่วยให้ฝ่ายที่แข็งแกร่งกว่ามีชัยชนะเหนือฝ่ายที่อ่อนกำลัง”

คำพูดเหล่านี้อาจจะไม่ใช่คำพูดของคอร์เบตต์ หากแต่แนวคิดนั้นมีความคล้ายคลึงกันอย่างเห็นได้ชัด

3.6 วิสัยทัศน์ทางเลือกของยุทธศาสตร์ทะเล

นักวิชาการและทหารเรือในบางประเทศและในบางเวลามีแนวโน้มที่จะใส่ความคิดของพวกเขาไปในบทบาทของกองทัพเรือ และการนำกองทัพเรือมาใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยทั่วไปแล้วนักวิชาการและทหารเรือเหล่านี้ต่างก็ยอมรับและปฏิบัติการภายในขอบเขตของแนวคิดกว้าง ๆ ในเรื่องประโยชน์ของยุทธศาสตร์ทะเล อย่างไรก็ตามในบางคราวได้มีทางเลือกใหม่ ๆ เกิดขึ้นเกี่ยวกับการควบคุมทะเล การป้องกันเรือสินค้า และการแผ่ขยายแสนยานุภาพจากเรือสู่ฝั่ง

ทฤษฎีการทำสงครามเรือค้า (Guerre de Course Theory)

สถาบันหนึ่งที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกับทฤษฎีดังกล่าวนี้ก็คือ *French Jeune École* แห่งศตวรรษที่ 19 ผู้นำทางการเคลื่อนไหวของแนวคิดเช่นนี้ก็คือบารอน ริชาร์ด กริแวล (Baron Richard Grivel) โดยจะเห็นได้จากผลงานที่ชื่อว่า *De La Guerre Maritime (ว่าด้วยสงครามทางเรือ)* (ค.ศ.1869) กริแวลยืนยันว่าแนวทางปฏิบัติของยุทธศาสตร์ทะเลนั้นไม่ใช่มาตรการที่เหมาะสมสำหรับฝรั่งเศสในอันที่จะใช้ต่อสู้กับอังกฤษ แทนที่จะเป็นเช่นนั้น “การทำสงครามเรือค้าซึ่งถือว่าเป็นการทำสงครามที่ประหยัดค่าใช้จ่ายและทรัพยากรมากที่สุดของกองเรือที่ขาดแคลนเงินทุน ในขณะที่เดียวกันก็เป็นวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสมที่สุดในอันที่จะฟื้นฟูสันติภาพ เนื่องด้วยการทำสงครามเช่นนี้จะโจมตีที่แหล่งชุมก้ำกลางของฝ่ายศัตรูโดยตรงมากที่สุดนั่นเอง” อุดมการณ์เช่นนี้ได้มีการนำมาขยายผลและใช้กันอย่างแพร่หลายนับจากปี ค.ศ. 1874 เป็นต้นมาโดย พลเรือเอก อีโอฟิล โอบ (Admiral Theophile Aube) และกาเบรียล ชาร์มส์ (Gabriel Charmes) นักหนังสือพิมพ์ อิทธิพลของบุคคลทั้งสองนี้ดำเนินมาสู่จุดสูงสุดในปี ค.ศ.1886 ในเวลาที่ พลเรือเอก โอบดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีกระทรวงทะเล (Minister of Marine) พลเรือเอก โอบได้เลื่อนโครงการจัดสร้างกองเรือฝรั่งเศสออกไปในพื้นที่ที่เขาเข้ารับตำแหน่ง สร้างฐานทัพเรือที่ไบเซอร์ตา (Bizerta) ส่งเสริมงานค้นคว้าวิจัยด้านเรือดำน้ำ และได้เริ่มต้นสร้างเรือเดินสมุทรและเรือตอร์ปิโดเป็นจำนวนมาก ภายในเวลาไม่ถึงหนึ่งปีครึ่ง ความฝันของนายพลผู้นี้ก็สัมฤทธิ์ผล แนวคิดของเขานั้นนับว่ายอดเยี่ยมมาก หากแต่ไม่อาจเป็นไปได้เลยในทางปฏิบัติ

อย่างไรก็ตาม แนวคิดเหล่านี้ไม่ใช่แนวคิดใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับฝรั่งเศส ในปี ค.ศ.1706 มาร์शल วอบอง (Marshal Vauban) ได้สรุปว่า

“หากเราจะเลิกหยิ่งทะนงของการมีกองเรือที่ยิ่งใหญ่ที่ไม่เคยเหมาะสมกับความต้องการของเรา และใช้เรือของกองทัพส่วนหนึ่งไปเพื่อการทำสงครามเรือค้าและใช้กองเรืออีกส่วนหนึ่งไปเพื่อคอยสนับสนุนแล้ว ฝรั่งเศสก็ควรจะทำให้สหราชอาณาจักรและดัชชีพายัพแพ้ได้ภายใน 2-3 ปีโดยไม่ยากนัก อันเป็นผลมาจากการทำการค้าที่ยิ่งใหญ่ของประเทศทั้งสองนี้ไปยังดินแดนต่าง ๆ ทั่วโลก”

ยิ่งไปกว่านี้ การปฏิบัติดูเหมือนจะชี้ให้เห็นว่าทฤษฎีดังกล่าวนั้นมีความจริงอยู่บ้างไม่มากนักน้อย การปฏิบัติการณ์ของฝรั่งเศสที่มีต่อการค้าของอังกฤษในสมัยการทำสงครามของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 รวมถึงสมัยปฏิวัติฝรั่งเศสและสงครามนโปเลียนนั้นได้ชี้ให้เห็นว่าเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการโจมตีผลประโยชน์ที่สำคัญของฝ่ายศัตรู โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับกองเรือที่มีกำลังเป็นรอง เหตุการณ์ในสมัยสงครามกลางเมืองของสหรัฐฯ ได้ชี้ให้เห็นในประเด็นนี้ในขอบเขตที่จำกัดลงมาเช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ ในสมัย 25 ปีสุดท้ายของศตวรรษที่ 19 เทคโนโลยีได้แสดงให้เห็นถึงข้อดีของการนำทฤษฎีดังกล่าวนี้มาปรับใช้ ตอร์ปิโด ทุ่นระเบิดและเรือดำน้ำดูเหมือนจะทำให้การรบบนผิวน้ำครั้งสำคัญ ๆ ได้รับความอันตรายได้ง่ายกว่าและนำมาซึ่งจุดจบของยุทธศาสตร์ทะเลที่อาศัยเรือรบขนาดใหญ่ในการปฏิบัติการ

หากเรือรบสามารถถูกทำลายได้ง่ายดายเช่นนี้จริง แล้วเราจะไม่ต้องพิจารณาแนวคิดทั้งหมดว่าด้วยการครองทะเลอีกครั้งจริงหรือ กองทัพเรืออังกฤษไม่สามารถปิดล้อมกองทัพเรือฝรั่งเศสที่ท่าเทียบเรือของฝ่ายตนเองได้อีกต่อไป กองกำลังทางเรือที่แข็งแกร่งของฝ่ายศัตรูก็จะต้องกังวลกับความมั่นคงปลอดภัยของฝ่ายตนที่ว่าศักยภาพในการเป็นฝ่ายโจมตีอาจลดน้อยถอยลงเป็นอันมาก ขณะที่ศักยภาพของฝ่ายที่อ่อนกำลังกว่าจะเพิ่มขึ้นเป็นอันมาก พลเรือเอกโอบางวางแผนที่จะใช้เรือตอร์ปิโดโจมตีเรือของอังกฤษ ยึดเรือเดินสมุทรและปิดล้อมกองเรือในน่านน้ำภายใน เรือลาดตระเวนจะมุ่งโจมตีเรือสินค้าที่เดินเรืออยู่บนเส้นทางการค้าสายใหญ่ ๆ เรือคุ้มกันชายฝั่งจะมีหน้าที่ปกป้องมาตุภูมิ

พลเรือเอก โอบางไม่สนใจกับปัญหาที่ปฏิญญากรุงปารีสปี ค.ศ.1856 ซึ่งโจมตีว่าเรือเดินสมุทรเป็นสิ่งผิดกฎหมายและถือว่าเป็นภัยต่อการเมือง พลเรือเอก โอบางคาดหวังว่าเรือตอร์ปิโดของฝรั่งเศสจะ “สามารถจมเรือสินค้า ลูกเรือและผู้โดยสารให้ดำดิ่งลงสู่ก้นมหาสมุทรโดยไม่ถูกตำหนิต่างใด หากแต่ภาคภูมิใจในความสำเร็จที่ได้มา เราจะพบเห็นความป่าเถื่อนโหดร้ายเช่นนี้ได้ในมหาสมุทรทุกหนแห่ง” จุดมุ่งหมายให้ความชอบธรรมกับวิธีการ และการกระทำที่น่าสะพรึงกลัวเช่นนั้นย่อมมีน้ำหนักมากกว่าศีลธรรมจรรยาใด ๆ ทั้งหมด

อย่างไรก็ตาม เป็นสิ่งสำคัญที่เราจะตั้งข้อสังเกตว่า *Jeune École* ไม่ได้คาดหวังว่าจะดำเนินการได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายด้วยการทำให้อังกฤษยอมจำนนในที่สุด แต่แทนที่จะเป็นเช่นนั้น การปฏิบัติการดังกล่าวพุ่งเป้าไปที่การสร้างความตื่นตระหนกวิกฤตการณ์ด้านการประกันภัยทางทะเลซึ่งจะก่อกรวนรูปแบบในการทำการค้าของอังกฤษ และถือเป็นการโจมตีโดยตรงต่อผลประโยชน์ในการขนส่งทางทะเล พ่อค้าและผู้ผลิตที่ต่างก็เป็นผู้ที่มีอำนาจอย่างแท้จริงของอังกฤษ ความทุกข์ยากของคนเหล่านี้ย่อมบีบให้รัฐบาลจำต้องยอมสงบศึก ในความเป็นจริงแล้ว สิ่งที่ *Jeune École* ให้การสนับสนุนก็คือการทำสงครามอสมมาตรนั่นเอง

แนวคิดเหล่านี้เป็นเหตุให้เกิดข้อโต้แย้งเป็นอย่างมากในฝรั่งเศสนับเป็นเวลากว่า 20 ปีเลยทีเดียว นโยบายทางเรือเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากเมื่อรัฐมนตรีกระทรวงทะเลถูกเปลี่ยนไปคนแล้วคนเล่า (ประมาณ 31 คน ระหว่างปี ค.ศ.1871-1902) และในช่วงเวลาดังกล่าวต่างเต็มไปด้วยวุ่นวายสับสน ประเทศอื่น ๆ ต่างก็ได้รับผลกระทบเช่นเดียวกัน ผู้คนที่มีแนวความคิดเดียวกันปรากฏให้เห็นในที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศเยอรมนี ออสเตรียและรัสเซีย และท่ามกลางความวุ่นวายเช่นนี้ก็ได้มีส่วนบ่อนทำลายโครงการสร้างกองเรือรบทั่วยุโรป สหราชอาณาจักรซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของแนวคิดเช่นนี้รู้สึกกังวลในความคิดดังกล่าวนี้มากกว่าที่พวกเขาแสดงออก

แม้กระนั้นก็ตาม อิทธิพลของ *Jeune École* ก็ค่อย ๆ จางหายไป อีกทั้งแนวคิดของการทำสงครามเรือค้าก็ค่อย ๆ เสื่อมความนิยมลงไปเรื่อย ๆ แม้แต่ในฝรั่งเศสเองก็ตาม เหตุผลที่อยู่เบื้องหลังมีดังต่อไปนี้

- การเป็นปฏิปักษ์กับสหราชอาณาจักรเป็นตัวกระตุ้นแรกที่ทำให้แนวคิดแบบ *Jeune École* ได้รับความนิยมในกองทัพเรือฝรั่งเศส หากแต่สถานการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป เพราะในเวลาต่อมา อังกฤษและฝรั่งเศสได้หันมาเป็นพันธมิตรกัน
- ข้อสมมติฐานทางเทคโนโลยีดูเหมือนจะน่าเคลือบแคลงสงสัยมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภัยคุกคามจากเรือตอร์ปิโดที่โจมตีกองเรือที่ปิดล้อมในตอนกลางคืนนั้นนับว่าเป็นการปฏิบัติการที่สามารถควบคุมได้โดยไม่ยากและด้วยเหตุ

นี้จะทำให้เกิดความเสียหายน้อยกว่าที่คิดกันไว้ จากนั้นได้มีการคิดค้นเรือเร็วขนาดเล็กที่ภารกิจของเรือเหล่านี้ก็คือการคุ้มกันกองเรือให้รอดพ้นจากการถูกโจมตีเช่นนั้น เรือทำลายตอร์ปิโดและการออกแบบเรือที่ทันสมัยทำให้เรือขนาดใหญ่ได้รับอันตรายลดน้อยลงจากการถูกโจมตีด้วยเรือตอร์ปิโด

- การทำสงครามเรือค้าจะดำเนินไปได้ดีกว่าหากกองเรือมีแสนยานุภาพที่เหนือกว่า หากเราไม่คิดว่าเป็นเช่นนั้นจริง ลองสอบถามอดีตรัฐมนตรีกระทรวงทะเลรายหนึ่งซึ่งก็คือ เจ แอล เดอ ลานเนสซอง (J. L. de Lanessan) ดูว่าการทำสงครามเรือค้าให้ประสบผลสำเร็จนั้นอย่างน้อยจำเป็นต้องการครองทะเลในระดับหนึ่ง และด้วยเหตุนี้จึงต้องอาศัยเรือและหลักการที่เหมาะสมที่สุดในอันที่จะมาต่อกรด้วย ลานเนสซองได้บันทึกไว้ว่า “ช่วงเวลาเดียวที่ (การทำสงครามกองโจร หรือ corsair warfare) สามารถนำมาใช้ได้ผลดีอย่างแท้จริงในการต่อสู้กับศัตรูของเราเองนั้นก็คือในเวลากองเรือของเราแข็งแกร่งมากพอที่จะรับมือกับศัตรูที่เป็นใหญ่เหนือช่องแคบหรือทะเลเมดิเตอร์เรเนียนนั่นเอง” ชัยชนะของเรือโจมตีเรือสินค้าของสมาพันธ์สมัยสงครามกลางเมืองของสหรัฐฯ มักนำมาใช้เป็นหลักฐานของ *Jeune École* แต่ไม่ใช่การปิดล้อมทางการค้าของฝ่ายเหนือที่สกัดกั้นการค้า ขณะที่การปล้นสะดมของฝ่ายใต้ เช่นที่เรืออลาบามา (*Alabama*) ทำได้เพียงแค่ออกวนเท่านั้น
- สืบเนื่องจากผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อความคิดเห็นที่เป็นกลาง การปฏิบัติการต่อต้านการขนส่งทางทะเลจำเป็นต้องดำเนินการในขอบเขตจำกัดและการทำเช่นนี้ย่อมเป็นการจำกัดประสิทธิผลในการปฏิบัติการด้วยเช่นกัน
- ประเภทของกองทัพเรือที่ *Jeune École* นำเสนอก็คงจะไม่เหมาะสมกับการปฏิบัติการทางเรือใด ๆ กองทัพเรือเช่นนั้นคงไม่ช่วยให้ฝรั่งเศสขยายหรือคุ้มกันจักรวรรดิของตนเอง ป้องกันชายฝั่งของประเทศจากการรุกรานหรือปฏิบัติการโจมตีประเทศที่ไม่จำเป็นต้องอาศัยการทำการค้ากับต่างประเทศมากเท่ากับอังกฤษ ด้วยเหตุผลเช่นนี้ แนวคิดดั้งเดิมของยุทธศาสตร์ทะเลดูเหมือนจะเป็นสิ่งจำเป็น

ข้อเสนอแนะของ *Jeune École* นั้นเห็นได้ชัดว่าไม่ใช่วิธีแก้ไขปัญหาคิดหมด อย่างไรก็ตามนั้นว่าเป็นความพยายามที่กล้าหาญและแปลกใหม่ในอันที่จะแก้ปัญหามีมานานว่าด้วยการใช้กองกำลังที่ด้อยกำลังกว่าเพื่อต่อกรกับกองกำลังที่มีสมุททานุภาพเหนือกว่าได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เนื่องจากนานาประเทศพบว่าตนเองตกอยู่ภายใต้สถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน แนวคิดเหล่านี้จึงได้รับความสนใจอยู่หลายครั้งหลายครา ในความเป็นจริงแล้ว แนวคิดเช่นนี้ได้้นำกลับมาใช้อีกครั้งในอีก 40 ปีต่อมาหลังความสำเร็จอันงดงามของการปฏิบัติการเรืออูของเยอรมนีต่อต้านการค้าของอังกฤษในสมัยสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง นักเขียนชาวเยอรมนีบางรายได้กล่าวสรุปในเวลาต่อมาว่าความพยายามของเยอรมนีในอันที่จะสร้างกองเรือที่ชาวฝรั่งเศสเรียกว่า “*La Grande Guerre* (สงครามครั้งยิ่งใหญ่)” นั้นเป็นสิ่งที่เสียเวลาและทรัพยากรไปโดยใช่เหตุ

แทนที่จะทำเช่นนั้น เหตุใดเราจึงไม่เลิกเล่นการครองทะเลไปพร้อม ๆ กันเสียเลย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนี่คือการต่อสู้ที่เยอรมนีและบรรดาดินแดนภายใต้การปกครองของเยอรมนีไม่มีวันที่จะมีชัยชนะได้อย่างเป็นแน่ เหตุใดจึงไม่สร้างกองทัพเรือเยอรมนีขึ้นมาเสียใหม่เพื่อการทำสงครามเรือดำน้ำครั้งใหม่แทนที่จะใช้กองทัพเรือที่มีมาแต่ดั้งเดิมซึ่งเห็นได้ชัดแล้วว่าปฏิบัติการล้มเหลวมาโดยตลอดตั้งแต่ในอดีต พลเรือเอกชาวเยอรมนีรายหนึ่งได้เขียนไว้ว่ายิ่งเราหลงลืมที่จะพิจารณาถึงการปะทะกันของกองเรือขนาดใหญ่ ดังเช่นการทำสงครามจิตแลนดีในปี ค.ศ. 1916 “การทำสงครามเรือดำน้ำก็จะยิ่งกลายเป็นการปฏิบัติการหลักของการรบทางเรือ” นักเขียนอย่างเช่น นาวาเอก ฟอน วาลดีเยอร์-ฮาร์ทส์ (Captain von Waldeyer-Hartz) และเอิร์นสต์ วิลเฮล์ม รินส์ (Ernst Wilhelm Rinse) กล่าวแย้งว่าการทำสงครามเรือดำน้ำไม่ควรเป็นการปฏิบัติการเสริมอีกต่อไป แต่ควรเป็นการปฏิบัติการหลัก การครองทะเลของศัตรูควรเป็นที่ยอมรับ ควรหลีกเลี่ยงการโจมตีกองกำลังทางบกหากแต่โจมตีการขนส่งทางทะเลของฝ่ายนี้ด้วยกำลังทั้งหมดที่มีอยู่แทนด้วยการใช้เรือเหนือผิวน้ำ เรือลาดตระเวน เรือดำน้ำและเครื่องบิน วาลดีเยอร์-ฮาร์ทส์เขียนต่อไปว่า “การทำสงครามเรือดำน้ำจะเป็นรูปแบบที่เด่นชัดของการทำสงครามแห่งอนาคต”

แนวคิดเหล่านี้ไม่เป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลายในกองทัพเยอรมนีตราบจนกระทั่งก่อนสงครามโลกครั้งที่สองจะได้เริ่มต้นขึ้น ส่วนหนึ่งเป็นเพราะชาวเยอรมันโดยทั่วไปไม่ได้คาดหวังว่าจะต้องทำสงครามกับอังกฤษอีกครึ่งหนึ่ง และส่วนหนึ่งเป็นเพราะเยอรมนีรู้สึกถึงนัยของการทำสงครามทางการเมือง-ยุทธศาสตร์ของการทำสงครามเรือดำ (ซึ่งท้ายที่สุดแล้วได้นำชาวอเมริกันไปสู่การทำสงครามกับเยอรมนีในปี ค.ศ.1917) และอีกส่วนหนึ่งก็ด้วยความรู้สึกที่ว่ากระบวนการแบบดั้งเดิมอย่างเช่นการคุ้มกันคอนวอย รวมถึงเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในรูปแบบของ ASDIC (ซึ่งต่อมาได้พัฒนามาเป็นโซนาร์) ได้ชี้ให้เห็นว่าการทำสงครามเรือดำเป็นสิ่งที่สามารถควบคุมได้ถึงแม้จะใช้เรือดำน้ำก็ตาม อย่างไรก็ตาม ดังที่เราจะได้ศึกษาในบทที่ 8 ต่อไป แนวคิดว่าด้วยการปฏิบัติการทางเรือที่มุ่งเน้นการโจมตีเรือสินค้ายังคงได้รับความสนใจต่อไป

ทฤษฎีในการรักษาฝั่ง

การรักษาฝั่งนับว่าเป็นวิวัฒนาการของแนวคิดว่าด้วยการปฏิบัติการทางเรือที่สำคัญอีกประการหนึ่ง อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติการเช่นนี้มักได้รับความนิยมนอกกองทัพเรือที่อ่อนกำลังและมีขนาดเล็ก ตัวอย่างเช่น ในสหรัฐอเมริกาในศตวรรษที่ 19 พบว่ามีการสร้างแนวป้องกันตามชายฝั่งตะวันออกเป็นแนวยาว ทั้งยังมีการสร้างเขตทุ่นระเบิด รวมถึงการต่อเรือรบขนาดเล็กอีกเป็นจำนวนมากเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของกองทัพเรือในการให้ตีมากยิ่งขึ้น

มาฮานรู้สึกพึงพอใจเป็นอันมากที่การรักษาฝั่งอันถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการทำสงครามทางเรือมีส่วนเกื้อหนุนการโจมตีและการเคลื่อนทัพ “ผู้ใดก็ตามที่ได้ครอบครองในสิ่งที่ผู้อื่นไม่มี และความแตกต่างเช่นนั้นนับเป็นปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นอย่างยิ่งแล้วย่อมเรียกได้ว่าไม่ใช่เหตุบังเอิญหรือเกิดขึ้นเป็นครั้งคราว” ไม่ว่าอย่างไรก็ตาม ความสนใจในประเด็นนี้เพิ่มมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งในสหรัฐฯ และประเทศอื่น ๆ อันเป็นผลมาจากผลกระทบของเทคโนโลยีสมัยใหม่ในยุคอุตสาหกรรม

ประเด็นเช่นนี้ยังเป็นที่สนใจในสหราชอาณาจักร อันเป็นผลมาจากคำพูดอันแยบยลและน่าฟังของพลเรือเอก เซอร์ แจ็กกี ฟิชเชอร์ (Admiral Sir Jacky Fisher) ผู้มี

ชื่อเสียงจากการคิดค้นเรือประจัญบาน Dreadnought ได้เป็นผลสำเร็จในปี ค.ศ.1904 (ซึ่งเห็นได้ชัดว่าทำให้เรือรบลำอื่น ๆ กลายเป็นเรือรบที่ล้าสมัยไปในเวลาชั่วข้ามคืน) และด้วยความสนใจเป็นอันมากที่เขามีต่อเรือลาดตระเวนสงคราม (battlecruiser) และเรือประจัญบานความเร็วสูง (fast battleship) พิชเชอร์จึงรู้สึกกังวลกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มาในรูปแบบของเรือดำน้ำจะทำให้เรือฝ่ายศัตรูปฏิบัติการในน่านน้ำแคบ ๆ อย่างเช่น ทะเลเหนือได้ยาก ด้วยเหตุดังกล่าว จึงคงเป็นไปได้สำหรับฝ่ายใดก็ตามที่จะปิดล้อมหรือโจมตีสหราชอาณาจักรเมื่อใดก็ตามที่กองเรือรบขนาดเล็กสามารถตั้งรับได้ทันทั่วทั้งในปี ค.ศ.1904 และ 1914 พิชเชอร์ได้เขียนไว้ว่า

“เรือดำน้ำจัดว่าเป็นเรือรบประเภทใหม่ของการทำสงครามทางเรือ และการปรากฏตัวของเรือดำน้ำประเภทใหม่นี้แท้จริงแล้วหมายความว่าอย่างไร นี่หมายความว่ารากฐานของยุทธศาสตร์ทะเลที่มีมาแต่ดั้งเดิมของเราได้พังทลายลงจนหมดสิ้น รากฐานของยุทธศาสตร์ดังกล่าวก็คือการปิดล้อม กองเรือไม่ได้ดำรงอยู่เพียงเพื่อจะมีชัยชนะในการทำสงครามแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น เพราะนั่นคือวิธีการไม่ใช่จุดมุ่งหมาย จุดประสงค์เหนือสิ่งอื่นใดของกองเรือก็คือการทำให้การปิดล้อมเป็นไปได้จริงสำหรับฝ่ายเรา แต่เป็นไปได้สำหรับฝ่ายตรงข้าม เรือที่ปฏิบัติการบนผิวน้ำไม่อาจปิดล้อมหรือสกัดกั้นการปิดล้อมได้อีกต่อไป แนวคิดดั้งเดิมว่าด้วยยุทธศาสตร์ที่เรามีอยู่ทั้งหมดกำลังเลื่อนหายไปในทุกขณะ”

หากพิจารณาพื้นฐานของแนวคิดเหล่านั้น พิชเชอร์พยายามเปลี่ยนทรัพยากรที่นำมาใช้ในการทำสงครามทางเรือจากเรือรบมาเป็นการตั้งรับของกองเรือรบขนาดเล็กโดยอาศัยเรือดำน้ำและเครื่องบิน แต่ผลของการทำสงครามด้วยวิธีนี้มีทั้งสำเร็จและล้มเหลวปะปนกันไป

พิชเชอร์มีจุดแข็งอยู่หลายประการด้วยกัน หากแต่แนวคิดที่แจ่มชัดและมีรายละเอียดครบถ้วนไม่ใช่หนึ่งในจุดแข็งนั้นแต่อย่างใด ด้วยเหตุนี้ฝ่ายที่เห็นด้วยกับการตั้งรับตามแนวชายฝั่งจึงต้องรออีกกว่า 20 ปี จนกระทั่งมีการก่อตั้งสำนักโซเวียตใหม่ (Soviet New School) ในปลายปี ค.ศ.1920 และต้นปี ค.ศ.1930 สำนักโซเวียตใหม่ได้ริเริ่มพัฒนาแนวคิดที่ต่างออกไป ประการแรกก็คือความคิดที่ว่าในช่วง “การทำสงครามแทรกแซง (War of Intervention)” แนวชายฝั่งของรัสเซียตกเป็นเป้าของการโจมตี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอาณาบริเวณที่ไม่ค่อยมีฝ่ายตรงข้ามคอยต้านทาน สืบเนื่องจากกอง

กำลังทางทะเลของรัสเซียไม่ปรากฏให้เห็นในทะเลดำและน่านน้ำทางตอนเหนือ รวมถึงมหาสมุทรแปซิฟิก กองเรือในทะเลบอลติกตกอยู่ในอันตรายเช่นเดียวกัน แต่การดำรงอยู่ของกองเรือดังกล่าวอย่างน้อยก็จำเป็นต้องอาศัยการต้านทานจากพันธมิตรโลกตะวันตกบ้างไม่มากนักน้อย บทเรียนที่ได้รับนั้นค่อนข้างชัดเจนและได้รับการยืนยันอย่างชัดเจนอีกครั้งโดยฟรันซ์ (Frunze) ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1925 ว่า “เราไม่สามารถรักษาทะเลของเราเอาไว้ได้หากปราศจากกองทัพเรือที่แข็งแกร่ง”

แต่สิ่งนี้ดูเหมือนจะเป็นไปไม่ได้ ภัยคุกคามสำคัญของรัสเซียมักมาจากทางบก และจำเป็นต้องปฏิบัติการโดยพิจารณาถึงลำดับความสำคัญก่อนหลัง กองกำลังทางเรือที่รัสเซียมีอยู่นั้นน้อยนิดมาก ประกอบกับศักยภาพของรัสเซียในการต่อเรือและซ่อมแซมเรือไม่ได้หลงเหลืออยู่อีกต่อไป ยิ่งไปกว่านี้ ยังมีหลายคนที่คิดว่าแนวคิดที่ว่า “กองทัพเรือของโซเวียต” หรือเรียกว่า Navy of Red Workers and Peasants ควรนำมาสอดแทรกเข้ากับหลักการกองทัพที่ประกอบไปด้วยชนชั้นกรรมกรซึ่งอาจมีความเหมาะสมกับรัฐที่กำลังมีการเปลี่ยนแปลงและแตกต่างไปจากรัฐอื่น

เมื่อพิจารณาในประเด็นที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว แนวคิดที่ได้รับความนิยมตามแบบ “Old School” หรือทฤษฎีเก่า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ศาสตราจารย์แชรแวส (Gervaise) และเพโทรฟ (Petrov) แห่งวิทยาลัยการทัพเรือ (Naval War College) ซึ่งได้ดำเนินรอยตามตัวอย่างของนิโคไล คลาโด (Nikolai Klado) ในการนำแนวคิดด้วยยุทธศาสตร์ทะเลของมาฮานมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสถานการณ์ทางทะเลของรัสเซีย ดูเหมือนเป็นเรื่องแปลก เพราะต่างก็เห็นด้วยกับการมีกองทัพเรือขนาดใหญ่ซึ่งประกอบไปด้วยเรือรบและเรือลาดตระเวนขนาดใหญ่ที่มีหน้าที่ในการคุ้มกันน่านน้ำภายในด้วยการ “ดำรงไว้ซึ่งการครองทะเลช่วงความขัดแย้ง (command of the sea in dispute)” ดังเช่นที่กองเรือในทะเลบอลติกได้พยายามปฏิบัติการและประสบผลสำเร็จอยู่บ้างในปี ค.ศ. 1919 หากแต่ในสถานการณ์เช่นนี้ การปฏิบัติการดังกล่าวไม่อาจทำได้จริง

พลเรือเอก ซอฟ (Admiral Zof) ผู้บัญชาการทหารเรือได้วิพากษ์วิจารณ์ด้วยความเกรี้ยวกราดว่าทฤษฎีเก่าหรือ Old School ดูเหมือนจะปฏิเสธความจริงในด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยี รวมถึงข้อเท็จจริงที่ว่า “เราอาจถูกเรียกให้ไปทำสงครามไม่วัน

พรุ่งนี้ก็วันมะรืน แล้วเราจะต่อสู้โดยใช้สิ่งใด” เราจะต่อสู้โดยใช้เรือและนายทหารเรือ เหล่านั้นที่เรามีอยู่หรือ”

ประการสุดท้ายก็คือมีนักวิเคราะห์หลายท่านที่ได้แย้งว่าเทคโนโลยีใหม่ ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีที่เกี่ยวกับรูปร่างของเครื่องบินและเรือดำน้ำนั้นล้วนแล้วแต่มีส่วนบ่อนทำลายวิธีปฏิบัติการณ์ดั้งเดิมของกองทัพเรือด้วยการเผยให้เห็นถึงจุดอ่อนของเรือผิวน้ำขนาดใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรือรบและเรือบรรทุกเครื่องบิน การครองทะเลที่เป็นเสมือนหลักการนั้นไม่เพียงแต่ขาดความสอดคล้องสำหรับโซเวียต เท่านั้น หากแต่ เอ. พี. อเล็กซานดรอฟ (A. P. Alexandrov) หัวหน้าแผนกที่วิทยาลัยการทัพเรือยังกล่าวอ้างว่าล้าสมัยเป็นอย่างมากอีกด้วย

ด้วยเหตุผลทั้งหมดเหล่านี้ การยึดติดกับแนวคิดที่ว่าด้วยการทำสงครามทางเรือของประเทศอื่น ๆ จึงมักเป็นสิ่งที่ทุกคนล้วนแล้วแต่เคลือบแคลงสงสัยมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ โดยคนเหล่านี้ได้แย้งว่าโซเวียต รัสเซียในยุคสมัยใหม่นี้จำเป็นต้องใช้ยุทธศาสตร์ทะเลที่แตกต่างไปจากเดิม

“เรามักจะนำตัวเองไปเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ที่มีสมุทธานุภาพมาช้านานแล้ว และพยายามปฏิบัติการต่าง ๆ ให้เหมือนกับที่พวกเขาทำ การทำสงครามที่จัดแลนด์ถือเป็นต้นแบบของการทำสงครามที่เรานำมาศึกษาและพยายามจะลอกเลียนแบบ พลเรือเอกบีตี (Beatty) และพลเรือเอกสปี (Spee) เป็นบุคคลต้นแบบของพวกเรา การที่เราศึกษาตัวอย่างจากต่างประเทศนั้นนับว่าดี หากแต่การพยายามปฏิบัติตามทุกอย่างตามประเทศเหล่านั้นโดยไม่คำนึงถึงสถานการณ์ของเราไม่ใช่สิ่งที่ถูกต้อง เรายังมีกองกำลังและวิธีการอื่น ๆ ทั้งยังปฏิบัติการภายใต้สถานการณ์ที่แตกต่างกันออกไป ด้วยเหตุนี้เองจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่เราจะต้องคิดหายุทธวิธีที่เหมาะสมกับกองทัพเรือขนาดเล็กที่สามารถปฏิบัติการร่วมกับกองทัพบกได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ยุทธศาสตร์เพียงแผนเดียว”

อเล็กซานดรอฟตั้งข้อสังเกตว่าในความเป็นจริงแล้วแนวคิดทั้งหมดที่ว่าด้วยการครองทะเลนั้นไม่ได้เป็นแนวคิดในทางยุทธศาสตร์ที่มีเหตุมีผลมากกว่า “การแสดงออกถึงนโยบายจักรวรรดินิยมในการต่อสู้ดิ้นรนของบรรดาประเทศอาณานิคมเพื่อแย่งชิงวัตถุดิบ ตลาดการค้าและแหล่งเงินทุน รวมถึงเพื่อการแบ่งแยกโลก (อาณานิคม) ที่แยกออกจาก

กันอยู่เดิมแล้วให้แยกออกอีกครั้งหนึ่ง” ทฤษฎีเก่า ๆ ไม่อาจนำมาใช้ได้อีกต่อไปไม่ว่าจะ
กับประเทศใดก็ตาม ถึงแม้ว่าในความเป็นจริงแล้วจะเคยมีอยู่จริงก็ตาม

ทฤษฎีใหม่ (New School) ได้โต้แย้งให้มีการตั้งรับตามแนวชายฝั่งของโซเวียต
ให้แข็งแกร่งมากยิ่งขึ้นเพื่อเตรียมรับมือกับการโจมตีทางทะเลที่ผนวกรวมการใช้ทุ่น
ระเบิด อาวุธชายฝั่ง เรือดำน้ำและเรือตอร์ปิโดชนิดมอเตอร์ (motor torpedo-boat
หรือ MTB) การจะทำเช่นนี้ได้จำเป็นต้องอาศัยการปฏิบัติการร่วมผสม รวมถึงระบบสั่งการที่
นำเทคโนโลยีในการสื่อสารที่ทันสมัยมาใช้ สิ่งนี้คือวิธีการในการตระหนักถึงความคาดหวัง
แบบเลนินนิสต์ (Leninist) ในการรวมกำลังทั้งหมดที่มีอยู่

หากแต่ทางเลือกที่เป็นไปได้ที่กลุ่มผู้สนับสนุนได้นำเสนอสำหรับการทำสงคราม
ทางเรือตามแบบฉบับของมาฮานและคอร์เบตต์นั้นค่อย ๆ เสื่อมความนิยมลงไปเรื่อย ๆ
สืบเนื่องจากสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในตอนปลายปี ค.ศ.1930 จากนั้น กองทัพเรือ
โซเวียตจึงค่อย ๆ หันไปใช้หลักการปฏิบัติที่มีมาแต่ดั้งเดิม หากสหภาพโซเวียตจำเป็นต้อง
ปกป้องดินแดนของตนที่อยู่เกินกว่าทะเลดำและทะเลบอลติกแล้ว จะต้องนำกองเรือมา
ปฏิบัติการในบริเวณทะเลตอนเหนือและมหาสมุทรแปซิฟิก และยังคงจำเป็นต้องมีการต่อ
เรือใหม่ ๆ เพิ่มอีกเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรือรบและเรือลาดตระเวนขนาด
ใหญ่ ด้วยเหตุนี้ ศัตรูจึงจะถูกกวาดล้างจนหมดสิ้น (ในความเป็นจริงแล้ว บ่อยครั้งที่เรา
พบว่าเรือศัตรูมักถูกยิง) ในเวลาต่อมา พลเรือเอกเอ็น จี คุสเน็ตซอฟ (Admiral N.G.
Kuznetsov) ได้ขึ้นดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการสูงสุดสืบต่อมา

เหตุการณ์ที่คล้ายคลึงกันนี้ยังได้เกิดขึ้นในจีนช่วงทศวรรษที่ 1940 และ 1950
ในเวลาที่สถานการณ์ต่าง ๆ เอื้ออำนวยให้เกิดวิวัฒนาการทางด้านความคิดใหม่ ๆ ที่เน้น
การนำ “กองเรือรังกวาน (mosquito fleet)” ซึ่งเป็นเรือที่มีความสามารถในการรบที่
เป็นเอกลักษณ์ ใช้ความเร็วและความคล่องตัวในการหลบหลีกการโจมตีของศัตรู โดย
ได้รับความช่วยเหลือจากกองทัพบกและกองทัพอากาศ ซึ่งภารกิจหลักก็คือการรักษาฝั่ง
นักยุทธศาสตร์ทะเลของจีนบางท่านกล่าวแย้งว่าวิธีการของพวกเขาไม่ได้เป็นเพียงแค่การ
แก้ปัญหาชั่วคราวที่เป็นผลมาจากการขาดแคลนทรัพยากร แต่เป็นแนวคิดทางเลือกของ
ยุทธศาสตร์ทะเลที่ผ่านการไตร่ตรองมาเป็นอย่างดี ทั้งยังเป็นแนวคิดที่สมเหตุสมผลกับ

สถานการณ์ทางการเมืองและเทคโนโลยีในช่วงเวลานั้น เมื่อสถานการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป ผู้นำของจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพลเรือเอกหลิว ฮัวคิง (Admiral Liu Huaqing) ได้สรุปว่ากองกำลังที่มีขนาดเล็กเช่นนั้นไม่สามารถปฏิบัติการเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายทางยุทธศาสตร์ในวงกว้างได้ และไม่ว่าจะในกรณีเช่นใดก็คงไม่อาจปกป้องประเทศจากการถูกรุกรานโดยกองทัพเรือที่มีพลังมหาศาลได้เช่นกัน

แม้กระนั้นก็ดี จำนวนประเทศที่หันมาให้ความสนใจทางทะเลเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ รวมถึงการขยายพื้นที่ความรับผิดชอบออกไปให้กว้างมากขึ้นกว่าเดิมอันเป็นผลมาจากอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล (United Nations Convention on the Law Of the Sea หรือ UNCLOS) และวิวัฒนาการในการผลิตอาวุธด้วยเทคโนโลยีล้ำสมัยได้ทำให้วิธีปฏิบัติที่จำกัดขอบเขตเช่นนี้ได้รับความสนใจเพิ่มขึ้น หากพิจารณาหลักเกณฑ์ที่นอร์เวย์เพิ่งคิดค้นเมื่อไม่นานมานี้แล้ว วิธีปฏิบัติที่ประเทศที่อยู่ตามแนวชายฝั่งทะเลนำมาใช้ในการสร้างสมุททานุภาพก็คือการใช้ประโยชน์จากการปฏิบัติการร่วมรวมถึงลักษณะทางการภาพของชายฝั่งนั้น ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยวิธีดังกล่าวจะพุ่งเป้าไปที่การป้องปรามการปฏิบัติการทางเรือในวงกว้างด้วยการกำหนดบดทลงโทษมากกว่าการพยายามปราบอีกฝ่ายให้แพ้พ่ายด้วยวิธีการอันโหดร้าย กองทัพเรือที่ทำหน้าที่ป้องกันฝั่งควรรักษา “ความสมดุล” เท่าที่ทรัพยากรของตนมีอยู่ และควรตั้งเป้าหมายที่การพึ่งตนเอง บทสรุปนั้นได้เขียนไว้อย่างตรงไปตรงมาดังต่อไปนี้

“กองทัพเรือที่ป้องกันฝั่งไม่ควรลอกเลียนแบบการปฏิบัติการของประเทศที่มีสมุททานุภาพยิ่งใหญ่ แทนที่จะทำเช่นนั้น พวกเขาควรคิดหาวิธีการที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในท้องถิ่นของตนเอง นี่เป็นเพราะภารกิจของกองทัพเรือเหล่านี้แตกต่างไปจากภารกิจของกองเรือขนาดใหญ่ที่ปฏิบัติการอยู่ในน่านน้ำ อีกทั้งโครงสร้างทางกำลังพลของกองทัพเรือทั้งสองยังแตกต่างกันเป็นอันมากอีกด้วย”

อย่างไรก็ตาม ยังมีแนวคิดที่แตกต่างเล็กน้อยว่าด้วยทฤษฎีการรักษาฝั่ง ตัวอย่างเช่น เป็นเวลาหลายปีแล้วที่กองทัพเรืออิสราเอลถกเถียงกันระหว่างฝ่ายที่สนับสนุนการปฏิบัติการของเรือผิวน้ำ เรือเร็วโจมตีและหน่วยปฏิบัติการสะเทินน้ำ-สะเทินบกที่มีขนาดเล็กแต่มีประสิทธิภาพกับฝ่ายที่สนับสนุนธรรมเนียมปฏิบัติตาม

แบบพอลิแอม (Palyam) ที่มีความเห็นว่ามันกระดาน้ำกลุ่มเล็ก ๆ ที่มีหน้าที่จุ่มเป็นเพียงสิ่งเดียวที่อิสรเอลต้องการและสามารถจัดหาได้

เห็นได้ชัดว่าทฤษฎีการรักษาฝั่งมีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไปหลากหลายรูปแบบมาก และเมื่อพิจารณาว่าทฤษฎีนี้นำมาซึ่งการปฏิบัติการที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งเทคโนโลยีที่ใช้ก็มีความเหมาะสม ทฤษฎีเช่นนี้จึงยังนำมาใช้ในหลายประเทศตราบนานทุกวันนี้

3.7 ยุทธศิลป์ (operational art) และทฤษฎียุทธศาสตร์ทะเลสมัยใหม่

แนวคิดในยุคแรก ๆ ว่าด้วยการทำสงครามทางเรือมักให้ความสำคัญกับการทำสงครามในระดับยุทธวิธี ในความเป็นจริงแล้ว คำว่า “ยุทธวิธี” มักปรากฏให้เห็นในผลงานของนักเขียนเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในทะเลในศตวรรษที่ 18 ในสมัยนี้ จุดเน้นอยู่ที่ว่ากองเรือจะปฏิบัติการเช่นไรในยามที่เผชิญหน้ากับศัตรู เพื่อที่จะช่วงชิงโอกาสสูงสุดในการเป็นฝ่ายมีชัยชนะในการทำศึก แน่แน่นอนว่าความคิดเช่นนี้ได้รับความสนใจไม่น้อยไปกว่ากันในหมู่นักยุทธศาสตร์ในศตวรรษที่ 19 หากแต่นักยุทธศาสตร์ในยุคนี้ได้ให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์ขั้นสูงไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากันด้วย ซึ่งก็หมายถึงการมีส่วนร่วมของกองทัพเรือในอันที่จะช่วยบรรลุมิตรประสงค์ของชาติทั้งในยามบ้านเมืองสงบสุขและในยามศึกสงคราม จากประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา เราจะเห็นได้ว่าแทบไม่ค่อยมีนักเขียนถึงการทำสงครามในสองระดับนี้เลย

สิ่งที่ไม่คาดคิดก็คือแนวคิดว่าด้วยการทำสงครามทางบกในศตวรรษที่ 20 มีอิทธิพลเป็นอย่างมากต่อทฤษฎียุทธศาสตร์สมัยใหม่ ดังนั้น จึงไม่น่าแปลกใจเลยที่เมื่อพิจารณาว่าทฤษฎีดังกล่าวเน้นย้ำไปที่การปฏิบัติการทางบกแล้ว นักคิดชาวรัสเซียจึงนับว่าเป็นผู้เริ่มต้นกระแสความนิยมเช่นนี้ ความล้มเหลวของกองทัพแดงในการปฏิบัติการที่วอร์ซอว์เมื่อปี ค.ศ. 1920 ผนวกกับความรู้สึกว่าไม่มีสิ่งใดได้มาโดยง่ายในประเทศที่กำลังมีการปฏิรูป ซึ่งได้นำไปสู่ความคิดใหม่ ๆ ว่าด้วยการปฏิบัติการของกองทัพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติการบนบก และนี่เองได้นำไปสู่การพินิจวิเคราะห์โดยละเอียดว่า “ยุทธศิลป์ (operational art)” จะต้องประกอบไปด้วยสิ่งใดบ้าง ศิลปะ

การต่อสู้ที่ได้ผลดีที่สุดในพื้นที่ขนาดใหญ่ การรบระดับยุทธการ การดำเนินกลยุทธ์ รวมถึง การโจมตีเชิงลึก (deep battle) ในการปฏิบัติการโอเดอร์-วิสทูลา (Oder-Vistula) ต่อต้านเยอรมนีและการปฏิบัติการออกัส สเตอร์ม (August Storm) ในปี ค.ศ.1945 ต่อต้านญี่ปุ่นนั้น กองทัพแดงได้แสดงให้เห็นว่าพวกเขาสามารถนำทฤษฎีที่มีอยู่มาใช้ ในทางปฏิบัติให้ได้ผลในการทำสงครามจริง เช่นเดียวกันกับที่หลังจากความปราชัยของ กองทัพสหรัฐฯ ในการทำสงครามเวียดนาม สหรัฐฯ จึงได้หันมาให้ความสนใจกับยุทธ- ศิลป์เพิ่มมากขึ้น และนับจากนั้นเป็นต้นมา กองทัพของประเทศต่าง ๆ ในโลกตะวันตก ต่างก็หันมาปฏิบัติตามอย่างสหรัฐฯ

หัวใจสำคัญของวิธีคิดแบบ “ใหม่” เช่นนี้ก็คือการปฏิบัติการของกองทัพที่เรียก กันว่าการทำสงครามในระดับ “ยุทธการ” และแนวคิดเชื่อมโยงที่เรียกว่า “การดำเนิน กลยุทธ์ระดับยุทธการ” (operational manœuvre) กล่าวโดยสรุปก็คือได้มีการคิดค้น การทำสงครามในระดับใหม่ที่อยู่ระหว่างยุทธวิธี (ศิลปะในการต่อสู้) และยุทธศาสตร์ (ศิลปะในการทำสงคราม) ยุทธการจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน ดังนั้น ยุทธศิลป์ ก็คือศิลปะในการวางแผนการทัพนั่นเอง

การปฏิบัติการหนึ่งอาจมีลักษณะทับทวี (cumulative) โดยกองทัพปฏิบัติการ เป็นอิสระและแยกออกจากกันในลักษณะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เช่น การโจมตีเรือสินค้า หรือ อาจมีลักษณะเป็นขั้นตอน (sequential) โดยที่ขั้นตอนหนึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับขั้นตอน ที่เหลือที่จะเกิดตามมา ดังเช่น การครองทะเลให้ได้ก่อนที่จะเริ่มปฏิบัติการโจมตีทั้งทาง ทะเลและทางบก เพื่อความสะดวกเราจึงมักจะนึกถึงการปฏิบัติการ (campaign) ใน ประเด็นว่าด้วยจำนวนกำลังพล พื้นที่ปฏิบัติการ หรือเวลาที่ใช้ปฏิบัติการ หรือแม้ทั้งสาม อย่างที่กล่าวมา การปฏิบัติการจะเกี่ยวข้องกับประเด็นเหล่านี้ไม่ประเด็นใดก็ประเด็นหนึ่ง มากกว่าการสู้รบ (battle) แต่น้อยกว่าการทำสงคราม (war) อย่างไรก็ตาม การกล่าว เช่นนี้เป็นการเปรียบเทียบ ไม่ใช่สิ่งที่แน่นอนตายตัว เช่น เราเรียกปฏิบัติการฟอล์กแลนด์ ว่าอยู่ในระดับยุทธการ (operational) ถึงแม้ว่าในแง่ของจำนวนกำลังพลที่เข้าร่วมการ ปฏิบัติการในครั้งนั้นจะมีจำนวนน้อยก็ตาม

อย่างไรก็ตาม ประเด็นสำคัญจะอยู่ที่การทำสงครามระดับยุทธการนั้นเป็นตัว เชื่อมโยงระดับยุทธศาสตร์และระดับยุทธวิธี ดังที่นักทฤษฎีชาวโซเวียตผู้หนึ่งซึ่งก็คือ เอ. เอ. ซเวชิน (A.A. Svechin) ได้กล่าวเอาไว้ดังนี้

“ยุทธศาสตร์จะชี้ขาดประเด็นว่าด้วยการใช้กำลังทหารและทรัพยากรทั้งหมดของรัฐในอันที่จะปฏิบัติการให้บรรลุจุดมุ่งหมายสูงสุดทางทหาร...ยุทธศิลป์อันเป็นผลมาจากเป้าหมายของยุทธการก่อให้เกิดภารกิจด้านยุทธวิธีและหน้าที่ที่พึงปฏิบัติที่ต่อเนื่องกัน...ยุทธวิธีทำให้เกิดขั้นตอนที่เชื่อมต่อกับปฏิบัติการต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ยุทธศาสตร์เปรียบเสมือนลึกลงทาง”

ยุทธศิลป์ก็คือ “การใช้กองกำลังที่มีอยู่อย่างชำนาญเพื่อให้ได้มาซึ่งจุดมุ่งหมายทางยุทธศาสตร์โดยอาศัยการวางแผน การจัดโครงสร้าง การผนวกรวม การปฏิบัติการครั้งสำคัญ ๆ และการทำสงคราม” ระดับสงครามจะเห็นได้จากภาพ 3.5

ขณะเดียวกัน นักคิดของกองทัพโซเวียตตระหนักเป็นอย่างดีว่าควรพิจารณาคัดรู ในแง่ระบบ ไม่ใช่เป็นเพียงแค่กำลังที่ปฏิบัติการอยู่ในแนวรบเท่านั้น เบื้องหลังการปฏิบัติการในแนวรบก็คือเครือข่ายที่ซับซ้อนไม่ว่าจะเป็นด้านทรัพยากร การบัญชาการ ระบบควบคุม กำลังเสริม เป้าหมายทางการเมืองและอื่น ๆ อีกมาก หากเราสามารถโจมตีและทำลายปัจจัยเหล่านี้ได้โดยตรงด้วยการทำลายกองกำลังฝ่ายศัตรูที่ทำหน้าที่คุ้มกันปัจจัยสำคัญนี้ได้แล้ว ย่อมเกิดประสิทธิภาพคุ้มค่างับสิ่งที่เสียไป การคิด “อย่างละเอียดรอบคอบ” รวมถึงการพุ่งเป้าหมายไปที่จุดอ่อนที่อยู่เบื้องหลังแนวหน้าจึงสำคัญมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ การทำเช่นนี้นำไปสู่แนวคิดของรัสเซียว่าด้วย “การโจมตีทางลึก” หากพิจารณาในทางหนึ่งแล้ว การตั้งชื่อเช่นนี้นับว่าไม่เหมาะสม เนื่องจากหัวใจสำคัญของการปฏิบัติการทั้งหมดไม่ได้อยู่ที่การตัดสินใจในระดับยุทธวิธี แต่อยู่ที่ระดับยุทธการ ซึ่งแน่นอนว่าการสู้รบย่อมเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องด้วย ตัวอย่างเช่น ในยุทธการ “พายุสิงหา (August Storm)” ของรัสเซียในปี ค.ศ. 1945 ระบบกองทัพของญี่ปุ่นในแมนจูเรีย (Manchuria) พังทลายเป็นเสี่ยง ๆ ทีละเล็กทีละน้อย ไม่ใช่ด้วยการรบแต่หัก แต่เป็นผลมาจาก “การปฏิบัติการ” ที่เฉียบขาดด้วยการโจมตีต่อเนื่องและสร้างแรงกดดัน เมื่อพิจารณาถึงขอบเขตของกำลังพลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการอยู่หลายครั้งแล้ว การตัดสินใจไม่เคยได้มาด้วยการเข้าปะทะกับฝ่ายตรงข้ามเพียงแค่ครั้งเดียว

ระดับสงคราม		คำอธิบาย	ตัวอย่าง
ยุทธศาสตร์ (strategic)	ยุทธศาสตร์ชาติ (grand strategic)	การตัดสินใจโดยรัฐบาลหรือฝ่ายพันธมิตรเพื่อให้ได้มาซึ่งจุดมุ่งหมายทางการเมือง	การตัดสินใจของอังกฤษที่พยายามสถาปนาอำนาจเหนือหมู่เกาะฟอล์คแลนด์ให้กลับมาเป็นของตนอีกครั้งหนึ่งในปี ค.ศ.1982 หลังถูกอาร์เจนตินาช่วงชิงไป
	ยุทธศาสตร์ทหาร (military)	การตัดสินใจของกองทัพว่าด้วยทรัพยากรที่จำเป็นต้องจัดสรรเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ	การตัดสินใจในจัดตั้งและส่งกองทัพอากาศอังกฤษ ออกไปปฏิบัติภารกิจ
ยุทธการ (operational)		การบัญชาการและการวางแผนในระดับปฏิบัติการเพื่อให้ได้มาซึ่งจุดมุ่งหมายทางยุทธศาสตร์	จะส่งเรือบรรทุกเครื่องบินของทัพเรืออังกฤษ ออกไปปฏิบัติภารกิจเมื่อใดและด้วยวิธีใด รวมถึงการใช้ปฏิบัติการสะเทือนน้ำสะเทินบก
ยุทธวิธี (tactical)		การใช้กองกำลังอย่างมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อศัตรูมาปรากฏตัว เพื่อช่วยให้การปฏิบัติการบรรลุจุดมุ่งหมาย	การจัดวางกำลังและการใช้กองกำลังคุ้มกันให้กับเรือรบหรือกองกำลังที่ยกพลขึ้นบก
กระบวนการ/เทคนิค		ผู้มีอำนาจบางรายตระหนักถึงระดับที่อยู่ต่ำกว่าระดับยุทธวิธี โดยที่การปฏิบัติการจะกำหนดด้วยคุณลักษณะต่าง ๆ ของอาวุธยุทธโปกรณ์ที่นำมาใช้	จะยิงอาวุธเมื่อใดและด้วยวิธีใด

ภาพ 3.5 ระดับของการทำสงคราม

ในอันที่จะได้มาซึ่งผลลัพธ์เช่นนี้จำเป็นต้องอาศัยสิ่งที่ได้กลายมาเป็นที่รู้จักกันว่า “แนวทางการดำเนินกลยุทธ์ (manoeuvrist approach)” ความพยายามที่แน่วแน่ในอันที่จะกำหนดลักษณะการปฏิบัติการและโจมตีความเป็นหนึ่งเดียวของฝ่ายตรงข้าม (ในขณะที่พยายามรักษาความเป็นปีกแผ่นของฝ่ายเราเอาไว้ให้ได้) ซึ่งทำได้ในหลายรูปแบบด้วยกัน เช่น การปฏิบัติการทางภูมิศาสตร์ การโจมตีไปยังทิศทางหนึ่ง ๆ หรือหลายทิศทางปะปนกันไปโดยที่อีกฝ่ายไม่ทันคาดคิด ความพยายามของเนลสันในอันที่จะแทรกเข้าไปประหว่างแนวรบของฝรั่งเศสและชายฝั่งจัดว่าเป็นการปฏิบัติการในระดับยุทธวิธีในสมัยการทำสงครามแห่งลุ่มน้ำโนลันปี ค.ศ.1801 แผนการของญี่ปุ่นในอันที่จะโจมตีกองเรือสหรัฐฯ ที่เพิร์ล ฮาร์เบอร์จากทางทิศเหนือในอีก 140 ปีต่อมาเป็นตัวอย่งของการทำสงครามในระดับยุทธการ

หากแต่แนวทางการดำเนินกลยุทธ์อาจเป็นเรื่องของกรอบความคิดได้เช่นกัน แนวทางการดำเนินกลยุทธ์อาจเป็นเรื่องของการคิดให้ได้เหนือกว่าฝ่ายศัตรู เป้าหมายของการโจมตีอยู่ที่แผนการของศัตรู ไม่ใช่กองกำลังของศัตรู หมายความว่าเราจัดการกับศัตรูด้วยการใช้กองกำลังที่มีอยู่อย่างเชี่ยวชาญในสถานการณ์ที่เห็นได้ว่าศัตรูไม่ได้มีทางเลือกมากมายนัก ในขั้นตอนดังกล่าวนี้ นักวิจารณ์และนักเขียนในสมัยใหม่เห็นพ้องกับแนวคิดตามแบบฉบับของซุนวู “การปราบศัตรูให้ราบคาบโดยปราศจากการเสียเลือดเนื้อ สิ่งนี้คือศิลปะขั้นสูงสุดในการทำสงคราม”

ประการสุดท้ายก็คือแนวทางการดำเนินกลยุทธ์ อาจแสดงออกได้ด้วย การกำหนดโครงสร้างของกองกำลัง ตัวอย่างเช่น ในปี ค.ศ.1970 และ 1980 ชาวรัสเซียได้พัฒนาแนวคิดว่าด้วย “การดำเนินกลยุทธ์ระดับยุทธการ (operational manoeuvre group หรือ OMG)” ซึ่งก็คือกองทัพขนาดเล็กที่อาศัยการโจมตีอย่างรุนแรง มีความคล่องตัวและสามารถปฏิบัติการตามลำพังเพื่อสร้างความเสียหายให้แก่แนวรบและตำแหน่งยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ๆ ของนาโต รวมถึงการโจมตีระบบติดต่อสื่อสาร กำลังบำรุงอาวุธยุทโธปกรณ์และแหล่งสนับสนุนการยิง หากเป็นการปฏิบัติการในทะเลแล้ว ก็อาจหมายถึงกองกำลังที่มีความสามารถในการปฏิบัติการกิจพิเศษอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยทั่วไปแล้ว กระบวนเรือคุ้มกันของกองทัพเรือสหรัฐฯ (US Navy Carrier Battle

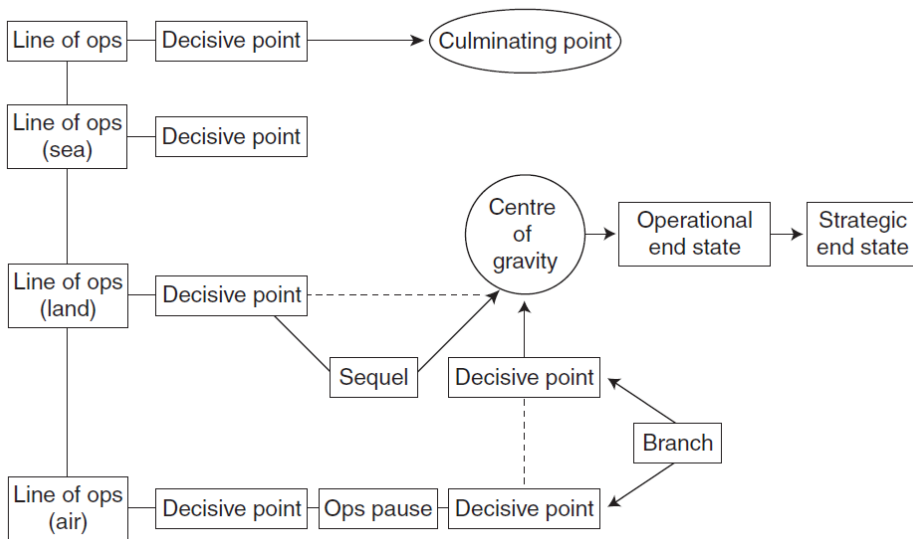
Group) มีคุณลักษณะที่อาจเรียกได้ว่าเทียบเท่ากับหน่วย OMG ของรัสเซียมากที่สุดนั่นเอง

การให้ความสำคัญไปที่ยุทธศิลป์และการดำเนินกลยุทธ์ได้ส่งผลสืบเนื่องเป็นอันมากต่อการใช้งอกกำลังทางเรือ

1. แน่นนอนว่ายุทธศิลป์และแนวการดำเนินจะช่วยให้การวางแผนปฏิบัติการใด ๆ มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ทั้งยังช่วยกำหนดการจัดกำลัง การจัดเตรียมอุปกรณ์สนับสนุนยิง การข่าวกรองและการควบคุมบัญชาการ “เครื่องมือในการวางแผนยุทธการ” ได้นำมาใช้เป็นวิธีที่ช่วยให้การวางแผนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
 - **สภาวะสุดท้าย (end state)** ผลลัพธ์ที่ต้องการ
 - **เจตนาารมณ์ของผู้บังคับบัญชา (commander's intent)** บังชี้และสื่อสารมุมมองว่าด้วยจุดมุ่งหมายของผู้บังคับบัญชาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับทราบว่าจะสามารถดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จได้อย่างไร
 - **จุดศูนย์กลาง (center of gravity)** แหล่งที่มาของการปฏิบัติการอย่างเป็นทางการเป็นอิสระของกองกำลัง
 - **บรานซ์และซีเคียล (branches และ sequels)** ทางเลือกของการปฏิบัติการที่วางแผนไว้ นำมาใช้เมื่อถึงคราวจำเป็น
 - **จุดชี้ขาดการรบ (decisive point)** สภาวะที่จำเป็นยิ่งสำหรับการโจมตีจุดศูนย์กลางของศัตรูให้ประสบผลสำเร็จ
 - **จุดผกผันทางการรบ (culminating point)** จุดที่ศักยภาพในการรบของฝ่ายตั้งรับเริ่มอยู่เหนือกว่าฝ่ายโจมตี ต้องรีบโจมตีให้บรรลุเป้าหมายก่อนจะฝ่ายตั้งรับจะมาถึงจุดผกผันนี้
 - **เส้นแนวการยุทธ์ (lines of operation)** จุดเชื่อมโยงระหว่างจุดชี้ขาดการรบตามช่วงเวลาและสถานที่ อาจแบ่งได้ตามเหล่าทัพหรือสาขาการรบ

- การประวิงเวลาทางยุทธการ (operational pause) การหยุดเวลาเพื่อพิจารณาและรอการปฏิบัติการในขั้นตอนต่อไป

แน่นอนว่าการใช้เครื่องมือในการวางแผนปฏิบัติการเหล่านี้ไม่ได้รับประกันว่ายุทธการจะประสบผลสำเร็จเสมอไป แต่ช่วยให้หายเหนื่อยและความผิดพลาดมีโอกาสเกิดขึ้นน้อยลง

ภาพ 3.6 เครื่องมือวางแผนปฏิบัติการ (campaign planning tools)

2. การให้ความสำคัญกับยุทธศิลป์ยังเป็นการรวบรวมกำลังพลที่อาจจะกระจัดกระจายกันไปตามทีต่าง ๆ หรืออาจจะกระจายกำลังกันปฏิบัติหน้าที่เพื่อที่ว่า กำลังพลจะกลับมารู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอีกครั้ง ถึงแม้ว่าจะปฏิบัติการในวงกว้างเพื่อต่อต้านกองทัพของฝ่ายศัตรู ด้วยความจำเป็นในการ “บุกลึกเข้าไป” แทนที่จะเป็นการเดินทัพไปข้างหน้าเป็นเส้นตรง ความจำเป็นเช่นนี้ยิ่งทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ
3. ตัวคูณกำลังรบ (force multiplier) จะเกิดขึ้นได้ด้วยการเอื้ออำนวยให้กองกำลังที่ปฏิบัติการก็สามารถปฏิบัติการร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือประสานความร่วมมือระหว่างกองกำลังของประเทศต่าง ๆ ในการปฏิบัติการร่วม ซึ่งเป็น

สิ่งสำคัญยิ่งเนื่องจากแทบจะไม่มีปฏิบัติการครั้งใดที่สามารถร่วมและประสานกันได้เสมอไป

4. ยุทธศิลป์ไม่เพียงช่วยให้นักวางแผนทางเรือสามารถปฏิบัติการกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่านั้น แต่ยังสะท้อนให้เห็นถึงความมีส่วนร่วมที่การปฏิบัติการกิจเหล่านั้นจะช่วยส่งเสริมผลที่เกิดขึ้นของการปฏิบัติการร่วมบนบกได้อย่างไร

หน่วยนาวิกโยธินของสหรัฐอเมริกาเป็นกลุ่มแรกที่พัฒนาแนวความคิดว่าด้วย “การปฏิบัติการเชิงรุกจากทะเล (operational manœuvre from the sea; OMFTS)” ซึ่งก็คือการใช้แนวคิดที่ปรากฏอยู่ใน “From the sea” และ “Forward...from the sea” และพัฒนาให้ก้าวหน้าไปอีกขั้นหนึ่ง และเพื่อสร้างเงื่อนไขในการปฏิบัติการชายฝั่งให้ประสบผลสำเร็จด้วยการใช้ประโยชน์จากการเข้าถึงฝั่งโดยปราศจากอุปสรรคขวางกั้น โดยมีทะเลเป็นตัวช่วย ยิ่งไปกว่านี้ แนวคิดเช่นนี้ยังมีส่วนช่วยในการเคลื่อนทัพ (400 ไมล์ ต่อวันเมื่อเปรียบเทียบกับ 30 ไมล์ที่กองกำลังทางบกสามารถเดินทัพได้) อำนาจการยิงและความคล่องตัว วิธีนี้ดูเหมือนน่าสนใจไม่ใช่น้อยในการประยุกต์ใช้กำลังพลที่มีอยู่อย่างชาญฉลาดในอันที่จะเป็นผู้ริเริ่มการปฏิบัติการก่อนเป็นฝ่ายแรก

“กองทัพเรือปฏิบัติการเชิงรุกจากทะเลด้วยการใช้แสนยานุภาพเหนือผืนน้ำที่พวกเขามีอยู่ เพื่อเคลื่อนกำลังพลด้วยความรวดเร็วและสร้างแรงกดดันสูงให้กับคู่ต่อสู้ การโจมตีที่แม่นยำ วน เวลาและสถานที่ที่พวกเขาเป็นฝ่ายเลือก ไม่ว่าจะอยู่ภายใต้สภาพอากาศเช่นไร กลางวัน หรือกลางคืน การแผ่ขยายแสนยานุภาพจำเป็นต้องอาศัยการเคลื่อนทัพอย่างรวดเร็ว ความคล่องตัวและเทคโนโลยีที่จะช่วยให้ฝ่ายที่แข็งแกร่งกว่าเป็นฝ่ายได้เปรียบฝ่ายที่มีกำลังเป็นรอง กองทัพเรือและนาวิกโยธินให้การสนับสนุนการสู้รบที่มีชัยชนะเด็ดขาดไม่ว่าจะเป็นทางบก-เรือ-อากาศด้วยการปฏิบัติการจากทะเลเป็นหลักเพื่อเอื้ออำนวยให้สหรัฐฯ สามารถใช้อำนาจในการต่อสู้ที่มีอยู่ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ”

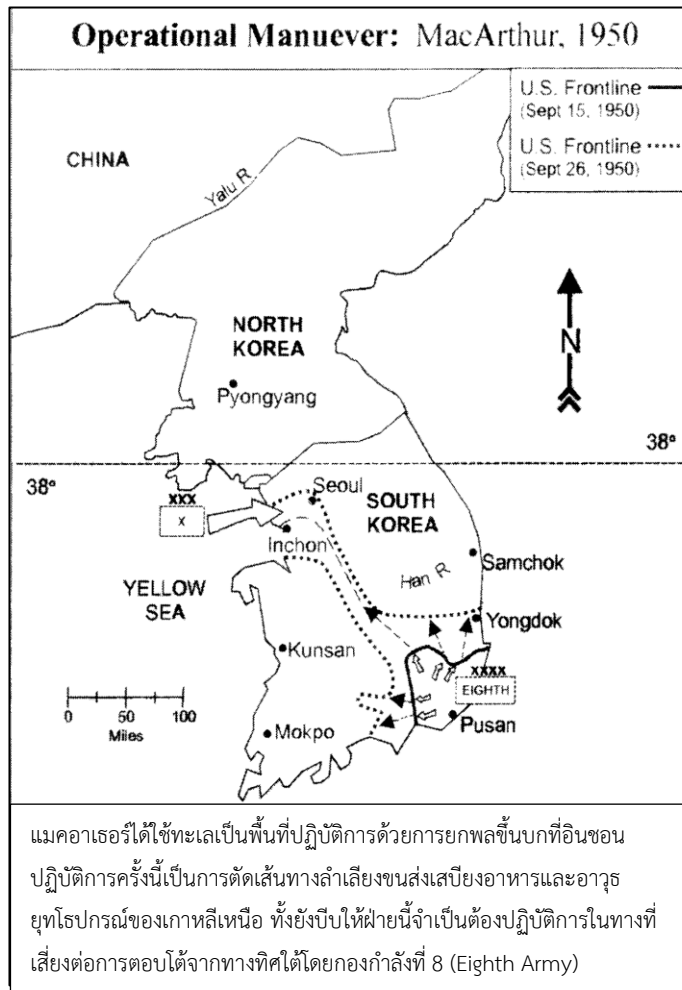
การยกพลขึ้นบกของกองทัพสหรัฐฯ ที่อินซอน ซึ่งอยู่ทางใต้ของกรุงโซลประมาณ 20-30 ไมล์ ในเดือนกันยายน ค.ศ.1950 ระหว่างสงครามเกาหลีได้เผยให้เห็นความได้เปรียบของการปฏิบัติการทางเรือในลักษณะนี้ การโจมตีทั้งทางทะเลและทางบกของนาวิกโยธินสหรัฐฯ ไปที่กองหลังของศัตรูโดยที่ฝ่ายนี้ไม่ทันตั้งตัวเป็นผลให้แผนการของศัตรูมีอันถูกทำลาย คุกคามเส้นทางขนส่งเสบียงอาหารและอาวุธยุทธภัณฑ์ และได้บีบ

ให้เกาหลีมีอันต้องล่าถอยด้วยความรีบร้อนจากการปิดล้อม กองกำลังของสหประชาชาติ ในปูซานไปไกลจนถึงทิศตะวันตกเฉียงใต้ การยกพลขึ้นบกและการเคลื่อนทัพในเวลา ต่อมาได้มีส่วนเปลี่ยนฉากการปฏิบัติการบนบกอย่างสิ้นเชิง และยังทำให้เกาหลีเหนือต้อง เผชิญกับสถานการณ์ที่อันตรายปราบจนกระทั่งเงินได้เข้ามาแทรกแซงในเดือนธันวาคม เกาหลีเหนือจึงสามารถฟื้นตัวกลับขึ้นมาได้อีกครั้งหนึ่ง หลังจากเหตุการณ์ดังกล่าวโอกาส ที่จะเกิดการปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบกเพื่อต่อต้านกองกำลังของศัตรูอย่างสงคราม เกาหลีเกิดได้ยากและเป็นวิธีซึ่งกองกำลังสหประชาชาติพยายามหลีกเลี่ยงไม่ทำสงคราม ภายใต้งู้นไขของศัตรู

การปฏิบัติการเชิงรุกจากทะเลได้รับอิทธิพลเป็นอย่างมากจากแนวคิดในการ ปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบกเช่นเดียวกับแนวคิดใหม่ ๆ ในการดำเนินกลยุทธ์ การ โจมตีเชิงลึกและยุทธศิลป์ การใช้ปฏิบัติการเชิงรุกจากทะเลได้รับการพัฒนาควบคู่ไปกับการ ปฏิบัติการนอกประเทศที่ได้รับความสนใจมากขึ้นทุกขณะในช่วงทศวรรษที่ 1990 ผล ก็คือการสังเคราะห์แนวคิดต่าง ๆ โดยเน้นประเด็นใหม่ ๆ ได้แก่

- **การให้ความสำคัญพื้นที่ชายฝั่งทะเล** พื้นที่บนบกที่อาจได้รับผลกระทบจากการ ปฏิบัติการจากทางทะเลของกองทัพ และพื้นที่ในทะเลที่อาจได้รับผลกระทบ จากการปฏิบัติการบนบก ทำให้เกิดแนวคิดที่ว่าด้วย “การครอบครองสมรรถภูมิรบ (battlespace dominance)” มากกว่าจะเป็นการควบคุมทะเล ซึ่งเป็นแนวคิด ที่เชื่อกันว่าทำให้การปฏิบัติการต่าง ๆ ผูกติดกับทะเลมากจนเกินไป
- **ความร่วมมือระหว่างเหล่าทัพ** ทำให้เกิดความจำเป็นที่ต้องรบรวม โดยเฉพาะ อย่างยิ่งในการรบในระดับสมรรถภูมิ (theatre level)
- **การดำเนินกลยุทธ์จากเรือสู่เป้าหมาย (ship to objective manoeuvre หรือ STOM)** เป็นเครื่องมือในระดับยุทธการและแนวคิดในการโจมตีแบบเชิง ลึก การดำเนินกลยุทธ์จากเรือสู่เป้าหมายเล็กน้อยแนวคิดที่ว่าด้วยการโจมตีสะเทิน- น้ำสะเทินบกที่หมายจะได้อะไรซึ่งที่มันระหว่างปฏิบัติการเพื่อใช้เป็นฐานในการ เคลื่อนทัพต่อไปหลังจาก “การประวิงเวลาทางยุทธการ (operational pause)” ดังจะเห็นได้จากยกพลขึ้นบกของสหราชอาณาจักรที่ซาน คาร์ลอส วอเตอร์

(San Carlos Water) ในปี ค.ศ.1982 แทนที่จะเป็นเช่นนั้น การโจมตีควรมุ่งเน้นโดยตรงไปที่เป้าหมายการปฏิบัติการร่วมที่ได้รับการออกแบบมาเพื่อโค่นฝ่ายศัตรูให้ราบคาบ และเพื่อใช้สมรรถุมิรบให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ฝ่ายตน แน่แน่นอนว่าการดำเนินกลยุทธ์จากเรือสู่เป้าหมายจำเป็นต้องอาศัยวิธีการปฏิบัติการที่มีประสิทธิภาพมาก

ภาพ 3.7 การปฏิบัติการเชิงรุกจากทะเล

- การดำเนินกลยุทธ์ไม่ใช่การทำสงครามทำลายล้าง (attrition) ประเด็นทั้งหมดอยู่ที่การต่อสู้อย่างชาญฉลาด ไม่ใช่การมุ่งทำลายกองกำลังของศัตรูแต่ต้อง

ขัดขวางและทำให้เข้าศึกษาแยกออกจากกัน เป้าหมายก็คือการทำให้ศัตรูพ่ายแพ้ ด้วยการรวมอำนาจการยิง การเคลื่อนทัพต่อเนื่องอย่างมีประสิทธิภาพ การจู่โจมและการปฏิบัติการทั้งมวลอย่างสอดคล้องกัน

- **การประยุกต์ใช้** นับจากเริ่มต้น ได้มีความคาดหวังว่าแนวคิดเช่นนี้อาจนำมาปรับใช้ได้กับสถานการณ์ที่นอกเหนือไปจากการต่อสู้โดยตรงเพื่อต่อต้านศัตรูที่กำลังเคลื่อนทัพมาข้างหน้า แนวคิดดังกล่าวนี้ยังได้รับการนำไปใช้มากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ ในการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ การปฏิบัติการเพื่อมนุษยธรรม เป็นต้น

ความคาดหวังเหล่านี้ยังคงมีนัยต่อวิถีปฏิบัติการของกองทัพเรือ รวมถึงฐานปฏิบัติการ อารุธยุทโธปกรณ์และเซ็นเซอร์ที่จำเป็นอีกด้วย เช่นเดียวกันนั่นเอง ขนาดลักษณะและจุดมุ่งหมายหน่วยนาวิกโยธินทั่วโลกได้รับการปรับเปลี่ยนไปเพื่อให้เหมาะสมกับความจำเป็นใหม่ ๆ ดังที่เราจะได้เห็นในบทที่ 8 และ 9 กองกำลังทางเรือที่ปฏิบัติการเชิงรุกจากทะเลจะต้องผ่านการฝึกฝนเป็นพิเศษในด้านการเข้าถึงพื้นที่ ความคล่องตัว หน่วยข่าวกรอง การบัญชาการ การควบคุมและการปฏิบัติงานร่วมกันกับหน่วยงานอื่น รวมถึงบรรดาพันธมิตรที่ต้องเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแน่นอน

อย่างไรก็ตาม มีข้อควรระวัง 2-3 ประการด้วยกัน ประการแรกก็คือเราจะต้องระลึกไว้เสมอว่าไม่มีปฏิบัติการใดที่จะรับประกันได้ถึงชัยชนะ ประการที่สองก็คือขณะที่คำศัพท์นี้อาจจะเป็นคำศัพท์ใหม่ หากแต่ผู้บัญชาการรบในสมัยแรก ๆ อาจจะเข้าใจได้ถึงสิ่งนี้โดยทันที ในความเป็นจริงแล้ว ดังที่เราจะได้เห็นจากตอนที่ 7.2 แนวคิดที่ว่าด้วย “จุดมุ่งหมายที่ซ่อนอยู่” ซึ่งเกี่ยวข้องกับ เดอ โมรอก และนักเขียนชาวฝรั่งเศสคนอื่น ๆ ในยุคสมัยเดียวกับเขา อีกทั้งการใช้คำจำกัดความอย่างเช่น “ยุทธวิธีขั้นสูง” โดยนักวิจารณ์ทางด้านทหารในศตวรรษที่ 19 เสมือนบ่งชี้เป็นนัยถึงระดับของการปฏิบัติการทางทหารที่แตกต่างและบางที่อาจจะเหนือกว่าการปฏิบัติการที่มีชัยชนะอย่างเด็ดขาดก็เป็นได้ ยิ่งไปกว่านี้ ราอูล คาสเท็กซ์ เป็นผู้เริ่มศึกษาแนวคิดที่ว่าด้วย “การดำเนินกลยุทธ์” อย่างจริงจังมาเป็นเวลานานแล้ว

“การดำเนินกลยุทธ์เป็นการปฏิบัติการที่สร้างสรรค์และจำเป็นอย่างยิ่ง ในอันที่จะสร้างสถานการณ์ที่เอื้ออำนวย” สิ่งนี้คือคำจำกัดความของคำว่าดำเนินกลยุทธ์ที่มีผู้เสนอแนะ

ไว้การดำเนินกลยุทธ์คือ ความพยายามในการเปลี่ยนแปลงหรือควบคุมการดำเนินเหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อแผนแสนยานุภาพ ไม่ใช่การยอมจำนน เพื่อความเข้าใจอย่างถ่องแท้ อันจะนำมาซึ่งการปฏิบัติการที่มีประสิทธิภาพ

ประการที่สามก็คือการทำสงครามในระดับยุทธการไม่ใช่ระดับการทำสงครามขั้นชี้ขาด ในสมัยสงครามแปซิฟิกระหว่างปี ค.ศ.1941-45 ญี่ปุ่นได้แสดงให้เห็นว่าเป็นไปได้ที่จะประสบความสำเร็จในการทำสงครามระดับยุทธการ แต่ก็ยังเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ในท้ายที่สุด ยิ่งไปกว่านี้ ความสำคัญของระดับ “ยุทธวิธี” ยังมีอยู่โดย นาวาเอก เวย์น ฮิวจ์ส (Captain Wayne Hughes) แห่งกองทัพเรือสหรัฐฯ ยังเห็นด้วยกับประเด็นนี้ อย่างไรก็ตาม ผลกระทบของการทำสงครามในระดับยุทธการยังชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนถึงความสำคัญที่มีต่อแนวคิดเรื่องยุทธศาสตร์ทะเล

3.8 ความท้าทายในอนาคต

แม้กระนั้นก็ดี อาจมีผู้สงสัยในประเด็นว่าด้วยขอบเขตที่ทฤษฎีไม่ว่าจะเป็นทฤษฎีในอดีตหรือเมื่อไม่นานมานี้ที่มีผลต่อการปฏิบัติการทางเรือซึ่งยังนำมาประยุกต์ใช้ได้ในปัจจุบัน ประการแรกก็คือนักทฤษฎียุทธศาสตร์ทะเลในอดีต อย่างเช่นมาฮานและคอร์เบตต์ รวมถึงสานุศิษย์ของพวกเขา ต่างก็กังวลกับการปฏิบัติการทางเรือระหว่างกองเรือที่พัฒนาแล้วของประเทศต่าง ๆ และยังวิตกกังวลกับการได้มาซึ่งการควบคุมทะเล และการใช้ประโยชน์จากการควบคุมที่มีอยู่ไม่ว่าจะด้วยการโจมตีหรือคุ้มครองเส้นทางคมนาคมทางทะเล การแผ่ขยายแสนยานุภาพจากเรือสู่มิถุนหรือการป้องกันตนเองจากการปฏิบัติการเช่นนี้ของฝ่ายตรงข้าม แน่นนอนว่าความคิดเหล่านี้ได้รับการนิยามและแก้ไขปรับปรุงใหม่อีกครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อได้รับแรงกระตุ้นจากวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีและสังคมการเมืองในศตวรรษที่ 20

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าแนวคิดดั้งเดิมดังกล่าวนี้จะมีการพัฒนาให้ก้าวหน้าหรือมีการปรับเปลี่ยนมากเพียงใดก็ตาม แต่แนวคิดเช่นนี้ไม่ได้เกี่ยวข้องโดยตรงกับการปฏิบัติการพื้นฐานที่พบเห็นได้เป็นประจำ ไม่ว่าจะเป็นการปล้นของโจรสลัด การลาดตระเวนเพื่อตรวจหาผู้ลักลอบผิดกฎหมาย การคุ้มครองเรือประมงและอื่น ๆ อีกมาก นอกจากนี้ แนวคิดดังกล่าวดูเหมือนจะไม่ได้มีส่วนช่วยกองทัพเรือในการจัดการกับ

สถานการณ์ทางการเมืองที่ระส่ำระสาย ปัจจุบันนี้ ความขัดแย้งอันเป็นผลมาจากความคิดทางการเมืองซึ่งในอดีตเคยถูกจำกัดอยู่เพียงแค่การทำสงครามในระดับยุทธการและยุทธศาสตร์ได้ลงมาถึงเกี่ยวข้องกับระดับยุทธวิธีด้วย และดูเหมือนว่าการทำเช่นนี้จะเป็นตัวบ่งชี้การตอบโต้ทางการเมือง การปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมสันติภาพมักดำเนินไปโดยอาศัยความร่วมมือเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้การตัดสินใจต่าง ๆ มีความยุ่งยากและล่าช้ามากยิ่งขึ้น ซึ่งท้ายที่สุดแล้วได้ทำให้แง่มุมทั้งหมดของยุทธศิลป์เป็นสิ่งที่ยากลำบากเป็นอย่างมาก

ท้ายที่สุดแล้ว ชาวรัสเซียได้เป็นผู้พัฒนาแนวคิดที่ว่าด้วยยุทธศิลป์เพื่อลดล้างความคิดดั้งเดิมในการทำ “สงครามที่ใช้อาวุธหนักเข้าห้ำหั่นกัน” หากแต่ผลของความพยายามคิดค้นในอันที่จะชี้แนวทางให้กับการปฏิบัติการที่ผ่านมาเมื่อไม่นานมานี้ อย่างเช่น เหตุการณ์ที่เซียร์รา ลีโอน (Sierra Leone) ทิมอร์-เลสเต (Timor-Leste) หรือแม้แต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่อัฟกานิสถานอาจจะมีปัญหาได้ ยิ่งการปฏิบัติการมีความเกี่ยวพันกับการสู้รบตามแบบซึ่งก็คือศัตรูจะต้อง “ถูกปราบให้พ่ายแพ้” สถานเดียวเท่านั้นน้อยเท่าใด ความยากลำบากในการนำแนวคิดที่ว่าด้วยการโจมตีเชิงรุกจากทะเลก็ยังมีมากขึ้นเท่านั้น

ยิ่งเราพยายามนำแนวคิดที่ว่าด้วยการทำสงครามมาเชื่อมโยงกันมากยิ่งขึ้นเท่าใด ยิ่งจะทำให้แนวคิดนี้กลายเป็นเรื่องน่าเบื่อ คลุมเครือและไม่ได้ช่วยชี้แนวทางให้กับนักวางแผนการทัพแต่อย่างใด ความพยายามนำแนวคิดเชื่อมโยงเข้ากับสถานการณ์ที่มีความหลากหลายอาจไม่ได้ช่วยให้เกิดประโยชน์อันใดขึ้นมา ในสถานการณ์เช่นนั้น อันตรายก็คือกองกำลังที่ปฏิบัติการอยู่ในสถานการณ์ที่เต็มไปด้วยความยุ่งเหยิงวุ่นวายอาจรู้สึกอยากหันกลับไปใช้ “แนวคิดในการทำสงครามโดยใช้อาวุธห้ำหั่นกัน” ถึงแม้ว่าจะเป็นปฏิบัติการเพื่อสันติภาพก็ตาม

เพื่อหลีกเลี่ยงภัยอันตรายเช่นนี้ กองทัพเรือของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกควรมุ่งคิดค้นหลักนิยามว่าด้วยการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพและเพื่อช่วยเหลือทางมนุษยธรรมในบริบทของความร่วมมือซึ่งกันและกัน บทสรุปที่สำคัญคือเราจำเป็นต้องพิจารณาถึงการปฏิบัติการทางเรือในศตวรรษที่ 21 หากแต่การที่เราตระหนักว่าในอดีตเราได้ดำเนินการสิ่งใดไปบ้างนั้นย่อมถือว่าเป็นก้าวแรกที่จะช่วยให้เราเดินต่อไปเบื้องหน้าได้

บทที่ 4

องค์ประกอบของสมุททานุภาพ

“สมุททานุภาพของสหราชอาณาจักร...มิได้อยู่เพียงแค่กองทัพเรือหรือกองเรือรบขนาดใหญ่เท่านั้น หากแต่อยู่ที่การผสมผสานของการบริหารจัดการ ระบบการปกครอง กองทัพ อาณานิคมและระบบอ เศรษฐกิจทางทะเลที่เยี่ยมประสิทธิภาพเพื่อบ่มไปสู่อุดมมุ่งหมายเดียวกับอุดมมุ่งหมายของรัฐ”

4.1 บทนำ

สมุททานุภาพเป็นผลของการผสมผสานขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีความ เชื่อมโยงกัน แต่ไม่อาจแยกสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกจากกันได้ องค์ประกอบดังกล่าวนี้เป็น คุณลักษณะของประเทศที่จะช่วยให้พวกเขามีความเป็นปึกแผ่นและแข็งแกร่งทางทะเลได้ ง่ายหรือยากมากขึ้น หากแท้ที่จริงแล้ว สมุททานุภาพได้รับการจำกัดความว่าเป็น ศักยภาพในการส่งอิทธิพลไปยังพฤติกรรมของผู้คนอื่น ๆ ด้วยสิ่งที่ท่านดำเนินการใน ทะเลหรือจากทะเลแล้ว ฉะนั้นคุณลักษณะเหล่านี้จะต้องได้รับการยอมรับว่าเป็นส่วน หนึ่งของการผสมผสานเช่นนั้น แนวคิดกว้าง ๆ ของยุทธศาสตร์ที่ได้วางโครงสร้างอยู่ใน ตอนที่ 3.2 ระบุเป็นนัยว่าสิ่งที่รัฐบาลได้ดำเนินการเพื่อส่งเสริมองค์ประกอบของสมุททานุ ภาพนั้น ในความเป็นจริงแล้วควรเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ทะเลที่ครอบคลุม

ข้อเท็จจริงที่ว่าองค์ประกอบเหล่านี้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพื่อ ปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับการพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยีและการเมือง อย่างไรก็ตาม ได้ก่อให้เกิดคำถามถึงขอบเขตที่รัฐบาลสามารถหรือควรแสวงหาในการ กำกับกระบวนการดังกล่าวนี้ในฐานะที่เป็นวิธีการหนึ่งในการสร้างเสริมสมุททานุภาพให้ เพิ่มมากยิ่งขึ้น คำตอบสำหรับคำถามเหล่านี้ อาจสะท้อนให้เห็นถึงสมมติฐานเกี่ยวกับ อำนาจของรัฐบาลโดยทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นว่าด้วยสังคมและเศรษฐกิจ

นักประวัติศาสตร์ได้ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดระหว่างสมุททานุ- ภาพที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ (เช่น สหราชอาณาจักรและเนเธอร์แลนด์) จากสมุททานุภาพ ที่เป็นผลพวงมาจากนโยบายของรัฐบาล (อย่างเช่น กองทัพเรือรัสเซียของพระเจ้าปีเตอร์ มหาราช) สมุททานุภาพประเภทหลังนี้มักได้รับการพิจารณาว่าปราศจากฐานที่แข็งแกร่ง

และไม่จริงยั่งยืน สมุททานุภาพแบบแรกจึงเป็นที่นิยมชมชอบมากกว่า อย่างไรก็ตาม คนส่วนใหญ่ดูเหมือนจะคิดว่ารัฐบาลสามารถพัฒนาสมุททานุภาพของประเทศขึ้นมาได้ และด้วยเหตุนี้รัฐบาลจำเป็นต้องคิดค้นยุทธศาสตร์ในการทำเช่นนั้นด้วยเช่นกัน

แม้กระนั้นก็ตาม การที่รัฐบาลจะทำเช่นนั้นได้นั้นไม่ใช่เรื่องง่ายเลย เนื่องจากความสำคัญขององค์ประกอบเหล่านี้อาจขึ้นอยู่กับบริบททางยุทธศาสตร์ที่รัฐบาลเองก็ไม่อาจควบคุมได้ ตัวอย่างเช่น ความสำคัญของอุตสาหกรรมขนส่งสินค้าและอิทธิพลที่อุตสาหกรรมดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของคนหรือการจัดเตรียมทรัพยากรต่าง ๆ ที่กองทัพเรือสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้นั้นส่วนใหญ่แล้วจะขึ้นอยู่กับความร่วมมือระหว่างประเทศต่างรวมถึงสถานะเศรษฐกิจของโลกอีกด้วย กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือบริบททางยุทธศาสตร์จะช่วยบ่งชี้คุณค่าและผลกระทบขององค์ประกอบดังกล่าวนี้

องค์ประกอบของสมุททานุภาพอาจช่วยส่งเสริมประเทศหนึ่ง ๆ ได้ในสองแนวทางด้วยกัน กล่าวคือ

1. สมุททานุภาพอาจจะเป็นองค์ประกอบ “โดยตรง” ตัวอย่างเช่น พฤติกรรมของผู้คนจะได้รับอิทธิพลซึ่งเป็นผลมาจากข้อเท็จจริงที่ว่าท่านมีกองเรือที่ทำการค้าขนาดใหญ่
2. สมุททานุภาพอาจส่งผลกระทบ “โดยอ้อม” โดยการมีส่วนช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพให้กับองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งของการมีสมุททานุภาพของท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านกองทัพเรือ

แน่นอนว่านายทหารเรือย่อมโต้แย้งว่าความแข็งแกร่งกองทัพเรือมีส่วนช่วยต่อองค์ประกอบอื่น ๆ ทั้งหมด ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม

4.2 การจำแนกองค์ประกอบของสมุททานุภาพ

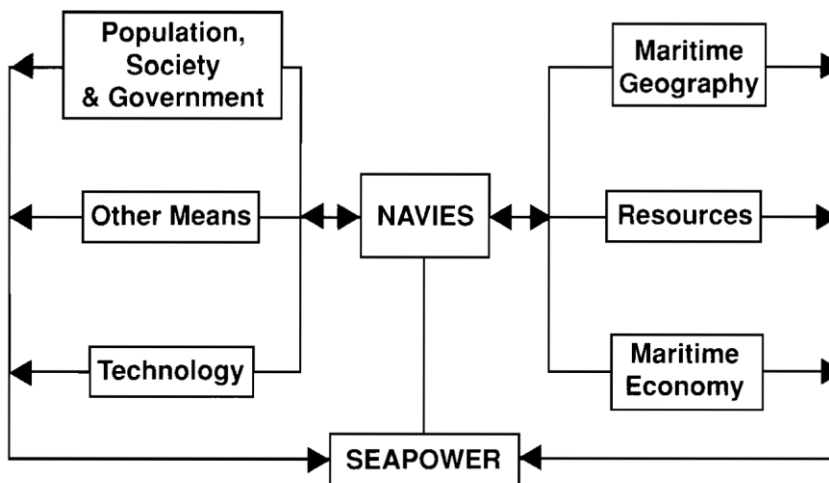
ริชาร์ด ฮาร์ดิง (Richard Harding) กล่าวแย้งว่าศักยภาพของกองทัพเรือในยุคเรือใบอยู่นั้นขึ้นอยู่กับ

“ปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยภายในหรือภายนอกกองทัพเรือก็ตาม ความแข็งแกร่งของกองทัพเรือขึ้นอยู่กับสถานะด้านการเงิน ความสามารถในการ

บริหารจัดการจากส่วนกลาง คุณภาพและปริมาณของทรัพยากรทางทะเล เรือ นักเดินเรือ และเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบการเดินทางเรือต่าง ๆ โครงสร้างพื้นฐานทางทะเล รวมไปถึงประสิทธิภาพในการตัดสินใจด้านการเมืองและการปฏิบัติการใด ๆ ทางทะเล”

องค์ประกอบเหล่านี้ต่างมีความเชื่อมโยงกันและช่วยบ่งชี้วิวัฒนาการของสมุททานุภาพของประเทศใดประเทศหนึ่งดังที่ปรากฏให้เห็นในภาพ 3.1

องค์ประกอบสำคัญของสมุททานุภาพและการมีส่วนร่วมช่วยเหลือขององค์ประกอบดังกล่าวที่มีต่อการพัฒนาด้านสมุททานุภาพจะได้อธิบายโดยละเอียดในบทนี้ กองทัพเรือและผลกระทบของเทคโนโลยีมีส่วนเกี่ยวข้องกันเป็นอย่างมาก และยังคงเป็นหัวข้อที่เราจะได้กล่าวถึงในบทต่อไปด้วยเช่นกัน

ภาพ 4.1 องค์ประกอบของสมุททานุภาพ

4.3 พลเมืองชาวเรือ สังคมและรัฐบาล

ที่ผ่านมา นักเขียนที่เขียนเกี่ยวกับประเด็นว่าด้วยสมุททานุภาพมักจะกล่าวยกย่องคุณงามความดีของชุมชนที่เป็นผลมาจากการประกอบการค้าทางทะเล พวกเขา มักกล่าวอ้างว่าการค้าขายเช่นนี้มีส่วนเอื้อประโยชน์ต่อสภาพการณ์ที่ประเทศต่าง ๆ จะกลายมาเป็นประเทศที่ทรงอิทธิพลและมีกองทัพเรือที่ยิ่งใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแล้วชุมชนที่ทำการค้าทางทะเลจะ

- ช่วยส่งเสริมให้ตระหนักถึงความสำคัญของการค้าทางทะเลภายในสังคมและรัฐบาล ซึ่งจะมีส่วนช่วยสร้างสภาพการณ์ที่เอื้อต่อการเจริญเติบโตทางการค้า
- ช่วยยกระดับชนชั้นพ่อค้าทั้งในด้านสังคมและการเมือง และด้วยเหตุนี้จึงเป็นการส่งเสริมการพัฒนาาระบบคุณค่าและรูปแบบของรัฐบาลที่ให้การสนับสนุนการทำการค้า
- ช่วยส่งเสริมการพัฒนาด้านสมุทรทฤษฎีภาพ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะมีประสิทธิภาพมากกว่าในการระดมทรัพยากรที่กองทัพเรือต้องการ และส่วนหนึ่งเป็นเพราะชนชั้นพ่อค้ามักพิจารณาว่ากองทัพเรือมีส่วนช่วยคุ้มกันการค้าทางทะเลของพวกเขาไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม นิโคลาส รอดเจอร์ (Nicholas Rodger) ได้กล่าวสรุปข้อถกเถียงเอาไว้ได้อย่างชาญฉลาดดังต่อไปนี้ “ระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ก็คือระบบของรัฐบาลในการปลุกระดมพลังมวลชนมากกว่าระดมความช่วยเหลือด้านเงินทุน ระบอบการปกครองแบบนี้มีประสิทธิภาพมากกว่าการปกครองภายใต้รัฐธรรมนูญในยุคกลางที่มาแทนที่ หากแต่ระบบนี้ก็กลับไม่สามารถปรับเปลี่ยนเพื่อตอบสนองต่อข้อเรียกร้องของกองทัพเรือในยุคสมัยใหม่ที่มีต่อรัฐและสังคมได้ ด้วยเหตุดังกล่าวนี้นี้ จึงมีข้อเสนอว่าสิ่งที่จำเป็นก็คือระบบของรัฐบาลที่ให้ผู้มีส่วนได้ผลประโยชน์เข้ามามีส่วนร่วมด้วย เนื่องจากความเชี่ยวชาญและทุนทรัพย์ที่คนเหล่านี้มีอยู่นั้นเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการมี สมุทรทฤษฎีภาพ ไม่เพียงแต่ชนชั้นสูงและชาวนาเท่านั้นแต่ยังหมายรวมถึงเจ้าของเรือและนักเดินเรือ พ่อค้าในเมืองใหญ่ นักการเงิน นักลงทุน ผู้จัดการ รวมไปถึงช่างฝีมือในด้านต่าง ๆ กล่าวโดยสรุปก็คือ ชนชั้นทุกชนชั้นที่รัฐบาลในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ไม่ได้ให้การสนับสนุนหรือให้ความเอื้ออำนวยน้อยที่สุด กองทัพอาจจรั้งเอาไว้ซึ่งอำนาจของตนเองด้วยการใช้กำลังที่มีอยู่ หากแต่กองทัพเรือจำเป็นต้องอาศัยการสนับสนุนจากสาธารณชนด้วย อัตตาธิปไตย (autocracy) คงจะเพียงพอแล้วสำหรับกองทัพ หากแต่กองทัพเรือจำเป็นต้องอาศัยความเห็นชอบของคนหมู่มาก ด้วยเหตุผลเช่นนี้เอง กองทัพเรือของสเปนจึงประสบกับความล้มเหลวในศตวรรษที่ 16 ฝรั่งเศสมีอันต้องเผชิญกับ

ชะตากรรมเช่นเดียวกันนี้ในศตวรรษที่ 17 และเยอรมนีกับรัสเซียในศตวรรษที่ 20

- ให้การสนับสนุนโดยตรงแก่กองทัพเรือในสิ่งที่มีความจำเป็นมากที่สุด นั่นก็คือผู้คน ดังนั้น จึงมีคำกล่าวของลอร์ด ฮาเวอร์แชม (Lord Haversham) ที่ได้กล่าวไว้ว่า “ กองเรือและการค้าของท่านมีความเกี่ยวพันกันอย่างใกล้ชิด ทั้งยังมีอิทธิพลซึ่งกันและกันจนมิอาจแยกออกจากกันได้ การค้าของท่านเปรียบเสมือนมารดาและนางพยาบาลสำหรับนักเดินเรือ นักเดินเรือของท่านเปรียบเสมือนชีวิตของกองเรือ และกองเรือเปรียบเสมือนเกราะคุ้มกันการค้าขายของพวกท่าน เมื่อสองสิ่งนี้มาผนวกรวมกันแล้วจึงบังเกิดความมั่งคั่ง ความแข็งแกร่ง ความมั่นคงปลอดภัยและความภาคภูมิใจของสหราชอาณาจักร ”

มีคำเตือนที่สำคัญสองประการที่เราควรนำมาพิจารณาประกอบคำบรรยายข้างต้น ประการแรกก็คือประเด็นสำคัญไม่ได้อยู่ที่ว่ารัฐบาลและสังคมของประเทศนั้น ๆ เป็นนักประชาธิปไตยและเสรีนิยมหรือไม่มากกว่าการที่รัฐบาลดังกล่าวปกครองประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ มาสถานเองซึ่งก็ไม่ได้เป็นนักประชาธิปไตยยังรู้สึกกังวลว่ารัฐบาลที่ปกครองโดยประชาชนเพื่อประชาชนมักใช้จ่ายเงินไปกับสิ่งอื่น ๆ ที่ไม่ใช่การป้องกันประเทศ ลอว์ตัน (Laughton) ได้สรุปเช่นเดียวกันนี้ไว้กับสหราชอาณาจักร

“ความได้เปรียบของระบบการปกครองที่รัฐบาลแบ่งออกเป็นพรรคก็คือไม่ว่าพรรคใดจะขึ้นมาเป็นรัฐบาลปกครองประเทศ กระบวนการคลังของรัฐบาลชุดนั้นมักไม่เต็มใจที่จะใช้จ่ายเงินไปกับการซื้ออาวุธยุทธโปกรณ์เพื่อใช้ป้องกันประเทศ เพราะพวกเขาต่างตระหนักดีว่าเมื่อถึงการเลือกตั้งครั้งหน้า พวกเขาอาจจะถูกประณามว่าเป็นเหมือนฝูงเหยี่ยวที่คอยล่าหาผลประโยชน์และทุจริตเงินทองจากคนจน ”

ประการที่สองก็คือกองทัพเรือบางกองทัพที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในประวัติศาสตร์มาจากประเทศและระบอบการปกครองที่แทบไม่เคยมีการกล่าวอ้างว่าเป็นผลมาจากการปกครองที่ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย เช่น เรือสำเภาในศตวรรษที่ 16 ของชาวออตโตมัน กลุ่มโจรสลัดบาร์บารี หรือกองทัพเรือของไซเวียดในสมัยสงครามเย็น ยิ่งไปกว่านี้ เรือ *Kriegsmarine* ของเยอรมนีในสมัยสงครามโลกครั้งที่สองได้รับการขนาน

นามว่าเป็นเรือที่มีประสิทธิภาพสูงมาก ถึงแม้ว่าเรือเหล่านี้จะปฏิบัติการอยู่ในระบอบการปกครองที่ล่าช้าและป่าเถื่อนก็ตามที่

กองทัพเรือที่แข็งแกร่งจะต้องอาศัยรัฐที่แข็งแกร่งด้วยเช่นกัน ดังนั้นรัฐต่าง ๆ ของยุโรปในศตวรรษที่ 17 จึงจัดว่าเป็นรัฐที่ได้เริ่มพัฒนาขีดความสามารถในการจัดตั้งในการจัดตั้งและรักษาไว้ซึ่งกองทัพเรือที่มีความยั่งยืนและคงทนถาวร ในทางกลับกัน หากประเทศใดประเทศหนึ่งเกิดความแตกแยกทางการเมืองภายใน ถึงแม้ว่ากองทัพเรือของประเทศดังกล่าวนี้จะแข็งแกร่งมากเพียงใดก็อาจแตกแยกเป็นเสี่ยง ๆ ได้ โอมานนับเป็นตัวอย่างที่ดีของกรณีเช่นนี้ สมุทธานุภาพของโอมานรวมถึงความเชื่อมโยงทางยุทธศาสตร์และการค้าของโอมานกับดินแดนและระบอบการปกครองที่อยู่ไกลโพ้น เช่น แอฟริกา ตะวันออกและชายฝั่งทะเลของจีนนั้น แน่นอมนว่าย่อมขึ้นอยู่กับความมีเสถียรภาพและความมีระเบียบเรียบร้อยภายในประเทศทั้งสองฟากฝั่งที่มีการติดต่อค้าขายกันทางทะเล ความวุ่นวายเป็นครั้งคราวในจีนเป็นเหตุให้ตลาดการค้าของโอมานที่มีกำลังเจริญรุ่งเรืองมีอันต้องสะดุดลง ขณะเดียวกันที่ปัญหาภายในประเทศโอมานเองก็มีส่วนบ่อนทำลายความสามารถของประเทศในการปกป้องและขยายขอบเขตผลประโยชน์ทางทะเลออกไปอีกด้วย

ในกรณีที่เลวร้ายที่สุดก็คือความแตกแยกทางการเมืองอาจจะเกิดขึ้นในกองทัพเรือเอง เป็นเหตุให้คนสองกลุ่มบาดหมางกัน หรือทำให้การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่และลูกเรือไม่อาจเกิดขึ้นได้ กองทัพเรือแห่งสหราชอาณาจักรมีอันต้องประสบกับสถานการณ์เช่นนี้ในขณะที่กำลังมีแสนยานุภาพมากที่สุดในศตวรรษที่ 18 ในเวลาที่บรรดาเจ้าหน้าที่มีอันต้องแตกแยกกัน อันเป็นผลมาจากการแบ่งกลุ่มทางการเมืองจนกระทั่งมีคำกล่าวที่ว่าหากนายทหารเรือคนหนึ่งกำลังถูกนำตัวไปเผา นายทหารเรืออีกคนที่อยู่ ณ บริเวณเดียวกันนั่นเองที่เป็นคนจุดไฟเผา ด้วยเหตุนี้ ถึงแม้ว่าการทำให้เจ้าหน้าที่และบรรดาลูกเรือมี “น้ำหนึ่งใจเดียวกัน” จะเป็นสิ่งสำคัญ แต่ก็คงเกิดขึ้นได้ยากในสถานการณ์เช่นนี้

ดังนั้น ประสิทธิภาพของคณะรัฐบาลและกองทัพเรืออาจถูกบ่อนทำลายจากปัญหาความแตกแยกและคอร์รัปชันที่เห็นได้อย่างชัดเจนในทุกวันนี้ ความหวาดกลัวจาก

เหตุการณ์เช่นนี้ก็คือผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจหลัก ๆ ในทางการเมืองหรือในกองทัพเรือต่างก็ได้รับสินบนจากผู้ผลิตอาวุธ เพื่อให้ซื้ออาวุธหรือเซ็นเซอร์ของพวกเขาที่ไม่ได้มาตรฐานตามที่กองทัพต้องการหรือมีราคาสูงจนเกินไป กลุ่มเฝ้าระวังของเยอรมนีที่ชื่อว่า “องค์การเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ” (Transparency International หรือ TI) ได้คิดค้นระบบในการจัดลำดับประเทศที่มีการคอร์รัปชันอย่างเห็นได้ชัด และจากชื่อขององค์กรที่ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนนั้นได้มีส่วนชี้แนะให้เห็นแล้วว่าความโปร่งใสที่เกิดควบคู่กับระบอบประชาธิปไตยของรัฐบาลนั้นย่อมเป็นสิ่งคุ้มกันการคอร์รัปชันได้ดีที่สุด ความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือยังถือว่าเป็นเครื่องมือที่ช่วยจัดการความไร้ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการอีกด้วย กองทัพเรือเป็นองค์กรที่มีความสลับซับซ้อนที่จำเป็นต้องอาศัยการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ

ระบอบอัตตาธิปไตยดูเหมือนจะก่อให้เกิดปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสมุททานุภาพอย่างยิ่งในหลาย ๆ แง่มุมด้วยกัน มาฮานตระหนักดีว่า

“การใช้อำนาจไปในทางกดขี่ข่มเหงนั้น ในบางคราวได้ก่อให้เกิดการค้ำทางทะเลที่เจริญงอกงาม และกองทัพเรือที่ยิ่งใหญ่ที่มีการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าเดิม เป็นผลให้ประชาชนโดยทั่วไปมีโอกาสเข้าถึงได้ ความยากลำบากในกรณีดังกล่าวนี้ก็คือการสร้าง ความมั่นใจว่าระบบเช่นนี้จะยังคงอยู่สืบต่อไป แม้ว่าผู้ที่มีอำนาจปกครองคนดังกล่าวจะได้เสียชีวิตไปแล้วก็ตาม”

ในประเทศอย่างเช่นจีนและรัสเซีย สมุททานุภาพจะค่อย ๆ ทยอยหายไปพร้อมกับการเสียชีวิตของผู้มีอำนาจปกครองในสมัยนั้น ๆ กองทัพเรือรัสเซียในยุคสมัยของพระเจ้าซาร์ (tsarist era) เป็นผลมาจากการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาที่มักประกาศใช้ยามเกิดความจำเป็นทางยุทธศาสตร์และมักจะเลิกใช้ไปเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลง การกวาดล้างในสมัยทศวรรษที่ 1930 ของสตาลินและผลการปฏิบัติการในสมัยยุคเริ่มแรกของสงครามผู้รักชาติ (Great Patriotic War) เป็นเสมือนเครื่องเตือนใจให้นึกถึงว่าระบอบการปกครองสามารถส่งผลในด้านลบต่อขนาดอาวุธยุทธภัณฑ์และการปฏิบัติการของกองทัพเรือได้อย่างไร ภายใต้การปกครองของสตาลิน ผลที่ร้ายแรงของความไม่ชอบธรรมทางการเมือง (ในยามที่นายทหารระดับสูงของกองทัพเรือถูกสังหารไปมากกว่าครึ่ง

ในตอนปลาย ค.ศ.1930) รวมถึงผลกระทบจากการที่นายทหารการเมือง (*zampolits*) ที่สนับสนุนให้นายทหารเรือ “ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดเอาไว้” ความคิดริเริ่มในระดับยุทธวิธีและยุทธการมักถูกจำกัดและยังปราศจากแรงจูงใจในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพอีกด้วย トラバจนกระทั่งตอนปลายของสงครามผู้รักชาตินั่นเอง จึงพบว่ามีสัญญาณในการฟื้นฟูที่ตีมากขึ้นกว่าเดิม

กล่าวโดยสรุปก็คือระบอบการปกครองแบบเสรีนิยมและประชาธิปไตยไม่ได้มีส่วนชี้ขาดการพัฒนาด้านสมุทธานุภาพในระยะยาว หากแต่เป็นประสิทธิภาพการบริหารจัดการในการระดมเงินทุนและทรัพยากรอื่น ๆ รวมถึงการนำทรัพยากรเหล่านี้มาใช้อย่างชาญฉลาด อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาตามหลักเกณฑ์ทั่ว ๆ ไปแล้ว คุณลักษณะเหล่านี้ดูเหมือนจะมีความเกี่ยวข้องกับรูปแบบการค้าของสังคมและรัฐบาลที่มีเสรีภาพและมีเสถียรภาพมากกว่า

พลเมืองชาวเรือ

“ไม่มีชาวเรือรายใดที่ปรารถนาจะทำให้ตนเองต้องติดคุก เพราะการอยู่บนเรือก็เปรียบเสมือนการติดคุกอยู่แล้ว พวกเขามีโอกาสที่จะเสียชีวิตได้ทุกเมื่อ นักโทษที่อยู่ในคุกยังมีพื้นที่ส่วนตัวกว้างขวางกว่านักเดินเรือที่อยู่นบนเรือ ได้ทานอาหารที่ดีกว่าและโดยมากมักจะมีมิตรที่ดีกว่าอีกด้วย”

ซามูเอล จอห์นสัน (Samuel Johnson) คัดลอกมาจาก *ชีวประวัติของจอห์นสัน (Life of Johnson)* ของ เจมส์ บอสเวลล์ (James Boswell), เมษายน ค.ศ.1755

พลเมืองในประเทศสังคมและรัฐบาลมีส่วนกำหนดการมีพลเมืองชาวเรือ ข้อความหลาย ๆ ข้อความที่คัดลอกมาข้างต้นนี้ชี้ให้เห็นว่าบรรดาพลเมืองชาวเรือของชุมชนที่อยู่ติดกับทะเลนั้นสามารถเป็นกำลังคนที่เยี่ยมยอดให้กับกองทัพเรือได้ อย่างไรก็ตามอาจเกิดปัญหาตามมาด้วยเช่นกัน

ตามที่เราได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 จากประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา ชุมชนหลาย ๆ ชุมชนมีวิสัยทัศน์ในเชิงลบกับทะเล ข้อความเปรียบเทียบที่มีชื่อเสียงของซามูเอล จอห์นสันชี้ให้เห็นถึงความคิดของสาธารณชนว่าด้วยกองทัพเรือแห่งสหราชอาณาจักร แม้ว่าในขณะที่นั้นกองทัพเรือจะอยู่ในจุดของการมีแสนยานุภาพสูงสุดก็ตาม ยิ่งไปกว่านี้ การออก

เดินทางไปในทะเลที่กว้างใหญ่อีกถือว่าเป็นอันตรายต่อร่างกายของคนเรามากเท่า ๆ กับจิตใจ เพราะอาจนำมาซึ่งการติดต่อหรือพบปะกับผู้คนที่มีความคิดแปลกประหลาดหรือผิดไปจากปกติได้ ทักษะคิดเช่นนี้เป็นทักษะคติที่คนในสังคมกลุ่มต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นคนในวรรณะพราหมณ์ของอินเดีย หรือชนชั้นสูงและชนชั้นปกครองของจีนในยุคศตวรรษที่ 15-16 รวมไปถึงบรรดานักอนุรักษนิยมของรัสเซียในศตวรรษที่ 19 แต่หากด้วยเหตุผลดังกล่าวมาแล้ว สังคมหรือรัฐบาลที่เป็นผู้ส่งเสริมแนวคิดเช่นนั้น หรือแม้แต่ล้มเหลวในการรับมือกับความท้าทายดังกล่าวย่อมส่งผลให้สมุททานุภาพของประเทศนั้น ๆ มีอันได้รับผลกระทบไปด้วย

ในศตวรรษที่ 19 ภายหลังจากเหตุการณ์สงครามฝิ่น รัฐบาลจีนพยายามขจัดเซยสิ่งทีพวกเขาได้สูญเสียไปจากการเพิกเฉยต่อความสำคัญของสมุททานุภาพด้วยการเร่งพัฒนากองทัพเรือครั้งใหญ่ หากแต่การปราศจากหน่วยงานที่รับผิดชอบการเดินทางเรือปัญหาคอร์รัปชัน รวมถึงวัฒนธรรมที่ดูถูกวิธีการดำเนินชีวิตแบบโลกตะวันตกเป็นผลให้การผนวกรวมการปฏิบัติการที่มีประสิทธิภาพและรูปแบบความเป็นผู้นำอันเป็นสิ่งจำเป็นในการปฏิบัติการใด ๆ ในทะเลมีโอกาสประสบผลสำเร็จดังที่คาดหวังไว้ได้ ด้วยเหตุนี้เองจีนจึงยังคงผูกติดอยู่กับ “วัฒนธรรมคนผิวเหลือง” (Yellow Culture) ของความรู้สึกรังเกียจตามแบบคนทีอาศัยอยู่ในภาคพื้นทวีปที่เพิ่งเริ่มเปลี่ยนมาให้ความสำคัญกับ “ทะเล” เมื่อไม่นานมานี้ นี่คือนัยอย่างทีเห็นได้ชัดของ “การไม่ตระหนักถึงความสำคัญของทะเล” ทีผู้ยึดติดกับความเชื่อแบบเดิม ๆ ของทะเลต่างมีร่วมกัน ชุมชนทีมักจะยึดติดกับภาพลักษณ์เช่นนี้ของทะเลดูเหมือนจะต้องเผชิญกับอุปสรรคในการพัฒนาสมุททานุภาพให้เกิดมีขึ้นอย่างแท้จริง

ปัญหาดังกล่าวนี้รวมถึงผลกระทบในเชิงลบทีส่งผลต่อความร่วมมือของผู้คนสำหรับกองทัพเรืออาจเลวร้ายยิ่งขึ้นไปอีกหากปราศจากมาตรการในการแก้ไขให้ถูกต้องทั้งนี้เป็เพราะ

- บรรดาชาวเรือทีอยู่ยังส่วนต่าง ๆ ของโลกต่างกลายเป็นเสมือนของใช้ทีหาได้ยากยิ่งขึ้นในทุกขณะ ส่วนหนึ่งสืบเนื่องมาจากเหตุผลด้านการค้าทีเราจะได้อธิบายต่อไปในบทนี้ เหตุผลดังกล่าวนี้เองมีส่วนลดจำนวนชาวเรือสำหรับการ

ปฏิบัติการในทุกแง่มุมในทะเล รวมถึงชาวเรือที่อาจจะมีส่วนเปลี่ยนแปลงความคิดผิด ๆ เกี่ยวกับการใช้ชีวิตในทะเลก็เป็นได้ ถึงแม้จะมีข้อโต้แย้งว่าประสบการณ์ในการเดินเรือจะไม่ค่อยมีความสำคัญเท่ากับในสมัยอดีต และใครก็ตามที่อยู่บนบกก็สามารถบังคับเรือให้แล่นไปได้เช่นเดียวกับผู้ที่มีประสบการณ์ทางทะเล หากแต่ผู้คนที่จำเป็นต้องอาศัยการโน้มน้าวใจถึงคุณประโยชน์ของการเดินเรือ อีกทั้งคุณสมบัติที่จำเป็นของการเป็นชาวเรือในศตวรรษที่ 21 ก็ไม่สมควรมองข้ามด้วยเช่นกัน

- เป็นเรื่องน่าเสียดายที่ว่าบรรดาชาวเรืออาจจะแบ่งปันประสบการณ์ชีวิตในทะเลในทางลบให้แก่ผู้คนที่อยู่บนฝั่งได้รับรู้ ด้วยเหตุผลที่ว่าโดยปกติแล้ว ชาวเรือเหล่านี้มักได้รับค่าแรงเพียงน้อยนิด ต้องอยู่ห่างไกลบ้านเป็นเวลานาน และอาจไม่ได้รับการดูแลที่ดีจากนายจ้างนัก การปฏิรูปทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อผู้คนทั่วโลก รวมถึงความกังวลมากยิ่งขึ้นเกี่ยวกับสุขภาพและความปลอดภัยทำให้ชีวิตการเป็นชาวเรือดูจะไม่น่าดึงดูดใจเท่ากับการทำงานและดำเนินชีวิตอยู่บนบกนัก
- บรรดาลูกเรือมักจะมีจำนวนน้อยกว่า แต่ก็อาจเกิดข้อถกเถียงได้ว่าชีวิตของผู้รอดชีวิตมักจะมีความเครียดมากกว่า ทั้งนี้เพราะลูกเรือเหล่านี้จำเป็นต้องเผชิญกับความท้าทายทางเทคโนโลยีที่เพิ่มมากขึ้น รวมถึงภารกิจหลากหลายรูปแบบมากขึ้นกว่าเดิม (ทุกสิ่งทุกอย่างนับตั้งแต่การทำสงครามที่เต็มไปด้วยสถานะตึงเครียดไปจนถึงการรับมือกับเหยื่อผู้สิ้นหวังของการทำธุรกิจในการลักลอบค้ามนุษย์)
- เราไม่ควรหลงลืมว่าบางประเทศมีกำลังคนในจำนวนที่จำกัดมาก ๆ ตัวอย่างเช่น คุเวตและประเทศในแถบอ่าวเปอร์เซียบางประเทศ ซึ่งประเทศเหล่านี้ต้องขอรับความช่วยเหลือจากชาวต่างชาติให้มาทำงานในกองทัพเรือเพียงเพราะประเทศเหล่านี้ไม่สามารถจัดหาหรือฝึกฝนพลเมืองของตนเองได้เพียงพอกับความต้องการ กองทัพเรือของอินเดียประสบปัญหาเช่นเดียวกัน เนื่องจากกองทัพเรืออินเดียมีผู้บัญชาการที่เป็นคนอินเดียเพียง 2 ราย แต่ในเวลาต่อมาก็ยังพิสูจน์ตนเองว่าสามารถพัฒนากองทัพเรือให้เจริญรุ่งเรืองขึ้นมาได้ และถึงแม้จะต้อง

ประสบกับความยากลำบากบ้าง แต่ก็ยังสามารถรักษาเจ้าหน้าที่ของตนเองเอาไว้ได้ส่วนหนึ่ง

จากเหตุผลทั้งหมดเหล่านี้ การเรียกร้องหน้าที่การงานที่มั่นคงปลอดภัยและได้ผลตอบแทนงามที่บ้านเกิดเมืองนอนของตนเองจึงเป็นเรื่องยากที่จะต้านทานได้ ผลที่ตามมาก็คือการคัดเลือกบุคลากรเข้ามาทำงานและการเก็บรักษาไว้ซึ่งบุคลากรที่มีประสิทธิภาพสูงในการทำงานจึงกลายเป็นปัญหาใหญ่ของกองทัพเรือทั่วโลก ปัญหาเช่นนี้ยิ่งทวีความรุนแรงขึ้นจากข้อเท็จจริงที่ว่าความเชี่ยวชาญเหล่านั้นนั่นเองที่กองทัพเรือต้องการ (ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความทุ่มเท รวมถึงความมีระเบียบ) และแสวงหามากที่สุดนั้นสามารถหาได้จากอุตสาหกรรมที่อยู่บนชายฝั่งนั่นเอง

กองทัพเรือของประเทศต่าง ๆ จำเป็นต้องคิดหายุทธศาสตร์ในอันที่จะรับมือกับปัญหาต่าง ๆ ที่ทวีความสลับซับซ้อนและมีความหลากหลาย แรงกดดันให้ลดจำนวนลูกเรือเป็นผลให้มีการจ้างงานน้อยลงและสามารถเก็บรักษาลูกเรือที่จ้างมานี้ไว้ได้ง่ายยิ่งขึ้น เนื่องจากข้อแม้และเงื่อนไขของการให้บริการสามารถเป็นไปได้มากขึ้นกว่าในอดีต ความสนใจที่มีต่อขนาดและคุณภาพชีวิตและสภาพความเป็นอยู่บนเรือพิฆาต Type 45 ของสหราชอาณาจักรชี้ให้เห็นว่าความสะดวกสบายของลูกเรือได้รับการพิจารณาว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของการออกแบบเรือรบและเรือดำน้ำ ขณะที่คนในยุคสมัยก่อนอาจคิดว่ากระจก ไตร่เป่าผมและเครื่องชงกาแฟไม่ใช่สิ่งสำคัญ แต่ในขณะนี้กลับกลายเป็นสิ่งจำเป็นไปเสียแล้วสำหรับเรือรบสมัยใหม่ นี่คือความเป็นจริงในยุคสมัยนี้ที่ทุกคนต้องยอมรับให้ได้ กองทัพเรือที่ลดจำนวนผู้คนที่ทำงานให้ ด้วยการยึดถือนโยบายในการจัดหาบุคลากรและการกีดกันซึ่งถือเป็นการจำกัดบทบาทของสตรีและชนกลุ่มน้อยที่เป็นชาวต่างชาติ นับว่าเป็นการสร้างปัญหาและความยุ่งยากให้กับตนเองในอนาคตอย่างไม่ต้องสงสัย

ผลสำรวจความคิดเห็นจากทั่วทุกมุมโลกยังคงชี้ให้เห็นต่อไปว่าความพึงพอใจในหน้าที่การงาน (มากกว่าจะพิจารณาแค่เรื่องเงินเพียงอย่างเดียว) ยังคงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดในการเก็บรักษาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเอาไว้ ในอันที่จะรักษาลูกเรือ

เอาไว้ได้นาน ๆ เห็นได้ชัดว่ากองทัพเรือจำเป็นต้องโน้มน้าวใจคนเหล่านี้ (รวมถึงสังคมซึ่งเป็นที่มาของคนเหล่านี้) ว่าสิ่งที่พวกเขากำลังทำอยู่นั้นคุ้มค่าเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นไปได้ ด้วยเหตุนี้การดูแลบุคลากรคือภารกิจสำคัญที่สุดที่กองทัพเรือต้องรับผิดชอบนั่นเอง

4.4 ภูมิศาสตร์ทางทะเล

‘Remember, Sir, my liege...

The natural bravery of your isle, which stands
As Neptune’s park, ribbed and paled in
With rocks unscalable and roaring waters;
With sands that will not bear your enemies’ boats
But suck them up to the topmast.’

Shakespeare, *Cymbeline*, III/2

เชคสเปียร์ย้ำเตือนให้เราเล็งเห็นถึงความสำคัญของปัจจัยทางภูมิศาสตร์และสภาพภูมิประเทศที่ส่งผลต่อสมุทธานุภาพและประสิทธิภาพของกองทัพเรือ ลักษณะภูมิศาสตร์มีความสำคัญต่อสภาพการณ์ทางยุทธศาสตร์ของประเทศหนึ่ง ๆ เสมอมา ดังที่เราจะเห็นได้จากตอนที่ 3.4 มาฮานพิจารณาว่าการจะมีสมุทธานุภาพได้นั้นขึ้นอยู่กับลักษณะของชายฝั่งทะเล ความพร้อมของท่าเทียบเรือ ความสำคัญของแม่น้ำ ความอุดมสมบูรณ์ของผืนดิน ความมั่งคั่งภายในประเทศ ระยะห่างจากเส้นแบ่งเขตทะเลที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารได้ ความสะดวกในการเข้าถึงทะเลเปิด เป็นต้น ผู้คนอาจจินตนาการว่าในยุคโลกาภิวัตน์เช่นนี้ อุปสรรคทางกายภาพอย่างเช่น เขตแดนของภูเขาและมหาสมุทรอาจไม่มีความสำคัญนัก ในทางทฤษฎี ประเด็นเช่นนี้ควรเป็นเช่นนั้นจริง แต่ในทางปฏิบัติ ภูมิศาสตร์ทางทะเลมีความสำคัญมากเท่ากับที่เคยเป็นมาในสมัยอดีต

ลักษณะทางภูมิศาสตร์เช่นนี้ยังคงมีส่วนกำหนดแนวทางปฏิบัติที่ประเทศหนึ่ง ๆ มีต่อทะเล และยังช่วยบ่งชี้ยุทธศาสตร์ด้วยเช่นกัน ตัวอย่างของชาวดัตช์ชี้ให้เห็นว่าปัจจัยเช่นนี้ส่งผลอย่างไรบ้าง หากพิจารณาในเชิงภูมิศาสตร์แล้ว เนเธอร์แลนด์อยู่ในตำแหน่งสามารถควบคุมเส้นทางการค้าที่สำคัญที่สุดส่วนใหญ่ของทวีปยุโรป โดยผ่านทางช่องแคบอังกฤษ เนเธอร์แลนด์สามารถเข้าถึงศูนย์กลางทางเศรษฐกิจที่สำคัญอย่างเช่น แพลน-

เดอร์ส (Flanders) บราบันต์ (Brabant) และไรน์แลนด์ (Rhineland) ได้โดยง่าย อีกทั้งชายฝั่งทะเลบอลติกก็ไม่ได้อยู่ห่างไปจากเนเธอร์แลนด์นัก เศรษฐกิจภายในประเทศที่จำเป็นต้องอาศัยชุกเซอร์ ซี (Zuider Zee) และเส้นทางน้ำที่อยู่ภายในประเทศเป็นเสมือนช่องทางที่ช่วยส่งเสริมระบบการเงิน สังคมและการดำเนินงานของรัฐบาล ซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาการค้าระหว่างประเทศ ธรรมชาติมีส่วนเอื้อประโยชน์ต่อชาวดัตช์ในวิถีทางอื่นด้วยเช่นกันในยามที่การเปลี่ยนแปลงภายในอ่าวส่งผลต่อการวางไข่ของปลาแฮริงให้ย้ายไปยังตอนใต้ของทะเลเหนือ (North Sea) ซึ่งทำให้ชาวประมงของดัตช์เป็นฝ่ายได้เปรียบเป็นอย่างมาก ชาวประมงที่ทำการประมงนอกฤดูกาลต่างใช้เรือของพวกเขาในการลำเลียงสินค้าต่าง ๆ ซึ่งเป็นการช่วยเปิดทางให้แก่ชาวดัตช์ในการเริ่มต้นทำการค้าระหว่างประเทศ การขาดความสมดุลระหว่างจำนวนประชากรของดัตช์กับศักยภาพในการผลิตสืบเนื่องจากมีพื้นที่จำกัดยังมีส่วนกระตุ้นให้ชาวดัตช์ออกไปแสวงโชคกลางในทะเลมากยิ่งขึ้น อีกทั้งพวกเขายังจำเป็นต้องพึ่งพาสินค้าบางประเภทจากต่างประเทศอีกด้วย หากพิจารณาถึงภูมิหลังเช่นนี้แล้ว เราแทบจะไม่แปลกใจเลยว่าเนเธอร์แลนด์สมควรเรียกได้ว่าเป็นประเทศทางทะเลและยังคงเป็นเช่นนี้ตราบนานทุกวันนี้

สหรัฐอเมริกาก็ไม่ต่างไปจากกรณีของเนเธอร์แลนด์นัก ตำแหน่งที่ตั้งของสหรัฐฯ สื่อให้เห็นว่าคู่ค้ารายสำคัญ ๆ รวมไปถึงพันธมิตรและศัตรูของสหรัฐฯ ส่วนใหญ่แล้วก็คือต่างประเทศ ในความเป็นจริงประเทศสหรัฐฯ ทั้งประเทศเรียกได้ว่าถือกำเนิดมาจากทะเล ท่าเรือของสหรัฐฯ มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อความอยู่รอดและเอกลักษณ์เฉพาะตัวของสหรัฐฯ แม้แต่ในยามที่สหรัฐฯ ขยายอาณาเขตออกไปจากที่ตั้งเดิมที่อยู่ติดแนวชายฝั่งทะเลไปจนถึงพื้นที่ที่อยู่เหนือเทือกเขาแอปพาเลเชียน (Appalachian Mountains) เมืองที่ใหญ่ที่สุดของสหรัฐฯ มีส่วนทำให้เกิดท่าเรือหลายต่อหลายแห่งที่อยู่ติดกับแม่น้ำและทะเลสาบขนาดใหญ่ ในบรรดาเมืองที่มีขนาดใหญ่และมีความสำคัญมากที่สุด 20 เมืองในสหรัฐฯ มีเมืองเพียง 4 เมืองเท่านั้นที่ไม่มีท่าเรือสำคัญ ๆ แม่น้ำบางสายของสหรัฐฯ ยังมีบทบาทสำคัญในการเป็นเส้นทางคมนาคมขนส่งให้กับเรือบรรทุกสินค้า แม่น้ำมิสซิสซิปปีรวมไปถึงแม่น้ำสายย่อย ๆ ที่แตกออกมาอย่างเช่น แม่น้ำโอไฮโอ อิลลินอยส์ และมิสซูรีสามารถใช้เป็นเส้นทางในการเดินเรือได้ยาวกว่า 2,000 ไมล์เลยทีเดียว ในแต่ละปี มีสินค้ามากกว่า 400 ล้านตันขนส่งจากเมืองมินนิอาโพลิสไปยังไคโร

เมื่อพิจารณาจากสถานที่ตั้งทางภูมิศาสตร์แล้ว จึงไม่น่าแปลกใจในคุณลักษณะทางทะเลของสหรัฐฯ เลย

แต่ไม่ว่าอย่างไรก็ตาม มาฮานกัวงลว่าความมั่งคั่งภายในประเทศที่สหรัฐฯ มีอยู่นั้นอาจทำให้ผู้คนรวมถึงรัฐบาลหลงลืมถึงความสำคัญที่แท้จริงที่ทะเลมีต่อพวกเขา ปัญหาเช่นเดียวกันนี้เองเกิดขึ้นกับชาวแคนาดาที่ในบางครั้งพวกเขา ก็ปฏิเสธไม่เห็นความสำคัญของ “ความเจริญรุ่งเรืองทางการค้าของรัฐที่อยู่ติดทะเลที่ค่อย ๆ เลื่อนหายไปทุกขณะ และเศรษฐกิจที่อาศัยทะเลที่ยึดถือกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ และหันไปให้ความสำคัญเป็นอันมากกับอาณาจักรทางธุรกิจที่อยู่ใจกลางประเทศแคนาดาแทน” แคนาดาไม่ให้ความสนใจกับทะเลนับตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่หนึ่งเป็นต้นมา และการฟื้นตัวให้หันกลับมาให้ความสำคัญดังเดิมก็เป็นไปอย่างเชื่องช้ามาก นอกจากประเทศที่กล่าวมาข้างต้นนี้แล้วยังมีตัวอย่างของประเทศที่ไม่เล็งเห็นถึงความสำคัญของทะเล แม้ว่าประเทศดังกล่าวนั้นจะมีสภาพภูมิศาสตร์ที่เอื้อต่อการมีอำนาจยิ่งใหญ่ในทะเลเป็นอย่างมาก ดังเช่น นิวซีแลนด์ เป็นต้น เห็นได้ชัดว่าลักษณะภูมิศาสตร์ทางทะเลไม่ได้เป็นตัวแปรที่สำคัญเพียงตัวแปรเดียวในการก้าวขึ้นมาเป็นผู้ยิ่งใหญ่เหนือนานาชาติ แทนที่จะเป็นเช่นนั้น ผลกระทบของทะเลไม่ว่าจะดีหรือไม่ก็ตามจะกำหนดโดยความคิดประเทศนั้น ๆ ว่าพวกเขามีความสำคัญเช่นใดบ้างต่อโลกใบนี้

อย่างไรก็ตาม ทักษณคติเช่นนี้อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา ในสมัยที่เบลเกรดยังคงเป็นเมืองหลวงของยูโกสลาเวีย เบลเกรดสามารถเข้าถึงชายฝั่งทะเลอันยาวเหยียดได้โดยง่าย ทั้งยังมีท่าเทียบเรือที่มีที่ตั้งเหมาะสมอีกหลายแห่ง หากแต่เมืองหลวงของเซอร์เบีย (Serbia) ไม่ได้ตั้งอยู่ในตำแหน่งที่ดีเช่นเดียวกัน ในปี ค.ศ. 1993 หลังการทำสงครามที่ยาวนานกว่า 25 ปีได้สิ้นสุดลง เอธิโอเปียได้สูญเสียอิสรภาพให้กับอีริเทรีย (Eritrea) และจากเหตุการณ์เช่นนี้ส่งผลให้เอธิโอเปียเสียทางเข้าออกทะเลในทุก ๆ ทางไปด้วยเช่นกัน สามปีต่อมาเอธิโอเปียได้ขายเรือของกองทัพจำนวน 16 ลำ ซึ่งในเวลานั้นจอดทอดสมออยู่ที่จิบูตี (Djibuti) ให้กับผู้ประมุขที่ให้ราคาสูงที่สุด และถอนตัวเองออกไปจากกิจการใด ๆ ในทะเลนับจากนั้นเป็นต้นมา ในทางตรงกันข้าม การให้คำจำกัดความของทะเลพรมแดนที่เปลี่ยนจาก 3 ไมล์ มาเป็น 12 ไมล์ รวมถึงการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจ

จำเพาะ (exclusive economic zones หรือ EEZs) โดยอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล (UN Convention on the Law of the Sea) นับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ทางทะเลของประเทศส่วนใหญ่ไปอย่างสิ้นเชิง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศเล็ก ๆ หลายประเทศพบว่าตนเองมีแนวทะเลขนาดใหญ่เพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม ซึ่งในเวลานี้ประเทศเหล่านี้จำเป็นต้องรักษาเอาไว้ให้มั่น แม้ว่าบ่อยครั้งจะเป็นพื้นที่ที่ปราศจากทรัพยากรและผู้คนที่พวกเขาต้องการในการจ้างงานก็ตาม

เนื่องจากเห็นได้ชัดแล้วว่าภูมิศาสตร์ทางทะเลเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งสำหรับความมั่นคงปลอดภัยและความมั่งคั่งของประเทศหนึ่ง ๆ ภูมิศาสตร์ทางทะเลจึงมีบทบาทสำคัญในการกำหนดยุทธศาสตร์ของประเทศนั้น ๆ ด้วยเช่นกัน ข้อกำหนดของยุทธศาสตร์ที่ภูมิศาสตร์ทางทะเลมีส่วนกำหนดนั้นอาจมีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป ตัวอย่างเช่น

ภาพ 4.2 ลักษณะทางภูมิศาสตร์ทางทะเลของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

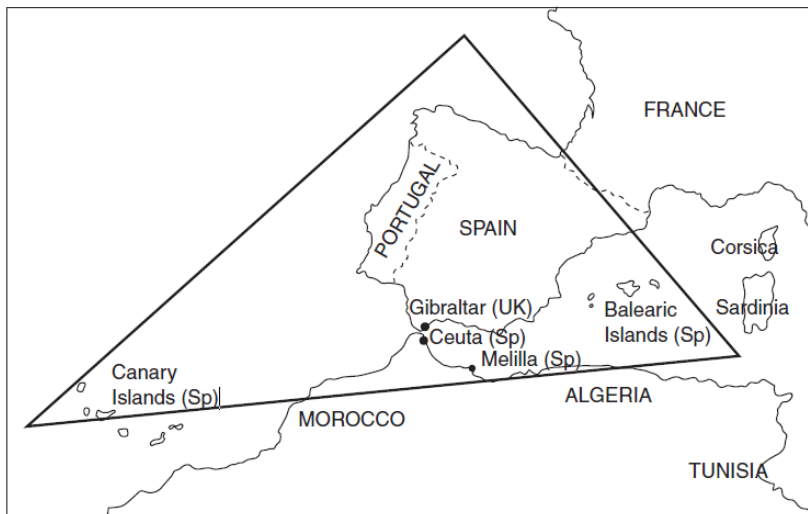
- *ความจำเป็นในการรักษาไว้ซึ่งความเป็นเอกภาพของประเทศ* สำหรับประเทศที่เป็นหมู่เกาะ เช่น ฟิลิปปินส์และอินโดนีเซีย ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในประเทศย่อมขึ้นอยู่กับการคมนาคมทางทะเลที่ผนวกทั้งประเทศรวมกัน หรือมิฉะนั้นก็แยกออกจากกัน อินโดนีเซียประกอบไปด้วยเกาะน้อยใหญ่มากกว่า 17,000 เกาะ การดำรงอยู่ของประเทศจะต้องอาศัยทะเลที่ช่วยเชื่อมต่อระหว่างเกาะต่าง ๆ และยังถือว่าทะเลมีบทบาทสำคัญในการผนวกพลเมืองให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมากกว่าจะแยกจากกัน และในทางกลับกัน การที่ผู้คนจะประสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้นั้นจะขึ้นอยู่กับคุณลักษณะและความสำเร็จของการดำเนินการใด ๆ ในทะเลแถบนั้น ไม่ว่าจะเป็นการทหารหรือการค้าก็ตาม หลักเกณฑ์เช่นเดียวกันนี้ยังประยุกต์ใช้ได้กับประเทศขนาดใหญ่ที่มีแม่น้ำสายใหญ่ ๆ หลายสายไหลผ่าน อย่างเช่น บราซิลหรือจีนซึ่งการดำเนินการใด ๆ ในทะเลเป็นไปเพื่อจุดประสงค์เช่นเดียวกันนี้ ประเทศที่มีดินแดนในครอบครองอยู่ห่างไกลออกไปยังจำเป็นต้องอาศัยสมุทธานุภาพเพื่อรักษาความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเอาไว้ อาณานิคมของยุโรปจัดอยู่ในกรณีเช่นนี้ รวมถึงโอมานที่มีดินแดนรายได้การครอบครองในแถบแอฟริกาตะวันออกและอินเดียที่มีเกาะใต้อาณัติอยู่รอบ ๆ มหาสมุทรอินเดีย
- *การรักษาไว้ซึ่งดุลยภาพกับแนวพรมแดนทางบก* ประเทศที่เป็นเกาะอย่างเช่น สหราชอาณาจักร ญี่ปุ่นและสิงคโปร์ จัดว่าเป็นประเทศเพียงไม่กี่ประเทศที่มีลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่อาจจะเรียกได้ว่าโชคดีเช่นนี้ มีอีกหลายประเทศที่มีผลประโยชน์ทางทะเลมหาศาล เช่น ฝรั่งเศส เยอรมนี รัสเซีย จีน อินเดียและบังคลาเทศ ซึ่งการมีพรมแดนทางบกหมายถึงการพยายามรักษาสมดุลระหว่างการปกป้องพรมแดนในทางหนึ่ง และการใช้ประโยชน์จากโอกาสทางทะเลที่มีอยู่ในอีกทางหนึ่ง นับเป็นเวลายาวนานแล้วที่จีนต้องประสบปัญหาในการป้องกันพรมแดนทางบกที่ยาวเหยียดจากการรุกรานของพลเมืองของเอเชียตอนกลาง และเป็นเวลานานมากเช่นกันที่ปัญหาเช่นนี้ทำให้จีนไม่สามารถสร้างกองทัพเรือที่เหมาะสมกับแสนยานุภาพที่ตนมีอยู่ หรือไม่สามารถขยายการค้าทางทะเลออกไปยังดินแดนอื่นได้มากอย่างที่ควรจะเป็น อินเดียประสบภาวะยากลำบาก

เช่นเดียวกันนี้ด้วยเช่นกัน อินเดียมีแนวพรมแดนทางบกกว่า 9,900 ไมล์ พรมแดนทางทะเลที่ยาวกว่า 3,500 ไมล์หรือนับเป็นหนึ่งในสามของพรมแดนทางบก อย่างไรก็ตาม กองทัพเรืออินเดียกลับไม่ได้รับงบประมาณจากรัฐบาลเพื่อนำมาใช้ในการป้องกันแนวพรมแดนดังกล่าวตามที่สมควรจะได้รับ

- *ความเป็นปฏิปักษ์ที่มีอาจหลีกเลี่ยงได้* ในบางคราว ลักษณะทางภูมิศาสตร์ก็ทำให้ประเทศต่าง ๆ เป็นศัตรูกัน เนื่องจากมีอาณาเขตติดกัน ก่อนที่สงครามโลกครั้งที่หนึ่งจะปะทุขึ้นมานั้น ทั้งสหราชอาณาจักรและเยอรมนีต่างก็รู้สึกว่าการตนจำเป็นต้องควบคุมทะเลเหนือ เอาไว้ให้ได้ เพื่อป้องกันมิให้การค้าและประเทศของตนถูกรุกราน ทั้งสองประเทศต่างจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อปกป้องผืนน้ำผืนเดียวกัน ในเวลาต่อมา พลเรือตรี วูล์ฟกัง วีเกเนอร์ (Rear Admiral Wolfgang Wegener) ได้วิจารณ์กองทัพเรือเยอรมนีที่ไม่เล็งเห็นถึงความสำคัญทางภูมิศาสตร์ และยังพยายามแก้ไขปัญหของตนโดยใช้ยุทธวิธีแต่เพียงอย่างเดียว วีเกเนอร์กล่าวเตือนว่า “ยุทธศาสตร์คือหลักการว่าด้วยตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ และความเสื่อมถอย” วีเกเนอร์ยังได้เสนอแนะยุทธศาสตร์เชิงรุกเพื่อช่วยพัฒนาตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์อีกด้วย เยอรมนีได้นำคำชี้แนะเช่นนี้ไปปฏิบัติอย่างเคร่งครัด และในสมัยปี ค.ศ. 1940 เยอรมนีจึงได้เปลี่ยนแปลงภูมิศาสตร์ทางทะเลของทะเลเหนือด้วยการโจมตีนอร์เวย์

ประสบการณ์ทางทะเลของสเปนและรัสเซียเป็นตัวอย่างที่แตกต่างกันที่ชี้ให้เห็นว่าประเด็นดังกล่าวนี้สามารถมาผนวกรวมกันได้เช่นไร การดำรงอยู่ของโปรตุเกสและฮิบรอลตาร์หมายความว่าสเปนต้องประสบภารกิจที่ยากลำบากในอันที่จะปกป้องชายฝั่งทะเลที่แยกออกจากกันถึงสามแห่ง โดยอาศัยกองเรือเพียงกองเดียวเท่านั้น ยิ่งไปกว่านี้ สเปนครอบครองเมือง 2 แห่งในทวีปแอฟริกา คือ คิวตา (Ceuta) และเมลิลลา (Melilla) ที่เต็มไปด้วยเกาะเล็ก ๆ และโขดหินซึ่งต้องคอยคุ้มกัน รวมถึงคานารี (Canary) และหมู่เกาะบาเลียร์ริค (Balearic Islands) ความมั่นคงทางทะเลแถบนี้มีความสำคัญยิ่งต่อความเป็นเอกภาพของสเปน ยิ่งไปกว่านี้ สเปนเป็นประเทศที่ตั้งคร่อมอยู่บนเส้นทางเดินเรือที่

สำคัญที่สุด โดยในแต่ละปีมีเรือกว่า 70,000 ลำแล่นผ่านช่องแคบยิบรอลตาร์ อีกทั้งทางตอนใต้ซึ่งเป็นที่ตั้งของกลุ่มประเทศมาเกริบ (Maghreb) ยังสร้างความท้าทายทั้งในทางสังคมและยุทธศาสตร์กับความมั่นคงปลอดภัยของชาวยุโรปและโดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวสเปน ปัจจัยเช่นนี้ช่วยอธิบายถึงการเจริญเติบโตอย่างมั่นคงของกองเรืออาร์มาดา (Armada) ของสเปน รวมถึงความสนใจในการพัฒนาศักยภาพในการเดินเรือของตนเอง หากแต่พรมแดนที่สเปนมีร่วมกันกับโปรตุเกสและฝรั่งเศส อีกทั้งขอบเขตทางภูมิศาสตร์ รวมถึงสภาพทางภูมิศาสตร์ที่หลากหลายของแผ่นดินใหญ่ของสเปนเองมักเป็นเหตุให้สเปนเปี่ยมเบนความสนใจออกจากการมีแสนยานุภาพที่ยิ่งใหญ่เหนือน่านน้ำอยู่เสมอมา

ภาพ 4.3 สเปนและทะเล

รัสเซียเป็นประเทศหนึ่งที่มีลักษณะภูมิศาสตร์ทางทะเลที่ไม่เอื้ออำนวยนัก รัสเซียมีชายฝั่งทะเลหลัก ๆ ที่ต้องคอยคุ้มกันถึง 4 ด้านด้วยกัน กล่าวคือ ทางตอนเหนือ ทะเลบอลติก ทะเลดำและฝั่งตะวันออกไกล จึงเป็นเรื่องยากเป็นอย่างยิ่งที่กองทัพเรือรัสเซียจะได้รับการพิจารณาเสมือนเป็นหนึ่งในเดียวกันในแง่ยุทธศาสตร์ หรือสามารถปฏิบัติการใด ๆ ได้อย่างคุ้มค่ากับการลงทุนที่เสียไป พลเรือเอก กอร์ชคอฟ (Admiral Gorshkov) กล่าวไว้ดังต่อไปนี้

“อุปสรรคที่ยิ่งใหญ่สำหรับการมีสมุททานุภาพของรัสเซียเป็นผลมาจากตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ของประเทศ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยกองเรือที่ต่างก็ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นอิสระต่อกัน เพื่อจะสามารถมั่นใจได้ถึงผลการปฏิบัติการกิจต่าง ๆ ที่รัสเซียจำเป็นต้องเผชิญอยู่ทั้ง 4 ด้านในคราวเดียวกัน”

นอกจากนี้ รัสเซียจะสามารถเข้าถึงทะเลเปิดได้ก็โดยอาศัยพื้นที่ทั้งสี่ที่ถูกจำกัดโดยสภาพภูมิอากาศ หรือเนื่องมาจากอยู่ติดกับประเทศมหาอำนาจที่แข็งแกร่งและเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน หรือไม่ก็ทั้งสองปัจจัยที่กล่าวมา ในขณะที่รัสเซียไม่เคยได้ชื่อว่าเป็นประเทศมหาอำนาจในการค้าทางทะเลมาก่อนก็ตาม หากแต่การคมนาคมทางทะเลก็มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อรัสเซีย ไม่ว่าจะในเชิงการค้าหรือยุทธศาสตร์ (ตัวอย่างเช่น เรือรบที่คุ้มกันขบวนเรือสินค้าในมหาสมุทรอาร์กติกในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2) ความล้มเหลวของการทำการเกษตรในรัสเซีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในศตวรรษที่ 20 ยิ่งทำให้รัสเซียต้องหันมาพึ่งพาการจับปลามากยิ่งขึ้น การที่รัสเซียไม่มีเรือบรรทุกสินค้าขนาดใหญ่ ประกอบกับภัยจากการถูกคุกคามจากแนวพรมแดนของรัสเซียยังมีส่วนบ่อนทำลายความสำคัญของกองทัพเรือมากยิ่งขึ้นไปอีก ในปี ค.ศ.1900 มาฮานได้ตั้งข้อสังเกตว่า รัสเซีย “ไม่อาจมีวันพึงพอใจกับการที่ต้องอาศัยทางเข้าออกทะเลจากเพียงแค่ว่าทะเลบอลติกและทะเลดำเท่านั้น” และในความเป็นจริงแล้ว ผู้นำรัสเซียในยุคสมัยต่อมา นับตั้งแต่พระเจ้าปีเตอร์มหาราช (Peter the Great) ไปจนถึงสมัยของสตาลิน (Stalin) ต่างตระหนักดีถึงปัญหาใหญ่หลวงที่ภูมิศาสตร์ทางทะเลได้มีส่วนกำหนดประเทศของตน และตั้งใจมั่นว่าจะต้องดำเนินการบางประการเพื่อแก้ไขให้ได้

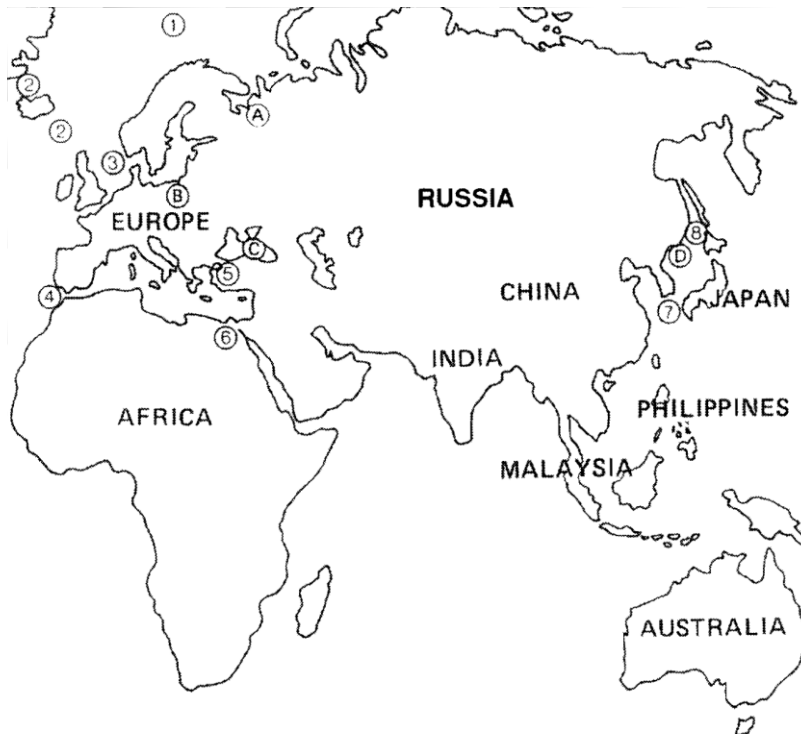
ในบางคราว เราพบว่าการพัฒนาทางทะเลของรัสเซียเป็นผลมาจากความสำเร็จของกองทัพรัสเซีย (ซึ่งเราจะได้อธิบายประเด็นนี้ไว้ในบทนี้ด้วยเช่นกัน) รวมถึงแรงกดดันทางการทูต สตาลินดำเนินการทุกวิถีทางที่จะตอกย้ำชัยชนะในสงครามโลกครั้งที่สอง และรับรองว่าวันเวลาอันเลวร้ายในอดีตจะไม่มีวันหวนคืนมาอีก การดำเนินการด้วยความมุ่งมั่นและรอบคอบของสตาลินเช่นนี้เองชี้ให้เห็นถึงวิธีที่สมุททานุภาพอาจกลายมาเป็นจุดมุ่งหมายมากกว่าจะเป็นเพียงแค่เครื่องมือของนโยบายต่างประเทศ ในปี ค.ศ.1944 โมโลตอฟ (Molotov) รัฐมนตรีต่างประเทศของรัสเซียในขณะนั้นได้กล่าวกับนายไทรฟาย (Trygve Lie) รัฐมนตรีต่างประเทศของนอร์เวย์เอาไว้ดังต่อไปนี้

“เราถูกปิดตาย ณ ช่องแคบดาร์ตแนลส์ (Dardanelles) และที่โอรุซุนด์ (Oresund) เราไม่สามารถใช้เส้นทางทั้งสองนี้เป็นทางเข้า-ออกได้ มีเพียงทางตอนเหนือเท่านั้นที่เปิดทางให้กับเรา หากแต่สงครามในครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าเส้นทางลำเลียงสินค้าไปยังตอนเหนือของรัสเซียอาจถูกตัดขาดหรือสกัดกั้นได้ในอนาคต เหตุการณ์เช่นเดียวกันนี้จะต้องไม่เกิดขึ้นอีกเป็นครั้งที่สองอย่างแน่นอน”

ชาวนอร์วีเจียน (Norwegians) ก็ได้รับแรงกดดันบริเวณหมู่เกาะแบร์ (Bear Island) และสปิตซเบอร์เก็น (Spitsbergen) เช่นเดียวกับชาวเดนิช (Danes) เหนือบริเวณบอร์นโฮล์ม (Bornholm) และชาวเติร์ก (Turks) บริเวณช่องแคบดาร์ตแนลส์ และพรมแดนคอเคซัส (Caucasus) รัสเซียได้ก้าวขึ้นมาเป็นประเทศมหาอำนาจในแถบทะเลเอเดรียติก (Adriatic) เป็นครั้งแรกนับตั้งแต่สมัยศตวรรษที่ 18 โดยอาศัยความเชื่อมโยงที่รัสเซียมีต่อยูโกสลาเวียและอัลเบเนีย (Albania) ยิ่งไปกว่านั้น ยังมีการกล่าวกัน (โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมอสโคว์) ถึงขั้นที่ว่าสตาลินได้ลิเบียเป็นรางวัลตอบแทน เนื่องจากเขามีส่วนทุ่มเทให้การปราบปรามมหาอำนาจฝ่ายอักษะทั้งสี่ประเทศ ในฝั่งตะวันออกที่ไกลออกไปนั้น รัสเซียยังสามารถบุกไปยึดซัคคาลิน (Sakhalin) และหมู่เกาะเซาท์คูริล (South Kurile Islands) จากญี่ปุ่นมาได้ ภายใต้การปกครองของโซเวียต จะเห็นได้ว่าโซเวียตพยายามดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อพัฒนาการค้าให้กับดินแดนในแถบนี้ ทั้งยังพยายามรักษาสีทธิอันชอบธรรมในแถบมหาสมุทรอาร์กติก ผนวกรวมดินแดนที่อยู่ห่างไกลทั้งสี่ดินแดนให้อยู่ภายใต้อำนาจสั่งการทางการเมืองที่เป็นหนึ่งเดียวกัน และประการสุดท้ายก็คือการพัฒนากองทัพเรือและการประกอบอุตสาหกรรมทางทะเลให้สามารถรับมือกับความท้าทายได้ การกระทำเช่นนี้เรียกได้ว่าเป็นความพยายามที่ชัดเจนและทะเยอทะยานมากที่สุดในอันที่จะพัฒนาสมุททานุภาพที่เราเคยประสบมานับเป็นเวลาหลายปี

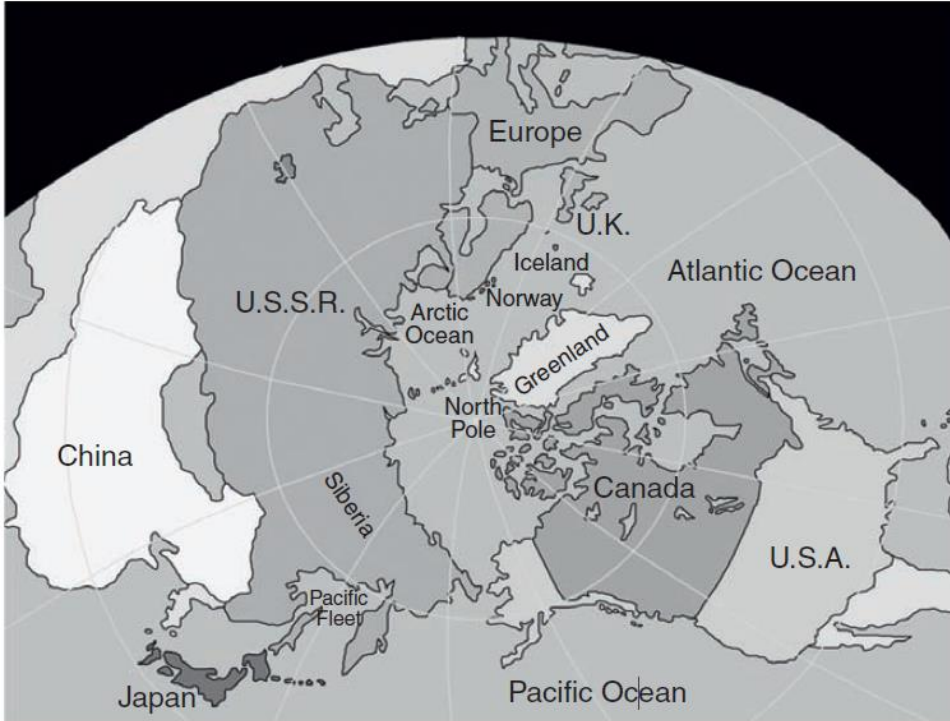
ลักษณะภูมิศาสตร์ทางทะเลมีส่วนกำหนดภารกิจของกองทัพเรือรัสเซียมาหลายยุคสมัย และอธิบายว่าเหตุใด “การสู้รบเพื่อการเข้าถึง (the battle for access)” นั้นจึงเป็นภารกิจสำคัญของกองทัพเรือรัสเซียโดยเสมอมา (ในขณะที่ญี่ปุ่นและสหราชอาณาจักรที่นับว่าโชคดีกว่ามากในด้านตำแหน่งที่ตั้งกลับไม่ให้ความสำคัญในประเด็นนี้) อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่งสำหรับรัสเซียที่ความพยายามของพวกเขาในอันที่

จะแก้ไขสถานการณ์ทางทะเลระหว่างสมัยสงครามเย็นกลับไม่เป็นอย่างที่คาดการณ์ไว้ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะความขัดแย้งภายในระบบคอมมิวนิสต์ในรัสเซียเอง และอีกส่วนหนึ่งเป็นเพราะศัตรูของสหภาพโซเวียตสามารถล่วงรู้ถึงจุดอ่อนทางทะเลและยุทธศาสตร์ของพวกเขาได้โดยง่าย ดังนั้น ตั้งแต่สมัยสงครามเย็น ภูมิศาสตร์ทางทะเลของรัสเซียจึงประสบกับภาวะถดถอยเรื่อยมา

Fleet Headquarters	Main Soviet Fleet Choke Points
A. Severodvinsk (Northern Fleet)	1. Barents Strait
B. Kaliningrad (Baltic Fleet)	2. Greenland-Iceland-United Kingdom Gap
C. Sevastopol (Black Sea Fleet)	3. Danish Straits
D. Vladivostok (Pacific Ocean Fleet)	4. Strait of Gibraltar
	5. Turkish Straits
	6. Suez Canal
	7. Tsushima (Korea) Strait
	8. LaPerouse Strait

ภาพ 4.4 (a) รัสเซียและทะเลในสมัยสงครามเย็น

ภาพ 4.4 (b) รัสเซียและทะเลในสมัยสงครามเย็น : ภาพของมหาสมุทรอาร์กติก
ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของน่านน้ำทางตอนเหนือที่มีผลต่อกองทัพเรือโซเวียต

ประสบการณ์ที่แตกต่างออกไปของสเปนกับรัสเซียชี้ให้เห็นว่าภูมิศาสตร์ทางทะเลมีส่วนกำหนดคุณลักษณะและองค์ประกอบของกองทัพเรือได้อย่างไร รวมถึงหน้าที่หรือวิธีการปฏิบัติของกองทัพเรือว่าควรดำเนินไปในทิศทางเช่นใด

การรับมือกับลักษณะทางภูมิศาสตร์

ความสำคัญโดยทั่วไปของประเด็นทางภูมิศาสตร์เหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อรับมือกับภัยสำคัญของกองทัพเรือ ประการแรกก็คือกองทัพเรือจำเป็นต้องแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับทะเลให้ได้มากที่สุด และทะเลสามารถให้สิ่งใดที่เป็นประโยชน์ต่อกองทัพเรือได้บ้าง ตัวอย่างเช่น การปฏิบัติการที่เต็มไปด้วยความสลับซับซ้อนของเรือดำน้ำขึ้นอยู่กับความรู้และความเชี่ยวชาญด้านกระแสน้ำ พื้นดินใต้ทะเล ความผันแปรตามฤดูกาล เป็นต้น เช่นเดียวกับที่นักเดินเรือในสมัยโบราณจำเป็นต้องเข้าใจรูปแบบต่าง ๆ ของลมมรสุม แน่ใจว่าการลงทุนทำการวิจัยด้านทะเล

นั้นให้ได้ผลตอบแทนที่ดี นั้นเป็นเพราะทะเลมีคุณสมบัติพิเศษมหาศาลต่อการทำการค้า ไม่ว่าจะเป็นการทำประมง การสำรวจน้ำมันเชื้อเพลิง เป็นต้น

ประการที่สองก็คือภูมิศาสตร์ทางทะเลไม่ใช่ตัวแปรที่ไม่ได้ขึ้นต่อสิ่งอื่น ภูมิศาสตร์ทางทะเลอาจเปลี่ยนแปลงหรือผันแปรได้ดังต่อไปนี้

- ภูมิศาสตร์ทางทะเลสามารถพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นได้โดยอาศัยการปฏิบัติการด้านกฎหมาย การเมืองหรือการทหาร การประยุกต์ใช้อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลที่เอื้อประโยชน์ และที่สำคัญที่สุดก็คือพัฒนาองค์กำลังทางเรือเฉพาะกิจขึ้นมาเพื่อคอยกำกับดูแลพื้นที่ใหม่ ๆ ในทะเลถือเป็นวิธีหนึ่งในการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวนี้
- การขุดคลองหรือสร้างฐานทัพเรืออาจเป็นวิธีหนึ่ง ข้อดีทางยุทธศาสตร์ของคลองคอรินธ์ (Corinth) คลองซูเอซ (Suez) หรือคลองปานามา (Panama) คือเหตุผลประการหนึ่งในการขุดคลองเหล่านี้ขึ้นมา และต่อมากลายเป็นลักษณะสำคัญประการหนึ่งของยุทธศาสตร์ทะเล
- การคุ้มกัน รักษาไว้และใช้ประโยชน์จากฐานทัพเรือเป็นวิธีการที่สำคัญประการหนึ่งของยุทธศาสตร์ทะเลมาโดยตลอด เพราะฐานทัพเรือเหล่านี้เป็นที่หลบภัยของกองเรือได้เป็นอย่างดี ทั้งยังเป็นแหล่งเสบียงอาหารและเครื่องใช้ที่จำเป็นต่าง ๆ เป็นที่ซ่อมแซมเรือรวมถึงการฝึกอบรบบรรดาลูกเรือ ฐานทัพเรือมีส่วนช่วยให้กองทัพเรือดำรงอยู่ได้ยาวนานมากยิ่งขึ้น

ถึงแม้ข้อความดังกล่าวข้างต้นจะยังคงเป็นความจริงอยู่บ้าง แต่อาวุธยุทธโปกรณ์ที่มีการพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็วในยุคสมัยใหม่มีส่วนทำให้ฐานบัญชาการถูกโจมตีได้ง่ายยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่น ในปฏิบัติการพายุทะเลทราย (Desert Shield/Storm) กองทัพเรือสหรัฐฯ ได้ประโยชน์มหาศาลจากการที่สามารถเดินทางผ่านเข้าไปยังท่าเรือในซาอุดีอาระเบียและบาห์เรนได้ แต่จากที่เราจะได้เห็นต่อไปในบทที่ 9 ฐานทัพเรือเหล่านั้นมีโอกาสที่จะตกเป็นเป้าหมายของการโจมตีทางทหาร และในทำนองเดียวกัน ก็อาจจะไม่เหมาะสมด้วยเหตุผลทางการเมืองเช่นกัน

4.5 ทรัพยากร

การแสวงหาทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการก่อสร้างและบำรุงรักษากองทัพเรือ เรียกได้ว่าเป็นความท้าทายของนานาประเทศ ไม่ว่าจะประเทศนั้น ๆ จะมีขนาดเล็กหรือใหญ่เพียงใดก็ตาม ดังที่นายทหารเรือออสเตรเลียคนหนึ่งได้กล่าวไว้ดังต่อไปนี้

“ประสบการณ์ของยุคสมัยปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุปสรรคและความยุ่งยากต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากโครงการอย่างเช่น เรือดำน้ำรุ่นคอลลินส์ (Collins class submarine) แสดงให้เห็นถึงความผิดพลาดในการบูรณาการเข้าไปยังพื้นที่หนึ่ง ๆ อีกทั้งชี้ให้เห็นว่ากองทัพเรือยังคงนำมาซึ่งความท้าทายและความสลับซับซ้อนให้กับประเทศใดประเทศหนึ่งเสมอมา”

ที่กล่าวมาข้างต้นนั้นเป็นจริงเสมอ ในสมัยที่เรือ เอ็ชเอ็มเอส *อากาเมมีนอน* (HMS *Agamemnon*) ที่มีชื่อเสียงของเนลสัน สร้างขึ้นมาที่บัคเลอร์ส ฮาร์ด (Buckler's Hard) ในแฮมป์เชียร์ (Hampshire) ระหว่างปี ค.ศ.1779 ถึง 1781 เรือลำนี้ได้ใช้ไม้จากต้นไม้ในป่านิว ฟอเรสต์ (New Forest) มากกว่า 2,000 ต้น ใช้เหล็กมากกว่า 100 ตัน ตะปูและสปริงมากกว่า 20 ตัน อิฐมากกว่า 4,000 ก้อน และเชือกยาวมากกว่า 30 ไมล์ ซึ่งอุปกรณ์ส่วนใหญ่จำเป็นต้องเปลี่ยนใหม่อยู่เป็นประจำ เรืออากาเมมีนอนบรรทุกปืนใหญ่ขนาด 26x24 ปอนด์ 26x18 ปอนด์ 10x9 ปอนด์ และ 2x9 ปอนด์ ตามลำดับ ทั้งยังเป็นเรือที่มีระบบอาวุธในการต่อสู้ที่อาศัยกระบวนการผลิตทางด้านอุตสาหกรรมซึ่งนับว่าเป็นเทคโนโลยีที่ทันสมัยมากที่สุดในยุคสมัยนั้น โครงสร้างพื้นฐานที่มีส่วนส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของกองทัพเรือสหราชอาณาจักรให้ก้าวไปสู่ศตวรรษที่ 18 นั้น อาจเรียกได้ว่าเป็นความกังวลอย่างยิ่งและมีความสลับซับซ้อนในเชิงอุตสาหกรรมมากที่สุดของโลกในยุคสมัยนั้นเลยทีเดียว

นอกจากนี้ ยังไม่ปรากฏว่ามีสัญญาณใด ๆ บ่งบอกถึงความก้าวหน้าในด้านเทคโนโลยีนับจากยุคสมัยนั้นเป็นต้นมาทำให้การจัดตั้งกองทัพเรือหนึ่ง ๆ เป็นไปได้ง่ายดายมากยิ่งขึ้น นี่คือการณีก่เกิดขึ้นกับประเทศเล็ก ๆ ที่ไม่ได้มีแสนยานุภาพมากนัก นายทหารเรือออสเตรเลียท่านเดิมตั้งข้อสังเกตไว้ว่า

“กองทัพเรือจำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรภายในประเทศเป็นอันมาก รวมถึงเงินคลังเป็นจำนวนมากที่รัฐบาลมีอยู่ กองทัพเรือต้องอาศัยโครงสร้างพื้นฐานทางอุตสาหกรรมและ

เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติการต่าง ซึ่งในบางกรณี โครงสร้างพื้นฐานที่ลงทุนไปเพื่อนำมาใช้ในการทำสงครามครั้งย่อย ๆ ก็ดูเหมือนว่าจะไม่ได้สัดส่วนนัก”

ประเด็นดังกล่าวนี้จะยิ่งเห็นได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้นกับประเทศที่มีกองทัพเรือขนาดเล็ก เนื่องจากในอันที่จะรับมือกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ไม่คุ้นเคยมาก่อน ประเทศที่มีกองทัพเรือขนาดเล็กย่อมสามารถเสี่ยงลงทุนได้น้อยกว่าประเทศที่มั่งคั่งกว่า สำหรับประเทศเล็ก ๆ คงจะปลอดภัยกว่าหากจะรอให้ประเทศอื่นเริ่มเสี่ยงก่อนแทนที่จะเป็นตนเอง ยิ่งไปกว่านี้ ประสบการณ์ของออสเตรเลียที่เกี่ยวกับเครื่องบินซีโอสแสดงให้เห็นว่าหากมีเรือเพียงไม่กี่ลำ ซ้ำยังเป็นเรือขนาดเล็ก เรื่อย่อมคาดการณ์ได้เลยว่าเศรษฐกิจของประเทศนั้นย่อมไม่ตึงเครียด ต่อมาไม่นาน เรือขนาดเล็กของออสเตรเลียก็ย่อมจะเผชิญกับปัญหาของน้ำหนักเครื่องบินที่เพิ่มมากขึ้น และความเร็วในการลงจอดของเครื่องบิน ท้ายที่สุดแล้ว กองทัพเรือออสเตรเลียจึงจำเป็นต้องจัดหาเรือรบใหม่มาสองลำ (เรือรบ *ซิดนีย์* และเรือรบ *เมลเบิร์น*) แทนที่จะได้เรือมาจากอังกฤษหนึ่งลำ

สำหรับกองทัพเรือขนาดเล็กอย่างเช่นกองทัพเรือนิวซีแลนด์ (Royal New Zealand Navy หรือ RNZN) การลงทุนซื้อเรือรบขนาดเล็กสักหนึ่งลำก็นับว่าเป็นความท้าทายอย่างใหญ่หลวงแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเวลาที่ค่าของเงินภายในประเทศตกอยู่ในสภาพย่ำแย่ กรณีเช่นเดียวกันนี้เกิดขึ้นกับประเทศที่อยู่แถบอ่าวเปอร์เซียเช่นกัน เนื่องจากการผันผวนของราคาน้ำมันส่งผลให้การวางแผนการเงินในระยะยาวให้กับกองทัพเรือเป็นไปได้ยากมาก กว่าร้อยละ 80 ของรายได้ของรัฐบาลของประเทศเหล่านี้มาจากน้ำมัน ในเวลาที่ความผันผวนของตลาดทำให้ราคาน้ำมันต่ำลงไปกว่าครึ่ง ดังเช่นที่เกิดขึ้นในปี ค.ศ.1996-1998 ค่าใช้จ่ายในระยะยาวของกองทัพเรือเสมือนเป็นฝันร้ายของประเทศเลยทีเดียว

ในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ ในปี ค.ศ.1906 นายทหารเรืออังกฤษนายหนึ่งได้กล่าวไว้ว่าเป็นสิ่งที่กำหนดมาตั้งแต่แรกแล้วว่ากองทัพเรือขนาดเล็กย่อมไร้ประสิทธิภาพและไม่คุ้มค่าแก่การลงทุนใด ๆ

“กองทัพเรือขนาดเล็กไม่อาจส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติการอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่มีระบบในการฝึกอบรมนายทหารเรือที่ดีพอ (เนื่องจากการจัดตั้งโครงการในการฝึกอบรมใด ๆ

ให้แก่สายทหารเรือเป็นอุปสรรคในการทำเช่นนี้) ไม่สามารถเปิดโอกาสให้สายทหารเรือได้มีประสบการณ์ในทะเลกับเรือรบขนาดใหญ่มากเพียงพอ และหากไม่มีการลงทุนครั้งใหญ่เกิดขึ้นแล้ว แม้แต่เรือรบก็ยังไม่อาจรักษาเอาไว้ได้”

แน่นอนว่าประเทศใหญ่ ๆ ต่างก็ประสบปัญหาเช่นเดียวกันนี้ เพราะประเด็นไม่ได้ขึ้นอยู่กับแค่กองทัพเรือสามารถทำประโยชน์ใดให้แก่ประเทศชาติได้บ้าง แต่ประเด็นที่แท้จริงก็คือสิ่งที่กองทัพเรือได้ดำเนินการไปนั้นเปรียบเทียบกับความท้าทายที่กองทัพเรือจำเป็นต้องเผชิญได้หรือไม่ ประเทศที่มีขนาดใหญ่ย่อมคาดหวังเอาไว้สูงกับกองทัพเรือขนาดใหญ่ของพวกเขาด้วยเช่นกัน แม้แต่กองทัพเรือสหราชอาณาจักรแห่งศตวรรษที่ 18 ซึ่งถือว่าเป็นประเทศผู้นำของโลกในเวลานั้นยังต้องเผชิญกับปัญหาขาดแคลนทรัพยากรที่เกิดขึ้นในสมัยสงครามปฏิวัติอเมริกัน (War of American Independence) และนี่ย่อมส่งผลเป็นอันมากในระดับยุทธวิธี สืบเนื่องจากการขาดกำลังคนและทรัพยากรที่มากพอ เป็นผลให้ในปี ค.ศ.1781 พลเรือโท โทมัส เกรฟส์ (Vice-Admiral Thomas Graves) ตัดสินใจถอยร่นกลับไปยังนิวยอร์กแทนที่จะรีบเดินทางไปให้ความช่วยเหลือคอร์นวอลล์ (Cornwallis) ที่ยอร์กทาวน์ (Yorktown) ในอีกสองร้อยปีต่อมา ความไร้ประสิทธิภาพและขาดความทุ่มเทในการตั้งรับของสหราชอาณาจักรเมื่อเปรียบเทียบกับทรัพยากรที่มีอยู่ทำให้รัฐบาลจำเป็นต้องเลือกระหว่างการคุ้มกันทางทะเลหรือทางบกเพียงอย่างเดียวใดอย่างหนึ่ง ดังที่เราจะเห็นได้จากบทความใน Nott Defence Review ปี ค.ศ.1981 ซึ่งเป็นที่โจษจันกันในวงกว้าง

ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ Nott Defence Review ตระหนักดีว่าสหราชอาณาจักรจำเป็นต้องรักษาไว้ซึ่งแสนยานุภาพของตนทั้งทางบกและทางอากาศ โดยเฉพาะในทวีปยุโรป และยังคงจำเป็นต้องรักษาไว้ซึ่งสมรรถภาพของตนในมหาสมุทรแอตแลนติกเป็นพิเศษ อย่างไรก็ตาม ผู้คนโดยทั่วไปต่างรู้สึกตรงกันอย่างหนึ่งว่าเศรษฐกิจของอังกฤษในเวลาดังกล่าวไม่เอื้ออำนวยให้อังกฤษรักษาแสนยานุภาพของตนในภูมิภาคทั้งสองไปพร้อม ๆ กันได้ ประเทศอื่น ๆ อย่างเช่น โอมานที่ตกอยู่ในสถานการณ์เช่นเดียวกับอังกฤษ กล่าวคือ ปัญหาช่องว่างระหว่างทรัพยากรที่ประเทศมีอยู่กับการที่ต้องแบกรับ

อย่างไรก็ตาม ประเด็นดังกล่าวนี้เป็นประเด็นของทางเลือก ทุกฝ่ายต่างก็ตระหนักเป็นอย่างดีและยอมรับว่าต้องทุ่มเทให้การรักษาไว้ซึ่งแสนยานุภาพ เพียงแต่ไม่อาจทำเช่นนั้นได้ในความเป็นจริง อุปสรรคและข้อจำกัดที่พบได้บ่อยครั้งก็คือความกลัวว่าการตั้งรับที่มากจนเกินไปอาจส่งผลเสียต่อเศรษฐกิจของประเทศดังที่เห็นได้จากสิ่งที่เกิดขึ้นกับสหภาพโซเวียตในทศวรรษที่ 1980

ประเทศหนึ่ง ๆ เลือกที่จะใช้จ่ายเงินไปกับกองทัพเรือมากน้อยเพียงใดนั้นเป็นประเด็นที่เกี่ยวกับทางเลือกของประเทศนั้น ๆ เอง ในกรณีของรัสเซียนับหลายร้อยปีมาแล้ว การศึกษาวิจัยพบว่าจำนวนเงินที่ทุ่มเทให้กับกองทัพเรือไม่ได้ส่งผลกระทบต่อเป็นพิเศษต่อเศรษฐกิจของประเทศ ในเวลาที่เศรษฐกิจของประเทศตกต่ำ กองทัพเรือก็ไม่ได้ประสบกับภาวะยากลำบากตามไปด้วยนัก และเมื่อเศรษฐกิจกระเตื้องขึ้น กองทัพเรือก็ไม่ได้ผลประโยชน์มากขึ้นแต่อย่างใด ดังนั้น การที่ประเทศต่าง ๆ จะลดช่องว่างระหว่างทรัพยากรที่มีอยู่กับความทุ่มเทด้วยการจัดสรรงบประมาณให้กับกองทัพเรือมากขึ้นกว่าเดิมนั้นยังคงเป็นประเด็นของการพยายามสร้างความสมดุลระหว่างความเสี่ยงต่าง ๆ ที่ประเทศกำลังเผชิญอยู่ในเวลานั้น ในทางหนึ่งแล้วก็คงจะมีความเสี่ยงทางยุทธศาสตร์หากประเทศไม่ทุ่มเทให้กับกองทัพเรือมากเท่าที่ควรจะเป็น แต่หากพิจารณาในอีกทางหนึ่ง ประเทศก็คงจะเผชิญกับความเสี่ยงที่เศรษฐกิจของตนอาจถูกทำลายลงได้เช่นกันหากพยายามทำเช่นนั้น ในการวิเคราะห์ขั้นต้นสุดท้ายแล้ว เราพบว่าการจะตัดสินใจในประเด็นเหล่านี้เป็นประเด็นที่เกี่ยวกับการเมือง

หากรัฐบาลปรารถนาจะทำเช่นนั้นอย่างแท้จริงแล้ว รัฐบาลก็สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยการทุ่มเงินจำนวนมหาศาลลงไป ตัวอย่างนี้เห็นได้จากกรณีของสมุททานุภาพของสเปนที่แทบจะสูญหายไปจนหมดสิ้นในทศวรรษที่ 1700 หากแต่รัฐบาลสเปนตัดสินใจอุทิศทรัพยากรสำคัญ ๆ ไปเป็นจำนวนมากเพื่อฟื้นฟู และในที่สุดก็สามารถต่อเรือที่มีประสิทธิภาพดีเยี่ยมได้หลายต่อหลายลำเลยทีเดียวน ในเดือนเมษายน ค.ศ. 1740 หนังสือพิมพ์ของอังกฤษเสนอข่าวเชิงกึ่งว่าอังกฤษจำเป็นต้องใช้เรือปืน 3 ลำ โดยแต่ละลำมีปืนใหญ่ 70 กระบอก เพื่อที่จะโค่นเรือปืนของสเปนที่มีขนาดเดียวกันลงไปได้ ถึงแม้เศรษฐกิจของสเปนจะไม่ค่อยดีนัก แต่สเปนก็ยังสามารถต่อเรือที่มีขนาดใหญ่ที่สุด

และมีประสิทธิภาพยอดเยี่ยมที่สุดได้ ดังจะเห็นได้จากเรือซานติสสิมา ทรินิแดด (Santissima Trinidad) ซึ่งเป็นเรือของสเปนที่มีขนาดใหญ่ถึง 2,879 ตัน ทั้งหมดที่ระบุมาข้างต้นนี้ชี้ให้เห็นว่ายุทธศาสตร์ที่อาจช่วยลดช่องว่างระหว่างทรัพยากรที่ประเทศหนึ่งมีอยู่กับความทุ่มเทให้กับกองทัพเรือมีดังต่อไปนี้

1. **การดำเนินแผนการตลาดที่มีประสิทธิภาพ** เนื่องจากรัฐบาลและพลเมืองจำเป็นต้องใช้จ่ายเงินที่มีอยู่ไปกับหลาย ๆ ปัจจัยด้วยกัน พวกเขาจะต้องได้รับการโน้มน้าวให้เล็งเห็นถึงบทบาทและคุณค่าของกองทัพเรือที่อาจนำมาซึ่งความมั่งคั่งและความมั่นคงปลอดภัยให้แก่พวกเขา สำหรับคนบางกลุ่มแล้ว ปัญหาเช่นนี้อาจเกิดขึ้นได้ดังจะเห็นได้จากกรณีของกองทัพเรือแห่งแคนาดา “น่าเสียดายที่ดูเหมือนจะไม่มีใครให้ความสำคัญกับประเด็นพื้นฐาน นั่นก็คือ “เราต้องการให้กองทัพเรือแคนาดาสามารถทำสิ่งใดได้บ้าง” และทราบจนกระทั่งเราจะสามารถหาคำตอบในประเด็นนี้ และคำตอบดังกล่าวจะเป็นที่ยอมรับในแวดวงการเมืองแล้ว กองทัพเรือแคนาดาก็คงจะต้องหยุดชะงัก ณ ทางแยกเช่นนี้สืบต่อไป

นับว่าเป็นเรื่องที่ยากลำบากมากสำหรับประเทศที่ไม่เคยตระหนักถึงบทบาทสำคัญของทะเล น่าประหลาดใจที่เมื่อพิจารณาจากที่ตั้งทางภูมิศาสตร์แล้ว สิ่งนี้คือกรณีที่เกิดขึ้นกับนิวซีแลนด์ ในอันที่จะตอบสนองต่อความท้าทายเช่นนั้น อย่างน้อยก็เป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่กองทัพเรือจะต้องตระหนักว่าพวกตนมีบทบาทเช่นใดบ้าง

2. **การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ** มีส่วนช่วยเป็นอย่างมากในทุกขั้นตอนนับตั้งแต่การผลิตทรัพยากรระยะเริ่มแรกจนถึงการนำทรัพยากรทางทะเลมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในตอนท้าย ในศตวรรษที่ 18 สหราชอาณาจักรมีอุตสาหกรรมที่เจริญรุ่งเรือง หากแต่โครงสร้างทางการเงินที่แข็งแกร่งเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยให้อังกฤษสามารถสร้างและดำรงไว้ซึ่งกองทัพเรือขนาดใหญ่ ข้อเท็จจริงที่ว่ารายได้ของรัฐบาลต้องประสบกับภาวะขึ้น ๆ ลง ๆ จากการที่ประเทศเป็นหนี้สินนั้นไม่ใช่ปัญหาอีกต่อไป เพราะกองทัพเรือได้รับการทำนุ-

บำรุงและมีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพโดยอาศัยโครงสร้างทางการเงินที่สลับซับซ้อนซึ่งเศรษฐกิจทางทะเลที่แข็งแกร่งมีส่วนช่วยพัฒนาขึ้นมา

แน่นอนว่าการลงทุนให้กับรัฐบาล (และกองทัพเรือ) มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงหลีกเลี่ยงกับการบริหารจัดการทรัพยากรที่เหมาะสมและความซื่อตรง อย่างน้อยก็ต้องมีความสอดคล้องกับมาตรฐานในเวลาดังกล่าว และสิ่งนี้คือเหตุผลที่ว่าทำไมการฉ้อราษฎร์บังหลวงและความไร้ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการจึงอันตรายเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงรักษาไว้ซึ่งกองทัพเรือที่มีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้ นายทหารเรือจึงไม่ควรกังวลให้มากนักเกี่ยวกับตัวเลขทางบัญชี การแสวงหาผลตอบแทนที่คุ้มค่าทางการเงินอย่างไม่สิ้นสุดรวมถึงระเบียบแบบแผนทางการเงิน เพราะพวกเขาระลึกไว้เสมอว่าตนเองมีบทบาทสำคัญที่มีส่วนส่งเสริมสมุททานุภาพให้กับกองทัพเรือของตนเอง

ปัญหาที่พบได้ทั่วไปกับกองทัพเรือในประเทศที่กำลังพัฒนาหลาย ๆ ประเทศปัญหาหนึ่งคือการขาดแคลนเครื่องจักรและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่จะแปลงโครงสร้างภารกิจ (แม้ว่าพวกเขาต่างก็เห็นพ้องว่าโครงสร้างควรเป็นเช่นไร) ไปสู่การปฏิบัติ อาวุธและบุคลากรที่เหมาะสมและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน

3. **การแสวงหาพันธมิตร** ปฏิบัติโดยทั่วไปของประเทศที่ประสบกับปัญหาช่องว่างระหว่างทรัพยากรภายในประเทศและความต้องการทุ่มเทให้กับกองทัพเรือก็คือการรวมกำลังร่วมกับมิตรประเทศอื่น ๆ ซึ่งก็คือประเทศที่มีแนวคิดคล้ายคลึงกันนั่นเอง นี่อาจหมายถึงการร่วมมือกับประเทศที่มีแสนยานุภาพมากกว่า แม้ว่าการทำเช่นนี้อาจส่งผลให้รัฐบาลลดความคาดหวังที่มีต่อกองทัพเรือของตนเองลง ทั้งยังอาจทำให้ประเทศดังกล่าวต้องพึ่งพิงประเทศพันธมิตรที่แข็งแกร่งกว่าในทางยุทธศาสตร์ และในภายหลังกลับพบว่าพวกเขาต่างก็ไม่ได้จริงจังกับตนนัก ออสเตรเลีย แคนาดาและนิวซีแลนด์ต่างก็เห็นด้วยกับแนวคิดในการเข้าร่วมเป็นพันธมิตรกับประเทศมหาอำนาจนำโดยสหราชอาณาจักรในสมัยต้นศตวรรษที่ 20 อย่างไรก็ตาม ประเทศเหล่านี้ต่างก็

รู้สึกกังวลว่าประเด็นที่เกี่ยวกับทะเลที่เป็นปัญหาภายในประเทศของพวกเขาจะไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังเท่าที่ควรจะเป็น

สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศมหาอำนาจประเทศหนึ่งที่ก้าวขึ้นมารับมือบทบาทดังกล่าวนี้ พันธมิตรของสหรัฐฯ เฝ้าดูกับทางเลือกที่ยากลำบากสองทางในอันที่จะทำให้พวกเขามีอิทธิพลเหนือกว่าประเทศมหาอำนาจดังกล่าว (ดังเช่นออสเตรเลียที่รับผิดชอบการปฏิบัติการในอ่าวเปอร์เซียในสมัยการทำสงครามระหว่างสหรัฐฯ กับอัฟกานิสถาน) หรือรวมกำลังร่วมกับประเทศมหาอำนาจในการปฏิบัติการใด ๆ ทางทะเล (ตัวอย่างเช่น เรือของแคนาดาได้รับการพิจารณาว่าเป็นส่วนหนึ่งของกองทัพเรือสหรัฐฯ)

ทางเลือกทั่ว ๆ ไปเหล่านี้ทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้นเมื่อพิจารณาในประเด็นที่เกี่ยวกับการจัดหาอาวุธยุทธโปกรณ์ทางทหารให้ประเทศของตนมากถึงร้อยละ 70 และอินเดียก็มักจะแสดงความไม่พอใจที่กระบวนการในการจัดหาอาวุธยุทธโปกรณ์ดังกล่าวดำเนินไปอย่างไม่โปร่งใส เป็นผลให้ในบางครั้งอินเดียได้อาวุธหรืออะไหล่ที่มีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐาน ความจริงที่ว่าอินเดียต้องอาศัยอาวุธ เช่น เซอร์และอุปกรณ์อื่น ๆ เป็นจำนวนมากจากรัสเซียเป็นเหตุให้อินเดียเสมือนตกเป็นเหยื่อและจำต้องตกอยู่ใต้อาณัติของรัสเซีย ในอีกทางหนึ่ง ในสมัยที่มีการทดสอบระเบิดนิวเคลียร์ อินเดียพบว่าตนตกเป็นเหยื่อของการสั่งห้ามเรือไม่ให้เข้าออกท่าเรือ เป็นผลให้ไม่สามารถได้อุปกรณ์ที่จำเป็นที่มาจากสหรัฐฯ รวมถึงเครื่องเฮลิคอปเตอร์ซีคิง (Sea King) ได้ ในสถานการณ์เช่นนี้ จึงไม่น่าแปลกใจที่อินเดียจะต้องพยายามเป็นอิสระและไม่ขึ้นต่อต่างชาติที่เป็นผู้จัดหาอาวุธยุทธโปกรณ์ด้วยการ “ประชาชนูวัตร์ (Indigenisation)” แหล่งอาวุธยุทธโปกรณ์ของตนเองด้วยการแสวงหาวิธีการใหม่ ๆ ไม่ว่าจะเป็นการตกลงทำวิจัยร่วมกัน ร่วมมือในการผลิตและประกอบวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ภายในประเทศของตน อย่างไรก็ตาม ยุทธศาสตร์ดังกล่าวนี้จะสามารถดำเนินไปได้ยาวนานเพียงใดในยุคสมัยโลกาภิวัตน์ยังคงเป็นสิ่งที่เราต้องรอดูกันต่อไป

4. การเชื่อมโยงทรัพยากรเข้ากับยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรสามารถช่วยแก้ปัญหาอย่างได้ผลน่าพึงพอใจได้ หากการจัดการทรัพยากรและ

ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกองทัพเรือไม่เป็นที่ยอมรับว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญของยุทธศาสตร์ทะเลเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะเน้นย้ำว่าการบริหารจัดการทรัพยากรไม่อาจเป็นเพียงแค่องค์ประกอบหนึ่งของสมุททานุภาพ หากแต่เป็นวิธีการที่ใช้ดำเนินการตามยุทธศาสตร์ที่วางไว้เท่านั้น ตัวอย่างเช่น ในศตวรรษที่ 19 สมุททานุภาพของอังกฤษมีอันต้องหยุดชะงักลงส่วนหนึ่งเป็นเพราะอังกฤษไม่สามารถลงทุนให้กับกองทัพเรือได้มากเท่าที่ควรเมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่งรายอื่น

นอกจากนี้ การแสวงหาทรัพยากรยังมีส่วนกำหนดจุดมุ่งหมายและบ่งชี้ยุทธศาสตร์ของสมุททานุภาพ ในยุคสมัยของเรือไม้ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่นำมาใช้ต่อเรือ (ไม้สำหรับทำตัวเรือและเสากระโดง ป่านที่นำมาทำเชือก เป็นต้น) มีผลต่อทัศนคติของผู้คนที่อาศัยอยู่ในแถบทะเลบอลติกหรือทวีปอเมริกาเหนือ ในปี ค.ศ.1745 พลเรือเอก เซอร์ ปีเตอร์ วอร์เรน (Admiral Sir Peter Warren) กล่าวเตือนให้เพื่อนนายทหารได้ตระหนักว่าการมีชัยชนะเหนือแคนาดา “จะช่วยให้เราครอบครองการทำประมงทั้งหมดในน่านน้ำแถบนี้ สามารถทำการค้าได้ในวงกว้าง มีนักเดินเรือที่มีฝีมือ และทั้งหมดนี้ย่อมส่งผลต่อสภาพความเป็นอยู่และความมั่นคงปลอดภัยต่อประเทศของเรา” ในศตวรรษที่ 20 ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งน้ำมันดิบยังมีส่วนเกื้อหนุนเช่นเดียวกันดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น กล่าวคือเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อยุทธศาสตร์ทะเลที่มีประสิทธิภาพและเป็นตัวบ่งชี้สำคัญของผลการปฏิบัติการต่าง ๆ

4.6 เศรษฐกิจทางทะเล

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 1 ทะเลเป็นวิธีการในการลำเลียงขนส่งและจะยังคงเป็นเช่นนี้สืบต่อไป ด้วยเหตุนี้เอง สำหรับประเทศส่วนใหญ่ที่มีอาณาเขตติดกับทะเลแล้วยังคงมีความเชื่อมโยงที่สำคัญที่สุดอยู่เสมอระหว่างสมุททานุภาพและการค้าทางทะเล การค้าทางทะเลเป็นทั้งขุมกำลังสำคัญยิ่งของสมุททานุภาพและยังเป็นบางสิ่งบางอย่างที่กองทัพเรือจำเป็นต้องปกป้องเอาไว้อย่างสุดความสามารถ หน้าที่สำคัญที่สุดของ

กองทัพเรือก็คือการรักษาไว้ซึ่งสมุททานุภาพโดยมาฮานซีให้เห็นว่าเป็นเหตุผลหลักและเหตุผลแรกในการดำรงอยู่ของกองทัพเรือ

“กองทัพเรือยังสำคัญอยู่เนื่องจากการคมนาคมขนส่งทางทะเลยังคงต้องดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และกองทัพเรือจะหายไปหากไม่มีการคมนาคมขนส่งทางทะเลที่นั่นอีกต่อไป เว้นเสียแต่ประเทศที่ขอการต่อสู้และมีกองทัพเรือไว้เพียงแค่ว่าเป็นเครื่องมือที่แสดงถึงแสนยานุภาพทางทหารของตน”

ด้วยเหตุนี้เอง การโจมตีและการคุ้มครองการค้าทางทะเลจึงเป็นคุณลักษณะที่สำคัญยิ่งของการทำสงครามทางเรือครั้งยิ่งใหญ่ คุณลักษณะอื่น ๆ ของการทำสงครามทางเรือยังหมายรวมถึงการปิดล้อม การปล้นสะดมและยุทธวิธีต่าง ๆ ในสงครามเรือค้ำ (Guerre de Course) รวมถึงการปฏิบัติการคุ้มกันและรูปแบบต่าง ๆ ในการปกป้องการค้า ดังที่เราจะได้เห็นในบทต่อมา การปกป้องการคมนาคมทางทะเลยังคงเป็นภารกิจสำคัญเนื่องจากการคมนาคมทางทะเลนับเป็นหัวใจสำคัญของกองทัพและสถานะเศรษฐกิจซึ่งสภาพการณ์ทางภูมิศาสตร์ของประเทศเหล่านี้บีบให้พวกเขาจำเป็นต้องรักษาไว้ซึ่งการครองทะเลของตน

ในศตวรรษที่ 18 ผู้ตีชาวอังกฤษที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทมักใช้เวลาว่างไปกับการอ่านนิตยสาร *Gentlemen's Magazine* เมื่อใดก็ตามที่อังกฤษทำสงครามกับฝรั่งเศส (ซึ่งเกิดขึ้นบ่อยครั้งมาก) จะพบว่าที่หน้าหลังของนิตยสารฉบับนี้มักจะระบุว่ามีการซื้อขายสินค้าของอังกฤษสูญหายไปกี่ลำ มีเรือของสเปนและฝรั่งเศสถูกยึดไปได้กี่ลำ และยังมีการประเมินจำนวนสินค้าที่ถูกฝ่ายตรงข้ามยึดไปได้อีกด้วย ผู้ที่อ่านนิตยสารฉบับนี้สามารถรวบรวมสถิติและตัดสินว่าฝ่ายใดเป็นผู้ชนะในแต่ละเดือน รวากับว่าการทำเช่นนี้เป็นการแข่งขันครึกเกิดของพวกเขาเลยทีเดียว

อย่างไรก็ตาม การที่อังกฤษให้ความสำคัญกับการค้าโดยใช้เป็นแผนการหนึ่งของยุทธศาสตร์ทะเลของประเทศนั้นไม่ใช่สิ่งที่ควรตำหนิ เพราะความมั่งคั่งทางการค้านั้นเป็นสิ่งที่อังกฤษให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โรเบิร์ต เอิร์ล นูเจนท์ (Robert Earl Nugent) ได้กล่าวไว้ในนิตยสาร เดอะ ลอร์ดส (the Lords) ฉบับเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1745 ไว้ดังต่อไปนี้

“ขอให้เราพึงระลึกไว้เสมอว่าเรามีแสนยานุภาพเหนือกว่าประเทศอื่นใดทั้งหมด สืบเนื่องมาจากความมั่งคั่งของเรา และความมั่งคั่งเช่นนั้นเป็นผลมาจากการทำการค้า และการค้าจะดำรงอยู่ได้ก็ต่อเมื่อเราสามารถรักษาไว้ซึ่งสมุททานุภาพที่ยิ่งใหญ่กว่าประเทศคู่แข่งรายอื่น สมุททานุภาพและการค้าที่เจริญเติบโตต่างมีส่วนเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน หากปราศจากการค้าแล้ว เราก็คงปรารถนาให้นักเดินเรือของเราออกเดินทางไปพร้อมกับเรือรบในยามสงคราม และหากปราศจากเรือรบ ในไม่ช้า เราก็จะค้นพบว่าความต้องการของประเทศเพื่อนบ้านทำให้การทำการค้าอย่างเดิวยคงไม่เพียงพอเช่นกัน

หากเราสูญเสียซึ่งการค้าแล้ว ใครเล่าจะรับประกันได้ว่าเราจะต้องอดทนกับความยากลำบากนานเพียงใดก่อนที่เราจะสามารถใช้กฎหมาย เสรีภาพหรือศาสนาให้เป็นประโยชน์กับเราได้ หากปราศจากซึ่งการค้าแล้ว เราจะรักษาความมั่งคั่งของชาติไว้ได้อย่างไร และหากปราศจากซึ่งความมั่งคั่งแล้ว เราจะสร้างความรู้สึกที่เป็นมิตรกับประเทศอื่นได้เช่นไร”

ประเด็นสำคัญที่แจ่มแจ้งที่ความต้องการสื่อก็คือการค้าทางทะเลไม่เพียงขึ้นอยู่กับโครงสร้างพื้นฐานทางการเงิน แต่ยังมีส่วนดำรงไว้ซึ่งความแข็งแกร่งดังกล่าวนี้ และความแข็งแกร่งเช่นนี้จะเหมือนแหล่งเงินทุนที่คอยเกื้อหนุนในยามสงครามได้เป็นอย่างดี ทั้งยังช่วยค้ำจุนเศรษฐกิจ และใช้เป็นเงินกองทุนเพื่อสนับสนุนบรรดาพันธมิตร จากการศึกษาเมื่อไม่นานมานี้ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่าระบบทั้งหมดนี้เองที่มีส่วนส่งเสริมด้านการเงินให้แก่การปฏิวัติอุตสาหกรรมของอังกฤษ และมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อยุทธศาสตร์ของประเทศอีกด้วย

กองเรือเดินสมุทรยังมีความสำคัญด้วยเหตุผลที่สำคัญอีกประการหนึ่งเช่นเดียวกัน เรือเดินสมุทรเป็นเสมือนอาวุธที่ใช้ในการคุ้มกัน ความสำคัญที่เรือเหล่านี้มีต่อความสำเร็จของยุทธศาสตร์ยังเห็นได้อย่างชัดเจน *ประวัติศาสตร์อย่างเป็นทางการของอังกฤษว่าด้วยการค้าทางทะเลของอังกฤษในสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง (British Official History of British Merchant Shipping in the Second World War)* ซึ่งเป็นหนังสือที่เชื่อถือได้เล่มหนึ่งระบุไว้ดังต่อไปนี้

“ท้ายที่สุดแล้ว ด้วยความช่วยเหลือของสหรัฐฯ และพันธมิตรรายอื่น ๆ เราสามารถผลิตอาวุธยุทธภัณฑ์ที่จำเป็นในการปฏิบัติการครั้งสำคัญ ๆ แต่ละครั้งได้เป็นผลสำเร็จ อย่างไรก็ตาม

ก็ตาม การปฏิบัติการครั้งใหญ่ทุก ๆ ครั้งต่างก็มีขอบเขตที่แตกต่างกันออกไป และในบางคราวการปฏิบัติการก็ดำเนินไปอย่างล่าช้าอันเป็นผลมาจากข้อจำกัดต่าง ๆ และการปราศจากซึ่งระบบการลำเลียงขนส่งอาวุธยุทโธปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพ”

ในความเป็นจริงแล้ว นักประวัติศาสตร์รายหนึ่งกล่าวต่อไปด้วยความสงสัยในความคิดเห็นข้างต้น แต่ได้ชี้ให้เห็นในประเด็นที่ว่าในอันที่จะตระหนักถึงความสำคัญทางยุทธศาสตร์ของพาณิชย์นาวี (merchant shipping) และทุกสิ่งทุกอย่างที่มาพร้อมกับการพาณิชย์นาวีนั้นเป็นสิ่งที่ต้องใช้ความมานะพยายาม และตระหนักถึงความสำคัญของประเทศนี้เป็นอย่างมาก การครอบครองพาณิชย์นาวีและการรักษาไว้ซึ่งสิ่งนี้ยังคงดำเนินต่อไป เควิน ฟอล์ค (Kevin Falk) กล่าวไว้ดังนี้

“หากปราศจากเรือเดินสมุทรสำหรับการค้า (merchant marine) แล้ว ประเทศที่ทำการค้าอย่างเช่นญี่ปุ่นจะต้องหันมาพึ่งพาประเทศอื่น ๆ เพื่อความอยู่รอดทางเศรษฐกิจ การพึ่งพาประเทศอื่นเพื่อความอยู่รอดทางเศรษฐกิจภายในประเทศเช่นนี้ได้กลายมาเป็นประเด็นที่สำคัญทางยุทธศาสตร์ และแน่นอนว่าในเวลาต่อมา การพึ่งพาทางเศรษฐกิจเช่นนี้จะกลายมาเป็นการพึ่งพาทางการเมือง”

ในสหรัฐอเมริกา หลายฝ่ายต่างกังวลว่าเรือเดินสมุทรของสหรัฐฯ มีจำนวนลดลงจาก 3,500 ลำในปี ค.ศ.1945 เหลือเพียง 32 ลำในปัจจุบันนี้ และโดยรวมแล้วสหรัฐฯ ตกลงมาอยู่ในลำดับที่ 15 ของโลก สหรัฐฯ มีเรือที่ชักธงชาติสหรัฐฯ ที่ทำการค้าทางทะเลเหลือเพียงร้อยละ 3 เท่านั้น และจำนวนดังกล่าวนี้ยังมีแนวโน้มว่าจะลดลงต่อไปเรื่อย ๆ ประเด็นนี้นับว่าสำคัญเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากการที่ต้องคอยพึ่งพาเรือชักธงของต่างชาตินั้น อาจเป็นอันตรายต่อยุทธศาสตร์และเป็นภัยต่อการค้าของประเทศที่ต้องคอยพึ่งพาประเทศเหล่านั้น ยิ่งไปกว่านี้ เป็นเรื่องยากอย่างยิ่งที่จะเคลื่อนย้ายปืนใหญ่และอาวุธยุทโธปกรณ์อื่น ๆ ผ่านทางท่าเรือที่ทำการค้า ในช่วงแรกของ “การปฏิบัติการพายุละลอกทราย” (Desert Storm) ท่าเรือแห่งเดียวที่อยู่ในซาวานนาห์ จอร์เจีย สำหรับเรือลำเลียงความเร็วสูงของกองบัญชาการลำเลียงทางทหาร (Military Sealift Command) ของกองทัพเรือสหรัฐฯ บทสรุปคือปฏิบัติการ *Desert Shield* ช่วยตอกย้ำว่าสหรัฐฯ มีเรือขนส่งไม่เพียงพอที่จะลำเลียงอาวุธยุทโธปกรณ์และปืนใหญ่ที่จำเป็นต้องใช้ในการทำสงครามไปถึงยังจุดหมายในเวลาที่เหมาะสม

นักวิจารณ์นโยบายของสหรัฐฯ หลายรายแสดงความเห็นว่าสหรัฐฯ จะต้องจัดเตรียมเรือ ระบบการลำเลียงขนส่ง ประสิทธิภาพในการลำเลียงและการเก็บรักษาให้สอดคล้องกับความต้องการในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยแห่งชาติของสหรัฐฯ และในอันที่จะทำเช่นนั้นได้ สหรัฐฯ จะต้องมั่นใจว่าสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่มีส่วนเอื้อให้เรือเดินสมุทรของสหรัฐฯ สามารถพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่นั้นจะได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดี

ความรู้สึกเหล่านี้สะท้อนให้เห็นได้อย่างชัดเจนในประเทศที่มีอาณาเขตติดทะเลหลายต่อหลายประเทศทั่วโลก ตัวอย่างเช่น ในประเทศอินเดีย กองทัพเรือและเรือเดินสมุทรมีส่วนร่วมที่แน่นแฟ้นเป็นอย่างดี (ในความเป็นจริงแล้ว อาจจะมีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นมากเกินไปเสียด้วยซ้ำ เห็นได้จากการที่บรรดานายทหารเรือหลายนายเห็นแก่ผลตอบแทนที่สูงกว่า จึงได้เปลี่ยนไปทำงานให้กับเรือขนส่งสินค้าแทน) หากแต่ผู้เชี่ยวชาญทางทะเลกังวลว่าทั้งกองทัพเรือและเรือสินค้าต่างก็ไม่ได้ได้รับความสนใจอย่างที่ควรจะได้รับ ด้วยเหตุนี้เอง สถานภาพของเรือเดินสมุทรของอินเดียกับส่วนแบ่งทางการค้าของอินเดียจึงตกไปเป็นของฟิลิปปินส์ จีนและประเทศในยุโรปตะวันออกแทนที่ยังไปกว่านี้ การรักษาความมั่นคงปลอดภัยให้กับเส้นทางในการขนส่งน้ำมันของอินเดียไปยังอ่าวเปอร์เซีย นั้น โดยปกติแล้วเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของกองทัพเรืออินเดีย

อย่างไรก็ตาม เรายังพึงตระหนักด้วยว่าปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อเรือขนส่งสินค้าไม่ได้มีเพียงด้านเศรษฐกิจทางทะเลแต่เพียงด้านเดียวเท่านั้น เนื่องจากระบบทะเลในภาพรวมยังหมายรวมถึงประเด็นที่เกี่ยวกับการต่อและซ่อมแซมเรือ การประมง ท่าเรือ การติดต่อสื่อสารทางบก การทำประกันทางทะเล และเงินทุน เหล่านี้ล้วนมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง กองทัพเรือของสหราชอาณาจักรในศตวรรษที่ 18 อาจจะเรียกได้ว่าเป็นบริษัทอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่สุดในโลกบริษัทหนึ่งในช่วงเวลานั้นเลยทีเดียว แต่กองทัพเรือนี้ก็ยังคงอาศัยเศรษฐกิจทางทะเลโดยรวมที่ดี นักเดินเรือ นำร่อง ช่างต่อเรือและช่างฝีมือที่มีความเชี่ยวชาญ รวมถึงอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีส่วนส่งเสริมการขนส่งสินค้าให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น การเสริมเหล็กกล้าเข้าไปที่ใต้ท้องเรือช่วยทำให้เรือแล่นได้เร็วยิ่งขึ้น

แต่มีเพียงอังกฤษประเทศเดียวเท่านั้นที่มีเครื่องจักรในการผลิตเหล็กกล้าดังกล่าวนี้ได้ในจำนวนที่เป็นที่ต้องการ

ข้อได้เปรียบของอุตสาหกรรมการต่อเรือที่พัฒนาล้าหน้าไปมากนั้นเห็นได้ชัดในศตวรรษที่ 19 ในยุคที่อังกฤษและฝรั่งเศสแข่งขันกันต่อเรือที่ใช้แบตเตอรี่ ซึ่งฝรั่งเศสใช้เวลาสองเท่ากว่าที่จะสามารถทำได้สำเร็จ กล่าวคือ 7 ปีเมื่อเทียบกับอังกฤษซึ่งใช้เวลาเพียงแค่ 3 ปีเท่านั้น อีกทั้งประสิทธิภาพในการใช้งานก็ยังเป็นรองของอังกฤษอีกด้วย

เราพบว่าในศตวรรษที่ 20 ก็ไม่แตกต่างกันนัก ประเทศที่เป็นผู้นำในทะเลจะเกิดความกังวลในเวลาที่พวกเขาเห็นอุตสาหกรรมต่อเรือมีอันต้องประสบกับภาวะเสื่อมถอยสืบเนื่องจากการขาดระเบียบที่ดี ตัวอย่างเช่น กระทรวงทหารเรือของอังกฤษ (British Admiralty) ในสมัยระหว่างสงคราม (Interwar period) ตื่นตระหนกเป็นอย่างมากกับผลกระทบในด้านลบที่สนธิสัญญาปลดอาวุธมีต่อศักยภาพในการต่อเรือของอังกฤษ ซึ่งความตื่นตระหนกเช่นนี้นับว่าสมเหตุสมผลมากที่สุดที่เดียวหากพิจารณาจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเวลาต่อมา “วันหยุดพัก” จากการต่อเรือทำให้เป็นเรื่องยากสำหรับเจ้าของต่อเรือที่จะเก็บช่างที่มีฝีมือเอาไว้ใช้ในยามที่ต้องการ

บทสรุปที่ได้จากประสบการณ์อันแสนยากลำบากครั้งสำคัญนี้จะเห็นได้ชัดเจนเลยทีเดียว พาณิชยนาวีและปัจจัยต่าง ๆ ที่จำเป็นในการขนส่งสินค้าเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อความมั่งคั่งและเสถียรภาพของชาติ สมุททานุภาพขึ้นอยู่กับพาณิชยนาวี และการปกป้องกองทัพเรือจึงมีความสำคัญเป็นลำดับต่อมา เนื่องจากกองทัพเรือมีหน้าที่ในการปกป้องประเทศจากการถูกรุกราน กองทัพเรือที่หลงลืมความสำคัญดังกล่าวนี้ย่อมนำมาซึ่งหายนะของประเทศ เนื่องจากพาณิชยนาวีและเส้นทางคมนาคมขนส่งทางทะเลนั้นล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อความมั่นคงของชาติทั้งในยามสงบและยามสงคราม

ความท้าทายต่อแนวคิดดั้งเดิมหรือไม่

แนวคิดที่ว่าประเทศใด ๆ หรือแม้แต่ประเทศมหาอำนาจสามารถดำรงไว้ซึ่งแสนยานุภาพของตนในการสร้างฐานของเรือ อาวุธและเซ็นเซอร์ทั้งหมดนั้นเป็นเรื่องที่นับวันจะเป็นจริงได้ยากยิ่งขึ้นทุกที การดำเนินการในการตั้งรับของโลกตะวันตกในทุก

วันนี้กลายเป็นโลกของความเป็นเหตุเป็นผลและการควบกิจการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับประเทศที่มีพรมแดนติดกัน ในอีกทางหนึ่ง ประเทศกำลังพัฒนาหลาย ๆ ประเทศได้จัดตั้งหรือให้การสนับสนุนอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปกป้องทางทะเลของตน และต่างก็แสวงหาผู้ร่วมทุนต่างชาติเพื่อคอยให้ความเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ด้วยเหตุผลเหล่านี้เอง โครงการใหญ่ ๆ หลายโครงการจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากสถาบันการเงินเพื่อส่งเสริมการประกอบอุตสาหกรรมของตน อีกทั้งยังขยายความสนใจออกไปยังหลาย ๆ ประเทศเพื่อให้มาผนวกรวมกันเป็นหนึ่งเดียว ตัวอย่างเช่น การยื่นประมูลของออสเตรเลียซึ่งในเวลาต่อมาได้กลายมาเป็นเรือดำน้ำชั้นคอลลินส์ (Collins) เป็นผลมาจากบริษัทยักษ์ใหญ่สองรายให้ความสนใจและได้ร่วมกันเสนอของประมูล ประเด็นที่น่าสนใจอยู่ที่ บริษัทหลายแห่งต่างก็มีส่วนร่วมในการผลิตอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้กับบริษัทใหญ่สองรายนี้ ความแตกต่างอยู่ตรงที่องค์ประกอบของบริษัทรายย่อยเหล่านี้สามารถประสานร่วมกันได้โดยผ่านการดำเนินงานจากผู้ทำสัญญาหลักและสิ่งที่นำเสนอให้แก่ลูกค้า องค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบที่มาจากความเป็นพันธมิตรด้านการประกอบอุตสาหกรรมข้ามชาติมีความเฉพาะเจาะจงในการดำเนินงานโครงการบางอย่าง (ตัวอย่างเช่น ระบบขับเคลื่อนอุปกรณ์ส่งสัญญาณป้องกันภัยทางอากาศ ระบบการยิงปืนใหญ่ เป็นต้น) ประเทศที่ร่วมมือกันสร้างระบบอาวุธเหล่านี้จึงคาดหวังว่าจะได้รับผลตอบแทนที่เหมาะสมกับความช่วยเหลือที่ตนได้ให้ไปเช่นเดียวกัน ในสภาพการณ์ของโลกที่ซับซ้อนเช่นนี้ ความภาคภูมิใจแบบเดิม ๆ ที่ผู้นำประเทศหนึ่ง ๆ เคยมีมาในอดีตขณะกำลังพิจารณาเรือรบ “ของตน” ที่ล้ำสมัยอันเป็นผลมาจากความเชี่ยวชาญและความมานะพยายามนั้นค่อย ๆ ล้าสมัยและเลือนหายไปในที่สุด

ในปัจจุบันนี้ ประเด็นสำคัญอาจไม่ได้อยู่ตรงที่การมีความเชี่ยวชาญในการต่อเรืออันเป็นผลมาจากเศรษฐกิจทางทะเล แต่อยู่ที่การมีเงินและความมุ่งมั่นที่จะได้มาซึ่งความเชี่ยวชาญต่าง ๆ เหล่านี้มาจากประเทศที่มีอยู่พร้อม ประเด็นแท้จริงที่ผู้นำประเทศต่าง ๆ กำลังเผชิญอยู่ในขณะนี้กลายเป็นประเด็นในการแสวงหาวิธีที่ดีที่สุดเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินทุนตามที่ต้องการ

พาณิชย์นาวีเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วโลก

ในความเป็นจริงแล้ว อุตสาหกรรมการขนส่งสินค้าทางทะเลอาจพิจารณาได้ว่าเป็นทั้งสาเหตุและผลของโลกาภิวัตน์ ความเชื่อมโยงในการขนส่งและเทคโนโลยีสารสนเทศต่างมีส่วนทำให้เกิดปรากฏการณ์ที่เราเรียกว่า “โลกาภิวัตน์” ความจริงที่ว่าตู้บรรจุภัณฑ์สินค้าต่างหมุนเวียนไปยังสถานที่ต่าง ๆ ทั่วโลก 8.5 ครั้งต่อปีนั้นชี้ให้เห็นว่าเศรษฐกิจทางทะเลได้กลายมาเป็นประเด็นในระดับโลกได้อย่างไร ด้วยเหตุนี้เอง ในปัจจุบัน จึงเป็นเรื่องปกติที่ผู้เป็นเจ้าของเรือจะมาจากนานาประเทศที่ตกลงร่วมมือในการขนส่งสินค้าร่วมกัน โดยที่เงินทุนอาจจะมาจากประเทศใดประเทศหนึ่ง กลุ่มบริษัทใดบริษัทหนึ่งเป็นเจ้าของตู้บรรจุภัณฑ์สินค้า ลูกเรืออาจมาจากประเทศต่าง ๆ หลากหลายประเทศ ด้วยเหตุนี้ ในเวลาที่เรือลำหนึ่ง ๆ ถูกโจมตี จึงเป็นเรื่องยากที่จะระบุว่ามีฝ่ายใดเป็นฝ่ายเดือดร้อน นอกเหนือไปจากผู้ได้รับความเสียหายที่อยู่ในเวลาที่เกิดเหตุการณ์นั้น การขนส่งทางทะเลอาจพิจารณาได้ว่าเป็นปรากฏการณ์ในระดับโลกมากกว่าระดับประเทศ และเราจำเป็นจะต้องคิดว่าเป็นเช่นนั้นด้วยอย่างแท้จริง

พาณิชย์นาวีมีความสำคัญในด้านการเงินลดน้อยลง

หากพิจารณาจากการคาดการณ์ส่วนใหญ่แล้ว ปริมาณการทำการค้าของโลกมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมากในอีก 10 ถึง 20 ปีข้างหน้า สภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งสหราชอาณาจักร (UK Chamber of Shipping) คาดว่าการค้าของโลกที่อาศัยทะเลเป็นเส้นทางหลักจะเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าในช่วงเวลานี้ ยกเว้นแต่จะเกิดภาวะเศรษฐกิจถดถอย แต่นี่ไม่ใช่สาเหตุที่ทำให้การค้าทางทะเลเป็นเรื่องที่สำคัญ โดยรวมแล้ว ถึงแม้ว่าการทำการค้าทางทะเลของโลกจะเพิ่มมากขึ้น แต่เครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ต่างหากที่ในขณะนี้มียุทธศาสตร์เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในการเชื่อมโยงตลาดในส่วนต่าง ๆ ของโลก และทำหน้าที่โอนย้ายและเพิ่มแหล่งเงินทุน แต่นี่ก็ไม่ได้หมายความว่า การขนส่งทางทะเลจะปราศจากความสำคัญ เพียงแต่ความสำคัญดังกล่าวมันได้ลดน้อยลงไปแล้วในทุกวันนี้

เรือเดินสมุทรของประเทศทั่วโลกที่บรรจุภัณฑ์สินค้ามากเกินกว่าที่กำหนด รวมถึงการลดจำนวนอุปกรณ์ในการลำเลียงขนส่งเนื่องจากสินค้ามีราคาสูงขึ้นนั้นหมายความว่า

ผู้ประกอบการขนส่งทางเรือย่อมมีกำไรลดน้อยลงเรื่อย ๆ เช่นกัน นี่หมายความว่าพวกเขาต้องจ่ายค่าประกัน ค่าจ้างลูกเรือ ค่าน้ำมันและเชื้อเพลิงต่าง ๆ รวมถึงค่าจ้างของเรือในอัตราที่สูงขึ้น ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนขึ้นอยู่กับอัตราแลกเปลี่ยนที่เป็นผลมาจากปัจจัยหลายประการนอกเหนือไปจากการค้าทางทะเล

อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์ที่กล่าวมาข้างต้นนี้เป็นสิ่งที่เรามีโอกาสคาดเดาได้ล่วงหน้า และนักอนุรักษ์ธรรมชาติทางทะเลต่างกังวลว่าภาพพจน์ของการเดินทางทางทะเลนั้นตกต่ำลงด้วยเช่นกัน เนื่องจากผู้คนหันมาเดินทางทางอากาศมากขึ้น เห็นได้จากขนาดของจำนวนผู้เดินทางทางทะเลที่ลดลงและความน่าสนใจของการเดินทางประเภทนี้ไม่ใช่สิ่งที่ดึงดูดใจนักเดินทางอีกต่อไปไม่ หากจะกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คืออุตสาหกรรมขนส่งทางทะเลตกเป็นเหยื่อของความสำเริงของตัวเอง ยิ่งค่าใช้จ่ายในการขนส่งลดน้อยลงเท่าใด (และลดลงกว่า 10 เท่าตัวนับจากทศวรรษที่ 1980 เป็นต้นมา) ความสำคัญของการขนส่งก็ลดน้อยลงไปทุกทีด้วยเช่นกัน

พาณิชย์นาวีมีความสำคัญในทางยุทธศาสตร์ลดน้อยลง

ความกดดันทางการค้าและการนำตู้ขนส่งสินค้าและเรือขนส่งสินค้าขนาดใหญ่มาใช้ อย่างเช่น *Sovereign Maersk* ได้นำไปสู่การเลิกใช้เรือโร-โร (ro-ro) ขนาดเล็ก รวมถึงเรือสินค้าทั่วไปที่ล้าแล้วแต่มีคุณสมบัติชนตอกองทัพเรือในการขนส่งทางทะเล ถึงแม้ว่าอาวุธยุทธโธปกรณ์ของกองกำลังที่เดินทางไปปฏิบัติการต่างแดนจะมีน้ำหนักเบา หากแต่อุปกรณ์และอาวุธส่วนใหญ่ไม่เหมาะที่จะขนส่งมากับตู้สินค้า และบ่อยครั้งที่พบว่าไม่ได้มีท่าเรือที่มีเครื่องมือทันสมัยมากพอที่จะลำเลียงอาวุธยุทธโธปกรณ์ที่บรรจุมากับตู้ขนส่งที่จำเป็นสำหรับการใช้ในการปฏิบัติการต่างแดนได้

ผลที่เกิดจากโลกาภิวัตน์อีกประการหนึ่งก็คือจำนวนกองเรือที่ซักธงประจำชาติลดน้อยลง สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักรและประเทศอื่น ๆ บางประเทศได้ตัดสินใจว่าน่าจะเป็นการดีกว่าหากจะลดการพึ่งพิงในทางยุทธศาสตร์ไว้ที่การขนส่งเพื่อการทำการค้าตามแบบปกติแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่เกิดวิกฤตการณ์ เป็นความจริงที่ว่าในสมัยสงครามอ่าวเปอร์เซียในปี ค.ศ. 1991 เรือ 14 ลำ

จากทั้งหมด 15 ลำที่ลำเลียงกองพลน้อยติดอาวุธกองพลที่ 7 ของอังกฤษ (British 7th Armoured Brigade) เพื่อเดินทางไปยังซาอุดีอาระเบียเป็นเรือต่างประเทศ และดูเหมือนจะไม่ได้ก่อให้เกิดปัญหาแต่อย่างใด

แม้กระนั้นก็ตาม ความมั่นใจถึงปัญหาดังกล่าวนี้จะแก้ไขได้ด้วยการทุ่มเทเงินจำนวนมากลงไปเหมือนกับที่ทำในสมัยปฏิบัติการ Desert Shield/Storm นั้นอาจฟังดูไม่สมเหตุสมผลนัก ในตลาดการค้าของซัพพลายเออร์ หากมีจำนวนเรื่อน้อยนั้นย่อมหมายความว่าสินค้าจะมีราคาแพงขึ้น อย่างไรก็ตาม บริษัทจัดส่งสินค้าทางเรือมักไม่เต็มใจที่จะนำส่วนแบ่งทางการค้าในระยะยาวของพวกเขาไปเสี่ยงเพื่อแลกกับผลประโยชน์เล็กน้อยในระยะสั้น อีกทั้งนักเดินเรือเองก็กลายเป็นสิ่งที่หาได้ยาก และในอนาคต เราอาจพบว่าไม่ใช่เรื่องง่ายนักที่จะหาลูกเรือใหม่ ๆ มาแทนที่ลูกเรือเก่าหากเกิดความจำเป็นด้านสถานการณ์ทางการเมืองขึ้นมา

ยิ่งไปกว่านี้ การขนส่งสินค้าที่บรรทุกมากจนเกินไปที่เกิดขึ้นเป็นเวลานานและขยายวงกว้างขึ้นเรื่อย ๆ มีส่วนทำให้กำไรลดน้อยลงรวมถึงเกิดแนวทางปฏิบัติแบบ “พอดีและทันเวลา (just-enough just-in-time approach)” ที่มีแนวโน้มว่าจะสร้างความตึงเครียดระหว่างการค้าเสรีในทางหนึ่งและกฎเกณฑ์และข้อบังคับต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกองทัพและแม้แต่การคุ้มกันกองทัพในอีกทางหนึ่ง ในอดีต ประเด็นดังกล่าวนี้เป็นเพียงประเด็นของการที่เรือขนส่งสินค้าต่างรู้สึกไม่เต็มใจที่จะเดินทางไปพร้อม ๆ กัน สืบเนื่องจากความล่าช้าอันเป็นผลมาจากการรวมตัวกัน และบ่อยครั้งพบว่าเมื่อเดินทางมาถึง การจราจรบริเวณท่าเรือแออัดมากจนเกินไป แม้ว่าปัจจุบันนี้ ความตึงเครียดเหล่านี้อาจเปลี่ยนรูปแบบไปแล้ว แต่ความรุนแรงก็ยังคงหลงเหลืออยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ที่ไม่ได้เกิดสงคราม

ด้วยเหตุดังกล่าว กองทัพเรือรู้สึกถึงความจำเป็นในอันที่จะลดความเสี่ยงอย่างน้อยก็ด้วยการจัดตั้งกองเรือพิเศษเพื่อใช้ในการขนส่งอาวุธยุทโธปกรณ์ต่าง ๆ ของตนเอง และโดยเฉพาะด้วยการมุ่งความสนใจไปที่การต่อเรือเร็ว ดังที่จะเห็นได้จากเรือของออสเตรเลียที่ชื่อว่า HMAS เจอร์วิส เบย์ (HMAS Jervis Bay)

การนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติกรณีเศรษฐกิจทางทะเล

รายงานฉบับล่าสุดของวุฒิสภาสหรัฐฯ ที่เห็นด้วยที่จะให้มีการกำหนดแผนการในการกู้ยืมเงินเพื่อนำมาใช้เป็นทุนในการต่อเรือให้ได้สรุบข้อดีต่าง ๆ ของการทำเช่นนี้ไว้ดังต่อไปนี้

“การต่อเรือเพื่อการทำการค้าช่วยลดค่าใช้จ่ายของกองทัพเรือ และยังเป็นการง่ายต่อการผนวกวิธีปฏิบัติเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เยี่ยมยอดที่สุดเข้าเป็นเรือรุ่นใหม่ ในขณะที่เดียวกับที่ยังคงไว้ซึ่งการจ้างงานช่างต่อเรือที่มีฝีมือภายในประเทศรวมถึงบรรดาพ่อค้าทั้งหลายด้วย”

การตระหนักถึงผลประโยชน์ร่วมกันของการค้าของรัฐบาลและกองทัพเรือที่มีต่อการดำเนินเศรษฐกิจทางทะเลนั้นจะเป็นหลักประกันที่ดีถึงแนวทางยุทธศาสตร์ที่ครบถ้วนสมบูรณ์

ในอีกทางหนึ่ง รัฐบาลจำเป็นต้องหลีกเลี่ยงที่จะไม่บังคับใช้กฎเกณฑ์กับอุตสาหกรรมขนส่งทางทะเลที่มากจนเกินไป ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างของรัฐบาลอินเดียที่มีการบังคับใช้กฎระเบียบที่เคร่งครัดมากมาเป็นเวลานานหลายปี นับจากอินเดียได้รับเอกราชเป็นต้นมา รัฐบาลควรให้ความช่วยเหลือที่จำเป็นโดยมีเป้าหมายที่ชัดเจนและเฉียบแหลม ตัวอย่างเช่น ระบบการจัดเก็บภาษีของเรือขนส่งสินค้ามีเป้าหมายอยู่ที่ความมีเสถียรภาพ (ภาษีที่คำนวณจากระวางน้ำหนักเรือเป็นตัน (tonnage taxes) ไม่ใช่คำนวณภาษีจากกำไรที่ได้) และด้วยการสนับสนุนให้มีการฝึกอบรมในอนาคต วิธีปฏิบัติเหล่านี้จะมีส่วนปรับปรุงภาพลักษณ์ของเรือสินค้าของประเทศในโลกละตะวันตกในศตวรรษหน้าเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ รัฐบาลยังจำเป็นต้องส่งเสริมให้มีการคุ้มครองการประกอบอุตสาหกรรมภายในประเทศด้วยการสนับสนุนการส่งออกที่ถูกต้องตามกฎหมาย ด้วยการให้หลักประกันสินเชื่อเพื่อการส่งออก ประการสุดท้าย รัฐบาลยังมีบทบาทสำคัญในการเป็นฝ่ายไกล่เกลี่ยและประสานผลประโยชน์ระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องฝ่ายต่าง ๆ (ตัวอย่างเช่น ชาวประมงกับบริษัทขุดเจาะน้ำมัน) อย่างไรก็ตาม รัฐบาลควรมีความชัดเจนว่ารัฐบาลมีข้อจำกัดใดบ้างในการดำเนินการสิ่งใดได้บ้าง โดยไม่พยายามขัดขวางไม่ให้ประเทศของตนเข้าไปมีส่วนร่วมในตลาดการค้าของโลกได้ รัฐบาลจำเป็นต้องยอมรับความเป็นจริง ไม่ใช่เพียงทำแค่เปลี่ยนการให้ความสำคัญกับการรักษาไว้ซึ่ง

ศักยภาพทางทะเลของชาติที่เป็นอิสระไม่ขึ้นต่อชาติใดเอาไว้เพื่อเห็นแก่ความมีส่วนแบ่งทางเศรษฐกิจทางทะเลที่เพิ่มมากขึ้นของตนเอง

เมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมา รัฐบาลจีนได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงความมุ่งมั่นและความทุ่มเทในการแสวงหาและเสริมสร้างแง่มุมต่าง ๆ ที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจทางทะเล และได้มีส่วนสร้างกองเรือเดินสมุทรที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของโลกพร้อมด้วยท่าเรือที่ทันสมัยขึ้นมา นอกจากนี้ ยังได้จัดวางโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้ออำนวยต่อการต่อเรือรบและการลำเลียงขนส่งขึ้นมารับรองอีกด้วย เจ้าหน้าที่ของรัฐของจีนดูเหมือนจะมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับความสำคัญในอนาคตของทะเล รวมถึงความเป็นผู้นำทางยุทธศาสตร์ที่จำเป็นต่อการพัฒนาความสนใจที่เกี่ยวกับทะเล ดังเช่นที่มาฮานได้กล่าวสรุปไว้หลายครั้งดังต่อไปนี้

“รัฐบาลที่กำหนดนโยบายที่เอื้อประโยชน์ต่อการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมที่ประชาชนล้วนแล้วแต่มีส่วนร่วม และเป็นรัฐบาลที่มีแนวโน้มรักการผจญภัยที่มาจากการเดินทางท่องไปในทะเล รัฐบาลอาจพยายามพัฒนาอุตสาหกรรมและความรักการผจญภัยเช่นนั้นให้เกิดมีขึ้นได้ในเวลาที่ไม่ได้มีอยู่จริง หรืออีกทางหนึ่ง รัฐบาลอาจตรวจสอบและดำเนินการแก้ไขการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่ผู้คนโดยทั่วไปอาจทำผิดพลาดได้”

แนวคิดความร่วมมือระหว่างภาคอุตสาหกรรม รัฐบาลและกองทัพเรือดูเหมือนจะเป็นความคิดที่มีประโยชน์อย่างมากทีเดียว ภาคอุตสาหกรรมที่จำเป็นต้องปฏิบัติตามระเบียบ อันเป็นผลมาจากการแข่งขันในตลาดได้ก่อให้เกิด “แนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด” ในทุก ๆ ด้านของเศรษฐกิจทางทะเล มีเพียงภาคอุตสาหกรรมเท่านั้นที่สามารถเชื่อมสัมพันธภาพที่จริงจังยั่งยืนกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ รวมถึงการขนส่งทางทะเลทั่วโลก อุตสาหกรรมมีส่วนช่วยจัดเตรียมความเชี่ยวชาญ อุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ ที่จำเป็นและในบางกรณียังมีส่วนจัดหาผู้คนที่กองทัพเรือต้องการอีกด้วย ภาคอุตสาหกรรมยังมีส่วนช่วยชี้แนะทั้งฝ่ายกองทัพเรือและฝ่ายรัฐบาล ตัวอย่างเช่น เทคโนโลยีและกระบวนการปฏิบัติงานที่มีส่วนในการต่อเรือ *Sovereign Maersk* ที่ได้กล่าวถึงไปแล้วข้างต้นนั้นทำให้เรือลำนี้มีความสามารถในการแล่นได้เร็วถึง 25 นอต (อัตราความเร็วของเรือลำนี้เทียบได้กับความเร็วของคนที่กำลังเล่นสกีน้ำเลยทีเดียวน) สามารถบรรทุกตู้สินค้า

ขนาด 20 ฟุต ได้มากถึง 6,600 ตู้ โดยใช้ลูกเรือปฏิบัติงานเพียง 15 นายเท่านั้น แน่นนอนว่าสิ่งนี้ย่อมชี้แนะความคิดดี ๆ และมีประโยชน์ต่อบรรดาสถาปนิกของกองทัพเรือเป็นอย่างมาก บริษัทอย่างเช่น เฟดเอ็กซ์ (Federal Express หรือ FEDEX) นับว่ามีบทบาทสำคัญในการช่วยชี้แนวทางให้กับระบบโลจิสติกส์ของกองทัพ ในสถานการณ์ที่เอื้ออำนวยแล้ว บริษัทที่ทำหน้าที่คุ้มกันการค้ำทางทะเลยังสามารถใช้ความเชื่อมโยงทางการค้า (รวมถึงข้อตกลงในการประกอบชิ้นส่วนภายในประเทศ ความร่วมมือในการออกแบบและการผลิต) ให้มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง สำหรับประเทศที่กำลังเผชิญกับการต่อสู้ดิ้นรนอยู่ในขณะนี้ ประสบการณ์ของญี่ปุ่นในศตวรรษที่ 20 คงจะเป็นแรงบันดาลใจได้เป็นอย่างดี ประการแรก จะเห็นได้จากการสร้างเรือรบผิวน้ำ (surface combatant) และในยุคต่อมาได้มีการจัดตั้งกองกำลังอากาศยาน (naval aviation) ถึงแม้ว่าญี่ปุ่นจะขาดแคลนทรัพยากรในหลาย ๆ ด้าน แต่ก็ยังสามารถสร้างกำไรและพัฒนาไปได้เร็วกว่าประเทศอื่น ๆ หลายต่อหลายประเทศ

สำหรับบทบาทของกองทัพเรือแล้ว กองทัพเรือจำเป็นต้องยืนหยัดอยู่เคียงข้างอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทะเล ทั้งยังต้องพยายามดำเนินการตามข้อเรียกร้องของรัฐบาลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์ด้านการเงิน การมองว่าอุตสาหกรรมเป็นเสมือนศัตรูที่เราต้องดีให้แตกย่อยยับไปด้วยการใช้มาตรการในการต่อรองถึงขีดสุดนั้น ย่อมนำมาซึ่งความล้มเหลวในภายภาคหน้าอย่างแน่นอน กองทัพเรือจำเป็นต้องกำหนดให้ชัดเจนลงไปว่าเรือขนส่งสินค้าประเภทใดที่จำเป็นต้องใช้ในยามที่เกิดวิกฤตการณ์ และยังคงจำเป็นต้องคอยรักษาสัมพันธภาพที่ดีกับบรรดาเจ้าของเรือเพื่อจะสามารถติดตามเรือที่พวกเขาต้องการนำมาใช้ และเพื่อจะได้หาข้อมูลเกี่ยวกับเรือลำดังกล่าวไว้ล่วงหน้า และมีรายละเอียดเกี่ยวกับคุณลักษณะได้อย่างครบถ้วนเพื่อช่วยให้การลำเลียงขนส่งหรือการปรับเปลี่ยนใด ๆ เป็นไปได้ง่ายยิ่งขึ้น

ในเวลาที่ไม่ได้มีส่วนสร้างศักยภาพดังที่กองทัพเรือต้องการ (ตัวอย่างเช่น จำนวนเรือโร-โรที่จำเป็น หรือการทำวิจัยเชิงลึกในประเด็นที่ไม่เกี่ยวกับการค้า) กองทัพเรือจำเป็นต้องลงทุนในค่าใช้จ่ายด้านเหล่านี้เอง (โดยอาศัยความร่วมมือกับองค์การอย่างเช่น หน่วยบัญชาการลำเลียงพลและสัมภาระทางทะเลของสหรัฐฯ หรือ

United States' Military Sealift Command) แม้ว่าการทำเช่นนี้จะหมายถึงกองทัพเรือมีจำนวนเรือรบเคลื่อนเร็วขนาดเล็กและเรือดำน้ำน้อยลงก็ตาม

4.7 เครื่องมืออื่น ๆ ที่เสริมสร้างให้เกิดสมุททานุภาพ

สุดท้ายนี้ เราจะหันมาให้ความสำคัญกับแหล่งที่มาของสมุททานุภาพอีกแหล่งหนึ่งที่นักยุทธศาสตร์มักละเลยและไม่เห็นถึงความสำคัญอยู่บ่อยครั้ง (ยกเว้นเสียแต่ในกรณีของชาร์ลส์ คอลเวลล์ (Charles Callwell) ที่เราจะได้กล่าวถึงในลำดับต่อไป) ซึ่งได้แก่บทบาทของเหล่าทัพอื่นในการเสริมสร้างสมุททานุภาพ

แสนยานุภาพทางบก

ไม่น่าแปลกใจที่กองทัพบกจำเป็นต้องมีอาวุธยุทธโธปกรณ์และมีการจัดวางกำลังพลที่มีประสิทธิภาพหากพวกเขาจะสามารถนำโอกาสของการเป็นฝ่ายได้เปรียบจากสมุททานุภาพมาใช้ให้เกิดประโยชน์ สิ่งที่เห็นได้ชัดที่สุดก็คือกองทัพบกจะต้องมีความ “คล่องตัว” เพื่อให้การลำเลียงกำลังพลดำเนินไปได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว กองทัพบกยังจำเป็นต้องตระหนักเป็นอย่างดีถึงระเบียบวินัยและหน้าที่ที่พวกเขาพึงดำเนินการในการเดินทางทางทะเล กองทัพในยุคสมัยปัจจุบันหลายต่อหลายกองทัพมีการพัฒนาแนวคิดและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติการประเภทนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเหมาะสมกับการปฏิบัติการในต่างแดนที่มีการให้ความสำคัญมากเป็นพิเศษอยู่ในขณะนี้ ด้วยเหตุผลดังกล่าว กองทัพบกจึงมีแนวโน้มว่าจะมีความคิดไปในแนวทางเดียวกับหน่วยนาวิกโยธินของสหรัฐฯ (US Marine Corps) (ซึ่งทำให้หน่วยนาวิกโยธินของสหรัฐฯ รู้สึกตื่นตระหนกเป็นอันมากกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ด้วยเช่นกัน)

อย่างไรก็ตาม ผลในทางตรงกันข้ามอาจเกิดขึ้นได้เช่นกัน กล่าวคือกองทัพบกเองก็ได้เข้าไปมีส่วนร่วมเกื้อหนุนสมุททานุภาพและการปฏิบัติการที่มีประสิทธิภาพของกองทัพเรือ ดังที่เราจะได้เห็นอยู่เสมอว่าชาร์ลส์ คอลเวลล์เป็นนักยุทธศาสตร์เพียงไม่กี่คนที่ศึกษาในประเด็นนี้อย่างจริงจัง หากพิจารณาถึงจำนวนครั้งที่กองทัพบกได้มีส่วนปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือในด้านนี้แล้ว ผลที่ได้ก็นับว่าน่าประหลาดใจอยู่มิใช่น้อย

แน่นอนว่าไม่มีสิ่งใดแปลกใหม่แต่อย่างใด เช่น พระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราช (Alexander the Great) มีกองทัพบกที่แข็งแกร่งมาก แต่กองทัพเรือของพระองค์กลับไม่ได้เป็นเช่นเดียวกันนี้ อย่างไรก็ตาม การจะมีชัยชนะเหนือเปอร์เซียได้นั้น พระองค์จำเป็นต้องมีแสนยานุภาพที่ยิ่งใหญ่เหนือทะเลเมดิเตอร์เรเนียน และการจะมีแสนยานุภาพเช่นนี้ได้ขึ้นอยู่กับความสามารถของกองทัพเรือของพระองค์ พระองค์จึงต้องหันไปเน้นการปฏิบัติการบนบกแทนที่ และปฏิบัติการเช่นนั้นซ้ำ ๆ อยู่หลายครั้ง ซึ่งในที่สุดพระองค์ก็สามารถทำลายฐานทัพเรือของเปอร์เซียลงได้ที่ละแห่ง จนกระทั่งเปอร์เซียมีอันต้องสูญเสียการครองทะเลในแถบทะเลเมดิเตอร์เรเนียน โดยที่พระองค์ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติการรบทางเรือเลยแม้แต่ครั้งเดียว ตัวอย่างในยุคสมัยต่อมา อาจเห็นได้จากตัวอย่างของกองทัพญี่ปุ่นที่เดินทัพทางบกไปยังฐานบัญชาการของรัสเซียที่พอร์ต อาร์เธอร์ (Port Arthur) ในสมัยสงครามรัสเซีย-ญี่ปุ่น (Russo-Japanese War) ระหว่างปี ค.ศ.1904-05 มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้คอร์เบตต์ตระหนักถึงความมีส่วนส่งเสริมซึ่งกันและกันระหว่างสมุททานุภาพและแสนยานุภาพทางบก รวมถึงการทำให้สมุททานุภาพของรัสเซียในฝั่งตะวันออกอ่อนกำลังลง ไม่ว่าจะเกิดเหตุการณ์ใด ๆ ขึ้นที่ทะเลก็ตาม สี่สิบปีต่อมา กองทัพรัสเซียได้ปฏิบัติการเช่นเดียวกันนี้ แม้ว่าในครั้งนี้จะเป็นการทำสงครามกับเยอรมนีก็ตาม

การเดินทัพบุกไปยังเวอรั่มัค (Wehrmacht) ในระหว่างปี ค.ศ.1941-42 ยิ่งชี้ให้เห็นว่าสภาพโซเวียตตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบด้านภูมิศาสตร์ทางทะเลยิ่งขึ้นไปอีก โดยเห็นได้จากการบุกไปยึดเมืองท่าอย่าง เช่น เมืองริกา (Riga) ในทะเลบอลติก และเมืองโอเดสซา (Odessa) และเมืองเซบาสโตโพล (Sebastopol) ในทะเลดำ แต่นับจากปี ค.ศ.1943 เป็นต้นมา เหตุการณ์ก็กลับกลายเป็นตรงข้ามกันจากการที่กองทัพแดงเดินทัพบุกไปยังทิศตะวันตก ยึดดินแดนต่าง ๆ ที่เคยเสียไปกลับคืนมาได้อีกครั้ง กองทัพแดงได้เปลี่ยนลักษณะภูมิศาสตร์ทางทะเลของรัสเซียให้กลับมาเอื้อประโยชน์ต่อตนเองได้อีกครั้ง และทำให้กองทัพเรือของตนมีความแข็งแกร่งขึ้นมาใหม่ได้จากการปฏิบัติการหลาย ๆ ครั้ง ไม่ว่าจะเป็นการบุกไปประชิดกับชายแดนของเดนมาร์ก เดินทัพผ่านฟินแลนด์ทางตอนเหนือมาจนถึงทางเหนือของนอร์เวย์ บุกไปยึดโรมาเนียและบัลแกเรีย เดินทัพไปยังเกาหลีตอนเหนือ ยึดซัคคาลิน (Sakhalin) และหมู่เกาะคูริล (Kurile Islands) เป็นต้น

การปฏิบัติการที่กล่าวมาข้างต้นนี้ชี้ให้เห็นว่าทฤษฎียุทธศาสตร์ของมาฮานที่ว่า สมุทธานุภาพเป็นวิธีการที่อิทธิพลเกิดมาจากการปฏิบัติการใด ๆ บนชายฝั่งนั้นบางทีก็ไม่เป็นเช่นนั้นเสมอไป ประวัติความเป็นมาทางทะเลของรัสเซียที่มีทั้งดีและร้ายเป็นหลักฐานที่ชี้ให้เห็นเป็นอย่างดีว่าสมุทธานุภาพของประเทศอาจกำหนดหรือขึ้นอยู่กับความสำเร็จหรือความล้มเหลวของกองทัพได้อย่างไร

แสนยานุภาพทางอากาศ

ก่อนที่เราจะได้กล่าวถึงความเกี่ยวข้องว่าด้วยแสนยานุภาพทางอากาศที่มีต่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติการทางเรือ เราจำเป็นต้องอธิบายคำจำกัดความของคำบางคำเสียก่อนเป็นลำดับแรก ในที่นี้คำว่า “แสนยานุภาพทางอากาศ” ไม่ได้หมายรวมถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวกับทางอากาศใด ๆ ของกองเรือรบและการบินที่มีฐานบัญชาการอยู่บนบก ซึ่งองค์ประกอบสองอย่างนี้จะเป็นองค์ประกอบที่ใช้เพื่อจุดประสงค์ในการปฏิบัติการทางเรือโดยเฉพาะ ซึ่งเราจะได้กล่าวถึงองค์ประกอบเหล่านี้ในบทต่อไป

แสนยานุภาพทางอากาศมีบทบาทเกื้อหนุนการปฏิบัติการทางเรือเป็นอย่างมาก แม้ว่าในบางคราวแสนยานุภาพทางอากาศอาจได้รับการพิจารณาว่าเป็นคู่แข่งของสมุทธานุภาพมากกว่าจะเป็นมิตรที่เอื้อประโยชน์ต่อกันก็ตาม

แสนยานุภาพทางอากาศได้รับการพิจารณาว่าเป็นคู่แข่งเนื่องจากสามารถปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นภารกิจและความรับผิดชอบของกองทัพเรือแต่เพียงผู้เดียว ดังนั้น ในสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง กองทัพอากาศของคู่ต่อสู้ทั้งสองฝ่ายต่างปฏิบัติการครั้งสำคัญ ๆ เพื่อต่อต้านกองกำลังทางทะเลของคู่ต่อสู้ในแถบน่านน้ำของทวีปยุโรป คู่ต่อสู้ทั้งสองฝ่ายต่างสกัดกั้นการขนส่งทางทะเลของอีกฝ่าย และเมื่อใดก็ตามที่ทั้งสองฝ่ายเคลื่อนทัพเข้ามาอยู่ในรัศมีใกล้ ๆ กัน พวกเขาต่างก็มุ่งทำลายกองกำลังทางทะเลของอีกฝ่ายให้พินาศไปด้วยเช่นกัน นอร์เวย์ ดังเคิร์กและครีตต่างก็ผ่านประสบการณ์การทำสงครามทั้งทางทะเลและอากาศมานับครั้งไม่ถ้วน โดยที่กองกำลังทางทะเลของพวกเขาต่างประสบกับความสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่เทียบได้กับการบุกไปสูรรบทางบกครั้งสำคัญ ๆ เลยทีเดียว กองทัพอากาศของเยอรมนี (Luftwaffe) ไม่ยอมให้ศัตรูมีอิสระในการปฏิบัติการตามอำเภอใจทางทะเลได้ และยังคงอยุ่ให้การสนับสนุนการ

ปฏิบัติการทางเรือของประเทศพันธมิตร ด้วยเหตุนี้ กองทัพอากาศของเยอรมนีในการทำสงครามครั้งนี้จึงต้องปฏิบัติการเหมือนกับเป็นกองทัพเรือ และสามารถพิจารณาได้ว่า กองทัพอากาศเป็นองค์ประกอบที่สำคัญองค์ประกอบหนึ่งของสมุททานุภาพของเยอรมนี ตัวอย่างอีกหลาย ๆ ตัวอย่างอาจเห็นได้จากสมัยสงครามแปซิฟิก เช่น การทำสงครามแห่งทะเล บิสมาร์ค (Battle of the Bismarck Sea) ในเดือนมีนาคม ค.ศ.1943 กองเรือโจมตีของญี่ปุ่นที่มีจุดหมายปลายทางอยู่ที่นิวกินีถูกปราบจนอ่อนกำลังโดยแสนยานุภาพทางอากาศที่ประเทศพันธมิตรต่างรวมกำลังร่วมกัน และอาจเรียกได้ว่า แสนยานุภาพทางอากาศในการปฏิบัติการครั้งนี้ได้ช่วงชิงภารกิจของกองทัพเรือในการต่อต้านการโจมตีไปจนหมดสิ้นเลยทีเดียว

แสนยานุภาพทางอากาศอาจได้รับการพิจารณาได้ว่าเป็นเสมือนพันธมิตรด้วยการคอยให้ความช่วยเหลือกองทัพเรือในการทำสงคราม RAF Bomber Command (bomber command คือหน่วยบินทั้งระเบิดทางยุทธการของกองทัพอากาศ) แห่งกองทัพอากาศมีบทบาทสำคัญยิ่งในการช่วยให้ฝ่ายพันธมิตรมีชัยชนะในการปฏิบัติที่มหาสมุทรแอตแลนติก ผูกบินของกองทัพอากาศโจมตีต่อเรืออยู่ที่เบอร์เมนและแอมบูร์ก โรงงานที่ผลิตชิ้นส่วนพิเศษให้กับเรืออยู่ อย่างเช่น โรงงานเซส (Zeiss) ที่เดรสเดน (Dresden) ที่เป็นผู้ผลิตกล้องส่องเห็นอิมวี่น้ำเรือสินค้าและเกราะป้องกันเรือดำน้ำจากการถูกโจมตีที่เซนต์ นาแซร์ (St Nazaire) และลา ปาลลิช (La Pallice) นอกจากนี้ ยังมีการลอบวางระเบิดเป็นวงกว้าง โดยทั่วไปแล้ว บอมเบอร์ คอมมานด์ได้ปฏิบัติการโจมตีกองเรือที่อยู่บนผิวน้ำของเยอรมนีมาแล้วนับครั้งไม่ถ้วน เริ่มตั้งแต่การปฏิบัติการตอนกลางวันในช่วงฤดูใบไม้ร่วงของปี ค.ศ.1939 และสิ้นสุดลงที่การทำลายล้างกองพันทหารของเยอรมนีที่ยังรอดชีวิตอยู่ในทะเลบอลติกจนสิ้นซากในช่วงสัปดาห์ท้าย ๆ ของการทำสงคราม หากมีผู้ใดโต้แย้งในประเด็นที่ว่าปฏิบัติการทางอากาศส่งผลต่อการทำสงครามทางเรือเช่นไรบ้าง ก็คงจะมีแต่เพียงประเด็นว่าการปฏิบัติการอาจดำเนินไปได้ในหลากหลายรูปแบบมากกว่านี้ หากกองทัพให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์ที่แตกต่างกันออกไปจากที่เป็นอยู่ คงมีคนเพียงไม่กี่คนที่จะโต้แย้งว่าการปฏิบัติการทางอากาศมีส่วนเกื้อหนุนปฏิบัติการทางเรือเป็นอย่างมาก และในปัจจุบันนี้ คงยังมีคนน้อยลงไปอีกที่จะคิดว่าเครื่องบินรบที่ทันสมัยสามารถปฏิบัติการเช่นนั้นได้จริง

การปฏิบัติการร่วม (joint operations)

ความแตกต่างระหว่างทะเล อากาศ บกซึ่งที่จริงแล้วก็คือแสนยานุภาพในด้านพื้นที่นั้นเป็นประเด็นที่เข้าใจได้ยากมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ ข้อโต้แย้งระหว่างฝ่ายที่ช่วยปฏิบัติการฝ่ายต่าง ๆ ว่าใครควรเป็นเจ้าของพื้นที่ในการปฏิบัติการนั้นกลายเป็นเรื่องที่ไร้ประโยชน์ ประเด็นดังกล่าวนี้ผนวกกับความจำเป็นทางยุทธศาสตร์ในการร่วมมืออย่างใกล้ชิดในการปฏิบัติการยังต่างแดนนั้นได้นำไปสู่ความสนใจในการปฏิบัติการร่วมมากยิ่งขึ้น หรือที่สหรัฐฯ เรียกว่า “การปฏิบัติการร่วม”

แน่นอนว่าแนวคิดเช่นนี้ไม่ใช่แนวคิดใหม่ การเน้นเรื่อง “แนวปฏิบัติในการใช้ยุทธโศปกรณ์ร่วม” เป็นคุณลักษณะของกองกำลังของสหภาพโซเวียตในสมัยสงครามเย็น สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพภูมิศาสตร์ของรัสเซียดังที่เราได้อธิบายไปแล้วข้างต้น “ความร่วมมือระหว่างกองทัพบกและกองทัพเรือในการดินรนต่อสู้เพื่อบุกเข้าไปยังดินแดนของคู่ต่อสู้มันได้กลายเป็นเหตุการณ์ที่ประวัติศาสตร์ทางทะเลของรัสเซียจะต้องจารึกไว้ และได้ทำให้เหตุการณ์ประวัติศาสตร์ดังกล่าวนี้เป็นสิ่งที่ขัดแย้งกับแนวคิดของมาซานอย่างสิ้นเชิงเลยทีเดียว”

วิธีปฏิบัติเช่นนี้ผนวกกับทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดได้ทำให้รัสเซียตระหนักถึงความเป็นจริงและนำไปใช้วางแผนการปฏิบัติการทางเรือของตน นายพลส่วนใหญ่ของรัสเซียเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่าพวกเขาควรยึดถือและปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ทะเลแต่เพียงอย่างเดียว ในตอนที่ 3.2 เราได้เรียนรู้แนวคิดของพลเรือเอกเชอร์นาวิน (Admiral Chernavin) ซึ่งเป็นผู้ที่มารับตำแหน่งต่อจากกอร์ชคอฟในฐานะ ผู้บัญชาการสูงสุดของกองทัพเรือ ด้วยเหตุดังกล่าว ความขัดแย้งระหว่างพฤติกรรมของรัสเซีย รวมถึงความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ (โดยเฉพาะอย่างยิ่งกองทัพเรือและกองทัพอากาศ) ที่เกิดขึ้นในสหรัฐฯ ในช่วงทศวรรษ 1940 หรือในอังกฤษในช่วงทศวรรษ 1950 และ 1960 ในเวลาให้การให้ความช่วยเหลือปฏิบัติการต่างมีความสำคัญอย่างยิ่งกับทั้งสองฝ่าย เหตุการณ์เช่นนี้จึงไม่ใช่สิ่งที่น่าแปลกใจมากไปกว่านี้อีกแล้ว

อย่างไรก็ตาม ไม่น่าแปลกใจเลยว่าย่อมเกิดความตึงเครียดระหว่างฝ่ายปฏิบัติการทั้งสอง เพราะทั้งกองทัพเรือและกองทัพอากาศต่างก็ปฏิบัติการในสภาพการณ์ที่แตกต่างกัน และเนื่องจากทรัพยากรมีอยู่อย่างจำกัด ทั้งสองฝ่ายจำเป็นต้องแข่งขันกันอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่พวกเขาต้องการ ยิ่งไปกว่านี้ ประสบการณ์ที่ผ่านมาของการให้ความช่วยเหลือในการปฏิบัติการของทั้งสองฝ่ายยังมีความแตกต่างกัน และนี่ก็เป็นเพราะกองทัพทั้งสองต่างมีแนวคิดด้านยุทธศาสตร์ที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งอาจเห็นได้จากคำกล่าวดังต่อไปนี้

“เราต่างก็พูดกันคนละภาษา ตัวอย่างเช่น หากท่านขอให้กองทัพเรือให้ “การคุ้มกันอาคารแห่งหนึ่ง” พวกเขาจะ “ปิดไฟและใส่กลอนประตู” กองทัพบกจะเข้าไปยึดพื้นที่ดังกล่าวและไม่ปล่อยให้ผู้ใดสามารถเข้าไปข้างในอาคารแห่งนั้นได้ หน่วยนาวิกโยธินจะโจมตี ยึดอาคารนั้นและจุดไฟรอบ ๆ อาคารเพื่อกันไม่ให้ศัตรูเข้ามาได้ ในขณะที่กองทัพอากาศคงจะเข้าอาคารนั้นเป็นเวลา 3 ปีด้วยความหวังว่าจะซื้ออาคารแห่งนั้นในภายภาคหน้า”

ในความเป็นจริงแล้ว มีผู้โต้แย้งว่าความขัดแย้งในการช่วยปฏิบัติการเช่นนี้นับว่าเป็นสิ่งที่ดี เพราะจะเป็นหลักประกันที่ดีว่าได้มีการพิจารณาทางเลือกทุก ๆ ทางอย่างรอบคอบมาเป็นอย่างดีแล้ว และยังถือเป็นการบ่งชี้ทางเลือกเพื่อช่วยในการตัดสินใจให้กับผู้วางแผนนโยบายอีกด้วย ความรู้สึกที่จะต้อง “เอาชนะเหล่าทัพอื่น” ให้ได้นั้น นับว่าเป็นสิ่งที่ดีสำหรับความรู้สึกเป็นพวกพ้องเดียวกัน ซึ่งไม่เพียงแต่ใช้ได้กับการแข่งขันกีฬาเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่โดยทั่วไปแล้ว ยังใช้ได้ผลดีเป็นพิเศษในยามที่ไม่ได้มีศัตรูคนเดียวกันอยู่ในดินแดนที่เราจำเป็นต้องทุ่มเทพลังกำลังลงไป ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้เอง จึงได้เกิด “ความรู้สึกมีส่วนร่วม” เป็นอย่างมากในการปฏิบัติการร่วม และในความเป็นจริงแล้ว อาจเกิดความรู้สึกต่อต้านต่อแนวคิดเช่นนี้เป็นอย่างมากด้วยเช่นกัน ความเห็นของผู้บัญชาการกองทัพเรือสหรัฐฯ พลเรือเอกเจมส์ วัตคินส์ (Admiral James Watkins) ต่อร่างกฎหมายโกลด์วอเตอร์-นิโคลส์ (Goldwater-Nichols Act) ในปี ค.ศ.1986 มีดังนี้ “พวกท่านทราบหรือไม่ว่าร่างกฎหมายฉบับนี้เป็นสิ่งที่เลวร้ายมาก เพราะร่างกฎหมายนี้ไม่ได้มีคุณลักษณะที่บ่งบอกความเป็นชาวอเมริกันของพวกเราแม้แต่นิดเดียว” ความรู้สึกต่อต้านเช่นนี้ท่ามกลางความปรารถนาให้มีการปฏิบัติการร่วมกันนั้นมีส่วนทำให้การดำเนินการต่าง ๆ ที่ยากลำบากอยู่แล้วนั้นเป็นไปได้ยากยิ่งกว่าเดิม เหตุผลของความรู้สึก

ต่อต้านดังกล่าวนี้แตกต่างกันออกไปในแต่ละประเทศ ตัวอย่างเช่น ที่อินเดียได้มีการสื่อสารการดำเนินการเช่นนี้ออกไปให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ มีการจัดตั้งหน่วยงานคุ้มกันแบบบูรณาการภายใต้ผู้บังคับบัญชาคนเดียวกัน หน่วยงานต่าง ๆ จึงมีศูนย์กลางบัญชาการร่วมกัน อีกทั้งศูนย์บัญชาการกำลังร่วมถาวร (Permanent Joint Force Headquarters หรือ PJHQ) รวมถึงแนวคิดที่ว่าด้วยระเบียบปฏิบัติที่สอดคล้องกัน ยังได้รับความนิยมและมีการนำมาใช้กันอย่างแพร่หลายมากขึ้น ในอีกทางหนึ่ง ทั้งกองทัพเรือและกองทัพอากาศยังคงกังวลว่าในอนาคตกองทัพบกจะมีส่วนครอบงำการดำเนินการทั้งหมดแต่เพียงฝ่ายเดียว ยิ่งไปกว่านั้น ในอันที่จะแน่ใจได้ว่าจะมีการควบคุมและใช้อำนาจกองกำลังที่อินเดียมีอยู่ไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสมแล้ว กระทรวงกลาโหมของอินเดียจึงดำเนินการภายใต้การกำกับดูแลของข้าราชการฝ่ายพลเรือนและบรรดานักการเมือง ความคิดที่ว่าอินเดียควรมีหน่วยงาน ๆ หนึ่งที่มีอำนาจสั่งการแต่เพียงผู้เดียวนั้นยังคงทำให้หลายฝ่ายกังวลอยู่ไม่ใช่น้อย

แม้กระนั้นก็ตาม แรงผลักดันอันนำไปสู่การปฏิบัติความร่วมมือยังคงดำเนินต่อไปด้วยเหตุผลหลัก 2 ประการด้วยกัน ประการแรกก็คือความรู้สึกโดยทั่ว ๆ ไปว่าช่องว่างระหว่างทรัพยากรและความทุ่มเทที่นานาประเทศต้องเผชิญอยู่นั้นคงไม่สามารถมาเชื่อมต่อกันได้อย่างแน่นอนหากการแข่งขันระหว่างกองทัพต่าง ๆ ยังทำให้เกิดการปฏิบัติงานซ้ำซ้อนโดยเปล่าประโยชน์ ความเห็นเช่นนี้เป็นความจริงไม่ว่ากองกำลังจะมีขนาดใหญ่เพียงใดก็ตาม อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่หลายประเทศกำลังประสบอยู่ในขณะนี้ก็คือการขาดแคลน “purple centre” ในการขับเคลื่อนการดำเนินการดังกล่าวให้รัดหน้าไปได้แม้ว่าจะมีฝ่ายที่ต่อต้านอยู่ก็ตาม สิ่งนี้อาจช่วยสร้างความแตกต่างก็คือประสบการณ์ในด้านบวกและแรงจูงใจที่ได้รับจากการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสิ่งนี้ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติการณ์ที่มีประสิทธิภาพ ในกรณีของอินเดีย แรงจูงใจก็คือความล้มเหลวที่เห็นได้อย่างชัดเจนและนำมาซึ่งอันตรายของการปฏิบัติการของหน่วยข่าวกรองของกองทัพที่ไม่สามารถตรวจสอบว่าศัตรูได้รุกล้ำเข้ามาจนถึงบริเวณคาร์กิล (Kargil) ของแคว้นแคชเมียร์ (Kashmir) ในปี ค.ศ.1999 ได้เป็นผลสำเร็จแล้ว

แรงจูงใจเช่นเดียวกันนี้ยังสามารถนำมาปรับใช้ได้กับสหรัฐฯ ในเวลาที่มีความคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติการร่วมนั้นยังไม่พัฒนาไปก้าวหน้าเทียบเท่ากับอังกฤษ และบางทีอาจเป็นเพราะในสหรัฐฯ นั้น หน่วยงานแต่ละหน่วยงานสามารถปฏิบัติการกิจของตนให้เป็นผลสำเร็จได้โดยไม่จำเป็นต้องร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม ได้มีการยอมรับกันโดยทั่วไปว่าแม้แต่ความสำเร็จในการปฏิบัติการ Desert Storm ในปี ค.ศ.1991 นั้น ความผิดพลาดอย่างรุนแรงก็ยังคงปรากฏให้เห็นเด่นชัด ซึ่งสาเหตุของความผิดพลาดเหล่านี้ ล้วนมีที่มาจาก การขาดความร่วมมือและประสานงานที่ดีนั่นเอง โดยเห็นได้ชัดจาก ประเด็นทั้งสองดังต่อไปนี้

- *การปฏิบัติการทางอากาศ* มีความแตกต่างกันกันในเรื่องความคิดเห็นและวิธีปฏิบัติเป็นอย่างมากระหว่างกองทัพอากาศและกองทัพเรือของสหรัฐฯ กองทัพเรือมักคิดว่าความคิดเห็นและความต้องการของฝ่ายตนถูกเพิกเฉยและไม่ได้รับการตอบสนองอยู่บ่อยครั้ง (ตัวอย่างเช่น ในการให้ความช่วยเหลือทางอากาศและการตั้งรับการโจมตีทางอากาศของอิรักนั้น กองทัพเรือต้องการทำลายกองกำลังของอิรักให้สิ้นซากในขณะที่กองทัพอากาศต้องการเพียงแค่นำให้อีกฝ่ายไม่สามารถปฏิบัติการใด ๆ ได้) กองทัพอากาศเห็นด้วยกับการปฏิบัติการยุทธการย่อย (Air Tasking Order หรือ ATO) และให้ผู้บัญชาการรวบรวมทางอากาศ (Joint Force Air Component Commander หรือ JFACC) เป็นผู้บัญชาการรบมากกว่าจะเป็นผู้ประสานการปฏิบัติการ กองทัพเรือเร่งรัดให้ทำลายกองกำลังของศัตรูเพราะ “พวกเขากลัวว่าผู้บัญชาการทหารอากาศจะไม่เข้าใจถึงการทำสงครามในทะเลและสั่งให้กองกำลังทางเรือและทางอากาศโจมตีเข้าไปยังดินแดนของศัตรูในเวลาสำคัญ ๆ และทำให้กองเรือรบปราศจากเรือที่จะคอยตั้งรับการโจมตีทั้งทางอากาศและทางบก” ด้วยเหตุผลทั้งหมดนี้ การที่ไม่ให้กองทัพเรือมีส่วนในการปฏิบัติการยุทธการย่อยในครั้งนี้ถือเป็นการละเลยการที่ไร้ประสิทธิภาพที่มีส่วนทำให้การสู้รบทางอากาศไม่ได้ผลดังที่คาดหมายว่าจะได้รับ

- การปฏิบัติการทางเรือ พลเรือโท มอซ (Admiral Mauz) รู้สึกดีว่าการปฏิบัติหน้าที่ของตนควรอยู่ที่ทะเล เขาจึงไม่เต็มใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับ พลเอกชวาร์สคอฟ (General Schwazkopf) ผู้บัญชาการเซ็นทรัลคอมมานด์ของสหรัฐฯ (Commander-in-Chief, United States Central Command) ที่กองบัญชาการปฏิบัติการร่วม (Joint Force Headquarters หรือ JFHQ) ในกรุงริยาด (Riyadh) และการทำเช่นนี้นับว่ามีส่วนทำให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติการในทะเลไม่มีประสิทธิภาพ และยังมีส่วนทำให้กองทัพเรือไม่สามารถรับมือกับการลอบวางระเบิดของอิรักที่ก่อให้เกิดความยุ่งยากนานปีการในเวลาต่อมา “พลเรือโทอาร์เธอร์รู้สึกไม่พอใจเป็นอย่างมากที่ พลเอกชวาร์สคอฟปฏิเสธไม่ยอมให้หน่วยบัญชาการกองทัพเรือของสหรัฐฯ (US Navy Forces Central Command) เข้าไปจัดการทุ่นระเบิดเหล่านั้น โดยพลเรือโท อาร์เธอร์ระบุว่าหากกองทัพเรือจับได้ว่าอิรักเป็นฝ่ายลอบวางระเบิดเช่นนั้นจริง ตนจะสังหารทหารอิรักเหล่านั้นทิ้งเสียโดยไม่รอถามความเห็นจากผู้ใด”

ตลอดช่วงทศวรรษ 1990 ที่เหลือและก้าวไปสู่ศตวรรษที่ 21 นั้น สหรัฐฯ ได้พยายามปรับปรุงประสิทธิภาพของการปฏิบัติการร่วมมาโดยตลอด ดังจะเห็นได้จากการที่สหรัฐฯ ได้คิดค้นอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ช่วยในการปฏิบัติการยุทธการร่วมขึ้นมา

- ระบบ กระบวนการและการติดต่อสื่อสารในการทำงานและแลกเปลี่ยนข้อมูลต่าง ๆ ร่วมกัน
- บุคลากรที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ
- ความไว้วางใจและความไว้นือเชื่อใจกัน
- อุดมการณ์ร่วมกัน
- โครงสร้างการควบคุมบัญชาการที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติการร่วม

วิธีการต่าง ๆ เหล่านี้หากถูกนำไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสมแล้วจะเป็นหลักประกันได้ถึงความร่วมมืออย่างใกล้ชิดในการปฏิบัติการ เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่การปฏิบัติการของทุกฝ่ายจะดำเนินไปอย่างเสมอภาค ปัญหาต่าง ๆ ที่ทุกฝ่ายกำลังเผชิญจะต้องได้รับการแก้ไข ยิ่งไปกว่านี้ “ความรู้สึกที่ว่าทุกฝ่ายจะต้องมีส่วนร่วมกับการ

ปฏิบัติการทุก ๆ ครั้ง” นั้นจะต้องกำจัดให้หมดสิ้นไป แทนที่จะเป็นเช่นนี้ เป้าหมายควรจะเป็นการคัดเลือกและหากเป็นไปได้ก็คือ จัดวางกำลังพลที่มีความเหมาะสมที่สุดสำหรับภารกิจที่กำลังเผชิญอยู่ในขณะนั้น

เห็นได้ชัดว่าการปฏิบัติการร่วมจะต้องมีลำดับชั้น ซึ่งโพครานท์ (Pokrant) ได้แยกแยะไว้ดังนี้

- *การลดความขัดแย้ง (Deconfliction)* เป้าหมายก็คือพยายามหลีกเลี่ยงการเข้าไปแทรกแซงการดำเนินการของผู้อื่น สิ่งนี้ทำได้ง่าย เช่น ด้วยการแบ่งเขตเส้นภูมิศาสตร์ในการปฏิบัติการของฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้มีความชัดเจน
- *การปฏิบัติการที่ประสานเป็นหนึ่งเดียว (Harmony of action)* ความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้มั่นใจได้ว่าเป้าหมายทุกอย่างดำเนินการอย่างถูกต้องเหมาะสมและมีการวางแผนรับมือเหตุการณ์ฉุกเฉินไว้เป็นอย่างดี
- *การใช้ยุทธโศปกรณ์ร่วม (Combined arms)* ความพยายามในการการใช้ยุทธโศปกรณ์ร่วมในการทำสงครามสมัยใหม่ หากเรามีระบบเพียงระบบเดียวก็อาจจะถูกทำลายลงได้โดยง่าย แต่ระบบที่ผสมผสานกันโดยแต่ละระบบจะช่วยแก้ไขจุดอ่อนหรือข้อผิดพลาดของระบบอื่น ๆ และยังช่วยเผยให้เห็นจุดอ่อนของฝ่ายคู่ต่อสู้จะช่วยให้กองกำลังที่กำลังทำสงครามอยู่นั้นปฏิบัติการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ไม่น่าแปลกใจนักที่ความสลับซับซ้อนในการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติการร่วมให้มีประสิทธิภาพนั้นจะเป็นเป้าหมายที่สำคัญยิ่งของผู้บัญชาการรบทุกฝ่ายในศตวรรษที่ 21 ความสำเร็จจะขึ้นอยู่กับว่าฝ่ายปฏิบัติการแต่ละฝ่ายมีความเชี่ยวชาญและรู้สีกภาคภูมิใจกับผลการทำงานภายใต้ขอบเขตความรับผิดชอบของตนเองหรือไม่ ระดับของความตึงเครียดระหว่างฝ่ายปฏิบัติการฝ่ายต่าง ๆ ควรได้รับการยอมรับในฐานะที่เป็นวิธีป้องกันที่จะไม่ให้ต่างฝ่ายต่างทำงานแยกจากกัน เนื่องจากการปฏิบัติการในแต่ละครั้งจะสำเร็จได้ก็ด้วยความร่วมมือของทุกฝ่ายมากกว่าจะมาจากฝ่ายใดเพียงฝ่ายเดียว ข้อเท็จจริงเช่นนี้ควรนำไปใช้กับการทำสงครามในทุกๆระดับ ไม่ว่าจะ เป็นระดับยุทธศาสตร์ ยุทธการหรือยุทธวิธีก็ตาม ตัวอย่างเช่น ในช่วงการปฏิบัติการ

Desert Storm เฮลิคอปเตอร์ที่ปล่อยออกจากเรือรบทั้งของอังกฤษและสหรัฐฯ สามารถกำจัดเครื่องบินจู่โจมเร็วของอิรักที่ประจันหน้าอยู่ได้เป็นผลสำเร็จ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะแสนยานุภาพของเครื่องบินรบที่อังกฤษและสหรัฐฯ มีเหนือกว่านั้นก็มีอิสระในการปฏิบัติการ ศักยภาพในการปฏิบัติการร่วมจึงได้กลายมาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งของสมุททานุภาพและประสิทธิภาพในการรบทางเรือ

การปฏิบัติการระหว่างประเทศ (coalition operations)

หมายถึงการปฏิบัติการร่วมกันระหว่างกองทัพเรือของฝ่ายพันธมิตร (และอาจหมายรวมถึงกองทัพอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน) ในฐานะที่เป็นหุ้นส่วนในการทำสงครามใดสงครามหนึ่ง ในที่นี้ จุดประสงค์จะอยู่ที่การเสริมสร้างประสิทธิภาพของกองทัพเรือในอันที่จะดำรงไว้ซึ่งเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ของประเทศ ในการปฏิบัติการระหว่างประเทศ เช่นนี้จะมีลำดับและขั้นตอนต่าง ๆ ในการร่วมมือเข้ามาเกี่ยวข้องเช่นกัน ความแตกต่างที่ชัดเจนระหว่าง “การปฏิบัติการร่วม” กับ “การปฏิบัติการระหว่างประเทศ” คือในการปฏิบัติการระหว่างประเทศนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแสวงหาความร่วมมือทางการเมืองเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างราบรื่น เราพบว่าแทบจะทุกครั้งที่คือปัญหาที่ยิ่งใหญ่ที่สุด และเป็นคุณลักษณะของกฎการใช้กำลังของกองกำลังที่ถูกส่งไปปฏิบัติการ การประสานการปฏิบัติการของกองกำลังเหล่านี้นับว่าเป็นปัญหาที่ยากที่สุดปัญหาหนึ่งของผู้บัญชาการรบ ซึ่งเราจะได้อธิบายโดยละเอียดต่อไปในบทที่ 8

ภารกิจของผู้บัญชาการรบก็คือการทำให้กองกำลังมีประสิทธิภาพ รวมถึงฉกในการปฏิบัติการรบ อาวุธยุทธโศปกรณ์และเซ็นเซอร์ต่าง ๆ เหตุการณ์ในสมัย Desert Storm ทำให้เห็นอย่างชัดเจนว่าความจำเป็น ความสลับซับซ้อนและข้อดีของการดำเนินการเช่นนี้มีอยู่อย่างแท้จริง เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1991 อิรักได้ยิงซีปนาวูทซิลค์เวิร์ม (Silkworm) มาที่กองกำลังอังกฤษ-อเมริกันที่มีฐานบัญชาการอยู่ที่เรือรบ *มิสซูรี* ซึ่งในเวลาดังกล่าว เรือลำนี้กำลังปฏิบัติการอยู่บริเวณตอนเหนือของอ่าวเปอร์เซียในการให้ความช่วยเหลือเรือของกองทัพเรือที่ทำหน้าที่ค้นหาและทำลายทุ่นระเบิดเหนือชายฝั่งคูเวตไปเพียงเล็กน้อย เรือ HMS *กลอสเตอร์* (HMS Gloucester) จับเป้าซีปนาวูทซิลค์เวิร์มได้ และได้ส่งสัญญาณเตือนไปยังเรือทุกลำที่อยู่ในบริเวณนั้น เรือสหรัฐฯ สองลำคือ

มิสซูรีและจาร์เรตต์ (Jarrett) จึงได้รับยิงพลุสัญญาณและเป่าลวงเพื่อหลอกล่อและสกัดชีพนาวุธลูกนี้ให้เปลี่ยนทิศทาง หากแต่เรือรบของอังกฤษไม่ได้ทำเช่นเดียวกันนี้ หลังจากกองทัพเรืออังกฤษได้รับบทเรียนจากการปฏิบัติการที่ฟอล์กแลนด์ ขณะที่พวกเขาได้เห็นชีพนาวุธเอ็กซ์เซต (Exocet) กำลังพุ่งตรงผ่านก้อนเมฆมาและมีเป้าหมายอยู่ที่การทำลายล้างเรือเดินสมุทรแอตแลนติก คอนเวเยอร์ (Atlantic Conveyor) ให้สิ้นซากลงไปในนั้น กองทัพเรืออังกฤษย่อมพิจารณาว่าชีพนาวุธเช่นนั้นเป็นสิ่งที่พวกเขาจะต้องทำลายและยิงทิ้งเสีย ไม่ใช่เพียงแค่ออกล่อให้เปลี่ยนทิศทาง ในความเป็นจริงแล้ว เรือ HMS *กลอสเตอร์* ได้จัดการยิงซิลค์แวร์์มได้เป็นผลสำเร็จ หากแต่เหตุการณ์ดังกล่าวนี้ได้อธิบายให้เห็นถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับกองกำลังที่ใช้อุปกรณ์แตกต่างกัน อีกทั้งมีขั้นตอนการทำงานและสมมติฐานที่แตกต่างกัน ทั้งยังไม่เคยทำงานร่วมกันมาก่อน ปัญหาที่มาจากความร่วมมือเช่นนี้ยังเกิดขึ้นกับกองทัพเรือแห่งชาติของประเทศ ๆ หนึ่งด้วยเช่นกัน แต่การปฏิบัติการทางเรือระหว่างชาติต่าง ๆ ที่ต่างก็ไม่มีควมคุ้นเคยกันนั้นยิ่งทำให้ปัญหาเช่นนี้ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น

ในทางทฤษฎีแล้ว วิธีแก้ปัญหานั้นอธิบายได้ไม่ยากนัก เพราะเป็นวิธีที่คล้ายกับการปฏิบัติการร่วมที่ได้ระบุถึงไปแล้วข้างต้น แต่ที่ยากก็คือการลงมือปฏิบัติให้เกิดขึ้นจริง การแก้ปัญหาก็ทำได้ง่ายที่สุดในขั้นตอนการลดความขัดแย้ง โดยที่ผู้บัญชาการรบจะทำหน้าที่สั่งการและรับผิดชอบการปฏิบัติการในพื้นที่ภูมิศาสตร์ที่กำหนดและมีขอบเขตชัดเจน และในขณะที่เดียวกันก็ปฏิบัติการสอดคล้องไปกับพันธมิตรของตนที่อยู่ในพื้นที่อื่น รวมถึงในพื้นที่ที่ไม่ได้มีผู้บัญชาการรบทางทะเลที่ถูกมอบหมายให้มารับผิดชอบในพื้นที่นั้น ๆ การผนวกรวมอย่างสมบูรณ์นั้นจะนำมาซึ่งผลดีนานัปการ แต่เป็นเรื่องยากที่จะทำเช่นนั้นให้เกิดขึ้นได้จริง

วิธีการในการร่วมมือทางทะเลระหว่างกองกำลังแห่งชาตินั้นมีอยู่หลายวิธีด้วยกัน วิธีการบางอย่างเห็นได้ชัดว่าเป็นวิธีการทางการเมืองและหมายรวมถึง การมองภัยคุกคามร่วมกัน ความรู้สึกรับผิดชอบในภาระหน้าที่และความเสี่ยงร่วมกัน เป้าหมายการปฏิบัติการที่สอดคล้องกัน ขอบเขตที่จำเป็นในการดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้และเหตุการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต เครื่องมือบางอย่างก็เป็นเครื่องมือ

ในระดับยุทธการ เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการสั่งการและควบคุมในระดับยุทธวิธี และระดับยุทธการ หลักนิยมและเอกสารที่ทุกฝ่ายใช้ร่วมกัน เช่น “ยุทธวิธีปฏิบัติการ (EXTACS)” ของนาโตการแลกเปลี่ยนข้อมูลและข่าวกรอง ภาพรวมในยุทธศาสตร์ที่เป็นหนึ่งเดียวกัน ความคิดเห็นต่อภัยคุกคามที่ทุกฝ่ายมีร่วมกัน กฎการเข้าใช้กำลังที่เหมือนกัน การจัดแบ่งกองกำลังให้ไปปฏิบัติการกิจที่ทุกฝ่ายเห็นชอบร่วมกัน เป็นต้น

เหนือสิ่งอื่นใด การปฏิบัติการระหว่างประเทศจำเป็นต้องอาศัยความคุ้นเคยจากประสบการณ์การปฏิบัติการในอดีตที่ผ่านมา รวมถึงแนวความคิดและจุดมุ่งหมายทางการเมือง แต่การทำเช่นนี้ไม่ใช่เรื่องง่าย ดังที่วินสตัน เชอร์ชิลล์ได้กล่าวไว้ครั้งหนึ่งว่า “ในการทำสงครามแทบจะเป็นไปไม่ได้เลยที่เราจะได้ทุกอย่างดังที่ตั้งความหวังไว้ ในการปฏิบัติการร่วมกับพันธมิตร เรามักพบว่าในบางคราว พวกเขาที่มีความคิดเป็นของตัวเองเช่นกัน”

ความตึงเครียดอาจเกิดขึ้นได้ในการปฏิบัติการระหว่างประเทศเช่นเดียวกับในการปฏิบัติการร่วม ซึ่งทำให้เกิดการโต้แย้งกันโดยใช้เหตุผล (dialectic) อันนำมาซึ่งแนวความคิดในการปฏิบัติการ ในทางกลับกัน ความตึงเครียดเช่นนี้ก็อาจสร้างความสับสนและความไร้ระเบียบได้ หากประเด็นต่าง ๆ ว่าด้วยความร่วมมือในการปฏิบัติการได้รับการแก้ไขได้เป็นผลสำเร็จมากยิ่งขึ้นเท่าใด การปฏิบัติการระหว่างประเทศก็จะมีส่วนช่วยให้การปฏิบัติการใด ๆ ในทะเลมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเท่านั้น

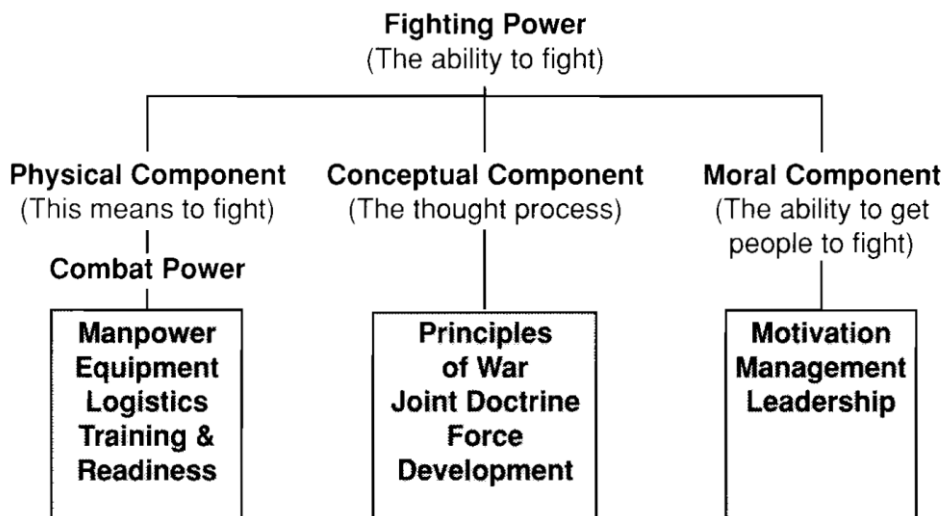
ไม่ต้องสงสัยเลยว่าสมุททานุภาพสามารถสร้างขึ้นมาได้จากการปฏิบัติการร่วม และผสมผสาน ในการปฏิบัติการ Enduring Freedom เครื่องบินบรรทุกน้ำมันของกองทัพอากาศอังกฤษเติมน้ำมันให้กับเครื่องบินเอฟ-14 ทอมแคตส์ (F-14 Tomcats) ระหว่างการเดินทางเหนือมหาสมุทรอินเดียและมุ่งหน้าไปยังอัฟกานิสถาน เมื่อไปถึงยังที่หมาย ผูกบินได้รับการชี้เป้าด้วยความช่วยเหลือของหน่วยปฏิบัติการพิเศษ โดยเป้าหมายเหล่านั้นได้ถูกซึ้มาก่อนล่วงหน้าโดยยานอากาศไร้คนขับพรีเดเตอร์ (Predator)

4.8 หลักนิยม

สหราชอาณาจักรได้แบ่งอำนาจการรบออกเป็น 3 องค์ประกอบด้วยกัน องค์ประกอบแรกก็คือองค์ประกอบด้านกายภาพ ที่มุ่งเน้นไปที่ยานรบ อาวุธ เช่นเซอร์ และศักยภาพในการจัดหาและนำสิ่งเหล่านี้มาใช้ให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด

องค์ประกอบที่สองคือองค์ประกอบด้านขวัญและกำลังใจ ความสามารถในการกระตุ้นให้ทหารออกไปสู้รบ ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่ว่าด้วยแรงจูงใจ ความเป็นผู้นำและการบริหารจัดการภายในกองทัพ

องค์ประกอบประการสุดท้ายคือองค์ประกอบด้านความคิด องค์ประกอบนี้จะช่วยบ่งชี้ว่าแสนยานุภาพในการสู้รบของกองทัพนั้นถูกนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด ซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการความคิดที่อยู่เบื้องหลังการปฏิบัติการทางเรือ ความสำคัญขององค์ประกอบด้านความคิดนี้ถือว่าเป็นหัวข้อสำคัญที่เราจะได้กล่าวถึงไว้ในบทสุดท้ายของหนังสือเล่มนี้

ภาพ 4.5 องค์ประกอบของอำนาจการรบ

หลักนิยมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในองค์ประกอบด้านความคิด ทั้งยังมีส่วน “ตัวคูณกำลังรบ (force multiplier)” ทำให้สามารถใช้กำลังที่มีอยู่ได้อย่างมี

ประสิทธิภาพมากที่สุดในเครื่องมือที่จำกัด เนื่องจากหลักนิยามจะช่วยสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความเป็นเอกภาพ ความแน่นอน และความสามารถในการคาดการณ์ล่วงหน้า เช่นเดียวกัน ความเข้าใจในหลักนิยามจะช่วยเอื้อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกับกองทัพบกและกองทัพอากาศ รวมถึงการปฏิบัติการที่ประสานเป็นหนึ่งเดียวของบรรดาพันธมิตรและทุกฝ่ายที่มีส่วนในการรบในทุกระดับของการทำสงคราม ประการสุดท้ายก็คือการให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักนิยามมีส่วนส่งเสริมแนวคิดที่ว่าด้วยจุดประสงค์และกระบวนการของการปฏิบัติการทางเรือในเวลาที่เกิดความสับสนวุ่นวาย ปัจจัยทั้งหมดนี้มีส่วนในการช่วยทำให้กองกำลังทางทะเลปฏิบัติการได้อย่างเชี่ยวชาญมากยิ่งขึ้น มีประโยชน์มากขึ้นและยังนับว่าคุ้มค่ากับการลงทุน และด้วยเหตุนี้เองจึงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาสมุททานุภาพให้กับประเทศหนึ่ง ๆ

หมายเหตุ

องค์การเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International หรือ TI) คือองค์การระหว่างประเทศ ก่อตั้งในประเทศเยอรมนี เป็นองค์กรที่ริเริ่มทำดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perceptions Index) โดยเริ่มจัดทำขึ้นในปี พ.ศ. 2538 โดยค่าสูงหมายถึงการมีคอร์รัปชันต่ำ และค่าต่ำหมายถึงมีการคอร์รัปชันสูง โดยในปี พ.ศ. 2550 ได้มีการจัดอันดับทั้งหมด 180 ประเทศ เพิ่มจากในปี พ.ศ. 2546 ที่มี 133 ประเทศ

กลุ่มประเทศมาเกริบ (Maghreb) หรือแอฟริกาตะวันตกเฉียงเหนือ ประกอบไปด้วยแอลจีเรีย ลิเบีย โมร็อกโกและตูนิเซีย มักถูกเชื่อมโยงเข้าเป็นส่วนหนึ่งของตะวันออกกลางด้วยเนื่องจากมีประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเชื่อมโยงใกล้ชิดกันมาก ซึ่งก็รวมทั้งชูดาน มอริเตเนียและโซมาเลียด้วยเช่นกัน

ช่องแคบดาร์เดเนลส์ (Dardanelles) เป็นช่องแคบตั้งอยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศตุรกี กั้นระหว่างคาบสมุทรบอลข่านของตุรกีส่วนที่อยู่ในทวีปยุโรปกับตุรกีส่วนที่อยู่ในทวีปเอเชีย เชื่อมทะเลมาร์มะรากับทะเลเออีเจียน

โอเรซุนด์ (Oresund) ภูมิภาคโอเรซุนด์คือดินแดนบริเวณสองฝั่งของช่องแคบโอเรซุนด์ในเดนมาร์กและสวีเดน ปัจจุบันเป็นศูนย์กลางการขับเคลื่อนแห่งใหม่ของยุโรปตอนเหนือซึ่งคาดว่าจะเป็นหนึ่งในสามของพื้นที่ในยุโรปที่เจริญเติบโตมากที่สุดในทศวรรษหน้า

สงครามปฏิวัติอเมริกัน (American War of Independence) เปิดฉากเป็นสงครามที่เกิดขึ้นระหว่างปี ค.ศ.1775-1783 เป็นสงครามระหว่างสหราชอาณาจักรบริเตนใหญ่และไอร์แลนด์ฝ่ายหนึ่ง กับสิบสามอาณานิคมอังกฤษในทวีปอเมริกาเหนืออีกฝ่ายหนึ่ง

สงครามดังกล่าวเป็นผลมาจากการปฏิวัติอเมริกาในทางการเมือง ซึ่งถูกกระตุ้นด้วยข้อพิพาทระหว่างรัฐสภาแห่งบริเตนใหญ่กับชาวอาณานิคมซึ่งคัดค้านพระราชบัญญัติแอสทัมป์ ค.ศ.1765 ซึ่งชาวอเมริกันเห็นว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญ รัฐสภายืนยันสิทธิของตนในการเก็บภาษีชาวอาณานิคม แต่ชาวอเมริกันอ้างสิทธิของตนว่าเป็นชาวอังกฤษในการไม่จ่ายภาษีหากไม่มีผู้แทน ชาวอเมริกันจัดตั้งสภาภาคพื้นทวีปที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และรัฐบาลเงาในแต่ละอาณานิคม การคว่ำบาตรชาวอังกฤษของอเมริกันนำไปสู่กรณีชาที่บอสตันในปี ค.ศ. 1773 รัฐบาลอังกฤษตอบสนองโดยยุติการปกครองตนเองในแมสซาชูเซตส์ และกำหนดให้อยู่ภายใต้การควบคุมของกองทัพ โดยมี พลเอก โทมัส เกจ เป็นผู้ว่าราชการ เดือนเมษายน ค.ศ.1775 เกจส่งกองทัพไปยึดอาวุธของกบฏ ทหารอาสาสมัครท้องถิ่น ซึ่งรู้จักกันในชื่อ “Minutemen” เผชิญหน้ากับทหารอังกฤษและทำลายกองทัพอังกฤษได้เกือบทั้งหมด ยุทธการเลกซิงตันและคอนคอร์ดเป็นชนวนสงคราม โอกาสในการประนีประนอมหมดลงเมื่ออาณานิคมต่าง ๆ ประกาศอิสรภาพ และจัดตั้งประเทศใหม่ที่ชื่อว่า “สหรัฐอเมริกา” เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม ค.ศ.1776

กองเรืออาร์มาดา เกิดขึ้นในสมัยของพระเจ้าฟิลลิปที่สองแห่งสเปน โดยเป็นกองเรือที่ถูกเรียกว่าแข็งแกร่งที่สุด เก่งที่สุด ถูกสร้างขึ้นเพื่อเตรียมบุกชิงราชบัลลังก์อังกฤษ เนื่องจากพระเจ้าฟิลลิปที่สอง ผู้เป็นคริสเตียนนิกายโรมันคาทอลิก ทรงเห็นว่าสมเด็จพระราชินีนาถเอลิซาเบธที่หนึ่ง ผู้ปกครองอังกฤษในขณะนั้น ซึ่งพระนางทรงเป็นคริสเตียนนิกายโปรเตสแตนต์ ไม่คู่ควรกับราชบัลลังก์อังกฤษที่สมควรจะมีไว้สำหรับเชื้อพระวงศ์ที่เป็นโรมันคาทอลิกเท่านั้น แต่เหตุผลที่พระเจ้าฟิลลิปนำมาอ้างก็คือโจรสลัดอังกฤษปล้นเรือสินค้าของสเปนหลายครั้ง ทำให้สเปนต้องทำการตอบโต้อังกฤษ ในกาครั้งนี้ กองเรืออาร์มาดาได้ยกพลไปบุกอังกฤษถึงสองครั้ง แต่ก็พ่ายแพ้ทั้งสองครั้ง

สงครามรัสเซีย-ญี่ปุ่น (Russo-Japanese War) เป็นสงครามครั้งใหญ่ครั้งแรกในศตวรรษที่ 20 อันเนื่องมาจากลัทธิจักรวรรดินิยมของจักรวรรดิรัสเซียและจักรวรรดิญี่ปุ่น ในบริเวณทางใต้ของแมนจูเรียในพื้นที่คาบสมุทรเหลียวตง เส้นหยางและบริเวณเกาหลีในพื้นที่คาบสมุทรเกาหลี ทะเลเหลือง

รัสเซียได้ร้องขอท่าเรือน้ำอุ่นในมหาสมุทรแปซิฟิกไว้สำหรับกองทัพเรือเพื่อการค้าทางทะเลของพวกเขา ซึ่งเมื่อเวลาดีวอสต็อกของรัสเซียสามารถเปิดดำเนินการได้อย่างเต็มที่เฉพาะในฤดูร้อนเท่านั้น แต่เมืองพอร์ต อาเธอร์สามารถเปิดดำเนินการได้ตลอดทั้งปี ซึ่งตั้งแต่สมัยสงครามจีน-ญี่ปุ่น

ครั้งที่หนึ่งยุติลงในปี ค.ศ.1903 รัสเซียไม่สามารถตกลงและเจรจากับญี่ปุ่นได้ ญี่ปุ่นจึงเลือกวิธีการทำสงครามเพื่อให้ได้ครอบงำคาบสมุทรเกาหลี ภายหลังจากการเจรจาอันยากเย็นได้จบลงในปี ค.ศ.1904 กองทัพจักรพรรดินาวีญี่ปุ่นได้เข้าโจมตีภาคตะวันออกของรัสเซียที่พอร์ต อาร์เธอร์ และฐานทัพเรือในจังหวัดเหลียวตงที่รัสเซียเช่าจากจีนอยู่ รัสเซียไม่สามารถต้านทานแสนยานุภาพของกองทัพแห่งสมเด็จพระจักรพรรดิได้ไม่ว่าจะทั้งทางบกและทางทะเล ผลการรบคือจักรวรรดิญี่ปุ่นได้รับชัยชนะเหนือจักรวรรดิรัสเซีย ซึ่งเป็นที่ไม่คาดคิดสำหรับประเทศผู้สังเกตการณ์ต่าง ๆ จากสงครามครั้งนี้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสมดุลของอำนาจโลก และญี่ปุ่นกลายเป็นประเทศที่มีบทบาทในเวทีโลก

ตัวคูณกำลังรบ (force multipliers) หมายถึงตัวแปรที่ทำให้ประสิทธิภาพในการทำการรบเพิ่มขึ้นอย่างกะทันหัน ตัวอย่างเช่น ขวัญกำลังใจ เทคโนโลยี สภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ ชั้นเชิงในการรบ การฝึกฝนและประสบการณ์ กองกำลังอันน่าเกรงขาม การหลอกลวงและการทำให้เข้าใจผิด เป็นต้น

บทที่ 5

กองทัพเรือกับเทคโนโลยี

5.1 บทนำ

บทที่ 5 จะว่าด้วยธรรมชาติของกองทัพเรือ ซึ่งถือเป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญของสมุททานุภาพในหนังสือเล่มนี้ รวมทั้งจะเน้นถึงอิทธิพลของเทคโนโลยีที่มีต่อหน่วยต่าง ๆ ของกองทัพเรือ ภารกิจหน้าที่ของกองทัพเรือและความสำคัญของเทคโนโลยีในอนาคต

5.2 การแบ่งประเภทของกองทัพเรือ

แน่นอนว่าประเด็นแรกต้องตอบคำถามว่า “กองทัพเรือ” หมายถึงอะไร มีคำตอบอยู่มากมายต่อคำถามง่าย ๆ ซ้อนนี้ ปกติเราจะเข้าใจกันว่ากองทัพเรือที่มีขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ และนักวิชาการหลายคนพยายามอธิบายและวิเคราะห์การแบ่งประเภทเช่นนี้ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เอริก โกรฟ (Eric Grove) พยายามแยกประเภทของกองทัพเรือออกเป็น 9 ประเภทตามลำดับของขีดความสามารถ โดยอาศัยฐานความคิดจากงานของไมเคิล มอร์ริส (Michael Morris) ได้แก่

1. กองทัพเรือขนาดใหญ่ที่สามารถส่งกำลังเชิงรุกเข้าไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ได้โดยสมบูรณ์ (major global force projection navy – complete) เช่น กองทัพเรือของสหรัฐฯ
2. กองทัพเรือขนาดใหญ่ที่สามารถส่งกำลังเข้าไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ได้เพียงบางส่วน (major global force projection navy – partial) เช่น กองทัพเรือโซเวียตในปี ค.ศ.1990
3. กองทัพเรือขนาดกลางที่สามารถส่งกำลังเข้าไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ได้ทั่วโลก (medium global force projection navy) เช่น กองทัพเรือฝรั่งเศส และกองทัพเรืออังกฤษ

4. กองทัพเรือขนาดกลางที่สามารถส่งกำลังเข้าไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ได้ในระดับภูมิภาค (medium regional force projection navy) เช่น กองทัพเรืออินเดีย กองทัพเรือจีน และกองทัพเรือญี่ปุ่น

5. กองทัพเรือที่สามารถส่งกำลังเข้าไปยังพื้นที่ที่ใกล้กับประเทศตน (adjacent force projection navies) เช่น กองทัพเรือโปรตุเกส กองทัพเรืออิสราเอล และกองทัพเรือแอฟริกาใต้

6. กองทัพเรือที่ปกป้องเขตอำนาจทางทะเลนอกชายฝั่ง (offshore territorial defence navies) เช่น กองทัพเรือนอร์เวย์ และกองทัพเรืออียิปต์

7. กองทัพเรือที่ปกป้องเขตอำนาจทางทะเลตามชายฝั่ง (inshore territorial defence navies) เช่น กองทัพเรือโอมาย และกองทัพเรือสิงคโปร์

8. กองทัพเรือรักษากฎหมาย (constabulary navies) เช่น กองทัพเรือเม็กซิโก และกองทัพเรือศรีลังกา

9. กองทัพเรือที่เป็นเพียงสัญลักษณ์ (token navies)

ตาราง 5.1 หลักเกณฑ์ที่นักวิชาการใช้ในการแบ่งประเภทของกองทัพเรือ

ประเภทของกองทัพเรือ	ขีดความสามารถของกองทัพเรือในการปฏิบัติการกิจประเภทต่าง ๆ					
	การป้องปราม ผลักดันทางยุทธศาสตร์	การส่งกำลังเข้าไปยังพื้นที่ต่าง ๆ	การควบคุมทะเล	การทูตทางเรือ	ความมั่นคง และการรักษา กฎหมาย	ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรม
กองทัพเรือขนาดใหญ่	มี	มี	มี	มี	มี	มี
กองทัพเรือขนาดกลาง	ไม่มี	ส่วนใหญ่ เพื่อความร่วมมือ	มีอย่างจำกัด	มี	มี	มี
กองทัพเรือขนาดเล็ก	ไม่มี	ไม่มี	เหนือ น่านน้ำของตนเท่านั้น	ไม่มี	มี	ภายใน น่านน้ำของตนเท่านั้น

ที่มา : Hayden (2001)

ขนาดและธรรมชาติของกองทัพเรือ

การแบ่งประเภทต้องไม่ใช่เพียงการนับจำนวนยุทธโศปกรณ์เท่านั้น แต่ต้องพิจารณาคุณภาพในการใช้งานอุปกรณ์ ทักษะการใช้งานอุปกรณ์ของกำลังพล และประสิทธิภาพในการซ่อมบำรุง อย่างไรก็ตาม ในภาพใหญ่แล้วประเทศใดมีจำนวนเรือผิวน้ำจำนวนมากมักจะแสดงว่าประเทศนั้นมีอำนาจสูงเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ซึ่งแน่นอนว่าการซ่อมบำรุงเรือรบขนาดใหญ่เป็นภาระหนักสำหรับกองทัพเรือขนาดเล็ก เพราะต้องใช้งบประมาณและช่างซ่อมบำรุงเป็นจำนวนมาก ปกติความต้องการสร้างกองทัพเรือให้ยิ่งใหญ่จะสัมพันธ์กับขีดความสามารถของหน่วยใช้กำลังหลักของประเทศ และขอทิ้งข้อสังเกตไว้เพียงเท่านี้

ความสามารถเข้าถึงพื้นที่ต่าง ๆ ในโลก

ยังมีลักษณะอีกประการในการแบ่งประเภทของกองทัพเรือ ความสามารถเข้าถึงพื้นที่ต่าง ๆ เชื่อมโยงกับระดับความทนทะเลซึ่งเริ่มจากระดับพื้นที่ชายฝั่งทะเลไปจนถึงระดับทะเลเปิด เกณฑ์ข้อนี้ปกติจะเกี่ยวข้องกับขีดความสามารถของกองทัพเรือในการปฏิบัติการระยะไกลจากประเทศ ประเด็นอยู่ที่ระดับของขีดความสามารถ ตัวอย่างเช่น กองทัพเรืออิสราเอลสามารถส่งเรือเร็วโจมตี (fast-attack craft - FAC) ไปและกลับจากฝรั่งเศส เรือรบของแอฟริกาใต้สามารถแล่นข้ามมหาสมุทรแอตแลนติกตอนใต้เพื่อเข้าร่วมฝึกกับกองทัพเรือของประเทศในอเมริกาใต้ แต่กองทัพเรืออิสราเอลและแอฟริกาใต้ยังไม่เป็นกองทัพเรือระดับภูมิภาค (ประเภทที่ 4) ดังเช่นกองทัพเรืออินเดียได้ เพราะจะต้องวัดที่ความสามารถในการปฏิบัติการเมื่อไปถึงพื้นที่นั้น ๆ รวมทั้งต้องวัดที่ระยะเวลาว่าสามารถปฏิบัติการได้นานเพียงใดด้วย ขีดความสามารถและความยาวนานในการปฏิบัติการในพื้นที่ห่างไกลถือเป็นตัวชี้วัดสำคัญอีกประการหนึ่งในการแบ่งประเภทของกองทัพเรือ

บทบาทและขีดความสามารถของกองทัพเรือ

บทบาทและขีดความสามารถเป็นคำถามสำคัญต่อประโยชน์ของกองทัพเรือต่อประเทศชาติและประชาชน หน้าที่ของกองทัพเรือ ได้แก่ บทบาทการรักษากฎหมาย เช่น

การดูแลการทำประมง จนกระทั่งถึงการส่งกำลังออกปฏิบัติการนอกประเทศใน สถานการณ์สงคราม กิจบางอย่างมีความท้าทายมากกว่าอีกกิจหนึ่ง ดังนั้นกองทัพเรือจึง สร้างกำลังโดยเน้นด้านที่มีความท้าทายมากกว่า นิโคลัส รอดเจอร์ (Nicholas Rodger) อธิบายว่ากองทัพเรืออังกฤษพัฒนาศักยภาพมากขึ้นเมื่อเปลี่ยนแนวทางการปฏิบัติการจาก การปฏิเสธการใช้ทะเลในพื้นที่ทางทะเลของอังกฤษไปยังการควบคุมทะเลในพื้นที่ ระยะไกล พีเทอร์ เฮย์ดอน (Peter Haydon) แสดงลำดับขั้นของกองทัพเรือเอาไว้ใน ตารางที่ 4.1 ปัญหาในที่นี้คือกองทัพเรือที่มีขนาดและขีดความสามารถแตกต่างกันมักจะ ต้องทำภารกิจเหมือนกัน ซึ่งภารกิจนี้จะต่างกันในเรื่องของขนาดใหญ่อุปกรณ์ปฏิบัติการ ขีดความสามารถเป็นตัวชี้วัดที่มีความเป็นอัตวิสัย (subjective) ขึ้นอยู่กับว่าใครจะใช้ เกณฑ์อะไรตัดสินและสัมพัทธ์ (relative) ซึ่งต้องมีการเปรียบเทียบข้ามพื้นที่และเวลา ขีด ความสามารถเป็นสิ่งเดียวกันที่เห็นประจักษ์ในสงคราม

การได้รับเทคโนโลยีขั้นก้าวหน้า

ในอดีต การมีเทคโนโลยีในขั้นก้าวหน้าอาจวัดกันเพียงแค่การมีเรือรบขนาดใหญ่ (capital ships) เช่น เรือใบเคลือบทองที่มีดาดฟ้าสามชั้นชื่อ *Sovereign of the Seas* ของอังกฤษในปี ค.ศ.1637 ซึ่งถือได้ว่าเป็นเรือรบที่มีศักยภาพสูงสุดในเวลานั้นและทำให้ กองทัพเรืออังกฤษอยู่ในระดับแนวหน้าของกองทัพเรือในโลก ในศตวรรษที่ 19 ประเทศ ต่าง ๆ ในยุโรปแข่งขันกันในการสร้างแสนยานุภาพของกองทัพเรือ โดยสร้างเรือขนาดใหญ่ที่รับเอาเทคโนโลยีขั้นก้าวหน้ามาใช้ ซึ่งได้แก่ การใช้แผ่นเหล็กหุ้มเรือ การติดตั้งปืน การใช้เครื่องจักรไอน้ำ เป็นต้น ประเทศต่าง ๆ เตรียมพร้อมที่จะใช้งบประมาณเพื่อการ แข่งขันในครั้งนี้อย่างเต็มที่เพราะเชื่อว่าการเป็นกองทัพเรือชั้นนำเป็นการยกระดับชื่อเสียงของ ประเทศ เช่นเดียวกันกับประเทศในอเมริกาใต้ในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 ซึ่งจัดลำดับ กองทัพเรือด้วยการมีเรือประจัญบาน ความสัมพันธ์ระหว่างการมีกองเรือรบดังกล่าวกับ สมุททานุภาพเกี่ยวข้องกันอย่างมากในทางประวัติศาสตร์จนทำให้หลายท่านมองว่าการมี กองเรือรบชั้นนำหมายถึงการมีสมุททานุภาพระดับสูงทีเดียว ปัจจุบันอาจเทียบได้เท่ากับการมีเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยล่าสุด

อย่างไรก็ตาม การมีเทคโนโลยีระดับสูงต้องการการบำรุงรักษาและใช้การอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ใช่เพียงแค่การเป็นเจ้าของเทคโนโลยีเหล่านี้เท่านั้น ซึ่งหลายประเทศไม่สามารถทำได้ ตัวอย่างเช่น ในศตวรรษที่ 18 กองทัพเรือฝรั่งเศสและพันธมิตรมีเรือรบที่ดีกว่าและมีจำนวนมากกว่าข้าศึกคือกองทัพเรืออังกฤษ แต่ยังไม่สามารถเทียบเท่ากับกองทัพเรืออังกฤษ กองทัพเรือสหรัฐฯ พ่ายแพ้ในการรบที่ซานตาครูซ (Battle of Santa Cruz) ในปี ค.ศ.1942 ซึ่งแม้ว่ากองทัพเรือสหรัฐฯ จะมีเรดาร์แต่กองทัพเรือญี่ปุ่นไม่มีก็ตาม แต่เนื่องจากกองทัพเรือสหรัฐฯ ใช้เรดาร์อย่างไม่มีประสิทธิภาพบนเรือบรรทุกเครื่องบินฮอร์เน็ต (Hornet) เทคโนโลยีระดับสูงเป็นปัจจัยต่อสมุททานุภาพในเชิงสัมพัทธ์ (relative) เท่านั้น แต่ไม่ได้จำเป็นว่าจะจะเป็นปัจจัยในการกำหนดระดับของสมุททานุภาพเพียงปัจจัยเดียว

ชื่อเสียงของกองทัพเรือ

ด้วยเหตุผลเพียงแค่ว่ากำลังอำนาจของประเทศส่วนหนึ่งมากจากการมอง (perceptions) จากประเทศอื่น ชื่อเสียงของกองทัพเรือซึ่งใช้เวลาสร้างมาเป็นแรมปี อาจจะเป็นปัจจัยสำคัญในการวัดระดับของสมุททานุภาพในมุมมองของประเทศอื่น พลเรือเอกคันทันนิงแฮม (Admiral Cunningham) มีความมุ่งมั่นที่จะช่วยเหลือกองทัพจากการรบที่เกาะครีตในปี ค.ศ.1941 ทั้ง ๆ ที่เสียเปรียบในด้านกำลังทางอากาศ ในช่วงสงครามโลกทั้งสองครั้ง ชื่อเสียงของกองทัพเรืออังกฤษทำให้กองทัพเรือเยอรมันต้องระมัดระวังในการต่อสู้กับกองทัพเรืออังกฤษมากเกินไปจนทำให้กองทัพเรือเยอรมันปฏิบัติการเกินความจำเป็น เช่นเดียวกันกับกองทัพเรือฝรั่งเศสในศตวรรษที่ 18 ที่ทุ่มกำลังต่อสู้กับอังกฤษมากเกินไป

ยิ่งไปกว่านั้น ในบางครั้งชื่อเสียงของกองทัพเรือประเทศใด ๆ เกิดจากความเป็นมหาอำนาจของประเทศนั่นเอง เช่น เรือปืนเล็ก ๆ ของอังกฤษที่ลอยลำอยู่ในแม่น้ำของจีนในช่วงศตวรรษที่ 19 มีอำนาจมากเนื่องจากเป็นเรือของจักรวรรดิที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในโลกเวลานั้น ไม่ใช่เกิดจากปืนที่อยู่บนหัวเรือหรือจำนวนกลาสีเรือที่มีไม่มากนัก สถานะของกองทัพเรือในประเทศมหาอำนาจอาจไม่สมส่วนกับอำนาจภายในประเทศนั้นก็ได้อีก

พริเกตของจีนในปัจจุบันต้องยอมรับในขีดความสามารถไม่ใช่เพราะอาวุธบนเรืออย่างเดียว แต่ต้องให้ความเคารพเพราะเป็นเรือรบของจีนในฐานะมหาอำนาจ

อย่างไรก็ตาม ชื่อเสียงของกองทัพเรือมีที่ไปที่ไปเช่นกันเพราะต้องมีข้อเท็จจริงเรื่องขีดความสามารถของกองทัพเรือรองรับด้วย และชื่อเสียงเหล่านี้ย่อมมาจากความสำเร็จในอดีตที่มาจากปัจจัยต่าง ๆ ที่กล่าวมาก่อนหน้านี้แล้ว

5.3 การประมาณประสิทธิภาพในเชิงสัมพัทธ์

ดูเหมือนว่าการวัดศักยภาพของกองทัพเรือไม่สามารถใช้เกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งเพื่อประเมินสถานะของกองทัพเรือได้ ความจริงศักยภาพของกองทัพเรือมีความซับซ้อนประกอบด้วยคุณลักษณะหลายอย่างที่กล่าวมา หากพิจารณาปัจจัยใดเพียงปัจจัยเดียวย่อมไร้ซึ่งความหมาย

ตัวอย่างเช่น การแบ่งลำดับชั้นของกองทัพเรือที่กล่าวมาแล้วมีพื้นฐานมาจากแนวคิดที่ว่าภารกิจบางอย่างย่อมทำหายมากกว่าภารกิจบางอย่างและกองทัพเรือที่ต้องปฏิบัติภารกิจที่ทำหายเหล่านี้ย่อมมีสถานะสูงกว่ากองทัพเรืออื่น ในกรณีเช่นนี้ โกรฟจึงสรุปได้ว่าภารกิจการส่งกำลังเข้าไปยังพื้นที่ต่าง ๆ (power projection) ทำหายกว่าภารกิจการป้องกันอาณาเขตทางทะเล (defence of maritime territory) และการปฏิบัติภารกิจทั้งสองแบบจะยากขึ้นในพื้นที่กว้างใหญ่มากขึ้น ข้อสรุปนี้จึงเป็นการผสมผสานระหว่างลักษณะของภารกิจ การเข้าถึงพื้นที่และทักษะความสามารถ

ยังมีข้อสรุปอีกสามถึงสี่ประการที่มาจากการวิเคราะห์ดังกล่าว ได้แก่

- กองทัพเรือที่มีขนาดแตกต่างกันบ่อยครั้งต้องปฏิบัติภารกิจเหมือน ๆ กัน แม้ว่าพื้นที่ปฏิบัติการอาจจะแตกต่างกันก็ตาม กองทัพเรือขนาดกลางและขนาดเล็กอาจจะปฏิบัติการเพื่อให้ได้การควบคุมทะเลได้ยากไม่ต่างกับกองทัพเรือขนาดใหญ่ เช่นกันกองทัพเรือขนาดใหญ่อาจจะต้องปฏิบัติการตามลำน้ำหรือห้วยหนองคลองบึงเช่นเดียวกันกับกองทัพเรือแบบอื่น (เหมือนกับกองทัพเรือสหรัฐฯ ในสงครามเวียดนาม)

- กองทัพเรือทุกแบบต้องเผชิญกับความท้าทายและอุปสรรคต่าง ๆ เช่นเดียวกัน ทั้งหมดต้องจัดการกับปัญหาและแสวงหาโอกาสที่มาจากเทคโนโลยีใหม่ ๆ การเรียกเกณฑ์กำลังพลและการจับกุมเฉลยศึก สื่อมวลชน และสถานการณ์ทางการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป ตัวอย่างเช่น ข้อถกเถียงระหว่างกองทัพเรือและกองทัพอากาศเรื่องการควบคุมห้วงอากาศในทะเลเกิดขึ้นกับกองทัพเรือและกองทัพอากาศทุกแบบ แต่ที่แน่นอนคือกองทัพเรือทุกรูปแบบต้องเกี่ยวข้องกับทะเลเหมือน ๆ กัน ปัจจัยทั้งหมดเหล่านี้ก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นพี่น้อง (fraternity) ระหว่างทหารเรือซึ่งนักวิเคราะห์และทหารเรือหลายคนกล่าวถึงประเด็นเหล่านี้เอาไว้
- อำนาจของกองทัพเรือมีลักษณะสัมพัทธ์ (relative) โดยประเมินจากการเปรียบเทียบกับอำนาจของกองทัพเรืออื่นในภารกิจที่ต้องปฏิบัติคล้ายกัน กองทัพเรือขนาดใหญ่ที่ต้องปฏิบัติภารกิจขนาดใหญ่อาจจะเปราะบางกว่ากองทัพเรือขนาดเล็กที่ต้องปฏิบัติภารกิจขนาดเล็กลงมา ตัวอย่างเช่น สำหรับกองทัพเรือนอร์เวย์ช่วงสงครามเย็น ขาวนอร์เวย์คาดหวังว่าจะสามารถปฏิบัติการต่อกองทัพเรือโซเวียตในภาคเหนือได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้ง ๆ ที่มีขนาดเล็กและเสียเปรียบกว่ามาก ส่วนหนึ่งเพราะนอร์เวย์จะปฏิบัติการเพียงแค่ออกไปในฟยอร์ด (fjords) ของตนเองเท่านั้น และอีกส่วนหนึ่งคือโซเวียตยังคงต้องมีเรื่องอื่นที่ต้องกังวลเช่นกัน การวัดขนาดของกองทัพเรือไม่ได้เป็นปัจจัยที่กำหนดอำนาจของกองทัพเรือเพียงอย่างเดียว จำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยอื่น ๆ ร่วมกันด้วย

การอธิบายประสิทธิภาพในเชิงสัมพัทธ์

ในบทที่ 2 มีประเด็นที่ว่าอำนาจเป็นได้ทั้งผลผลิต (output) และปัจจัยนำเข้า (input) ที่กล่าวมาแล้วในบทนี้เป็นการอำนาจของกองทัพเรือในฐานะผลผลิต กล่าวอีกอย่างหนึ่งคือผลกระทบเชิงสัมพัทธ์ (relative) ที่กองทัพเรือประเทศหนึ่งจะมีต่อกองทัพเรือ รัฐและประชาชนของประเทศอื่น ๆ

อย่างไรก็ตาม คุณลักษณะของกองทัพเรือในฐานะ “ผลผลิต” ที่มีผลต่อการเปรียบเทียบอำนาจนี้ก็สามารถเป็น “ปัจจัยนำเข้า” ต่อองค์ประกอบที่ทำให้เกิดขีดความสามารถของกองทัพเรือก็ได้ ตัวอย่างเช่น การมีเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยไม่เพียงแต่จะเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ต่อการเปรียบเทียบกองทัพเรือหนึ่งกับกองทัพเรืออื่น (ผลผลิต) แต่ยังเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อขีดความสามารถในการทำสงครามของกองทัพเรือนั้น (ปัจจัยนำเข้า) ซึ่งหมายความว่าคุณลักษณะทั้งหมดที่กล่าวมาจะต้องมองว่าเป็นได้ทั้ง “ปัจจัยนำเข้า” และ “ผลผลิต”

แต่คุณลักษณะเหล่านี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งในการพิจารณาศักยภาพของกองทัพเรือ ยังมีปัจจัยที่จะต้องพิจารณาอีกในรายละเอียดต่อไป ปัจจัยสามประการแรกเป็นประเด็นสำคัญซึ่งมีผลต่อศักยภาพของกองทัพเรือมากกว่าอาวุธยุทโธปกรณ์

ทักษะความสามารถของชาวเรือ

ในสงครามกับกองทัพเรือสเปน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกองเรืออาร์มาดา กองทัพเรืออังกฤษได้เปรียบอย่างมากในเรื่องทักษะความสามารถของพลปืน เพราะพลปืนของอังกฤษสามารถยิงปืนใหญ่ในอัตรา 1 ถึง 1.5 รอบต่อปืน 1 กระบอกในเวลา 1 ชั่วโมง ขณะที่พลปืนของสเปนใช้เวลาถึง 1 วัน เหตุมาจากอังกฤษฝึกฝนพลปืนบ่อยกว่านั่นเอง โดยทั่วไป ทักษะความเป็นชาวเรือของกองทัพเรืออังกฤษในช่วงการปฏิวัติฝรั่งเศสและสงครามนโปเลียนดีกว่าฝรั่งเศสที่เป็นศัตรู ส่วนหนึ่งทหารเรืออังกฤษมีโอกาสและเวลา มากกว่าในการฝึกฝนทักษะความสามารถของชาวเรือ นอกจากนี้เรื่องปริมาณแล้วยังเป็นเรื่องของคุณภาพอีกด้วย นักบินทหารเรือของญี่ปุ่นรุ่นแรกช่วงปี ค.ศ. 1941-1942 มีทักษะการบินสูงมาก (อาจจะดีกว่าทุกประเทศในโลกก็ได้) แต่กองทัพเรือญี่ปุ่นไม่สนใจการเตรียมนักบินสำรอง บวกกับการสูญเสียนักบินในช่วงสงครามทำให้ญี่ปุ่นผลิตนักบินไม่ทัน ไม่สามารถทดแทนนักบินฝีมือดีของกองทัพเรือได้และเกิดปฏิบัติการกามิกาเซ่ที่นักบินไร้ฝีมือขับเครื่องบินชนเรือรบของสหรัฐฯ

ในช่วงเวลาหลายปี กองทัพเรือขนาดเล็กของอิสราเอลมีศักยภาพเหนือกว่าข้าศึก ทั้ง ๆ ที่มีขนาดเล็กกว่าและมีข้อจำกัดทางภูมิศาสตร์มากกว่า แต่ด้วยการมีแนวคิด

การทำสงครามเชิงรุก การฝึกฝนที่ดีกว่า เทคโนโลยีที่เพียงพอ และการมีความคิดริเริ่มในการปฏิบัติการ ทักษะความสามารถของทหารเรืออิสราเอลจึงมีความยืดหยุ่นในทางยุทธการและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีการถกเถียงกันว่าแผนการตัดกลางกองเรือฝรั่งเศสของเนลสันในสงครามทางเรือที่แม่น้ำไนล์ในปี ค.ศ.1801 เกิดจากการวางแผนเอาไว้ล่วงหน้าแล้วหรือเป็นผลงานของเรือหลวงโกลิแอต (*Goliath*) ของกัปตันโฟลีย์ (Captain Foley) ซึ่งมองเห็นโอกาสในช่วงการรบและฉกฉวยเอามาได้โดยกัปตันโฟลีย์ตระหนักดีว่าถึงอย่างไรเนลสันก็ต้องเห็นด้วย แต่จะเกิดจากเหตุใดก็ตาม ชัยชนะของอังกฤษก็แสดงให้เห็นถึงความสามัคคี ความกระตือรือร้น ทักษะความสามารถและความมั่นใจในตนเองของทหารเรืออังกฤษ แม้จะรู้ดีว่าเป็นฝ่ายเสียเปรียบก็ตาม

ความพร้อมรบ

การที่ประเทศมีกองทัพเรือประจำการสะท้อนภาพของความพร้อมรบของกองทัพเรือ นีโคลาส รอดเจอร์ ยกตัวอย่างของประเด็นนี้ว่าฝรั่งเศส คาสติล เจนัว โมนาโก และโปรตุเกสต่างก็มีกองเรือรบที่ใช้ฝีพาย (galley squadrons) ประจำของตนเองดังนี้

“กองทัพอเรือประจำจะมีความพร้อมในการริเริ่มปฏิบัติการหรือตอบโต้ต่อภัยคุกคามด้วยความรวดเร็วซึ่งไม่มีกองเรือรับจ้างใดที่จะมาทัดเทียมได้ เนื่องจากทะเลนั้นเป็นพื้นที่เปิดฝ่ายที่สามารถจู่โจมหรือปฏิบัติการนอกประเทศได้ก่อนผู้อื่นถือว่าได้เปรียบในการเห็นภาพสถานการณ์หรือขีดขวางการปฏิบัติของข้าศึก ด้วยเหตุนี้เอง แม้ผู้นำประเทศจะมีกองเรือรบที่เล็กแต่กองเรือนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งยวดเพราะจะสามารถใช้งานได้ยามต้องการ ก่อนที่กองเรือรับจ้างจะมาประกอบกำลังได้”

ขั้นตอนต่อไปซึ่งต้องใช้งบประมาณสูงและทำพายุมากคือการดำรงการปฏิบัติในพื้นที่ห่างไกลจากประเทศตนเอง จนกระทั่งถึงราวศตวรรษที่ 16 กองทัพอเรือยุโรปได้พัฒนาศักยภาพจนสามารถบรรลุเป้าหมายนี้ได้ ที่เห็นได้ชัดเจนคือความสำเร็จของโปรตุเกสในมหาสมุทรอินเดีย ในยุคปัจจุบันความพร้อมรบเป็นอีกปัจจัยหนึ่งต่อความเข้มแข็งของกองทัพเรือด้วย

การส่งกำลังบำรุงและโครงสร้างพื้นฐาน

หลายต่อหลายครั้งสถานภาพของความพร้อมรบมักจะมาจบลงที่การส่งกำลังบำรุงและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ เหตุผลสำคัญคือ

“เรือรบเป็นสิ่งประดิษฐ์ของมนุษย์ที่สลับซับซ้อนและก้าวหน้าที่สุด ในการสร้างและใช้เรือรบต้องอาศัยทักษะทางเทคนิค อุตสาหกรรมและความเป็นมืออาชีพ ทั้งบนบกและในทะเล รวมถึงจะต้องมีระบบจัดการที่เพียงพอเพื่อให้เรือรบปฏิบัติการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยิ่งกว่าสิ่งอื่นใด กองทัพเรือต้องทุ่มเทความพยายามในระยะยาวเพื่อดำรง สมุทรทานุภาพเอาไว้ เรือรบสามารถสร้างได้อย่างรวดเร็วกว่าการสร้างทักษะและขีดความสามารถของกำลังพลทุก ๆ ด้านให้ครบถ้วนสมบูรณ์จะทำให้กองทัพเรือมีประสิทธิภาพและเป็นการลงทุนในระยะยาว”

ในศตวรรษที่ 18 ฝรั่งเศสพบว่าการสร้างกองทัพเรือให้อยู่เป็นกองทัพเรือชั้นนำไม่ใช่ปัญหาหลัก ความยากคือความสามารถในการดำรงสภาพความเป็นกองทัพเรือชั้นนำเอาไว้ หากจะว่ากันตามตรง เรือรบฝรั่งเศสออกแบบมาดีกว่าเรือรบอังกฤษ เช่น เรือ line-of-battleship ของฝรั่งเศสที่มีปืนอยู่ 75 กระบอก มีขีดความสามารถเท่ากับเรือประเภทเดียวกันของอังกฤษที่มี 90 กระบอก แต่จุดเปราะบางของกองทัพเรือฝรั่งเศสอยู่ที่ระบบการส่งกำลังบำรุงที่เป็นรากฐานสำคัญของการรบ

ความสำคัญของการส่งกำลังบำรุงในการปฏิบัติการทางทหารเป็นที่รับรู้กันมากแล้ว ด้วยอัตราส่วนของกำลังพลสมัยใหม่ที่เปลี่ยนจากการให้ความสำคัญกับพลรบแนวหน้ามาเป็นกำลังพลที่ทำงานด้านการส่งกำลังบำรุง (tooth-to-tail ratio) แต่ยังคงมีแนวโน้มในการผลิตยานรบที่ดูหรูหรอลังการ โดยไม่ใส่ใจกับเรื่องยุทธภัณฑ์ เช่น ลูกปืน จรวด เป็นต้น บทเรียนทางประวัติศาสตร์ชี้ให้เห็นว่าหากปล่อยให้กองทัพเรือเสริมสร้างกำลังรบในแบบนี้จะเป็นอันตรายอย่างยิ่ง

ความสมดุล

การกล่าวถึง “กองทัพเรือที่สมดุล” บ่อยครั้งเป็นการถกเถียงกันระหว่างสิ่งใดสำคัญสิ่งใดไม่สำคัญและมักจะแยกไม่ได้ระหว่างสองสิ่งนี้ เป็นสิ่งดีหากจะทำให้ทุกอย่าง

สมบูรณ์แบบ แต่ก็ยากที่จะเกิดขึ้นได้จริง จึงควรจะเน้นด้านใดด้านหนึ่งให้โดดเด่น ในทางกลับกัน กองทัพเรือที่สามารถดำรงทักษะความสามารถในแบบกว้าง ๆ จะได้เปรียบในกรณีที่ต้องเผชิญกับความท้าทายในหลายรูปแบบ การสร้าง “ความชำนาญเฉพาะทาง (niche specialisation)” ในด้านใดด้านหนึ่งดูจะไม่เข้ากับการพัฒนากำลังรบในยุคสมัยใหม่ นอกจากนี้ การซ้อมรบร่วมกับกองทัพเรือประเทศอื่น ๆ อาจจะช่วยชดเชยความไม่สมดุลของกำลังรบทางเรือได้

กองทัพเรือที่พยายามดำรงความสมดุลของขีดความสามารถในทุก ๆ สาขาการรบมักจะสร้างกองกำลังเฉพาะกิจขนาดเล็กที่ประกอบด้วยกำลังทางเรือและกำลังทางอากาศซึ่งเหมาะกับภารกิจระดับยุทธการที่มีความหลากหลาย กองกำลังนี้เป็นจุดเริ่มต้นที่เป็นประโยชน์ในการจัดตั้งกองกำลังนานาชาติ แนวทางการพัฒนากองทัพเรือนี้เป็นของกองทัพเรือแคนาดาที่เป็นกองทัพเรือระดับกลางและมีปฏิสัมพันธ์กับนานาชาติและร่วมรับผิดชอบต่อระบบระหว่างประเทศกับมิตรประเทศที่มีนโยบายเหมือนกัน แคนาดามีแนวทางในการจัดตั้งกองกำลังเฉพาะกิจเช่นนี้มานานแล้ว เมื่อเกิดปัญหาเรื่องงบประมาณและทำให้กองกำลังเฉพาะกิจ 1 หน่วย ใช้การไม่ได้ ต้องหากองกำลังของประเทศอื่นมาทดแทนในกองกำลังนานาชาติ การมีกองกำลังเฉพาะกิจเอื้อให้กองทัพเรือขนาดกลางและขนาดเล็กดำรงขีดความสามารถที่หลากหลาย โอกาสในการควบคุมบังคับบัญชาและดำรงการปฏิบัติที่อิสระ การปฏิบัติการร่วมกับกองทัพเรือประเทศอื่น และทางเลือกในการใช้เครื่องมือทางทหารที่หลากหลายให้กับรัฐบาล

ในขณะที่จุดเน้นของบทนี้อยู่ที่บทบาททางทหารของกองทัพเรือ แต่การพิจารณาบทบาทการรักษากฎหมายของกองทัพเรือ (ในบทที่ 10) ที่กองทัพเรือปฏิบัติการร่วมกับหน่วยยามฝั่งย่อมมีความสำคัญต่อประเด็นเรื่อง “ความสมดุล” ของปฏิบัติการของกองทัพเรือ เพราะจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของปฏิบัติการทางเรือให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

จากการแบ่งประเภทกองทัพเรือเป็นระดับต่าง ๆ พบว่ายิ่งกองทัพเรือมีขนาดเล็กเท่าใด ยิ่งทำให้ความหลากหลายของภารกิจลดลง ในขณะที่กองทัพเรือสหรัฐฯ สามารถปฏิบัติการได้ทุกภารกิจ กองทัพเรือระดับล่างสุดเพียงแค่อำศัยอยู่เพื่อเป็น

สัญลักษณ์เท่านั้น สรุปได้อย่างชัดเจนว่าขีดความสามารถในการปฏิบัติการข้ามสเปกตรัมระดับยุทธการ (operational spectrum) คือหนึ่งในองค์ประกอบอันสำคัญของประสิทธิภาพของกองทัพเรือ นอกจากนี้ ศักยภาพในการสร้างเทคโนโลยีใหม่ ๆ ก็มีส่วนต่อความสำเร็จของกองทัพเรือเช่นกัน

5.4 กองทัพเรือกับเทคโนโลยี : บทนำ

กองทัพเรือเป็นหน่วยงานของรัฐที่จัดการเรื่องของอาวุธยุทธโธปกรณ์ มีสายการบังคับบัญชาชัดเจน แน่นนอนว่าการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีย่อมส่งผลต่อกำลังของกองทัพเรือ ภารกิจและยุทธศาสตร์ ในส่วนนี้จะกล่าวถึงข้อถกเถียงเรื่องผลกระทบจากเทคโนโลยีในปัจจุบันและอนาคตที่จะมีต่อการปฏิบัติการทางเรือในศตวรรษที่ 21 ในสามประเด็นหลัก ได้แก่

- ยานรบ (platforms)
- ระบบ (systems) อาวุธ (weapons) และเซนเซอร์ (sensors)
- ข้อมูลข่าวสาร (information)

คำถามสำคัญได้แก่ แนวโน้มในอนาคตจะเป็นอย่างไร แนวโน้มเหล่านี้จะลดหรือเพิ่มความสำคัญของกองทัพเรือ แนวโน้มเหล่านี้จะส่งผลอย่างไรต่อการปฏิบัติการทางเรือที่สำคัญ หากพิจารณาในภาพรวม เทคโนโลยีจะกำหนดบทบาทของกองทัพเรือหรือบทบาทของกองทัพเรือจะกำหนดเทคโนโลยี ประเด็นเหล่านี้เป็นคำถามสำคัญในบทนี้ และจะปรากฏในบทอื่น ๆ ต่อไป

5.5 ยานรบ (platforms)

เรือพิฆาตในอนาคตจะเป็นอย่างไร

เรือขนาดใหญ่เป็นสัญลักษณ์ของอำนาจของกองทัพเรือตลอดมา ในยุคเรือใบ กองทัพเรือเกาหลีมี “เรือเต่า (Turtle Ship)” เป็นสัญลักษณ์ สก็อตแลนด์มีเรือ *Great Michael* อังกฤษมีเรือ *Sovereign of the Seas* สเปนมีเรือ *Santissima Trinidad* เรือเหล่านี้เป็นเรือรบขนาดใหญ่ที่สำคัญที่สุดในเวลานั้น เหตุเพราะมีราคาแพง มีอำนาจสูงซึ่ง

เป็นที่ขีดหน้าชุดา ศักดิ์ศรีดังกล่าวส่งผลต่อมุมมองจากกองทัพเรือของประเทศต่าง ๆ จนทำให้ขีดความสามารถในการรบเป็นประเด็นในการถกเถียงเรื่องคุณค่าอันแท้จริงของเรือแบบนี้ เมื่อเปลี่ยนเป็นเรือเหล็กและเครื่องจักรไอน้ำ เรือประจัญบานสมัยใหม่จึงเกิดขึ้นและกลายเป็นสัญลักษณ์ของกองทัพเรือสมัยใหม่ไปโดยปริยาย

เทคโนโลยีทำให้เรือเหล่านี้ทรงพลานุภาพและราคาแพงอย่างมาก แต่ก็ยังทำให้เรือมีความเปราะบางต่อการโจมตีจากกองทัพเรืออื่นที่มีเทคโนโลยีน้อยกว่า เช่น กองเรืออาร์มาดาของสเปนเสียกระบวนเพราะเกรงกลัว “Antwerp Hellburners” และเรือปืนของอังกฤษ เช่นเดียวกันกับการคิดค้นเรือดำน้ำ เรือตอร์ปิโดและทุ่นระเบิดก็ทำลายแนวคิดเรื่องเรือรบขนาดใหญ่ ในศตวรรษที่ 20 นวัตกรรมอากาศยานสร้างความท้าทายต่อประโยชน์ของเรือประจัญบาน เช่น กรณีที่เครื่องบินทิ้งระเบิดและตอร์ปิโดของญี่ปุ่นจมเรือ *Prince of Wales* และ *Repulse* ในปี ค.ศ.1941 และต่อความสำคัญของสมุททານุภาพ การสร้างเครื่องบินเป็นการทำลายความสัมพันธ์ระหว่างกองทัพเรือและกองทัพอากาศในทุก ๆ ประเทศ (อธิบายไว้ในหัวข้อ 3.7)

อย่างไรก็ตาม ข้อถกเถียงยังคงดำเนินต่อไป หลังจากสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลง มีการตั้งคำถามต่อประโยชน์ของเรือผิวน้ำขนาดใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสหรัฐอเมริกา สหภาพโซเวียตและอังกฤษ หลังจากมีการพัฒนากำลังทางอากาศ จรวดต่อต้านเรือผิวน้ำและอาวุธนิวเคลียร์ ข้อวิจารณ์มาจากมุมมองที่ว่าเรือผิวน้ำมีความเปราะบางมากและราคาสูง ประธานาธิบดีครุสชอฟ (Khrushchev) ผู้นำโซเวียตเปรียบเทียบเรือบรรทุกเครื่องบินและเรือผิวน้ำกับ “โลงศพลอยน้ำ” ข้อวิจารณ์ที่แท้จริงไม่ได้มาจากการที่เรือเหล่านี้เปราะบางสูง (จากความเปราะบางของระบบอาวุธ) อย่างเดียวเท่านั้น แต่มาจากความเปราะบางที่ทำให้กำลังพลคิดว่าไม่คุ้มค่าและเสี่ยงต่อการทำงานบนเรือ ทั้งนี้ทั้งนั้น กองทัพเรือโซเวียตก็ยังลงทุนอย่างมากในการสร้างเรือผิวน้ำขนาดใหญ่ เช่น เรือลาดตระเวนประจัญบานนิวเคลียร์ชั้นคิروف (Kirov) เรือบรรทุกเครื่องบินชั้นเคียฟ (Kiev) และชั้นคุสเนสตอฟ (Kuznestov) เป็นต้น

กองทัพเรือโซเวียตดังกล่าวเกิดจากแนวคิดการพัฒนาเรือผิวน้ำขนาดใหญ่ให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีซึ่งทำลายมาก ไม่ใช่ทักษะการเจรจาของ พลเรือเอก เซอร์เก

กอร์ชคอฟ (Admiral Sergei Gorshkov) และคณะเสนาธิการ ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกมีแนวโน้มที่จะพัฒนาเรือรบทุก ๆ ชั้นให้ใหญ่ขึ้น แพงขึ้น แต่มีจำนวนลดลง กองทัพเรือขนาดเล็กอย่างของสิงคโปร์เปลี่ยนเรือเร็วโจมตีให้เป็นเรือคอร์เวตหรือฟริเกตขนาดเบา รวมทั้งขนาดของเรือฟริเกตและเรือพิฆาตมีแนวโน้มใหญ่ขึ้น โดยขนาดของคอร์เวตจะเข้าไปใกล้ 1,200 ตัน เรือฟริเกตอาจจะเกิน 3,000 ตัน และดูเหมือนว่าจะเพิ่มขนาดขึ้นทั้งสองประเภท

เนื่องจากเหล็กมีราคาถูกลงและอากาศฟรี กองทัพเรือไม่จำเป็นต้องจ่ายเพิ่มเพื่อขนาดของเรือใหญ่ให้ขึ้น นอกจากนี้ขนาดของเรือที่ใหญ่ขึ้นยังช่วยให้กำลังมีความอ่อนตัวมากขึ้น ช่วยเพิ่มเครื่องมือทั้งในเชิงรุกและเชิงรับให้หลากหลายและมีคุณภาพ และสถาปัตยกรรมในการต่อเรือยังมีช่องทางให้เกิดการพัฒนาขึ้น เรืออเนกประสงค์ขนาดใหญ่อำนวยความสะดวกให้ผู้บังคับการเรือปฏิบัติการกิจได้ในวงกว้าง ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งระดับต่ำหรือสูง และยังช่วยเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกในภารกิจเพื่อสันติภาพ และปฏิบัติการเพื่อมนุษยธรรม ตรวจจับที่เรือรบผิวน้ำยังจำเป็นอยู่ ขนาดที่ใหญ่ยังคงเป็นที่ปรารถนา

อย่างไรก็ตาม แนวความคิด “Streetfighter” ของอเมริกันกลับขัดแย้งกับการสร้างเรือรบที่ใหญ่ แนวคิดนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของสำนัก Jeune École ที่ว่ากำลังทางเรือควรประกอบไปด้วยเรือขนาดเล็กจำนวนมากแต่ปฏิบัติการด้วยจุดมุ่งหมายเดียวกันเป็นเครือข่าย หลักการของแนวคิดนี้อยู่ที่การมองว่าเรือรบขนาดใหญ่จะล่อแหลมต่อการถูกโจมตีในน่านน้ำชายฝั่งและช่องแคบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการลิดรอนของเรือเร็วโจมตีและเรือดำน้ำดีเซลขนาดเล็ก

จากความเปลี่ยนแปลงเรื่องการสร้างเรือผิวน้ำดังกล่าว ดูเหมือนว่าจะมีเหตุผลน้อยที่ประเทศต่าง ๆ จะลดความสำคัญของเรือผิวน้ำขนาดใหญ่ เช่นเดียวกัน แนวความคิดเรื่องเรือรบผิวน้ำยังอยู่ภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีหลายประการ ได้แก่

- ความสำเร็จของ HMAS *Jervis Bay* ในปฏิบัติการที่ติมอร์-เลสเตเป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดความสนใจในการสร้างเรือที่มีตัวเรือต่างไปจากเดิม (เรือบินขนาดเล็ก เรือที่มีตัวเรือคู่) ยานเบาอากาศและเรือไตรมาริน (trimaran) เช่นเรือ *Triton* ของอังกฤษ
- มีการใช้เทคโนโลยี “ซ่อนพราง (stealth)” กับเรือรบและการดำรงสภาพของเรือ ในสภาวะแวดล้อมชายฝั่งทะเล ระยะเวลาและเซนเซอร์ที่เพิ่มขึ้นจะลดความเปราะบางของเรือจากการถูกโจมตีจากฝั่งลง เรือรบถือเป็นระบบย่อยหนึ่งของระบบใหญ่อีกทีหนึ่งซึ่งมองได้ว่าความเสียหายขององค์ประกอบหนึ่งไม่ได้ทำให้ระบบใหญ่เสียหายแต่อย่างใด
- เรือของสหรัฐฯ ในโครงการ DDX ที่ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าอาจเป็นอาวุธที่มีอำนาจสูงในอีก 10-20 ปีข้างหน้า
- มีการพัฒนาหน่วยถอดประกอบติดตั้งได้ซึ่งสามารถสับเปลี่ยนตามโอกาสและภารกิจ เช่น ระบบ StanFlex ของเดนมาร์กที่ติดตั้งบน HDMS *Svaerdfisken* ซึ่งสร้างขึ้นในปี ค.ศ.1991 ในช่วงแรกใช้ในการลาดตระเวน แต่ภายหลังใช้ในการปราบเรือดำน้ำและในปี ค.ศ. 1998 ใช้เป็นเรือล่าทำลายทุ่นระเบิด นอกจากนี้ ระบบนี้ยังทำให้การใช้เรือ 16 ลำ ปฏิบัติภารกิจได้เหมือนเรือ 22 ลำ และก่อให้เกิดความคุ้มค่า
- การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยียังช่วยลดกำลังพลได้ เรือฟริเกตของอังกฤษชั้น Duke แบบที่ 23 ที่มีลูกเรือ 180 คน ถือว่ามีความก้าวหน้ามาก แต่ก็เทียบไม่ได้กับแนวคิดการใช้ DD 21 แบบเดิมซึ่งใช้เพียง 95 คน การลดค่าใช้จ่ายด้านกำลังพลถือจะนำมาซึ่งความคุ้มค่า

จากที่กล่าวทั้งหมดจะเห็นได้ว่าการพัฒนาทางเทคโนโลยีเรือผิวน้ำมากมายซึ่งแสดงให้เห็นว่าเรือผิวน้ำยังไม่ล้าสมัย

เรือดำน้ำในอนาคตจะเป็นอย่างไร

“ข้าพเจ้าต้องประหลาดใจอย่างยิ่งว่าบรรดานายทหารเรือผู้เชี่ยวชาญการรบทางเรือต่างไม่ตระหนักรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นการสงครามทางเรือและยุทธศาสตร์ทางเรือจากการมีเรือดำน้ำ”

พลเรือเอก เซอร์ แจ็กกี้ ฟิชเชอร์ (Admiral Sir Jacky Fisher), 20 เมษายน ค.ศ.1904

เรือดำน้ำเป็นประเด็นที่มีการโต้แย้งกันมากเพราะบางท่านไม่ยอมรับบทบาทของเรือดำน้ำในปฏิบัติการทางเรือในอนาคต ทั้งในทะเลเปิดและจากเรือผู้ฝั่ง ตามความเชื่อเดิม ๆ เรือดำน้ำจะแยกตัวไปปฏิบัติการโดยอาศัยคุณลักษณะการซ่อนพรางเพื่อการป้องกันตนเองและประสิทธิภาพทางยุทธการ ตั้งแต่เรือดำน้ำเริ่มปรากฏตัว แม้ว่ากองทัพเรือจะใช้เรือดำน้ำในหลากหลายภารกิจ การปฏิเสธการใช้ทะเลและการโจมตีเรือสินค้ายังเป็นภารกิจหลักของเรือดำน้ำ เช่น ในการยุทธที่กาลลิโปลี (Gallipoli) ปี ค.ศ.1915 เรือดำน้ำอังกฤษเข้าไปปฏิบัติการในทะเลมาร์โมซาเพื่อโจมตีเรือสินค้าของตุรกี นอกจากนั้นยังส่งชุดปฏิบัติการพิเศษขึ้นฝั่งและโจมตีเส้นทางรถไฟและเป้าหมายสำคัญตามแนวชายฝั่ง

ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1920 กองทัพเรือของประเทศต่าง ๆ พยายามจัดหาเรือดำน้ำเข้ามาใช้งาน แต่ติดปัญหาเรื่องการสื่อสารเท่านั้นจึงทำให้ต้องละทิ้งความคิดนี้ไป การเกิดกองเรืออู (U-boat) ของเยอรมันในสมรภูมิแอตแลนติกช่วงสงครามโลกครั้งที่สองทำให้กองทัพเรือของประเทศในโลกลำเรือดำน้ำมาใช้ร่วมกับกำลังอื่น ๆ ของกองทัพเรือตั้งแต่นั้นมา การพัฒนาการสื่อสารช่วยนำเรือดำน้ำเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการปฏิบัติระดับยุทธการร่วมกับเรือผิวน้ำและอากาศยาน นอกจากนี้การที่ระยะอาวุธ เซนเซอร์และขีดความสามารถของเรือดำน้ำพัฒนาขึ้นทำให้เรือดำน้ำใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะพบว่า ขอบเขตการปฏิบัติการของเรือดำน้ำเพิ่มมากขึ้นอย่างมากตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่สอง ในช่วงสงครามเย็น กองทัพเรือของสหรัฐฯ และโซเวียตให้ความสำคัญกับการปราบเรือดำน้ำ ในขณะที่เดียวกันก็พัฒนาให้เรือดำน้ำมีความสำคัญต่อการป้องปรามในทางยุทธศาสตร์นิวเคลียร์ ตั้งแต่สงครามเย็น พัฒนาการทางการสื่อสารของเรือดำน้ำเป็นประโยชน์ต่อภารกิจหลายอย่าง เช่น การคุ้มกันกระบวนเรือ (เช่น กองเรือบรรทุกเครื่องบิน) การหาข่าว การลาดตระเวน การสนับสนุนชุดปฏิบัติการพิเศษ และการโจมตีชายฝั่งด้วยจรวดนำวิถีจากพื้นสู่ฝั่ง เป็นต้น ความสามารถในการเข้าถึงฝั่งข้าศึกโดยไม่ถูกตรวจพบช่วยในการส่งชุดปฏิบัติการพิเศษขึ้นสู่ฝั่งระยะเวลาของจรวดนำวิถีจากพื้นสู่ฝั่งที่สั้นลงช่วยให้การโจมตีเป้าหมายทำได้รวดเร็ว

ขึ้น ไม่น่าประหลาดใจที่กองทัพเรือของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกพยายามจัดหาเรือดำน้ำมาประจำการ

ผู้บัญชาการทหารเรือแอฟริกาใต้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับเรือดำน้ำว่าเป็นประโยชน์ต่อกองทัพเรือขนาดเล็กดังต่อไปนี้

“เรือดำน้ำและคอร์เวตเป็นสองด้านของเหรียญเดียวกันเพราะเรือดำน้ำทำหน้าที่ป้องปราม แต่คอร์เวตทำหน้าที่ป้องกัน ... เรือดำน้ำทำให้กองทัพเรือขนาดเล็กน่ายำเกรงมากขึ้นและเอื้อให้กองทัพเรือทำงานง่ายขึ้น หากกองทัพเรือจะต้องสูญเสียขีดความสามารถของเรือดำน้ำ จำเป็นต้องออกแบบโครงสร้างกำลังรบกันใหม่เลยทีเดียว”

ส่วนใหญ่ เรือดำน้ำที่กล่าวมานี้จะมีขนาดเล็ก ขับเคลื่อนด้วยพลังดีเซล ปฏิบัติการตามชายฝั่ง (SSKs) ของเยอรมันรุ่น 209 บางประเทศเช่นเกาหลีเหนือมีความสนใจในเรือดำน้ำดีเซลขนาดเล็กที่มีประโยชน์ต่อปฏิบัติการตามแนวชายฝั่ง แต่การตัดสินใจของกองทัพเรือฝรั่งเศสและอังกฤษ รวมทั้งอินเดียที่จะเลิกใช้เรือดำน้ำดีเซลและเปลี่ยนเป็นเรือดำน้ำนิวเคลียร์ (SSNs) เกิดจากการมองเห็นประโยชน์สำคัญจากการมีเรือดำน้ำที่ขับเคลื่อนด้วยพลังงานนิวเคลียร์ ซึ่งได้แก่ ความอ่อนตัว ความสามารถในการเคลื่อนย้าย การซ่อนพราง ความทนทาน การเข้าถึงพื้นที่ ความเป็นอิสระและการเจาะทะลวง กองทัพเรือแคนาดา มองว่าสำหรับกองทัพเรือเล็ก ๆ แล้ว คุณลักษณะเหล่านี้แสวงหาได้ยากเนื่องจากปัจจัยเรื่องงบประมาณและสภาพภูมิศาสตร์

เรือดำน้ำอาจจะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่สำคัญ เช่น ประเทศอย่างสวีเดน เยอรมนี และฝรั่งเศสหันกลับมาสนใจในแนวความคิดเรื่องเรือดำน้ำที่ขับเคลื่อนโดยอิสระโดยลดความจำเป็นที่ต้องขึ้นมารับออกซิเจนบนผิวน้ำ (snort) ซึ่งเป็นการพัฒนา SSK ด้วยคุณลักษณะซ่อนพรางของ SSN สุดท้าย การขับเคลื่อนด้วยพลังงานไฟฟ้าจะสร้างความได้เปรียบแก่เรือดำน้ำเช่นเดียวกันกับที่จะสร้างให้กับเรือผิวน้ำ

ทั้ง ๆ ที่เรือดำน้ำต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่สำคัญและความท้าทายและโอกาสทางยุทธการ จากข้อเท็จจริงที่ว่าเรือดำน้ำต้องบรรจุทุกสิ่งทุกอย่างไว้ภายในตัวเรือ ทำให้พื้นที่ใช้สอยภายในเรือดำน้ำลดลง รวมทั้งอาวุธยุทธโธปกรณ์ยังบรรจุได้ไม่มากเมื่อเทียบกับเรือผิวน้ำที่มีระวางขับน้ำเท่า ๆ กัน แต่การจะสร้างเรือดำน้ำให้มี

ขนาดใหญ่ขึ้นก็จะทำให้คุณลักษณะเด่นบางประการด้อยลงไป เช่น การปฏิบัติการตามแนวชายฝั่งทะเล นอกจากนั้นยังแพงขึ้นและล่อแหลมต่อการถูกตรวจจับมากยิ่งขึ้นไปด้วย แม้ว่าปัจจุบัน อุปกรณ์บางอย่างอาจจะติดตั้งภายนอกตัวเรือดำน้ำได้ก็ตาม แต่ปัญหาพื้นฐานซึ่งมีที่มาจากธรรมชาติของเรือดำน้ำเองก็ยังคงมีอยู่ต่อไป

นอกจากนี้ เซนเซอร์และอาวุธปราบเรือดำน้ำยังพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เรือดำน้ำต้องเพิ่มขีดความสามารถในการซ่อนพรางให้ดียิ่งขึ้น (เช่น การพัฒนาเสาออปโททรอนิกส์ (optronic masts) ที่มาแทนกล้องเพริสโคป) แต่เนื่องจากว่าการพัฒนาและการบำรุงรักษาระบบซ่อนพรางมีค่าใช้จ่ายสูง ทำให้ในภาพรวมประเทศต่าง ๆ ส่งเรือดำน้ำออกปฏิบัติการลดลงตั้งแต่การสิ้นสุดของสงครามเย็น งบประมาณเป็นปัจจัยหลักในเรื่องนี้ ตัวอย่างความล้มเหลวของกองทัพเรืออาร์เจนตินาที่ไม่สามารถใช้เรือดำน้ำรุ่น 209 โจมตีกองเรือเฉพาะกิจของอังกฤษในสงครามหมู่เกาะฟอล์กแลนด์-มัลบีนาส แสดงให้เห็นว่าการใช้เรือดำน้ำในยุคทศวรรษใหม่ให้ได้นานเป็นความท้าทายเป็นอย่างยิ่ง

อากาศยานและเรือบรรทุกเครื่องบิน

การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญประการหนึ่งของกองทัพเรือในศตวรรษที่ 20 คือการที่เรือบรรทุกเครื่องบินเข้ามาแทนที่เรือประจัญบานในฐานะเรือรบขนาดใหญ่ การเปลี่ยนแปลงในครั้งไม่ได้ทำให้ความสำคัญของกองทัพเรือลดลงแต่ส่งผลต่อวิธีการควบคุมทะเล เรือบรรทุกเครื่องบินมีความสำคัญเพราะป้องกันกองเรือจากการโจมตีของอากาศยานที่มาจากบนบก และด้วยความสามารถในการโจมตีอิสระ เรือบรรทุกเครื่องบินสามารถสนับสนุนปฏิบัติการยกพลขึ้นบกและเพิ่มขีดความสามารถในการเข้าถึงชายฝั่งทะเลของข้าศึก สงครามในแปซิฟิกช่วง ค.ศ. 1944-1945 แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของเรือบรรทุกเครื่องบินในฐานะเรือรบขนาดใหญ่

อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบกับเรือผิวน้ำชนิดอื่น เรือบรรทุกเครื่องบินยังถูกวิจารณ์ว่าแพงและล่อแหลมต่อการถูกโจมตีจากอากาศยานและเรือดำน้ำ ตัวอย่างเช่น การใช้เรือ *Vikrant* ของอินเดียในสงครามอินเดีย-ปากีสถาน และการใช้เรือบรรทุกเครื่องบินของอาร์เจนตินาและอังกฤษในสงครามหมู่เกาะฟอล์กแลนด์-มัลบีนาส ค.ศ.

1982 เป็นต้น ราคาของเรือบรรทุกเครื่องบินยังแพงมาก เช่น เรือบรรทุกเครื่องบินชั้น Nimitz ต้องใช้เงินถึง 5,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และเรือบรรทุกเครื่องบิน *Charles de Gaulle* ของฝรั่งเศสต้องใช้เงินถึง 3,400 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปฏิบัติการครั้งหนึ่ง เป็นต้น แม้ว่าจะต้องใช้งบประมาณสูงในการใช้งาน แต่กองทัพเรือประเทศต่าง ๆ ต่างก็พยายามแสวงหาขีดความสามารถของเรือดำน้ำอยู่ตลอดเวลา

ส่วนหนึ่งของความพยายามนี้มาจากการที่กองทัพเรือมั่นใจว่าสามารถจำกัดภัยคุกคามจากอากาศยานและเรือดำน้ำได้ เรือบรรทุกเครื่องบินมีข้อได้เปรียบจากความทนทานและความสามารถในการติดตั้งอาวุธและเซนเซอร์ป้องกันตนเองบนเรือ นอกจากนี้ยังเป็นฐานบินที่เคลื่อนที่ได้ซึ่งต่างจากฐานบินของกองทัพอากาศ และโดยปกติเรือบรรทุกเครื่องบินจะมีเรือคุ้มกันซึ่งจะออกปฏิบัติการเป็นกองเรือที่มีขีดความสามารถที่สมดุลต่อการเผชิญกับภัยคุกคามในทุกรูปแบบ ดังนั้นเมื่อเรือบรรทุกเครื่องบิน *Charles de Gaulle* ออกปฏิบัติการในการรบที่อัฟกานิสถาน จะมีเรือคุ้มกันซึ่งประกอบด้วยเรือสนับสนุน 1 ลำ (*La Meuse*) เรือดำน้ำ 1 ลำ (*SSN Rubis*) เรือฟริเกตป้องกันภัยทางอากาศ (*Jean Bart*) และเรือฟริเกตอเนกประสงค์ (*La Motte Piquet* และ *Jean de Vienne*) การส่งเรือออกไปปฏิบัติการเป็นกองเรือทำให้เรืองบประมาณยุ่งยากขึ้น ด้านหนึ่งค่าใช้จ่ายทั้งหมดน่าจะคิดรวมเพราะเป็นกองเรือ แต่อีกด้านหนึ่งเรือแต่ละลำก็มีภารกิจของตนเองที่เป็นอิสระด้วยเช่นกัน หลังสงครามเย็น กองเรือคุ้มกันเรือบรรทุกเครื่องบินของสหรัฐฯ ลดลงจาก 12 ลำ เหลือเพียงครึ่งหนึ่งซึ่งจะเป็นการลดการผลิตและค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติการได้มากที่สุดทีเดียว

ประสิทธิภาพของเรือบรรทุกเครื่องบินเมื่อต้องเผชิญกับภัยคุกคามทั้งจากอากาศยานและเรือดำน้ำมาจากขีดความสามารถในการบุกและการป้องกันของเรือบรรทุกเครื่องบินเอง รวมทั้งการป้องกันภัยทางอากาศและภัยใต้น้ำของเรือคุ้มกันด้วย กองเรือบรรทุกเครื่องบินเป็นระบบที่สามารถป้องกันตนเองเป็นขั้นได้ด้วยตัวเอง ซึ่งรู้จักกันนามของ “สนามบินลอยน้ำที่สามารถโจมตีและใช้อำนาจทางอากาศโจมตีจุดสำคัญ ณ เวลาที่ต้องการตามนโยบายการป้องกันประเทศ”

ค่าใช้จ่ายก็สามารถลดลงได้โดยใช้มาตรการต่าง ๆ กัน ปัจจุบันมีเพียงกองทัพเรือสหรัฐฯ ที่สามารถดำรงความเป็นกองเรือบรรทุกเครื่องบิน (ชั้น Nimitz) ในฐานะอันดับ 1 ในโลกได้อยู่ เรือบรรทุกเครื่องบินที่ราคาต่ำกว่า เช่น *Principe de Asturias* ของสเปน หรือจักรีนฤเบศรของไทย อยู่ประมาณ 290,000 ล้านบาท เป็นต้น ส่วนเรือ LPH *Ocean* ของอังกฤษมีราคาสูงกว่าเรือฟริเกตเล็กน้อยสามารถปฏิบัติการกิจหลายอย่างที่เรือบรรทุกเครื่องบินทำได้ การจัดหาเฮลิคอปเตอร์สำหรับเรือฟริเกตและเรือพิฆาตทำกันทั่วไปเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในเชิงรุกและเชิงรับแก่เรือรบผิวน้ำ

ประเด็นที่แท้จริงคือการประเมินค่าใช้จ่ายของการปฏิบัติการกิจจะต้องเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายในช่วงที่ไม่ปฏิบัติการกิจหรือไม่ก็เปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติการกิจในอีกแบบหนึ่ง เช่น กองทัพเรือบางประเทศมีแนวทางในการใช้จรวดที่ยิงจากเรือหรือปืนเรือระยะไกลแทนการใช้เรือบรรทุกเครื่องบิน แนวคิดนี้เป็นพื้นฐานให้กับเรือสหรัฐฯ ที่รู้จักกันในชื่อว่า “เรือปืนใหญ่ (arsenal ship)” นำมาสู่โครงการสร้างเรือพิฆาตโจมตีชายฝั่ง DD-21 ทว่าการสร้างเรือชนิดนี้ต้องยกเลิกไปเพราะกองทัพเรือสหรัฐฯ สรุปว่าเรือบรรทุกเครื่องบินจริง ๆ แล้วมีประสิทธิภาพมากกว่าและมีเครื่องมือเชิงรุกที่หลากหลายกว่า เห็นได้จากเรือบรรทุกเครื่องบินชั้น Nimitz บรรทุกขีปนาวุธได้มากถึง 4,000 ลูก

ฐานบินบนบกเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่ง การเปรียบเทียบคุณประโยชน์ระหว่างฐานบินลอยน้ำและฐานบินบนบกทำได้ยาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งฐานบินบนบกเป็นของกองทัพอากาศแต่เรือบรรทุกเครื่องบินเป็นของกองทัพเรือ เครื่องบินที่ใช้ฐานบินบนบกสามารถบรรทุกขีปนาวุธได้มากกว่า มีประสิทธิภาพสูงกว่า รวมทั้งมีเครื่องบินที่ใช้ฐานบินบนบกมากมายหลายชนิดกว่าเครื่องบินในเรือบรรทุกเครื่องบิน ตัวอย่างเช่น การทิ้งระเบิดโตเกียวในเดือนมกราคม ค.ศ.1945 จากเรือบรรทุกเครื่องบินของ พลเรือเอกฮัลซี (Admiral Halsey) ถือว่าไม่มีประสิทธิภาพ แต่เครื่องบิน B-29 Superfortress สามารถบรรทุกระเบิดได้มากกว่าเครื่องบินจากเรือบรรทุกเครื่องบินถึง 10 เท่า รวมทั้งสามารถโจมตีโตเกียวได้ทุกคืน

อย่างไรก็ตาม เครื่องบินจากฐานบินบนบกจะต้องพึ่งพาฐานบินซึ่งเคลื่อนที่ไม่ได้ ด้วยเหตุผลทางภูมิศาสตร์และการเมือง ตัวอย่างเช่น ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1992 ยุทธการ Safeguard ขององค์การป้องกันแอตแลนติกเหนือ (NATO) สามารถส่งกำลังทางอากาศจากเรือบรรทุกเครื่องบินออกปฏิบัติการในทะเลแอเดรียติกได้ภายในเวลา 10 วัน ในขณะที่ต้องใช้เวลาถึงสามเดือนกว่าที่ ฐานทัพอากาศจังก์วอร์ (Jaguar air bases) ในอิตาลีจะสามารถปฏิบัติการได้ นอกจากนี้เรือบรรทุกเครื่องบินสามารถปฏิบัติการเมื่อสภาพอากาศไม่เอื้ออำนวยให้เครื่องบินขึ้น-ลงที่ฐานทัพอากาศจังก์วอร์ ฐานบินบนบกยังล่อแหลมต่อการถูกโจมตีและความสามารถเข้าถึงฐานบินจะเป็นปัญหาที่เพิ่มขึ้นในอนาคต

อีกประเด็นหนึ่งของเรื่องฐานบินคือความยาวนานในการใช้เครื่องบินที่มีคนขับในฐานยานรบในอนาคต มีการถกเถียงว่าโครงการ Joint Strike Fighter – JSF* ในปัจจุบันอาจจะเป็นการใช้เครื่องบินปีกนึ่งที่มีฐานบินในทะเลยุคสุดท้าย ด้วยเหตุผลดังนี้

- ในช่วงทศวรรษที่ 1990 ราคาเครื่องบินพุ่งสูงขึ้นในอัตราร้อยละ 7 ต่อปี เมื่อเทียบกับราคาตัวเรือที่สูงขึ้นร้อยละ 2-3 ต่อปีเท่านั้น
- ความสูญเสียมีสูงเมื่อโจมตีเป้าหมายที่ป้องกันได้ดี เช่น ปฏิบัติการในโคโซโว ทำให้ประสิทธิภาพของปฏิบัติการมีจำกัด
- แนวโน้มของการใช้อากาศยานไร้คนขับ (UAVs) เช่น Predator และ Global Hawk ปรากฏชัดเจนในการรบที่อัฟกานิสถาน ยูเอวีได้รับการพัฒนาความสามารถในการโจมตีและการดำรงสภาพการใช้ได้นานขึ้นด้วย
- เทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารที่พัฒนามากขึ้นจะลดความจำเป็นในการใช้นักบินสำหรับเครื่องบินโจมตีและสามารถพัฒนาระบบอาวุธได้มากขึ้น

* โครงการ Joint Strike Fighter (JSF) เป็นโครงการพัฒนาและจัดหาอากาศยานเพื่อทดแทนเครื่องบินขับไล่ เครื่องบิน strike และเครื่องบินโจมตีเป้าหมายบนบกของสหรัฐฯ อังกฤษ ตุรกี อิตาลี แคนาดา ออสเตรเลีย เนเธอร์แลนด์และพันธมิตร

ไม่ว่าโครงการพัฒนาอากาศยานที่มีคนขับในระยะยาวจะเป็นอย่างไร ในระยะสั้น คาดว่าอายุการใช้งานของอากาศยานจะยาวนาน (ราว 25 ปี) และจะต้องพร้อมปรับปรุงพัฒนา อากาศยานขนาดใหญ่มีแนวโน้มที่จะได้รับความสนใจในการพัฒนาตลอดอายุการใช้งานเช่นเดียวกับเรือรบขนาดใหญ่

ข้อสรุปที่กล่าวมาสามารถนำไปใช้กับเฮลิคอปเตอร์ที่ใช้งานบนเรือรบได้ด้วย เนื่องจากเฮลิคอปเตอร์ช่วยเพิ่มขีดความสามารถของเรือผิวน้ำทั้งเชิงรุกและเชิงรับ กองทัพเรือของทุก ๆ ประเทศจะประจำการเฮลิคอปเตอร์เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ กองทัพเรือขนาดเล็กมักนิยมใช้เฮลิคอปเตอร์เพื่อเพิ่มศักยภาพทางอากาศในราคาที่เหมาะสม ข้อได้เปรียบอีกประการหนึ่งของเฮลิคอปเตอร์คือความสามารถปฏิบัติการกิจได้หลากหลาย โดยมีภารกิจหลักคือสงครามปราบเรือดำน้ำและต่อต้านปฏิบัติการผิวน้ำ

สุดท้าย กองทัพเรือยังสามารถใช้ขีดความสามารถทางอากาศจากฐานบินบนบก เพื่อการลาดตระเวนในพื้นที่ขนาดใหญ่ การหาข่าวและการโจมตีข้าศึกในอากาศ บนผิวน้ำและใต้น้ำ ปัญหาหลักที่ผ่านมาคือใครจะมีการควบคุมอากาศยานเหล่านี้ กองทัพเรือหรือกองทัพอากาศ ในความเป็นจริงพบว่าความชำนาญเฉพาะของกองทัพอากาศทำให้การใช้อากาศยานในทะเลเลยสถานะพิเศษของการรบทางเรือ เว้นเสียแต่กองทัพจะมีโครงสร้างพิเศษที่ทำให้เกิดปฏิบัติการร่วมระหว่างเหล่าทัพเพื่อหลีกเลี่ยงข้อผิดพลาดเหล่านี้ ในสถานการณ์เช่นนี้ การมอบอำนาจให้กองทัพเรือควบคุมปฏิบัติการทางอากาศจึงเข้าใจได้ อย่างไรก็ตาม ทางออกที่ดีที่สุดคือเหล่าใดก็ได้ไม่สำคัญสามารถควบคุมกำลังอากาศยานไว้

5.6 ระบบ อารูธ และเซนเซอร์

หลายท่านอาจจะเห็นว่าปัญหาเรื่องยานรบ (เรือผิวน้ำ อากาศยาน เรือดำน้ำ) ไม่ใช่ประเด็นที่แท้จริงเมื่อก้าวถึงคุณลักษณะสำคัญของปฏิบัติการทางเรือ จริง ๆ แล้ว จุดเน้นควรเป็นเรื่องระบบ อารูธ และเซนเซอร์ แนวคิดในระบบ StanFlex ของเดนมาร์ก ที่กล่าวมาแล้วมีความสำคัญในลักษณะที่ว่าเป็นการแยกยานรบออกจากระบบ แต่ตัวระบบเองกลับกำหนดบทบาทและธรรมชาติของยานรบ

อาวุธสามารถแยกประเภทได้จากภารกิจที่ต่างกัน อาวุธที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับพื้นที่ชายฝั่งค่อนข้างจะมีความสำคัญ เช่นทุ่นระเบิด (แม้จะเป็นรุ่นเก่า) ก็เป็นปัญหาที่กำลังทางเรือที่ต้องออกไปปฏิบัติการนอกประเทศ ประเด็นสำคัญอาจจะเหลือแค่การหาช่างเรื่องทุ่นระเบิดกับประสิทธิภาพในการต่อต้านทุ่นระเบิด (MCM) แนวทางการต่อต้านทุ่นระเบิดในปัจจุบัน ได้แก่ การวิจัยพัฒนาการลาดตระเวนตรวจจับทุ่นระเบิด (mine reconnaissance) โดยใช้เซนเซอร์อินฟราเรด/เลเซอร์ และระบบเจาะทะลวง/เคลียร์พื้นที่เพื่อลิดรอนทำลายทุ่นระเบิดในพื้นที่เฉพาะที่ต้องการ

แน่นอนว่ากองทัพเรือและกองกำลังที่ออกไปปฏิบัติการนอกประเทศต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษกับวิธีการต่อต้านการรุกรานด้วยทุ่นระเบิดนี้ เช่น ทุ่นระเบิดที่ก่อให้เกิดความเสียหายกับเรือ ฟริเกต USS *Samuel B. Roberts* ในปี ค.ศ.1988 เรือลาดตระเวนเอจิส USS *Princeton* และเรือโจมตีสะเทินน้ำสะเทินบก USS *Tripoli* ในช่วงสงครามอ่าวเปอร์เซียในปี ค.ศ.1991 ทำความเสียหายให้กับเรือรบเหล่านี้เกินประมาณและส่งผลให้ปฏิบัติการทางเรือในอ่าวเปอร์เซียยุ่งยากมากยิ่งขึ้น หลังสงครามอ่าวเปอร์เซีย การเคลียร์ทุ่นระเบิดจึงกลายเป็นบทเรียนสำคัญที่ต้องศึกษาต่อไป

ไม่น่าประหลาดใจที่สงครามทุ่นระเบิดกลายเป็นวาระสำคัญของการสงครามทางเรือ มีกองทัพเรือของ 50 ประเทศใช้ทุ่นระเบิด ผลิตทุ่นระเบิด 32 ประเทศ และส่งออก 24 ประเทศ การต่อต้านทุ่นระเบิดยังอยู่ในความสนใจแต่ยังคงทำได้ช้าและสร้างความทุกข์ทรมานให้กับผู้คิดและผู้ผลิตระบบนี้ หากพิจารณาเกี่ยวกับระบบต่อต้านทุ่นระเบิด ประเด็นอยู่ที่ว่าการต่อต้านทุ่นระเบิดควรอยู่ในความรับผิดชอบของกองเรือทุ่นระเบิดหรือเป็นควรจะรวมอยู่ในระบบการประกอบกำลังทางเรือในภาพใหญ่ เพื่อจะได้ใช้ได้ตามความต้องการในระดับของกองทัพเรือมากกว่า

ข้อถกเถียงคล้าย ๆ กันเกิดขึ้นระหว่างเครื่องมือที่ใช้ป้องกันภัยใต้น้ำกับตอร์ปิโด (รวมถึงอาวุธใต้น้ำ) ซึ่งเป็นภัยคุกคามอีกรูปแบบหนึ่งที่ยากจะรับมือในสภาพภูมิศาสตร์ที่มีน้ำตื้นและมีเกาะแก่งมากมาย ตอร์ปิโดมีพัฒนาการรวดเร็วมากโดยมีความเร็วขึ้น ฉลาดขึ้น และสร้างความเสียหายได้มากขึ้น ตอร์ปิโด Shkval ของรัสเซียซึ่งมีความเร็ว 200 นอต เป็นความท้าทายทางยุทธการอย่างยิ่ง มีคำตอบต่อการรับมือกับภัยใต้น้ำดังต่อไปนี้

- การขอความช่วยเหลือจากเรือดำน้ำประเทศพันธมิตรในการจัดการกับเรือดำน้ำของข้าศึก ความเงียบของเรือดำน้ำทำให้เกิดความสนใจในเรดาร์เอกซิทพแทนที่เรดาร์พาสซีฟ รวมทั้งวิธีการตรวจจับที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การใช้แสงจากสิ่งมีชีวิต (bioluminescence) การวัดความสูงของทะเลและความแตกต่างของอุณหภูมิและการตรวจจับด้วยเลเซอร์ เป็นต้น
- การลดค่าการส่งคลื่นเสียงใต้น้ำ (underwater signature) จากตัวเรือผิวน้ำให้มากขึ้น
- การเพิ่มประสิทธิภาพของระบบเป้าลวง (decoy)
- การสร้างระบบตรวจจับพื้นที่ต่าง ๆ ระบบเฝ้าติดตามและระบบเคลียร์เป้าหมาย เช่น โครงการ 'Distant Thunder' ของกองทัพเรือสหรัฐฯ

ซีปนาวุธโจมตีเรือผิวน้ำและอากาศยานมีความฉลาดมากขึ้น เร็วขึ้น ระยะเวลาสั้นลงและมีหัวรบที่ใหญ่ขึ้น ยานรบต้องการเครื่องมือป้องกันตัวเองทั้งแบบ hard-kill และ soft-kill ที่ออกแบบมาเพื่อจัดการกับยานรบของข้าศึกก่อนที่จะยิงซีปนาวุธออกมาและ/หรือทำให้ข้าศึกหมดสมรรถภาพหรือยิงข้าศึกให้ตกในภายหลัง เข้าใจกันว่าซีปนาวุธจะอันตรายมากที่สุดหากยิงจากอากาศยานสมัยใหม่ ดังนั้นการดำรงการครองอากาศไว้เป็นการป้องกันตนเองที่ดีที่สุด

ตราบไคที่ซีปนาวุธต่อต้านเรือผิวน้ำสามารถปฏิบัติการได้ในยานรบขนาดเล็กได้ ช่องว่างระหว่างเรือรบขนาดเล็กกับเรือรบขนาดใหญ่และกองทัพเรือขนาดต่าง ๆ จะลดลง ความกังวลว่าเรือรบขนาดใหญ่จะปฏิบัติการได้ยากในน่านน้ำที่แคบและการจราจรบคับคั่ง เช่น ในอ่าวเปอร์เซีย ทำให้เกิดข้อจำกัดในการส่งเรือรบขนาดใหญ่ออกไปปฏิบัติการในอ่าวเปอร์เซียช่วงปี ค.ศ.1991 อย่างไรก็ตาม การครองอากาศที่เหนือกว่าช่วยให้กองกำลังทางเรือฝ่าย Coalition ใช้เฮลิคอปเตอร์โจมตีกองเรือเร็วโจมตีของอิรักอย่างราบคาบ ผู้เสนอแนวคิดเรื่อง 'การป้องกันตนเองด้วยกองเรือเล็ก (flotilla defence)' ไม่สามารถใช้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมารองรับและพัฒนาแนวคิดของตนเองได้

ในปี ค.ศ.1982 ช่วงสงครามฟอล์กแลนด์-มัลบีนาส เรือ *Glamorgan* และเรือรบลำอื่น ๆ ที่ร่วมกันโจมตีชายฝั่งอาร์เจนตินามองว่าจรวดเอ็กโซเซ็ตของอาร์เจนตินาที่อยู่บริเวณท่าเรือสแตนลีย์มีขีดความสามารถอยู่ถึงระดับหนึ่ง ในปฏิบัติการดังกล่าว พื้นที่ปฏิบัติการแคบและที่มาของภัยคุกคามไม่ชัดเจน จากนั้นมา ซีปนาวุธต่อต้านเรือผิวน้ำที่มีฐานยิงจากฝั่งได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ถึงแม้ว่าจะยังคงพึ่งพาเครื่องมือทันสมัยในการตรวจจับเป้าซึ่งมีไม่กี่ประเทศที่มีขีดความสามารถปฏิบัติการได้

การป้องกันกำลังทางเรือจากซีปนาวุธจากฝั่งเป็นที่สนใจของกองทัพเรือทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่ต้องส่งกำลังออกปฏิบัติการนอกประเทศ การทำลายยานรบของข้าศึกที่ใช้ยิงซีปนาวุธอาจจะไม่เหมาะสมเพราะถือว่าเป็นการรุกรานประเทศอื่น ทำให้การป้องกันแบบ soft-kill ที่ใช้การลวงหรือทำลายซีปนาวุธ โดยไม่เป็นการทำลายยานรบของข้าศึก ระบบ soft-kill อาจจะดูเหมือนเพิ่มความเสี่ยงให้กับกองกำลังทางเรือแต่ยังคงจำเป็นภายใต้สถานะแวดล้อมทางความมั่นคงที่เปราะบางทางการเมือง ดังนั้นการที่กองทัพเรือของประเทศต่าง ๆ ให้ความสนใจกับระบบเป้าลวง เช่น การใช้ชาฟ (chaff) อุปกรณ์การแจมอาวุธของข้าศึก เป็นต้น

ซีปนาวุธโจมตีชายฝั่ง เช่น โทมาฮอว์ก (Tomahawk) ประสบความสำเร็จในทางยุทธการตลอดช่วงทศวรรษที่ 1990 ซีปนาวุธเหล่านี้มีคุณค่าในด้านการจัดการกับการป้องกันภัยทางอากาศและระบบควบคุมบังคับบัญชาของข้าศึกในช่วงเริ่มต้นปฏิบัติการ (shape) ดังนั้นการใช้โทมาฮอว์ก ในช่วงเริ่มต้นจะต้องสนับสนุนด้วยการปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง

ความสนใจในการโจมตีเป้าหมายตามชายฝั่งของข้าศึคนำมาสู่การถกเถียงในเรื่องความทันสมัยของการยิงสนับสนุนด้วยปืนใหญ่เรือ (naval gunfire support – NGS) สมัยใหม่ในยุคซีปนาวุธไม่กี่ปีที่ผ่านมา เข้าใจกันว่าซีปนาวุธที่ทำลายเป้าหมายได้ในระยะไกลและแม่นยำจะทำให้ปืนเรือลำสมัย อย่างไรก็ตาม ระบบปืนเรือกลับมามีความสำคัญอีกครั้งด้วยระยะยิงที่ไกลขึ้นและ ลูกปืนที่ละเอียดมีประสิทธิภาพมากขึ้น ขีดความสามารถในการโจมตีชายฝั่งหรือการโจมตีจากกำลังทางเรือ (projection of maritime power) ซึ่งแยกจากปฏิบัติการในทะเล ไม่ว่าจะเป็นการควบคุมทะเล การ

ปราบเรือดำน้ำ (ASW) หรือการต่อต้านอากาศยาน (AAW) เป็นเกณฑ์แบ่งเรือรบผิวน้ำที่สำคัญ

5.7 การปฏิบัติข้อมูลข่าวสาร ?

จากที่กล่าวมาในเรื่องของยานรบ อาวุธ และเซนเซอร์ชี้ให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงในเรื่องเหล่านี้จะเป็นวิวัฒนาการแบบค่อยเป็นค่อยไปมากกว่าเป็นการปฏิวัติ แต่สำหรับการเปลี่ยนแปลงด้านข้อมูลข่าวสารจะแตกต่างออกไป ในทางกลับกัน พัฒนาการด้านข้อมูลข่าวสารจะเป็นการเปลี่ยนแปลงแบบถอนรากถอนโคนหรือการปฏิวัติมากกว่า

ประสบการณ์จากสงครามอ่าวเปอร์เซียและปฏิบัติการร่วมของฝ่าย Coalition ในยูโกสลาเวียเป็นการเน้นย้ำถึงสมมติฐานข้อนี้ ในสงครามเหล่านี้ ดูเหมือนว่าฝ่ายพันธมิตรจะสามารถโจมตีข้าศึกได้อย่างแม่นยำจากอากาศยานและเรือ สำหรับปฏิบัติการในโคโซโวปี ค.ศ.1999 พัฒนาการทางคอมพิวเตอร์และเซนเซอร์เอื้อให้นาโตสามารถใช้เครื่องบินแบบซ่อนพราง (stealth aircraft) ซีปนาวุธโทมาฮอว์กและอาวุธแบบอื่น ๆ โจมตีเป้าหมายได้อย่างแม่นยำ ความแม่นยำนี้เกิดจากการใช้ดาวเทียมระบบจีพีเอสชี้เป้าหมายที่ต้องการ ที่สำคัญคือคือกำลังพลของนาโตไม่ต้องสูญเสียมากเท่าใด กระบวนการชี้เป้าหมาย การประสานการปฏิบัติและการใช้อาวุธโจมตีเป้าหมายอย่างแม่นยำเกิดขึ้นได้จากกระบวนการรวมข้อมูลข่าวสารและประมวลผลผ่านคอมพิวเตอร์ เช่น ระบบเรดาร์ลาดตระเวน โจมตีร่วม (joint surveillance attack radar systems – JSTARS) เป็นต้น

อัตราความก้าวหน้าในขีดความสามารถของคอมพิวเตอร์ตามกฎของมัวร์ (Moore's law) ที่อ้างว่าเพิ่มเป็นสองเท่าทุก ๆ 18 เดือน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในปฏิบัติการทางทหารอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เหล่านี้

- ข้อมูลข่าวสารด้านยุทธการของข้าศึก เช่น กำลังและการเคลื่อนที่ของกำลัง เป็นต้น ได้รับเพิ่มขึ้นอย่างมาก ความรู้เกี่ยวกับข้าศึกจะได้รับเร็วขึ้น (อาจจะมึลักษณะเป็นข้อมูลสดได้) และแม่นยำมากขึ้น หมอกแห่งสงคราม (fog of war)

อาจจะไม่หายไป แต่จะมีอย่างบางมาก ๆ การปฏิบัติการณ์ในอนาคตเปรียบเหมือนเกมหมากรุก (ทั้งสองฝ่ายมองเห็นการเคลื่อนที่ของหมากทุกตัว) มากกว่าโป๊กเกอร์ (ทั้งสองฝ่ายมองไม่เห็นกันและกัน)

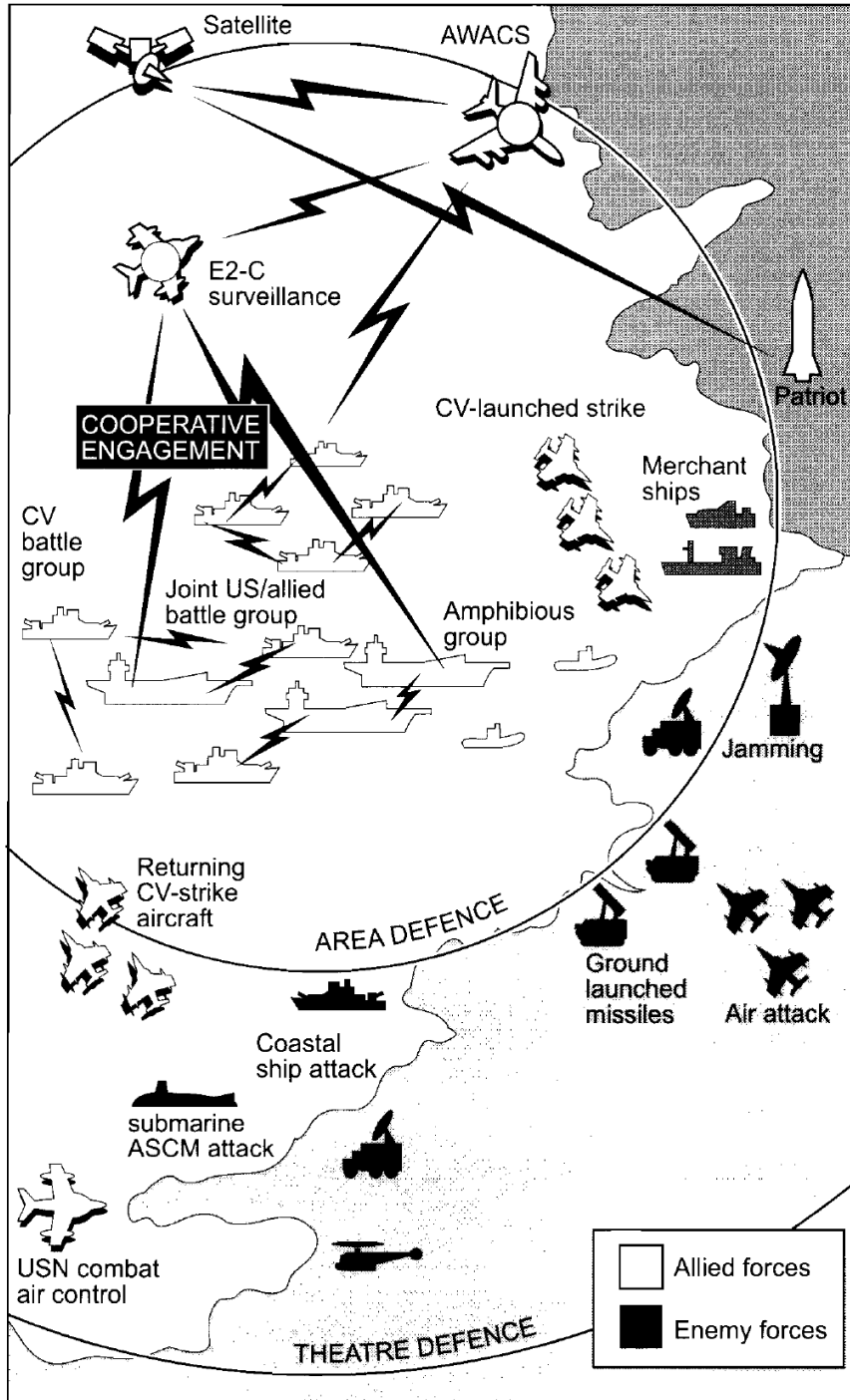
- เนื่องจากความรู้คืออำนาจ ยิ่งมีความรู้มากเท่าใด โอกาสชนะย่อมมีมากขึ้น ความเหนือกว่าด้านข้อมูลข่าวสาร (information superiority) (หรือการรับรู้สถานการณ์ (situational awareness) ที่เหนือกว่าข้าศึก) จึงกลายเป็นปัจจัยสำคัญต่อชัยชนะทางยุทธการ การปกป้องข้อมูลข่าวสารของตนเองและโจมตีข้อมูลข่าวสารของข้าศึกจึงกลายเป็นมิติใหม่ของการทำสงคราม ความเหนือกว่าด้านข้อมูลข่าวสารหมายถึงขีดความสามารถที่จะรวบรวม ประมวลผลและกระจายข่าวสารโดยไม่สะดุด ขณะเดียวกันก็ใช้ประโยชน์และปฏิเสธขีดความสามารถเดียวกันของข้าศึก ความเหนือกว่าด้านข้อมูลข่าวสารก่อให้เกิดการมองว่าข้อมูลข่าวสารไม่ได้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของสงครามเท่านั้น แต่สามารถนำมาทำสงครามได้เรียกว่า “สงครามข้อมูลข่าวสาร” เรื่องของความเหนือกว่าทางข้อมูลข่าวสารอาจต้องสร้างเป็นทฤษฎีขึ้นมาเช่นเดียวกับทฤษฎีสงครามทางอากาศและทฤษฎีสงครามทางเรือก็ได้
- ข้อมูลข่าวสารเป็นเครื่องมือเชื่อมโยงกำลังของประเทศพันธมิตรให้เข้ามาปฏิบัติการร่วมกันได้อย่างเป็นระบบ ความเชื่อมโยงนี้จะนำองค์ประกอบของระบบเข้ามาอยู่ด้วยกันจนทำให้การคิดถึงการปฏิบัติการระดับยุทธการต้องคิดเป็นระบบ จะคิดแยกยานรบเป็นลำ ๆ (เครื่องบิน เรือ รถถัง) แยกไม่ได้เลย
- ข้อมูลข่าวสารทำให้ระบบสั่งการซึ่งได้แก่ “เซนเซอร์” และ “เครื่องยิง” ทำงานได้รวดเร็วฉับไวมากขึ้น การบังคับบัญชาจะรวดเร็วและชัดเจนมากขึ้น ระยะเวลาตอบโต้จากการระบุเป้าหมายถึงการยิงโจมตีจะลดลงจากเวลาเป็นวัน (เช่น การยิงซีปนาวุธในปี ค.ศ. 1991) ลดลงเหลือชั่วโมงหรือเป็นนาทีได้ ระยะเวลาที่ลดลงอย่างมากนี้ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการประมวลผลของคอมพิวเตอร์ที่มีขีดความสามารถสูง และอีกส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการผลิตซีปนาวุธที่สามารถโจมตีได้อย่างรวดเร็ว (เช่น ซีปนาวุธที่มีความเร็วเหนือเสียง

(supersonic)) ผลก็คือผู้บังคับบัญชาสามารถเลือกวิธีการโจมตีได้อย่างหลากหลาย

- ระบบทั้งหมดนี้ก่อให้เกิดความท้าทายต่อการควบคุมบังคับบัญชาแบบเดิมที่ต้องมีผู้บังคับบัญชาในสนามรบเป็นผู้สั่งการโดยอิสระแบบรวมศูนย์ แต่เทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารเอื้อประโยชน์ให้กับผู้บังคับบัญชาระดับสูงขึ้นกว่าผู้บังคับบัญชาในสนามรบสั่งการรบได้ง่ายยิ่งขึ้น

ตัวอย่างแนวความคิดที่สะท้อนการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ในส่วนของปฏิบัติการทางเรือคือแนวคิดเรื่อง “สงครามที่มีเครือข่ายเป็นศูนย์กลาง (network-centric warfare – NCW)” ซึ่งให้ความสำคัญกับการปฏิบัติการร่วมของกองเรือมากกว่ายานรบเป็นลำ ๆ (เรือผิวน้ำ เรือดำน้ำ หรืออากาศยาน) นอกจากนี้ กองเรือไม่จำเป็นต้องให้เรือต่าง ๆ กระจุกตัวในพื้นที่ใกล้ ๆ กัน เพียงแต่กรณีที่ข้าศึกสามารถเจาะข้อมูลข่าวสารของฝ่ายเราเท่านั้นที่ทำให้เรือต่าง ๆ ต้องเข้ามากระจุกตัวกันเพื่อไม่ให้มีการเจาะข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ กำลังทางเรือสามารถกระจายตัวได้และประสิทธิภาพสามารถเกิดขึ้นได้จากขีดความสามารถโดยรวมของระบบข้อมูลข่าวสารและระบบอาวุธที่อาศัยข้อมูลข่าวสารดังกล่าว ซึ่งไม่ใช่ขีดความสามารถการทำลายข้าศึกของยานรบแต่ละลำเหมือนก่อน สงครามที่มีเครือข่ายเป็นศูนย์กลางจะช่วยให้ผู้บังคับบัญชาสั่งการโจมตีเป้าหมายได้มากขึ้นภายในเวลาที่สั้นลงและครอบคลุมพื้นที่มากขึ้นด้วยยานรบจำนวนน้อยลง

แนวคิดเรื่องสงครามที่มีเครือข่ายเป็นศูนย์กลางอยู่บนพื้นฐานของระบบเชื่อมโยงข้อมูลซึ่งมีเซนเซอร์ (เช่น ยูเอวีที่ควบคุมโดยเรือลำหนึ่ง) ทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลข่าวสารทางยุทธการเรื่องกำลังทางบก ทางเรือและทางอากาศของข้าศึกและส่งต่อไปกับหน่วยต่าง ๆ ในกองเรือแบบสด จากความจริงข้อนี้ ผู้บังคับบัญชาสามารถใช้ยานรบ 1 ลำหรือหลายลำรวมกันเพื่อเริ่มโจมตี ทั้งหมดนี้เป็นที่รู้จักกันว่าเป็น “ขีดความสามารถในการโจมตีผ่านความร่วมมือ (cooperative engagement capability)” หากผสานระบบนี้เข้ากับระบบอาวุธระยะไกลจะได้กำลังทางเรือที่มีประสิทธิภาพในการโจมตีต่อเป้าหมายบ่อยอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ทว่าในเวลาเดียวกัน ระบบนี้อาจจะล่อแหลมต่อการถูกโจมตีจากกำลังทางบกได้เช่นกัน

ภาพ 5.1 สงครามที่มีเครือข่ายเป็นศูนย์กลาง (network-centric warfare - NCW)

แนวคิดเรื่องสงครามที่มีเครือข่ายเป็นศูนย์กลางอยู่บนพื้นฐานของระบบเชื่อมโยงข้อมูลซึ่งมีเซนเซอร์ (เช่น ยูเอวีที่ควบคุมโดยเรือลำหนึ่ง) ทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลข่าวสารทางยุทธการเรื่องกำลังทางบก ทางเรือและทางอากาศของข้าศึกและส่งต่อให้กับหน่วยต่าง ๆ ในกองเรือแบบสอด จากความจริงข้อนี้ ผู้บังคับบัญชาสามารถใช้ยานรบ 1 ลำหรือหลายลำรวมกันเพื่อเริ่มโจมตี ทั้งหมดนี้เป็นที่รู้จักกันว่าเป็น “ขีดความสามารถในการโจมตีผ่านความร่วมมือ (cooperative engagement capability)” หากผสมระบบนี้เข้ากับระบบอาวุธระยะไกลจะได้กำลังทางเรือที่มีประสิทธิภาพในการโจมตีต่อเป้าหมายบ่อยอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ทว่าในเวลาเดียวกัน ระบบนี้อาจจะล่อแหลมต่อการถูกโจมตีจากกำลังทางบกได้เช่นกัน

บรรดาผู้นำของกองทัพเรือผู้สนับสนุนระบบสงครามที่มีเครือข่ายเป็นศูนย์กลางปกติจะชี้ว่ายังไม่ต้องมีการจัดระบบบริหารจัดการ วิธีคิด หลักนิยมและวิธีการปฏิบัติใหม่ ต้องปรับปรุงกลไกการสร้างความร่วมมือกับเหล่าทัพอื่นและประเทศพันธมิตร อีสระในการควบคุมบังคับบัญชาในระดับยุทธการและยุทธวิธีของผู้บัญชาการรบทางเรือแบบเดิมดูเหมือนว่าจะหมดความสำคัญลงไปแล้ว

จากเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมด การแพร่กระจายของข้อมูลข่าวสารผนวกกับความก้าวหน้าทางคอมพิวเตอร์ดูเหมือนว่าจะจะเป็นปัจจัยที่กำหนดอนาคตของสมุททานุภาพ และบ่อยครั้งมองว่าเป็นการแปรสภาพ (เปลี่ยนธรรมชาติ) ของสมุททานุภาพเลยทีเดียว

การปฏิบัติข้อมูลข่าวสาร : ข้อวิจารณ์บางประการ

อย่างไรก็ตาม มีข้อพึงระวังบางประการที่ต้องพิจารณาทันทีต่อสมมติฐานที่กล่าวมาเกี่ยวกับเรื่องของข้อมูลข่าวสาร

แนวคิดเรื่องสงครามที่มีเครือข่ายเป็นศูนย์กลางใหม่อย่างไร ?

อันที่จริงแนวคิดเรื่องสงครามที่มีเครือข่ายเป็นศูนย์กลางมีมานานแล้ว ในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง กระบวนเรือประจัญบานสามารถมองได้ว่าเป็นระบบอาวุธเดียวกันที่ปฏิบัติการภายใต้คำสั่งของผู้บัญชาการรบทางเรือ ความสำเร็จเป็นผลมาจาก

การประสานการปฏิบัติในเรื่องการยิงของปืนใหญ่อย่างมีประสิทธิภาพ ในปี ค.ศ.1920 พลเรือเอกแมดเดน (Admiral Madden) ของกองทัพเรืออังกฤษอธิบายว่า “การรวมอำนาจการยิงไปยังเป้าหมายเดียวตามจังหวะเวลาเป็นกุญแจสำคัญสู่ความสำเร็จของการรบทางเรือ” แต่ระยะยิงของปืนเรือที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะความรุนแรงของ “การยิงจากพื้นที่สูงกว่า (plunging fire)” มีนัยว่าผู้บัญชาการรบทางเรือไม่สามารถรวมอำนาจการยิงได้ตามความต้องการด้วยการวางตำแหน่งเรือให้เผชิญหน้ากันเท่านั้น เหมือนกับสมัยการรบของเนลสัน ปัจจัยสำคัญคือระบบควบคุมการยิง ดังนั้นระบบปืนใหญ่เรือของกองเรือจะต้องมองเป็นภาพรวมเดียวกันและควบคุมบังคับบัญชาจากเรือบัญชาการหลัก (master ship) ในการโจมตีเข้าศึก และเพื่อให้ระบบนี้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บัญชาการรบทางเรือต้องการข้อมูลตำแหน่งเข้าศึกที่ถูกต้องในช่วงการรบ

ผู้บัญชาการรบทางเรือยังต้องเชื่อมโยงเซนเซอร์ไปยังเครื่องยิงได้และกำกับดูแลให้ข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสมไหลเวียนไปยังหน่วยต่าง ๆ ในกองเรือตามเวลาที่พอเหมาะ ในยุคเรือใบที่การหันเรือเป็นปัจจัยสำคัญต่อผลของสงครามทางเรือ การปฏิบัติทางยุทธวิธี การให้สัญญาณและการสื่อสารจึงเป็นเรื่องที่ผู้บัญชาการรบทางเรือต้องให้ความสำคัญ อย่างที่ไบรอัน ทันสตอล (Brian Tunstall) กล่าวไว้ว่า “ความสำเร็จในสงครามเกิดจากการที่นายพลเรือสามารถจัดกระบวนเรือให้มีระเบียบเพื่อให้การรับคำสั่งและสัญญาณได้อย่างชัดเจน”

ในยุทธนาวีที่จัดแลนด์ ความผิดพลาดต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการสูญเสียสัญญาณวิทยุ ความสั่นสะเทือน ความมืดสลัวจากควันของปืนและปล่องไฟ การเขียนข้อความผิดพลาดและสภาพทัศนวิสัยที่เลวต่างเป็นปัจจัยทำให้การสื่อสารไม่มีประสิทธิภาพและหายนะในการรบทางเรือ จากนั้นจึงเกิดยุทธวิธีใหม่ขึ้นมาชื่อ “Divisional tactics” ซึ่งเปลี่ยนจากกระบวนเรือแบบแถวเดียวมาเป็นกระบวนเรือที่กระจายออกไปเพื่อการต่อตีเข้าศึกโดยอิสระ การเปลี่ยนแปลงครั้งนี้จำเป็นต้องมีแนวทางสำหรับระบบควบคุมการยิงที่หลากหลาย โดยเป็นการยิงจากเรือบัญชาการ การยิงแบบอิสระ การยิงเรียงลำดับและการยิงพร้อมกัน

สหภาพโซเวียตได้ริเริ่มระบบป้องกันขีปนาวุธในช่วงทศวรรษที่ 1920 ซึ่งเป็นอีกตัวอย่างหนึ่งของแนวคิดเรื่องสงครามที่มีเครือข่ายเป็นศูนย์กลาง ระบบนี้เป็นการปรับปรุงจากการป้องกันขีปนาวุธแฟลนเดอร์ของเยอรมนีในปี ค.ศ.1914 โดยอาศัยการเชื่อมโยงเครือข่ายวิทยุซึ่งผู้บัญชาการบนฝั่งสามารถประสานการปฏิบัติระหว่างเรือเล็ก ๆ จำนวนมากที่รักษาพื้นที่ตามชายฝั่ง (เช่น เรือดำน้ำชายฝั่ง เรือเร็วโจมตี) กับอากาศยานและปืนใหญ่บนฝั่ง รวมทั้งการวางทุ่นระเบิดทางรับเพื่อผลักดันการโจมตีจากกำลังทางเรือของข้าศึกที่เหนือกว่า นอร์แมน ฟรีดแมน (Norman Friedman) อธิบายว่าวิธีคิดเช่นนี้ของโซเวียตมีที่มาจากความพยายามประสานหน่วยกำลังต่าง ๆ เพื่อรับมือกับเรือบรรทุกเครื่องบินและเรือพิฆาตของชาติตะวันตกในช่วงสงครามเย็น โซเวียตได้ชักชวนการป้องกันฝั่งในการฝึกขนาดใหญ่ชื่อ OKEAN ในปี ค.ศ.1970 และ 1975 ฝายโลกตะวันตกก็พยายามลาดตระเวนดูแลพื้นที่ทะเลของโลกและจับเป้าหมายของโซเวียต โดยเฉพาะเรือดำน้ำและอากาศยานจากฐานบินบนบกและใช้ระบบตรวจจับคลื่นเสียงใต้น้ำ (sound surveillance system – SOSUS) ด้วยการใช้เครื่องมือเหล่านี้ ความสำเร็จจากปฏิบัติการจำกัดการขนส่งของฝาย Coalition ต่ออิรักในช่วงทศวรรษที่ 1990 ยังต้องอาศัยของระบบติดตามความเคลื่อนไหวของเรือสินค้าที่แล่นไปทั่วโลกและแสวงหาข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นเพื่อการปฏิบัติที่เหมาะสมในทุกระดับ

ความคลุมเครือของข้อมูลข่าวสารยังไม่จางไป

ความคาดหวังว่าเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารจะลด ‘หมอกแห่งสงคราม’ ของเคลาเซวิทซ์ไปได้โดยสมบูรณ์ดูเหมือนว่าจะยังไม่เกิดขึ้นจริงด้วยเหตุผลสองประการ ประการแรก ในช่วงสงครามเย็น ความเร็ว ประสิทธิภาพและความปลอดภัยของการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารผ่านดาวเทียมและเครือข่ายอื่น ๆ ในระบบข้อมูลข่าวสารทำได้น้อยกว่าที่ผู้ต้องการ นอกจากนี้ระบบข้อมูลข่าวสารบางครั้งไม่ทำงานเองหากข้อมูลเป็นเท็จหรือข้อมูลมีมากเกินไปที่ผู้บังคับบัญชาจะรับมือได้ gridlock ทางข้อมูลข่าวสารอาจเกิดขึ้นได้และในที่สุด ข้อมูลข่าวสารสามารถสร้างความซับซ้อนให้กับกระบวนการตัดสินใจหากผู้ร่วมในการตัดสินใจมีความเห็นแตกแยก

ประการที่สอง การได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารของข้าศึกกับความเข้าใจข้าศึกนั้นแตกต่างกัน ความเข้าใจข้าศึก เช่นเรื่องความไม่คุ้นชินกับวัฒนธรรมที่แตกต่าง และ/หรือความไม่ใส่ใจดูเหมื่อนว่าจะเกิดขึ้นได้ง่าย สหรัฐฯ ไม่เข้าใจประสิทธิภาพของกำลังอวกาศนาวิญ์ปุ่ในปี ค.ศ.1941 เป็นตัวอย่างของกรณีนี้ เหตุผลสำคัญมาจากช่องว่างทางวัฒนธรรมระหว่างสหรัฐฯ กับญี่ปุ่ หากไม่เข้าใจวัฒนธรรม การตระหนักรู้สถานการณ์ย่อมไม่สมบูรณ์ แม้จะมีเครื่องมือลาดตระเวนและสื่อสารที่ครบถ้วนสมบูรณ์ก็ตาม

การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร

ความสำเร็จจากสงครามที่อาศัยเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารและมีระบบเครือข่ายเป็นศูนย์กลางขึ้นอยู่กับทางเลือกข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติการ ในที่นี้ไม่ใช่เพียงแค่รู้ว่าข้าศึกอยู่ที่ใดและมีกำลังเท่าไร แต่ต้องพิจารณาสถานการณ์และความเหมาะสมของการใช้อาวุธในสถานการณ์นั้น ๆ ด้วย ข้อมูลข่าวสารเป็นปัจจัยสำคัญในการทำสงครามแต่ต้องอาศัยองค์ประกอบอื่นด้วย ตัวอย่างจากสงครามเวียดนามแสดงให้เห็นว่าความเหนือกว่าทางเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารไม่ได้ทำให้สหรัฐฯ ได้ชัยชนะ ไม่ว่าจะเป็ระดับยุทธการหรือระดับยุทธศาสตร์ ในสงครามอ่าวเปอร์เซีย แม้ว่าฝ่าย Coalition จะมีข้อมูลข่าวสารทางยุทธการที่เหนือกว่า แต่ความสำเร็จของการล่าทำลายสกัดกั้นปฏิบัติการพายุทะเลทราย และต่อมาในโคโซโว ความสามารถในการสกัดกั้นกองทัพและตำรวจเซอร์เบียที่ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ยังทำได้อย่างจำกัด

มาตรการต่อต้านเทคโนโลยีสารสนเทศเชิงรุกและเชิงรับ

จากประโยชน์ของเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารทำให้ฝ่ายหนึ่งพัฒนาขีดความสามารถด้านนี้มากยิ่งขึ้น ยิ่งได้ประโยชน์จากเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารมากเท่าใดอีกฝ่ายหนึ่งก็จะพยายามแสวงหามาตรการต่อต้านการใช้เทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารทั้งในทางยุทธวิธีและทางเทคนิค มาตรการอาจเป็นเชิงรุกซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ประโยชน์จากความเปราะบางในระบบสารสนเทศ การรบโดยที่ต้อพึ่งพาระบบข้อมูลข่าวสารทำให้ระบบมีความเปราะบางต่อการถูกโจมตีสูง ตัวอย่างเช่น ระบบ Commercial off-the-

shelf (COTS)* ของสหรัฐฯ นำมาซึ่งการปฏิวัติเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร แต่เทคโนโลยีสารสนเทศที่เป็นการค้าอาจจะไม่แข็งแกร่งและทนทานมากพอสำหรับผลิตอาวุธทางทหารและจะกลายเป็นจุดเปราะบางต่อการโจมตี และเนื่องจากยุทธโศปกรณ์เป็นเพียงส่วนเล็ก ๆ ในตลาด บริษัทเอกชนจึงไม่มีแรงจูงใจมากพอที่จะจัดหาอาวุธยุทธโศปกรณ์ที่ทหารต้องการ

นอกจากนี้ การจัดหาเทคโนโลยีสารสนเทศตามระบบ COTS อาจทำให้ข้าศึกที่อ่อนแอกว่าสามารถลดช่องว่างทางขีดความสามารถโดยจัดซื้อเทคโนโลยีของบริษัทและปรับให้เข้ากับความต้องการของตนเอง เช่นกลุ่มก่อความไม่สงบที่สามารถครอบครองโทรศัพท์มือถือและจรวดดาวเทียม และสุดท้าย ปฏิบัติการของข้าศึกที่อ่อนแอกว่าอาจมีลักษณะ “อสมมาตร (asymmetric)” ในความหมายที่ว่าข้าศึกจะใช้เครื่องมือทางยุทธการ การเมืองหรือวัฒนธรรมเพื่อลดความเสียหายที่ข้าศึกไม่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย ซึ่งจะพิจารณาอีกครั้งในหัวข้อ 9.3 และ 9.5

5.8 ความท้าทายจากเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป

ประเด็นเรื่องผลกระทบของเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารต่อสมุททานุภาพเกี่ยวข้องกับ “การปฏิวัติในกิจการทางทหาร (Revolution in Military Affairs – RMA)” วลีนี้ยืมมาจากคณะเสนาธิการร่วมของโซเวียต ในช่วงปลายทศวรรษที่ 1970 และต้นทศวรรษที่ 1980 พลเอกนิโกล ไอ์การ์คอฟ (Nikolai Ogarkov) เป็นผู้เสนอความคิดว่าสงครามในอนาคตจะเป็นการต่อสู้ตาม “หลักการทางกายภาพแบบใหม่” ที่มีลักษณะสอดคล้องกับสเปกตรัมของเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นใหม่ ข้อเสนอแนะของไอ์การ์คอฟคือให้โซเวียตลงทุนในเทคโนโลยีทางทหารแบบใหม่ ๆ ซึ่งในที่สุดกลายเป็นสิ่งที่ทำให้ไอ์การ์คอฟต้องพ้นจากตำแหน่งและระบบคอมมิวนิสต์ล่มสลายเพราะแนวคิดนี้ส่งผลให้สหภาพโซเวียตต้องใช้จ่ายงบประมาณด้านการทหารสูง

* Commercial off-the-shelf (COTS) เป็นหนึ่งในระเบียบการจัดการยุทธโศปกรณ์ของสหรัฐอเมริกา สำหรับวัสดุอุปกรณ์เชิงการค้ารวมถึงบริการที่มีวางขายตามท้องตลาดซึ่งสามารถซื้อและใช้งานภายใต้การตกลงข้อสัญญากับรัฐบาล

สำหรับสหรัฐฯ สงครามอ่าวเปอร์เซียในปี ค.ศ.1991 ที่มีการผสมผสานระบบอาวุธที่แม่นยำ ระบบบังคับบัญชา ควบคุม สื่อสาร คอมพิวเตอร์และข้อมูลข่าวสาร (command, control, communications, computers and information – C4I) และการลาดตระเวน ตรวจสอบ ระบุและได้มาซึ่งเป้าหมาย (reconnaissance, surveillance, targeting and acquisition – RSTA) แสดงให้เห็นว่าแนวคิดของโอการ์คอปนั้นถูกต้อง พัฒนาการใหม่ ๆ ทางทหารทำให้รูปแบบสงครามเก่า ๆ ล้าสมัยไปโดยสิ้นเชิง สหรัฐฯ ให้คำจำกัดความกับ “การปฏิวัติในกิจการทางทหาร” อย่างหลากหลาย แต่ที่นิยมกันเป็นนิยามของ Office of Net Assessment ของกระทรวงกลาโหมสหรัฐฯ ซึ่งได้แก่

“การปฏิวัติในกิจการทางทหารหมายถึงการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในธรรมชาติของการทำสงครามซึ่งก่อให้เกิดการใช้นวัตกรรมทางเทคโนโลยีใหม่ ๆ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงในหลักนิยมทางทหารและแนวความคิดทางยุทธการซึ่งจะเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะการยุทธ์และการปฏิบัติในทางยุทธการถึงขั้นรากฐาน”

นักทฤษฎีสงครามทางเรือได้ปรับแนวคิดพื้นฐานของ “การปฏิวัติในกิจการทางทหาร” และพูดถึงเรื่อง “การปฏิวัติในกิจการทางทะเล” แทน

สิ่งที่ควรพิจารณาคือความละเอียดในแนวคิดนี้ซึ่งมักจะมองข้ามกัน แน่นนอนว่าแนวคิดนี้ไม่ใช่เป็นเพียงเรื่องของเทคโนโลยีใหม่ (อย่างเช่น การปฏิวัติเทคโนโลยีทางการทหารของโซเวียต) แต่ต้องเกี่ยวข้องกับเรื่องการนำเทคโนโลยีเหล่านี้ไปใช้ต่อไป ซึ่งหมายความว่าจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของหลักนิยมและการจัดโครงสร้างของกองทัพให้รองรับการเปลี่ยนแปลงในทางเทคโนโลยีนี้ด้วย นักคิดบางท่านไปไกลถึงการเชื่อมโยงการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีทางทหารกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม เช่น ยุโรปในช่วงระหว่างปี ค.ศ.1750 ถึง 1850 ซึ่งเป็นช่วงของการปฏิวัติอุตสาหกรรม ข้อถกเถียงเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านมนุษย์ในเรื่องความคิดและการจัดองค์กรกับปัจจัยด้านวัตถุอย่างอาวุธและเทคโนโลยียังดำเนินอยู่ต่อไป

นอกจากนั้นยังมีประเด็นเรื่องความกำกวมของคำศัพท์ที่ใช้ในคำจำกัดความ เช่น คำว่า “การเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ (major change)” หรือ “เปลี่ยนแปลงถึงขั้นรากฐาน

(fundamentally change)” หมายความว่าอย่างไร นอกจากนี้ยังมีคำถามว่าการปฏิวัติในกิจการทางทหารเกิดขึ้นได้อย่างไร ที่สำคัญที่สุด นิยามนี้ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงในคุณลักษณะการยุทธ์และการปฏิบัติในทางยุทธการแต่ไม่ได้พิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงในผลกระทบที่เกิดขึ้น ดังนั้นเมื่อพิจารณานิยามของการปฏิวัติในกิจการทางทหารแล้วก็จะพบความคลุมเครืออยู่พอสมควรและเปิดช่องให้ผู้อ่านตีความได้หลากหลาย

ความไม่ชัดเจนอาจจะเกิดจากอีกปัจจัยหนึ่งคือเรื่อง “ความคลั่งเทคโนโลยี (technophilia)” ซึ่งเป็นแนวโน้มที่จะมองเทคโนโลยีก้าวหน้าว่ามีความสำคัญมากเกินไปทั้ง ๆ ที่ใช้เครื่องมืออื่นที่ทันสมัยน้อยกว่าได้ นักยุทธศาสตร์ของญี่ปุ่นในศตวรรษที่ 16 ชื่อมียาโมโตะ มุซาชิ (Miyamoto Musashi) ให้ข้อวิจารณ์ต่อการให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีที่มีความเหนือกว่ามากเกินไปด้วย

“มีคำกล่าวว่า ‘ระยะหนึ่งช่วยให้การใช้มือเกิดความได้เปรียบ’ แต่คำพูดเหล่านี้ไม่มีสิ่งใดมารองรับและเป็นคำพูดของคนที่ไม่รู้จักคำว่ายุทธศาสตร์ คำพูดเช่นนี้แสดงถึงยุทธศาสตร์ที่ด้อยกว่าของนักการทหารที่ไม่มีความเข้มแข็งในจิตวิญญาณซึ่งต้องพึ่งพาแต่เพียงดาบที่ยาวกว่า (ระยะอาวุธที่ไกลกว่า) ซึ่งเป็นการต่อสู้จากระยะไกลโดยไม่ได้บรรลุวัตถุประสงค์ในทางยุทธศาสตร์เลยแม้แต่น้อย”

จากคำกล่าวนี้อาจพอจะสรุปได้ว่า ถ้าหากไม่มีความคิดในทางยุทธศาสตร์มารองรับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี กิจการทางทหารอาจจะถูกครอบงำโดยผู้เชี่ยวชาญทางเทคโนโลยี (technocrats) เท่านั้น เป็นที่ชัดเจนว่ากองทัพเรือต้องพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อรับมือกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป

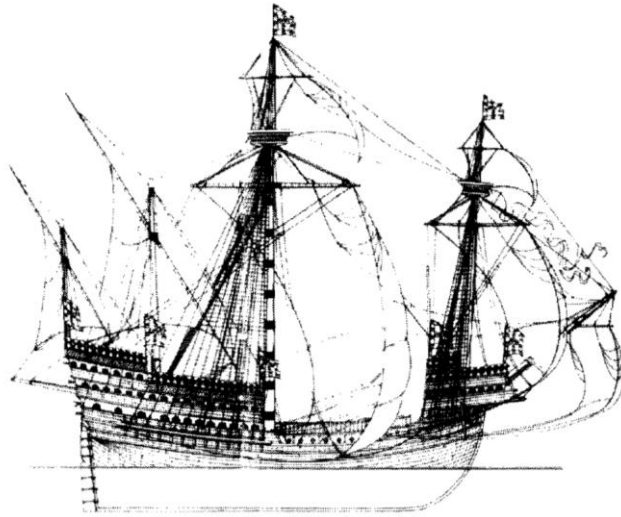
5.9 ยุทธศาสตร์เพื่อรองรับต่อการสร้างนวัตกรรม

โดยทั่วไป แม้กระทั่งนักวิชาการทางทหารที่เชี่ยวชาญจะมีความเชื่อกันว่าทหารจะเป็นพวกที่ต่อต้านเทคโนโลยีใหม่ ๆ จะเตรียมพร้อมสำหรับสงครามในอนาคตโดยพิจารณาจากประสบการณ์การรบในอดีต ความเชื่อเช่นนี้มีที่มาอยู่สองประการ ประการแรกมาจากการยอมรับคำสั่งสอนของพวกนักการทหารที่มีแนวคิดสุดโต่ง (military radicals) โดยไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์ ประการที่สองเกิดจากการปฏิวัติในกิจการทางทหารที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันและถอนรากถอนโคน ในปี ค.ศ. 1921 พลอากาศเอก บิลลี

มิตเชลล์ (General Billy Mitchell) ที่ระเบิดบนเรือรบ *Ostfriesland* ของเยอรมันซึ่งจอดนิ่ง ไม่มีคนและกำลังจมซึ่งในที่สุดก็จมลงไปได้ทะเล อาจกล่าวได้ว่าหากไม่มีความคิดแบบ “อนุรักษ์นิยมที่ไร้วิญญาน (sclerotic conservatism)” ของบรรดานายพลเรือประจัญบานหัวโบราณ สงครามทางเรืออาจแตกต่างออกไปจากที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

แต่แน่นอน สิ่งต่าง ๆ ไม่ได้เป็นไปตามที่คาดหมายไว้ นายพลเรือของประเทศทั่วโลกให้ความสนใจกับศักยภาพของกำลังทางอากาศที่ใช้สนับสนุนกองเรือ โดยใช้เทคโนโลยีและทรัพยากรที่ทันสมัยและรวดเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ และต้องค่อย ๆ นำกำลังอากาศยานมาใช้ในการปฏิบัติการทางเรืออย่างค่อยเป็นค่อยไป วิธีการโดยทั่วไปที่จะนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้จะเป็นการปฏิวัติแบบต่อเนื่องมากกว่าการทำแบบฉับพลันทันที นักยุทธศาสตร์ที่ฉลาดจะตระหนักรู้ถึงความจริงข้อนี้ซึ่งต่างจากนักยุทธศาสตร์ที่ไม่มีความคิดใด ๆ

ตัวอย่างของการนำการปฏิวัติในกิจการทางทหารมาใช้ในทันทีเกิดขึ้นช่วงปลายศตวรรษที่ 15 เมื่อโปรตุเกสเข้ามาแสวงหาอาณานิคมในมหาสมุทรอินเดีย โดยที่ประเทศต่าง ๆ ในมหาสมุทรอินเดียก็ต้องตะลึงกับนวัตกรรมใหม่ของโปรตุเกสนี้ โปรตุเกสใช้เรือใบที่เรียกว่าคาราเวล (cavel) ออกเดินสมุทรโดยติดตั้งปืนใหญ่เรือเอาไว้ ส่วนเรือใบเสาคเดียว (dhows) ของพวกแขกในมหาสมุทรอินเดียสร้างจากไม้บุด้วยใยมะพร้าวซึ่งบอบบางกว่า ไม่สามารถรับมือกับพายุในฤดูมรสุมในทะเลเปิดหรือต่อสู้กับปืนของเรือโปรตุเกสได้ ดังนั้นกองเรือเล็ก ๆ ของโปรตุเกสก็สามารถวางตัวอยู่ในระยะไกลได้และทำลายข้าศึกให้แหลกลงไปได้ ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของกองทัพเรือโปรตุเกสต่อกองเรือของอาหรับในมหาสมุทรอินเดียมีอยู่นานนับร้อยปี จนกระทั่งกองทัพเรือของบรรดาประเทศยุโรปอื่น ๆ ก้าวขึ้นมาทัดเทียม กองทัพเรือของประเทศในมหาสมุทรอินเดียเริ่มปรับใช้เทคโนโลยีทางเรือของตะวันตกมาใช้พัฒนากองทัพเรือของตนเอง เช่น กองทัพเรือของสุลต่านแห่งโอมานก็พัฒนาตามแบบตะวันตกในช่วงปลายศตวรรษที่ 17 ซึ่งสามารถผลักดันโปรตุเกสให้ออกไปจากกรุง มัสแคต (Muscat) ในเวลาต่อมาบอมเบย์มารีน (Bombay Marine) ได้สร้างเรือให้กับกองทัพเรืออังกฤษ

ภาพ 5.2 เรือใบคาราเวลของโปรตุเกส

(ที่มา : Oman, Ministry of National Heritage and Culture)

อย่างไรก็ตาม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในลักษณะเช่นเดียวกับของโปรตุเกส ในมหาสมุทรอินเดียไม่ได้เกิดขึ้นง่ายนัก ปกติแล้วเทคโนโลยีจะไม่ก้าวกระโดดหรือเกิดการปฏิวัติ แต่จะเป็นการวิวัฒนาการมากกว่า ตัวอย่างเช่น ในศตวรรษที่ 19 การเปลี่ยนจากการใช้ไม้เป็นเหล็กและเป็นเหล็กกล้า และการเปลี่ยนจากเรือใบสู่เรือเครื่องจักรไอน้ำ เป็นเหตุให้กระบวนการก้าวกระโดดทางเทคโนโลยีหยุดลง เรือสินค้าแล่นไวยังคงใช้อยู่ตลอดศตวรรษที่ 19 เนื่องจากมีราคาต่อเรือและใช้งานถูกกว่า บ่อยครั้งสามารถขนส่งสินค้าได้มากกว่าเรือไอน้ำ ส่วนเรือไอน้ำจะมีราคาในการต่อและการปฏิบัติการสูงกว่า แต่จะเร็วขึ้นและเหมาะสำหรับขนส่งสินค้าที่เสียหายได้และเร่งด่วน เช่น ผู้คนหรือไปรษณีย์ เมื่อค้นพบหม้อต้มน้ำแรงดันสูงและเครื่องยนต์เรือแล้ว เรือสินค้ามักจะเป็นลูกผสม ซึ่งเป็นเรือไอน้ำที่แล่นใบได้ ชาวอังกฤษมีความหวังในนวัตกรรมลูกผสมนี้ซึ่งจะทำให้ได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ แต่มักจะผิดหวัง ตัวอย่างเช่น เรือไอน้ำ *Great Britain* ที่ต่อขึ้นในปี ค.ศ.1843 ดูเหมือนจะเป็นการปฏิวัติในกิจการทางทหารโดยมีเครื่องจักรและใบจักรเรือที่ผลิตขึ้นเป็นครั้งแรก แต่ผลกำไรที่เจ้าของเรือได้รับไม่ได้ตามเป้าหมายเนื่องจากเรือยังไม่สามารถทำงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพและประเทศอื่น ๆ รวมทั้งบริษัทอื่น ๆ มองว่ายังไม่มีความมีประสิทธิภาพด้วย

เช่นเดียวกันกับผลกระทบของกำลังอากาศนาวิต่อการรบบทางเรือที่เกิดขึ้นในศตวรรษต่อมา ที่ชัดเจนคือการเปลี่ยนแปลงนี้ต้องใช้เวลา การบินครั้งแรกประสบความสำเร็จในปี ค.ศ.1912 และแม้ว่าจะมีแรงกระตุ้นในการใช้เครื่องบินจากสงครามโลกทั้งสองครั้ง เรือประจัญบานยังคงใช้การได้อย่างดีจนกระทั่งปี ค.ศ.1945 แม้ว่าเรือบรรทุกเครื่องบินจะได้รับความสนใจมากขึ้นก็ตาม นอกจากนี้คำถามที่สำคัญที่สุดอีกประการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบเรือบรรทุกเครื่องบินปรากฏชัดเจนเมื่อมีการสร้างเรือ *Argus* ในปี ค.ศ.1918 แต่คำตอบต้องใช้เวลาพอสมควรภายหลัง

อย่างไรก็ตาม กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีดูเหมือนว่าจะเร่งขึ้นในอัตราเพิ่มทวีคูณ อัตราการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีแบบสมบูรณืเช่นนี้หมายความว่าปัญหาสามารถเกิดขึ้นได้เร็วกว่าการคิดหาทางออกให้กับปัญหา ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารที่เป็นทหารต้องพยายามไล่ตามให้ทันเทคโนโลยีอยู่เสมอ

เช่นกัน กองทัพเรือและนายพลเรือบางประเทศพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและสามารถสร้างนวัตกรรมทางทหารได้ดีกว่าประเทศอื่น ปัจจัยต่อปรากฏการณ์นี้อาจมาจากภายนอกกองทัพและประเทศ ตัวอย่างเช่น ศักยภาพในการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางเทคโนโลยีจะสะท้อนองค์ประกอบของสมุทธานุภาพซึ่งอธิบายไว้ในบทสุดท้ายอันได้แก่ระดับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของประเทศ ระดับของทรัพยากรที่ใช้เพื่อกองทัพเรือ สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีไม่ใช่ตัวแปรอิสระ (เหตุ) แต่ทว่าได้รับผลกระทบจากปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระ เช่น ทรัพยากรที่ใช้ ทัศนคติและสภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์

ประเด็นสุดท้ายที่น่าสนใจเป็นเรื่องของสภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ของประเทศหนึ่ง ซึ่งดูเหมือนว่าจะเป็นตัวชี้ขาดแนวทางที่กองทัพเรือจะพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยี ดังที่ แอนดรูว์ เครเปเนวิช (Andrew Krepenovich) กล่าวไว้ดังนี้

“เหนือสิ่งอื่นใดคือเรื่องการแข่งขันความท้าทายและข้าศึกในอนาคต โดยกำหนดว่ามีเงื่อนไขและเวลาใดบ้างที่จะก่อให้เกิดความได้เปรียบจากการปฏิวัติทางการทหาร”

การพัฒนากำลังอากาศยานในช่วงระหว่างสงครามโลกทั้งสองครั้งเป็นตัวอย่างที่ชัดเจน ระหว่างระหว่างแผ่นดินแม่ของสหรัฐฯ และญี่ปุ่น รวมทั้งการไม่มีพันธมิตรในแปซิฟิกที่สามารถสนับสนุนฐานทัพอากาศได้เป็นปัจจัยกำหนดให้ทั้งสองประเทศต้องพัฒนาขีดความสามารถทางด้านอากาศยาน และนำกำลังอากาศยานไปด้วยหรือไม่ก็ยึดดินแดนบางส่วนเพื่อตั้งเป็นฐานทัพอากาศ แต่สำหรับอังกฤษนั้นจะต่างออกไปเพราะต้องเผชิญหน้ากับเยอรมนี อิตาลีและญี่ปุ่น ทำให้อังกฤษต้องปฏิบัติการทั้งในทะเลเมดิเตอร์เรเนียน มหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแปซิฟิก นอกจากนี้อังกฤษยังต้องเผชิญกับความท้าทายทางยุทธศาสตร์จากการโจมตีทางอากาศของข้าศึกภาคพื้นยุโรป จากการที่ต้องรับมือกับสิ่งเหล่านี้ทำให้อังกฤษต้องบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างคุ้มค่าที่สุด ทั้งหมดนี้สามารถอธิบายได้ว่าเพราะเหตุใดอังกฤษจึงไม่สามารถพัฒนาขีดความสามารถทางอากาศยานได้ทัดเทียมกับสหรัฐฯ และญี่ปุ่นในช่วงระหว่างสงครามโลกทั้งสองครั้ง สถานการณ์วิกฤติที่จะเกิดขึ้นในอนาคตจะกำหนดมุมมองที่มีต่อเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปในอนาคตอย่างมีนัยสำคัญ

นอกจากนี้ การมีเทคโนโลยีใหม่พร้อมใช้ก็เป็นผลมาจากสถานการณ์ดังกล่าวด้วยเช่นกัน กำลังอากาศยานแปรสภาพในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง โดยมีความก้าวหน้าด้านอากาศยานศาสตร์ (aeronautical) เกิดขึ้นโดยอิสระจากกองทัพเรือจนกระทั่งกลางทศวรรษที่ 1920 แนวโน้มการสร้างอากาศยานจะใช้เหล็กกล้าโดยเลิกใช้ไม้ ซึ่งอาจจะใช้ผ้าใบ ไม้หรือโลหะหุ้ม การเปลี่ยนแปลงในรูปร่างของปีกทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพของแอโรไดนามิกส์ เครื่องยนต์ของอากาศยานที่ใหญ่ที่สุดสร้างขึ้นในปี ค.ศ.1918 มีขนาด 250 แรงม้า พอมาถึงปี ค.ศ.1935 ขนาดเครื่องยนต์ของอากาศยานทางทหารจะอยู่ที่ 500-900 แรงม้า เครื่องยนต์จะเบาขึ้นเมื่อเทียบกับแรงม้าที่ทำได้และมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น หัวฉีดน้ำมันเชื้อเพลิง ใบพัดและส่วนประกอบของอากาศยานอื่น ๆ ก็ได้รับการพัฒนาโดยเทคโนโลยีใหม่ ๆ อีกด้วย กล่าวโดยสรุปคือพัฒนาการของเทคโนโลยีทำให้เกิดความก้าวหน้าในกำลังอากาศยานซึ่งเริ่มในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง

แนวทางการพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยี 10 ประการ

แม้ว่าแรงกระตุ้นหลัก ๆ ต่อการสร้างนวัตกรรมจะมาจากภายนอกแวดวงกองทัพเรือ แต่อีกหลาย ๆ ปัจจัยเกิดขึ้นภายในกองทัพเรือเอง จากการศึกษาพบว่า มีแนวทางการพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีอยู่ 10 ประการ ได้แก่

1. การมีบุคลากรที่ได้รับการฝึกศึกษา

แนวทางในการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ของทหาร (หลักสูตร การฝึกอบรมฝ่ายเสนาธิการ งานอ่าน) จะช่วยพัฒนาบุคลากรของกองทัพเรือทั้งนายทหารและประทวนที่สนใจในเรื่องนวัตกรรม ซึ่งเป็นผู้ที่มีทักษะมากพอที่จะวิเคราะห์นวัตกรรมได้มีประสิทธิภาพ และพร้อมที่จะท้าทายความคิดที่บกพร่อง ตามทฤษฎี กองทัพเรือที่มีกำลังมีคุณภาพจะปฏิบัติงานได้ดีกว่า

2. การเกาะติดกับการพัฒนาทางเทคโนโลยี

เนื่องจากเทคโนโลยีดูเหมือนว่าจะอยู่ในช่วงการปฏิวัติอย่างต่อเนื่อง กองทัพเรือที่มีการสร้างนวัตกรรมใหม่ย่อมจะแตกต่างจากกองทัพเรืออื่น ๆ ในเรื่องพัฒนาการและความสัมพันธ์กับธุรกิจอุตสาหกรรม บ่อยครั้งจะเกี่ยวข้องโดยตรงกับนักวิทยาศาสตร์ ตัวอย่างในอดีตเช่น การเติบโตของกองทัพเรือเยอรมันในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 และความสำเร็จของอังกฤษในการต่อต้านภัยจากเรืออุในสงครามโลกครั้งที่สอง การที่กองทัพเรืออังกฤษสูญเสียความสัมพันธ์กับบริษัทที่ผลิตเทคโนโลยีด้านอากาศยานศาสตร์ในช่วงระหว่างสงครามโลกทั้งสองครั้งส่งผลให้กำลังอากาศยานวิของอังกฤษอ่อนแอลง

ต้องยอมรับว่าความพยายามรักษาความสัมพันธ์ดังกล่าวมีค่าใช้จ่ายสูงและอาจทำให้เกิดปรากฏการณ์ “การผลิตกองเรือเพื่อการทดลอง” กองทัพเรือในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 จะเป็นการผสมผสานเรือหุ้มเกราะ เรือที่ยิงอาวุธทางข้างและเรือที่มีความเร็วและความทนทานหลากหลาย จนทำให้ไม่สามารถปฏิบัติการได้ในลักษณะเป็นหน่วยเดียวกัน เมื่อเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว พัฒนาการของเรือรบที่เกิดขึ้นทำให้เกิดความล้าสมัยในเรือบางประเภทและไม่สามารถปฏิบัติการด้วยกันกับเรือ

สมัยใหม่ได้ แทบเป็นไปได้ที่จะไล่ตามเทคโนโลยีให้ทันแต่ก็ดีกว่าการมีกองทัพเรือที่ล้ำสมัย

นวัตกรรมทางเทคโนโลยีบ่อยครั้งเกิดขึ้นจากปฏิกิริยาต่อความจำเป็นของบุคคลพลเรือนและการค้า ในศตวรรษที่ 19 รัฐบาลและกองทัพยังคงสามารถกุมอำนาจเหนือวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้มากกว่าในปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงครั้งนี้มาพร้อมกับ “การปฏิวัติกิจการทางทหารในด้านข้อมูลข่าวสาร (Info-RMA)” ซึ่งกล่าวมาแล้ว การปฏิวัติด้านเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารนี้เกิดจากอุปสงค์/ความต้องการทางการค้า การที่กองทัพเรือจะสามารถเกาะติดกับการพัฒนาทางเทคโนโลยีได้จะต้องมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์กับบริษัทเอกชน

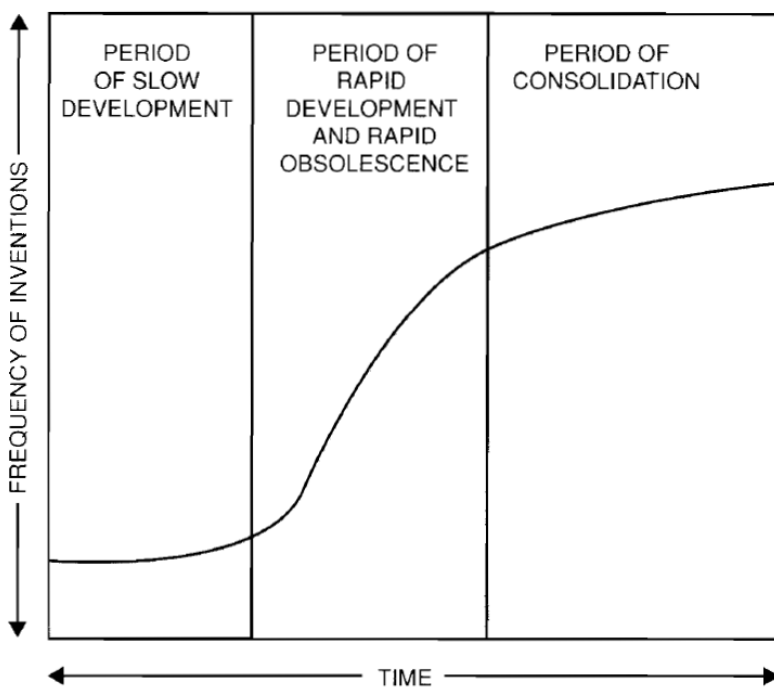
3. การเปิดทางเลือกเพิ่มเติม

ในสถานการณ์ที่ไม่มีความแน่นอนในพัฒนาการของเทคโนโลยี ต้องมีนโยบายที่มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไปเพื่อเปิดทางเลือกเพิ่มเติมให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ จากการศึกษาเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างของกองทัพเรืออังกฤษช่วงปี ค.ศ.1900-1950 จอน สุมิดา (Jon Sumida) สรุปว่า

“แม้กระทั่งยุทธโศปกรณ์ที่เป็นไปได้มากที่สุดก็ต้องใช้เวลาหลายปีกว่าจะพัฒนาคุณภาพให้ไปถึงความสมบูรณ์สูงสุดและรูปแบบการใช้ที่เหมาะสม ในช่วงที่มีการพัฒนานี้ก็น่าจะมีการพัฒนาทางเทคนิคอื่นซึ่งทำได้โดยอิสระหรือทำร่วมกับยุทธโศปกรณ์เก่า และอาจจะเป็นทางเลือกที่มีประสิทธิภาพทางยุทธการก่อนที่จะเปลี่ยนไปใช้เทคโนโลยีใหม่”

ประสบการณ์ของกองทัพเรือสหรัฐฯ ในเทคโนโลยีตอร์ปิโดและต่อต้านตอร์ปิโดในทศวรรษที่ 1920 แสดงให้เห็นว่ากองทัพเรือของหลายประเทศที่มุ่งพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ จะสูญเสียเปล่าไม่คุ้มค่า เหตุผลสำคัญมาจากทฤษฎี “การเรียนรู้แบบเส้นโค้งเอส (Learning S Curve)” ซึ่งอธิบายว่า ช่วงเวลาที่เทคโนโลยีจะก้าวหน้าอย่างรวดเร็วจะตามมาด้วยช่วงเวลาของการหยุดนิ่ง การลงทุนสูงในช่วงเริ่มต้นจะก่อให้เกิดยุทธโศปกรณ์ที่ล้ำสมัยตามมา สิ่งที่ต้องทำคือการรอคอยจนกระทั่งความนิยมลดลงแล้วค่อยทุ่มทุนในโครงการจัดหายุทธโศปกรณ์ การเป็นผู้ตามเทคโนโลยีอาจจะส่งผลดีได้ด้วยเช่นกัน

กองทัพเรือต้องมียุทธศาสตร์ที่สมเหตุสมผลในการลงทุนสร้างยานรบ เช่น เซอร์ และอาวุธใหม่ การตระหนักรู้ว่าการพัฒนาเทคโนโลยีอยู่ตรงจุดใดของเส้นโค้งเอสเป็น ส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ที่ว่านี้ ความคลั่งไคล้เทคโนโลยีใหม่มากเกินไปอาจเกิดอันตราย ได้เท่า ๆ กับการไม่รับเทคโนโลยีใหม่เลยก็ได้ ตัวอย่างเช่น สิ่งที่กองทัพเยอรมันเรียกว่า “Einseitigkeit” ซึ่งแปลว่าการเลือกด้านใดด้านหนึ่งช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง เกิด จากการไม่สามารถสร้างสมดุลในการจัดหาเทคโนโลยีใหม่ที่เป็นในการผลิตนวัตกรรม ทางทหาร

ภาพ 5.3 เส้นโค้งเอส (The S Curve)

4. การมีผู้นำที่เข้มแข็งมีวิสัยทัศน์

ความสำเร็จของผู้สร้างนวัตกรรมดังกล่าวมีตัวอย่างปรากฏให้เห็น เช่น พลเรือเอกวิลเลียม เจ โมฟเฟต กองทัพเรือสหรัฐฯ (Admiral William J. Moffet) ผู้บัญชาการสำนักอากาศอวกาศทุกศาสตร์ปี ค.ศ.1921-1933 และพลเรือเอกไฮแมน จี ริคคัฟเวอร์ กองทัพเรือสหรัฐฯ (Admiral Hyman G. Rickover) ซึ่งรับผิดชอบต่อการสร้างระบบ

ขับเคลื่อนนิวเคลียร์ให้กับเรือในกองทัพเรือสหรัฐฯ ตลอดช่วงสงครามเย็น พลเรือเอก ยามาโมโตะ โคมเบอิ กองทัพเรือญี่ปุ่น (Admiral Yamamoto Gombei) และที่โดดเด่นที่สุดได้แก่ พลเรือเอกเซอร์เก กอร์ชคอฟ ผู้บัญชาการกองทัพเรือโซเวียตระหว่างปี ค.ศ.1956-1985 ผู้นำทั้งหมดนี้มีบางอย่างร่วมกันคือการมีวิสัยทัศน์ในเรื่องเทคโนโลยีของกองทัพเรือในอนาคตและการมีระบบบริหารจัดการให้เกิดขึ้นจริง หากผู้นำและระบบบริหารเปลี่ยนแปลงบ่อยมากเท่าใด โอกาสประสบความสำเร็จในการพัฒนาเทคโนโลยีย่อมมีน้อยลง ดังนั้นกองทัพเรือต้องมีระบบบริหารจัดการในระยะยาวซึ่งจะเอื้อให้เกิดทำทีและการปฏิบัติในเชิงสถาบันและวัฒนธรรมองค์กรที่รับ ปรับและใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพเชิงรุก

5. การมีองค์การที่สามารถปรับตัวได้

ความสำเร็จของโครงการโพลาริส (Polaris) ทั้งในสหรัฐฯ และอังกฤษเกิดจากการมีองค์การที่สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้ พลเรือโท เซอร์ ฮิวจ์ แม็กเคนซี กองทัพเรืออังกฤษ (Vice-Admiral Sir Hugh Mackenzie) สามารถจัดตั้งองค์การบริหารโครงการโพลาริสซึ่งสามารถจัดการโครงการที่มีความซับซ้อนได้ ทั้ง ๆ ที่มีอุปสรรคทางการเมือง ความไม่สนใจต่อเทคโนโลยีสมัยใหม่ และการแข่งขันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเรือดำน้ำ หากองค์การเหล่านี้ไม่ปรับตัว โอกาสที่โครงการจะประสบความสำเร็จย่อมเกิดขึ้นได้ยาก

6. ความสามารถในการเรียนรู้จากประสบการณ์ในอดีต

ความสามารถในการเรียนรู้จากประสบการณ์ในอดีตของผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพและการศึกษาบทเรียนจากนวัตกรรมทางเทคโนโลยีมีความสำคัญยิ่ง ตัวอย่างเช่น โครงการพัฒนากำลังอากาศนาวีของญี่ปุ่นช่วงระหว่างสงครามโลกทั้งสองครั้งเกิดจากความช่วยเหลือของอังกฤษและความขัดแย้งกับจีนตั้งแต่ปี ค.ศ.1931 เป็นต้นมา ผลที่เกิดขึ้นคือการเปลี่ยนจากประเทศผู้ซื้อเทคโนโลยีมาเป็นผู้ผลิตเทคโนโลยีอันทันสมัยเอง จากการวิจัยพบว่า

“ไม่เกินทศวรรษที่ 1930 กองทัพเรือญี่ปุ่นสามารถจัดหาเครื่องบินรบที่มีสมรรถนะสูงสุดในโลกและเป็นผู้นำของโลกในการเปลี่ยนแปลงบทบาทของกำลังอากาศนาวีจากที่อยู่ชายขอบมาอยู่ที่ศูนย์กลางของ สมุทรทานุภาพ”

7. ความสัมพันธ์ที่ีระหว่างเหล่าทัพ

การแข่งขันระหว่างเหล่าทัพและกลุ่มผลประโยชน์ที่แตกต่างกันภายในกองทัพสามารถเป็นอุปสรรคสองด้านต่อนวัตกรรมทางเทคโนโลยี การแข่งขันเหล่านี้นำให้เกิดความซ้ำซ้อน การต่อต้านและช่องว่างในการจัดหานวัตกรรม อีกด้านหนึ่ง ความตึงเครียดที่เกิดขึ้นอาจเป็นผลดีโดยจะปลดปล่อยความคิดบางอย่างที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดนวัตกรรมด้วย เช่น สำหรับโครงการโพลาริสทั้งในสหรัฐฯ และอังกฤษ มีการมองว่าทหารเรืออยู่เบื้องหลังโครงการนี้ ส่วนหนึ่งเพราะหากโครงการนี้สำเร็จจะเป็นสิ่งที่กองทัพอากาศไม่ต้องการและไม่คาดคิดว่าจะสำเร็จ อย่างไรก็ตาม ประสบการณ์ของอังกฤษในเรื่องอากาศยานวิดลอคศตวรรษที่ 20 ชี้ว่าการแข่งขันเช่นนี้เป็นโทษมากกว่าเป็นคุณ แต่ก็ช่วยกำหนดทิศทางไปสู่ “การรบรวม” มากขึ้นซึ่งจะพิจารณาในบทสุดท้าย และเนื่องจาก แต่ละเหล่าทัพมีภารกิจที่คล้าย ๆ กันมากขึ้น การสร้างวัฒนธรรมความร่วมมือระหว่างเหล่าทัพย่อมมีความสำคัญสำหรับการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ด้วย

8. ตรวจสอบความคิดพื้นฐานอยู่เสมอ

คณะเสนาธิการของกองทัพเรือต้องพัฒนาแนวคิดในการปฏิบัติการสำหรับความขัดแย้งในอนาคต กระบวนการกำหนดแนวคิดนี้ใช้เวลาและความพยายามอย่างหนักเนื่องจากเหล่าทัพต่าง ๆ ไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงความคิดและการปฏิบัติที่คุ้นชิน การเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นได้ต้องมีการปรับทัศนคติต่อหลักนิยมและการค้นคว้าวิจัยเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ

ความคิดสำคัญประการหนึ่งคือต้องไม่คิดว่านวัตกรรมทางเทคโนโลยีต้องมีลักษณะปฏิวัติ โดยจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแบบถอนรากถอนโคนในธรรมชาติของปฏิบัติการทางทหาร เหตุผลหนึ่งคือสงครามเป็นกระบวนการที่มีพลวัต (dynamic) ระหว่างกำลังสองฝ่ายที่มีชีวิตจิตใจ ดังนั้น ส่วนใหญ่คู่ต่อสู้ในสงครามจะตอบรับต่อ

นวัตกรรมทางเทคนิคและยุทธวิธีโดยใช้เป็นมาตรการตอบโต้จากงานวิจัยเดียวกันที่สร้างให้เกิดภัยคุกคาม หรือตอบรับต่อนวัตกรรมในลักษณะการพัฒนา นวัตกรรมทางเทคนิค ยุทธวิธีและยุทธศาสตร์ของตนเอง หรือไม่ก็ทำทั้งคู่

9. การตลาดที่มีประสิทธิภาพ

เทคโนโลยีใหม่ ๆ นอกจากจะต้องมีการสร้างขึ้นแล้ว ก็จะต้องมีเรื่องค่าใช้จ่าย และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี จึงต้องอาศัยการตลาดที่มีประสิทธิภาพผ่านสื่อมวลชน ความเห็นชอบจากมติมหาชนและจากบุคลากรของกองทัพเรือเอง ประเด็นนี้ส่วนหนึ่ง ต้องอาศัยการให้ความสำคัญกับศักยภาพของระบบอาวุธในอนาคตมากกว่าข้อจำกัดในปัจจุบัน อย่างที่กล่าวมาแล้ว ผลของการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีมักจะค่อยเป็นค่อยไปกว่าที่คิด ตัวอย่างเช่น ในสงครามที่ซีโนป (Battle of Sinope) ค.ศ.1856 พลเรือเอก นาคิมอฟ (Admiral Nakhimov) นำกองทัพเรือรัสเซียเอาชนะกองเรือของตุรกี/อียิปต์ที่ใช้เรือไม้ด้วยปืนใหญ่เรือสมัยใหม่ การรบครั้งนี้ถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของประวัติศาสตร์ การรบทางเรือสมัยใหม่ แต่ต้องใช้เวลาานกว่า 6 ชั่วโมง กว่าจะประสบความสำเร็จ โดย นาคิมอฟมีจำนวนเรือและอาวุธเหนือว่าข้าศึกอย่างชัดเจน (มีเรือ ship of the line 6 ลำ ติดตั้งปืนใหญ่ราว 600 กระบอก ขณะที่ข้าศึกมีเรือที่ใหญ่ที่สุดคือฟริเกตไม้เล็ก ๆ) ส่งผลให้รัสเซียได้เปรียบในการยิง

อย่างไรก็ตาม ความเห็นของสาธารณชนเป็นสิ่งสำคัญกว่าประสิทธิภาพของ นวัตกรรมเอง พลอากาศเอกมิตเชลล์ทิ้งระเบิดเรือรบเยอรมันชื่อ *Osfriesland* ช่วงปลาย สงครามโลกครั้งที่หนึ่งเป็นการแสดงทางทหารฉากหนึ่งและสื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญใน การเผยแพร่เรื่องราวออกสู่สาธารณชน ปัจจุบัน ทศนคติต่อเรือรบสหรัฐฯ ชื่อ *Monitor* และ *Virginia* ช่วงสงครามกลางเมืองอเมริกันเป็นผลมาจากสื่อมวลชนที่สร้างชื่อเสียงให้ เรือรบทั้งสองลำเป็นอย่างยิ่ง ตัวอย่างเช่น ชื่อเสียงของเรือ *Virginia* ที่เป็นตัวแทนของเรือ ที่ทันสมัย มีความสามารถหลากหลายมาจากการเสนอข่าวของสื่อมวลชน* เป็นต้น

* สื่อเขียนข่าวว่า “ผิวน้ำชุ่มคารามและเดือดดาลด้วยเกียรติภูมิราวกับสัตว์เลื้อยคลานเพรียว ยาวแต่มีขนาดยักษ์เมื่อเรือลำนี้ค่อย ๆ ปรากฏขึ้นจากสถานที่กบดานอันน่าสะพรึงกลัว (The water

ในขณะที่กองทัพเรือต้องใส่ใจกับเรื่องสื่อมวลชนและผลการปฏิบัติจริงของ ยุทธโศภณใหม่ ผู้สร้างนวัตกรรมใหม่จำเป็นต้องให้มีทั้งทักษะทางการเมืองและทาง เทคโนโลยีหากข้อเสนอต้องการได้รับการยอมรับจากสาธารณะชน

10. การรับมือกับสิ่งที่ไม่ได้คาดหวัง

บ่อยครั้งสิ่งต่าง ๆ ไม่ได้ปรากฏออกมาเหมือนกับที่ผู้สร้างนวัตกรรมคาดหวังไว้ และนวัตกรรมที่สัมฤทธิ์ผลต้องอาศัยการปรับตัวอย่างต่อเนื่อง แม้จะเป็นความคิดแบบ ฟัน ๆ ก็ตาม เช่น ในทางวิชาการยอมรับกันว่าการเปลี่ยนแปลงทางการรบทางเรือที่โด่งดังมากที่สุดคือการเกิดขึ้นของเรือเดรดนอต (Dreadnought) ที่สร้างขึ้นโดย พลเรือเอก แจ็ค ฟิชเชอร์ (Admiral Jack Fisher) ในปี ค.ศ.1906 เบื้องหลังมีความสลับซับซ้อนมากกว่าที่คิด ฟิชเชอร์มองว่าเรือชนิดนี้เป็นแค่การทดลอง แต่ปรากฏว่าสิ่งที่เกิดขึ้นจริง กลับกลายเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ของนวัตกรรมเรือรบ ซึ่งมีการตีความเพิ่มเติมว่า เรือชนิดนี้ไปไกลถึงเปลี่ยนแปลงความตั้งใจของผู้สร้างนวัตกรรมเลยทีเดียว (ตอนแรก กองทัพเรืออังกฤษตั้งใจจะสร้าง “กองเรือขนาดเล็กป้องกันพื้นที่ทางทะเล (flotilla defence)” เท่านั้น หากประเด็นถกเถียงนี้ชอบธรรม ความคิดของฟิชเชอร์เองกลับส่งผล ทางอ้อมต่อความล้มเหลวในโครงการที่คาดหวังไว้ตอนแรก เทคโนโลยีเองกลับพัฒนา ตัวเองได้ราวกับสิ่งมีชีวิตและกองทัพเรือที่ต้องการความสำเร็จต้องตระหนักถึงความจริง ข้อสุดท้ายนี้ด้วย

5.10 กองทัพเรือกับเทคโนโลยี : ภาพรวมและบทสรุป

“ตามประวัติศาสตร์ กำลังพลที่ดีที่สุดทำงานบนเรือไร้ประสิทธิภาพย่อมดีกว่ากำลังพลที่เลวแต่ทำงาน บนเรือที่มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามในยุคร่วมสมัยนี้ ด้วยการแสวงหานวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อพัฒนา ด้านวัตถุ ประวัติศาสตร์ที่วุ่นกลับจางหายไปจากความทรงจำ”

ดูเหมือนว่ากองทัพเรือทั่วโลกกำลังจะได้รับการกักจันทำลายตลอดช่วง ศตวรรษที่ 21 ด้วยผลจากการปฏิวัติทางเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องและควบคุมได้ยาก แต่

hisses and boils with indignation as, like some huge slimy reptile, she slowly emerges from her loathsome lair.”

ความจำเป็นที่ต้องพัฒนาแนวคิดทางยุทธศาสตร์ต่อกระบวนการนี้โดยให้ตอบรับต่อความไม่แน่นอนในเทคโนโลยีนี้ เนื่องจากเทคโนโลยีมีอิทธิพลอย่างมากต่อความสามารถในการปฏิบัติการกิจของกองทัพเรือ

เทคโนโลยีมีผลต่อกองทัพเรือทั้งหมดไม่ว่าขนาดเล็กหรือใหญ่ รวมทั้งก่อปัญหาบางประการให้อีกด้วย แต่จะกระทบต่อความสามารถในการปฏิบัติการกิจ (เช่นกับการปฏิบัติการร่วมกับพันธมิตรที่อยู่ในอีกระดับ) อย่างไรก็ตามยังคงเป็นที่ถกเถียงอยู่ ผู้ที่คลั่งไคล้กับการพัฒนาทางเทคโนโลยีมีแนวโน้มที่จะเชื่อว่า ด้วยการเปิดกว้างทางเทคโนโลยีที่หลากหลาย เทคโนโลยีสมัยใหม่จะสามารถเชื่อมโยงกับระบบ C4I ลาดตระเวนและตรวจตราของกองทัพเรือทั่วโลกได้อย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ส่วนผู้ที่ตั้งข้อสงสัยกับการพัฒนาทางเทคโนโลยีมีแนวโน้มที่จะเชื่อว่า เทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารจะเป็นสิ่งที่ทำให้ช่องว่างระหว่างกองทัพเรือขนาดเล็ก กองทัพเรือขนาดกลางและกองทัพเรือขนาดใหญ่กว้างมากยิ่งขึ้น สหรัฐฯ จะเป็นผู้นำทางเทคโนโลยีของกองทัพเรือขนาดใหญ่ ส่วนพันธมิตรของสหรัฐฯ จะเป็นผู้นำทางเทคโนโลยีของกองทัพเรือขนาดกลาง เนื่องจากเทคโนโลยีส่งผลกับทุกกองทัพเรือทุกประเภท (กองทัพเรือขนาดใหญ่ใช้เทคโนโลยีเพื่อการส่งกำลังรุกเข้าฝั่งข้าศึก กองทัพเรือขนาดเล็กอาจจะใช้เทคโนโลยีเพื่อต่อต้านการปฏิบัติดังกล่าวของกองทัพเรือขนาดใหญ่และกองทัพเรือขนาดกลางจะใช้เทคโนโลยีเพื่อดำรงขีดความสามารถให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้) กองทัพเรือจึงไม่สามารถละเลยเรื่องการพัฒนาทางเทคโนโลยีได้

แต่สิ่งหนึ่งที่ค่อนข้างชัดเจนคือ ทั้ง ๆ ที่กองทัพเรือให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีงบประมาณด้านอาวุธยุทโธปกรณ์ ระบบเซนเซอร์ กำลังพลและโครงสร้างพื้นฐานกลับเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ช่วง 50 ปีที่ผ่านมา ราคายุทโธปกรณ์เพิ่มขึ้นร้อยละ 7-10 ต่อปี และเนื่องจากงบประมาณของกองทัพเรือมีอยู่อย่างจำกัด กองทัพเรือส่วนมากในโลกมียานรบน้อยกว่าที่ต้องการ แม้ว่าหากมองยานรบแต่ละลำว่ามีขีดความสามารถมากขึ้นและใหญ่ขึ้นก็ตาม การลดลงนี้สังเกตเห็นได้ชัดเจนในบรรดาประเทศตะวันตกจากช่วงสงครามเย็น แต่สำหรับประเทศในเอเชีย-แปซิฟิกไม่ชัดเจนเท่าใด ความต้องการทางงบประมาณจึงจำเป็นเพื่อการลงทุนทางเทคโนโลยี

ด้วยเหตุนี้เองที่ ในอนาคตกองทัพเรือจะต้องให้ความสำคัญกับเทคโนโลยี อย่างน้อยให้เหมือนกับอดีต นอกจากนี้ยังต้องพัฒนายุทธศาสตร์สำหรับการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางเทคโนโลยี ซึ่งไม่ได้หมายความว่าต้องแสวงหาเทคโนโลยีที่ทันสมัยล่าสุด กองทัพเรือต้องไม่เข้าข้างตัวเองโดยสร้างสมดุลในเรื่องการแสวงหาให้เกิดขึ้น ที่สำคัญที่สุดคือต้องหลีกเลี่ยงการหลงในเทคโนโลยี เพราะเมื่อกล่าวถึงขีดความสามารถทางเรือแล้วย่อมไม่ใช่เรื่องของเทคโนโลยีเพียงอย่างเดียว

บทที่ 6

การครองทะเล

แอนโธนี : “ ปอมเปย์มีความแข็งแกร่งทางทะเลยิ่งนัก
ไม่มีเรือลำใดสามารถแล่นผ่านไป
แต่จะถูกยึดทันทีที่ลอบสังเกตเห็น”

ปอมเปย์ : “เราจะต้องทำให้ดี
ผู้คนที่ชื่นชมในตัวเรา
ทะเลอยู่ภายใต้กำมือของเรา”

เซกสเปียร์, แอนโธนีและคลีโอพัตรา, 1/4 และ 11/1

5.1 วิวัฒนาการของแนวคิดดั้งเดิมในเรื่องการครองทะเล

ดังคำกล่าวของเซกสเปียร์ข้างต้นจะเห็นได้ว่าแนวคิดว่าด้วยการครองทะเลนั้นมีมาช้านานแล้ว แต่หากจะยกคำกล่าวของคอร์เบตต์มาอ้างอิงถึง แนวคิดเช่นนี้ทำให้เราจินตนาการถึงการรบทางเรือ ความกล้าหาญและความเชี่ยวชาญในการทำสงครามที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของการทำสงครามทางเรือของนานาประเทศทั่วโลก และสิ่งนี้คือสิ่งที่หล่อหลอมเป็นกองทัพเรือนั่นเอง

ในความเป็นจริงแล้ว นักยุทธศาสตร์ทะเลส่วนมากต่างก็พิจารณาในประเด็นว่าด้วยการครองทะเลในทางปฏิบัติมากกว่า พวกเขาต่างคิดเห็นว่าการครองทะเลเป็นวิธีการอันนำไปสู่จุดมุ่งหมาย คอร์เบตต์กล่าวไว้ดังต่อไปนี้

“การครองทะเลไม่เคยเป็นและไม่มีวันจะเป็นจุดมุ่งหมายในตัวเอง อย่างไรก็ตาม นโยบายในการรบทางทะเลมักมิได้พิจารณาถึงประเด็นดังกล่าว เรามักหลงลืมว่ามีสิ่งใดเกิดขึ้นบ้างในการทำสงครามในอดีต เรามักพิจารณาเพียงแค่ช่วงเวลาสำคัญ ๆ ในการรบทางเรือบ่อยครั้งที่เรามักจะสันนิษฐานว่าการทำลายกองเรือของศัตรูจะช่วยแก้ไขปัญหาทั้งหมดได้”

แน่นอนว่าการทำลายกองเรือของศัตรูปอมเปย์ไม่ใช่วิธีแก้ปัญหาคอลอมบัส (Admiral Colomb) ได้กล่าวถึงประเด็นเดียวกันนี้ในยามที่เขาอภิปรายเกี่ยวกับการทำสงครามอังกฤษ-ดัตช์ในศตวรรษที่ 17 “เป็นเรื่องที่ไม่อาจเข้าใจได้เลยว่ากองกำลังทาง

เรือของคู่ต่อสู้แต่ละฝ่ายต่างก็เผชิญหน้ากันครั้งแล้วครั้งเล่าเพียงเพื่อให้ได้ซึ่งการครองทะเล หากว่าไม่ได้มีสิ่งใดเกิดตามมาในเวลาที่ได้การครองทะเลมาอยู่ในเงื้อมมือแล้ว” คู่ต่อสู้ทั้งสองฝ่ายต่างก็มีผลประโยชน์ทางทะเลมหาศาลที่ต้องคอยปกป้องหรือขยายอำนาจของตนออกไป และหากพิจารณาตามรูปแบบการทำสงครามของเคลาเซวิทซ์แล้ว ความดุเดือดในการทำสงครามของพวกเขาต่างก็สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของจุดมุ่งหมายที่ต่างฝ่ายต่างก็ปรารถนาเป็นอย่างยิ่ง

กล่าวโดยสรุปก็คือความสำคัญของการครองทะเลไม่ได้อยู่ที่การครอบครองหรือการแย่งชิงเพื่อให้ได้มาเฉพาะทางกายภาพแต่อย่างใด ซึ่งความคิดเช่นนี้จะเป็นไปได้ก็เฉพาะการทำสงครามทางบกเท่านั้น หากแต่เป็นวิธีการครองทะเลที่มีอยู่ต่างหากที่เป็นสิ่งสำคัญ หากยุทธศาสตร์ทะเลคือการใช้ทะเลให้เกิดประโยชน์แล้ว การครองทะเลย่อมหมายความว่าท่านสามารถใช้ทะเลให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ได้ และยั้งยั้งศัตรูไม่ให้สามารถใช้อำนาจที่พวกเขามีอยู่เพื่อประโยชน์ของตนเองได้เช่นกัน อย่างไรก็ตาม การใช้ประโยชน์จากทะเลให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายนั้นย่อมขึ้นอยู่กับสถานการณ์

การครองทะเลอาจเป็นพื้นฐานประการหนึ่งในการสร้างจักรวรรดิอาณานิคม ดังเช่นที่เกิดขึ้นกับโปรตุเกสในศตวรรษที่ 16 และดัตช์กับอังกฤษในเวลาต่อมา ในศตวรรษที่ 20 ญี่ปุ่นได้แสดงให้เห็นว่าการครองทะเลนั้นมีความสำคัญเช่นไร ดังที่ริชมอนด์ได้กล่าวไว้ดังต่อไปนี้ว่า

“ญี่ปุ่นซึ่งสามารถครองทะเลโดยปราศจากการสกัดกั้น เนื่องจากกองกำลังของอังกฤษหาได้ครองทะเลอยู่ในช่วงเวลานั้น กองเรือขนาดใหญ่ของสหรัฐฯ ที่เพิร์ล ฮาร์เบอร์ก็มีอาจใช้การได้ ประกอบกับความสูญเสียของฝ่ายพันธมิตรที่มลายาและทะเลชวา ทำให้ กองเรือของญี่ปุ่นสามารถเดินทางไปยังที่แห่งใดก็ได้อย่างอิสระและปราศจากการสกัดกั้น เพื่อไปต่อกรกับกองเรือของอังกฤษ ดัตช์ และสหรัฐฯ ที่อยู่ในมหาสมุทรแปซิฟิก”

หากแต่ในการสู้รบหลายครั้งหลายคราในเวลาต่อมา ฝ่ายสัมพันธมิตรได้ทำลายฐานกำลังทางทะเลของญี่ปุ่นไปเป็นอันมาก ช่วงชิงอำนาจการครองทะเลไปจากกองทัพเรือญี่ปุ่น ซึ่งนับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ด้วยเช่นกัน ขณะนี้ฝ่ายสัมพันธมิตรสามารถคุกคามญี่ปุ่นโดยอาศัยมาตรการ 3 ข้อด้วยกัน กล่าวคือ การโจมตี

มาตุภูมิของญี่ปุ่น การโจมตีโรงงานและเมืองน้อยใหญ่ของญี่ปุ่นทั้งทางอากาศและทางทะเล สกัดกั้นการขนส่งเสบียงอาหารที่ส่งมาจากแผ่นดินใหญ่ รวมถึงการทำประมงตามแนวชายฝั่ง พลเรือเอกนิมิตซ์กล่าวไว้ว่า “สมุททานุภาพที่เรามีอยู่ช่วยให้เราใช้ทรัพยากรอื่น ๆ ที่มีอยู่ได้ ญี่ปุ่นมีทางเลือกอยู่เพียงสองทาง นั่นก็คือยอมจำนนเสียหรือไม่ก็ถูกทำลายลงอย่างช้า ๆ แต่ไม่ว่าอย่างไรญี่ปุ่นก็ต้องเผชิญกับหายนะอย่างแน่นอน”

พลเรือเอก เซอร์ไซเปรียน บริดจ์ส (Admiral Sir Cyprian Bridge) ได้สรุปถึงความได้เปรียบของการครองทะเลไว้ดังต่อไปนี้

“การครองทะเลช่วยให้ประเทศที่มีความสามารถครอบครองอำนาจดังกล่าวนั้นโจมตีศัตรูได้ ณ ตำแหน่งที่พวกเขาปรารถนาและในตำแหน่งที่เป็นจุดอ่อนมากที่สุดของศัตรู ในเวลาเดียวกัน การครองทะเลช่วยให้ผู้ครอบครองมั่นใจได้ว่าจะไม่ถูกโจมตีกลับอย่างรุนแรง การครองทะเลยังเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการปกป้องการค้าทางทะเลของผู้ถือครองอำนาจดังกล่าวนั้น ในความเป็นจริงแล้ว การครองทะเลนับว่าเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดในการทำสงครามทางเรือเลยก็ว่าได้”

เนื่องจากความได้เปรียบในทางยุทธศาสตร์เช่นนี้มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เราจึงมักนำคำว่า “การครองทะเล” มาใช้เสมือนเป็นคำ ๆ เดียวกับความยิ่งใหญ่ในทะเลหรือแม้แต่สมุททานุภาพ ดังที่เราจะเห็นจากตอนที่ 3.4 มาฮานก็ได้ใช้คำเหล่านี้ด้วยเช่นกัน

6.2 ข้อจำกัดและคุณลักษณะต่าง ๆ ของการครองทะเล

การใช้คำว่า การครองทะเลเสมือนเป็นคำ ๆ เดียวกับสมุททานุภาพนั้นนับว่าเป็นเรื่องที่ไม่ชาญฉลาดเอาเสียเลยด้วยเหตุผลหลายประการด้วยกัน ประการแรกก็คือคำกล่าวเช่นนี้สนับสนุนแนวคิดที่ว่า การครองทะเลเป็นแนวคิดเชิงสัมบูรณ์ (absolute) มากกว่าจะเป็นแนวคิดเชิงสัมพัทธ์ (relative) ทั้งยังเป็นแนวคิดที่ชี้ให้เห็นว่ากองทัพเรือเล็ก ๆ ไม่อาจเรียกร้องอำนาจใด ๆ ในพื้นที่ดังกล่าวนี้ได้ บางคนคิดว่าการครองทะเลนั้นก็คือความสามารถในการใช้ทะเลทำตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการได้ทุกอย่าง คลาร์ก (Clarke) และเธิร์สฟิลด์ (Thursfield) กล่าวไว้ในปี ค.ศ.1897 ว่า “การครองทะเลเพียงบางส่วนหรือการครองทะเลที่ปราศจากความสมบูรณ์แบบนั้นไม่ได้มีอยู่อย่างแท้จริง การ

ครองทะเลจะต้องมีอยู่อย่างแท้จริง หรือหากมิฉะนั้น ก็ไม่ได้มีอยู่จริง” มาฮานถูกกล่าวหาว่าด้วยเหตุผลที่เขาคิดว่า “การครองทะเลเป็นอำนาจผูกขาดที่มีผู้ถือครองได้เพียงผู้เดียว เป็นสิ่งที่มีอาจแบ่งปัน และสามารถนำมาใช้ได้กับเพียงแค่ประเทศเดียวในเวลาใดเวลาหนึ่งเท่านั้น”

ในบางครั้ง มาฮานเองก็ประสบกับความยุ่งยากเพราะมาฮานได้เขียนตำราไว้มากมายเกินกว่าที่คนส่วนใหญ่ที่จะสามารถอ่านได้ หากแต่มาฮานได้พยายามชี้แจงให้เห็นอย่างชัดเจนแล้วว่าการครองทะเลซึ่งมักไม่นิยมนำมาใช้นั้น แท้จริงแล้วเป็นแนวคิดเชิงสัมพัทธ์ (relative) ไม่ใช่อำนาจที่มีอยู่อย่างแท้จริง นักยุทธศาสตร์ทะเลส่วนใหญ่ก็คิดเช่นเดียวกับมาฮาน คอร์เบตต์นิยมใช้คำว่า “การครองทะเลเชิงปฏิบัติการ (working command)” ซึ่งเป็นคำที่ตรงประเด็นมากที่สุดเท่าที่เคย คาสเท็กซ์ (Castex) เป็นผู้ที่ยกกล่าวไว้ได้อย่างชัดเจนมากที่สุดในบรรดานักยุทธศาสตร์ทะเล โดยกล่าวไว้ว่า “อำนาจการครองทะเลนั้นมิได้เป็นอำนาจที่แท้จริง หากแต่เป็นอำนาจเชิงสัมพัทธ์ (relative) เป็นอำนาจที่ไม่สัมบูรณ์ (absolute)” โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการครองทะเลมีดังต่อไปนี้

เวลา

ในประเด็นว่าด้วยเรื่องของเวลาแล้ว การครองทะเลอาจเป็นเรื่องของระดับของแสนยานุภาพ การครองทะเลมักเกิดขึ้นเพียงชั่วขณะเดียว หากไม่ได้รับชัยชนะโดยเร็วแล้ว ความสามารถดังกล่าวนั้นย่อมสลายไปได้อย่างรวดเร็วเช่นเดียวกัน มาฮานกล่าวไว้ว่า “เห็นได้ชัดว่าในอดีต ทะเลไม่ได้มีผู้ใดผู้หนึ่งครอบครองแต่เพียงผู้เดียว ไม่ว่าจะเป็มหาอำนาจจักรในยุคนั้นที่รุ่งเรืองมากที่สุด ซึ่งการแย่งชิงอำนาจอาจไม่ได้ดำเนินไปในรูปแบบของการสู้รบที่ผลัดกันเป็นฝ่ายแพ้และฝ่ายชนะ” ถึงแม้ว่าในบางคราว การสู้รบจะเกิดขึ้น “เพียงชั่วเวลาหนึ่ง” เท่านั้น ดังเช่นในสมัยสงครามไครเมียระหว่างอังกฤษกับฝรั่งเศสที่เกิดขึ้นระหว่างปี ค.ศ.1853-1856

พื้นที่

การครองทะเลเป็นแนวคิดเชิงสัมพัทธ์ (relative) ในด้านภูมิศาสตร์อย่างไม่ต้องสงสัย การครองทะเลอาจปฏิบัติในระดับพื้นที่หรือในระดับโลกหรืออยู่ระหว่างระดับทั้ง

สอง โบรดี เขียนไว้ว่า “การปราศจากซึ่งอำนาจครอบครองโดยรวมมักเกิดขึ้นในยามที่พื้นที่ที่มีการสู้รบกันนั้นมีอาณาบริเวณกว้าง อีกทั้งฐานบัญชาการของฝ่ายคู่ต่อสู้ยุ่งเหยิงกันออกไปมาก สถานการณ์เช่นนี้เป็นสิ่งที่มีอาจหลีกเลี่ยงได้เลยในมหาสมุทรแปซิฟิก เนื่องจากมหาสมุทรแปซิฟิกมีอาณาเขตกว้างใหญ่ไพศาลมากเสียจนไม่มีผู้ใดคาดคิดว่าจะสามารถครองครองได้เสียทั้งหมดในเวลาเดียว トラバจนกระทั่งความขัดแย้งใกล้จะสิ้นสุดลง ก็มีผู้กล่าวขานกันเป็นอย่างมากว่ากองทัพเรือฝรั่งเศสนิยมใช้ยุทธศาสตร์ว่าด้วยเวลา และสถานที่ในวิธีที่แยบยลแตกต่างไปจากประเทศอื่น ฝรั่งเศสหวังที่จะหลอกให้กองเรือของอังกฤษหลงกลนานพอที่ฝ่ายตนจะสามารถลอบโจมตีอังกฤษได้ ในปี ค.ศ.1804 นโปเลียนเขียนไว้ว่า “จงปล่อยให้เราได้มีโอกาสเป็นใหญ่เหนือดินแดนแถบช่องแคบอังกฤษสัก 6 ชั่วโมงเถิด เราก็จะกลายเป็นผู้ครอบครองโลกทั้งมวล” ในสถานการณ์เช่นนี้ การครองทะเลที่มีข้อจำกัดเช่นนี้ก็อาจจะเพียงพอแล้ว

ขอบเขตในการครองทะเล

การครองทะเลอาจช่วยให้การใช้ประโยชน์จากทะเลเป็นไปได้ดียิ่งขึ้น และ/หรือทำให้ศัตรูไม่สามารถใช้ประโยชน์ใด ๆ จากทะเลได้ หรือใช้ได้ก็เพียงแค่นั้น "ระดับหนึ่ง" เท่านั้น มาฮานกล่าวไว้ค่อนข้างชัดเจนว่า “ไม่ว่าแสนยานุภาพทางทะเลที่ทั้งสองฝ่ายมีอยู่จะแตกต่างกันมากเพียงใดก็ตาม” อย่างน้อย ฝ่ายที่อ่อนแอกว่าก็ยังมีโอกาสที่จะนำเรือออกสู่ทะเล “ยกพลขึ้นบก ณ ตำแหน่งที่ปราศจากการคุ้มกัน และเดินทัพไปยังท่าเรือที่ถูกปิดล้อมไว้” การครองทะเลอาจหมายถึงเพียงแค่การปฏิบัติการภายในขอบเขตของการทำสงครามทางเรือ ไม่ว่าจะเป็นเหนือผิวน้ำ บนผิวน้ำ หรือใต้น้ำก็ตาม เป็นไปได้อย่างยิ่งว่าความสมดุลในการครองทะเลที่แตกต่างกันนั้นอาจประยุกต์ใช้ในขอบเขตหนึ่งมากกว่าในอีกขอบเขตหนึ่ง กองทัพเรือของเยอรมนีในสมัยสงครามโลกทั้งสองครั้งชี้ให้เห็นถึงประเด็นนี้ได้ค่อนข้างชัดเจนทีเดียว เนื่องจากกองทัพเรือเยอรมนีประสบความสำเร็จในการปฏิบัติการใต้ผิวน้ำมากกว่าบนผิวน้ำ เช่นเดียวกันกับที่โดยส่วนใหญ่แล้ว การครองทะเลอาจประยุกต์ใช้ได้กับเรือบางประเภทและภารกิจเพียงบางประการเท่านั้น ในสมัยสงครามโลกครั้งแรก พลเรือเอกเบคอนได้ตั้งข้อสังเกตว่า “แม้แต่ในทะเลเหนือ เราก็มีการครองทะเลก็เพียงเพราะแค่เรามีเรือรบปฏิบัติการอยู่เท่านั้น

หากแต่ศัตรูยังคงมีแสนยานุภาพในการใช้เรือรบลาดตระเวน เรือโจมตีและเรือดำน้ำในการปฏิบัติการโจมตีได้” ด้วยเหตุดังกล่าว ถึงแม้กองทัพเรือเยอรมนีจะถูกสกัดกั้นมิให้สามารถปฏิบัติการใด ๆ ได้เป็นผลสำเร็จในสมัยสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง แต่สหราชอาณาจักรก็ยังจำเป็นต้องคอยคุ้มครองเส้นทางคมนาคมทางทะเลและแนวชายฝั่งของประเทศตนเองอยู่เช่นเดิม

ผลในทางยุทธศาสตร์

การครองทะเลอาจถูกจำกัดในทางยุทธศาสตร์หรือเป็นรองแสนยานุภาพในด้านอื่น ๆ ของสงคราม ในสมัยการสู้รบในนอร์เวย์ปี ค.ศ.1940 ความพยายามในการเคลื่อนทัพไปทางตอนเหนือของกองทัพบกของเยอรมนี รวมถึงอิทธิพลของกองกำลังทางอากาศมีส่วนบีบบังคับให้กองทัพเรือของอังกฤษจำเป็นต้องเคลื่อนทัพออกสู่ทะเล และสมุททานุภาพที่กองทัพเรืออังกฤษมีอยู่ก็มีอาจใช้ให้เกิดประโยชน์ได้แต่อย่างใด ดังที่เราเห็นจากตอนที่ 3.7 และ 4.7 การครองทะเลอาจขึ้นอยู่กับแสนยานุภาพทางบกมากกว่าในทางอื่น

ความจำเป็น

การสู้รบที่นอร์เวย์ยังเผยให้เห็นถึงความเคลือบแคลงสงสัยว่าการครองทะเลเป็นปัจจัยสำคัญต่อการปฏิบัติการสำคัญ ๆ ทางเรือมากเพียงใด พลเรือเอก เรเดอร์ (Admiral Raeder) ยอมรับอย่างเปิดเผยว่าการโจมตีของเยอรมนีนั้นนับว่าเป็นการปฏิบัติการที่อันตรายเป็นอย่างมาก และยังเป็นการปฏิบัติการที่ “ขัดต่อหลักการใด ๆ ทั้งมวลในทฤษฎีว่าด้วยการทำสงครามทางเรือ” อีกด้วย เนื่องจากการโจมตีดังกล่าวเกิดขึ้นในยามที่ สหราชอาณาจักรกำลังอยู่ในยุคที่รุ่งเรืองและมีสมุททานุภาพยิ่งใหญ่ที่สุด” พลเรือเอก เรเดอร์ ตั้งความหวังไว้กับความสำเร็จในการจู่โจมฝ่ายศัตรู และยังหวังว่าแสนยานุภาพทางอากาศที่เยอรมนีมีอยู่นั้นจะสามารถรับมือกับปฏิบัติการตอบโต้ของกองทัพฝ่ายพันธมิตรในเวลาต่อมาได้ แม้ว่าในท้ายที่สุด แผนการที่วางไว้จะประสบผลสำเร็จด้วยดีก็ตาม แต่นักยุทธศาสตร์ส่วนใหญ่กลับเห็นว่าไม่ควรจะเป็นเช่นนั้น อย่างไรก็ตาม ดังที่เราจะได้เห็นจากหายนะของฝ่ายพันธมิตรที่เกิดขึ้นที่เดียบ (Dieppe) ในปี ค.ศ.1942 การบุก

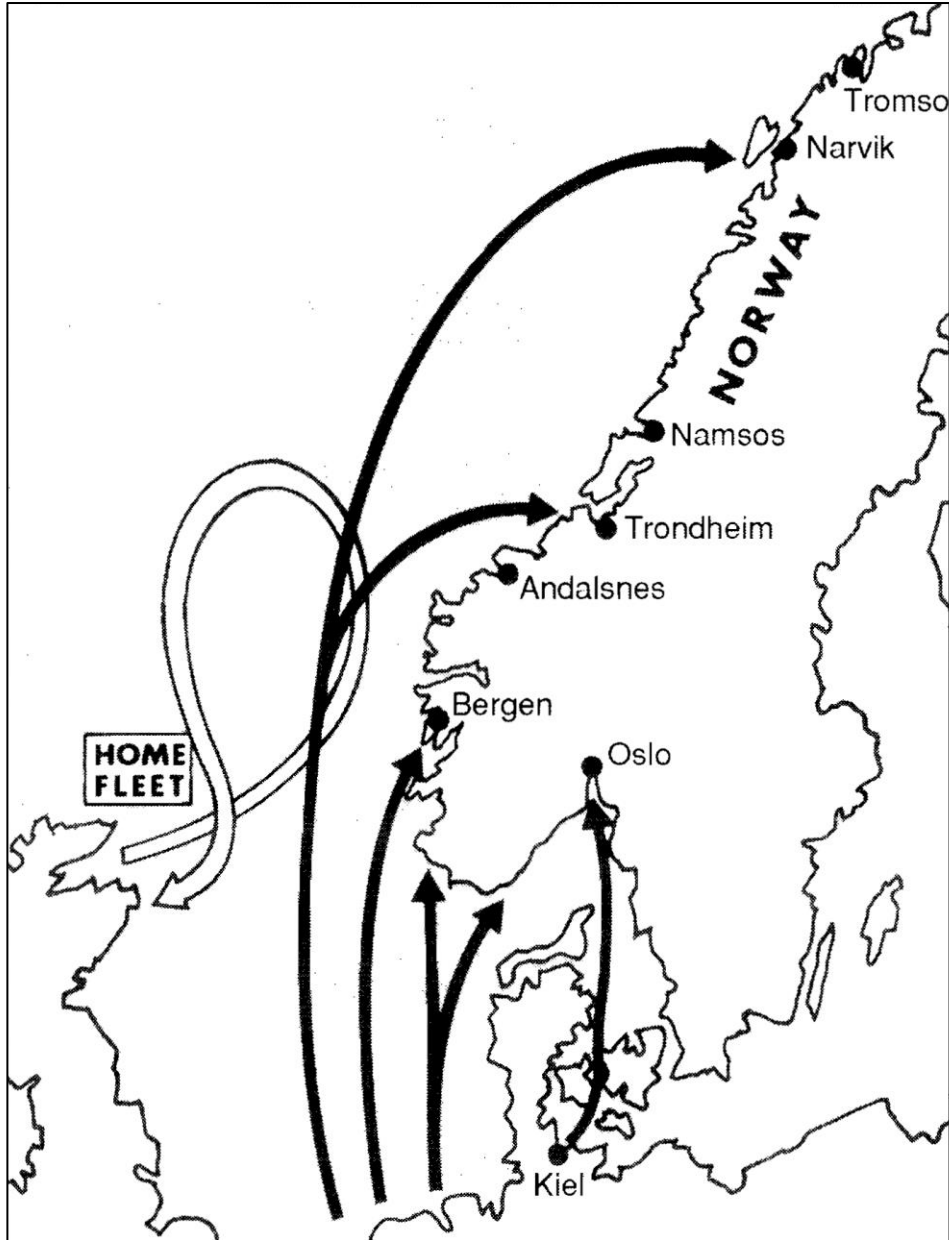
จุโจมทั้งทางบกและทางทะเลที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วก็อาจผิดพลาดได้ หากกลุ่มที่เป็นฝ่ายโจมตีมั้ไม่มีอำนาจปฏิบัติการมากเท่าที่พวกเขาควรจะมี

มาฮานกล่าวไว้อย่างชัดเจนว่า “หลักเกณฑ์ก็คือการรบทางเรือที่สำคัญ ๆ ไม่ควรเกิดขึ้นหากปราศจากสมุททานุภาพที่เหนือกว่าในห้วงเวลาพอสมควร “แต่พึงระลึกไว้เสมอว่าสิ่งที่มาฮานกล่าวถึงนั้นไม่ได้หมายถึงการครองทะเลแบบเด็ดขาด หากแต่หมายถึง “การครองทะเลเชิงปฏิบัติการ” ซึ่งอาจจะมีขีดจำกัดในด้านเวลา สถานที่และขอบเขต คอร์เบตต์ย้ำให้เห็นถึงความสำคัญของประเด็นดังกล่าวนี้เช่นเดียวกัน ความคิดที่คอร์เบตต์กล่าวไว้ว่า “ท่านไม่สามารถเคลื่อนย้ายกองทหารข้ามทะเลไปได้ทราบจนกระทั่งท่านจะสามารถทำลายกองเรือรบของฝ่ายศัตรูให้ราบคาบลงไปเสียก่อนนั้นเป็นคำกล่าวที่น่าขบขันและน่าตำหนิเป็นอย่างยิ่ง” อย่างไรก็ตาม ยิ่งการปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบกที่ได้วางแผนไว้อย่างใหญ่โตมากเท่าใด ก็ยิ่งต้องมีสมุททานุภาพมากยิ่งขึ้นเท่านั้น

ความเกี่ยวเนื่องระหว่างการครองทะเลและการโจมตืหรือการคุ้มครองเส้นทางคมนาคมทางทะเลยิ่งเป็นประเด็นที่มีความสลับซับซ้อนมากกว่าความเกี่ยวเนื่องระหว่างการครองทะเลกับการปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบก ในขั้นตอนดังกล่าวนี้ เราจำเป็นต้องกล่าวถึงประเด็นที่สำคัญ 2 ประการด้วยกัน

ประการแรกดังที่เราจะเห็นได้จากตอนที่ 8.7 และ 8.8 การครองทะเลไม่ได้เป็นเพียงสิ่งจำเป็นที่ต้องมีเท่านั้น หากแต่แท้จริงแล้ว การครองทะเลยังเป็น “องค์ประกอบ” ภายในของการปฏิบัติการในการโจมตีและการรักษาเส้นทางคมนาคมทางทะเลอีกด้วย

ประการที่สองคือทางเลือกระหว่างความจำเป็นในการครองทะเลในทางหนึ่งและการโจมตีหรือการรักษาเส้นทางคมนาคมทางทะเลในอีกทางหนึ่งนั้นนับว่าเป็นตัวอย่างที่เด่นชัดมากของวิธีที่กองกำลังและการปฏิบัติการเบื้องต้นที่จำเป็นซึ่งออกแบบมาเพื่อทำทลายการครองทะเลอาจแตกต่างกันอย่างมากจากการปฏิบัติการเบื้องต้นที่จำเป็นในการครองทะเล พลเรือเอกโคลอมบ์ (Admiral Colomb) อธิบายไว้ดังต่อไปนี้ “ขนาดของกองกำลังที่เหมาะสมในการได้มาซึ่งการครองทะเลไม่อาจใช้ให้เกิดประโยชน์ใด ๆ ได้ในการป้องกันเส้นทางการค้า”

ภาพ 6.1 การปฏิบัติการที่นอร์เวย์ ค.ศ.1940

คอร์เบตต์ตอกย้ำความคิดเช่นนี้ต่อไปว่า “ไม่มีหลักการในการทำสงครามทางเรือ หลักการใดที่ปราศจากความสำคัญได้มากเท่ากับหลักการที่ว่าท่านไม่สามารถมีเรือครองทะเลโดยอาศัยเพียงแค่งเรือเท่านั้น” กองเรือไม่มีวันที่จะมีจำนวนมากเพียงพอหรือมี

อยู่ทุกหนแห่งเพื่อคอยคุ้มกันและควบคุมเส้นทางคมนาคมทางทะเล หน้าที่ดังกล่าวเป็นหน้าที่ของกองเรือเล็ก เรือลาดตระเวน และเรือรบขนาดกลาง” กองเรือจะเป็นฝ่ายได้เปรียบก็ด้วยการทำลายหรือทำให้คู่ต่อสู้ไม่อาจใช้ความได้เปรียบที่มีอยู่ได้ พลเอก รัสเซล เกรนเฟล (Russell Grenfell) ซึ่งเป็นผู้บัญชาการรบที่มากประสบการณ์รายหนึ่งในสมัยสงครามโลกครั้งที่หนึ่งได้อธิบายไว้อย่างชัดเจนด้วยการแบ่งแยกประเภทของเรือขนาดเล็กที่ปฏิบัติการลาดตระเวนบริเวณเขตการค้าสำคัญ ๆ คุ้มครองเรือลำอื่นและเสบียงอาหารของกองทัพ ลาดตระเวนเพื่อคอยแทรกแซงการค้าของฝ่ายศัตรูว่า “กองเรือคุ้มกัน (control fleet)” การแสวงหาและรักษาไว้ซึ่งแสนยานุภาพทางเรือถือว่าเป็นหน้าที่ของ “กองเรือประจัญบาน (battlefleet)” ซึ่งคอยคุ้มครองการปฏิบัติการของกองเรือคุ้มกันอีกทีหนึ่ง ประเด็นสำคัญที่ต้องย้ำให้เห็นความแตกต่างของกองเรือทั้งสองประเภทนี้ก็คือเพราะกองเรือเหล่านี้มีภารกิจและขั้นตอนทางยุทธวิธีในยามสงครามแตกต่างกันออกไป กองทัพเรือจะสามารถปฏิบัติการกิจทั้งสองได้อย่างมีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยกองเรือรบที่มีความสมดุลลงตัวนั่นเอง

ด้วยเหตุผลเหล่านี้ กล่าวได้ว่าแม้แต่การครองทะเลอย่าง “ถาวรและทุกที่” ในทางปฏิบัติก็ไม่ได้มีความเด็ดขาด เนื่องจากอย่างน้อยคู่ต่อสู้ก็มักจะมีความได้เปรียบทางทะเลอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่ดี ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่ความได้เปรียบที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อผลของการทำสงครามก็ตาม

อย่างไรก็ตาม ยังมีเหตุผลประการที่สองที่ระบุว่าเหตุใดความโน้มเอียงในการเชื่อมโยง “การครองทะเล” เข้ากับความยิ่งใหญ่ของกองทัพเรือจึงเป็นสิ่งที่คลาดเคลื่อนและผิดไปจากความเป็นจริงได้ กล่าวคือความโน้มเอียงดังกล่าวนี้มีส่วนบดบังข้อเท็จจริงที่ว่าแนวคิดสามารถนำมาปรับใช้ได้กับกองทัพเรือขนาดเล็กเช่นเดียวกับกองทัพเรือที่มีขนาดใหญ่ โดยปกติแล้ว กองทัพเรือที่มีขนาดเล็กมักต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อให้ได้มาซึ่งการครองทะเล และกองทัพเรือที่มีขนาดใหญ่มักจะใช้กองเรือเล็ก ๆ คอยรักษาไว้ซึ่งการครองทะเลของตนในแถบกลุ่มแม่น้ำ ทะเลสาบและทะเลชายฝั่ง

- หากการเผชิญหน้ากันระหว่างเรือยูเอสเอส *มอนิเตอร์* (USS Monitor) ของฝ่ายเหนือและซีเอสเอส *เวอร์จิเนีย* (CSS Virginia) ของฝ่ายสหพันธ์ในสงครามกลาง

เมืองของสหรัฐอเมริกา ไม่ได้เป็นการทำสงครามเพื่อให้ได้มาซึ่งการควบคุมทะเล ก็ยากที่จะจินตนาการว่าเป็นการทำสงครามเพื่อเหตุผลอื่น

- และด้วยประเด็นดังกล่าวนี้ เรื่องที่มีขนาดเล็กจึงต้องประสบกับความยากลำบาก ระหว่างการทำสงครามระหว่างสหรัฐฯ และสหราชอาณาจักรในแถบทะเลสาบทั้งในสมัยสงครามปฏิวัติอเมริกา (War of Independence) และสงครามในปี ค.ศ.1812 (War of 1812)
- การทำสงครามในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1879 เหนือบริเวณอันโตฟากัสตา (Antofagasta) ระหว่างกองทัพเรือขนาดเล็กของเปรูและชิลีในสมัยสงครามแปซิฟิกนั้นเป็นไปด้วยจุดประสงค์เช่นเดียวกัน “การบุกไปยึดกองเรือหลักของฝ่ายศัตรูได้เป็นผลสำเร็จทำให้ชิลีมีแสนยานุภาพยิ่งใหญ่เหนือนานาชาติ และเนื่องจากกองเรือรบมีการครองทะเล กองเรือรบจึงเริ่มต้นลำเลียงไพร่พลเพื่อเดินทางไปปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบก ณ ใจกลางดินแดนศัตรู”
- ในทำนองเดียวกัน การต่อสู้ด้านร่นของกองทัพเรืออิสราเอล ซีเรียและอียิปต์ในปี ค.ศ.1967 และ 1973 เกิดขึ้นในเวลาที่เราเร็วโจมตีโคมาร์ (Komar) และซาร์ (Sa'ar) บรรทุกขีปนาวุธต่อต้านเรือผิวน้ำมานั้นได้ปฏิบัติการกิจเช่นเดียวกับกองเรือประจัญบานในสมัยสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง

6.3 การเพิ่มขีดความสามารถการครองทะเลอย่างพอประมาณ

ด้วยเหตุทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น คอร์เบตต์ได้กล่าวเตือนให้ผู้อ่านพึงระวังถึงการลดทอนความสำคัญของยุทธศาสตร์ทะเลให้เหลือเพียงแค่การเพิ่มขีดความสามารถการครองทะเลอย่างเต็มที่ไม่ว่าจะต้องแลกด้วยสิ่งใดก็ตาม แม้ว่าตามหลักการดั้งเดิมแล้ว คงไม่ใช่เรื่องแปลกหากในตอนเริ่มแรกกองทัพเรือจะรวมกำลัง เพื่อทำสงครามหรือปิดล้อมฝ่ายตรงข้ามเพื่อให้ได้มาซึ่งการครองทะเลก่อนที่จะกระจายกำลังกันออกไปปฏิบัติการทางเรือ แต่ในความเป็นจริงแล้ว การทำเช่นนี้ไม่ใช่เรื่องง่าย “ที่จำเป็นคือการปฏิบัติการเพื่อใช้การครองทะเลที่จะต้องดำเนินไปด้วยการปฏิบัติการเพื่อรักษาไว้ซึ่งการครองทะเล” มาฮานกล่าวว่าประเด็นที่ยากและเป็นที่ยกเถียงกันเป็นอันมากไม่ว่าจะในการปฏิบัติการผสมซึ่ง “กองเรือ (fleet) และกองเรือคุ้มกัน (convoy) จะแล่นไปพร้อม ๆ

กัน หรือกองเรือคุ้มกันยังไม่ออกเดินทางจนกระทั่งฝ่ายเราจะได้รับการครองทะเลโดยสมบูรณ์แล้ว” ดังนั้น คงจะไม่เป็นเรื่องฉลาดนักหากจะ “สรุปหลักการทั้งหมดที่มีอยู่เข้าด้วยกัน” แต่คงจะเป็นสิ่งที่ดีกว่าหากเราจะพิจารณาเป็นกรณี ๆ ไป เช่น เราสามารถแบกรับความเสี่ยงได้มากน้อยเพียงใด การตัดสินใจทำอะไรจะขึ้นอยู่กับการศึกษาในประเด็นดังกล่าวนี้ อีกราว 75 ปีต่อมา พลเรือเอก กอร์ชคอฟ ผู้บัญชาการกองทัพเรือสหภาพโซเวียตแสดงความเห็นด้วยโดยกล่าวไว้ดังต่อไปนี้

“เป้าหมายของการรบทางเรือซึ่งก็คือการครองทะเลในบางบริเวณหรือในทิศทางใดทิศทางหนึ่งเอาไว้ให้ได้ นั้น อาจจะต้องดำเนินการก่อนการตัดสินใจปฏิบัติการกิจหลักของกองเรือหรืออาจดำเนินการพร้อมกันในเวลาเดียวกันก็ได้”

กอร์ชคอฟชี้ให้เห็นว่ากองเรือส่วนใหญ่ที่ผ่านการปฏิบัติการในสงครามโลกครั้งที่สองมักเป็นส่วนหนึ่งหรือมีความเกี่ยวข้องบางประการกับการปฏิบัติการครั้งสำคัญเพื่อต่อต้านการคมนาคมทางทะเลหรือทำลายแนวชายฝั่งทะเลของฝ่ายศัตรู เช่น การทำสงครามที่แหลมมาตาแพน (Cape Matapan) การจมของเรือ*บิสมาร์ค* (*Bismarck*) การทำสงครามที่ทะเลคอรัล (Battles of the Coral Sea) ที่มิดเวย์ (Midway) ที่ทะเลฟิลิปปินส์ (Philippines Sea) และที่อ่าวเลย์เต (Leyte Gulf) กอร์ชคอฟยังเชื่อว่าแนวโน้มเช่นนี้เป็นแนวโน้มที่นับวันจะได้รับความนิยมมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ

แน่นอนว่าประเด็นทั้งหมดนี้ทำให้กองทัพเรือจำต้องเผชิญกับการตัดสินใจพื้นฐานที่ยากลำบากมากประการหนึ่งว่าจะทำเช่นไรจึงจะจัดสรรทรัพยากรและกำลังที่มีอยู่ให้สามารถนำมาใช้ได้อย่างสมดุลระหว่างกองเรือกับกองเรือคุ้มกัน มีผู้กล่าวว่ากองทัพเรือสหราชอาณาจักรทุ่มเทพยายามและกำลังไปที่กองเรือรบมากกว่ากองเรือคุ้มกันในสมัยการทำสงครามโลกครั้งที่หนึ่งและครั้งที่สองเพราะกองทัพเรือสหราชอาณาจักรให้ความสนใจกับการทำสงครามแบบเด็ดขาดมากกว่า และพยายามทุกวิถีทางที่จะหลีกเลี่ยงไม่ซ้ารอยเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่จัตแลนด์ ดังนั้น กองทัพเรือสหราชอาณาจักรจึงมักตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบและถูกเรืออูของเยอรมนีทำลายได้โดยง่ายระหว่างปี ค.ศ.1940-43

การตัดสินใจที่ยากลำบากเช่นนี้ยังพบได้ในปฏิบัติการระดับยุทธวิธีและยุทธการ เช่นเดียวกัน กองเรือคุ้มกันควรแล่นออกจากฐานบัญชาการซึ่งในตำแหน่งนั้น กองเรือเหล่านี้คอยทำหน้าที่คุ้มกันเรือเดินสมุทร หรือควรพยายามทำลายเรือดำน้ำที่มีท่าทีว่าจะเป็นภัยคุกคาม เป็นความผิดมหันต์ของพลเรือเอก นาคุโม (Admiral Nagumo) หรือไม่ ในการทำสงครามที่มีตมเวปี ค.ศ.1942 ที่ไม่อาจตัดสินใจว่าควรจะให้ฝูงบินโจมตีเกาะหรือจัดการกับกองเรือของสหรัฐฯ ที่แล่นอยู่ใกล้บริเวณนั้นในเวลาดังกล่าว การแสวงหาเป้าหมายที่แบ่งออกเป็นสองทางเช่นนี้ดูเหมือนจะผิดหลักการทำสงคราม (ตอนที่ 3.2) หากแต่สถานการณ์ในเวลาทีสถานการณ์หนึ่ง ๆ บังเกิดขึ้นนั้นทำให้เป็นเรื่องยากยิ่งนักที่จะหลีกเลี่ยงได้

เนื่องจากเห็นได้ชัดว่าแนวคิดที่ว่าด้วยการครองทะเลนั้นอาจก่อให้เกิดอันตรายและนำมาซึ่งความเข้าใจผิด ๆ บางทีเราอาจจะใช้คำ ๆ นี้หรือไม่ อย่างไรก็ตาม คำอื่น ๆ ที่สามารถใช้แทนที่ได้นั้นก็ดูเหมือนจะไม่ใช่ว่าที่ถูกต้องแน่ชัดนัก และก็จะหมายความว่าในทำนองเดียวกันด้วยเช่นกัน ดังเช่นที่เบอร์นาร์ด โบรดี (Bernard Brodie) ได้กล่าวสรุปไว้อย่างมีเหตุผลดังต่อไปนี้

“ทราบเท่าที่เราระลึกไว้เสมอว่า “การครองทะเล” นั้นมีความหมายถึงการยกระดับขึ้นไปเป็นการต่อสู้เพื่อให้ได้การควบคุมทะเลแล้ว เราก็คงจะใช้คำ ๆ นี้ต่อไปได้ ซึ่งเป็นคำที่ใช้กันมานานและได้รับการยกย่องและเห็นชอบ”

6.4 การครองทะเลเปิดทางให้กับการควบคุมทะเล

อย่างไรก็ตาม ในอีก 2-3 ปี ต่อมาซึ่งตรงกับสมัยสงครามเย็น นักวิเคราะห์หลายรายสรุปว่าการพัฒนาเมื่อไม่นานมานี้ทำให้เป็นเรื่องยากยิ่งขึ้นไปอีกที่จะมีการครองทะเลในระดับสูง ตัวอย่างเช่น พลเรือเอก กอร์ชคอฟได้กล่าวแย้งว่า “เราจะได้เห็นว่ายุคสมัยของการรักษาไว้ซึ่งการครองทะเลดูเหมือนจะมีระยะเวลาสั้นลง อีกทั้งการต่อสู้ดิ้นรนในอันที่จะได้มาซึ่งการครองทะเลดังกล่าวนั้นได้กลายมาเป็นเรื่องที่ยากลำบากมากยิ่งขึ้น” สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดของผลกระทบจากเทคโนโลยีเรือผิวน้ำใหม่ ๆ ซิปนาวูรตอร์ปโต ระเบิด เครื่องบินที่มีฐานปฏิบัติการบนบก ถึงแม้ว่าจะอยู่ภายใต้การครอบครองของประเทศที่ไม่ใช่ประเทศอุตสาหกรรมยังดูเหมือนว่าจะเป็นอันตรายต่อกองทัพเรือที่

กำลังแล่นผ่านน่านน้ำ หรือกำลังปฏิบัติการอยู่ในอาณาบริเวณของทะเลที่อยู่ไม่ห่างจากชายฝั่งมากนัก ดูเหมือนว่าในยามสงบจากศึกสงครามจะมีข้อจำกัดทางด้านการเมืองและกฎหมายว่าด้วยเสรีภาพของประเทศที่มีสมุททานุภาพในอันที่จะใช้ประโยชน์จากทะเลได้ตามที่พวกเขาต้องการ

ด้วยเหตุผลเหล่านี้ นักยุทธศาสตร์ทะเลสมัยใหม่หลายรายต่างเริ่มรู้สึกกังวลกับการใช้คำว่า “การครองทะเล” ซึ่งพวกเขาต่างลงความเห็นว่ามีความหมายที่สื่อให้เห็นถึงความเด็ดขาด ด้วยเหตุนี้ นักยุทธศาสตร์เหล่านี้จึงเริ่มวิเคราะห์แนวคิดนี้อย่างจริงจัง และจำแนกการครองทะเลออกเป็นประเภทต่าง ๆ ตามที่ พลเรือเอก เอคเคิลส์ (Admiral Eccles) แห่งกองทัพเรือสหรัฐฯ ได้ระบุไว้ในปี ค.ศ.1972 (ตามตาราง 5.1) ดังต่อไปนี้

ตาราง 6.1 ประเภทของการควบคุมทะเลโดยจำแนกตามพื้นที่และเวลา

-
1. การควบคุมแบบเด็ดขาด (absolute control) หรือที่เรียกว่า การครองทะเล (command of the sea) เสรีภาพโดยสมบูรณ์ในอันที่จะปฏิบัติการใด ๆ โดยปราศจากการถูกแทรกแซง ศัตรูไม่สามารถปฏิบัติการใด ๆ ได้เลย
 2. การควบคุมทะเลในการปฏิบัติการ (working control) ความสามารถโดยทั่วไปโดยไม่สามารถปฏิบัติการอย่างมีอิสระอย่างยิ่ง ศัตรูสามารถปฏิบัติการได้ แต่ต้องเผชิญกับความเสียหายสูง
 3. การควบคุมทะเลในสถานการณ์ที่มีความขัดแย้ง (control in dispute) คู่ต่อสู้แต่ละฝ่ายต่างก็ปฏิบัติการด้วยความเสียหายสูงในระดับหนึ่ง การทำเช่นนี้จำเป็นต้องอาศัยอำนาจในการปฏิบัติการในพื้นที่บางส่วนและในเวลาเพื่อปฏิบัติการใดปฏิบัติการหนึ่ง
 4. ศัตรูได้การควบคุมทะเลในการปฏิบัติการ (enemy working control) สลับกันกับตำแหน่งที่สอง
 5. ศัตรูได้การควบคุมทะเลแบบเด็ดขาด (enemy absolute control) สลับกันกับตำแหน่งที่หนึ่ง
-

ในช่วงเวลาส่วนใหญ่ของสมัยสงครามเย็น กองทัพเรือของสหภาพโซเวียตแทบจะไม่สามารถคาดหวังได้เลยว่าฝ่ายตนจะได้ “การครองทะเล” ได้ถึงแม้ว่าในตอนปี 3.4 เราจะเห็นได้ว่า พลเรือเอก กอร์ชคอฟยังคงคิดต่อไปว่า “การครองทะเล” ยังคงเป็นแนวคิดที่มีเหตุผลและใช้การได้อยู่ ด้วยเหตุนี้ พลเรือเอก กอร์ชคอฟและผู้ใต้บังคับบัญชาได้ปรับเปลี่ยนความคิดเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ทางด้านอุตสาหกรรม ภูมิศาสตร์ และยุทธศาสตร์ของสหภาพโซเวียตที่มีมาแต่ดั้งเดิมมากกว่าจะเป็นเพราะถูกจำกัดด้วยข้อกำหนดต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม การตีความของโซเวียตว่าด้วยแนวคิดการครองทะเลจึงเป็นไปตาม “แบบดั้งเดิม” มากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ ในปี ค.ศ.1976 พลเรือเอก กอร์ชคอฟพิจารณาไว้ดังต่อไปนี้

“เครื่องมือในการสร้างเงื่อนไขที่แน่นอนตายตัวที่ช่วยให้กองเรือสามารถปฏิบัติภารกิจบางประการในภูมิภาคแห่งใดแห่งหนึ่งในช่วงเวลาที่ถูกกำหนดมาแล้ว”

ขณะที่ความคาดหวังของโซเวียตยังคงเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ นั้น แนวคิดของกองทัพเรือสหรัฐฯ กลับแสดงออกถึงความจำกัดตนลงเรื่อย ๆ เช่นกัน คำจำกัดความบางอย่างเช่น “การครองทะเล” ได้ถูกลดความสำคัญลงและเปลี่ยนมาใช้คำว่า “การควบคุมทะเล” แทน ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของพลเรือเอก สแตนฟีลด์ เทอร์เนอร์ (Admiral Stansfield Turner) ดังต่อไปนี้

“การเปลี่ยนแปลงการใช้คำเช่นนี้อาจดูเหมือนเป็นเรื่องเล็กน้อย แต่นับว่าเป็นความพยายามอย่างเห็นได้ชัดในอันที่จะแสดงให้เห็นถึงข้อจำกัดของการควบคุมทะเลอันเป็นผลมาจากวิวัฒนาการของเรือดำน้ำและเครื่องบิน คำบัญญัติใหม่ที่ว่า “การควบคุมทะเล” มีความหมายที่จะสื่อให้เห็นถึงการควบคุมในพื้นที่จำกัด การควบคุมไม่อาจจะเกิดขึ้นได้โดยง่ายอีกต่อไป ยกเว้นแต่ในความหมายที่จำกัดเท่านั้น ซึ่งก็คือในกรณีที่มีการควบคุมทะเลเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือเป็นไปเพื่อปฏิเสธไม่ให้ศัตรูสามารถใช้การควบคุมดังกล่าวได้อย่างสิ้นเชิง”

พลเรือเอก สแตนฟีลด์ เทอร์เนอร์กล่าวแย้งว่าการควบคุมทะเลประกอบไปด้วยแง่มุม 2 ประการที่ต่างก็ส่งเสริมซึ่งกันและกัน ซึ่งก็คือ “การรักษาผลประโยชน์ทางทะเล” (sea assertion) หรือ “การใช้ประโยชน์จากทะเล” (sea use) และ “การปฏิเสธการใช้จากทะเล” (sea denial) แง่มุมแรกเกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้ทะเลเพื่อ

จุดประสงค์ดั้งเดิมบางประการ พลเรือเอก เทอร์เนอร์ได้ระบุถึงจุดประสงค์ 4 ประการ โดยพิจารณาจากแง่มุมของนาโตและกองทัพเรือสหรัฐฯ ไว้ดังต่อไปนี้

- เพื่อรับรองความปลอดภัยของสินค้าต่าง ๆ ที่ใช้ในการประกอบอุตสาหกรรม
- เพื่อส่งกำลังทหารไปเสริมทัพยังต่างประเทศ
- เพื่อจัดส่งอาวุธยุทโธปกรณ์และสินค้าต่าง ๆ ไปให้ความช่วยเหลือแก่ฝ่ายพันธมิตร
- เพื่อรักษาความปลอดภัยให้กับกองทัพเรือที่กำลังปฏิบัติการอยู่บนชายฝั่ง

และนี่แสดงให้เห็นถึงประเด็นสำคัญที่ว่า การควบคุมทะเลไม่ควรได้รับการพิจารณาว่าเป็นจุดสิ้นสุดในตัวเองมากกว่าการครองทะเล คอร์เบตต์เลือกที่จะใช้ถ้อยคำอย่างระมัดระวังโดยเขาได้กล่าวไว้ดังต่อไปนี้ “จุดมุ่งหมายของการทำสงครามทางเรือก็คือการรักษาไว้ซึ่งการครองทะเลไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม หรือเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดรัฐสามารถได้การครองทะเลดังกล่าว”

การใช้คำว่า “ทะเล” ของคอร์เบตต์ในที่นี้มีความหมายค่อนข้างแน่นอนตายตัว กองทัพเรือจำเป็นต้องพยายามควบคุมทะเลเอาไว้ให้ได้ เนื่องจากการทำเช่นนี้จะช่วยให้จุดมุ่งหมายที่กองทัพเรือกำหนดไว้นั้นบรรลุผลสำเร็จได้ง่ายยิ่งขึ้น และในทางกลับกันความสำเร็จดังกล่าวนี้ก็จะช่วยให้ประเทศ ๆ หนึ่งสามารถรักษาไว้ซึ่งจุดมุ่งหมายของตนในการปฏิบัติการหรือการทำสงครามทางเรือ คอร์เบตต์พยายามไขความกระจ่างของความเกี่ยวเนื่องระหว่างจุดมุ่งหมายและวิธีการ คอร์เบตต์อาจจะรู้สึกกังวลถึงแนวโน้มของสหรัฐฯ ในปี ค.ศ.1970 ที่มีจะผนวกรวมบทบาทหลาย ๆ บทบาทของสมุททานุภาพเข้าเป็นภารกิจ 4 ประการด้วยกัน (การป้องปราม การควบคุมทะเล การขยายอำนาจสู่ฝั่ง และการปรากฏตัวในพื้นที่อิทธิพล) หรือแม้แต่ 2 ประการ (การควบคุมทะเล และการขยายอำนาจสู่ฝั่ง) เนื่องจากเป็นอันตรายอย่างยิ่งที่จะดำเนินการ 2 ชั้นตอนในการรักษาไว้ซึ่งการครองทะเลและการใช้การครองทะเลที่มีอยู่เพื่อผลประโยชน์ของตนเองไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งก็คือวิธีการและจุดมุ่งหมายตามลำดับนั่นเอง

นี้อาจเป็นข้อสรุปที่อันตรายมากเลยทีเดียวหากข้อสรุปเช่นนี้ทำให้ผู้คนหลงคิดไปว่าการควบคุมทะเลก็คือจุดมุ่งหมายในตัวเอง นับตั้งแต่สมัยเริ่มต้นการทำสงครามเย็น มีการโต้แย้งและแสดงความไม่เห็นด้วยเป็นอย่างมากต่อวิธีปฏิบัติดังกล่าวนี้ ตัวอย่างเช่น ในปี ค.ศ. 1948 พลเรือโท อาร์ แอล โคนอลลี (Vice-Admiral R. L. Conolly) ได้แสดงความเห็นไว้ว่า “ข้าพเจ้าเชื่อว่าเราทำผิดพลาดที่สนับสนุนความคิดที่ว่า “การควบคุมทะเล” เป็นจุดมุ่งหมายในตัวเอง หากแต่เป็นการใช้ประโยชน์จากการควบคุมต่างหากนั้นเล่าที่เป็นสิ่งสำคัญ” อย่างไรก็ตาม พลเรือโท โคนอลลีเป็นชาวอเมริกันรายแรกที่กล่าวถึงประเด็นดังกล่าวนี้

แน่นอนว่าประเด็นเหล่านี้ก็คือการนำความคิดแบบเดิม ๆ มาตีความเสียใหม่ การใช้คำว่า “การควบคุมทะเล” ก็เพียงแค่เป็นการย้าให้เห็นถึงความเกี่ยวเนื่องดังที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้น ในสมัยสงครามเย็น ทฤษฎีจะนำการวิปฏิบัติ กำลังข้าศึกที่มีต่อ European Central Front ชัดกับแนวคิดดั้งเดิมที่ว่าเราควรจะควบคุมทะเลให้ได้เสียก่อนที่การส่งกำลังเสริมจะเริ่มออกเดินทางมาจากมหาสมุทรแอตแลนติก ยิ่งไปกว่านี้ ในบางสถานการณ์ ความคาดหวังเพียงแค่การควบคุมทะเลในวงจำกัดอาจไม่ใช่สิ่งจำเป็น กอร์ชคอฟได้กล่าวไว้ว่า “เนื่องจากการสู้รบดำเนินไปอย่างรวดเร็วและเห็นผลอย่างชัดเจน กองกำลังที่กำลังปฏิบัติการอยู่ในทะเลจึงไม่จำเป็นต้องสร้างสถานการณ์ที่เอื้ออำนวยต่อฝ่ายตนเอง” แน่นอนว่าแม้แต่ในอดีต คู่ต่อสู้ทั้งสองฝ่ายต่างก็ไม่ทราบว่าจะใช้ทะเลให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองได้อย่างไร และต่างฝ่ายต่างพยายามหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับกองกำลังหลักของอีกฝ่าย (ดังเช่นการปฏิบัติการในทะเลดำในสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง) ด้วยเหตุนี้ จึงไม่น่าแปลกใจหากเหตุการณ์เดียวกันจะเกิดขึ้นซ้ำรอยเดิมอีก

6.5 การปฏิเสธการใช้ทะเล (Sea denial)

การเน้นย้ำถึงความสำคัญการควบคุมทะเลนั้นยังมีประโยชน์ในแง่ที่ว่าแนวคิดเช่นนี้ถือเป็นการลบล้างแนวคิดของ “การปฏิเสธการใช้ทะเล” ที่ตามมา ถึงแม้ว่าบ่อยครั้งที่เรามักพบว่าแนวคิดดังกล่าวเป็นแนวคิดที่สับสนอยู่มากก็ตาม คำจำกัดความของคำว่า “การปฏิเสธการใช้ทะเล” ของสหราชอาณาจักรก็คือ “สถานการณ์ที่ปราศจาก

การควบคุมทะเลอย่างสมบูรณ์ที่ยังคงดำเนินอยู่ขณะที่ฝ่ายตรงข้ามถูกสกัดกั้นไม่ทำให้สามารถใช้พื้นที่บางส่วนเพื่อจุดประสงค์ใดจุดประสงค์หนึ่ง” ในที่นี้ จุดประสงค์ไม่ใช่การใช้ทะเลเพื่อประโยชน์ของตนเอง แต่เป็นการสกัดกั้นไม่ให้ศัตรูสามารถใช้ประโยชน์จากทะเลได้ พลเรือเอก สแตนฟิลด์ เทอร์เนอร์แสดงความเห็นว่าการปฏิเสธการใช้ทะเลก็คือ

“การทำสงครามแบบกองโจรในทะเล ผู้บัญชาการทางเรือที่ปฏิเสธไม่ให้ฝ่ายตรงข้ามใช้ประโยชน์จากทะเลจะโจมตีในเวลาและสถานที่ที่กำหนดมาแล้วเพื่อสร้างความประหลาดใจสูงสุดให้แก่ฝ่ายตรงข้าม ผู้บัญชาการรบไม่จำเป็นต้องตรึงกำลังอยู่บนพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งและเผชิญหน้ากับศัตรูโดยตรง แต่ในทางตรงกันข้าม ผู้บัญชาการรบฝ่ายนี้จะโจมตีแล้วรีบหลบหนีไปให้เร็วที่สุด ในการปฏิบัติการเช่นนี้ กองกำลังฝ่ายที่เป็นรองกว่าอย่างเห็นได้ชัดจะสามารถทำให้กองกำลังฝ่ายที่เหนือกว่าตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบได้เป็นผลสำเร็จ”

วิวัฒนาการทางเทคโนโลยีใหม่ ๆ อย่างเช่น ระเบิดรุ่นใหม่ FACs ซีปนาวุธต่อต้านเรือรบหรือแม้แต่ปีกประดาน้ำที่มีชื่อเสียงของอิสราเอลและบังคลาเทศต่างก็ชี้ให้เห็นว่าถึงแม้ความสามารถในอันที่จะแทรกแซงและก่อกวนกองกำลังที่มีแสนยานุภาพเหนือกว่า หากแต่การสกัดกั้นไม่ยอมให้ฝ่ายคู่ต่อสู้มีโอกาสใช้ประโยชน์จากทะเลได้นั้นยังคงได้รับความนิยมมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ

การปฏิเสธการใช้ทะเลอาจนำมาใช้โดยแบ่งออกเป็น 2 วิธีการด้วยกัน ประการแรกก็คือใช้เป็น “วิธีทางเลือก” ในการควบคุมทะเล สำหรับบางประเทศแล้วความสามารถในการสกัดกั้นไม่ให้ศัตรูใช้ทะเลเพื่อสร้างอันตรายให้แก่ฝ่ายเรานั้นเป็นเพียงสิ่งเดียวที่มีความสำคัญมากที่สุดมากกว่าจะเป็นการคอยตั้งรับตามแนวชายฝั่งดังที่ได้อธิบายไว้ในตอนที่ 3.6 โมเช ซาเลล (Moshe Tzalel) กล่าวว่าอิสราเอลจัดอยู่ในประเภทดังกล่าวนี้

“บางคนอาจจะคิดว่าอิสราเอลไม่เคยต้องการการครองทะเลในอันที่จะเป็นฝ่ายได้ชัยชนะในการทำสงครามและจะไม่พยายามให้ได้การครองทะเลในปัจจุบันนี้”

กองทัพเรือของประเทศขนาดเล็กที่มุ่งเน้นการตั้งรับอาจรู้สึกเห็นพ้องกับแนวคิดนี้ด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อต้องเผชิญหน้ากับกองทัพที่มีกำลังแข็งแกร่งกว่าตนเป็นอันมาก

ประการที่สองก็คือการปฏิเสธการใช้ทะเลอาณามาใช้ “สนับสนุน” การควบคุมทะเล หรือเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน โรเบิร์ต แฮร์ริค (Robert Herrick) อธิบายว่าเหตุใดการควบคุมทะเลและการปฏิเสธการใช้ทะเลจึงดำเนินควบคู่ไปด้วยกันได้อย่างมีประสิทธิภาพในกรณีของสหภาพโซเวียต

“เป็นเวลาหลายปีแล้วที่นักเขียนของโซเวียตหลายคนกล่าวถึงพื้นที่ในการตั้งรับ โซเวียตคาดหวังที่จะได้รับการครอบทะเลภายในระยะทาง 200-300 ไมล์จากชายฝั่งของตน และภายในพื้นที่ดังกล่าวนี้ โซเวียตหวังว่าตนจะสามารถใช้เรือเหนือผิวน้ำลำเล็กที่มีความเร็วสูง รวมถึงเรือลาดตระเวน หรือแม้แต่ซีปนาวุธที่มีราคาแพงของตนให้เป็นประโยชน์ได้นอกเหนือจากพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งหมายรวมถึงทะเลรอบข้างอย่างเช่น ทะเลบารেন্টส (Barents) ทะเลบอลติก ทะเลดำและทะเลญี่ปุ่น (Sea of Japan) นอกจากนี้จะมีพื้นที่ที่หวังว่าจะสามารถใช้ประลองแสนยานุภาพกับฝ่ายเราว่าฝ่ายใดมีอำนาจทางทะเลมากกว่ากัน และนอกเหนือจากพื้นที่เหล่านี้ ในอาณาบริเวณที่โซเวียตเรียกว่าเป็นพื้นที่มหาสมุทรเปิด (open-ocean zone) ซึ่งโซเวียตจำเป็นต้องคอยการปฏิเสธการใช้ทะเล เนื่องจากโซเวียตไม่อาจคอยให้ความช่วยเหลือเรือดำน้ำปฏิเสธการใช้ทะเลของฝ่ายตรงข้ามด้วย ด้วยเรือผิวน้ำจันกว่าโซเวียตจะมีจำนวนเรือบรรทุกเครื่องบินมากกว่าที่มีอยู่ในเวลานี้”

แม้แต่กองทัพเรือที่แข็งแกร่งก็ยังคงจำเป็นต้องหันไปใช้ยุทธศาสตร์ทะเลแล้วด้วยการปฏิเสธการใช้ทะเลในบางพื้นที่ ขณะที่ยังคงต้องควบคุมทะเลในอาณาบริเวณอื่นไปพร้อมกันด้วย กองทัพเรือของสหราชอาณาจักรและสหรัฐฯ ต่างใช้ยุทธศาสตร์นี้เพื่อต่อต้านกองทัพเรือของญี่ปุ่นในมหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแปซิฟิกตะวันตกตามลำดับในสมัยต้นปี ค.ศ.1942

อย่างไรก็ตาม แนวคิดที่ว่าด้วยการปฏิเสธการใช้ทะเลแบบหลังยังคงน่าสับสนอยู่เป็นอันมาก เนื่องจากแนวคิดเช่นนี้ทำให้เกิดความสับสนระหว่างการปฏิเสธการใช้ทะเลกับการควบคุมทะเล ในความเป็นจริงแล้ว อาจจะไม่ปลอดภัยกว่าหากเราจะพิจารณาว่าเป็นยุทธศาสตร์ในการควบคุมทะเลโดยทางอ้อม หากในความเป็นจริงแล้วจุดมุ่งหมายของการปฏิบัติการก็คือการเอื้ออำนวยให้เราใช้ทะเลในบางแห่งให้เป็นประโยชน์กับเราได้ ในท้ายที่สุด ความคิดเห็นเมื่อไม่นานมานี้ที่มีต่อการปฏิบัติการที่ทะเลเอเทียของกองทัพเรือเกาหลีใต้อธิบายได้เป็นอย่างดีถึงประเด็นนี้

“ด้วยทรัพยากรจำนวนจำกัดที่เราถืออยู่ จึงเป็นความจริงอย่างยิ่งว่าเราไม่สามารถสร้างกองทัพเรือที่แข็งแกร่งที่จะต่อสู้และมีชัยชนะในการทำสงครามทางเรือกับจีนหรือญี่ปุ่น แต่เราสามารถสร้างกองทัพเรือที่จะไม่มีวันยอมให้กองทัพเรือของชาติอื่นใดจะอาจหาญเข้ามาปิดกั้นเส้นทางคมนาคมทางทะเลของเกาหลีได้เป็นอันขาด”

“การปฏิเสธ” ไม่ให้ฝ่ายศัตรูขัดขวางเราไม่ให้ใช้เส้นทางคมนาคมทางทะเลของเราได้นั้นไม่ใช่รูปแบบหนึ่งของการปฏิเสธการใช้ทะเล หากแต่เป็นความพยายามดิ้นรนในการควบคุมทะเลที่อยู่ภายใต้การครอบครองของเกาหลีได้ทั้งในระดับยุทธวิธีและระดับยุทธการ หากแต่เป็นการปฏิบัติในการปฏิเสธการใช้ทะเล หากคู่ต่อสู้รายนั้นไม่ได้มีเจตนาร้ายแสบแฝงที่จะใช้ทะเลเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง

ความสมดุลของกองทัพเรือระหว่างการปฏิเสธการใช้ทะเลและการควบคุมทะเลนั้นส่วนใหญ่เป็นการแสดงให้เห็นถึงความแข็งแกร่งของเกาหลีได้เมื่อเปรียบเทียบกับฝ่ายตรงข้ามและสภาพการณ์ด้านภูมิยุทธศาสตร์ที่นำมาปรับใช้ในพื้นที่ที่กำลังมีปัญหา หากพิจารณากันอย่างกว้าง ๆ แล้ว ยิ่งกองทัพเรืออยู่ห่างจากชุมกกำลังหลักทางทะเลของตนมากยิ่งขึ้นเท่าไรและพวกเขายังมีกำลังเป็นรองเมื่อเทียบกับภัยคุกคามที่อยู่เบื้องหน้าแล้ว ก็ยิ่งเป็นไปได้มากขึ้นที่กองทัพเรือจะหันไปใช้การปฏิเสธการใช้ทะเล

6.6 มุมมองในปัจจุบัน (Contemporary angles)

“หากการควบคุมทะเลของเราถูกทำลายแม้แต่เพียงเล็กน้อย...

เกาหลีก็ถอยยับอย่างรวดเร็วโดยไม่ทันตั้งตัว”

พลเรือเอก อาร์ลี เบิร์ก

(Admiral Arleigh Burke)

ช่วงปลายของศตวรรษที่ 20 และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมี *ยุทธศาสตร์ทะเล* ขึ้น รวมถึงการแสวงหาเรือรบกว่า 600 ลำที่หลังจากนั้น แนวคิดของสหรัฐว่าด้วยการควบคุมทะเลได้รับความสนใจมากขึ้น อีกทั้งการหาถึงวิธีการได้มาซึ่งการควบคุมเช่นนั้นก็กลับแสดงให้เห็นถึงความทะเยอทะยานมากยิ่งขึ้น ไม่ต้องสงสัยเลยว่าการควบคุมทะเลนั้นมีความสำคัญมากเพียงใด ดังจะเห็นได้จากวิธีปฏิบัติที่มีรูปแบบเฉพาะดังต่อไปนี้

“การควบคุมทะเลนั้นว่าเป็นความสามารถพื้นฐานของกองทัพเรือ กองทัพเรือหนึ่ง ๆ ไม่อาจแสดงแสนยานุภาพของตนให้ปรากฏได้หากปราศจากการควบคุมทะเล อีกทั้งกองทัพเรือก็ไม่สามารถแผ่ขยายอำนาจจากเกาะสู่ฝั่งได้หากปราศจากการควบคุมทะเล เป็นไปไม่ได้เลยที่กองทัพเรือจะปฏิบัติการในทะเลที่อยู่ระหว่างแผ่นดินของสหรัฐอเมริกา และพื้นที่เป้าหมายหากปราศจากการควบคุมทะเล การควบคุมทะเลเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งและเป็นสิ่งที่หากกองทัพเรือใดปราศจากสิ่งนี้แล้ว ภารกิจของกองทัพเรือรวมถึงภารกิจสำคัญของประเทศย่อมเสี่ยงต่อความล้มเหลวเป็นแน่ เป็นไปไม่ได้เลยที่ประเด็นนี้จะไม่ใช่ประเด็นที่สำคัญอีกต่อไป หากเราไม่สามารถครองทะเลรวมถึงห้วงทางอากาศที่เหนือทะเลได้แล้ว ก็ไม่อาจแผ่ขยายแสนยานุภาพไปยังชายฝั่งได้อย่างแน่นอน และไม่อาจยับยั้งหรือแม้แต่กำหนดสถานการณ์ต่าง ๆ อันนำมาซึ่งความปลอดภัยและเสถียรภาพของเราได้”

ในการเตรียมความพร้อมและการจัดการกำลังพล ประเทศในเอเชีย-แปซิฟิกหลายประเทศได้แสดงให้เห็นว่าได้ให้ความสำคัญกับการควบคุมทะเล ถึงแม้ว่าจะอยู่ในขอบเขตจำกัดทั้งในเชิงภูมิศาสตร์และการปฏิบัติการมากกว่าของสหรัฐฯ เนื่องจากประเทศในแถบเอเชีย-แปซิฟิกเหล่านี้ต่างก็ต้องพึ่งพาอาศัยทรัพยากรทางทะเลซึ่งกันและกันมากยิ่งขึ้น รวมถึงพึ่งพากันในด้านการขนส่งทางทะเล ประเทศเหล่านี้จึงมีแนวโน้มที่ต้องการควบคุมพื้นที่ทางทะเลของตนให้เข้มงวดมากยิ่งขึ้น ทั้งยังพยายามทุกวิถีทางในอันที่จะปกป้องผลประโยชน์ของตนให้ครอบคลุมพื้นที่ที่อยู่ห่างออกไปมากกว่าเดิม กองทัพเรือจีนแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มเช่นนี้ค่อนข้างชัดเจนกว่าประเทศอื่นด้วยการแสวงหาเรือรบที่สามารถปฏิบัติการได้ในระยะไกลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เรือดำน้ำที่ตีขึ้นและกองกำลังทางอากาศด้วยการนำอาวุธยุทธโปกรณ์และกำลังพลที่มีเหล่านี้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ หากมีแนวโน้มของการควบคุมทะเลเกิดขึ้นทั่วโลกแล้ว ประเทศต่าง ๆ ใช้อำนาจดังกล่าวนี้กับพื้นที่ทางทะเลที่กว้างใหญ่ขึ้นกว่าเดิม

แต่ขณะที่การควบคุมทะเลด้วยวิธีที่กล่าวมาข้างต้นนี้อาจดูเป็นการปฏิบัติการที่มีมาแต่ดั้งเดิม หากแต่กองทัพเรือสหรัฐฯ มีอันต้องประสบกับปัญหาที่ค่อนข้างแตกต่างกันออกไป กล่าวคือจะทำอย่างไรในโลกที่ดูเหมือนไม่มีประเทศใดสามารถต่อต้านการควบคุมทะเลของสหรัฐฯ ได้เลย พลเรือเอกวิลเลียม โอเวนส์ (Admiral William Owens)

ได้กล่าวสรุปถึง “ปัญหา” ที่เกิดขึ้นอันเป็นผลมาจากปฏิบัติการพายุทะเลทรายไว้ดังต่อไปนี้

“เราตระหนักดีว่าโลกได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นอันมาก หากแต่หลักนิยมที่เราใช้อยู่ยังไม่อาจก้าวทันความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ได้ การปฏิบัติการพายุทะเลทรายมีส่วนส่งเสริมสมมติฐานและนโยบายของยุทธศาสตร์ทะเล ไม่มีกองทัพเรือของชาติใดที่กล้ามาท้าทายอำนาจของสหรัฐฯ ไม่มีฝูงบินโคของศัตรูกล้าโจมตีเครื่องบินของเรา ไม่มีเรือดำน้ำใดที่กล้าคุกคามกำลังพลและอาวุธยุทธโธปกรณ์ที่เราลำเลียงข้ามมหาสมุทร กองเรือรบของสหรัฐฯ ไม่เคยถูกบีบให้ต้องทำสงครามในทะเลเปิดตั้งที่กองทัพเรือของเราได้เตรียมปฏิบัติการเช่นนั้นไว้พร้อมมานานกว่า 20 ปีแล้ว แทนที่จะเป็นเช่นนั้น เราพบว่ามีการทำสงครามแบบประปรายในพื้นที่บางแห่งเท่านั้น”

หากพิจารณาในทางหนึ่งแล้ว สิ่งนี้ได้นำพวกเรากลับไปสู่ประเด็นที่ซามูเอล ฮันติงตัน (Samuel Huntington) ได้เคยกล่าวไว้เมื่อปี ค.ศ. 1954 สิ่งใดเล่าที่กองทัพเรือที่ยิ่งใหญ่จำเป็นต้องทำเมื่อปราศจากคู่แข่งที่มีฝีมือทัดเทียมกันในอันที่จะแย่งชิงความเป็นใหญ่เหนือทะเลเปิด นักวิเคราะห์ส่วนใหญ่ได้ให้ข้อสรุปไว้ 3 ประการดังนี้

- โดยทั่วไปแล้วจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่การต่อสู้ดิ้นรนในการรักษาไว้ซึ่งการควบคุมทะเลมาเป็นการใช้ประโยชน์จากอำนาจที่มีอยู่ ดังที่จะเห็นได้จากเหตุการณ์ในปี ค.ศ. 1950 กองทัพเรือขนาดใหญ่ของโลกตะวันตกบางประเทศได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างมากในอันที่จะแผ่ขยายแสนยานุภาพจากทะเลสู่ชายฝั่ง ดังที่เราได้เห็นในตอนที่ 3.5 อาจเกิดข้อโต้แย้งว่ายุทธศาสตร์ “ทางเรือ (naval)” (ดังเช่นการต่อสู้ดิ้นรนในการดำรงไว้ซึ่งการควบคุมทะเลตามแนวคิดของมาฮาน) ได้ถูกแทนที่ด้วย “ยุทธศาสตร์ทะเล” ตามแนวคิดของคอร์เบตต์ โดยที่การให้ความสำคัญจะอยู่ที่การแผ่อิทธิพลไปยังบนชายฝั่ง สำหรับกองทัพเรือของประเทศในโลกละวันตกหลายต่อหลายประเทศแล้ว การควบคุมทะเลได้สูญเสียความสำคัญในตัวเองไป อย่างน้อยก็เป็นสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในขณะนี้ ทรราชจนกระทั่งคู่แข่งรายสำคัญ ๆ จะปรากฏตัวให้เห็นขึ้นมาอีกครั้ง
- อย่างไรก็ตาม สิ่งนี้ไม่ได้หมายความว่า การควบคุมทะเลมีความสำคัญน้อยลง แต่หมายความว่าในขณะนี้การควบคุมทะเลไม่ใช่สิ่งที่นานาประเทศต้อง

ต่อสู้เพื่อให้ได้มาอีกต่อไป ยิ่งไปกว่านี้ ศักยภาพในการป้องกันประเทศของคนที่มีความเสี่ยงต่อภัยคุกคามในรูปแบบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในทะเลเปิดนั้นยังคงเป็น “หลักการสำคัญ” ของกองทัพเรือ ด้วยเหตุผลทั้งสองประการเช่นนี้ ไม่ต้องสงสัยเลยว่า กองทัพเรือย่อมพยายามหลีกเลี่ยงความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการไม่ให้ความสำคัญกับการควบคุมทะเล

- สถานการณ์ในการปฏิบัติการและภูมิประเทศบางประการที่เกิดขึ้นในน่านน้ำใกล้เคียงจำเป็นต้องอาศัยรูปแบบพิเศษในการควบคุมทะเลสำหรับการปฏิบัติการใกล้ชายฝั่ง ในภายภาคหน้า หากคู่ต่อสู้ทั้งสองฝ่ายต่างใช้มาตรการในการควบคุมทะเลและตั้งรับตามแนวชายฝั่งดังที่เราจะได้อธิบายในตอนต่อไปมากยิ่งขึ้นเท่าไร คู่ต่อสู้ก็ยิ่งต้องรับมือกับปัญหาทั่วไปว่าด้วย “การสู้เพื่อการเข้าถึงพื้นที่ (battle for access)” ซึ่งควรพิจารณาว่าเป็นรูปแบบพิเศษอีกรูปแบบหนึ่งของการควบคุมทะเล

ฉะนั้น ด้วยเหตุผลทั้งหมดที่กล่าวมานี้ คงจะไม่ถูกต้องนักหากจะโต้แย้งว่าการควบคุมทะเลไม่มีความสำคัญต่อยุทธศาสตร์ทะเลเหมือนเช่นอดีตที่ผ่านมา

บทที่ 7

การดำรงไว้ซึ่งการครองทะเล

7.1 การดำรงไว้ซึ่งการครองทะเล : แนวทางในการปฏิบัติการ

เนื่องจากการครองทะเลนั้นหมายถึงศักยภาพในการใช้ทะเลให้เป็นประโยชน์กับฝ่ายตน และในขณะเดียวกันก็คือความพยายามปฏิเสธไม่ให้คู่ต่อสู้สามารถใช้ประโยชน์จากทะเลได้นั้น การครองทะเลจึงมักจะมีผลสำคัญ และในบางครั้งก็สำคัญต่อการทำสงครามในระดับยุทธศาสตร์ด้วยเช่นกัน ไม่น่าแปลกใจเลยที่วิธีการที่อาจนำมาใช้ได้ในการได้มาหรือดำรงไว้ซึ่งสถานะที่เป็นฝ่ายได้เปรียบเช่นนี้ได้กลายมาเป็นทฤษฎีและแนวปฏิบัติที่สำคัญยิ่งต่อการทำสงครามทางเรือ ในทางตรงกันข้าม วิธีในการจำกัด หรือเป็นฝ่ายได้เปรียบคู่ต่อสู้ที่มีศักยภาพเหนือกว่าในอันที่จะครองทะเลหรือใช้ประโยชน์จากการครองทะเลนั้นได้เป็นที่สนใจของบรรดาประเทศที่มีกองเรือขนาดเล็กและอ่อนกำลังกว่ามาช้านานแล้วเช่นกัน

ในบทนี้ เราจะได้ศึกษาถึงวิธีการ 3 วิธีในการได้มาซึ่งการครองทะเล

- ด้วยสิ่งที่เนลสันเรียกว่า “การรบแตกหักในระยะประชิด” (*close and decisive battle*) โดยที่กองกำลังหลักที่อยู่ในทะเลของฝ่ายศัตรูจะถูกทำลายทางกายภาพตามรูปแบบที่เคลาเซวิทซ์ระบุไว้
- ด้วยการตั้งรับทางทะเลในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือที่เรียกกันว่า “ยุทธศาสตร์กองเรือคงชีพ” (*fleet-in-being strategy*) โดยที่กองเรือที่ไม่ประสงค์จะต่อกรกับฝ่ายตรงข้ามที่มีแสนยานุภาพเหนือกว่าจะต้องพยายามแสวงหาความได้เปรียบในทางยุทธศาสตร์
- ด้วยการปิดล้อม/ขัดขวางกองเรือ (*fleet blockade*) โดยที่กองเรือที่แข็งแกร่งกว่าจะพยายามให้คู่ต่อสู้หมดความประสงค์จะทำสงคราม หรืออาจเป็นการบีบบังคับให้ฝ่ายตรงข้ามจำต้องทำสงคราม

ถึงแม้วิธีการเหล่านี้จะดูเหมือนแตกต่างกัน แต่ทั้งสามวิธีต่างก็มีสิ่งหนึ่งที่เหมือนกัน กล่าวคือ วิธีการเหล่านี้จัดว่าเป็นการทำสงครามในระดับยุทธวิธีและในระดับยุทธการ ที่คาสเท็กซ์อธิบายถึงวิธีการแรก เขาได้กล่าวไว้ดังต่อไปนี้ “การทำลายกองเรือจะเป็นจุดมุ่งหมายแรก จากนั้นความพยายามเพื่อให้เกิดสงครามจะเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินควบคู่กันไป” ถึงแม้จะดูเหมือนว่าเรามุ่งเน้นไปที่การปฏิบัติการในระดับยุทธวิธีของเนลสันในการทำสงครามแห่งลุ่มน้ำไนล์หรือทราฟัลการ์ก็ตาม หากแต่ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติการของเนลสันอยู่ที่การทำสงครามที่ประสบความสำเร็จที่เขาได้ทำมา “ก่อนหน้านี้” เพื่อให้มั่นใจได้ว่าการสู้รบเหล่านั้นเป็นการต่อสู้อย่างแท้จริง และดำเนินไปภายใต้สถานการณ์ที่เอื้ออำนวยต่อฝ่ายเรา แน่แน่นอนว่าส่วนหนึ่งเป็นเพราะประเด็นที่ว่าด้วยการฝึกฝนกองกำลังของเนลสันทั้งในทางยุทธวิธีและทางเทคนิค เพื่อที่ว่ากองกำลังจะสามารถทำการรบได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง เมื่อเวลานั้นมาถึง นอกจากนี้แล้วศักยภาพในการปฏิบัติการของเนลสันในการทำความเข้าใจและควบคุมสถานการณ์ทางทะเลโดยภาพรวม เพื่อที่จะสามารถ “ทำการรบโดยเป็นฝ่ายได้เปรียบ” ก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน สิ่งเดียวกันนี้ยังนำมาประยุกต์ใช้กับวิธีการอีกสองวิธีการได้เป็นอย่างดี ในการครองทะเลแบบใด ๆ ก็ตามอาจประกอบด้วย การค้นหา การดำรงอยู่ หรือการโจมตี

7.2 การรบแตกหัก

อะไรที่ทำให้เกิดการรบแตกหัก

“เราได้เห็นผลกระทบอันเนื่องมาจากการทำสงครามทางเรือมามาก การสู้รบที่แอคเทียม (Actium) นับเป็นการชี้ขาดจักรวรรดิของโลก การทำสงครามที่เลอพันโต (Lepanto) ยืนยันให้เห็นถึงความยิ่งใหญ่ของชาวเติร์ก มีตัวอย่างอีกมากมายที่การรบทางเรือถือเป็นจุดสิ้นสุดของสงคราม”

ฟรานซิส เบคอน (Francis Bacon),

ความยิ่งใหญ่ที่แท้จริงของจักรวรรดิ (True Greatness of Kingdoms) (1618)

ในปี ค.ศ.1912 รัฐบาลอังกฤษได้ทำการวิเคราะห์วิธีปฏิบัติในการทำสงครามทางเรือในภาพรวม และที่เกี่ยวกับเรือรบเป็นการเฉพาะ ในการให้การต่อคณะกรรมาธิการพลเรือเอกริชมอนต์ได้สรุปข้อได้เปรียบของการรบแตกหักเอาไว้ดังต่อไปนี้

“เรือบรสสำคัญของฝ่ายศัตรูได้ถูกทำลายลงไปเป็นจำนวนมาก การรวมกำลังของฝ่ายเราจึงไม่ใช่สิ่งจำเป็นอีกต่อไป ในอดีตที่ผ่านมา เรือประจัญบานมีอิสระในการทำหน้าที่คุ้มกัน ปัจจุบันนี้ เราเห็นแต่เรือลาดตระเวนและเรือพิฆาตทำหน้าที่นั้น กองกำลังป้องกันของท่านจะเพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ แสตนยานุภาพในการกดดันฝ่ายตรงข้ามด้วยการปิดล้อม/ขัดขวางนั้นเพิ่มมากขึ้น หากฝ่ายตรงข้ามมาจากฐานทัพเรือที่อยู่ห่างไกล แสตนยานุภาพของท่านในการคอยให้การคุ้มกันการเดินทางจะเพิ่มขึ้นตามไปด้วยเช่นกัน ภัยอันตรายจากการรุกรานจะหมดไป เรือ กำลังพลและอาวุธยุทธโปกรณ์ต่าง ๆ ถูกนำมาใช้ในการป้องกัน หรือโจมตีเพื่อการค้าได้ ประสบการณ์ทั้งหมดในการทำสงครามบอกเล่าเรื่องราวเช่นเดียวกันนี้ กล่าวคือชัยชนะที่ยิ่งใหญ่จะตามติดมาด้วยการแยกกำลังของกองเรือที่เคยรวมกำลังกันอยู่เพื่อให้ได้มาซึ่งชัยชนะดังกล่าวนี้”

การรบที่แตกหักไม่ใช่เพียงเพื่อการทำลายและการสร้างความเสียหายให้กับฝ่ายที่เพลี่ยงพล้ำเท่านั้น แต่ยิ่งไปกว่านั้นก็คือ สิ่งที่จะเกิดขึ้นในทะเลต่อจากนั้น การรบแตกหักอาจหมายถึงการที่ฝ่ายชนะได้มาซึ่งการครองทะเล สามารถในการใช้ทะเลให้เป็นไปตามจุดประสงค์ของตน และเพื่อสกัดกั้นไม่ให้ศัตรูสามารถทำเช่นเดียวกันนั้นได้

มาฮานกล่าวว่าการทำลายกองเรือบของศัตรูให้สิ้นซากนั้นเป็นวิธีการที่ดีที่สุดในการได้มาซึ่งอำนาจการควบคุม “ตัดการสื่อสารของฝ่ายศัตรูออกจากทุกสิ่งทุกอย่างที่พวกเขามีอยู่ ทำลายแหล่งที่มาของความมั่งคั่งของศัตรู และหากเป็นไปได้ จงปิดท่าเรือของพวกเขาเสีย”

อย่างไรก็ตาม มาฮานได้ใช้ความระมัดระวังในการชี้ให้เห็นถึงความแตกต่าง (ที่คนทั่วไปมักมองข้าม) ระหว่างการสู้รบอันนำมาซึ่งการแพ้ชนะอย่างเด็ดขาดกับการสู้รบที่ปราศจากผลที่ชัดเจน และต่อสู้เพียงเพื่อต้องการเป็นฝ่ายมีชัยชนะเท่านั้น อย่างเช่น การปฏิบัติการของเรือฟริเกตในการทำสงครามในปี ค.ศ.1812 แม้ว่าการทำสงครามครั้งนั้นอาจจะเป็นการต่อสู้ที่สมศักดิ์ศรี หากแต่มาฮานกล่าวว่าเป็นความพยายามที่ไม่ประสบความสำเร็จเป็นหนึ่งเดียว ปราศจากความเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ทั้งยังไม่ส่งผลใด ๆ ต่อเงื่อนไขของการทำสงคราม หรือในความเป็นจริงแล้วคือไม่มีผลใด ๆ ต่อปฏิบัติการแม้แต่น้อย

ในอีกทางหนึ่ง ชัยชนะของเนลสันในปี ค.ศ.1798 ในการทำสงครามแห่งลุ่มน้ำไนล์ เป็นการสู้รบแตกหัก เพราะไม่เพียงแต่เรือหลายลำจะมีอันต้องจมและอัปปางลง แต่

กำลังพลพลของฝ่ายตรงข้ามยังบาดเจ็บและเสียชีวิตอีกเป็นจำนวนมากอันนำมาซึ่งผลทางยุทธศาสตร์ในเวลาต่อมา ในการที่จะชี้ให้เห็นถึงความสำคัญดังกล่าวนี้ มาฮานได้ยกคำพูดของจูเรียง เดอ ลา กราวิแยร์ (Julien de la Gravière) มาดังต่อไปนี้

“ผลของการสู้รบในครั้งนี้ไม่อาจประเมินได้ กองทัพเรือของเราไม่สามารถฟื้นตัวกลับคืนมาได้อีกเลยนับจากถูกโจมตีครั้งใหญ่ในคราวนั้น นี่คือการต่อสู้ที่ทำให้สหราชอาณาจักรมีอำนาจเหนือทะเลเมดิเตอร์เรเนียนแต่เพียงผู้เดียวเป็นเวลากว่าสองปี ทำให้กองเรือของรัสเซียมีอันต้องไปปฏิบัติการณ์ยังน่านน้ำอื่น และกองทัพของเราต้องตกอยู่ท่ามกลางพลเมืองที่พร้อมจะเป็นปฏิปักษ์กับเราได้ทุกเมื่อ ทั้งยังตัดสินใจให้รัฐบาลของพวกเขาประกาศทำสงครามกับพวกเรา เป็นผลให้อินเดียเล็กทำการค้ากับเรา ฝรั่งเศสใกล้ถึงกาลล่มสลายเนื่องจากต้องทำสงครามกับออสเตรีย นำซุวาร์โรว์ (Suwarrow) และชาวออสเตรีย-รัสเซียขึ้นมาประชิดยังพรมแดนของประเทศเรา”

นี่แสดงให้เห็นว่าการรบทางเรืออาจได้รับชัยชนะอย่างเด็ดขาดใน 2 ระดับด้วยกัน ระดับแรก คืออิทธิพลที่ผลของการทำสงครามมีต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในทะเลในเวลาต่อมา และระดับที่สอง คือผลที่ติดตามมาที่เกิดขึ้นบนบก ตัวอย่างหนึ่ง คือสงครามทรานซิลการ์ (ค.ศ.1805) ดูเหมือนจะมีชัยชนะอย่างเด็ดขาดในแง่ที่ว่าสงครามครั้งนี้ได้มีส่วนกำหนดเงื่อนไขของการทำสงครามทางเรือที่กองทัพเรือแห่งสหราชอาณาจักรอาจเป็นฝ่ายได้เปรียบในเวลาต่อมา แม้ว่าการทำเช่นนั้นจะไม่ได้หมายความว่าสิ่งที่เกิดขึ้นในทะเลหลังจากนั้นไม่มีความสำคัญ ข้อโต้แย้งว่าด้วยผลกระทบชี้ขาดที่มีต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบนบกนั้นไม่ค่อยมีน้ำหนักมากนัก อย่างไรก็ตาม ได้มีการโต้แย้งว่าการทำสงครามที่มีชัยชนะเด็ดขาดนั้นทำให้การรุกรานของอังกฤษมีอาจเป็นไปได้ และทำให้ฝรั่งเศสจำเป็นต้องบังคับใช้ “ระบบภาคพื้นทวีป” (Continental System) ที่นำมาสู่การทำสงครามกับประเทศอื่น ๆ ในทวีปยุโรปซึ่งแม้แต่เนโปเลียนเองก็ยังไม่สามารถมีชัยชนะในการทำศึกครั้งนี้ได้ (ระบบภาคพื้นทวีปเกิดขึ้นในทวีปยุโรป โดยมีรากฐาน และวิวัฒนาการมาจากประวัติศาสตร์การปกครองของฝรั่งเศส ซึ่งเน้นหลักการรวมอำนาจและเอกภาพแห่งรัฐ โดยถือว่ารัฐบาลมีอำนาจเต็มในการปกครองและบริหารประเทศ ส่วนการปกครองท้องถิ่นเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาล โดยรัฐบาลมอบหมายอำนาจให้แก่ท้องถิ่น)

มาหาความเห็นว่าการทำสงครามทั้งสองครั้งนี้เป็นการรบแตกหักเนื่องจาก

- ในระดับยุทธการ การทำสงครามทั้งสองครั้งเป็นการตัดสินใจลักษณะของเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในทะเลในอนาคต
- ในระดับยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญแล้ว การทำสงครามทั้งสองครั้งนี้ช่วยบ่งชี้โดยทางอ้อมถึงเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นบนบก

ความปราชัยของกองทัพเรือสเปนที่มีต่อกองทัพเรืออังกฤษในปี ค.ศ.1588 หรือความพ่ายแพ้ของชาวมองโกลที่โจมตีญี่ปุ่นทางทะเลในศตวรรษที่ 13 เป็นตัวอย่างของการทำสงครามที่มีชัยชนะเด็ดขาดในทั้งสองระดับ

การเผชิญหน้ากันทั้งสองครั้งนี้ยังแสดงให้เห็นว่าการสู้รบอาจมีชัยชนะเด็ดขาดเพื่อ “ป้องกัน” คู่ต่อสู้ไม่ให้เปลี่ยนสถานการณ์ด้านภูมิยุทธศาสตร์ให้กลายเป็นความได้เปรียบของฝ่ายตนเอง เช่น การปฏิบัติการที่สีชิมะ (Tsushima ค.ศ.1905) ที่จัดแลนด์ (Jutland ค.ศ.1916) หรือที่มิดเวย์ (Midway ค.ศ.1942) ปัจจัยต่าง ๆ ย่อมแตกต่างกันเป็นอันมากในระดับการทำสงครามทั้งสองระดับ หากสงครามดำเนินไปในอีกรูปแบบหนึ่งยิ่งไปกว่านี้ สำหรับการปฏิบัติการจัดแลนด์ อังกฤษได้เสียเรือและกำลังพลไปมากกว่าฝ่ายเยอรมนี แต่เมื่อพิจารณาประเด็นนี้กับผลกระทบในระดับยุทธศาสตร์และยุทธการแล้ว ในแง่มุมทางยุทธวิธีของการทำสงครามเช่นนี้ไม่มีความเกี่ยวข้องกันแต่อย่างใด พลเรือเอกกอร์ชคอฟเข้าใจในประเด็นดังกล่าวนี้เป็นอย่างดี เขาโต้แย้งว่าเยอรมนีต่อสู้เพื่อจะสามารถช่วงชิงโอกาสในการเป็นฝ่ายริเริ่มและทำลายการปิดล้อมทางการค้าของอังกฤษ (British commercial blockage) หากแต่อังกฤษต่อสู้เพื่อหยุดยั้งเยอรมนี และให้มั่นใจได้ว่าในท้ายที่สุดแล้ว เยอรมนีจะเป็นฝ่ายพ่ายแพ้สงคราม

แม้กระนั้นก็ตาม ชาวอังกฤษหลายคนต่างรู้สึกว่าการได้มาอย่างคลุมเครือในระดับยุทธวิธีนั้นอาจทำให้การต่อสู้ที่จัดแลนด์มีชัยชนะอย่างเด็ดขาดมากกว่าที่เป็นอยู่ ชาวอังกฤษเหล่านี้มักคิดว่าคุณลักษณะนี้ส่งผลต่อความล้มเหลวของกองทัพเรืออังกฤษมากกว่าการปฏิบัติการที่สมบูรณ์แบบในเวลาที่ทุกคนต่างมุ่งให้ความสนใจไปที่การมีชัยชนะอย่างเด็ดขาดในทะเล การแสวงหาเพื่อให้ได้มาซึ่งจุดมุ่งหมายรอง (การดำรงไว้ซึ่ง

การครองทะเล) ได้กลายมาที่มีความสำคัญมากกว่าจุดมุ่งหมายหลัก (การทำลายกองกำลังของศัตรู) ยิ่งไปกว่านี้ เครสเวลล์ (Creswell) ยังมีความเห็นว่าวิธีการทำสงครามที่วางแผนมาอย่างรอบคอบและยึดความมีเหตุมีผลมีส่วนบดบังคุณลักษณะด้านศีลธรรมและผลด้านจิตใจที่จะเกิดตามมาเพียงเพื่อได้มาซึ่งชัยชนะ นักวิจารณ์บางรายคิดเห็นว่า “ความล้มเหลว” เช่นนี้เป็นผลมาจากความเสื่อมถอยในความเชื่อตามแบบเนลสันว่าด้วยหัวใจสำคัญของการทำศึก ซึ่งอาจพบได้ในผลงานบางผลงานของมาฮาน แต่จะเห็นได้อย่างชัดเจนมากกว่าในผลงานของคอร์เบตต์

บทสรุปดูเหมือนจะชัดเจน คือ กองเรือที่แข็งแกร่งควรยอมเสี่ยงและมุ่งเป้าหมายไปที่ชัยชนะและหากเป็นไปได้แล้วชัยชนะดังกล่าวนั้นควรเป็นชัยชนะที่ได้ขาดเนื่องจาก

“สมมุติฐานของการตั้งรับในการทำสงครามก็คือความเสียหาย เมื่อใดก็ตามที่สงครามเปิดฉากขึ้น การต่อสู้จะต้องดำเนินไปอย่างดุเดือดและมุ่งเน้นไปที่การเป็นฝ่ายบุกโจมตีศัตรูจะต้องไม่เพียงแค่อัดกันหรือผลักให้ห่างออกไปเท่านั้น แต่ศัตรูจะต้องถูกปราบให้ราบคาบ ท่านจะต้องบีบบังคับพวกเขาในทุกทางที่จะทำได้ ช่วงชิงความได้เปรียบในทุกด้านมาเป็นของตัวเอง แต่ไม่ว่าอย่างไรก็ตาม ศัตรูจะต้องถูกโจมตีอย่างไม่ลดละและไร้ซึ่งความปรานี”

ด้วยเหตุดังกล่าว จึงเกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์ที่รุนแรงต่อแนวคิดของการหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าและ “การเคลื่อนย้ายกำลัง” โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยามที่มีโอกาสและความเป็นไปได้ที่จะปฏิบัติการได้มากกว่าที่เป็นอยู่จริง ภายหลังชัยชนะที่บีชเฮด (Beachy Head) (1690) เดอ ตูร์วิลล์ (de Tourville) ถูกสั่งการว่า

“เป็นสิ่งสำคัญกว่าที่จะยึดกองเรือนี้ (เรือสินค้าซเมอร์น่า) ให้จงได้ มากกว่าการเอาชนะเรือของฝ่ายศัตรูเป็นคารบสอง พระองค์ทรงมีพระประสงค์ให้เดอ ตูร์วิลล์ค้นหาศัตรูให้เจอในบริเวณช่องแคบ หากพวกเขา กำลังจะนำเรือออกสู่ทะเล และหากพวกเขามีกำลังเหนือกว่าฝ่ายเรา พระองค์ไม่ประสงค์ให้เดอ ตูร์วิลล์เป็นฝ่ายบุกโจมตี แต่ในทางตรงกันข้าม พระองค์ทรงต้องการให้เราพยายามหลบเลี่ยงไม่เผชิญหน้ากับศัตรู”

ถึงแม้ว่าความคิดเช่นนี้อาจจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับแนวคิดของคาสเท็กซ์ว่าด้วย “การเคลื่อนย้ายกำลัง” แต่ความคิดดังกล่าวก็ถูกประณามว่าขัดต่อแนวทางการปฏิบัติ

ของกองทัพเรือที่มีมานาน ตัวอย่างเช่น ริชมอนด์ได้แสดงความเห็นไว้ว่า “คำสั่งนี้เป็นคำสั่งที่นำมาซึ่งหายนะ” “คำสั่งเช่นนี้มีส่วนทำลายกองทัพเรือฝรั่งเศสมากกว่าปืนใหญ่ของอังกฤษเสียด้วยซ้ำไป” ตามความเห็นของนักวิจารณ์ชาวฝรั่งเศสแล้ว การที่ฝรั่งเศสไม่พยายามแสวงหาเพื่อให้ได้มาซึ่งการครองทะเลด้วยการรบแตกหักนั้นทำให้ฝรั่งเศสตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบอยู่เสมอ แม้แต่ในเวลาที่มีโอกาสที่จะปราบอังกฤษ และสร้างความเสียหายอย่างหนักได้ (ดังเช่นการปฏิบัติการเหนือมินอร์กาในปี ค.ศ.1756 เกรนาดา ค.ศ.1779 และเดอะ เซนต์ ค.ศ.1782) หากแต่ฝรั่งเศสก็ปล่อยโอกาสอันงามนั้นให้หลุดลอยไปอย่างน่าเสียดาย

ความแตกต่างระหว่างแนวทางปฏิบัติทั้งสองแนวทางที่มีต่อหัวใจสำคัญของการรบอาจสรุปได้ด้วยการพิจารณาถึงเรื่องเล่าของทั้งฝรั่งเศสและอังกฤษในการทำสงคราม “Glorious First of June” ในปี ค.ศ.1794 ฝรั่งเศสมุ่งให้ความสำคัญไปที่การเดินทางมาถึงโดยสวัสดิภาพของกองเรือลำเลียงข้าว 117 ลำ จากสหรัฐอเมริกา ในขณะที่อังกฤษมุ่งเน้นไปที่การจมเรือลำหนึ่งของฝรั่งเศสและยึดเรืออีก 6 ลำไว้ให้ได้

การรบแตกหัก : ความจำเป็นในการประมาณตนเอง

“คลีโอพัตรา : เขานำทัพมุ่งหน้าไปอย่างกล้าหาญ แอนโธนีและซีซาร์จะเป็นผู้กำหนดว่าใครจะเป็นฝ่ายมีชัยชนะในการทำสงครามครั้งยิ่งใหญ่นี้ในการต่อสู้เพียงครั้งเดียว”

เชคสเปียร์, แอนโธนีและคลีโอพัตรา, IV/4

หากพิจารณาจากนิยายเรื่องเชคสเปียร์แล้ว ความน่าสนใจในอันที่จะกำหนดว่าฝ่ายใดจะเป็นผู้ชนะในการต่อสู้เพียงครั้งเดียวได้กลายมาเป็นประเด็นที่ทำให้คอร์เบตต์ถูกโจมตีมาเป็นเวลานานแล้ว ดังที่เราได้เห็นในตอน 3.5 คอร์เบตต์แสดงความไม่เห็นด้วยกับแนวคิดข้างต้นนี้ หากแต่ยืนหยัดในแนวคิดของตน

“ความคิดที่ว่ายุทธศาสตร์ทะเลจะต้องประกอบไปด้วยการต่อสู้ห้าหันทันระหว่างเรือรบนั้นเป็นความคิดที่ไร้สาระมาก การศึกษาประวัติศาสตร์ที่ไม่ถูกต้องทำให้เกิดความคิดผิด ๆ ที่ว่าหน้าที่หลักของกองเรือรบก็คือการค้นหาและทำลายกองเรือหลักของฝ่ายตรงข้าม ความคิดเช่นนี้ไม่มีประเทศใต้นำมาปฏิบัติจนเสียจากเยอรมนีเนื่องจากเยอรมนีไม่มีธรรมเนียมการปฏิบัติการทางเรือที่จะมาพิสูจน์ถึงความถูกต้องของแนวคิดดังกล่าว”

คอร์เบตโต้แย้งว่าการไล่ล่าฝ่ายศัตรูละเมิดสิทธิหน้าที่กันนั้นไม่ใช่การกระทำที่ชาญฉลาดด้วยเหตุผลสำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรกเป็นปัญหาในเชิงปฏิบัติในอันที่จะได้มาซึ่งสิ่งนี้ และประการที่สองก็คือความสำคัญของการทำเช่นนี้เมื่อเปรียบเทียบกับการปฏิบัติภารกิจอื่น ๆ ที่เรีอสามารถกระทำได้

คอร์เบตต์กล่าวไว้อย่างชัดเจนว่าการสู้รบเพียงครั้งเดียวที่สามารถมีชัยชนะได้อย่างเด็ดขาดนั้นยากที่จะเกิดขึ้นได้จริง แม้ว่าการทำเช่นนี้จะเป็น “หน้าที่ที่สำคัญที่สุดของเรีอรบก็ตาม แต่กองทัพเรือจะต้องไม่หลงลืมว่าโอกาสที่เหมาะสมในการมีชัยชนะในการรบไม่ได้เกิดขึ้นในยามที่เราต้องการเสมอไป” ชัยชนะอย่างเด็ดขาดนั้นดูเหมือนจะต้องอาศัยคุณลักษณะที่เหนือกว่าบางประการ ไม่ว่าจะเป็นลักษณะภูมิศาสตร์ทางทะเล อากาศ ทักษะความเชี่ยวชาญหรือจำนวนและคุณภาพของกำลังพลและเรีอรบบ่อยครั้งที่ฝ่ายที่เป็นรองจะคาดการณ์ถึงสิ่งนี้ได้ก่อนล่วงหน้า ดังนั้นจึงไม่ค่อยมีผลต่อการทำลายพวกเขามากนัก แทนที่จะเป็นเช่นนั้น การเผชิญหน้ากันระหว่างกองเรือหลักอาจเป็นสิ่งที่ฝ่ายที่อ่อนกำลังกว่าพยายามหลีกเลี่ยงในขณะที่ฝ่ายที่แข็งแกร่งพยายามเพื่อให้เกิดเช่นนั้น ในทะเลจะแตกต่างไปจากบนบกตรงที่กองกำลังที่เป็นรองอาจจะถูกผลักดันไปให้พ้นจากพื้นที่ปฏิบัติการ (ด้วยการนำไปไว้ยังท่าเรือที่ไม่มีผู้ใดล่วงละเมิดเข้าไปได้) ในทะเลมีความเป็นอิสระมากกว่าในอันที่จะปฏิบัติการตามแผนการ และบ่อยครั้งที่เราพบว่าเป็นเรื่องยากที่จะตามหาเป้าหมายให้พบ

โดยทั่วไปแล้ว แทบจะเป็นไปไม่ได้เลยสำหรับคู่ต่อสู้ทั้งสองฝ่ายที่จะรวมกำลังที่มีอยู่ทั้งหมดหรือแม้แต่กองกำลังส่วนใหญ่ รวมถึงทรัพยากรที่พวกเขามีอยู่ในสถานที่เพียงแห่งเดียว ณ เวลาใดเวลาหนึ่งเพื่อการเผชิญหน้าครั้งยิ่งใหญ่ถึงแม้ว่าพวกเขาอยากจะทำเช่นนั้นก็ตาม เพราะมักจะมีเรือบางลำที่กำลังนำไปซ่อมแซมหรือยังต่อไม่เสร็จ หรือที่กำลังเดินทางจากที่แห่งหนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง หรือเรือที่แล่นไปปฏิบัติภารกิจยังที่อื่น เป็นต้น ดังที่ทันสตอล (Tunstall) ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า

“หากพิจารณาอย่างผิวเผินแล้ว การทำสงครามทราฟิการ์ดูเหมือนจะเป็นเหตุการณ์ที่มีความสำคัญน้อยที่สุดเหตุการณ์หนึ่งของการทำสงครามเลยทีเดียวน มีเพียงกองกำลังทางเรือ

กองเล็ก ๆ เพียงกองเดียวของโบนาปาร์ตที่ถูกทำลาย และแท้จริงแล้วมีเรือของอังกฤษเพียงหนึ่งในหกเท่านั้นที่เข้าร่วมการปฏิบัติการในครั้งนี้”

ด้วยเหตุผลสองประการที่กล่าวมาข้างต้นนี้ การมีชัยชนะอย่างเด็ดขาดในทะเลจะเป็นผลมาจากการปฏิบัติการที่ค่อย ๆ สั่งสมขึ้นเรื่อย ๆ ในระดับยุทธการมากกว่าจะเป็นระดับยุทธวิธีด้วยการสู้รบกันเพียงครั้งเดียว ดังนั้น รูปแบบปกติก็คือการรบอย่างต่อเนื่องที่จะกลายมาเป็นการรบแตกหักก็ต่อเมื่อผลลัพธ์ของการปฏิบัติการเหล่านั้นถูกนำมาผนวกรวมเข้าด้วยกัน ดังที่ผู้บัญชาการกองกำลังอังกฤษที่กำลังเผชิญหน้ากับกองเรือรบของสเปนในปี ค.ศ.1588 ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า “กองกำลังของพวกเขาที่ยิ่งใหญ่และแข็งแกร่งมาก อย่างไรก็ตาม เราก็คงยังสามารถเด็ดชนของพวกเขาได้ที่ละเล็กทีละน้อย” และอาจนำมาประยุกต์ใช้ได้กับสถานการณ์ที่ทั้งสองฝ่ายต่างพยายามเป็นผู้มีชัยชนะอย่างเด็ดขาด ดังเช่นในสมัยการทำสงครามดัตช์ในศตวรรษที่ 17 และการรบในมหาสมุทรแปซิฟิกในสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง

หากไม่พิจารณาถึงผลทางยุทธศาสตร์ที่มีต่อปฏิบัติการบนฝั่งแล้ว ผลของการรบทางเรือมักพิสูจน์ว่าปราศจากชัยชนะที่เด็ดขาดมากกว่าที่ปรากฏให้เห็นอยู่ในเวลานั้น กองกำลังที่เป็นกลางจะช่วยฝ่ายที่พ่ายแพ้กอบกู้หลังการพ่าย การทำเช่นนี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในยุคเรือใบที่ไรศภัยไข้เจ็บอันเป็นผลมาจากการเดินทางในทะเลเป็นเวลานาน และการที่เรือไม่สามารถซ่อมแซมได้เสร็จอย่างรวดเร็ว ยังมีส่วนทำให้ชัยชนะอย่างเช่นที่ปีซซี เฮด (ค.ศ.1690) ไม่ใช่ชัยชนะที่คงทนถาวร ไม่ว่าจะในกรณีเช่นใด บางคราวก็เป็นเรื่องยากที่จะระบุว่าฝ่ายใดเป็นผู้มีชัยชนะอย่างแท้จริงในการทำสงครามอย่างเช่น การรบที่ยูแซนต์ (Ushant) (ค.ศ.1778) เป็นต้น นายพลเรือเยอรมันได้สรุปไว้ว่าจากกฎที่ยึดปฏิบัติกันมาช้านาน “ผู้ใดก็ตามที่อยู่ในทะเลก่อนอาจอ้างสิ่งนี้เพื่อเป็นความได้เปรียบในการเข้าปฏิบัติการในภายหลัง” ไม่น่าแปลกใจที่เมื่อพิจารณาถึงข้อจำกัดเหล่านี้แล้ว การทำสงครามทางเรือดูเหมือนจะยังคงดำเนินสืบต่อไปถึงแม้ภายหลังการทำสงครามที่ทราฟัลการ์จะยุติลงแล้วก็ตาม

ในความเป็นจริงแล้ว เป็นไปได้ที่จะโต้แย้งว่าชัยชนะที่จัดแลนด์ยิ่งทำให้สถานการณ์เลวร้ายลงไปอีกสำหรับอังกฤษ เนื่องจากในเวลาต่อมาเยอรมนีเลือกที่จะรวม

กำลังของตนไปที่การปฏิบัติการของเรือที่อยู่ในตอนเริ่มแรกเป็นภารกิจที่ยากลำบากต่อการรับมือของกองทัพเรืออังกฤษ เมื่อพิจารณาความยากลำบากทั้งหลายนี้แล้ว จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะทำให้มั่นใจว่าผลลัพธ์ทางยุทธศาสตร์คุ้มค่างับความพยายามที่ทุ่มเทลงไป แต่ในหลาย ๆ กรณี การทำเช่นนี้ยังคงเป็นที่ถกเถียงกันในวงกว้าง ตัวอย่างเช่น ในสมัยสงครามจัตแลนด์ สิ่งใดคือความแตกต่างที่ชัยชนะอย่างเด็ดขาดที่ได้มานั้นช่วยให้อังกฤษมีโชคชะตาที่ดีขึ้นอย่างไรบ้างเล่า หากสิ่งที่ได้เพิ่มเข้ามานั้นไม่มีความสำคัญในทางยุทธศาสตร์แล้ว สิ่งใดที่ทำให้เจल्लीโค (Jellicoe) ยอมเสี่ยงทุกสิ่งทุกอย่างเพียงเพื่อจะจมเรือของเยอรมนีเพียงไม่กี่ลำ

ความเชื่อมโยงระหว่างชัยชนะหรือความพ่ายแพ้ในการรบ และศักยภาพในการใช้ทะเลเพื่อประโยชน์ในทางยุทธศาสตร์ (ตัวอย่างเช่น ป้องกันเส้นทางการค้าได้สำเร็จ) นั้นเห็นได้ชัดว่าเป็นประเด็นที่ซับซ้อนมากกว่าที่จะสรุปได้เพียงแค่อ่านผลงานของมาฮาน เท่านั้น

ด้วยเหตุผลทั้งหมดเหล่านี้ ทั้งคอร์เบตต์และคาสเท็กซ์ได้เตือนให้ใช้ความระมัดระวังและรอบคอบในการไล่ลีดรอนฝ่ายตรงข้ามเพื่อให้ได้มาซึ่งชัยชนะอย่างเด็ดขาดในทะเล ในกรณีเช่นนี้ คาสเท็กซ์มีความเห็นสอดคล้องกับปรัชญาในการรบทางเรือที่แตกต่างออกไป ซึ่งเป็นปรัชญาที่กองทัพเรือฝรั่งเศสนำมาใช้ในศตวรรษที่ 18

“กองทัพเรือฝรั่งเศสมักจะขึ้นขอบแนวปฏิบัติในการรักษาไว้ซึ่งการเป็นฝ่ายมีชัยชนะหรือการปฏิบัติการใด ๆ ที่ช่วยให้อุ่นใจได้ถึงชัยชนะมากกว่าการยึดเรือได้เพียงไม่กี่ลำ และด้วยเหตุนี้ ฝรั่งเศสจึงเห็นด้วยกับวิธีที่จะนำพวกเขาไปสู่จุดมุ่งหมายที่แท้จริงในการทำสงคราม”

แนวปฏิบัติในการทำสงครามตามแบบฉบับของฝรั่งเศสเห็นได้จากการกำหนด “จุดมุ่งหมายสูงสุด” ซึ่งก็คือภารกิจที่ต้องกระทำให้สำเร็จลุล่วง เช่น การคุ้มกันกระบวนเรือลำเลียง หรือสนับสนุนการปฏิบัติการทางบก และเป็นภารกิจที่มีความสำคัญมากกว่าการค้นหาและทำลายฝ่ายศัตรูโดยการรบแตกหัก แนวคิดดังกล่าวมาจากมุมมองที่ว่า การรบแตกหัก หรือแม้แต่การครองทะเลซึ่งอาจเป็นผลที่ตามมาจากชัยชนะดังกล่าวนี้เป็นเพียงวิธีการหนึ่งอันนำไปสู่จุดมุ่งหมาย ทั้งนี้ยังมีทางเลือกอื่นที่เป็นไปได้อีกมากมาย

แนวปฏิบัติทางยุทธศาสตร์และยุทธการในการทำสงครามทางเรือเช่นนี้อาจพบได้ในระดับยุทธวิธีด้วยเช่นกัน ทั้ง ๆ ที่ฝรั่งเศสมีทุกสิ่งทุกอย่างเพียงพร้อม แต่เมื่อพวกเขาถูกอังกฤษค้นหาจนพบในทะเล ฝรั่งเศสได้ใช้รูปแบบการทำสงครามที่มีลักษณะเฉพาะและเหมาะสมมากที่สุดกับแนวคิดทั่วไปในการทำสงครามของพวกเขาแล้ว ฝรั่งเศสชอบที่จะให้กองเรือของตนอยู่ทางใต้ลมของกองเรืออังกฤษ เพื่อที่ว่าจะสามารถถอนตัวออกจากการรบได้โดยไม่ยากนัก ฝรั่งเศสมักจะยิงเข้าไปใส่เสากระโดงและใบเรือของฝ่ายศัตรูเพื่อให้ฝ่ายนี้แล่นช้าลง ทำให้ฝรั่งเศสสามารถหลบหนีได้โดยง่าย

วิธีการเช่นนี้ผนวกกับความเชี่ยวชาญด้านยุทธวิธีในระดับสูงที่ส่วนหนึ่งได้มาจากผลงานของแปร์ โฮสต์ (Père Hoste) และบิโกต์ เดอ โมรอกส์ (Bigot de Morogues) ทำให้ฝรั่งเศสไม่ถูกฝ่ายตรงข้ามทำลายลงได้โดยง่ายแม้ศัตรูจะล่วงรู้ถึงตำแหน่งของกองเรือฝรั่งเศสแล้วก็ตาม ความยากลำบากยิ่งเพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณด้วยการที่อังกฤษยึดติดอยู่กับความเชื่อในการรักษา “เส้นแนวรบ” ด้วยเหตุนี้ จากการตั้งข้อสังเกตของจอห์น เคลิร์ก แห่งเอลดีน (John Clerk of Eldin) ทำให้กองทัพเรือแห่งสหราชอาณาจักรแสดงให้เห็นถึงความไม่พอใจอย่างต่อเนื่อง (ศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมในตอนที่ 3.3)

สำหรับคอร์เบตต์แล้ว เขาได้โต้แย้งว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องไล่ติดตามหาชัยชนะเด็ดขาดในทะเล แต่จะต้องกระทำก็ต่อเมื่อมั่นใจถึงชัยชนะดังกล่าวและยึดหลักประมาณตน นั่นคือการไล่ติดตามชัยชนะอย่างเด็ดขาดนั้นจะต้องไม่ทำให้กองทัพเรือหลงลืมที่จะปฏิบัติการในสิ่งที่พวกเขาสามารถหรือจำเป็นต้องทำในทะเล ประสบการณ์ของญี่ปุ่นเป็นตัวอย่งที่ดีของอันตรายเชิงยุทธการและยุทธศาสตร์อันเป็นผลมาจากการทำเช่นนี้ ความทรงจำในอดีตของการทำสงครามที่สีชิมะ (Battle of Tsushima) ซึ่งเกิดขึ้นก่อนสงครามโลกครั้งที่สองทำให้ญี่ปุ่นหวอนึกถึงคราวที่ตนหมกมุ่นอยู่กับแนวคิดที่ว่าด้วย “การรบแตกหักในครั้งเดียว” อันทำให้พวกเขาไม่ให้ความสำคัญกับแง่มุมการตั้งรับในการทำสงครามทางเรือ ใช้เรือดำน้ำปฏิบัติการในทางที่ผิด และไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการคุ้มกันเส้นทางการค้าของตนเองรวมถึงเส้นทางส่งกำลังบำรุง ทั้งยังหลงลืมความเป็นไปได้ในการโจมตีฝ่ายศัตรูอีกด้วย

แทนที่จะทำเช่นนั้น ประเด็นอยู่ที่การรักษาความสมดุลระหว่างความจำเป็นเร่งด่วนและความได้เปรียบในการทำलयกองกำลังฝ่ายข้าศึก ทำให้พวกเขาต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ยากลำบาก ความเสี่ยงและข้อจำกัดต่าง ๆ เมื่อเปรียบเทียบกับความจำเป็นและความเป็นไปได้อื่น ๆ ในบางคราวอาจจะเป็นเวลาส่วนใหญ่ที่การไล่ลิดรอนศัตรูอย่างไม่ลดละอาจจะมีจุดหมายในระดับยุทธศาสตร์และยุทธการ แต่บางครั้งก็ไม่ได้เป็นเช่นนั้นเสมอไป คอร์เบตต์กล่าวไว้ว่ามีเหตุผลในการบรรยายถึงยุทธศาสตร์ของเนลสันในการรบที่ทราฟัลการ์

“ไม่มีผู้บังคับการเรือที่ยิ่งใหญ่นายใดจะตระหนักอย่างเต็มเปี่ยมถึงความสำคัญในระดับยุทธศาสตร์ คือการจัดการกับกองกำลังหลักของศัตรู อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีผู้ใดที่หมกมุ่นกับการทำเช่นนั้นโดยหลงลืมความสำคัญของการปฏิบัติการอย่างอื่น ไม่มีผู้ใดตระหนักถึงเวลาที่การจัดการกับกำลังหลักของศัตรูไม่ได้เป็นหัวใจสำคัญหลักของการปฏิบัติการอีกต่อไป และกลายมาเป็นเพียงแค่การปฏิบัติการที่มีความสำคัญรองลงมาเท่านั้น”

7.3 รูปแบบและวิธีการรบแตกหัก

การรบแตกหักอาจเกิดขึ้นในหลากหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับสถานการณ์ทางภูมิยุทธศาสตร์และเทคโนโลยี

เทคโนโลยีในการสู้รบที่เปลี่ยนแปลงไป

ในยุคเรือพายขนาดใหญ่ การต่อสู้เป็นเรื่องที่สลับซับซ้อน ผสมผสานเทคนิคในการทำสงครามทั้งทางบกและทางทะเลเข้าไว้ด้วยกัน ดังนั้น การบันทึกในยุคสมัยดังกล่าวว่าด้วยการสู้รบระหว่างติมีทริอุส (Dimitrius) กับปโตเลมี (Ptolemy) ที่ซาลามิส (Salamis) ในปี 306 ก่อนคริสตกาลจึงเป็นไปในลักษณะดังต่อไปนี้

“กองเรือทั้งสองอยู่ห่างกัน 600 หลา ติมีทริอุสส่งสัญญาณให้ไพร่พลทั้งหมดของเขาให้เริ่มปฏิบัติการด้วยการชูโล่สีทองขึ้น (และไม่ต้องสงสัยเลยว่าเรือขนาดเล็กที่อยู่ด้านหลังของเส้นแนวการรบจะปฏิบัติตามเช่นนี้ด้วย) โตเลมีทำเช่นเดียวกัน จากนั้น กองเรือทั้งสองแล่นเข้ามาประชิดกันอย่างรวดเร็วขณะที่เสียงแตรดังกังวานขึ้นและไพร่พลของทั้งสองฝ่ายต่างโห่ร้องปลุกขวัญและกำลังใจให้ฝ่ายตนเอง การปะทะเปิดฉากขึ้นด้วยการยิงธนู มีการขว้างปาหินและลูกดอกจากเครื่องยิง ไพร่พลหลายนายได้รับบาดเจ็บขณะเคลื่อนที่เข้าใกล้ฝ่าย

ตรงข้าม ฝึพายต่างออกแรงพายอย่างสุดกำลังด้วยได้รับการปลุกเร้าจากเจ้าหน้าที่บนเรือ ไพร่พลที่อยู่บนดาดฟ้ามีอันต้องตกลงมาด้วยถูกหอกฝ้ายตรงข้ามแทงจนเสียชีวิต การต่อสู้ในตอนเริ่มต้นนั้นดำเนินไปด้วยความรุนแรงเป็นอันมาก ฝึพายของเรือบางลำมีอันต้องกระเด็นออกจากที่ที่กำลังต่อสู้อยู่ และจำเป็นต้องอยู่นิ่ง ๆ ไม่เคลื่อนไหวใด ๆ เนื่องจากทหารต่างกำลังปฏิบัติการกันอยู่ ส่วนทหารคนอื่น ๆ หลังจากโจมตีอีกฝ่ายแล้วจึงได้พายไปยังท้ายเรือเพื่อเข้าปะทะอีกครั้งหนึ่ง ทหารทั้งสองฝ่ายต่อสู้กันในระยะประชิด กัปตันบางคนโจมตีอีกฝ่ายทางด้านข้างของลำเรือ เรือที่แล่นอยู่ประชิดกันได้กลายมาเป็นสมรภูมิมรบที่ดุเดือด พื้นเรือของฝ่ายหนึ่งเอนไปจนติดกับดาดฟ้าเรือของฝ่ายตรงข้าม นายทหารบางรายถึงกับเสียชีวิตและมีอันต้องตกลงไปในทะเลและจมน้ำเสียชีวิตไปในที่สุด ขณะที่ทหารที่ยึดตำแหน่งได้อย่างเหนียวแน่นได้สังหารฝ่ายศัตรูไปหลายรายหรือไม่กี่สามารถไล่ต้อนให้ฝ่ายนี้มีอันต้องล่าถอยไป โชคชะตาของทั้งสองฝ่ายต่างเต็มไปด้วยความหลากหลายและพลิกผันในเวลาหนึ่ง ลูกเรือฝ่ายที่อ่อนกำลังกว่าเป็นฝ่ายมีชัยชนะเนื่องจากอยู่บนดาดฟ้าเรือที่สูงกว่า และในอีกช่วงเวลาหนึ่ง ลูกเรือฝ่ายที่แข็งแกร่งกว่ามีอันต้องพ่ายแพ้เพราะดาดฟ้าเรือของพวกเขาต่ำกว่าอีกฝ่าย เนื่องจากโชคชะตาเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการปฏิบัติการในทะเล สำหรับการปฏิบัติการบนฝั่งนั้น เห็นได้ชัดว่าความกล้าหาญเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่ง ขณะที่ในทะเล อาจเกิดเหตุการณ์ไม่คาดคิดได้นานัปการที่นำมาซึ่งความเสียหาย ถึงแม้ว่าฝ่ายแพ้จะเปี่ยมไปด้วยความกล้าหาญเพียงใดก็ตาม”

ชาวจีนยังได้คิดค้นเทคโนโลยีที่เปลี่ยนการสู้รบให้กลายเป็นการปฏิบัติการไกลฝั่ง (off-shore) ถึงแม้ว่าการบุกเข้าปะทะและการปฏิบัติการในระยะประชิดยังคงมีความสำคัญอยู่ที่ตาม ในปี 1161 ก่อนคริสตกาล กองทัพเรือขนาดใหญ่ของราชวงศ์ซ่งได้ทำลายเรือรบขนาดใหญ่ของจิน (Jin) ในการทำสงครามในทะเลสองครั้งและในลุ่มน้ำแยงซีเกียง ณ คาบสมุทรเฉินเจีย (Chenjia) และไคซี (Caishi) ตามลำดับ การสู้รบทั้งสองครั้งนี้ได้รับชัยชนะโดยอาศัยเรือรบหุ้มเกราะ (เรือบางลำมีแคบไจกรเรือเท่านั้น) อาวุธที่อยู่บนเรือก็มีเพียงแค่นูไฟและระเบิดที่ยิงมาจากดาดฟ้าเรือเท่านั้น ไม่ต้องสงสัยเลยว่าการสู้รบทั้งสองครั้งนี้เรียกได้ว่าเป็นการต่อสู้ที่มีผลต่ออนาคตของราชวงศ์ซ่งของจินเลยทีเดียว

ในมหาสมุทรอินเดียในปลายศตวรรษที่ 15 ชาวโปรตุเกสปฏิบัติการเช่นเดียวกันนี้ก้าวหน้าไปอีกขั้นหนึ่งโดยนำอาวุธยุทโธปกรณ์ทางทะเลมาใช้ดังที่เราได้เห็นไปแล้วใน

ตอนที่ 5.9 ผลก็คือการเผชิญหน้ากันโดยอาศัยเทคโนโลยีเป็นตัวตัดสิน โดยที่กองเรือขนาดเล็กของโปรตุเกสได้บดขยี้กองเรือของประเทศต่าง ๆ จนพังพินาศไปเป็นจำนวนมากจนโปรตุเกสมีสมุททานุภาพในอาณาบริเวณดังกล่าวนั้นมานานหลายสิบปี ขั้นตอนต่อไปในวิวัฒนาการของการรบทางเรือก็คือการมุ่งเน้นไปที่ระดับการควบคุมทางกายภาพที่จำเป็นต้องมีในอันที่จะจัดการกับกองเรือรบแบบผนวกรวมในอันที่จะใช้ประโยชน์จากอาวุธที่กองทัพเรือมีอยู่ให้ได้มากที่สุด อย่างไรก็ตาม ชาวอังกฤษได้ค้นพบว่าการทำเช่นนี้อาจนำไปสู่การยึดติดกับทางที่เป็นอุปสรรคต่อความคิดริเริ่มทางยุทธวิธี ทั้งยังมีข้อจำกัดเกี่ยวกับผลของการรบอีกด้วย

ในตอนปลายศตวรรษที่ 18 ความยึดติดของเนลสันที่มีต่อ “การบัญชาการภารกิจ” (mission command) โดยที่ความรับผิดชอบในการตัดสินใจเชิงยุทธวิธีอันเป็นไปตามเจตนารมณ์ของผู้บังคับบัญชา (ศึกษาตอนที่ 3.7 ประกอบ) ซึ่งจะถูกมอบหมายให้นายทหารชั้นผู้น้อยนำไปปฏิบัติ ปรับตามสถานการณ์ และช่วยให้เกิดการเผชิญหน้าระหว่างคู่ต่อสู้ทั้งสองฝ่ายดังเช่นการทำสงครามที่ทราฟัลการ์ เนลสันตระหนักเป็นอย่างดีว่าเป็นภารกิจของนายพลเรือในการ “บีบให้กองเรือฝ่ายศัตรูจำต้องออกมาทำศึกภายใต้เงื่อนไขที่เอื้ออำนวยและเป็นประโยชน์มากที่สุดของฝ่ายตนเอง” คำสั่งอื่นใดไม่ใช่สิ่งจำเป็นต่อไปไม่

“เมื่อมั่นใจได้แล้วว่าผู้บัญชาการและผู้บังคับการของกองเรือที่ข้าพเจ้าได้รับเกียรติสูงสุดให้มาบัญชาการรบนั้นตระหนักถึงจุดมุ่งหมายของข้าพเจ้าเป็นอย่างดี กล่าวคือ การสู้รบในระยะประชิดและได้มาซึ่งชัยชนะอย่างเด็ดขาดนั้น ความบกพร่องใด ๆ ของข้าพเจ้าในการส่งสัญญาณจึงไม่ได้มีความสำคัญแต่อย่างใดอีกต่อไป”

ปัญหาก็คือชัยชนะอันงดงามของเนลสันก่อให้เกิดความคาดหวังของการทำสงครามในอนาคตที่พิสูจน์แล้วว่า เป็นไปไม่ได้เลยที่จะทำเช่นนั้นได้จริง

เทคโนโลยีการรบทางเรือพัฒนาขึ้นไปอีกในยุคเรือใบ แต่ในศตวรรษที่ 19 และ 20 กองทัพเรือต่าง ๆ ของโลกมีอันต้องเผชิญกับเทคโนโลยีที่ใช้เครื่องยนต์เป็นระบบขับเคลื่อน อาวุธและระบบป้องกันต่างได้รับการพัฒนาไปเป็นอันมาก และด้วยเหตุนี้ จึงมี

หลาย ๆ คนที่คิดว่าทฤษฎียุทธศาสตร์ทะเล และแนวคิดในการรบทางเรือควรมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องด้วยเช่นกัน

บางคนเชื่อกันว่าความแน่นอนและความเป็นอิสระในการเคลื่อนที่ใด ๆ ที่เครื่องจักรไอน้ำช่วยให้ดำเนินไปอย่างเที่ยงตรงตามแบบเรขาคณิตทำให้การเคลื่อนที่พไม่ว่าจะเป็นรูปแบบสามเหลี่ยม สี่เหลี่ยมหรือเส้นขนานอาจเกิดขึ้นได้ ส่วนคนอื่น ๆ คิดเห็นว่าเครื่องจักรไอน้ำจะช่วยให้การรบทางเรือดำเนินไปอย่างดุเดือดและสร้างความสับสนวุ่นวาย ความคิดเห็นแบ่งออกเป็นสองฝักสองฝ่าย (ซึ่งเป็นแนวคิดที่ปรากฏขึ้นมาอีกครั้งภายหลังการทำสงครามที่ลิสซา (Battle of Lissa) ในปี ค.ศ.1866) ปืนปัดตัน (breach-loading gun) ตอร์ปิโด ทุ่นระเบิด เรือดำน้ำและเครื่องบินนั่นเอง วิวัฒนาการเหล่านี้มีอิทธิพลเป็นอย่างมากต่อแนวความคิดการออกแบบเรือ เนื่องจากวิวัฒนาการมีส่วนปฏิรูปขนาดและรูปร่างของกองเรือรบ ทั้งยังเปลี่ยนแปลงวิธีการที่เรือถูกจำแนกประเภทและจัดระเบียบไปอย่างสิ้นเชิงอีกด้วย รูปแบบดั้งเดิมของเรือรบ เรือลาดตระเวนและเรือกลไฟที่เคยแบ่งออกเป็น 3 กองนั้นได้พัฒนามาเป็นเรือที่มีรูปแบบพิเศษ อีกทั้งความหลากหลายของการทำสงครามทางเรือในยุคสมัยใหม่ก็ถูกผสมผสานเป็นหนึ่งเดียว วิวัฒนาการทางเทคโนโลยีเหล่านี้ได้เปลี่ยนแปลงยุทธวิธีในการรบ และด้วยเหตุนี้ รูปแบบและวิธีการของการปฏิบัติการทางเรือและยุทธศาสตร์ทางเรือจึงมีอันต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

กระบวนการดังกล่าวนี้ยังคงมีอิทธิพลสืบต่อเนื่องมาจนถึงศตวรรษที่ 20 เมื่อศตวรรษนี้ดำเนินมาถึงตอนปลาย ได้มีนักคิดหลายรายที่คิดและยังคงคิดต่อไปว่ายุคข้อมูลข่าวสารที่ดำเนินมาถึงนั้นส่งผลเป็นอย่างมากต่อแง่มุมในการปฏิบัติการทางเรือทุก ๆ แง่มุมในศตวรรษที่ 21 อย่างไรก็ตาม ดังที่เราได้ศึกษาไปแล้วในตอนที่ 5.7 การเข้าถึงและการนำเทคโนโลยีทางเรือที่มีความทันสมัยที่สุดมาใช้เป็นเพียงเครื่องบ่งชี้เพียงอย่างเดียวของคุณลักษณะและผลที่ติดตามมาของการปฏิบัติการทางเรือ

การรบและบริบททางยุทธศาสตร์

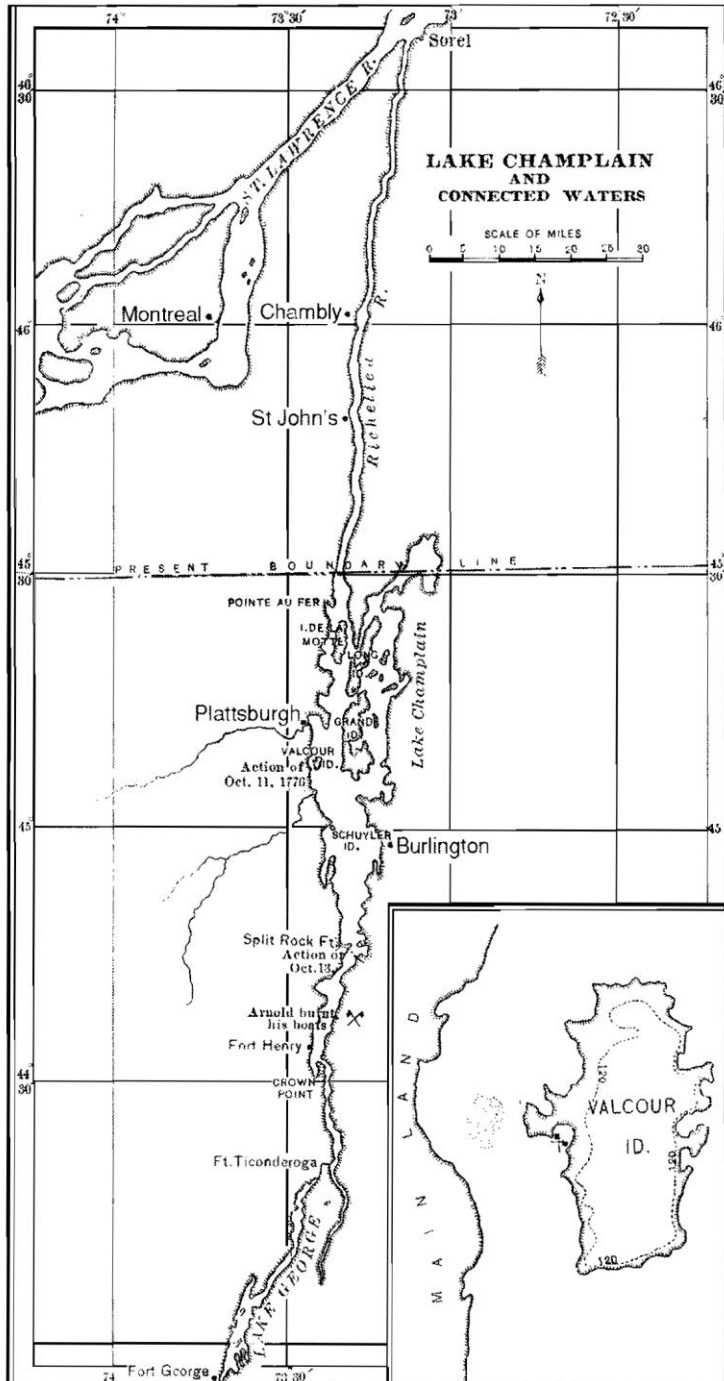
สภาวะแวดล้อมทางภูมิยุทธศาสตร์ ขนาดของกองทัพเรือ สมุททานุภาพอาจเป็นสิ่งที่สำคัญเท่าเทียมกันหรือสำคัญมากกว่าเทคโนโลยีก็เป็นได้

การวิเคราะห์คุณสมบัติของการรบบทางเรือมีแนวโน้มจะมีมุ่งเน้นไปที่การเผชิญหน้าครั้งยิ่งใหญ่ อย่างเช่นที่ทราฟัลการ์ ลุ่มน้ำไนล์ ซีซิมะ จัดแลนด์ มิคเวย์ เป็นต้น สิ่งนี้อาจสร้างความรู้สึกลับ ๆ ที่ว่าการมีชัยชนะอย่างเด็ดขาดถูกผูกขาดโดยเรือรบขนาดใหญ่ของกองทัพเรือที่ยิ่งใหญ่แต่เพียงผู้เดียว

ในความเป็นจริงแล้ว ชะตากรรมของประเทศอาจขึ้นอยู่กับการเผชิญหน้าของกองเรือขนาดเล็กที่แทบไม่มีผู้ใดจำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเกิดขึ้นในปี ค.ศ.1776 ในตอนเริ่มแรกของการทำสงครามเพื่ออิสรภาพของสหรัฐฯ สหราชอาณาจักรวางแผนที่จะเดินทางไปทางทิศใต้จากแคนาดา ผ่านไปยังแม่น้ำริชเชอลิเยอ (Richelieu) และทะเลสาบของแปลง (Champlain) เพื่อบุกไปยังป้อมปราการไทคอนเดโรกา (Fort Ticonderoga) จากนั้นจึงค่อยเดินทางต่อไปยังนิวยอร์กเพื่อแยกพวกกบฏออกเป็นสองฝ่าย เซอร์ กาย คาร์ลตัน (Sir Guy Carleton) รวบรวมเรือปฏิบัติการลำน้ำที่มีขนาดเล็กที่สามารถแล่นในแม่น้ำเข้าเป็นกองเรือพิเศษ โดยแล่นไปยังบริเวณเซนต์ เทเรซา (St. Teresa) และเซนต์ จอห์น (St. John) ที่มีกระแสน้ำเชี่ยวกราก (นับว่าเป็นการปฏิบัติการที่ประสบความสำเร็จอย่างงดงาม) ระหว่างทางไปยังป้อมปราการไทคอนเดโรกา เรือเหล่านี้ได้เผชิญหน้ากับเบนเนดิกต์ อาร์โนลด์ (Benedict Arnold) ซึ่งได้รวมกำลังกองเรือตั้งรับ ขึ้นมาที่เชเนสโบโรห์ (Shenesborough) เช่นเดียวกัน เป้าหมายของอาร์โนลด์และ “เป็นการใช้ประโยชน์จากกองทัพเรือในวิธีหนึ่ง” นั่นก็คือการแย่งชิงอำนาจการครองน่านน้ำ ทำให้คู่ต่อสู้ถูกหน่วงเวลา ถึงแม้ว่าจะไม่สามารถมีชัยชนะมาได้ในท้ายที่สุดก็ตาม กองกำลังของอาร์โนลด์ประกอบไปด้วยเรือพายขนาดใหญ่ที่มีเสากระโดงเรือ 2 เสา เรือปืน 8 ลำ (ที่เรียกกันว่าเรือ “กอนโดลา”) พร้อมด้วยเรือใบที่มีเสากระโดงเรือเสาเดียวอีกหนึ่งลำ เรือกอนโดลาลำหนึ่งคือ “เรือฟิลาเดลเฟีย” (Philadelphia) ที่ยังคงเหลือรอดอยู่ ตราบจนทุกวันนี้ ได้มีการกู้เรือลำนี้ขึ้นมาในปี ค.ศ.1935 เรือฟิลาเดลเฟียพร้อมด้วยลูกเรือ 44 นาย ปืนใหญ่ขนาด 12 ปอนด์ ปืนใหญ่ขนาด 9 ปอนด์ จำนวน 2 กระบอกที่ติดอยู่ด้านข้างตัวเรือ รวมทั้งปืนใหญ่ที่สามารถหมุนรอบเพื่อยิงกระสุนขนาด 1 ปอนด์ที่ติดอยู่บริเวณหัวเรือไปที่ใบเรือของฝ่ายศัตรู/หรือยิงไปที่ไพร่พลของฝ่ายนี้ อาวุธที่ติดอยู่บนเรือฟิลาเดลเฟียนั้นนับว่าเป็นการผสมผสานระหว่างปืนใหญ่ของดัตช์และสวีดิชในศตวรรษที่ 17 รวมถึงอาวุธร่วมสมัยของอังกฤษอีกด้วย

การเผชิญหน้าครั้งแรกระหว่างคู่ต่อสู้ทั้งสองฝ่ายเหนือบริเวณเกาะวาเคอร์ (Vacour) ขึ้นไปนั้นไม่ปรากฏผลการสู้รบได้แน่ชัด เนื่องจากในเวลาดังกล่าวมีลมกรรโชกแรง และเป็นเวลาพลบค่ำ ทำให้ฝ่ายอังกฤษไม่อาจนำเรือแล่นเข้ามาประชิดฝ่ายสหรัฐฯ ได้อย่างที่คาดการณ์ไว้ แต่ในวันที่ 11 ตุลาคม ค.ศ.1776 ได้มีการรบแตกหักขึ้นโดยที่เรือรอยัล ซาเวจ (Royal Savage) ซึ่งเป็นเรือใบฝ่ายสหรัฐฯ ได้ถูกเผาทำลาย และเรือฟิลาเดลเฟียถูกทำให้จมลงใต้ผิวน้ำ เพราะถูกยิงด้วยกระสุนปืนใหญ่หนัก 12 ปอนด์จากฝ่ายตรงกันข้าม หลังจากที่มีการต่อสู้ได้สิ้นสุดลง กองเรือทั้งหมดของสหรัฐฯ ถูกยึด เรือบางลำถูกบีบให้แล่นไปเกยฝั่ง หรือไม่ก็ถูกเผาทำลายจนวอดวายหมดสิ้น

หากแต่ความล่าช้าและความเสียหายที่อังกฤษได้รับจากสหรัฐฯ นั้นเป็นชนวนเหตุให้คาร์ลตันยกเลิกแผนการโจมตีที่ป้อมปราการไทคอนเดโรกาออกไปก่อน แผนการบุกนิวยอร์กจึงถูกเลื่อนออกไปอีกหนึ่งปี และนี่จึงเป็นโอกาสให้ฝรั่งเศสสามารถเข้ามาแทรกแซงในการทำสงครามของสหรัฐฯ ได้ ชาวอเมริกันได้ประโยชน์เป็นอย่างมากจาก “การปฏิบัติการที่ล่าช้าออกไปอีกหนึ่งปี ซึ่งเป็นผลมาจากกองทัพเรือขนาดเล็กของพวกเขาที่อยู่บริเวณทะเลสาบของแปลง” อังกฤษเป็นฝ่ายมีชัยชนะในสงครามในระดับยุทธวิธี แต่กลับเป็นฝ่ายพราชัยหากพิจารณาในภาพรวม ซึ่งทำยที่สุดแล้วนำมาซึ่งผลลัพธ์ทางยุทธศาสตร์ที่น่าสะพรึงกลัว ซึ่งมาฮานเรียกสิ่งนี้ว่า “การต่อสู้ของบรรดาองเรือขนาดเล็กเพื่อให้ได้มาซึ่งการครองในระดับภาคพื้นทวีป”

ภาพ 7.1 การปฏิบัติการที่แม่น้ำริชเชอเลียอ (ค.ศ.1776)

(แหล่งที่มา : มาฮาน, 1913)

มาฮานยังชี้ให้เห็นว่าการปฏิบัติการลำน้ำของเรือขนาดเล็กมีความสำคัญอย่างไร ในผลงานของเขาที่ชื่อว่า *กองทัพเรือในสมัยสงครามกลางเมือง : อ่าวและน่านน้ำที่อยู่ภายในประเทศ (The Navy in the Civil War : The Gulf and Inland Waters)* มาฮานระบุไว้ในหนังสือเล่มนี้ว่าเรือลำเล็ก ๆ ก็ปฏิบัติการตามหลักการเช่นเดียวกับเรือขนาดใหญ่ในทะเลเปิด การปฏิบัติการที่มีลักษณะพิเศษระหว่างเยอรมนีและรัสเซียที่ทะเลสาบลาโดกา (Lake Ladoga) ระหว่างปี ค.ศ.1941 และ 1944 สอดคล้องกับข้อสรุปข้างต้นนี้ เสบียงที่ถูกลำเลียงข้ามทะเลสาบมานั้นนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อความอยู่รอดของเมืองเลนินกราด (Leningrad) ซึ่งในเวลาดังกล่าวมันอยู่ภายใต้การยึดครองของเยอรมนี และด้วยเหตุนี้ การควบคุมทะเลสาบเอาไว้ให้ได้จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งและเป็นมุ่งประสงค์ของการปฏิบัติการ โดยที่ในเหตุการณ์นี้ รัสเซียได้สูญเสียเรือขนาดเล็กไปถึง 124 ลำ ซึ่งมีระวางขับน้ำรวมกันทั้งสิ้น 50,000 ตัน การรบหลัก (ในความเป็นจริงแล้ว เป็นการทำสงครามครั้งยิ่งใหญ่ที่สุดระหว่างกองทัพเรือทั้งสองเลยทีเดียวน) ได้เกิดขึ้นในคืนของวันที่ 25 และ 26 สิงหาคม ผลก็คือเรือซีเบล (German Siebel) ของเยอรมนี จำนวน 38 ลำ และเรือ MAS (ตอร์ปิโด) ของอิตาลีอีก 2 ลำถูกทำลายลงความสำเร็จของการปฏิบัติการของรัสเซียในอันที่จะรักษาไว้ซึ่งการควบคุมน่านน้ำในทะเลสาบลาโดกาได้สร้างความแตกต่างที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งกับศักยภาพของเลนินกราดในอันที่จะรอดพ้นจากการปิดล้อม และด้วยเหตุนี้เอง จึงได้มีส่วนช่วยกำหนดยุทธศาสตร์ของการทำสงครามที่เกิดขึ้นบริเวณอีสเทิร์น ฟรอนท์ (Eastern Front)

การเผชิญหน้าเช่นนั้นแสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะของการรบแตกหัก รวมถึงการควบคุมทะเลลึกถูกอธิบายผ่านการอ้างอิงถึงการปฏิบัติการของเรือรบขนาดใหญ่ของกองทัพเรือที่ยิ่งใหญ่ และนำมาประยุกต์ใช้ได้กับเรือขนาดเล็กของกองทัพเรือไม่ว่าจะเป็นขนาดใหญ่หรือขนาดเล็กก็ตาม รวมถึงผลในทางยุทธการและยุทธศาสตร์ก็อาจเป็นผลลัพธ์ที่ยิ่งใหญ่ด้วยเช่นกัน

7.4 ทำอย่างไรจึงจะได้มาซึ่งชัยชนะอย่างเด็ดขาด

แม้ว่าสถานการณ์ทางเทคโนโลยีและสภาวะภูมิยุทธศาสตร์ของการปฏิบัติการจะมีความหลากหลาย หากแต่ผู้บัญชาการส่วนใหญ่ของกองเรือรบต่างมุ่งความสนใจของพวกเขาไปที่การมีชัยชนะในสงครามที่นักวิเคราะห์หลาย ๆ คนต่างพากันคิดว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติการและการทำสงครามทางเรือที่ประสบความสำเร็จซึ่งช่วยอธิบายได้ว่าเหตุใดทฤษฎีทางทะเลจึงมักเริ่มต้นในระดับยุทธวิธีมากกว่า หลักการสงครามสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการรบทางเรือในทุก ๆ สถานการณ์หรือไม่ หากเป็นเช่นนั้นจริง ประวัติศาสตร์และความคิดที่สุ่มรอบคอบจะบ่งชี้ให้เห็นถึงผลลัพธ์ได้บ้าง การสำรวจที่นับครั้งไม่ถ้วนประกอบกับประวัติศาสตร์การทำสงครามที่ผ่าน ๆ มาชี้ให้เห็นว่าคุณลักษณะต่อไปนี้เป็นคุณลักษณะที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะคุณลักษณะเหล่านั้นจะถูกยกระดับขึ้นมาเป็นหลักการหรือไม่ก็ตาม

การรวมกำลังในระดับยุทธการ

ผู้บัญชาการรบในระดับยุทธการจำเป็นต้องสร้างสภาวะการณ์ที่เอื้ออำนวยให้นายทหารภายใต้บังคับบัญชา มีชัยชนะในการทำสงครามในระดับยุทธวิธี หากในความเป็นจริงแล้ว นี่เป็นสิ่งสำคัญที่สุดในสถานการณ์ขณะนั้น ตัวอย่างเช่น ในศตวรรษที่ 17 ชาวดัตช์ต้องประสบกับความยากลำบากเป็นอย่างมาก เนื่องจากพวกเขามีจุดมุ่งที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง กล่าวคือ ต้องการรบแตกหัก และในขณะเดียวกันก็ต้องการคุ้มกันเส้นทางการค้า ในขณะที่อังกฤษก็ไม่ได้รอช้าในอันที่จะสร้างความยุ่งยากลำบากให้กับกองเรือมากยิ่งขึ้นด้วยการบุกโจมตีเรือสินค้าและเรือประมงของชาวดัตช์ ทروมบีได้บันทึกไว้ว่า “ข้าพเจ้ารู้สึกโชคดีเป็นอย่างมากที่มีภารกิจเพียงหนึ่งในสองภารกิจที่ต้องปฏิบัติ นั่นก็คือ การค้นหา และลิดรอนทำลายศัตรู หรือคอยให้การคุ้มกัน เนื่องจากการปฏิบัติการทั้งสองอย่างไปพร้อม ๆ กันย่อมสร้างความยากลำบากให้กับข้าพเจ้าเป็นแน่” แต่ความกดดันของสมาคมพ่อค้าที่ต้องการให้คุ้มกันการค้าให้พวกเขานั้นบีบบังคับให้ทروมบีจำเป็นต้องปฏิบัติทั้งสองภารกิจควบคู่กันไป เมื่อใดก็ตามที่ชาวดัตช์ได้รวมกำลังเพื่อแสวงหาการตัดสินใจอย่างแท้จริงแล้ว พวกเขาจำต้องทนรับฟังเสียงวิพากษ์วิจารณ์ของ “กลุ่มพ่อค้าที่บ่นพึมพำ” ด้วยความไม่พอใจในความล่าช้าและการสูญเสียเรือของพวกเขา

ไป ความยากลำบากเช่นนั้นเป็นเหตุผลที่ว่าเหตุใดมาฮาน โคลอมบ์และริชมอนด์ได้มุ่งเน้นความสำคัญไปที่การรวมกำลังเพื่อทำลายกำลังหลักของฝ่ายศัตรู และเพื่อให้ได้มาซึ่งการควบคุมทะเลก่อนที่จะปล่อยให้กองกำลังของตนกระจายกันออกไปควบคุมตามที่ตั้งต่าง ๆ

การได้ภาพทางยุทธวิธีที่ถูกต้องแม่นยำ

ในยุคกลาง การสู้รบมักเกิดขึ้นในบริเวณน่านน้ำชายฝั่ง เพราะโอกาสที่จะค้นพบฝ่ายตรงข้ามที่อยู่ในทะเลหลวงนั้นแทบเป็นไปได้เลย ในสมัยสงครามทราฟัลการ์ กองเรือรบทั้งสองต่างเห็นอีกฝ่ายหนึ่งในตอนรุ่งเช้า จากนั้น กองเรือก็ค่อย ๆ แล่นเข้ามาประชิดกันด้วยความเร็ว 2 นอต トラบจนถึงตอนบ่าย “อากาศแจ่มใส แสงอาทิตย์สาดส่องลงมายังใบเรือและกระบวนเรือที่เรียงรายเป็นระเบียบของฝ่ายศัตรู กลาสีเรือของอังกฤษชื่นชมความสวยงามและความสง่างามของภาพที่ปรากฏอยู่เบื้องหน้า” เนลสันมีเวลาหลายชั่วโมงที่จะจัดเตรียมความพร้อมและในช่วงเวลาเหล่านั้นเนลสันก็ตระหนักเป็นอย่างดีว่ากำลังจะเกิดเหตุการณ์ใดขึ้น ในทางตรงกันข้าม สำหรับการปฏิบัติการที่จัดแล่นดั้นนั้น บรรดากลาสีเรือมองเห็นฝ่ายศัตรูแต่เพียงราง ๆ เท่านั้น เพราะท้องฟ้าในขณะนั้นมีมืดครึ้ม อีกทั้งยังมีเมฆหมุกขมัวเต็มไปหมด กองเรือแล่นเข้ามาใกล้อีกฝ่ายหนึ่งด้วยความเร็ว 40 นอต และต่างฝ่ายต่างปฏิบัติการท่ามกลางสถานการณ์ที่เต็มไปด้วยความสับสนวุ่นวาย พลเรือเอกเจสสิโคบ่นว่า “ข้าพเจ้าอยากให้มีใครบอกว่าฝ่ายใดกันที่กำลังเป็นฝ่ายยิง” ในสมัยการทำสงครามทะเลฟิลิปปินส์ (Battle of the Philippine Sea, ค.ศ.1944) พลเรือเอก สปรูแอนซ์ (Admiral Spruance) ตระหนักดีถึงยุทธวิธีหลักนิยมการรบ ทำเนียบกำลังรบ ระดับความพร้อมรบ และการจัดกระบวนเรือของฝ่ายญี่ปุ่น รวมทั้งยังแปลรหัสลับในการสื่อสารของฝ่ายญี่ปุ่นในขณะปฏิบัติการอีกด้วย สปรูแอนซ์สามารถตัดสินใจเลือกได้อย่างอิสระว่าจะต่อสู้โดยเป็นฝ่ายตั้งรับ และสร้างเกียรติประวัติให้กับตนเองในฐานะที่เป็นผู้บัญชาการรบในการปะทะที่ผลการรบที่มีความเด็ดขาดมากที่สุดตั้งแต่กองทัพเรือสหรัฐฯ เคยประสบมาเลยก็เดี๋ยว ด้วยเหตุนี้ เราจึงเห็นได้อย่างชัดเจนว่าเหตุใดข้อมูลเกี่ยวกับศัตรูและความเคลื่อนไหวของพวกเขาก็เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง

การบัญชาการและการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ

สิ่งสำคัญเหนืออื่นใดก็คือการบัญชาการและการควบคุมที่มีประสิทธิภาพที่จะช่วยเปลี่ยนเรือรบที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่มก้อนให้กลายเป็นกองเรือรบที่ปฏิบัติการประสานเป็นหนึ่งเดียว ในการจะทำเช่นนี้ได้จำเป็นต้องมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการด้วยกัน องค์ประกอบแรก คือเราจะต้องมีเครื่องมือทางกายภาพในการบังคับบัญชา ไม่ว่าจะด้วยการเป่าแตร ชักธงขึ้น ใช้วิทยุหรืออีเมล เป็นต้น เนื่องจากการสื่อสารมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบัญชาการและการควบคุม และด้วยเหตุนี้จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อประสิทธิภาพในเชิงยุทธวิธี แบบแผนการรบที่ประสบความสำเร็จที่กองทัพเรือสหราชอาณาจักรยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมามีความเชื่อมโยงอย่างเห็นได้ชัดกับตำราว่าด้วยการส่งสัญญาณ (Signal books) ของพวกเขา องค์ประกอบประการที่สองคือภาวะผู้นำในการทำสงครามทางเรือที่ไม่ค่อยมีผู้ใดศึกษาอย่างละเอียดมาก่อน การศึกษาประวัติของผู้นำที่ยิ่งใหญ่อย่าง เช่น นโปเลียนอาจพบเห็นได้อย่างมากมาย หากแต่ยังห่างไกลจากความชัดเจนว่าคุณสมบัติเหล่านั้นสามารถถ่ายทอดไปสู่ผู้อื่นได้หรือไม่ หรือสามารถนำมาปรับใช้ได้กับทุกสถานการณ์ในทุกช่วงเวลาหรือไม่ คุณลักษณะดังกล่าวนี้เป็นคุณลักษณะเฉพาะตัวบุคคลหรือสามารถเรียนรู้ได้ อย่่างไรก็ตาม เกือบทุกคนเห็นพ้องกับแนวคิดที่ว่าภาวะผู้นำที่ดี (ไม่ว่าจะในรูปแบบใดก็ตาม) เป็นสิ่งจำเป็น องค์ประกอบที่สาม คือ ความสมดุลระหว่างการควบคุมบังคับบัญชาจากส่วนกลาง และรูปแบบของการกระจายอำนาจสั่งการที่ในเวลาต่อมาเป็นที่รู้จักกันดีในชื่อของ “การบัญชาการภารกิจ (Mission Command)” ซึ่งมีความเกี่ยวข้องบางประการกับเนลสัน เหตุผลประการหนึ่งที่ผลการปฏิบัติการของอังกฤษเป็นที่น่าผิดหวังในคราวการสู้รบที่จัดแลนด์เป็นผลมาจากการที่พลเรือเอกเจสสิโคโคนาแนวคิดการควบคุมบังคับบัญชาจากส่วนกลาง ในเวลาที่ระบบการสื่อสารไม่สามารถนำมาใช้ในการส่งผ่านคำสั่งการ และข้อมูลไปยังนายทหารที่ปฏิบัติการไม่ว่าจะในระดับบนและระดับล่างด้วยความรวดเร็วและแม่นยำได้ นี่แสดงให้เห็นว่าแง่มุมอันหลากหลายของการบังคับบัญชาและการควบคุมมีความเกี่ยวข้องกันได้อย่างไร เป็นที่ได้แย้งว่าคงจะเป็นสิ่งที่ดีกว่าหากเจสสิโคโคนาใช้วิธีการตามแบบเนลสันในการสั่งการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้รับทราบว่าคุณสมบัติที่ต้องการ

ให้คนเหล่านี้ดำเนินการสิ่งใด และจากนั้นจึงถอยห่างออกมาเพื่อปล่อยให้ผู้ได้บังคับบัญชาได้ปฏิบัติการตามที่ได้รับมอบหมายมา

การรวมกำลังระดับยุทธวิธี

พลเรือเอก เซอร์ เรจินัลด์ คัสแตนซ์ (Admiral Sir Reginald Custance) ได้เขียนบันทึกไว้ว่า “หลักการแรกของยุทธศาสตร์ก็คือการรวมกำลังให้แข็งแกร่งให้ได้มากที่สุด ณ จุดชี้ขาดทางการรบ” แต่ไม่ได้หมายความว่าเราจะต้องมีกองกำลังทั้งหมดอยู่รวมกันภายในที่แห่งเดียว แต่เป็นการจัดวางกำลัง โดยมุ่งเน้นไปที่เป้าหมายเดียวกันเป็นหลัก ประสานงานกันด้วยความรอบคอบและระมัดระวัง คอยเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน แม้แต่กองเรือรบที่แล่นแยกจากกันก็ยังคงปฏิบัติการประสานเป็นหนึ่งเดียวกันด้วย ดังที่มาฮานได้อธิบายไว้ดังต่อไปนี้ว่า

“การรวมกำลังเช่นนี้นับว่าเป็นการกระทำที่อาจเข้าใจได้และมีเหตุผล แต่ก็ไม่ใช่การรวมกำลังที่อัดกันแน่นราวกับฝูงแกะ หากแต่เป็นการกระจายกำลังกันออกไปเพื่อจุดมุ่งหมายที่ต่างมีร่วมกัน และเชื่อมโยงกันด้วยพลังอันเป็นผลมาจากการมีจุดมุ่งเดียวกัน”

ในความเป็นจริงแล้ว การแบ่งแยกกองกำลังออกเป็นกองกำลังย่อย ๆ นั้นเป็นหัวใจสำคัญของแนวคิดทั้งหมดว่าด้วยการรวมกำลัง ซึ่งคอร์เบตต์เป็นผู้คิดค้นขึ้นมา คอร์เบตต์ได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนว่า “หากปราศจากรูปกระบวนแล้ว การผสมผสานทางยุทธศาสตร์ก็อาจเกิดขึ้นได้” การรบที่ทราฟัลการ์เป็นตัวอย่างที่ดีที่สุดอันหนึ่งในการรวมกำลังที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของสถานการณ์ในขณะนั้น สิ่งที่ดีที่สุด คือรูปแบบของการแยกกำลังที่จะช่วยลวงฝ่ายศัตรูมาทำลายเสียด้วยจุดอ่อนที่ปรากฏขึ้น เนลสันมีเป้าหมายอยู่ที่การนำกองกำลังทั้งหมดที่เขาถืออยู่บุกโจมตีกองกำลังเพียงส่วนหนึ่งของฝ่ายศัตรู โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้วยการใช้วิธีการโจมตีกองเรือของฝ่ายตรงข้ามจากทางด้านหน้าหรือด้านหลังของกองเรือ โดยทั่วไปแล้ว กำลังด้านหลังมักตกเป็นเป้าหมายบ่อยครั้งมากกว่า เนื่องจากกำลังด้านหน้าต้องใช้เวลาช้านานกว่าในการแล่นกลับมาให้ความช่วยเหลือกองเรือด้านหลัง ในการต่อสู้ที่แม่น้ำไนล์นั้น เนลสันพยายามที่จะใช้วิธีการ “การโจมตีซ้อนทางปีกของแนวข้าศึก (double envelopment)” ซึ่งเป็น

การปฏิบัติการที่มาฮานเรียกว่า “หลักนิยมของการทำสงครามที่ชาญฉลาด และนำมาใช้ ในการโจมตีฝ่ายตรงข้ามให้เสียหายยับเยิน ณ ตำแหน่งหลักที่เกิดการปะทะกัน”

การดำเนินกลยุทธ์ในระดับยุทธวิธี

ขอหยิบยกคำพูดของมาฮานที่ว่า “การทำสงครามที่ชาญฉลาด” จำเป็นต้อง อาศัยความสมดุลระหว่างการแสวงหาเพื่อให้ได้มาซึ่งการเป็นฝ่ายริเริ่มทางยุทธวิธีในทาง หนึ่ง และความคิดที่ไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วนในอีกทางหนึ่ง พลเรือเอกโคเครน (Admiral Cochrane) ได้นำความคิดที่แข็งกร้าวเช่นนี้มาใช้ “เราไม่จำเป็นต้องไปพิจารณาถึง แผนการเคลื่อนกำลัง แต่จะเดินหน้าไปหาสิ่งนี้ เพราะเห็นได้ชัดว่าแผนการย่อมมี ความสำคัญในการทำสงครามเป็นแน่ แต่สิ่งที่สำคัญเช่นเดียวกันก็คือ การให้ได้มาซึ่ง ความได้เปรียบในเชิงยุทธวิธี “ที่มีการไตร่ตรองมาอย่างถี่ถ้วน” แล้ว คาสเท็กซ์ได้กล่าวไว้ อย่างมีเหตุผลดังต่อไปนี้ว่า

“เราจะต้องไม่วางใจในการเป็นฝ่ายรุก ความรู้สึกที่จะนำเราไปสู่การใช้วิธีดังกล่าวนี้ นอก เสียจากว่าสถานการณ์จะเอื้ออำนวย หรือการเป็นฝ่ายรุกจะสอดคล้องไปกับแผนการเคลื่อน กำลังที่เราวางไว้อย่างมีเหตุผลแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น”

ประสิทธิภาพในการส่งกำลังบำรุง

การส่งกำลังบำรุงกองทัพอาจเป็นภารกิจที่ง่ายสำหรับกองทัพเรือมากกว่า กองทัพบก หากแต่เป็นบทบาทที่สำคัญยิ่งของ “เรือส่งกำลังบำรุง” ในสมัยสงคราม แปะซิฟิกระหว่างปี ค.ศ.1941-45 เป็นเพียงตัวอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นความสำคัญของ ประสิทธิภาพการส่งกำลังบำรุงในการทำสงคราม (ไม่ว่าจะเป็นเครื่องกระสุน หรืออาหาร เป็นต้น) ลักษณะและรูปแบบของการปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบกมักถูกกำหนดโดย ปัจจัยที่สำคัญเหล่านี้ ดังจะเห็นได้จากปฏิบัติการพอล์กแลนด์

การใช้ประโยชน์จากสภาวะแวดล้อม

ความสามารถในการใช้คุณลักษณะทางกายภาพของสมรภูมิรบ (ในแง่ของลม และสภาพภูมิอากาศ ลักษณะแนวชายฝั่ง สภาพใต้ผิวน้ำ) ให้เป็นประโยชน์นั้นมี

ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในเวลาที่มีสภาพของทะเลไม่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติของฝ่ายเรา

อาวุธยุทธโศปกรณ์

จำนวนและแสนยานุภาพของอาวุธมักเป็นปัจจัยชี้ขาดในการทำสงครามในยุคเรือใบ นอกเหนือไปจากจำนวนกำลังรบ กองเรือที่แข็งแกร่งพอจะออกปฏิบัติการในทะเลและความเร็วของเรือ แม้แต่วิธีการในการตีปืนใหญ่เข้ากับดาดฟ้าอย่างแน่นหนา หรือระบบควบคุมการยิงของกองเรือรบอังกฤษในสงครามจัดแลนดก็เห็นได้ชัดว่ามีส่วนสร้างความแตกต่างได้เป็นอย่างมากด้วยเช่นกัน

ความสามารถในการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์

ศักยภาพของเรือรบในอันที่จะเผชิญกับความเสียหายโดยยังไม่จำเป็นต้องรับการซ่อมแซมในทันทีนั้นนับว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในสมัยสงครามโลกทั้งสองครั้ง เรือรบเยอรมนีมีความได้เปรียบเหนือเรือรบของอังกฤษ ในปฏิบัติการพอล์กแลนด์ ค.ศ. 1982 อังกฤษได้รับบทเรียนอีกครั้งในยุทธนาวีที่มาจาก การลดค่าใช้จ่าย (โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการใช้สารหน่วงไฟ) ขณะที่ต่อเรือของตนเอง ลูกเรือเองก็จำเป็นต้องมีความยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ได้ด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเวลาที่ใช้ยุทธวิธีที่ต้องหลีกเลี่ยงการบาดเจ็บหรือความเสียหายมากกว่าจะเป็นการลิดรอนทำลายข้าศึก โดยทั่วไปแล้ว ความรู้สึกเจ็บปวดที่ได้รับความเสียหายหรือพ่ายแพ้อาจนำไปสู่ความไม่ปรารถนาที่จะเสี่ยง ที่มักพิสูจน์แล้วว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญของความสำเร็จในระดับยุทธวิธี

จิตวิญญาณของการต่อสู้

ด้วยเหตุที่ขวัญกำลังใจและความทุ่มเทของบรรดานายทหารและลูกเรือเป็นหัวใจสำคัญของผลการรบ กำลังพลจึงมักได้รับการพิจารณาว่าเป็นปัจจัยหลักอันนำมาซึ่งความสำเร็จหรือความล้มเหลว สงครามเต็มไปด้วยความยุ่งเหยิงวุ่นวายและน่าสะพรึงกลัวสำหรับคู่ต่อสู้ทั้งสองฝ่าย ความสามารถในการอยู่รอดจากสภาพการณ์ที่ยุ่งเหยิงที่เหนือกว่าฝ่ายศัตรูจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยการฝึก ทักษะที่เชี่ยวชาญและความมุ่งมั่น

ท่อมเท พลเรือเอกวูดวาร์ด (Admiral Woodward) ได้กล่าวถึงสงครามพอล์กแลนด์ โดยชี้ให้เห็นว่าการทำเช่นนี้ไม่ใช่สิ่งแปลกใหม่แต่อย่างใด

“ข้าพเจ้าได้มาย้อนคิดขณะที่มองดูสัญญาณที่ส่งมาจากน่านน้ำคาร์ลอส (Carlos) ซึ่งไม่มีสิ่งใดแปลกใหม่เกิดขึ้นเลยนับจากสมัยศตวรรษที่ 18 ยกเว้นเสียแต่อุปกรณ์ต่าง ๆ และความขัดแย้งที่รวดเร็ว ผู้คนยังคงเหมือนเดิม แล้วจะต่างกันอย่างไรระหว่างเรืออาร์เด็นท์ (Ardent) ที่ถูกเผาทำลาย เสียหายหากยังสู้รบต่อไป กับเรือรีเวนจ์ (Revenge) ของเซอร์ริชาร์ด เกรนวิลล์ (Sir Richard Grenville) เมื่อหลายร้อยปีมาแล้ว”

จิตวิญญาณของการต่อสู้เป็นสิ่งที่สำคัญ เป็นบางสิ่งบางอย่างที่เราจำเป็นต้องสร้างและสั่งสมอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ยามสงบ และนำมาใช้ด้วยความรอบคอบเป็นที่สุดในยามสงคราม

7.5 รูปแบบและแนวคิดใหม่ ๆ ของการทำสงคราม

ในสมัยสงครามเย็น นักวิเคราะห์ส่วนใหญ่สันนิษฐานว่าสงครามที่ใช้อำนาจการยิงเป็นหลักนั้นคงกินระยะเวลาสั้น ๆ ซึ่งอาจเป็นเพราะอาวุธนิวเคลียร์ได้ถูกนำมาใช้ หรือด้วยความหวาดกลัวว่าอาวุธนิวเคลียร์จะถูกนำมาใช้หากความขัดแย้งยังคงดำเนินต่อไปเป็นเวลานาน และด้วยเหตุผลดังกล่าว ความพยายามแสวงหาเพื่อทำสงครามนั้นดูจะเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากกองทัพเรือจำเป็นต้องเคลื่อนทัพอย่างทันทีทันใดเพื่อไปปฏิบัติภารกิจที่มีแง่มุมที่หลากหลาย แทนที่จะเป็นเพียงการค้นหาฝ่ายตรงข้ามเพื่อเผชิญหน้ากัน ด้วยเหตุผลเหล่านี้ จึงเป็นเรื่องง่ายที่จะพิจารณาว่าเหตุใด “นักวิเคราะห์ส่วนใหญ่จึงเห็นด้วยว่ายุคสมัยของการทำสงครามในทะเลหลวงต่างจบสิ้นไปอย่างถาวรแล้ว ยกเว้นเสียแต่จะเกิดความขัดแย้งในเรื่องของเส้นทางเรือเดินในทะเล”

ประเทศทั้งสองที่มีกองทัพเรือที่มีแสนยานุภาพต่างก็เตรียมพร้อมเพื่อสิ่งนี้ พลเรือเอก กอร์ชคอฟ ยังคงโต้แย้งต่อไปว่า “ภารกิจในการรบในระดับยุทธวิธียังคงเป็นเครื่องมือหลักในการแก้ปัญหา และจะคงเป็นเช่นนั้นสืบต่อไป” มุมมองดังกล่าวนี้เห็นได้ชัดจากลักษณะโครงสร้างของกองทัพเรือโซเวียตที่มีเป้าหมายอยู่ที่การต่อเรือ เรือดำน้ำ และเครื่องบินที่จะชนะการรบด้วยอำนาจการยิงที่สูง

เช่นเดียวกันกับที่สหรัฐฯ ยังคงยึดมั่นอยู่กับแนวคิดตามแบบฉบับของมาฮานในการทำลายกำลังหลักของฝ่ายศัตรู พลเรือเอกโทมัส บี เฮย์เวิร์ด (Admiral Thomas B. Hayward) หัวหน้าฝ่ายยุทธการทางเรือคนหนึ่งของกองทัพเรือสหรัฐฯ ได้กล่าวไว้ดังต่อไปนี้

“ในการทำสงครามทางเรื่อนั้น วิธีการที่รวดเร็ว มีประสิทธิภาพที่สุดเพื่อให้ได้มาซึ่งการควบคุมพื้นที่สำคัญ ๆ ในทะเลก็คือการทำลายกำลังทางเรือของฝ่ายตรงข้ามที่มีความสามารถในการทำลายการควบคุมทะเลของท่าน เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่โซเวียตจะระดมกำลังรบให้ได้มากที่สุดในตอนเริ่มแรกของสงครามเพื่อให้มีศักยภาพในการเป็นฝ่ายโจมตี โดยทำการโจมตีเรือ อากาศยาน และเรือดำน้ำที่สามารถเป็นภัยคุกคามต่อกำลังรบและการขนส่งทางทะเลของเราได้”

แนวคิดดั้งเดิมเช่นนี้อยู่เบื้องหลังการนำ *ยุทธศาสตร์ทะเล* มาใช้โดยกองทัพเรือสหรัฐฯ และยังอธิบายได้ถึงความคาดหวังของพวกเขาในอันที่จะมีกองเรือรบที่มีดุลยภาพอันประกอบไปด้วยเรือบรรทุกเครื่องบิน เรือพิฆาตและเรือดำน้ำที่สามารถยึดและทำลายกองทัพเรือโซเวียตในปฏิบัติการโจมตีที่เกิดขึ้นบริเวณช่องว่างระหว่างกรีนแลนด์-ไอซ์แลนด์-สหราชอาณาจักร

การทำสงครามใด ๆ จะเป็นการปฏิบัติการที่มีความหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นในมิติใต้น้ำ บนอากาศและผิวน้ำ ในทางตอนเหนือที่อยู่ไกลออกไป การสู้รบระหว่างกองเรือบรรทุกเครื่องบินโลกตะวันตกและฝูงอากาศยานภาคพื้นของโซเวียตที่มีฐานบัญชาการบนบก ก็กับการปฏิบัติการใต้น้ำระหว่างเรือดำน้ำของทั้งสองฝ่ายก็มีความสำคัญเป็นพิเศษ การปฏิบัติการคงจะครอบคลุมอาณาบริเวณของทะเลที่กว้างขวางกว่าที่เป็นอยู่ กองเรือรบที่ต่อสู้กันจะไม่เรียงแถวกันเพื่อผลัดกันยิง แต่คงจะปฏิบัติการเช่นนี้โดยพร้อมเพรียงกันโดยกองกำลังต่างคอยให้การสนับสนุนฝ่ายของตน และในบางครั้ง การเผชิญหน้ากันจะเกิดขึ้นเพียงแค่ชั่วขณะเดียว โดยมุ่งเน้นไปที่การโจมตีและการบุกเข้าปะทะในครั้งแรกด้วยความรุนแรง มีการใช้อาวุธหมดไปอย่างรวดเร็ว มีจำนวนผู้บาดเจ็บล้มตายเป็นอันมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งฝ่ายที่ปราศัย ระยะเวลา และความแม่นยำของอาวุธสมัยใหม่ รวมถึงการควบคุมบังคับบัญชายังมีความสำคัญต่อผลของผลลัพธ์ของการปฏิบัติการ การปฏิบัติการที่มีการกระจายกำลังเช่นนี้ สงครามที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง (Network

Centric Warfare หรือ NCW) และวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นนับจากตอนปลายสงครามเย็นคงจะเป็นเครื่องยืนยันได้เป็นอย่างดีถึงแนวโน้มดังกล่าว

การทบทวนอย่างคร่าว ๆ ถึงการเผชิญหน้าในทะเลที่แตกต่างกันออกไป 4 ครั้ง ในยุคสมัยที่ผ่านมาได้อธิบายได้ถึงรูปแบบที่หลากหลายของการต่อสู้ดิ้นรนเพื่อให้ได้มาซึ่งการครองทะเลโดยอาศัยการลิดรอนทำลายฝ่ายตรงข้าม

สงครามอินโด-ปากีสถาน ค.ศ.1971

ไม่ต้องสงสัยเลยว่ากองทัพเรือของอินเดียจะได้รับอิทธิพลเป็นอย่างมากจากหลักการและแนวความคิดของมาฮาน ดังที่พลเรือเอก คริชนัน (Admiral Krishnan) และพลเรือเอก โคลิ (Admiral Kohli) ได้กล่าวไว้ดังต่อไปนี้

“การอภิปรายของเราเป็นผลมาจากความคิดที่สำคัญยิ่งประการหนึ่ง อันเป็นแนวคิดที่แน่วแน่ มั่นคง และเต็มไปด้วยความหมกมุ่นว่าเมื่อใดก็ตามที่สงครามบังเกิดขึ้น กองทัพเรือควรทุ่มเททุกสิ่งทุกอย่างที่พวกเขามีอยู่ไปกับการเป็นฝ่ายบุกโจมตี เราจะต้องขจัดความคิดใด ๆ ของการเป็นฝ่ายตั้งรับออกจากสมองของเราให้หมดสิ้น เราต้องแสวงหาการปฏิบัติการ ยอมเสี่ยงหากถึงคราวจำเป็น และต้องทำลายศัตรูทั้งที่อยู่ที่ทำเรือของพวกเขาและในทะเลให้สิ้นซาก

หัวใจสำคัญของแผนการบังคับบัญชาทางทะเลของประเทศโลกตะวันตก (Western Naval Command Plan) คือการบุกไปปะทะและทำลายกองกำลังทางเรือของปากีสถานให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ความสำเร็จในการปฏิบัติการเช่นนี้ย่อมทำให้กองทัพเรือปากีสถานไม่มีโอกาสในอันที่จะรบกวนเส้นทางการค้าหรือเริ่มปฏิบัติการบุกโจมตีมาตุภูมิของพวกเขา”

ความคิดเช่นนี้ได้นำไปสู่ความสำเร็จการโจมตีกองเรือปากีสถานด้วยซีปนาวูธทั้งในและนอกเมืองการาจี (Karachi) รวมถึงการปฏิบัติการต่อต้านการขนส่งทางทะเลของปากีสถานและตำแหน่งที่ตั้งตามแนวชายฝั่ง และเพื่อเป็นการตอบโต้ เรือดำน้ำของปากีสถานได้ออกตามล่าเรือรบลำสำคัญ ๆ ของอินเดีย และจมเรือพีเอ็นเอส ฮังคอร์ (PNS Hangor) และเรือฟริเกตไอเอ็นเอส *คูกรี* (INS Khukri) ของอินเดียได้เป็นผลสำเร็จ หากแต่เรือพีเอ็นเอส *กาซี* (PNS Ghazi) ซึ่งถูกส่งออกมาเล่นวนรอบ ๆ อ่าวเบงกอลได้

บุกโจมตีเรือบรรทุกเครื่องบินไอเอ็นเอส *วิกรานท์* (INS *Vikrant*) ก็ได้จมลงระหว่างเดินทางโดยไม่ทราบสาเหตุที่แน่ชัด

สงครามอาหรับ-อิสราเอล ค.ศ.1973

สงครามครั้งนี้เป็นการปฏิบัติการของเรือรบขนาดเล็กที่กินระยะเวลาสั้น ๆ ระหว่างประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดกันในการทำสงครามที่มีเหตุการณ์บนบกเป็นตัวกำหนดการปฏิบัติการ เรือเร็วโจมตีของอิสราเอลสามารถใช้ยุทธวิธีในการสร้างแสนยานุภาพที่เหนือกว่าในทะเลได้อย่างรวดเร็ว และในขั้นตอนต่อมาของความขัดแย้งอิสราเอลพบว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะบุกโจมตีกองทัพเรือซีเรียและอียิปต์ภายในท่าเรือของเขาด้วยการใช้วิธีโจมตีในหลากหลายรูปแบบ (เรือบรรทุกกระเบิด นักประดาน้ำ เรือคัตเตอร์เล็กและยานใต้น้ำ) ซึ่งเป็นไปตามแบบฉบับของมุกติ บาฮินี (Mukti Bahini) ในคราวสงครามอินโด-ปากีสถานเมื่อสองปีก่อนหน้านั้น

การรบที่ฟอล์กแลนด์ ค.ศ.1982

อังกฤษตระหนักเป็นอย่างดีว่ากองทัพเรือและกองทัพอากาศของอาร์เจนตินา (ซึ่งส่วนใหญ่แล้วได้รับการฝึกอบรมและการสนับสนุนด้านอาวุธยุทโธปกรณ์มาจากอังกฤษและฝรั่งเศส) พวกเขาเผชิญกับการต่อต้านอย่างรุนแรง และต้องการที่จะสร้างแสนยานุภาพทางทะเลและอากาศที่เหนือกว่าคู่ต่อสู้อย่างชัดเจนก่อนจะเริ่มต้นการปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบก เป็นเรื่องปกติที่อาร์เจนตินาย่อมปฏิเสธที่จะให้ความร่วมมือ แทนที่จะเป็นเช่นนั้น ภายหลังจากความล้มเหลวของการโจมตีทางอากาศของอาร์เจนตินา ความเคลื่อนไหวที่น่าสงสัยของหน่วยปฏิบัติการเฉพาะกิจของอังกฤษ โดยกองเรือปฏิบัติการผิวน้ำมีอันต้องหยุดชะงักลง สืบเนื่องจากการจมของเรือรบขนาดใหญ่ ซึ่งก็คือเรือ *เจนเอร์ล เบลกรานโน* (General *Belgrano*) ซึ่งเป็นเรือเก่าแก่เมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม ค.ศ.1982 ความพยายามปฏิบัติการของเรือดำน้ำอาร์เจนตินาพิสูจน์ให้เห็นแล้วว่าไร้ประโยชน์ การเมืองมีบทบาทสำคัญเช่นเดียวกัน คณะรัฐมนตรีสงครามแห่งสหราชอาณาจักร (British War Cabinet) ไม่อนุญาตให้อังกฤษบุกเข้าโจมตีเรือรบ *Veinticinco de Mayo* ของอาร์เจนตินาในน่านน้ำของอาร์เจนตินา เพราะอาจส่งผล

กระทบต่อความคิดเห็นของสาธารณชนโดยรวม ด้วยเหตุดังกล่าวนี้เอง ทั้งสองฝ่ายจึงต้องทำสงครามที่ยาวนานและไม่มีท่าว่าจะสิ้นสุด ระหว่างที่หน่วยเฉพาะกิจกับกองทัพอากาศและกองทัพเรือของอาร์เจนตินา ซึ่งต้องดำเนินควบคู่ไปกับการปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบก

สงครามอ่าวเปอร์เซีย ค.ศ.1991

ความคิดโดยทั่วไปที่ว่าเรือผิวน้ำขนาดใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรือบรรทุกเครื่องบินคงได้รับอันตรายได้ง่ายหากแล่นในน่านน้ำแคบ ๆ ในเวลาที่ต้องเผชิญหน้ากับเรือเร็วโจมตีจำนวนมากที่ติดขีปนาวุธนั้นได้พิสูจน์แล้วว่าไม่ได้เป็นจริงแต่อย่างใด เฮลิคอปเตอร์ที่อยู่บนเรือทั้งของฝ่ายอังกฤษและสหรัฐฯ ได้โจมตีกำลังทางเรือของอิรัก ขณะที่ฝ่ายนี้ปรากฏตัวขึ้น และสามารถปราบปรามได้อย่างราบคาบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเหตุการณ์ “Bubiyan Turkey Shoot” เมื่อวันที่ 29 มกราคม ค.ศ.1991 แต่การจะทำให้เช่นนี้ได้ต้องขึ้นอยู่กับความสามารถในการครองอากาศของฝ่ายพันธมิตร ซึ่งจะช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติการของเฮลิคอปเตอร์อย่างอิสระตั้งแต่ตอนเริ่มต้น ยิ่งไปกว่านี้ การควบคุมทะเลจะต้องใช้เวลา ส่วนหนึ่งเป็นเพราะเหตุผลทางการเมือง (ไม่เต็มใจที่จะให้บุคลากรของคูเวต รวมถึงอาคารสถานที่ในบริเวณท่าเทียบเรือเสี่ยงต่อการถูกโจมตี) แต่สาเหตุหลักเป็นเพราะกองทัพเรือของอิรักปราศจากความเข้าใจอย่างถ่องแท้ตนเอง

อย่างไรก็ตาม ได้เกิดประเด็นสำคัญ 2 ประการจากการวิเคราะห์ดังกล่าวนี้ ประการแรก คือ ข้อพิจารณาที่เราได้อธิบายไว้ในบทนี้สามารถนำมาปรับใช้ได้กับกองทัพเรือไม่ว่าจะมีขนาดใหญ่หรือเล็กเพียงใดก็ตาม ประการที่สอง แม้แต่ในเวลาที่ย่างหนึ่งมุ่งมั่นที่จะบีบให้อีกฝ่ายจำเป็นต้องทำสงคราม หากแต่ความเป็นจริงของการทำสงครามในระยะเวลายาวสั้น ๆ การขาดความเข้าใจในการปฏิบัติของฝ่ายที่อ่อนกำลังกว่า และปัจจัยทางการเมือง ล้วนแล้วแต่เป็นข้อจำกัดสำคัญของการปฏิบัติการที่ได้ขีดจำกัด อย่างไรก็ตาม เห็นได้ค่อนข้างชัดเจนว่าปัจจัยเหล่านี้ไม่ได้ทำให้ไม่มีการสู้รบ ด้วยเหตุผลเช่นนี้เอง กองทัพเรือส่วนใหญ่ยังคงใช้การมีชัยชนะในสงครามเป็นตัวชี้วัดหลักในการตัดสินใจพัฒนาการ การเตรียมความพร้อมและประสิทธิภาพของตน

7.6 ทางเลือกทางยุทธการในการทำสงคราม

ยังมีทางเลือกอื่น ๆ อีกสองทางในการทำสงครามเสมือนเป็นเครื่องมือในการรักษาไว้หรือแข่งขันกันเพื่อให้ได้มาซึ่งการครองทะเล ทางเลือกทางแรก คือการนำแนวคิดของกองเรือคิงซีฟ/การตั้งรับมาใช้ ทางเลือกที่สอง คือการใช้กองเรือปิดล้อมฝ่ายศัตรู วิธีปฏิบัติการทั้งสองวิธีนั้นมีได้มีเป้าหมายหลักอยู่ที่กองกำลังฝ่ายตรงข้าม แต่อยู่ที่การลดทอนศักยภาพของฝ่ายตรงข้ามในการใช้ประโยชน์จากทะเล ในทางยุทธศาสตร์และในขณะเดียวกันก็ต้องพยายามเพิ่มพูนศักยภาพของฝ่ายตนเองในการใช้ประโยชน์จากทะเล การนำยุทธศาสตร์กองเรือคิงซีฟมาใช้นั้นมีเป้าหมายอยู่ที่การลดทอนศักยภาพในการครองทะเล ของฝ่ายศัตรู ทั้งสองวิธีต่างก็มีพื้นฐานมาจากข้อสมมติฐานที่ว่า **การครองทะเลเป็นแนวคิดเชิงสัมพัทธ์ (relative) ไม่ใช่แนวคิดเชิงสัมบูรณ์ (absolute)**

7.7 วิธีการใช้กองเรือคิงซีฟ

วิธีการดังกล่าวนี้มีประโยชน์เป็นพิเศษกับกองเรือที่ตระหนักดีว่าฝ่ายตนเป็นรองคู่ต่อสู้ (ไม่ว่าจะในด้านจำนวนหรือประสิทธิภาพ) และในความเป็นจริงแล้วคงไม่อาจหวังว่าจะได้มาซึ่งการครองทะเล หากใช้วิธีการแบบปกติทั่ว ๆ ไป ประเทศต่าง ๆ ที่เกิดความขัดแย้งกับประเทศที่มีสมุททานุภาพสูงกว่า ต่างก็เผชิญกับปัญหานี้ แต่ดังที่คาสเท็กซ์ได้ชี้ให้เห็นแล้วว่าปัญหาดังกล่าวนี้ไม่ได้เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะกับประเทศที่มีกองทัพเรือขนาดเล็กเท่านั้น ประเทศที่มีกองทัพเรือที่แข็งแกร่งที่สุดอาจถูกบีบให้ต้องกลายมาเป็นฝ่ายตั้งรับในบางสถานการณ์ และในบางคราวก็อาจจะต้องเป็นฝ่ายตั้งรับในที่หนึ่ง ขณะที่กำลังเป็นฝ่ายบุกโจมตีในที่แห่งอื่น กล่าวโดยสรุปก็คือในบางช่วงบางตอน กองทัพเรือไม่ว่าจะเป็นกองทัพเรือของประเทศใดก็ตามจะต้องรับมือกับปัญหาในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อเสี่ยงกับการทำสงครามกับคู่ต่อสู้ที่มีแสนยานุภาพเหนือกว่า

วิธีแก้ปัญหามักจะเป็นผลมาจากทางเลือกของการปฏิบัติการในทะเลที่มีความเกี่ยวเนื่องกับหลายต่อหลายทางเลือก ซึ่งผนวกรวมกันเป็น “ยุทธศาสตร์กองเรือคิงซีฟ (fleet-in-being strategy)” โดยมีขอบเขตตั้งแต่การเป็นฝ่ายบุกโจมตีอย่างพอประมาณ

ในด้านหนึ่ง และการเป็นฝ่ายตั้งรับในอีกด้านหนึ่ง ได้มีการนำทางเลือกเหล่านี้มาใช้ทั้งในทะเลหลวงและน่านน้ำที่ติดกับชายฝั่ง ทั้งในระยะเวลายาวนานและระยะเวลาสั้น ๆ ซึ่งปรากฏออกมาในหลากหลายรูปแบบด้วยกันดังต่อไปนี้

- สู้ตายแล้ว กองทัพเรือของบางประเทศยังคงมุ่งเป้าหมายไปที่การได้มาซึ่งการครองทะเลในระดับที่เป็นประโยชน์กับฝ่ายตนเอง แต่ด้วยวิธีการทางอ้อมเพื่อหลีกเลี่ยงการรบแตกหัก อย่างน้อยก็ในช่วงเวลาหนึ่ง
- รูปแบบอื่น ๆ คือความพยายามโดยกองทัพเรือฝ่ายที่เป็นรองในอันที่จะแสวงหามาซึ่งประโยชน์ในทางยุทธศาสตร์จากกองกำลังของพวกเขาด้วยการทำบางสิ่งบางอย่างที่เป็นประโยชน์ในทะเล (เช่น การโจมตีเส้นทางการค้าหรือแนวชายฝั่งของศัตรู) โดยไม่ได้คาดหวังถึงความพ่ายแพ้ของกองกำลังหลักของฝ่ายตรงข้ามในความเป็นจริงแล้วหากเป็นไปได้การปฏิบัติการในกรณีนี้จะถูกหลีกเลี่ยงให้ถึงที่สุด ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นที่มาของหลักการว่าด้วย “จุดมุ่งหมายขั้นสูงสุด” ของกองทัพเรือฝรั่งเศสในศตวรรษที่ 18 ที่เราได้อธิบายมาก่อนหน้านี้ในตอนที 3.5 และในตอนต้นของบทนี้
- รูปแบบอื่น ๆ มีเป้าหมายในเชิงลบของการปฏิเสธที่จะต่อกรกับศัตรูที่แข็งแกร่งกว่าเพื่อไม่ให้ฝ่ายนี้ได้มีโอกาสใช้แสนยานุภาพที่เหนือกว่าเป็นประโยชน์กับตนเองได้ โดยในบางครั้งอาจเป็นรูปแบบของการก่อวินาศกรรมและหลบหนีไป
- วิธีการบางวิธีการมีเป้าหมายอยู่เพียงแค่การสร้างความมั่นใจถึงความอยู่รอดของกองเรือที่อ่อนกำลังกว่า โดยอาจเห็นได้จากวิธีปฏิบัติของกองทัพเรือรัสเซียในสมัยสงครามไครเมีย

การใช้คำกล่าวเช่นนี้กันอย่างแพร่หลายสามารถย้อนกลับไปถึงการศึกษาวิจัยโดยพลเรือเอกฟิลิป โคลมบ์ในคราวเกิดเหตุการณ์อันนำมาซึ่งการถกเถียงในฤดูร้อนของปี ค.ศ.1690 กล่าวโดยย่อถึงสถานการณ์ในคราวนั้นก็คือกองทัพเรืออังกฤษถูกแบ่งออกเป็นกองย่อย ๆ ซึ่งแต่ละกองล้วนแล้วแต่เป็นรองกองกำลังฝรั่งเศสที่มีขนาดใหญ่ภายใต้การบัญชาการรบของพลเรือเอกเดอ ตูร์วิลล์ ที่นำเรือแล่นวนเลียบไปมาบริเวณ Isle de Wight กองกำลังอังกฤษที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในบริเวณนั้นก็คือกองเรือแองโกล-

ดัชชีที่พลเรือเอกลอร์ด ทอริงตัน (Lord Torrington) เป็นผู้บัญชาการรบ ในวันที่ 26 มิถุนายน ทอริงตันรายงานว่าการกองทัพเรือฝรั่งเศส

“เต็มไปด้วยความกล้าแกร่งที่ทำให้ข้าพเจ้ามีความหวังในความสำเร็จ หากเราจะต่อสู้และในความเป็นจริงแล้วไม่เพียงแต่เราจะต้องเสี่ยงกับการสูญเสียกองเรือ แต่อย่างน้อยเราก็อาจรักษาสันติสุขของชาติเอาไว้ได้ เพราะหากเราแพ้ย่าย พวกเขาก็จะกลายมาเป็นผู้มีอำนาจยิ่งใหญ่ในทะเล และสามารถปฏิบัติการใด ๆ ได้ตามอำเภอใจ ซึ่งพวกเขาไม่มีทางกล้าทำเช่นนั้นหากว่าเราคอยเฝ้าระวังพวกเขาอยู่”

ด้วยเหตุผลเช่นนี้ ทอริงตันจึงเสนอแนะให้หลีกเลี่ยงกองเรือของศัตรูทราบจนกระทั่งในท้ายที่สุดแล้ว กองกำลังเสริมจะเดินทางมาถึงเพื่อให้ความช่วยเหลือ แต่ในระหว่างช่วงเวลานั้น

“ขณะที่พวกเราเฝ้าสังเกตกองทัพเรือฝรั่งเศสอยู่นั้น พวกเขาย่อมไม่กล้าปฏิบัติการใด ๆ ว่าจะจะเป็นในทะเลหรือบนฝั่ง พวกเขาจะตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบเป็นอย่างมาก คนส่วนใหญ่ต่างพากันหวาดกลัวว่าฝรั่งเศสจะบุกโจมตี แต่ข้าพเจ้ากลับมีความเห็นที่แตกต่างไปจากนี้ เนื่องจากข้าพเจ้ามักกล่าวอยู่เสมอมาว่าในขณะที่พวกเขามีกองเรือคงชีพปฏิบัติการอยู่นั้น ฝรั่งเศสย่อมไม่กล้าลงมือกระทำการใด ๆ เป็นแน่”

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลไม่ได้รู้สึกคล้อยตามไปกับข้อโต้แย้งในทำนองนี้ แต่ทอริงตันได้ถูกสั่งให้ออกไปรบในท้ายที่สุด อาจเป็นได้ว่ารัฐบาลไม่เข้าใจถึงเจตนารมณ์ที่แท้จริงของทอริงตัน ด้วยคิดว่าทอริงตันไม่ต้องการทำสิ่งใดนอกเหนือไปจากการรักษากองเรือของตนเองให้รอดพ้นจากอันตรายเท่านั้น สู้ตายแล้ว ผลก็คือความพ่ายแพ้ในการสู้รบที่ปีซซี เฮด เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน ค.ศ.1960 หลังสงครามยุติลง ทอริงตันถูกนำตัวไปขึ้นศาลทหาร เขาหลุดพ้นจากความผิดมาได้ แต่ก็ไม่ได้มีโอกาสมากกลับไปบัญชาการรบในทะเลอีกต่อไป รัฐบาลยอมรับว่าการปฏิบัติการอันมีเหตุผลทั้งก่อนและหลังสงครามทำให้ฝรั่งเศสไม่ปรารถนาจะบุกโจมตี แต่โดยปกติแล้ว อังกฤษชอบที่จะมีชัยชนะโดยการจมเรือของฝ่ายศัตรูให้เป็นผลสำเร็จมากกว่าการใช้กลอุบาย ในความเป็นจริงแล้ว นักวิจารณ์ต่างก็มีความเห็นว่าวิธีการของทอริงตันประสบผลสำเร็จ เป็นเพราะความผิดพลาดของเดอ ตูร์วิลล์ เดอ ตูร์วิลล์ซึ่งควรเร่งให้เกิดชัยชนะที่ปีซซี เฮดต่อไป แต่จะไปติดขัดอยู่กับการบุกโจมตีที่เทนมัท (Teignmouth) โดยหาประโยชน์อย่างใดได้ไม่ และ ณ ที่แห่งนั้น

เดอ ตูร์วิลส์ได้ทำลายเรือที่ไม่ได้เป็นภัยคุกคามไม่กี่ลำที่กำลังแล่นเลียบชายฝั่ง ริชมอนด์ ซึ่ให้เห็นว่า “หากเดอ ตูร์วิลส์ได้ตระหนักถึงหลักการสำคัญที่ว่าชัยชนะทางยุทธวิธีจะได้อีกมากด้วยการเร่งให้เกิดชัยชนะดังกล่าวนั้น และไล่ล่าฝ่ายตรงข้ามต่อไปอย่างไม่ละเว้น” ผลที่อังกฤษได้รับก็อาจเป็นความเสียหายครั้งใหญ่ก็เป็นได้

หากแต่คอร์เบตต์คิดว่าการปฏิบัติการของทอร์ริงตันและประสพการณ์ของอังกฤษที่เสมียนตอกอยู่ภายใต้เงื้อมมือของฝรั่งเศสในการทำสงครามเจ็ดปี (ค.ศ.1756-63) ซึ่ให้เห็นถึงศักยภาพของการเป็นฝ่ายตั้งรับในทะเล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ทางการทหารหรือทางการเมืองที่สามารถใช้ประโยชน์จากปัจจัยเวลาได้

“ในกาลข้างหน้า แน่แน่นอนว่าการเป็นฝ่ายตั้งรับไม่อาจนำไปสู่การครองทะเลได้ แต่การเป็นฝ่ายตั้งรับอาจมีส่วนช่วยสกัดกั้นมิให้ฝ่ายตรงข้ามทำเช่นนั้นได้สำเร็จด้วยเช่นกัน บทเรียนที่แท้จริงของสงครามก็คือเราพึงระลึกไว้เสมอว่าความจำเป็นขั้นสูงสุดและความยากลำบากในการยุติสงครามลงก่อนที่จะส่งผลกระทบในทางลบให้กับฝ่ายที่ทำสงคราม”

อย่างไรก็ตาม คอร์เบตต์ได้กล่าวเตือนว่าการที่จะทำให้การปฏิบัติการเช่นนั้นมีประสิทธิภาพอย่างเต็มที่ได้นั้น การปฏิบัติการจะต้องอาศัยจินตนาการและความรวดเร็ว การปฏิบัติการที่เปี่ยมไปด้วยศักยภาพจะเกิดขึ้นได้ “การเป็นฝ่ายตั้งรับในทะเล” ทำให้กองเรือสามารถคงชีพอยู่ได้ ไม่ใช่แค่เพียงปรากฏให้เห็น แต่จะต้องปฏิบัติการอย่างต่อเนื่องและแสดงให้เห็นถึงความแข็งแกร่ง” คอร์เบตต์คิดว่า การตั้งรับไม่ใช่ทฤษฎีที่ขัดแย้งกับการเป็นฝ่ายบุกโจมตีแต่อย่างใด แต่เป็นสิ่งที่คอยช่วยส่งเสริม การตั้งรับ ณ สถานที่แห่งหนึ่งอาจทำให้มีโอกาสเป็นฝ่ายบุกโจมตียังที่แห่งอื่นได้ คอร์เบตต์ยังมีความเห็นต่อไปอีกว่าบรรดานายพลเรือชาวอังกฤษหลายต่อหลายรายไม่ยอมรับความจริงว่ามีบางสิ่งอยู่ระหว่างการบุกโจมตีกับการถอนกำลัง ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะกองทัพเรือของบางประเทศเห็นว่าการเป็นฝ่ายตั้งรับเป็นสิ่งที่แย่ และต้องรอคอยเพียงอย่างเดียว

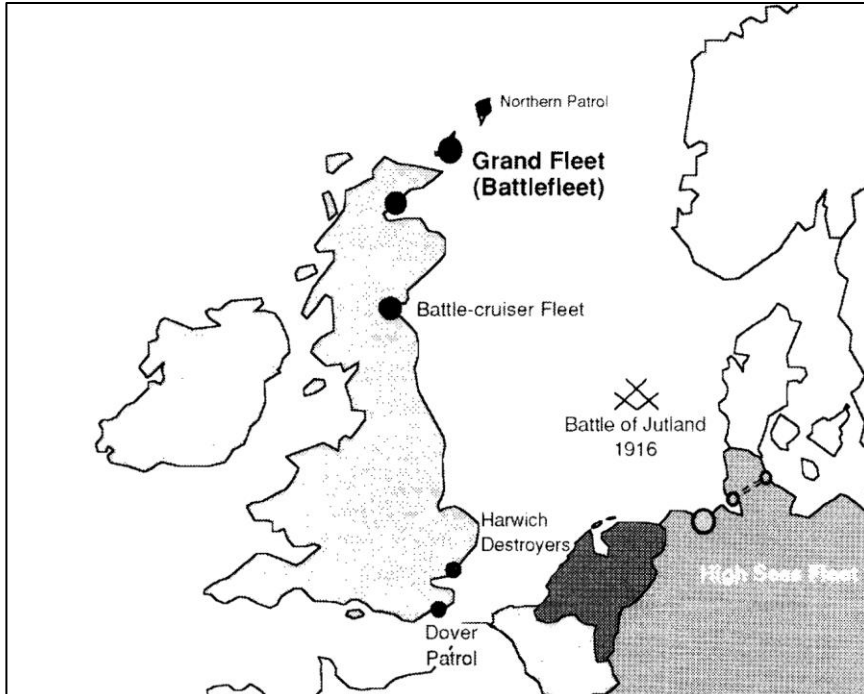
ได้มีการเปรียบเทียบระหว่างหลักการกองเรือคงชีพกับหลักการในการทำสงครามแบบกองโจร แม้แต่มาฮานเองก็ยังคงคิดว่ายุทธศาสตร์กองเรือคงชีพน่าจะให้ผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์อย่างมากกับฝ่ายเรามากกว่าจะยอมทำสงครามกับศัตรูที่มี

แสนยานุภาพเหนือกว่าและพ่ายแพ้ไปในที่สุด หรือในอีกทางหนึ่งก็คือปล่อยให้กองเรือพังลงไปเรื่อย ๆ ที่ทำให้ยับเยินโดยหาประโยชน์อย่างใดไม่ได้

“ด้วยเหตุดังกล่าว จุดมุ่งของฝ่ายที่อ่อนกำลังกว่าก็คือการพยายามรักษาทะเลให้มากที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้ และไม่ว่าจะในกรณีใด จะต้องไม่แยกกองเรือของตนออกจากกันโดยเด็ดขาด แต่จะต้องประสานกองเรือรบให้รวมกันเป็นหนึ่งเดียวให้จงได้ คันทาศัตรูโดยอาศัยการเคลื่อนกำลังที่รวดเร็ว ปรากฏตัวให้ฝ่ายตรงข้ามเห็นอย่างไม่เป็นกระสวน เพราะข่าวลือต่าง ๆ ที่แพร่สะพัดไปจะ ยั่วยุศศัตรูในหลายทิศทางพร้อม ๆ กันเป็นเหตุให้ศัตรูต้องส่งกองกำลังฝ่ายตนแยกออกไปปฏิบัติการตามที่ตั้งต่าง ๆ กล่าวโดยสรุปก็คือสิ่งที่เดฟลูย (Daveluy) เรียกว่า “การแยกกำลังออกจากกัน” ซึ่งไม่เป็นผลดีต่อคู่ต่อสู้ หากพวกเขาทำสิ่งใดผิดพลาดไม่ว่าจะเป็นกำลังที่แยกออกไป หรือกองกำลังหลักอาจถูกโจมตีไปที่ละส่วนหากมีความอ่อนแอเกินไป”

คาสเท็กซ์เชื่อมโยงการตั้งรับทางทะเลเข้ากับแนวคิดเรื่อง “การดำเนินกลยุทธ์” ของเขา กล่าวโดยสรุปก็คือความพยายามหลีกเลี่ยงการรบแตกหัก และในขณะเดียวกันก็คอยก่อวินาศกรรมด้วยการบุกโจมตีในบางพื้นที่ และในช่วงเวลาที่เล็งเห็นถึงโอกาสเอื้ออำนวย”

การปฏิบัติการของกองทัพเรือเยอรมนีในสมัยต้นศตวรรษที่ 20 อธิบายให้เห็นถึงการใช้ยุทธศาสตร์กองเรือคองซีพ/การตั้งรับทางทะเลช่วยนำมาซึ่งผลสำเร็จได้เช่นไรแสนยานุภาพของกองเรือใหญ่ของอังกฤษ (British Grand Fleet) ที่มีเหนือกองเรือเยอรมนีไฮซีส์ (German High Seas Fleet) ในสมัยสงครามโลกครั้งที่หนึ่งอยู่ในระดับที่เหนือกว่าจนถึงขั้นที่ผู้บัญชาการรบของเยอรมนีไม่ปรารถนาที่จะทำสงคราม เว้นเสียแต่ว่าฝ่ายตนเองจะอยู่ในสถานการณ์ที่เอื้ออำนวยเท่านั้น ช่องว่างระหว่างกองทัพเรือของทั้งสองประเทศเห็นได้เด่นชัดขึ้นไปอีกในสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง และด้วยเหตุนี้ การบัญชาการรบทางเรือของเยอรมนียิ่งเป็นไปด้วยความระมัดระวังมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม กองเรือที่มีกำลังเป็นรองมักเป็นฝ่ายได้เปรียบทางยุทธศาสตร์ในความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทั้งสองครั้ง

ภาพ 7.2 สมรภูมिरบในทะเลเหนือ ปี ค.ศ.1916

- ในยามบ้านเมืองสงบ การมีศักดิ์สงครามที่สูงมาก ๆ หรือการจำกัดเสรีในการปฏิบัติของอังกฤษ ซึ่งพวกเขาอาจจะทำเช่นนี้ได้โดยสงบ นี่เป็นความคิดเบื้องหลัง “ทฤษฎีความเสี่ยง (risk theory)” ที่พลเรือเอกเทอร์พิตซ์ (Admiral Tirpitz) ได้ระบุไว้ในกฎหมายทะเลปี ค.ศ.1900 แนวคิดดังกล่าวนี้ก็คือกองเรือของเยอรมนีจะต้องมีความแข็งแกร่งมากพอที่จะข่มขู่กองเรือรบของอังกฤษที่มีแสนยานุภาพเหนือกว่าด้วยการทำลายล้างที่ทำให้อังกฤษรู้สึกว่าจะตนเองไม่อาจแบกรับภัยคุกคามเช่นเดียวกันนี้ในที่อื่นใดได้อีก เนื่องจากอังกฤษตระหนักดีถึงผลทางยุทธศาสตร์ในระยะยาว อังกฤษยอมขัดขวางไม่ให้ใช้ สมุททานุภาพที่ตนมีอยู่ในการแสวงหาหนโยบายที่เป็นอันตรายต่อผลประโยชน์ของเยอรมนีเป็นแน่ เยอรมนีต้องการ “ความแข็งแกร่งในทะเลที่จะบีบให้ประเทศที่มีสมุททานุภาพจำต้องพิจารณาให้ถ่วงถี่ก่อนจะโจมตีชายฝั่งทะเลของเยอรมัน” ในความเป็นจริงแล้ว นโยบายเช่นนี้ไม่อาจใช้ได้ผลจริง อังกฤษถูกแฉงตันจากการคุกคามทางทะเลของเยอรมนีอย่างมากจนทำให้พวกเขาพยายามดำเนินการเพื่อยุติข้อ

พิพาทกับรัสเซียและฝรั่งเศส และ “ภัยคุกคามอื่น ๆ ” ตามที่เทอร์พิตซ์ได้เชื่อมั่นต่ำสุดสูญหายไปด้วย แม้กระนั้น ทฤษฎีความเสี่ยงนับว่าเป็นความพยายามที่น่าสนใจมากที่สุดที่เดียวในการนำกองเรือที่อ่อนกำลังกว่ามาใช้เสมือนเป็นวิธีการตั้งรับในทางอ้อมต่อสิ่งที่เห็นได้อย่างชัดเจนว่าไม่อาจให้การคุ้มกันได้โดยอาศัยเครื่องมือทางทหารโดยตรง

- ในสมัยสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง กองเรือรบของเยอรมนีมีความแข็งแกร่งมากเกินกว่าที่อังกฤษจะต้านทานและปิดล้อมได้ ความหลากหลายของกองเรือรบเยอรมนีทำให้เยอรมนีสามารถสร้างข้อจำกัดในการใช้ทะเลเหนือให้เป็นประโยชน์กับฝ่ายตนเองได้ เป็นผลให้เรือผิวน้ำและเรืออุของเยอรมนีสามารถเข้าถึงทะเลเปิดได้โดยไม่ยากลำบากจนเกินไปนัก การโจมตีของเรืออุของเยอรมนีต่อการขนส่งสินค้าของอังกฤษอาจเรียกได้ว่าเป็นชัยชนะหนึ่งในการทำสงครามเลยทีเดียว
- ในสมัยสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง แนวคิดการปฏิบัติการของเยอรมนีคือการพยายามหลีกเลี่ยงไม่ให้กองเรือรบหลักของตนมีโอกาสเผชิญหน้ากับคู่ต่อสู้ แต่พยายามลดทอนสมรรถภาพของอังกฤษตราบจนกระทั่งฝ่ายตนมีพลังกำลังแข็งแกร่งขึ้นและต้านทานฝ่ายตรงข้ามได้ ด้วยเหตุนี้ นโยบายก็คือ

“กองเรือรบจะต้องทำการรบเมื่อสถานการณ์เอื้ออำนวย ดังนั้น กองเรือรบจะต้องเริ่มต้นทำสงครามกับฝ่ายอังกฤษก็ต่อเมื่อความเท่าเทียมกันในแสนยานุภาพซึ่งได้มาด้วยวิธีการทำสงครามแบบกองโจร กองเรือรบจะต้องรอคอยและพยายามหลีกเลี่ยงการปฏิบัติการใด ๆ ที่อาจนำมาซึ่งความเสียหายอย่างใหญ่หลวงให้กับฝ่ายตน อย่างไรก็ตาม ไม่ได้หมายความว่าความพยายามที่จะป้องกันโอกาสดี ๆ ที่จะสร้างความเสียหายให้แก่ฝ่ายศัตรู”

การรบที่จัดแลนด์เรียกได้ว่าเป็นความพยายามในการดำเนินการเช่นนี้ แต่สุดท้ายแล้วผลก็คือเหตุการณ์ไม่ได้เป็นไปดังคาด อีกทั้งแนวคิดในการปฏิบัติการดังกล่าวนี้ก็ไม่ได้เป็นผลดังที่คาดการณ์ไว้

- ในระหว่างช่วงเวลาดังกล่าวนั้น ยุทธศาสตร์ของเยอรมนีทำให้เป็นเรื่องยากสำหรับอังกฤษที่จะรวมกำลัง อังกฤษต้องรักษากองกำลังที่ทำหน้าที่ปิดล้อมให้มีความพร้อมตลอดเวลาเพราะพวกเขาไม่เคยมีเวลาเตือนที่มากพอว่าเยอรมนีจะเริ่มทำการตอบโต้เมื่อใด และนี่หมายความว่ากองเรือที่ปิดล้อมอยู่เช่นนี้ไม่สามารถปฏิบัติภารกิจอื่นที่อาจจะเป็นประโยชน์ทางยุทธศาสตร์มากกว่าได้อีก เรือพิฆาตจำนวนมากของอังกฤษถูกเก็บไว้เพื่อให้ปฏิบัติการร่วมกับทัพเรือใหญ่มากกว่าที่จะคอยทำหน้าที่ป้องกันเส้นทางการค้าทางทะเลของตนที่ศัตรูกำลังมุ่งทำลาย พลเรือเอก เชียร์ (Admiral Scheer) ได้กล่าวไว้ว่าความอยู่รอดของกองเรือรบในทะเลหลวงคือ “กองเรือของอังกฤษจะต้องพยายามอยู่ให้ไกลไปทางทิศเหนือ และไม่กล้าบุกโจมตีชายฝั่งทะเลของเราหรือทำลายเรืออูของพวกเรานั้นเอง”
- ในสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง กองเรือรบของเยอรมนียังคงตกเป็นรองฝ่ายอังกฤษและตกอยู่ในสถานการณ์ที่ย่ำแย่กว่าเป็นอันมาก แทนที่จะปล่อยให้เข้าไปเช่นนี้ พลเรือเอก เรดเดอร์ (Admiral Raeder) พยายามใช้เรือและทรัพยากรอื่น ๆ ที่ตนมีอยู่อย่างจำกัดโดยอาศัยวิธีการกองเรือคิงซีพัตงต่อไปนี้

“แม้ว่ากองกำลังทางเรือของศัตรูจะมีกำลังเป็นรอง และถูกโจมตีหากถึงคราวจำเป็น เพื่อช่วยให้เราบรรลุจุดมุ่งหมายที่เราได้ตั้งเอาไว้ การเปลี่ยนพื้นที่ปฏิบัติการบ่อยครั้งจะทำให้การเคลื่อนกำลังของศัตรูเกิดความไม่แน่นอนและล่าช้า แม้ว่าเราจะไม่อาจประสบความสำเร็จที่สำคัญใด ๆ ก็ตาม การหายตัวไปชั่วคราวของเรือรบเยอรมนีในน่านน้ำที่อยู่ห่างไกลออกไปจะยังสร้างความสับสนวุ่นวายให้กับศัตรูได้มากยิ่งขึ้น”

เรือประจัญบาน*เทอร์พิตซ์*ซึ่งเป็นเรือรบชั้นเยี่ยมที่ปฏิบัติการอยู่บริเวณธารน้ำแข็งในน่านน้ำนอร์เวย์ได้บีบให้อังกฤษจำต้องให้การคุ้มกันกระบวนเรือที่เดินทางไปยังรัสเซีย เซอร์ซิลล์ได้กล่าวสรุปไว้อย่างน่าสนใจดังนี้ “กองเรือดังกล่าวได้สร้างความรู้สึกล้ำหน้าสะพรึงกลัวและแสดงให้เห็นถึงอำนาจการทำลายไปยังทุกแห่งหน กองเรือนี้ปรากฏตัว จากนั้นได้หายตัวไปอันทำให้เกิดปฏิกิริยาตอบโต้จากฝ่ายตรงข้าม” ปฏิกิริยาตอบโต้เช่นนี้หมายความว่ากำลังทางเรือ

ขนาดใหญ่จะถูกตรึงอยู่กับน้ำหนักทางตอนเหนือแทนที่จะสามารถไปปฏิบัติการ
 อย่างอื่นที่เป็นประโยชน์ได้มากกว่านี้ในดินแดนแถบอื่น

อย่างไรก็ตาม ไม่ใช่ทุกคนจะเห็นด้วยกับความคิดเช่นนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน
 สมัยหลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่งเป็นต้นมา นักวิจารณ์ชาวอังกฤษชื่อ นาวาเอก เบอ์นาร์ด
 แอคเวิร์ธ (Captain Bernard Acworth) ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดเช่นนี้ในประเด็นที่ว่า
 สวัสดิภาพและความปลอดภัยของกองเรือรบอังกฤษในสมัย ค.ศ.1690 นั้นเป็นผลมาจาก
 การขาดความเชี่ยวชาญในการรบทางเรือของเดอ ตูร์วิลล์มากกว่ามุมมองของทอรัริงตัน
 อังกฤษมักถูกรอบงำจากความคิดของการเป็นฝ่ายตั้งรับแม้ว่าพวกเขาจะมีแสนยานุภาพ
 ที่เหนือกว่าคู่ต่อสู้ก็ตาม

“กองเรือคิงซีพ กองเรือที่มีแสนยานุภาพที่ยิ่งใหญ่มากนั้นควรได้รับการพิจารณาว่าเป็นสิ่ง
 ที่มาแทนที่จะมีชัยชนะอย่างเด็ดขาดที่ทุกคนให้การยอมรับกันได้ และบางทีอาจจะเป็นครั้ง
 แรกในประวัติศาสตร์ที่ความปลอดภัยได้กลายมาเป็นหลักนิยมของสงครามทางเรือของ
 สหราชอาณาจักรเลยทีเดียว”

แทนที่อังกฤษจะดำเนินรอยตามธรรมเนียมปฏิบัติที่มีมาช้านานของตน พวกเขา
 กลับแสดงความเห็นตอบโต้การนำตอร์ปิโดและทุ่นระเบิดมาใช้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้
 การปฏิบัติการตั้งรับของกองทัพเรือเยอรมนีจึงประสบความสำเร็จมากกว่าที่ควรจะเป็น
 บทสรุปก็คือการตั้งรับทางทะเลจะสามารถนำมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพได้ก็ต่อเมื่อฝ่ายคู่
 ต่อสู้ที่แข็งแกร่งกว่ายินยอมให้เราทำเช่นนั้น

แม้กระนั้นก็ตาม ไม่เพียงแต่กองทัพเรือที่มีขนาดเล็กเท่านั้น แต่กองทัพเรือที่มี
 แสนยานุภาพยิ่งใหญ่มักหันไปใช้วิธีการตั้งรับเช่นเดียวกัน ในความเป็นจริงแล้ว แนวคิด
 ของพลเรือเอกคิงว่าด้วยการปฏิบัติการของเรือเร็วโจมตีในการรบในมหาสมุทรแปซิฟิกใน
 ปี ค.ศ.1942 ยังนับว่าเป็นตัวอย่างที่เยี่ยมยอดของการนำกองเรือคิงซีพมาใช้ ซึ่งทำที่สุด
 แล้วได้นำเข้าไปสู่การมีศักยภาพเพิ่มมากขึ้นในการควบคุมทะเล ตัวอย่างเช่น การทำ
 สงครามที่มิดเวย์ พลเรือเอกคิงได้แนะนำให้พลเรือเอก นิมิตซ์

“จงใช้ยุทธวิธีในการบั่นทอนกำลังของฝ่ายตรงข้าม (attrition tactics) และข้าพเจ้าขออย่าว่าไม่ใช้การปล่อยให้กองกำลังฝ่ายเราตกเป็นฝ่ายตั้งรับโดยเด็ดขาด เพราะการเป็นฝ่ายตั้งรับนั้นย่อมนำมาซึ่งความเสียหายอย่างมากต่อเรือรบของฝ่ายเรา”

ด้วยเหตุนี้ พลเรือเอก นิเมตซ์จึงปฏิบัติการโดยยึดหลักการ “บุกโจมตีและรีบหลบหนีไปให้เร็วที่สุดเพื่อให้กองเรือฝ่ายญี่ปุ่นเสียสมดุล ขณะที่สหรัฐฯ ยังคงยึดถือการเป็นฝ่ายป้องกันในทางยุทธศาสตร์ สร้างเสริมความแข็งแกร่งให้กับกองเรือของตน จนถึงขั้นที่พวกเขาสามารถเปลี่ยนมาเป็นฝ่ายรุกได้เลยทีเดียว” ความสำเร็จที่แท้จริงของการปฏิบัติการในครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่ายุทธศาสตร์กองเรือคงชีพดูเหมือนจะช่วยให้ฝ่ายที่มีจำนวนเรือรบเป็นรองอีกฝ่ายเลือกที่จะเป็นฝ่ายไม่ลงมือปฏิบัติการใด ๆ หรือบุกไปโจมตีคู่ต่อสู้ที่มีแสนยานุภาพเหนือกว่าให้รู้แพ้ชนะเด็ดขาดลงไปดังที่มีการกล่าวอ้างว่ากองเรือรบในทะเลหลวงในสมัย ค.ศ.1918 ได้นำวิธีการดังกล่าวนี้มาใช้ปฏิบัติ

7.8 การปิดล้อมของกองเรือรบ

วัตถุประสงค์ของการปิดล้อม

จากประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าการปิดล้อมกองเรือรบเป็นวิธีการตอบโต้ที่มีประสิทธิภาพที่กองทัพเรือฝ่ายที่แข็งแกร่งกว่านำมาใช้กับฝ่ายที่อ่อนกำลังกว่าที่ได้นำวิธีการกองเรือคงชีพมาใช้ในเวลานั้น จุดมุ่งหมายของการปิดล้อมกองเรือเป็นจุดมุ่งหมายทางการทหาร และเราไม่ควรสับสนกับการปิดล้อมทางการค้า ซึ่งจุดประสงค์ของการปิดล้อมทางการค้าเป็นไปเพื่อตัดเส้นทางทางการค้าของฝ่ายศัตรู หรือสกัดกั้นไม่ให้ฝ่ายตรงข้ามมีช่องทางในการลำเลียงขนส่งเสบียงอาหารและอาวุธยุทธโปกรณ์ที่ใช้ในการทำสงครามได้ อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างยังคงมีอยู่ แม้ว่าเรือลำเดียวกันอาจถูกนำมาใช้ในการปิดล้อมทั้งสองประเภทในเวลาและสถานที่เดียวกัน ดังจะเห็นได้จากการทำสงครามในปี ค.ศ.1812 ในยามที่การปิดล้อมของอังกฤษมีขึ้นเพื่อสกัดกั้นการค้าทั้งมวลของสหรัฐฯ และเพื่อหยุดยั้งมิให้เรือค้าของสหรัฐฯ มีโอกาสแล่นไปถึงทะเลเปิดได้เป็นผลสำเร็จ

จุดมุ่งหมายทางการทหารของการปิดล้อมกองเรือ คือการสกัดกันไม่ให้ศัตรูมี โอกาสรบกว่นกองทัพเรือที่ทำการปิดล้อมไม่ให้นำสามารถใช้ทะเลตามที่พวกเขาปรารถนา ได้ หากศัตรูถูกทำให้หมดขีดความสามารถ กองทัพเรือที่ทำการปิดล้อมย่อมใช้ทะเลได้ อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งเรือลำอื่น ๆ ที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับปฏิบัติการปิดล้อมก็ยังสามารถใช้การควบคุมเช่นนั้นได้ด้วยเช่นกัน

มาฮานได้กล่าวไว้ว่า สถานะหลักของกองเรืออังกฤษในสมัยการปฏิวัติฝรั่งเศสก็คือ “บริเวณหน้าท่าเทียบเรือของฝ่ายศัตรู และบริเวณที่สามารถเข้าใกล้ฝ่ายนี้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้” สิ่งนี้คือแนวการตั้งรับแนวแรกและยังเป็นแนวหลักที่อังกฤษใช้ป้องกันผลประโยชน์ทางทะเลของตน และยังเป็นเส้นทางที่ง่ายที่สุดในการโจมตีผลประโยชน์ทางทะเลของฝ่ายศัตรูด้วยเช่นกัน มาฮานได้กล่าวต่อไปอีกว่า

“ดังที่เราจะได้เห็นในแผนการทัพ ด้านหน้าของการปฏิบัติการของกองเรือที่มีสมุททานุภาพ ควรจะอยู่ในตำแหน่งที่ใกล้กับศัตรูให้มากที่สุด ทั้งยังจะต้องเป็นเส้นทางที่ช่วยให้การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันดำเนินไปได้โดยสะดวก และยังคงต้องเอื้ออำนวยให้การติดต่อสื่อสารกับฐานปฏิบัติการเป็นไปโดยราบรื่นอีกด้วย ด้วยการทำเช่นนี้ ไม่เพียงแต่ผลประโยชน์ของชาติจะอยู่ห่างไกลและปลอดภัยจากภัยอันตรายของสงครามแล้ว หากแต่การใช้ดินแดนที่อยู่เบื้องหลังฉากหน้าของการปฏิบัติการ ซึ่งในที่นี้หมายถึงทะเลนั่นเอง จะช่วยให้เราสามารถรักษาอำนาจการต่อสู้ในระยะประชิดกับฝ่ายศัตรูไว้ได้อย่างมั่นคงอีกด้วย”

เนื่องจากการจัดวางตำแหน่งของกองเรือรบเช่นนี้มีส่วนช่วยในการปกป้องโดยทางอ้อมให้กับผลประโยชน์ทางทะเลของกองทัพเรือที่ทำการปิดล้อมอยู่ มาฮานโต้แย้งว่า คงจะมีประสิทธิภาพมากกว่าการพยายามรักษาผลประโยชน์เหล่านั้นโดยตรง ดังที่มาฮานและนักยุทธศาสตร์ทะเลอีกหลายรายคิดว่าเป็นสิ่งที่กองทัพเรือแห่งสหราชอาณาจักรได้ทำผิดพลาดไปในสมัยสงครามปฏิวัติอเมริกา แทนที่อังกฤษจะทำเช่นนั้น อังกฤษควรผนึกและรวบรวมพลังกำลังทั้งหมดที่ตนมีอยู่ ณ จุดชี้ขาดการรบ ซึ่งก็คือบริเวณฐานทัพเรือหลักของฝ่ายศัตรูนั่นเอง ดังนั้น มาฮานจึงให้การยอมรับวิธีที่กองทัพเรืออังกฤษนำมาใช้ในยามที่การทำสงครามกับเยอรมนีใกล้เข้ามาทุกขณะ มาฮานได้เขียนไว้ว่า “กองเรือรบของอังกฤษรวมกำลังเป็นปีกแผ่นอยู่ในทะเลเหนือ และ ณ ที่แห่งนั้น กองเรือได้ปก

ปกป้องผลประโยชน์ทั้งหมดของอังกฤษเอาไว้ รวมถึงเกาะน้อยใหญ่ การค้าและบรรดา อาณานิคมต่าง ๆ และหากพิจารณาในเชิงรุกแล้ว กองทัพเรืออังกฤษยังสามารถควบคุม เส้นคมนาคมทางทะเลของเยอรมนีเอาไว้ได้อีกด้วย” ยิ่งไปกว่านี้ การปิดล้อมยังอาจสื่อให้เห็นความได้เปรียบประการหนึ่ง คือ การรู้ตำบลที่ข้าศึก ดังนั้น จึงเป็นเรื่องยากที่จะกล่าว ให้เห็นถึงความสำคัญของการทำสงครามทางเรือ

ความได้เปรียบพื้นฐานอีกประการหนึ่งของการปิดล้อมกองเรือก็คือการป้องกัน ศัตรูที่กำลังกระจายอยู่ตามที่ต่าง ๆ ไม่ให้มีโอกาสมารวมกำลังร่วมกันได้ มาฮาน กล่าวในประเด็นนี้ว่ากองทัพเรืออังกฤษพบว่าฝ่ายตนมักเกิดความขัดแย้งกับศัตรูหรือ พันธมิตรที่ต้องมีการแบ่งทรัพยากร เพื่อแจกจ่ายให้กับฐานบัญชาการหรือประเทศต่าง ๆ และในบางที เมื่อนำทรัพยากรที่กระจายกันอยู่มารวมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแล้วกลับ มีมูลค่าที่ตัดเทียมหรือมากกว่าทรัพยากรของอังกฤษเสียด้วยซ้ำไป ด้วยเหตุนี้ จึงมีความ จำเป็นเร่งด่วนในอันที่จะสกัดกั้นไม่ให้ศัตรูสามารถรวมกำลังได้ และในการทำเช่นนี้จะ ช่วยให้เราสามารถปฏิบัติการต่อต้านอาณานิคมของอังกฤษหรือแม้แต่อังกฤษเองได้ใน ระดับสูงมากยิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

“ความแข็งแกร่งของยุทธศาสตร์ของอังกฤษไม่ได้อยู่ที่การปิดล้อมท่าเรือท่าใดท่าหนึ่งของ ศัตรู แต่อยู่ที่การสกัดกั้นการประสานและรวมกำลังเป็นหนึ่งเดียวของเรือทั้งหมดที่ศัตรูมีอยู่ เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับโบนาร์ตที่กองเรือของเขาที่แล่นกระจายอยู่ตามที่ ต่าง ๆ จะสามารถหลบหนีออกไปยังทะเลได้ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง แต่กองเรือเหล่านั้น จะต้องทำเช่นนั้นในช่วงเวลาที่ได้รับคำสั่งการ ไปยังเส้นทางที่ถูกกำหนดมาก่อนหน้านั้นแล้ว เพื่อที่จะมั่นใจได้ถึงการรวมกำลังที่รวดเร็ว ณ ตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง หากแต่อังกฤษไม่ได้ ทำเช่นนี้เพราะพวกเขายังคงนำการจัดวางกำลังและแนวรบแบบเดิม ๆ ที่พวกเขาคิดว่ามี ประสิทธิภาพมาใช้”

มาฮานได้กล่าวชื่นชมประสิทธิภาพที่เยี่ยมยอดของนโยบายดังกล่าวนี้ไว้ ดังต่อไปนี้

“ไม่เคยมีการปิดล้อมครั้งใดในประวัติศาสตร์ที่จะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพเยี่ยมยอด มากเท่ากับครั้งนี้ การปิดท่าเทียบเรือของเบรสต์โดยพลเรือเอกคอร์นวอลล์ ทั้งในช่วงฤดู หนาวและฤดูร้อนในระหว่างช่วงเวลาที่ยุทธศาสตร์เริ่มปะทุขึ้นและสมัยสงครามทรานซิลการ์

ช่วงเวลาเหล่านั้นเป็นช่วงเวลาที่น่าเบื่อหน่าย อ่อนล้าและปราศจากเหตุการณ์สำคัญใด ๆ เป็นเดือนที่ได้แต่เฝ้ามองและรอคอยเรือรบขนาดใหญ่ที่อยู่หน้าปืนใหญ่ของฝรั่งเศส ไม่เคยมีผู้ใดได้เห็นการแสดงออกซึ่งสมุทธานุภาพที่ยิ่งใหญ่มาก่อนในประวัติศาสตร์ เรือที่อยู่ห่างไกล และถูกพายุพัดโหมจนได้รับความเสียหายที่กองทัพใหญ่ไม่เคยให้ความสนใจมาก่อน ยังคงยืนผงาดอยู่ระหว่างกองทัพใหญ่ดังกล่าวนี้กับประเทศที่มีแสนยานุภาพยิ่งใหญ่ของโลก”

การปิดล้อมในระยะประชิดและการปิดล้อมในระยะไกล

การพิจารณา “การปิดล้อมในระยะประชิด” ที่หยิบยกมาข้างต้นนี้มีความสำคัญในแง่ที่ว่านักวางแผนยุทธศาสตร์ทางทะเลมักจะแยกแยะระหว่างการปิดล้อมใน “ระยะประชิด” กับการปิดล้อมใน “ระยะไกล” นาวาเอก สตีเฟน รอสคิลล์ (Captain Stephen Roskill) ได้กล่าวไว้ดังต่อไปนี้

“หากเราวางกำลังทางเรือของเราอยู่ไม่ไกลจากฐานบัญชาการของฝ่ายศัตรูอยู่ตลอดเวลา การปิดล้อมเช่นนั้นจะเรียกว่าการปิดล้อมในระยะประชิดแต่หากเราคอยเฝ้าสังเกตการปฏิบัติการต่าง ๆ ของฝ่ายตรงข้ามมาจากระยะไกล นำเรือแล่นลาดตระเวนบริเวณฐานบัญชาการของฝ่ายตรงข้ามเป็นระยะ ๆ ทั้งยังปฏิบัติการบางอย่างที่แสดงให้เห็นถึงการควบคุมน่านน้ำในบริเวณดังกล่าวเพียงบางส่วน การปิดล้อมเช่นนั้นจะเรียกว่าการปิดล้อมในระยะไกล”

ความแตกต่างระหว่างการปิดล้อมทั้งสองประเภทเป็นประเด็นว่าด้วยระดับของการปิดล้อม และจำเป็นต้องนำไปปัจจัยหลาย ๆ ปัจจัยมาพิจารณาประกอบ นอกเหนือไปจากระยะห่างของกองเรือที่ทำการปิดล้อมจากฐานบัญชาการของศัตรู การบ่งชี้ที่ต้องนำมาพิจารณาประการหนึ่งก็คือกองเรือเหล่านั้นได้รับการเติมเสบียงอาหารและอาวุธยุทโธปกรณ์ในบริเวณฐานที่พวกเขาประจำการอยู่เลยหรือไม่ คอร์เบตต์ยังชี้ให้เห็นถึงข้อบ่งชี้ข้อหนึ่งถึงระดับของ “ความแน่นอนในการเข้าปฏิบัติการอย่างทันทีทันใด” หากศัตรูปรากฏตัวออกมา ถึงอย่างไรก็ตาม ข้อบ่งชี้ทั้งสองประการนี้ต่างก็มีทั้งข้อดีและข้อเสีย

ความได้เปรียบของการปิดล้อมในระยะประชิดมีดังต่อไปนี้

- ความแน่นอนและความมั่นใจในระดับสูงในอันที่จะได้ทราบว่าจะศัตรูอยู่ ณ ตำแหน่งใดและกำลังทำอะไรอยู่ ยิ่งกองเรือทำการปิดล้อมห่างไกลออกไปมากเท่าใด ความมั่นคงปลอดภัยและการควบคุมย่อมลดน้อยลงตามไปด้วย ดังนั้นหากเราต้องการจะปฏิบัติการทางเรือใด ๆ ที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งแล้ว (เช่น การโจมตีสะพานน้ำสะพานบก) ก็คงจะเป็นการดีหากเราจะใช้วิธีการปิดล้อมในระยะประชิดเพียงชั่วคราว จากนั้นจึงเปลี่ยนมาใช้วิธีการปิดล้อมในระยะไกลเมื่อการปฏิบัติการดังกล่าวนั้นได้สิ้นสุดลง
- ประสบการณ์ของกองเรือรบโซเวียตในทะเลบอลติกในสมัยสงครามรักชาติ (Great Patriotic War) ชี้ให้เห็นว่าเรือรบที่ถูกกักบริเวณให้อยู่แต่เพียงท่าเทียบ เรือนั้นจะเสื่อมสภาพลงไปอย่างรวดเร็ว โอกาสในการฝึกซ้อมในทะเลจะลดน้อยลง ขวัญและกำลังใจของบรรดาลูกเรือลดต่ำลงไปเรื่อย ๆ อีกทั้งทรัพยากรที่จะนำมาใช้ไปกับกองเรือต่างถูกนำไปใช้เพื่อจุดประสงค์อื่นแทนที่
- หากจุดมุ่งหมายของการปิดล้อมดำเนินไปเพื่อสกัดกั้นฝ่ายตรงข้ามให้อยู่แต่ในบริเวณท่าเรือ การปิดล้อมระยะไกลอาจเรียกได้ว่าเป็นการปฏิบัติการที่เสี่ยงอันตราย เนื่องจากการทำเช่นนี้เป็นการทำให้ศัตรูมีโอกาสหนีเล็ดรอดออกไปได้ แต่ในอีกทางหนึ่ง การปิดล้อมในระยะประชิดอาจหมายความว่าฝรั่งเศสที่กำลังเป็นฝ่ายถูกปิดล้อมไม่อาจนำเรือออกสู่ทะเลได้โดยไม่เผชิญหน้าเข้ากับเรือรบของฝ่ายอังกฤษ พลเรือเอก ฮอว์กได้ดำเนินการปิดล้อมเช่นนั้นที่เบรสตในระหว่างปี ค.ศ.1758-59 การปฏิบัติการของเรืออยู่ในสมัยสงครามโลกทั้งสองครั้งอาจนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่แตกต่างกันออกไปอย่างสิ้นเชิงหากฐานบัญชาการของพวกเขาถูกปิดล้อมด้วยวิธีการเช่นนี้

ในอีกทางหนึ่ง *การปิดล้อมในระยะไกล คือ*

- การพยายามหลีกเลี่ยงการปิดล้อมในระยะประชิดที่ดำเนินอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานานจนอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ฝ่ายที่ทำการปิดล้อม เพราะเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่กองเรือต้องกลับไปยังฐานปฏิบัติการของตนเพื่อเติมเสบียง ทั้งยังมีความเป็นไปได้ว่าอำนาจในการต่อสู้ของกองเรือลดน้อยลง (ตัวอย่างเช่น

ลูกเรือมีสุขภาพย่ำแย่หรือเรือที่ทำการปิดล้อมเป็นระยะเวลาานานจะมีประสิทธิภาพต่ำกว่าเดิม) ในบางครั้ง การปิดล้อมในระยะประชิดอาจมีอันต้องจบสิ้นลงเป็นเพราะความตึงเครียดและความกดดันอันเป็นผลมาจากสภาพภูมิอากาศ

- เนื่องจากการปิดล้อมในระยะประชิดอาจทำให้มีการใช้ทรัพยากรไปเป็นจำนวนมาก การปิดล้อมในระยะไกลจะลดทอนศักยภาพของกองเรือที่อ่อนกำลังและถูกปิดล้อมด้วยการทำให้ฝ่ายนี้ไม่สามารถปฏิบัติการใด ๆ ได้แม้แต่ในบริเวณท่าเรือของตนเอง เพื่อทำลายฝ่ายศัตรูอย่างต่อเนื่อง และทำให้เรือจำนวนมากของฝ่ายตรงข้ามต้องหันมาปฏิบัติการโต้ตอบการปิดล้อมมากกว่าที่ควรจะเป็น (ไม่ว่าจะเป็นเรือรบขนาดใหญ่หรือเรือเร็วโจมตี ซึ่งเรือประเภทหลังนี้จะขาดแคลนเสบียงไปอย่างรวดเร็วมากและจำเป็นต้องมีการเติมเสบียงเพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา) ด้วยวิธีการเช่นนี้เอง กองเรือที่มีกำลังเป็นรองจะสามารถ “สกัดกั้น” คู่ต่อสู้ที่มีแสนยานุภาพเหนือกว่าและทำให้ฝ่ายนี้มีอันต้องสูญเสียกำลังและทรัพยากรไปเป็นอันมาก ซึ่งนับเป็นผลเสียต่อแสนยานุภาพของพวกเขา ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติการโจมตีและป้องกันการค้าของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ” กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือความพยายามในการปิดล้อมในระยะประชิดอาจมีส่วนทำให้ยุทธศาสตร์กองเรือคงชีพสามารถนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ แต่ในทางกลับกัน การปิดล้อมระยะไกลหมายถึงโอกาสในการทำเช่นนี้ได้มีน้อยลง
- หากจุดมุ่งหมายของการปิดล้อมไม่ใช่เพื่อหยุดยั้งศัตรูไม่ให้มีโอกาสออกมาได้ แต่เป็นไปเพื่อยั่วยุให้ฝ่ายนี้ออกมาปรากฏตัว เพื่อที่ว่าฝ่ายเราสามารถโจมตีพวกเขาได้โดยง่าย หากเป็นเช่นนี้ การปิดล้อมระยะไกลก็อาจจะเป็นทางเลือกที่เหมาะสมกว่าการปิดล้อมในระยะประชิด ริชมอนด์กล่าวไว้อย่างน่าสนใจว่าการปิดล้อมในระยะประชิดแทบไม่สามารถใช้เป็นวิธีในการบีบให้ศัตรูออกมาปฏิบัติการในทะเลได้ “ไม่เคยปรากฏว่าในการทำสงครามทางเรือครั้งใด ๆ ที่ศัตรูถูกบีบให้จำต้องคอยเฝ้าระวังอยู่แต่ในท่าเรือของตนที่การปิดล้อมจะสามารถบีบให้พวกเขาออกทะเลเพื่อมาต่อสู้อันได้ ไม่ว่าจะเป็น สเปน ฮอลแลนด์ ฝรั่งเศส

หรือเยอรมนีที่ถึงแม้จะได้รับแรงกดดันจากทางทะเลมากเพียงใดก็ตาม แต่ประเทศเหล่านี้ก็ไม่เคยส่งกองกำลังของตนออกไปสู้รบกับกองกำลังฝ่ายศัตรูที่เหนือกว่าที่เป็นต้นเหตุของแรงกดดันดังกล่าวนั้นเลย”

- การปิดล้อมระยะไกลทำให้กองเรือที่กำลังปิดล้อมเผชิญความเสี่ยงต่ออันตรายจากการถูกลอบโจมตีหรือการบั่นทอนกำลังด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่งลดน้อยลง การคิดค้นเรือดำน้ำ ทุ่นระเบิด เรือตอร์ปิโดได้นำกองทัพเรือสหราชอาณาจักรให้เลิกเล่นการปิดล้อมในระยะประชิดก่อนที่สงครามโลกครั้งที่หนึ่งจะเกิดขึ้น และการกระทำเช่นนี้ได้สร้างความผิดหวังให้แก่เยอรมนีที่หวังจะใช้ประโยชน์จากวิธีการ “บั่นทอนแสนยานุภาพ” ของอังกฤษ

การนำวิธีปิดล้อมมาใช้ในทางปฏิบัติ

ด้วยเหตุผลทั้งหมดที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สหราชอาณาจักรจึงได้ทำการปิดล้อมทะเลเหนือในสมัยสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ทะเลเหนือในทางตอนใต้จึงเปรียบเสมือนพื้นที่ในทางทะเลที่ปราศจากผู้เป็นเจ้าของ

“หากเยอรมนีเลือกที่จะลาดตระเวนในน่านน้ำแถบนี้ พวกเขาจะมีโอกาสถูกตัดขาดออกจากกองเรือที่เหลือของตน และยังมีโอกาสเข้าปะทะกับกองกำลังของอังกฤษอีกด้วย โดยนโยบายของอังกฤษในเวลาดังกล่าวก็คือการเล่นออกจากฐานบัญชาการบ้างเป็นครั้งคราว ซึ่งเป็นสิ่งที่เซอร์ จอห์น เจลลิโค ผู้บัญชาการรบในสงครามจัดแลนดีได้เรียกไว้ว่าเป็น “การเล่นผ่านทะเลเหนืออย่างเป็นครั้งคราว” ด้วยเหตุนี้ สำหรับนโยบายที่มีมาช้านานว่าด้วยการปิดล้อมในระยะประชิดจึงได้ถูกแทนที่ด้วยการปิดล้อมในรูปแบบใหม่ ซึ่งก็คือการปล่อยให้ศัตรูได้มีพื้นที่กว้าง ๆ ที่เป็นอิสระและลวงให้ศัตรูปรารถนาจะออกมาปฏิบัติการ และวิธีการเช่นนี้จะมีประโยชน์ก็ต่อเมื่อหากศัตรูหลงกลเช่นนั้นแล้ว โอกาสยอมตกเป็นของกองเรืออังกฤษในอันที่จะบุกไปแทรกกลางระหว่างกองเรือของศัตรู และบีบให้ฝ่ายนี้จำต้องลงมือปฏิบัติการ ในระหว่างช่วงเวลาดังกล่าว ศัตรูเองยังได้ถูกตัดขาดออกทรัพยากรใด ๆ ทั้งหมดของฝ่ายตนซึ่งอยู่ห่างไกลออกไป พวกเขาจำต้องต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งอิสรภาพ ด้วยเหตุดังกล่าว การทำสงครามทางเรือจะไม่บังเกิดขึ้นหากคู่ต่อสู้ที่อ่อนกำลังกว่าไม่ปรารถนาที่จะสู้รบ หรือถูกบีบให้จนมุมหรือทำให้รู้สึกแปลกประหลาดใจเป็นอย่างมาก”

ดังเช่นการปิดล้อมระยะไกลตัวอย่างอื่น ๆ กองเรือปิดล้อมของอังกฤษในสมัย สงครามโลกครั้งที่หนึ่งมีเป้าหมายอยู่ที่การหลอกล่อให้ฝ่ายศัตรูออกมาแล้วทำลายเสียใน ทะเลหลวง หากแต่ความตั้งใจเช่นนี้นับว่าล้มเหลว แต่กลับประสบผลสำเร็จในการบรรลุ จุดมุ่งหมายที่ยิ่งใหญ่จุดมุ่งหมายอื่น กล่าวคือ การปกป้องผลประโยชน์ทางทะเลที่อยู่ “หลังแนวรบ” เรือผิวน้ำของเยอรมนีไม่อาจปฏิบัติการใด ๆ ได้ ทั้งยังไม่สามารถทำอะไรได้นอกอาณาเขตทะเลเหนือ และด้วยเหตุนี้เอง ผลประโยชน์มากมายมหาศาลของอังกฤษที่อยู่ ในทะเลจึงยังคงอยู่รอดปลอดภัยจากการถูกโจมตีเหนือผิวน้ำ อย่างไรก็ตาม การทำให้ ฝ่ายตรงข้ามไม่อาจปฏิบัติการใด ๆ ได้ด้วยการปิดล้อมจากระยะไกลนั้นก็มิอาจให้การคุ้ม กันทั้งหมดได้อยู่ดี เรือผิวน้ำของฝ่ายศัตรูยังคงปฏิบัติการต่อไปได้ภายในเขตทะเลเหนือ แม้ว่าจะปฏิบัติการได้เพียงบางส่วนก็ตาม ประเด็นที่น่าสนใจก็คือเรือดำน้ำของเยอรมนี จำนวนหนึ่งยังสามารถเล็ดลอดออกไปโจมตีการขนส่งทางทะเลของอังกฤษที่อยู่ด้านหลัง ของการปิดล้อม ซึ่งนำความเสียหายอย่างใหญ่หลวงมาให้กับอังกฤษเลยทีเดียว สาเหตุ เป็นเพราะบรรดานายทหารของอังกฤษต่างมุ่งให้ความสำคัญกับข้อผิดพลาดต่าง ๆ ที่อาจ เกิดขึ้นจากการปิดล้อมจนทำให้พวกเขาพยายามอย่างยิ่งในอันที่จะได้มาซึ่งชัยชนะอย่าง เด็ดขาดเหนือกองเรือของเยอรมนีที่ปฏิบัติการในทะเล และเป็นเพราะเยอรมนีตระหนัก ถึงข้อเท็จจริงเช่นนี้เป็นอย่างดี พวกเขาจึงพยายามหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดผลลัพธ์เช่นนี้

แนวโน้มเหล่านี้ยังคงดำเนินต่อไปจนถึงสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง การ ปฏิบัติการปิดล้อมยิ่งเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องและแทบจะไม่อาจแยกออกจากการ ปฏิบัติการอื่น ๆ ได้เลย การปิดล้อมยังกลายเป็นการปฏิบัติการที่มีแง่มุมหลากหลาย เพราะแสนยานุภาพที่อากาศยานมีอยู่นั้นมีบทบาทเพิ่มมากขึ้นในการค้นหาและทำลาย ล้างกองกำลังที่ทำการปิดล้อมหรือที่ถูกปิดล้อมอยู่ ประการสุดท้ายก็คือเทคโนโลยีและ สถานการณ์ทางยุทธศาสตร์ใด ๆ มีส่วนทำให้กองทัพเรือที่ถูกปิดล้อม (โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กองเรือเยอรมนีและอิตาลี) มีเสรีภาพและมีพื้นที่ในทะเลมากขึ้นกว่าในอดีต แต่ถึงแม้ว่า การนำมาใช้จริงอาจจะประสบกับอุปสรรคดังเช่นที่กล่าวมานี้ จุดประสงค์ของการ ปิดล้อมยังคงเป็นเช่นเดิม ในการทำสงครามครั้งนี้รวมถึงครั้งก่อน ๆ ที่ผ่านมา การปิด ล้อมช่วยให้กองทัพเรือที่มีแสนยานุภาพเหนือกว่าสามารถช่วงชิงเครื่องมือนี้อันดีที่สุดใน การจำกัดบริเวณกองเรือฝ่ายที่เป็นรอง ถึงแม้ว่าคู่ต่อสู้รายนั้นอาจจะก่อให้เกิดอันตรายอยู่

บ้าง และยังช่วยเพิ่มพูนโอกาสในการใช้ทะเลในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยให้แก่ฝ่ายตนเอง และยังให้ความสมบูรณ์ของการป้องกันน้อยกว่าการทำลายกำลังรบหลักของศัตรู เหมือนที่เคยทำมา

การปิดล้อมของกองเรือ : ทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติในยุคสมัยใหม่

ในสมัยสงครามเย็น การปิดล้อมแฝงมาในรูปแบบของการที่ประเทศในโลกตะวันตกพยายามจำกัดการปฏิบัติการของกองทัพเรือโซเวียตที่อยู่เหนือช่องว่างทางตอนเหนือระหว่างกรีนแลนด์-ไอซ์แลนด์-สตราซอมาจักร และสวาลแบด-นอร์เวย์ซึ่งต่อมารู้จักกันในชื่อว่า “ปฏิบัติการสกัดกั้น (barrier operation)” แนวคิดเบื้องหลังการปฏิบัติการดังกล่าวนี้ก็คือกองกำลังทางเรือของโซเวียต เรือ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรือดำน้ำและเครื่องบินพิสัยไกลจะถูกหยุดยั้งหรือ “สกัดกั้น” มิให้สามารถปฏิบัติการที่ตั้งใจไว้ในอันที่จะแอบเล็ดลอดออกไปยังมหาสมุทรแอตแลนติกเหนือด้วยการอาศัยระบบตรวจจับใต้ผิวน้ำ เรือดำน้ำ ฟันระเบิด เรือปฏิบัติการผิวน้ำ เรือบรรทุกเครื่องบินและเครื่องบินที่ปฏิบัติการแบบรวมกำลังเป็นช่วงเวลา วิธีการเช่นนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นการปิดล้อมแบบประยะไกลแค่เพียงแต่ชื่อเท่านั้น พลเรือเอกสแตนฟิลด์ เทอร์เนอร์ได้เรียกวิธีการดังกล่าวนี้ในอีกชื่อหนึ่งว่า

การกันเข้าศึกออกสู่ทะเล (Sortie control) ซึ่งหมายความถึง “การจำกัดฝ่ายศัตรูให้อยู่แต่เพียงท่าเทียบเรือหรือบริเวณฐานบัญชาการของพวกเขา การปิดล้อมในปัจจุบันมีเป้าหมายอยู่ที่การทำลายหน่วยของศัตรูลงที่ละหน่วยทันทีที่เดินทัพออกมา หากเราสันนิษฐานว่าศัตรูสามารถควบคุมน่านฟ้าที่อยู่เหนือท่าเรือของพวกเขาได้ การผลักดันเข้าศึกออกสู่ทะเลจะต้องอาศัยเรือดำน้ำและฟันระเบิดเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นวิธีการที่ประหัยต์มากที่สุดในการขัดขวางการใช้ทะเลหรือศักยภาพในการเข้าแทรกแซงของฝ่ายตรงข้าม”

การควบคุมจุดสกัดตามน่านน้ำที่เป็นคอขวด (Choke point control) เป็นอีกวิธีการทางเลือกอีกวิธีหนึ่ง “ในบางคราว สถานที่ที่ดีที่สุดในการเข้าปฏิบัติการกับศัตรูก็คือบริเวณที่เป็นคอขวดที่พวกเขาจำเป็นต้องเดินทางผ่าน” ข้อได้เปรียบของการควบคุม

จุดสกัดบริเวณคอขวดเช่นนี้ก็คือเราสามารถใช้องค์ประกอบที่ไม่สามารถปฏิบัติภารกิจได้เป็นเวลานานในการกันข้าศึกออกสู่ทะเลที่อยู่ใกล้กับฐานบัญชาการของศัตรูมากกว่า

ทฤษฎีทางทะเลของโซเวียตมุ่งเน้นไปที่ภาพสะท้อนของวิธีปฏิบัติ นั่นก็คือความสามารถในการเคลื่อนผ่านการปิดล้อมออกไปให้ได้ ความจำเป็นของสหภาพโซเวียตในการ “ออกสู่ทะเล” เพื่อปราบฝ่ายที่ล้อมวงตนเอง และเพื่อระดมกองเรือที่กระจัดกระจายอยู่ตามที่ต่าง ๆ ให้มาผนวกรวมกันเป็นประเด็นหลักในผลงานของพลเรือเอก กอร์ชคอฟเพียงคนเดียว ความกังวลเช่นนี้สะท้อนให้เห็นถึงความยากลำบากของโซเวียตในการหาเส้นทางออกสู่ทะเลเปิด กองทัพเรือของโลกตะวันตกต่างมุ่งเป้าหมายไปที่การทำให้โซเวียตไม่ให้อำนาจเช่นนี้ได้เป็นผลสำเร็จ

หมายเหตุ

สงครามที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง (Network Centric Warfare) เป็นแนวความคิดทางทหารของสหรัฐฯ ที่ใช้ความได้เปรียบทางด้านข่าวสารและสารสนเทศ และใช้ขีดความสามารถของเทคโนโลยีข่าวสารและสารสนเทศ (information technology) เพื่อสร้างความได้เปรียบในการรบผ่านระบบเครือข่ายที่สมบูรณ์แบบ ซึ่งแพร่กระจายข่าวสารและสารสนเทศไปยังทุกหน่วยกำลังรบที่วางกำลังห่างไกลกัน เครือข่ายนี้จะเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี องค์กร กระบวนการ ประชากรด้วยรูปแบบของพฤติกรรมองค์กรใหม่ โดยมีหลักการผูกพัน 4 ประการคือ

1. เครือข่ายที่สมบูรณ์ของกำลังรบ ทำให้มีการพัฒนาการแลกเปลี่ยนข่าวสาร/สารสนเทศ
2. การแลกเปลี่ยนข่าวสาร/สารสนเทศ ทำให้เกิดการเพิ่มพูนคุณภาพของข่าวสาร/สารสนเทศ และการแลกเปลี่ยนการรับรู้และเท่าทันต่อสถานการณ์
3. การรู้เท่าทันต่อสถานการณ์ ทำให้เกิดการเพิ่มพูนความสามารถของการรวบรวม และเพิ่มความประสานสอดคล้องของหน่วย ดำรงความต่อเนื่อง และความรวดเร็วในการบังคับบัญชา
4. เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลแก่ภารกิจ

การใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลางเป็นแนวความคิดทางการทหารที่มีผลมาจากเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเพิ่มความรวดเร็วในการสื่อสารและเพิ่มการรู้เท่าทันสถานการณ์ ผ่านการทำงานของระบบเครือข่าย ส่งผลให้หน่วยกำลังรบมีขนาดเล็กลง ปฏิบัติภารกิจได้โดยอิสระมากยิ่งขึ้น และสามารถปฏิบัติภารกิจได้หลากหลายกว่ากำลังรบที่ไม่ได้ใช้ระบบเครือข่าย

บทที่ 8

การใช้ประโยชน์จากสมุทรภาพ

คุณค่าที่แท้จริงของการครองทะเลหรือควบคุมทะเลคือความสามารถในการใช้อำนาจที่มีอยู่นั้นเพื่อตอบสนองจุดมุ่งหมายในทางยุทธศาสตร์และปฏิเสธไม่ให้เกิดความสามารถใช้ทะเลเช่นเดียวกัน หากจะอธิบายอย่างกว้าง ๆ ก็คือประโยชน์ของการควบคุมทะเลในทางยุทธศาสตร์มีอยู่ 2 ประการคือ ความสามารถในการขยายแสนยานุภาพทางทหารสู่ฝั่งข้าศึก และความสามารถในการใช้ทะเลเป็นเครื่องมือในการเคลื่อนย้ายแสนยานุภาพดังกล่าว ความสามารถทั้งสองอย่างนี้เปรียบเสมือนภาพสะท้อนซึ่งกันและกัน ซึ่งก็คือการป้องกันมิให้ข้าศึกใช้ทะเลต่อต้านกำลังฝ่ายเรา

8.1 การขยายอำนาจจากเรือสู่ฝั่ง (maritime power projection) : คำนิยาม

ความสามารถในการขยายอำนาจจากเรือสู่ฝั่งนั้นยังขาดยุทธวิธีทางเรือที่ชัดเจน และต่อเนื่อง คำและคำนิยามต่าง ๆ ได้ถูกคิดค้นขึ้นมาเพื่อช่วยสร้างความกระจ่างตัวอย่างเช่นการปฏิบัติการยกพลขึ้นบก การใช้แสนยานุภาพทางบก การโจมตีจากทะเล การโจมตีแนวพรมแดนทางทะเล คำนิยามทั้งหมดนี้ต่างก็มีทั้งข้อดีและข้อเสีย หากแต่ไม่มีคำใดที่ได้รับการยอมรับจากคนส่วนใหญ่ ในขณะนี้ “การขยายอำนาจจากเรือสู่ฝั่ง” ดูเหมือนจะเป็นคำที่ถูกใช้มากที่สุด โดยบางครั้งได้มีการนำคำว่า “ทะเล” มาใช้ด้วยเช่นกัน

การขยายอำนาจจากเรือสู่ฝั่งเกี่ยวข้องข้องกับการขนส่งกองกำลังทางทหารเพื่อส่งอิทธิพลโดยตรงต่อเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นทางบก การวางแผนยุทธการทางเรือครอบคลุมการโจมตีครั้งสำคัญ เพื่อครอบครองดินแดนใดดินแดนหนึ่ง หรือเพื่อก่อจลาจลเล็ก ๆ น้อย ๆ รวมถึงการโจมตีทางทะเลโดยใช้ระเบิดหรือปืนที่มีอานุภาพร้ายแรง ในความเป็นจริงแล้ว การปฏิบัติการที่ไม่รุนแรงมากผสมผสานเข้ากับรูปแบบของการใช้พลังกำลังและการบีบบังคับในการทูตทางเรือในบทที่ 10 ต่อไป การขยายอำนาจจากเรือสู่ฝั่งแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ ความพยายามและผลกระทบในทางยุทธศาสตร์

สำหรับคอร์เบตต์แล้ว การขยายอำนาจจากเรือผู้ฝั่งคือเหตุผลอันเหมาะสมยิ่งในการมีกองทัพเรือของแต่ละประเทศ ดังที่เราจะได้เห็นจากตอนที่ 3.5 กอร์ชคอฟ (Gorshkov) ยังได้ขยายความในประเด็นนี้ต่อไปอีกโดยชี้ให้เห็นว่าสงครามเพื่อชาติ (Great Patriotic War) เช่นเดียวกับสงครามครั้งอื่นที่ “เป้าหมายของการทำสงครามส่วนใหญ่บรรลุผลสำเร็จได้ก็ด้วยการเข้าครอบครองดินแดนของศัตรู” ด้วยเหตุนี้เองสำหรับกอร์ชคอฟแล้ว ความสามารถของสมุททานุภาพที่ส่งผลต่อการปฏิบัติการทางบกนั้นก็คือศิลปะในการรบทางเรือชั้นสูงสุด ทั้งยังเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการใช้สมุททานุภาพที่มีอยู่อีกด้วย

“การปฏิบัติการที่ประสบผลสำเร็จของกองเรือรบที่มีต่อกองทัพบกนั้นนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพมากกว่าการปฏิบัติการระหว่างกองเรือรบของฝ่ายหนึ่งกับกองเรือรบของอีกฝ่ายหนึ่ง ในกรณีแรกนั้น กองเรือรบได้ช่วยปฏิบัติการกิจบน “ดินแดน” โดยตรง ในขณะที่สำหรับกรณีที่สองนั้น ชัยชนะเหนือกองเรือรบของฝ่ายศัตรูเพียงแค่สร้างเงื่อนไขที่จำเป็นต้องทำเสียก่อนเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการแก้ไขปัญหากิจบนบกในภายหลัง”

การใช้คำว่า “โดยตรง” นั้นมีความสำคัญเช่นเดียวกัน คำ ๆ นี้ได้ช่วยยกระดับ “การปฏิบัติการต่อต้านกองทัพทางบก” ให้มีความสำคัญมากกว่าเพียงแค่การโจมตีและการตั้งรับการคมนาคมทางทะเล เนื่องจากในกรณีหลังนี้ ผลกระทบในด้านยุทธการและยุทธศาสตร์ของสมุททานุภาพนั้นเป็นเพียงผลในทางอ้อมเท่านั้น

ในรายงานถึงคณะเลขาธิการกองทัพเรือ (Secretary of the Navy Fleet) เมื่อปี ค.ศ.1947 พลเรือเอกเชสเตอร์ นิมิตซ์ (Admiral Chester Nimitz) แห่งกองทัพเรือสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวไว้อย่างจริงจังดังต่อไปนี้

“จุดมุ่งหมายสุดท้ายของการทำสงครามก็คือการทำลายความสามารถและความมุ่งมั่นของศัตรูในการต่อสู้ และบีบบังคับให้ศัตรูจำต้องปฏิบัติตามความต้องการของฝ่ายที่มีชัยชนะ ในอดีตการยอมจำนนเช่นนี้ประสบผลสำเร็จได้ก็โดยอาศัยแรงกดดันขององค์ประกอบต่าง ๆ ทั้งจากการปฏิบัติการยกพลขึ้นบก ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่หนึ่งและสอง ยังหมายรวมถึงการปฏิบัติการทางอากาศด้วยเช่นกัน แรงกดดันที่ได้ผลดีที่สุดแสดงออกมาโดยการใช้อำนาจชั้นเด็ดขาดอันเป็นผลมาจากการเข้ายึดครองดินแดน ภาวะที่ดีที่สุดเช่นนี้จะได้มาก็เพียงทางบกเท่านั้น ซึ่งการครอบครองดินแดนจะช่วยเสริมสร้างความเป็นปึกแผ่นและดำรง

รักษาสภาพการณ์ที่ดีเช่นนั้นเอาไว้ได้ ประสบการณ์ที่ผ่านมาพิสูจน์ว่าในขณะที่รูปแบบของการโจมตีบางรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการโจมตีอาณาบริเวณของทะเลที่อยู่ติดกัน พื้นที่ทางอากาศ หรืออาณาบริเวณของศัตรูนั้นมีความสำคัญในการช่วยตัดสินใจในสงคราม และบางทีก็ไม่จำเป็นที่จะต้องทำการโจมตีเพื่อยึดเมืองหลวงหรือศูนย์กลางสำคัญ ๆ ของประเทศหนึ่ง ๆ เสมอไป อย่างไรก็ตาม การโจมตีทางบก ทางทะเลหรือทางอากาศนั้นจำเป็นต้องมีอำนาจปรัยแรงมากพอที่จะสร้างความน่าสะพรึงกลัวในอำนาจการทำลายล้างของผู้ชนะ และเพื่อให้ศัตรูรู้สึกถึงความสิ้นหวังอันเป็นบ่อเกิดของการยอมจำนนในเวลาต่อมา การลดทอนอำนาจของญี่ปุ่นเป็นตัวอย่างที่เห็นได้ชัดในกรณีเช่นนี้”

ขอบเขตที่การวางแผนทางเรืออาจนำมาซึ่งผลสุดท้ายในการสู้รบ ไม่ว่าจะในระดับยุทธวิธี ยุทธการหรือยุทธศาสตร์นั้นอยู่กับสถานการณ์ แต่บางครั้งกำลังทางเรือก็เป็นเพียง “ตัวช่วย” ทางยุทธศาสตร์เท่านั้น ซึ่งก็หมายความว่า การวางแผนเรือช่วยเอื้อให้เกิดสถานการณ์ที่กองกำลังทั้งทางบกและทางอากาศสามารถปฏิบัติการต่อไปเพื่อมีชัยในสงคราม กองทัพฝ่ายสัมพันธมิตรสามารถยกพลขึ้นบก ยืนหยัดต่อสู้และคอยให้ความช่วยเหลือการโจมตีดินอร์มังดี (Normandy) ในเดือนมิถุนายน ค.ศ.1944 ฝ่ายสัมพันธมิตรสามารถเดินทางต่อไปยังบกโดยอาศัยการปฏิบัติการร่วมกันทั้งทางบกและทางทะเลครั้งยิ่งใหญ่ที่สุดในโลกเท่าที่เคยปรากฏมา ทั้งยังสามารถจัดตั้งกองกำลังของตนให้เป็นปีกแผ่น กระจายกำลังได้ในยามจำเป็น และในเวลาต่อมาก็เริ่มเดินทางต่อไปยังปารีส และท้ายที่สุดได้เดินทางไปถึงแผ่นดินใหญ่ของเยอรมนี ยิ่งกองทัพฝ่ายสัมพันธมิตรสามารถใช้ประโยชน์จากทะเลได้มากยิ่งขึ้นเท่าไร ความช่วยเหลือทางอ้อมของกองทัพเรือของพวกเขาก็ยิ่งมีมากยิ่งขึ้น ในอีกทางหนึ่ง การวางแผนการขยายอำนาจจากเรือสู่มังอาจเป็นสิ่งที่ดีตัดสินใจขาดหรือแม้แต่มีอำนาจในตัวเอง หากเราตั้งข้อสมมติฐานที่ไม่มีผู้ใดสามารถโต้แย้งว่าในท้ายที่สุดแล้ว ญี่ปุ่นอาจจะถูกรอบให้พ่ายแพ้ได้ในเวลาไม่นานนัก ด้วยการตัดการคมนาคมทางทะเลที่สำคัญ ๆ ของฝ่ายนี้ โดยไม่จำเป็นต้องทิ้งชิปนาอูซลงที่เมืองฮิโรชิมา (Hiroshima) และนางาซากิ (Nagasaki) ก็เป็นไปได้ หากเป็นเช่นนี้แล้ว การทำเช่นนี้ก็อาจนำมาประยุกต์ได้กับสงครามแปซิฟิกเช่นเดียวกัน ประเด็นสำคัญก็คือยิ่งประเทศใดประเทศหนึ่งให้ความสำคัญกับการปฏิบัติการทางเรือมากเท่าใด การวางแผนต่อต้านประเทศดังกล่าวนั้นก็ยิ่งต้องมีความเฉียบขาดและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเท่านั้น

วิวัฒนาการทางความคิดในระยะเริ่มแรกกว่าด้วยการวางแผนทางเรื่อนั้นได้กล่าวถึงไว้ในตอนที่ 3.5 โดยผ่านคำอธิบายตามมุมมองของคอลเวลล์ (Callwell) และคอร์เบตต์ แนวคิดเช่นนี้ยังเป็นแนวคิดที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในกลุ่มนักคิดด้านการรบทางเรือของสหรัฐฯ และสหภาพโซเวียตในสมัยสงครามเย็น ซึ่งโซเวียตเรียกว่าเป็น “การปฏิบัติการของกองเรือรบต่อชายฝั่ง” และที่ชาวอเมริกันเรียกว่า “การแผ่ขยายอำนาจจากเรือสู่ฝั่ง” คำทั้งสองนี้นับว่าครอบคลุมความหมายได้เป็นอย่างดี สแตนฟิลด์เทอร์เนอร์ (Stanfield Turner) ระบุว่า การแผ่ขยายแสนยานุภาพนั้นมีตั้งแต่การโจมตีด้วยอาวุธนิวเคลียร์ไปจนถึงการปรากฏตัวเพื่อสกัดกั้นฝ่ายศัตรู ขั้นตอนนี้อาจเกิดขึ้นที่ อยู่ระหว่างวิธีทั้งสองนี้หมายถึงรวมถึงการโจมตีอย่างรวดเร็วทางอากาศและทางทะเล การโจมตีทั้งทางบกและทางทะเลรวมถึงการตอบโต้ฝ่ายตรงข้าม แม้ว่าคอร์ชคอฟจะกล่าวเกี่ยวกับการแผ่ขยายอำนาจไว้คล้ายคลึงกันนี้ หากแต่ก็ไม่ได้ระบุถึงบทบาทใน “การปรากฏตัว” และแทนที่จะทำเช่นนั้น คอร์ชคอฟได้กล่าวถึงการปฏิบัติการต่อต้านหรือให้ความสนับสนุนการขนส่งของกองทัพเรือซึ่งสหรัฐอเมริกา มักจะรวมเอาภารกิจในการควบคุมทะเลเข้าไว้ด้วย อย่างไรก็ตาม ข้อความดังต่อไปนี้คือความเห็นที่ทุกฝ่ายต่างเห็นพ้องต้องกัน

“การแผ่ขยายแสนยานุภาพในการทำสงครามที่เป็นหลักการตั้งเดิมนั้นสื่อให้เห็นถึงประสิทธิภาพของกองทัพเรือในการโจมตีทั้งทางบกและทางอากาศโดยมีทะเลเป็นฐานบัญชาการ โดยมีเป้าหมายเพื่อต่อต้านศัตรูที่อยู่บนฝั่ง ทั้งยังหมายถึงรวมถึงการโจมตีเรือปืนของฝ่ายศัตรูที่ทำเทียบเรือและอยู่ต่อเรือ การแผ่ขยายอำนาจเช่นนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพของกองกำลังทางบกของสหรัฐฯ และฝ่ายพันธมิตรในการปฏิบัติการเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย”

แม้ว่าในบางยุคสมัยอาจเกิดความเคลือบแคลงสงสัยในวิธีการเช่นนี้ หากแต่กองทัพเรือต่าง ๆ ของโลกก็ยังคงเน้นย้ำให้เห็นถึงความสำคัญของการขยายอำนาจจากเรือสู่ฝั่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในช่วงเวลา ก่อนที่กองทัพเรือของโซเวียตจะกลายมาเป็นผู้แข่งขันในทะเลรายสำคัญรายหนึ่งของโลก กองทัพเรือสหรัฐฯ มักพิจารณาว่าการขยายอำนาจจากเรือสู่ฝั่งเป็นภารกิจของประเทศเลยทีเดียวกอร์ชคอฟตระหนักดีถึงความได้เปรียบที่ชาวอเมริกันได้รับจากการทำสงครามเกาหลีและสงครามเวียดนาม และจดจำ

ความพยายามของสหรัฐฯ ในการวางระเบียบ การให้ความช่วยเหลือการยิงปืนใหญ่จากรือรบ รวมถึงการโจมตีเส้นทางขนส่งเสบียงอาหารและอาวุธยุทธโปกรณ์ของฝ่ายศัตรู ไม่ต้องสงสัยเลยว่าสิ่งนี้จะช่วยอธิบายถึงวิวัฒนาการของกองทัพเรือของกอร์ชคอฟเองในสมัยต่อมา ถึงแม้ว่าแสนยานุภาพของโซเวียตจะไม่เคยเทียบได้กับแสนยานุภาพในระดับเดียวกับสหรัฐฯ เลยก็ตาม

8.2 การขยายอำนาจจากเรือสู่มังกร : จุดมุ่งหมาย

การขยายอำนาจจากเรือสู่มังกรอาจเกิดขึ้นได้ในรูปแบบที่แตกต่างกัน รูปแบบดังกล่าวนี้จะถูกกำหนดโดยจุดมุ่งหมาย ยิ่งไปกว่านั้น วิธีการในการขยายอำนาจจากเรือสู่มังกรช่วยให้เราบรรลุจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกันในเวลาเดียวกัน ถึงแม้ว่าการทำเช่นนี้จะได้พิสูจน์แล้วว่านำมาซึ่งภัยอันตราย จุดมุ่งหมายทั่วไปของการขยายอำนาจจากเรือสู่มังกรมีดังต่อไปนี้

การกำหนดผลของการรบ

สงครามแปซิฟิกจัดอยู่ในจุดมุ่งหมายประเภทนี้ การปฏิบัติการทางเรือที่เกิดขึ้นติดต่อกันทำให้สหรัฐฯ และประเทศพันธมิตรจำเป็นต้องเดินทางข้ามมหาสมุทรแปซิฟิกตอนกลางและตะวันตกเฉียงใต้ เพื่อมารุกรานและโจมตีญี่ปุ่นด้วยกองทัพขนาดใหญ่ การปฏิบัติการที่ฟอล์กแลนด์ในปี ค.ศ.1982 เป็นอีกตัวอย่างหนึ่ง สมุททานุภาพของอังกฤษสามารถแยกเกาะต่าง ๆ ที่เกิดข้อพิพาทกันอยู่ในขณะนั้นออกจากแผ่นดินใหญ่ได้เป็นผลสำเร็จ ทั้งยังแผ่ขยายอำนาจทั้งทางบกและทางทะเลไปยังชายฝั่ง ทำให้กองกำลังสามารถรวมกำลังได้เป็นปีกแผ่น (ในด้านประสิทธิภาพ หากไม่ใช่ในด้านขนาดของกองทัพ) อันเป็นผลให้อาร์เจนตินาต้องยอมรับความพ่ายแพ้อย่างมีอาจหลีกเลี่ยงได้ คุณลักษณะของการขยายอำนาจจากเรือสู่มังกรเช่นนี้เป็นผลกระทบโดยตรงของปฏิบัติการสนับสนุนโดยมีทะเลเป็นศูนย์กลาง ถึงแม้การปฏิบัติการทั้งทางบกและทางทะเลจะสิ้นสุดลงแล้วก็ตาม รวมทั้งผลชี้ขาดของชัยชนะในการทำสงครามก็ได้มีการบ่งชี้แล้วเช่นเดียวกัน

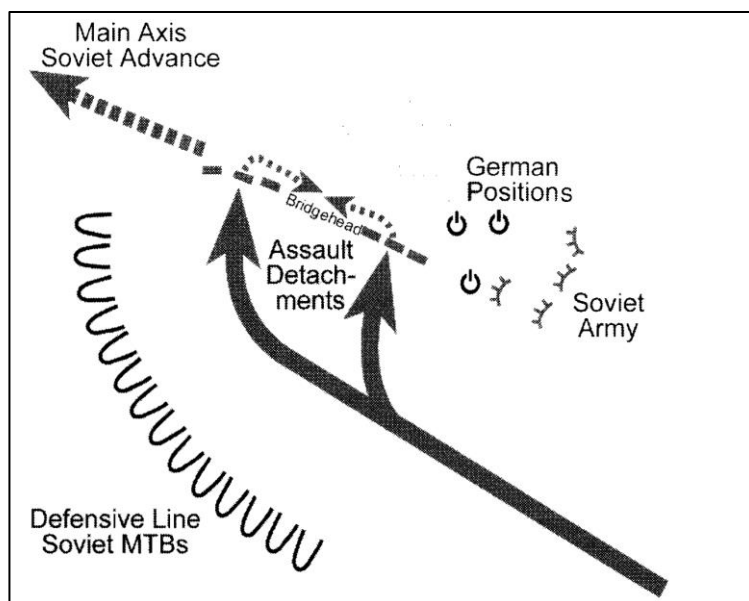
การเปิดแนวรบใหม่

การปฏิบัติการที่กัลลิโพลี (Gallipoli) ในปี ค.ศ.1915 เป็นตัวอย่างของการปฏิบัติการที่มีจุดมุ่งหมายในการปรับเปลี่ยนสถานการณ์ในทางยุทธศาสตร์ด้วยการเปิดฉากใหม่ ๆ ในการปฏิบัติการที่อาจนำมาซึ่งความได้เปรียบมากกว่าเดิม กองทัพเรือที่ได้รับการสนับสนุนด้านปฏิบัติการจากกองทัพบกด้วยการแล่นเรือผ่านกองกำลังขนาดใหญ่ของตุรกี ฝ่าฟันผ่านช่องแคบต่าง ๆ หลายต่อหลายแห่ง จัดการกับกรุงคอนสแตนติโนเปิล (Constantinople) และตุรกี จนประเทศทั้งสองมีอาจต้านทานได้ นับว่าเป็นความคิดที่ดีที่สุดในสมัยสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติการจริงไม่ได้เป็นไปตามแนวคิดที่วางไว้ และการใช้แผนการขยายอำนาจจากเรือสู่มังกรในยุคนั้นใหม่เกิดขึ้นจริงก็ในสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง เบิร์นาร์ด โบรดี (Bernard Brodie) ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า “สงครามโลกครั้งที่สองเป็นการทำสงครามที่ใช้การโจมตีโดยอาศัยทะเลเป็นศูนย์กลางในระดับที่ไม่เคยปรากฏบนโลกใบนี้มาก่อน” การโจมตีดังกล่าวหมายรวมถึงการปฏิบัติการที่นอร์เวย์ (Norwegian Campaign) ในปี ค.ศ.1940 การปฏิบัติการของญี่ปุ่นในฟิลิปปินส์และหมู่เกาะอินดีส์ตะวันออก (East Indies) ในปี ค.ศ.1941-42 การยกพลขึ้น-บกในแถบทะเลเมดิเตอร์เรเนียนในปี ค.ศ.1942-44 และที่นอร์ม็องดี (Normandy) ในปี ค.ศ.1944 การยกพลขึ้นบกของกองทัพออสเตรเลียและสหรัฐฯ ติดต่อกันในแถบมหาสมุทรแปซิฟิกตอนใต้และตะวันตก รวมถึงการเดินทัพของกองทัพเรือสหรัฐฯ ข้ามมหาสมุทรแปซิฟิกตอนกลาง การปฏิบัติการที่กล่าวมานี้ นับว่าเป็นการปฏิบัติการที่ครอบคลุมพื้นที่กว้างขวาง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อก่อให้เกิดผลในทางยุทธวิธีนั่นเอง

การสนับสนุนปฏิบัติการของกองกำลังทางบก

พลเรือเอก กอร์ชคอฟระบุว่าในสมัยสงครามโลกครั้งที่สองได้มีการปฏิบัติการทางบกมากกว่า 600 ครั้ง การปฏิบัติการส่วนใหญ่ล้วนประสบความสำเร็จ และได้รับการสนับสนุนโดยตรงจากกองกำลังทางบก ในสมรภูมิมิรบทางด้านตะวันออกนั้น การกิจสำคัญอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกองทัพเรือเยอรมนีและโซเวียต ดังที่กอร์ชคอฟได้กล่าวไว้ดังนี้ “ศาสตร์ของการเดินเรือของเราได้ดำเนินมาถึงข้อสรุปที่ว่าผลของสงคราม

จำเป็นต้องตัดสินกันด้วยการสู้รบทางบก และด้วยเหตุนี้เองกองทัพเรือจะรับผิดชอบการปฏิบัติการทางบกในสงครามต่อจากการปฏิบัติการทางบกให้ลุล่วงลงไป” กองกำลังทางเรือจะต้องสนับสนุนในการยิง ลำเลียงกำลังพลขึ้นบก ปราบปรามกองกำลังฝ่ายศัตรูที่อยู่ในบริเวณทะเลและแม่น้ำต่าง ๆ พาไฟร์พลเดินทางฝ่าฟันผ่านเครื่องกีดขวางต่าง ๆ ขนส่งและลำเลียงเสบียงอาหาร และอาวุธยุทโธปกรณ์ของกองทัพ รวมถึงการแทรกแซงการติดต่อสื่อสารของฝ่ายศัตรู ภารกิจเหล่านี้ไม่ใช่ภารกิจใหม่ หากแต่เป็นภารกิจในการปฏิบัติการทางบกที่มีมาช้านานแล้วที่ต้องอาศัยการโจมตีจากทางทะเลเป็นหลักหรือมีฉากของการปฏิบัติการอยู่ในทะเล เป็นต้น กองทัพเรือโซเวียตได้ริเริ่มแนวคิดในการยกพลขึ้นบก ในระดับยุทธวิธีส่วนใหญ่แล้ว การปฏิบัติการเหล่านี้เป็นการปฏิบัติการที่มีขอบเขตจำกัด ที่ไม่ได้มีการเตรียมการมาก่อนล่วงหน้า (ตัวอย่างเช่น การปฏิบัติการตามแนวชายฝั่งทะเลของโซเวียตตอนเหนือ และการปฏิบัติการในทะเลดำ) ซึ่งกองกำลังของโซเวียตสามารถโอบล้อมด้านปีกของฝ่ายตั้งรับของเยอรมนีจากทางทะเลได้ การปฏิบัติการเหล่านี้ช่วยให้กองทัพบกสามารถรักษาสมดุลเอาไว้ได้ หรือช่วยให้ศัตรูที่กำลังเคลื่อนทัพอยู่มีอันต้องชะลอทัพลง การปฏิบัติการในการให้ความช่วยเหลือโดยตรงนั้น บางทีอาจเป็นในรูปแบบของการสกัดกั้นการต่อสู้อ ตัวอย่างเช่น ดันเคิร์ก (Dunkirk) ค.ศ. 1940 หรือครีต (Crete) ค.ศ.1941

ภาพ 8.1 การยกพลขึ้นบกของโซเวียต

การเคลื่อนย้ายกำลังพล

คอร์เบตต์ให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับแนวคิดที่ว่า การยกพลขึ้นบกหรือการยกพลขึ้นบกเพื่อข่มขู่ฝ่ายตรงข้ามจากทางทะเลนั้นอาจส่งผลกระทบต่อในเชิงยุทธวิธีเมื่อเทียบกับขนาดของกองกำลังที่ปฏิบัติการกิจนี้โดยอาศัย “อำนาจในการกักขังหน่วงเหนี่ยวที่อาศัยการเตรียมความพร้อมในหลาย ๆ ด้าน และการก่อกวนจากกองเรือรบที่หากปฏิบัติการอย่างถูกต้องแล้วสามารถส่งผลกระทบต่อยุทธวิธีในการปฏิบัติการทางภาคพื้นทวีป” ในเวลาต่อมา การโจมตีอย่างต่อเนื่องเช่นนั้นได้สร้างความเสียหายให้แก่กองทัพของนโปเลียนซึ่งในเวลาดังกล่าวกำลังสู้รบกับกองทัพของออสเตรีย “กองทัพอังกฤษสามารถหยุดยั้งไพร่พลกว่า 300,000 ของเราที่ถูกไล่ลงมาที่ดาวนส์ (Downs) ไม่ให้เดินทัพต่อไปได้ ทำให้กองทัพของเราลดตำแหน่งลง ทำให้เราเป็นเพียงแค่ประเทศมหาอำนาจในลำดับที่สองเท่านั้น” เหตุการณ์เช่นเดียวกันนี้ยังเกิดขึ้นอีกในสมัยการสู้รบที่กาลิโพลีในปี ค.ศ.1915 การสู้รบที่นอร์เวย์ในปี ค.ศ.1940 แนวคิดที่อยู่เบื้องหลัง “ยุทธศาสตร์ทะเล (Maritime Strategy)” ในสมัยทศวรรษ 1980 รวมถึงสงครามอ่าวเปอร์เซียในปี ค.ศ.1991

ในศตวรรษที่ 18 สหราชอาณาจักรพิจารณาว่าการเคลื่อนย้ายกำลังพลเป็นวิธีการทางอ้อมในการช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งในทะเล ดังที่ดยุคแห่งนิวคาสเซิล (Duke of Newcastle) ได้กล่าวไว้ว่า

“ฝรั่งเศสจะเป็นฝ่ายได้เปรียบเหนือเราในทะเลในยามที่พวกเขาไม่มีสิ่งใดต้องหวาดกลัวทางบก ข้าพเจ้าจำเป็นต้องคอยควบคุมให้กองทัพเรือของเราปกป้องพันธมิตรที่อยู่บนภาคพื้นทวีป และด้วยการทำให้ฝรั่งเศสต้องเสียค่าใช้จ่ายไปเป็นจำนวนมากจะช่วยให้เราสามารถรักษาแสนยานุภาพในทะเลเอาไว้ได้”

การทำสงครามเศรษฐกิจ

ตราบจนกระทั่งสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง การขยายอำนาจจากเรือสู่มุ่งได้รับการพิจารณาว่าเป็นวิธีในการช่วงชิงหรือโจมตีอาณานิคมต่าง ๆ อันเป็นทรัพย์สินของ

ประเทศอื่น รวมถึงแหล่งที่มาของรายได้จากต่างประเทศ และด้วยเหตุนี้จึงเป็นการทำลายความมั่งคั่งและรายได้จากสงคราม ในขณะที่เดียวกันยังช่วยเพิ่มพูนความมั่งคั่งและความเจริญก้าวหน้าให้กับประเทศของตนเอง สิ่งนี้คือความคาดหวังที่เห็นได้ชัดเบื้องหลังการปฏิบัติการของญี่ปุ่นระหว่างปี ค.ศ.1941-42 โดยผ่านทางเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

การช่วงชิงหรือการโจมตีฐานบัญชาการของกองทัพเรือและท่าเทียบเรือต่าง ๆ

ประเทศต่าง ๆ พยายามลดทอนสมุททานุภาพของฝ่ายศัตรูด้วยการช่วงชิงหรือโจมตีฐานบัญชาการของฝ่ายนี้ โดยใช้การโจมตีทั้งทางบกและทางน้ำ หรือการบุกโจมตีทางทะเลอย่างรวดเร็ว ในปี ค.ศ.1976 พลเรือเอก เจ ฮอลโลเวย์ (Admiral J. Holloway) แห่งกองทัพเรือสหรัฐฯ ได้กล่าวไว้ดังต่อไปนี้

“การใช้เครื่องบินและกองทัพเรือในการแผ่ขยายอำนาจของกองทัพเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างความมั่นใจในการควบคุมของเราหรือการใช้พื้นที่ในทะเลที่จำเป็นต่อการสร้างผลประโยชน์ให้แก่ชาติได้อย่างปลอดภัย กำลังรบสะเทินน้ำสะเทินบกของกองทัพเรือที่ได้รับการสนับสนุนจากฝูงบินสามารถช่วงชิงและยึดครองดินแดนทางบกเพื่อป้องกันไม่ให้ศัตรูสามารถใช้พื้นที่ดังกล่าวเป็นเส้นทางในการติดต่อสื่อสาร หรือเพื่อช่วยให้กองกำลังของฝ่ายเราสามารถใช้อำนาจจากพื้นที่เหล่านี้เป็นฐานบัญชาการในการโจมตีกองกำลังฝ่ายศัตรู เราพึงระลึกไว้เสมอว่าการปฏิบัติการในหมู่เกาะต่าง ๆ ที่อยู่ในมหาสมุทรแปซิฟิกสมัยสงครามโลกครั้งที่สองไม่ได้ดำเนินไปเพื่อการยึดครองพื้นที่ แต่เป็นไปเพื่อจุดประสงค์เดียว นั่นก็คือการช่วงชิงฐานบัญชาการเพื่อให้ได้มาซึ่งการควบคุมทะเล เพื่อช่วยกอบกู้ฟิลิปปินส์กลับคืนมา และการโจมตีญี่ปุ่นอีกด้วย”

การบีบบังคับให้คู่ต่อสู้ที่ด้อยกว่าจำยอมต่อผู้

การคุกคามบางสิ่งบางอย่างที่มีความสำคัญกับคู่ต่อสู้ ซึ่งทำให้พวกเขาลุกขึ้นมาต่อสู้เพื่อปกป้องไว้ นั่นดูเหมือนจะเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการหลอกล่อให้ศัตรูที่ไม่เต็มใจและปรารถนาเพียงแค่การตั้งรับทางทะเลเพียงอย่างเดียวนั้นจำยอมต้องออกมาสู้รบ สหราชอาณาจักรมีประวัติศาสตร์เช่นนี้ในแผนการโจมตีชายฝั่งทะเลของเยอรมนีในยุคแรก ๆ ของสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง และในทำนองเดียวกันนี้ เยอรมนีก็ปฏิบัติการโจมตีบนชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกของอังกฤษ

การบีบบังคับทางการเมือง

การโจมตีจากทางทะเลซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นการบุกโจมตีทางทะเลอย่างรวดเร็ว และในบางคราวเป็นการโจมตีทั้งทางบกและทางทะเลนั้นมักได้รับการพิจารณาว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการทูตทางทะเล อันเป็นวิธีการในการแผ่อิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้คนที่อาศัยอยู่บนชายฝั่ง การป้องกันของกองทัพเรือสหราชอาณาจักรตลอดศตวรรษที่ 19 ที่อาศัยมาตรการในการโจมตีท่าเรืออย่างเช่น ท่าเรือที่เมืองเบรสต์ (Brest) นั้นอยู่ในวิธีการทูตเช่นนี้ เช่นเดียวกับการปฏิบัติการของกองทัพเรือสหรัฐฯ ในเลบานอนในปี ค.ศ.1958 และการโจมตีลิเบียของกองทัพเรือสหรัฐฯ ในปี ค.ศ.1980 รูปแบบของการขยายอำนาจจากเรือสู่ฝั่งรูปแบบนี้จะได้อธิบายอย่างละเอียดต่อไปในตอนที่ 9.6

8.3 การปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบก (amphibious operations)

“เราเดินทางมาถึงในเวลาอันเลวร้าย ท้องฟ้าช่างมืดครึ้ม ไม่ใช่เวลาอันควรแก่การกระทำใหญ่”

เชกสเปียร์, *เรื่องเล่าแห่งเหมันต์*, III/3

(Shakespeare, *A Winter's tale*)

ประเภทของการปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบก

การปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบกนับเป็นวิธีการอย่างหนึ่งในการขยายอำนาจจากเรือสู่ฝั่ง การปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบกแบ่งออกเป็น 4 ประเภทด้วยกัน ดังต่อไปนี้

- *การโจมตีสะเทินน้ำสะเทินบก (amphibious assault)* จุดมุ่งหมายคือการยกพลขึ้นบกในดินแดนของศัตรู ณ ที่แห่งนั้น ส่งสมแสนยานุภาพในการสู้รบ และจัดตั้งฉากในการปฏิบัติการแห่งใหม่ ซึ่งการดำเนินการทั้งหมดนี้อาจมีส่วนเปลี่ยนแปลงแนวทางของสงครามก็เป็นได้
- *การตีโฉบฉวยสะเทินน้ำสะเทินบก (amphibious raid)* จุดมุ่งหมายก็คือการจัดตั้งค่ายทหารชั่วคราวเพื่อปฏิบัติการให้บรรลุผลในด้านยุทธวิธีก่อนจะถอนทัพตามที่ได้วางแผนมาแล้วล่วงหน้า

- การถอนตัวสะเทินน้ำสะเทินบก (*amphibious withdrawal*) ความสามารถในการสกัดกั้นการต่อสู้เป็นวิธีการที่สำคัญที่สุดในการเสริมสร้างความมั่นใจให้กับกองทัพที่อยู่บนชายฝั่ง ดังที่เราจะเห็นได้จากตอนที่ 3.5 คอร์เบตต์ยกย่องความสำเร็จในการอพยพจากกัลลิโพลี โดยชี้ให้เห็นถึงบทเรียนสำคัญ ๆ ที่ควรค่าแก่การจดจำ ยิ่งไปกว่านี้ การถอนทัพอาจนำไปสู่การเข้าแทรกแซง ณ ที่อื่นได้อีกครั้งหนึ่ง และอาจได้รับการพิจารณาว่าเป็นวิธีการในการใช้ประโยชน์จากการเคลื่อนกำลังพลอันเป็นผลมาจากการมีสมุททานุภาพ
- การลวงสะเทินน้ำสะเทินบก (*amphibious feints and demonstrations*) มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อลวงคู่ต่อสู้และเพื่อจำกัดการเคลื่อนที่ของกองกำลังฝ่ายตรงข้ามในอันที่จะเสริมสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกองกำลังของฝ่ายเราที่อยู่ยังที่อื่น ๆ

การปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบกทั้ง 4 ประเภทนี้อาจเกิดความขัดแย้งกันบ้างในระดับหนึ่ง การปฏิบัติการที่ไม่ได้จัดอยู่ในการปฏิบัติการประเภทนี้มักเรียกกันในชื่อของ “การยกพลขึ้นบกที่ปราศจากข้าศึกต่อต้านที่ชายฝั่ง (administrative landings)” เห็นได้ชัดว่าอุปสรรคของการปฏิบัติการทางบกและทางทะเลขึ้นอยู่กับรูปแบบและความต้องการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเกี่ยวเนื่องกับจุดมุ่งหมายและประสิทธิภาพของกองทัพฝ่ายตรงข้าม เหตุการณ์ยกพลขึ้นบกที่กัลลิโพลีและนอร์มันดีในปี ค.ศ. 1915 และ ค.ศ. 1944 ชี้ให้เห็นว่ามี “ระเบียบปฏิบัติ” บางประการในการขยายอำนาจจากเรือสู่ฝั่งที่จำเป็นต้องใช้ความมานะพยายามอย่างหนักเหล่านี้ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้กับการแผ่ขยายอำนาจทางทะเลในวงที่จำกัดลงมา ถึงแม้ว่า “บทเรียน” หลาก ๆ บทเรียนที่สามารถหยิบยกมาจากการยกพลขึ้นบกเหล่านี้จัดอยู่ในประเภทของบทเรียนที่พบได้จากการปฏิบัติการทางทหารใด ๆ ที่หลักการธรรมดา ๆ ในการทำสงครามนำมาปรับใช้ในบทนี้ จะเน้นย้ำเฉพาะการปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบกที่มีคุณลักษณะพิเศษทางทหารร่วมอยู่ด้วย

ในความเป็นจริงแล้ว คุณลักษณะเหล่านี้มีความสำคัญเป็นพิเศษ อีกทั้งการละเลยไม่ให้ความสำคัญกับคุณลักษณะพิเศษดังกล่าวย่อมทำให้มีอาจหลีกเลี่ยงความ

ปราศัยได้อย่างแน่นอน สิ่งนี้คือข้อสรุปของชาร์ลส์ คอลเวลล์ (Charles Callwell) ที่กล่าวไว้เกี่ยวกับความล้มเหลวในการปฏิบัติการที่กัลลิโพลี

“ไม่ปรากฏว่ามีเหตุการณ์หรือตัวอย่างใด ๆ ที่จะหยิบยกมากล่าวอ้างได้ ประเด็นดังกล่าวนี้ ยังไม่ได้มีการศึกษาอย่างลึกซึ้ง และยังไม่มีการกำหนดเป็นทฤษฎีที่ตายตัวขึ้นมา ถึงแม้จะมีข้อสรุปบางประการ หากแต่ผลงานว่าด้วยศิลปะในการทำสงครามเพียงไม่กี่ผลงานได้กล่าวถึงประเด็นนี้ และปัญหาใด ๆ ที่เกี่ยวเนื่องก็ยังไม่มีความสำคัญมากนัก ไม่ว่าจะ เป็นมุมมองจากฝ่ายที่โจมตีหรือฝ่ายตั้งรับ อย่างไรก็ตาม นายทหารทุกคนที่ให้ ความสนใจ ในการปฏิบัติการเช่นนี้ต่างเห็นพ้องกันในเรื่องหนึ่ง กล่าวคือการยกพลขึ้นบกในดินแดนของ ฝ่ายตรงข้ามนั้นนับว่าเป็นปฏิบัติการที่อันตรายและยากลำบากที่สุดของกองทัพเลยทีเดียว”

ในปี ค.ศ.1897 พันเอก เพิร์ส (Colonel Purse) ได้นำประสบการณ์จากการปฏิบัติการที่ผ่านมาเพื่อเปิดประเด็นนี้ให้เป็นที่สนใจขึ้นมาอีกครั้ง โดยการสำรวจประเด็นต่าง ๆ อย่างเช่น การบัญชาการและการควบคุม การเลือกตำแหน่งในการยกพลขึ้นบก การจัดเตรียมเสบียงอาหารให้พอเหมาะ การจัดตั้งฐานบัญชาการบนชายฝั่ง รวมถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ พันเอก เพิร์สยังได้กล่าวถึงปัญหาของการยกพลขึ้นบกบน “ดินแดนของศัตรู” แต่แม้ว่าความพยายามของพันเอก เพิร์สจะถือว่าเป็นความพยายามในยุคเริ่มแรก อย่างไรก็ตาม คำกล่าวของแอสตัน (Aston) ในปี ค.ศ.1914 กลับมีน้ำหนักและน่าเชื่อถือมากกว่าดังต่อไปนี้

“ยุทธศาสตร์ในการปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบก หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าเป็นยุทธศาสตร์แบบผสมผสานของกองเรือรบ และกองทัพที่ได้รับการพิจารณาว่าเป็นการปฏิบัติการพิเศษประเภทหนึ่งนั้นยังไม่ได้ได้รับความสนใจอย่างที่ควรจะเป็น อีกทั้งญี่ปุ่นก็ยังเป็นเพียงประเทศเดียวที่มีการทำสงครามในขอบเขตที่กว้างภายใต้สถานการณ์ของการสู้รบในยุคสมัยใหม่”

ประเด็นสำคัญหลาย ๆ ประเด็นในการปฏิบัติการรบทั้งทางบกและทางทะเล ยังคงปราศจากความกระจ่างชัด จนถึงยุคสมัยสงครามโลกครั้งที่สองเลยทีเดียว ดังจะเห็นได้จากในตอนปลาย ค.ศ.1944 ซึ่งยังปราศจากการอภิปรายในประเด็นสำคัญเหล่านี้ ทั้งนี้ ยังไม่นับว่านานาประเทศต่างก็ไม่อาจหาข้อยุติร่วมกันว่าด้วยความสมดุระหว่าง “การจู่โจม (surprise)” และ “การระวังป้องกัน (security)” ในการทำสงครามที่นอร์มัง-ดี (Normandy) ประสบการณ์ที่ผ่านมาทำให้อังกฤษให้ความสำคัญกับหลักการจู่โจม

มากกว่า ในขณะที่สหรัฐฯ จะให้ความสำคัญกับหลักการระวังป้องกัน ด้วยเหตุนี้ผลที่ได้คือการประนีประนอมหาข้อยุติที่ยังมีข้อตำหนิอยู่ดี ข้อโต้แย้งยังคงนำอังกฤษไปสู่การใช้แผนการจู่โจมฝ่ายศัตรูในการปฏิบัติการที่ฟอล์กแลนด์ในปี ค.ศ.1982 กล่าวโดยสรุปก็คือ “ระเบียบปฏิบัติ” ในการทำสงครามสะเทินน้ำสะเทินบกดูเหมือนจะเป็นผลมาจากประสบการณ์จริงในสมรภูมิมามากกว่าการวางแผนอย่างละเอียดมาก่อนหน้าว่าจะปฏิบัติการดังเช่นนั้น

ปัจจัยสำคัญที่จำเป็นต้องมีในการปฏิบัติการยกพลขึ้นบก

แสนยานุภาพทางทะเลที่เหนือกว่า

อย่างน้อยแล้ว การปฏิบัติการยกพลขึ้นบกจำเป็นต้องมีสิ่งที่คอร์เบตต์ได้อธิบายไว้ว่า “อำนาจทางทะเลที่เหนือกว่าอย่างชัดเจนมีเหตุผล” และในสิ่งที่เพิร์สเรียกว่า “แสนยานุภาพที่เหนือกว่าอย่างเห็นได้ชัด” ในพื้นที่ที่การปฏิบัติการบังเกิดขึ้น รอสคิลล์ (Roskill) กล่าวไว้อย่างชัดเจนว่า “กฎเกณฑ์ทั่วไปมีอยู่ว่าความสามารถควบคุมทางทะเลที่พอเหมาะและมีประสิทธิภาพในบริเวณชายฝั่งที่มีการยกพลขึ้นบกนั้นเป็นสิ่งจำเป็นสูงสุดต่อความสำเร็จในการปฏิบัติการประเภทนี้” ภารกิจของกองทัพเรือคือการคุ้มกันกองกำลังจากการเข้าแทรกแซงของฝ่ายศัตรูที่อยู่ในกองเรือรบหลักในยามที่กองเรือรบดังกล่าวกำลังเดินทางข้ามทะเล การคุ้มกันจะดำเนินไปได้อย่าง “สมบูรณ์แบบ (full)” หากให้ความสำคัญกับ “การป้องกัน” เป็นลำดับแรก หากไม่เป็นเช่นนั้นแล้ว การคุ้มกันดังกล่าวก็จะกลายเป็นการคุ้มกัน “ทั่ว ๆ ไป (general)” “กองเรือส่งกำลังบำรุง” จะคอยคุ้มกันกองกำลังจากการโจมตีแบบประปรายจากกองกำลังข้าศึก หน้าที่ทั้งสองหน้าที่นี้จำเป็นต้องแยกออกจากกันอย่างเด็ดขาด กองเรือรบที่ทำหน้าที่คุ้มกันจะต้องสามารถปฏิบัติการได้อย่างเป็นอิสระ เพื่อพร้อมรับมือกับสถานการณ์ใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้น ยกเว้นเพียงแต่ในกรณีที่ฝ่ายศัตรูมีกองกำลังที่แข็งแกร่งกว่าฝ่ายเรามาก

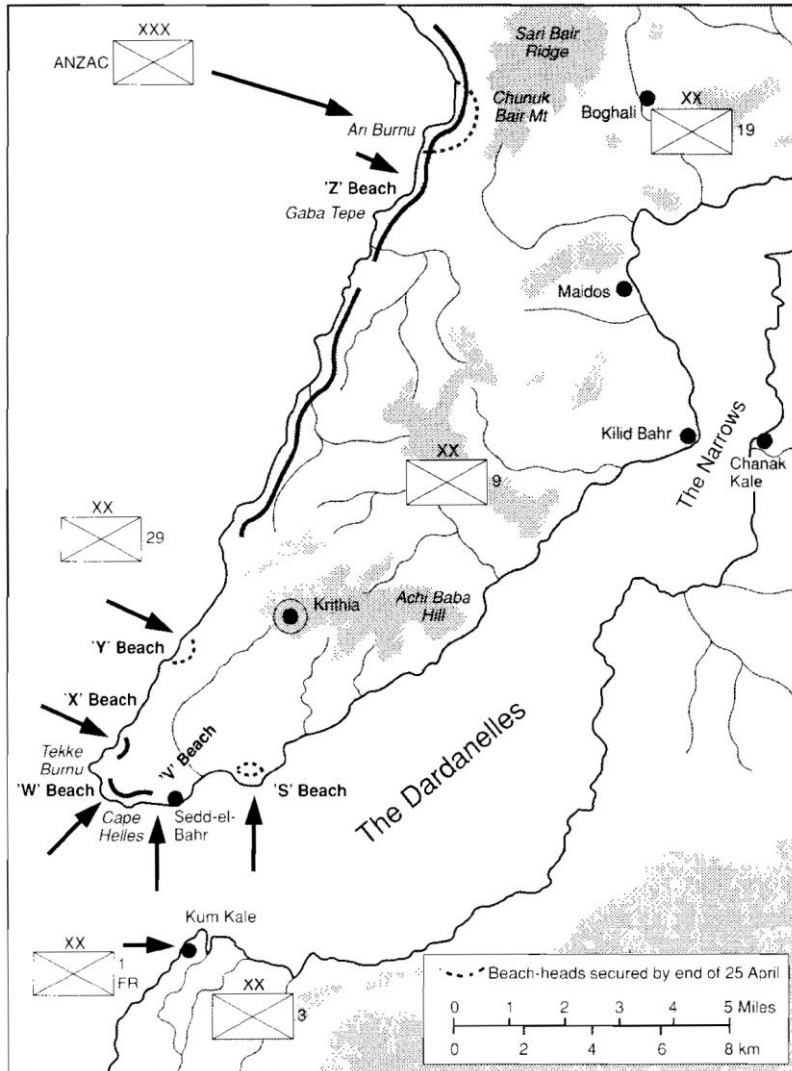
เพื่อให้มั่นใจได้ถึงความมั่นคงปลอดภัยขั้นพื้นฐาน กองทัพเรือต้องสามารถนำกองกำลังให้ยกพลขึ้นบกยังพื้นที่ปฏิบัติการที่ถูกกำหนดมาก่อนหน้า คอยช่วยเหลือกองกำลังเหล่านี้อย่างใกล้ชิดให้ขึ้นฝั่งได้อย่างปลอดภัย ช่วยเสริมความแข็งแกร่งให้กับกอง

กำลังในพื้นที่ปฏิบัติการ รวมถึงคอยสนับสนุนด้านเสบียงอาหารและกำลังเสริมตราบ จนกว่าการปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบกจะยุติลง ในบางสถานการณ์ กองทัพเรือยังมีหน้าที่ในการถอนกำลังหรือจัดวางกำลังพลทางบกเสียใหม่หากเกิดความจำเป็น

ในการปฏิบัติการที่กัลลิโพลี คอมป์ตัน แมคเคนซี (Compton Mackenzie) ซึ่งในเวลาดังกล่าวเป็นฝ่ายเสนาธิการของ พลเอก แฮมิลตัน (General Hamilton) กล่าวสรุปไว้อย่างชัดเจนว่ากำลังทางบกจำเป็นต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากกองทัพเรือในเวลาดังกล่าว ขณะที่แรงกดดันจากเรือตอร์ปิโดของตุรกี และเรือดำน้ำของเยอรมนีบีบให้กองทัพเรือจำเป็นต้องละทิ้งกองกำลังที่อยู่บนบกไปชั่วคราวขณะหนึ่ง

“ข้าพเจ้าสังเกตเห็นการหลบหนีตลอดเหตุการณ์ ไม่ว่าจะเป็นการหลบหนีของเรือรบหรือเรือส่งกำลังบำรุง เรืออากาศเมมมอน (Agamemnon) เล่นนำหน้ากองเรือทั้งหมด คำคินนั้น อากาศช่างมืดครึ้ม ท้องฟ้าเต็มไปด้วยควันดำของกองเรือรบ ภาพดูน่าสะพรึงกลัวราวกับภาพของสุนัขที่วิ่งเตลิดหนีไปด้วยความหวาดผวา ความรู้สึกของการสละทิ้งบังเกิดขึ้นอย่างฉับพลัน ทุกสิ่งทุกอย่างบนชายหาดต่างสงบนิ่ง ราวกับว่ามนุษย์ทุกคนต่างพากันจ้องมองด้วยความตกตะลึงในความว่างเปล่าของทะเลอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน และจากนั้นต่างก็พากันหันไปมองสหายที่นั่งอยู่ข้าง ๆ ด้วยสายตาที่เต็มไปด้วยคำถามถึงอนาคตของพวกเขา ที่แห่งนั้น แน่แน่นอนว่ากองทัพเรือแห่งสหราชอาณาจักรไม่เคยปฏิบัติการใด ๆ ที่ปราศจากศีลธรรมเช่นนี้มาก่อนเลยในประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา”

เนื่องจากกองกำลังบนฝั่งไม่สามารถที่จะเคลื่อนทัพออกไปจากบริเวณหัวหาดที่ยึดอยู่ได้ การปฏิบัติการที่กัลลิโพลีจึงถือได้ว่าเป็นการปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบก ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุด อีกทั้งกองทัพเรือจำเป็นต้องคอยให้ความช่วยเหลือและเสียงอันตรายไม่เพียงแค่มีกี่วันเท่านั้น แต่ยาวนานเป็นเดือนจนกระทั่งการปฏิบัติการยุติลง และในท้ายที่สุดก็จำเป็นต้องอพยพกองกำลังทางบกออกไป อันนับว่าเป็นการปฏิบัติการที่ชาญฉลาดที่สุดในสมัยสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง

ภาพ 8.2 การยกพลขึ้นบกที่กัลลีโพลี เมื่อวันที่ 25 เมษายน ค.ศ.1915

การปฏิบัติการทั้งหมดนี้จำเป็นต้องอาศัยการควบคุมในทะเลที่มีมากพอ ในปี ค.ศ.1944 ความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการโจมตีทางทะเลของกองเรือรบใหญ่ที่ในเรือ เต็มไปด้วยทหารและกำลังเดินทางข้ามช่องแคบอังกฤษ (English Channel) แสดงถึงความระมัดระวังเป็นอย่างยิ่งต่อการควบคุมทะเลตลอดการปฏิบัติการที่นอร์มันดี ในเหตุการณ์ดังกล่าวนี้ การควบคุมทะเลนั้นยิ่งใหญ่มากเสียจนกระทั่งว่าสภาพภูมิอากาศได้

สร้างความเสียหายครั้งใหญ่และกลายเป็นอุปสรรคที่สำคัญมากยิ่งขึ้นกว่าความเสียหายอันเป็นผลมาจากกองทัพอากาศหรือกองทัพเรือของเยอรมนีเสียด้วยซ้ำไป

ขนาดของกองเรือรบที่รวมกำลังร่วมกันในการยกพลขึ้นบกที่นอร์ม็องดีนั้นสร้างความประหลาดใจให้แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นจำนวนมากในเหตุการณ์นี้ ทั้งยังเป็นเครื่องเตือนใจอย่างดีถึงข้อเท็จจริงที่ว่าปัจจัยสำคัญของการมีสมุททานุภาพที่เหนือกว่าก็คือการมีทรัพยากรที่จำเป็นในการขนส่งและลำเลียง (ไม่ว่าทรัพยากรดังกล่าวนั้นจะหมายถึงฝีมือในการปฏิบัติการทั้งทางบกและทางทะเล เรือที่ได้มาจากการทำการค้า หรืออุปกรณ์อำนวยความสะดวกในยามยกพลขึ้นบก) เพื่อช่วยให้ไพร่พลและเสบียงอาหารรวมถึงอาวุธยุทโธปกรณ์ต่าง ๆ ขึ้นไปบนฝั่งได้เป็นผลสำเร็จในจำนวนที่เป็นที่ต้องการ

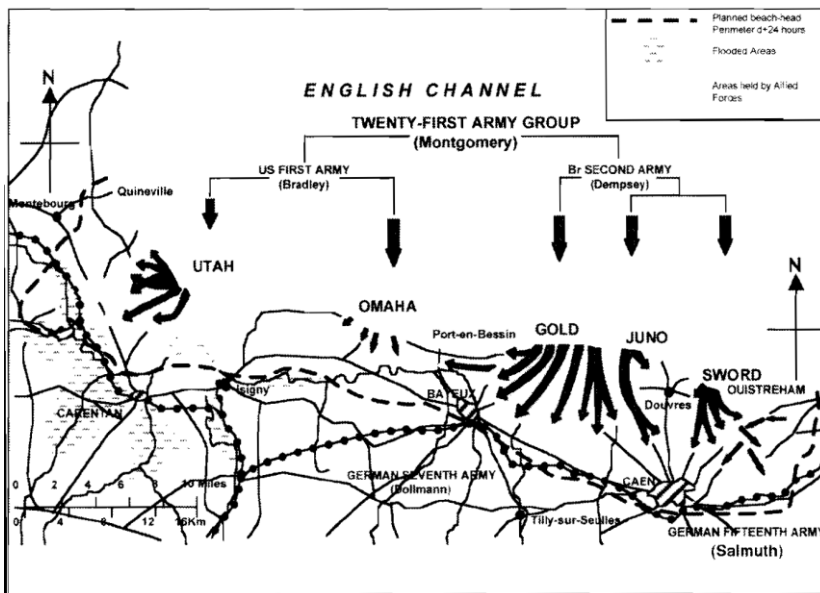
ความเชี่ยวชาญพิเศษและการฝึกฝนมาเป็นอย่างดี

การฝึกฝนในระดับสูงและการเตรียมการมาเป็นอย่างดีเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในภารกิจเคลื่อนย้ายกองกำลังยกพลขึ้นบก ให้ความช่วยเหลือใด ๆ ที่กองกำลังต้องการ และคอยจัดเตรียมและส่งเสบียงอาหารรวมถึงอาวุธยุทโธปกรณ์มิให้ขาด บทเรียนที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่าความเชี่ยวชาญและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อภารกิจที่สำคัญและพิเศษ เช่นนี้ต่างก็ไม่สามารถจัดเตรียมได้โดยง่าย แน่แน่นอนว่าการปฏิบัติการของกองทัพก็เช่นเดียวกัน การไตร่ตรองและวางแผนอย่างรอบคอบเป็นสิ่งสำคัญเหนือสิ่งอื่นใดดังจะเห็นได้จากที่ริชมอนด์ (Richmond) กล่าวไว้ว่า

“เนื่องจากการเดินทัพเป็นเรื่องที่จำเป็นต้องอาศัยการคิดไตร่ตรองล่วงหน้ามาเป็นอย่างดี การเดินทัพจึงมักจะประสบความสำเร็จเนื่องจากปราศจากวิธีการที่จำเป็นต่าง ๆ ไม่ว่าจะ เป็นเรือที่ทำหน้าที่โจมตีอย่างรวดเร็วและคอยให้ความช่วยเหลือในการยกพลขึ้นบก จำนวนเรือที่มากพอในการลำเลียงไพร่พล เรือที่ออกแบบมาอย่างถูกต้องเหมาะสมในการลำเลียงพลขึ้นบก แผนที่ของท้องถิ่นนั้น ๆ รวมถึงความรู้ในด้านสภาพภูมิอากาศ”

“การยกพลขึ้นบก” ได้เป็นผลสำเร็จนั้นขึ้นอยู่กับความรู้ที่เที่ยงตรงและกว้างขวางว่าด้วยสภาพของชายฝั่งในแถบนั้น การยกพลขึ้นบกที่นอร์ม็องดีเป็นผลมาจากการสำรวจแนวชายฝั่งบริเวณดังกล่าวที่ดำเนินไปด้วยความยากลำบากและเต็มไปด้วยอันตราย ถึงแม้ว่าจะมีการศึกษามาเป็นอย่างดีแล้วก็ตาม ความยากลำบากในการนำทาง

กระแสน้ำที่เชี่ยวกรากที่ไม่มีผู้ใดคาดคิดมาก่อน รวมถึงน้ำทะเลที่หนุนสูงอย่างที่มีอาจคาดเดาได้นั้นก่อให้เกิดอุปสรรคนานัปการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริเวณใกล้ ๆ กับชายหาด “โอมาฮา (Omaha)” หน่วยรบพิเศษของสหรัฐฯ (US Rangers) ที่มุ่งหน้าไปปะทะกับกองร้อยทหารปืนใหญ่ของเยอรมนีที่ปวง ดู ฮ็อก (Point du Hoc) ถูกนำไปยังแหลมแห่งหนึ่งที่เกิดไปจากตำแหน่งที่กำหนดไว้ กองพลทหารที่ 1 และ 9 ที่เดินทัพนำหน้าต่างเดินปะปนไปมาทำให้การโจมตีมีอาจเกิดขึ้นได้ รถถังรุ่นดูเพล็กซ์ ไดรฟ์ (Duplex Drive) ที่พยายามเคลื่อนที่ไปยังโบสถ์ซึ่งเป็นจุดนัดพบกลับต้องเผชิญกับคลื่นในทะเลที่สูงมากจนทำให้เกือบจมน และในที่สุดเมื่อยกพลขึ้นบกได้เป็นผลสำเร็จก็ปราศจากกองทหารราบที่จะนำไปใช้เป็นกำลังเสริม

ภาพ 8.3 การยกพลขึ้นบกที่นอร์ม็องดี ค.ศ.1944

ในการปฏิบัติการที่นอร์ม็องดี กองกำลังที่ยกพลขึ้นบกได้ผ่านการฝึกฝนเป็นพิเศษมานานหลายเดือน หรือบางที่อาจนานนับปี และการฝึกฝนดังกล่าวนี้โดยทั่วไปแล้วนับว่าได้ผลดีมากทีเดียว ในทางกลับกัน การยกพลขึ้นบกที่กอลลีโพลีในวันที่ 25 เมษายน ค.ศ.1915 ได้ใช้เวลาสั้น ๆ ในการตัดสินใจดำเนินการ ภายหลังจากปฏิบัติการล้มเหลวของกองทัพเรือที่ไม่อาจเดินทางผ่านช่องแคบได้สำเร็จในวันที่ 18 มีนาคม ทุกสิ่งทุกอย่าง

ถูกคิดขึ้นมาในนาที่สุดท้าย และมีเพียงไม่กี่คนเท่านั้นที่จะเล็งเห็นถึงปัญหาที่พวกเขาจำเป็นต้องเผชิญในการเตรียมตัวยกพลขึ้นบกในดินแดนของศัตรูเช่นนั้นเลย “นับเป็นการปฏิบัติการที่เสี่ยงอันตรายและยากลำบากมากที่สุดที่กองทัพเคยประสบมาเลยทีเดียวน” ในสถานการณ์เช่นนั้น เป็นที่น่าประหลาดใจยิ่งที่กองกำลังยกพลขึ้นบกปฏิบัติการได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นเดียวกับการปฏิบัติการเมื่อวันที่ 25 เมษายน ประสบการณ์ที่ผ่านมาเป็นบทเรียนได้อย่างดี ทำให้กองทัพเรือไม่ต้องเผชิญกับความยุ่งยากมากนักในการยกพลขึ้นบกที่อ่าวซัฟลา (Suvla Bay) ที่เกิดขึ้นตามมาในวันที่ 6 สิงหาคม ค.ศ.1915

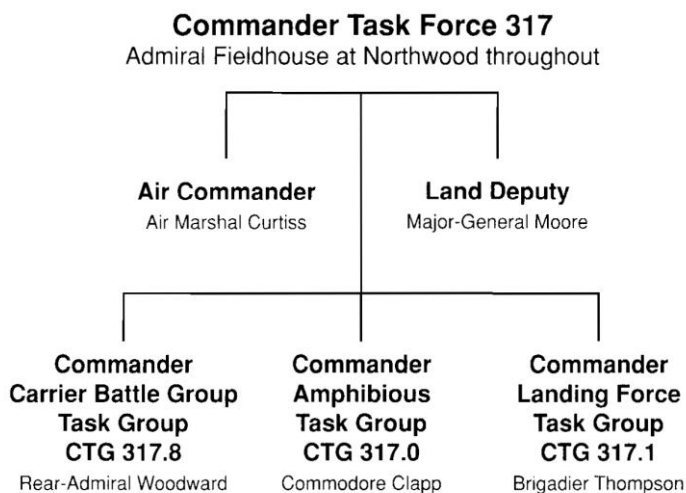
ความยากลำบากต่าง ๆ ในการยกพลขึ้นมายังชายฝั่งอาจทำให้นักวางแผนและกองกำลังยกพลขึ้นบกต้องหมกมุ่นอยู่กับอุปสรรคที่กำลังจะเผชิญจนหลงลืมภารกิจในการฝ่าวงล้อมของกองกำลังฝ่ายศัตรูไปให้ได้ รวมถึงการพัฒนาในด้านต่าง ๆ อันจะนำไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งโดยปกติแล้วเป็นประเด็นที่แท้จริงของการปฏิบัติการ

การปฏิบัติการร่วมระหว่างเหล่าทัพ

เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่การยกพลขึ้นบกจะต้องเป็นอิสระจาก “ความขัดแย้งรูปแบบใด ๆ” คอร์เบตต์ชี้ให้เห็นว่ากองทัพเรือและกองทัพบกจะต้องปฏิบัติการเสมือน “สมองมนุษย์ที่มีสองซีก” แต่ละซีกต่างก็มีหน้าที่ของตน มีธรรมชาติและหลักเกณฑ์เป็นของตนเอง แต่ไม่ว่าอย่างไรก็ตาม สมองทั้งสองซีกนั้นก็ไม้อาจแยกออกจากกันได้อย่างเด็ดขาด สมองทั้งสองซีกจะไม่เคลื่อนไหว ยกเว้นเสียแต่มีสิ่งเร้าร่วมกันและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เหนือสิ่งอื่นใดก็คือ “เป้าหมายทางการรบจะต้องชัดเจนในความคิดของทั้งฝ่ายผู้สั่งการและผู้บัญชาการในการปฏิบัติการ” ในการปฏิบัติการที่กาลิโพลีสัมพันธภาพระหว่างผู้บัญชาการรบทางบกและทางเรือเป็นไปอย่างราบรื่นมาก แต่พวกเขากลับไม่ค่อยได้ปรึกษาหารือกัน และมักจะปฏิบัติการส่วนใหญ่ภายในพื้นที่ที่ได้รับมอบหมาย ทั้งสองฝ่ายต่างก็ไม่พอใจที่จะถูกมองว่าเข้าไป “ก้าวถ่าง” ในการปฏิบัติการของอีกฝ่ายหนึ่ง การกระทำเช่นนี้ส่งผลให้ขาดความชัดเจนในจุดมุ่งหมายของการปฏิบัติการ รวมถึงการปฏิบัติการยุทธวิธี และแน่นอนว่าช่วงเริ่มต้นการปฏิบัติการจะปราศจากความกระฉ่างชัดว่าการปฏิบัติการควรเป็นการปฏิบัติการทางเรือ โดยมี

กองทัพบกคอยให้ความช่วยเหลือ หรือควรจะเป็นการปฏิบัติการยกพลขึ้นบกอย่างแท้จริง

หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่การปฏิบัติการต่าง ๆ ย่อมมีเป้าหมายและกระบวนการที่ถูกกำหนดมาแล้วในทุกระดับของการทำสงคราม กองทัพบกต้องการได้รับความช่วยเหลือในระดับสูงสุดเท่าที่จะเป็นไปได้ อีกทั้งความช่วยเหลือดังกล่าวจะต้องเป็นความช่วยเหลือที่คงทนถาวร ความต้องการเช่นนี้ในบางคราวก็ขัดกับความต้องการของกองทัพเรือในการปราบปรามกองกำลังทางเรือของฝ่ายศัตรูในทุกกระดับ การถอนทัพที่กัลลิโพลีในวันที่ 28 พฤษภาคม เป็นผลมาจากการตระหนักถึงความอ่อนแอในระดับยุทธวิธีของเรือรบขนาดใหญ่ที่ความอยู่รอดของเรือเหล่านี้มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในการปฏิบัติการ แต่ดูเหมือนการละทิ้งไพร่พลที่อยู่บนชายฝั่ง เรือที่อังกฤษเลือกใช้ในการปฏิบัติการที่กัลลิโพลีเหมาะสมกับการสู้รบในทะเลมากกว่าจะใช้จัดการกับฐานที่มั่นของตุรกีที่อยู่บนฝั่ง อุปสรรคในการติดต่อสื่อสารที่เกิดขึ้นที่นอร์มันดีนำไปสู่ปัญหาความร่วมมือในการปฏิบัติการร่วมกัน (ตัวอย่างเช่น การเตรียมการให้ความช่วยเหลือไพร่พลบนฝั่งด้วยการระดมยิงปืนใหญ่จากเรือสู่เป้าหมายบนฝั่ง) อย่างไรก็ตาม ในความเป็นจริงแล้ว การปฏิบัติการมีการประสานความร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพมากทีเดียว

ภาพ 8.4 แผนผังการบัญชาการรบที่ฟอล์กแลนด์ ในปี ค.ศ.1982

คอร์เบตต์ค่อนข้างภาคภูมิใจกับข้อเท็จจริงที่ว่า การปฏิบัติการทั้งทางอากาศและทางบกที่กัลลิโพลีได้ดำเนินการอยู่ในระเบียบและโครงสร้างที่กำหนดไว้เป็นอย่างดี หากพิจารณาตามหลักการแล้ว กองทัพอังกฤษตระหนักดีถึงความได้เปรียบของการบัญชาการรบในสมรภูมিরบแต่เพียงผู้เดียว แต่ด้วยเหตุผลหลายประการด้วยกัน (รวมถึงการไม่เล็งเห็นถึงความสำคัญของการทำสงครามในระดับปฏิบัติการ) อังกฤษกลับไม่ได้ปฏิบัติตามหลักการเช่นนั้น ทรราชจนกระทั่งการปฏิบัติการที่พอลกแลนด์ในปี ค.ศ.1982 ได้สิ้นสุดลง ปัญหาการประสานความร่วมมือเป็นเหตุผลอีกประการหนึ่งของหายนะที่อ่าวบลัฟ (Bluff Cove) ทั้งยังมีส่วนในการนำการปฏิบัติการแบบรวมกำลังร่วมกันมาใช้ในเวลาต่อมา ประเทศต่าง ๆ ได้นำวิธีการเช่นนี้มาใช้เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ด้วยเช่นกัน

การจู่โจมและการดำเนินกลยุทธ์

การจู่โจมและความรวดเร็วในการปฏิบัติการเป็นปัจจัยที่สำคัญมากด้วยเช่นกัน เนื่องจากฝ่ายโจมตีย่อมมีโอกาสเสี่ยงอันตรายหากศัตรูล่วงรู้ว่าฝ่ายโจมตีมีจุดมุ่งหมายที่จะยกพลขึ้นบก และสามารถเร่งหากำลังพลมาเสริมได้อย่างทันที่กว่าที่กำลังทหารที่เดินทางขึ้นบกจะสามารถรวมกำลังร่วมกันเป็นปีกแผ่นได้ ในการปฏิบัติการที่กัลลิโพลี กองทัพเรือมีส่วนช่วยด้วยการนำทางกำลังพลไปยังตอนเหนือของพื้นที่สะเทินน้ำสะเทินบก ทั้งยังช่วยให้การยกพลขึ้นบกชั่วคราวในทางตอนใต้ดำเนินไปได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น “การระวังป้องกัน” ของการปฏิบัติการทั้งหมดหมายความว่า การจู่โจมไม่อาจเป็นไปได้ แต่อย่างน้อยก็ยังเป็นไปได้ในแง่ยุทธวิธี (ซึ่งหมายถึงการล่วงรู้ว่าชายหาดใดและ ณ เวลาใด) ซึ่งในความเป็นจริงแล้วได้ประสบผลสำเร็จถึง 4 ครั้งด้วยกัน กล่าวคือการยกพลขึ้นบกเมื่อวันที่ 25 เมษายน การปฏิบัติการที่ติดตามมา ณ อ่าวซัฟลาในวันที่ 6 สิงหาคม และการถอนทัพสองครั้งในเดือนธันวาคม ค.ศ.1915 และเดือนมกราคม ค.ศ.1916 การจู่โจมในเชิงปฏิบัติการนั้นยังได้ผลดีเกินคาดที่นอร์ม็องดี เป็นเวลาหลายสัปดาห์หลังการยกพลขึ้นบก กองทัพเยอรมันคิดว่า การยกพลขึ้นบกครั้งสำคัญ ๆ จะติดตามมาในภายหลังในบริเวณปาส์-เดอ-กาเลสส์ (Pas-de-Calais) และเก็บรักษากองกำลังสำรองเอาไว้ใช้ในยามถึงคราวจำเป็น

ทะเลยังมีส่วนช่วยให้กองกำลังที่ยกพลขึ้นบกสามารถหลีกเลี่ยงตำแหน่งอันตรายต่าง ๆ ด้วยการช่วยให้กองกำลังสามารถขึ้นฝั่งได้ในสถานที่ที่ไม่คาดคิดมาก่อน และด้วยการใช้ความได้เปรียบจากการโยกย้ายตำแหน่งที่ตั้งที่ได้อธิบายมาแล้วข้างต้น การปฏิบัติการดังกล่าวนี้เป็นผลสำเร็จทั้งที่กัลลิโพลีและนอร์มันดี หรือในกรณีที่มีการประเมินอุปสรรคที่อาจเกิดจากสภาพภูมิศาสตร์ต่ำจนเกินไป

ความได้เปรียบทางทหารและเทคโนโลยีที่สามารถทดแทนได้

เนื่องจากฝ่ายตั้งรับไม่ได้เดินทางมาจากทางทะเล ทั้งยังมีเวลาที่จะเตรียมการรับมือโดยไม่จำเป็นต้องเคลื่อนทัพ พวกเขาจึงมีความได้เปรียบเหนือฝ่ายที่ยกพลขึ้นบกอยู่แล้วโดยไม่ต้องสงสัย ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้เอง หลายฝ่ายต่างได้ข้อสรุปก่อนสงครามโลกครั้งที่หนึ่งจะปะทุขึ้นมาว่า ทุ่นระเบิด ปืนกล เครื่องยนต์สันดาปภายในและการติดต่อสื่อสารทางบกที่พัฒนาขึ้นมาช่วยย่นระยะเวลาให้การปฏิบัติการยกพลขึ้นบกบนดินแดนของศัตรูเป็นเรื่องที่ยากลำบากมากขึ้นกว่าเดิม ฝ่ายตั้งรับจะสามารถตอบโต้การจู่โจมจากการยกพลขึ้นบกได้รวดเร็วยิ่งขึ้น และมีประสิทธิภาพมากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับ การตอบโต้ของกำลังรบยกพลขึ้นบก ประวัติศาสตร์ของการปฏิบัติการที่กัลลิโพลีชี้ให้เห็นถึงประเด็นที่สำคัญประเด็นหนึ่ง “ขณะที่ไพร่พลที่มีอาจตั้งรับได้ต่างหนีออกจากเรือ ดันรนเดินผ่านน้ำทะเลที่ลึกถึงระดับเอว พวกเขาจะถูกยิงได้โดยง่ายเหมือนกับขวิดที่วางไว้เป็นเป้าให้ยิงที่งานวัดเลยทีเดียว” ความจริงเช่นนี้เห็นได้ชัดจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่ชายหาด V และ W ในยามที่ฝ่ายตั้งรับของตุรกีที่มีจำนวนเพียงน้อยนิดสามารถสร้างความเสียหายให้กับอังกฤษได้อย่างน่าประหลาดใจในยามที่พวกเขายกพลขึ้นบก และความจริงเช่นเดียวกันนี้ก็ยิ่งเห็นได้จากการโจมตีสองครั้งแรกที่โอมาฮาอีกด้วย

สิ่งสำคัญในการใช้ความได้เปรียบจากเทคโนโลยีทางทหารในอันที่จะทำให้โอกาสระหว่างฝ่ายโจมตีและฝ่ายตั้งรับมีทัดเทียมกันนั้นเป็นที่ตระหนักเป็นอย่างดี แต่ที่กัลลิโพลี ความพยายามหลายครั้งหลายคราในอันที่จะทำเช่นนั้นกลับไม่สัมฤทธิ์ผล ตัวอย่างเช่น “แผนการลุ่มแม่น้ำไคลด์ (The River Clyde)” เป็นแผนการที่มีเป้าหมายในการเปลี่ยนเรือสินค้าให้กลายเป็นเรือโจมตีที่ใช้ปฏิบัติการได้ทั้งบนบกและในทะเล โดยมีประตู่ที่หัวเรือ เกราะป้องกันและปืนที่ประกายไฟพุ่งออกจากปากลำกล้อง หากแต่ที่ชายหาด V

แผนการเช่นนี้ใช้กับการปฏิบัติการที่โอบมาฮาด้วยเช่นกัน ซึ่งวิธีแก้ปัญหาดังกล่าวกลับไม่อาจใช้การได้เป็นผลสำเร็จ (การโจมตีอย่างรวดเร็วทางอากาศและทางทะเล รถถังสะเทินน้ำสะเทินบก รุ่นดูเพล็กซ์ ไดรฟ์ รวมถึงทหารช่างที่คอยช่วยเหลือขนย้ายสิ่งกีดขวางอันเป็นอุปสรรคต่าง ๆ) รถถังคันแรกเกิดความผิดพลาด คันที่สองจมและไฟรพลในรถถังคันที่สามถูกฆ่าตายเป็นจำนวนมาก เป็นเรื่องที่โชคดียิ่งนักสำหรับฝ่ายพันธมิตรที่เทคโนโลยีทางทหารที่มาซดเซย (ตัวอย่างเช่น รถถังรุ่นโฮบาร์ต ฟันนิส (Hobart Funnies) ซึ่งก็คือรถถังรุ่นพิเศษจำนวนมากที่ใช้ทำลายทุ่นระเบิดและฐานที่มั่น เป็นต้น) พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่าประสิทธิภาพในการปฏิบัติการที่ชายหาดนอร์มั่งดี อย่างไรก็ตาม ในการยกพลขึ้นบกที่นอร์มั่งดีทุกครั้ง การโจมตีทางอากาศและทางทะเลในระยะเริ่มแรกกลับพิสูจน์ให้เห็นว่ามีประสิทธิภาพน้อยกว่าที่คาดหวังเอาไว้

แม้กระนั้นก็ดี บ่อยครั้งที่เทคโนโลยีของกองทัพสามารถรับมือกับอุปสรรคต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในยามยกพลขึ้นบก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อนำมาใช้ผสมผสานกับแผนการโจมตีและการโยกย้ายกำลังพลที่ได้ระบุนมาแล้วข้างต้น ในบรรดาอุปสรรคนานัปการ แสตนยานุภาพทางอากาศที่ใช้ทะเลเป็นศูนย์กลางนั้นได้พิสูจน์แล้วว่าเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างความได้เปรียบ ดังที่พลเรือเอก นิมิตซ์ (Admiral Nimitz) ได้กล่าวไว้ว่า

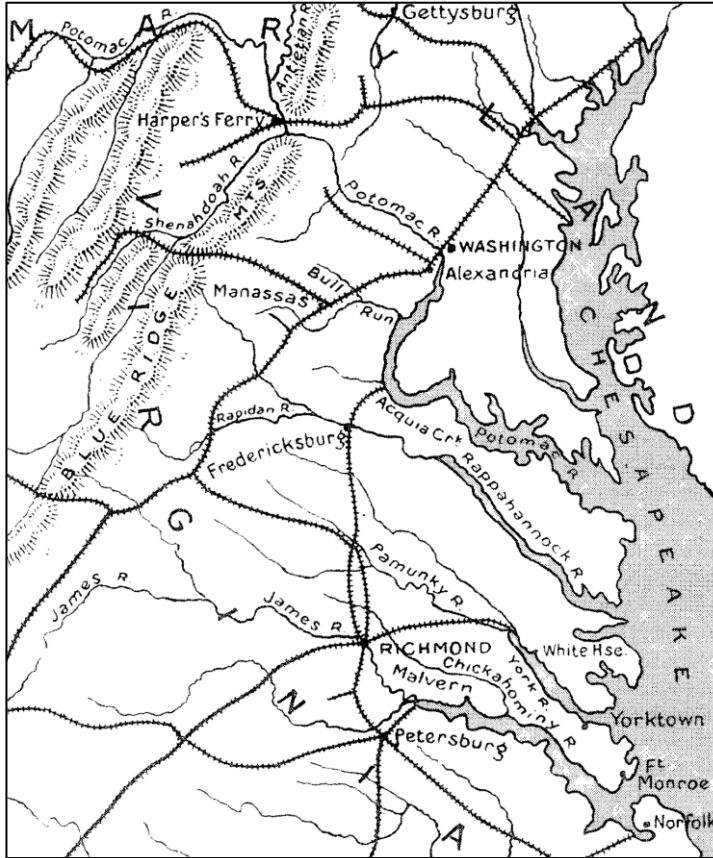
“วิวัฒนาการของการบินกองทัพเรือระหว่างสมัยสงครามโลกครั้งที่หนึ่งและสองช่วยให้กองกำลังทางเรือมีอาวุธโจมตีที่มีความคล่องตัว มีรัศมีและแสตนยานุภาพในการโจมตีเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก อาวุธที่มีอานุภาพร้ายแรงเช่นนี้มีส่วนช่วยเราในการโจมตีในมหาสมุทรแปซิฟิก ประการแรก อาวุธเหล่านี้ทำลายฝ่ายตรงข้ามที่อยู่ในทะเลไปจนหมดสิ้น และในเวลาต่อมา ยังกลายมาเป็นอาวุธที่ใช้ในการบุกยึดครองเกาะกวม (Guam) ไซปัน (Saipan) และอิโวจิมา (Iwo Jima) ในระยะเริ่มแรกของการปฏิบัติการทั้งหมดนี้ การใช้กองกำลังทั้งทางอากาศและทางทะเลชี้ให้เห็นถึงประสิทธิภาพของกองทัพเรือในการผนึกความแข็งแกร่งของฝูงบินในตำแหน่งและจำนวนที่ต้องการเพื่อปราบปรามฝ่ายตั้งรับ ณ ตำแหน่งที่เผชิญหน้ากัน การปฏิบัติการเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของฝูงบินที่บินคุ้มกันกองเรือเพื่อใช้ประโยชน์จากหลักการในการเคลื่อนทัพและการรวมกำลังในระดับที่ไม่มีกองกำลังใดเคยทำได้มาก่อน”

อย่างไรก็ตาม ข้อสงสัยในประเด็นว่าเทคโนโลยีสะเทินน้ำสะเทินบกสามารถรับมือกับแสนยานุภาพที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ของฝ่ายตั้งรับจึงมีอยู่ต่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการคิดค้นอาวุธนิวเคลียร์ขึ้นมาเป็นครั้งแรก ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่สองได้ยุติลง มีคนบางกลุ่มที่ปรารถนาจะทำลายล้างหน่วยบัญชาการนาวิกโยธินบนหลักการพื้นฐานที่ว่าระเบิดนิวเคลียร์เพียงไม่กี่ลูกสามารถทำลายล้างกองกำลังในขณะเตรียมจัดกระบวนทัพกำลังยกพลขึ้นบกและยกพลขึ้นบกเป็นที่เรียบร้อยแล้ว “เนื่องจากศัตรูครอบครองระเบิดนิวเคลียร์ ข้าพเจ้าก็มองไม่เห็นหนทางที่เราจะยกพลขึ้นบกได้ดังเช่นที่เคยปฏิบัติมาก่อนที่นอร์มันดีหรือโอกินาวา (Okinawa)” แม้การยกพลขึ้นบกที่อินชอน (Inchon) ในปี ค.ศ.1950 จะประสบผลสำเร็จก็ตาม หากแต่การรวมกำลังเรือรบและกำลังพลจำนวนมากก็ยังได้รับการพิจารณาว่าเป็นการเสี่ยงอันตรายยิ่งนักสำหรับการปฏิบัติการต่อต้านอาวุธนิวเคลียร์หรือพันธมิตรของพวกเขา การใช้อาวุธนำวิถี รวมถึงกองทัพที่นับวันจะเคลื่อนทัพได้อย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้นนั้นยิ่งทำให้ปัญหาทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุผลเช่นนี้เอง จึงได้เกิดแนวโน้มที่จะหันมาให้ความสำคัญกับการยกพลขึ้นบกโดยปราศจากการต่อต้านจากฝ่ายตรงข้ามหรือการยกพลขึ้นบกในที่เหมาะสมแห่งหนึ่ง แล้วรวมพลไปเข้าตีเป้าหมายโดยปราศจากการต้านทานของศัตรูที่ชายฝั่ง (administrative landing)

กองทัพเรือของประเทศใหญ่ ๆ ในยุคสงครามเย็นยังคงเชื่อว่าเป็นไปได้ที่จะปฏิบัติการยกพลขึ้นบกในดินแดนของศัตรู อย่างน้อยก็ในเวลาที่คุณค่าในทางยุทธศาสตร์คุ้มค่ากับการทรัพยากรที่ต้องเสียไป พลเรือเอก เค. เอ. สตาลโบ (Admiral K. A. Stalbo) นักยุทธวิธีในการทำสงครามที่มีชื่อเสียงมากของกองทัพเรือโซเวียตได้กล่าวไว้เมื่อปี ค.ศ.1970 ดังต่อไปนี้

“เราต้องเข้าใจเหตุผลพื้นฐานที่บีบให้ฝ่ายที่ทำสงครามกันอยู่นั้นหันไปใช้การโจมตีสะเทินน้ำสะเทินบก (ในสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง) ที่ไม่เพียงแต่รักษาไว้ซึ่งสภาพการณ์ของยุคสมัยใหม่ แต่ยังได้รับการพัฒนาขึ้นมาเป็นอันมาก ด้วยเหตุนี้เอง การโจมตีสะเทินน้ำสะเทินบกจึงยังคงมีความสำคัญอยู่เหมือนเดิม”

หน่วยบัญชาการนาวิกโยธินของสหรัฐฯ มีความเชื่อมั่นเช่นเดียวกันนี้ และในตอนปลาย ค.ศ.1980 แนวคิดว่าด้วย “การปฏิบัติการจากเรือสู่มฝั่ง (Operation manœuvre from the sea)” ก็ได้ถูกคิดค้นขึ้นมา

ภาพ 8.5 สงครามคาบสมุทร : ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ (ที่มา : คอลเวลล์ 1996)

8.4 การปฏิบัติการจากเรือสู่มฝั่ง

(operation manœuvre from the sea/OMFTS)

แนวคิดว่าด้วยการปฏิบัติการจากเรือสู่มฝั่งรวมถึงการประยุกต์ใช้แนวคิดดังกล่าวกับการยกพลขึ้นบกที่อินซอนในสมัยสงครามเกาหลีได้มีการกล่าวถึงไว้ในตอนที่ 3.7 ในการพัฒนาแนวคิดว่าด้วยการปฏิบัติการจากเรือสู่มฝั่ง หน่วยบัญชาการนาวิกโยธินของสหรัฐฯ ได้นำมาประยุกต์ใช้ช่วงสงครามกลางเมืองในสงครามคาบสมุทร (Peninsula

Campaign) ปี ค.ศ.1862 ทั้งยังนำบทเรียนที่ได้มาปรับใช้กับการปฏิบัติการในช่วงทศวรรษที่ 1990 อีกด้วย

ในปี ค.ศ.1862 กองกำลังหลักของทั้งสองฝ่ายต่างรวมกำลังอยู่ที่พื้นที่แคบ ๆ ที่อยู่ระหว่างกรุงวอชิงตัน (เมืองหลวงของประเทศ) กับริชมอนด์ (เมืองหลวงของรัฐเวอร์จิเนียและสมาพันธ์) ในทางตอนเหนือ พลเอก จอร์จ บี. แมคเคลแลน (General George B. McClellan) นายพลหนุ่มผู้มากความสามารถในประวัติศาสตร์ของกองทัพสหรัฐฯ ได้เกิดความคิดอันเฉียบแหลมขึ้นมาความคิดหนึ่ง ความคิดที่ว่านั่นก็คือแทนที่จะโจมตีกองกำลังของสมาพันธ์จากทางด้านหน้า (ซึ่งมักมีความเชื่อผิด ๆ กันว่ากองกำลังนี้มีความแข็งแกร่งมากกว่ากองกำลังของเขาอยู่มาก) เหตุใดจึงไม่ใช่ สมุหนายกภาพที่ฝ่ายเหนือมีอยู่จัดการกวาดล้างกองทัพฝ่ายใต้แล้วโจมตีริชมอนด์โดยตรงเลย แนวความคิดคือ “ปล่อยให้ศัตรูอยู่ในพื้นที่ที่พวกเขาอยู่ในเวลานั้น และต่อสู้กับพวกเขาในที่ ๆ พวกเขามีได้คอยตั้งรับอยู่” กองทัพฝ่ายใต้ก็ควรจะเป็นฝ่ายได้เปรียบและสู้รบบนเงื่อนไขที่ดีกว่า “ข้าพเจ้ากำลังคิดถึงแผนการอีกแผนการหนึ่งที่ข้าพเจ้าไม่คิดว่าศัตรูจะสามารถคาดเดาได้ล่วงหน้า” พลเอก แมคเคลแลนยังคิดต่อไปว่าการโจมตีริชมอนด์เป็นวิธีที่ดีที่สุดในการปกป้องวอชิงตัน

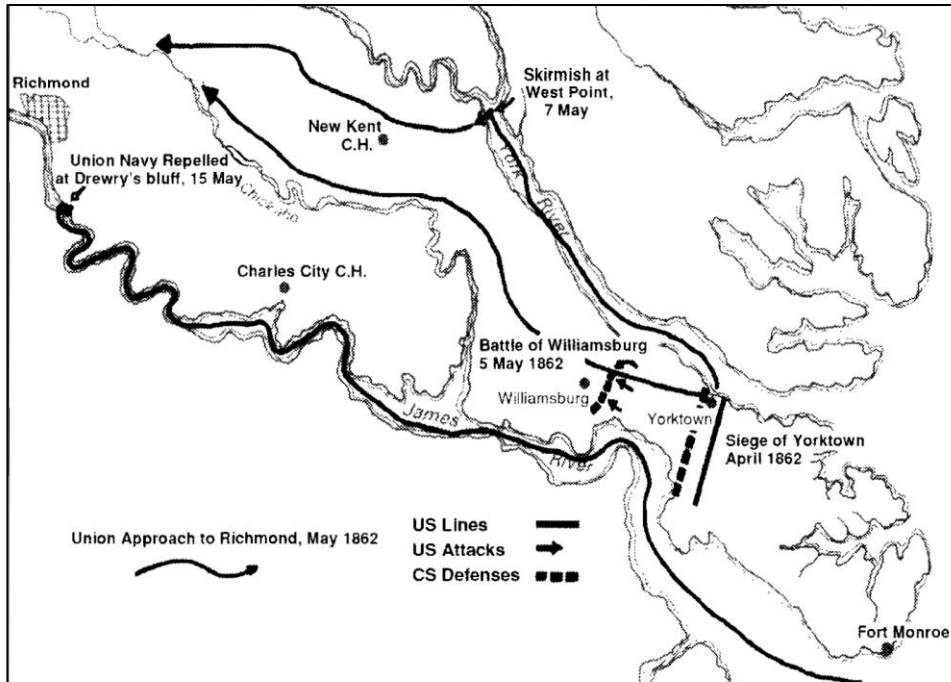
ในเหตุการณ์ดังกล่าวนี้ สมาพันธ์มีอันต้องถอยร่นไปชั่วคราวในขณะที่แมคเคลแลนกำลังวางแผนการ ดังนั้น แมคเคลแลนจึงได้เปลี่ยนตำแหน่งยกพลขึ้นบกจากเออร์บานา (Urbana) มายังฟอร์ต มอนโร (Fort Monroe) ซึ่งตั้งอยู่ที่ปลายคาบสมุทรเวอร์จิเนีย ในขณะที่การทำเช่นนี้เท่ากับเป็นการเพิ่มระยะทางจากริชมอนด์เป็น 75 ไมล์ หากแต่การเปลี่ยนแปลงได้สร้างความได้เปรียบครั้งสำคัญ ซึ่งก็คือการบุกไปยังคาบสมุทร จะได้รับการสนับสนุนจากกองทัพเรือทั้งสองด้าน ไม่ว่าจะเป็นที่แม่น้ำยอร์กหรือแม่น้ำเจมส์ก็ตาม หากกองทัพของแมคเคลแลนที่อยู่บริเวณโปโตแมก (Potomac) สามารถเดินทางไปถึงริชมอนด์ก่อน กองทัพสมาพันธ์ก็จะมีเวลาในการถอยร่นและเตรียมการตั้งรับได้ทันทั่วทั้งที่ ชัยชนะจากการทำสงครามย่อมได้มาอย่างงามสง่า

ความคิดเช่นนี้ช่างเป็นความคิดที่กล้าหาญยิ่งนัก (และประธานาธิบดีลินคอล์นก็รู้สึกโน้มน้าวและยอมรับความคิดนี้เช่นกัน) หากแต่แมคเคลแลนตระหนักเป็นอย่างดีว่า

อังกฤษได้ใช้ยุทธวิธีเช่นเดียวกันนี้ในการโจมตีชาร์ลส์ตัน (Charleston) และนิวยอร์ก ในสมัยการทำสงครามปฏิวัติอเมริกัน (War of Independence คือสงครามระหว่างอังกฤษกับอาณานิคมสหรัฐฯ ค.ศ.1775-1783) และในการโจมตีวอชิงตันและนิวยอร์กในการทำสงครามในปี ค.ศ.1812 ยิ่งไปกว่านี้ สมาพันธียังได้รับบทเรียนจากการโจมตีเล็ก ๆ น้อย ๆ ของกองทัพฝ่ายเหนือที่พอร์ต แฮตเทอร์ลาส (Fort Hatteras) ท่าเรือรอยัล (Port Royal) และเกาะหมายเลข 10 (Island no.10) ในมิสซิสซิปปีว่าริชมอนด์เสี่ยงต่อการถูกโจมตีแบบสะเทินน้ำสะเทินบกบริเวณแม่น้ำยอร์กและแม่น้ำเจมส์หากพิจารณาตามความเป็นจริงแล้ว แมคเคลแลนก็กล่าวไว้ถูกต้องทีเดียว

ด้วยเหตุนี้เอง กองทัพขนาดใหญ่ที่มีไพร่พลมากกว่า 120,000 นาย ซึ่งนับว่าเป็นกองทัพที่ใหญ่ที่สุดได้มารวมพลกันในการทำสงครามกลางเมือง และได้ลงเรือ 400 ลำ พร้อมด้วยปืน เสบียงอาหารและสัตว์นาขนานิต “รวมถึงอาวุธยุทธโธปกรณ์จำนวนมากที่จำเป็นสำหรับการทำสงครามที่ยิ่งใหญ่เช่นนั้น” สงครามครั้งนี้เป็นการปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบกครั้งใหญ่ที่สุดของสหรัฐฯ ตรวจจับกระทั่งถึงสมัยการปฏิบัติการที่นอร์ม็องดีในปี ค.ศ.1944 เรือลำแรกออกเดินทางวันที่ 17 มีนาคม ค.ศ.1862 และในอีก 2-3 วันต่อมาก็สามารถเดินทางมาถึงชายฝั่งได้โดยปราศจากการต่อต้าน ณ พอร์ต มอนโร (Fort Monroe) ซึ่งเป็นป้อมปราการของฝ่ายเหนือ หลังจากนั้น แมคเคลแลนได้เดินทัพต่อไปยังแหลม โดยได้รับความช่วยเหลือจากกองทัพเรืออยู่เป็นระยะ ๆ แมคเคลแลนสามารถยึดฐานที่มั่นของฝ่ายสมาพันธ์ที่ยอร์กทาวน์ (Yorktown) และวิลเลียมสเบิร์ก (Williamsburg) ได้เป็นผลสำเร็จ จากนั้นจึงเดินทางมุ่งหน้าต่อไปยังริชมอนด์

ในวันที่ 15 พฤษภาคม ค.ศ.1862 กองเรือขนาดเล็กจำนวน 5 ลำของฝ่ายเหนือซึ่งมุ่งหน้าไปยังเรือปืน กาลีนา (Galena) และมอนิเตอร์ (Monitor) ปรากฏให้เห็นที่แม่น้ำเจมส์เพื่อการปฏิบัติการที่ในเวลาต่อมาหน่วยบัญชาการนาวิกโยธินของสหรัฐฯ ตั้งชื่อว่า “การดำเนินกลยุทธ์จากเรือสู่เป้าหมาย (ship to objective manoeuvre)”

ภาพ 8.6 ดรูรีส์ บลัฟ (Drewry's Bluff) : การปฏิบัติการจากทะเล
(แหล่งที่มา : มาร์ติน ค.ศ.1992)

แนวความคิดคือ “เพื่อทำลายสิ่งก่อสร้างที่ฝ่ายศัตรูได้สร้างไว้ขณะที่เดินทัพผ่าน และจากนั้นก็มุ่งหน้าสู่เมืองริชมอนด์ให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ ระดมยิงใส่เมืองจนกระทั่งเมืองนั้นต้องยอมจำนน” การเดินทัพไปเบื้องหน้าถูกหยุดยั้งจากการทำสงครามที่ดรูรีส์ บลัฟ และผลการสู้รบนั้นเห็นได้ชัดว่าฝ่ายสมาพันธ์มีชัยชนะอย่างเด็ดขาดเสียจนทั้งประธานาธิบดีเจฟเฟอร์สัน เดวิส (President Jefferson Davis) และ พลเอกโรเบิร์ต อี ลี (General Robert E. Lee) ต้องเดินทางมาสังเกตการณ์ผลของสงครามด้วยตนเอง ริชมอนด์เป็นฝ่ายได้รับชัยชนะ ถึงอย่างไรก็ตาม แมคเคลแลนและพรรคพวกบางรายของเขายังคงเชื่อมั่นว่าการโจมตีโดยความร่วมมือของกองทัพบกและกองทัพเรือยังคงพิสูจน์ว่าเป็นสิ่งที่มีอาจต้านทานได้อยู่ดี แต่ในความเป็นจริงแล้ว ช่วงเวลานั้นได้ผ่านพ้นไปแล้ว กองทัพฝ่ายเหนือที่อยู่บริเวณโปโตแมคค้อย ๆ ถอยร่นกลับไปยังฟอร์ต มอนโร และในเดือนสิงหาคม ค.ศ.1862 จึงเริ่มทำการอพยพลี้ภัย การปฏิบัติการคาบสมุทรเป็นอันสิ้นสุดลง

แล้วเหตุการณ์ผิดพลาดได้อย่างไร เมื่อมองย้อนกลับไปแล้ว ความล้มเหลวของการปฏิบัติการในครั้งนี้พิสูจน์ให้เห็นว่าแนวคิดที่ว่าด้วย “การปฏิบัติการจากเรือผู้ฝั่ง” นั้นไม่จริง หรือว่าเป็นเพราะความผิดพลาดในการนำแนวคิดนี้ไปปฏิบัติใช้จริง ซึ่งอาจทำให้ถูกต้องได้ด้วยเทคโนโลยีและเทคนิคใหม่ ๆ ในยุคสมัยต่อมา หน่วยบัญชาการนาวิกโยธินของสหรัฐฯ ดูเหมือนจะให้ข้อสรุปว่าเป็นเพราะสาเหตุหลัง

ขีดความสามารถควบคุมทะเลที่มีอยู่ไม่เพียงพอ

กองกำลังฝ่ายใต้ที่เดินทางมากับเรือซีเอสเอส *เมอร์แมค/เวอร์จิเนีย* (CSS *Merrimack/Virginia*) ได้ทำลายล้างเรือไม้ของฝ่ายเหนือที่แฮมป์ตัน โรดส์ (Hampton Roads) ในวันที่ 8 มีนาคม ค.ศ.1862 จนได้รับความเสียหายยับเยิน เรือสองลำจมลง อีกลำถูกลากไปเกยฝั่ง ถ้า*เมอร์แมค*สามารถแล่นไปจนประชิดกับเรือที่โจมตี หรือแม้แต่เดินทางไปตามโบทแมคเพื่อโจมตีวอชิงตันแล้ว นับว่าเป็นโชคดีของฝ่ายเหนือ ที่ได้ส่งเรือยูเอสเอส *มอนิเตอร์* (USS *Monitor*) มาในวันรุ่งขึ้นในยามที่การเผชิญหน้าระหว่างเรือรบหุ้มเกราะสองลำบังเกิดขึ้น หากพิจารณาในยุทธวิธีแล้ว ผลลัพธ์ก็คือการคุมเชิงกันไปมาในเวลาต่อมา เรือทั้งสองลำต่างก็ได้แต่คุมเชิงกันเช่นนี้จึงได้เริ่มเคลื่อนไหว แต่ไม่อาจปฏิบัติการใด ๆ ได้ความหวาดกลัวและความเกลียดชังที่เป็นผลมาจากเรือ*เมอร์แมค* ดังคำบรรยายดังต่อไปนี้

“เรือ*เมอร์แมค*ยังคงอยู่ ณ ที่แห่งนั้น และรอคอยเวลาอยู่อย่างเงียบ ๆ จนใกล้จะพลบค่ำก่อนที่จะค่อย ๆ แล่นไปช้า ๆ มีก้อนเมฆหนาที่บดบังดวงจันทร์จนไม่อาจมองเห็นแม้กระทั่งควันดำที่ถูกปล่อยออกมา ซึ่งเปรียบได้กับจิตใจที่เศร้าหมองของบรรดาลูกเรือ”

บทบาทของเรือ*เมอร์แมค*ที่ทำหน้าที่เสมือน “เรือที่ปฏิบัติการอยู่เพียงลำพัง” จำเป็นต้องอาศัยกองเรือขนาดใหญ่คอยคุ้มกันอยู่ไม่ห่าง และหมายความว่ากองเรือของฝ่ายเหนือที่คอยให้ความช่วยเหลือแมคเคลแลนอยู่บริเวณแม่น้ำยอร์กจะมีจำนวนเรือลดน้อยลง และท้ายที่สุดแล้วก็ไม่เหลือเรือลำบริเวณแม่น้ำเจมส์ในช่วงสัปดาห์แรก ๆ ของการปฏิบัติการซึ่งถือว่าเป็นช่วงเวลาที่สำคัญยิ่ง มีเพียงช่วงเวลาที่กองทัพฝ่ายเหนือยึดนอร์ฟอล์กและอยู่ต่อเรือได้เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม เท่านั้นที่บีบให้เรือ*เมอร์แมค*ต้องถูกทำลายลง การทำสงครามที่ครุรีส์ บัลฟ เกิดขึ้นในอีกห้าวันต่อมา ประสบการณ์เช่นนั้น

ช่วยอธิบายถึงความตึงเครียดในการ “ควบคุมทะเล” ในยุคสมัยใหม่ รวมถึงสมมติฐานว่า ด้วยขีดความสามารถควบคุมทะเลไม่ว่าจะเป็นมหาสมุทรเปิดหรือตามแนวชายฝั่งทะเล

การสูญเสียขีดความสามารถในการเคลื่อนกำลังพล

ลินคอล์นได้กล่าวเตือนว่า “การเล่นเรือไปตามอ่าวเซสซาพิกในการเสาะหา สมรภูมิริบ แทนที่จะสู้รบที่มานาสซัส (Manassas) เป็นเพียงการเบี่ยงเบน ไม่ใช่การสร้าง ความยุ่งยากเพิ่มขึ้น ซึ่งก็หมายความว่าเราควรค้นหาศัตรูเดียวกันให้พบ และคอยตั้งรับ ด้วยการขุดสนามเพลาะในสถานที่ทั้งสอง” วิธีแก้ปัญหานั้นก็คือความรวดเร็วและการ จุใจม วิธีที่สองสามารถดำเนินการได้เป็นผลสำเร็จ แต่ไม่ใช่วิธีแรก แมคเคลแลนกลายเป็น ที่รู้จักกันในนามของ “เวอร์จิเนีย ครีปเปอร์ (Virginia Creeper)” สืบเนื่องจากการ เคลื่อนทัพที่เชิงช้าของกองทัพ และนี่ก็เป็นเพราะสภาพถนนที่ย่ำแย่ สภาพอากาศที่ เลวร้ายและความคิดที่ว่ากองกำลังฝ่ายศัตรูที่รออยู่เบื้องหน้ามีขนาดใหญ่มาจนน่า สะพรึงกลัว สาเหตุเหล่านี้ทำให้แมคเคลแลนไม่ปรารถนาที่จะแบ่งแยกกองกำลังเพื่อ เดินทางต่อ “ขึ้น” ไปยังคาบสมุทร การปฏิบัติการอย่างหนึ่งของแมคเคลแลนก็คือการ ลำเลียงหน่วยรบสะเทินน้ำสะเทินบกของ พลเอก แฟรงคลินที่ต่างก็ได้รับการฝึกฝนมา เป็นพิเศษเพื่อให้มาขึ้นบกที่เอลธัม (Eltham Landing) ซึ่งอยู่ห่างจากแม่น้ำยอร์กไป 20 ไมล์ในวันที่ 6 พฤษภาคม อย่างไรก็ตาม เป็นเรื่องปกติของการปฏิบัติการเช่นนี้ที่สมัพันธ์ ไม่สามารถสังเกตเห็นความเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นทางปีกของศัตรู

ข้อโต้แย้งยังคงมีต่อไปว่าในปัจจุบันนี้ ภารกิจที่ชัดเจนก็คือการเคลื่อนกำลังจาก เรือสู่ฝั่งได้อย่างรวดเร็ว รวมถึงความคล่องตัวในการเคลื่อนที่ทางบกและทางอากาศควร หลีกเลี่ยงปัญหาดังกล่าวนี้ ในทางอุดมคติแล้ว ปัญหาเช่นนี้สามารถแก้ไขได้ด้วยการ ดำเนินกลยุทธ์จากเรือสู่เป้าหมาย ฝ่ายโจมตีไม่จำเป็นต้องยกทัพมาจนถึงชายฝั่งที่พอร์ต มอนโร และจากนั้นจึงค่อย ๆ เดินทางต่อไปจนถึงบริเวณคาบสมุทร แทนที่จะทำเช่นนั้น ฝ่ายโจมตีควรถูกนำไปยังเป้าหมายในทันที ซึ่งในที่นี้ก็หมายถึงริชมอนด์นั่นเอง ดังนั้น จึง ไม่น่าแปลกใจเลยที่หน่วยบัญชาการนาวิกโยธินสหรัฐฯ ได้สรุปเป็นหลักการเอาไว้ ดังต่อไปนี้ “ความได้เปรียบในการเคลื่อนทัพ ซึ่งก็คือความสามารถในการเคลื่อนที่จาก สถานที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งได้รวดเร็วกว่าฝ่ายศัตรู และในขณะเดียวกันก็ยังสามารถ

ปฏิบัติการกิจตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ได้นั้นนับว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งของกลยุทธ์ในการรบ” ในยุคสมัยใหม่เช่นนี้ การใช้เครื่องบินแบบปีกหมุน (rotary-wing aircraft) เพื่อเป็นวิธีในการเพิ่มความเร็วและแรงในการเคลื่อนที่นั้นเป็นที่สิ่งสำคัญยิ่ง แนวคิดที่ว่าด้วย “vertical envelopment” (การโจมตีทางอากาศโดยใช้การโจมตีของทหารพลร่มทางบก พร้อมด้วยการสนับสนุนทางอากาศอย่างใกล้ชิดจากเฮลิคอปเตอร์ติดอาวุธ หรือการจู่โจมถล่มที่หมายด้วยเฮลิคอปเตอร์ จากนั้นจึงส่งทหารพลร่มเข้ากวาดล้างพื้นที่พันใดอย่างต่อเนื่อง) เป็นแนวคิดที่อังกฤษนำมาใช้เป็นครั้งแรกในการปฏิบัติการที่ซูเอซ (Suez operation) ปี ค.ศ.1956

การดำเนินกลยุทธ์จากเรือสู่เป้าหมายไม่สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความช่วยเหลือในการระดมยิงจากชั้นเรือในการปฏิบัติการกิจครั้งนี้มีประโยชน์มากกว่าจะเป็นผลชี้ขาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเปรียบเทียบกับอาวุธยุทธภัณฑ์ที่ติดตั้งอยู่ตามแนวชายฝั่งที่จำเป็นต้องทำลายให้ราบคาบ เรือรบกาลีน่า (Galena) แสดงให้เห็นถึงศาสตร์ในการใช้ปืนใหญ่ได้อย่างมีประสิทธิภาพในการรบที่ดรูริสส์ บัลฟ์ เนื่องจากปืนใหญ่ของเรือมอนิเตอร์ไม่อาจรับมือกับปืนใหญ่ของเรือฝ่ายสมพันธมิตรที่อยู่เหนือขึ้นไปกว่า 200 ฟุต สิ่งนี้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นของศิลปะในการต่อสู้โดยอาศัยทะเลเป็นศูนย์กลางที่มีต่อการปฏิบัติการแถบชายฝั่งทะเลประเภทนี้

กองทัพฝ่ายสมพันธมิตรเองก็ประสบปัญหาเช่นเดียวกันนี้ พวกเขาจำเป็นต้องคอยหยุดลูกปืนไม่ให้ล็งออกจากลำกล้องก่อนที่ยิงออกมา ผลลัพธ์ก็คือพวกเขาต้องหยุดยิงและการดำเนินกลยุทธ์จากเรือสู่เป้าหมายมีอันต้องล้มเหลว ปัจจุบันนี้ ทฤษฎีระบุว่าอำนาจของกระสุนที่ยิงควร “มีส่วนกำหนดพื้นที่ในการรบ” หลักการของหน่วยบัญชาการนาวิกโยธินของสหรัฐฯ ได้หยิบยกคำพูดของรัสเซล วิกเลีย (Russell Weigley) ในแนวคิดที่กล่าวว่า “การกำหนดการปฏิบัติการต่าง ๆ อาจทำให้ศัตรูได้รับความเสียหายจากการโจมตี ช่วยให้อลูบบายของกองกำลังฝ่ายพันธมิตรดำเนินไปได้ง่ายยิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถกำหนดเวลาและสถานที่ในการทำสงคราม” กล่าวโดยสรุปก็คือเทคโนโลยีทางทหารประเภทนี้จะต้องเป็นเทคโนโลยีที่ดี และต้องประสานเข้ากับศิลปะในการสู้รบด้านอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เทคโนโลยีเพียงอย่างเดียวอาจช่วยให้ชนะสงครามได้

ความเชื่อมต่อที่ไม่ประสานเป็นหนึ่งเดียว

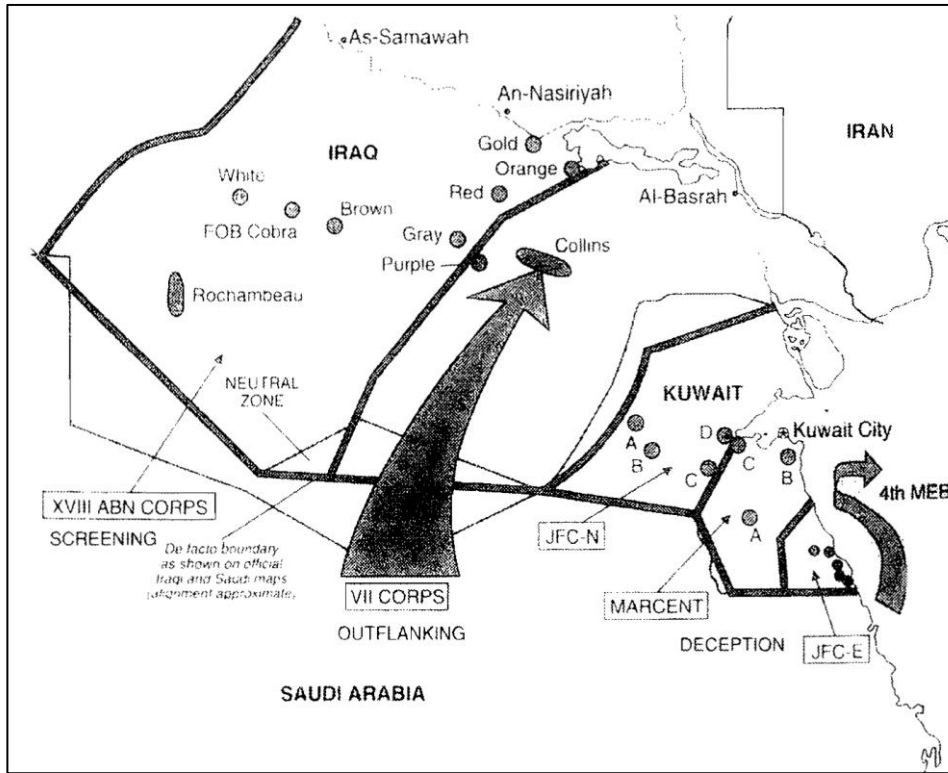
ในการตอบโต้ภัยคุกคามจาก*เมอริแมค* เห็นได้ชัดว่ากองทัพเรือมีจุดมุ่งหมายของตนเองอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม กองทัพเรือมีบทบาทสำคัญในระดับยุทธวิธีและระดับยุทธการในการนำฝ่ายโจมตีไปยังพื้นที่ปฏิบัติการได้อย่างปลอดภัย จัดเตรียมเสบียงอาหารไม่ให้ขาด รวมทั้งลำเลียงไพร่พลและอาวุธยุทธโปกรณ์ขึ้น-ลงแม่น้ำทั้งสอง คอยช่วยเหลือในการระดมยิง และประการสุดท้ายก็คือการถอนกำลังกลับไปยังวอชิงตันเมื่อการปฏิบัติการสิ้นสุดลงเป็นผลสำเร็จ ในบางครั้งกองทัพเรือยังอาจมีบทบาทมากกว่านั้น ตัวอย่างเช่น หากการเคลื่อนทัพไปยัง*ดรูริส* บลัฟของกองทัพเรือได้รับความช่วยเหลือจากการโจมตีทางบก ผลลัพธ์ก็อาจแตกต่างออกไปมาก ความช่วยเหลือที่กองกำลังทางบกมีต่อกองทัพเรือในการปฏิบัติการตามแนวชายฝั่งเห็นได้จากข้อเท็จจริงที่ว่าในท้ายที่สุดแล้ว*เมอริแมค* ได้ถูกทำลายลงโดยกองทัพบก ไม่ใช่โดยเรือรบของสมาพันธ์แต่อย่างใด

กล่าวโดยสรุปก็คือผู้สนับสนุนแนวคิด “ปฏิบัติการจากเรือสู่ฝั่ง” หรือ OMFTS สรุปว่าแม่น้ำ*เจมส์* เป็น “แม่น้ำแห่งการสูญเสียโอกาส” (River of Lost Opportunities) อีกทั้งเทคโนโลยีและเทคนิคต่าง ๆ ในยุคสมัยใหม่ทำให้แนวคิดเบื้องหลังการปฏิบัติการคาบสมุทรเป็นผลสำเร็จได้ในท้ายที่สุด

การปฏิบัติการจากเรือสู่ฝั่ง : ผลกระทบทางยุทธศาสตร์

คอลเวลล์ให้ความสนใจกับผลกระทบในเชิงยุทธวิธีขั้นสูงของแผนปฏิบัติการคาบสมุทรเสมือนเป็นตัวอย่างหนึ่งของ OMFTS คอลเวลล์พิจารณาว่าการสู้รบที่เกิดขึ้นหลายครั้งใน*เวอร์จิเนียซี* ให้เห็นอย่างชัดเจนถึง “อิทธิพลของสมุทธานุภาพที่มีต่อวิธีการในการทำสงครามตามชายฝั่ง” ในเวลาต่อมา เมื่อ*ลี (Lee) โจนตีแมรีแลนด์ แมคเคลแลน* จึง “ริบนำเรือแล่นวนรอบทะเลจากแม่น้ำ*เจมส์* ไปจนเกือบจะถึงวอชิงตัน และพบว่าตนเองมีอันต้องเผชิญหน้ากับกองทัพบริเวณลุ่มแม่น้ำ*แอนทีแอม (Antietam)* ที่มีความแข็งแกร่งมากเกินกว่าที่เขาจะสามารถรับมือได้ ลีจึงต้องถอนทัพกลับไปตั้งหลักยัง*เวอร์จิเนีย* กล่าวโดยย่อก็คือถึงแม้ภายหลังความล้มเหลวของการรบที่คาบสมุทรแล้ว

ความสามารถควบคุมทะเลที่กองทัพฝ่ายเหนือมีเหนืออ่าวเซสซาฟิก รวมถึงศักยภาพในการปฏิบัติการในวงกว้างมีส่วนช่วยให้พวกเขารอดพ้นจากหายนะมาได้

ภาพ 8.7 แผนการของฝ่ายสัมพันธมิตร ค.ศ.1991 : การใช้กำลังเชิงรุกจากเรือสู่มุ่ง

ผลกระทบในเชิงยุทธวิธีของขีดความสามารถการปฏิบัติการจากเรือสู่มุ่ง เช่นเดียวกันนี้สามารถเห็นได้จากการทำสงครามที่อ่าวเปอร์เซียในปี ค.ศ.1991 และเป็นผลที่น่าประหลาดใจมากเนื่องจากการปฏิบัติการระหว่างฝ่ายตรงข้าม สำหรับฝ่ายอิรักแล้วนับเป็นการเผชิญหน้าที่มีความขัดแย้งกันในด้านกำลังพลและอาวุธยุทธโปกรณ์ แต่ในทางกลับกัน ฝ่ายพันธมิตรพิจารณาว่าเป็นสงครามที่เต็มไปด้วยการวางกลยุทธ์ “การลงสะเทินน้ำสะเทินบก” โดยหน่วยบัญชาการนาวิกโยธินของสหรัฐฯ ในตอนแรก ทำให้กองกำลังของอิรักหันไปให้ความสนใจไปที่แนวชายฝั่งทะเลของคูเวต และในเวลาต่อมาก็สร้างความรู้สึกที่บรรดาพันธมิตรกำลังวางแผนที่จะเดินทางข้ามชายแดนตอนใต้ของคูเวต “ความช่วยเหลือจากกำลังทางเรือต่อการปฏิบัติการร่วม” ยังได้รับการ

สนับสนุนจากแสนยานุภาพทางอากาศที่เหนือกว่าของฝ่ายพันธมิตรที่ลอบกล่ออิรักไม่ให้ล่วงรู้ถึงเป้าหมายที่แท้จริงของฝ่ายพันธมิตรที่อยู่ห่างไป 200 ไมล์ทางทิศตะวันตก ซึ่งพวกเขาสามารถกวาดล้างปีกและเคลื่อนทัพลึกเข้าไปยังฝ่ายตั้งรับของอิรักได้มากยิ่งขึ้นแสนยานุภาพทางอากาศที่เหนือกว่าของฝ่ายพันธมิตรหมายความว่าอิรักจะไม่อาจล่วงรู้ว่ามีสิ่งใดเกิดขึ้นบ้าง และเมื่ออิรักล่วงรู้ พวกเขาก็มีอาจตอบโต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและปราศจากความประสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เห็นได้ชัดว่าการปฏิบัติการจากเรือผู้ฝั่งมีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ในปฏิบัติการที่มีสภาพที่ตั้งใกล้เคียงทางภูมิศาสตร์ (war of geographic contiguity)

ในอันที่จะประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติการทั้งหมดที่ระบุมาช้างต้นนี้ได้ กองกำลังที่มีศูนย์กลางอยู่ที่ทะเล (เห็นได้ชัดว่าประกอบไปด้วยกองกำลังร่วมระหว่างเรือกับนาวิกโยธิน) จำเป็นต้องอาศัยประสิทธิภาพในการโจมตีจากน่านฟ้า (เพื่อสร้างความประหลาดใจให้มากที่สุด) และประสิทธิภาพของการดำเนินกลยุทธ์จากเรือสู่เป้าหมาย (เพื่อรักษาความเร็วและความเป็นฝ่ายได้เปรียบหรือโมเมนตัม) กองกำลังยกพลขึ้นบกจะต้องอาศัยการระดมยิงและการสนับสนุนด้านกำลังบำรุงจากทางเรือ ผู้บัญชาการรบจำเป็นต้องมีความ “ตระหนักรู้ในสถานการณ์” (โดยอาศัยการบัญชาการ การควบคุม และการหาข่าวที่มีประสิทธิภาพ) กองกำลังที่มีศูนย์กลางอยู่ที่ทะเลยังมีส่วนช่วยคิดแผนการสำรอง พลเอกแมคเคลแลนอาจจะไม่คุ้นเคยกับคำเหล่านี้ แต่ก็ตระหนักดีถึงความสำคัญได้เป็นอย่างดี ความสำเร็จจะเป็นจริงได้นั้นขึ้นอยู่กับทรัพยากรที่ทุ่มเทลงไป และยังมีความแข็งแกร่งของฝ่ายตรงข้ามอีกด้วย

8.5 การโจมตีด้วยขีปนาวุธทางยุทธศาสตร์จากเรือผู้ฝั่ง

(sea-based strategic missile attack of the shore)

ในสมัยสงครามเย็น นับเป็นครั้งแรกที่บรรดากองทัพเรือที่มีชื่อเสียงของโลกสามารถนำประสิทธิภาพจากขีปนาวุธที่ยิงมาจากเรือดำน้ำมาสนับสนุนการปฏิบัติการบนชายฝั่ง พลเรือเอก กอร์ชคอฟ ชี้ให้เห็นถึงวิวัฒนาการครั้งสำคัญนี้ว่า

“ปัจจุบันนี้ กองเรือรบที่ปฏิบัติการสู้รบกับกองกำลังบนชายฝั่งไม่เพียงแต่สามารถแก้ไขปัญหาวาดด้วยการเปลี่ยนแปลงของสภาพทางภูมิศาสตร์ได้ หากแต่ยังมีอิทธิพลโดยตรงต่อ

วิธีการและผลของการทำสงครามอีกด้วย การปฏิบัติการของกองเรือรบที่ต่อต้านกองกำลังบนชายฝั่งทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ ในการรบทางเรือ”

หากพิจารณาในเชิงปฏิบัติแล้ว นับเป็นครั้งแรกที่กองทัพเรือมีอิทธิพลโดยตรงและชี้ขาดที่ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะระดับยุทธวิธีและยุทธการของสงคราม หากแต่หมายรวมถึงการปฏิบัติในระดับยุทธศาสตร์และผลของการทำสงครามด้วยเช่นกัน

ตามความเห็นของกอร์ชคอฟแล้ว มีเหตุผลพื้นฐานที่สำคัญ 4 ประการในการใช้อาวุธนิวเคลียร์กับการปฏิบัติการในทะเล

- อาวุธนิวเคลียร์ที่ยิงมาจากทะเล เนื่องจากเรือดำน้ำที่ขับเคลื่อนด้วยพลังงานนิวเคลียร์ (SSBN) สามารถใช้ทะเลในการเคลื่อนเข้าหาเป้าหมายได้ไกลมากยิ่งขึ้น ยิ่งชีพนาวุธมีวิถีในการยิงไกลมากขึ้นเท่าไร ความได้เปรียบก็ยิ่งมีมากขึ้นเท่านั้น
- การยิงอาวุธมาจากทะเลช่วยปกปิดชีพนาวุธจากการเป็นฝ่ายถูกโจมตีก่อน และเป็นการลดแรงจูงใจไม่ให้ชีพนาวุธเสียตั้งแต่การสู้รบในระยะเริ่มแรก การทำเช่นนี้ช่วยทำให้สถานการณ์ที่อันตรายบรรเทาลง ยิ่งไปกว่านี้ ยังหมายความว่าไม่ว่าการโจมตีของศัตรูจะเป็นไปด้วยความเชี่ยวชาญและมีประสิทธิภาพมากเพียงใดก็ตาม แต่ฝ่ายศัตรูก็ยังคงต้องเผชิญกับการตอบโต้อย่างหนักจากฝ่ายตรงข้าม อันเป็นพื้นฐานสำคัญของแนวคิด “การทำลายล้างต่อกันทั้งสองฝ่าย (mutual assured destruction) ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการป้องปรามไม่ให้ศัตรูใช้อาวุธนิวเคลียร์โจมตี”
- การโจมตีอาจทำได้จากหลายทิศทางด้วยกัน ทำให้ศัตรูเตรียมตั้งรับและการป้องกันได้ยากมากยิ่งขึ้น
- การใช้กองกำลังจากทะเลมีส่วนลดแรงจูงใจของฝ่ายศัตรูไม่ให้เริ่มโจมตีถิ่นฐานบ้านเรือน อันอาจนำมาซึ่งความตายและความสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่

เห็นได้ชัดว่าความคงทนและมิอาจถูกทำลายได้โดยง่ายของเรือดำน้ำ SSBN เป็นปัจจัยสำคัญของเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นนี้ และยังช่วยอธิบายว่าเหตุใดทรัพยากร

จำนวนมากจึงถูกนำมาใช้กับการคุ้มกัน SSBN รวมถึงการแสวงหาวิธีการในการตรวจสอบ และโจมตีเรือดำน้ำเหล่านี้ ในสมัยสงครามเย็น ขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติการของ SSBN ได้ถูกนำมาปรับใช้ เรือดำน้ำ SSBN ของประเทศในโลกละวันตกปฏิบัติการจากด้านหน้า และอาศัยระบบล่องหนในการป้องกันตนเอง ในทางกลับกัน เรือดำน้ำ SSBN ของโซเวียตจะปฏิบัติการในป้อมปราการ (ในทะเลนอร์เวย์และมหาสมุทรแปซิฟิก ตะวันตกเฉียงเหนือ) ซึ่งจะได้รับการคุ้มครองบางส่วนจากกองเรือรบ (ซึ่งอาจหมายรวมถึงฝูงบินที่บัญชาการมาจากบก) และส่วนหนึ่งเป็นเพราะสภาพแวดล้อม (หมายถึงน้ำแข็งในแถบอาร์กติก)

การปฏิบัติการเช่นนี้ถือว่าเป็นการปฏิบัติการทางเรือที่สำคัญในสงครามเย็น กองทัพเรือสหรัฐฯ ใช้เรือดำน้ำ SSBN กว่า 35,000 ลำ ลาดตระเวนตลอดช่วงศตวรรษที่ 20 ใช้ไฟร์พลมมากกว่า 130,000 นาย และด้วยคณะทำงานฟ้า/ทอง (Blue/Gold team) ช่วยให้อัตราการเคลื่อนกำลังพลพร้อมอาวุธมากกว่าถึงร้อยละ 70 ความพยายามที่จะพัฒนาในด้านเทคโนโลยีของเรือเหล่านี้ เรือดำน้ำ SSBN ลำแรกชื่อยูเอสเอส จอร์จ วอชิงตัน (USS *George Washington*) ได้สร้างเสร็จสมบูรณ์ในปี ค.ศ.1958 ก่อนเวลาที่กำหนดถึง 5 ปี และท้ายที่สุดเรืออีก 41 ก็สร้างเสร็จภายใน 8 ปี ชี้ให้เห็นถึงการให้ความสำคัญของเรือรุ่นนี้ได้เป็นอย่างดี ค่าใช้จ่ายประมาณการแตกต่างกันออกไป โดยคาดการณ์ว่าเป็นเงินหนึ่งในสามของเงินทั้งหมดสองล้านล้านที่สหรัฐฯ ใช้จ่ายไปกับอาวุธนิวเคลียร์ ค่าใช้จ่ายที่โซเวียตลงทุนไปกับเรือดำน้ำประเภทนี้ใกล้เคียงกับของสหรัฐฯ เช่นเดียวกัน

ข้อเท็จจริงที่ว่าเรือดำน้ำ SSBN ของสหรัฐฯ ใช้งบประมาณราวร้อยละ 10 ของงบประมาณทั้งหมดของกองทัพเรือระหว่างปี ค.ศ.1959 และ 1964 อธิบายได้ว่าเหตุใดนายพลในกองทัพเรือสหรัฐฯ จึงยอมรับภารกิจใหม่นี้ ทรัพยากรและเทคโนโลยีที่จำเป็นในการพัฒนาโครงการนี้ไม่สามารถทุ่มเทให้กับการปฏิบัติการทางเรืออื่น ๆ การใช้ทรัพยากรอย่างระมัดระวังเช่นนี้สะท้อนให้เห็นถึงความคิดเบื้องหลังการใช้ซีปนาวูธที่เรือดำน้ำ SSBN บรรทุกมานั้นโดยทั่ว ๆ ไปแล้วไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ ภารกิจนี้ดูเหมือนจะถูกแยกออกจากการปฏิบัติการหลักทางทะเล

อย่างไรก็ตาม กระบวนการในการผนวกรวมได้เปลี่ยนแปลงความคิดเช่นนี้ไปเสียสิ้น เป็นเพราะการคุ้มกันหรือการโจมตีของกองกำลังดังกล่าวนั้นจำเป็นต้องใช้ความทุ่มเทในการปฏิบัติการเป็นอย่างมาก ในความเป็นจริงแล้ว ในสมัยปี ค.ศ. 1980 ภายใต้ “ยุทธศาสตร์ทะเล” ได้มีข้อโต้แย้งว่าด้วยความได้เปรียบของกองกำลังของโลกตะวันตกที่โจมตีเรือดำน้ำ SSBN เสมือนเป็นวิธีหนึ่งในการจำกัดเสรีภาพของกองกำลังทางทะเลของโซเวียตที่หากไม่ทำเช่นนั้นแล้วก็จะมียุทธศาสตร์ในการโจมตีกำลังเสริมของฝ่ายตะวันตกที่ กำลังเดินทางข้ามมหาสมุทรแอตแลนติก ด้วยวิธีการเช่นนั้น ประสิทธิภาพในการยิงขีปนาวุธไปยังชายฝั่งเพื่อจุดประสงค์ในทางยุทธศาสตร์บางประการนั้นได้ถูกนำมาผนวกรวมกับยุทธศาสตร์หลัก ๆ ในการทำสงครามทางเรือ และในวิธีเดียวกันกับที่ขีปนาวุธที่ยิงมาจากทะเลได้กลายมาเป็นส่วนสำคัญของการขยายอำนาจจากเรือสู่ฝั่งทั้งในระดับยุทธวิธีและระดับยุทธการ

8.6 การป้องกันการขยายอำนาจจากเรือสู่ฝั่ง (defence against maritime power projection)

“เรือแปดลำพร้อมด้วยไพร่พลมากกว่าสามพันนาย ต่างรีบเร่งออกเดินทาง
และไม่ช้าก็จะได้เดินทางมาถึงชายฝั่งทางเหนือของเรา”

เชคสเปียร์, ริชาร์ดที่ 2 (Richard II), II/1

ในตอนนี้ เราควรหันมาทบทวนสิ่งที่เชคสเปียร์กล่าวมาข้างต้น นั่นก็คือ ความจำเป็นในการป้องกันการขยายอำนาจจากเรือสู่ฝั่งของฝ่ายตรงข้าม

การตั้งรับต่อการโจมตีและการบุกทำลายทั้งทางบกและทางทะเล

ดังที่เราได้เห็นจากตอนที่ 3.6 กองทัพเรือจำนวนมากไม่ว่าจะมีขนาดใหญ่หรือเล็กต่างก็ให้ความสำคัญกับการตั้งรับตามแนวชายฝั่งเป็นอย่างมาก การตั้งรับดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน 4 ประการ และประเทศส่วนใหญ่ต่างก็ใช้องค์ประกอบดังกล่าวนี้ผสมผสานกันบ้างไม่มากก็น้อย

การป้องปราม

กองทัพเรือแห่งสหราชอาณาจักรได้เน้นย้ำให้เห็นถึงบทบาทของกองเรือรบที่แข็งแกร่งในการตั้งรับต่อการโจมตีหรือการจู่โจมอย่างรวดเร็วทั้งทางบกและทางทะเล กองเรือรบที่สามารถทำเช่นนั้นได้จะต้องมีการควบคุมเหนือน่านน้ำที่อยู่รอบ ๆ ประเทศ ซึ่งแม้แต่การบุกรุกโจมตีเพียงเล็กน้อยก็ไม่อาจสร้างความเสียหายให้ได้ ลอร์ด เซนต์ วินเซนต์ (Lord St. Vincent) กล่าวด้วยความมั่นใจในยุคสมัยทราฟัลการ์ไว้ดังนี้ “ข้าพเจ้ามิได้กล่าวว่าการทัพฝรั่งเศสไม่สามารถเดินทัพข้ามเข้ามายังประเทศเราได้ แต่ข้าพเจ้าหมายความว่าพวกเขาไม่อาจยกทัพมาทางทะเลได้เป็นแน่”

การรักษาไว้ซึ่งการครองทะเล (ไม่ว่าจะด้วยการติดตามไล่ล่าข้าศึกหรือด้วยการปิดล้อม) ถือว่าเป็นการตั้งรับด่านแรก แต่โดยปกติแล้วจัดว่าเป็นวิธีการโดยทางอ้อม เสมือนเป็นวิธีการยับยั้งฝ่ายศัตรูมากกว่า มีเพียงไม่กี่ประเทศเท่านั้นที่พยายามส่งกองกำลังโจมตีหลัก ๆ เดินทางผ่านน่านน้ำที่กองเรือรบในการตั้งรับปฏิบัติการอยู่ ในกรณีเช่นนี้ การยับยั้งการโจมตีโดยกองทัพเรือจะต้องอาศัยการตั้งรับโดยตรงต่อการลอบโจมตี และการเข้าแทรกแซงเล็ก ๆ น้อย ๆ ในทางกลับกัน การปฏิบัติการเหล่านี้จะถูกระงับยับยั้งโดยการตั้งรับที่อยู่บริเวณใกล้กับชายฝั่งกับบนบกของอีกฝ่ายหนึ่งที่ตั้งรับ

ยิ่งฝ่ายโจมตีไม่มีความมั่นใจในศักยภาพการโจมตีจากเรือสู่มิใช่แต่ ยุทธศาสตร์ กองเรือคองซีฟก็ยังมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในการป้องปรามการโจมตีดังกล่าว สิ่งนี้คือ วัตถุประสงค์ของทอรัริงตัน (Torrington) ในปี ค.ศ.1690 ดังที่เราได้เห็นไปแล้วในตอน 7.7 มาฮานและคาสเท็กซ์ (Castex) ต่างก็สรุปว่าโคลอมบ์ (Colomb) กล่าวเกินความจริงเกี่ยวกับ “ขอบเขต” ที่ฝ่ายโจมตีจำเป็นต้องมีในการควบคุมทะเลก่อนเริ่มการจู่โจม ดังนั้นจึงเป็นการคาดการณ์ศักยภาพของกองเรือคองซีฟ (fleet-in-being) มากเกินกว่าความเป็นจริง (ซึ่งพยายามจำกัดระดับในการบัญชาการ) เพื่อยับยั้งความพยายามในการปฏิบัติการเหล่านั้น เป็นความจริงที่ว่าตัวอย่างของความพยายามโจมตีหลายต่อหลายครั้งในยามที่กองเรือรบที่คอยตั้งรับยัง “คองซีฟ” อยู่ (ตัวอย่างเช่น ในขณะที่เยอรมนีโจมตี นอร์เวย์ในปี ค.ศ.1940 ซึ่งในเวลาดังกล่าวกองเรือรบของอังกฤษยังคงปรากฏตัวอยู่ ณ ที่แห่งนั้น และเห็นได้ชัดว่ามีแสนยานุภาพเหนือกว่ากองกำลังสะเทินน้ำสะเทินบก)

การตั้งรับโดยอ้อมในพื้นที่ส่วนหน้า

ดังที่เราได้เห็นในบทที่ 6 การครองทะเลไม่มีวันที่จะเบ็ดเสร็จและยิ่งทะเล “ไม่อาจควบคุม” ได้มากยิ่งขึ้นเท่าใด (ในกรณีที่แต่ละฝ่ายต่างก็ไม่มีควมได้เปรียบที่เหนือกว่าอย่างเห็นได้ชัด) การโจมตียิ่งเป็นไปได้โดยง่ายมากยิ่งขึ้น ในกรณีเช่นนั้น มาฮานมีความเห็นว่าโดยส่วนใหญ่แล้ว กองเรือรบที่แข็งแกร่งกว่าควรหันไปเป็นฝ่ายโจมตีแทน

“การปฏิบัติการโจมตีของกองทัพเรือเป็นผลให้เกิดการใช้เรือรบขนาดใหญ่ เช่นเดียวกับที่ความคิดในการตั้งรับจำเป็นต้องอาศัยเรือขนาดเล็กจำนวนมาก การใช้กองทัพเรือเสมือนเป็นวิธีการในการเป็นฝ่ายตั้งรับอย่างเดียวนั้นนับว่าเป็นความคิดที่ผิด หน้าที่ที่แท้จริงของกองเรือรบคือการเป็นฝ่ายโจมตี”

การเป็นฝ่ายโจมตีสามารถกระทำได้ใน 3 รูปแบบ หรือเป็นการนำรูปแบบทั้งสามต่อไปนี้มาผสมผสานกัน

- การสร้างภาพที่ชัดเจนของข้าศึกในเรื่องการวางกำลัง ความแข็งแกร่งและการเคลื่อนไหว
- การก่อกวนการโจมตี ดังเช่นที่เดรก (Drake) ได้ดำเนินการต่อต้านกองเรือรบของสเปนที่กาดิซ (Cadiz) ในปี ค.ศ.1587
- การปิดล้อมทางทะเล

การล่องเรือด้วยประสงค์ที่แท้จริงของฝ่ายศัตรูเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เนื่องจากศัตรูซึ่งพยายามโจมตีมาทางทะเลที่ปราศจากการควบคุมจะมีทางเลือกอยู่ 2 ทางด้วยกัน พวกเขาอาจรวมกำลังทั้งหมดที่มีอยู่ ไม่ว่าจะเป็กองเรือประจัญบานหรือเรือลำเลียงเสบียงและอาวุธยุทโธปกรณ์ออกเดินทางพร้อมกัน และฝ่าฟันมาตามเส้นทางทะเลดังกล่าวหากจำเป็น หรือพวกเขาอาจแยกกองกำลังสองส่วนนี้ออกจากกัน โดยใช้เรือประจัญบานหลอกล่อให้ฝ่ายตั้งรับไปใช้เส้นทางอื่น และจากนั้นก็ส่งเรือลำเลียงไปคอยปฏิบัติหน้าที่แทน ไม่ว่าจะใช้วิธีใดก็ตาม ฝ่ายตั้งรับจำเป็นต้องทราบจุดประสงค์ที่แท้จริงว่าคืออะไร

คอร์เบตต์พิจารณาว่าความรวดเร็วของหน่วยข่าวกรองในยุคสมัยใหม่และประสิทธิภาพในการจับกุมเรือคุ้มกันของฝ่ายตรงข้ามช่วยให้การสกัดกั้นในทะเลประสบ

ความสำเร็จได้ง่ายมากยิ่งขึ้นกว่าในยุคเรือใบ อย่างไรก็ตาม ในสงครามโลกทั้งสองครั้ง การโจมตีส่วนใหญ่สามารถปฏิบัติการได้บรรลุจุดมุ่งหมายอย่างปลอดภัย มีเพียงการปฏิบัติการไม่กี่ครั้งที่ถูกแทรกแซงในทะเล (ตัวอย่างเช่น ครีต (Crete) ในปี ค.ศ.1941 ทะเลคอรัล (Coral Sea) และมิดเวย์ (Midway) ในปี ค.ศ.1942) อย่างไรก็ตาม ความหวาดกลัวว่าจะถูกกองกำลังขนาดใหญ่สกัดกั้นในทะเล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่มีการคิดค้นการใช้แสนยานุภาพทางอากาศขึ้นมาซึ่งได้มีส่วนยับยั้งการปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบกเสียตั้งแต่ในตอนเริ่มแรก

ในเวลาที่กองเรือโจมตีที่กำลังมุ่งหน้ามานั้นถูกลอบสังเกตรบเบตต์แนะนำให้ระงับการโจมตีไปก่อนจนกว่าฝ่ายศัตรู “จำเป็นต้องปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบกเกินกว่าพลังกำลังที่มีอยู่เพราะปราศจากทางเลือกอื่น” การปฏิบัติการเช่นนี้อาจนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพมากกว่าการโจมตีอย่างหุนหันพลันแล่น รบเบตต์ยังคงกล่าวต่อไปว่า “ไม่ว่าการยกทัพโจมตีของฝ่ายศัตรูจะเป็นเพียงการคุกคามเล็ก ๆ น้อย ๆ หรือมีความแข็งแกร่งมากเพียงใด หลักการสำคัญประการหนึ่งก็คือเรือลำเลียงจะต้องเป็นเป้าหมายแรกของกองเรือรบไม่ใช่เรือคุ้มกัน” เป้าหมายดังกล่าวนี้ใช้ได้เป็นผลสำเร็จกับกองเรือรบของอังกฤษในการปฏิบัติการที่ฟอล์กแลนด์ โดยในเวลาดังกล่าวอาจเป็นไปได้ว่านักบินของอาร์เจนตินาไม่ได้ตระหนักถึงหลักการเช่นนี้ หรือไม่ทันได้สังเกตเห็นการ ตั้งรับที่แข็งแกร่งของฝูงบินของอังกฤษ

การตั้งรับโดยตรงนอกชายฝั่ง

เรือโจมตีบางลำอาจเล็ดลอดผ่านกองเรือรบที่แข็งแกร่งที่สุดไปได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเวลาที่ยกเรือรบดังกล่าวนั้นถูกจำกัดด้วยขนาดและความคาดหวังในเชิงปฏิบัติการ ด้วยเหตุผลเช่นนี้เอง จึงเป็นจำเป็นอย่างยิ่งที่เราจะต้องมีปราการด่านสุดท้ายในการตั้งรับทางทะเล โดยปราการสุดท้ายควรตั้งอยู่นอกเขตชายฝั่งไปเพียงเล็กน้อย พลเรือเอก พิเวลิว (Admiral Pellew) ได้กล่าวไว้ก่อนการปฏิบัติการที่ทราฟัลการ์ไว้ดังนี้

“ในการทำสงคราม กองเรือรบจะนำกองทัพในระหว่างการเคลื่อนทัพไปข้างหน้า และกองเรือรบจะต้องไม่ปฏิบัติการใด ๆ อันเป็นผลมาจากบทเรียนที่ได้จากการศึกษาการทำสงครามที่จัตแลนด์ (Battle of Jutland) เนื่องจากกองเรือจะต้องไม่พยายามแก้ปัญหาด้วย

การเผชิญหน้ากับกองเรือของฝ่ายศัตรูในทะเลเปิด หากแต่จะดำเนินการทำสงครามที่มีขอบเขตจำกัดโดยอาศัยความช่วยเหลือจากเรือดำน้ำ เครื่องบินคุ้มกันกองเรือรบและทุ่นระเบิด”

หากจะกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือความแข็งแกร่งของกองทัพเรือโซเวียตไม่ควรรวมกำลังเป็นหน่วยรบใหญ่ ๆ เพียงไม่กี่หน่วยเท่านั้น แต่ควรแบ่งกองเรือของตนออกเป็นกองเรือย่อย ๆ มากกว่า กองเรือที่เรียกว่า “กองเรือรังควาน (Mosquito fleet)” สามารถโจมตีเรือของฝ่ายศัตรูได้อย่างแม่นยำและรุนแรงในยามที่กองเรือดังกล่าวแล่นเข้ามาใกล้ชายฝั่งโซเวียตมากยิ่งขึ้น ในปัจจุบันนี้ โรงเรียนนายเรือของโซเวียตปฏิบัติการในทะเลโดยอาศัยเทคโนโลยีสมัยใหม่อันเป็นไปตามยุทธศาสตร์ทะเล

เนื่องจากกองกำลังทางบกที่อยู่บนชายฝั่งมีบทบาทสำคัญด้วยเช่นกัน และการจะทำเช่นนี้ได้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับกองทัพบก โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากศัตรูยกพลขึ้นบกและรวมกำลังบนชายฝั่งได้เป็นผลสำเร็จ ในกรณีเช่นนี้ กองทัพเรือจะคอยขัดขวางความเคลื่อนไหวของศัตรูหรือบีบให้ศัตรูจำเป็นต้องถอนทัพด้วยการก่อกวนเส้นทางคมนาคมทางทะเล ริชมอนด์ยกตัวอย่างเหตุการณ์ดังกล่าวไว้ดังนี้ ในยามที่เกาหลีถูกรุกรานโดยฮิเดโยชิ (Hideyoshi) ในปี ค.ศ.1592 เกาหลีปลอดภัยมาได้ก็ด้วยการทำลายกองทัพญี่ปุ่น กองทัพเรือของเกาหลีตัดเส้นทางคมนาคมทางทะเลของญี่ปุ่น บีบให้ญี่ปุ่นจำต้องออกจากประเทศไปในที่สุด กองทัพเรือของจีนในปี ค.ศ. 1950 ได้ชี้ให้เห็นตัวอย่างเช่นเดียวกันนี้ด้วยเช่นกัน เซียว จิงกวง (Xiao Jingguang) ผู้บัญชาการรบในสมัยหลังการปฏิรูปกล่าวว่ากองทัพเรือของจีน

“ควรเป็นกองทัพเรือที่มีความคล่องตัว สามารถตั้งรับศัตรูบริเวณชายฝั่งได้ ภารกิจสำคัญของกองทัพเรือก็คือการนำกองกำลังบกไปยังสมรภูมิต่างๆ คุณลักษณะพื้นฐานของกองทัพเรือก็คือการเคลื่อนพลไปอยู่ในตำแหน่งที่พร้อมจะต่อสู้ได้อย่างรวดเร็วโดยอาศัยความว่องไวเป็นสำคัญ”

ในสมัยสงครามโลกครั้งที่สองและสงครามเย็น คุณลักษณะดังต่อไปนี้เป็นคุณลักษณะสำคัญของการตั้งรับโดยตรงในทะเลต่อการปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบก

- การรวมกำลังโจมตีโดยเรือดำน้ำขนาดเล็ก เรือเร็วโจมตี (fast-attack craft) นักประดาน้ำโจมตี (ตัวอย่างเช่น นักประดาน้ำโจมตีของเยอรมนีที่พยายามขึ้นบกที่นอร์ม็องดีในปี ค.ศ.1944)
- การโจมตีทางอากาศที่มีต่อกองกำลังโจมตี ในสมัยใกล้สิ้นสุดสงครามแปซิฟิก ญี่ปุ่นหันไปใช้การโจมตีแบบกามิกาเซ (Kamikaze คือการใช้เครื่องบินติดระเบิด 500 กิโลกรัมหรือน้ำหนักต่าง ๆ บินพุ่งชนเรือรบฝ่ายตรงข้าม) กระสุนที่มีประสิทธิภาพทำลายล้างสูงได้กลายมาเป็นภัยคุกคามที่น่าสะพรึงกลัว และอธิบายให้เห็นถึงความจำเป็นในการตั้งรับการโจมตีทางอากาศและการใช้ชีปนาวุธ
- การวางทุ่นระเบิดในวงกว้างอย่างเช่นที่เกาหลีเหนือใช้บริเวณวอนซาน (Wonsan) ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.1995 และอิรักระหว่างปี ค.ศ.1990-1991

สำหรับสถานการณ์เช่นในปัจจุบันนี้ ฝ่ายตั้งรับมีทางเลือกมากมายในการทำให้มั่นใจได้ว่าฝ่ายโจมตีจำเป็นต้องต่อสู้เพื่อจะได้สามารถหลีกเลี่ยงกำลังพลไปยังพื้นที่ปฏิบัติการ และนำพาพวกเขาไปสู่จุดมุ่งหมาย พื้นผ้การตั้งรับน่านปีการตั้งที่เราจะได้ อธิบายโดยละเอียดในตอนที 9.7 การตั้งรับดังกล่าวนี้อาจหมายรวมถึงชีปนาวุธความเร็วสูง (ballistic missiles) อันทำให้เกิดความสนใจในการคิดค้นและพัฒนาระบบในการป้องกัน

การตั้งรับโดยตรงบนชายฝั่ง

ในระหว่างที่มีการถกเถียงกันมายาวนานว่าด้วยบทบาทของกองทัพบกและกองทัพเรือในการตั้งรับของสหราชอาณาจักรในศตวรรษที่ 19 กองทัพบกโต้แย้งว่าเป็นไปได้ที่กองทัพเรือในปี ค.ศ.1896 ไม่น่าเชื่อถือนักในการเป็นฝ่ายตั้งรับ ซึ่งหมายความว่าสหราชอาณาจักรจำเป็นต้องอาศัยการตั้งรับที่แข็งแกร่งตามแนวชายฝั่ง พลเอก ลอร์ด วูลส์ลีย์ (Lord Wolseley) ได้แสดงความคิดเห็นไว้ดังต่อไปนี้

“ข้าพเจ้าไม่เห็นว่าจะมีสิ่งใดน่าสะพรึงกลัวและนำมาซึ่งหายนะได้มากเท่ากับเรือรบอีกแล้ว ในยามที่คลื่นลมสงบที่สุด เรามักพบว่าเรือรบหุ้มเกราะแล่นพุ่งเข้าหากัน เมื่อคลื่นลมได้ผ่านพ้นไป เรพบว่าได้ทำลายเรือรบบางลำที่เยี่ยมยอดที่สุดของเราไปเสียแล้ว ด้วยเหตุนี้เอง จึง

จำเป็นอย่างยิ่งที่สหราชอาณาจักรจะต้องมีกองทัพบกที่มีแสนยานุภาพอยู่เสมอ อย่างน้อยก็ต้องแข็งแกร่งมากพอที่จะคอยปกป้องตามแนวชายฝั่งของเราเอง”

ในบางกรณี แสนยานุภาพทางทะเลที่เป็นไปตามรูปแบบปกติอาจดูไม่สอดคล้องกับภารกิจในการตั้งรับซึ่งเรือรบลำใหญ่สามารถรับมือได้ในขณะนั้นก็คงมีเพียงแค่การปลดอาวุธเพื่อที่ว่าปืนใหญ่และไพร่พลจะสามารถสนับสนุนการตั้งรับบนบกได้ สิ่งนี้คือโชคชะตาของกองทัพเรือฝรั่งเศสในสมัยสงครามระหว่างปี ค.ศ.1870-1871 และกองทัพรัสเซียในสมัยสงครามไครเมีย (Crimean War) และระหว่างการเข้ายึดครองเลนินกราด (Leningrad) ของเยอรมนีในปี ค.ศ.1941-1943

อย่างไรก็ตาม แม้แต่กองทัพเรือที่มีแสนยานุภาพยิ่งใหญ่ที่สุดก็ยังคงจำเป็นต้องคอยระวังตัวต่อการยกพลขึ้นบกโดยไม่คาดคิดมาก่อน โดยอาศัยระบบการเสริมความแข็งแกร่งตามแนวชายฝั่ง ปืนใหญ่และกองกำลังสำรองทางบก และแน่นอนว่าสิ่งนี้คือสิ่งที่เพิร์ส (Purse) คาดหวังเอาไว้ แม้แต่ในศตวรรษที่ 19 ในยุคที่ “สันติภาพที่อังกฤษจากการที่เป็นมหาอำนาจ (Pax Britannica)” กำลังรุ่งเรืองถึงขีดสุดนั้น อังกฤษได้ลงทุนเงินเป็นจำนวนมหาศาลในการเสริมสร้างความแข็งแกร่งตามแนวชายฝั่งทางตอนใต้ของประเทศ

แรงจูงใจเช่นนั้นยังคงเห็นได้ชัดเจนในประเทศที่ไม่ได้มีกองเรือขนาดใหญ่

- ในปี ค.ศ.1815 ประธานาธิบดีเจมส์ เมดิสัน (President Madison) ได้เร่งรัดให้มีการ “เตรียมการป้องกันและเสริมสร้างความแข็งแกร่งในการตั้งรับตามแนวชายฝั่งทะเล” สืบเนื่องจากเหตุการณ์ที่อังกฤษลอบวางเพลิงที่ทำเนียบขาว อย่างไรก็ตาม การดำเนินการกลับเป็นไปอย่างเชื่องช้า รวมถึงการก่อสร้างรอบ ๆ ชาร์ลสตัน (Charleston) ทำเรือที่มีขนาดใหญ่เป็นที่สองของชายฝั่งด้านตะวันออกก็ไม่ได้เสร็จสมบูรณ์ทันเวลาจนกระทั่งเกิดสงครามกลางเมืองขึ้นมาที่ ฟอร์ต ซัมเทอร์ (Fort Sumter) ในปี ค.ศ.1861
- ในกรณีของออสเตรเลีย ความสำคัญประการแรกก็คือการคุ้มกันสถานที่อย่างเช่น ซิดนีย์ จากการถูกโจมตีทางบก รวมทั้งคอยคุ้มกันท่าเทียบเรือและการถูกโจมตีทางทะเล หอคอยมาร์เทลโล (Martello tower) ที่สร้างขึ้นในปี

ค.ศ.1857 ที่ฟอร์ต เดนิสัน (Fort Denison) เป็นที่น้ำคร้ามเกรงกลัวมาก โดยมีการติดตั้งปืนกลขนาด 2x10 นิ้ว 1x8 นิ้ว และยังมีปืนใหญ่หนัก 32 ปอนด์ ถึง 12 กระบอกนั้นนับว่าเป็นป้อมปราการที่แข็งแกร่งมากที่สุดในโลกที่เคยสร้างเป็นแห่งสุดท้ายเลยทีเดียวนะ

- ในกรณีของนอร์เวย์ สวีเดนและฟินแลนด์ กองเรือขนาดใหญ่ที่ประกอบด้วยเรือเล็ก ๆ จำนวนมากได้รับการคุ้มกันจากกองเรือทหารปืนใหญ่ที่อยู่บนฝั่ง และกองกำลังทั้งสองข้างต้นนี้ยังได้รับความช่วยเหลือจากฝูงบินและระบบคุ้มกันแบบ “ระดมสรรพกำลังเบ็ดเสร็จ (total mobilization)” ในการโจมตีในปี ค.ศ. 1940 เยอรมนีประสบกับความสูญเสียใหญ่ที่สุดเพียงครั้งเดียวในประวัติศาสตร์ นั่นก็คือการจมเรือบลูเชอร์ (Blucher) ซึ่งเป็นเรือรบขนาดใหญ่โดยเรือดำน้ำถูกตอร์ปิโดจากป้อมปราการที่ชายฝั่งยังเข้าใส่ในขณะที่กำลังแล่นผ่านภูเขาน้ำแข็งออสโล (Oslo Fjord)
- การโจมตีด้วยอาวุธนำวิถีเอ็กโซเซต (Exocet) ที่อาร์เจนตินา (Argentine Exocet) ยิงใส่เรือหลวงกลามอร์แกน (HMS Glamorgan) ในหมู่เกาะฟอล์กแลนด์ รวมถึงการยิงขีปนาวุธรุ่นซิลค์เวิร์ม (Silkworm) ของอิรักเข้าใส่กองกำลังฝ่ายพันธมิตรที่อยู่ทางตอนเหนือของอ่าวเปอร์เซียในปี ค.ศ. 1991 นับเป็นตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเช่นเดียวกัน

อุปสรรคสำคัญของฝ่ายตั้งรับในการจัดการกับกองกำลังที่โจมตีชายฝั่งทะเลมาจากข้อเท็จจริงที่ว่าฝ่ายโจมตีเป็นผู้ตัดสินใจว่าจะเริ่มโจมตีในเวลาใดและ ณ ที่แห่งใดด้วยเหตุนี้เอง ฝ่ายตั้งรับจำเป็นต้องกระจายกำลังการป้องกันของตนออกไปให้ครอบคลุมตามแนวชายฝั่ง และต้องคอยเก็บกำลังเสริมของตนไว้คอยรับมือกับกองกำลังทางบกในกรณีที่กองกำลังท้องถิ่นไม่อาจต้านทานหรือขับไล่ฝ่ายโจมตีได้ ข้อโต้แย้งระหว่างรอมเมิล (Rommel) และวอน รันสเต็ด (von Runstedt) ก่อนการยกพลขึ้นบกที่นอร์ม็องดีไม่ได้เป็นการตั้งรับบนชายฝั่ง หรือตั้งรับลึกเข้าไปในบก หากแต่เป็นการรักษาสมดุลระหว่างการตั้งรับทั้งสองรูปแบบ ในสถานการณ์เช่นนี้ ประเด็นสำคัญที่ต้องตัดสินใจก็คือฝ่ายโจมตีสามารถยับยั้งการเคลื่อนทัพของกองกำลังเสริมของเยอรมนีโดยอาศัยแสนยานุภาพ

ทางอากาศที่เหนือกว่าได้มากน้อยเพียงใด ยิ่งกองกำลังทางบกจำกัดวงได้มากเพียงใด ก็ยิ่งเป็นเรื่องยากมากยิ่งขึ้นสำหรับฝ่ายโจมตีที่จะรวมกำลังขึ้นมาเพื่อฝ่าวงล้อมมากขึ้นเท่านั้น และยังทำให้มีโอกาสถูกโจมตีกลับจากกองกำลังสำรองของฝ่ายตั้งรับมากยิ่งขึ้นเท่านั้น

ในการยกพลขึ้นบกที่ซาแลร์โน (Salerno) ในปี ค.ศ.1942 ระบบตั้งรับเคลื่อนที่ที่เยอรมนีนำมาใช้เกือบประสบผลสำเร็จในการขับไล่ฝ่ายพันธมิตรให้ถอยกลับไปตั้งหลักในทะเล อย่างไรก็ตาม ระบบตั้งรับดังกล่าวนี้กลับใช้ไม่ได้ผลในการยกพลขึ้นบกที่นอร์ม็องดี เป็นเพราะกองกำลังเสริมของหน่วยรบแพนเซอร์ (Panzer) ถูกสกัดกั้นด้วยเกรงว่าการยกพลขึ้นบกที่แท้จริงจะเกิดขึ้นที่ปาส์-เดอ-กาเลสส์ (Pas-de-Calais) และในท้ายที่สุด เมื่อการยกพลขึ้นบกได้เกิดขึ้น ณ ที่แห่งนั้นจริง ฝ่ายพันธมิตรและการต่อต้านจากฝรั่งเศสจะมีส่วนช่วยให้การยกพลขึ้นบกมีอาจดำเนินไปได้อย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม ในการสู้รบที่มหาสมุทรแปซิฟิก ญี่ปุ่นมีอันต้องเผชิญกับปัญหาครั้งสำคัญในการตั้งรับ เกาะต่าง ๆ ของญี่ปุ่นนั้นมีขนาดเล็กเกินกว่าที่กองกำลังเสริมจะสามารถรวมกำลังให้เป็นปึกแผ่นได้ การโจมตีแบบบันไซ (Banzai charge หรือ Banzai attack) เป็นยุทธวิธีทางการทหารของเหล่าทหารหาญแห่งสมเด็จพระจักรพรรดิแห่งญี่ปุ่น โดยเป็นรูปแบบการใช้คลื่นมนุษย์เข้าโจมตี จุดประสงค์ก็คือการแลกชีวิตเพื่อสังหารข้าศึก อันนับเป็นการตายในสนามรบที่มีเกียรติที่สุดของทหารญี่ปุ่น) เป็นสิ่งที่สูญเปล่า และเป็นเรื่องยากสำหรับพวกเขาในอันที่จะนำกำลังเสริมเดินทางข้ามทะเลที่ถูกควบคุมอยู่โดยสหรัฐฯ ในขณะนั้น ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ จึงมีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญกับการตั้งรับบนชายฝั่ง และในยามที่สหรัฐฯ กระทบอย่างยิ่งหนักทางอากาศ ทำให้การตั้งรับไม่อาจเป็นผลสำเร็จได้ ญี่ปุ่นจึงได้หันไปใช้ “ยุทธศาสตร์ในการสร้างแนวป้องกันอย่างแน่นหนาด้วยการขุดอุโมงค์ (cave tactics) ดังเช่นเหตุการณ์ที่อิโวจิมา (Iwo Jima) หรือแม้แต่การสกัดกั้นการยกพลขึ้นบกด้วยการใช้กำลังยึดหัวหาดของสหรัฐฯ

การตอบโต้ด้วยวิธีการหลากหลายรูปแบบเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าไม่มีกฎตายตัวในการตั้งรับการโจมตี ฝ่ายตั้งรับจำเป็นต้องคิดหายุทธศาสตร์เป็นกรณี ๆ ไป ยิ่งไปกว่านี้ ฝ่ายตั้งรับควรตระหนักว่าถึงแม้พวกเขาจะต้องเผชิญกับอุปสรรคที่ท้าทายและเสี่ยง

อันตรายมากเพียงใดก็ตาม หากแต่การโจมตีทั้งทางบกและทางเรือส่วนใหญ่แล้วมักประสบความสำเร็จด้วยดีในขณะที่ความพยายามใด ๆ ในการตั้งรับการโจมตีเช่นนั้นมักประสบความล้มเหลว ความสามารถของฝ่ายโจมตีในการปฏิบัติการแบบการดำเนินกลยุทธ์จากเรือสู่เป้าหมาย ยิ่งทำให้ภารกิจของฝ่ายตั้งรับดำเนินไปด้วยความยากลำบากมากยิ่งขึ้น

การตั้งรับต่อการถูกโจมตีด้วยขีปนาวุธ

ในตอนปลายของศตวรรษที่ 20 วิธีการตั้งรับการขยายอำนาจจากเรือสู่ฝั่งที่ได้รับความสนใจมากที่สุดวิธีหนึ่งก็คือการตั้งรับการถูกโจมตีด้วยขีปนาวุธ การที่นานาประเทศครอบครองขีปนาวุธและอาวุธทำลายล้างสูงเป็นจำนวนมาก รวมถึงความไม่กระจ่างชัดระหว่างการปฏิบัติการในทางยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีและยุทธศาสตร์ได้ก่อให้เกิดประเด็นในการทำสงครามทางเรือที่สำคัญ 2 ประการด้วยกัน

- ประการแรกก็คือการตระหนักถึงความจำเป็นในการคุ้มกันกองกำลังที่กำลังเดินทางให้ปลอดภัยจากการถูกโจมตีด้วยขีปนาวุธและจรวดความเร็วสูง ความกังวลนี้ไม่ได้เพิ่งเกิดขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ ในปี ค.ศ.1944 หากเยอรมนียิงขีปนาวุธ V1 เข้าใส่ท่าเรือของฝ่ายพันธมิตรแทนที่จะยิงโดยมีเป้าหมายอยู่ที่ลอนดอน การปฏิบัติการนอร์ม็องดีก็คงเต็มไปด้วยความเสี่ยงพลเอก ไอเซนฮาว (General Eisenhower) กล่าวไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับประเด็นนี้ว่า “หากฮิตเลอร์สามารถใช้อาวุธเหล่านี้ได้เป็นผลสำเร็จในช่วงเวลา 6 เดือน และพวกเขาสามารถทำให้พื้นที่บริเวณพอร์ตสมัธ (Portsmouth) และเซาธ์แธมป์ตัน (Southampton) กลายเป็นเป้าหมายสำคัญได้แล้ว การโจมตีนอร์ม็องดีก็คงจะปราศจากความหมายโดยสิ้นเชิง

ขีปนาวุธสกั๊ดของอิรัก (Iraqi Scud Missile) ที่ถูกปล่อยมายังท่าเรือที่เมืองอัลจูบาล (Al Jubayl) ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.1991 เป็นตัวอย่างที่ชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่ทำให้สหรัฐฯ และกองทัพเรือของนานาประเทศต้องหันมาสำรวจวิธีการในการขยายขอบเขตการตั้งรับการโจมตีด้วยขีปนาวุธและเครื่องบินรบในอันที่จะรับมือกับขีปนาวุธวิสัยใกล้

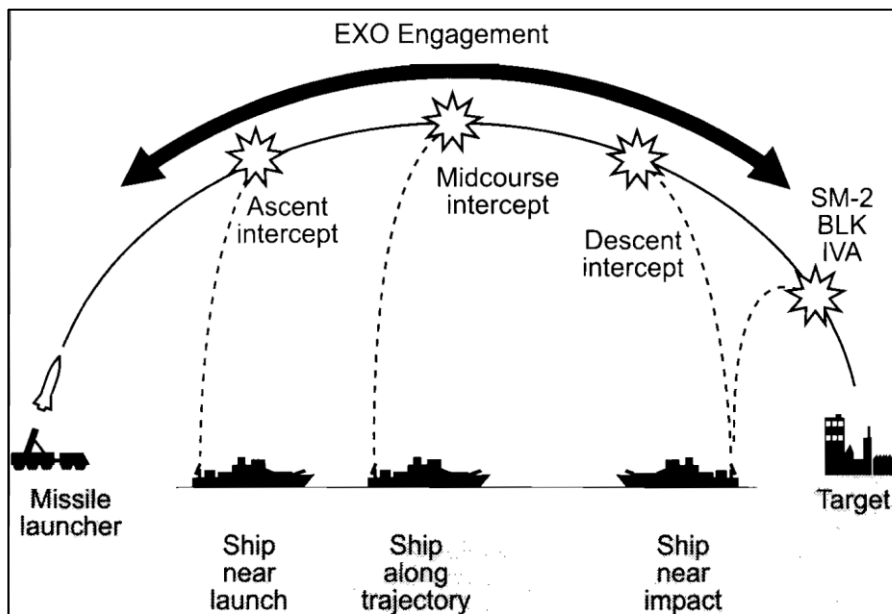
และวิสัยกลางที่มีเป้าหมายในการทำลายฐานบัญชาการ อยู่ต่อเรือ กองกำลังที่กำลังเคลื่อนพลหรือพันธมิตรในท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วยเหตุนี้ เรือที่ติดตั้งด้วยระบบเอจิส (Aegis) ที่ปฏิบัติการอยู่บริเวณเกาหลีใต้สามารถคุ้มกันท่าเรือเมืองปูซาน (Pusan) และพื้นที่ละแวกนั้นได้ ความแตกต่างในการตั้งรับบริเวณพื้นที่ดังกล่าวก็คือความคิดที่ว่า การคุ้มกันสามารถขยายไปครอบคลุมพื้นที่ปฏิบัติการ (โครงการต่อต้านขีปนาวุธพิสัยกลางและพิสัยไกลในยุทธบริเวณนอกประเทศ หรือชื่อภาษาอังกฤษว่า Theatre Ballistic Missile Defense หรือ TBMD) โดยที่เรือลำเดียวกันนี้สามารถช่วยปกป้องประเทศญี่ปุ่นได้ทั้งประเทศ

- ประการที่สองก็คือยังคงมีการตั้งความหวังไว้มากกว่านี้ว่ากองกำลังที่มีศูนย์กลางปฏิบัติการในทะเลซึ่งอยู่นอกชายฝั่งทะเลของศัตรูอาจมีบทบาทสำคัญในการต่อต้านขีปนาวุธพิสัยกลางและพิสัยไกลจากภายนอกประเทศที่จัดตั้งขึ้นภายในประเทศ (National Defense หรือ NMD) ด้วยการสกัดกันขีปนาวุธไม่ให้ถูกปล่อยขึ้นมา ซึ่งการทำเช่นนี้จำเป็นต้องอาศัยเทคโนโลยีที่ล้ำสมัย และยิ่งไปกว่านั้น ยังเป็นการท้าทายแนวคิดดั้งเดิมว่าด้วย “การทำลายล้างต่อกันทั้งสองฝ่ายในการยับยั้งการใช้อาวุธนิวเคลียร์ รวมถึงสนธิสัญญาที่สนับสนุนแนวคิดดังกล่าวนี้ ดังนั้น แนวคิดเช่นนี้จึงยังเป็นที่ถกเถียงกันเป็นอย่างมาก

กองกำลังทางทะเลอย่างเช่นเรือเดินสมุทรและเรือรบที่ติดตั้งระบบเอจิสสามารถต่อต้านขีปนาวุธพิสัยกลางและพิสัยไกลได้เป็นอย่างดีเป็นเพราะ

- เรือเหล่านี้จะเข้าปฏิบัติการได้รวดเร็วกว่าการขนส่งหรือโดยสารทางเครื่องบิน อย่างเช่น ระบบแพทริออต (Patriot system)
- เรือเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องอาศัยการขนส่งหรือโดยสารทางเครื่องบิน
- เรือเหล่านี้ไม่ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากประเทศเจ้าบ้าน
- ทะเลมีส่วนช่วยให้เรือเหล่านี้เคลื่อนทัพไปข้างหน้าเพื่อต่อต้านศัตรูได้ง่ายมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติการโดยอาศัยเรือรบเหล่านี้ก็มีข้อเสียอยู่บ้าง เนื่องจากการเคลื่อนพลไปข้างหน้าอาจทำให้การปฏิบัติการทางเรือมีประสิทธิภาพลดลง ซิปนาวุธที่ใช้ทะเลเป็นฐานในการปล่อยการยิงนั้นจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีขั้นสูง และนี่ยังไม่นับรวมถึงเทคโนโลยีในการทำสงครามที่มีความสลับซับซ้อนเป็นอย่างมาก รวมทั้งยังต้องอาศัย “ความร่วมมือในการปฏิบัติการ” ระหว่างกองกำลังทางทะเลและกองกำลังอื่น ๆ การจะทำเช่นนี้ได้ต้องใช้ค่าใช้จ่ายและทรัพยากรเป็นจำนวนมาก และได้อธิบายให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าในขณะนี้การปฏิบัติการทางเรือจำเป็นต้องนำมาใช้ควบคู่กับรูปแบบอื่น ๆ ในการปฏิบัติการทางทหารมากเพียงใด

ภาพ 8.8 การตั้งรับจากการโจมตีด้วยซิปนาวุธ

8.7 การโจมตีเส้นทางคมนาคมทางทะเล (maritime communications)

ประโยชน์ประการที่สองของทะเลก็คือทะเลเป็นเส้นทางในการขนส่ง มาฮานซีให้เห็นถึงประโยชน์ในทางยุทธศาสตร์จากทะเลในข้อนี้ไว้อย่างชัดเจน ดังนั้น จึงไม่น่าแปลกใจที่การปฏิบัติการใด ๆ ที่เป็นการต่อต้านหรือสนับสนุนศักยภาพในการใช้ทะเลเป็นวิธีการในการเคลื่อนย้ายผู้คนและสินค้าไปรอบ ๆ โลกนั้นเป็นแง่มุมที่สำคัญยิ่งแง่มุม

หนึ่งของความขัดแย้งทางทะเล ภาพ 8.9 ซึ่ให้เห็นว่าการโจมตีการคมนาคมทางทะเลอาจเป็นไปได้ในหลากหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และวิธีการที่มีอยู่ในขณะนั้น

การโจมตีเส้นทางขนส่งของกองทัพ

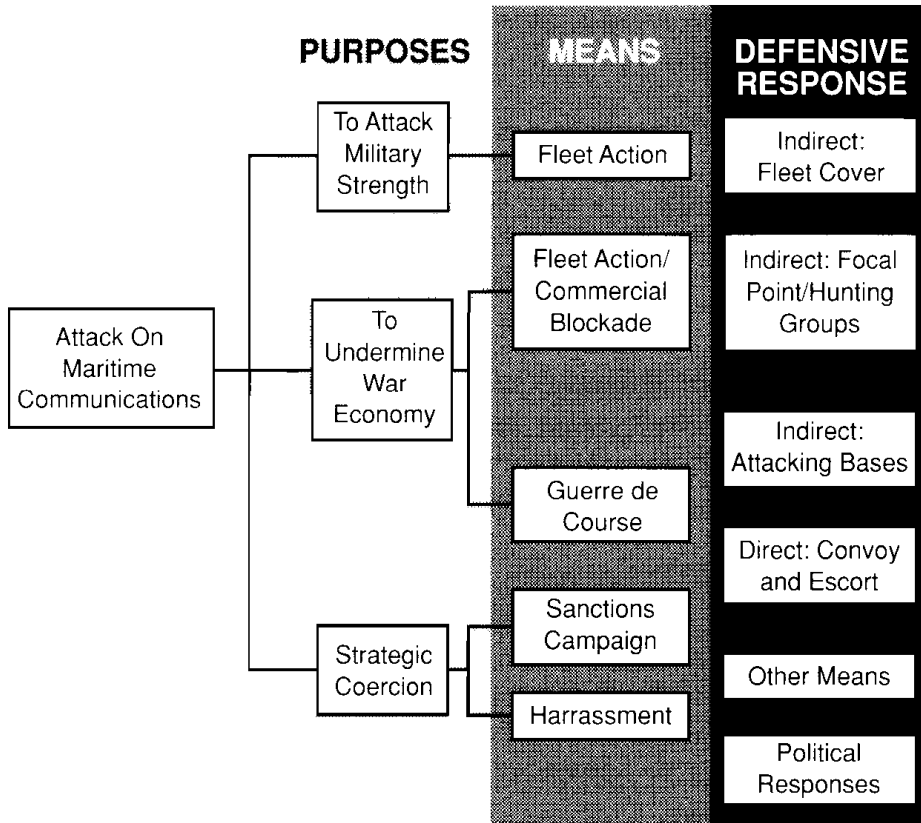
ในสมัยสงครามเย็น ความคาดหวังว่าสงครามครั้งสำคัญ ๆ จะยุติลงโดยเร็ว รวมถึงการยอมรับข้อเท็จจริงว่าท่าเรือเป็นตำแหน่งที่อาจถูกโจมตีได้โดยง่าย และการกักตุนเชื้อเพลิงและเสบียงอาหารจำนวนมากที่ประเทศส่วนใหญ่ในยุคสมัยนี้ถือปฏิบัติได้นำไปสู่การให้ความสำคัญกับการโจมตีการคมนาคมทางทะเลเสมือนเป็นวิธีหนึ่งในการแทรกแซงการลำเลียงไพร่พลและอาวุธยุทธโธปกรณ์ไปยังพื้นที่ปฏิบัติการ สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองที่มีมาเนิ่นนานในการให้ความสำคัญ “เชิงสัญลักษณ์” กับเส้นทางคมนาคมทางทะเล (Sea Lines of Communications หรือ SLOCS) ของประเทศพันธมิตรในโลกตะวันตก ตัวอย่างเช่น ในปี ค.ศ.1953 ผู้บัญชาการทหารเรือสหรัฐฯ (US Chief of Naval Operations) ซึ่ให้เห็นไว้ดังต่อไปนี้

“ปัจจุบันนี้ ปรัญญาทางการเมืองและการทหารมาจากแนวคิดเรื่องความมั่นคงร่วมกัน ซึ่งครอบคลุมบรรดาพันธมิตรและฐานบัญชาการที่อยู่ต่างประเทศอื่น ๆ กองกำลังของสหรัฐฯ ได้เคลื่อนกำลังพลไปประจำในดินแดนเหล่านั้น หัวใจสำคัญของโครงสร้างดังกล่าวนี้ก็คือความมั่นใจที่บรรดาพันธมิตรของเราต่างรู้สึกร่วมกันว่าเราสามารถควบคุมและรักษาไว้ซึ่งการติดต่อสื่อสารในทะเลในยามที่ต้องเผชิญหน้ากับภัยคุกคามใด ๆ ”

เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่สหรัฐฯ ไม่ควรปล่อยให้ประเทศของตนมีอันต้อง “แยกออกจาก” พันมิตรด้วยเหตุผลดังที่ได้กล่าวมา ถึงแม้จะมีความเคลือบแคลงสงสัยว่าสงครามครั้งใหญ่ระหว่างโลกตะวันออก-ตะวันตกคงจะยุติลงในไม่ช้านี้ก่อนที่ประเด็นดังกล่าวนี้จะกลายเป็นประเด็นที่มีความสำคัญในทางยุทธศาสตร์ นาโตได้ทุ่มเทความคิดและทรัพยากรไปเป็นอันมากในอันที่จะระบุถึงความน่าสะพรึงกลัวของภัยคุกคามและวิธีการตอบโต้ภัยดังกล่าวนี้ และด้วยเหตุนี้เอง การมาถึงของกองกำลังเสริมและเสบียงเพิ่มเติมซึ่งเดินทางข้ามมหาสมุทรแอตแลนติกมายังยุโรปตะวันตกและถึงทันท่วงทีนั้นได้กลายมาเป็นสิ่งที่ชาวตะวันตกให้ความสนใจเป็นอย่างมาก

คำอธิบายของกอร์ชคอฟเกี่ยวกับสงครามโลกครั้งที่หนึ่งและสองนั้นชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการโจมตีเส้นทางคมนาคมทางทะเลมีความสำคัญมากเพียงใด ในสมัยสงครามชาตินิยม (Great Patriotic War) การทำลายเส้นทางคมนาคมทางทะเลเช่นนี้ถือว่าการปฏิบัติการทางเรือที่สำคัญประการหนึ่งเลยทีเดียว โดยเฉพาะในทะเลดำและทะเลนอร์วีเจียน (Norwegian Sea คือทะเลที่เป็นส่วนหนึ่งของมหาสมุทรแอตแลนติกเหนือ อยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศนอร์เวย์ ระหว่างทะเลเหนือกับกรีนแลนด์) กอร์ชคอฟตระหนักดีถึงจุดอ่อนของประเทศตะวันตกในด้านนี้ “ผู้บัญชาการรบของประเทศมหาอำนาจในโลกตะวันตกควรหยุดยั้งและหันมาพิจารณาถึงเส้นทางคมนาคมทางทะเลที่มีการขยายขอบเขตออกไปกว้างขวางเป็นอย่างมาก” ขณะที่กองทัพเรือโซเวียตอาจจะไม่เคยคิดที่จะโจมตีการขนส่งทางเรือของนาโตเหมือนกับที่นาโตคอยคิดจะป้องกันการขนส่งของตนนั้น การทำสงครามระหว่างโลกตะวันออกและตะวันตกยืดเยื้อและทวีความสำคัญมากขึ้นเพียงใด รัสเซียก็ยิ่งให้ความสำคัญในประเด็นดังกล่าวนี้มากยิ่งขึ้น เหตุผลประการหนึ่งที่โซเวียตให้ความสำคัญในประเด็นนี้เป็นเพราะการโจมตีจุดอ่อนของประเทศตะวันตกอาจช่วยให้เรือดำน้ำ SSBN ของโซเวียตขัดขวางไม่ให้เรือของนาโตสามารถปฏิบัติการไม่ว่าจะเป็นการตั้งรับหรือโจมตีได้ หากกองทัพเรือโซเวียตคิดจะปฏิบัติการเช่นนี้จริง ๆ แล้วย่อมชี้ให้เห็นว่าเรือดำน้ำที่บรรทุกขีปนาวุธและตอร์ปิโดมาเพื่อเตรียมยิงนั้นจะกลายมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการโจมตีร่วมกับเครื่องบินรบฝูงใหญ่ที่มีฐานบัญชาการอยู่ที่บก ยิ่งไปกว่านี้ หากแรงกดดันจากโซเวียตบีบให้กำลังเสริมจำเป็นต้องเดินทัพไปทางใต้ไกลมากกว่าที่ตั้งใจไว้ในตอนแรก (อาจใช้เส้นทางอาซอเรส (Azores)) พวกเขาอาจเดินทางมาถึงแนวรบช้ากว่าที่กำหนดไว้

ในยุคสมัยใหม่นี้ ความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับการขนส่งทางทะเลยังคงเป็นประเด็นสำคัญ ตัวอย่างเช่น ในระหว่างปฏิบัติการ Desert Shield/Storm ได้มีความกังวลว่าอาจเป็นไปได้ว่าจะเกิดการโจมตีกองกำลังฝ่ายพันธมิตรที่กำลังเดินทางไปยังอ่าวเปอร์เซีย แม้ว่าความจริงแล้วภัยคุกคามนี้อาจดูห่างไกลจากเราอยู่มาก หากแต่ผลของสงครามครั้งนี้ที่มีต่อการเมืองนั้นร้ายแรงยิ่งนัก ยิ่งไปกว่านี้ การโจมตีอัล-จูบายล์ (Al-Jubayl) ด้วยขีปนาวุธของอิรักในการทำสงครามคราวเดียวกันนั้นเองแสดงให้เห็นถึงความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นได้กับเรือรบและเรือลำเลียงของกองทัพซึ่งอยู่ที่ท่าเรือต้นทาง

ภาพ 8.9 การโจมตีเส้นทางคมนาคมทางทะเล

การบ่อนทำลายทรัพยากรในการทำสงครามของศัตรู

การทำลายทรัพยากรในการทำสงครามของคู่ต่อสู้ทำให้ทรัพยากร เงินทองและอาวุธยุทโธปกรณ์ของฝ่ายนี้ลดลงจนทำให้พวกเขาไม่มีศักยภาพมากพอที่จะทำสงครามได้ ทั้งยังบีบให้ฝ่ายตรงข้ามจำเป็นต้องทุ่มเทความพยายามมากขึ้นกว่าเดิมในการผลิตสิ่งจำเป็นในชีวิต หากศัตรูมีความต้องการและจุดอ่อนบางอย่างเป็นพิเศษ จึงมีเหตุผลเพียงพอที่เราจะโจมตีเป้าหมายดังกล่าวนั้น (ดังเช่นเรือที่บรรทุกทองคำแห่งในศตวรรษที่ 16 และ 17 หรือเรือบรรทุกน้ำมันในศตวรรษที่ 20) ในบางสถานการณ์ การโจมตีระบบเศรษฐกิจของฝ่ายศัตรูดูเหมือนจะมีเหตุผลสมควรเป็นอย่างยิ่งในเวลาสงครามเป็นการทำสงครามทางการค้า พลเอกจอร์จ มังค์ (General George Monk) ได้กล่าวไว้ว่า “ไม่ว่า

จะด้วยเหตุผลใดก็ตาม สิ่งที่เราต้องการก็คือการค้าที่ชาวดัชต์กำลังครอบครองอยู่ในขณะนี้” ด้วยเหตุนี้เอง ในกรณีของการทำสงครามของชาวดัชต์ การโจมตีเรือสินค้าของศัตรูจึงเห็นได้ชัดว่าเป็นไปได้จริงในทางปฏิบัติ

เห็นได้ชัดว่าแนวคิดดั้งเดิมว่าด้วยการแทรกแซงทางการค้าโดยฝ่ายที่มีการควบคุมในทะเลที่เหนือกว่านั้นเป็นวิธีการที่ได้รับความนิยมเห็นชอบว่ามีประสิทธิภาพในการบ่อนทำลายทรัพยากรสงครามของคู่ต่อสู้ มาฮานพิจารณาว่าจุดมุ่งหมายเช่นนี้จะประสบผลสำเร็จได้อย่างไรที่สุดก็ด้วย “การมีสมุททานุภาพที่เหนือกว่าจะช่วยขับไล่เรือฝ่ายศัตรูให้พ้นไปจากทะเล หรือหากยังปรากฏอยู่ในทะเลก็คงเป็นได้แค่เพียงฝ่ายที่คอยหลบหนีเท่านั้น” กองเรือรบหลักของครอมเวลล์ไม่ใช่เรือโจมตีของเขาที่เป็นฝ่ายโจมตีการค้าของดัชต์เอาไว้ได้ทั้งหมด การสกัดกั้นทางการค้านับว่าเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพเป็นอย่างยิ่งในการทำลายการค้าทางทะเลของฝ่ายศัตรู ดังที่มาฮานได้เคยกล่าวไว้อย่างชัดเจนดังต่อไปนี้

“ท่ามกลางสถานการณ์ต่าง ๆ ของการทำสงครามที่นับว่าสิบปีต่อจากนี้ได้แบ่งแยกทวีปยุโรป และท่ามกลางการเดินทางของกองทัพฝรั่งเศสไปยังดินแดนต่าง ๆ ในยุโรป เราจึงจำเป็นต้องกดดันฝรั่งเศสอย่างเงียบ ๆ ต่อไป เนื่องจากเมื่อใดก็ตามที่การกดดันอย่างเงียบ ๆ เช่นนี้เป็นที่สังเกตแล้ว ก็อาจกลายเป็นสิ่งบ่งบอกที่แสดงให้เห็นถึงการใช้สมุททานุภาพที่ยิ่งใหญ่ให้เกิดประโยชน์ได้เช่นกัน”

ริชมอนด์กล่าวไว้ว่าการสกัดกั้นการค้าโดยกองทัพเรืออังกฤษนั้นสามารถทำลายเศรษฐกิจสงครามของศัตรูได้เนื่องจากการสกัดกั้นดังกล่าวนี้โจมตีอย่างรุนแรงโดยมีเป้าหมายอยู่ที่ตำแหน่งยุทธศาสตร์สำคัญอันนับเป็นหัวใจของศัตรู ไม่ใช่การโจมตีเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นครั้งคราวไป

อย่างไรก็ตาม ข้อควรระวังในการทำลายทรัพยากรสงครามของศัตรูมีดังต่อไปนี้

- การโจมตีการค้าของฝ่ายศัตรูเป็นภารกิจที่ต้องเผชิญกับอุปสรรคนานัปการไม่ว่าจะเป็นด้านศีลธรรม กฎหมาย การเมืองและยุทธศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเวลาที่การกระทำเช่นนี้ถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิของประเทศมหาอำนาจที่ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด เห็นได้ชัดว่าเรือดำน้ำของเยอรมนีที่เรียกกันว่าเรืออู (U-Boat) ในปี ค.ศ.1917 ไม่อาจใช้ได้ผลดีด้วยเหตุผลเช่นนี้ ความจำเป็นในการกำหนดหน้าที่ที่

เรือบางลำจำเป็นต้องปฏิบัติการให้ลุล่วงลงไป รวมถึงการปฏิบัติการใด ๆ ที่จำเป็นต้องคำนึงถึงด้านความถูกต้องมีส่วนร่วมทำให้การปฏิบัติการกิจเป็นสิ่งที่กระทำได้ยาก แม้ว่าในเวลาดังกล่าวนั้น กองทัพจะมีความพร้อมในทุก ๆ ด้านก็ตาม

- จากประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา มักเป็นเรื่องยากที่จะประเมินว่าการปิดล้อมทางการค้ามีประสิทธิผลในแง่ยุทธศาสตร์อย่างไรบ้าง เนื่องจากผลของการสกัดกั้นทางการค้ามีอาจแยกออกจากผลลัพธ์อื่น ๆ ที่ตามมาของการการทำสงคราม ตัวอย่างเช่น สภาวะการขาดแคลนอาหารที่ดำเนินมายาวนานในเยอรมนี ซึ่งมักกล่าวกันว่าเป็นผลมาจากการปฏิบัติการของกองทัพเรือแห่งสหราชอาณาจักร นั้นยังเป็นผลมาจากความไม่ใส่ใจในความสำคัญของการทำการเกษตรหรือไม่

วิธีในการปิดล้อมทางการค้ามักไม่ต่างไปจากการสกัดกั้นกองเรือรบดังที่ได้อธิบายไปแล้วในตอนที่ 7.8 ซึ่งมักเกิดขึ้นในเวลาเดียวกันและเป็นการปฏิบัติการโดยเรือรบรบลำเดียวกัน การปิดล้อมทางการค้าจำเป็นต้องคำนึงถึงประเด็นว่าด้วยความชอบธรรมในการขนส่งทางทะเลของประเทศที่วางตนเป็นกลาง โดยเรือของฝ่ายนี้มักต้องประสบกับการแทรกแซงและการตรวจสอบบางประการ

แนวคิดเบื้องหลังการทำสงครามเรือค้าได้อธิบายไว้โดยละเอียดในตอนที่ 3.6 โดยปกติแล้ว การทำสงครามเรือค้าเช่นนี้เป็นวิธีในการทำสงครามที่พึงดูมีเหตุมีผลสำหรับกองทัพเรือของฝ่ายที่มีแสนยานุภาพต่อยกกว่า อย่างไรก็ตาม คอร์เบตต์ได้โต้แย้งว่า

“แผนการสงครามที่มีเป้าหมายหลักอยู่ที่การทำลายการค้าชี้ให้เห็นเป็นนัย ๆ ว่าฝ่ายที่ใช้แผนการเช่นนี้ตกเป็นฝ่ายรองและอ่อนกำลังกว่าในการปฏิบัติการทางเรือ หากฝ่ายนี้มีแสนยานุภาพเหนือกว่าแล้ว จุดมุ่งหมายของเขาก็คงจะเป็นการเปลี่ยนแสนยานุภาพที่เหนือกว่านี้ด้วยการทำสงครามหรือการปิดล้อมแทน”

ในการปฏิบัติการด้วยวิธีดั้งเดิมนั้น ฝ่ายที่อ่อนกำลังกว่าย่อมถูกบีบให้เป็นฝ่าย “ปราศัยอย่างรวดเร็วและไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ในขณะที่วิธีการทำสงครามเรือค่านั้นจะช่วยยืดระยะเวลาการปฏิบัติการออกไปได้เป็นอันมาก และก่อนที่จะถึงเวลาในการทำสงครามอย่างแท้จริง ความเสียหายบางอย่างก็ได้บังเกิดขึ้นแล้ว” ในอีก 2-3 ปีต่อมา

พลเรือเอก ฮิปเปอร์ (Admiral Hipper) แห่งเยอรมนีได้ตอกย้ำถึงแนวคิดเช่นนี้ต่อไปอีกว่า “การทำสงครามแบบลาดตระเวนรอบ ๆ มหาสมุทรแอตแลนติกโดยใช้เรือรบยังคงเป็นวิธีที่เรือรบของเราที่อยู่ใน่านน้ำสากล (high seas) สามารถทำลายศัตรู และนี่ก็อธิบายได้ว่าเหตุใดเรือรบเช่นนี้จึงยังคงนำมาใช้ปฏิบัติการสืบต่อไป”

วิธีปฏิบัติดังกล่าวนี้ยังคงได้รับการสนับสนุนจากความคิดที่ว่าเนื่องจากการโจมตีถือเป็นรูปแบบการทำสงครามในทะเลที่แข็งแกร่งกว่าการเป็นฝ่ายตั้งรับ การทำสงครามเรือค้าจึงมีประสิทธิผลเป็นอย่างดีในการทำลายทรัพยากรของฝ่ายตั้งรับให้ค่อย ๆ หมดลงไปเรื่อย ๆ สำหรับฝ่ายโจมตีแล้ว พวกเขามักคิดว่าการทำสงครามทางการค้าเสียค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติการไม่มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเวลาที่เรือของบริษัทเอกชนหรือเรือส่วนตัวมีบทบาทสำคัญ ทั้งยังมีประสิทธิภาพอีกด้วย กอร์ชคอฟ กล่าวถึงประเด็นนี้ไว้อย่างน่าสนใจดังนี้

“ด้วยเหตุดังกล่าว ประเด็นว่าด้วยอัตราส่วนของเรือดำน้ำกับกองกำลังที่ทำสงครามปราบเรือดำน้ำนั้นเป็นที่สนใจเป็นอย่างยิ่ง แม้ภายใต้สถานการณ์ในปัจจุบันที่มีวิวัฒนาการและเทคนิคใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก เพราะถ้าหากกองกำลังที่ทำสงครามปราบเรือดำน้ำ (anti-submarine warfare) ยังสามารถจำกัดการปฏิบัติการของเรือดำน้ำแบบดีเซลได้เพียงบางส่วนแล้ว ถ้าเช่นนั้น สิ่งใดที่จะสามารถรับมือหรือจัดการกับแสนยานุภาพที่เหนือกว่ามากในปัจจุบันนี้ที่ศักยภาพในการสู้รบของเรือเหล่านี้มีอาจเทียบได้เลยกับศักยภาพของเรือดำน้ำในสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง”

ในความเป็นจริงแล้ว สำหรับในบางสถานการณ์ “การทำสงครามเรือค้า” อาจเป็นเพียงวิธีเดียวในการ “เคลื่อนย้ายกองกำลัง” สำหรับกองทัพเรือที่อ่อนกำลังกว่าให้มีความหวังขึ้นมาได้บ้างในอันที่จะเอาชนะกองทัพเรือที่แข็งแกร่งกว่า เดอ ลานเนสซอง (De Lanessan) กล่าวว่า “การทำลายการค้าอาจเป็นวิธีในทางยุทธศาสตร์ในการบีบให้กองเรือของฝ่ายศัตรูมีอันต้องกระจัดกระจายกันไปอยู่ที่ต่าง ๆ ทั่วโลก เพื่อที่จะลดความแตกต่างของความแข็งแกร่งระหว่างกองกำลังของฝ่ายศัตรูและของเราที่อยู่ใน่านน้ำของทวีปยุโรป” แนวคิดเช่นนี้ได้เป็นแรงบันดาลใจให้กับประธานาธิบดีโธมัส เจฟเฟอร์สัน และประธานาธิบดีคนต่อมาของสหรัฐฯ ในศตวรรษที่ 20 รวมไปถึงผู้บัญชาการรบของกองทัพเรือแห่งเยอรมนีในศตวรรษที่ 20

แน่นอนว่าคุณค่าของยุทธศาสตร์เหล่านี้ในท้ายที่สุดแล้วย่อมขึ้นอยู่กับความสำเร็จของการปฏิบัติการทางเรืออื่น ๆ ที่ติดตามมา ถึงแม้ว่าการปฏิบัติการดังกล่าวจะส่งผลในทางอ้อมและขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ ก็ตาม หากแต่ผลที่อาจเกิดขึ้นจากการโจมตีเส้นทางคมนาคมขนส่งทางทะเลของศัตรูก็ไม่ได้น้อยไปกว่าการโจมตีโดยตรงที่เป็นผลให้เรือจมหรือเรือสินค้ามีอันต้องเสียหาย ยิ่งไปกว่านี้ ความไม่พอใจในการสูญเสียเรือสินค้าขนาดใหญ่ทำให้รัฐบาลมีอาจเพิกเฉยต่อเสียงวิพากษ์วิจารณ์ได้ อันส่งผลให้การทำสงครามทางการค้าอาจมีประสิทธิผลในทางยุทธศาสตร์มากกว่าที่คาดการณ์ไว้

แม้กระนั้นก็ตาม แนวคิดดั้งเดิมอาจดูเหมือนมีความเคลือบแคลงสงสัยในประสิทธิผลทางยุทธศาสตร์ในระยะยาวของการทำสงครามเรือค้า แม้ว่าจะใช้เรือดำน้ำในการปฏิบัติการก็ตาม ทั้งนี้เป็นเพราะทรัพยากรทางทะเลของประเทศมหาอำนาจทางทะเลนั้นมหาศาลยิ่งนัก และส่วนหนึ่งเป็นเพราะทรัพยากรอันมีค่าทางทะเลของประเทศที่มีสมุทพานภาพอันยิ่งใหญ่ยิ่งนัก และส่วนหนึ่งเป็นเพราะ “การทำสงครามเรือค้า” ที่มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริงนั้นมักจะดำเนินไปด้วยวิธีการที่รุนแรงและโหดร้ายซึ่งอาจย้อนกลับมาทำลายผู้ก่อการเสียเอง (เช่น วิธีการที่เรือดำน้ำของเยอรมนีหรือเรืออูที่ “แล่นไปมาได้อย่างเสรี” มีส่วนทำให้สหรัฐฯ เข้ามามีบทบาทในการทำสงครามโลกครั้งที่หนึ่งในปี ค.ศ.1917 ได้เร็วมากยิ่งขึ้น) หากแต่ส่วนใหญ่แล้วเป็นเพราะความมั่นใจว่ามาตรการในการป้องกันและการตั้งรับของกองเรือรบที่ครองทะเลอยู่ในเวลาดังกล่าวนั้นย่อมเป็นฝ่ายมีชัยชนะในท้ายที่สุด

คอร์เบตต์ได้วิพากษ์วิจารณ์แนวคิดเช่นนี้ไว้ดังต่อไปนี้

“บ่อยครั้งที่เราได้พิสูจน์แล้วว่าเป็นเรื่องที่น่าอันตรายยิ่งนักหากการทำสงครามทางเรือจะดำเนินไปบนพื้นฐานของหลักการที่ผิดและประเทศที่มีแสนยานุภาพยิ่งใหญ่มุ่งทำลายการค้าของคู่ต่อสู้โดยปราศจากการครองทะเลให้ได้เสียก่อนเป็นอันดับแรก”

มาฮานเองก็ไม่เห็นด้วยกับความพยายามในการปฏิบัติการของเรือโจมตีการค้าในสมัยสงครามดัตช์ หากปราศจากการสนับสนุนที่เหมาะสมแล้ว เรือลาดตระเวนก็เพียงแต่ “แล่นออกไปอย่างเร่งรีบได้แค่ระยะทางใกล้ ๆ และการโจมตีของเรือเหล่านี้ถึงแม้ว่าอาจจะสร้างความเสียหายอยู่บ้าง แต่ก็ไม่ร้ายแรงนัก” เป็นที่น่าสนใจว่าราอูล

คาสเท็คซ์ (Raoul Castex) กล่าวเยาะเย้ยและไม่เห็นด้วยกับแนวความคิดของกลุ่มเมินเอโกล (Jeune École) คาสเท็คซ์เชื่อว่า “การทำสงครามเรือค้า” จำเป็นต้องอาศัยความช่วยเหลือและการสนับสนุนจาก “กองทัพ” เพื่อให้การตัดสินใจปฏิบัติการใด ๆ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การอาศัยเพียงแค่การโจมตีที่พุ่งเป้าไปยังระบบการคมนาคมทางทะเลและการค้าขายของฝ่ายตรงข้ามย่อมพบกับความล้มเหลวเป็นแน่ การใช้เรือดำน้ำทำสงครามเรือค้าระหว่างปี ค.ศ.1914-18 ไม่ประสบความสำเร็จเพราะจำเป็นต้องอาศัยการสนับสนุนจากเรือผิวน้ำ กองเรือผิวน้ำย่อมสามารถควบคุมการติดต่อสื่อสารใด ๆ เหนือผิวน้ำได้เป็นอย่างดี การโจมตีโดยเรือดำน้ำไม่อาจเอาชนะฝ่ายศัตรูที่มีกำลังเหนือกว่าได้หากปราศจากความช่วยเหลือจากการปฏิบัติการและการบัญชาการรบจากกองเรือที่มีอยู่บนผิวน้ำ กอร์ชคอฟกล่าวถึงประเด็นเช่นเดียวกันนี้ในการปฏิบัติการของเรือดำน้ำเยอรมนีในสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง นิโคลาส เทรซี (Nicholas Tracy) ได้สรุปไว้อย่างมีเหตุผลดังต่อไปนี้

“การปฏิบัติการทางเรือที่ขัดขวางมิให้ฝ่ายศัตรูสามารถใช้ประโยชน์ใด ๆ จากทะเลในการทำการค้าจะเป็นยุทธวิธีที่ส่งผลดีต่อกองทัพและประเด็นในทางการเมืองก็ต่อเมื่อการปฏิบัติการดังกล่าวนั้นกระทำโดยประเทศที่มีสมุททานุภาพแข็งแกร่งและคู่ต่อสู้ของประเทศดังกล่าวเป็นฝ่ายที่อ่อนกำลังและเสียเปรียบในด้านเศรษฐกิจอยู่ในเวลานั้น”

การบีบบังคับในทางยุทธศาสตร์

การขัดขวางหรือการทำลายความสามารถของศัตรูในการใช้ทะเลเพื่อเป็นเส้นทางขนส่งอาจพบได้ดีที่สุดในรูปแบบของการบีบบังคับในทางยุทธศาสตร์ดังที่จะได้อธิบายต่อไปในตอนที 10.6 แต่ข้าพเจ้าจะขอหยิบยกมาอ้างอิงสั้น ๆ ก่อนในบทนี้สืบเนื่องจากลักษณะที่คล้ายคลึงกันบางประการกับการโจมตีเส้นทางคมนาคมทางทะเลในยามสงคราม การบีบบังคับในเชิงยุทธวิธีอาจเป็นไปในรูปแบบของการคว่ำบาตรการดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทางทะเลดังที่อิรักเคยประสบมาในสมัยสงครามอ่าวเปอร์เซียและเซอร์เบียในสมัย ค.ศ.1990 จุดมุ่งหมายก็เพื่อบีบให้ประเทศเป้าหมายจำเป็นต้องปฏิบัติตามนโยบายทางการเมืองที่ประเทศดังกล่าวอย่างไม่เต็มใจ อีกทั้งวิธีการก็คล้ายคลึงกับการปิดล้อมทางการค้า การปิดล้อมทางการค้าเช่นนี้อาจมีเป้าหมาย

อยู่ที่การขัดขวางการส่งกองกำลังทางทหารหรืออาวุธยุทธโธปกรณ์ต่าง ๆ (ดังเช่นการปฏิบัติการสกัดกั้นเรือสินค้าของโซเวียตโดยสหรัฐฯ ในปี ค.ศ.1962 เป็นการขัดต่อข้อตกลงต่อสนธิสัญญาอาร์ซอร์เพื่อขัดขวางมิให้โซเวียตส่งขีปนาวุธไปยังคิวบา)

นอกจากนี้ การบีบบังคับในทางยุทธศาสตร์อาจดำเนินไปในรูปแบบของการสกัดกั้นการขนส่งเพื่อวัตถุประสงค์ทางการเมือง ในกรณีของ “สงครามเรือน้ำมัน (tanker war)” ในปี ค.ศ.1980 การบีบบังคับในเชิงยุทธวิธีดำเนินไปในรูปแบบที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน กล่าวคือ การใช้กำลังทหารโจมตีเรือขนส่งสินค้าของประเทศที่ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดในขณะทีเรือเหล่านี้กำลังแล่นเข้ามายังอ่าวเปอร์เซีย การวางทุ่นระเบิดของสหรัฐฯ ที่ทำเทียบเรือไฮฟง (Haiphong) เพื่อขัดขวางมิให้สหภาพโซเวียตสามารถลำเลียงเสบียงให้แก่เวียดนามเหนือได้นับเป็นรูปแบบเช่นเดียวกันนี้ แต่เป็นรูปแบบที่มีความรุนแรงน้อยกว่าเมื่อเทียบกับรูปแบบแรก

8.8 การคุ้มครองเส้นทางคมนาคมทางทะเล

ตามความเห็นของมาฮานและนักคิดคนอื่น ๆ แล้ว ความสามารถในการใช้ทะเลเพื่อเป็นเส้นทางคมนาคมนับว่าเป็น “รากฐานสำคัญของความแข็งแกร่งของชาติ” และยังเป็นองค์ประกอบหลักในวิวัฒนาการของมนุษย์ ข้อสรุปของคำกล่าวนี้เห็นได้อย่างชัดเจน “ด้วยเหตุนี้เอง ความสำคัญของกองทัพเรือมาจากการคุ้มครองเส้นทางคมนาคมทางทะเล และหากปราศจากซึ่งปัจจัยนี้แล้ว กองทัพเรือไม่อาจดำรงอยู่ได้เช่นกัน การโจมตีและคุ้มครองเส้นทางคมนาคมทางทะเลจึงเป็นหัวใจสำคัญของยุทธศาสตร์ทางเรือ

อย่างไรก็ตาม การคุ้มครองเส้นทางคมนาคมทางทะเลควรดำเนินไปด้วยวิธีการเช่นใดนั้นยังคงเป็นประเด็นที่ถกเถียงมากที่สุดในบรรดายุทธศาสตร์ทั้งหมดในการรบทางทะเล ไม่ใช่เพราะไม่มีวิธีแก้ปัญหาก็วิธีเดียวและมีคำตอบเพียงไม่กี่ข้อเท่านั้นที่จะช่วยไขความกระจ่าง ไม่ว่าจะเวลาจะผ่านไปนานก็ตาม จะพบว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะนำยุทธศาสตร์ในการตั้งรับหลากหลายแบบมาปรับใช้ นักยุทธศาสตร์ในการทำสงครามทางเรือต่างก็ตระหนักถึงความจำเป็นในข้อนี้เป็นอย่างดี ข้อโต้แย้งและความแตกต่างของนักยุทธศาสตร์เหล่านี้อยู่ที่ประเด็นของการให้ความสำคัญกับวิธีการตอบโต้ในหลากหลาย

รูปแบบของการคุ้มครองเส้นทางคมนาคมทางทะเล การตอบโต้เหล่านี้ไม่สามารถแยกออกจากกันได้อย่างชัดเจน โดยหมายรวมถึงวิธีการดังต่อไปนี้

การคุ้มครองกองเรือรบโดยทางอ้อมและด้วยวิธีการทั่ว ๆ ไป

มาฮานแสดงความเห็นโดยย่อไว้ว่าการครองทะเลไม่ว่าจะได้มาด้วยการรบแตกหักหรือการปิดล้อมคู่ต่อสู้ นับว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานของการคุ้มกันเส้นทางคมนาคมขนส่งทางทะเลที่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากวิธีการเหล่านี้ย่อมสกัดกั้นมิให้ฝ่ายโจมตีสามารถยกทัพออกมาได้ตั้งแต่ในตอนแรก ทั้งยังเป็นวิธีที่ช่วยปกป้องกองเรือรบขนาดเล็ก (flotilla) ที่ทำหน้าที่คุ้มกันเส้นทางการค้า ในมุมมองของนักคิดในยุคสมัยต่อมา (ริชมอนด์ คาสเท็ลล์และโรชินสกี) สงครามโลกครั้งที่หนึ่งชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่าความเห็นของมาฮานเป็นความจริงมากเพียงใด ริชมอนด์กล่าวถึงประเด็นสำคัญดังกล่าวนี้แก่คณะกรรมการธิการของสหราชอาณาจักรในคราวที่มีการไต่สวนเกี่ยวกับการต่อเรือรบในปี ค.ศ.1921 ไว้ดังต่อไปนี้

“เรือขนาดเล็กที่คอยนำทาง ลาดตระเวนหรือไล่ล่าเรือฝ่ายตรงข้ามสามารถปฏิบัติการได้อย่างเป็นอิสระ เป็นเพียงเพราะเรือเหล่านี้ได้รับการคุ้มกันอย่างแน่นหนาจากกองเรือรบขนาดใหญ่ หากเหตุการณ์แผ่นดินไหวไม่ได้ช่วยปิดทางเข้าออกบริเวณปากอ่าวสกปาปา โพลว์ (Scapa Flow) เป็นผลให้กองเรือไม่สามารถแล่นออกมาภายนอกอ่าวได้ ก็คงไม่มีสิ่งใดที่จะสกัดกั้นมิให้เรือรบขนาดใหญ่ของเยอรมนีพร้อมด้วยเรือเล็กอีกเป็นจำนวนมากแล่นออกมายังทะเลเพื่อมาทำลายเรือขนาดเล็กที่ทำหน้าที่คุ้มกันเรือสินค้าได้อย่างแน่นอน”

เฮอร์เบิร์ต โรชินสกี เห็นด้วยกับคำกล่าวข้างต้นนี้ เนื่องจากกองเรือของเยอรมนีถูกปิดล้อม เรือลำเล็กทำหน้าที่คุ้มกันจึงรับมือเพียงแค่วิวค้ำน้ำไม่ก็ลำที่พยายามหาทางแล่นออกมายังทะเลเปิด หากเรือคุ้มกันเหล่านั้นต้องคอยสกัดกั้นการโจมตีจากเรือที่อยู่บนผิวน้ำไปพร้อม ๆ กันแล้ว เรือคุ้มกันก็คงไม่สามารถปฏิบัติการกิจให้สำเร็จลุล่วงได้อย่างแน่แท้ อุปสรรคนานัปการที่เรือคุ้มกันของสแกนดิเนเวียต้องเผชิญและบีบให้เรือเหล่านี้จำเป็นต้องแล่นไปยังแนวปิดล้อมของกองเรือรบขนาดใหญ่ชี้ให้เห็นได้ในประเด็นดังกล่าวนี้อย่างชัดเจน

อย่างไรก็ตาม เป็นอันตรายไม่น้อยหากจะโต้แย้งกันในประเด็นนี้มากเกินไปจนทำให้กองทัพเรือมุ่งเน้นเพียงแค่การพยายามครองทะเลเอาไว้ให้ได้จนหลงลืมการคุ้มครองเส้นทางคมนาคมทางทะเล ในปี ค.ศ.1917 อังกฤษปฏิบัติการเช่นนี้ด้วยความไม่เต็มใจนักในอันที่จะให้ความช่วยเหลือเรือพิฆาต (destroyers) ที่ได้รับมอบหมายมาให้คอยคุ้มกันกองเรือรบ (โดยที่อิทธิพลของเรือพิฆาตเหล่านี้ในการคุ้มกันเส้นทางคมนาคมทางทะเลนับว่าเป็นอิทธิพลในทางอ้อม) เพื่อที่จะช่วยให้การคุ้มกัน “โดยตรง” ด้วยการนำทางเรือสินค้าซึ่งพิสูจน์ให้เห็นแล้วว่าเป็นอันตรายยิ่งนักต่อการถูกโจมตีจากเรือดำน้ำของเยอรมนี เซอร์ จอห์น โคลอมบ์ (Sir John Colomb) กล่าวถึงประเด็นนี้ไว้อย่างจริงจังดังต่อไปนี้

“ภารกิจเบื้องต้นของกองเรือรบของเราก็คือการทำลาย ยึดหรือปิดล้อมเรือฝ่ายศัตรูให้อยู่ ณ บริเวณท่าเทียบเรือตราจนกว่าภารกิจดังกล่าวนี้จะสำเร็จลุล่วง ความคิดใด ๆ ในอันที่จะใช้กองทัพเรือในการคอยคุ้มกันการค้าโดยตรงจำเป็นต้องล้มเลิกไปเสียก่อน ระดับความเสียหายของการค้าและการขนส่งทางทะเลที่เกิดขึ้นระหว่างช่วงเวลาที่สงครามปะทุขึ้น และกองทัพเรือปฏิบัติการกิจของตนได้สำเร็จลุล่วงนั้นจะขึ้นอยู่กับกำเนินการต่าง ๆ ที่เรือพาณิชย์นาวี (Mercantile Marine) ได้กระทำเสร็จสิ้นไปก่อนหน้านั้นแล้ว”

ในความเป็นจริงแล้ว มีบางคนที่คิดว่ากองทัพเรือสหรัฐฯ ละเลยภารกิจสำคัญเบื้องต้นในการคุ้มกันการขนส่งสินค้าในสมัยสงครามเย็น ซึ่งส่งผลเสียที่สืบต่อมาในสมัยสงครามเรือน้ำมันในปี ค.ศ.1980

การคุ้มกันโดยทางอ้อม ณ จุดยุทธศาสตร์สำคัญและเส้นทางคมนาคมทางทะเลที่มีการตรวจตราอย่างเข้มงวด

หัวข้อนี้จะอธิบายถึงการดำเนินการตอบโต้ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือและคุ้มกันโดยทางอ้อมกับการขนส่งสินค้าในเขต “พื้นที่พิเศษ” แนวคิดภายใต้การดำเนินการเช่นนี้ก็คือการคมนาคมทางทะเลควรได้รับการคุ้มกันอย่างดีที่สุดจากกองเรือรบที่กำลังลาดตระเวนอยู่ในขณะนั้น “เส้นทางเดินเรือในมหาสมุทรที่เชื่อมต่อพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งของประเทศกับอาณาบริเวณที่เรือที่เรือสินค้าจำเป็นต้องเดินทางผ่าน และเป็นเส้นทางที่คู่ต่อสู้ต้องใช้ในการเดินทาง” การลาดตระเวนเส้นทางคมนาคมทางทะเล

เช่นนี้จะได้รับการสนับสนุนจากกองเรือพิฆาตที่ทำหน้าที่ “เผ่าระวาง ไล่ล่า และทำลาย เรือทุกลำของฝ่ายศัตรู หากจำเป็นแล้ว การเผ่าระวางเช่นนี้จำเป็นต้องดำเนินสืบต่อไป จนถึงวันสิ้นสุดของโลกเลยทีเดียว”

เนื่องจากฝ่ายโจมตีจะพบเป้าหมายได้ง่ายกว่าในทะเลเปิดมากกว่าบริเวณทะเลเปิด ฝ่ายนี้จึงถูกพบเจอในบริเวณเดียวกันนี้ด้วยเช่นกัน คอร์เบตต์กล่าวว่า “ที่ใดก็ตามที่มี ชากศพ นกอินทรีทั้งหลายย่อมมารวมตัวกัน ณ ที่แห่งนั้น” เมื่อใดก็ตามที่ตำแหน่งสำคัญ ได้รับการคุ้มกันอย่างแน่นหนา เมื่อนั้นสถานที่หลบภัยต่าง ๆ บนโลกใบนี้ก็จะค่อย ๆ ถูก สร้างขึ้นรอบ ๆ บริเวณดังกล่าวนี้

แม้กระนั้นก็ตาม ในศตวรรษที่ 20 การปฏิบัติการตอบโต้เหล่านี้กลับไม่ประสบผลสำเร็จ ตัวอย่างเช่นในปี ค.ศ.1916 สมัยสงครามพอร์ตแลนด์ครั้งที่สอง (Battle of Portland) เรือดำน้ำ 3 ลำที่กำลังปฏิบัติการอยู่ระหว่างบีชฮี เฮด (Beachy Head) กับ เอ็ดดีสโตน ไลท์ (Eddystone Light) ซึ่งเป็นพื้นที่ภายใต้การควบคุมของฐานทัพเรือใหญ่ ที่พอร์ตสมัธ (Portsmouth) พอร์ตแลนด์ (Portland) และพลิมัธ (Plymouth) ถึงแม้ว่า บริเวณน่านน้ำดังกล่าวจะมีเรือพิฆาต 49 ลำ เรือตอร์ปิโด 48 ลำ เรือคิว (Q-ship คือเรือปลอมที่พันธมิตรใช้ล่อเรือใต้น้ำเยอรมันในเวลาสงคราม) 7 ลำ รวมถึงฝูงบินและกองเรือ หนุนอีกหลายร้อยลำคอยเผ่าระวางอยู่ หากแต่เรือดำน้ำของเยอรมนียังสามารถจมเรือสินค้า 30 ลำลงได้ภายในเวลาเพียงหนึ่งสัปดาห์ ทั้งยังหลบหนีไปได้อย่างไร้ร่องรอย นำประหลาดใจว่าความผิดพลาดของเรือพิฆาตเหล่านี้ไปหลังจากที่เรือใต้น้ำไม่เกิน 24 ลำของเยอรมนีที่อยู่บริเวณมหาสมุทรแอตแลนติกฝั่งตะวันตกได้จมเรือบรรทุกสินค้าที่มีน้ำหนักสินค้ารวมกันกว่าหนึ่งล้านตันได้เป็นผลสำเร็จภายในเวลา 6 เดือนแรกของปี ค.ศ.1942

คนจำนวนมากต่างลงความเห็นว่าความล้มเหลวเหล่านี้เป็นผลมาจากการใช้คำเปรียบเทียบของคำว่า “เส้นทางทางทะเล” หรือ “เส้นทางคมนาคมทางทะเล” คำเหล่านี้ทำให้เกิดความคิดว่ากองทัพเรือมีหน้าที่คอยปกป้องและคุ้มครองเส้นทางสำคัญ ๆ ในทะเล เช่นเดียวกับที่กองทัพบกคอยปกป้องถนนสายต่าง ๆ แต่การเปรียบเทียบเช่นนี้ถือว่าผิด ทะเลไม่เหมือนกับท้องถนน เพราะไม่จำเป็นที่เราจะต้องครอบครองหรือคุ้มกัน

ทะเลไว้ตลอดเวลา ประเด็นสำคัญก็คือสิ่งที่แล่นผ่านทะเล ดังที่ พลเรือเอก เกรตตัน (Admiral Gretton) กล่าวไว้ว่า “เรือคือสิ่งที่เราต้องคอยคุ้มกัน ไม่ใช่เส้นที่ขีดแบ่งตามแผนที่” การใช้กองเรือขนาดเล็กจะต้องสะท้อนให้เห็นถึงข้อเท็จจริงพื้นฐานดังกล่าวนี้ ดังนั้น แทนที่กองเรือขนาดเล็กจะคอยคุ้มกันเส้นทางคมนาคมทางทะเล กองเรือขนาดเล็กจะต้องคอยนำทางและปกป้องเรือสินค้าในขณะที่แล่นผ่าน

ในบางสถานการณ์สมัยสงครามเย็นได้มีการนำความคิด “วิธีการโจมตี” และ “เส้นทางทางทะเลที่ได้รับการคุ้มครอง” กลับมาใช้อีกครั้ง เพราะเกิดการถกเถียงว่าเรือดำน้ำแล่นได้เร็วกว่า ดิโอรุยุทธโธปกรณ์ครบครันมากกว่า และหากได้รับความช่วยเหลือที่ดีแล้วยังสามารถค้นหาเป้าหมายได้ง่ายกว่าเมื่อเทียบกับในอดีตที่ผ่านมา วิวัฒนาการเหล่านี้ทำให้กองเรือคุ้มกันสูญเสียสิ่งที่ถือเป็นความได้เปรียบไป กล่าวคือ ระบบตรวจสอบและเฝ้าระวังสมัยใหม่ทำให้เรือคุ้มกันสูญเสียประสิทธิภาพที่เคยมีมาแต่เดิมด้วยการลดโอกาสในการเผชิญหน้ากับศัตรู อัตราความเร็วที่เพิ่มขึ้นและอากาศที่ร้ายแรงมากยิ่งขึ้นของเรือดำน้ำ (ที่ในตอนนี้อาจโจมตีและไล่ตามกองกำลังบนผิวน้ำได้ทันท่วงที) ยิ่งทำให้การใช้เรือคุ้มกัน “เสมือนเป็นเพียงทางเลือกเดียว” ลดน้อยลงไปทุกที ในสถานการณ์ใหม่ ๆ อาจเป็นไปได้ว่าจะมีการนำยุทธวิธีใน “การโจมตี” แบบเดิมอย่างเช่น การวางทุ่นระเบิดบริเวณที่เรือดำน้ำแล่นผ่าน

การโจมตีฐานทัพ-ท่าเรือ

การจัดการกับศัตรูที่บุกรุกโจมตีทางทะเลด้วยการโจมตีฐานทัพ-ท่าเรือของฝ่ายนี้ถือว่าเป็นวิธีการตอบโต้ที่กองทัพเรือของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกนิยมใช้มาช้านานแล้ว ตัวอย่างเช่น การปฏิบัติการเช่นนี้ถือเป็นคุณลักษณะของการทำสงครามทางเรือในอ่าวเปอร์เซียและมหาสมุทรอินเดียมาหลายศตวรรษแล้ว วิธีการดังกล่าวนี้มีประสิทธิภาพมากกว่าลาดตระเวนตามปกติในทะเลเปิดซึ่งเป็นวิธีการที่ไร้ประสิทธิภาพ เฟรด ที เจน (Fred T. Jane) เขียนไว้ว่า “ผู้ที่เห็นด้วยกับการใช้เรือรบขนาดเล็กออกลาดตระเวนจัดว่าเป็นคนที่ไร้เหตุผล ไม่ต่างไปจากผู้ที่เห็นด้วยกับการฆ่าตัวต่อด้วยการตัดปีกมากกว่าจะทำลายรังให้สิ้นซาก”

การป้องกันโดยตรง : การคุ้มครองเส้นทางคมนาคมทางทะเล

สำหรับวิธีการดังกล่าวนี้จะให้ความสำคัญที่การให้การคุ้มครองเส้นทางคมนาคมทางทะเลโดยตรง ไม่ใช่การคุ้มครองเส้นทางที่ใช้ในการขนส่งสินค้าเท่านั้น เกรตตันกล่าวว่า การทำสงครามเมดิเตอร์เรเนียนในช่วงปี ค.ศ. 1940-1943 แสดงให้เห็นว่าการครองทะเลทั่วไปและแบบถาวรนั้นเป็นสิ่งทุกฝ่ายพึงประสงค์เป็นอย่างยิ่ง แต่ยากยิ่งที่จะได้มา และบ่อยครั้งที่มักพบว่าการครองทะเลไม่ใช่ปัจจัยสำคัญที่ช่วยคุ้มครองเส้นทางคมนาคมทางทะเล ทะเลเมดิเตอร์เรเนียนเป็นทะเลที่ถูกแย่งชิงกันมาโดยตลอด แต่ทั้งสองฝ่ายก็สามารถใช้ทะเลแห่งนี้เป็นประโยชน์แก่ฝ่ายตนเองได้ เรือคุ้มกันของสองฝ่ายเล่นสวนกันไปมา และโชคดีเป็นอย่างมากที่ยังไม่เคยชนกัน” นี้แสดงให้เห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะควบคุม “น่านน้ำที่เรือแล่นผ่าน รวมถึงควบคุมทางอากาศและใต้น้ำ” เอาไว้ให้ได้ เป็นการชั่วคราวด้วย

การใช้เรือคุ้มกันมีข้อดีอยู่ 2 ประการด้วยกัน ประการแรก เรือคุ้มกันช่วยให้เรือสินค้าแต่ละลำมีโอกาสเล็ดลอดจากการถูกตรวจสอบและโจมตีจากฝ่ายตรงข้าม ถึงแม้ว่าเรือสินค้าลำนั้น ๆ จะไม่ได้รับการคุ้มครองและนำทางตลอดเส้นทางก็ตาม เกรนเฟลล์ (Grenfell) อธิบายไว้ดังต่อไปนี้

“หากเราสมมติว่าสามารถสังเกตเห็นเรือที่กำลังแล่นอยู่ในทะเลห่างไปประมาณ 10 ไมล์ รัศมีในการสังเกตเห็นเรือลำดังกล่าวก็คือเส้นรอบวงของเรือในระยะทางไม่เกิน 10 ไมล์เช่นกัน เส้นรอบวงที่สามารถสังเกตเห็นได้จะเคลื่อนที่ไปตามเรือขณะที่เปลี่ยนตำแหน่ง หากเรือ 25 ลำแล่นกันไปคนละทิศละทางในเส้นทางที่ต่างฝ่ายต่างไม่อาจสังเกตเห็นกันได้ นั่นก็จะเท่ากับมีเส้นรอบวงในการมองเห็นที่แตกต่างกันออกไปถึง 25 เส้น และระยะทางของแต่ละเส้นก็คือ 10 ไมล์เลยทีเดียว อย่างไรก็ตาม หากเรือ 25 ลำเหล่านั้นแล่นอยู่ใกล้กันเพื่อทำหน้าที่คุ้มกันก็จะช่วยให้การมองเห็นเป็นไปได้แค่เพียงตำแหน่งของเรือลำเดียว โดยมีรัศมีห่างออกไป 12 ไมล์เท่านั้น ดังนั้น โอกาสที่เรือคุ้มกันที่แล่นรวมกันเป็นกลุ่มจะถูกเรือของฝ่ายศัตรูสังเกตเห็นได้จึงมีน้อยกว่าเรือจำนวนเดียวกันที่ต่างฝ่ายต่างแยกกันไปคนละทาง”

ถึงแม้ว่ากองเรือโจมตีจะสังเกตเห็นว่ามีเรือคุ้มกันกำลังแล่นมา แต่เรือคุ้มกันก็ยังสามารถหลบหนีได้แม้จะต้องสูญเสียเรือไปบ้าง 1-2 ลำ อย่างไรก็ตามได้เกิดข้อโต้แย้งว่าเรือคุ้มกันไม่สามารถจัดการกระบวนทัพได้สำเร็จเป็นเพราะมีเรือคุ้มกันคอยปกป้องไม่

เพียงพอ และยังเป็นการทำทลายความคิดที่ว่าเรือคู้มกันขนาดใหญ่มีภารกิจที่ต้องปฏิบัติในขณะเดียวกันมากจนเกินกำลังความสามารถ

ประการที่สองก็คือในทางกลับกันแล้ว เรือคู้มกันยังมีส่วนช่วยในการค้นหาทำลาย และทำให้เรือโจมตีการค้าไม่อาจปฏิบัติภารกิจใด ๆ ได้ มาฮานซีให้เห็นประเด็นสำคัญประเด็นหนึ่งว่าการใช้กองเรือคู้มกันเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการ “ประยุกต์ใช้หลักการในการรวมกำลังเพื่อคู้มกันการค้า” มาฮานระบุต่อไปว่า “การใช้กองเรือคู้มกัน”

“เมื่อถูกนำมาประยุกต์ใช้อย่างถูกต้องตามแบบแผนและเป็นระบบจะนำมาซึ่งความสำเร็จในสถานะที่เป็นมาตรการในการคู้มกันมากกว่าจะใช้วิธีการไล่ล่าเรือแต่ละลำของฝ่ายศัตรู ซึ่งเป็นกระบวนการที่ถึงแม้ว่าจะวางแผนการมาอย่างถ่วงถี่ที่สุดแล้วก็ยังเปรียบเสมือนการงมเข็มในมหาสมุทรอยู่ดีนั่นเอง”

ในความเป็นจริงแล้ว การคู้มกันและการเฝ้าติดตามนั้นอาจพิจารณาว่าเป็นยุทธศาสตร์ในการควบคุมทะเล เนื่องจากยุทธศาสตร์เช่นนี้นับว่าเป็น “การทำสงครามแบบกำจัดให้สิ้นซากในขอบเขตที่จำกัดแต่มีความต่อเนื่องกัน” และยังเป็นยุทธวิธีที่บีบให้ฝ่ายศัตรูจำเป็นต้องใช้กองกำลังขนาดใหญ่ของตน ริชมอนด์ชี้ให้เห็นว่าการใช้กองกำลังคู้มกันและนำทางนั้นนับเป็นความได้เปรียบที่ยั่งยืนเพียงใด ริชมอนด์กล่าวเสริมอีกว่า

“ถึงแม้เครื่องมือต่าง ๆ จะเปลี่ยนไป หากแต่หลักการยังคงเป็นเช่นเดิม ข้อเท็จจริงที่คนชอบกล่าวกันถึงอาวุธยุทธโธปกรณ์ใหม่ ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรือดำน้ำ เครื่องบินหรือทุ่นระเบิด ได้มีส่วนปฏิวัติการทำสงครามนั้นเป็นสิ่งที่เราพึงระลึกไว้เสมอ”

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะกองกำลังคู้มกันและนำทางจะมีประโยชน์มากเพียงใดก็ตาม และกองกำลังเหล่านี้ก็ไม่ค่อยเป็นที่นิยมนักในหมู่นักเดินเรือที่รักการโจมตีฝ่ายตรงข้าม เพราะคนเหล่านี้มักทำให้ระบบมีจุดอ่อนอย่างมีอาจหลีกเลี่ยงได้ ตัวอย่างเช่นเป็นความจริงที่ว่าเวลาที่สูญเสียไปในการรวมกำลังเรือคู้มกัน และการเร่งเดินทางไปให้ถึงท่าเรือในยามที่พ่อค้าหลายร้อยนายเดินทางมาถึงพร้อมกันนั้นนับว่าเป็นเรื่องที่สิ้นเปลืองเป็นอย่างมาก ดังนั้น จึงมักมีการว่าจ้าง “เรือเร็ว” ให้รีบออกเดินทางไปก่อนล่วงหน้า เพื่อไปถึงยังท่าเรือที่เรือคู้มกันที่เหลือจะเดินทางมาถึง และยังมีบางคราวที่พบว่าบรรดาพ่อค้าไม่ได้มีความชำนาญหรือระเบียบวินัยมาก”

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ผู้คนจึงมักรู้สึกว่าการคุ้มครองและการนำทางไม่ใช่สิ่งสำคัญ และหากเป็นไปได้ก็มักจะหาข้ออ้างในอันที่จะไม่ใช้การคุ้มครองและการนำทาง หรือปรับเปลี่ยนการปฏิบัติการไปเป็นทางเลือกอื่น ๆ ดังที่อธิบายมาแล้วข้างต้น อย่างไรก็ตาม ทางเลือกเหล่านั้นก็ไม่เคยได้ผลดีเลยเช่นกัน

ปฏิกริยาจากฝ่ายการเมือง

เห็นได้ชัดว่ากองทัพเรือมีหน้าที่รับผิดชอบในการรักษาความปลอดภัยให้กับการลำเลียงทหารของกองทัพ แต่ในทุกวันนี้ นับเป็นเรื่องยากที่จะจินตนาการภาพกองทัพเรือที่เตรียมการรับมือการโจมตีการขนส่งที่ยืดเยื้อ แทนที่จะเป็นเช่นนี้ การขนส่งและการทำการค้าของโลกเราต่างเสียงที่จะได้รับอันตรายจากการโจมตีเล็ก ๆ น้อย ๆ และการแทรกแซงอยู่ตลอดเวลา ในกรณีเช่นนี้ กองทัพเรือจำเป็นต้องไตร่ตรองให้รอบคอบในการตอบโต้ทางการเมือง การทหารและทางด้านเศรษฐกิจ วิธีแก้ปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งก็คือการจัดการกับต้นเหตุที่แท้จริงของปัญหาที่เกิดขึ้นบนชายฝั่งโดยอาศัยวิธีการต่าง ๆ ที่จะได้อธิบายในรายละเอียดต่อไปในสามบทต่อจากนี้

หมายเหตุ

การใช้กองเรือคิงซีฟ (fleet-in-being) เป็นการใช้กำลังทางเรือที่ด้อยกว่าศัตรู ปฏิบัติการข่มขู่โจมตีโดยหลีกเลี่ยงการปะทะกับศัตรูด้วยการซ่อนพรางตัว และหาทางส่งกำลังบำรุงในทางลับเพื่อลิดรอนกำลังทางเรือของศัตรูให้ลดลง หรือขัดขวางศัตรูไม่ให้มีเสริภาพในการใช้ทะเลตามที่ต้องการได้ โดยรวมถึงการทำลายกองเรือสินค้าของศัตรูด้วย ซึ่งจะทำให้ศัตรูค่อย ๆ อ่อนแอลงในที่สุด สามารถใช้กองเรือคิงซีฟนี้ได้ทั้งทางรุกในพื้นที่ของศัตรูและทางรับในพื้นที่ปฏิบัติการของตนเอง

ยุทธการอิโว จิมา (Iwo Jima) เป็นการรบระหว่างสหรัฐอเมริกากับญี่ปุ่นที่เกาะอิโว จิมา ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม พ.ศ.2488 และนับเป็นส่วนหนึ่งของสงครามมหาสมุทรแปซิฟิก ฝ่ายสหรัฐฯ ได้วางแผนการรบครั้งนี้ในชื่อ “ปฏิบัติการติแทชเมนต์ (Operation Detachment)” โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะยึดสนามบินที่อยู่บนเกาะนี้ใช้เป็นฐานบินโจมตีประเทศญี่ปุ่น

การรบครั้งนี้ถือว่าเป็นการรบที่ดุเดือดที่สุดครั้งหนึ่ง เพราะกองทัพจักรวรรดิญี่ปุ่นสร้างแนวป้องกันเกาะไว้อย่างแน่นหนา ด้วยการขุดสนามเพลาะจำนวนมาก มีการซ่อนปืนใหญ่ไว้อย่างจุดต่าง ๆ และอุโมงค์ที่ขุดรอบเกาะรวมความยาวได้ 18 กิโลเมตร นอกจากนี้ยังเป็นการโจมตีแผ่นดินแม่ของ

ญี่ปุ่นเป็นครั้งแรกของสหรัฐฯ ซึ่งญี่ปุ่นพยายามรักษาเกาะไว้ให้นานที่สุด ทหารญี่ปุ่นเสียชีวิตไปในการรบครั้งนี้กว่า 20,000 คน จาก 22,000 และถูกจับเป็นเชลย 216 คน

สกัต (Scud) เป็นชื่อที่ใช้เรียกขีปนาวุธทางยุทธศาสตร์ของสหภาพโซเวียตที่ผลิตขึ้นระหว่างสงครามเย็น และนำมาใช้อย่างแพร่หลายไปทั่วโลก มาจากชื่อที่นาโตใช้เรียกขีปนาวุธ R-11 R-7 และ R-300 เอลบรูสของโซเวียตว่า SS-1 SCUD ปัจจุบันชื่อนี้ใช้เป็นชื่อรวม ๆ ที่เรียกขีปนาวุธทั้งหลายที่พัฒนามาจากขีปนาวุธต้นแบบของโซเวียต ทั้งตระกูล Al-Hussein, Al-Abbas ที่พัฒนาโดยอิรัก ตระกูล Shahab ที่พัฒนาโดยอิหร่าน และ Hwasong Rodong ที่พัฒนาโดยเกาหลีเหนือ

โครงการต่อต้านขีปนาวุธพิสัยกลางและไกล (National Missile Defence) เป็นโครงการพัฒนาขีปนาวุธต่อต้านขีปนาวุธพิสัยกลางและไกล เพื่อป้องกันขีปนาวุธจากภายนอกประเทศของสหรัฐฯ NMD จัดตั้งภายในประเทศ ส่วน Theatre Missile Defence (TMD) เป็นระบบขีปนาวุธในยุทธบริเวณนอกประเทศ อาทิเช่น พื้นที่ที่สหรัฐฯ มีฐานทัพอยู่ เป็นต้น

ระบบเอจิส (Aegis) เป็นระบบอาวุธรวมทั้งหมดที่ติดตั้งอยู่ในเรือ ซึ่งเชื่อมต่อคอมพิวเตอร์เรดาร์และอาวุธปล่อยเข้าด้วยกัน เพื่อใช้ป้องกันครอบคลุมเหนือเรือผิวน้ำ ระบบนี้สามารถตรวจหาติดตามและทำลายอาวุธที่ยิงมาจากทางอากาศ ทางทะเลและทางบกได้โดยอัตโนมัติ เข้าประจำการในกองทัพเรือสหรัฐฯ ในช่วงทศวรรษที่ 1980

ระบบเอจิสถือเป็นระบบการต่อสู้แบบรวมการเบ็ดเสร็จที่ทันสมัยของเรือรบในยุคปัจจุบัน ซึ่งสามารถยิงเป้าและอากาศยานได้ครั้งละหลาย ๆ เป้าในเวลาเดียวกัน เอจิสจึงเป็นชุดระบบป้องกันภัยทางอากาศบนเรือรบที่ดีที่สุดในโลกระบบหนึ่ง สหรัฐฯ ได้ติดตั้งระบบเอจิสบนเรือลาดตระเวนหรือเรือพิฆาตที่มีหน้าที่หลักในการคุ้มกันกองเรือจากภัยทางอากาศ ระบบเอจิสประกอบด้วยเรดาร์สมรรถนะสูง ระบบพิสูจน์ฝ่ายและขีปนาวุธพื้นสู่อากาศแบบ SM-2 และ SM-3 รุ่นใหม่ซึ่งเป็นจรวดต่อต้านขีปนาวุธข้ามทวีป

การทำสงครามปราบเรือดำน้ำ (anti-submarine warfare) นับตั้งแต่เรือดำน้ำถูกผลิตขึ้น พาหนะใต้น้ำชนิดนี้ก็ได้มีบทบาทในทันทีต่อการทำสงครามสมัยใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างสงครามโลกครั้งที่หนึ่งและสอง เรือดำน้ำได้ส่งผลอย่างเด่นชัดต่อหน้าตาของสงคราม เรืออูที่โด่งดังของเยอรมนีกลายเป็นภัยคุกคามที่อันตรายต่อกองเรือสัมพันธมิตร ทั้งเรือสินค้าและเรือรบต่างตกเป็นเหยื่อของเรืออู แม้ว่าเรือดำน้ำในยุคแรก ๆ จะมีข้อจำกัดด้านแบตเตอรี่ ซึ่งทำให้เรือไม่สามารถดำน้ำได้เป็นเวลานาน ๆ เรือจำเป็นต้องโผล่ขึ้นมาชาร์จแบตเตอรี่บนผิวน้ำเมื่อเสร็จภารกิจหรือระหว่างเดินทางไกลข้ามมหาสมุทร อีกทั้งเรือยังเดินทางได้ช้ามาก ๆ ซึ่งเทียบไม่ได้เลยกับเรือผิวน้ำ แม้กระนั้นก็ตาม การล่าหรือป้องกันตัวจากเรือดำน้ำก็ยังถือเป็นภารกิจที่ยากที่สุดของกองเรือสัมพันธมิตร

ยุคแรกของการปราบเรือดำน้ำ (ต้นสงครามโลกครั้งที่สอง) กองเรือจะค้นหาเรือดำน้ำด้วยโซนาร์ จากนั้นจึงทำลายด้วยระเบิดน้ำลึก (depth charges) ซึ่งปรากฏว่าการค้นหาด้วยโซนาร์จากเรือผิวน้ำนั้นเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพต่ำกว่าที่คาดการณ์ไว้ กองทัพเรือจึงเน้นที่การปรับยุทธวิธีแทน แต่ต่อมา ฝ่ายสัมพันธมิตรได้ติดตั้งเรดาร์ไว้บนอากาศยาน เมื่อสามารถระบุตำแหน่งเรือดำน้ำได้ การปราบเรือดำน้ำก็ทำได้ง่ายขึ้น การต่อต้านภัยคุกคามจากเรือดำน้ำในปัจจุบันก็ยังนับเป็นภารกิจที่ทำหายของกองเรือทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาติที่ความอยู่รอดทางเศรษฐกิจและอธิปไตยของชาติขึ้นอยู่กับการเดินทาง เช่น สหรัฐอเมริกา ซึ่งได้ผลักดันให้เกิดการผสมผสานระหว่างอาวุธและยุทธวิธีเพื่อต่อสู้และป้องกันภัยจากเรือดำน้ำ และทำให้สหรัฐฯ กลายเป็นชาติที่ก้าวหน้าในการทำสงครามปราบเรือดำน้ำมากที่สุด โดย ASW ในยุคใหม่จะเน้นที่การร่วมกันของเรือผิวน้ำ อากาศยาน รวมไปถึงเรือดำน้ำในการค้นหาและจำแนกเรือดำน้ำของศัตรู เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงการโจมตีจากเรือดำน้ำ หรือแม้แต่เพื่อทำลายเรือดำน้ำของศัตรูให้หมดไปจากเขตปกป้องของฝ่ายตน

บทที่ 9

การปฏิบัติการนอกประเทศ

“การปฏิบัติการของกองทัพที่ดำเนินการหลังจากได้รับการแจ้งให้ทราบเพียงระยะเวลาสั้น ๆ ซึ่งเป็น การปฏิบัติการว่าด้วยการส่งกองกำลังเดินทางไปล่วงหน้า หรือส่งกองกำลังส่วนหนึ่งออกเดินทางไป อย่างรวดเร็วเพื่อดำเนินการตามจุดมุ่งหมายบางประการที่มีการวางแผนมาเป็นอย่างดีแล้วในดินแดน ต่างประเทศ”

9.1 พื้นฐานและภูมิหลัง

เมื่อ 2-3 ปีที่ผ่านมา ได้มีการให้ความสนใจเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมากต่อแนวคิดที่ว่าการปฏิบัติการนอกประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสนใจที่มีต่อกองทัพเรือของ ประเทศในโลกละตะวันตก แน่แน่นอนว่าการปฏิบัติการนอกประเทศไม่ใช่เรื่องแปลกใหม่แต่ อยางใด นักท่องเที่ยวที่แวะไปเยี่ยมชมโบสถ์เซนต์แอน (St. Ann's church) ที่คู่อเรือที่ เมืองพอร์ตสมัธในประเทศอังกฤษ จะเห็นหลักฐานได้อย่างชัดเจนทั่วไปหมดบนกำแพง เกี่ยวกับนายทหารเรือที่เสียชีวิตจากการทำสงครามครั้งย่อย ๆ และความขัดแย้งใน ศตวรรษที่ 19 ที่ผู้คนต่างหลงลืมไปหมดแล้ว เห็นได้ชัดว่าพลเรือตรี ดับเบิลยู อาร์เธอร์ (Rear-Admiral W. Arthur) ที่ปฏิบัติการกิจในสงครามเมารี (Maori War, ค.ศ.1845-47) สงครามคาฟฟีร์ (Kaffir War, ค.ศ.1851-52) การปฏิบัติการในทะเลบอลติก (Baltic Expedition, ค.ศ.1854) สงครามไครเมีย (Crimean Campaign, ค.ศ.1855) และ สงครามจีน (China War, ค.ศ.1857-60) มีหน้าที่ด้านการทำงานที่โดดเด่นและภารกิจที่ รับผิดชอบอย่างมาก แต่น่าแปลกเหลือเกินที่ประสบการณ์ที่มากมายและหลากหลาย รูปแบบเช่นนี้กลับไม่ได้รับความสนใจนักแม้กระทั่งในเวลานี้ก็ตาม เซอร์ จอห์น โคลอมบ์ ได้แสดงความคิดเห็นว่า

“อาจจะฟังดูมีเหตุผลทีเดียวหากเราจะตั้งสมมติฐานและเหตุการณ์ในอดีตแสดงให้เห็นแล้วว่าการทำสงครามร่วมกับชาติที่เจริญแล้วที่ผ่านมาทุก ๆ ครั้ง เราต้องเผชิญกับความป่าเถื่อนโหดร้ายนับสิบครั้ง แต่ดูเหมือนจะไม่มีผู้ใดสนใจข้อเท็จจริงดังกล่าว”

ในความเป็นจริงแล้ว โคลอมบ์กล่าวเกินจริงไปมาก ประเด็นดังกล่าวนี้ไม่ค่อย ได้รับความสนใจมากนักสืบเนื่องจากผู้คนเริ่มหันไปให้ความสำคัญกับวิวัฒนาการของ

กองทัพในทวีปยุโรป บทความเกี่ยวกับร้อยละ 25 ที่ปรากฏอยู่ใน *Journal of the Royal United Services Institution* มักเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความขัดแย้งของจักรวรรดิต่าง ๆ เหตุผลของความขัดแย้งดังกล่าวได้ถูกรวบรวมไว้โดยชาร์ลส์ คอลเวลล์ (Charles Callwell) ในหนังสือชื่อว่า *Small Wars (การทำสงครามครั้งย่อย)* ในปี ค.ศ.1896 การวิเคราะห์ประสบการณ์ของสหราชอาณาจักรในศตวรรษที่ 19 ได้ถูกเพิ่มเติมและปรับแต่งให้ดียิ่งขึ้นโดยหน่วยนาวิกโยธินของสหรัฐฯ ที่ดำเนินงานด้วยความรอบคอบและเต็มไปด้วยความมุ่งมั่นในอันที่จะตีพิมพ์ผลงานที่ชื่อว่า *Small Wars Manual (คู่มือการทำสงครามครั้งย่อย)*

ในหนังสือ *Small Wars Manual* นี้ยังได้กล่าวถึงหนังสือเล่มอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน อย่างเช่น Philippine Insurrection (ค.ศ.1898-1902) Philippines Moro Revolt (ค.ศ.1903-1906) Cuba (ค.ศ.1906-1909) Haiti (ค.ศ.1927-1933) Dominican Republic (ค.ศ.1916-1924) และ Nicaragua (ค.ศ.1927-1933) สหราชอาณาจักร ฝรั่งเศสและประเทศอื่น ๆ ในทวีปยุโรปที่มีอาณานิคมในครอบครองต่างก็ตีพิมพ์หนังสือที่มีชื่อเสียงเช่นเดียวกันนี้ด้วยเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม ผู้เชี่ยวชาญด้านกองทัพส่วนใหญ่ต่างมุ่งเน้นความคิดของพวกเขาไปที่คุณลักษณะของการทำสงครามแบบดั้งเดิมมากกว่าจะเป็นการปฏิบัติการที่คล้ายคลึงกันนี้ นอกจากนี้ ยังปรากฏว่ามีความสนใจในการทำสงครามขนาดเล็กและการทำสงครามนอกประเทศในสมัยสงครามเย็นด้วยเหตุผลหลัก 3 ประการด้วยกัน

- ความต้องการที่จะจัดการบางสิ่งบางอย่างกับความไร้เสถียรภาพที่เป็นผลมาจากการให้เอกราชแก่บรรดาอาณานิคม
- การแก่งแย่งชิงดีในสมัยสงครามเย็นซึ่งมีผลกระทบต่อประเทศในโลกว่าสาม เป็นผลให้ต้องมีการปฏิบัติการในดินแดนแถบนั้น ยิ่งไปกว่านี้ การตอบโต้ที่จำเป็นจะต้องมีความชัดเจนและเหมาะสม
- แนวโน้มในการใช้อาวุธนิวเคลียร์ซึ่งบางทีส่งผลกระทบต่อปฏิบัติการระดับสูงอาจไม่มีผลใด ๆ ต่อการทำสงครามขนาดเล็ก

กองทัพเรือได้ให้ความสนใจเป็นพิเศษกับการปฏิบัติการยังดินแดนต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงสงครามเย็นซึ่งในเวลาดังกล่าวแนวคิดทางยุทธศาสตร์มีส่วนทำให้บทบาทของกองทัพเรือในการทำสงครามนิวเคลียร์โดยทั่ว ๆ ไปนั้น “ปราศจากความแน่นอน” นับจากสงครามเย็นสิ้นสุดลงเป็นต้นมา ได้มีการปฏิบัติการดังกล่าวนี้อยู่หลายครั้งหลายครา ด้วยเหตุนี้เอง หน่วยงานอื่น ๆ จึงจำเป็นต้องพัฒนาความสนใจและศักยภาพในประเด็นนี้ให้ทัดเทียมกับกองทัพเรือด้วยเช่นกัน

นักวิจารณ์ที่ให้ความสนใจในการปฏิบัติการนอกประเทศอาจแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ดังต่อไปนี้

- กลุ่มแรกก็คือนักวิจารณ์ที่มีความเชี่ยวชาญพิเศษที่มุ่งเน้นไปที่รายละเอียดปลีกย่อยของแนวคิดว่าด้วยการปฏิบัติการนอกประเทศ โดยพิจารณาว่าการปฏิบัติการประเภทนี้ไม่มีความสำคัญมากแต่อย่างใด กองทัพจำเป็นต้องมีการปฏิบัติการดังกล่าวเสมอมา
- กลุ่มที่สองก็คือกลุ่มนักวิจารณ์ที่ให้ความสำคัญกับการเมืองเป็นหลักและรู้สึกเคลือบแคลงสงสัยกับความต้องการรวมถึงความจำเป็นและโอกาสในการประสบความสำเร็จของการปฏิบัติการเช่นนี้ของกองทัพ ความกังวลเหล่านี้เห็นได้ชัดทั้งในสหรัฐฯ และยุโรปตะวันตกในสมัยช่วงต้นของการปฏิบัติการที่อัฟกานิสถานระหว่างปี ค.ศ.2001-02 ซึ่งเราจะได้กล่าวถึงในตอนต่อไป

9.2 คำจำกัดความ

หน่วยนาวิกโยธินสหรัฐฯ ได้ให้คำจำกัดความการปฏิบัติการนอกประเทศไว้ในหนังสือ *Small Wars Manual* ในปี ค.ศ.1940 ไว้ดังต่อไปนี้

“ยุทธการหรือการทำสงครามขนาดเล็กของประเทศที่รัฐบาลขาดเสถียรภาพและประชาชนในประเทศไม่พอใจในสถานะการดำรงชีวิตที่ดำเนินอยู่ รวมทั้งผลประโยชน์แห่งชาติที่ถูกกำหนดโดยนโยบายของประเทศของสหรัฐอเมริกา”

คำจำกัดความแรกที่ปรากฏอยู่ในตอนเริ่มต้นของบทนี้ดูเหมือนจะมุ่งเน้นไปที่คุณลักษณะของกองกำลังที่ปฏิบัติการ แต่คำจำกัดความที่สองกลับให้ความสำคัญที่

จุดมุ่งหมายของการปฏิบัติการมากกว่า อย่างไรก็ตาม คำจำกัดความทั้งสองแสดงให้เห็นถึงแนวคิดกว้าง ๆ แต่สามารถแยกแยะออกจากการปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบกตามรูปแบบดั้งเดิมได้ ถึงแม้ว่าหน่วยนาวิโกโยธินมักจะเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักในการปฏิบัติการดังกล่าวนี้ก็ตาม การปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบกแตกต่างไปจากการปฏิบัติการนอกประเทศตรงที่จุดมุ่งหมายของการปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบกอยู่ที่กองบัญชาการของกองทัพเป็นหลัก และมักมีส่วนเชื่อมโยงกับการปฏิบัติการรูปแบบอื่นที่เกิดขึ้นระหว่างการทำสงคราม ในทางกลับกัน การปฏิบัติการนอกประเทศอาจเป็นผลมาจากปัญหาที่เกิดขึ้นในทะเลและบ่อยครั้งเป็นปัญหาด้านการเมือง โดยปกติแล้ว การปฏิบัติการเช่นนี้จะเกี่ยวข้องกับยุทธการร่วมซึ่งผู้ที่มีบทบาทสำคัญก็คือกองทัพบกและกองทัพอากาศ

หากการปฏิบัติการนอกประเทศไม่ได้เป็นเพียงแค่การปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบกตามรูปแบบดั้งเดิม หรือเป็นตัวอย่างของการบีบบังคับทางทะเลแล้ว การปฏิบัติการเช่นนี้คือการปฏิบัติการเช่นไรกันแน่ ต่อไปนี้คือคุณลักษณะที่มักนำมาเชื่อมโยงเข้ากับการปฏิบัติการนอกประเทศ

- ระดับปฏิบัติการ การปฏิบัติการนอกประเทศมักเป็นการทำสงครามในระดับยุทธการ โดยส่วนใหญ่แล้วมักได้รับการพิจารณาว่าเป็นการยุทธใหญ่ ไม่ใช่การทำสงคราม ถึงแม้ว่าจะเป็นการทำสงครามขนาดเล็กก็ตาม
- แนวคิดแบบโลกตะวันตก การปฏิบัติการนอกประเทศมักถูกนำมาเชื่อมโยงกับแนวคิดว่าด้วยอาณานิคมในศตวรรษที่ผ่านมาซึ่งจะเห็นได้ว่าแนวคิดเช่นนี้เป็น การปฏิบัติการที่เกิดขึ้นเฉพาะในโลกตะวันตก แน่แน่นอนว่าแนวคิดเช่นนี้นำมาประยุกต์ใช้ได้กับตัวอย่างมากมาย แต่เราก็ต้องไม่กล่าวเกินความจริงมากจนเกินไปนัก ประเทศที่ไม่ใช่ประเทศในโลกตะวันตกต่างก็เคยปฏิบัติการนอกประเทศตามลำพังมาแล้วทั้งสิ้น การทำสงครามในมหาสมุทรอินเดียของจีนในปี ค.ศ.1962 การบุกไปยึดหมู่เกาะพาราเซลส์ (Paracels) ของจีนในปี ค.ศ.1974 การปฏิบัติการของจีนในเวียดนามเมื่อปี ค.ศ.1979 ต่างเรียกได้ว่าเป็นการปฏิบัติการนอกประเทศยกเว้นเสียแต่ระยะทางนั้นไกลออกไปมาก การ

ปฏิบัติการของอินเดียในหมู่เกาะมัลดีฟส์ รวมถึงการปฏิบัติการในศรีลังกาในระยะเวลาใกล้เคียงกันนั้นจัดว่าเป็นปฏิบัติการนอกประเทศทั้งสิ้น ยิ่งไปกว่านี้ ในหลาย ๆ เหตุการณ์เมื่อไม่นานมานี้ได้ชี้ให้เห็นว่าประเทศที่ไม่ใช่ประเทศตะวันตกได้เข้าไปมีส่วนพัวพันในการปฏิบัติการของสหประชาชาติ โดยมีสหรัฐฯ เป็นผู้นำ (ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดที่สุดก็คือสงครามอ่าวเปอร์เซียในปี ค.ศ.1991 และการปฏิบัติการในอัฟกานิสถานระหว่างปี ค.ศ.2001-02 นอกจากนี้ ยังเห็นได้ว่าการปฏิบัติการนอกประเทศยังมีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการเพื่อการทำให้เกิดสันติภาพอีกด้วย

- ระยะทางที่อยู่ห่างไกล การปฏิบัติการนอกประเทศมักเกิดขึ้นในดินแดนที่อยู่ห่างไกลจากบ้านเกิดเมืองนอนของประเทศที่เข้าร่วม เห็นได้อย่างชัดเจนว่าการปฏิบัติการเช่นนั้นไม่ใช่การปฏิบัติการนอกประเทศของประเทศที่อีกฝ่ายเดินทางไปสู้รบด้วยแต่อย่างใด
- การปฏิบัติการโดยไม่พึ่งพาประเทศอื่น ส่วนหนึ่งเป็นเพราะระยะทางที่เข้ามาเกี่ยวข้อง กองกำลังที่ปฏิบัติการนอกประเทศจะต้องพึ่งพาตนเองได้เป็นอย่างดี เพราะพวกเขาถูกฝึกมาให้ปฏิบัติการกิจพิเศษบางอย่าง หัวใจสำคัญก็คือความคล่องตัว ความสามารถในการเคลื่อนย้ายอย่างรวดเร็ว พึ่งพาตนเองได้และสามารถตัดสินใจปฏิบัติการได้อย่างเฉียบขาด
- จุดมุ่งหมายที่จำกัด คุณลักษณะเช่นนี้ดูเหมือนจะนำมาปรับใช้ได้กับกองกำลังที่ปฏิบัติการนอกประเทศมากกว่าคู่ต่อสู้ของพวกเรา เพราะเป็นการปฏิบัติการที่พวกเขาเป็นฝ่ายเลือก โดยมีจุดมุ่งหมายจำกัดและโดยปกติแล้วฝ่ายที่ปฏิบัติการเช่นนี้ย่อมคาดหวังว่าค่าใช้จ่ายที่อาจต้องเสียไปในการปฏิบัติการเช่นนี้จะไม่มากนัก อย่างไรก็ตาม เป้าหมายดังกล่าวนี้ชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มที่อาจเพิ่มขึ้นได้ในอนาคต
- ระยะเวลาสั้น ๆ โดยปกติแล้ว การปฏิบัติการเหล่านี้จะใช้ระยะเวลาสั้นมาก ถึงแม้ว่าในบางกรณีอาจพัวพันกับการปฏิบัติการต่อเนื่องที่กินระยะเวลาหลายปี (ตัวอย่างเช่น การปฏิบัติการของหน่วยนาวิกโยธินสหรัฐฯ ในเฮติที่ได้กล่าวถึงไปแล้วข้างต้น) บางทีการทำสงครามเกาหลีระหว่างปี ค.ศ.1950-53 อาจจะกิน

เวลานานเกินไปที่จะพิจารณาว่าเป็นการปฏิบัติการณ์นอกประเทศ ถึงแม้ว่าการทำสงครามครั้งดังกล่าวจะมีคุณลักษณะหลายประการที่จัดว่าเป็นการปฏิบัติการณ์นอกประเทศก็ตาม

- คู่ต่อสู้ที่หลากหลาย ถึงแม้การปฏิบัติการณ์ดังกล่าวนี้จะเกิดขึ้นในประเทศที่ถูกคุกคามหรือเห็นได้ชัดว่ากำลังประสบความระส่ำระสายหรือไร้ระเบียบ (การปฏิบัติการณ์ในศตวรรษที่ 19 และ 20 ที่เกิดขึ้นในประเทศอาณานิคมอย่างเช่นติมอร์-เลสเตและเซียร์รา ลีโอน เป็นต้น) หากแต่การปฏิบัติการณ์เช่นนี้อาจเป็นไปได้เพื่อต่อต้านกับประเทศที่เจริญแล้วซึ่งจุดมุ่งหมายของประเทศเหล่านั้นถูกมองว่าเป็นความมั่งร่ำรวย (สงครามเกาหลี ฟอล์กแลนด์ สงครามอ่าวเปอร์เซียและโคโซโว เป็นต้น)
- งานที่ทำหยาบและต้องอาศัยความเชี่ยวชาญพิเศษ หากเราคิดว่าการปฏิบัติการณ์นอกประเทศเป็นภารกิจง่าย ๆ สำหรับกองกำลังที่มีความเชี่ยวชาญและผ่านการฝึกมาอย่างเต็มรูปแบบแล้ว ความคิดเช่นนั้นย่อมนำไปสู่ความยากลำบากอย่างใหญ่หลวง (สงครามโบเอร์ สงครามเวียดนาม) ความจริงที่ว่าเทคโนโลยีของกองทัพและความเชี่ยวชาญที่จำเป็นต่อการทำสงครามขนาดใหญ่ นั้นมักมีประโยชน์ต่อการปฏิบัติการณ์นอกประเทศด้วยเช่นกันนั้นไม่ได้หมายความว่าจำเป็นเช่นนั้นเสมอไป
- สู้รบในน่านน้ำที่อยู่ในเขตที่เจริญแล้ว ถึงแม้ว่าคุณลักษณะดังกล่าวนี้อาจจะเป็นความจริงในอดีต แต่ยิ่งเห็นได้ชัดมากยิ่งขึ้นในปัจจุบันนี้ และเป็นประเด็นที่เราจะได้กล่าวถึงโดยละเอียดต่อไป
- เกี่ยวข้องกับประเด็นทางการเมืองเป็นอันมาก คุณลักษณะเช่นนี้ทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ และจะได้กล่าวถึงโดยละเอียดต่อไป

ด้วยเหตุต่าง ๆ เหล่านี้อาจนำมาปรับใช้ให้กับในบางกรณีเท่านั้น คำจำกัดความของการปฏิบัติการณ์นอกประเทศยังคงขาดความแม่นยำเที่ยงตรง หากแต่การศึกษาอย่างละเอียดของคุณลักษณะสองข้อสุดท้ายจะช่วยให้เราบ่งชี้ปัจจัยพื้นฐานทั่ว ๆ ไปสำหรับนักวางแผนทางทหารได้

9.3 มุมมองด้านการเมือง

การปฏิบัติการนอกประเทศได้รับความนิยมเป็นอันมากนับตั้งแต่สมัยหลังสงครามเย็นเป็นต้นมาด้วยเหตุผลสำคัญ 2 ประการด้วยกัน

- *ความไร้ระเบียบที่เพิ่มมากขึ้น* ประเด็นดังกล่าวนี้อาจเป็นผลมาจากการยกเลิกแบ่งโลกออกเป็นสองขั้วนับจากสมัยสงครามเย็นเป็นต้นมา ผลกระทบของโลกาภิวัตน์และความไม่พอใจในกระแสต่อต้านโลกาภิวัตน์
- *โลกาภิวัตน์* ประเด็นนี้หมายความว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่หนึ่ง ๆ จะส่งผลกระทบเป็นอันมากต่ออาณาบริเวณอื่น ๆ มากกว่าที่เคยเป็นมา ความขาดเสถียรภาพในดินแดนที่อยู่ห่างไกลออกไปอาจส่งผลกระทบอย่างมากต่อเสถียรภาพและความมั่งคั่งของประเทศอื่น ๆ อันทำให้เกิดข้อโต้แย้งที่ติดตามมา ดังนี้ “ หากเราไม่ก้าวออกไปเผชิญหน้ากับวิกฤตการณ์ วิกฤตการณ์จะมาหาเราเองโดยไม่ต้องสงสัย ” และนโยบายในอันที่จะพัฒนาองค์กำลังที่สามารถเข้าแทรกแซงในกรณีจำเป็นได้ ปฏิบัติการในอัฟกานิสถานระหว่างปี ค.ศ. 2001-02 อาจนำมาใช้เป็นตัวอย่างได้เป็นอย่างดี ความเพิกเฉยที่เกิดขึ้นในสมัยหลังสงครามเย็นได้ทำให้รัฐที่ไร้เสถียรภาพทางการเมืองหันมาดำเนินการอันนับเป็นภัยคุกคามต่อระเบียบที่ดีของโลกใบนี้ และไม่ต้องสงสัยเลยว่าการปฏิบัติการนอกประเทศจึงกลายมาเป็นสิ่งจำเป็นและได้รับความสำคัญมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ

ความกังวลต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสถานที่ต่าง ๆ ถูกแสดงออกด้วยการที่นานาประเทศได้หันมาให้ความสนใจเพิ่มมากขึ้นต่อสิทธิมนุษยชน ส่วนหนึ่งเป็นเพราะประเทศเหล่านี้เห็นแก่ผลประโยชน์ของตนเอง และอีกส่วนหนึ่งเป็นเพราะพวกเขาต่างก็คิดว่านี่เป็นเพียงหนทางเดียวที่จะช่วยดำรงไว้ซึ่งรากฐานของเสถียรภาพทางการเมืองในระยะยาว และนี่มีส่วนเกี่ยวเนื่องกับการค้าที่มีรากฐานมั่นคงและคุณค่าในด้านต่าง ๆ ที่เราได้อธิบายไว้ก่อนหน้านี้นั้นในบทที่ 2 ได้มีความสนใจเป็นอันมากในการปกป้องคุณค่าเหล่านั้น เพื่อจะมั่นใจได้ว่า “ ความยุติธรรมจะดำรงอยู่...ในที่ที่มีการต่อสู้กันอย่างนองเลือด ” ดังที่คิปลิง (Kipling) ได้เคยกล่าวเอาไว้ ความกังวลเช่นนี้ได้นำไปสู่ความเสื่อมถอยของแนวคิดที่ว่าประเทศต่างก็มีสิทธิในความเป็นเอกราชของตนเอง และแนวคิดว่าด้วยการ

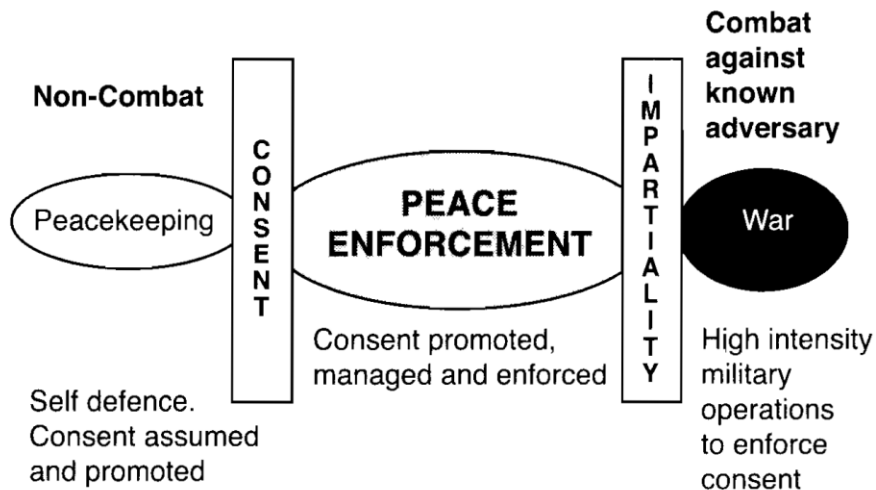
เข้าแทรกแซงเพื่อให้ความช่วยเหลือมนุษยธรรมกลับมาเป็นที่นิยมอีกครั้งหนึ่ง ดังที่ เลขาธิการสหประชาชาติ นายโคฟี อานันได้กล่าวไว้ครั้งหนึ่งว่า “มีธรรมเนียมปฏิบัติ ระหว่างประเทศธรรมเนียมหนึ่งที่เราเห็นชอบกับการเข้าแทรกแซงเพื่อปกป้องไว้ซึ่งพลเมือง ผู้บริสุทธิ์” ผลลัพธ์ก็คือการปฏิบัติการนอกประเทศที่ปรากฏให้เห็นอยู่บ่อยครั้งไม่ว่าจะเป็น การปฏิบัติการที่อิรักในปี ค.ศ.1990 โชมเลียปี ค.ศ.1991-92 เฮติปี ค.ศ.1994 IFOR ในบอสเนียในปี ค.ศ.1995 อัลบาเนียในปี ค.ศ.1997 เซียร์รา ลีโอนในปี ค.ศ.1997 ทิมอร์-เลสเตในปี ค.ศ.1999 โคโซโวในปี ค.ศ.2000 และอัฟกานิสถานระหว่างปี ค.ศ.2001-2002 เป็นต้น

แนวคิดดังกล่าวทำให้เกิดการโต้แย้งกันเป็นอันมาก สมมติฐานที่ว่าความไร้ระเบียบของโลกนี้นับวันจะรุนแรงมากยิ่งขึ้นทุกทีอาจเป็นจริง ในขณะที่คนอื่น ๆ ต่างไม่เห็นด้วยกับนัยที่ว่าคุณค่าบางประการมีความสำคัญและจำเป็นต้องบังคับใช้กับประเทศอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ยังมีคนอีกส่วนหนึ่งที่ได้แย้งในประเด็นว่าด้วย ประสิทธิภาพของการเยียวยาแก้ไขที่อาศัยการเข้าแทรกแซงเป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเด็นเกี่ยวกับกองทัพ บางคนรู้สึกกังวลถึงค่าใช้จ่ายในการเข้าแทรกแซงและพยายามทุกวิถีทางที่จะจำกัดการแทรกแซงด้วยการประยุกต์ใช้นโยบายที่ไม่ได้มุ่งเน้นไปที่อุดมคติ หากแต่เน้นไปที่ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและระดับความเสี่ยง สำหรับประเด็นหลังนี้ การคุ้มกันกองกำลังและการถอนกำลังออกจากการปฏิบัติการได้กลายมาเป็นจุดสนใจของการปฏิบัติการรูปแบบนี้

ข้อโต้แย้งเหล่านี้ก่อให้เกิดผลที่ตามมาต่อกองทัพที่ปฏิบัติการนอกประเทศอยู่ 3 ประการหลัก ๆ ด้วยกัน กล่าวคือ

- เนื่องจากการปฏิบัติการเช่นนี้มักก่อให้เกิดมุมมองที่แตกต่างกัน การปฏิบัติการนอกประเทศมักมีรากฐาน รูปแบบและผลที่เกี่ยวเนื่องกับการเมืองเป็นอันมาก ความเคลื่อนไหวของกองทัพในทุก ๆ ระดับมีนัยสำคัญอย่างยิ่งทางการเมืองและยุทธศาสตร์ ระดับการทำสงครามได้ถูกนำรวบเข้าด้วยกันจนกระทั่งว่าการปฏิบัติการของหน่วยนาวิกโยธินที่ลาดตระเวนไปตามถนนหนทางในเมืองอาจส่งผลต่อการปฏิบัติการในระดับยุทธศาสตร์ก็เป็นได้

- การปฏิบัติการเหล่านี้เป็นปฏิบัติการทางเลือก กองกำลังที่ปฏิบัติการนอกประเทศไม่จำเป็นต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง พวกเขาสามารถนำเรือแล่นผ่านไปโดยไม่กระทำการอย่างใดก็ได้ นี่ทำให้บรรดานักการเมืองและสื่อหันมาพึ่งเล็งกับความเสียหาย โดยเฉพาะความเสียหายที่อาจเกิดกับมนุษย์ และยังให้ความสำคัญกับการเข้าแทรกแซง ข้อเท็จจริงเช่นนี้ได้เน้นย้ำให้พยายามหลีกเลี่ยงความเสียหายและจำนวนผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตที่อาจเกิดขึ้น ถึงแม้ว่าจะเป็นความเสียหายในชีวิตในฝ่ายของศัตรูก็ตาม การปฏิบัติการเช่นนี้ช่วยให้คู่ต่อสู้ทั้งสองฝ่ายได้มีทางเลือกในการชดเชยสิ่งที่เป็นรองหรืออ่อนด้อยกว่าคู่ต่อสู้อีกฝ่ายนั่นเอง
- การปฏิบัติการนอกประเทศมักดำเนินการภายใต้การอนุมัติของสหประชาชาติ เช่น การปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ การปฏิบัติการเพื่อสันติภาพเช่นนี้มีอุปสรรคซึ่งเกิดจากแนวคิดสำคัญว่าด้วย “การยินยอม”

ภาพ 8.1 แผนภาพแสดงลำดับขั้นตอนของ “การยินยอม” (แหล่งที่มา : การปฏิบัติการเพื่อสันติภาพตามแบบจำลองของสหราชอาณาจักร JWP 3-50)

ดังที่ได้อธิบายไว้ในบทที่ 7 ว่าด้วยหน้าที่ของสหประชาชาติที่มีต่อการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพนั้น เราจะสันนิษฐานว่าทุกฝ่ายต่างให้การยินยอมเป็นอย่างดีดังเช่นในกรณี

ของไซปรัส เป็นต้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องการให้สหประชาชาติส่งกองกำลังไป ณ ที่แห่งนั้นเพื่อกำกับดูแลสถานการณ์แต่เพียงอย่างเดียวโดยไม่ลงมือปฏิบัติการใด ๆ และให้ความร่วมมือเต็มที่กับการปฏิบัติการต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในภายหน้า ในอีกทางหนึ่งในกรณีของการปฏิบัติการเพื่อบังคับให้เกิดสันติภาพดังที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 8 ว่าด้วยบทบาทหน้าที่ของสหประชาชาติ นั้น การยินยอมถือว่าเป็นบางสิ่งบางอย่างที่จะต้องบังคับให้เกิดขึ้นโดยอาศัยกองกำลังของกองทัพดังเช่นกรณีของการทำสงครามอ่าวเปอร์เซียในปี ค.ศ.1991 พื้นที่ที่ตกอยู่ในสภาวะการณ์ที่ยากลำบากก็คือพื้นที่ตรงกลาง ซึ่งการยินยอมนั้นมีแค่เพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น พื้นที่บางส่วนยินยอม แต่พื้นที่ส่วนที่เหลือกลับไม่ยินยอม หรือการยินยอมเองก็อาจถูกจำกัดไม่ในทางใดก็ทางหนึ่ง ในกรณีเช่นนี้ กองกำลังที่ปฏิบัติหน้าที่ส่งเสริมสันติภาพจำเป็นต้อง “บริหารจัดการการยินยอม” ไม่ว่าจะด้วยวิธีโน้มน้าวใจหรือบีบบังคับ หรือใช้ทั้งสองวิธีผสมผสานกันไปก็ตาม วิธีการดังกล่าวนี้จัดว่าเคยเป็นวิธีในการปฏิบัติการเพื่อรักษาสันติภาพในยูโกสลาเวียในอดีต

กองกำลังทางทะเลที่เข้าไปมีบทบาทในการปฏิบัติการเพื่อรักษาไว้ซึ่งสันติภาพ ทั้งสามรูปแบบนี้อาจพบว่าตนเองต่างดำเนินการในสิ่งที่แตกต่างกันออกไป การบังคับให้รักษาไว้ซึ่งสันติภาพดังเช่นการปฏิบัติการในคูเวตระหว่างปี ค.ศ.1990-91 ต้องอาศัยการคว่ำบาตร รวมถึงการปฏิบัติการขั้นรุนแรงตามรูปแบบการทำสงครามแบบดั้งเดิม การรักษาสันติภาพอาจเกี่ยวพันกับการสะสมอาวุธ การกำกับดูแลและเฝ้าสังเกตการณ์ การจัดเตรียมการรักษาการณ์ตามแนวชายฝั่ง การกำจัดทุ่นระเบิดและการจัดเตรียมสถานที่หลบภัย สำหรับการปฏิบัติการเพื่อรักษาไว้ซึ่งสันติภาพในแบบเป็นกลางนั้น อาจเป็นการดำเนินการที่เกี่ยวกับการบังคับให้จัดเตรียมที่หลบภัย การแบ่งแยกกองกำลัง การปลดอาวุธฝ่ายตรงข้าม และการปฏิเสธที่จะไม่ลงมือปฏิบัติการหรือทำการเคลื่อนไหวใด ๆ ทั้งสิ้น

มีเพียงไม่กี่คนที่โต้แย้งคอลเวลล์ในประเด็นที่ว่า “ข้อได้เปรียบของการมีจุดมุ่งหมายที่แน่ชัดแม้เพียงช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งไม่ใช่สิ่งที่กล่าวเกินความจริงแม้แต่น้อย” หากแต่เป็นสิ่งที่อันตรายอย่างยิ่งที่จะ “ดำเนินการมากกว่าเป้าหมายเดิมที่กำหนดไว้” โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการปฏิบัติการได้เริ่มต้นขึ้น สุดท้ายแล้ว พันธะหน้าที่ของสหประชา-

อาณาจักรในเชียรา ลีโอนเป็นผลมาจากความตั้งใจเดิมในการอพยพพลเรือนที่ลี้ภัยจากการสู้รบ (non-combatant evacuation operation หรือ NEO) สำหรับผู้คนมากกว่า 800 คน แต่สิ่งที่เราแทบจะไม่สังเกตเห็นได้เลยก็คือการปฏิบัติการนี้ได้กลายมาเป็นการปฏิบัติการเพื่อสร้างเสถียรภาพที่ยั่งยืนครั้งสำคัญครั้งหนึ่งเลยทีเดียว ความซับซ้อนทางการเมืองของการปฏิบัติการนอกประเทศทำให้แนวทางทางการเมือง-ยุทธศาสตร์เป็นสิ่งจำเป็นหากแต่ยากยิ่งนัก

9.4 มุมมองเกี่ยวกับความเป็นเมือง

ประชากรสามในสี่ส่วนของโลกอาศัยอยู่ใกล้กับชายฝั่งทะเล ห่างไปไม่ถึง 200 ไมล์จากทะเลเสียด้วยซ้ำ ประชากรร้อยละ 80 ของบรรดาเมืองหลวงและเมืองศูนย์กลางใหญ่ ๆ ของการทำการค้าระหว่างประเทศและแสนยานุภาพของกองทัพอาจพบได้ในอาณาบริเวณนี้เช่นกัน ชายฝั่งทะเลเป็นบริเวณที่เส้นทางการค้าขายหลัก ๆ มาบรรจบกัน อาณาบริเวณเหล่านี้ยังเป็นแหล่งของพลังงานที่อยู่นอกชายฝั่งและทรัพยากรแร่ธาตุที่พิสูจน์แล้วว่ามีผลสำคัญในทางยุทธศาสตร์และเศรษฐกิจในศตวรรษที่ 21

ด้วยเหตุนี้จึงมีสิ่งสำคัญที่ติดตามมา 2 ประการด้วยกัน ประการแรกก็คือนี่คือสถานที่ที่ปัญหาสำคัญที่สุดของโลกเกิดการเผชิญหน้า ประการที่สองก็คือปัญหาเหล่านี้จำเป็นต้องจัดการโดยคำนึงถึงสถานการณ์ของเมืองใหญ่ ซึ่งแนวคิดดั้งเดิมของกองทัพพยายามหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติการในเมืองและทะเลเปิด สภาพการณ์ของเมืองมักก่อให้เกิดปัญหาอันเป็นผลมาจากการปฏิบัติการนอกประเทศ

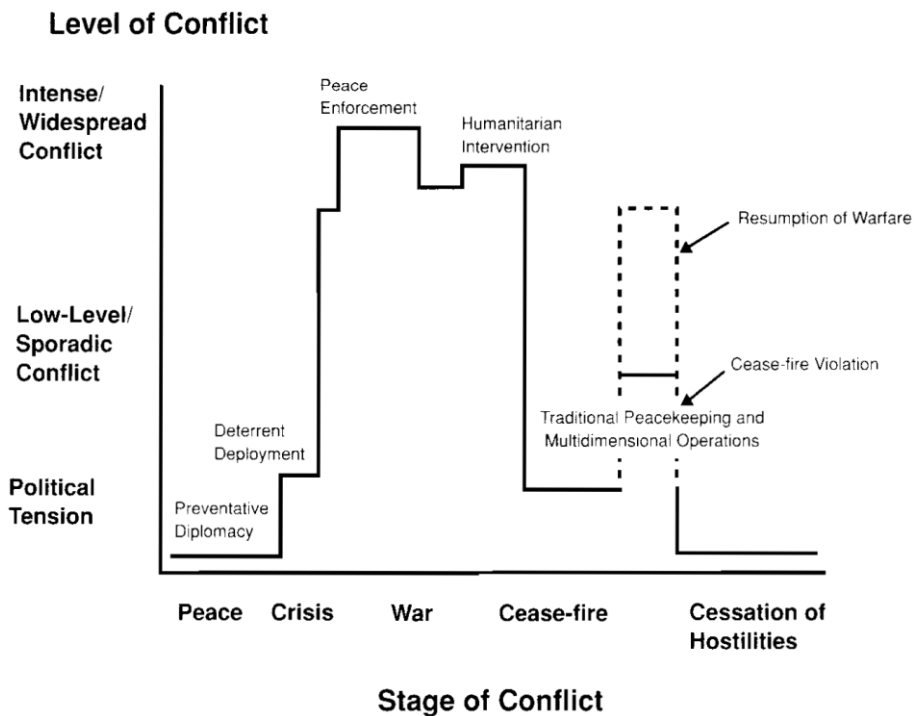
การปฏิบัติการในเมืองใหญ่มีลักษณะเฉพาะในแง่ที่ว่าปฏิบัติการเช่นนี้แสดงให้เห็นถึงสภาพภูมิประเทศที่มีคุณลักษณะพิเศษ (อย่างเช่น ภูเขา ป่าทึบและทะเลทราย) ที่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพการณ์เช่นนั้น หากแต่ข้อเรียกร้องสำหรับการปฏิบัติการเช่นนี้นับว่าเป็นความท้าทายมากกว่าการเตรียมการสู้รบที่สตาลินกราด (Stalingrad) เสียด้วยซ้ำไป ถึงแม้ว่าการต่อสู้ในครั้งนั้นอาจจะดูเลวร้ายกว่าก็ตาม คุณลักษณะที่แตกต่างอย่างแท้จริงของการปฏิบัติการในเมืองก็คือจะต้องปฏิบัติการท่ามกลางผู้คนจำนวนมาก ในสภาวะการณ์ทางการเมืองที่สลับซับซ้อน หน่วยนาวิกโยธิน

สหรัฐฯ ได้อธิบายไว้อย่างละเอียดถึงการปฏิบัติการเช่นนี้ว่าเป็น “การทำสงครามสามช่วงตึก (three-block war)”

“ศัตรูของเราจะไม่ปล่อยให้เรารู้สึกกับ “Son of Desert Storm” เป็นแน่ พวกเขาจะพยายามบีบให้เราจำต้องต่อสู้ตามเงื่อนไขที่ตนเป็นผู้กำหนด คล้าย ๆ กับ “Stepchild of Chechnya” ในช่วงเวลาหนึ่ง หน่วยนาวิกโยธินของเราจะคอยส่งเสบียงอาหารและหาเครื่องนุ่งห่มให้กับบรรดาผู้ลี้ภัย รวมถึงคอยให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมกับคนเหล่านี้ แต่ในช่วงเวลาต่อมา หน่วยนาวิกโยธินเดียวกันนี้ก็กลับต้องคอยแยกฝ่ายที่กำลังต่อสู้กันอยู่ออกจากกัน ทำหน้าที่รักษาสันติภาพ และท้ายที่สุดแล้ว พวกเขาจะต้องสู้รบกันในการทำสงครามที่เต็มไปด้วยความรุนแรง โดยปฏิบัติการทั้งหมดนี้ล้วนเกิดขึ้นภายในวันเดียวกัน และภายในเมืองที่ห่างกันไปแค่สามช่วงตึกเท่านั้น เราจึงเรียกการทำสงครามเช่นนี้ว่า “การทำสงครามสามช่วงตึก” ซึ่งเป็นการทำสงครามท่ามกลางสถานการณ์ที่เต็มไปด้วยความเปลี่ยนแปลงและจำเป็นต้องอาศัยการปรับตัวไปมาอยู่ตลอดเวลา”

และที่เลวร้ายยิ่งไปกว่านั้นตามที่ปรากฏอยู่ในภาพ 9.2 ก็คือการปฏิบัติการเหล่านี้อาจมีลักษณะที่แตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ หรือเป็นการปฏิบัติการทับซ้อนกันในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ มีการพัฒนาไปในทางที่ดีหรือมีอันต้องประสบกับภาวะที่เลวร้ายสลับกันไปมา ความสมดุลระหว่างข้อกำหนดทางการเมือง มนุษยธรรมและการทหารจะเปลี่ยนแปลงไปมาอยู่เสมอด้วยเช่นกัน

การปฏิบัติการเหล่านี้จำเป็นต้องใช้กองกำลังจำนวนมาก มีแนวโน้มที่จะเกิดความผิดพลาดสูงและเมื่อการปฏิบัติการสิ้นสุดลงอาจจำเป็นต้องมีการกวาดล้างครั้งใหญ่ คุณลักษณะเพียงไม่กี่อย่างของการปฏิบัติการในเมืองใหญ่จัดว่าเป็นคุณลักษณะใหม่ในตัวเอง หากแต่เป็นการผสมผสานของคุณลักษณะทั้งหมดนั้นต่างหากเล่าที่ทำให้แนวคิดเช่นนี้เป็นเรื่องที่น่าทำทายเป็นนัก

ภาพ 9.2 การปฏิบัติการเพื่อสันติภาพและระดับของความขัดแย้ง
(แหล่งที่มา : ศูนย์เฮนรี แอล สติมสัน (Henry L. Stimson Center))

9.5 ข้อเรียกร้องโดยทั่วไปที่มีต่อกองทัพ

นอกเหนือไปจากคุณลักษณะอื่น ๆ ของการปฏิบัติการนอกประเทศดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น แง่มุมด้านการเมืองและลักษณะของความเป็นเมืองยังมีส่วนทำให้กองทัพจำเป็นต้องปฏิบัติการตามข้อเรียกร้องอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน ซึ่งหมายรวมถึง

มีความรอบรู้ในสถานการณ์ที่ดี

หมายถึงการมีความรอบรู้ที่เหนือชั้นกว่าหรือที่ชาวอเมริกันเรียกกันว่า “การตระหนักรู้ในสถานการณ์ (situational awareness)” นั่นเอง ซึ่งเป้าหมายจะอยู่ที่การแจ้งให้ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผู้บัญชาการรบ ทหาร นักเดินเรือหรือหน่วยนาวิกโยธินที่ปฏิบัติการบนบกในสิ่งทีพวกเขาจำเป็นต้องรับทราบเพื่อจะสามารถปฏิบัติการกิจที่ได้รับมอบหมายอย่างถูกต้อง นี่เป็นประเด็นของการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ และ

จากนั้นก็คือการแจกจ่ายข้อมูลดังกล่าวออกไปตามความเหมาะสม ไม่ต้องสงสัยเลยว่าวิธีการในการประมวลผลข้อมูลที่ได้มานั้นมีการขยายผลออกไปเป็นอย่างมาก ดังที่เราได้เห็นในตอนๆ 5.7 แต่น่าเสียดายที่สิ่งที่กองกำลังที่ปฏิบัติการนอกประเทศจำเป็นต้องทราบนั้นพวกเขากลับไม่อาจล่วงรู้ ในสถานการณ์ที่เต็มไปด้วยความสับสนทางการเมืองและมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา การรวบรวมข้อมูลไม่ใช่เรื่องง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมืองใหญ่ที่ข้อมูลพื้นฐานไม่ได้มีให้พร้อมใช้ได้อย่างเต็มที่ ปัจจัยด้านกายภาพยังทำให้การกระจายข้อมูลเป็นเรื่องยากเช่นเดียวกัน ระบบการติดต่อสื่อสารที่ใช้อยู่ในเวลานี้ไม่ได้มีประสิทธิภาพมากพอที่จะแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ไปถึงคนจำนวนมากที่อยู่ภายในอาคารใหญ่ เป็นต้น ระบบที่มีความสลับซับซ้อนและอาศัยทะเลเป็นหลักอาจมีบทบาทมากขึ้นในกรณีเช่นนี้

ผลลัพธ์ที่แม่นยำ

ความจำเป็นในการหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดความเสียหายหนักแก่กองทัพและทหารที่บาดเจ็บหรือล้มตาย รวมถึงคนบริสุทธิ์และในบางกรณียังหมายรวมถึงฝ่ายศัตรูด้วยนั้นได้เน้นย้ำให้เห็นถึงความสำคัญของการใช้อาวุธได้อย่างแม่นยำ และบางครั้งอาจจะหมายถึงวิธีการบีบบังคับฝ่ายตรงข้ามโดยใช้วิธีการที่รุนแรงลดน้อยลง

กองกำลังที่ใช้ในการกัน

การโจมตีเรือ USS Cole ในปี ค.ศ.2001 ได้ย้ำเตือนให้ผู้สังเกตการณ์ระลึกไว้ว่า เช่นเดียวกับอาวุธทั้งหลาย เรือรบก็ไม่อาจรอดพ้นจากอันตรายไปได้เช่นกันหากไม่สามารถนำระบบป้องกันมาใช้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ขณะที่เรือ USS Cole อาจจะมีส่วนทำให้ตนเองมีโอกาสถูกโจมตีน้อยลง หากแต่มาตรการเหล่านี้ก็อาจขัดแย้งกับสัญญาณทางการเมืองของสัมพันธภาพที่พัฒนาตึ่ยั้งขึ้น ในกรณีเช่นนี้ ข้อบังคับทางการเมืองที่อยู่เบื้องหลังการปฏิบัติการนอกประเทศอาจทำให้ผู้บัญชาการรบจำต้องเผชิญกับปัญหาบางประการแม้แต่ในประเด็นพื้นฐานว่าด้วยการคุ้มกันกองกำลัง ปัญหาเช่นเดียวกันนี้ยังอาจนำมาปรับใช้ได้กับกองกำลังทางบกด้วยเช่นกัน ความจำเป็นในการหลีกเลี่ยงไม่ให้มีผู้บาดเจ็บหรือเสียชีวิตในปฏิบัติการทางอากาศในโคโซโวทำให้

กองทัพอากาศจำเป็นต้องบินอยู่เหนือระดับความสูงที่กองกำลังทางอากาศของเซอร์เบียสามารถไปถึงได้ แต่ในบางคราว การทำเช่นนี้ก็ส่งผลต่อการทิ้งระเบิดให้ตรงเป้าและแม่นยำ ทั้งยังส่งผลกระทบต่อการเมืองอีกด้วย ในสถานการณ์เช่นนี้ จึงเป็นสิ่งอันตรายที่กองกำลังคุ้มกันจะกลายมาเป็นเป้าหมายของการปฏิบัติการได้

อันตรายของการใช้กำลังเพื่อการรบขั้นแตกหัก

การปฏิบัติการขั้นแตกหักจากการรวมกำลังร่วมกันนั้นเป็นเรื่องที่พบเห็นได้ทั่วไป และเป็นสิ่งที่เข้าใจได้ในหมู่ทหารหาญ การปฏิบัติการดังกล่าวนี้ยังได้รับการสนับสนุนจากบรรดานักยุทธศาสตร์ที่ยิ่งใหญ่หลายราย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเคลาเซวิทซ์ การนำการปฏิบัติการทางอากาศมาใช้แบบค่อยเป็นค่อยไปในสมัยสงครามเวียดนามและการสู้รบที่โคโซโวนั้นได้รับการพิจารณาว่าทำให้ผลกระทบทางยุทธศาสตร์ที่ว่าแสนยานุภาพทางอากาศมีส่วนทำให้คู่ต่อสู้เกิดความเคยชินกับผลกระทบและสามารถหาวิธีในการใช้ประโยชน์จากข้อจำกัดของปฏิบัติการทางอากาศนั้นลดน้อยลงไปเรื่อย ๆ หากแต่วิธีการเช่นนี้ก็อาจนำมาซึ่งอันตรายได้เช่นกัน เพราะการปฏิบัติการดังกล่าวอาจไม่เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายทางการเมืองที่กำหนดไว้ เนื่องจากการรวมกำลังนั้นจำเป็นต้องใช้เวลา ยิ่งไปกว่านี้ การรวมกำลังอาจต้องแลกกับ “ผลที่รวดเร็ว” ซึ่งเป็นสิ่งที่นักการเมืองและนักการทหารต่างนิยมชมชอบ ความคาดหวังสำหรับการปฏิบัติการขั้นเด็ดขาดประเภทนี้อาจทำให้กองกำลังที่ปฏิบัติการนอกประเทศปราศจากศักยภาพในการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุก็เป็นได้

เรามาเพื่อให้ความช่วยเหลือ แต่อย่าได้ทำให้เราเดือดร้อน

มีคำกล่าวไว้เกี่ยวกับแนวคิดดั้งเดิมว่าในสถานการณ์ส่วนใหญ่แล้ว กองกำลังที่ปฏิบัติการนอกประเทศควรรักษาไว้ซึ่งศักยภาพในการต่อสู้ที่แท้จริงของตนเองเอาไว้ให้ได้ ในปฏิบัติการที่ติมอร์-เลสเต พลโท คอสกรอฟ (Major General Cosgrove) ให้กองกำลังขึ้นบกไปให้ได้มากที่สุดในวันปฏิบัติการวันแรก และภายในหนึ่งสัปดาห์ เขาต้องการให้มีกองกำลังชุดใหญ่มาเสริมอีกหนึ่งชุด รวมถึงกฎการใช้กำลัง (rules of engagement หรือ ROE) อย่างจริงจัง พร้อมด้วยกองกำลังทั้งทางทะเลและทางอากาศ การทำเช่นนี้

เป็นการยับยั้งการขัดขึ้น ในทางตรงกันข้าม “กองกำลังสมิธ” (Task Force Smith) (ภารกิจของกองกำลังชุดนี้ก็คือการจัดตั้งโครงสร้างพื้นฐานด้านพลเรือนขึ้นมาอีกครั้งในดินแดนของญี่ปุ่นซึ่งถูกยึดครองอยู่ในเวลานั้น) ได้ถูกทหารเกาหลีเหนือจำนวนมากโอบล้อมในทุกทิศทุกทางในขณะที่ถูกส่งไปปฏิบัติการโดยไม่ทันตั้งตัวที่พรมแดนปูซานในตอนต้นของการทำสงครามเวียดนาม ในอันที่จะรักษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อกำหนดสองประการซึ่งก็คือความเป็นมิตรและศักยภาพในการปฏิบัติการขั้นเด็ดขาดนั้นไม่ใช่เรื่องง่ายแต่อย่างใดเลย เพราะการจะทำเช่นนี้ได้จำเป็นต้องอาศัยการประนีประนอมเพื่อคอยคุ้มกันกองกำลังและการปฏิบัติการที่เฉียบขาดซึ่งแม้แต่บรรดานายทหารเองก็ยังไม่ชอบทำเช่นนี้ แต่การทำเช่นนี้จะสามารถหลีกเลี่ยงอันตรายสิ่งที่เรียกกันว่า “ความคิดแบบคร่าครี (turtle mentality)” ซึ่งหมายถึงกองทัพไม่อาจใช้แสนยานุภาพและความแข็งแกร่งที่พวกตนมีอยู่จนไม่อาจให้ความช่วยเหลือผู้คนได้อย่างที่พวกเขาควรจะทำ

การเป็นฝ่ายได้เปรียบศัตรูที่ชาญฉลาด

กองกำลังที่ปฏิบัติการนอกประเทศควรที่จะคาดหวังว่าคู่ต่อสู้จะฉลาดมากพอที่จะหลีกเลี่ยงไม่ยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ฝ่ายเราเป็นผู้กำหนด แทนที่จะเป็นเช่นนั้น ศัตรูที่มีความสามารถในการปรับตัวได้ง่ายและมีประสบการณ์ซ้ำของควรงบซีได้ว่าจุดอ่อนของกองกำลังที่ปฏิบัติการนอกประเทศนั้นคือสิ่งใด และใช้จุดอ่อนดังกล่าวนั้นให้เป็นประโยชน์กับฝ่ายตน นี่อาจจะเป็นประเด็นว่าด้วยการใช้ประโยชน์จากความไม่คุ้นเคยกับสภาพภูมิประเทศ (ป่าทึบ ภูเขา เมือง ความไม่ต้องการเห็นผู้คนบาดเจ็บหรือเสียชีวิต การแสดงออกถึงความต้องการใช้กองกำลังจำนวนไม่มากนัก การตัดสินใจอย่างรวดเร็วและการออกเดินทางโดยเร็ว เป็นต้น) ด้วยเหตุนี้ กองกำลังที่ปฏิบัติการนอกประเทศจะต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่สับสน แตกแยกและไม่ต่อเนื่อง ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่บรรดานายทหารต่างเกลียดชังมากที่สุด ดังนั้น กองกำลังที่ปฏิบัติการนอกประเทศจึงจำเป็นต้องเป็น “นักวางแผนการ” ด้วยการพยายามหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับศัตรูในระดับยุทธวิธี หากแต่มุ่งเน้นไปที่จุดแตกหักและจุดถ่วงดุลของฝ่ายคู่ต่อสู้แทน

ความคล่องตัว

ความจำเป็นในการปฏิบัติการนอกประเทศในสถานที่ที่ไม่คาดคิด ทั้งยังทราบล่วงหน้าเพียงช่วงเวลาสั้น ๆ และแนวโน้มที่การปฏิบัติการอาจเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา นั้นทำให้กองกำลังที่ปฏิบัติการกิจดังกล่าวจำเป็นต้องมีความคล่องตัว และสามารถปรับตัวได้อย่างรวดเร็วอยู่ตลอดเวลา

ความซับซ้อนของคุณลักษณะที่ผสมผสานกันเช่นนี้ทำให้การปฏิบัติการนอกประเทศดูเหมือนจะต่างไปจากการปฏิบัติการตามรูปแบบดั้งเดิมของกองทัพ ถึงแม้ว่าความแตกต่างจะอยู่แค่เพียงระดับความรุนแรงของการปฏิบัติการก็ตาม ยิ่งไปกว่านี้ การปฏิบัติการนอกประเทศยังแตกต่างไปจากการปฏิบัติการดั้งเดิมจนถึงขั้นที่เราจำเป็นต้องศึกษาและวิเคราะห์การปฏิบัติการประเภทนี้ในฐานะที่เป็นการปฏิบัติการที่มีลักษณะพิเศษ การปฏิบัติการนอกประเทศไม่ใช่ทางเลือกที่ง่ายเลย ในทางตรงกันข้าม กองทัพจำเป็นต้องเตรียมการเป็นอย่างดีและคิดทบทวนให้รอบคอบก่อนลงมือดำเนินการใด ๆ

9.6 มุมมองเกี่ยวกับทะเล

สิ่งที่กองทัพเรือสามารถช่วยเหลือได้

เห็นได้ชัดว่ากองทัพเรือสามารถให้ความช่วยเหลือในการปฏิบัติการนอกประเทศในหลายวิธีด้วยกัน ไม่ใช่เพราะตำแหน่งของการปฏิบัติการจำเป็นต้องอาศัยการเดินทางเรือลำเลียงขนส่งและความช่วยเหลือจากทางทะเลเท่านั้น ในบางสถานการณ์ การปฏิบัติการนอกประเทศอาจมีบทบาทสำคัญในตัวเอง

“สุดท้ายก็คือ กองกำลังทางทะเลเป็นวิธีที่รวดเร็วที่สุดในการเคลื่อนกำลังพลที่ประสานเป็นหนึ่งเดียวในการเดินทางระยะไกล มีศักยภาพสูงในการไปปรากฏตัวได้ทันที่ และด้วยเหตุนี้กองกำลังดังกล่าวนี้จึงสามารถแก้ปัญหาก่อนที่จะลุกลามใหญ่โตได้ หากการทำเช่นนี้มีอันต้องล้มเหลว กองกำลังที่ปฏิบัติการก็สามารถหันมาใช้การแสดงผลยานุภาพของตนให้ปรากฏ บีบบังคับฝ่ายตรงข้ามหรือแม้แต่เริ่มต้นทำสงคราม กองกำลังดังกล่าวนี้สามารถกำหนดแนวทางในการปฏิบัติการร่วมได้ล่วงหน้า และยังมีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือกองกำลังในหน่วยอื่น ๆ ก่อนการปฏิบัติการจริงจะเริ่มต้นขึ้นในสมรภูมิรบ”

ข้อได้เปรียบที่กองกำลังทางทะเลมีอยู่ในการปฏิบัติการโดยไม่จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากประเทศเจ้าบ้านนั้นนับว่าเป็นคุณสมบัติที่มีประโยชน์เป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตาม ประสบการณ์ได้ชี้ให้เห็นว่ากองทัพเรือจำเป็นต้องเตรียมการให้พร้อมเพื่อรับมือกับสิ่งนี้ กองกำลังทางทะเลที่ถูกฝึกฝนมาให้พร้อมปฏิบัติการในรูปแบบนี้ไม่สามารถหรืออย่างน้อยก็ไม่ควรที่จะถูกสั่งให้ปฏิบัติการกิจพร้อม ๆ กันในวินาทีสุดท้าย เพราะการทำเช่นนี้อาจนำมาซึ่งความไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ช่องว่างในการปฏิบัติการและความเสียหายในท้ายที่สุด

ความสามารถในการเคลื่อนกำลังพล ความคล่องตัวและความสามารถในการปรับตัวได้อาจเห็นได้จากยานรบแต่ละยานรบในการปฏิบัติการ ด้วยเหตุนี้ เรือดำน้ำที่อาศัยนิวเคลียร์ในการขับเคลื่อนอาจเดินทางไปถึงยังพื้นที่ที่มีปัญหาได้ในเวลาอันรวดเร็ว (ไม่ว่าจะเป็นการเล่นไปโดยเปิดเผยหรือไม่ก็ตาม) รวบรวมข้อมูล ปล่องชีพินาทุรจากตำแหน่งที่ห่างออกไปมากกว่า 1,000 ไมล์ นำกำลังพลพิเศษมาเสริมทัพ คุกคามหรือโจมตีกองกำลังฝ่ายศัตรูที่อยู่ ณ ที่แห่งนั้นเพื่อจะแสดงให้เห็นว่าพวกตน “มาปรากฏตัว มีศักยภาพในการบีบบังคับและพร้อมทุกเมื่อที่จะเริ่มต้นทำสงคราม” ความคล่องตัวเช่นเดียวกันนั้นยังอาจเห็นได้จากตัวอย่างของเรือส่งกำลังบำรุง HMNZS *Endeavour* ของนิวซีแลนด์ที่ปฏิบัติการอยู่ในดินแดนติมอร์-เลสเต เมื่อปี ค.ศ.2000

สิ่งใดที่กองกำลังปฏิบัติการนอกประเทศไม่อาจทำได้...แต่กลับต้องทำให้ได้

ถึงแม้ว่ากองทัพเรือจะสามารถปฏิบัติการได้หลากหลายภารกิจไม่ว่าจะเป็นปฏิบัติการในทะเลหรือจากทางทะเลก็ตาม หากแต่ประสบการณ์ชี้ให้เห็นว่ากองกำลังทางทะเลไม่ได้มีอำนาจในการตัดสินใจเด็ดขาดด้วยตนเองเลย หากพิจารณาตามหลักเกณฑ์ทั่ว ๆ ไปแล้ว การปฏิบัติการของกองกำลังทางทะเลจำเป็นต้องนำไปผนวกรวมกับกองกำลังอื่น ๆ ในการปฏิบัติการร่วมที่ประกอบไปด้วยหลายหน่วยงานและหลายองค์กรด้วยกัน

การปฏิบัติการร่วม

เนื่องจากประเด็นสำคัญของการปฏิบัติการนอกประเทศส่วนใหญ่ก็คือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบนฝั่ง (หรืออย่างน้อยก็คือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบนฝั่งอันเป็นผลมาจากปฏิบัติการทางเรือ) กองกำลังทางบกและทางอากาศจึงมักจะมีบทบาทสำคัญยิ่ง หากแต่กองทัพเรือกลับพบว่าตนเองไม่เคยมีบทบาทเป็นผู้นำเลย สิ่งนี้เรียกร่องให้เกิดการปฏิบัติการร่วม แต่เป็นการปฏิบัติการร่วมที่ถูกต้อง โดยที่ความช่วยเหลือของฝ่ายที่มาช่วยปฏิบัติการดังกล่าวนั้นจะต้องมีความแข็งแกร่งในตัวเองเพื่อที่ว่าเมื่อนำความช่วยเหลือทั้งหมดมาผนวกรวมกันแล้ว ผลลัพธ์ที่ได้จะมากกว่าผลรวมของหน่วยย่อยต่าง ๆ นั้นเอง

ภายหลังความสำเร็จของการปฏิบัติการของสหราชอาณาจักรบนเกาะเอลบา (the Island of Elba) ในปี ค.ศ.1796 ได้ยุติลง เนลสันได้กล่าวไว้ดังต่อไปนี้

“ข้าพเจ้ามั่นใจว่าความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและความเข้าใจอันดีระหว่างกองทัพบกและกองทัพเรือที่มาช่วยปฏิบัติการในครั้งนี้จะเป็นเครื่องพิสูจน์ได้เป็นอย่างดีถึงผลของความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทั้งสองนี้ในภายภาคหน้า”

ในอันที่จะได้มาซึ่งความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันเช่นนี้ กองทัพเรือจะต้องผ่อนปรนลักษณะการยุทธ์ของตนเองที่มีความเป็นอิสระและไม่ขึ้นกับหน่วยงานอื่นในอันที่จะมั่นใจได้ว่าองค์ประกอบทางทะเลของกองกำลังแบบผสมผสานนั้นได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์ในแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสม ในการทำสงครามอ่าวเปอร์เซียในปี ค.ศ.1991 นั้น ทั้งกองทัพเรือของสหรัฐฯ และสหราชอาณาจักรต่างถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนักถึงกรณีที่ไม่ประสบความสำเร็จในการจัดเตรียมศูนย์ปฏิบัติการร่วมให้กับบรรดานายทหารที่มาปฏิบัติการกิจร่วมในครั้งนั้นได้

ในสหราชอาณาจักร ประสบการณ์การทำสงครามอ่าวเปอร์เซียรวมถึงความทรงจำของความแตกแยกอันเป็นผลมาจากปฏิบัติการฟอล์กแลนด์จากการที่ไม่มีผู้บัญชาการรบที่ทำหน้าที่ในสมรภูมิในเวลาดังกล่าวนั้น ทำให้ผู้คนเริ่มตระหนักถึงความจำเป็นในการคิดให้รอบคอบ การวางแผน การเตรียมความพร้อมและการบัญชาการต่าง ๆ ที่สำคัญต่อการปฏิบัติการนอกประเทศที่อาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ เป็นหลัก และ

นำไปสู่การตั้ง “Permanent Joint Force Headquarters (PJHQ)” เมื่อเกิดสถานการณ์รุนแรงใด ๆ ขึ้น เจ้าหน้าที่ของศูนย์แห่งนี้จะต้องมีกองกำลังและการเตรียมการไว้ให้พร้อมทุกเมื่อเพื่อส่งต่อให้กับศูนย์บัญชาการร่วมสั่งการ ระบบดังกล่าวนี้ได้ถูกนำมาใช้ในคราวการปฏิบัติการที่เฮียรา ลีโอน แต่เห็นได้ชัดว่ามีการเปลี่ยนแปลงการให้ความสำคัญโดยไม่ได้มุ่งเน้นไปที่การปฏิบัติการทางเรือในฐานะที่เป็นศูนย์กลางอีกต่อไป อย่างไรก็ตาม การทำเช่นนี้จัดว่าเป็นกระบวนการที่กำลังดำเนินอยู่ทั่วโลก

ขณะที่การตระหนักถึงความจำเป็นของความร่วมมืออันดีระหว่างกองทัพต่าง ๆ จะไม่ใช่เรื่องใหม่แต่อย่างใด แต่ความสนใจที่ให้การปฏิบัติการนอกประเทศที่เพิ่มมากขึ้นนั้นกลับเน้นย้ำให้เห็นถึงความสำคัญของความร่วมมือดังกล่าวนี้ กล่าวโดยสรุปก็คือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการนอกประเทศมีแนวโน้มที่จะลดความเป็นอิสระของกองทัพเรือลง แต่ในขณะเดียวกันได้ทำให้กองทัพเรือมีประโยชน์ในการเรียกใช้ปฏิบัติการมากยิ่งขึ้น

การปฏิบัติการระหว่างประเทศ

ในทำนองเดียวกัน การปฏิบัติการนอกประเทศมักเป็นการปฏิบัติการด้านความร่วมมือ กล่าวคือเป็นการปฏิบัติการที่มีนานาประเทศเข้ามามีส่วนร่วมและต้องอาศัยความช่วยเหลือจากหลาย ๆ ฝ่าย ส่วนหนึ่งเป็นเพราะต้องการกระจายความเสี่ยงและค่าใช้จ่ายออกไป และอีกส่วนหนึ่งเป็นเพราะต้องการเพิ่มพูนและแสดงให้เห็นถึงความชอบธรรมและความถูกต้องตามกฎหมาย ดังที่เราได้เห็นไปแล้วในตอนที่ 4.7 ว่าความร่วมมือจากหลากหลายประเทศนั้นถือว่าเป็นตัวคูณกำลังรบ แต่ยังสามารถทำให้ความสลับซับซ้อนในทุก ๆ แง่มุมของการปฏิบัติการนอกประเทศเพิ่มมากขึ้นตามลำดับด้วยเช่นกัน ปัญหาที่แท้จริงมักไม่ใช่ปัญหาด้านเทคโนโลยี แต่เป็นปัญหาที่มาจากความแตกต่างหรือสิ่งที่ชาวฝรั่งเศสเรียกกันว่า “ความสามารถในการปฏิบัติการโดยการผสมผสานเจตจำนงของประเทศ (interoperability of the mind)” กล่าวคือถึงแม้จะมีมุมมองทางการเมืองที่แตกต่างกันต่อสถานการณ์หนึ่ง ๆ แต่ก็ยังสามารถร่วมมือกันปฏิบัติการสิ่ง ๆ ที่จำเป็นให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี

ทำได้สำเร็จอันเป็นผลมาจากศักยภาพในการปฏิบัติการและที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้นก็คือ กฎเกณฑ์แห่งการปะทะอันเป็นคุณลักษณะเฉพาะของพวกเขา ความสามารถในการควบคุมกองกำลังที่ร่วมมือกัน แทนที่จะเป็นการผนวกรวมนั้นนับว่าเป็นภารกิจที่ สลับซับซ้อนภารกิจหนึ่งเมื่อพิจารณาถึงความละเอียดอ่อนทางการเมืองของสถานการณ์ ดังกล่าว และยังเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องปฏิบัติการกิจดังกล่าวให้ถูกต้องเหมาะสม อีกด้วย ในขณะที่การจะทำเช่นนี้ได้ยิ่งสร้างความยากลำบากให้กับผู้บัญชาการกองกำลัง (หากมีอยู่จริง) แต่การเตรียมการเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมความชอบธรรมทางการเมืองของการปฏิบัติการนั้น ๆ การเตรียมการดังกล่าวยังแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงความคล่องตัวของกองกำลังทางทะเล เนื่องจากในความเป็นจริงแล้วรัฐบาลมีสิทธิที่จะปรับเปลี่ยนความมีส่วนร่วมของกองทัพเรือตามที่ตนเห็นสมควรได้ (ในประเด็นว่าด้วยจำนวนพล ศักยภาพ ตำแหน่งที่เป็นที่ยอมรับและกฎการใช้กำลัง) ซึ่งแท้จริงแล้วหมายความว่ารัฐบาลส่วนใหญ่ สามารถแสวงหาวิธีการที่จะเข้าร่วมการปฏิบัติการในเงื่อนไขที่พวกเขาต่างพึงพอใจและ ยอมรับได้

ประสบการณ์ของสงครามอ่าวเปอร์เซียและทะเลเอเดรียติกในทศวรรษที่ 1990 ชี้ให้เห็นว่าประเด็นว่าด้วยความแตกต่างทางการเมืองเหล่านี้อาจบรรเทาลงได้ด้วย ค่าใช้จ่ายหรือความสูญเสียอันเป็นผลมาจากการปฏิบัติการที่สามารถยอมรับได้ อย่างไรก็ตาม กองทัพเรือจาก 22 ประเทศที่ร่วมปฏิบัติการ “Desert Shield/Storm” สามารถร่วมมือกันได้อย่างดีเพราะทุกฝ่ายต่างยอมรับกระบวนการที่นาโตเป็นผู้กำหนด และยังเป็นผลมาจากประสบการณ์ร่วมกันในการจัดตั้งกองกำลังของนาโตที่เรียกว่า “การปฏิบัติการกองกำลังทางเรือแอตแลนติก (Standing Naval Force Atlantic หรือ STANAVFORLANT)”

สถานการณ์ทางการเมืองจัดว่าเป็นแง่มุมที่สำคัญแง่มุมหนึ่งของการสร้าง พันธมิตรดังที่ได้อธิบายไว้แล้วในตอนที่ 10.7 ประสบการณ์ของนาโตและการนำ กระบวนการต่าง ๆ ของนาโตมาประยุกต์ใช้นั้นมีส่วนช่วยชี้แนะวิธีการที่กองทัพเรือ สามารถนำมาใช้ร่วมกับกองทัพเรือของชาติอื่น ๆ ทั่วโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ การ

สร้างความคุ้นเคยกับกระบวนการเหล่านั้นในระดับนานาชาตินับว่าเป็นแรงจูงใจของการปฏิบัติที่ดำเนินอยู่ในเวลานี้

การปฏิบัติที่เกี่ยวข้อกับหลายหน่วยงาน

ความจำเป็นอย่างเห็นได้ชัดในการจัดการกับสาเหตุของปัญหาที่พบเห็นได้บ่อยครั้งที่สุด (ความล้มเหลวของการปกครอง ความยากจน โรคระบาด การขาดแคลนทรัพยากร) หมายความว่า การปฏิบัติการณ์นอกประเทศจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างกองทัพกับหน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ/เอ็นจีโอ (non-governmental organisations/NGOs) และหน่วยงานอื่นของรัฐ (other government departments/OGD) การทำเช่นนี้ไม่ใช่เรื่องง่ายเลย วิธีการวางตนเป็นกลางที่เอ็นจีโอนิยมใช้นั้นไม่เคยเป็นวิธีที่กองทัพและหน่วยงานของรัฐนิยมชมชอบ (ซึ่งเห็นได้ชัดว่าเป็นการดำเนินการเพื่อส่งเสริมนโยบายของประเทศ) อย่างไรก็ตาม เอ็นจีโอมักยึดถือแนวปฏิบัติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะและมีขั้นตอนที่ไม่ค่อยเป็นทางการมากนัก ถึงแม้จะเป็นเช่นนี้ ความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพระหว่างหน่วยงานเอ็นจีโอและกองทัพที่ร่วมมือกันปฏิบัติการณ์นอกประเทศนั้นยังคงมีความสำคัญอยู่ดี

อย่างไรก็ตาม ความจำเป็นใหม่ ๆ สำหรับกองกำลังทางทะเลที่จะเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับภารกิจของพลเรือนที่เกิดขึ้นบนชายฝั่งนั้นเป็นสิ่งที่เห็นได้อย่างชัดเจน ตัวอย่างเช่น ในยุคต้นศตวรรษที่ 20 หลักการในการทำสงครามย่อยของหน่วยนาวิกโยธินของสหรัฐฯ สะท้อนให้เห็นถึงประสบการณ์และความเชี่ยวชาญที่พัฒนามากขึ้นในภารกิจที่เกี่ยวข้อกับพลเรือนหลาย ๆ ภารกิจด้วยกัน อย่างเช่น งานด้านสาธารณสุข การสร้างถนน การให้ความช่วยเหลือทางการแพทย์และการศึกษา เป็นต้น เมื่อพิจารณาพื้นฐานเหล่านี้แล้ว หน่วยนาวิกโยธินของสหรัฐฯ ได้กลายมาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการปฏิบัติการณ์นอกประเทศพร้อม ๆ กับการปฏิบัติหน้าที่ตามแบบดั้งเดิมของกองทัพ

นัยยะที่มีต่อกองทัพเรือ

ไม่มีสิ่งใดแปลกใหม่เกี่ยวกับการปฏิบัติการณ์นอกประเทศ แต่เมื่อสงครามเย็นได้สิ้นสุดลง ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่การปฏิบัติการณ์นอกประเทศมากยิ่งขึ้น อีกทั้งความ

สนใจในความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในทะเลและการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติการขึ้น เต็ดขาดในน่านน้ำที่มีต่อกองเรือรบขนาดใหญ่ได้ลดน้อยถอยลงไปเรื่อย ๆ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ไม่ได้เป็นเพียงคุณลักษณะของกองทัพเรือขนาดใหญ่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น กระบวนการที่แตกต่างกันที่ถึงแม้จะได้ผลลัพธ์เช่นเดียวกันได้ส่งผลกระทบต่อกองทัพเรือขนาดเล็กของโลกเช่นกัน ตัวอย่างเช่น ในทวีปยุโรป ได้มีการเปลี่ยนแปลงการมุ่งเน้นไปยังความร่วมมือในการปฏิบัติการนอกประเทศ การรักษาไว้ซึ่งศักยภาพ เช่นนั้นได้เป็นคุณลักษณะที่สำคัญของกองทัพเรือสหราชอาณาจักร ฝรั่งเศส สเปน ดัตช์ และอิตาลีมาช้านานแล้ว และเห็นชัดมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ ในทุกวันนี้ ในทางหนึ่งแล้ว ความเคลื่อนไหวเช่นเดียวกันนี้ยังปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนภายในกองทัพเรือของเบลเยียม เดนมาร์กและเยอรมนี ในกรณีของประเทศเหล่านี้ การเปลี่ยนแปลงได้หันเหไปจากการให้ความสำคัญกับปฏิบัติการบนชายฝั่งซึ่งมีมาแต่ครั้งอดีตมาเป็นการดำเนินการที่แตกต่างออกไปในน่านน้ำที่อยู่ห่างไกล ตัวอย่างเช่น กองทัพเรือของเดนมาร์กได้เข้าร่วมปฏิบัติการ Desert Shield และปฏิบัติการพายุทะเลทราย และได้ส่งเรือรบ HDMS *Tordenskold* เข้าร่วมในปฏิบัติการ Sharpguard ในทะเลเอเดรียติก ความนิยมที่แผ่ไปยังกองทัพเรือของจีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่นและสิงคโปร์ชี้ให้เห็นว่ากระบวนการเดียวกันนี้กำลังเป็นที่สนใจในบรรดาประเทศแถบเอเชีย-แปซิฟิกเช่นเดียวกัน

ดังที่เราจะได้เห็นแล้วว่าการปฏิบัติการนอกประเทศนั้นไม่ใช่ทางเลือกที่ง่ายเลยสำหรับกองทัพเรือ เพราะการปฏิบัติการเช่นนี้เป็นการปฏิบัติการพิเศษที่เราจำเป็นต้องพิจารณาอย่างจริงจัง นอกเหนือไปจากข้อกำหนดต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติการดังที่เราจะได้อธิบายในบทต่อไปแล้ว กองทัพเรือยังต้องรู้สึกละอายใจเพราะมีภารกิจบางอย่างที่กองทัพเรือเองก็ไม่อาจดำเนินการได้ กองทัพเรือพึงระลึกไว้เสมอถึงเหตุการณ์ในคราวที่เรือปืนลำเล็ก ๆ ลำหนึ่งของฝรั่งเศสได้แล่นเลียบไปตามชายฝั่งของทวีปแอฟริกาและยิงปืนอันเล็ก ๆ ที่คล้ายกับปืนของเล่นดังที่ปรากฏอยู่ในหนังสือ *Heart of Darkness* ของโจเซฟ คอนราด (Joseph Conrad)

“ท่ามกลางความว่างเปล่าของผืนดิน ท้องฟ้าและผืนน้ำ เรือลำนี้ค่อย ๆ แล่นเข้ามา แทบจะไม่มีใครได้สังเกตเห็น จากนั้นได้กระหน่ำยิงเข้าใส่ชายฝั่ง ปืนที่พวกเขาใช้มีความยาวแค่เพียง 6 นิ้ว เปลวไฟพุ่งออกไปและสลายไปอย่างรวดเร็วในเวลาไม่นานนัก ควินจาง ๆ สีขาวจาง

หายไปพร้อมกัน ไม่มีสิ่งใดเกิดขึ้น เรือปืนลำเล็ก ๆ ลำนี้แล่นไปอย่างช้า ๆ เลียบชายฝั่ง เราถูกตัดขาดออกจากสิ่งที่อยู่ล้อมรอบตัวเรา เราผ่านไปราวกับเป็นภูตผี เติบโตด้วยความกังขาและแอบตระหนกตกใจอยู่ลึก ๆ ราวกับคนที่มีสติสมบูรณ์ทุกประการจะกลับกลายมาเป็นคนบ้าคลั่ง”

ความเห็นในแง่ลบของคอนราดเช่นนี้นับเป็นเครื่องเตือนใจที่ดีว่ามีสถานการณ์ที่เลวร้ายและน่าสะพรึงกลัวบนชายฝั่งอยู่จริง โดยที่กองทัพเรือไม่อาจทำอะไรได้มากนัก อย่างไรก็ตาม กองทัพเรือก็เต็มใจและพร้อมที่จะรับมือหากถึงคราวจำเป็น

9.7 ขั้นตอนการปฏิบัติการทางเรือนอกประเทศ : ความต้องการด้านทรัพยากร

“การออกเดินทางไปในทะเลนั้นเป็นการปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับไพร่พลจำนวนมากที่ต่างเดินทางโดยเรือไปยังดินแดนที่อยู่ห่างไกลออกไปและขึ้นบกโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการปฏิบัติการของกองทัพ”

ดังที่เราได้เห็นในตอน 3.7 หนังสือที่น่าสนใจมากที่สุด 2 เล่มว่าด้วยการปฏิบัติการนอกประเทศได้ถูกเขียนขึ้นในตอนปลายศตวรรษที่ 19 หนังสือที่ว่านั่นก็คือ *Military Expeditions Beyond the Sea* ของเฟิร์ส กับ *Small Wars* ของคอลเวลล์ ในความเป็นจริงแล้ว หนังสือทั้งสองเล่มนี้ไม่ได้มีเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติการนอกประเทศอย่างที่เราเข้าใจแต่อย่างใดเลย เฟิร์สมุ่งเน้นไปที่การปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบกในดินแดนที่อยู่ไกลออกไป ส่วนคอลเวลล์มุ่งเน้นไปที่ความขัดแย้งที่เต็มไปด้วย “ความโหดร้ายป่าเถื่อน” แต่เมื่อนำผลงานของนักเขียนทั้งสองมาพิจารณาควบคู่กันแล้วจะเห็นได้ว่าขณะที่การปฏิบัติการนอกประเทศมีคุณลักษณะเฉพาะในหลาย ๆ อย่างด้วยกัน แต่ก็ไม่ใช่นวนความคิดใหม่แต่อย่างใดไม่ ยิ่งไปกว่านี้ การศึกษาผลงานของนักเขียนทั้งสองบ่งชี้ให้เห็นถึงขั้นตอนหลัก ๆ ของการปฏิบัติการนอกประเทศ รวมถึงสิ่งที่กองกำลังทางทะเลสามารถมีส่วนช่วยได้ในการปฏิบัติการประเภทนี้

การทำความเข้าใจสภาวะแวดล้อมในการปฏิบัติการนอกประเทศ

“กองกำลังปกติที่เราพบว่าบ่อยครั้งพวกเขาจำเป็นต้องปฏิบัติการท่ามกลางความมืดมิดนั้นนับว่าเป็นคุณลักษณะสำคัญในการเตรียมการและลงมือปฏิบัติการในการทำสงครามครั้งย่อย”

เรื่องราวของบรรดานายทหารชาวอังกฤษที่ติดอยู่บนผาผิงในแผนภูมิศาสตร์ของมหาวิทยาลัยพอร์ตสมัธก่อนออกไปปฏิบัติการในพอล์กแลนด์เมื่อปี ค.ศ. 1982 จะเริ่มต้นขึ้น รวมถึงการวางแผนปฏิบัติการที่เขียนไว้อย่างไม่เป็นทางการโดยนักเขียนที่มีความสนใจเรื่องราวของกองทัพเรือได้ชี้ให้เห็นว่าการไม่เห็นถึงความสำคัญต่อพื้นที่ปฏิบัติการนั้นอาจเกิดขึ้นได้จริง หากแต่การทำเช่นนั้นไม่ได้เป็นพื้นฐานที่ดีสำหรับการวางแผนที่ชาญฉลาด

ยิ่งนักวางแผนของกองทัพล่วงรู้สถานการณ์ทางการเมืองและการทหารที่เกิดขึ้นบนฝั่งมากยิ่งขึ้นและเร็วยิ่งขึ้นเท่าใดก็จะเป็นผลดีกับกองทัพมากยิ่งขึ้นเท่านั้น “การตระหนักถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้น (situational awareness)” หมายถึงการกำกับดูแลพัฒนาการทางการเมืองที่เกิดขึ้นบนบก ปฏิบัติการของกองทัพรวมถึงสภาวะการณ์ทางภูมิศาสตร์และทะเลอีกด้วย การตระหนักถึงประเด็นสำคัญเหล่านี้จะช่วยลดความประหลาดใจที่ไม่พึงประสงค์ ทั้งยังช่วยให้กองทัพสามารถวางแผนได้ทันต่อเวลาและมีประสิทธิภาพ และจะยิ่งดีไปกว่านี้หากกองทัพมี “ความรอบรู้ที่เหนือกว่าฝ่ายตรงข้าม (knowledge superiority)” ด้วยการปกปิดจุดมุ่งหมายของเราไม่ให้ศัตรูและพันธมิตรของศัตรูได้มีโอกาสล่วงรู้

กองทัพเรือที่สามารถนำเรือของฝ่ายตนแล่นต่อไปเบื้องหน้าจะรักษาความเรียบร้อยของอาณาบริเวณที่กำลังเป็นปัญหาเอาไว้ได้ดังที่เราจะเห็นในตอนที่ 10.5 อย่างไรก็ตาม การควบคุมพื้นที่เอาไว้ให้ได้เช่นนี้จะต้องขยายวงกว้างขึ้นขณะที่สถานการณ์ยังคงพัฒนาต่อไป สิ่งสำคัญก็คือความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติการทางเรือจะต้องนำมาผนวกรวมอย่างมีประสิทธิภาพเข้ากับคุณลักษณะอื่น ๆ ของปฏิบัติการ นอกประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสามารถในทางยุทธศาสตร์อันเป็นผลมาจากการใช้ดาวเทียมและอากาศยานไร้คนขับ (UAVs)

การทำความเข้าใจสภาวะแวดล้อมสำหรับปฏิบัติการทางเรื่อนั้นจำเป็นต้องอาศัยแหล่งที่มาดังต่อไปนี้

- เรือดำน้ำที่สามารถขัดขวางการติดต่อสื่อสารของฝ่ายตรงข้ามและระบุตำแหน่งของซีปนาวุธที่ปล่อยจากพื้นสู่อากาศ (Surface to air missile หรือ SAM) ศูนย์กลางบัญชาการและควบคุม การรวมกำลังไฟร์พอล และอื่น ๆ อีกมากมาย เรือดำน้ำสามารถตรวจพบทุ่นระเบิดและวัตถุพื้นใต้น้ำได้ทะเล ถึงแม้ว่าเรือดำน้ำจะสามารถปฏิบัติการอย่างลับ ๆ ได้เป็นเวลานาน แต่ความสามารถในการสื่อสารข้อมูลที่รวบรวมมาได้นั้นในบางครั้งอาจถูกจำกัดอันเป็นผลมาจากความสามารถในการเข้าถึงระบบดาวเทียมนั่นเอง
- เครื่องบินทั้งแบบมีพลขับและไร้พลขับ ปฏิบัติการทั้งในทะเลและบนบกแล้วแต่เป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญ ดังที่เราจะได้เห็นจากหลักฐานในสมัยการทำสงครามในอู่ฟานิสถานระหว่างปี ค.ศ. 2001-02 ในเวลาที่เครื่องบินลาดตระเวน (maritime patrol aircraft หรือ MPA) P-3C (Orion) ของกองทัพเรือสหรัฐฯ ได้นำมาปฏิบัติการกิจร่วมกับอากาศยานไร้คนขับ *พรีเดเตอร์* (Predator UAV) เพื่อสร้างระบบข้อมูลให้กับหน่วยนาวิกโยธินสหรัฐฯ และกองกำลังอื่น ๆ *โอเรียน* ได้ถูกนำมาใช้ในการปฏิบัติการที่โคโซโวนับตั้งแต่สมัยแรก ๆ การปรับเปลี่ยน “บทบาท” ของ *โอเรียน* จากแต่เดิมที่มุ่งเน้นไปที่การปราบเรือดำน้ำเป็นสิ่งที่อธิบายได้เป็นอย่างดีว่ากองทัพเรือได้เปลี่ยนแปลงการเข้าไปมีบทบาทเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งแบบดั้งเดิมที่เกิดขึ้นในทะเลมาเป็นการปฏิบัติการนอกประเทศในทะเลแทนที่
- เรือปฏิบัติการบนผิวน้ำมีข้อได้เปรียบที่สามารถปฏิบัติการได้เป็นระยะเวลา ยาวนาน ศักยภาพที่สามารถปฏิบัติการในช่วงเวลาที่ไร้ขีดจำกัดจากน่านน้ำของประเทศหนึ่งไปยังน่านน้ำของประเทศหนึ่ง และเหนือสิ่งอื่นใดก็คือเรือเหล่านี้มีรัศมีเซ็นเซอร์และการให้ความช่วยเหลือในวงกว้าง ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ เรือปฏิบัติการบนผิวน้ำจึงเป็นวิธีการบัญชาการรบในทะเลให้กับกองกำลังปฏิบัติการนอกประเทศ และ/หรือบัญชาการให้กับกองกำลังใด ๆ หากเกิดความจำเป็นขึ้นกับสถานการณ์บนชายฝั่ง ระหว่างการปฏิบัติการในอู่ฟานิสถาน กองทัพเรือฝรั่งเศสประกาศใช้เรือที่มีระบบ “ลอบดักฟัง” แทนที่เรือ AGI

Bougainville และด้วยเหตุนี้ จึงนับเป็นการย้ำเตือนให้นึกถึงว่าเรือปฏิบัติการบนผิวน้ำประเภทนี้มีบทบาทในการปฏิบัติการนี้ด้วยเช่นกัน

ความได้เปรียบที่มาจาก การทำความเข้าใจสภาวะแวดล้อมสำหรับปฏิบัติการทางเรื่อนั้นอาจเห็นได้อย่างชัดเจนระหว่างปฏิบัติการอินเตอร์เฟต (INTERFET) ในติมอร์-เลสเต สถานการณ์บนฝั่งเต็มไปด้วยความวุ่นวายสับสนเป็นอันมาก และฝ่ายที่ปฏิบัติการจำเป็นต้องรับทราบประเด็นสำคัญ 2 ประการดังต่อไปนี้ได้แก่ องค์ประกอบของกองกำลังติดอาวุธของอินโดนีเซียให้ความร่วมมือกับฝ่ายที่กำลังดำเนินการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์หรือไม่ และแท้จริงแล้วสิ่งใดจะทำให้เกิดการตอบโต้จากฝูงบินและเรือดำน้ำของอินโดนีเซียต่อการเดินทางมาถึงของเรือต่างชาติในน่านน้ำของติมอร์-เลสเต เห็นได้ชัดว่าแนวคิดของผู้บัญชาการกองกำลังปฏิบัติการล้วนแล้วแต่ขึ้นอยู่กับคำตอบทั้งสองข้อนี้

ในบรรดาวิธีการสร้างภาพรวมวิธีการอื่น ๆ การใช้ผู้เชี่ยวชาญด้านข่าวกรองสัญญาณหรือ SIGINT ของกองทัพเรือออสเตรเลียและสหรัฐฯ บนเรือพิฆาตและเรือลาดตระเวน รวมถึงเครื่องบินไอเรียนหลากหลายประเภทของกองทัพเรือออสเตรเลีย วิธีการเหล่านี้รวมถึงวิธีการทำความเข้าใจสภาวะแวดล้อมสำหรับปฏิบัติการทางเรื่ออื่น ๆ เป็นเครื่องยืนยันได้ว่าองค์ประกอบบางประการของกองกำลังติดอาวุธของอินโดนีเซียต่างสมรู้ร่วมคิดกับองค์ประกอบทางอาชญากรรมในติมอร์-เลสเต ยิ่งไปกว่านี้ยังมีหลักฐานแน่ชัดที่ระบุว่าเครื่องบินและเรือดำน้ำของอินโดนีเซียเฝ้าติดตามเรือของฝ่ายกองกำลังปฏิบัติการนอกประเทศ ผู้บัญชาการกองกำลังสามารถทำให้ชาวอินโดนีเซียทราบด้วยวิธีการหลายวิธีด้วยกันว่าเขาตระหนักเป็นอย่างดี ทั้งยังมีหลักฐานว่าเหตุการณ์ใดกำลังเกิดขึ้นอยู่ในเวลาดังกล่าวนั้น และนี่ดูเหมือนจะเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการโน้มน้าวให้อินโดนีเซียจำต้องถอนกำลังของฝ่ายตนที่อยู่ตามแนวชายฝั่งและในทะเลออกไป การเผชิญหน้าที่มีท่าทีว่าจะเสี่ยงอันตรายระหว่างกองกำลังของอินโดนีเซียกับกองกำลังอินเตอร์เฟตจึงไม่เกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากการปฏิบัติที่ดีต่อกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

แน่นอนว่าระบบที่อาศัยทะเลเป็นหลักจำเป็นต้องนำมาผนวกรวมกับแหล่งข้อมูลอื่น ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติการอย่างมีประสิทธิภาพและครบถ้วน แม้แต่ชาวอเมริกันยังพบว่าระหว่างปฏิบัติการในอัฟกานิสถาน ค.ศ.2001-02 ระบบส่วนใหญ่ของพวกเขา

ไม่อาจนำมาใช้งานได้โดยง่าย บางทีอาจเป็นเพราะระบบเหล่านั้นมีราคาแพงเกินไป อีกทั้งยังไม่ค่อยได้รับความสนใจจากบรรดานักการเมืองมากเท่ากับเรือหรือเครื่องบิน ระบบรวบรวมข้อมูลดูเหมือนจะได้รับผลกระทบจากการลดค่าใช้จ่ายด้วยเช่นกัน

การส่งกำลังบำรุงทางยุทธศาสตร์

“การเดินทางข้ามมหาสมุทรนั้นแตกต่างไปจากการปฏิบัติการอื่น ๆ ดังนั้น กองทัพหนึ่ง ๆ จะไม่เดินทางเข้าไปยังพรมแดนหนึ่งหรือเดินทางต่อไปเบื้องหน้าจากฐานปฏิบัติการหนึ่ง แต่จะถูกส่งให้เดินทางไปยังดินแดนของฝ่ายศัตรู บรรดานายทหาร อาวุธยุทโธปกรณ์และเสบียงอาหารต่างถูกลำเลียงไปยังสถานที่แห่งนั้นโดยทางเรือ การปฏิบัติการในลักษณะเช่นนี้จำเป็นต้องอาศัยการเตรียมความพร้อมที่ละเอียดและรอบคอบเป็นอันมาก”

หากพิจารณาจากคำจำกัดความแล้ว การปฏิบัติการนอกประเทศเกิดขึ้นในดินแดนที่อยู่ห่างไกลจากประเทศที่กำลังปฏิบัติการ ด้วยเหตุดังกล่าวนี้เอง กองทัพเรือจึงมักจะมีบทบาทสำคัญในการลำเลียงไพร่พลที่จำเป็น รวมถึงอาวุธยุทโธปกรณ์และเสบียงอาหารไปยังสมรภูมิรบ การส่งกำลังบำรุงในทางยุทธศาสตร์นั้นแบ่งออกเป็น 2 แง่มุมด้วยกัน แง่มุมแรกเป็นเรื่องเกี่ยวกับการนำไพร่พลและสิ่งของจำเป็นทั้งหมดในการปฏิบัติการไปส่งให้ถึงสมรภูมิรบได้ทันเวลา และแง่มุมที่สองก็คือการจัดเตรียมการคุ้มกันในทุก ๆ ขั้นตอนของกระบวนการดังกล่าวนี้

ในกรณีของการปฏิบัติการในขอบเขตจำกัด กองกำลังทางทะเลขนาดกลาง อย่างเช่นกองกำลังสะเทินน้ำสะเทินบกอาจสามารถปฏิบัติการกิจในขั้นตอนแรกและขั้นตอนสุดท้ายที่ต้องอาศัยความเด็ดขาดในการส่งกำลังบำรุงทางยุทธศาสตร์ด้วยตัวของพวกเขาเอง กองกำลังที่ปฏิบัติการกิจเช่นนี้สามารถเคลื่อนที่ได้อย่างรวดเร็วเข้าไปในพื้นที่ (ด้วยอัตรา 400 ไมล์ทะเลต่อวัน) พร้อมด้วยกองกำลังที่มีประสิทธิภาพและทำงานประสานเป็นหนึ่งเดียว ทั้งยังสามารถปฏิบัติการเพียงลำพังได้ กองกำลังดังกล่าวอาจยุติเหตุการณ์ที่ไม่สงบลงได้ตั้งแต่ในตอนเริ่มแรก และ/หรือช่วยสร้างสถานการณ์ที่เอื้ออำนวยให้กองกำลังที่มีขนาดใหญ่กว่า เคลื่อนทัพได้ช้ากว่าได้มีโอกาสตามมาสวมทบบเพื่อจัดการกับปัญหาให้แล้วเสร็จไปในท้ายที่สุด เหตุการณ์ทำนองเดียวกันนี้เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติการพัลไลเซอร์ (Operation Palliser) (เกิดขึ้นทางตอนเหนือและใน

บริเวณเชียรา ลีโอน) ในขณะที่เรือเอชเอ็มเอส *อิลลัสตริอัส* (HMS *Illustrius*) กองกำลังพร้อมรบยกพลขึ้นบก (Amphibious Ready Group หรือ ARG) ที่รวมพลอยู่ที่เรือแอลพีเอช เอชเอ็มเอส *โอเชียน* (LPH HMS *Ocean*) ลำใหม่พร้อมด้วยหน่วยนาวิกโยธินคอมมานโดรักษาพระองค์อีก 42 นายที่อยู่บนเรือได้บังเอิญอยู่ในพื้นที่ดังกล่าวหลังเกิดเหตุการณ์ “จัดวางตำแหน่งสำรอง” ที่จะได้อธิบายต่อไปในตอนที่ 10.4

แน่นอนว่าการทำเช่นนี้ย่อมเสี่ยงอันตราย เนื่องจากการปฏิบัติการในพื้นที่จำกัดอาจขยายวงกว้างและลูกกลมออกไปอย่างไม่ทันคาดคิด ทั้งยังเกิดความสับสนและข้อจำกัดที่ไม่พึงประสงค์ ยิ่งไปกว่านี้ การปฏิบัติการบางอย่างนั้นมีความรุนแรงเกินกว่าจะใช้การปฏิบัติการนอกประเทศแก้ปัญหาตั้งแต่ต้นแล้วเสียด้วยซ้ำไป ตัวอย่างเช่นสงครามอ่าวเปอร์เซียระหว่างปี ค.ศ.1990-91 นับเป็นปฏิบัติการที่แตกต่างไปอย่างสิ้นเชิงสำหรับสหราชอาณาจักร การส่งกำลังบำรุงทางยุทธศาสตร์โดยอาศัยทะเลนั้นไม่ใช่เป็นความสามารถที่กองทัพเรือของทุก ๆ ประเทศมีอยู่และนำมาใช้ได้ หากแต่เป็นภารกิจที่มีข้อกำหนดมากมายอย่างเห็นได้ชัด ตัวเลขต่อไปนี้จะช่วยให้เราพอเข้าใจในประเด็นดังกล่าวนี้ สำหรับสหราชอาณาจักรแล้ว ขณะที่ไพร่พลของพวกเขาเดินทางมาถึงโดยทางอากาศ

“การปฏิบัติการแกรนบี (Operation Granby) ส่งผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายสินค้าซึ่งมีน้ำหนักราว 260,000 ตันทางทะเล ผนวกกับกระสุนปืนใหญ่ 102,000 ตัน ยานพาหนะรุ่น A กว่า 5,200 คัน (เพื่อใช้ในการสู้รบและติดตาม) และยั้งรวมถึงยานพาหนะรุ่น B และ C รวมกันอีกกว่า 11,700 คัน (แบบมีล้อและแบบพิเศษ) แน่นนอนว่าการเคลื่อนย้ายสินค้าทางอากาศเป็นวิธีการที่รวดเร็วกว่ามาก แต่สามารถขนส่งและลำเลียงสินค้าได้เพียงแค่ 53,000 ตันตลอดช่วงระยะเวลาปฏิบัติการ ประการสุดท้าย สินค้าที่หนักประมาณ 19,000 ตันต่อสัปดาห์จำเป็นต้องถูกลำเลียงมาทันทีที่การสู้รบกลับเริ่มต้นขึ้น”

ตัวอย่างดังกล่าวนี้เป็นเครื่องย้ำเตือนได้ถึง “ขอบเขต” ที่การปฏิบัติการนอกประเทศสามารถกระทำได้โดยขึ้นอยู่กับกำลังบำรุงทางยุทธศาสตร์ที่อาศัยทะเลเป็นเส้นทางหลัก

ทรัพยากรที่จำเป็นในการขนส่ง

“ในการปฏิบัติการรูปแบบนี้ ยานพาหนะที่ต้องนำมาใช้เป็นจำนวนมากจะเป็น การจำกัดจำนวนไพร่พลที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติการ”

“นายทหารไม่เพียงแต่ต้องนำไพร่พลไปขึ้นบกให้สำเร็จยังทำเทียบเรือ รวมถึงส่งข้าวของเครื่องใช้ที่ ไพร่พลเหล่านี้จำเป็นต้องใช้เมื่อยกพลขึ้นบกเสร็จสิ้นแล้ว แต่ยังคงตรวจสอบให้แน่ใจว่าสิ่งของที่ ล้ำเสี่ยงขึ้นไปทั้งหมดนั้นถูกส่งไปพร้อม ๆ กัน และลำดับที่ของทุกอย่างได้ถูกส่งขึ้นไปนั้นจะเป็นไป ตามลำดับความจำเป็นของสถานที่ที่ไพร่พลทำการยกพลขึ้นบก”

ข้อความสองข้อความข้างต้นที่หยิบยกมานี้ชี้ให้เห็นว่าการขนส่งนั้นเป็นเรื่องของ วิธีการในการจัดการกับสินค้าในทางหนึ่ง และในอีกทางหนึ่งก็คือการจัดการกับความ เชี่ยวชาญด้านโลจิสติกส์นั่นเอง

ความยากลำบากที่นิวซีแลนด์ต้องเผชิญในอันที่จะค้นหาเรือเดินสมุทร 2 ลำที่ สามารถลำเลียงกำลังพลของตนไปยังติมอร์-เลสเตเป็นเครื่องเตือนใจได้เป็นอย่างดีถึงความจำเป็นที่มีอาจหลีกเลี่ยงได้ของวิธีการที่จำเป็นในการขนส่งดังที่เราได้อธิบายมาก่อน หน้านี้ในตอนๆ 3.6 อีกตัวอย่างหนึ่งที่เห็นได้ชัดก็คือศักยภาพในการเคลื่อนย้ายผู้คนและ อุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นจำนวนมากยังหมายถึงการลำเลียงขึ้น-ลง และการตระเตรียม วิธีการขนส่งไปยังท่าเรือ รวมถึงการขนย้ายออกจากท่าเรือแห่งนั้น ระบบการบริหาร จัดการข้อมูลที่มีประสิทธิภาพในการติดตามความเคลื่อนไหวของสินค้าที่ส่งจากร้านค้าไป ให้กับลูกค้า เป็นสิ่งสำคัญที่จะจดจำไว้ว่าข้อควรพิจารณาเช่นนั้นจะต้องหมายถึงการ ขนส่งของเหล่านี้ไปยังพื้นที่ปฏิบัติการอีกด้วย ข้อเท็จจริงที่ว่าสิ่งอำนวยความสะดวกที่ ทันสมัยได้ถูกจัดเตรียมไว้พร้อมในสมัยสงครามอ่าวเปอร์เซียระหว่างปี ค.ศ. 1990-91 (ถึงแม้ว่าจะมีท่าเรือที่พร้อมใช้งานได้เพียง 3 แห่งเท่านั้น) ไม่ควรปิดบังข้อเท็จจริงที่ว่า บ่อยครั้งที่สิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้ไม่ได้มีอยู่เช่นนั้นจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน ประเทศโลกที่สามซึ่งมักมีการปฏิบัติการนอกประเทศเกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้ง ในกรณีเช่นนี้ จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่ต้องมีการจัดเตรียมความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

เฟิร์สกล่าวไว้อย่างชัดเจนว่าความสำเร็จจะขึ้นอยู่กับความเชี่ยวชาญมากเท่า ๆ กับสิ่งอำนวยความสะดวกและตัวเรือ ขณะที่บริษัทอย่างเช่น Fedex หรือ UPS (United

Parcel Service) ต่างก็มีประสบการณ์ในด้านนี้เป็นอย่างดี แต่ประเด็นหลาย ๆ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกลับมีคุณลักษณะเฉพาะ ตัวอย่างเช่น ทางเลือกที่ต้องอาศัยการตัดสินใจของกองทัพเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งต่อคำถามเหล่านั้นในประเด็นที่ว่าอุปกรณ์ควรขนย้ายมาเพื่อสามารถนำมาใช้ได้ในพื้นที่ปฏิบัติการหรือใช้วิธีขนส่งที่ประหยัดมากกว่าและเหมาะสมกับขนาดและลักษณะของสินค้า

ถึงแม้ว่าทั้งหมดนี้อาจฟังดูชัดเจนอย่างไม่ต้องสงสัย แต่เราก็ควรระลึกถึงตัวอย่างหลายต่อหลายตัวอย่างที่สิ่งเหล่านี้อาจนำมาซึ่งความผิดพลาดได้ นับจากสมัยสงครามไครเมียระหว่างปี ค.ศ. 1853-56 ที่ฝูงม้าเดินทางมาถึงก่อนเสบียงอาหารจะมาถึงสมัยยุทธการกัลลิโพลีในปี ค.ศ. 1915 ที่การขนส่งไม่เพียงพอ การส่งกำลังบำรุงทางยุทธศาสตร์นั้นเป็นประเด็นที่สลับซับซ้อนและความสำเร็จของการปฏิบัติการย่อมขึ้นอยู่กับ การส่งกำลังบำรุงที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพนั่นเอง

หน้าที่ในการคุ้มกัน

ด้วยเหตุผลเดียวกันนี้ คู่ต่อสู้ใด ๆ ก็ตามจึงพยายามที่จะขัดขวางการส่งกำลังบำรุงของอีกฝ่ายให้จงได้ ด้วยเหตุดังกล่าว หน้าที่ในการคุ้มกันจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อภารกิจในการลำเลียงขนส่ง ผลกระทบอันหลากหลายที่อาจเกิดขึ้นจากปฏิบัติการต่อต้านของฝ่ายศัตรูอาจเห็นได้จากขั้นตอนทั้งสามของกระบวนการลำเลียงขนส่งทางยุทธศาสตร์ดังต่อไปนี้

- **การรวมพล** คู่ต่อสู้ที่ชาญฉลาดจะสามารถสกัดกั้นกำลังพลที่ปฏิบัติการนอกประเทศไม่ให้มารวมพลกันได้เป็นผลสำเร็จด้วยการใช้แผนการที่ออกแบบมาเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อต้านภายในประเทศที่มีต่อการเดินทาง การปฏิบัติการอาจหมายรวมถึงการก่อการร้ายหรือการก่อวินาศกรรมในท่าเรือหรือก่อนกระบวนการขนส่งภายใน ข้อเท็จจริงที่ว่ามิห้องบนเรือเพียงห้องเดียวที่ว่างสำหรับการลำเลียงกระสุนผ่านไปยังท่าเรือหลัก ๆ ของซาวานน่าระหว่างปี ค.ศ. 2000-01 ชี้ให้เห็นถึงจุดอ่อนของพื้นที่ดังกล่าว และยังช่วยอธิบายได้เป็นอย่างดีถึงความสนใจที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ว่าด้วยความมั่นคงปลอดภัยของท่าเรือทั้งในสหรัฐฯ

และในประเทศอื่น ๆ การขัดขวางการรวมพลของกองกำลังปฏิบัติการนอกประเทศยังหมายรวมถึงการก่อกวนระบบฐานข้อมูลของกองทัพอีกด้วย

- *เส้นทางผ่าน* การเดินทางที่ผ่านมานานี่ ไม่ว่าจะเป็นปฏิบัติการพอล์ก-แลนด์หรือปฏิบัติการ Desert Shield และพายุทะเลทรายต่างก็ไม่ค่อยมีเหตุให้ต้องเผชิญกับการสกัดกั้นในทะเลหลวงมากนัก และในขณะนี้ สถานการณ์เช่นเดียวกันนี้ดูเหมือนจะยังดำเนินสืบต่อไป ถึงแม้ว่าการโจมตีเรือ *ลิมเบิร์ก* (Limburg) ในปี ค.ศ.2002 จะเป็นเครื่องยืนยันได้ว่าเป็นเรื่องอันตรายที่เดียวที่จะสันนิษฐานว่าเหตุการณ์จะเป็นเช่นเดียวกันนี้เสมอไป ความสนใจที่พันธมิตรมีต่อผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับการขนส่งเสบียงอาหารและอาวุธยุทโธปกรณ์ในทะเลเมดิเตอร์เรเนียนระหว่างปี ค.ศ.1990-91 อันเป็นผลมาจากเรือดำน้ำรุ่นฟอกซ์ทรอต (Foxtrot) ที่เก่าคร่ำคร่า 2 ลำของลิเบียชี้ให้เห็นว่าการโจมตีเช่นนั้นอาจส่งผลร้ายแรงมากเพียงใด ทั้งนี้ยังไม่ได้หมายรวมถึงผลกระทบทางการเมืองที่ติดตามมา ภัยที่ร้ายแรงมากกว่านี้อาจเกิดขึ้นได้ในทะเลแคบ ๆ ที่กองกำลังปฏิบัติการนอกประเทศจำเป็นต้องเดินทางผ่าน ไม่ว่าจะเป็นพุนระเบิดในทะเลเรือเร็วโจมตีรุนโบแกมเมอร์ (Boghammer) ที่เหมือนกับเรือเร็วโจมตีที่ใช้ในการปฏิบัติการที่อิหร่านในช่วงทศวรรษที่ 1980 เรือดำน้ำพลังดีเซลที่ทันสมัย เครื่องบินและซีปนาวุธต่อต้านเรือรบ เช่น Russian SS-N-22 รวมถึงรุ่นหลัง ๆ ที่ผลิตตามมา และที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือเครื่องบินที่มีฐานบินบนบก
- *การเดินทางมาถึง* ในเดือนมกราคม ค.ศ.1991 ซีปนาวุธสกัดของอิรักได้ถูกยิงมาตกบนท่าเรืออัล-จูบายล์ (Al-Jubayl) ของซาอุดีอาระเบียซึ่งอยู่ใกล้กับคลังอาวุธที่ใช้ต่อต้านรถถัง รวมถึงตกลงใกล้กับท่าเทียบเรือที่มีเรือฝ่ายพันธมิตรจอดเรียงรายอยู่เป็นจำนวนมาก โดยในจำนวนนี้มีเรือพยาบาลของโปแลนด์ลำหนึ่งรวมอยู่ด้วย การวางพุนระเบิดในทะเลและการลอบโจมตีเรือรวมถึงสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่อยู่บริเวณท่าเรืออาจเป็นปัญหาที่เราจำเป็นต้องจัดการ ในปี ค.ศ.1971 นักประดาน้ำมุक्ति บาฮินิ (Mukti Bahini) ของบังคลาเทศประสบความสำเร็จในการปฏิบัติการต่อต้านเรือปาเลสไตน์ในท่าเรือเมืองจิตตะกอง (Chittagong)

เหตุการณ์ทั้งหมดเหล่านี้ย้าให้เห็นถึงความกังวลที่มีต่อกองกำลังปฏิบัติการนอกประเทศที่เดินทางเข้า-ออกท่าเทียบเรือ

ภัยคุกคามหลากหลายรูปแบบที่มีต่อการขนส่งทางยุทธศาสตร์จำเป็นต้องรับมือและแก้ไขอย่างเร่งด่วน ในการปฏิบัติการที่ติมอร์-เลสเต วิธีการรับมือวิธีหนึ่งที่ได้เห็นได้อย่างชัดเจนก็คือ

“เรือรบอินเตอร์เพดคอยเล่นนำทางให้กับเรือเสปียงและเรือเดินสมุทรที่ลำเลียงเสบียงอาหารและอาวุธยุทธโปกรณ์ไปยังติมอร์-เลสเต หากปราศจากซึ่งการคุ้มกันโดยเรือรบเหล่านี้แล้ว เป็นไปได้อย่างยิ่งว่าเรือเดินสมุทรหลายลำคงไม่ยินยอมเดินทางไปยังติมอร์-เลสเตเป็นแน่”

การปฏิบัติการเหล่านี้ย่อมถูกนำมาผนวกรวมกับการปฏิบัติการเพื่อคุ้มกันกองกำลังอย่างมีอาจหลีกเลี่ยงได้

กองกำลังที่ใช้ในการป้องกัน

“ในบรรดาปัจจัยทั้งหมดที่จำเป็นสำหรับการยกพลขึ้นบกบนชายฝั่งของศัตรูนั้น สิ่งสำคัญที่สุดก็คือการครอบครองและได้มาซึ่งแสนยานุภาพที่เหนือกว่าฝ่ายตรงข้ามที่อยู่ในทะเล”

การปฏิบัติการนอกประเทศเป็นการปฏิบัติการที่เกิดขึ้นในน่านน้ำ โดยหลักการว่าด้วยการรบทางเรือของสหราชอาณาจักรได้ให้คำจำกัดความไว้ดังต่อไปนี้

“พื้นที่ตั้งแต่ทะเลเปิดไปจนจรดชายฝั่งที่ต้องถูกควบคุมเพื่อคอยให้การสนับสนุนการปฏิบัติการบนชายฝั่ง รวมถึงพื้นที่ด้านในนับตั้งแต่แนวชายฝั่งเป็นต้นไปที่ต้องได้รับความช่วยเหลือและการคุ้มกันจากกองกำลังที่ปฏิบัติการอยู่ในทะเล”

ขอบเขตที่แท้จริงของทะเลโดยปกติแล้วจะประเมินจากการเข้าถึงของอาวุธที่นำมาใช้ในการปฏิบัติการ การปฏิบัติการในอัฟกานิสถานระหว่างปี ค.ศ. 2001-02 ชี้ให้เห็นว่าสำหรับสหรัฐฯ แล้ว ทะเลอาจมีอาณาเขตครอบคลุมหลายร้อยไมล์มาจนจรดชายฝั่ง กองทัพเรือของชาติอื่น ๆ มีความเห็นว่าทะเลครอบคลุมอาณาเขตน้อยกว่าที่สหรัฐฯ ระบุไว้ หากแต่ทุกประเทศต่างเห็นพ้องต้องกันว่าสถานการณ์ในทะเลล้วนแล้วแต่เต็มไปด้วยความสลับซับซ้อน

ทะเลเป็นสถานที่ที่แออัด เต็มไปด้วยเรือทั้งของฝ่ายพันธมิตรและฝ่ายที่วางตนเป็นกลาง นอกจากนี้ในทะเลยังมีแท่นขุดเจาะน้ำมัน ทุ่นลอย เกษะน้อยใหญ่จำนวนมาก ประการังรวมถึงสิ่งมีชีวิตที่อยู่ใต้น้ำ กองกำลังที่ปฏิบัติการอยู่ ณ ที่แห่งนั้นจะอยู่ไม่ห่างไปจากเครื่องบินของฝ่ายศัตรู ซึ่ปนาวุธต่อต้านเรือรบที่มีฐานปฏิบัติการบนฝั่ง รวมถึงอาวุธที่อยู่ตามแนวชายฝั่งอีกด้วย เรือเร็วโจมตีพร้อมด้วยเรือดำน้ำและทุ่นระเบิดอาจรวมอยู่ด้วยเช่นกัน เนื่องจากเป็นระยะทางสั้น ๆ การโจมตีจึงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและฉับพลันทันใด โดยที่อีกฝ่ายไม่ทันตั้งตัว การโจมตีอาจมาจากการคุกคามที่มีโอกาสคาดการณ์ได้ล่วงหน้า และจำเป็นต้องอาศัยการตอบโต้ในทันทีทันใด ความแคบและความตื้นเขินของน้ำทะเลมักเป็นอุปสรรคสำหรับเรือปฏิบัติการบนผิวน้ำหรือเรือดำน้ำที่จะปฏิบัติการได้อย่างอิสระและคล่องตัว ข้อจำกัดในพื้นที่ทางอากาศยังเป็นความท้าทายสำหรับฝูงเครื่องบินที่ปฏิบัติการนอกประเทศไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน

ความเลวร้ายเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าทะเลนำมาซึ่งความท้าทายมากเพียงใด ประสบการณ์ในคราวสงครามอ่าวเปอร์เซียในช่วง 20 ปีสุดท้ายของศตวรรษที่ 20 ได้ทำให้เราได้เห็นตัวอย่างมากมายเกี่ยวกับภัยคุกคามที่กองกำลังปฏิบัติการนอกประเทศ จำต้องเผชิญอย่างมีอาจหลีกเลี่ยงได้ หากแต่ความท้าทายที่แท้จริงของกองกำลังเหล่านี้ก็คือการเอาชนะภัยคุกคามดังกล่าวนั้น และปกป้องการปฏิบัติการในทุก ๆ ขั้นตอน รวมถึงความสามารถในการแผ่ขยายอำนาจที่พวกเขาอยู่บนชายฝั่งให้มีประสิทธิภาพสูงสุด หากพวกเขาไม่อาจทำเช่นนี้ได้ และหากความพยายามทั้งหมดที่พวกเขามีอยู่นำไปทุ่มเทให้กับการป้องกันตนเองเสียทั้งหมดแล้ว ก็คงไม่มีเหตุผลใดที่พวกเขาจะไปปฏิบัติการอยู่ ณ ที่แห่งนั้นเสียตั้งแต่ในตอนเริ่มแรก

ในความเป็นจริงแล้ว สิ่งที่กองกำลังปฏิบัติการนอกประเทศจำเป็นต้องเอาชนะให้ได้ก็คือ “การสู้รบเพื่อการเข้ายึดครองพื้นที่ (battle of access)” โดยที่

“ศัตรูในศตวรรษที่ 21 อาจจะใช้อาวุธที่สลับซับซ้อน มีราคาถูกลงเพื่อให้ได้มาซึ่งความได้เปรียบในการเป็นฝ่ายมีแสนยานุภาพเหนือทะเล คู่ต่อสู้เช่นนั้นจะไม่พยายามทำสงครามเพื่อให้ตนเป็นฝ่ายมีชัยชนะเหนือฝ่ายตรงข้ามที่มีแสนยานุภาพยิ่งใหญ่ในทะเล หากแต่พวกเขาจะทำฝ่ายตนไม่พ่ายแพ้ในสงคราม”

ความท้าทายของกองกำลังที่ปฏิบัติการนอกประเทศได้กล่าวถึงไปก่อนหน้านี้แล้วในตอนที 4.6 ซึ่งประกอบไปด้วย

การทำสงครามทุ่นระเบิด

การข่มขู่ด้วยการทิ้งระเบิดของเกาหลีเหนือมีส่วนขัดขวางการปฏิบัติการของฝ่ายพันธมิตรระหว่างการทำสงครามเกาหลีในปี ค.ศ.1950-53 สี่สิบปีถัดมา การทำสงครามทุ่นระเบิดยังถูกนำมาใช้ในการทำสงครามอ่าวเปอร์เซีย โดยระเบิดกว่า 300 ลูกเป็นระเบิดแบบ bottom mines และอีกกว่า 744 ลูกเป็น moored mines ซึ่งกองกำลังฝ่ายพันธมิตรสามารถกอบกู้มาได้บางส่วน แต่ยังมีอีกกว่า 233 ลูกที่ลอยอยู่หรือตกค้างอยู่บนชายหาด ระเบิดจำนวนมากถูกนำมาปล่อยอย่างผิดวิธีและอย่างไรก็ตามระเบิดเหล่านี้ก็ไม่ได้ระเบิดออกมา ยิ่งไปกว่านี้ ระเบิดจำนวนนี้ยังถูกปล่อยลงในที่ที่ฝ่ายพันธมิตรไม่ทันได้คาดคิด อาจเป็นไปได้ว่าไกลเกินกว่าที่อิรักจะสามารถป้องกันใด ๆ ได้ ถึงแม้ว่าอย่างไรก็ตาม ระเบิดเหล่านี้ก็ถือว่าเป็นอุปสรรคต่อการวางแผนของพันธมิตร และหากการปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบกในวงกว้างได้กลายมาเป็นสิ่งจำเป็นแล้ว ความพยายามในการใช้มาตรการต่อต้านทุ่นระเบิด (MCM) ก็คงต้องเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมีอาจหลีกเลี่ยงได้ โดยปกติแล้ว ทุ่นระเบิดไม่สามารถปราบกองกำลังทางทะเลได้เป็นผลสำเร็จ (ความสำเร็จของตุรกีในการป้องกันดาร์ตตะแนลส์ต่อการโจมตีของกองทัพเรือสหราชอาณาจักรและฝรั่งเศสในปี ค.ศ.1915 เป็นข้อยกเว้นที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด) หากแต่ทุ่นระเบิดเหล่านี้ก็ทำให้การปฏิบัติการของฝ่ายตรงข้ามมีอันต้องล่าช้าออกไป ทั้งยังเสียค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่ออีกฝ่ายสามารถรับมือกับทุ่นระเบิดได้เป็นอย่างดี และด้วยเหตุนี้ทุ่นระเบิดจึงเป็นข้อจำกัดที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งที่ทำให้กองกำลังที่ปฏิบัติการนอกประเทศไม่อาจมีอิสระในการปฏิบัติการได้อย่างเต็มศักยภาพ

ประสิทธิภาพของทุ่นระเบิดในทะเลอยู่ที่ข้อเท็จจริงที่ว่าคู่ต่อสู้จะเป็นฝ่ายได้เปรียบเพราะสามารถล่วงรู้ว่ากองกำลังปฏิบัติการนอกประเทศจะต้องเดินทางผ่านน่านน้ำใดในอันที่จะปฏิบัติการให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ระเบิดยังมีราคาถูกและมีรูปแบบให้เลือกใช้อย่างหลากหลาย ในปี ค.ศ.1991 กองกำลังฝ่ายพันธมิตรจำเป็นต้องรับมือกับทุ่นระเบิดหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นระเบิดที่ใช้กันมาตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่หนึ่งจนถึง

ระเบิดในยุคสมัยใหม่ที่มีความสลับซับซ้อนตามแบบฉบับของอิตาลี ยิ่งไปกว่านี้ พื้นที่ใต้ทะเลยังเต็มไปด้วยซากปรักหักพังและเศษวัสดุต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเหล็ก น้ำมัน เครื่องจักรเก่า ๆ และอื่น ๆ อีกมาก และนี่เป็นเหตุให้การตรวจสอบทุ่นระเบิดไม่อาจทำได้โดยง่าย อย่างไรก็ตาม อากาศยานไร้คนขับรุ่นใหม่ ๆ ที่สามารถปฏิบัติการใต้น้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพอาจมีส่วนช่วยในประเด็นดังกล่าวนี้

การทำสงครามปราบเรือดำน้ำ (anti-submarine warfare หรือ ASW)

อุปสรรคนานับประการที่หน่วยปฏิบัติการบริติชฟอล์กแลนด์ (British Falklands Task Force) ต้องเผชิญในอันที่จะจัดการกับเรือดำน้ำพลังดีเซลรุ่น 209 ของอาร์เจนตินา (SSKs) เป็นเครื่องย้ำเตือนได้เป็นอย่างดีถึงความซับซ้อนของการทำสงครามปราบเรือดำน้ำในทะเล SSK สามารถซุ่มโจมตีในน่านน้ำที่คุ้นเคย และนำมาใช้เป็นเสมือนอาวุธที่รอคอยเป้าหมายให้เคลื่อนใกล้เข้ามา เสียงคลื่นที่กระทบชายฝั่ง ลักษณะที่ตื่นเงิน ความเค็มและระดับอุณหภูมิทำให้การทำสงครามปราบเรือดำน้ำเป็นเรื่องยากเป็นอย่างยิ่ง แม้แต่กับกองทัพเรือที่มีความเชี่ยวชาญมากที่สุดก็ตาม ตัวอย่างเช่นกองทัพเรือสวีเดนที่ประสบปัญหาในการติดตามเรือดำน้ำต้องสงสัยที่ปรากฏอยู่ในเขตน่านน้ำของตนเองในทศวรรษที่ 1980 เรือดำน้ำ SSK รุ่นใหม่ ๆ จะช่วยลดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นด้วยการปฏิบัติการโดยอาศัยแบตเตอรี่ได้นานกว่า 72 ชั่วโมง แน่แน่นอนว่าวิวัฒนาการที่ทันสมัยเช่นนี้ย่อมถูกตอบโต้ด้วยเช่นกัน ตัวอย่างเช่น multistatic active radar แต่ความท้าทายทางเทคนิคของ ASW ในน่านน้ำในขณะนี้ไม่มีแนวโน้มที่จะลดลงในอีก 2-3 ปีข้างหน้า ในอีกทางหนึ่ง หลายประเทศไม่มีขีดความสามารถรับมือกับสงครามทุ่นระเบิดมากนัก อีกทั้งประเทศส่วนใหญ่ยังไม่มีท่าทีว่าจะเป็นสถานที่ในการปฏิบัติการนอกประเทศ

การป้องกันห้วงอากาศและการต่อต้านขีปนาวุธ

การโจมตีอัล-จุบายล์ด้วยขีปนาวุธสกัดที่ได้กล่าวถึงไปก่อนหน้านี้และการนำขีปนาวุธต่อต้านเรือรบมาใช้อย่างแพร่หลาย ความคล่องตัว อัตราความเร็วและศักยภาพ

เป็นสิ่งที่อธิบายได้เป็นอย่างดีถึงความสนใจที่มีต่อการตั้งรับซีปนาวุธและระบบสังหารทั้งแบบ soft และ hard ดังที่ได้อธิบายไว้แล้วในตอนที่ 8.6

เรือปฏิบัติการเหนือผิวน้ำของอังกฤษเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ให้กับฝูงบินอาร์เจนตินาในปี ค.ศ.1982 และการโจมตีทางอากาศของอิรักที่มีต่อเรือบรรทุกของสหรัฐฯ โดยที่ฝ่ายหลังไม่ทันได้ตั้งตัวนั้นเป็นสิ่งย้ำเตือนถึงจุดอ่อนของเรือรบเหนือผิวน้ำที่ปฏิบัติการในน่านน้ำแคบ ๆ หากในเวลาดังกล่าวนั้นการตั้งรับทางอากาศไม่เพียงพอ การตั้งรับเหล่านี้ควรหมายรวมถึงปฏิบัติการต่อต้านทางอากาศที่มีต่อฐานปฏิบัติการทางอากาศของฝ่ายตรงข้าม ระบบตรวจจับทางอากาศ (AEW) หน่วยลาดตระเวนรบทางอากาศ (CAP) เซ็นเซอร์ที่มีจำนวนเพียงพอ ซีปนาวุธต่อต้านเครื่องบิน ปืนและอุปกรณ์ที่ช่วยควบคุมความเสียหายบนเรือ กองกำลังที่ปฏิบัติการนอกประเทศจะต้องมีความสามารถมากพอในอันที่จะรับมือกับปัญหาในหลากหลายรูปแบบได้โดยไม่ยากลำบากนัก แต่ยังคงต่อสู้ใช้เทคโนโลยีที่พัฒนาไปมากยิ่งขึ้นเท่าใด ความท้าทายของกองกำลังที่ปฏิบัติการนอกประเทศก็เพิ่มมากยิ่งขึ้นเท่านั้น

ประสบการณ์สมัยสงครามอ่าวเปอร์เซียเผยให้เห็นถึงปัญหาที่กองกำลังปฏิบัติการนอกประเทศต้องเผชิญในยามที่การคุกคามทางอากาศดำเนินไปพร้อม ๆ กับการคุกคามในทางอื่นด้วย โศกนาฏกรรมที่เกิดกับเรือยูเอสเอส วินแซนส์ (USS Vincennes) ในขณะที่เครื่องบินของอิหร่านที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์แต่อย่างใดได้ถูกยิงตกสืบเนื่องจากความผิดพลาดชี้ให้เห็นปัญหา “ที่หนักหนาเกินกว่าจะรับมือ” ที่อาจเกิดขึ้นเมื่อหน่วยปฏิบัติการกิจที่ทำหน้าที่อยู่ในน่านน้ำที่แออัดจำเป็นต้องจัดการกับการก่อกวนโดยเรือเร็วโจมตีโบแกมเมอร์ของอิหร่าน รวมถึงภัยคุกคามทางอากาศที่อาจเกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน ภัยคุกคามที่เกิดขึ้นพร้อม ๆ กันนั้นเป็นปัญหาที่มีอยู่จริง หากแต่น่านน้ำที่แออัดเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นหากปราศจากมาตรการป้องกันที่มีประสิทธิภาพไว้คอยรับมือ

ยิ่งไปกว่านี้ ข้อจำกัดทางการเมืองอาจทำให้การปฏิบัติการกิจของผู้บัญชาการรบเป็นไปด้วยความยากลำบากยิ่งขึ้นไปอีก กองทัพอิรักสามารถวางทุ่นระเบิดของตนได้เป็นผลสำเร็จในฤดูใบไม้ร่วงของปี ค.ศ.1990 และในความเป็นจริงแล้ว ไม่มีผู้ใดล่วงรู้ว่าอิรัก

ได้ลักลอบทำเช่นนั้น อันเป็นผลมาจากข้อจำกัดทางการเมืองว่าด้วยการปฏิบัติการใด ๆ ทางทะเลของฝ่ายพันธมิตรที่อาจเกิดขึ้นทางตอนเหนือระหว่างพรมแดนประเทศซาอุดีอาระเบียและคูเวต จากเหตุการณ์นี้ ผลก็คือความผิดพลาดครั้งใหญ่หลวงที่ยังทำให้การปฏิบัติการของพันธมิตรในเวลาต่อมาเต็มไปด้วยอุปสรรคและความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม ในการปฏิบัติการที่ติมอร์-เลสเต ผู้บัญชาการกองกำลังรัฐสภากระวนกระวายเป็นอย่างมากที่ต้องพยายามหลีกเลี่ยงไม่เข้าไปปะทะกับเรือดำน้ำและเครื่องบินของอินโดนีเซีย สิ่งที่ผู้บัญชาการคาดหวังว่าจะต้องทำให้สำเร็จก็คือการตรวจเรือดำน้ำและเครื่องบินเหล่านี้ให้พบ เตือนให้พวกเขาไม่เข้ามาใกล้ก่อนที่ฝ่ายตนจะต้องส่งโจมตีได้ตอบ ประเด็นดังกล่าวนี้เน้นว่ามีความสำคัญทางการเมืองเป็นอย่างยิ่ง

กองกำลังที่ใช้ในการป้องกัน : ชีตความสามารถโดยรวมทางทะเล

แม้ว่าประเด็นเหล่านี้จะนับเป็นความท้าทายในการคุ้มกันกองกำลังที่ปฏิบัติการนอกประเทศ หากแต่เป็นเรื่องยากที่เราจะพิจารณาว่าความท้าทายแต่ละอย่างต่างก็มีขอบเขตและการโต้ตอบที่คล้ายคลึงกัน ในสมัยสงครามอ่าวเปอร์เซีย การคุ้มกันกองกำลังเป็นภารกิจที่สำคัญอย่างยิ่ง ในกรณีของการปฏิบัติการของสหราชอาณาจักรบริเวณเชียวรา ลีโอนและการปฏิบัติการของพันธมิตรต่อต้านอัฟกานิสถานกลับไม่ได้มีความสำคัญเท่า แม้ว่าในกรณีทั้งสองนี้ การเฝ้าระวังตามปกติเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการ ในกรณีของการปฏิบัติการของฝ่ายพันธมิตรในทะเลเอเดรียติกและติมอร์-เลสเตสถานการณ์จัดอยู่ระหว่างกรณีตัวอย่างทั้งสอง

แม้กระนั้นก็ตาม ภัยคุกคามเหล่านี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน จำเป็นต้องใช้การตอบโต้ที่สลับซับซ้อน แม้แต่ในสภาพการณ์ที่ทุกอย่างดูเหมือนปกติ แต่การปฏิบัติการนอกประเทศก็ยังคงต้องใช้ความเชี่ยวชาญในระดับสูง รวมถึงเซ็นเซอร์และอาวุธที่ทันสมัย และสำหรับกองทัพเรือของประเทศในโลกละวันตักแล้ว ยังจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงจากการมุ่งเน้นความสนใจไปที่ทะเลเปิดซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญในยุคสมัยสงครามเย็น ข้อเท็จจริงที่ว่าปฏิบัติการนอกประเทศนั้นเป็นสงครามทางเล็กลำดับกองกำลังที่ปฏิบัติการดังกล่าว ซึ่งต่างก็พยายามทำให้ดีที่สุดในอันที่จะหลีกเลี่ยงการเกิดความเสียหายหรือผู้บาดเจ็บเสียชีวิต อย่างไรก็ตาม ยังมีความจำเป็นที่จะต้องไม่

พยายามทำให้การปฏิบัติการในรูปแบบนี้เกิดขึ้นหรือให้มีโอกาสเกิดขึ้นน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

สำหรับในอนาคตแล้ว แนวคิดสองแนวคิดดูเหมือนจะทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวคิดดังกล่าวได้ให้ความสำคัญกับประเด็นว่าด้วยคุณลักษณะของ เรือรบในอนาคต รวมถึงบทบาทของเรือปฏิบัติการบนผิวน้ำขนาดใหญ่ที่มีต่อการ ปฏิบัติการนอกประเทศ

แนวคิดแบบแรกมุ่งเน้นไปที่ขนาดของเรือที่มีขนาดใหญ่อย่างมีอาจหลีกเลี่ยงได้ที่ทำหน้าที่ล่าเหยื่อนายทหาร เสี่ยงอาหารและความช่วยเหลือทางอากาศที่พวกเขา ต้องการ ยานรบดั้งเดิมที่มีขนาดใหญ่เป็นสิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ด้วยเช่นกัน ยิ่งไปกว่านี้ ภัยคุกคามแต่ละประเภทที่เราได้กล่าวถึงไปก่อนหน้านี้ อาจเป็นการคุกคามที่ประเทศใด ประเทศหนึ่งต้องเผชิญหน้าตามลำพังหรือเผชิญหน้าร่วมกันระหว่างประเทศ ตัวอย่างเช่น มีข้อสงสัยว่าด้วยการนำเรือขนาดใหญ่มาใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้เรือบรรทุก เครื่องบินแล่นผ่านน่านน้ำแคบ ๆ ดังที่ปรากฏให้เห็นในสมัยสงครามอ่าวเปอร์เซียระหว่าง ปี ค.ศ.1990-91 ในช่วงเวลาดังกล่าว ได้เกิดความเสียงขึ้น เรือเร็วโจมตีของอิรัก (Iraqi fast-attack craft) พิสูจน์ให้เห็นว่าเป็นเพียงความเพ้อฝัน ส่วนหนึ่งเป็นเพราะอิรักไม่เชี่ยวชาญในการนำเรือเหล่านี้มาใช้ปฏิบัติการ แต่ส่วนใหญ่เป็นเพราะแสนยานุภาพที่ยิ่งใหญ่ทางอากาศของฝ่ายพันธมิตรช่วยเอื้ออำนวยให้เฮลิคอปเตอร์ของอังกฤษและ สหรัฐฯ ทำลายเรือเร็วโจมตีของอิรักได้อย่างสิ้นซากก่อนที่จะกลายมาเป็นภัยคุกคาม กล่าวโดยสรุปก็คือจากประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา อาวุธชนิดใหม่ ๆ ทุกชนิดได้ถูกนำมาใช้ และการทำเช่นนี้จะยังคงดำเนินสืบต่อไป ยิ่งไปกว่านี้ ข้อได้เปรียบของขนาดชี้ให้เห็นว่า ขณะที่เรือเร็วโจมตีของอิรักจะยังคงเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็วในประเทศที่มีกองทัพเรือ ขนาดเล็ก แต่ก็มีแนวโน้มที่เรือเหล่านี้จะมีขนาดใหญ่ขึ้นและมีอานุภาพในการทำลายล้าง มากยิ่งขึ้น แสดงให้เห็นถึงศักยภาพว่าในอีกไม่ช้า เรือเร็วโจมตีขนาดเล็กเหล่านี้ อาจมา แทนเรือรบขนาดใหญ่ในอดีตได้อย่างไม่ต้องสงสัย

ในทางตรงกันข้ามกับมุมมองแบบดั้งเดิมว่าด้วยการคุ้มกันกองกำลัง ได้มีการ กล่าวถึงมุมมองที่อาจนำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญดังต่อไปนี้

“คงจะดีกว่าที่จะต่อสู้กับไฟด้วยไฟ โดยการใช้เครื่องบินบรรทุกขีปนาวุธหรือเรือปฏิบัติการผิวน้ำที่มีขนาดเล็ก ในความเป็นจริงแล้ว นับตั้งแต่การนำเรือตอร์ปิโด เรือดำน้ำและทุ่นระเบิดมาใช้เป็นจำนวนมากในสมัยต้นศตวรรษที่ 20 น่านน้ำที่นานาชาติต่างพากันแย่งชิงเพื่อให้ได้ครอบครองนั้นได้กลายมาเป็นข้อห้ามสำหรับเรือขนาดใหญ่ และได้เป็นสถานที่ของเรือเร็วโจมตีขนาดเล็กแทนที่”

วิธีปฏิบัติเช่นนี้ได้ถูกนำมาเชื่อมโยงกับแนวคิด “streetfighter” ของพลเรือเอก ซีบราวสกี (Admiral Cebrowski) สำหรับแนวคิดดังกล่าวนี้ อำนาจในการโจมตีและการตั้งรับของกองเรือจะถูกแบ่งแยกให้กับยานรบที่มีขนาดเล็กจำนวนมากที่ต่างเชื่อมโยงกัน โดยอาศัยเครือข่ายผ่านทางระบบข้อมูลและการควบคุมเพื่อให้มีอำนาจภาพในการต่อสู้เทียบเท่ากับกองเรือปกติ ในความเป็นจริงแล้ว ด้วยอาวุธชนิดใหม่ที่มีการกำกับการเช่นนี้ การป้องกันตนเองของกองเรืออาจจะพัฒนาไปได้มากในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า โดยหันเหออกไปจากการมุ่งเน้นไปที่อาวุธที่เรือเหล่านั้นมีอยู่ แต่หันไปให้ความสำคัญกับยุทธวิธีในการสู้รบที่ออกแบบมาให้ลวงและสร้างความสับสนให้แก่ฝ่ายตรงข้าม ถึงแม้ว่าการนำวิธีการทั้งสองมาใช้ผสมผสานกันดูเหมือนจะเป็นทางออกที่เป็นไปได้มากที่สุด หากแต่ข้อโต้แย้งว่าด้วยการคุ้มกันกองกำลังในอนาคตและการป้องกันกองเรือรบยังคงดำเนินต่อไป ในอีกหลายปีข้างหน้าอย่างแน่นอน

การเสริมและการถอนกำลังพล

หากพิจารณาตามคำจำกัดความแล้ว การปฏิบัติการนอกประเทศจำเป็นต้องอาศัย “กำลังเสริมบนบก” เนื่องจากปัญหาส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นบนชายฝั่งและจำเป็นต้องอาศัยการปฏิบัติการนอกประเทศตั้งแต่ในตอนเริ่มแรกนั้นเป็นสิ่งที่ต้องเร่งดำเนินการ ด้วยเหตุดังกล่าว ศักยภาพในการเสริมกำลังพลที่อยู่บนฝั่งจึงมีความสำคัญยิ่งต่อแนวคิดทั้งหมดว่าด้วยการปฏิบัติการนอกประเทศ ปัจจัยอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากนี้เป็นเพียงสิ่งที่ช่วยเอื้ออำนวยเท่านั้น

โดยทั่วไปแล้ว กองกำลังทางบกที่จำเป็นต้องใช้มี 2 ประเภทด้วยกัน กล่าวคือ หน่วยรบพิเศษและทหารราบ สงครามอ่าวเปอร์เซียในปี ค.ศ.1991 และ 2003 ถือเป็นกรณียกเว้นที่ได้ให้ความสำคัญมากเป็นพิเศษกับการใช้รถถังและอาวุธ โดยปกติแล้ว เรา

ไม่จำเป็นต้องใช้กองกำลังเหล่านี้ในจำนวนมาก คุณลักษณะพิเศษของกองกำลังประเภทนี้และทหารราบบ่งชี้ให้เห็นถึงคุณลักษณะและการปฏิบัติภารกิจในการเสริมและถอนกำลังพล อันนำมาซึ่งคำถามที่ว่าเหตุใดหน่วยรบพิเศษและทหารราบเบาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติการนอกประเทศ

เหตุใดจึงต้องใช้หน่วยรบพิเศษ

หน่วยรบพิเศษของแต่ละประเทศมีลักษณะแตกต่างกันออกไป หน่วยรบเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการสร้างหาข่าวโดยปฏิบัติการกิจการลาดตระเวน ค้นหาเป้าหมายสำคัญของกองทัพ (ในประเทศอิรัก ภารกิจที่สำคัญเหนือภารกิจอื่นใดของกองกำลังนี้ก็คือการค้นหาจุดการปล่อยซีปนาวุธสกั๊ด) ประสานงานร่วมกับกองกำลังท้องถิ่นตามความเหมาะสม และเตรียมความพร้อมเพื่อส่งมอบภารกิจต่อให้กับกองกำลังชุดใหญ่ที่จะตามมา หน่วยรบพิเศษไม่ได้มีหน้าที่ในการต่อสู้ที่กินระยะเวลายาวนาน

แนวโน้มในอันที่จะปฏิบัติการเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ทำให้เราสามารถเสริมกำลังให้กับกองกำลังชุดนี้ได้อย่างลับ ๆ ในหลายวิธีการด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นร่มชูชีพ เฮลิคอปเตอร์ เรือดำน้ำ นักประดาน้ำและยานพาหนะหลากหลายประเภท หรือเรือปฏิบัติการผิวน้ำแบบลับ ๆ กองทัพเรือสหรัฐฯ กำลังพิจารณาที่จะเปลี่ยนจากการใช้ซีปนาวุธแบบเก่าที่ใช้ยิงเรือดำน้ำเพื่อจุดประสงค์ดังกล่าวนี้ (เห็นได้ชัดว่าในอัตราส่วนของทหาร 120 นายต่อระเบิดหนึ่งลูก) เกาหลีเหนือมีความเชี่ยวชาญในการใช้เรือดำน้ำรุ่นซาง (Sang) และยูโกะ (Yugo) รวมถึงยานพาหนะที่ใช้ นักประดาน้ำสองคน สหราชอาณาจักรพิจารณาว่าการส่งหน่วยรบพิเศษถือเป็นบทบาทหลักของเรือดำน้ำที่ขับเคลื่อนด้วยพลังนิวเคลียร์ (SSNs) ประเทศอื่น ๆ ต่างมีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไปบ้างเล็กน้อย

เหตุใดจึงต้องใช้หน่วยนาวิกโยธิน

“ประวัติศาสตร์ชี้ให้เห็นว่าพระผู้เป็นเจ้าอยู่ข้างเดียวกับฝ่ายที่มีกองทัพทหารขนาดใหญ่ ยกเว้นเสียแต่ฝ่ายที่มีกองทัพทหารขนาดเล็กจะมีความคิดและแผนการที่แยบยลกว่า”

ถึงแม้ว่าประเด็นบางประการจะสามารถนำมาปรับใช้ได้เป็นอย่างดีกับกองกำลังทางอากาศและบรรดาพลร่ม หน่วยนาวิกโยธินก็ยังมีข้อได้เปรียบบางอย่างในการปฏิบัติการนอกประเทศ ลิตเดล ฮาร์ตได้กล่าวในประเด็นดังกล่าวไว้ดังต่อไปนี้

“กองกำลังที่สามารถปฏิบัติการได้ด้วยตนเองและอาศัยทะเลเป็นฐานหลักเปรียบเสมือนนักดับเพลิงที่มีประสิทธิภาพเยี่ยมยอดที่สุด เนื่องจากกองกำลังเหล่านี้มีความคล่องตัว น่าเชื่อถือ ปฏิบัติการด้วยความเรียบง่าย ทั้งยังไม่สิ้นเปลืองอีกด้วย”

1. *ความสะดวกในการเคลื่อนย้ายทางทะเล* ลิตเดล ฮาร์ตหลงลืมองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งของหน่วยนาวิกโยธิน ซึ่งก็คือความจำเป็นของการปฏิบัติการที่รวดเร็วเนื่องจากหน่วยนาวิกโยธินมีฐานปฏิบัติการในทะเลและสามารถเคลื่อนย้ายได้โดยสะดวก ดังที่โคฟี อานันได้ตั้งข้อสังเกตไว้ในปีสุดท้ายของศตวรรษที่ผ่านมามีว่า “ปัญหาหนึ่งที่กองกำลังรักษาสันติภาพต้องเผชิญมาโดยตลอดก็คือความรวดเร็วของการเคลื่อนกำลังพล ยิ่งเคลื่อนกำลังพลไปได้ช้าเท่าไร ปัญหาก็ยิ่งเลวร้ายมากยิ่งขึ้นเท่านั้น เนื่องจากหน่วยนาวิกโยธินสามารถเคลื่อนที่ได้อย่างรวดเร็ว พวกเขาจึงไปถึงยังจุดปฏิบัติการได้โดยปราศจากข้อจำกัดทางการเมือง และด้วยเหตุผลเดียวกันนี้เอง ร่องรอยที่หน่วยนาวิกโยธินหลงเหลือไว้จึงทำให้พวกเขามีโอกาสน้อยที่จะตกเป็นเป้าหมาย ทั้งยังช่วยให้ประเทศที่เป็นพื้นที่ปฏิบัติการไม่ต้องลำบากในการยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือ การโจมตีตึกโคบาร์ (Khobar Towers) ในซาอุดีอาระเบียเมื่อปี ค.ศ.1992 แสดงให้เห็นว่าฐานปฏิบัติการบนบกอาจเป็นเป้าหมายที่อันตรายได้ การมีฐานปฏิบัติการในทะเลจะช่วยลดความเสี่ยงเช่นนี้ลงได้
2. *การเข้าถึง* ดังที่เราได้ศึกษาไปแล้วในตอนที่ 3.7 และ 8.4 การหันมาให้ความสำคัญกับการดำเนินกลยุทธ์จากเรือสู่เป้าหมาย หมายความว่าหน่วยนาวิกโยธินที่มีอาวุธครบมือในยุคสมัยใหม่สามารถเข้าถึงพื้นที่เป้าหมายได้ง่ายยิ่งขึ้น ในกรณีของการปฏิบัติการที่อัฟกานิสถาน นาวิกโยธินสหรัฐฯ กว่า 600 นายจากเรือยูเอสเอส เพเลลิว (USS Pelieliu) และบาตานัน (Bataan) ถูกส่งมาไกลกว่า 400 ไมล์จากสนามบินบิบี เตรา (Bibi Tera) ภายในเวลา 4 ชั่วโมง บางที่อาจ

เรียกได้ว่าเป็นการเคลื่อนย้ายกำลังพลที่ไกลที่สุดและรวดเร็วที่สุดในประวัติศาสตร์ของหน่วยนาวิกโยธินสหรัฐฯ เลยก็เป็นได้ นี่นับเป็นความขัดแย้งอย่างเห็นได้ชัดกับ “ การเว้นช่วงปฏิบัติการ ” โดยสหราชอาณาจักรในปี ค.ศ.1982 อันเป็นผลมาจากความยากลำบากในการนำกำลังพลที่อยู่บนชายฝั่งซาน คาร์ลอส (San Carlos) มาส่ง รวมถึงการคัดแยกทหารเหล่านี้ และติดอาวุธให้กับพวกเขาก่อนที่จะมุ่งหน้าไปปฏิบัติการตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ ความล่าช้าเช่นนี้ทำให้อัฟกานิสถานล่วงรู้ถึงตำแหน่งเป้าหมาย และทำให้รัฐบาลอังกฤษประสบกับความยากลำบากเป็นอันมาก ปัจจุบันนี้ แนวความคิดก็คือการทำให้หน่วย นาวิกโยธินสามารถปฏิบัติการกิจได้บรรลุเป้าหมายให้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น และด้วยการอาศัยวิธีการโดยตรงยิ่งขึ้นกว่าเดิม ด้วยเหตุนี้เอง หน่วยนาวิกโยธินของสหรัฐฯ จึงถูกปรับเปลี่ยนหน้าที่เสียใหม่จากหน่วยปฏิบัติการ “ สะเทินน้ำสะเทินบก ” มาเป็นหน่วยปฏิบัติการ “ นอกประเทศ ” ถึงแม้ว่า “ การยกพลขึ้นบก ” จะยังคงเป็นภารกิจที่หน่วยนาวิกโยธินทำได้สำเร็จหลายต่อหลายครั้งก็ตาม เมื่อพิจารณาจากความสำเร็จอันนำมาซึ่งชื่อเสียงของหน่วยนี้ในคราวปฏิบัติการที่อิโวจิมา (Iwo Jima) และโอกินาวา (Okinawa) นี้ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญเลยทีเดียว

เป็นที่น่าสนใจอย่างยิ่งว่าหน่วยนาวิกโยธินของฝรั่งเศสไม่มีการเปลี่ยนแปลงในการให้ความสำคัญกับการปฏิบัติการของพวกเขา ฝรั่งเศสมักมุ่งเน้นไปที่การปฏิบัติการนอกประเทศมากกว่าปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบก การปฏิบัติการดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นภารกิจของกองทัพ ไม่ใช่ของกองทัพเรือซึ่งยังคงได้รับการพิจารณาว่าเป็นทหารราบเบา และได้นำมาใช้ในการปฏิบัติการโพ้นทะเลและในดินแดนอาณานิคมของฝรั่งเศส (หมู่เกาะริยูเนียน นิว คาลิโดเนียและตาสิตี) มาแล้วหลายครั้ง โดยมีบทบาทที่สำคัญในฐานะเป็นผู้ฝึกในฟรังโกโฟน แอฟริกา (francophone Africa) อย่างไรก็ตาม ความคล่องตัวเช่นนี้จัดว่าเป็นคุณลักษณะเด่นของหน่วยนาวิกโยธินของทุก ๆ ประเทศ

3. **น้ำหนักเบาและสามารถปฏิบัติการได้ตามลำพัง** ผลที่ติดตามมาประการหนึ่งของการให้ความสำคัญกับการเคลื่อนย้ายได้สะดวก รวดเร็ว และที่มีความสำคัญมาก

ยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ ก็คือ การปฏิบัติการเป็นกลุ่มเล็กก็คือหน่วยนาวิกโยธินมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติการกิจแต่เพียงลำพังได้เมื่อได้รับมอบหมายหน้าที่ อีกทั้งยังมีน้ำหนัก “เบา” ซึ่งในที่นี้หมายถึงด้านอาวุธและอานุภาพการยิง ความแตกต่างระหว่างนาวิกโยธินกับกองทัพอาจเห็นได้จากสมัยสงครามเวียดนาม หน่วยนาวิกโยธินของสหรัฐฯ มีความเชี่ยวชาญในการจัดการกับการจลาจลซึ่งต่างไปจากกองทัพบกที่มุ่งเน้นไปที่การทำสงครามที่ดุเดือดและอาศัยอานุภาพในการยิงเป็นหลัก หน่วยนาวิกโยธินของสหรัฐฯ มีประสบการณ์ในการทำสงครามครั้งย่อย ๆ เป็นอย่างดีอันจะเห็นได้จาก “สงครามแทรกแซงอเมริกากลาง (Banana Wars)”

บ่อยครั้งที่หน่วยนาวิกโยธินต้องเผชิญกับคู่ต่อสู้ที่มีจำนวนและอาวุธที่เหนือกว่า หากแต่พวกเขาสามารถคิดค้นวิธีการที่จะทำให้ตนเป็นฝ่ายได้เปรียบ ศัตรูที่ตนตระหนักดีว่าไม่มีทางเอาชนะได้ด้วยการใช้เพียงแค่พลังกำลังที่มีอยู่ วิธีการใหม่ ๆ ของนาวิกโยธินช่วยก่อให้เกิดแนวคิด ความเชี่ยวชาญและความสามารถในการใช้กำลังเชิงรุกจากทะเลดังที่ได้อธิบายไปแล้วในตอนต้นที่ 3.7 และ 8.4 ซึ่งเป็นสิ่งที่เหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับการปฏิบัติการนอกประเทศ

ด้วยเหตุดังกล่าว หน่วยนาวิกโยธินสหรัฐฯ จะต้องอาศัยการบัญชาการแบบเครือข่าย รวมถึงความช่วยเหลือด้านการยิงและโลจิสติกส์จากกองเรือรบหรือจากทางอากาศที่มีฐานบัญชาการบนบก หน่วยนาวิกโยธินไม่ได้มีหน้าที่ในการสู้รบกับศัตรูที่กินระยะเวลายาวนาน หากจำเป็นต้องจัดการกับกองกำลังฝ่ายศัตรูที่มีจำนวนมากแล้ว หน่วยนาวิกโยธินจะทำหน้าที่เสมือน “ปลายหอก” ในขณะที่กองทัพบกจะเป็นเสมือนด้ามที่พุ่งตามปลายหอกนั้นไป หน่วยนาวิกโยธินสามารถเคลื่อนที่ได้คล่องตัวทำให้ไปถึงที่เกิดเหตุได้อย่างรวดเร็ว แต่ก็แข็งแกร่งมากพอที่จะต้านทานศัตรูเอาไว้จนกว่าความช่วยเหลือจะมาถึง อย่างไรก็ตาม สิ่งเหล่านี้เป็นเพียงแค่การเปรียบเทียบ หน่วยนาวิกโยธินของประเทศในโลกตะวันตกมีอานุภาพในการยิงมากกว่ากองกำลังส่วนใหญ่ที่พวกเขามีแนวโน้มว่าจะต้องเผชิญในการปฏิบัติการนอกประเทศในกลุ่มประเทศโลกที่สาม

4. *ความสามารถในการถอนทัพและความสมดุล* เนื่องจากหน่วยนาวิกโยธินไม่ได้มีหน้าที่โดยตรงในการสู้รบกับศัตรูโดยตรง แต่ในทางตรงกันข้าม พวกเขาจะต้องพร้อมที่จะยุติการปฏิบัติการเพื่อที่จะสามารถรักษาความสมดุลนอกเขตชายฝั่ง หรือนำกำลังมาเสริมยังตำแหน่งอื่นอีกครั้งหนึ่ง หน่วยนาวิกโยธินได้รับการฝึกฝนให้ “ถอนกำลังขณะที่ต่อสู้” เมื่อพิจารณาว่าการทำเช่นนี้อาจก่อให้เกิดความสับสน ปัญหาด้านขวัญและกำลังใจของไพร่พล ลดพื้นที่ในการต่อสู้ การถอนกำลังขณะต่อสู้จึงนับว่าเป็นการปฏิบัติการที่ยากที่สุดในบรรดาการปฏิบัติการทั้งมวลของกองทัพ หากแต่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติการนอกประเทศ
5. *ประสบการณ์* หากจะกล่าวอย่างง่าย ๆ ก็คือหน่วยนาวิกโยธินถูกนำมาใช้ในการปฏิบัติการนอกประเทศ ดังที่ได้กล่าวถึงไปแล้วในตอนต้นที่ 3.5 หน่วยนาวิกโยธินมีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษในการทำสงครามย่อย ๆ ดังนั้น พวกเขาจึงได้พัฒนาแนวคิดที่สอดคล้องไปกับการทำสงครามประเภทนี้ ความเชี่ยวชาญที่หลากหลายทำให้หน่วยนาวิกโยธินเหมาะสมในภารกิจต่อต้านการจลาจล การบรรเทาสาธารณภัยให้แก่เพื่อนมนุษย์ การปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ (PSOs) การปฏิบัติการอพยพพลเรือน (NEOs) และการคุ้มกันการอพยพพลักภัย ไม่ใช่เหตุบังเอิญที่หน่วยนาวิกโยธินได้ถูกเลือกให้เป็นผู้นำในปฏิบัติการบรรเทาทุกข์ในดินแดนเคิร์ดของอิรักภายหลังการทำสงครามอ่าวเปอร์เซีย ค.ศ.1991 ได้ยุติลง
- ช่องว่างทางความคิดระหว่างกองทัพบกและนาวิกโยธินดูเหมือนจะแคบลงในยุคปัจจุบันนี้ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะประสบการณ์อ่าวเปอร์เซียทำให้นาวิกโยธินต้องหันมาพัฒนาตนเองให้แข็งแกร่งมากยิ่งขึ้นเพื่อตอบโต้กับความท้าทายของศัตรูที่ทวีความแข็งแกร่งมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ ในทะเลเปิดหรือในเมืองที่สภาพการณ์เต็มไปด้วยความยากลำบากในการปฏิบัติการ ยิ่งไปกว่านี้ ภายใต้การนำของบุคคลอย่างเช่นนายพลชินเซคกี (General Shinsecki) ของสหรัฐฯ กองทัพของโลกหลาย ๆ กองทัพจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนตัวเองให้ “เบายิ่งขึ้นกว่าเดิม” เพื่อเตรียมรับมือกับการปฏิบัติการนอกประเทศในภายภาคหน้า

ความช่วยเหลือทางทะเลที่มีต่อกองกำลังทางบก

ไม่ว่าในทางใดทางหนึ่งแล้ว กองกำลังทางบกจำเป็นต้องอาศัยการลำเลียงขนส่ง และการช่วยเหลือในการยิงที่มีฐานอยู่ในทะเล ด้วยเหตุนี้ กองทัพเรือทั่วโลกต่างเร่งพัฒนาศักยภาพในการทำสงครามสะเทินน้ำสะเทินบกของตนเป็นการด่วน และนี่อาจเป็นประเด็นของการเพิ่มพูน (ในกรณีของสหรัฐฯ สหราชอาณาจักร ฝรั่งเศส เนเธอร์แลนด์ สเปนและอิตาลี) หรือเป็นประเด็นของการพัฒนา (ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น สิงคโปร์) หรือเป็นการเริ่มต้นให้ความสนใจ (มาเลเซีย เกาหลีใต้) ศักยภาพเหล่านี้ เรือสะเทินน้ำสะเทินบกประเภทใหม่ที่สามารถปฏิบัติงานได้หลายหน้าที่เริ่มปรากฏให้เห็นมากขึ้นเรื่อย ๆ อันจะทำให้กองกำลังปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบก (amphibious ready group หรือ ARG) หรือความช่วยเหลืออื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกันนั้นนอกเหนือไปจากที่กองกำลังทางทะเลที่ปฏิบัติการกิจได้จัดเตรียมไว้ให้แล้ว เหตุผลของการทำเช่นนี้ก็คือนภารกิจแรกของกองกำลังทางทะเลเหล่านี้ก็คือการคุ้มกันกองกำลังมากกว่าจะเป็นการคอยให้ความช่วยเหลือกองกำลังทางบก

เรือประเภทเดียวกันและการให้ความช่วยเหลือที่คล้ายกันนี้อาจเป็นวิธีการในการถอดถอนกำลังพล ไม่ว่าจะ เป็นในเวลาที่มีความยุ่งยากปรากฏขึ้นมา หรือเมื่อภารกิจสำเร็จลุล่วงไปแล้ว ดังที่เพิร์สได้กล่าวเตือนไว้ว่า “การปฏิบัติการที่สำคัญและจำเป็นต้องมีมากที่สุดเหนือสิ่งอื่นใดในการเดินทางทางทะเลก็คือการนำกำลังพลขึ้นบกได้อีกครั้งหนึ่งนั่นเอง” วิธีการที่ดีที่สุดในการเสริมสร้างความมั่นใจให้กับกองกำลังที่ปฏิบัติการอยู่บนฝั่งก็คือการที่กองทัพเรือสามารถช่วยดึงพวกเขาให้รอดพ้นจากภัยอันตรายได้หากเกิดความผิดพลาดใด ๆ ขึ้น ระหว่างการปฏิบัติการของพันธมิตรที่เต็มไปด้วยอุปสรรคในดินแดนที่ในอดีตเราเรียกกันว่าสาธารณรัฐยูโกสลาเวีย นั่น การตระหนักเป็นอย่างดีว่ากองกำลังมีสถานะที่ในการถอนกำลังได้อย่างปลอดภัยหากเกิดความผิดพลาดขึ้นทำให้กองกำลังรักษาสันติภาพมีความมั่นใจเป็นอย่างมากในอันที่จะปฏิบัติการกิจที่ยากลำบากให้ลุล่วงไปได้ในท้ายที่สุด

อำนาจการยิงทางทะเล

“ในการปฏิบัติการร่วมระหว่างกองทัพบกและกองทัพเรือ การยกพลขึ้นบกและการลำเลียงกระสุนปืนใหญ่จะดำเนินการโดยนายทหารเรือ หลังจากนั้น นายทหารสรรพาวุธจะทำหน้าที่ติดตั้งปืนใหญ่และชุดปืนเรือให้แล้วเสร็จ”

เนื่องจากในการปฏิบัติการนอกประเทศ กองกำลังขนาดเล็กที่เดินทางในทะเลได้อย่างรวดเร็วไม่สามารถนำอาวุธจำนวนมากติดตัวไปได้ กองเรือจึงมีหน้าที่คอยยิงช่วยเหลือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ที่การให้ความช่วยเหลือทางอากาศไม่ได้พร้อมปฏิบัติการอยู่ในเวลานั้น (ฟอล์กแลนด์ เซียร์รา ลีโอน) หรือมีแต่ไม่เพียงพอ (ปฏิบัติการพายุทะเลทราย ยูโกสลาเวีย อัฟกานิสถาน) การปฏิบัติการนอกประเทศเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าความช่วยเหลือดังกล่าวอาจเกิดขึ้นได้ใน 3 รูปแบบด้วยกัน กล่าวคือ ซิปนาวุธที่ยิงมาจากทะเล เรือบรรทุกเครื่องบินและการยิงสนับสนุนด้วยปืนใหญ่เรือ ประสบการณ์มากกว่า 20 ปีชี้ให้เห็นว่าการยิงช่วยเหลือนั้นจำเป็นต้องเกิดขึ้นอย่างทันทีทันใดที่ ตรงเป้าหมายและแม่นยำ การยิงช่วยเหลือนั้นมีรูปแบบต่าง ๆ ดังจะได้อธิบายต่อไป

ซิปนาวุธที่ยิงจากทะเล

ปฏิบัติการในอัฟกานิสถานนับว่าเป็นการใช้ซิปนาวุธโทมาฮอว์กเป็นครั้งที่ 10 การพัฒนาทางเทคนิคได้ช่วยเพิ่มความแม่นยำและความน่าเชื่อถือตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ซิปนาวุธโทมาฮอว์กที่ยิงมาจากเรือดำน้ำหรือเรือผิวน้ำแสดงให้เห็นว่าอาวุธเหล่านี้สามารถนำมาใช้ได้จริง มีความแม่นยำและมีประสิทธิภาพน่าเชื่อถือ โทมาฮอว์กนำความเสียหายน้อยมาให้แก่ฝ่ายโจมตีด้วยวิถีกระสุนที่สามารถยิงไปได้ไกลกว่า 1,000 ไมล์ทะเล ทั้งยังสามารถเข้าถึงระบบจีพีเอส (GPS หรือ global positioning system) ได้อีกด้วย

ถึงแม้บางคนอาจพิจารณาว่าซิปนาวุธโทมาฮอว์กเป็นอาวุธที่บิบบังคับและเปรียบเหมือนการลงโทษในทางยุทธศาสตร์ แต่ซิปนาวุธดังกล่าวก็แสดงให้เห็นว่ามีประโยชน์เพราะเป็นอาวุธที่ช่วยเพิ่มกำลังโดยเฉพาะในปฏิบัติการพายุทะเลทรายและอัฟกานิสถาน โทมาฮอว์กถูกนำมาใช้ในขั้นตอนแรก ๆ ของการปฏิบัติการทางอากาศ

แบบผนวกรวมและสลายความขัดแย้ง ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งในการตัดทอนศักยภาพของฝ่ายตรงข้ามเพื่อต่อต้านการโจมตีทางอากาศที่จะเกิดขึ้นในเวลาต่อมา ขณะที่โทมาฮอว์กอาจนำมาใช้ในการยิงช่วยเหลือทั่ว ๆ ไป แต่ซีปนาวุธชนิดนี้ต้องใช้คลังเก็บอาวุธขนาดใหญ่ และอาจจะคุ้มค่าน่ามากกว่าหากจะลงทุนไปกับเครื่องบินหรือระบบช่วยยิงด้วยปืนใหญ่ของเรือมากกว่าที่เป็นอยู่ในเวลานี้ แม้กระนั้นก็ตาม กองทัพเรือของหลาย ๆ ประเทศกำลังพิจารณาจัดหาซีปนาวุธที่ยิงจากทะเลเช่นนี้ รวมถึงประเทศอย่างเช่น ออสเตรเลีย แคนาดา เนเธอร์แลนด์ ฝรั่งเศส อิสราเอล ญี่ปุ่น สเปนและอิตาลี เป็นต้น

เรือบรรทุกเครื่องบิน

ประสิทธิภาพของการปฏิบัติการทางอากาศทุกประเภทที่มีต่อการปฏิบัติการนอกประเทศได้เพิ่มขึ้นเป็นอย่างมากใน 2-3 ปีที่ผ่านมา ในการปฏิบัติการพายุทะเลทรายระเบิดเพียงร้อยละ 10 ที่ถูกปล่อยนั้น “ตรงเป้าหมาย” และมีเพียงร้อยละ 10 ที่ไม่ตรงเป้า มีการกล่าวอ้างว่าแสนยานุภาพทางอากาศของสหรัฐฯ ในขณะนี้สามารถจัดการกับเป้าหมายได้ทันทีที่เป้าหมายดังกล่าวปรากฏขึ้นมา ด้วยเหตุนี้ เครื่องบินลาดตระเวน (reconnaissance aircraft) สามารถระบุสิ่งแปลกปลอมที่ปรากฏผ่านระบบดาวเทียมในฐานปฏิบัติการของกลุ่มตาลีบัน เครื่องบิน *พรีเดเตอร์* (Predator) เร่งบินไปสำรวจพร้อมทั้งถ่ายรูปเหตุการณ์ในขณะที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งเป็นภาพบรรดาบอดีการ์ดยืนรักษาการณ์อยู่ภายนอกฐานบัญชาการนั้น จากนั้นจึงส่งรูปไปยังทีมเป้าหมายที่อยู่ในซาอุดีอาระเบีย รวมถึงส่งไปให้กับกองบัญชาการเซ็นทรัลคอมมานด์ของสหรัฐฯ (USCENTCOM) ในแทมปา (Tampa) มลรัฐฟลอริดาได้อย่างทันท่วงที ระบบจีพีเอสจะเริ่มทำงาน และถูกส่งไปยังห้องนักบินของเครื่องเอฟ-14 ทอมแคต (F-14 Tomcat) ซึ่งจะได้เริ่มปฏิบัติการกิจด้วยการทิ้งระเบิดไปยังเป้าหมาย ก่อนจะบินกลับไปเพื่อรอคำสั่งต่อไป ในความเป็นจริงแล้ว ในขณะนี้ประเด็นว่าด้วยการกระจายข่าวของเป้าหมายไปให้กับเครื่องบิน ไม่ใช่สั่งเครื่องบินให้บินหาเป้าหมาย นี้ไม่ได้จะหมายความว่าทุกสิ่งจะดำเนินไปอย่างที่คาดการณ์ไว้เสมอไป เพราะไม่ได้เป็นเช่นนั้น แต่เป็นเพียงการระบุว่าความช่วยเหลือทางอากาศที่มีต่อการปฏิบัติการนอกประเทศนั้นเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ และในปัจจุบันจำเป็นต้องพัฒนาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นอีกด้วย

ดังที่เราจะได้เห็นในตอนที 5.5 ประเด็นที่ว่าแสนยานุภาพทางอากาศจะถูกจัดส่งไปให้ถึงยังเป้าหมายได้อย่างไรนั้นเป็นประเด็นที่มีความซับซ้อนอย่างมาก สืบเนื่องจากระเบิดในสมัยใหม่นี้ที่ต่างก็มีคุณสมบัติพิเศษมากมายทำให้เป็นเรื่องยากที่จะจินตนาการถึงการปฏิบัติการนอกประเทศ ณ ที่แห่งใดที่ไม่ได้อยู่ใกล้กับฐานปฏิบัติการทางบกที่มั่นคงปลอดภัย เมื่อไม่นานมานี้ กองทัพอากาศของสหรัฐฯ ได้ปรับเปลี่ยนชื่อเรียกของตนเสียใหม่เป็น “กำลังรบนอกประเทศทางอากาศ (Air Expeditionary Force)” แต่ไม่ใช่ว่าทุกประเทศจะมีศักยภาพในการทำเช่นนี้ได้ สืบเนื่องจากปัญหาการลำเลียงขนส่งทางอากาศ อีกทั้งปฏิบัติการในอัฟกานิสถานปี ค.ศ.2001-02 ยังชี้ให้เห็นว่าเครื่องบินบรรทุกมีราคาแพงมากหากนำมาใช้ปฏิบัติการ

เครื่องบินที่ปฏิบัติการในระยะใกล้มีประโยชน์ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน โดยปกติแล้ว เครื่องบินประเภทนี้สามารถบินในระดับสูงได้ และมีอัตราส่วนในการโจมตีเครื่องบินของฝ่ายตรงข้ามที่สูงกว่าเครื่องบินรบปกติ หากแต่ฐานปฏิบัติการอาจไม่ได้มีอยู่พร้อมหรืออาจมีข้อจำกัดทางการเมือง การปฏิบัติการหรือสภาพอากาศที่ส่งผลต่อการปฏิบัติการกิจของเครื่องบินเหล่านี้ นำประหลาดใจที่เรือบรรทุกเครื่องบินมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติการได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในสมัยสงครามอ่าวเปอร์เซียและการปฏิบัติการในทะเลเอเดรียติกในทศวรรษที่ 1990 และแน่นอนว่าโดยส่วนใหญ่แล้ว เรือบรรทุกเครื่องบินเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องอาศัยความช่วยเหลือจากประเทศที่การปฏิบัติการได้ดำเนินอยู่

แม้กระนั้นก็ตาม แสนยานุภาพทางอากาศทั้งหมดนี้เป็นผลมาจากการลงทุนและความมานะพยายามเป็นอย่างสูง ไม่เพียงแต่ในแง่ของเครื่องบินและอาวุธยุทธโศปกรณ์เพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงโครงสร้างพื้นฐานด้านการให้ความช่วยเหลือที่ทำให้เครื่องบินและระบบต่าง ๆ ยังคงดำเนินงานต่อไปได้ ข้อเท็จจริงที่ว่านานาประเทศต่างพยายามแสวงหาเพื่อให้ได้มาซึ่งเรือบรรทุกเครื่องบินแม้ว่าจะมีราคาแพงมากเพียงใดนั้นแสดงให้เห็นว่าเรือบรรทุกเครื่องบินเหล่านี้มีประโยชน์ต่อการปฏิบัติการนอกประเทศเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าแม้แต่ในสภาพการณ์ทางอากาศเหนือดินแดนอัฟกานิสถานที่เหมือนปราศจากความรุนแรงและอันตรายใด ๆ เครื่องบินก็ยังถูกยิงตก

และนักบินถูกฆ่าตายหรือไม่ก็ต้องกระโดดร่มลี้ภัยไปอยู่ที่ปลอดภัยเพื่อรอรับความช่วยเหลือ ซึ่งเหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นทั้งในทะเลและบนบกอันแสดงให้เห็นถึงข้อเสียเปรียบของเครื่องบินพร้อมนักบินเมื่อเทียบกับซิปนาวุธ อาวุธที่ยิงจากฐานปฏิบัติการในทะเลและอากาศยานไร้คนขับ

การยิงสนับสนุนด้วยปืนใหญ่เรือ (naval gunfire support หรือ NGS)

กองทัพเรือเหมาะสมที่จะปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือประเภทนี้เพราะเป็นเวลาหลายร้อยปีแล้วที่อำนาจในการระดมยิงของกองทัพเรือเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการต่อสู้ดิ้นรนเพื่อให้ได้มาซึ่งสมุทธานุภาพ แสยยานุภาพของอาวุธที่ยิงมาจากทะเลที่เหนือกว่า แสยยานุภาพของอาวุธที่ยิงจากบนบกจะเห็นได้จากการเปรียบเทียบระหว่างปืนใหญ่ของกองทัพใหญ่โนไปเลียนกับกองเรือรบของเนลสัน กองทัพฝรั่งเศสมีปืนใหญ่หนักระหว่าง 6 ถึง 12 ปอนด์อยู่ 366 กระบอก จำเป็นต้องอาศัยทหาร 9,000 นาย รวมทั้งม้าและเสปียงอาหารของม้าพวกนี้ในการเคลื่อนย้าย ในอีกทางหนึ่ง กองเรือรบมีปืนที่หนักราว 12 ปอนด์ไม่น้อยไปกว่า 2,232 กระบอก และจำเป็นต้องใช้ทหาร 14,000 นาย และอุปกรณ์อื่น ๆ ที่ใช้ย้งน้อยกว่ามาก โดยสรุปก็คือกองเรือรบใช้ปืนใหญ่มากกว่าถึง 6 เท่า อาวุธยุทธโธปกรณ์ที่ต้องลำเลียงก็มีน้ำหนักและปริมาณมากกว่าสามารถลำเลียงในแต่ละวันโดยกองเรือของเนลสันเมื่อเทียบกับกองทัพของโนไปเลียน และด้วยค่าใช้จ่ายด้านโลจิสติกส์เพียงหนึ่งในห้า พร้อมด้วยอัตราความเร็วที่เร็วกว่าถึงห้าเท่าเลยทีเดียว

ในบางคราว การโจมตีที่รวดเร็วและรุนแรงทางทะเลก็อาจมีอำนาจในตัวเอง ในปี ค.ศ.1840 กองทัพเรือแห่งสหราชอาณาจักรได้บุกโจมตีเอเคอร์ (Acre) ซึ่งนับเป็นชัยชนะที่ได้มาโดยลงทุนต่ำที่สุดที่อาศัยเพียงแค่แสยยานุภาพของอาวุธที่มีอยู่

ตัวอย่างที่อาจพบเห็นได้บ่อยกว่าก็คือการยิงสนับสนุนด้วยปืนใหญ่เรือเพื่อให้ความช่วยเหลือกองกำลังบก ความสำเร็จในศตวรรษที่ 19 ได้เกิดขึ้นซ้ำ ๆ ในสถานการณ์ที่แตกต่างกันในศตวรรษที่ 20 ตัวอย่างเช่น ในสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง การปฏิบัติการพอล์กแลนด์และการปฏิบัติการพายุทะเลทราย ยิ่งไปกว่านี้ เรือผิวน้ำยังสามารถยิง

ชีพนาวุธไปได้ไกลและแม่นยำยิ่งขึ้นกว่าเดิมด้วยการนำลูกปืนนำวิถีระยะไกล (extended range gun munition หรือ ERGM) มาใช้

จากประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าอาวุธที่ยิงมาจากทะเลนั้นอาจนำไปใช้เพื่อจุดประสงค์อื่นด้วยเช่นกัน อาวุธดังกล่าวอาจนำขึ้นมาบนฝั่งเพื่อใช้ช่วยเหลือกองทัพที่ปฏิบัติการบนฝั่ง แนวคิดในตอนเริ่มแรกก็คือกองทัพเรือเป็นฝ่ายจัดเตรียมปืนใหญ่ ส่วนกองทัพบกเป็นผู้ควบคุมการใช้อาวุธเหล่านั้นดังที่เราได้กล่าวไปแล้วในตอนเริ่มต้นบทนี้ การทำเช่นนี้ไม่เป็นผลดีนัก และในเวลาต่อมาทุกฝ่ายจึงได้ตระหนักว่าคงจะเป็นการดีกว่าที่กองทัพเรือจะเป็นผู้ยิงปืนใหญ่เสียเองแทนที่จะส่งต่อปืนใหญ่ให้กับกองทัพบก ในสมัยสงครามโบเออร์ ปืนใหญ่พร้อมด้วยไพร่พลของกองทัพเรือถูกลำเลียงลงจากเรือ ส่งผ่านเข้าไปภายในพื้นที่เพื่อให้ความช่วยเหลือโดยตรงแก่กองทัพบก บ่อยครั้งที่เราพบว่าปืนใหญ่ของกองทัพเรือนั้น (หนัก 12 ปอนด์ กว้าง 4.7 นิ้ว) เป็นปืนที่มีขนาดใหญ่และยังได้แม่นยำที่สุดในบรรดาอาวุธที่กองทัพอังกฤษมีอยู่ ระหว่างเกิดความขัดแย้ง นาวาเอกเพอร์ซี สก็อตต์ (Captain Percy Scott) ถึงกับมีความคิดขึ้นมาให้ใช้รถไฟหุ้มเกราะซึ่งในเวลาดังกล่าวนั้นน่าจะใช้ได้ผลเป็นอันมากในการสู้รบกับพวกโบเออร์ และที่น่าจดจำมากไปกว่านี้ก็คือระหว่างการทำสงครามแห่งการแทรกแซง (War of Intervention) ระหว่างรัสเซียและพันธมิตรฝ่ายตะวันตกในช่วงปี ค.ศ.1918-20 บรรดาลูกเรือของเรือเอสเอ็มเอส ซัฟฟอล์ก (HMS Suffolk) ได้สร้างและนำอาวุธมาติดตั้งในรถไฟที่ใช้ต่อสู้กับพวกบอลเชวิก (Bolsheviks) ที่อยู่ห่างจากทะเลไปนับพันไมล์ใจกลางของไซบีเรีย และได้มีการโต้แย้งว่าการปฏิบัติการในครั้งนี้นับเป็นการต่อสู้ทางทะเลที่มีรัศมีไกลที่สุดตั้งแต่มีมานี้ นับเป็นประเด็นของการทดลองปฏิบัติการในสิ่งที่ไม่เคยทำมาก่อนและนับว่าเป็นความคิดที่ชาญฉลาดมากด้วยการใช้กองกำลังที่มุ่งหมายมาเพื่อให้ปฏิบัติการกิจอื่น

เรือปืนที่ถูกสร้างขึ้นมากเพื่อคอยให้ความช่วยเหลือ ลอร์ด คิตเชเนอร์ (Lord Kitchener) ในการปฏิบัติการที่ชูดานระหว่างปี ค.ศ.1896-99 แสดงให้เห็นถึงวิธีการที่แตกต่างกันออกไปโดยสิ้นเชิง ยานพาหนะเหล่านี้มีส่วนสำคัญยิ่งต่ออานุภาพในการยิงของลอร์ด คิตเชเนอร์ กองกำลังของเขาที่ประกอบไปด้วยไพร่พลชาวอังกฤษ อียิปต์และชูดานกว่า 25,000 นายมีปืนที่อยู่บนบกรวมทั้งสิ้น 44 กระบอก รวมถึงปืนแม็กซิมอีก 20

กระบอก และยังมีปืน 36 กระบอก ปืนแม็กซิม 24 กระบอกที่อยู่ในเรือปืน เรือปืนช่วยให้ กองทัพเคลื่อนตัวได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น ทั้งยังช่วยให้คิดเซนเนอร์ปฏิบัติการได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นอีกด้วย กองกำลังที่ปฏิบัติการในแม่น้ำซึ่งกองทัพเรือสหรัฐฯ ได้ คิดค้นขึ้นมานั้นถือเป็นตัวอย่างที่สำคัญอีกตัวอย่างหนึ่ง เรือปืนของคิดเซนเนอร์และเวสต์-มอร์แลนด์ (Westmorland) ต่างก็ไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้แต่อย่างใดในการรบ ทางเรือในเวลาดังกล่าวนั้น ด้วยเหตุนี้จึงอธิบายได้เป็นอย่างดีถึงสิ่งที่จำเป็นในการ ปฏิบัติการนอกประเทศและการครองทะเลที่อาจแตกต่างกันออกไปได้ขึ้นอยู่กับ สถานการณ์

ข้อเท็จจริงที่ว่ากองทัพเรือดูเหมือนจะสามารถปรับเปลี่ยนระบบเพื่อลงมือ ปฏิบัติการที่แท้จริงแล้วออกแบบมาให้เป็นอย่างอื่นนั้นทำให้เกิดประเด็นว่าด้วย จุดมุ่งหมายที่แตกต่างกัน และยังช่วยอธิบายว่าเหตุใดหน่วยนาวิกโยธินจึงมักต้องการการ ยิงช่วยเหลือในอันที่จะทำให้พวกเขาปฏิบัติการได้บรรลุเป้าหมาย และไม่ประสงค์ที่จะ พังพาระบบที่อาจเกิดความผิดพลาดได้หากหน่วยนาวิกโยธินมีอันต้องเผชิญกับการ เปลี่ยนแปลงใด ๆ โดยที่ไม่ทันตั้งตัว

ระบบการส่งกำลังบำรุงที่อาศัยทะเลเป็นฐานสำคัญ

“ในความเป็นจริงแล้ว สงครามไม่ใช่การต่อสู้ การลาดตระเวน การยิงกระสุนใส่ฝ่ายตรงข้ามแต่เพียง อย่างเดียว แต่เป็นการปฏิบัติการที่มีการลำเลียงขนส่ง เสบียงอาหารทั้งของไพร่พลสัตว์ สิ่งของ รวมถึงอาวุธยุทธโปกรณ์เป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องพิจารณาร่วมด้วย”

“ข้าพเจ้าไม่ทราบว่ “โลจิสติกส์” แปลว่าอะไร แต่ข้าพเจ้าต้องการสิ่งนี้เป็นอย่างมาก”

พลเรือเอก เออร์เนสต์ เจ คิงส์ (Admiral Ernest J. King)

คำกล่าวที่หยิบยกมาข้างต้นนี้ได้ชี้ให้เห็นถึงประเด็นที่สำคัญ 2 ประการด้วยกัน ความสำเร็จของการปฏิบัติการทั้งมวลของกองทัพขึ้นอยู่กับความสำเร็จของระบบที่ เสบียงอาหารและอาวุธต่าง ๆ ได้ถูกจัดเตรียมไว้พร้อมให้แก่กองทัพ ดังที่คอลเวลล์ได้ตั้ง ข้อสังเกตไว้ว่า “การบริหารจัดการเสบียงและอุปกรณ์ต่าง” รวมถึง “แผนปฏิบัติการ” ต่างมีความสำคัญยิ่งต่อการทำสงครามครั้งย่อยอย่างมีอาจจะแยกออกจากกันได้

ความจำเป็นที่กองกำลังในยุคสมัยใหม่ต้องอาศัยเสบียงอาหารนั้นได้เพิ่มขึ้นเป็นอันมากนับตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา ในการปฏิบัติการพายุทะเลทราย กองพลยานเกราะที่หนึ่งของอังกฤษ (UK First Armoured Division) จำเป็นต้องใช้กระสุนมากกว่า 1,200 ตัน เชื้อเพลิง 450 ตัน น้ำ 350 ตัน และอาหารที่กองทัพปันส่วนให้สำหรับทหารคิดเป็น 30,000 ส่วนในแต่ละวันเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการบุกโจมตี ซึ่งเทียบเท่ากับปริมาณที่กองทัพทั้งหมดในการปฏิบัติการยกพลขึ้นบกที่นอร์ม็องดีในปี ค.ศ.1944 จำเป็นต้องใช้เลยทีเดียว การได้มาซึ่งเสบียงทั้งหมดที่จำเป็นสำหรับฝ่ายพันธมิตรในการปฏิบัติการพายุทะเลทรายอาจเรียกได้ว่าเป็นการเคลื่อนย้ายและขนส่งเสบียงครั้งใหญ่ที่สุดไปยังพื้นที่ปฏิบัติการเพียงพื้นที่เดียวในประวัติศาสตร์การทำสงครามก็เป็นได้ นอกเหนือไปจากการปฏิบัติการที่นอร์ม็องดีที่ต้องใช้เวลานานนับสองปีในการจัดเตรียมเสบียงให้พร้อม

ไม่ว่าจะอย่างไรก็ตาม ความจำเป็นด้านโลจิสติกส์ที่มีต่อการปฏิบัติการนอกประเทศนั้นนับวันจะเลวร้ายยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากระยะทางระหว่างพื้นที่ปฏิบัติการจริงกับฐานบัญชาการในประเทศนำมาซึ่งความท้าทายอย่างใหญ่หลวง โครงสร้างพื้นฐานของการขนส่งในพื้นที่ปฏิบัติการนั้นมักเป็นพื้นที่ทุรกันดารหรือมีฉะนั้นก็ตกอยู่ภายใต้การโจมตีหรือทั้งสองอย่างควบคู่กัน และด้วยเหตุนี้จึงทำให้กองกำลังปฏิบัติการนอกประเทศจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรที่พวกเขาถืออยู่อย่างประหยัดมากที่สุด และดังที่เราได้เห็นผ่านมาแล้วว่าการเน้นย้ำในปัจจุบันในการปฏิบัติการนอกประเทศโดยอาศัยการดำเนินกลยุทธ์จากเรือสู่เป้าหมายและการหลีกเลี่ยงการสะสมเสบียงอาหารและอาวุธยุทโธปกรณ์บนชายหาดหรือที่อื่นใดก็ตามที่อาจถูกโจมตีได้นั้นยังเป็นความท้าทายที่ยิ่งใหญ่สำหรับนักโลจิสติกส์ทางทะเลในทุกวันนี้ด้วยเช่นกัน

ความคาดหวังก็คือการ “มุ่งเน้นความสำคัญ” ไปที่โลจิสติกส์ โดยที่แผนการด้านโลจิสติกส์ที่วางไว้จะต้องสามารถตอบสนองต่อขั้นตอนแต่ละขั้นตอนของการปฏิบัติการและเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นต่อจากนั้น (หรือคำศัพท์ที่กองทัพบัญญัติใช้ในปัจจุบันว่า “Branches and Sequels” (branches เป็นทางเลือกในกรณีที่ไม่สามารถสร้างสภาวะการณ์ที่ต้องการตามเส้นแนวการยุทธ์ได้ จึงต้องสร้างสภาวะการณ์อื่นขึ้นมาเป็น

ทางเลือกให้กับผู้บังคับบัญชา จากนั้นจึงกลับมาเส้นแนวการยุทธ์เดิม ส่วน sequels เป็นทางเลือกในกรณีที่ผลการปฏิบัติต่อจุดชี้ขาดการรบนั้นเอื้อต่อการปฏิบัติของหน่วยในการเอาชนะจุดศูนย์ดุลของข้าศึกได้โดยตรง หรือเป็นทางเลือกที่เปลี่ยนไปสู่เส้นแนวการยุทธ์ใหม่ ซึ่งการ sequels จะไม่มีการกลับมาที่เส้นแนวการยุทธ์เดิม) แผนการจะต้องสามารถรับมือกับ “กองกำลังติดอาวุธ” ไม่ว่าจะพวกเขาจะกำลังปฏิบัติการกิจใดอยู่ก็ตาม และในทางอุดมคติแล้วจะต้องสามารถปฏิบัติการตอบโต้ได้อย่างรวดเร็วต่อเหตุการณ์ฉุกเฉินที่ไม่คาดคิดมาก่อน ในการปฏิบัติการที่อัฟกานิสถาน พลเรือเอก เดวิด ซี บรูเวอร์ (Admiral David C. Brewer) ผู้บัญชาการลำเลียงทางทหารของกองทัพเรือสหรัฐฯ (Commander of Military Sealift Command) ได้กล่าวไว้ดังต่อไปนี้

“เราพบว่าเราจำเป็นต้องคาดหวังถึงการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในระดับยุทธศาสตร์และระดับปฏิบัติการในอันที่จะมั่นใจได้ว่าเราพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในภารกิจการลำเลียงของกองทัพ”

การโต้แย้งในปัจจุบันว่าด้วยวิธีการในการบรรลุซึ่งจุดมุ่งหมายเหล่านี้หมายถึงรวมถึงการได้มาซึ่งเรือสนับสนุนการส่งกำลังบำรุง (auxiliary supply ships หรือ AORs) สมัยใหม่ การจัดตั้งหน่วยลำเลียงทางทหารขนาดเล็กของสหรัฐฯ ความสนใจในเรื่องเร็ว รวมถึงเรือใบน้ำตื้นและระบบยานพาหนะลอยน้ำขนาดใหญ่เคลื่อนที่ได้ภายหลังความสำเร็จของการปฏิบัติการในติมอร์-เลสเตของเรือเอชเอ็มเอเอส เจอร์วิส เบย์ (HMAS Jervis Bay) ของกองทัพเรือออสเตรเลีย บางคนได้โต้แย้งว่าระบบหลังที่กล่าวมานี้อาจพิสูจน์ได้ว่าเป็นเพียงวิธีเดียวในอันที่จะรับมือกับความต้องการด้านโลจิสติกส์ของกองกำลังปฏิบัติการนอกประเทศที่ขยายวงกว้างมากยิ่งขึ้น ส่วนคนอื่นได้สรุปว่าแนวคิดได้ทำให้อันตรายและความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับคลังเสบียงและอาวุธที่อยู่บนชายฝั่งเปลี่ยนมาอยู่ที่เสบียงและอาวุธที่อยู่ในทะเลแทนที่ และหันมากังวลกับการนำแนวความคิดมาปฏิบัติใช้จริงในยามที่สภาพการณ์ทางทะเลไม่โหดร้ายนัก

9.8 บทสรุป

บทสรุป 4 ข้อที่คาดว่าจะจะเป็นผลมาจากการทบทวนการปฏิบัติการนอกประเทศในยุคสมัยใหม่นี้

ประการแรกก็คือการปฏิบัติการนอกประเทศไม่ใช่การปฏิบัติการในรูปแบบใหม่ กองทัพเรือทั่วโลกได้ปฏิบัติการเช่นนี้มานานนับหลายร้อยปีแล้ว ในความเป็นจริงแล้วการปฏิบัติการนอกประเทศเป็นภารกิจหลักของกองทัพเรือสหราชอาณาจักรและกองทัพเรือประเทศอื่น ๆ ในทวีปยุโรประหว่างศตวรรษที่ 19 และยังคงดำเนินสืบต่อมาจนถึงศตวรรษที่ 20 แต่อาจถูกบดบังไปบ้างด้วยความสนใจที่มุ่งไปยังความขัดแย้งในทะเลเปิด อันเป็นผลมาจากความต้องการเร่งด่วนในสมัยสงครามโลกครั้งแรก สงครามโลกครั้งที่สองและสงครามเย็น เมื่อสงครามเย็นยุติลง กองทัพเรือของหลาย ๆ ประเทศได้เปลี่ยนมายังการปฏิบัติการนอกประเทศแทนที่

ประการที่สอง บางคนอาจเกิดความสงสัยว่าการเปลี่ยนแปลงเช่นนี้จะยังคงดำเนินสืบต่อมาถึงศตวรรษที่ 21 หรือไม่ ในทางหนึ่ง การปรากฏตัวของมหาอำนาจทางทะเลใหม่ ๆ อย่างเช่น ญี่ปุ่นและจีน หรือการฟื้นตัวของกองทัพเรือรัสเซียอาจนำไปสู่การแก่งแย่งแข่งขันในทะเลเหมือนที่เคยเป็นมา คนอื่นได้คาดการณ์ถึงผลในระยะยาวของการโจมตี อย่างเช่นการโจมตีของกลุ่มอัลกออิดะห์ที่ตึกเวิลด์เทรดเซ็นเตอร์เมื่อเดือนกันยายน ค.ศ.2001 หากเหตุผลหนึ่งของการปฏิบัติการนอกประเทศคือเพื่อให้ได้ครอบครองซึ่งพื้นที่หรือระยะทางระหว่างดินแดนบ้านเกิดกับความไร้เสถียรภาพทางการเมืองที่เป็นภัยคุกคามต่อสันติภาพและความมั่งคั่งของโลก การโจมตีเช่นนั้นก็จะปิดช่องว่างเหล่านั้นได้อย่างแท้จริง และอาจนำวิกฤตการณ์มาสู่บ้านเกิดเมืองนอนได้ ความไม่พึงประสงค์ที่จะให้ประเทศที่มีแสนยานุภาพมากพอที่จะปฏิบัติการนอกประเทศได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อพิพาทของประเทศอื่นอาจเพิ่มมากขึ้นหากนี่คือสิ่งที่จะเกิดขึ้นในการตอบโต้ ยิ่งไปกว่านี้ ความโกรธแค้นเช่นนี้อาจนำไปสู่การหันเหจากการปฏิบัติการนอกประเทศไปยังการดำเนินการใด ๆ ที่เป็นการตั้งรับ เป็นไปได้อย่างยิ่งที่อาจเกิดข้อโต้แย้งจากประเด็นที่ในอนาคตเราอาจพบว่าเราได้ก้าวเข้าสู่ “ยุคสมัยหลังการปฏิบัติการนอกประเทศ” โดยไม่ทันคาดคิด

ประการที่สาม การตระหนักถึงความจริงว่าในความเป็นจริงแล้วการปฏิบัติการนอกประเทศนั้นเป็นภารกิจที่ยาก มีราคาแพงและมีข้อจำกัดมากนั้นอาจมีส่วนทำให้เกิดความไม่เต็มใจในการเข้าร่วมการปฏิบัติการดังกล่าวนี้ อีกทั้งการปฏิบัติการนอกประเทศ

ไม่ใช่ทางเลือกที่ง่ายเลยสำหรับกองทัพเรือที่ปราศจากการพัฒนาซึ่งเทียบเท่าคู่แข่ง บทเรียนดูเหมือนจะเกิดขึ้นช้าแล้วช้าเล่า ในอันที่จะปฏิบัติการนอกประเทศได้เป็นผลสำเร็จนั้น กองทัพเรือจำเป็นต้องมีศักยภาพในระดับยอดเยี่ยมเพื่อสามารถรับมือกับการปฏิบัติการที่ดุเดือดกับฝ่ายตรงข้ามได้ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะความต้องการหลีกเลี่ยงไม่ให้มีผู้บาดเจ็บหรือเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก และอีกส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากศักยภาพในการรบทางเรือที่นานาประเทศมีเพิ่มมากยิ่งขึ้น ในอันที่จะอธิบายถึงประเด็นดังกล่าวนี้ให้เห็นภาพ ลองพิจารณาถึงเหตุการณ์คราวกองกำลังที่ปฏิบัติการในติมอร์ตะวันออกพบว่า ฝ่ายตนตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบให้กับเรือรุ่น 209 SSK ของอินโดนีเซียที่มียุทธวิธีในการปฏิบัติการที่เหนือชั้นกว่าที่คาดการณ์ไว้ตั้งแต่แรก และนี่จำเป็นต้องอาศัยมาตรการตอบโต้ที่สลับซับซ้อน ทั้งยังชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการคุ้มกันกองกำลังในการปฏิบัติการรักษาสันติภาพที่เกิดขึ้นในทะเล หากการปฏิบัติการนอกประเทศจะต้องเกิดขึ้นอย่างแท้จริงแล้ว จะต้องเป็นการปฏิบัติการที่ดำเนินการอย่างจริงจังเป็นอย่างมาก

ประการที่สี่ การปฏิบัติการนอกประเทศแตกต่างไปจากการปฏิบัติการประเภทอื่น ดังที่คอลเวลล์ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า

“ในความเป็นจริงแล้ว การทำสงครามขนาดเล็กนับว่าเป็นศิลปะในตัวเอง และมีลักษณะที่แตกต่างเป็นอันมากจากสภาพการณ์ในการทำสงครามตามรูปแบบปกติ”

การปฏิบัติการนอกประเทศนั้นมีความเกี่ยวข้องกับประเด็นด้านการเมืองเป็นอันมากในระดับที่ว่าความขัดแย้ง “ตามปกติ” นั้นไม่เกี่ยวกับเรื่องการเมืองแต่อย่างใด สำหรับหลักฐานของคำกล่าวนี้ เราอาจพิจารณาจากข้อจำกัดทางการเมืองของมาตรการต่อต้านทุ่นระเบิด หรือแม้แต่การกำกับควบคุมการปฏิบัติการใด ๆ ทางตอนเหนือของพรมแดนซาอุดีอาระเบียและคูเวตซึ่งมีส่วนก่อให้เกิดความยุ่งยากให้กับการปฏิบัติการทางเรือในเวลาต่อมาในสมัยปฏิบัติการพายุทะเลทราย ข้อเท็จจริงที่ว่าปฏิบัติการเหล่านี้เกิดขึ้นในน่านน้ำยิ่งทำให้แตกต่างไปจากการระเบียบปฏิบัติทางทะเลโดยทั่ว ๆ ไป ตัวอย่างเช่น สงครามปราบเรือดำน้ำ (สืบเนื่องจากความซับซ้อนของสภาพการณ์ใต้ทะเลในทะเลแคบ ๆ ที่มีระดับน้ำตื้น) และการป้องกันภัยทางอากาศ (สืบเนื่องจากสภาพการณ์ที่ยู่เหนียวุ่นวายของผืนแผ่นดินที่อยู่ติดกัน) ด้วยเหตุนี้ กองกำลังที่ปฏิบัติการนอก

ประเทศจำเป็นต้องมีอุปกรณ์และความเชี่ยวชาญที่เฉพาะเจาะจงในอันที่จะปฏิบัติการกิจพิเศษประเภทนี้

9.9 บทส่งท้ายว่าด้วยปฏิบัติการช่วยเหลือทางมนุษยธรรม

“เราทราบข่าวความทุกข์ยากของท่านมาจากดินแดนแห่งใดที่อยู่แสนไกล
 เราเห็นท้องถนนที่ว่างเปล่า
 ...ท่านอาจจะคิดว่าเรือของเราเป็นเรือที่ยอดเยี่ยม
 เต็มไปด้วยข้าวโพดที่จำเป็นในการทำขนมปังให้กับพวกท่าน
 ทำให้พวกท่านกลับมามีชีวิตชีวาอีกครั้ง เพราะความอดอยากทำให้พวกท่าน
 มีอันต้องจบชีวิตมากไปกว่าครึ่ง”

เชกสเปียร์, *เพริคลีส (Pericles)*, 1/4

ผู้ที่เข้าร่วมในการปฏิบัติการนอกประเทศทำเช่นนั้นด้วยความคาดหวังว่าพวกเขาจะสามารถทำบางสิ่งบางอย่างที่ส่งผลดีต่อความมีเสถียรภาพระหว่างประเทศ อีกทั้งการปฏิบัติการของพวกเขาเป็นไปเพื่อต่อต้านกับรัฐบาลหรือกองกำลังอื่นใดที่มีท่าทีว่าจะเป็นภัยคุกคามต่อเสถียรภาพดังกล่าวนั้น หากแต่ภัยพิบัติด้านกายภาพและภัยพิบัติอันเป็นผลมาจากฝีมือมนุษย์ อย่างเช่น พายุไซโคลน แผ่นดินไหวและสงครามกลางเมืองนั้น อาจเป็นภัยคุกคามต่อการจัดระเบียบที่ดีด้วยเช่นกัน การปฏิบัติการเพื่อมนุษยธรรมในอันที่จะกอบกู้ระเบียบที่ดีในทะเลให้กลับคืนมาอีกครั้งด้วยการป้องกันหรือบรรเทาความทุกข์ยากและความเดือดร้อนได้กลายเป็นเรื่องธรรมดาสามัญ อันหมายรวมถึงการปฏิบัติการดังต่อไปนี้

- การโจมตีจากทะเลที่มีต่อกองกำลังที่ไร้ระเบียบ การปฏิบัติการต่อต้านโจรสลัดหรือกลุ่มค้าขายทาสเคยเป็นปฏิบัติการทางเรือที่พบเห็นได้เป็นปกติในอดีต ในปี ค.ศ.1998 หน่วยนาวิกโยธินสหรัฐฯ ได้นำเฮลิคอปเตอร์บินเข้าไปยังพื้นที่ที่ไม่สามารถเข้าถึงได้ในเซนต์ วินเซนต์ (St. Vincent) เพื่อเผาทำลายกัญชาจำนวนมาก
- การปฏิบัติการบรรเทาทุกข์ภายหลังการเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ อย่างเช่น การปฏิบัติการ “Sea Angel” ในปี ค.ศ.1991 ที่เรือของกองทัพเรือสหรัฐฯ

จำนวน 8 ลำ รวมทั้งนายทหารเรืออีกกว่า 8,000 นายได้ถูกส่งไปให้ความช่วยเหลือและบรรเทาทุกข์ให้กับเจ้าหน้าที่ของบังคลาเทศที่ต้องเผชิญกับเหตุการณ์น้ำท่วมที่น่าสะพรึงกลัวเป็นอย่างมากในช่วงปีดังกล่าวนั้น หลายคนอาจเกิดข้อโต้แย้งว่าสืบเนื่องจากภาวะโลกร้อน การปฏิบัติการเช่นนั้นคงพบเห็นได้บ่อยครั้งมากขึ้นในอนาคตเมื่อเปรียบเทียบกับในอดีต ในแต่ละปี เราพบว่ามีการปฏิบัติการในทำนองเดียวกันนี้ประมาณ 70 ครั้งเลยทีเดียว

- การปฏิบัติการอพยพพลเรือน โดยจุดมุ่งหมายก็คือการเคลื่อนย้ายผู้คนออกจากพื้นที่ที่สถานการณ์ไม่มั่นคงปลอดภัย และทำให้ชีวิตมีอันตรายตกอยู่ในความเสี่ยง กองทัพเรือแห่งสหราชอาณาจักรได้ปฏิบัติการดังกล่าวนี้ที่ไซปรัสในปี ค.ศ.1974 ที่เอเดน ค.ศ.1986 ที่เซียร์รา ลีโอน ค.ศ.2000 นอกจากนี้ยังมีตัวอย่างอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมาก
- การปฏิบัติการทางเรืออาจเป็นไปได้เพื่อให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นในการจัดการกับปัญหาด้านการปกครองทั่ว ๆ ไป ในปี ค.ศ.1999 หน่วยยามฝั่งของแคนาดาได้จัดการฝึกอบรม พร้อมทั้งจัดเตรียมอุปกรณ์ไปให้กับตำรวจที่รักษาการณ์ตามแนวชายฝั่งของปาเลสไตน์เพื่อช่วยพัฒนาระบบการค้นหาและการให้ความช่วยเหลือ อันจะช่วยให้เจ้าหน้าที่ของปาเลสไตน์สามารถพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ รวมถึงสภาพเศรษฐกิจอันจะนำมาซึ่งเสถียรภาพของพื้นที่ดังกล่าวในท้ายที่สุด กองกำลังทางทะเลของออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ได้ให้ความช่วยเหลือกับประเทศเล็ก ๆ ที่อยู่ในมหาสมุทรแปซิฟิกทางตอนใต้เช่นเดียวกัน

คุณลักษณะภายในที่กองทัพเรือมีอยู่เช่นนี้ทำให้กองทัพเรือสามารถปฏิบัติการกิจเหล่านี้ให้ลุล่วงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ การปฏิบัติการในปี ค.ศ. 1992 ของเรือเอชเอ็มซีเอส *พรีเซอร์เวอร์* (HMCS Preserver) ของแคนาดาที่แล่นอยู่เหนือโซมาเลีย อธิบายให้เห็นในประเด็นนี้ได้เป็นอย่างดี เฮลิคอปเตอร์ 3 ลำพร้อมด้วยเรือและเครื่องบินขนาดเล็กของเรือ*พรีเซอร์เวอร์*นี้ได้มีส่วนช่วยเหลือเป็นอย่างมากในการลำเลียงผู้คนและอุปกรณ์ต่าง ๆ จากเรือขึ้นไปยังฝั่ง เรือลำนี้มีอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่หลากหลายและ

สามารถผลิตน้ำดื่มในสภาพการณ์ที่ขาดแคลนเครื่องอุปโภคบริโภค และยังสามารถให้ความช่วยเหลือทางด้านเทคนิคและวิศวกรรมได้อีกด้วย ห้องครัวของเรือลำนี้ยังรองรับคนได้มากกว่า 300 คน มีที่ให้ผ่อนคลายจากการปฏิบัติภารกิจบรรเทาทุกข์ ห้องส้วมของเรือลำนี้ยังมีอุปกรณ์ที่ทันสมัยที่เชื่อมต่อและสามารถติดตามการปฏิบัติการบรรเทาทุกข์ได้ในทุก ๆ แง่มุม อันทำให้แคนาดาประสบความสำเร็จในการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาทุกข์ได้แม้จะอยู่ห่างไกลจากบ้านเมืองของตนก็ตาม

กองทัพเรือสามารถเคลื่อนที่ได้อย่างคล่องตัว ซึ่งหมายความว่ากองทัพเรือมักจะเป็นพวกแรกที่เดินทางไปถึงยังจุดเกิดเหตุ และด้วยเหตุนี้จึงสามารถให้ความช่วยเหลือที่จำเป็นในการเอื้ออำนวยต่อปฏิบัติการเพื่อมนุษยธรรม

ศักยภาพในอันที่จะปฏิบัติภารกิจเหล่านี้เป็นผลมาจากความเชี่ยวชาญ เรือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นในการปฏิบัติการของกองทัพ “ตามรูปแบบปกติ” และเป็นความจริงที่ว่ายิ่งกองกำลังของกองทัพมีความสามารถเพิ่มมากขึ้นเท่าไร (ซึ่งหมายความว่าต้องใช้เงินจำนวนมากยิ่งขึ้นด้วยเช่นกัน) กองทัพก็ยิ่งสามารถให้ความช่วยเหลือได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเท่านั้น

บทที่ 10

การทูตทางเรือ

“กองเรือรบจะแล่นเลียบชายฝั่งให้เมืองต่าง ๆ ได้เห็นเป็นที่ประจักษ์แก่สายตา และแสดงให้เห็นถึงแสนยานุภาพอันยิ่งใหญ่ของเอเธนส์”

10.1 ขอบเขตของการทูตทางเรือในอดีต : ใครเป็นผู้ริเริ่มสิ่งใดไว้

ถึงแม้จะเป็นความจริงที่ว่า การทูตทางเรื่อนั้นมีความเก่าแก่เทียบได้กับความเจริญของโลกเรา หากแต่นักวิชาการที่ศึกษาแนวคิดทางทะเลต่างก็ศึกษาความสลับซับซ้อนของทะเลเพียงแค่ว่าบางแห่งมึมน้ำนั้น แน่นนอนว่านักวิชาการเหล่านี้ต่างก็มีความเห็นตรงกันว่า ยุทธศาสตร์ทะเลและการใช้กำลังทางเรือควรมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์โดยรวมของประเทศ รวมถึงจุดมุ่งหมายทางการเมืองที่ผู้นำประเทศปรารถนา จะทำให้เป็นผลสำเร็จ มาฮานกล่าวไว้ว่า “วิธีการมีความสำคัญน้อยกว่าจุดมุ่งหมาย การที่เราจะเลือกใช้วิธีการใด ๆ นั้นจะต้องพิจารณาจากจุดมุ่งหมายเป็นหลัก” จากคำกล่าวเช่นนี้ เราจะเห็นได้ว่า มาฮาน คอร์เบตต์ ริชมอนด์ รวมถึงนักคิดคนอื่น ๆ ต่างก็ศึกษาแนวคิดของเคลาเซวิทซ์มาเป็นอย่างดี และต่างก็เห็นพ้องกับแนวคิดดังกล่าวแทบทั้งสิ้น

จากคำกล่าวของจอห์น สจิวต มิลล์ (John Stuart Mill) นักคิดเหล่านี้ต่างเห็นพ้องต้องกันว่า “การเมืองของเราจะปราศจากจุดยืนที่แข็งแกร่งหากเราไม่มีกองทัพเรือคอยเกื้อหนุน” คอร์เบตต์กล่าวต่อไปว่าภารกิจแรกของกองเรือรบก็คือ “การสนับสนุนหรือขัดขวางความพยายามในการปฏิบัติการใด ๆ ทางการเมือง” มาฮานเองก็ได้กล่าวไว้ในทำนองเดียวกันนี้ว่าการครอบครองสมุทธานุภาพช่วยให้ประเทศ ๆ หนึ่งสามารถดำรงไว้ซึ่งศักดิ์ศรี ความมั่นคงปลอดภัยและอิทธิพลของตนที่มีเหนือประเทศอื่น เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ประเทศมหาอำนาจทั้งหลายจะต้องมีแสนยานุภาพทางทะเลที่แข็งแกร่ง มาฮานยังได้กล่าวถึงเนลสันเอาไว้ดังนี้ว่า “ข้าพเจ้าเกลียดคนฉลาดอย่างพวกท่านเป็นอย่างนัก กองเรือรบของอังกฤษเป็นกองเรือรบที่น่าเกรงขามมากที่สุด และมีอำนาจในการต่อรองเจรจามากที่สุดในทวีปยุโรป” สิ่งที่ตรงกันข้ามกับคำกล่าวข้างต้นของมาฮานก็เป็นความจริงเช่นเดียวกัน การที่ประเทศ ๆ หนึ่งปราศจากซึ่งแสนยานุภาพทางทะเลย่อมทำ

ให้ประเทศดังกล่าวตกอยู่ในสภาวะการณั้คับขัน ไม่ว่าจะเป็้นทางด้านการเมืองและยุทธศาสตร์ทั้งภายในประเทศของตนเองและในดินแดนที่อยู่ห่างไกลออกไป

อย่างไรก็ตาม ความสนใจของบรรดานักคิดเหล่านี้ได้มุ่งเน้นไปในยามที่เกิดศึกสงคราม ซึ่งมีการใช้กองทัพเรือในการปฏิบัติการกิจที่มีระดับความรุนแรงค่อนข้างสูง มาชานไม่ค่อยกล่าวถึงการปฏิบัติการกิจประจำวันของกองเรือตรวจการณั้ (forward squadrons) ของกองทัพเรือสหรัฐฯ หรือบทเรียนที่สหรัฐฯ ได้รับจากการทำ “สงครามแห้รคแซงอเมริกากลาง (Banana Wars)” คอร์เบตต์เองก็ไมค่อยให้ความสำคัญนักกับการปฏิบัติการกิจทางการเมืองของกองทัพเรือแห้งสหราชอาณาจักร และบทบาทที่กองทัพเรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้งกับการทำสงครามครั้งย้อย ๆ อย่างนับครั้งไมถ้วน รวมถึงการเคลื่อนกำลังพลเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการปฏิบัติการตลอดสมัยศตวรรษที่ 19 ในความเป็นจริงแล้ว นักยุทธศาสตร์ทะเลในอดีตไมค่อยมีข้อเสนอแนะมากนักกับการปฏิบัติการทางเรือในยามบ้านเมืองสงบสุข นอกเหนือไปจากการให้คำแนะนำเพียงว่า กองทัพเรือควรเตรียมตัวให้พร้อมหากเกิดสงครามขึ้นมาเนื่องจากความพร้อมและความมีประสิทธิภาพดังกล่าวของกองทัพเรือจะส่งผลต่อมุมมองที่นานาประเทศมีต่อประเทศของเราเน้่นเอง

อย่างไรก็ตาม ช่องว่างที่นักยุทธศาสตร์ทะเลไมเคยกล่าวถึงไว้นั้นในขณะนี้ได้รับการเติมเต็มโดยนักยุทธศาสตร์ทะเลในยุคสมัยต่อมา ค่าใช้จ่ายและความเสี่ยงที่สูงมากในการใช้กำลังในการทำสงครามในยุคนิวเคลียร์ทำให้บรรดานายทหารเรือต้องหันกลับมาให้ความสำคัญกับบทบาทที่เหมาะสมของกองทัพเรือในยามที่ยังไมเกิดสงครามครั้งใหญ่ ๆ ขึ้นมา ผู้มีบทบาทสำคัญผู้หนึ่งก็คือ พลเรือเอก สแตนฟิลด์ เทอร์เนอร์ (Admiral Stanfield Turner) แห้งกองทัพเรือสหรัฐฯ ที่ส่งเสริมแนวคิดที่เขาเรียคว่า “ภารกิจในการดำรงอยู่ของกองทัพเรือ การใช้กองทัพเรือปฏิบัติการกิจในยามปราศจากศึกสงครามเพื่อให้บรรลุซึ่งจุดมุ่งหมายทางการเมือง” เทอร์เนอร์ได้อธิบายเกี่ยวข้งกับ “การวางกองกำลังป้องกัน (preventive deployment)” (ซึ่งหมายถึงการปรากฏตัวของกองทัพเรือจะช่วยไมให้ปัญหาลุกลามกลายเป็นวิกฤตการณ์ที่รุนแรงขึ้นมาได้) และ “การวางกำลังเพื่อเตรียมการตอบโต้ (reactive deployment)” (ซึ่งหมายถึงกองทัพเรือปฏิบัติการ

ตอบโต้ต่อวิกฤตการณ์รุนแรงวิกฤตการณ์หนึ่ง) การเคลื่อนกำลังพลไม่ว่าจะจะเป็นเพียงแค่ การข่มขู่หรือเป็นการเคลื่อนกำลังพลไปปฏิบัติการอย่างแท้จริงนั้นจำเป็นต้องเหมาะสม กับสถานการณ์ แสดงให้คู่ต่อสู้เห็นถึงความน่ากลัวจากการข่มขู่ของฝ่ายเรา และยังคงต้องชี้ให้เห็นถึงศักยภาพในการปฏิบัติการขั้นพื้นฐาน 5 ประการด้วยกันกล่าวคือ การโจมตีทั้งทางเรือและทางบก การโจมตีทางอากาศ การโจมตีทางอากาศอย่างรวดเร็วและรุนแรง การปิดล้อมและการลาดตระเวน เมื่อเทอร์เนอร์ได้เข้าไปดำรงตำแหน่งผู้บริหาร ของวิทยาลัยการทัพเรือสหรัฐฯ จึงได้นำแนวคิดเช่นนี้ไปใช้ในการปฏิบัติจริงด้วยการ ปรับปรุงแผนการเรียนการสอนของวิทยาลัยแห่งนี้ขึ้นมาใหม่ทั้งหมด เพื่อที่ว่านักศึกษาจะ เข้าใจความจำเป็นในการดำรงอยู่ของกองทัพเรือทั้งในยามสงบและยามศึกสงคราม

พลเรือเอก กอร์ชคอฟได้กล่าวไว้ในประเด็นเดียวกันนี้ด้วยเช่นกัน แน่แน่นอนว่า กอร์ชคอฟมีสิทธิอำนาจมากที่สุดในการอันที่จะนำความคิดของตนเองให้เป็นที่ยอมรับในระดับโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งนับตั้งแต่ปลายปี ค.ศ.1960 เป็นต้นมา กองเรือโซเวียตได้ไป ปรากฏอยู่ตามน่านน้ำต่าง ๆ ทั่วโลก สร้างความสับสนให้กับประเทศในโลกตะวันตก ทั้งยังเป็นการย้ำเตือนให้นานาประเทศได้เห็นว่บัดนี้สหภาพโซเวียตเป็นประเทศ มหาอำนาจที่ยิ่งใหญ่ประเทศหนึ่งที่ไม่มีความรู้จักมาก่อนพลเรือเอก กอร์ชคอฟ แสดงให้เห็นเป็นประจักษ์ชัดว่ากองทัพเรือสามารถ

“แสดงให้เห็นถึงแสนยานุภาพในการต่อสู้ที่แท้จริงของประเทศ ๆ หนึ่ง การปฏิบัติการใด ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงแสนยานุภาพของกองทัพเรือในหลาย ๆ เหตุการณ์ที่ผ่านมาทำให้ กองทัพเรือสามารถบรรลุซึ่งจุดมุ่งหมายทางการเมืองโดยปราศจากการต่อสู้กันอย่างนองเลือด ซึ่งกองทัพเรือทำเพียงแค่อ้างแสนยานุภาพที่พวกเขามีอยู่ในการสร้างแรงกดดันและข่มขู่ว่าจะ เริ่มปฏิบัติการทางทหารใด ๆ ด้วยเหตุนี้ กองทัพเรือจึงเป็นเสมือนเครื่องมือที่ประเทศหนึ่ง ใช้ในการดำเนินการตามนโยบายทางการเมืองของตน ทั้งยังเป็นเครื่องมือทางการทูตและการต่างประเทศที่สำคัญในยามสงบสุข”

แนวคิดดังกล่าวนี้ยังคงได้รับความสนใจเป็นพิเศษจากบรรดาผู้เชี่ยวชาญด้านการกำหนดยุทธศาสตร์ทะเลในยุคสมัยหลังสงครามเย็นด้วยเช่นกัน “กองทัพเรือในฐานะที่มีส่วนสนับสนุนการเมืองและการทูต” ได้กลายมาเป็นคุณลักษณะสำคัญของหลักนิยมของกองทัพเรือแห่งสหราชอาณาจักร โดยได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากรัฐบาลซึ่ง

เน้นย้ำความสำคัญของแนวคิดที่ว่าด้วยการตั้งรับทางการเมือง สำหรับประเทศสหรัฐอเมริกาแล้ว หนังสือที่มีชื่อว่า “Forward...From the Sea” ได้กล่าวไว้ดังต่อไปนี้

“กองทัพเรือเปรียบเสมือนเครื่องมือพิเศษและมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อนโยบายการต่างประเทศของสหรัฐฯ กองทัพเรือปฏิบัติภารกิจนับตั้งแต่การตรวจตราตามท่าเรือของประเทศและภูมิภาคต่าง ๆ ที่สหรัฐฯ ให้ความสนใจเป็นพิเศษไปจนถึงภารกิจในการให้ความช่วยเหลือเพื่อดำรงไว้ซึ่งผลประโยชน์ด้านความมั่นคงปลอดภัยภายในภูมิภาค กองทัพเรือของเรามีส่วนส่งเสริมแนวคิดริเริ่มด้านการเมืองของสหรัฐฯ ให้แพร่หลายไปยังนานาประเทศ”

ตลอดระหว่างสมัยสงครามเย็นและหลังจากช่วงเวลาดังกล่าว นักวิชาการได้เพิ่มเติมรายละเอียดว่าการทูตทางทะเลมีบทบาทสำคัญเช่นไร รวมถึงมีเป้าหมายทางการเมืองเช่นไรบ้าง ผลงานของบรรดานักวิชาการเหล่านี้มีมากมายเกินกว่าผลงานว่าด้วยการทูตของการใช้กองกำลังที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเขียนอย่างเช่น โธมัส เชลลิง (Thomas Schelling) โออราน ยัง (Oran Young) และอเล็กซานเดอร์ จอร์จ (Alexander George)

ผลงานที่ชื่อว่า *ท้องทะเลในยุทธศาสตร์สมัยใหม่ (The Sea in Modern Strategy)* ของลอว์เรนซ์ มาร์ติน (Lawrence Martin) ได้กล่าวถึงประเภทของความขัดแย้งทางทะเล รวมถึง *การทูตของเรือปืน (Gunboat Diplomacy)* ซึ่งเป็นผลงานของเจมส์ เคเบิล (James Cable) ได้กลายมาเป็นผลงานร่วมสมัยชิ้นหนึ่งเลยทีเดียว ผลงานของเอ็ดเวิร์ด ลุตวาค (Edward Luttwak) ที่ชื่อว่า *การใช้สมุททานุภาพเพื่อประโยชน์ทางการเมือง (The Political Uses of Sea Power)* และผลงานของเคน บูธ (Ken Booth) ที่ชื่อว่า *กองทัพเรือและนโยบายต่างประเทศ (Navies and Foreign Policy)* ได้อธิบายถึงแนวคิดนี้ในมุมมองที่ลึกซึ้งและให้รายละเอียดที่ชัดเจนยิ่งขึ้นไปอีก การค้นคว้าในประเด็นดังกล่าวนี้เป็นเรื่องธรรมดาสามัญที่อาจเกิดขึ้นโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ ทั้งยังได้รับการอธิบายเพิ่มเติมจากผลงานสำคัญ ๆ ที่มุ่งเน้นไปที่วิกฤตการณ์เฉพาะบางวิกฤตการณ์และกองทัพเรือบางประเทศ

นักวิเคราะห์และนักวิชาการเหล่านี้ได้สร้างผลงานที่บ่งชี้ถึงจุดประสงค์และวิธีการต่าง ๆ ของการทูตทางทะเล เจมส์ เคเบิลได้แยกแยะให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างกองกำลังทางทะเลทั้ง 4 ประเภท กล่าวคือ ประเภทแรกซึ่งหมายถึงความแน่นอนและเที่ยงแท้ (ซึ่งเป็นที่มาของการปฏิบัติการที่เรียกว่า “สิ่งที่ทำสำเร็จจลุล่วงไปแล้ว” หรือ *fait accompli* ดังจะเห็นได้จากในกรณีของการบุกไปยึดเรือสายลับ USS *Pueblo* โดยเกาหลีเหนือ) ประเภทที่สองก็คือจุดมุ่งหมายที่แน่ชัด (เพื่อโน้มน้าวให้ประเทศอื่น ๆ หันมาเปลี่ยนแปลงนโยบายของตน ตัวอย่างเช่น เป้าหมายของการจัดวางกำลังทางทะเลของอังกฤษต่อการปฏิบัติการในคูเวตเมื่อปี ค.ศ. 1961) ประเภทที่สามคือการขู่หรือการปลุกปั่น (ดังเช่นการส่งเรือ *เอ็นเตอร์ไพรส์ (Enterprise)* ไปปฏิบัติการที่อ่าวเบงกอลในปี ค.ศ. 1971 เพียงเพื่อจะส่งอิทธิพลต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ติดตามมา) ประเภทที่สี่คือการแสดงออกอย่างชัดเจน (เพื่อเน้นย้ำให้เห็นถึงทัศนคติที่ไม่ได้มีเป้าหมายอื่นที่สำคัญแต่อย่างใด) ในอีกทางหนึ่ง เอ็ดเวิร์ด ลูตวาคได้อธิบายถึงสิ่งที่เรียกว่า “การโน้มน้าวให้เกิดการปฏิบัติการทางเรือ (naval suasion)” ซึ่งอาจจะดำเนินไปได้ในสองรูปแบบด้วยกันกล่าวคือ “แบบซ่อนเร้น” (latent) (เกิดขึ้นเป็นประจำและไม่มีการวางแผนที่มีทิศทางแน่นอน) หรือ “แบบเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา (active)” (โดยอาศัยการวางแผนที่คิดการมาเป็นอย่างดี) การปฏิบัติการเช่นนั้นอาจมีส่วนช่วยสนับสนุนพันธมิตร ยับยั้งคู่ต่อสู้หรือบีบให้ฝ่ายนี้จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงนโยบายของตน เคน บูธได้โต้แย้งไว้เช่นเดียวกับลูตวาคที่ว่าเครื่องมือและยุทธวิธีของการทูตทางเรื่อนั้นหมายรวมถึงการกำหนดในด้านขนาด องค์กรประกอบ ตำแหน่ง ความพร้อมและการดำเนินการต่าง ๆ ของการจัดวางกองกำลังทางทะเล การให้ความช่วยเหลือทางทะเล (ไม่ว่าจะเป็นในด้านการฝึกซ้อมรบและการสนับสนุนด้านอาวุธยุทโธปกรณ์) การร้องขอความช่วยเหลือด้านการปฏิบัติการและการเยี่ยมเยียนโดยมีจุดประสงค์ที่ดี

เห็นได้ชัดว่าการทูตทางเรือเป็นการปฏิบัติการที่มีความสำคัญในตัวเอง การทูตทางเรือไม่ใช่บางสิ่งบางอย่างที่กองทัพเรือดำเนินการเพียงเพราะว่าพวกเขาว่างเว้นจากการทำสงครามหรือการสู้รบใด ๆ การทูตทางเรือเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในระดับนานาชาติ และด้วยเหตุผลทั้งหมดที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้ เราจึงจำเป็นต้องเข้าใจในประเด็นนี้ให้ถ่องแท้

10.2 คุณประโยชน์ที่สมุทรภาพมีต่อการเมือง

กองทัพเรือมีคุณประโยชน์ทางการเมืองด้วยเหตุผลสำคัญ 2 ประการด้วยกัน ประการแรกก็คือกองทัพเรือปฏิบัติหน้าที่ในทางยุทธศาสตร์เช่นเดียวกับกองทัพบกและกองทัพอากาศ ดังนั้น กองทัพเรือจึงมีคุณค่าในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยด้านการเมือง ดังที่เราจะเห็นได้ว่ามีผลงานอยู่มากมายว่าด้วยบทบาทของกองทัพในด้านการเมืองระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นในยามสงบหรือยามศึกสงคราม และโดยส่วนใหญ่แล้วจะเห็นได้ว่ากองทัพเรือต่างก็มีบทบาทนี้ด้วยเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม ในบริบททางยุทธศาสตร์บางอย่าง สมุทรภาพดูเหมือนจะมีความสำคัญน้อยนิดหรือปราศจากความเกี่ยวข้องใด ๆ เมื่อเปรียบเทียบกับแสนยานุภาพทางบกและทางอากาศ ลอร์ด พาลเมอร์สตัน (Lord Palmerston) ได้คิดทบทวนถึงความพึงพอใจในผลลัพธ์ทางยุทธศาสตร์ของการโจมตีเอเคอร์ของสหราชอาณาจักรในปี ค.ศ.1840 โดยกล่าวไว้ดังต่อไปนี้

“เหตุการณ์นี้เป็นเหตุการณ์ที่มีความสำคัญเป็นอันมากในเชิงการเมืองเมื่อพิจารณาถึงผลประโยชน์ของอังกฤษที่ไม่เพียงแต่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นของตุรกี แต่ยังมี ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อประเด็นทุก ๆ ประเด็นที่อังกฤษอาจจะต้องปรึกษาร่วมกับ ประเทศมหาอำนาจอื่น ๆ นานาประเทศที่มีเมืองใดเมืองหนึ่งของตนอยู่ใกล้กับวิถีกระสุนของเรือดำน้ำย่อมจำได้ดีถึงการปฏิบัติการของกองเรือรบอังกฤษ เมื่อใดก็ตามที่ประเทศดังกล่าวนี้มีความคิดเห็นขัดแย้งและตรงข้ามกับพวกเรา”

หากแต่ประเด็นสำคัญก็คือประเทศต่าง ๆ รวมถึงผลประโยชน์นั้นในความเป็นจริงแล้วไม่ได้อยู่ภายในรัศมีการยิงของกองเรือรบอังกฤษ ดังนั้น ในยามที่อังกฤษปรารถนาจะหว่านล้อมให้บิสมาร์คถอนตัวออกจากสถานภาพที่เป็นอยู่ในยุโรปด้วยการเข้าครอบครองเดนมาร์กในปี ค.ศ.1864 อังกฤษกลับพบว่าสมุทรภาพที่ตนเองมีอยู่นั้น ไม่มีประโยชน์ในทางการเมือง ตัวอย่างในทำนองเดียวกันนี้ได้นำพอล เคนเนดี (Paul Kennedy) ไปสู่การถกเถียงว่าสมุทรภาพเริ่มมีประโยชน์ลดน้อยถอยลงเมื่อเปรียบเทียบกับแสนยานุภาพในด้านอื่น ๆ ที่กองทัพมีอยู่

แน่นอนว่าในบางคราวผลในทางยุทธศาสตร์ของชัยชนะหรือความพ่ายแพ้ในการทำสงครามทางเรืออาจเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ในปี ค.ศ.1798 ที่เนลสันได้ทำในสิ่งที่อาจเรียกว่าได้ว่าเป็นการนำกองกำลังพิเศษ (เนื่องจากกองกำลังดังกล่าวคือกองเรือที่แยกออกมาปฏิบัติการพิเศษมากกว่าจะเป็นกองเรือรบเต็มรูปแบบ) ออกสู่ทะเลเมดิเตอร์เรเนียนเพื่อจัดการกับกองเรือของฝรั่งเศสในตุลอง (Toulon) นั้น ผู้บัญชาการรบในเวลานั้นได้อธิบายถึงเหตุการณ์ในครั้งนั้นว่าเป็น “สถานการณ์ที่กำหนดชะตากรรมของทวีปยุโรปทั้งหมด” เลยก็เป็นได้ ผลก็คือการทำสงครามแห่งลุ่มน้ำไนล์ “ท่ามกลางฝูงปลาน้ำไม่ถ้วนที่อ่าวอาบูคีร์” (Aboukir Bay) ผลของการต่อสู้ระหว่างกองเรือขนาดกลางของสองประเทศได้มีส่วนเปลี่ยนแปลงแสนยานุภาพของโลกไปอย่างสิ้นเชิงภายในเวลาชั่วข้ามคืน” นอกจากนี้ ยังมีตัวอย่างอีกมากมายของผลลัพธ์ดังเช่นที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ดังที่เราได้เห็นไปแล้วในบทที่ 2 “อำนาจมหาศาล” ของสมุททานุภาพในยามเกิดศึกสงครามยังคงและจะดำเนินสืบต่อไปเช่นนี้ ทั้งเจมส์ เคเบิลและโคลิน เกรย์ ได้กล่าวสรุปไว้ว่าถึงแม้คำกล่าวของเคนเนดีในปี ค.ศ.1976 อาจฟังดูยิ่งใหญ่และสง่างามมากเพียงใด แต่คำกล่าวนั้นไม่ใช่สิ่งที่ถูกต้อง

แม้ว่าทั้งเคเบิลและเกรย์จะดำเนินรอยตามตัวอย่างของนักยุทธศาสตร์ในอดีตที่มุ่งเน้นไปที่ผลกระทบของกองทัพเรือที่มีต่อการทำศึกสงคราม บทวิเคราะห์ของทั้งสองคนในสมัยสงครามเย็นรวมถึงผลงานของเคเบิล สืบเนื่องมาจากการศึกษาในประเด็นว่าด้วย “สันติภาพที่รุนแรง” ที่เกิดขึ้นก่อนหน้าและเป็นผลติดตามมานั้นได้นำพวกเขาไปสู่ข้อสรุปที่ว่าสมุททานุภาพเป็นแง่มุมสำคัญยิ่งต่อการเมืองระหว่างประเทศในยามบ้านเมืองสงบสุขด้วยเช่นกัน

สิ่งที่เราอาจพบเห็นได้ตามปกติก็คือสถานการณ์ในยามบ้านเมืองสงบสุขซึ่งกองทัพเรือไม่จำเป็นต้องเข้ามามีบทบาททางการเมืองนั้นเป็นสิ่งที่พบเห็นได้ยากยิ่งขึ้นทุกที ส่วนหนึ่งเป็นเพราะผลของความสนใจในประโยชน์และคุณค่าที่อาจได้จากทะเลที่มีเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ (ดังที่อธิบายในบทที่ 9 และ 11 ตามลำดับ) และส่วนหนึ่งเป็นเพราะการยอมรับความจำเป็นที่โลกจะต้องรับมือกับวิกฤตการณ์ต่าง ๆ และป้องกัน จำกัดหรือแก้ไขปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ

ประการที่สองก็คือการใช้กองทัพเรือเพื่อประโยชน์ทางการเมืองนั้นเป็นผลมาก จากคุณลักษณะพื้นฐานของกองกำลังทางทะเลเอง ดังที่พลเรือโท เฉิน หมิงเฉิน แห่ง กองทัพเรือของสาธารณรัฐประชาชนจีนได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนว่า

“ไม่ว่าจะในยามบ้านเมืองสงบหรือยามศึกสงคราม กองทัพเรือยังคงเป็นวิธีการในการ แสวงหาเพื่อให้ได้มาซึ่งนโยบายต่างประเทศ กองทัพเรือมีคุณลักษณะเฉพาะนานัปการที่ แตกต่างไปจากกองกำลังติดอาวุธประเภทอื่น ๆ กองทัพเรือมีศักยภาพในอันที่จะเดินเรือได้ อย่างอิสระในทะเลหลวงและในยามสงบ กองทัพเรือยังสามารถนำเรือแล่นลาดตระเวนไป ยังท้องทะเลต่าง ๆ ทั่วโลก หรือแม้แต่ปฏิบัติการในขอบเขตจำกัดนอกน่านน้ำของประเทศที่ เป็นศัตรู”

กอร์ชคอฟยังได้ชี้ให้เห็นถึงข้อได้เปรียบที่กองทัพเรือมีต่อแ่งมุมในการสร้าง พันธมิตรซึ่งเป็นแ่งมุมหนึ่งด้านการเมือง ไม่ใช่เพียงว่านักเดินเรือเป็นบุคคลที่เป็นมิตรแต่ เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่กองกำลังอื่น ๆ ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่บางประการ เช่นเดียวกับเรือรบได้ ซึ่งก็คือการปฏิบัติการที่น่าสะพรึงกลัว แต่กองทัพเรือสามารถทำให้ การปฏิบัติการเช่นนี้ ณ บริเวณท่าเทียบเรือคู่เสมือนปราศจากความรุนแรงได้

ความได้เปรียบเช่นนี้ไม่ได้เป็นคุณลักษณะเฉพาะของประเทศที่มีสมุททานุภาพ ยิ่งใหญ่เท่านั้น เคน บูธกล่าวแย้งไว้ว่า “มีเพียงกองทัพเรือที่ยิ่งใหญ่ที่สุดเท่านั้นที่บ่ง ชี้ให้เห็นถึงนัยของนโยบายทางการเมือง” อย่างไรก็ตาม ส่วนที่เหลือของบทนี้จะได้อธิบายถึงการทูตทางเรือในฐานะที่เป็นบทบาทหนึ่งที่กองทัพเรือทั้งหมดสามารถทำให้เกิด มีขึ้นได้ ไม่ว่าจะกองทัพเรื่อนั้น ๆ จะมีขนาดใด และไม่ว่าแรงจูงใจทางการเมืองของรัฐบาล ของประเทศนั้น ๆ จะเป็นเช่นไรก็ตาม

แม้กระนั้นก็ตาม เราควรจะได้ระบุถึงประเด็นหลาย ๆ ประเด็นว่าด้วยความ เกี่ยวเนื่องระหว่างสมุททานุภาพกับการเมืองเสียก่อน ประการแรกก็คือการปฏิบัติการ ทางเรือทั้งในยามสงบและยามศึกสงครามอาจมีส่วนพัฒนาความสมดุลของกองทัพเรื่อนั้น ขึ้นมา อันนำมาซึ่งผลด้านการเมืองไม่ว่าจะเป็นผลที่กำหนดมาไว้ก่อนหน้านั้นแล้วหรือผล ที่ไม่ได้ตั้งใจก็ตาม วิวัฒนาการของการทำสงครามเรืออูของเยอรมนีระหว่างปี ค.ศ.1914 และ 1918 รวมถึงผลกระทบอันน่าสะพรึงกลัวที่มีต่อความคิดของคนอเมริกันเป็น

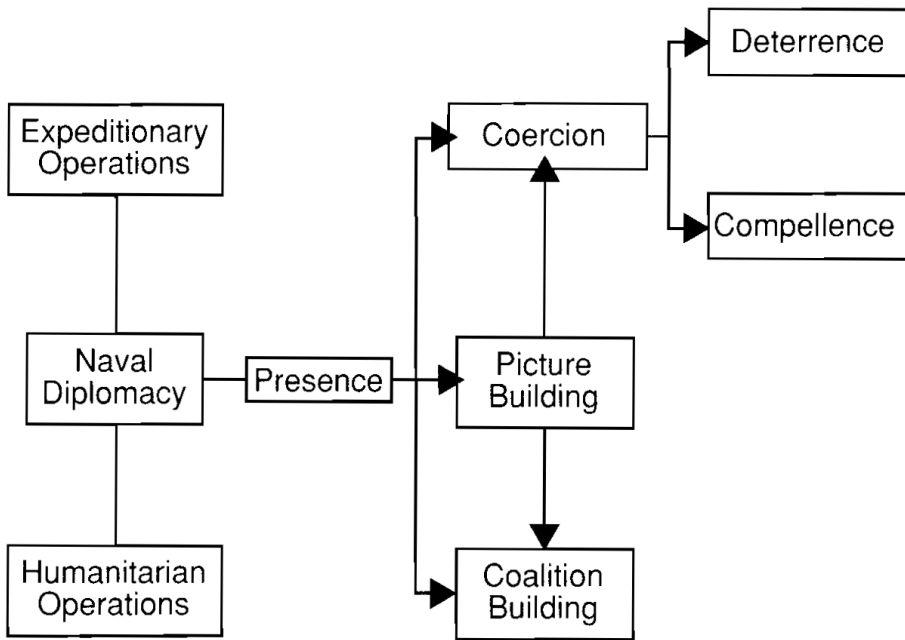
ประเด็นที่น่าสนใจไม่ใช่น้อย ในบางคราว กองทัพเรืออาจจะเป็นตัวกำหนดนโยบายทางการเมืองมากกว่าจะเป็นสิ่งที่ใช้ตอบสนองนโยบายดังกล่าว

ประการที่สองก็คือเส้นแบ่งอิทธิพลระหว่างกองทัพเรือและสภาพการณ์ต่างส่งผลซึ่งกันและกัน กองทัพเรือส่งผลกระทบต่อสภาพการณ์ หากแต่กองทัพเรือยังได้รับผลกระทบจากสภาพการณ์ด้วยเช่นกัน เราพบว่าบ่อยครั้งที่กองทัพเรือ ขนาดของกองทัพเรือและการนำกองทัพเรือมาใช้ประโยชน์นั้นมักเป็นผล (มากกว่าจะเป็นสาเหตุ) ของกระบวนการทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นในระดับประเทศหรือระดับนานาชาติก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นทางใดก็ตาม มาฮานได้ตั้งข้อสังเกตว่า “สภาพการณ์ทางการเมืองมักส่งผลต่อการปฏิบัติการของกองทัพ รวมถึงมาตรการทางการเมืองของกองทัพ กองทัพเรือและสภาพการณ์แวดล้อมต่างเป็นสิ่งที่มิอาจแยกออกจากกันได้ และด้วยเหตุนี้ ปัจจัยทั้งสองจึงส่งผลต่อมาตรการของกองทัพในอันที่จะเข้าใจและตระหนักถึงปัจจัยด้านการเมือง และเป็นเช่นนี้ในทางกลับกันด้วยเช่นกัน”

ด้วยเหตุผลทั้งหมดเหล่านี้ จึงเป็นครั้งแรกที่การทูตทางเรือได้กลายมาเป็นประเด็นที่นักยุทธศาสตร์ทะเลให้ความสำคัญเป็นอันมาก การทูตทางเรือไม่ได้เป็นเพียงแค่รางวัลพิเศษหรือบางสิ่งบางอย่างที่ใครก็ตามจะทำได้กับกองทัพเรือก็ได้ในเวลาที่ไม่มีความจำเป็นต้องต่อกร

10.3 ขอบเขตและขีดจำกัดของการทูตทางเรือ

ด้วยเหตุนี้ การทูตทางเรือเกี่ยวข้องกับประเด็นใดบ้าง เราจะแบ่งออกเป็นองค์ประกอบสำคัญ ๆ ได้อย่างไรบ้าง การปรากฏตัวของกองทัพเรืออาจมีส่วนช่วยในการสร้างภาพ การปฏิบัติการเพื่อบีบบังคับฝ่ายตรงข้ามและการสร้างพันธมิตร แต่ประเด็นดังกล่าวนี้ก็ไม่ใช่ว่าสิ่งจำเป็นเสมอไป การบีบบังคับทางทะเลอาจจะแบ่งออกได้เป็นหัวข้อย่อย ๆ กล่าวคือ การป้องปรามและการบีบบังคับ

ภาพ 10.1 การทูตทางเรือ : องค์ประกอบ

ประเด็นที่เราจำเป็นต้องทำความเข้าใจว่าด้วยหน้าที่ต่าง ๆ ของการทูตทางเรือมีดังต่อไปนี้

- ความแตกต่างระหว่างหน้าที่เหล่านี้จะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ ไม่ใช่แบบแผน
- การทูตทางเรือเป็นขอบเขตที่ต่อเนื่อง โดยที่ขอบเขตระหว่างหน้าที่นั้นมีความเกี่ยวพันกันภายในอย่างมีอาจแยกออกจากกันได้ การปฏิบัติการต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากการทูตทางเรืออาจจะไม่ได้แตกต่างในด้านประเภท แต่ต่างกันแค่ระดับเท่านั้น
- ยิ่งไปกว่านี้ กองกำลังทางทะเลกองเดียวกันอาจพบว่าพวกเขาปฏิบัติการมากกว่าหนึ่งประเภทในเวลาเดียวกัน กองกำลังทางทะเลที่เข้าแทรกแซงเรือกลไฟที่ชนอาวุธมาจนเต็มลำเรือนั้นอาจจะป้องปราม ปีบบังคับและสร้างพันธมิตรไปพร้อม ๆ กันในเวลาเดียวกันก็เป็นได้

- ความสำคัญเกี่ยวเนื่องและความระดับความสำคัญของการปฏิบัติการทั้งสามรูปแบบนี้อาจจะเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละวัน และไม่จำเป็นจะต้องดำเนินไปในแบบแนวระนาบตลอดเวลา กล่าวคือ การปฏิบัติการหนึ่งได้ผลดีขึ้นเรื่อย ๆ ในขณะที่การปฏิบัติการอีกอย่างหนึ่งมีท่าทีว่าจะเลวร้ายขึ้นเรื่อย ๆ การเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา รวมถึงบทบาทอันหลากหลายของกองทัพเรือในสมัยสงครามอ่าวเปอร์เซียในช่วงปี ค.ศ.1980 นั้นได้ชี้ให้เห็นในประเด็นดังกล่าวนี้ อย่างชัดเจน และแสดงให้เห็นว่ามีความจำเป็นมากเพียงใดที่การปฏิบัติการจำเป็นจะต้องมีความคล่องตัวและสามารถปรับเปลี่ยนได้อยู่ตลอดเวลา
- นอกจากนี้ การทูตทางเรือยังมีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งก็คือการปฏิบัติการนอกประเทศในทางหนึ่งและการปฏิบัติการเพื่อช่วยเหลือมนุษยธรรมในอีกทางหนึ่ง

ดังที่เราจะได้เห็นในตอนที่ 9.3 หน่วยนาวิกโยธินของสหรัฐฯ พยายามแก้ไข ปัญหาความซับซ้อนดังกล่าวนี้ด้วยการนำไปเปรียบเทียบกับ “three-block war” โดยที่ กองกำลังหนึ่ง ๆ อาจพบว่าตนเองกำลังเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการเพื่อ มนุษยธรรมในมุมหนึ่ง โกล่เกลี่ยคู่ต่อสู้สองฝ่ายที่กำลังเผชิญหน้าห้ำหั่นกันอีกมุมหนึ่ง และพยายามสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในดินแดนของศัตรูในอีกมุมหนึ่ง เป็นต้น ที่เลวร้าย ยิ่งไปกว่านี้ก็คือหน่วยนาวิกโยธินหน่วยเดียวกันนี้เองอาจจะปฏิบัติการทั้งสามประเภทที่ กล่าวมาตามลำดับหรืออาจจะต้องปฏิบัติการไปพร้อม ๆ กันทั้งหมดในคราวเดียว การทำ เช่นนี้นับว่าเป็นความท้าทายเป็นอันมากเนื่องจากความจำเป็นในการวางกำลังพล อาวุธที่ จำเป็นต้องใช้อยู่รวมถึงแผนการต่าง ๆ อาจมีความแตกต่างกันเป็นอย่างมาก

เห็นได้ชัดว่าการทูตทางเรืออาจเป็นเรื่องยากและมีข้อจำกัดมากมายหลาย ประการสำหรับผู้ที่น่ามาปฏิบัติ รวมถึงผู้ที่พยายามจะทำความเข้าใจในปรากฏการณ์ ดังกล่าวนี้ด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากคนเหล่านี้เป็นผู้ที่จะได้รับผลกระทบ โดยตรงจากการทำเช่นนี้ สิ่งที่ดีติดตามมากก็คือความพยายามดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้ ขอบเขตของความเป็นไปได้เหล่านี้มีความชัดเจนและกระจ่างชัดมากยิ่งขึ้นมากกว่าที่ เป็นอยู่

10.4 การปรากฏตัวของกองทัพเรือ

“ความโชคดีมากที่สุดอย่างหนึ่งของฉันก็คือ
ฉันมีเรือที่เล่นได้อย่างรวดเร็ว หากแต่ไม่ได้เตรียมพร้อม
เพื่อการทำสงครามรูปแบบนี้...”

เชคสเปียร์, *A Winter's Tale*, IV/iii

การปรากฏตัวของกองทัพเรือ : คำจำกัดความ

หากเป้าหมายของการปรากฏตัวของกองทัพเรื่อนั้นแท้จริงแล้วก็คือการปรากฏตัวอยู่ในที่แห่งหนึ่ง การมีเรือ “เล่นได้อย่างรวดเร็วอยู่บริเวณใกล้เคียง” และมีเรือพร้อมใช้ไม่ว่าจะเกิดสถานการณ์ขึ้นในบริเวณใดก็ตาม เห็นได้ชัดว่าหน้าที่เช่นนี้จำเป็นต้องแยกแยะออกมาจากเพียงแค่การมีกองกำลังทางทะเล กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือเราจำเป็นต้องแยกแยะระหว่าง “การปรากฏตัว” ของกองกำลังทางทะเลออกจาก “การดำรงอยู่” ของพวกเขา

ประเด็นดังกล่าวนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะเพียงแค่การดำรงอยู่ของกองกำลังทางทะเลอาจจะส่งผลต่อการเมืองและยุทธศาสตร์ด้วยตัวเอง เมื่อไม่นานมานี้ประธานาธิบดีอินโดนีเซีย นางเมกาวาตี ซูการ์โนปุตรี (Megawati Sukarnoputri) ได้กล่าวถึงประเด็นนี้ไว้ที่กรุงปักกิ่ง ย้ำเตือนให้ชาวจีนได้ระลึกไว้ว่า “กองทัพเรือที่แข็งแกร่งจะสะท้อนให้เห็นถึงความสง่างามและศักดิ์ศรีของประเทศ ด้วยเหตุนี้ หากเรามีกองทัพเรือที่แข็งแกร่ง เราจะได้รับเกียรติยอมรับจากนานาชาติทั่วโลก” คำกล่าวของนางเมกาวาตีอาจเป็นความจริงไม่ว่าจะพิจารณาว่าประเทศนั้น ๆ มีเรือรบเพียงไม่กี่ลำหรือมีกองทัพเรือที่ยิ่งใหญ่ ดังที่นักวิชาการรายหนึ่งได้ตั้งข้อสังเกตไว้ดังต่อไปนี้

“เรือได้กลายมาเป็นสัญลักษณ์ของความสำเร็จทางเทคนิค ความภาคภูมิใจของชาติ สมุท-
ทานภาพมาช้านานแล้ว อีกทั้งเรือเหล่านี้ยังแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จอันงดงามของมนุษย์
(ดังที่เราจะเห็นได้จากในคราวที่เรือวิกเตอร์ที่ปฏิบัติการอยู่ที่พอร์ตสมัธเป็นเวลายาวนาน
หรือเรือคอนสตีติวชันที่ปฏิบัติการอยู่ที่บอสตัน)”

หากพิจารณาย้อนกลับไปเมื่อปี ค.ศ.1637 อังกฤษได้ต่อเรือรบขนาดใหญ่ชื่อว่า *Sovereign of the Seas* ที่บรรทุกปืนใหญ่ได้มากถึง 100 กระบอก และ “ไม่มีเรือรบลำใดของประเทศในโลกตะวันตกที่จะอาจหาญมาเทียบเคียงกับเรือลำนี้ได้เลย” ค่าใช้จ่ายที่อังกฤษหมดไปกับการตกแต่งเรือรบลำดังกล่าวอยู่ที่ประมาณ 868 ล้านปอนด์ โฟเนียส เพตต์ (Phineas Pett) ผู้มีส่วนต่อเรือลำดังกล่าวนี้มั่นใจว่าเรือลำนี้เป็นเรือที่ “มีการตกแต่งอย่างงามสง่าด้วยการแกะสลักอย่างงดงามราวกับออกแบบมาเพื่อนำมาจัดแสดงให้ผู้คนได้ชื่นชมเสียมากกว่าจะนำมาใช้ในการปฏิบัติการหรือการทำสงครามใด ๆ” แต่แน่นอนว่าโฟเนียส เพตต์ได้หลงลืมในประเด็นสำคัญบางประเด็นไป กล่าวคือ การแสดงให้เห็นถึงความงามสง่านั้นเป็นประโยชน์และมีส่วนในการรับใช้บ้านเมืองด้วยเช่นกัน เนื่องจากการเมืองระหว่างประเทศนั้นมักจะเป็นเรื่องของมุมมองเสียมาก ทั้งยังเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องว่าท่านมีความแข็งแกร่งและเฉียบขาดในสายตาของผู้อื่นมากน้อยเพียงใด ยิ่งไปกว่านี้ นอกเหนือไปจากการแกะสลักและการลงลายที่มีความงดงามเป็นอย่างมากแล้ว เรือ *Sovereign of the Seas* (หรือชาวดัตช์เรียกกันอีกชื่อหนึ่งว่า “Golden Devil”) ยังเป็นเรือที่ทรงอำนาจมากที่สุดในยุคหนึ่งของโลกอีกด้วย

การจัดตั้งกองทัพเรือขึ้นมาอาจเป็นไปได้ด้วยจุดประสงค์พิเศษบางประการมากกว่าจะเพียงเพื่อ “แสดงให้เห็นถึงความยิ่งใหญ่” ด้วยเหตุนี้ ในศตวรรษที่ 19 โปเลียนที่สาม ทรงคิดว่าการสร้างกองเรือรบที่มีประสิทธิภาพดีเยี่ยมจะช่วยโน้มน้าวให้อังกฤษเห็นด้วยกับแผนการของพระองค์ในการจัดระเบียบภายในทวีปยุโรปขึ้นมาใหม่อีกครั้งเพื่อให้สอดคล้องกับผลประโยชน์ของฝรั่งเศสเอง สีสิบปีต่อมา กองเรือ “Risk Fleet” ของเทอร์พิตซ์ (Tirpitz) สร้างขึ้นมาเพื่อตอบโต้ศัตรูของเยอรมนีและจำเป็นต้องอาศัยกองกำลังทางทะเลที่แข็งแกร่งเพื่อนำมาช่วยเกื้อหนุนอำนาจทางการเมือง

การให้ความสำคัญกับสมุทธานุภาพของประเทศหนึ่ง ๆ ยังเป็นประเด็นที่อยู่เบื้องหลังการต่อเรือ *Sautanah* ของซาอิด ซาอิด (Sayyid Said) แห่งโอมานที่มีความยิ่งใหญ่และทันสมัยลำหนึ่ง โดยเรือลำนี้ได้แล่นไปยังนิวยอร์กเป็นที่แรกในปี ค.ศ.1840 เพื่อส่งคณะทูตของโอมาน และต่อมาได้แล่นไปยังลอนดอนในปี ค.ศ.1842 จากเหตุการณ์

นี้ได้ทำให้โหมมานกลายเป็นที่จับตามองของประเทศที่มีแสนยานุภาพยิ่งใหญ่ของโลก
เพียงแค่ชั่วเวลาข้ามคืน

อย่างไรก็ตาม ซายิด ซายิด ตระหนักดีว่าหากมีเรื่องที่ยิ่งใหญ่ แต่ไม่สามารถเรียก
ความสนใจจากนานาชาติประเทศหรือผู้คนที่เขาต้องการเผยแพร่อิทธิพลของเขาไปยัง
ความคิดของคนเหล่านั้น เมื่อคุณสามารถทำบางสิ่งบางอย่างให้เกิดขึ้นได้ด้วยกองกำลัง
ทางทะเลที่คุณมีอยู่แล้วเท่านั้น นั่นจึงจะเรียกว่าคุณได้เปลี่ยนจากการ “ดำรงอยู่” ของ
สมุททานุภาพไปเป็นบางสิ่งบางอย่างที่มุ่งเน้นและมีจุดประสงค์ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

และสิ่งนี้คือสิ่งที่กองทัพเรือแห่งสหราชอาณาจักรได้อธิบายไว้เกี่ยวกับแนวคิด
ดังกล่าวนี้

“การปรากฏตัวของกองทัพเรือเป็นศักยภาพที่รัฐบาลแห่งสหราชอาณาจักรมีอยู่เพื่อใช้ในการ
การส่งอิทธิพลให้กับเหตุการณ์ทางการเมืองและการทหารต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบนโลกใบนี้โดย
อาศัยการจัดวางกำลังพลและการปฏิบัติการตามปกติของกองทัพเรือ นอกจากนี้ ยังหมาย
รวมถึงศักยภาพในการแผ่ขยายแสนยานุภาพที่กองทัพเรือออกไปได้เป็นระยะเวลายาวนาน
เตรียมพร้อมรับมือกับการตอบโต้อย่างรวดเร็วจากฝ่ายตรงข้าม และพร้อมสำหรับการ
ปฏิบัติการกิจไม่ว่าจะในด้านใด ๆ ของกองทัพก็ตาม”

ประเด็นสำคัญ 3 ประการเป็นผลติดตามมาจากการให้คำจำกัดความดังกล่าวข้างต้น
กล่าวคือ

- การปรากฏตัวของกองทัพเรือจะถือว่ามีคุณค่าก็ต่อเมื่อสามารถทำในสิ่งที่เป็นไปได้จริงเท่านั้น
- การปรากฏตัวของกองทัพเรืออาจจะเป็นก้าวแรกของการปฏิบัติการต่าง ๆ ที่กองกำลังทางทะเลจะถูกนำมาใช้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบายต่างประเทศ
- สืบเนื่องจากความเป็นไปได้ของผลที่ติดตามมาที่มีหลากหลายรูปแบบ จึงเป็นเรื่องยากที่จะให้คำจำกัดความคุณลักษณะของกองกำลังที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ “การปรากฏตัวของกองทัพเรือ” แทนที่จะเป็นเช่นนั้น ยานรบ/คุณลักษณะของ

กองกำลังจะต้องเป็นผลมาจากการปฏิบัติการอันเป็นสืบเนื่องจากการปรากฏตัวดังกล่าวนั้น

การปรากฏตัวของกองทัพเรือ : รูปแบบอันหลากหลาย

ยิ่งไปกว่านี้ การปรากฏตัวของกองทัพเรือยังเป็นที่ได้ในหลายรูปแบบด้วยกัน ประการแรกก็คือแง่มุมด้านเวลา การปรากฏตัวอาจจะเกิดขึ้นเป็นประจำหรือเกิดต่อเนื่องกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่สำคัญ ๆ ที่ประเทศหนึ่ง ๆ แสดงให้เห็นว่าตนมีความสนใจในพื้นที่ดังกล่าวมาโดยตลอด ในอีกทางหนึ่ง การปรากฏตัวอาจจะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวและสอดคล้องไปกับการวางกำลังพลตามปกติของกองทัพ เช่น ปีละครั้ง เดือนละครั้งหรือ “เมื่อใดก็ตามที่สามารถ” บ่อยครั้งที่การวางกำลังพลเช่นนี้สะท้อนให้เห็นว่าประเทศนั้น ๆ ไม่ค่อยได้ให้ความสำคัญกับพื้นที่ดังกล่าวมากนัก หรืออาจเป็นเพราะการขาดแคลนทรัพยากร

ประการสุดท้ายก็คือ “การวางกำลังพลเพื่อเตรียมรับมือกับเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น (contingency positioning)” ในเวลาที่รัฐบาลสั่งการให้กองทัพเรือเดินทางไปยังดินแดนหนึ่ง ๆ ซึ่งถือเป็นการเปลี่ยนแปลงภารกิจเดิมที่เรือฝูงดังกล่าวจำเป็นต้องปฏิบัติให้ไปปฏิบัติภารกิจใหม่ ๆ ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว รัฐบาลเองก็ยังไม่ค่อยแน่ใจว่าพวกเขาต้องการให้กองกำลังเหล่านั้นไปปฏิบัติภารกิจใดกันแน่ เจมส์ เคเบิลได้กล่าวถึงการปรากฏตัวของกองทัพเรือในรูปแบบเช่นนี้เอาไว้ดังต่อไปนี้ “เรือรบถูกเคลื่อนย้ายหรือส่งออกไปปฏิบัติหน้าที่เสมือนเป็นมารยาททางการเมืองอย่างหนึ่ง เป็นเหมือนทางเลือกให้กับการปฏิบัติการที่มีประสิทธิภาพหรือเป็นการระบายอารมณ์รูปแบบหนึ่ง” แต่บ่อยครั้งที่เราพบว่าการทำเช่นนี้ดำเนินไปเพื่อเสมือนเป็นหลักประกันและการระมัดระวังต่อ “สิ่งที่คาดการณ์ไม่ได้ซึ่งอาจเกิดขึ้น” การส่งเรือรบ SSNs ของอังกฤษออกเดินทางไปยังหมู่เกาะพอล์กแลนด์อย่างลับ ๆ ในวิกฤตการณ์ปี ค.ศ.1977 นับเป็นตัวอย่างที่ดีเยี่ยมตัวอย่างหนึ่งของการวางกำลังพลเพื่อเตรียมรับมือกับเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นเช่นนี้ อย่างไรก็ตาม เคเบิลก็ยังได้ย้ำเตือนให้ระมัดระวังการส่งกองกำลังไปปฏิบัติการในรูปแบบนี้ เพราะประเทศที่ส่งกองกำลังออกไปอาจจะเข้าไปมีส่วนพัวพันกับประเด็นความขัดแย้ง

โดยไม่จำเป็น และยิ่งถือเป็นการลดทอนความสำคัญของการปรากฏตัวของกองทัพเรือให้
น้อยลงไปอีกด้วย

นอกจากนี้ ยังมีประเด็นว่าด้วย “องค์ประกอบ” ที่แท้จริงของกองกำลังที่ไป
ปรากฏตัว กองกำลังดังกล่าว (หรือเรือเพียงลำเดียว) จะต้องมีคุณสมบัติผสมผสานเช่นไร
บ้างหรือแสดงให้เห็นถึงแสนยานุภาพใบบ้าง กองกำลังเหล่านั้นจะต้องไปปฏิบัติการ ณ ที่
แห่งใด การปรากฏตัวนั้นเป็นการปรากฏตัวอย่างแท้จริงหรือ “เสมือนจริง” (ตัวอย่างเช่น
ข่าวลือที่ว่าเรือ SSN กำลังออกเดินทางไปยังหมู่เกาะพอล์กแลนด์ในตอนเริ่มต้น
วิกฤตการณ์ในปี ค.ศ.1982)

การปรากฏตัวของกองทัพเรือ : ข้อได้เปรียบ

การปรากฏตัวของกองทัพเรือไม่เพียงแต่เป็นรูปแบบการปฏิบัติการที่มีความ
คล่องตัว แต่ยังช่วยให้บรรดานักการเมืองมีทางเลือกในการดำเนินนโยบายทางการเมือง
ได้หลากหลายรูปแบบมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม โดยที่พวกเขาอาจจะเลือกที่จะใช้ประโยชน์จาก
วิธีดังกล่าวนี้เพื่อป้องกันผลประโยชน์ของประเทศชาติที่มีอยู่รอบโลก หากแต่วิธีการ
ดังกล่าวนี้ยังมีส่วนช่วยในการสร้างภาพลักษณ์ การบีบบังคับและการสร้างพันธมิตรอีก
ด้วย นอกจากนี้ การปรากฏตัวของกองทัพเรือยังเป็นวิธีการที่คุ้มค่าในการใช้ประโยชน์
จากข้อได้เปรียบที่ทะเลและกองทัพเรือมีอยู่

ข้อได้เปรียบของวิธีการดังกล่าวมีดังต่อไปนี้

- *ความเป็นอิสระ*ของประเทศที่ปฏิบัติการเช่นนี้ รวมถึงข้อจำกัดทางการเมืองและ
ความซับซ้อนที่อาจเป็นผลมาจากการปฏิบัติการดังกล่าว ทะเลเป็นเสมือนสื่อที่
เป็นกลาง และการปรากฏตัวของกองทัพเรือในน่านน้ำของประเทศอื่นนั้นไม่ถือ
เป็นการแสดงความท้าทายต่อประชากรที่อยู่อาศัยในอาณาบริเวณดังกล่าวมาก
เท่ากับการปรากฏตัวของกองกำลังทางบกและทางอากาศ กองกำลังของสหรัฐฯ
และของบางประเทศในทวีปยุโรปได้ให้ความสนใจเป็นพิเศษกับดินแดนบริเวณ
อ่าวเปอร์เซีย หากแต่ความรู้สึกเปราะบางที่พลเมืองท้องถิ่นมีต่อกองกำลังทาง

บทย่อมหมายความว่าวิธีการของกองทัพในอันที่จะปกป้องผลประโยชน์ดังกล่าว นั้นจะต้องอาศัยการปฏิบัติการทางเรือเป็นหลัก

- *การเข้าถึง* ในยุคสมัยของการใช้ซีปนาวูธและจรวดร่อน การยิงสนับสนุนด้วยปืนใหญ่เรือที่มีการพัฒนาไปเป็นอย่างมาก เครื่องบินรบสมัยใหม่ รวมถึงการดำเนินกลยุทธ์จากเรือสู่เป้าหมาย กองทัพเรือจึงสามารถขยายการเข้าถึงในทางยุทธศาสตร์ได้มากยิ่งขึ้น ถึงแม้ว่าจะยังไม่เท่ากับการเข้าถึงของกองทัพอากาศก็ตาม
- *ความคล่องตัว* เรือรบมีหลากหลายประเภทด้วยกัน บางประเภทมีความคล่องตัว และสามารถนำมาใช้ได้ดีกับจุดประสงค์หลาย ๆ อย่าง ด้วยเหตุนี้เอง เรืออาจจะถูกนำมาใช้เพื่อสื่อกองเรือต่อสู้อีกและฝ่ายที่เป็นมิตรได้สังเกตเห็นถึงวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันออกไปอย่างสิ้นเชิง เรือรบอาจกลายเป็นดิสโก้เทค (discothèque) ลอยน้ำได้เพียงชั่วพริบตา ตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ที่เรือแล่นอยู่มักถูกนำมาใช้เป็นสัญญาณทางการเมือง และอาจถูกเปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ต่าง ๆ ขอบเขตของวิถีกระสุนของเรือรบยังถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองได้ในหลายวิธีการด้วยกัน ด้วยเหตุผลทั้งหมดนี้ จึงเป็นเรื่องยากที่จะจินตนาการว่ากองเรือของเครื่องบินรบหรือกองเรือรบขนาดใหญ่จะมีความคล่องตัวทางการเมืองเช่นเดียวกันกับเรือรบสมัยใหม่หรือไม่
- *อำนาจในการควบคุม* เนื่องจากเรือรบสามารถถูกส่งเข้าไปปฏิบัติการในพื้นที่หนึ่งได้โดยง่าย หรืออาจถอนกำลังออกจากพื้นที่หนึ่ง ๆ หากเหตุการณ์ไม่เป็นไปดังคาด สมุทพยานุภาพมีส่วนช่วยจำกัดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากเหตุการณ์เช่นนี้ ไม่ว่าจะในกรณีใดก็ตาม พลเมืองที่อยู่ในทะเลนั้นย่อมมีจำนวนน้อยกว่า พลเมืองที่อยู่บนบก ในทะเลยังไม่มีเมือง ทั้งยังมีทรัพยากรน้อยกว่า ดังนั้น การเผชิญหน้าในทะเลจะนำมาซึ่งความเสี่ยงที่น้อยกว่าและเป็นไปได้น้อยกว่าที่จะนำมาซึ่งเหตุการณ์ที่ทวีความรุนแรงในอนาคตเมื่อเทียบกับการปฏิบัติการบนบกด้วยเหตุนี้ การใช้กองกำลังทางทะเลจึงมักได้รับการพิจารณาว่าเป็นการปฏิบัติการที่ยั่วยุน้อยกว่า อันตรายน้อยกว่า และสามารถควบคุมสถานการณ์ได้

ง่ายกว่าการปฏิบัติการอื่นที่เทียบเคียงกันในยามที่เกิดวิกฤตการณ์ขึ้นบริเวณชายฝั่ง

- *ความคล่องตัวในทางยุทธศาสตร์* ความแข็งแกร่งของการจัดกระบวนทัพทางบก รวมถึงความยากลำบากในเชิงโลจิสติกส์ในการเคลื่อนย้ายกองกำลังดังกล่าวจากสถานที่แห่งหนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งนั้นเป็นที่ตระหนักกันเป็นอย่างดี ในอีกทางหนึ่งฝูงบินมีแนวโน้มที่จะเคลื่อนไหวได้คล่องตัวน้อยกว่าความเป็นจริง เพราะเครื่องบินรบจำเป็นต้องอาศัยเส้นทางในการบินผ่านไปยังประเทศต่าง ๆ รวมถึงฐานบัญชาการของประเทศเหล่านั้นด้วย ซึ่งเส้นทางและฐานบัญชาการเหล่านี้ก็มักจะไม่ว่างในยามที่เกิดความจำเป็นเร่งด่วนขึ้นมา อย่างไรก็ตาม เรือรบที่มีการจัดกระบวนเรือมาเป็นอย่างดีสามารถแล่นไปเรื่อย ๆ ในบริเวณเช่นดังกล่าวนั้นได้นานหลายสัปดาห์และบางทีอาจนานหลายเดือน ทั้งยังพร้อมที่จะปฏิบัติการใด ๆ ได้ตลอดเวลา ยิ่งไปกว่านี้ กองกำลังทางทะเลยังสามารถเคลื่อนที่ได้อย่างรวดเร็วเป็นอันมาก “ด้วยความเร็ว 25 นอต เรือเหล่านี้สามารถแล่นได้ไกลกว่า 600 ไมล์ต่อวัน และมักจะเดินทางมาถึงยังสมรภูมিরบก่อนเป็นพวกแรก พร้อมปฏิบัติการในทันทีทันใดหากกองกำลังแต่ละหน่วยอยู่ในระยะทางที่เหมาะสม มีความอดทนแข็งแกร่งและน่าเชื่อถือ ข้อได้เปรียบในด้านความคล่องตัวทางยุทธศาสตร์เหล่านี้ทำให้กองกำลังทางทะเลเป็นวิธีการที่ดีที่สุดที่ช่วยให้ประเทศหนึ่ง ๆ สามารถเข้าถึงอาณาบริเวณต่าง ๆ ทั่วโลกได้”

อย่างไรก็ตาม ประเด็นสำคัญประเด็นหนึ่งยังคงติดตามมา การปรากฏตัวของกองทัพเรือที่มีความได้เปรียบนานัปการเช่นนี้เป็นสิ่งจำเป็นต่อการปฏิบัติการบีบบังคับคู่ต่อสู้หรือการสร้างพันธมิตรที่อาจนำไปสู่หรือไม่ เห็นได้ชัดว่าคำตอบก็คือ “ไม่” เป็นไปได้ที่เราจะจินตนาการถึงการปฏิบัติการนอกประเทศที่เป็นการเข้าแทรกแซงที่ถูกจุดจนวนขึ้นมาจากที่ใดที่หนึ่ง ทั้งยังปราศจากการเตรียมการเพื่อรับมือในอันที่จะสกัดกั้นไม่ให้เกิดวิกฤตการณ์ขึ้น และเพื่อให้ได้มาซึ่งความได้เปรียบทางทหารและการเมือง

หากแต่การทำเช่นนี้ไม่เป็นที่พึงประสงค์ในแง่ที่ว่า การตอบสนองนั้นเป็นเพียงปฏิกิริยาตอบโต้ล้วน ๆ โดยไม่ได้คำนึงถึงแง่มุมทั้งหมดว่าด้วยการใช้กองกำลังในการ

บริหารจัดการหรือกำหนดทิศทางของสภาพการณ์ทางยุทธศาสตร์ และมีแนวโน้มที่จะส่งผลในทางลบต่อความรวดเร็วและประสิทธิภาพของการปฏิบัติการ

ด้วยเหตุนี้ การดำรงรักษาไว้ซึ่งการปรากฏตัวของกองทัพเรือในพื้นที่หนึ่ง ๆ จะช่วยให้ประเทศมีความพร้อมมากยิ่งขึ้น มีส่วนส่งเสริมศักยภาพในการบ่งชี้ความสนใจทางยุทธศาสตร์แห่งชาติ เป็นวิธีการที่สภาพการณ์ทางยุทธศาสตร์จะถูกกำหนดด้วยข้อได้เปรียบของประเทศดังกล่าวนี้และมีส่วนเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติการต่าง ๆ ที่อาจตามมา

การปรากฏตัวของกองทัพเรือ : การปรับแต่งและการดำรงไว้ซึ่งการปรากฏตัว

รัฐบาลจะต้องใคร่ครวญอย่างรอบคอบว่าพวกเขาจะควรปรับแต่งการปรากฏตัวของกองทัพเรือของพวกเขาให้ออกมาในรูปแบบเช่นใด จุดเริ่มต้นก็คือความพยายามในการบ่งชี้ถึงความสำคัญของผลประโยชน์ของชาติในภูมิภาคหนึ่ง ๆ และการประเมินความเป็นไปได้ว่าผลประโยชน์เหล่านั้นอาจเผชิญกับความเสี่ยงอันตรายอย่างไรบ้าง ขั้นตอนต่อไปในกระบวนการก็คือการพิจารณาถึงขอบเขตที่กองกำลังทางทะเลมีส่วนเกี่ยวข้องกับภัยคุกคามและความเสี่ยง หากเป็นเช่นนั้นแล้ว กองทัพเรือจำเป็นต้องอาศัยศักยภาพในด้านใดบ้างในอันที่จะตอบสนองกับความเสี่ยงและภัยคุกคามดังกล่าวนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ศักยภาพเหล่านั้นจำเป็นต้องนำมาใช้อย่างถาวร เป็นครั้งคราวหรือนำมาใช้เมื่อเกิดความจำเป็น

และด้วยเหตุนี้ กองทัพเรือของโลกตะวันตกรวมถึงกองทัพเรือโซเวียตดูเหมือนจะดำเนินการตามขั้นตอนดังกล่าวนี้ในเวลาที่พวกเขาพิจารณาถึงสถานการณ์ที่กำลังเลวร้ายขึ้นเรื่อย ๆ ในสมัยสงครามอ่าวเปอร์เซียในทศวรรษที่ 1980 ในเวลาที่อิรักและอิหร่านทำสงครามกัน ประเทศเหล่านี้คิดว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องทำให้โลกยังคงมีน้ำมันใช้สืบท่อไป ภารกิจของกองทัพในอันที่จะคุ้มกันการขนส่งจึงอาจระบุได้ด้วยภารกิจน่านปีการของกองทัพนับจากการจัดการกับทุ่นระเบิด ป้องกันการโจมตีจากเครื่องบินและเครื่องบินโจมตีเร็ว รักษาไว้ซึ่งแสนยานุภาพทางอากาศ เป็นต้น เนื่องจากศักยภาพเหล่านี้จะช่วยป้องปรามประเทศอื่น ๆ ไม่ให้เข้ามาข้องเกี่ยวกับสถานการณ์ที่

กำลังดำเนินอยู่ ให้ความมั่นใจบรรดาประเทศพันธมิตรและประเทศที่เฝ้าดูเหตุการณ์ รวมถึงเป็นการเสนอแนวทางในการจำกัดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นหากการป้องปรามดังกล่าวไม่เป็นผล เมื่อพิจารณาจากภารกิจที่จำเป็นเหล่านี้แล้ว กองทัพเรืออาจจะรวมกำลังร่วมกันเพื่อปฏิบัติการให้สอดคล้องไปกับทรัพยากรที่พวกเขามีอยู่ รวมถึงสอดคล้องไปกับการปฏิบัติการของกองทัพเรืออื่น ๆ และภัยคุกคามหรือความเสี่ยงที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

ประการสุดท้ายก็คือการพิจารณาถึงปัจจัยทางด้านเทคนิค และปัจจัยเหล่านี้เป็นปัจจัยที่เป็นผลมาจากการปรากฏตัวของกองทัพเรือลึวน ๆ และไม่ได้มาจากการปฏิบัติการต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากการปรากฏตัวดังกล่าวนี้

- จำนวนเรือที่จำเป็นต้องใช้ในการเข้าไปมีส่วนช่วยเหลือในเหตุการณ์หนึ่ง ๆ
- จำเป็นต้องมีความรวดเร็วในการเคลื่อนย้ายมากเพียงใด
- ข้อสมมติฐานว่าด้วยตารางการบำรุงรักษาและการหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน

จากปัจจัยข้างต้นนี้ จึงเป็นเรื่องง่ายที่เราจะพิจารณาว่าการปรากฏตัวของกองทัพเรือจะมีส่วนกำหนดขนาดและโครงสร้างของกองเรือได้อย่างไรบ้าง

แม้ว่าอาจเป็นเรื่องง่ายที่ผู้บริหารประเทศจะดำเนินการตามกระบวนการต่าง ๆ ที่ได้มีการคาดการณ์มาแล้วล่วงหน้าเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ หากแต่กระบวนการดังกล่าวนี้ย่อมมีข้อจำกัดด้วยเช่นกัน การเมืองระหว่างประเทศเป็นเรื่องที่ไม่อาจคาดเดาได้โดยง่าย เพราะเหตุการณ์ต่าง ๆ อาจขึ้นอยู่กับโอกาสความเหมาะสม ผลลัพธ์ที่ได้อาจเป็นความผิดพลาด และด้วยเหตุนี้เอง จึงมีแนวโน้มที่เราจะให้ความสำคัญกับสวัสดิภาพและความปลอดภัยมากกว่าแม้ว่าเราจะมีเชื่อมั่นมากเพียงใดก็ตาม ตัวอย่างเช่น เป็นเวลานานแล้วที่กองทัพเรือสหรัฐฯ ได้มุ่งเน้นไปที่การปรากฏตัวไปเบื้องหน้าซึ่งเป็นการแสดงกำลังทางเรือในพื้นที่ส่วนหน้า (forward presence) ซึ่งเป็นวิธีการทำศึกที่เชื่อถือได้ ดังจะเห็นได้จากตอนหนึ่งในหนังสือ “Forward from the Sea” ที่ได้ระบุไว้ว่า

“กองกำลังที่ปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหน้าเป็นปกตินั้นเป็นกองกำลังที่มีจะถูกเรียกมาปฏิบัติการเพื่อรับมือในเวลาที่เกิดวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ความเป็นไปได้ที่สถานการณ์จะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้กองกำลังที่ปรากฏตัวอยู่นั้นจะต้องปรับเปลี่ยนการปฏิบัติของตนให้สอดคล้องไปกับภารกิจที่พวกเขากำลังเผชิญอยู่ในเวลาดังกล่าว การทำเช่นนี้จะช่วยให้ผู้บัญชาการบรรเทาสามารถสั่งการใด ๆ เพื่อตอบสนองต่อวิกฤตการณ์ในยามที่สถานการณ์นั้น ๆ ไม่ได้ดำเนินไปตามปกติหรือผลที่เกิดขึ้นไม่ได้เป็นไปตามที่คาดไว้”

กองกำลังที่ไม่สามารถตัดสินใจปฏิบัติการใด ๆ ได้อย่างเด็ดขาดจะกลายเป็นกองกำลังที่ไร้ประโยชน์ ดังตัวอย่างของเรือ HMS *Amethyst* ซึ่งเป็นเรือกลไฟของอังกฤษที่ถูกกลุ่มคอมมิวนิสต์ของจีนยึดเอาไว้ได้ในลุ่มน้ำแยงซีเกียงในปี ค.ศ.1949 การปรากฏตัวของกองทัพเรือที่ไม่อาจรับมือกับสถานการณ์ก็เปรียบเสมือนกับตัวประกันที่จำต้องขึ้นอยู่กับโชคชะตาแต่เพียงเท่านั้น ทั้งยังอาจกลายเป็นภาระให้กับบรรดาผู้กำหนดนโยบายทางการเมืองมากกว่าที่จะมีส่วนช่วยพวกเขาแก้ไขปัญหา

สำหรับบทบาทของกองทัพเรือแล้ว ผู้เชี่ยวชาญของกองทัพเรือได้ชี้ให้เห็นอยู่บ่อยครั้งถึงความตึงเครียดระหว่างข้อเรียกร้องของการปฏิบัติการในการปรากฏตัวของกองทัพเรือและการสู้รบ พลเรือเอกแจ็กกี ฟิชเชอร์ (Admiral Jacky Fisher) ได้กำจัดกองเรือของอังกฤษที่ถูกส่งออกไปปฏิบัติการก่อนสงครามโลกครั้งที่หนึ่งจะบังเกิดขึ้น เพื่อที่ว่าเขาจะสามารถส่งนายทหารเรือของเขาออกไปปฏิบัติการใหม่ในเรือรบที่กำลังต่อสู้กับกองทัพเรือเยอรมนีในทะเลเหนือ

กองทัพเรือแห่งสหราชอาณาจักรในช่วงทศวรรษที่ 1920 ยังคงพิจารณาว่าการปฏิบัติการ “แสดงธง” เป็นเสมือนสิ่งที่หันเหกองทัพเรือออกจากภารกิจหลักของพวกเขาในการเตรียมรับมือกับสงคราม กองทัพเรือแห่งสหรัฐฯ ก็ยังได้แสดงความกังวลกับแนวโน้มนี้ด้วยเช่นกัน

ความกังวลหลักก็คือ “ความเชี่ยวชาญที่ลดน้อยถอยลง” ที่อาจเกิดขึ้นได้โดยง่ายเมื่อเรือปฏิบัติการอยู่ยังฐานปฏิบัติการที่ห่างไกลออกไปที่ปราศจากการควบคุมอย่างใกล้ชิดมาเป็นเวลานาน ผู้บัญชาการรบของเรือ *British Invincible* ได้ชี้ให้เห็นว่าเมื่อเรือรบกองนี้ปฏิบัติการอยู่ในทะเลเมดิเตอร์เรเนียนตะวันออกในช่วงปี ค.ศ.1990 นั้น

ไม่ได้มีการส่งฝูงบินไปช่วยซ้อมรบ และ “เหตุการณ์เช่นนี้ทำให้หน่วยปฏิบัติการร่วมทางอากาศ (Joint Air Group) ของข้าพเจ้ามีโอกาสได้แสดงศักยภาพในการปฏิบัติการให้เป็นที่ประจักษ์” นักประวัติศาสตร์ได้ชี้ให้เห็นว่าการทดลองต่อสู้และการคิดค้นวิธีการในการต่อสู้แบบใหม่ ๆ มีนั้นมีแนวโน้มที่จะมาจากกองกำลังที่รวมกำลังร่วมกันอยู่ที่ประเทศนั้น ๆ (ดังเช่น กองเรือของสหรัฐฯ ที่ปฏิบัติการอยู่ในมหาสมุทรแอตแลนติกและแปซิฟิก ในสมัยระหว่างสงครามที่ได้มีส่วนช่วยพัฒนาการบินของกองทัพเรือมากกว่ากองเรือที่ปฏิบัติหน้าที่กระจัดกระจายกันออกไป)

เป็นเวลากว่า 50 ปีมาแล้วที่กองทัพเรือสหรัฐฯ ได้พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ด้วยการรวมกำลังของตนให้กับกองเรือที่ส่งไปปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหน้า และยังได้ตระหนักถึงทางเลือกที่อาจเป็นไปได้ 2 ทางเลือกด้วยกัน กล่าวคือ

- เก็บกองเรือกองหนึ่งไว้ที่บ้านเมืองและ “ระดม” กำลังไปปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหน้าเพื่อเสริมกำลังให้กับกองเรือที่อ่อนแอในยามที่เกิดเหตุจำเป็น ขณะที่การทำเช่นนี้อาจช่วยให้การปฏิบัติการดำเนินไปได้ราบรื่นมากยิ่งขึ้นและไม่จำเป็นต้องอาศัยบุคลากรมากนัก หากแต่กองเรือที่ส่งไปปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหน้าอาจไม่แข็งแกร่งพอที่จะป้องปรามคู่ต่อสู้หรือให้ความมั่นใจกับฝ่ายตนและฝ่ายพันธมิตรที่ปฏิบัติการร่วมกันอยู่ในเวลานั้น
- ใช้เรือรบทั้งหมดที่มีอยู่ให้กับกองเรือที่ปฏิบัติการอยู่ในพื้นที่ส่วนหน้าในเวลานั้น

หากแต่วิธีการเช่นนี้ยังคงมีปัญหาซึ่งเป็นปัญหาที่เราสามารถเข้าใจได้เป็นอย่างดีคือการปรากฏตัวของกองทัพเรือบริเวณชายฝั่งทะเล แม้ว่าจะจะเป็นสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย แต่พลเมืองท้องถิ่นที่อยู่อาศัยในแถบนั้นอาจเห็นว่าเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมและไม่ถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อกองกำลังดังกล่าวนั้นปฏิบัติการโดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกของพลเมืองเหล่านั้น ด้วยเหตุนี้ ความจำเป็นในการใช้วิธีการบีบบังคับและการสร้างพันธมิตรจึงอาจเกิดความขัดแย้งขึ้นได้ เราจะได้กลับมาอธิบายถึงประเด็นนี้ในภายหลัง

นอกจากนี้ ยังมีประเด็นว่าด้วยวิกฤตการณ์เช่นนี้จะส่งผลกระทบต่อกองทัพเรืออื่น ๆ ของโลกได้อย่างไรบ้าง หากพิจารณาอย่างผิวเผิน เราอาจคิดว่าการปรากฏตัวของ

กองทัพเรือในพื้นที่ส่วนหน้านั้นเป็นการปฏิบัติการที่กองทัพเรือที่มีแสนยานุภาพยิ่งใหญ่สามารถทำได้แต่เพียงผู้เดียวเท่านั้น แต่ไม่ใช่ความจริงเสมอไป ในความเป็นจริงแล้ว ในเวลาที่กองเรือรบสหรัฐฯ มีความแข็งแกร่งเป็นอันดับที่ 10 จาก 12 ของบรรดากองทัพเรือต่าง ๆ ในโลกในปลายศตวรรษที่ 18 และต้นศตวรรษที่ 19 นั้น กองทัพเรือสหรัฐฯ ก็ยังสามารถส่งกองเรือเล็ก ๆ ออกไปปฏิบัติการยังดินแดนต่าง ๆ ทั่วโลกได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สหรัฐฯ สามารถส่งกองเรือถึง 6 กองออกไปปฏิบัติการในหมู่เกาะอินดีส์ตะวันออก มหาสมุทรแปซิฟิก หมู่เกาะอินดีส์ตะวันตก บราซิล ทะเล เมดิเตอร์เรเนียนและทวีปแอฟริกาได้ในระหว่างปี ค.ศ.1815 และ 1840

ในความเป็นจริงแล้ว กองทัพเรือที่มีแสนยานุภาพน้อยกว่าอาจปรับเปลี่ยนวิธีปฏิบัติในการส่งกองทัพเรือไปปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหน้าเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น กองทัพเรือเหล่านี้จึงจำเป็นต้องจำกัดอาณาบริเวณที่ปฏิบัติการ เวลาที่ใช้ในฐานะปฏิบัติการ รวมถึงศักยภาพในการปฏิบัติการ นอกจากนี้ ยังหมายถึงว่าพวกเขาจะต้องไม่คาดหวังว่าตนจะมีความได้เปรียบมากเทียบเท่ากับกองทัพเรือที่มีแสนยานุภาพเหนือกว่า แต่แม้กระนั้นก็ตาม ความได้เปรียบของกองทัพเรือขนาดเล็กก็ยังคงมีอยู่มากมายด้วยเช่นกัน

10.5 การสร้างภาพลักษณ์ของกองทัพเรือ

ดังที่เราได้เห็นมาแล้วในตอนที่ 9.5 และ 9.7 การรวบรวม การดำเนินการ การแจกกระจายข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติการและนโยบายของฝ่ายพันธมิตรและฝ่ายที่คาดว่าจะเป็นคู่ต่อสู้ นั้นเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในอันที่จะคาดการณ์ความเสี่ยงและภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้น และเพื่อช่วยให้ฝ่ายเราอยู่ในสถานการณ์ที่สามารถจัดการบางสิ่งบางอย่างได้ หากถึงคราวจำเป็น การปฏิบัติการเช่นนี้อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ด้านการต่างประเทศ คณะทูตและหน่วยข่าวกรอง

เป็นเรื่องยากที่จะกล่าวเกี่ยวกับความสำคัญของภาพลักษณ์ ความล้มเหลวของอังกฤษในการป้องกันและบีบบังคับในสงครามที่หมู่เกาะฟอล์กแลนด์ในปี ค.ศ.1982 นั้นส่วนใหญ่แล้วเป็นผลมาจากข้อสมมติฐานที่ผิดพลาดของการคาดการณ์ที่คู่ต่อสู้ทั้งสอง

ฝ่ายมีซึ่งกันและกันในประเด็นว่าด้วยเจตจำนงและศักยภาพ อังกฤษประเมินจุดมุ่งหมายทางการทหารของอาร์เจนตินาผิดพลาด ส่วนอาร์เจนตินาก็ไม่คาดคิดว่าอังกฤษจะสามารถแก้ไขปัญหาได้เป็นผลสำเร็จก่อนการยกพลขึ้นบกที่จอร์เจียใต้ (South Georgia) และในเวลาต่อมากลับกลายเป็นว่าอาร์เจนตินาคาดการณ์มากเกินไปกว่าที่เป็นจริง ผลลัพธ์ก็คือสงครามที่ไม่มีผู้ใดต้องการให้เกิดขึ้น ความล้มเหลวดังกล่าวนี้อาจเปรียบได้กับความล้มเหลวในการจัดการกับแผนการคว่ำบาตรอิรัก ในช่วงเวลาหนึ่ง อิรักได้นำเรือ *Ibn Khaldoon* ผ่านการปิดล้อมของฝ่ายพันธมิตรไปอย่างท้าทายด้วยหวังที่จะช่วยทำให้เกิดการเผชิญหน้า และต้องการแสดงให้เห็นทั่วโลกได้เห็นผ่านทางสื่อต่าง ๆ ว่าหน่วยนาวิกโยธินสหรัฐฯ กำลังโจมตีและทำร้ายบรรดาสตรีที่โกรธเกรี้ยวบนเรือลำนั้น ฝ่ายพันธมิตรได้รับการแจ้งเตือนล่วงหน้ามาก่อนจากระบบเฝ้าระวังและติดตามที่พวกเขาติดตั้งไว้ พวกเขาจึงล่วงรู้ว่าจะเกิดเหตุการณ์ใดขึ้น และได้จัดการแก้ไขวิกฤตการณ์ด้วยความละมุนละม่อม ทำให้ปัญหาคลี่คลายไปในทางที่ดี ในความเป็นจริงแล้ว ความรู้นั้นเรียกได้ว่าทรงอานุภาพมากทีเดียว

แม้ว่าการปฏิบัติการเช่นนี้ดูเหมือนจะไม่ค่อยได้รับความสนใจจากสาธารณชนนัก หากแต่กองทัพเรือมีบทบาทสำคัญในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดี การสร้างภาพลักษณ์เช่นนี้ทำได้โดยอาศัยบรรดานายทหารเรือที่ทำหน้าที่ส่งข่าวสาร ดาวเทียม หน่วยข่าวกรองของกองทัพเรือและเจ้าหน้าที่ด้านการวางนโยบาย หากแต่การมุ่งเน้นจะอยู่ที่รูปแบบที่อาศัยทะเลเป็นพื้นฐานสำคัญ อันมีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการในการบีบบังคับฝ่ายตรงข้าม และการสร้างพันธมิตรที่เราจะได้อธิบายในรายละเอียดต่อไป การปฏิบัติการเหล่านี้มีเป้าหมายอยู่ที่การเก็บรวบรวมข้อมูลว่าด้วยคุณลักษณะทางภูมิศาสตร์ของท้องทะเลที่ตกเป็นเป้าความสนใจ ตรวจตราและกำกับดูแลสถานการณ์ทางการเมือง รวมถึงประเมินจุดแข็งและจุดอ่อนของกองทัพของประเทศอื่น ๆ ที่อยู่ในดินแดนแถบนั้น เป็นที่น่าประหลาดใจที่เดียวว่ากระบวนการเช่นนี้เป็นกระบวนการแบบทางเดียว กล่าวคือกองทัพเรือจะได้รับข้อมูลมากกว่าที่พวกเขาได้ให้ไป กองทัพเรือที่ปฏิบัติการอยู่ห่างไกลออกไปนั้นยากที่จะตรวจสอบได้ แม้ในยามที่มีการใช้ดาวเทียมกันอย่างแพร่หลายก็ตาม และจะยังคงเป็นเช่นนี้สืบต่อไปในอนาคตที่ไม่อาจมีผู้ใดคาดการณ์ได้ล่วงหน้าสืบเนื่องจากการนำอากาศยานไร้คนขับมาใช้กันในวงกว้างมากยิ่งขึ้น ทำให้การสร้าง

ภาพลักษณ์ของกองทัพเรือจะเป็นการปฏิบัติการที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ ดังที่เราได้ศึกษาผ่านมาแล้วในตอนต้นที่ 9.7

การสร้างภาพลักษณ์ที่ประสบความสำเร็จหมายความว่าฝ่ายที่ “ปฏิบัติการในดินแดนที่ห่างไกลออกไป” ต่างก็มีข้อได้เปรียบไม่ต่างไปจาก “ฝ่ายที่ปฏิบัติการอยู่ในดินแดนบ้านเกิด” การสร้างภาพลักษณ์จะช่วยให้การปฏิบัติการบีบบังคับฝ่ายตรงข้ามและการสร้างพันธมิตรดำเนินไปได้ง่ายยิ่งขึ้น และด้วยเหตุนี้ กองทัพเรือสหรัฐฯ รวมถึงกองทัพเรือของชาติอื่น ๆ จึงพิจารณาว่าการสร้างภาพลักษณ์เป็นวิธีการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการการปรากฏตัวของกองทัพเรือในพื้นที่ส่วนหน้าและการวางกำลังของกองเรือรบในดินแดนที่ “อยู่ห่างไกลออกไป”

ข้อได้เปรียบของการสร้างภาพลักษณ์ของกองทัพเรือจะเห็นได้โดยทางอ้อมจากข้อยกเว้นที่นานาประเทศดำเนินการในอาณาบริเวณที่พวกเขาให้ความสำคัญ และยังเห็นได้จากสถานการณ์อันตรายที่มักจะพัฒนามาจากความพยายามของประเทศเหล่านี้ในอันที่จะกำจัดหรือลดความอันตรายและความเสี่ยงจากเหตุการณ์ดังกล่าวลง ในสมัยสงครามเย็น การเผชิญหน้าได้น้ำระหว่างเรือดำน้ำของคู่ต่อสู้ทั้งสองฝ่ายนั้นอาจเรียกได้ว่าเป็นเรื่องปกติ และในความเป็นจริงแล้ว ความกังวลเมื่อไม่นานมานี้เกี่ยวกับการปฏิบัติการต่าง ๆ ของเรือสินค้ารัสเซียที่อยู่ไม่ห่างไปจากฐานทัพเรือของสหรัฐฯ ชี้ให้เห็นว่าเหตุการณ์เช่นนี้ไม่ได้หายไปอย่างแท้จริง ความสูญเสียเรือ *USS Liberty* ของสหรัฐฯ ไปกับการโจมตีของอิสราเอลในปี ค.ศ. 1967 และเรือ *USS Pueblo* ในปี ค.ศ. 1968 ที่เกาหลีเหนือได้ใช้กำลังบุกไปยึดเรือสอดแนมของสหรัฐฯ ที่อยู่นอกน่านน้ำอาณาเขตของพวกเขาไปเพียงเล็กน้อยเท่านั้นได้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญและภัยอันตรายของการปฏิบัติการดังกล่าวนี้ เรือ *USS Pueblo* ไม่ได้เตรียมการมาเพื่อพร้อมรับมือกับภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ทั้งยังไม่ได้ได้รับความช่วยเหลือใด ๆ จากกองทัพเรือและกองทัพอากาศของประเทศพันธมิตร กองทัพเรือสหรัฐฯ ดูเหมือนจะตั้งข้อสมมติฐานผิดพลาดที่ว่าสหรัฐฯ จะปลอดภัยเนื่องจากตนปฏิบัติการในน่านน้ำระหว่างประเทศ เหตุการณ์อันน่าเศร้าสลดเช่นนี้ชี้ให้เห็นเป็นอย่างดีว่าการสร้างภาพลักษณ์นั้นมีความสำคัญมากเพียงใด

การจมน้ำหรือสอตแนมของเกาหลีเหนือที่แฝงตัวมาในรูปของเรือเดินสมุทรภายหลัง การปฏิบัติการของกองทัพเรือญี่ปุ่นในเดือนธันวาคม ค.ศ.2001 แสดงให้เห็นถึงภารกิจ ของการสร้างภาพลักษณ์ของกองทัพเรือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ทั้งยังชี้ให้เห็นว่า กองทัพเรือที่ปฏิบัติการกิจเช่นนี้ควรมีการเตรียมความพร้อมมาเป็นอย่างดีเพื่อรับมือกับ ปัญหาและความยุ่งยากที่อาจเกิดขึ้น

10.6 การใช้กำลังบีบบังคับทางทะเล

“การทำให้ศัตรูยอมจำนนโดยปราศจากการต่อสู้ นี่คือความเชี่ยวชาญในการสัประยุทธ์”

ซุนวู

การปฏิบัติการทั้งหมดว่าด้วยการใช้กองกำลังในการบีบบังคับเพื่อส่งอิทธิพลต่อ การกระทำของบุคคลอื่น และเพื่อทำให้พวกเขาหันมาดำเนินการในสิ่งที่เราปรารถนานั้น เป็นสิ่งที่มีมาช้านานแล้ว ไม่ต้องสงสัยเลยว่าค่าใช้จ่ายในการทำสงคราม รวมถึงความไม่ แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นจากการทำสงครามนั้นอาจส่งผลเลวร้ายมากเพียงใด ด้วยเหตุ ดังกล่าว นักการเมืองจึงมักนิยมใช้วิธีการที่เสี่ยงน้อยกว่า และเสียค่าใช้จ่ายต่ำกว่าที่เรา จะเห็นได้จากคำกล่าวของซุนวูข้างต้น

การบีบบังคับทางทะเลจึงเข้ามามีบทบาทด้วยเหตุนี้ ทั้งยังได้มีการนำมาปฏิบัติ มาช้านานแล้ว ดังที่มัลคอล์ม เมอร์เฟตต์ (Malcolm Murfett) ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ ดังต่อไปนี้

“ถึงแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญเกิดขึ้นบนโลกใบนี้ นับตั้งแต่สมัยกลางของยุค วิกตอเรียเป็นต้นมา หากแต่บทบาทของกองทัพเรือในการบีบบังคับฝ่ายตรงข้าม ไม่ว่าจะ กองทัพเรือไหน ๆ จะมีขนาดเล็กหรือใหญ่ก็ตาม ยังคงดำเนินการได้ในยามบ้านเมืองสงบสุข เพื่อเป็นการต่อต้านประเทศที่มีอาณาเขตติดทะเลที่กองทัพเรือของประเทศดังกล่าวนั้นมี พรมแดนติดต่อด้วย”

การปฏิบัติการทั้งหมดของกองทัพเรือควรดำเนินไปเพื่อเป็นการสนับสนุน นโยบายทางการเมือง หากแต่การปฏิบัติการบีบบังคับฝ่ายตรงข้ามนั้นถือว่าเป็นประเด็น ทางการเมืองโดยเฉพาะ หลักนิยมทางเรือของสหราชอาณาจักรอธิบายการบีบบังคับว่า

“เป็นการปฏิบัติการในวงจำกัดเพื่อหยุดยั้งหรือสกัดกั้นประเทศที่มีท่าทีก้าวร้าวหรือเพื่อบีบบังคับให้ประเทศดังกล่าวนี้ยอมปฏิบัติตามวิธีแก้ปัญหาคือหรือนโยบายทางการเมือง”

การบีบบังคับหรือบางที่เราอาจเรียกกันว่า “การโน้มน้าวเพื่อให้ยินยอมปฏิบัติตาม” นั้นประกอบไปด้วยองค์ประกอบสำคัญ 2 ประการที่เกี่ยวข้องกันจนแทบจะแยกไม่ออก กล่าวคือ “การป้องปราม” และ “การบีบบังคับ” การปฏิบัติการป้องปรามมีเป้าหมายอยู่ที่การสกัดกั้นผู้หนึ่งไม่ให้ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยการทำให้ฝ่ายนี้เกิดความรู้สึกว่าค่าใช้จ่ายและความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับการกระทำนั้น ๆ สูงมากกว่าผลประโยชน์ที่พวกเขาจะได้รับ การป้องปรามเกี่ยวข้องกับเจตจำนงและความคิด มีแนวโน้มที่จะเป็นการกระทำที่ไม่ช่วยทำให้เกิดการตอบโต้มากกว่าจะก่อให้เกิดการตอบโต้จากอีกฝ่ายหนึ่ง เป็นประเด็นที่เกี่ยวกับเรื่องทั่วไป ไม่ใช่ประเด็นเฉพาะเจาะจง และไม่ก่อให้เกิดผลร้ายแรงไม่ว่ากับฝ่ายใด แม้แต่ฝ่ายที่ถูกป้องปรามเองก็ตาม ในทางตรงกันข้าม การบีบบังคับอาจ (หรือไม่อาจ) นำมาซึ่งผลอันร้ายแรง เป็นประเด็นที่เฉพาะเจาะจงและช่วยยั่วให้ฝ่ายตรงข้ามปฏิบัติการตอบโต้ ทั้งยังมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การทำให้คู่ต่อสู้ “จำต้องปฏิบัติตาม” หรือหยุดการปฏิบัติการบางสิ่งบางอย่าง

การปฏิบัติการหนึ่ง ๆ อาจดำเนินไปโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะป้องปรามและบีบบังคับไปในคราวเดียวกัน ดังจะเห็นได้จากการปฏิบัติการของกองทัพเรือสหรัฐฯ ที่เรียกกันว่า “การปฏิบัติการ El Dorado Canyon” ในปี ค.ศ.1986 ที่มีจุดประสงค์อยู่ที่การบีบบังคับให้พลเอก กัดดาฟีของลิเบียหยุดให้ความช่วยเหลือการก่อการร้ายข้ามชาติ และเพื่อป้องปรามพลเอกรายนี้ไม่ให้เริ่มให้การสนับสนุนเช่นนี้อีกในอนาคต ยิ่งไปกว่านี้ การปฏิบัติการที่เป็นที่โต้แย้งครั้งนี้ยังได้นำมาซึ่งประเด็นนานัปการว่าด้วยการบีบบังคับทางทะเลของกองทัพเรือ

- ข้อเท็จจริงที่ว่ากองเรือรบที่ 6 ได้ถูกเรียกมาปฏิบัติการในครั้งนี้นั้นไม่ได้ต่างไปจากการปฏิบัติการป้องปรามเพื่อนำมาซึ่ง “เสรีภาพของการเดินเรือ” ในอ่าวไซดร้า (Gulf of Cidra) ในปี ค.ศ.1981 และในช่วง 3 เดือนแรกของ ค.ศ.1986 ได้ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนถึงความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใด ๆ ของสมุททานุภาพ

- หากแต่ในมุมมองของสหรัฐฯ แล้ว การปฏิบัติการป้องปรามในระยะแรก ๆ ไม่อาจทำให้ผู้นำของลิเบียปฏิบัติตามที่ต้องการได้ ทั้งยังอาจมีส่วนทำให้พลเอก กัดดาฟีให้ความช่วยเหลือการก่อการร้ายข้ามชาติมากยิ่งขึ้นไปอีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคราวเกิดเหตุการณ์ลอบวางระเบิดที่ ลา เบลล์ ดิสโก้เทคในกรุงเบอร์ลิน จากมุมมองดังกล่าวนี้ การโจมตีในปี ค.ศ.1986 อาจได้รับการพิจารณาว่าเป็นการยกระดับความขัดแย้งให้เพิ่มสูงยิ่งขึ้นไปอีก โดยที่คู่ต่อสู้ทั้งสองฝ่าย ต่างก็ไม่มีฝ่ายใดมีการควบคุมอย่างแท้จริง
- ทางเลือกที่จำกัดของการบีบบังคับที่อาศัยท้องทะเลเป็นหลักด้วยการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจไม่ได้รับความเห็นชอบจากประเทศในทวีปยุโรป ทำให้สหรัฐฯ เห็นว่าตนเองควรหันกลับมาใช้วิธีการใช้กำลังแทนที่ อย่างไรก็ตาม สหรัฐฯ พยายามลดความเสี่ยงของความเสียหายและผู้บาดเจ็บ แม้แต่ความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับกองทัพลิเบียก็ตาม อย่างไรก็ตาม อาจมีบางคนที่คิดเห็นว่าการค่อย ๆ ยกระดับการปฏิบัติการเช่นนี้อาจใช้ไม่ได้ผลในบางโอกาส ตัวอย่างเช่น จอห์น เลห์แมน (John Lehman) ได้กล่าวตำหนิเป็นอย่างมากถึงความสูญเสียบุคลากรครั้งสำคัญ รวมถึงความไร้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติการของกองทัพที่ดำเนินการตามแผนการว่าด้วย “ทฤษฎีในการส่งข้อความ” ร่วมกับ “การโจมตีที่เฉียบขาด” และ “การตอบโต้ที่วางแผนมาเป็นอย่างดี”
- การปฏิบัติการโจมตีทางอากาศมีอันต้องผิดพลาดจากเหตุบกพร่องของอุปกรณ์ และระเบิดบางลูกที่โจมตีผิดเป้าหมาย จนเป็นเหตุให้สถานทูตของหลายต่อหลายประเทศที่อยู่ในเขต บิน กาศิเยร์ (Bin Ghafir) ในเมืองทริโพลี (Tripoli) มีอันถูกทำลายลงไป ชาวลิเบียกว่า 37 คนมีอันต้องเสียชีวิต 93 คนได้รับบาดเจ็บ รวมถึงสมาชิกบางรายของครอบครัวผู้นำชาวลิเบียอีกด้วย สหรัฐฯ เองก็มีอันต้องประสบกับความสูญเสียจากเหตุการณ์นี้ด้วยเช่นกัน สหรัฐฯ สูญเสียเครื่องบิน F-11 ไปหนึ่งลำพร้อมด้วยนักบินทั้งหมดที่อยู่บนเครื่องบินลำนี้ ทำให้สหรัฐฯ ต้องเผชิญกับเสียงวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนักจากนานาประเทศที่คอยเฝ้าสังเกตการณ์ อย่างไรก็ตาม การโจมตีครั้งนี้ได้สร้างความเสียหายครั้งร้ายแรงให้กับอาคารบ้านเรือนที่สำคัญเป็นอย่างมากของลิเบียเลยทีเดียว

- เหตุการณ์ในเวลาต่อมาได้ชี้ให้เห็นว่าเป็นเรื่องยากเพียงใดที่จะประเมินความสำเร็จของการปฏิบัติการบีบบังคับของกองทัพเรือ จากการประเมินสถานการณ์บางประการ การลอบวางระเบิดที่ล็อกเคอร์บี (Lockerbie) ในปี ค.ศ.1988 นั้นอาจเรียกได้ว่าส่งผลในทางอ้อม และยังรวมถึงเหตุการณ์เครื่องบินโดยสารลำหนึ่งของฝรั่งเศสที่ตกและจมลงในซีกาตอีกเหตุการณ์หนึ่งด้วย แม้กระนั้นก็ตาม ได้มีบางรายชี้ให้เห็นถึงความลดระดับความช่วยเหลือที่ลิเบียมีต่อกลุ่มผู้ก่อการร้ายภายหลังการโจมตีนี้ ไม่ว่าจะช้าหรือเร็ว นักวิเคราะห์ก็ได้คาดการณ์ในสิ่งที่ตรงกันข้ามกับข้อเท็จจริงว่า ลิเบียจะอย่างไรหากการโจมตีดังกล่าวไม่ได้เกิดขึ้นจริง
- ประเด็นว่าด้วยขอบเขตที่ระบอบการเมืองการปกครองของลิเบียเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับกรก่อการร้ายข้ามชาติ และด้วยเหตุดังกล่าวนี้เอง ลิเบียจึงตกเป็นเป้าหมายของการโจมตีเพื่อการปราบปรามและป้องปรามไม่ให้ลิเบียมีโอกาสให้ความช่วยเหลือใด ๆ กับผู้ก่อการร้ายได้อีก ในการปฏิบัติการเช่นนี้ได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงภารกิจของกองทัพเรือในการสร้างภาพลักษณ์ที่แม่นยำเที่ยงตรงเพื่อความสำเร็จในการบีบบังคับฝ่ายตรงข้าม
- ความจำเป็นในการขยายขอบเขตการปฏิบัติการออกไปให้ครอบคลุมเป้าหมายทางบกได้ชี้ให้เห็นถึงข้อจำกัดทางการเมืองของการปฏิบัติการบีบบังคับของกองทัพเรือที่จำกัดอยู่เพียงแค่นั้นที่ทะเลเท่านั้น

การปฏิบัติการบีบบังคับทางทะเล

“ประเทศที่มีแสนยานุภาพยิ่งใหญ่ในชายฝั่งทะเลทิศตะวันออก
จะสามารถกำจัดกองทัพเรือที่มีอำนาจมหาศาล”

เชคสเปียร์, ริชาร์ดที่สาม, IV/4

มีการปฏิบัติการทางเรือบางรูปแบบที่มีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การบีบบังคับให้คู่ต่อสู้ทำในสิ่งที่ตนไม่ปรารถนาโดยอาศัยการบีบบังคับของกองกำลังทางทะเลเป็นหลัก การปฏิบัติการเช่นนี้อาจเป็นไปได้ในหลายรูปแบบ โดยปกติแล้ว การปฏิบัติการดังกล่าวมักพยายามหลีกเลี่ยงการใช้กองกำลังทางบก มีขอบเขตและระยะเวลาในการปฏิบัติการที่

จำกัด เนื่องจากการปฏิบัติการเช่นนี้จำเป็นทำให้ศัตรูทำบางสิ่งบางอย่างที่ได้ผลลัพธ์ดังที่เราต้องการ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีวิธีการในการประเมินประสิทธิภาพของการปฏิบัติการนั้น ๆ ด้วย

การปฏิบัติการทางเรือต่อต้านอิรักเมื่อไม่นานมานี้ ดังเช่นการปฏิบัติการ Desert Fox ในปี ค.ศ.1998 และการปฏิบัติการอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกันที่มีเป้าหมายอยู่ที่การบีบให้คณะผู้บริหารในกรุงแบกแดดยอมรับการตรวจสอบอาวุธโดยคณะกรรมการตรวจสอบขององค์การสหประชาชาติโดยการโจมตีทางอากาศที่อาศัยทะเลและบกเป็นฐานปฏิบัติการหลัก ก่อนที่จะมีการคิดค้นแสนยานุภาพทางอากาศนั้น การบีบบังคับเช่นนี้มักเป็นไปโดยวิธีการโจมตีตามแนวชายฝั่ง และการโจมตีของอังกฤษที่เอเคอร์ (Acre) ในปี ค.ศ.1840 ซึ่งมักได้รับการพิจารณาว่าเป็นตัวอย่างที่ดีของการปฏิบัติการเช่นนี้ เจมส์ เคเบิลได้อธิบายถึงการปฏิบัติการดังกล่าวนี้ว่าเป็นการใช้ “กองกำลังที่มีความเด็ดขาด” การปฏิบัติการทางเรือที่กินระยะเวลาเพียงสั้น ๆ แต่เด็ดขาดและรุนแรงโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะแก้ไขปัญหาและสถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ แต่ในขณะที่การปฏิบัติการเอเคอร์อาจเรียกได้ว่าเป็นชัยชนะที่เห็นได้อย่างชัดเจน หากแต่ผลลัพธ์ของการบีบบังคับทางทะเลในอิรักในช่วงปี ค.ศ.1990 เป็นต้นมานั้นยังคงมีความคลุมเครืออยู่มากน้อยเลยทีเดียว

ความแตกต่างระหว่างการปฏิบัติการบีบบังคับทางทะเลกับการทำสงครามครั้งย่อย ๆ นั้นอาจแยกกันแทบไม่ออกก็เป็นได้ การปฏิบัติการฟอล์กแลนด์ในปี ค.ศ.1982 รวมถึงการให้ความช่วยเหลือทางทะเลในการปฏิบัติการโคโซโวในปี ค.ศ.1999 อาจพิจารณาว่าเป็นการทำสงครามครั้งย่อยนอกประเทศมากกว่าจะเป็นปฏิบัติการบีบบังคับ หากแต่การโจมตีของอาร์เจนตินาที่หมู่เกาะฟอล์กแลนด์ หรือที่รู้จักกันในชื่อของปฏิบัติการโรซาริโอ (Operation Rosario) นั้นอาจพิจารณาได้ว่าเป็นปฏิบัติการบีบบังคับที่ดำเนินไปอย่างผิดพลาดครั้งร้ายแรง หากการส่งกองกำลังออกไปปฏิบัติการกิจของอังกฤษมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การบีบบังคับที่ไม่ได้มุ่งทำลาย โดยที่ชาวอาร์เจนตินายินยอมปฏิบัติตามข้อเรียกร้องของอังกฤษที่ให้อาร์เจนตินาถอนกำลังออกก่อนที่อังกฤษจะเดินทางมาถึงนั้น หากเป็นเช่นนี้อาจเรียกได้ว่าการปฏิบัติการประสบความสำเร็จล้มเหลว

บ่อยครั้งที่ดูเหมือนว่าบทเรียนจากความล้มเหลวนั้นมีมากกว่าบทเรียนจากความสำเร็จ ดังนั้น เราจึงควรศึกษาแง่มุมที่สำคัญ 2 ประการของการบีบบังคับทางทะเลในคราวปฏิบัติการพอล็อกแลนด์ให้ละเอียดมากกว่าที่เป็นอยู่เล็กน้อย เหตุใดการปฏิบัติการบีบบังคับทางทะเลซึ่งเป็นการปฏิบัติการที่เด็ดขาดอย่างเช่นการปฏิบัติการโรซารีโอจึงล้มเหลว ไม่ต้องสงสัยเลยว่านั่นเป็นเพราะอังกฤษพบว่าผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นไม่อาจยอมรับได้ และที่สำคัญเหนือสิ่งอื่นใดก็คืออังกฤษรู้สึกว่าคุณคนมีวิธีการทางการทูตและการทหารในอันที่จะทำบางสิ่งบางอย่างให้เป็นไปตามที่ต้องการและได้ผลที่เป็นที่ยอมรับได้มากกว่าที่เป็นอยู่ และเมื่อความคิดเช่นนี้พิสูจน์ให้เห็นว่าเป็นจริงในตอนท้าย จึงเห็นได้อย่างชัดเจนว่าการปฏิบัติการในครั้งนี้นับเป็นการคาดการณ์ผิดพลาดทางการทหารและการเมืองครั้งสำคัญของอาร์เจนตินาเลยทีเดียว ยุทธวิธีในการบีบบังคับของอาร์เจนตินาได้ถูกหักล้างด้วยความล้มเหลวของการสร้างภาพลักษณ์ และความล้มเหลวเช่นนี้ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการปฏิบัติการป้องปรามที่ผ่านมาจากอังกฤษนั่นเอง

การส่งกองกำลังปฏิบัติการกิจพิเศษของอังกฤษไปยังอาร์เจนตินาไม่เพียงแต่จะทำให้เกิดประเด็นที่ซับซ้อน แต่ยังมีล้มเหลวเพราะไม่อาจโน้มน้าวให้อาร์เจนตินายอมถอนกำลังออกจากหมู่เกาะได้อย่างสันติ หรือยอมรับเงื่อนไขทางการเมืองที่อังกฤษนำเสนอ และพิจารณาว่าเป็นสิ่งที่อาจยอมรับได้ มีเหตุผลที่สำคัญ 2 ประการด้วยกัน ประการแรกก็คือชาวอาร์เจนตินายังคงคิดว่าฝ่ายตนมีกองกำลังทางทหารที่แข็งแกร่งเมื่อเทียบกับอังกฤษ ซึ่งเป็นความคิดที่เกินความจริง อีกทั้งอาร์เจนตินายังเชื่อมั่นในแสนยานุภาพทางอากาศของตนมากจนเกินไป ไม่ว่าจะเป็นในด้านภารกิจระเบิดของกองทัพอากาศ รวมถึงประสิทธิภาพในทางยุทธศาสตร์ของเอ็กโซเซ็ต ความเชื่อมั่นเช่นนี้ของอาร์เจนตินาคงไม่ใช่เรื่องแปลกเท่าใดนักเมื่อพิจารณาว่ากองกำลังของพวกเขาต่างอ่อนด้อยประสบการณ์ และไม่เคยผ่านการปฏิบัติการครั้งสำคัญ ๆ มาร่วมศตวรรษแล้ว ยิ่งไปกว่านี้ หลายฝ่ายต่างเห็นพ้องกับความคิดเช่นนี้ รวมถึงบรรดาผู้เชี่ยวชาญทางการทหารในสหรัฐฯ ด้วยเช่นกัน

ประการที่สอง หากเป้าหมายของกองกำลังปฏิบัติการกิจพิเศษในตอนเริ่มต้นคือการโน้มน้าวให้ชาวอาร์เจนตินาถอนกำลังออกจากหมู่เกาะแห่งนั้นโดยสันติวิธี (และนี่

ยังคงเป็นประเด็นโต้เถียงกันอยู่) อาร์เจนตินาก็อาจจะตีความจุดประสงค์ของอังกฤษผิดพลาด ทั้งยังคิดไปว่าความเป็นปฏิปักษ์ได้เริ่มต้นขึ้นแล้ว และสายเกินไปในเชิงการเมืองที่จะถอนกำลังออกจากเกาะแห่งนั้นอย่างมีศักดิ์ศรี หากเป็นเช่นนี้จริงและหากอังกฤษคิดว่าการส่งกองกำลังออกไปปฏิบัติภารกิจที่ไม่ก่อให้เกิดความรุนแรงหรืออันตรายใด ๆ นั้นก็นับว่าผลลัพธ์กลับกลายเป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามกับที่ตั้งใจไว้

จากมุมมองเช่นนี้ การบีบบังคับทางการเมืองเสมือนเป็นวิธีในการใช้หรือสัญญาว่าจะใช้ความรุนแรงในการได้มาซึ่งจุดมุ่งหมายทางการเมืองบางประการนั้นนับว่าเป็นศิลปะที่ปราศจากความเที่ยงตรงแม่นยำ คู่ต่อสู้อาจจะตีความแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังผิดพลาด และอาจไม่ปฏิบัติตามที่เราได้ตั้งเป้าไว้

ในอีกทางหนึ่ง การส่งกองกำลังออกไปปฏิบัติภารกิจอาจทำให้หลายฝ่ายพิจารณาว่าเป็นการปฏิบัติการ “วางกำลังเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น” ที่อาจเปลี่ยนเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการปฏิบัติการบีบบังคับที่ประสบความสำเร็จและไม่ต่างไปจากการทำสงครามครั้งย่อยในท้ายที่สุด

ความพยายามของกองทัพเรือฝ่ายพันธมิตรที่ปฏิบัติการต่อต้านเซอร์เบียเหนือโคโซโวในปี ค.ศ.1999 และผู้นำกลุ่มตาลิบันในอัฟกานิสถานระหว่างปี ค.ศ.2001-02 ก็ไม่ต่างไปจากเหตุการณ์ข้างต้นเช่นกัน เมื่อพิจารณาในขอบเขตจำกัดแล้ว การปฏิบัติการ Praying Mantis ของกองทัพเรือสหรัฐฯ ที่มีต่อการวางระเบิดของอิหร่านในอ่าวเปอร์เซียเมื่อเดือนเมษายน ปี ค.ศ.1988 ซึ่งสามารถกำจัดกองทัพเรือของอิหร่านได้เป็นผลสำเร็จ และแม้ว่าการปฏิบัติการในครั้งนี้จะถูกเกิดขึ้นในท้องทะเลในวงจำกัด แต่ก็มีความปฏิเสธได้ว่ามีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการโน้มน้าวให้รัฐบาลอิหร่านพยายามหาทางตกลงกับอิรักให้ได้ “บทเรียน” ของ ตัวอย่างที่ “ประสบความสำเร็จ” ในการบีบบังคับทางทะเลจะต้องหมายรวมถึงประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้เข้าไว้ด้วย

- มีกองทัพเรือที่มีศักยภาพมากพอที่จะปฏิบัติภารกิจให้ลุล่วง ยิ่งเรารู้สึกถึงความมั่นคงปลอดภัยในศักยภาพและแผนปฏิบัติการมากเท่าใดก็จะต้องตีมากขึ้นเท่านั้น

ยิ่งคู่ต่อสู้ตระหนักถึงความมั่นคงเช่นนี้ได้เร็วเท่าใดก็ยิ่งเป็นผลดีกับฝ่ายเรามาก ยิ่งขึ้นเท่านั้น

- ยึดหลักปฏิบัติการบีบบังคับโดยพิจารณาจากคุณลักษณะของศัตรูเป็นสำคัญ รวมถึงระดับความเกี่ยวข้องกับจุดมุ่งหมายและศักยภาพของการตอบโต้ที่ ต้องการ
- ให้ความมั่นใจว่าการปฏิบัติการใด ๆ ของกองทัพจะไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ ประเทศพันธมิตร

การปฏิบัติการสกัดกั้นทางทะเล (maritime interception operations หรือ MIOPS)

ความยากลำบากเหล่านี้อธิบายให้เห็นถึงความซับซ้อนของรูปแบบการบีบบังคับที่ไม่ ก่อให้เกิดอันตรายร้ายแรงมากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนการคว่ำบาตรของนานา ประเทศด้วยวิธีการ MIOPS ที่มีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การทำให้ประเทศใดประเทศหนึ่งหรือ หลาย ๆ ประเทศยอมเปลี่ยนนโยบายด้วยการโจมตีเศรษฐกิจ (ในการทำสงคราม) เพียง บางส่วนของประเทศดังกล่าว ภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการเช่นนี้หมายถึงรวมถึงการ หยุดยั้ง การเสาะหา การช่วงชิงและการเบี่ยงเบนเรือและเครื่องบินที่ต้องสงสัย MIOPS ได้ถูกนำมาใช้เป็นเวลานานแล้ว ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดอย่างเช่นการคว่ำบาตรอิตาลีในปี ค.ศ.1930 การลาดตระเวนของ British Beira และ Armilla รวมถึงการปฏิบัติการ ต่อต้านอิรักและเซอร์เบียเมื่อไม่นานมานี้ โดยรวมแล้ว ได้มีการคว่ำบาตรรวมแล้ว มากกว่าร้อยครั้งนับตั้งแต่ปี ค.ศ.1945 เป็นต้นมา ความได้เปรียบของวิธีการเช่นนี้ก็คือนำ มาซึ่งอันตรายร้ายแรงมากเท่าใดนัก เพราะมักเป็นไปในรูปแบบของการให้ความ ช่วยเหลือมากกว่าจะเป็นการบีบบังคับที่นำมาซึ่งอันตรายใหญ่หลวง

แต่การปฏิบัติการเช่นนี้ไม่ใช่ทางเลือกที่ง่ายตาย เพราะมักจะต้องอาศัยความร่วมมือและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกองกำลังทางอากาศและทางทะเลที่ปฏิบัติการใน พื้นที่ที่กว้าง กองกำลังที่ปฏิบัติการจำเป็นต้องใช้กฎการใช้กำลังที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ ตามสถานการณ์ หรือมีเช่นนั้น การปฏิบัติการก็จะต้องดำเนินไปโดยที่หลักการของกฎ การใช้กำลังไม่ได้สร้างความแตกต่าง ในกรณีที่เป้าหมายของการคว่ำบาตรเลือกที่จะ ต่อต้าน วิธีการเช่นนี้ก็อาจทำได้ยากในเชิงปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเวลาที่ท้องทะเลที่

กำลังเป็นประเด็นโต้แย้งอยู่ในเวลานั้นมีอาณาบริเวณแคบ ๆ (เช่น อ่าวเปอร์เซียและทะเลเอเดรียติก) ซึ่งคู่ต่อสู้มักไม่ยอมปฏิบัติตาม อีกทั้งเป้าหมายยังเป็นระเบิด และในหลาย ๆ กรณีอาจจะเป็นเรือบรรทุกน้ำมัน วิธีที่อิรักเสริมความแข็งแกร่งให้กับทางเชื่อมต่าง ๆ บนเรือของตนด้วยแท่งเหล็กที่นำมาขวางตามน่านน้ำอาณาเขตนั้นทำให้เป็นเรื่องยากอย่างยิ่งที่จะจัดการกับเรือของฝ่ายนี้ได้โดยปราศจากผู้บาดเจ็บและเสียชีวิต วิธีแก้ปัญหของอังกฤษด้วยการส่งทีมตรวจสอบเข้าไปในพื้นที่อย่างลับ ๆ โดยใช้เฮลิคอปเตอร์นั้นพิสูจน์แล้วว่าเป็นความสำเร็จในการจัดการกับการต่อต้านที่ถึงแม้จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องแต่ก็มีอาจดำเนินการตอบโต้ได้ไต่ได้มากเท่าใดนัก

หากแต่ปัญหาที่แท้จริงก็คือการบีบบังคับเพื่อให้เกิดการลงมือปฏิบัติในการปิดล้อมแม้แต่กับฝ่ายที่ให้การสนับสนุนในหลักการก็ตาม นี่อาจเป็นเพราะพวกเขาไม่เห็นชอบกับรายละเอียดบางประการ หรือเป็นเพราะพวกเขาเห็นแก่ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของประเทศที่จะได้รับหากยินยอมคดโกงฝ่ายที่ขอร้องให้ปิดล้อม

ด้วยเหตุผลเช่นนี้เอง แม้ว่าการปฏิบัติการสกัดกั้นทางทะเลจะมีประสิทธิภาพมากก็ตาม หากแต่การคว่ำบาตรก็มักเป็นผลล้มเหลวอยู่ดี อย่างน้อยก็ในแง่ของการบีบบังคับให้คู่ต่อสู้ยอมเปลี่ยนนโยบาย มีการประมาณการไว้คร่าว ๆ ว่าอัตราในการประสบความสำเร็จของการปฏิบัติการเช่นนี้มีเพียงร้อยละ 20 เท่านั้น อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จอาจปรากฏมาในรูปแบบอื่น ๆ ตัวอย่างเช่น การลาดตระเวน Beira อาจเรียกว่าได้ผลดีในระดับหนึ่งในแง่ที่การปฏิบัติการเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าอังกฤษไม่เห็นด้วยต่อข้อเรียกร้องของโรดีเซีย (Rhodesia) ในการขอเป็นเอกราชในเงื่อนไชที่ประเทศอื่น ๆ ในทวีปแอฟริกาเองต่างก็ไม่เห็นชอบด้วย แผนการคว่ำบาตรระหว่างการปฏิบัติการ Desert Shield อาจล้มเหลวในอันที่จะโน้มน้าวให้อิรักถอนกำลังออกจากคูเวต แต่ก็ยังได้แสดงให้เห็นว่าได้มีการนำวิธีการต่าง ๆ ที่ไม่ใช่กำลังรุนแรงมาใช้อย่างแท้จริง ทั้งยังมีสนับสนุนการปฏิบัติการ Desert Storm ในเวลาต่อมาอีกด้วย ดังนั้นจึงไม่น่าประหลาดใจเลยที่การปฏิบัติการ MIOPS จึงเป็นเพียงแง่มุมทางการเมืองของการบีบบังคับทางทะเล อีกทั้งเหตุการณ์ที่ผ่านมาในสมัยการปฏิบัติการ Desert Shield ยังชี้ให้เห็นว่าผู้มีอำนาจทางการเมืองทั้งหลายยังไม่สามารถควบคุมการปฏิบัติการ MIOPS ได้อย่างที่ควร

จะเป็น ยิ่งไปกว่านี้ วิธีการที่กองกำลังที่เข้าร่วมปฏิบัติการได้มารวมกำลังกันโดยปราศจากโครงสร้างการบัญชาการบรรพวกันในอนาคตอันที่จะเกื้อหนุนให้การปฏิบัติการเป็นผลสำเร็จได้นั้นนับว่าเป็นการดำเนินการทางการเมือง จากมุมมองเช่นนี้ แผนการคว่ำบาตรในทำนองนี้จึงไม่ถือว่าเป็นปฏิบัติการบีบบังคับมากกว่าการสร้างพันธมิตร

เหตุการณ์ในทำนองเดียวกันอาจเห็นได้จากแผนการคว่ำบาตรอันแยบยลที่อิรักได้เริ่มดำเนินการขึ้นในตอนต้นปี ค.ศ.1980 โดยปรากฏออกมาในรูปแบบของการต่อต้านอุตสาหกรรมการผลิตน้ำมันของอิหร่านด้วยการโจมตีทางอากาศไปยังเรือบรรทุกน้ำมันของอิหร่านในอ่าวเปอร์เซีย แต่ถึงแม้ว่าการทำเช่นนี้จะเป็จุดประสงค์ของการโจมตีก็ตาม หากแต่เป็นเพียงการปฏิบัติการอย่างหนึ่งในการทำสงครามนั่นเอง นักวิเคราะห์หลายรายเห็นพ้องต้องกันว่าจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของอิรักคือการเปลี่ยนดุลอำนาจทางยุทธศาสตร์ระหว่างฝ่ายตนเองกับอิหร่านด้วยการดึงเอาสหรัฐฯ และประเทศอื่น ๆ ให้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งในครั้งนี้ อิหร่านยังดำเนินการเช่นนี้ได้ง่ายดายยิ่งขึ้นด้วยการไม่เพียงแต่โจมตีไปที่เรือบรรทุกน้ำมันของอิรักเท่านั้น แต่ยังโจมตีเรือทุกลำที่เดินทางมาจากประเทศในแถบอาหรับที่อิหร่านสงสัยว่ากำลังให้ลอบให้ความช่วยเหลือแบกแดดอยู่ลับ ๆ และสิ่งนี้คือสิ่งที่ซัดดัม ฮุสเซ็นปรารถนาจะให้เกิดขึ้นนั่นเอง

ด้วยเหตุนี้ สหรัฐฯ และประเทศอื่น ๆ จึงได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งและพยายามดำเนินการทุกอย่างเพื่อจัดการกับอิหร่าน ทั้งยังพยายามบีบให้อิหร่านยอมรับเงื่อนไขที่ไม่เป็นไปตามที่อิหร่านคาดหวังเอาไว้ การปฏิบัติการโจมตีเรือบรรทุกน้ำมันของอิรักเรียกได้ว่าเป็นปฏิบัติการบีบบังคับและการสร้างพันธมิตร จากมุมมองทั้งสอง นับว่าการปฏิบัติการในครั้งนี้ประสบความสำเร็จและควรนำมาเป็นตัวอย่างกรณีศึกษาว่าการใช้กองกำลังที่จำกัดและขาดประสิทธิภาพ (เนื่องจากการโจมตีเรือ USS Stark นับเป็นการปฏิบัติการที่ผิดพลาดครั้งร้ายแรง) นั้นสามารถส่งผลดีในทางยุทธศาสตร์ได้อย่างไร

การปฏิบัติการป้องปรามทางทะเล

คำจำกัดความบางประการ นับตั้งแต่การคิดค้นอาวุธนิวเคลียร์เป็นต้นมา แนวคิดในการปฏิบัติการป้องปรามทางทะเลก็ได้เริ่มต้นขึ้นเนื่องจากการใช้กองกำลังกลายเป็นเรื่องที่ต้องลงทุนและเสียค่าใช้จ่ายมหาศาลไปเลยทีเดียว ความสำคัญของแนวคิดดังกล่าวนี้ก็คือการป้องปรามการใช้อาวุธนิวเคลียร์ ศักยภาพในการทำให้ประเทศหนึ่ง ๆ เปลี่ยนท่าทีและการกระทำด้วยการแสดงการคุกคามไม่ว่าจะแสดงออกเป็นนัย ๆ หรือแสดงออกอย่างเด่นชัดในการใช้อาวุธนิวเคลียร์ในทะเลนั้นเห็นได้ชัดว่าเป็นการป้องปรามทางทะเลในรูปแบบถึงขีดสุด และนี่จึงเป็นความกังวลที่กองทัพเรือทั่วโลกต้องเผชิญ อีกทั้งในความเป็นจริงแล้วการทำเช่นนี้ยังก่อให้เกิดการถกเถียงกันในประเด็นว่าด้วยโครงสร้าง “ก่อน” และ “ยุทธศาสตร์ในระดับรองลงมา”

อย่างไรก็ตาม ความคิดที่เป็นที่สนใจกันในวงกว้างก็คือความคิดว่าด้วยการป้องปรามด้วยวิธีการแบบดั้งเดิม และนำวิธีการเช่นนี้มาปรับใช้กับสถานการณ์ในท้องทะเลในที่นี้ เป้าหมายก็คือการใช้กองกำลังทางทะเลเพื่อโน้มน้าวให้ศัตรู “ไม่” ทำบางสิ่งบางอย่างที่อาจจะส่งผลเสียต่อผลประโยชน์ที่เราคาดหวังเอาไว้ แนวคิดเช่นนี้จึงขึ้นอยู่กับการใช้กองกำลังที่อาจเกิดขึ้นมากกว่าจะเป็นการใช้กองกำลังนั้นอย่างแท้จริง และเป็นไปเพื่อเป็นการป้องกันหากการดำเนินการดังกล่าวเป็นผลสำเร็จ ทั้งยังเป็นวิธีการใช้กองกำลังอย่างคุ้มค่ามากกว่าความพยายามที่จะแก้ไขสถานการณ์ที่เลวร้ายหลังจากได้ก่อตัวขึ้นมาแล้ว

หากจะกล่าวอย่างกว้าง ๆ ก็คือการสกัดกั้นทางทะเลอาจเป็นไปได้ใน 2 รูปแบบด้วยกัน รูปแบบแรกจะเป็นรูปแบบทั่ว ๆ ไปและไม่อาจเห็นได้อย่างชัดเจน การดำรงอยู่ของกองกำลังที่ปฏิบัติการอยู่โดยมีจุดประสงค์บางอย่างในน่านน้ำของประเทศอื่นใกล้กับบริเวณที่กำลังเป็นประเด็นโต้แย้งอยู่นั้นอาจเป็นสิ่งเดียวที่ดำเนินอยู่ในเวลาดังกล่าว

ต่อมาในศตวรรษที่ 19 กองทัพเรือแห่งสหราชอาณาจักรได้รับแนวคิดในการป้องปรามทางทะเลที่มีเป้าหมายอยู่ที่การคุกคามป้อมปราการ ท่าเรือและอู่ต่อเรือของฝ่ายตรงข้าม ในความเป็นจริงแล้ว ภัยคุกคามที่มีต่อเซนต์ปีเตอร์สเบิร์กของกองเรือ Great

Armament ที่ยิ่งใหญ่ของฝรั่งเศสนั้นมีบทบาทสำคัญยิ่งในการยุติสงครามไครเมียที่เกิดขึ้นระหว่างปี ค.ศ.1853-56

การป้องปรามทางทะเลประเภทที่สองจะเป็นรูปแบบที่เฉพาะเจาะจงและเห็นได้อย่างชัดเจน สถานการณ์ที่เกิดขึ้นที่คู่ต่อสู้อาจรู้สึกอยากทำบางสิ่งบางอย่างที่ฝ่ายที่ป้องปรามไม่ประสงค์จะให้บังเกิดขึ้น กองกำลังทางทะเลจึงจำเป็นต้องเข้าไปในอาณาบริเวณดังกล่าวนั้นเพื่อทำให้คู่ต่อสู้ตระหนักว่าสิ่งที่พวกเขา กำลังดำเนินการหรือต้องการอยู่นั้นไม่ใช่สิ่งที่ถูกต้อง ข้อได้เปรียบของกองกำลังทางทะเลในการปฏิบัติการในกรณีเช่นนี้ก็คือ ความรวดเร็วและความคล่องตัวในทางยุทธศาสตร์

การป้องปรามทางทะเลทั้งสองประเภทนั้นจะส่งผลด้วยการยินยอมไม่ทำดั่งที่ตั้งใจไว้ (กองกำลังที่ปรากฏตัวอยู่ในขณะนั้นจะสกัดกั้นไม่ให้ฝ่ายตรงข้ามสามารถดำเนินการตามจุดประสงค์ได้) หรือการยินยอมรับบทลงโทษ (คู่ต่อสู้อาจจะดำเนินการได้ บรรลุตามจุดมุ่งหมาย หากแต่ต้องยอมรับผลทางการเมืองและการทหารที่อาจติดตามมา) และนี่อธิบายได้ว่าเหตุใดในบางคราวกองทัพเรือขนาดเล็กจึงสามารถป้องปรามหรือสกัดกั้นการปฏิบัติการของกองทัพเรือที่มีขนาดใหญ่ได้

ประการสุดท้ายก็คือการป้องปรามอาจลุกลามกลายเป็นสงคราม ด้วยเหตุนี้ การปรากฏตัวของ “กองเรือตะวันตก” ของกองทัพเรืออังกฤษได้ป้องปรามฝรั่งเศสไม่ให้ฉกฉวยโอกาสจากการที่กองเรืออังกฤษไม่ได้ปรากฏตัวอยู่ในเวลานั้นในอันที่จะให้ความช่วยเหลือการก่อกบฏจาโคไบต์ (Jacobite) ในศตวรรษที่ 18

ตัวอย่างบางประการ ประสิทธิภาพการป้องปรามของยุทธศาสตร์ทะเลได้รับการยืนยันด้วยคำกล่าวที่แน่ชัดและการปฏิบัติการที่เกิดขึ้นจริง การป้องปรามเช่นนี้เห็นได้ชัดเจนและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เรือดำน้ำของประเทศในโลกตะวันตกมักแฝงกายและปฏิบัติการอย่างลับ ๆ ในน่านน้ำทางตอนเหนือ นอกจากนี้ ยังมีการใช้กองกำลังปฏิบัติการในพื้นที่กว้างอยู่เป็นระยะ ๆ ในยามสงบ เป้าหมายของการปฏิบัติการจะเป็นเป้าหมายโดยทั่วไป (การป้องปรามไม่ให้สหภาพโซเวียตดำเนินการใด ๆ ที่แสดงออกถึงความก้าวร้าว) ในยามสงคราม เป้าหมายจะมีความเฉพาะเจาะจงมากขึ้น เสมือนเป็น

วิธีการในการป้องกันการขนส่งสินค้าของนาโตในมหาสมุทรแอตแลนติก ในขณะที่เดียวกัน ยังเป็นยุทธศาสตร์ของการป้องปรามและการสร้างพันธมิตรไปในเวลาเดียวกันในแง่ที่ว่า จุดมุ่งหมายที่ชัดเจนก็คือการให้ความมั่นใจกับพันธมิตรของสหรัฐฯว่าจะให้ความช่วยเหลืออย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ได้มีผู้วิพากษ์วิจารณ์ถึงประเด็นนี้ว่ามีประสิทธิภาพอย่างแท้จริงหรือไม่ นับตั้งแต่สงครามเย็นสิ้นสุดเป็นต้นมา ผลกระทบที่มีต่อการดำเนินการใด ๆ ของโซเวียตและความมีส่วนร่วมในการยุติความขัดแย้งดังกล่าวเริ่มเห็นได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ

การปฏิบัติการ Vanguard เป็นการปฏิบัติการแบบผสมผสานของอังกฤษในคูเวตเมื่อปี ค.ศ.1961 ในยามที่อิรักดูเหมือนมีท่าทีที่จะโจมตีคูเวตสิบเอ็ดวันให้หลังนับจากวันที่ประเทศได้เกิดขึ้นมา การปฏิบัติการครั้งนี้เป็นการปฏิบัติการที่มีความเฉพาะเจาะจงต่อเนืองและเห็นได้อย่างชัดเจน เมื่อวิกฤตการณ์ได้ผ่านพ้นไปแล้ว กองทัพเรือของอังกฤษยังคงตั้งกำลังอยู่ในบริเวณนั้นต่อไประยะหนึ่งโดยไม่ได้ปฏิบัติการใด ๆ ภายหลังการถอนกำลังออกจากคลองสุเอซด้านตะวันออก อังกฤษยังคงวางกำลังทางทะเลส่วนหนึ่งไว้ในพื้นที่นั้น ฝรั่งเศสก็ได้ปฏิบัติการในทำนองเดียวกันนี้ แต่เป็นไปในลักษณะทั่ว ๆ ไปและไม่ได้มีการลงมือดำเนินการใด ๆ ให้เห็นเป็นเด่นชัด สหรัฐฯ ยังคงให้กองเรือของตนรักษาการณ์อยู่บริเวณนั้นแม้ว่าสงครามระหว่างอิรักและอิหร่านจะได้ยุติลงแล้ว กองกำลังเหล่านี้ไม่ได้ปฏิบัติการป้องปรามการโจมตีคูเวตของอิรัก อย่างไรก็ตาม ไม่มีฝ่ายใดที่คิดจะทำเช่นนั้นมาก่อนเช่นกัน

ในการปฏิบัติการ Desert Shield ในปี ค.ศ.1990 ได้เกิดความกังวลว่าอิรักอาจพยายามทำการเคลื่อนไหวยุทธศาสตร์ไปหลังประสบความสำเร็จในคูเวตด้วยการโจมตีซาอุดีอาระเบีย การเดินทางมาถึงอย่างรวดเร็วของกองทัพเรือสหรัฐฯ ช่วยสร้างความมั่นใจให้กับพันธมิตรในแถบนั้นถึงการให้ความช่วยเหลือของสหรัฐฯ ทั้งยังช่วยให้พวกเขาได้รับกำลังเสริมจากหน่วยนาวิกโยธิน กองร้อยที่ 82 ของกองทัพอากาศ อีกทั้งในระหว่างนั้นยังได้รับความช่วยเหลือจากกองทัพอากาศที่มีฐานปฏิบัติการทางบก การขจัดขึ้นของอาหรับต่อการรุกรานของอิรักที่บุกเข้าไปในซาอุดีอาระเบียควรมีส่วนป้องปรามขัดดัมฮุสเซ็นไม่ให้ลงมือทำเช่นนั้นหากนั่นคือจุดประสงค์ที่แท้จริงของเขา และสิ่งนี้คืออีก

ตัวอย่างหนึ่งของการป้องปรามแบบเฉพาะเจาะจงและเห็นได้อย่างชัดเจน ไม่ว่าจะการดำเนินการเช่นนี้จะประสบความสำเร็จ (หรือไม่ประสบความสำเร็จก็ตาม ขึ้นอยู่กับว่าอิรักตั้งใจจะรุกรานซาอุดีอาระเบียอย่างแท้จริงหรือไม่) แต่หากพิจารณาในประเด็นของการปฏิบัติการบีบบังคับแล้ว (การบีบบังคับให้อิรักถอนกำลังออกจากคูเวต) การทำเช่นนี้นับว่าล้มเหลว

กองเรือที่ 7 ของสหรัฐฯ มีหน้าที่และรับผิดชอบการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหน้า (ไม่เพียงแต่การวางกำลังพลในพื้นที่ส่วนหน้าเท่านั้น) และมีเป้าหมายที่จะปฏิบัติการในการป้องปรามทั่ว ๆ ไปที่อาจเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงและเสถียรภาพในพื้นที่ รวมถึงผลประโยชน์ของสหรัฐฯ ในอาณาบริเวณนั้น โดยปกติแล้ว หน้าที่ในการป้องปรามของกองเรือกองนี้จะเป็นการปฏิบัติการกิจทั่ว ๆ ไป ต่อเมื่อมีเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้น (ดังเช่น การคุกคามไต้หวันของจีนในปี ค.ศ.1996 ในเวลาที่เรือของทั้งสองฝ่ายได้แล่นเข้าไปในพื้นที่ดังกล่าว) ที่ภารกิจในการป้องปรามจะแสดงออกให้เห็นได้อย่างชัดเจน กองเรือที่ 7 ถูกคาดหวังว่าจะสามารถรับมือกับวิกฤตการณ์ส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นได้โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพากำลังเสริมจากที่อื่น แม้ว่าในกรณีนี้ การเดินทางมาของเรือรบฝูงที่สองจากมหาสมุทรอินเดียจะมีส่วนช่วยรวมกำลังทางความคิดก็ตาม โดยทั่วไปแล้ว กองเรือรบที่ปฏิบัติการอยู่บริเวณมหาสมุทรแปซิฟิกฝั่งตะวันตกได้พยายามหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดสถานการณ์ร้ายแรงใด ๆ หากแต่ความดีความชอบของกองเรือที่ 7 ในการปฏิบัติการครั้งนี้ยังคงเป็นที่ถกเถียงกันต่อไป

ตัวอย่างของความล้มเหลว หากในบางสถานการณ์เป็นเรื่องยากที่จะพิจารณาในเวลาที่การปฏิบัติการหรือนโยบายหนึ่ง ๆ ว่าด้วยการป้องปรามประสบผลสำเร็จหรือไม่ ก็คงจะเป็นเรื่องง่ายกว่าที่จะบ่งชี้สถานการณ์หรือนโยบายที่ไม่ประสบความสำเร็จ ตัวอย่างที่เห็นได้เด่นชัดที่สุดของกรณีเช่นนี้ก็คือความล้มเหลวของอังกฤษในการป้องปรามอาร์เจนตินาที่เข้าไปยังหมู่เกาะฟอล์กแลนด์ในปี ค.ศ.1982 ในความเป็นจริงแล้ว ความล้มเหลวในครั้งนี้นำให้เกิดข้อกังขาว่าอังกฤษไม่ได้กำหนดหรือมีนโยบายที่ป้องปรามอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้อาร์เจนตินาสรุพบว่าในท้ายที่สุดอังกฤษก็คงจะยอมรับ

หากพวกตนจะเข้าไปครอบครองหมู่เกาะดังกล่าวเสมือนกับเป็นสิ่งที่ทำสำเร็จลุ่ลงไปแล้ว (หรือการปฏิบัติการบีบบังคับทางทะเล)

แล้วสิ่งใดคือบทเรียนที่ได้รับจากเหตุการณ์ในครั้งนี้ ประการแรก เนื่องจากข้อพิพาทระหว่างอังกฤษและอาร์เจนตินาเหนือหมู่เกาะฟอล์กแลนด์นั้นเกิดขึ้นมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานแล้ว จึงจำเป็นต้องมีการปฏิบัติการป้องปรามที่ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งคุณลักษณะของความบาดหมางในกรณีนี้ยังหมายความว่า การป้องปรามจะต้องเป็นการดำเนินการทางทะเล อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่เกิดจากการป้องปรามก็คือความสำเร็จดูเหมือนจะลดความจำเป็นของจำนวนกองกำลังที่ทำหน้าที่ดังกล่าวด้วยเหตุนี้ จึงมักเกิดความต้องการที่จะลดจำนวนกองกำลังที่ทำหน้าที่ป้องปรามจนถึงระดับต่ำมากจนอาจนำมาซึ่งภัยอันตราย

“การที่รัฐบาลอังกฤษลดทอนค่าใช้จ่ายในการส่งกองกำลังไปปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหน้าก่อนการโจมตีของอาร์เจนตินานั้นมีส่วนสำคัญยิ่งต่อความล้มเหลวของการป้องปรามอันนำมาซึ่งความขัดแย้งตั้งแต่ในตอนเริ่มแรก”

เป็นที่น่าสนใจอย่างยิ่งว่าการลดทอนศักยภาพของอังกฤษในอันที่จะปกป้องหมู่เกาะฟอล์กแลนด์เช่นนี้ในความเป็นจริงแล้วไม่ได้เริ่มต้นขึ้นก่อนเดือนเมษายน 1982 ในเวลาที่อาร์เจนตินาเริ่มโจมตี ในความเป็นจริงแล้ว เรือ HMS *Endurance* ยังคงประจำการอยู่และได้ส่งสัญญาณเตือนมายังลอนดอนให้ทราบถึงเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น ประเด็นที่แท้จริงก็คือรัฐบาลอาร์เจนตินาได้ข้อสรุปว่าอังกฤษไม่เพียงแต่ไม่มีวิธีการหากแต่ที่สำคัญก็คืออังกฤษยังขาด “ความมุ่งมั่น” ในอันที่จะปกป้องเกาะแห่งนี้เอาไว้ให้จงได้อีกด้วย เป็นอีกครั้งหนึ่งที่ไม่ใช่เรื่องยากที่จะพิจารณาว่าเหตุใดอาร์เจนตินาจึงได้ข้อสรุปเช่นนี้ เนื่องจากอังกฤษเองไม่ได้ดำเนินการในประเด็นดังกล่าวให้ชัดเจนลงไปนับเป็นเวลาหลายปีเลยทีเดียว ที่เลวร้ายยิ่งไปกว่านั้นก็คือ ในคราวเกิดวิกฤตการณ์คราวที่ผ่านมา อังกฤษทำให้ประเทศอื่น ๆ รู้สึกว่าตนเองไม่ปรารถนาจะทำการตอบโต้การยั่วยุใด ๆ จากฝ่ายตรงข้าม

ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.1976 เรือ ARA *Storni* ของอาร์เจนตินาได้เปิดฉากยิงเรือสำรวจ HMS *Shackleton* ของอังกฤษที่อยู่ห่างจากท่าเรือสแตนลีย์ (Port Stanley)

ไป 78 ไมล์ เพื่อเป็นการตอบโต้ที่อังกฤษได้ลอบส่งกองกำลังไปปฏิบัติการอย่างลับ ๆ ในพื้นที่นั้น เรือดำน้ำบรรทุกนิวเคลียร์ที่ได้รับความช่วยเหลือจากเรือเหนือผิวน้ำบางลำ อย่างเช่น HMS *Alacrity* และ *Phoebe* ที่รักษาระยะห่างจากพื้นที่ปฏิบัติการไป ประมาณ 1,000 ไมล์ แต่การทำเช่นนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นการปฏิบัติการ “วางกำลังพลเพื่อไว้สำหรับเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น” ซึ่งอังกฤษไม่ได้บอกกับอาร์เจนตินาถึงเรื่องนี้ วิธีการดังกล่าว

“แสดงให้เห็นถึงการต่อต้านของอังกฤษได้เป็นอย่างดี แต่ไม่อาจแสดงให้เห็นว่าอังกฤษมีเจตจำนงต่ออาร์เจนตินาอย่างแท้จริงแต่อย่างใด เนื่องจากอาร์เจนตินาไม่ล่วงรู้มาก่อนว่าอังกฤษได้ส่งเรือดำน้ำมาลอบตรวจการณ์อยู่ ณ บริเวณนั้น ปฏิบัติการเช่นนี้ไม่จัดว่าเป็นการป้องปรามของกองทัพหรือทำให้ฝ่ายตรงข้ามได้ตระหนักถึงผลที่อาจเกิดติดตามมาจากการโจมตี ดังนั้น การโจมตีเรือของอังกฤษรวมถึงปฏิบัติการต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นปฏิปักษ์ กล่าวคือการบุกไปยึดหมู่เกาะเซนต์แซนด์วิช (S.Sandwich Island) ไม่ได้ทำให้อังกฤษทำการตอบโต้กลับแต่อย่างใดนอกเหนือไปจากเปิดฉากการเจรจากับอาร์เจนตินาอีกครั้งหนึ่ง”

ปัจจัยสำคัญในการป้องปรามทางทะเล แม้ว่าจะเป็นเรื่องยากที่เราจะสรุปว่าปัจจัยของการป้องปรามทางทะเลในสถานการณ์ที่แตกต่างกันออกไปมีปัจจัยใดบ้าง แต่เราก็อาจหาข้อสรุปได้กว้าง ๆ ดังต่อไปนี้

หลักการแรกของการป้องปรามทางทะเลที่ประสบความสำเร็จก็คือความมุ่งมั่นทางการเมือง การตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนและไม่เปลี่ยนแปลงไปมา เนื่องจากการป้องปรามเป็นปรากฏการณ์ในเชิงจิตวิทยา จึงมักมีความสำคัญมากกว่าเพียงแค่การปรากฏตัวของกองกำลังที่เกี่ยวข้อง เห็นได้ชัดว่า “ภาพ” ที่ชัดเจนนั้นเป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างยิ่ง แม้กระนั้นก็ตาม เราอาจรู้สึกเป็นปฏิปักษ์กับคู่ต่อสู้ที่ปฏิบัติการอย่างไรเหตุผลที่เราไม่อาจป้องปรามได้ หรือมีฉะนั้นก็คู่ต่อสู้ที่คิดว่าแผนยุทธศาสตร์ของฝ่ายตนนั้นคงช่วยให้พวกเรารอดพ้นจากสถานการณ์วิกฤตต่าง ๆ ไปได้แม้ว่าจะมีความเป็นไปได้น้อยก็ตาม

หลักการประการที่สองก็คือการมีกองกำลังทางทะเลที่มีความคล่องตัวในทางยุทธศาสตร์ มีความคล่องตัวและมีศักยภาพที่จะรักษาความสมดุลเอาไว้ให้ได้ กองกำลัง

ทางทะเลที่สามารถส่งอิทธิพลสำคัญ ๆ ต่อการปฏิบัติการทางบกโดยอาศัยการโจมตีทางอากาศ/การใช้ซีปนาวุธ หรือด้วยการโจมตีทั้งทางบกและทางทะเลที่มีประสิทธิภาพ ทัดเทียมกับการป้องกัน ในบางคราว สมุททานุภาพดูเหมือนจะเป็นสิ่งที่ผู้คนไม่ค่อยให้ความสำคัญหรือนึกถึงมากนัก ดังนั้น ความสามารถในการทำให้สมุททานุภาพกลับมาอยู่ในความสนใจของคู่ต่อสู้ที่อาศัยการสู้รบทางบกเป็นหลักนั้นจึงมีส่วนช่วยเป็นอย่างมาก

หากจะกล่าวกันโดยทั่วไปแล้ว เรือรบขนาดใหญ่ย่อมมีศักยภาพในการป้องกันที่ดีกว่า ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดตัวอย่างหนึ่งก็คือในสมัยสงครามกลางเมืองในสเปน อังกฤษพยายามสกัดกั้นการแทรกแซงการค้าของตนเอง หากแต่เรือทำลายของฝ่ายอังกฤษกลับไม่สามารถรับมือกับเรือลาดตระเวน*คานาเรียส (Canarias)* ของสเปนได้ ทรราชจนกระทั่งเรือรบขนาดใหญ่ HMS Hood ที่สามารถบรรทุกปืนใหญ่ได้ถึง 15 กระบอกได้ปรากฏขึ้นและเปลี่ยนแปลงแนวความคิดใหม่เสียหมด

ประเด็นว่าด้วยอำนาจในการป้องกันของเรือดำน้ำขนาดใหญ่นั้นมีส่วนเกี่ยวข้องด้วยเช่นกัน กองทัพเรืออาร์เจนตินาดูเหมือนจะถูกขับไล่ให้กลับไปยังท่าเรือของตนสืบเนื่องจากการโจมตีของ ARA *Belgrano* ด้วยการใช้เรือดำน้ำบรรทุกขีปนาวุธที่ชื่อว่า HMS *Conqueror* นี้แสดงให้เห็นว่าความโหดร้ายของเรือดำน้ำในยุคสมัยใหม่อาจนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในบางสถานการณ์ โดยเฉพาะในเวลานี้ที่เรือดำน้ำอาจติดขีปนาวุธที่สามารถโจมตีทางบกได้ด้วย อย่างไรก็ตาม การทำเช่นนี้ดูจะเป็นสิ่งที่เหมาะสมเมื่อพิจารณาในประเด็นว่าด้วยการป้องกัน

ความเหมาะสมของการใช้กองกำลังเพื่อปฏิบัติการกิจเฉพาะบางประการในการป้องกันไม่ใช่ประเด็นว่าด้วยอำนาจในการป้องกันโดยอาศัยการลงโทษ หากแต่กองกำลังเหล่านี้ต้องมีอำนาจในการป้องกันโดยอาศัยการปฏิเสธด้วยเช่นกัน การปฏิบัติการ Earnest Will ของกองทัพเรือสหรัฐฯ ในปี ค.ศ.1987 เป็นตัวอย่างหนึ่งที่มีการปราศจากซึ่งการป้องกันในอาณาบริเวณดังกล่าวอาจมีส่วนบ่อนทำลายประสิทธิภาพของกองกำลังทางทะเล การปฏิบัติการในครั้งนี้เป็นความพยายามที่จะคุ้มกันเรือบรรทุกน้ำมันที่กำลังจะเดินทางไปยังคูเวตเข้าไปยังอ่าวเปอร์เซียเพื่อเป็นวิธีการในการป้องกันการโจมตีของอิหร่าน ข้อมูลที่รั่วไหลจากรัฐสภาของสหรัฐฯ เกี่ยวกับการออกเดินทางของ

เรือคุ้มกัน เวลาที่ออกเดินทาง เส้นทางและความเร็วทำให้อิหร่านสามารถวางทุ่นระเบิดตามเส้นทางที่เรือคุ้มกันต้องเดินทางผ่านเพื่อลอบทำลายเรือเหล่านี้ได้อย่างทันท่วงที ความไร้ประสิทธิภาพของกองทัพเรือสหรัฐฯ ในการกำจัดทุ่นระเบิดที่อาจถูกนำมาลอบวางอยู่นั้นทำให้เรือคุ้มกันจำเป็นต้องแล่นติด ๆ กันอยู่หลังเรือ VLCC *Bridgeton* เพื่อขอรับการคุ้มกันอีกต่อหนึ่งในขณะที่แล่นผ่านอาณาบริเวณที่มีทุ่นระเบิด เรือ *Bridgeton* ที่ถูกทำลายโดยทุ่นระเบิด (ซึ่งหากไม่เป็นเช่นนั้น เรือคุ้มกันก็อาจถูกทำลายลงไปทั้งหมดด้วย) รวมถึงความขัดแย้งกับอิหร่านที่ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นได้ชี้ให้เห็นถึงผลลัพธ์ของความล้มเหลวในการป้องปราม นาเดีย เอล-แชสลี (Nadia El-Shazly) ได้กล่าวสรุปถึงสถานการณ์ในครั้งนี้อย่างต่อไปนี้

“การเตรียมความพร้อมนานกว่า 4 เดือน ตามติดมาด้วยการซ้อมรบถึง 3 ครั้งซึ่งเริ่มต้นขึ้นตั้งแต่ต้นเดือนกรกฎาคม ค.ศ.1987 นั้นจบลงด้วยความโกลาหลและความน่าอับอาย เรือที่สามารถบรรทุกนายทหารเรือได้มากกว่า 600 นาย เป็นเรือที่มีแสนยานุภาพน่าเกรงขามมากที่สุดในโลก มีรัศมีการยิงในระยะไกล ทั้งยังมีอาวุธยุทธโประกรณ์ที่ทันสมัยและมีความสลับซับซ้อนมากที่สุดในภูมิภาคแถบนั้นกลับถูกทำให้ได้รับความอับอายครั้งยิ่งใหญ่ด้วยระเบิดที่เก่าคร่ำคร่าที่มีมาตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง และสิ่งนี้คือตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงการลงทุนที่คุ้มค่าในฝ่ายของอิหร่านนั่นเอง”

ตัวอย่างเช่นนี้ได้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของอำนาจในการต่อสู้เพื่อตั้งรับในฝ่ายของกองกำลังที่ทำหน้าที่ป้องปราม นอกจากนี้ ยังแสดงให้เห็นว่าการป้องปรามทางทะเลไม่จำเป็นต้องอาศัยกองเรือรบขนาดใหญ่ หากฝ่ายที่ปฏิบัติการป้องปรามมีความตั้งใจมั่นที่จะยอมรับความเสี่ยงและความเสียหายในการไล่ติดตามเพื่อให้ได้มาซึ่งจุดมุ่งหมายของตน

ในอันที่จะใช้ประโยชน์จากประเด็นด้านการเมือง คู่ต่อสู้ฝ่ายที่อ่อนกำลังกว่าอาจป้องปรามโดยไม่ได้อาศัยการปฏิเสธ แต่ด้วยการใช้บทลงโทษทางการเมืองบางประการในการทำ “สงครามเย็น” ระหว่างอังกฤษกับไอซ์แลนด์ ไอซ์แลนด์ได้ก้าวขึ้นมาเป็นผู้มีชัยชนะ แม้ว่าในความเป็นจริงแล้วในการสู้รบที่ผ่านมาทุกครั้ง เรือของอังกฤษสามารถขับไล่เรือของไอซ์แลนด์ให้ออกไปพ้นจากน่านน้ำได้เป็นผลสำเร็จ หากแต่ในสถานการณ์ที่ดำเนินอยู่ในขณะนั้น การปฏิบัติการเช่นนั้นย่อมเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง

ประการแรกก็คือความแข็งแกร่งของลำเรือที่แล่นเข้าปะทะกันในมหาสมุทรแอตแลนติกตอนเหนือ (และในกรณีเช่นนี้ เรือลำเล็กกว่าแข็งแกร่งของไอซ์แลนด์เป็นฝ่ายได้เปรียบเป็นอันมาก) และประการที่สองก็คือประเทศที่มีแสนยานุภาพเหนือกว่าในระดับนานาชาตินั้นต่างก็มีจุดมุ่งหมายที่จะก่อวินาศกรรมและทำลายประเทศที่อ่อนแอกว่า

10.7 การสร้างพันธมิตร

การสร้างพันธมิตรคือการดำเนินการที่มีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การรักษาและดำรงไว้ซึ่งนโยบายการเมืองต่างประเทศที่ไม่ใช่ด้วยการคุกคามคู่ต่อสู้ แต่ด้วยการใช้อิทธิพลที่เรามีอยู่ในการโน้มน้าวพันธมิตรและประเทศต่าง ๆ ที่ร่วมรับรู้เหตุการณ์อยู่ในเวลานั้นเห็นด้วยกับฝ่ายเรา ดังที่เราได้กล่าวถึงไปแล้วในตอนที 3.2 ว่าด้วยวิธีการดั้งเดิมที่ใช้ในการบีบบังคับฝ่ายศัตรู

ในหลาย ๆ กรณีด้วยกัน ประเทศอาจแสดงออกถึงการรักษามลประโยชน์ของฝ่ายตนด้วยการใช้อิทธิพลที่มีอยู่โน้มน้าวการกระทำต่าง ๆ ของบรรดาพันธมิตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งพันธมิตรที่มีแสนยานุภาพมากกว่าจะใช้วิธีที่โหดร้ายและน่าสะพรึงกลัวเพื่อข่มขู่ศัตรู

กองทัพเรือมีบทบาทสำคัญยิ่งในการปฏิบัติการดังกล่าวนี้ไม่เพียงเพราะกองทัพเรือมีความคล่องตัวแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังเป็นเพราะเหตุผลหลายประการด้วยกัน เหตุผลประการหนึ่งที่เราเห็นได้อย่างชัดเจนก็คือทะเลเป็นเสมือนสื่อกลางระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่ผนวกรวมหรือแบ่งแยกประเทศและภูมิภาคออกจากกัน การปฏิบัติการของกองทัพเรือที่ดำเนินอยู่รอบโลกนั้นหมายความว่า จะเกิดการดำเนินการหรือติดต่อกันระหว่างกองทัพเรือหนึ่งกับกองทัพเรืออีกกองทัพหนึ่งอยู่ตลอดเวลา ความพยายามของกองทัพเรือสหรัฐฯ อาจถือเป็นกรณีพิเศษที่ไม่เหมือนชาติอื่นใด หากแต่รัศมีในการดำเนินการนั้นไม่ได้กว้างไกลอย่างที่คาดกัน ในปี ค.ศ.1997 กองทัพเรือสหรัฐฯ ได้แวะไปจอดยังท่าเรือทั้งหมด 1,629 แห่ง ซึ่งอยู่ใน 99 ประเทศด้วยกัน

“สหรัฐฯ ได้ผลประโยชน์เป็นอันมากจากการติดต่อรหว่างกองทัพของตนกับกองทัพของประเทศอื่น ๆ อีกทั้งยังได้แสดงให้เห็นถึงความปรารถนาดีที่สหรัฐฯ มีต่อชุมชนท้องถิ่นที่เรือ

ของฝ่ายตนได้ไปแวะจอดอีกด้วย เรือเหล่านี้ได้นำนักท่องเที่ยวขึ้นเรือมามากกว่าแสนราย ในทางกลับกัน นายทหารเรือและทหารนาวิกโยธินมากกว่า 20,000 นายได้มีส่วนร่วมับโครงการพัฒนาชุมชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการซ่อมแซมโรงเรียนและสถานรับเลี้ยงเด็กกำพร้า อีกทั้งยังมีส่วนช่วยให้การรักษาทางการแพทย์แก่คนในท้องถิ่นดังกล่าวนี้ด้วย”

จุดมุ่งหมายและประเภทของการสร้างพันธมิตรทางทะเล

แรงจูงใจเบื้องหลังการปฏิบัติการเพื่อการสร้างพันธมิตรนั้นมาจากหลากหลายปัจจัยด้วยกัน แต่เราสามารถสรุปปัจจัยสำคัญ ๆ ได้ดังต่อไปนี้

การส่งข้อมูลข่าวสาร

การหยุดแวะเยี่ยมเยือนของเรือตามสถานที่ต่าง ๆ อาจเป็นรูปแบบการแลกเปลี่ยนทางการเมืองการทูตที่มีประโยชน์รูปแบบหนึ่ง ซึ่งช่วยดำรงไว้ซึ่งสัมพันธภาพอันดีและเป็นที่ยอมรับของพลเมืองในท้องถิ่นนั้น ๆ โดยมีข้อแม้ว่านายทหารเรือที่อยู่บนฝั่งจะใช้จ่ายเงินที่พวกเขาถืออยู่ไปในทางที่สร้างสรรค์และไม่ตีมูลค่าจนมลาย่อยครั้งจนเกินไปนัก การส่งสัญญาณที่สลับซับซ้อนที่เกิดขึ้นระหว่างเครื่องบินของสหรัฐฯ และจีนภายหลังเหตุการณ์เครื่องบินของทั้งสองฝ่ายชนกันเหนือบริเวณไห่หนาน (Hainan) ในเดือนเมษายน ค.ศ.2001 ได้แสดงให้เห็นว่าข้อความที่แสดงความเห็นชอบและไม่เห็นชอบนั้นอาจถูกสื่อสารได้อย่างไรโดยอาศัยการร้องขอและการตอบสนองว่าเรือลำใดบ้างที่จะสามารถแวะไปจอดยังท่าเรือใดได้ ทันททีที่วิกฤตการณ์ดังกล่าวนี้ได้สิ้นสุดลง การติดต่อสื่อสารและการเตรียมการล่วงหน้าในการแวะจอดของเรือได้ถูกยกเลิก แต่ก็ได้มีการนิยกว่าอยู่บ้าง ตัวอย่างเช่น จีนอนุญาตให้เรือต่อต้านทุ่นระเบิดซึ่งเป็นเรือขนาดเล็กของสหรัฐฯ แวะจอดที่ฮ่องกงได้ แต่ไม่ยินยอมให้เรือขนาดใหญ่ทำเช่นเดียวกันนั้น หรืออีกตัวอย่างหนึ่งก็คือเมื่อนายรัสมเฟลด์ไม่อนุญาตให้มีการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคลากรของกองทัพเรือหนึ่งกับบุคลากรของกองทัพเรืออีกฝ่ายหนึ่งยกเว้นก็เสียแต่ในยามที่จำเป็นต้องปฏิบัติการบรรเทาทุกข์ร่วมกันเท่านั้น อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์ที่เรือ USS *Constellation* แวะไปจอดยังฮ่องกงในเดือนสิงหาคม ค.ศ.2001 แสดงให้เห็นว่าสัมพันธภาพระหว่างสหรัฐฯ และจีนได้กลับมาเป็นปกติเหมือนเช่นเคยแล้ว

การลดความเสี่ยงอันเป็นผลมาจากความขัดแย้งที่ไม่ได้เจตนาให้เกิดขึ้น

การที่เรือรบ เรือดำน้ำหรือเครื่องบินของประเทศต่าง ๆ แล่นอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกันนั้นอาจดูเหมือนอันตรายและอาจนำมาซึ่งอุบัติเหตุหรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ โดยทั่วไปแล้ว โปรแกรมการใช้อาวุธของกองทัพเรืออาจก่อให้เกิดความตึงเครียดโดยไม่ได้เจตนา การควบคุมการใช้อาวุธทางทะเลและการสร้างความมั่นใจจึงเป็นแง่มุมที่สำคัญของการเมืองการทูตทางทะเล รวมถึงการสร้างพันธมิตรอีกด้วย ปραกฏการณ์เช่นนี้เป็นปราคาฏการณ์ที่มีการศึกษากันมาเป็นอย่างดีแล้ว เราจึงไม่จำเป็นต้องกล่าวถึงโดยละเอียดในที่นี้อีกครั้ง

การสร้างเสริมความมั่นใจในทะเล

ในช่วงเวลาที่สถานการณ์โดยทั่วไปไม่สงบสุขเท่าไรนัก การแวะเยี่ยมเยือนของเรือและการทดลองปฏิบัติการต่าง ๆ อาจมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การสร้างความมั่นใจให้กับประเทศที่ถูกคุกคามถึงการให้ความช่วยเหลือของนานาชาติ การแวะเยี่ยมเยือนของเรือรบมิสซูรีของสหรัฐฯ ยังตุรกีในปี ค.ศ.1946 เป็นการแสดงให้เห็นถึงจุดประสงค์เช่นเดียวกันนี้ ตามติดมาด้วยการแวะเยี่ยมเพื่อสร้างเสริมความมั่นใจอีกนับครั้งไม่ถ้วนของสหรัฐฯ ไปยังประเทศต่าง ๆ ที่ในขณะนั้นกำลังถูกกดดันจากสหภาพโซเวียต รวมถึงนอร์เวย์ เดนมาร์ก ตุรกี กรีซ ญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ การทำเช่นนี้ไม่ใช่สิ่งแปลกใหม่

การพัฒนาประสิทธิภาพความร่วมมือในอนาคต

มาฮานซีให้เห็นถึงปัญหาของกองเรือรบฝ่ายพันธมิตรในการจัดการปัญหาต่าง ๆ เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หากแต่นายทหารเรือต่างเริ่มยอมรับมากขึ้นเรื่อย ๆ ว่า ด้วยเหตุผลทางด้านทรัพยากรและในอันที่จะแบ่งปันความเสี่ยงต่าง ๆ แล้ว การปฏิบัติการของพวกเขาจะต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายด้วยกัน และด้วยเหตุผลเช่นนี้เอง พวกเขาจำเป็นต้องทราบให้ได้ว่าประเทศอื่น ๆ กำลังดำเนินการสิ่งใดอยู่ในเวลานั้น และเพื่อพัฒนาความร่วมมือ จึงจำเป็นต้องมีการปฏิบัติการร่วมกัน และแน่นอนว่าการทำเช่นนี้คือหลักการที่อยู่เบื้องหลังการปฏิบัติการที่เรียกกันว่า Cooperation Afloat Readiness and Training (CARAT) ระหว่างกองทัพเรือสหรัฐฯ กับบรูไน

อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์และไทย (CARAT หรือการฝึกผสม CARAT มีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ เพิ่มพูนทักษะ ความชำนาญ ชีตความสามารถและประสิทธิภาพระหว่างองค์บุคคล องค์ยุทธวิธีในการวางแผนรวม ทั้งการปฏิบัติการร่วมกันระหว่างกองทัพเรือไทยกับกองกำลังฝ่ายสหรัฐฯ ในการปฏิบัติการต่าง ๆ โดยเน้นหนักในการปฏิบัติการทางเรือ ได้แก่ การปฏิบัติการรบผิวน้ำ การปราบเรือดำน้ำ การป้องกันภัยทางอากาศ การปฏิบัติการโจมตีสะเทินน้ำสะเทินบก การปฏิบัติการรบพิเศษ การฝึกยิงอาวุธ รวมทั้งการต่อต้านการก่อการร้าย การปฏิบัติการด้านกิจการพลเรือน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการก่อสร้างอาคารเอนกประสงค์ในโครงการช่วยเหลือประชาชน ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในพื้นที่ฝึก อันจะเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีและความมั่นใจในการปฏิบัติงานร่วมกันให้มากยิ่งขึ้น

นาโตเป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นเป็นอย่างดีถึงการปฏิบัติการเพื่อความร่วมมือทางทะเลด้วยการส่งกองกำลังไปประจำการยังบริเวณมหาสมุทรแอตแลนติกและทะเลเมดิเตอร์เรเนียนพร้อมด้วยกองกำลังปฏิบัติการกิจพิเศษด้านการวางทุ่นระเบิดและปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบก

ตัวอย่างอื่น ๆ นอกจากนี้ยังอาจเห็นได้จากเรือบางลำหรือบางกองเรืออาจถูกนำไปผนวกรวมกับการจัดกระบวนเรือรบของประเทศอื่น ๆ เป็นระยะเวลายาวนาน อย่างเช่น ในปี ค.ศ.1999 เรือกลไฟรุ่น 23 ของอังกฤษ HMS Somerset ได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของกองเรือ Foch ของฝรั่งเศส อีกสองปีต่อมาเรือ HMCS Vancouver ของแคนาดาได้เข้าร่วมกับกองเรือของสหรัฐฯ ที่กำลังเดินทางมุ่งหน้าไปยังอ่าวเปอร์เซีย กองเรือทั้งสองอาจเรียกได้ว่าเป็นกองกำลังที่ปฏิบัติการตามปกติ

นอกจากนี้ เรายังอาจเห็นได้ว่าแนวทางปฏิบัติของนาโตยังได้ถูกนำไปปรับใช้ใน ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งยุทธวิธีปฏิบัติการที่เรียกกันว่า EXTACS (Exercise Tactics) การฝึกซ้อมร่วมกันระหว่างบุคลากรของวิทยาลัยและบุคลากรจากหน่วยงานต่าง ๆ ได้มีส่วนเพิ่มพูนความเข้าใจและศักยภาพในการดำเนินงานร่วมกัน รวมถึงการสร้างพันธมิตรระหว่างประเทศสมาชิกของนาโตและประเทศอื่น ๆ

อย่างไรก็ตาม อุปสรรคและปัญหายังคงมีอยู่ต่อไป อุปสรรคบางอย่างเป็นประเด็นทางเทคโนโลยี นักสังเกตการณ์หลายรายรู้สึกกังวลกับอุปสรรคที่แต่ละประเทศมีอยู่นั้นแตกต่างกันออกไปและยังมีระดับความก้าวหน้าที่ต่างกัน คนอื่น ๆ ได้แย้งว่าเป็นไปได้ที่เราจะแสวงหาวิธีการในการประนีประนอมเพื่อ “เชื่อมต่อและทำงานร่วมกันต่อไปได้” แม้กระนั้นก็ดี ปัญหาที่แท้จริงอยู่ที่สิ่งที่ฝรั่งเศสเรียกว่า “ความร่วมมือทางจิตใจ” โดยที่ความแตกต่างทางวัฒนธรรม การเมืองอาจทำให้ประเทศต่าง ๆ มีวิธีปฏิบัติที่แตกต่างกันออกไปในเรื่อง

- ความพร้อมที่จะยอมรับคำสั่งการจากนายทหารของกองทัพเรือชาติอื่น
- ความโน้มเอียงที่จะแจ้งให้ประเทศของตนรับทราบในยามได้รับคำสั่งบางอย่างหรือมีเหตุการณ์บางอย่างเกิดขึ้นกับแผนการที่วางไว้และผู้บัญชาการเกิดความหวาดเกรงว่าอาจจะต้องรับมือกับบางสิ่งบางอย่างที่ผู้บังคับบัญชาของพวกเขาเห็นว่าประเด็นที่ละเอียดอ่อนหรืออาจไม่เห็นชอบด้วย
- ความเต็มใจที่จะกระจายอำนาจการสั่งการให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาอีกต่อหนึ่ง

การปฏิบัติการร่วมกันเพื่อต่อต้านภัยคุกคามที่กำลังเผชิญร่วมกัน

ภายหลังการซ้อมรบ Malphi-Laut 4/2001 ได้เริ่มต้นขึ้น พลเรือเอก รูเบน โดมิงโก (Admiral Ruben Domingo) แห่งกองทัพเรือฟิลิปปินส์ได้กล่าวว่า “เราจำเป็นต้องดำรงไว้และพัฒนาความร่วมมือในการตั้งรับร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยามที่เรากำลังเผชิญหน้ากับภัยคุกคามจากบรรดาผู้ก่อการร้าย โจรสลัดและการกระทำที่ไม่ได้เป็นไปตามบทบัญญัติทางกฎหมายใด ๆ ที่เกิดขึ้นตามแนวพรมแดนของเราในขณะนี้” ดังนั้น จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับกองทัพเรือของประเทศมาเลเซียและฟิลิปปินส์ที่จะทำความคุ้นเคยกับอาวุธยุทธโธปกรณ์ของอีกฝ่ายหนึ่ง รวมถึงขั้นตอนและวิธีการในการปฏิบัติการเพื่อจะสามารถตอบสนองได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อสถานการณ์ฉุกเฉิน อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นทางเรือและการก่ออาชญากรรมข้ามพรมแดน นอกจากนี้ การฝึกปฏิบัติการร่วมเช่นนี้ยังมีส่วนช่วยสร้างเสริมสัมพันธภาพและความร่วมมืออันดีระหว่างประเทศเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กล่าวมาข้างต้นนี้

การป้องกันการค้าอาวุธ

ไม่ใช่ว่ากองทัพเรือทุก ๆ ประเทศจะสามารถทำเช่นนี้ได้ กองทัพเรือสหรัฐฯ ไม่ได้เข้าร่วมในการปฏิบัติการเช่นนี้ หากแต่กองทัพเรือของประเทศในทวีปยุโรปหลาย ๆ ประเทศได้จัดตั้งองค์กรและหน่วยงานขึ้นมาเพื่อรับมือกับประเด็นดังกล่าวนี้โดยเฉพาะ เรือรบที่ติดตั้งระบบที่ทันสมัยและสลับซับซ้อนมักได้รับการพิจารณาว่าเป็นวิธีหนึ่งในการแสดงแสนยานุภาพให้เป็นประจักษ์แก่สายตาของชาติอื่น ๆ

10.8 การทูตทางเรือ : นัยสำคัญสำหรับการกำหนดยุทธศาสตร์

ความจำเป็นที่ต้องพิจารณาให้รอบคอบ

การทูตทางเรือเป็นแนวคิดค่อนข้างใหม่ที่ครอบคลุมการปฏิบัติการอย่างต่อเนื่องทางทะเล นับตั้งแต่การโจมตีทางทะเลในด้านหนึ่งไปจนถึงการป้องปรามและความร่วมมือในอีกด้านหนึ่ง จุดมุ่งหมายก็เพื่อการเผยแพร่อิทธิพลที่เรามีอยู่เพื่อโน้มน้าวการกระทำใด ๆ ของผู้อื่น ถึงแม้ว่าในด้านการทูตทางเรือ อำนาจมักถูกใช้ประโยชน์มากกว่าจะเป็นการใช้กองกำลังที่มีอยู่ก็ตาม หากแต่ในบางโอกาสก็อาจจำเป็นต้องใช้การปฏิบัติการทางกายภาพ หรือแม้แต่ใช้ความรุนแรงก็ตาม การทูตทางเรืออาจดำเนินไปด้วยจุดมุ่งหมายและผลลัพธ์หลายประการด้วยกันไม่ต่างจากวิธทางการเมืองวิธีอื่น ๆ ดังนั้น ในบางคราวการทูตทางเรือก็อาจประสบผลสำเร็จ และในบางคราวก็อาจพบกับความล้มเหลวก็เป็นได้

การทูตทางเรืออาจนำมาใช้ได้หลายวิธีการด้วยกันในอันที่จะสื่อสารข้อความที่ต้องการและส่งอิทธิพลต่อเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง การส่งกองกำลังที่แข็งแกร่งและมีศักยภาพออกไปปฏิบัติการนั้นอาจชี้ให้คู่ต่อสู้ได้เห็นถึงความมุ่งมั่นและอาจทำให้ผลลัพธ์ที่เราพึงประสงค์นั้นเป็นไปได้ได้ง่ายยิ่งขึ้น ในทางตรงข้าม กองกำลังที่อ่อนแออาจทำให้คู่ต่อสู้ที่กำลักรบร่ากันอยู่นั้นเย็นลงได้ กองกำลังอาจถูกส่งไปโดยไม่ได้สั่งการว่าให้ปฏิบัติการเช่นไร หรือถูกส่งไปยังเส้นทางอื่นเพื่อแสดงให้เห็นว่าไม่ได้มีเจตนาใด ๆ ที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่ตึงเครียด ข้อเท็จจริงที่ว่า การใช้การทูตทางเรือเพื่อจุดมุ่งหมายในการบีบบังคับนั้นไม่ควรบดบังหน้าที่และบทบาทอื่นที่สำคัญกว่าด้วยเช่นกัน

หน้าที่เช่นนี้มีความจำเป็นและสำคัญมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากการป้องกันไม่ให้สงครามหรือความขัดแย้งใด ๆ เกิดขึ้นนั้นยังคงเป็นภารกิจหลักของกองทัพเรือ และความล้มเหลวที่มิอาจทำเช่นนี้ได้อาจนำมาซึ่งหายนะครั้งยิ่งใหญ่ การทูตทางเรือช่วยให้แนวโน้มในการหันไปใช้การทำสงครามเพื่อเป็นวิธีในการยุติความขัดแย้งลดน้อยลงแน่นอนว่าไม่ได้หมายความว่าข้อพิพาทหรือความขัดแย้งต่าง ๆ จะจางหายไป แต่แสดงให้เห็นว่านานาประเทศต้องการแสวงหาวิธีการอื่นเพื่อยุติความขัดแย้งหรือข้อพิพาทดังกล่าว

การทูตทางเรือ : ข้อสรุปเบื้องต้นบางประการ

ข้อสรุปที่จะได้ระบุถึงดังต่อไปนี้ เป็นข้อสรุปที่ผู้มีอำนาจและมีหน้าที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติการต่าง ๆ ด้านการทูตทางเรือพึงระลึกถึงไว้เสมอ

ความสำเร็จนั้นยากที่จะพิสูจน์ได้

ความลำบากประการหนึ่งก็คือการประเมินความสำเร็จของการปฏิบัติการใด ๆ และหากการปฏิบัติการใดที่เกี่ยวข้องกับการทูตทางเรือได้รับการพิจารณาว่าเป็นผลสำเร็จแล้ว สิ่งใดที่ทำให้ประสบความสำเร็จเช่นนั้นนี้ อย่างไรก็ตาม ยังคงมีปัญหานานัปการที่เราพึงระลึกไว้ด้วยเช่นกัน เจมส์ เคเบิลได้กล่าวถึงความจำเป็นในการ “สร้างหลักฐานที่น่าเชื่อถือว่ากองกำลังทางทะเลสามารถปฏิบัติการเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายทางการเมืองของรัฐบาลที่เป็นผู้สั่งการ ผลลัพธ์ที่ได้จะต้องเป็นผลในระยะยาวและมีความคงทนเพื่อให้คุ้มค่ากับสิ่งที่เราได้สูญเสียไป”

การทูตทางเรือเป็นเพียงวิธีการหนึ่งในวิธีการทั้งหมด

การทูตทางเรือไม่ใช่วิธีการที่สามารถนำมาใช้เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ชี้ขาดในตัวเอง ในหลาย ๆ กรณีด้วยกัน การทูตทางเรือเป็นเสมือนศิลปะแขนงหนึ่งของศิลปะการทูตและการเมืองทั้งหมดที่มีอยู่ หากแต่ศิลปะแขนงอื่นกลับพิสูจน์แล้วว่ามีความสำคัญมากกว่าในระยะยาว และสิ่งนี้คือสิ่งที่ พลเรือเอก บีตตี (Admiral Beatty) แห่งกองทัพเรืออังกฤษ รู้สึกกลางแคลงใจกับการใช้การทูตทางเรือในการต่อต้านสหภาพโซเวียตในทศวรรษที่

“บัดนี้ เราได้ยื่นคำขาดให้แก่สหภาพโซเวียต เราไม่มีเงิน ไม่มีผู้คนอีกต่อไปแล้ว แม้ว่าเราจะมีเรือรบอยู่ก็ตาม แต่เราจะสู้รบกับประเทศมหาอำนาจเช่นนั้นได้อย่างไรโดยปราศจากกองกำลังทางทะเล การปิดล้อมไม่มีประโยชน์ เราอาจจะส่งเรือขนาดใหญ่ออกไปปฏิบัติการในทะเลบอลติกเพื่อท้าทายเดือนฝายตรงข้าม แต่การทำเช่นนี้จะช่วยให้เราประสบความสำเร็จอย่างไร”

ด้วยเหตุนี้ เราจึงไม่ควรคาดหวังว่ากองทัพเรือจะปฏิบัติการใดได้มากจนเกินไปนักในประเด็นว่าด้วยการทูตทางเรือแม้ว่าจะมีประสิทธิภาพมากเพียงใดก็ตาม

การทูตทางเรืออยู่ภายใต้นโยบายทางการเมือง

ประสิทธิผลของการทูตทางเรืออาจถูกบ่อนทำลายหากปราศจากจุดมุ่งหมายทางการเมืองที่แน่ชัด จอห์น เลย์แมน (John Lehman) ได้ยกตัวอย่างไว้ว่าจุดมุ่งหมายทางการเมืองที่ไม่ชัดเจน รวมถึงกฎการใช้กำลังที่ปราศจากความเหมาะสมมีส่วนเป็นอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติการของกองทัพเรือและหน่วยนาวิกโยธินของสหรัฐฯ ที่ปฏิบัติการอยู่ที่เลบานอนในทศวรรษที่ 1980 กองทัพเรือสหรัฐฯ รู้สึกว่าการตั้งรับต่อการโจมตีของฝ่ายตรงข้ามนั้นยังไม่เพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภายหลังที่หน่วยนาวิกโยธินของสหรัฐฯ ถูกลอบวางระเบิด อีกทั้งการตอบโต้ของสหรัฐฯ ต่อภัยคุกคามบริเวณชายฝั่งนั้นยังปราศจากประสิทธิภาพและไม่แข็งแกร่งมากพอ แม้ว่ากองกำลังทางทะเลจะมีประสิทธิภาพมากเพียงใดในแง่การปฏิบัติการ หากแต่ความพยายามของพวกเขา ก็คงไร้ผลหากนโยบายในระดับสูงมีอันต้องล้มเหลว

ความจำเป็นในการบริหารจัดการค่าใช้จ่ายทางทะเล

ความขัดแย้งระหว่างความจำเป็นของการทูตทางเรือกับการทำสงครามนั้นมักปรากฏให้เห็นอยู่เสมอ อย่างไรก็ตาม ผู้กำหนดนโยบายมักไม่ปรารถนาที่จะเลือกทางใดทางหนึ่ง ดังนั้น ในปี ค.ศ. 1973 กองเรือที่ 6 ของสหรัฐฯ ได้รับการกิจทางการเมืองระหว่างการไปแวะเยี่ยมเยียนท่าเรือต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ทะเลเมดิเตอร์เรเนียน และในอีกทางหนึ่งต้องเตรียมความพร้อมในการทำสงคราม ด้วยเหตุนี้ การสร้างพันธมิตรอาจจำเป็นต้องอาศัยเรือรบในอันที่จะปฏิบัติการกิจเยี่ยมเยียนท่าเรือ ซึ่งการทำเช่นนี้ย่อมหมายความว่าความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติการด้านอื่นย่อมเลือนหายไปด้วย ความ

ขัดแย้งเช่นนี้จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการ และเราจำเป็นต้องหันเหการมุ่งเน้นออกจาก การทำสงครามและให้ความสำคัญกับภารกิจที่มีมาแต่เดิมมากยิ่งขึ้น

การทูตทางเรือจำเป็นต้องอาศัยสิ่งใดบ้าง

- *ภาพรวมที่ชัดเจนและอำนาจเชิงรับและรุก* ซึ่งเป็นสิ่งที่เหมาะสมในการปฏิบัติ ภารกิจเช่นนี้ อำนาจทั้งสองประเภทนี้มีความซับซ้อนมากกว่าที่เราคิด ในทางหนึ่ง กอง กำลังจะต้องพยายามหลีกเลี่ยงที่จะไม่ใช้ความแข็งแกร่งที่ตนมีอยู่ไปในทางที่ไม่เหมาะสม หากแต่ในอีกทางหนึ่ง กองกำลังจำเป็นต้องมีแนวคิดที่ถูกต้อง

- *กองกำลังที่เหมาะสมกับการปฏิบัติการ* ด้วยเหตุนี้ การทูตทางเรือในน่านน้ำ ของจีนในศตวรรษที่ 19 จึงไม่จำเป็นต้องอาศัย “การจัดกระบวนเรือรบที่ไม่สอดคล้องกับ ลักษณะแนวชายฝั่งของจีน” หากแต่จำเป็นต้องอาศัยเรือปืนที่สามารถลำเลียง ให้ความ ช่วยเหลือ จัดส่งเสบียงและถอนกำลังออกจากพื้นที่หากจำเป็น ยึดป้อมปราการ เป็นต้น

- *การตอบโต้ที่รวดเร็ว* การป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นย่อมเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพ และได้ผลดีมากกว่าการแก้ปัญหาเมื่อปัญหาดังกล่าวนั้นเกิดขึ้นมาแล้ว และการตอบโต้ที่ รวดเร็วอาจช่วยขจัดปัญหาได้ทันทีที่ได้เริ่มต้นขึ้น นี่คือหลักการเบื้องหลังแนวคิด *aviso* ของฝรั่งเศส การลงทุนไปกับเรือรบจำนวนมากที่มีต้นทุนต่ำอาจมีส่วนช่วยให้การตอบโต้ เป็นไปได้อย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

- *ความสามารถในการควบคุม* หากถึงคราวจำเป็น กองกำลังทางทะเลอาจผ่อน ปรนการควบคุมที่ตนมีอยู่เพื่อให้ได้มาซึ่งจุดมุ่งหมายทางการเมืองบางประการ ความ ล้มเหลวที่มีอาจทำเช่นนี้ได้จะมีส่วนจำกัดอำนาจในการการควบคุมและการใช้ประโยชน์ ด้านการเมืองจากกองกำลังทางทะเล

- *สื่อที่ให้การสนับสนุน* เนื่องจากการทูตทางเรือเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด เป็นส่วนใหญ่ สื่อจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อความสำเร็จ การรายงานที่ปราศจาก ความเป็นกลางหรือไม่เหมาะสมอาจส่งผลให้การปฏิบัติการของการทูตทางเรือล้มเหลว และเนื่องจากสื่อมีอิทธิพลเป็นอย่างมากในทุกวันนี้ จึงทำให้ฝ่ายที่อ่อนแอกว่าใช้เป็น หนทางในการจัดการกับฝ่ายที่แข็งแกร่งกว่า เพื่อป้องกันมิให้สถานการณ์เช่นนี้เกิดขึ้น ความจำเป็นของการใช้สื่ออย่างเหมาะสมจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งการกองกำลังทางทะเล

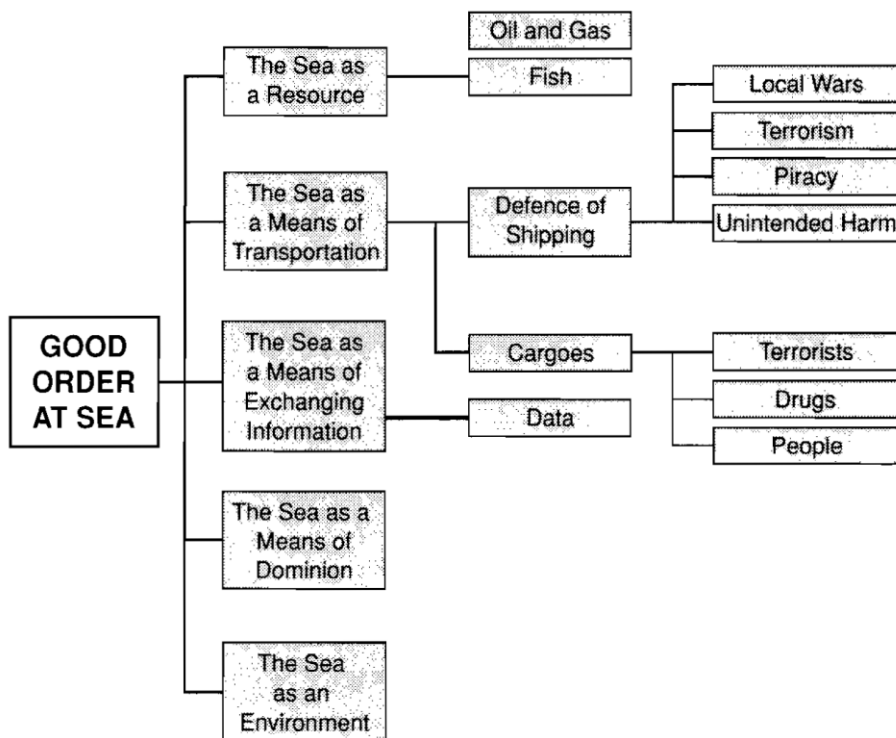
บทที่ 11

การบริหารจัดการระเบียบที่ดีทางทะเล

11.1 บทนำ : ระเบียบและความไร้ระเบียบ

ในบทที่ 2 อาจกล่าวได้ว่าทะเลมีส่วนในการพัฒนาสังคมมนุษย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ด้วยคุณลักษณะสำคัญ 4 ประการด้วยกัน กล่าวคือ

- ทะเลเป็นแหล่งที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่มีค่ามากมาย
- ทะเลเป็นเส้นทางในการคมนาคมขนส่งและการค้าที่สำคัญ
- ทะเลเป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารและแลกเปลี่ยนข้อมูล
- ทะเลเป็นชุมกำลั้งแห่งอำนาจและความยิ่งใหญ่

ภาพ 11.1 การบริหารจัดการระเบียบที่ดีทางทะเล

ประเด็นสำคัญของหนังสือเล่มนี้มักมุ่งเน้นไปที่ปัจจัยประการสุดท้ายในบรรดาปัจจัยทั้ง 4 ประการที่กล่าวมาข้างต้น เนื่องจากทะเลลึกใช้สนับสนุนอำนาจทางการเมืองซึ่งในปัจจุบันนี้ เรามักเรียกผลประโยชน์ดังกล่าวนี้ว่าความมั่นคงปลอดภัยแบบ “hard security” (อำนาจแบบแข็งได้แก่ความสามารถปกป้องความมั่นคงและอธิปไตยของรัฐ)

อย่างไรก็ตาม ในบทนี้เราพยายามที่จะกอบกู้ความสมดุลของทะเลกลับคืนมาด้วยการมุ่งพิจารณาไปที่ “soft security” (การสร้างความร่วมมือและผลประโยชน์ร่วมกันทางทะเล) และให้ความสำคัญกับประโยชน์อีก 3 ประการของทะเลที่มีมาช้านานแล้วให้มากยิ่งขึ้น และประโยชน์แต่ละข้อนั้นก็ยังคงมีความสำคัญไม่น้อยกว่าในอดีตที่ผ่านมา อีกทั้งประโยชน์แต่ละข้อต่างก็นำมาซึ่งความเสี่ยงและภัยคุกคามต่อการจัดระเบียบทางทะเลอันส่งผลต่อวิวัฒนาการของมนุษย์และกองทัพเรือสามารถช่วยดำเนินการให้ลุล่วงไปได้ จึงนับว่ามีมุมมองของทะเลอีกประการหนึ่งที่เพิ่มเข้ามา ซึ่งได้แก่ทะเลเสมือนเป็นสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติอย่างหนึ่ง

11.2 ทะเลในฐานะที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ

นับเป็นเวลาหลายพันปีมาแล้วที่ทะเลเป็นเสมือนแหล่งทรัพยากรธรรมชาติอันมีคุณค่ามากมาย ไม่ว่าจะต่อสิ่งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิต ทั้งยังมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อวิวัฒนาการของมนุษย์ กองทัพเรือรวมถึงหน่วยงานทางทะเลอื่น ๆ ได้เข้ามามีส่วนสำคัญเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ในการปกป้องการดำเนินการดังกล่าวนี้ อีกทั้งสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ดำเนินอยู่ในขณะนี้ยิ่งชี้ให้เห็นว่านับวันบทบาทเหล่านี้จะทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคตอีกด้วย

น้ำมันและเชื้อเพลิง

เราพบว่าแหล่งปิโตรเลียมของโลกถึงหนึ่งในสามนั้นอยู่ในทะเล และนับวันน้ำมันเชื้อเพลิงเหล่านี้ยิ่งเป็นที่สนใจในเชิงพาณิชย์เนื่องจากแหล่งเชื้อเพลิงที่อยู่บนบกลดน้อยและเริ่มขาดแคลนมากยิ่งขึ้นทุกขณะ ยิ่งไปกว่านี้ การขุดเจาะเชื้อเพลิงเหล่านี้มาใช้ยังคงดำเนินต่อไปในน่านน้ำลึก และในบางกรณีอาจลึกถึง 10,000 ฟุตเลยทีเดียว ทรัพยากรน้ำมันและเชื้อเพลิงจำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองจากภัยคุกคามทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นไป

โดยเจตนาหรือไม่เจตนาก็ตาม ประเด็นที่เป็นที่กังวลอยู่ในขณะนี้คืออาณาบริเวณที่ยังคงถกเถียงกันอยู่ อย่างเช่น ทะเลแคสเปียน (Caspian Sea) และทะเลจีนใต้ (South China Sea) ซึ่งเป็นบริเวณที่เกิดการกระทบกระทั่งและการเผชิญหน้ากันอยู่ประปรายระหว่างกองทัพเรือของประเทศที่กำลังขัดแย้งกัน

เนื่องจากอุตสาหกรรมน้ำมันและเชื้อเพลิงที่อยู่นอกชายฝั่งเติบโตมากขึ้นเรื่อย ๆ ทรัพยากรดังกล่าวนี้จึงกลายเป็นสิ่งที่กองทัพเริ่มหันมาให้ความสนใจและพยายามอย่างยิ่งที่จะปกป้อง ซึ่งโดยมากแล้วจะเป็นประเด็นในการควบคุมพื้นที่ที่แทนจุดเจาะน้ำมันตั้งอยู่ อย่างไรก็ตาม ความเป็นไปได้ที่จะเกิดการโจมตีจากผู้อักร้ายได้ทำให้บางประเทศพัฒนาหน่วยรบพิเศษขึ้นมาเพื่อรับมือกับภารกิจนี้ด้วยการเร่งเดินทางไปยังตำแหน่งที่เกิดปัญหาขึ้นโดยเร็ว และเร่งจัดการกับภัยคุกคามที่เกิดขึ้น ในสมัยสงครามอ่าวเปอร์เซียทั้งในปี ค.ศ.1980 และ 1991 ได้เกิดการปะทะกันของกองทัพเรือของชาติต่าง ๆ รอบฐานจุดเจาะน้ำมันในบริเวณดังกล่าวนี้

ปลาและทรัพยากรทางทะเลที่มีชีวิต

“จงเดินทางมายังที่แห่งนี้พร้อมตาข่ายจับปลาของท่าน...”

“หากไม่เช่นนั้น ท่านจะต้องอดตายเป็นแน่

เพราะที่แห่งนี้ไม่มีสิ่งใดหลงเหลืออยู่อีกต่อไป

หากท่านไม่อาจจับปลาเป็นอาหารได้”

เชคสเปียร์, *เพริคลีส (Pericles)*, II/1

ปริมาณการทำประมงเพื่อการค้าของโลกได้เพิ่มมากขึ้นถึง 4 เท่าตัวนับจากปี ค.ศ.1950 เป็นต้นมา ความต้องการปลาที่สามารถนำมาบริโภคได้ยังคงคาดว่าจะเพิ่มขึ้นจาก 80 ล้านตันในปัจจุบันเป็น 115 ล้านตันภายในปี ค.ศ.2015 สืบเนื่องจากจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้น แต่ในปี ค.ศ.1990 เรากลับพบว่าปริมาณปลาที่จับได้นั้นกลับมีจำนวนลดน้อยลง และในปี ค.ศ.1994 การศึกษาวิจัยของธนาคารโลก (World Bank) ได้ระบุว่า “ประสิทธิภาพในการจับปลาของเรือทั้งหมดที่โลกเรามีอยู่ในขณะนี้มากเกินกว่าปริมาณสัตว์น้ำที่โลกมีอยู่จริง และเกินกว่าจะสามารถดำรงชีวิตในสถานการณ์ทางชีววิทยาเช่นนั้นได้” ยิ่งไปกว่านี้ อาณาบริเวณที่มีการทำประมงส่วนใหญ่ต่างตกอยู่ภายใต้

สภาวะดึงเครียดขั้นรุนแรง ประกอบกับชุมชนท้องถิ่นที่ทำการประมงรอบ ๆ โลกยังถูกคุกคามจากการคิดค้นอุปกรณ์ที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงที่ช่วยในการทำประมงระยะไกล เพราะประเทศที่ใช้เทคโนโลยีดังกล่าวนี้ต่างก็ใช้ทรัพยากรทางทะเลของตนจนหมดสิ้นแล้ว ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดก็คือกองเรือประมงของสหภาพยุโรปที่ปฏิบัติการอยู่เหนือชายฝั่งทะเลของเซเนกัล (Senegal) มอริเตเนีย (Mauretania) และส่วนอื่น ๆ ของแอฟริกาตะวันตก ในดินแดนแถบนี้ก็ไม่ต่างไปจากส่วนอื่น ๆ ของโลกที่รัฐบาลของประเทศโลกที่สามจำเป็นต้องให้สิทธิในการทำประมงเพื่อแลกกับเงินทุน โดยประเทศเหล่านี้ก็ไม่ได้มีวิธีการที่มีประสิทธิภาพมากพอในการควบคุมการปฏิบัติการต่าง ๆ ที่ตนอนุญาตให้ประเทศอื่นเข้ามาดำเนินการนอกชายฝั่ง โดยสรุปแล้ว ประเทศโลกที่สามนี้ต่างก็รู้สึกว่าจะจำเป็นต้องยอมให้สิทธิดังกล่าวเพื่อผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้ครอบครองเฉพาะหน้าแต่ต้องแลกกับการสูญเสียในระยะยาว

เหตุผลพื้นฐานของวิกฤตการณ์ในการแสวงหาแหล่งปลาชุกชุมนั้นไม่ได้มาจากมลภาวะอย่างที่คนทั่วไปเข้าใจกัน แต่อยู่ที่การจับปลาในอัตราที่เร็วเกินกว่าธรรมชาติจะสามารถสร้างขึ้นมาทดแทนใหม่ได้ โดยส่วนหนึ่งแล้ว ประเด็นนี้มาจากการปฏิเสธไม่ยอมบริโภคน้ำปลาให้น้อยลง และอีกส่วนหนึ่งมาจากการใช้วิธีการทำประมงที่ไร้จิตสำนึกและความรับผิดชอบ (ตัวอย่างเช่น การจับปลาก่อนถึงฤดูวางไข่ การฝ่าฝืนจับปลาในอัตราที่มากเกินไปกว่าปริมาณที่ตกลงกันได้ ความไม่ประสงค์จะหันไปบริโภคสัตว์น้ำประเภทอื่นเพื่อทดแทนการบริโภคปลาเป็นต้น) แน่แน่นอนว่ามลภาวะย่อมทำให้ปัญหาดังกล่าวนี้ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นสำหรับบริเวณอ่าวไทย สภาพอากาศที่ปรวนแปร การทำลายพื้นที่ในการวางไข่และแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำอันเป็นผลมาจากการพัฒนาตามแนวชายฝั่ง รวมถึงมลภาวะทั้งทางบกและทางทะเลยิ่งมีส่วนสร้างความเสียหายให้กับแหล่งเพาะพันธุ์ปลามากยิ่งขึ้น

แม้แต่ในบริเวณอย่างเช่นสหภาพยุโรปซึ่งได้มีการลงมติเป็นเอกฉันท์ว่าการจะหาทางออกสำหรับปัญหาเช่นนี้เป็นเรื่องที่ยากลำบากยิ่งนัก และเมื่อมีปัจจัยทางการเมืองอย่างเช่นความเป็นความขัดแย้งทางการเมืองเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องด้วยแล้ว การแก้ปัญหาด้านการประมงนั้นยิ่งกลายเป็นปัญหาใหญ่มากขึ้นทุกขณะ ตัวอย่างของปัญหา

นี้หมายรวมถึงความขัดแย้งในการทำประมงระหว่างอินเดียและปากีสถาน เกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ รวมถึงดินแดนที่คาบเกี่ยวระหว่างญี่ปุ่น รัสเซีย เกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ ในยุค “สงครามปลาคอด (Cod Wars)” ระหว่างสหราชอาณาจักรและไอซ์แลนด์ การแก่งแย่งชิงดีถูกจำกัดอยู่เพียงแค่ความเชี่ยวชาญในการเดินเรือ และความพยายามของชาวประมงของอังกฤษที่พยายามทำทุกวิถีทางเพื่อขับไล่เรือของชาวไอซ์แลนด์ด้วยการกระจายข่าวว่าจะยอมมอบ “Rule Britannia” คืนให้ ปัจจุบันนี้ เรามักพบบ่อยครั้งว่าความขัดแย้งเหล่านี้ได้กลายมาเป็นการใช้ซีปนาวุธและปืนกลแทน

กรณีเช่นนี้เห็นได้ชัดในประเทศแถบเอเชีย-แปซิฟิกซึ่งความไม่สมดุระหว่างอุปทานและอุปสงค์อยู่ในขั้นวิกฤติ เนื่องจากประชากรกว่าพันล้านคนจำเป็นต้องอาศัยปลาเพื่อเป็นแหล่งเสริมสร้างโปรตีนให้กับร่างกาย ในสถานการณ์เช่นนี้ การแย่งชิงทรัพยากรขยายตัวกลายเป็นความขัดแย้งที่ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ระหว่างทศวรรษ 1990 ได้มีการใช้อาวุธร้ายแรงถึงแก่ชีวิต อีกทั้งผู้คนต่างถูกฆ่าตายในอาณาบริเวณที่มีความขัดแย้งทางการประมงอย่างน้อยถึง 10 แห่ง แม้ว่านานาประเทศยังคงมีความคิดเห็นในประเด็นนี้แตกต่างกันออกไป หากแต่การแข่งขันที่รุนแรงนั้นแท้จริงเกิดขึ้นพื้นที่อ่าวไทย ทะเลจีนใต้และทะเลโอค็อตสค์ (Sea of Okhotsk)

ในทางทฤษฎีแล้ว วิธีแก้ปัญหานี้ไม่ใช่เรื่องยากนักหากเราจะ

- ยอมรับว่าวิกฤตการณ์เช่นนี้ได้เกิดขึ้นมาก่อนหน้านี้แล้วก่อนที่จะสายจนเกินไปที่จะแก้ไขใด ๆ จำนวนปลาบริเวณแกรนด์แบงส์ (Grand Banks) และกลายเป็นความล้มเหลวในที่สุดแม้ว่าจะหยุดการทำประมงแล้วก็ตาม ผู้คนเริ่มตระหนักถึงความรุนแรงของสถานการณ์โดยทั่ว ๆ ไป
- เห็นด้วยกับการบริโภคปลาอย่างพอเพียง รวมถึงมาตรการในการอนุรักษ์กฎระเบียบต่าง ๆ และเรือประมงที่มีขนาดลดลงโดยทั่วไปในอนาคต

แน่นอนว่าในทางปฏิบัติแล้ว การทำเช่นนี้นับว่าเป็นเรื่องยากในทางการเมืองและยังหมายความว่าก่อนที่จะมีข้อยุติได้นั้น กองทัพเรือ และ/หรือยามฝั่งจำเป็นต้องคอยคุ้มกันทั้งจำนวนปลา รวมไปถึงชาวประมงของตนเองอีกด้วย

ในหลาย ๆ สถานการณ์ กองทัพเรือได้เข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องในการควบคุมดูแลพื้นที่ที่มีการทำประมงและคอยปกป้องอาณาบริเวณเหล่านี้ไม่ให้ถูกชาติอื่นหรือพลเมืองท้องถิ่นที่ปราศจากความรับผิดชอบล้นเข้ามาได้ การทำเช่นนี้นับว่าเป็นเรื่องยากและอันตราย เพราะบ่อยครั้งอาจเกิดการกระทบกระทั่งกันและอาจมีการใช้ความรุนแรงหรืออาวุธอันตรายติดตามมาได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณน่านน้ำรอบ ๆ ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และที่น่าประหลาดใจไม่น้อยก็คือในบางคราวอาจมีการไล่ล่าที่กินระยะเวลายาวนานเกิดขึ้นเช่นกัน ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดก็คือการไล่ติดตามเรือประมง “เซาท์ โทมิ (South Tomi)” ที่ขึ้นทะเบียนของโตโก (Togo) และถูกจับได้ว่ามีการทำประมงผิดกฎหมาย กล่าวคือล่องลำน้ำของออสเตรเลียเข้าไปจับปลาหิมะ (patagonian toothfish หรืออีกชื่อหนึ่งคือ snowfish) ซึ่งเรือเซาท์ โทมินี้ถูกไล่ล่ามาตั้งแต่มหาสมุทรอินเดียจนถึงแอฟริกาใต้ ซึ่งในท้ายที่สุดได้ถูกกองทัพเรือแห่งออสเตรเลียและชาวแอฟริกาใต้จับกุมเอาไว้ได้ ในความเป็นจริงแล้ว “เรือลำนี้เป็นลำที่ไม่ได้หลบหนีไป” แต่แน่นอนว่ามีกองทัพเรือหรือยามฝั่งของประเทศเพียงไม่กี่ประเทศเท่านั้นที่จะมีอุปกรณ์ เวลา ทรัพยากร ความเชี่ยวชาญและนโยบายที่จะทำเช่นนั้น

ในบางครั้ง เราพบว่าข้อพิพาทด้านการทำการประมงทำให้กองทัพเรือของประเทศที่กำลังมีข้อพิพาทกันอยู่นั้นจำเป็นต้องยื่นมือเข้ามาเกี่ยวข้อง คำตัดสินเรื่องปูม้าในแถบทะเลเหลืองที่ก่อให้เกิดการโต้แย้งในเวลาต่อมาระหว่างกองทัพเรือของเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ในปี ค.ศ. 1999 และ ค.ศ.2002 เป็นเหตุให้เรือรบหลายลำมีอันต้องจมและหายไปทะเล อีกทั้งนักเดินเรือจำนวนมากยังจบชีวิตลงในเหตุการณ์ครั้งนี้ด้วย ในอีกทางหนึ่ง ความขัดแย้งกันเช่นนี้รวมถึงการทะเลาะวิวาทที่เกิดขึ้นในทะเลจีนใต้ยิ่งทำให้กฎระเบียบในการทำการประมงมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ทั้งยังคุกคามความอยู่รอดในระยะยาวของทะเลในแถบนั้นอีกด้วย ยิ่งไปกว่านี้ การแก่งแย่งชิงดีในระดับท้องถิ่นว่าด้วยประเด็นในการทำการประมงนั้นยิ่งทำให้ความขัดแย้งทางการเมืองทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น หรือในบางคราว การแก่งแย่งชิงดีเช่นนี้ก็ป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาทางการเมืองระหว่างประเทศต่าง ๆ ขึ้นมา

ถึงแม้ว่าในหลาย ๆ กรณี การควบคุมดูแลการทำประมงมักเป็นความรับผิดชอบของกองทัพเรือและหน่วยยามฝั่ง แต่บางครั้ง ความขัดแย้งนี้ก็อาจก่อให้เกิดการต่อสู้กันในวงจำกัดได้ การทำประมงเกี่ยวข้องกับรูปแบบต่าง ๆ ของการใช้ประโยชน์รูปแบบต่าง ๆ จากทะเลและนับว่าเป็นภารกิจที่ยิ่งใหญ่ของกองทัพเรือในอันที่จะบริหารจัดการเรือและลูกเรือของตนที่จำเป็นต่อการปฏิบัติการ

นอกจากนี้ วิกฤตการณ์ในการทำประมงของโลกยังมีส่วนขยายขอบเขตอำนาจการควบคุมของศาลเหนือทะเลหลวง เนื่องจากปลามักตกเป็นประเด็นที่ก้ำกึ่งในการตัดสินทางอำนาจของชาติต่าง ๆ “สงครามเทอร์บอต (Turbot War)” ในปี ค.ศ.1995 ระหว่างสเปนกับแคนาดาที่เกิดขึ้นบริเวณแกรนด์แบงส์ เหนือนิวฟาวด์แลนด์ (Newfoundland) นับเป็นตัวอย่างที่เห็นได้ชัดตัวอย่างหนึ่ง ถึงแม้ว่าความขัดแย้งในครั้งนี้จะอยู่นอกเหนือเขตเศรษฐกิจจำเพาะภายใต้ความรับผิดชอบของแคนาดา แต่กองทัพเรือของแคนาดากลับพิจารณาว่าการอนุรักษ์ไว้ซึ่งสัตว์น้ำนั้นเป็นเหตุผลที่เหมาะสมในการบุกไปยึดเรือลากอวน “เดอะ เอสไต (the Estai)” ของสเปน ซึ่งทำประมงในบริเวณดังกล่าว และยังถือเป็นการท้าทายข้อตกลงท้องถิ่นที่เห็นพ้องต้องกันว่าอาณาบริเวณนี้ควรได้รับการฟื้นฟูจากความเสียหายของการเคยทำประมงที่มากเกินไปสิ่งเหล่านี้เป็นข้อบ่งชี้ที่น่าสนใจที่ชี้ให้เห็นว่าเขตอำนาจศาลในประเทศหนึ่ง ๆ จะขยายไปครอบคลุมอาณาเขตของทะเลหลวงได้อย่างไร

11.3 ทะเลในฐานะที่เป็นเส้นทางในการคมนาคมขนส่ง

คุณค่าของทะเลในฐานะที่เป็นเส้นทางในการคมนาคมขนส่งนับว่าเป็นประเด็นที่ซับซ้อนและครอบคลุมหัวข้อหลาย ๆ หัวข้อ เนื่องจากทุกประเทศต่างก็ได้ผลประโยชน์ไม่มากนักน้อยจากการทำการค้าเสรี ดังนั้น ความมั่นคงและความมั่งคั่งของโลกจึงขึ้นอยู่กับ การคมนาคมขนส่งทางทะเลอย่างไม่ต้องสงสัย ในความเป็นจริงแล้ว การค้าที่ต้องอาศัยทะเลเป็นตัวเชื่อมโยงมีแนวโน้มที่จะขยายวงกว้างขึ้นในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา และจริง ๆ แล้วอาจจะขยายตัวเพิ่มขึ้นถึงสามเท่าก็เป็นได้

การค้าที่อาศัยทะเลเป็นพื้นฐานนั้นต้องเผชิญกับความเสี่ยงนานับการ และความเสี่ยงเหล่านี้เป็นภัยคุกคามต่อการจัดระเบียบของนานาชาติประเทศซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในยามสงบ กองทัพเรือ เจ้าหน้าที่ศุลกากรและยามฝั่งพยายามควบคุมภัยคุกคามและรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในทะเล ในบางกรณี สินค้าที่เรือบรรทุกมานั้นอาจนำมาซึ่งความเสี่ยงต่อความเป็นระเบียบในทะเล แต่ก่อนที่เราจะพิจารณาในประเด็นดังกล่าว ในบทนี้จะได้พิจารณาในประเด็นว่าด้วยความปลอดภัยของเรือ

ภัยคุกคามบางประการที่เรือต่าง ๆ จำต้องเผชิญนั้นในบางครั้งก็เกิดขึ้นโดยเจตนา และบางครั้งก็ไม่ใช่ภัยคุกคามโดยเจตนา อาจรวมถึงการโจมตีทางโลกไซเบอร์โดยอาศัยระบบสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ที่มีส่วนส่งเสริมระบบการขนส่งทางทะเล รวมถึงการเข้าแทรกแซงทางบกไปยังท่าเรือต่าง ๆ การออกกฎหมายจำกัดสิทธิในการเดินทางผ่านช่องแคบและทะเลที่มีขนาดเล็กนั้นยังแสดงให้เห็นถึงการจำกัดเสรีภาพในการเดินเรือในทะเลด้วยเช่นกัน ยิ่งไปกว่านี้ ความนิยมในหลักการปฏิบัติการที่ “เพียงพอและทันเวลา” ทำให้ระบบการขนส่งในยุคสมัยใหม่มีความเปราะบางมากยิ่งขึ้น และมีท่าทีว่าจะกลับไปเป็นดังสภาพเดิม ๆ เหมือนในอดีต สินค้าที่มีมูลค่าสูงต่างถูกบรรทุกเปียดเสียดกันมาในเรือเพียงไม่กี่ลำเท่านั้น แต่แม้กระนั้นก็ตาม ภัยคุกคามโดยเจตนาที่มีต่อการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศนั้นมาจากการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยและข้อพิพาทของผู้อื่น รวมถึงผลกระทบจากการกระทำของโจรสลัดในยุคสมัยใหม่

ภัยคุกคามโดยเจตนาที่มีต่อการขนส่งทางทะเล

ผลกระทบจากความขัดแย้งระดับภูมิภาค

เรือขนส่งสินค้าที่ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดมักต้องเผชิญกับความเสี่ยงในเขตที่มีการทำสงคราม ในสมัยสงครามเรือน้ำมัน (tanker war) ระหว่างปี ค.ศ.1981-1988 ทั้งอิรักและอิหร่านต่างเลือกที่จะโจมตีและก่อกวนการค้าระหว่างประเทศเพื่อเป็นหนทางในการส่งอิทธิพลต่อนโยบายของประเทศมหาอำนาจทั้งหลาย เรือบรรทุกสินค้ากว่า 450 ลำจาก 32 ประเทศถูกข่มขู่โจมตี อีกทั้งนักเดินเรือมากกว่า 471 รายถูกสังหาร อิรักจึงต้องอาศัย

การโจมตีทางอากาศ ส่วนอิหร่านอาศัยการโจมตีเหมืองถ่านหินและการกระหน่ำยิงด้วยปืนใหญ่

ถึงแม้ว่าสงครามเรือน้ำมันในปี ค.ศ.1980 จะเป็นตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดของภัยคุกคามโดยเจตนาของฝ่ายตรงข้าม แต่ก็ไม่ได้เป็นเพียงตัวอย่างเพียงตัวอย่างเดียว เรือสินค้าที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับอาณาบริเวณที่มีการทำสงครามระหว่างอิหร่าน-อิสราเอล อินโด-ปากีสถานและเวียดนามนั้นต่างตกเป็นเป้าหมายของการถูกโจมตีทั้งสิ้น เมื่อไม่นานมานี้ สหรัฐอเมริกาได้แสดงให้เห็นเป็นประจักษ์ชัดว่าถึงแม้ว่าสหรัฐฯ จะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการใช้อำนาจศาลตัดสินกรณีพิพาทเหนือทะเลจีนใต้ หากแต่สหรัฐฯ ก็จะไม่อดทนหากเกิดการแบ่งแยกเส้นทางที่ต้องใช้ผ่านทะเลดังกล่าวขึ้นหรือผลกระทบใด ๆ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากข้อพิพาท เป็นไปได้ที่จะจินตนาการถึงเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นตามมาในแถบเอเชีย-แปซิฟิก ในแถบน่านน้ำรอบ ๆ ประเทศอินโดนีเซียที่กำลังมีปัญหายุ่งยากเวลานั้นหรือการเผชิญหน้ากันระหว่างประเทศเพื่อนบ้านที่เป็นปฏิปักษ์กันมาช้านาน (อย่างเช่น เกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ สาธารณรัฐประชาชนจีนและไต้หวัน) การคุ้มกันการขนส่งสินค้าในสถานการณ์เช่นนี้ที่มีต่อการมุ่งทำร้ายโดยเจตนาขึ้นจึงเป็นเรื่องที่พบเห็นได้เป็นประจำและนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างเห็นได้ชัดเลยทีเดียว

ยิ่งไปกว่านี้ ในปัจจุบัน การขนส่งสินค้าเป็นเพียงระบบการกระจายสินค้าที่สลับซับซ้อนโดยอาศัยการคมนาคม 2 ประเภทขึ้นไป ไม่ว่าจะเป็นเส้นทางรถไฟ ท่าเรือและถนนหนทาง ซึ่งโกดังสินค้าจะถูกลำเลียงขนส่งโดยผ่านวิธีการหลากหลายรูปแบบ อาจเป็นเรื่องง่ายกว่าที่จะแทรกแซงระบบคมนาคมขนส่งดังกล่าวนี้ด้วยการเข้าคุกคามท่าเรือหรือบริเวณใกล้เคียงหรือมิฉะนั้นก็อาจเป็นการเข้าแทรกแซงระบบคอมพิวเตอร์ โลจิสติกส์ที่คอยควบคุมระบบขนส่งมากกว่าที่จะพยายามบุกไปโจมตีเรือบรรทุกสินค้าที่แล่นผ่านไปมา การตอบโต้การปฏิบัติการเช่นนี้จึงเป็นประเด็นของการรักษาความมั่นคงปลอดภัยให้กับท่าเรือ รวมถึงการตรวจตราและเฝ้าระวังตามแนวชายฝั่ง

การโจมตีจากผู้ก่อการร้าย

การคุ้มครองเส้นทางคมนาคมทางทะเลให้รอดพ้นจากการโจมตีของกลุ่มผู้ก่อการร้ายนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเร่งดำเนินการ นับจากเกิดเหตุการณ์โจมตีเรือบรรทุกน้ำมัน “*ลิมเบิร์ก (Limburg)*” ของฝรั่งเศสที่กำลังแล่นผ่านอ่าวเอเดน (Aden) เมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ.2002 เรือที่แล่นผ่านหมู่เกาะอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์เมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมา ก็ถูกก่อการร้ายโจมตีจากผู้ก่อการร้ายกลุ่มแบ่งแยกดินแดนอะเจะห์ (Aceh) และกลุ่มอาบู ไชยาฟ (Abu Sayef) ในเวลาไล่เลี่ยกัน ผู้ก่อการร้ายกลุ่ม ETA (Euskadi Ta Askatasuna เป็นกลุ่มติดอาวุธแบ่งแยกดินแดนแคว้นบาสก์) พยายามระเบิดเรือเฟอร์รี่ที่จอดอยู่ที่ท่าเทียบเรือในสเปน และกองทัพพยัคฆ์ปลดปล่อยทมิฬอินเดีย (Tamil Tigers organisation) โจมตีการขนส่งสินค้าของอินเดีย

โจรสลัด

“...ข้าฯ จะต้อง
กำจัดหมู่โจรสลัดให้สิ้นซาก”

เชคสปีร์, แอนโธนีและคลีโอพัตรา (*Anthony and Cleopatra*), II/6

โจรสลัดในยุคสมัยใหม่นี้ถือว่าเป็นคุกคามที่อันตรายยิ่งต่อความมั่นคงปลอดภัยของเส้นทางคมนาคมขนส่งและการคมนาคมทางทะเล จำกัดเส้นทางค้าขายทางทะเลที่เคยดำเนินไปอย่างเสรีและเป็นระเบียบ ปรับอัตราการทำประกันให้เพิ่มสูงขึ้น สร้างความตึงเครียดให้กับพลเมืองท้องถิ่น อีกทั้งชีวิตของผู้คนยังมีอันตรายตกอยู่ในความเสี่ยงอีกด้วย สถานการณ์เช่นนี้เห็นได้ชัดเจนโดยเฉพาะในเขตน่านน้ำของทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีการสัญจรผ่านเส้นทางนี้กันอย่างหนาแน่น เป็นน่านน้ำที่มีท่าเรือขนาดใหญ่ที่สุดของโลกตั้งอยู่ ทั้งยังเป็นเส้นทางลำเลียงน้ำมันที่สำคัญที่สุดเส้นทางหนึ่งอีกด้วย ผลทางด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นตามมาจากการกระทำอันเป็นโจรสลัดทำให้โอกาสที่จะเกิดหายนะกับสภาพแวดล้อมโดยรวมมีสูงมาก ตัวอย่างเช่น ในปี ค.ศ.1991 เรือบรรทุกน้ำมัน *อีสเทิร์น พาวเวอร์ (Eastern Power)* ถูกกลุ่มโจรสลัดบุกไปยึดได้ในแถบช่องแคบฟิลิปปิน (Philip Channel) ที่อยู่เหนือประเทศสิงคโปร์ไปเพียงเล็กน้อย บรรดาลูกเรือต่างถูกปล้น จับมัด

ทิ้งไว้และหลังจากปล้นสะดมเสร็จเรียบร้อยแล้ว โจรสลัดได้หลบหนีไป ปล่อยให้เรือลำนี้ที่บรรทุกน้ำมันกว่า 275,000 ตัน แล่นผ่านช่องแคบนี้มานานกว่า 20 นาทีโดยปราศจากคนบังคับเรือ ตรวจจับกระทั่งลูกเรือบางคนสามารถปลดปล่อยตนเองออกจากพันธนาการได้ เป็นผลสำเร็จ ยังมีตัวอย่างในทำนองนี้ให้เห็นอีกหลายตัวอย่างด้วยกัน ยิ่งไปกว่านี้ การโจมตีการขนส่งสินค้ายังเกิดขึ้นบ่อยครั้งและทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ

โดยแท้จริงแล้ว การกระทำอันเป็นโจรสลัดจัดว่าเป็นการปฏิบัติการในน่านน้ำที่อยู่นอกเหนืออำนาจการควบคุมของประเทศใด ๆ การโจมตีที่เกิดขึ้นในเขตน่านน้ำของประเทศต่าง ๆ อาจเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า “การปล้นสะดมทางทะเล (sea robberies)” และในความเป็นจริงแล้ว การโจมตีประเภทนี้ส่วนใหญ่มักเกิดขึ้นที่ท่าเรือหรือบริเวณใกล้กับท่าเรือ นี่หมายความว่ามีความเป็นอยู่เป็นจำนวนมากในการนำตัวผู้กระทำผิดในกรณีเหล่านี้มาดำเนินคดี เพราะนานาประเทศต่างก็มีกฎหมายและวิธีปฏิบัติต่อปัญหาดังกล่าวที่แตกต่างกันออกไป การตอบโต้ย่อมมีประสิทธิภาพกลายเป็นเรื่องยากลำบากเนื่องจากพลเมืองของประเทศมหาอำนาจที่กังวลกับการตัดสินใจที่ต่างก็ตกเป็นผู้ต้องสงสัยว่ามีส่วนพัวพันกับการโจมตีเสียเอง ในทศวรรษที่ 1990 หลายประเทศเชื่อกันว่ากรณีดังกล่าวนี้ได้เกิดขึ้นจริงกับเจ้าหน้าที่บางรายของจีนในเดือนเมษายน ค.ศ. 1998 ในเหตุการณ์ *เปโตร-เรนเจอร์ (Petro-ranger)* ในเวลาที่เรือบรรทุกน้ำมันขนาดใหญ่ถูกโจรสลัดบุกไปยึด แต่ในเวลาต่อมา เรือลำดังกล่าวกลับไปปรากฏอยู่ที่ท่าเรือของจีนในชื่อใหม่ ลูกเรือชุดใหม่ แต่ปราศจากสินค้าที่บรรทุกมา ชาวออสเตรเลียและมาเลเซียรู้สึกโกรธแค้นเป็นอันมากที่จีนปฏิเสธที่จะดำเนินการในเรื่องนี้ ชัยยังเก็บเรือลำนี้ไว้กับตนอีกเป็นเวลานาน ยิ่งไปกว่านี้ ข้อเท็จจริงที่ว่าในปัจจุบันการขนส่งสินค้ากลายเป็นธุรกิจระหว่างประเทศที่ได้ผลกระทบอย่างมากโดยประเทศเล็ก ๆ ที่ไม่อาจปกป้องและรักษาความปลอดภัยให้กับเรือของตนได้ทำให้การปฏิบัติการตอบโต้ร่วมกันระหว่างประเทศต่าง ๆ กลายเป็นสิ่งจำเป็น แต่ก็เป็นเรื่องยากยิ่งนักที่จะทำให้เกิดขึ้นมาได้

การตอบโต้ทางทะเลต่อการโจมตีการขนส่งสินค้า

ในขณะที่การกระทำอันเป็นโจรสลัดและการก่อการร้ายทางทะเลอาจถูกโจมตีโดยตำรวจที่รักษาการณ์ตามแนวชายฝั่ง หากแต่การตอบโต้ทางทะเลต่อภัยคุกคามที่มีต่อการขนส่งสินค้านับว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง

เนื่องจากน้ำมันที่ทั่วโลกผลิตได้ส่วนใหญ่จำเป็นต้องอาศัยอ่าวเปอร์เซียเป็นเส้นทางผ่านในช่วงทศวรรษที่ 1980 ประธานาธิบดีเรแกนจึงได้กล่าวสรุปไว้ดังต่อไปนี้ “สหรัฐฯ และประเทศในโลกตะวันตกประเทศใดก็ตามจะไม่ยอมนิ่งเฉยและปล่อยให้ช่องแคบในอ่าวเปอร์เซียถูกปิดตายจากการคมนาคมขนส่งระหว่างประเทศ” ผลที่ตามมาก็คือการคุ้มกันการขนส่งสินค้านับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดเป็นต้นมา ซึ่งภารกิจเช่นนี้ทำให้เรือรบของชาติตะวันตกกว่า 60 ลำ และ 29 ลำจากสหภาพโซเวียตได้เข้ามามีบทบาทในการปฏิบัติการดังกล่าว

ตอนที่ 9.6 อธิบายไว้อย่างชัดเจนถึงความยากลำบากในการปฏิบัติการที่มีส่วนรับผิดชอบต่อความผิดพลาดต่าง ๆ ประเทศมหาอำนาจที่คอยคุ้มครองเส้นทางคมนาคมทางทะเลต่างก็ไม่ได้เป็นประเทศที่ขบถต่อสู้หรือทำสงคราม ดังนั้น ประเทศเหล่านี้จึงมัก “ตอบโต้” ต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ก็ต่อเมื่อมีเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้นเท่านั้น การปฏิบัติการนั้นเป็นเรื่องยาก เนื่องจากอ่าวเปอร์เซียมีลักษณะแคบและไม่มีทางออกเรือจำนวนมากต่างตกอยู่ท่ามกลางภัยคุกคามทางบก น้ำทะเลที่ตื้นเขินเหมาะแก่การทำเหมืองแร่ พายุทราย ความชื้นและอุณหภูมิที่สูงจัดเป็นปัญหาที่ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง เส้นทางน้ำเต็มไปด้วยการจราจรทั้งทางน้ำและทางอากาศจากทั่วทุกสารทิศ ประเทศมหาอำนาจที่มีหน้าที่คุ้มกันอย่างเช่น สหรัฐอเมริกา สหภาพโซเวียตและประเทศในทวีปยุโรปต่างก็ไม่เห็นพ้องต้องกันในเรื่องจุดมุ่งหมายและวิธีปฏิบัติ แม้แต่ชาวยุโรปเองก็ยังคงคิดว่าวิธีปฏิบัติการที่สามารถบรรลุผลสำเร็จสูงสุดก็คือ “การรวมกำลัง” ซึ่งหมายถึงว่าการคุ้มกันกองกำลังในทะเลก็คือการปฏิบัติการเช่นเดียวกันในอาณาบริเวณเดิม ๆ ในท้ายที่สุด ประเทศเหล่านี้ก็มีอันต้องเผชิญหน้ากับภัยคุกคามในหลากหลายรูปแบบด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภัยคุกคามจากอิหร่าน

“หายนะของกองทัพเรือสหรัฐฯ ที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงก็คือระบบอาวุธยุทโธปกรณ์ที่นำ อัจฉรียุติในความเรียบง่าย เหมือนถ่านหินที่เต็มไปด้วยวัตถุระเบิดซึ่งอาจจะใช้โรงจอตลอด มาทำ เรือทำจากไม้มะค่าที่มีรูปทรงคร่ำครึเสียจนมาร์โค โปโลคงจะคิดว่าเรือเหล่านี้ สามารถแล่นได้จริงหรือไม่ ขณะเดียวกัน ชาวอเมริกันกลับมุ่งหน้าไปสู่ยุคสตาร์วอร์ส”

วิธีการหลากหลายรูปแบบที่ถูกนำมาใช้นั้นมีความคล้ายคลึงกับวิธีการในการคุ้มกันการคมนาคมขนส่งแบบดั้งเดิมที่ได้อธิบายไว้ก่อนหน้านี้ในบทที่ 8 ซึ่งมาจากข้อเท็จจริงที่ว่ากองทัพเรือเหล่านี้มิได้ทำสงครามอยู่ในขณะนั้น หลายยุคสมัยที่ผ่านมา หลักการพื้นฐานก็คือการจะควบคุมทะเลไว้ให้ได้นั้นเป็นวิธีการที่ดีที่สุดในการคุ้มกันการขนส่งสินค้า (หรือความจริงแล้วก็คือการโจมตีการขนส่งสินค้านั่นเอง) แต่เนื่องจากกองทัพเรือที่คอยทำหน้าที่คุ้มกันนั้นไม่ใช่ประเทศที่ชอบทำศึกสงคราม รูปแบบในการ คุ้มกันจึงเป็นไปในลักษณะของการคอยรักษากองกำลังทางเรือให้แข็งแกร่งและมีประสิทธิภาพที่จะสามารถปกป้องอาณาบริเวณที่มีการเดินเรือโดยอาศัยการคอยสกัดกันโดยทั่ว ๆ ไป และเนื่องจากการขนส่งที่อาศัยอ่าวเปอร์เซียเป็นเส้นทางผ่านนั้นถูกลอบโจมตีเพียงแค่อ้อยละ 1-2 เท่านั้น การคอยคุ้มกันดังที่กล่าวมาข้างต้นนี้จึงเรียกได้ว่าประสบความสำเร็จพอสมควร

หากแต่นโยบายโดยทั่ว ๆ ไปเช่นนี้ในบางคราวก็จำเป็นต้องอาศัย “กฎการใช้กำลัง” (rules of engagement) ตัวอย่างเช่น เหตุการณ์ที่กองทัพเรือสหรัฐฯ โจมตีเรือวางทุ่นระเบิด *Iran Ijr* ในเดือนกันยายน ค.ศ.1987 ที่กำลังวางทุ่นระเบิด เรือรบของสหรัฐฯ และของประเทศอื่น ๆ คอยคุ้มกันเรือขนส่งน้ำมันที่ในบางคราวก็จำเป็นต้องชักธงประจำชาติของตนเพื่อจุดประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง เรืออาร์มิลลา (Armillia) แห่งกองทัพเรือของสหราชอาณาจักรได้ปฏิบัติการในทำนองนี้ในวงกว้างมากที่สุด ด้วยการนำเรือ 1,026 ลำของตนแล่นผ่านช่องแคบในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.1988 ฝรั่งเศสเตรียมพร้อมที่จะขยายขอบเขตการคุ้มกันของตนไปยังเรือขนส่งสินค้าลำใด ๆ ก็ตามที่ตกอยู่ในอันตราย แน่แน่นอนว่าเรือรบทุกลำต่างพร้อมแล่นเคียงข้างเพื่อคอยให้ความช่วยเหลือเรือลำใด ๆ ที่กำลังถูกโจมตีไม่ว่าจะเป็นเรือของชาติใดก็ตาม

กองทัพเรือและหน่วยยามฝั่งของประเทศต่าง ๆ มีวิธีการที่แตกต่างกันออกไปในการจัดการกับโจรสลัด กองทัพเรือมีสิทธิโดยชอบธรรมและหน้าที่ในอันที่จะจับกุมและนำตัวโจรสลัดมาลงโทษ แต่ในความเป็นจริงแล้ว กองทัพเรือของหลาย ๆ ประเทศกลับมิได้ทำเช่นนั้น หากพิจารณาตามกฎหมายที่ประเทศกำหนดไว้ เรือรบของสหรัฐฯ มีสิทธิเข้าแทรกแซงและสกัดกั้นเรือโจรสลัดได้ก็ต่อเมื่อสหรัฐฯ เชื่อว่าตนกำลังตกอยู่ในอันตรายเท่านั้น เรือรบของออสเตรเลียสามารถสกัดกั้นและรู้สึกว่าตนสามารถทำเช่นนั้นได้ในทะเลที่เป็นพรมแดนของประเทศอื่น ๆ หากออสเตรเลียรู้สึกว่าคุณเองกำลังเผชิญกับความเสียหาย อันเป็นไปตามที่ อนุสัญญาาระหว่างประเทศเพื่อความปลอดภัยของชีวิตทางทะเล (International Convention for the Safety of Life at Sea หรือ SOLAS) ได้กำหนดไว้ อย่างไรก็ตาม ออสเตรเลียไม่สามารถจับกุมโจรสลัดหรือคุ้มกันทรัพย์สินมิค่าได้ ความคาดหวังที่ว่า การจับกุมตัวโจรสลัดมาดำเนินคดีได้กลายมาเป็นหน้าที่ของเรือรบที่จับกุมโจรสลัดเหล่านั้นทำให้บรรดาเรือรบของประเทศที่จับโจรสลัดได้นั้นไม่ปรารถนาจะปฏิบัติการใด ๆ ให้เด็ดขาดลงไป ข้อเท็จจริงที่ว่าระเบียบกฎหมายที่ประเทศต่าง ๆ กำหนดไว้แตกต่างกันออกไปยิ่งทำให้การตอบโต้ที่นานาประเทศมีต่อโจรสลัดนั้นทวีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นทุกที

อย่างไรก็ตาม ได้มีความจำเป็นในการดำเนินการต่อไปนี้

- การสร้างแนวความคิดในการปฏิบัติร่วมกัน บ่อยครั้งที่เรามักพบว่าเจ้าของเรือไม่ระแคะระคายมาก่อนว่าโจรสลัดจะลอบโจมตีก่อนเหตุการณ์จะเกิดขึ้นเช่นนั้นจริงใน 4-5 วัน การที่สิงคโปร์นำระบบควบคุมการจราจร (Vessel Traffic Information System) มาใช้ชี้ให้เห็นถึงการยอมรับความจริงที่ว่า การขนส่งทางทะเลจำเป็นต้องมีการตรวจตราอย่างรัดกุม ข้อชี้แนะในยุคสมัยใหม่ประการหนึ่งก็คือควรมีการติดตั้งเครื่องรับส่งเรดาร์ให้กับเรือขนส่งสินค้าทุกลำ เพื่อที่ว่าเรือเหล่านี้จะสามารถรายงานตำแหน่งที่กำลังแล่นอยู่ เส้นทางสินค้าที่บรรทุกรวมถึงสภาพการณ์ในขณะนั้นโดยทั่ว ๆ ไป อีกทั้งเรือเหล่านี้ยังควรได้รับการปฏิบัติดูแลเช่นเดียวกับเครื่องบินโดยสารที่ถูกส่งมอบจาก “ระบบควบคุมการจราจรทางทะเลระบบหนึ่ง” ไปยังอีกระบบหนึ่ง

- การใช้อำนาจศาล รวมถึงกฎเกณฑ์และกระบวนการต่าง ๆ ที่สอดคล้องกันจะมีส่วนช่วยได้เป็นอย่างมาก
- การปฏิบัติการร่วมกัน ในทศวรรษที่ 1990 ญี่ปุ่นได้ประกาศอำหลายครั้งหลายคราในประเด็นที่ว่าหน่วยยามฝั่งของประเทศในทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ควรร่วมมือกันในการลาดตระเวน แนวคิดของเรือรบญี่ปุ่นที่ปฏิบัติการในแถบนี้ เป็นเพียงตัวอย่างหนึ่งของความเปราะบางทางการเมืองของข้อเสนอเช่นนี้ ความร่วมมือในการลาดตระเวนระหว่างอินโดนีเซียและสิงคโปร์เพื่อต่อต้านกลุ่มโจรสลัด โดยเรือรบต่าง ๆ จะคอยประสานความร่วมมือและส่งมอบความรับผิดชอบ ขณะที่เรือสินค้าแล่นผ่านนับเป็นตัวอย่างที่ดีตัวอย่างหนึ่งที่สามารถดำเนินการได้โดยอาศัยวิธีการเหล่านี้
- ชัดความสามารถทางเรือ ประสิทธิภาพของความร่วมมือระหว่างหน่วยยามฝั่งของจีนและญี่ปุ่นในแถบทะเลจีนตะวันออก (East China Sea) เห็นชัดด้วยการลาดตระเวนของกองทัพเรือแห่งรัสเซียในปี ค.ศ. 1993 ผลกระทบอันมาจากกระบวนการสกัดกั้นเช่นนี้ช่วยลดการเกิดเหตุการณ์ปล้นสะดมโดยกลุ่มโจรสลัดในพื้นที่นี้ไปได้เป็นอย่างมาก หากแต่การลาดตระเวนในลักษณะนี้จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากเฮลิคอปเตอร์และเครื่องบินที่ลาดตระเวนแถบนั้นน้ำ เพื่อคงไว้ซึ่งความปลอดภัย และหากมีเรือรบแล่นมาจากทิศอื่นก็จะต้องคอยมีเรือรบมาคอยปฏิบัติหน้าที่หมุนเวียนอยู่ตลอดเวลา เรือรบจำเป็นต้องรวดเร็วและติดอาวุธยุทธโธปกรณ์ครบครัน โดยทั่วไปแล้ว ปืนมีประโยชน์มากกว่าขีปนาวุธ ทหารหรือกลาสีเรือติดอาวุธที่มีความเชี่ยวชาญในการปืนเชือกอย่างรวดเร็ว รวมถึงมีความสามารถพิเศษในด้านอื่น ๆ ยังเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งด้วยเช่นกัน เรือรบที่กำลังปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวนี้ยังจำเป็นต้องอาศัยกฎการใช้กำลังที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพอีกด้วย

ภัยคุกคามโดยไม่เจตนาที่มีต่อการขนส่งทางทะเล : การตอบโต้ของกองทัพเรือ

ความจำเป็นพื้นฐานในการคุ้มกันการขนส่งสินค้าต่ออุบัติเหตุและรูปแบบต่าง ๆ ที่ส่งผลในด้านลบก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน ทะเลและช่องแคบต่าง ๆ บนโลกใบนี้เต็ม

ไปด้วยความวุ่นวายอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ซึ่งมักเป็นผลมาจากจำนวนเรือที่เพิ่มมากขึ้น ทั้งยังบรรทุกลูกค้าที่มีมูลค่ามหาศาลมากกว่าในอดีต ในน่านน้ำของทวีปยุโรปก็ไม่ต่างไปจากน่านน้ำในแถบอื่นที่มีแนวโน้มกำหนดกฎระเบียบการจราจรทางทะเลเพื่อความปลอดภัยและเหตุผลด้านสิ่งแวดล้อม โดยมีการนำหลักการแบ่งเขตการจราจรทางน้ำมาใช้ รวมถึงระบบการตรวจสอบที่มีความรัดกุมมากขึ้น หลักเกณฑ์การหลีกเลี่ยงการปะทะและอื่น ๆ อีกมาก ถึงแม้ว่าการเตรียมการต่าง ๆ เหล่านี้จะพัฒนาไปมากที่สุดที่สุดในทวีปยุโรป แต่ก็มีแนวโน้มที่จะเป็นที่นิยมไปทั่วโลกด้วยเช่นกัน

หากแต่การดำเนินการทั้งหมดนี้จำเป็นต้องใช้เงินและความอุตสาหพยายามเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุผลเช่นนี้เอง ขณะที่ประเทศอื่น ๆ ต่างกระตือรือร้นที่จะได้รับการคุ้มครองจากอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล แต่ในบางคราว ประเทศเหล่านี้ก็ไม่ได้ปรารถนาที่จะปฏิบัติตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลนัก ความก้าวหน้าจึงดำเนินไปอย่างเชื่องช้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวคิดที่ว่าเราสามารถอาศัยกำลังตลาดในการพัฒนาที่สำคัญต่าง ๆ และส่งผลต่อการดำเนินการใด ๆ ทางการเมืองมีส่วนรับผิดชอบต่อประเด็นดังกล่าวนี้ค่อยลงไปทุกขณะ

การคุ้มครองเส้นทางคมนาคมทางทะเลจากภัยอันตรายที่ไม่เจตนาไม่ได้เป็นหน้าที่หลักของเรือรบ แต่เรือรบเหล่านี้ดูเหมือนจะเข้ามามีบทบาทกับกระบวนการนี้มากขึ้นทุกขณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อหลักเกณฑ์ในการขนส่งถูกนำมาปรับใช้กับเรือรบในขณะนี้เรือรบ

- ปฏิบัติภารกิจในการค้นหาและให้ความช่วยเหลือ ทั้งยังมีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งในระดับยุทธวิธี ยุทธการและยุทธศาสตร์
- เป็นวิธีการหลักในการรับมือกับผลทางกายภาพที่เกิดตามมาจากหลังสงคราม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการตรวจสอบและกำจัดทุ่นระเบิดในทะเลเมดิเตอร์เรเนียนและอ่าวเปอร์เซีย เช่นเดียวกับที่กองทัพเรือของนาโตได้รวมกำลังกันกวาดล้างอาวุธยุทธโธปกรณ์ที่ถูกทิ้งลงในทะเลเอเดรียติกโดยเครื่องบินที่เดินทางกลับมาจากบอสเนีย อีกตัวอย่างหนึ่งที่เราได้เห็นชัดก็คือความร่วมมือระหว่าง

กองทัพเรือจากประเทศในแถบเอเชีย-แปซิฟิก 16 ประเทศในการร่วมกันกำจัด
ทุ่นระเบิดเหนือน่านน้ำของประเทศสิงคโปร์ในปี ค.ศ.2001

ประโยชน์อีกประการหนึ่งของการดำเนินการเหล่านี้ก็คือไม่เพียงแต่จะช่วยให้
ความมั่นคงทางทะเลเพิ่มมากขึ้น แต่ยังมีส่วนช่วยพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
สืบเนื่องจากประเทศเหล่านี้ต่างให้การสนับสนุนความร่วมมือในการต่อต้านภัยคุกคาม
และความเสี่ยงต่าง ๆ ร่วมกัน

เรือบรรทุกสินค้าซึ่งเป็นภัยคุกคาม

สินค้าที่เรือบรรทุกมาอาจเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงระดับชาติ ระดับภูมิภาค
หรือแม้แต่ระดับโลกได้ในหลายวิธีด้วยกัน รัฐบาลของนานาประเทศต่างก็เห็นว่าเรือ
บรรทุกสินค้าที่นำมาซึ่งภัยคุกคามนั้นเป็นเสมือนศัตรูของประเทศ ในปี ค.ศ.2001 รัฐบาล
ของไอร์แลนด์ มอลตาและสเปนต่างพิจารณาว่าเรือ*ออโรรา* (*Aurora*) ของดัตช์ที่เป็นเรือ
ที่อนุญาตให้มีการทำแท้งบนเรือ นั้นเป็นอันตรายอย่างยิ่ง เนื่องจากเรือดังกล่าวนี้ถือว่าเป็น
ความท้าทายโดยตรงต่อกฎหมายที่สังคมกำหนดเอาไว้ เรือคัตเตอร์ที่รักษาการณ์ตาม
แนวชายฝั่งของสหรัฐฯ ปฏิบัติการต่อต้านเรือของ “คนค้าเหล้ารัม” ในยุคสมัยที่มีการ
ห้ามค้าขายเหล้า (Prohibition era ระยะเวลาระหว่างปี ค.ศ.1920-1933 ที่มีการห้าม
ค้าขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิดในสหรัฐฯ) การเข้าสกัดกั้นเรือขนส่งน้ำมันผิด
กฎหมายที่เดินทางมาจากอิรักอาจพิจารณาได้ว่าเป็นการปกป้องสังคมโดยทางอ้อมซึ่งอยู่
ภายใต้การดำเนินงานของสหประชาชาติและการดำเนินการดังกล่าวนี้ก็จัดว่าเป็นวิธี
แก้ปัญหาวิธีหนึ่ง

เส้นทางที่เรือบรรทุกสินค้าอันตรายอย่างเช่นเชื้อเพลิงนิวเคลียร์ใช้แล้วใช้เป็น
เส้นทางในการเดินทางนั้นยังถือว่าเป็นภัยคุกคามต่อความปลอดภัยของพลเมืองท้องถิ่น
ทั้งยังได้นำไปสู่การติดอาวุธบนเรือสินค้าของสหราชอาณาจักรเป็นครั้งแรกอีกด้วย
นับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลง การลักลอบขนของเถื่อนอาจได้รับการพิจารณา
ว่าเป็นการมุ่งโจมตีไปที่รายได้ของประเทศ ประการสุดท้ายก็คือเป็นที่ทราบกันดีว่านัก
รณรงค์อนุรักษ์ธรรมชาติได้รับการยกเว้นครั้งสำคัญ เส้นทางขนส่งลำเลียงน้ำมันและเรือ

ที่เดินทางมาถึงพร้อมกับเมล็ดถั่วเหลืองที่ถูกดัดแปลงพันธุกรรมด้วยเกรงว่าสินค้าเหล่านี้จะกลายเป็นภัยคุกคามต่อสิ่งแวดล้อมโดยรวม แต่ไม่ว่าอย่างไรก็ตาม ความสนใจส่วนใหญ่ได้มุ่งเน้นไปยังเรือบรรทุกสินค้าอยู่ 3 ประเภทที่เป็นอันตรายต่อความมีเสถียรภาพในหลาย ๆ ด้านด้วยกัน สินค้าดังกล่าวนี้คือ ผู้ก่อการร้าย ยาเสพติดและผู้ลี้ภัยผิดกฎหมาย

เรือที่บรรทุกผู้ก่อการร้าย

เหตุการณ์เมื่อวันที่ 11 กันยายน ค.ศ.2001 ที่เกิดขึ้นที่นิวยอร์กและวอชิงตัน ดี.ซี. เป็นเครื่องย้ำเตือนให้พวกเราทุกคนตระหนักถึงภัยคุกคามความมั่นคงปลอดภัยอันมีต้นเหตุมาจากการก่อวินาศกรรมโดยกลุ่มก่อการร้าย กองทัพเรือควรตอบโต้ต่อภัยคุกคามดังกล่าวนี้โดยแบ่งการดำเนินการออกเป็น 3 แนวทางด้วยกัน

- การเข้าแทรกแซงเรือเอ็มวี นิชวา (MV Nisha) โดยกองทัพเรือแห่งสหราชอาณาจักรในเดือนธันวาคม ค.ศ.2001 และการบุกไปสกัดกั้นเรือคาร์ริน-เอ (Karine-A) โดยกองทัพเรืออิสราเอลในเดือนมกราคม ค.ศ.2002 ภายหลังจากเหตุการณ์ 11 กันยายน ชี้ให้เห็นว่าผู้ก่อการร้ายก็ไม่ได้ต่างไปจากคนทั่วไปอื่น ๆ ที่สามารถใช้เรือสินค้าในการลำเลียงขนส่งผู้คนและอาวุธจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งได้ ตลอดปี ค.ศ.2002 เรือรบของประเทศต่าง ๆ ที่ร่วมปฏิบัติการนอกชายฝั่งทะเลปากีสถานและทะเลอาหรับคอยตรวจตราเรือขนส่งสินค้าที่แล่นผ่านในแถบนั้น เพื่อให้มั่นใจว่ากองกำลังกลุ่มอัลกออิดะห์และตาลีบันไม่ได้แล่นลอดออกมาจากอัฟกานิสถานโดยอาศัยเส้นทางดังกล่าวนี้ ปัญหาในเชิงปฏิบัติจริงนั้นมีอยู่หลายประการด้วยกัน เรือเอ็มวี นิชวาใช้เวลาค้นหานานหลายสัปดาห์ (แต่สุดท้ายก็ไม่พบสิ่งใด) ทั้งยังแสดงให้เห็นถึงความตึงเครียดที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการคงสภาพการณ์ในการทำการค้าให้เหมาะสมที่สุดในทางหนึ่งกับความจำเป็นในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยในอีกทางหนึ่ง ยิ่งไปกว่านี้ การเฝ้าระวังการขนส่งสินค้าไปยังที่ต่าง ๆ รวมถึงเส้นทางเดินเรือของเรือบางลำในโลกที่เต็มไปด้วยเรือขนส่งสินค้าและเรือชิงชังธงคอนวีเนียนซ์ (flags of convenience)

จำนวนมากจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากนานาประเทศที่ปรารถนาจะรักษาความสงบสุขและความมีเสถียรภาพ

- ในขณะเดียวกัน ได้เกิดความกังวลเป็นอันมากว่าผู้ก่อการร้ายอาจใช้เรือขนส่งสินค้าเป็นอาวุธในการทำสงคราม เช่น ใช้เรือเหล่านี้ในการลอบโจมตีสะพานหรือท่าเรือที่สำคัญ ๆ ในประเทศญี่ปุ่น หน่วยยามฝั่งมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือในการคุ้มกันเตาปฏิกรณ์นิวเคลียร์ 51 แห่งในประเทศจากการถูกโจมตีทางทะเล หน่วยยามฝั่งของสหรัฐฯ (US Coast Guard หรือ USCG) ยังรับผิดชอบในหน้าที่เดียวกันนี้ด้วยเช่นกันและได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติการต่าง ๆ ตามมาตรการของกระทรวงกลาโหมสหรัฐฯ ยิ่งไปกว่านี้ ประเทศอื่น ๆ ต่างตื่นตัวในการเฝ้าระวังและตรวจตราความเป็นระเบียบเรียบร้อยบริเวณท่าเรือของประเทศตนเอง แม้แต่กองทัพเรือสหรัฐฯ ยังกลับมามีบทบาทในการปกป้องแนวพรมแดนของประเทศที่มีอาณาเขตติดกับทะเลไม่ให้ถูกรุกราน
- ในบางคราว ภัยคุกคามดังกล่าวนี้อาจหมายรวมถึงเรือรบและฐานบัญชาการเรือรบเหล่านี้เสียเอง ขณะที่การโจมตีเรือ USS Cole ในอ่าวเอเดน (Aden) จัดว่าเป็นตัวอย่างที่เห็นได้ชัดที่สุดในกรณีเช่นนี้ แต่ยังคงพบว่ามีตัวอย่างอีกมากมายเหนือหน้าน้ำในศรีลังกา และในเดือนมิถุนายน ค.ศ.2002 ได้มีการกล่าวกันว่ากลุ่มผู้ก่อการร้ายอัลกออิดะห์พุ่งเป้าหมายมาที่เรือรบของสหรัฐฯ และสหราชอาณาจักรที่แล่นผ่านช่องแคบยิบรอลตาร์ แน่่อนว่าไม่ใช่เรื่องใหม่ที่เพิ่งเกิดขึ้น เรือรบของสหราชอาณาจักรรวมถึงบรรดาลูกเรือที่คอยลาดตระเวนบริเวณน่านน้ำในปาเลสไตน์ในทศวรรษที่ 1940 ต่างตกอยู่ในอันตรายจากการซุ่มโจมตีและถูกผู้ก่อการร้ายชาวฮิวจับเป็นตัวประกันขณะเข้าเทียบท่าที่ไฮฟา (Haifa) จึงจำเป็นต้องกำหนดมาตรการในการป้องกันที่รัดกุมจากการถูกโจมตีโดยนักประดาน้ำ ถึงแม้ว่าการเฝ้าระวังจะเป็นคำตอบที่เหมาะสมก็ตาม แต่บางครั้งการทำเช่นนี้ติดต่อกันยาวนานก็นำมาซึ่งความเหนื่อยล้าและท้อถอยนับตั้งแต่การเข้าโจมตีเรือยูเอสเอส โคล และความพยายามอันไร้ผลที่ผ่านมาที่มีต่อเรือยูเอสเอส ซัลลิแวน (USS Sullivan) (เนื่องจากเรือของผู้ก่อการร้ายมีอันต้องจมลงเพราะทวนแบกรับน้ำหนักระเบิดที่บรรจุมาไม่ไหวเสียเอง) กองทัพเรือ

สหรัฐฯ ได้พยายามแสวงหาและสำรวจวิธีการทางเทคนิคใหม่ ๆ ในการคุ้มกันเรือของตนจากการถูกโจมตีเช่นนั้นโดยไม่จำเป็นต้องหันไปใช้มาตรการที่สิ้นหวังต่าง ๆ (อย่างเช่น การระเบิดเรือต้องสงสัยที่อยู่กลางทะเล ซึ่งอาจนำมาซึ่งความบาดเจ็บทางความสัมพันธ์ระหว่างกองทัพเรือของประเทศต่าง ๆ) ด้วยเหตุนี้จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรักษาความสมดุลระหว่างความมั่นคงและประสิทธิภาพในการปฏิบัติการใด ๆ

การค้ายาเสพติด

การค้ายาเสพติดจัดว่าเป็นภัยคุกคามต่อความมีเสถียรภาพไม่ว่าจะเป็นในระดับหรือระดับนานาชาติ ในทุก ๆ ปี ชาวอเมริกันมีอันต้องจบชีวิตลงเพราะยาเสพติดเป็นจำนวนมากกว่า 5 เท่าเมื่อเทียบกับเหตุการณ์เมื่อวันที่ 11 กันยายน โดยกลุ่มอัลกออิดะห์ การค้ายาเสพติดมักดำเนินการควบคู่ไปกับการก่อวินาศกรรมและรูปแบบอื่น ๆ ของอาชญากรรม และยังมีส่วนทำลายความมั่งคั่งในสังคมรวมถึงความมั่นคงและเสถียรภาพในทุกระดับ มูลค่าการค้ายาเสพติดที่มากถึง 5 แสนล้านเหรียญสหรัฐฯ ต่อปีนั้นมากกว่ามูลค่าที่ได้จากการค้าขายน้ำมันมากมายนัก

ทะเลมีบทบาทสำคัญในการค้าขายยาเสพติดในหลายแง่มุมด้วยกัน เรือต่าง ๆ ที่แล่นผ่านมหาสมุทรอินเดียได้บรรทุกเฮโรอีนและกัญชามายังทวีปยุโรป โดยเดินทางมาจาก “สามเหลี่ยมทองคำ” (Golden Triangle) โดยผ่านท่าเรือสำคัญ ๆ อย่างเช่น การาจิ มุมไบ ดูไบและอิสตันบูล ในแถบทะเลแคร์เปียน เรือเร็ว เรือสะเทินน้ำสะเทินบกและเรือเดินสมุทรขนาดใหญ่ได้มีการขนยาเสพติดเข้ามายังสหรัฐฯ องค์การทางทะเลระหว่างประเทศ (International Maritime Organisation หรือ IMO) เป็นผู้นำในการกำหนดระเบียบปฏิบัติในการจัดการกับการค้าขาย โดยสนับสนุนให้องค์กรต่าง ๆ ของประเทศสมาชิกปฏิบัติการ ความร่วมมือระหว่างประเทศเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งในการจัดการกับอาชญากรรมระดับโลก โดยที่พรมแดนของประเทศไม่ได้เป็นอุปสรรคที่สำคัญ

ในบางคราว กองทัพเรือมีหน้าที่เพียงแค่คอยตรวจตราการจราจรทางน้ำ และบางคราวก็อาจต้องเข้าร่วมในการไล่ล่าอย่างดุเดือด ตัวอย่างของกรณีหลังนี้เห็นได้จาก

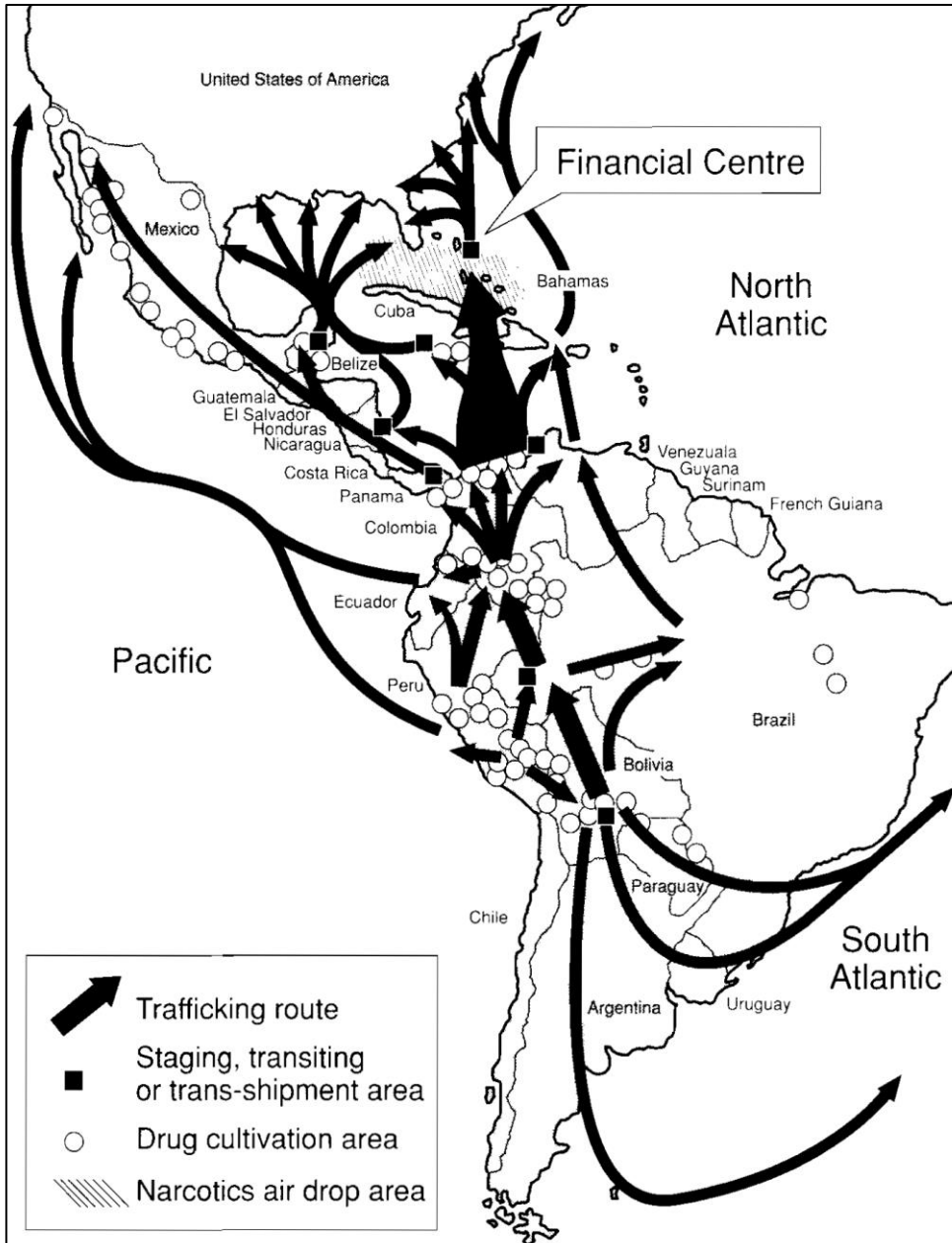
เรือเอ็ชเอ็มเอส โคเวนทรี (HMS Coventry) ที่ไล่ล่าเรือเร็วขนาด 37 นอต ไปจนถึงเบลิซ (Belize) ในเดือนกันยายน ค.ศ.2001 โดยใช้เรดาร์และเครื่องตรวจจับรังสีอินฟราเรด รวมถึงเฮลิคอปเตอร์หลายลำที่บีบบังคับให้เรือลำนี้มีอันต้องทิ้งกัญชามูลค่ากว่า 40 ล้านปอนด์ไปเสีย ระหว่างปี ค.ศ.1998-2002 เรือรบของกองทัพเรือแห่งสหราชอาณาจักรยึดยาเสพติดที่มีมูลค่า 1.25 พันล้านปอนด์เอาไว้ได้ ในอันที่จะปราบปรามการค้ายาเสพติดให้ได้ นั่น กองทัพเรือและหน่วยยามฝั่งจำเป็นต้องล่วงรู้ข้อมูลจากหน่วยข่าวกรอง การควบคุมและตรวจตราทางอากาศและเรดาร์ที่มีความครอบคลุม เครื่องบินรบชนิดพิเศษที่มีความเร็วสูง ความเชี่ยวชาญพิเศษ ความสามารถในการประสานความร่วมมือกับกองกำลังรักษากฎหมายและความมั่นคงปลอดภัยทั้งภายในประเทศรวมถึงประเทศอื่น ๆ ด้วย ถึงแม้ว่าคุณลักษณะเหล่านี้เป็นแบบอย่างของอุปกรณ์และการปฏิบัติการระดับมาตรฐานทางทะเล คุณลักษณะบางประการมีความสำคัญเป็นพิเศษต่อภารกิจและจำเป็นต้องอาศัยการฝึกฝนและความพยายามที่ต่อเนื่อง

ปริมาณเฮโรอีนกว่าครึ่งหนึ่งที่ถูกยึดได้ในทะเลแคริบเบียนเมื่อปี ค.ศ.2000 เป็นการปฏิบัติการที่ได้รับความช่วยเหลือจากกองทัพเรือ แต่ข้อเท็จจริงที่ว่าหน่วยยามฝั่งของสหรัฐฯ ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นทหารรักษาการณ์ที่มีฝีมือเยี่ยมยอดที่สุดในโลกนั้นคาดหวังที่จะยึดยาเสพติดที่ลักลอบขนผ่านเส้นทางนี้ให้ได้เพียงแค่อ้อยละ 15 นั้นชี้ให้เห็นว่าปัญหาเสพติดยังคงเป็นปัญหาใหญ่มากเพียงใด

ผู้อพยพผิดกฎหมาย

การอพยพของผู้คนจากพื้นที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งนั้นนับว่าเป็นส่วนหนึ่งของวิวัฒนาการของมนุษย์ และดูเหมือนว่าจะจะเป็นสิ่งที่มิอาจหลีกเลี่ยงได้ในอนาคตอันใกล้ การอพยพของผู้คนนี้มีบทบาทสำคัญต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประชากรที่อยู่ในวัยสูงอายุในอาณาบริเวณอย่างเช่น ยุโรปตะวันตก ทั้งยังอาจพิจารณาว่าเป็นวิธีการในการเพิ่มความเสมอภาคทางสังคมให้แก่โลกใบนี้อีกด้วย อย่างไรก็ตาม อัตราการอพยพที่เพิ่มขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งการอพยพออกจากพื้นที่ที่ถูกทำลายล้างสืบเนื่องจากสงคราม ความล้มเหลวทางสังคมในขณะที่ยานประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว หรือเป็นเหตุมาจากภัยพิบัติทางธรรมชาติได้เพิ่มมากขึ้นจนถึงระดับที่ประเทศที่คนเหล่านี้อพยพเข้าไป

อยู่อาศัยนั้นมีโอกาสแบกรับต่อไปได้ ด้วยเหตุนี้เอง จึงจำเป็นต้องมีการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยข้อจำกัดและคุณสมบัติในการรับมือพลเมืองในฐานะผู้อพยพหรือผู้ลี้ภัยทางเศรษฐกิจ

ภาพ 11.2 เส้นทางขนส่งยาเสพติดในอเมริกาใต้

แม้กระนั้นก็ตาม ความสิ้นหวังของผู้อพยพทำให้พวกเขาไม่สามารถอดทนต่อ กฎเกณฑ์ใด ๆ และได้กลายเป็นเหยื่อของพวกเขา “คนโกง” กลุ่มอาชญากรที่ลักลอบนำ ผู้อพยพไปส่งยังจุดหมายปลายทางเพื่อแลกเปลี่ยนกับค่าจ้างที่แพงลิบลัว ผลกระทบในเชิงลบของการค้ามนุษย์อันน่าสะพรึงกลัวเช่นนี้มีให้เห็นมากมายและแตกต่างกันออกไป การลักลอบขนผู้อพยพผิดกฎหมายยิ่งช่วยเป็นการเพิ่มช่องทางในการกระทำความผิด ให้แก่อาชญากรที่โดยปกติแล้วก็มักเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น การค้าของผิดกฎหมาย และในบางคราวยังหมายรวมถึงการก่อการร้าย ผู้อพยพเข้า เมืองผิดกฎหมายถูกขนส่งทางเรือไปยังสถานที่ต่าง ๆ คนเหล่านี้ตกอยู่ในสภาพที่น่าเวทนา เพราะบางครั้งก็เดินทางมากับเรือที่ไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งถือเป็นการกระทำที่ขัดต่อ อนุสัญญาาระหว่างประเทศเพื่อความปลอดภัยของชีวิตทางทะเล ค.ศ. 1974 (1974 SOLAS Convention) ผู้อพยพผิดกฎหมายหลายร้อยหรือบางทีอาจจะมากกว่าหลายพัน คนมีอันต้องจมน้ำเสียชีวิตทุกปีจากสาเหตุเรือจมน้ำ และถึงแม้ว่าคนเหล่านี้จะสามารถ หลบหนีเข้าไปยังประเทศหนึ่ง ๆ ได้เป็นผลสำเร็จแล้วก็ตาม แต่พวกเขาก็ยังต้องเผชิญกับ การถูกกดขี่ข่มเหงทางสังคมและสภาพเศรษฐกิจที่เต็มไปด้วยความกดดัน บ้างก็ตกเป็น เหยื่อของการค้าประเวณีและสภาพการทำงานที่ไม่ต่างไปจากทาส ในกรณีที่เลวร้าย ที่สุด ผู้อพยพเหล่านี้อาจกลายมาเป็นภัยคุกคามต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายใน สภาพแวดล้อมใหม่ ๆ ที่พวกเขาไปอยู่เสียเองก็เป็นได้

ไม่ต้องสงสัยเลยว่ากองทัพเรือ หน่วยยามฝั่งและตำรวจน้ำต่างจัดการกับปัญหาที่ เกิดตามมาจากการค้ามนุษย์มากกว่าจะพยายามแก้ไขที่ต้นเหตุ ถึงแม้ว่าการเฝ้าตรวจตรา ความร่วมมือระหว่างประเทศและการลาดตระเวนจะมีประโยชน์ในการจัดการกับผู้ลักลอบ ขนผิดกฎหมายเช่นเดียวกับใช้ในการแก้ไขปัญหาการลักลอบขนยาเสพติด หากแต่เราจะต้อง พิจารณาประเด็นที่สำคัญ 3 ประการด้วยกัน ประการแรกก็คืออุปสรรคทางกฎหมายที่มี อยู่จริง บางประเทศอย่างเช่นอินโดนีเซียไม่ได้พิจารณาว่าการลอบนำผู้ลักลอบเข้าประเทศ นั้นเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมาย ซึ่งเราจะเห็นได้จากประสบการณ์ของชาวออสเตรเลียใน เหตุการณ์ที่ *แทมปา* (Tampa) เมื่อเดือนสิงหาคม ค.ศ.2001 ว่าไม่ได้มีกฎหมายหรือ หลักเกณฑ์ใด ๆ ที่แน่นอนตายตัวในประเด็นดังกล่าวว่าควรดำเนินการอย่างไร การที่เรา

ไม่ได้มีกฎหมายพื้นฐานร่วมกันเช่นนี้ทำให้ความร่วมมือระหว่างประเทศที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการค้ามนุษย์เป็นเรื่องที่ยากลำบากเป็นอย่างยิ่ง

ประการที่สองได้มีการอพยพย้ายถิ่นฐานที่เกิดขึ้นแบบฉับพลันทันใดและไม่คาดคิดอันเป็นผลมาจากภัยพิบัติที่ไม่อาจคาดการณ์ได้ทำให้กองทัพเรือประสบปัญหาเป็นอันมากในการพยายามแก้ไข ระหว่างปี ค.ศ.1992 และ 1994 ทั้งกองทัพเรือและหน่วยยามฝั่งของสหรัฐฯ ต่างก็ไม่สามารถรับมือกับจำนวนผู้อพยพจำนวนมหาศาลที่เดินทางจากเฮติและคิวบาโดยอาศัยทะเลแคริบเบียนเป็นเส้นทางผ่าน ในปี ค.ศ.1994 ผู้อพยพกว่า 60,000 คนถูกจับกุมภายในระยะเวลาเพียง 7 เดือน ในปี ค.ศ.2001 กองทัพเรือแห่งออสเตรเลียพยายามสกัดกั้นผู้อพยพหลายพันคนจากอิรักและอัฟกานิสถานโดยการลาดตระเวนมหาสมุทรเป็นวงกว้าง นับจากเกาะคริสต์มาส (Christmas Island) ไปจนถึงแอมชอร์ รีฟ (Ashmore Reef) ซึ่งความพยายามครั้งใหญ่เช่นนี้จำเป็นต้องใช้เรือรบเคลื่อนเร็ว 3 ลำ เรือส่งกำลังเสริมขณะเดินทาง (Underway Replenishment Ship หรือ UNREP ship) และเรือสะเทินน้ำสะเทินบก HMAS มานูรา (HMAS Manooora) ที่ได้รับกำลังเสริมจากเรือลาดตระเวน P-3C โอเรียน (P-3C Orion) 4 ลำ และเรือลาดตระเวนชุดฟรีแมนเทิล (Freemantle) จำนวนหนึ่ง รวมถึงเครื่องบินตรวจตราความเรียบร้อยตามแนวชายฝั่ง (coastwatch surveillance aircraft) สาเหตุประการหนึ่งที่ต้องใช้เรือเป็นจำนวนมากอาจเป็นเพราะได้รับรายงานว่ากองเรือของอินโดนีเซียมีไม่เพียงพอในการดูแลความเรียบร้อยในบริเวณน่านน้ำที่เรือชนผู้ลี้ภัยผิดกฎหมายเหล่านี้เดินทางผ่าน

ปัญหาประการที่สามก็คือภารกิจในทางยุทธศาสตร์ในการจัดการกับผู้คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพลเมืองบริสุทธิ์ที่พยายามหลีกเลี่ยงทุกวิถีทางที่จะไม่ให้ตนเองถูกส่งตัวกลับ อย่างไรก็ตาม ปัญหาเช่นนี้ไม่ใช่ปัญหาใหม่แต่อย่างใด ระหว่างปี ค.ศ.1945-1948 กองทัพเรือแห่งสหราชอาณาจักรต้องเฝ้าลาดตระเวนในแถบปาเลสไตน์ให้มีประสิทธิภาพสูง เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ลี้ภัยชาวยิวอพยพเข้ามายังปาเลสไตน์ได้ ข้อเท็จจริงก็คือจากจำนวนผู้อพยพกว่า 50,000 คนที่พยายามจะขึ้นฝั่งให้เป็นผลสำเร็จนั้น มีไม่ถึง 3,000 คนเท่านั้นที่สามารถทำเช่นนั้นได้สำเร็จ อย่างไรก็ตาม สิ่งที่น่าแปลกใจไม่ต่างกันก็คืออัตรา

การเสียชีวิตของแต่ละฝ่ายนั้นอยู่ในเกณฑ์ต่ำมาก แม้ว่าจะต้องเผชิญกับความยากลำบาก และความสิ้นหวังนานปีการก็ตาม

เรามักพบว่าบ่อยครั้งที่เรือที่บรรทุกผู้ลี้ภัยมานั้นไม่เหมาะที่จะแล่นออกสู่ทะเล ด้วยเหตุผลหลายประการด้วยกัน และยิ่งไม่เหมาะที่จะนำเรือลำเล็ก ๆ ลงมาไว้ในเรือลำดังกล่าว เมื่อผู้ลี้ภัยออกเดินทางไปพร้อมกับเรือแล้ว พวกเขา มักถูกทำทารุณกรรม ไม่ว่าจะด้วยการใช้แท่งเหล็กตี การนำน้ำมันร้อน ๆ จากสายยางมาฉีดใส่เข้าที่ตัว แม้ว่าความพยายามในระยะแรก ๆ ที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้จะเป็นผลสำเร็จอยู่บ้าง แต่ก็ดำเนินไปด้วยความยากลำบากเป็นอย่างยิ่ง ด้วยเหตุดังกล่าว จึงจำเป็นต้องกำหนดมาตรฐานในการเดินเรือในระดับสูงและมีการฝึกอบรมบรรดาลูกเรือให้มีความเชี่ยวชาญมากเป็นพิเศษ เพื่อไม่ให้คนเหล่านี้ใช้กำลังที่อาจนำมาซึ่งอันตรายแก่ชีวิตโดยไม่จำเป็น ความแพร่หลายของการค้ามนุษย์ที่นับวันจะเพิ่มมากขึ้นทำให้กองทัพเรือจำเป็นต้องเตรียมรับมือกับสถานการณ์เช่นนี้ ไม่ว่าจะพวกเขาจะปรารถนาเช่นนั้นหรือไม่ก็ตาม

11.4 ทะเลในฐานะที่เป็นวิธีในการแลกเปลี่ยนและได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสาร

ไม่ต้องสงสัยเลยว่าบทบาทของทะเลในฐานะที่เป็นวิธีการหนึ่งในการได้รับและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร รวมถึงความคิดต่าง ๆ นั้นได้ลดน้อยลงตามลำดับสืบเนื่องจากวิวัฒนาการทางอินเทอร์เน็ต ถึงแม้ว่าสิ่งที่ว่า “ห้องโลกอินเทอร์เน็ต” ดูเหมือนจะมีรากเหง้ามาจากทะเลก็ตาม ไม่ว่าจะอย่างไรก็ตาม ทะเลยังคงเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญที่อธิบายได้เป็นอย่างดีถึงโลกใบนี้ที่เราอยู่อาศัย รวมถึงประวัติความเป็นมาของมนุษยชาติอีกด้วย

การทำความเข้าใจในอนาคตของเรา

ทะเลเป็นสิ่งที่ช่วยอธิบายได้ดีที่สุดถึงความรู้สึกขัดแย้งของสิ่งที่เราไม่เคยล่วงรู้มาก่อน และยิ่งเรารู้มากขึ้นเท่าไร เรายิ่งตระหนักกว่าเป็นความจริงมากขึ้นเท่านั้น ดังที่ชาวออสเตรเลียผู้หนึ่งได้ชี้ให้เห็นไว้อย่างชัดเจนที่สุดว่าเทคโนโลยีชีวภาพทางทะเลเป็นสาขาที่กำลังพัฒนาและได้รับความสนใจมากขึ้นเรื่อย ๆ และเนื่องจากเทคโนโลยีชีวภาพทางทะเลมีความหลากหลายมากกว่าเมื่อเทียบกับทางบก ก็แสดงให้เห็นถึงแหล่งวัตถุดิบและองค์ประกอบใหม่ ๆ มากมายที่ไม่เคยมีผู้ใดค้นพบมาก่อน ความจำเป็นในการปกป้อง

แหล่งความรู้แห่งอนาคตที่มีคุณค่ามหาศาลให้รอดพ้นจากการถูกทำลายด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของมนุษย์เราทุกวันนี้จึงเป็นการเน้นย้ำความสำคัญของแรงขับเคลื่อนที่มุ่งไปสู่การกำหนดกฎเกณฑ์และการปกป้องสภาพแวดล้อมดังที่เราจะได้อธิบายเพิ่มเติมในบทต่อไป

ยิ่งมนุษย์เรามีความรู้เกี่ยวกับทะเลมากยิ่งขึ้นเท่าใด เราก็สามารถใช้ประโยชน์จากคุณค่ามหาศาลนั้นได้อย่างยิ่งยิ่งมากยิ่งขึ้น และสิ่งนี้คือคำอธิบายว่าเหตุใดจึงมีความสนใจมากขึ้นเรื่อย ๆ ในการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับมหาสมุทร เพราะเป็นเรื่องที่พิสูจน์ได้ไม่ยากว่ามหาสมุทรมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่ออนาคตของมวลมนุษยชาติ ตัวอย่างเช่น พืชมหาสมุทรถูกปกคลุมไปด้วยผลอันเนื่องมาจากภูเขาไฟระเบิด ซึ่งยังคงมีความรุนแรงและต่อเนื่องมาจนถึงทุกวันนี้ นอกจากนี้ ยังเป็นผลมาจากแผ่นดินไหว การเคลื่อนตัวของเปลือกโลกอันเป็นที่มาของการเกิดทวีปต่าง ๆ และยังก่อให้เกิดทะเลสาบลาวาที่หลอมละลายอยู่ภายใต้หินภูเขาไฟที่ภายนอกดูเหมือนจะแข็ง การทำนุบำรุงพลังงานมหาศาลที่พบภายใต้ชั้นภูเขาไฟ และการใช้ประโยชน์จากแร่ธาตุที่เปี่ยมคุณค่าและซ่อนตัวอยู่ภายใต้ทะเลเช่นที่กล่าวมาข้างต้นนี้อาจเป็นกุญแจสำคัญที่ช่วยนำพาคนในยุคสมัยต่อมาให้สามารถมีชีวิตอยู่รอดต่อไปได้บนโลกใบนี้

การทำความเข้าใจในอดีตที่ผ่านมา

นอกจากทะเลจะถูกพิสูจน์แล้วว่ามีความสำคัญยิ่งต่ออนาคตของเรา ทะเลยังช่วยให้เราเข้าใจถึงอดีตที่ผ่านมาด้วยเช่นกัน ในความเป็นจริงแล้ว การค้นคว้าวิจัยในปัจจุบันชี้ให้เห็นว่าทะเลอาจเป็นต้นกำเนิดของชีวิตและสรรพสิ่งบนโลกใบนี้ บางทีสิ่งมีชีวิตอาจก่อเกิดมาจากหินภูเขาไฟที่อยู่ลึกลงไปใต้มหาสมุทร ที่ผ่านกระบวนการสังเคราะห์ทางเคมีที่ไม่ได้เกี่ยวกับดวงอาทิตย์

ยิ่งไปกว่านั้นก็คือในทุกวันนี้มีการยอมรับกันมากขึ้นว่าทะเลเปรียบเสมือนคลังเก็บรวบรวมมรดกอันทรงคุณค่าของมนุษยชาติ ถึงแม้ว่าเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่แท้จริงของสิ่งมีค่าที่อยู่ใต้ทะเลจะยังคงเป็นประเด็นที่สลับซับซ้อนอยู่บ้าง หากแต่มรดกอันล้ำค่าดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นทรัพย์สินสมบัติของบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งและของมนุษยชาติโดยรวมด้วยเช่นกัน

ความก้าวหน้าในด้านเทคโนโลยีได้นำภายใต้การควบคุมของนักสำรวจใต้ทะเลอย่างเช่น ดร. โรเบิร์ต บอลลาร์ด (Dr. Robert Ballard) ได้ค้นพบสิ่งที่น่าสนใจมากมาย นั่นก็คือ เรือสินค้าของโรมันที่สูญหายระหว่างการเดินทางไปยังคาร์เทจโดยผ่านทางทะเลไทรเนียน (Tyrrhenian) เรืออาร์เอ็มเอส ไททานิค (RMS Titanic) เรือยูเอสเอส ยอร์กทาวน์ (USS Yorktown) ที่ต่างจมหายไปใต้มหาสมุทรแปซิฟิกที่มีความลึกมากกว่า 17,000 ฟุต และที่น่าแปลกใจมากกว่านี้ก็คือการขาดออกซิเจนในทะเลน้ำลึกอย่างเช่นทะเลดำ อาจมีส่วนช่วยเก็บรักษาเรือไม้ที่สร้างตั้งแต่สมัยโบราณ และแสดงให้เห็นถึงความเจริญในอดีตที่สูญหายไปพร้อมกับภัยพิบัติกว่า 7,000 ปีมาแล้ว และนี่เองอาจเป็นต้นกำเนิดของประเพณีและความเชื่อเกี่ยวกับน้ำท่วมโลกสมัยโนอาห์ การค้นพบเหล่านี้ล้วนแล้วแต่ชี้ให้เห็นว่าทะเลมีส่วนช่วยดำรงไว้ซึ่งประวัติความเป็นมาของมนุษยชาติอย่างที่ไม่แผ่นดินเองก็มีอาจกระทำได้

เมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมา ยูเนสโกได้ก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำในการผลักดันให้มีการออกกฎหมายคุ้มครองทรัพย์สินทางทะเลอันล้ำค่าไม่ให้ถูกทำลายหรือปล้นสะดมไปโดยนักล่าสมบัติที่ไร้จิตสำนึกและดำเนินงานภายใต้หลักการที่ว่า “บุคคลที่ค้นพบสมบัติสมควรเป็นผู้ครอบครองสมบัติดังกล่าวนี้ไว้” การจัดการกับภารกิจเช่นนี้ได้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรและลำดับความสำคัญ เป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่งที่รัฐบาลของหลายต่อหลายประเทศไม่ได้มีหรือไม่มีมติเสียสละทรัพยากรของตนเพื่อปกป้องรักษามรดกอันล้ำค่าของตนเองที่อยู่ใต้ทะเล แต่กลับยินดีที่จะออกสิทธิบัตรในการสำรวจให้แก่บริษัทต่างชาติ (โดยมากมักเป็นบริษัทที่อยู่ในประเทศโลกตะวันตก) ในการทำการค้าเสียมากกว่า ประเทศตะวันตกเหล่านี้ได้แสดงออกถึงความสนใจเป็นอันมากในการค้นหาซากเรือที่จมหายไป และได้ปฏิบัติการณ์อย่างต่อเนื่องในน่านน้ำฝั่งอเมริกาใต้ ตอนตะวันออกเฉียงเหนือ (Spanish Main) ที่อยู่เหนือคิวบา เวเนซุเอลา และปานามาไปเพียงเล็กน้อย คนเหล่านี้มีลักษณะความเป็นนักล่าสมบัติมากกว่าจะเป็นนักโบราณคดีทางทะเลเสียด้วยซ้ำไป

ในบางประเทศ ความสนใจทางทะเลเป็นผลมาจากความรับผิดชอบในการควบคุมดูแลซากปรักหักพังและวัตถุโบราณล้ำค่าที่อยู่ใต้น้ำ นอกจากนี้ ความสนใจ

ดังกล่าวยังสืบเนื่องมาจากข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบรรพบุรุษของพวกเขามากกว่าที่จะเป็นประเด็นของความกังวล อาจารย์ชาวสหรัฐฯ ที่สอนวิชาประวัติศาสตร์รายหนึ่งได้กล่าวไว้อย่างน่าสนใจในปี ค.ศ.2000 ว่า

“สถานที่แห่งนี้กำลังถูกรุกราน เรือหลายต่อหลายลำเดินทางมาจากเซาธ์แรมป์ตันเพื่อมา ณ ที่แห่งนี้ ยังไม่รวมนักประดาน้ำจากฝรั่งเศสและประเทศอื่น ๆ ที่พากันดำลงไปใต้บริเวณดังกล่าวเพื่อมเอาของมีค่าขึ้นมา ไม่ว่าจะเป็นหมวกกันน็อค ปืน เป็นต้น สถานที่เหล่านี้เปรียบเสมือนสุสานสงครามของการปฏิบัติการทางเรือครั้งยิ่งใหญ่ และบางทีอาจจะเรียกได้ว่าเป็นครั้งสำคัญที่สุดในประวัติศาสตร์ของโลกเราเลยก็เดียว แต่กลับไม่มีการปกป้องสถานที่ดังกล่าวนี้ ผู้คนจำนวนมากต่างติดอยู่ภายในรถถัง และการจะยกพลขึ้นบกนั้นก็ไม้อาจทำได้โดยง่าย ภาพที่ปรากฏให้เห็นเช่นนี้มีได้ต่างไปจากภาพสุสานของศพนายทหารที่นอนเสียชีวิตเกลื่อนกลาดอยู่บนหน้าผานั่นเลย”

ยิ่งไปกว่านี้ สถานที่ดังกล่าวนี้ยังช่วยให้กองทัพเรือ รวมถึงผู้คนจำนวนมากได้เข้าใจถึงวิวัฒนาการของการออกแบบเรือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในทะเล ประสบการณ์ที่ผ่านมาและวัฒนธรรมที่เป็นอยู่ในขณะนี้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้เอง กองทัพเรือมักจะกระตือรือร้นและให้ความสำคัญกับการสำรวจใต้ทะเล เนื่องจากการสำรวจเหล่านี้มีนัยสำคัญต่อตัวตนและคุณค่าของพวกเขาตนเอง ดังจะเห็นได้จากการกู้เรือซีเอสเอส ฮันเลย์ (CSS Hunley) ซึ่งเป็นเรือดำน้ำลำแรกของโลกที่ได้จมลงขณะปฏิบัติการแถบชาร์ลส์ตันในปี ค.ศ.1864 ในสมัยสงครามกลางเมืองในสหรัฐฯ เรือดำน้ำซีเอสเอส ฮันเลย์

- เป็นเสมือนสุสานของการทำสงคราม
- อาจมีส่วนช่วยอธิบายเหตุการณ์ในอดีตที่ยังสลับที่เราไม่เคยเข้าใจมาก่อน
- แสดงให้เห็นถึงวิวัฒนาการครั้งสำคัญของรูปแบบการรบทางเรือ

ด้วยเหตุผลทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นนี้ มรดกล้ำค่าทางทะเลเหล่านี้จึงเป็นประเด็นที่กองทัพเรือสหรัฐฯ และนักประวัติศาสตร์ทะเลให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง

การศึกษาโบราณวัตถุทางทะเลอาจเผยให้เห็นถึงประเด็นสำคัญบางอย่างด้วยเช่นกัน ในปี ค.ศ.2001 เรือเฟอร์รี่ (Ferriby Boats) ของอังกฤษที่เดินทางออกจากปากแม่น้ำฮัมเบอร์ (Humber) ได้ถูกนำกลับมาตรวจสอบใหม่อีกครั้ง เรือดังกล่าวนี้มีขนาด

ใหญ่ สง่างามและแข็งแกร่งเพราะทำจากไม้โอ๊กและไม้ยูที่มีน้ำหนักหนาแน่นมาติดเข้าด้วยกัน เรือเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าเมื่อสี่พันปีกว่าที่ผ่านมา การค้าระหว่างอังกฤษและยุโรปจะต้องมีความเจริญรุ่งเรืองเป็นอย่างมาก ทั้งยังชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างทะเลและวิวัฒนาการของมนุษย์ตั้งแต่สมัยโบราณ และยังคงต่อเนื่องมาตราบจนทุกวันนี้ อีกด้วย

เห็นได้ชัดเจนว่ากองทัพเรือให้ความสนใจเป็นอันมากกว่ามรดกล้ำค่าทางทะเลนั้น จะไม่ถูกทำลายไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมที่เป็นผลมาจากความเพิกเฉยของรัฐบาล หรือความเห็นแก่ตัวของบรรดานักล่าสมบัติ

11.5 ทะเลในฐานะที่เป็นพื้นที่ภายใต้เขตอธิปไตย

คุณประโยชน์ของทะเลในข้อนี้ชี้ให้เห็นว่าประเด็นว่าด้วยอำนาจตามกฎหมายนั้น มีความสำคัญมากเพียงใด เนื่องจากผลประโยชน์ทางทะเลนั้นวันจะมีความสำคัญมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ (ไม่เพียงแต่มีผลต่ออำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจและการทหารเท่านั้น) ความสนใจจึงมุ่งเน้นไปที่ทะเลเสมือนเป็นอาณาบริเวณที่มีการใช้อำนาจตามขอบเขตของศาลและกฎหมาย ความคิดที่ว่าส่วนต่าง ๆ ของทะเล “เป็นของ” ส่วนใดส่วนหนึ่งของแผ่นดินใหญ่นั้นไม่ใช่ประเด็นใหม่แต่อย่างใด ในปี ค.ศ.1494 ที่มีการทำสนธิสัญญาทอร์เดสซิลลาส (Treaty of Tordesillas) สันตะปาปาได้ตัดสินใจแบ่งแยกสเปนและโปรตุเกสออกจากกัน แนวคิดที่ว่าทะเลสามารถ “เป็นเจ้าของ” ได้ไม่ต่างไปจากบกทำให้เกิดธรรมเนียมนิยมของ “ทะเลปิด” ที่ได้รับการสนับสนุนและเห็นชอบเป็นอย่างดีจากจอห์น เซลเดน (John Selden) ผู้พิพากษาชาวอังกฤษในศตวรรษที่ 17

อำนาจอธิปไตยมักจะหมายถึงการมีอำนาจเด็ดขาดและเป็นอิสระเหนือดินแดนใดดินแดนหนึ่ง และอำนาจอธิปไตยทางทะเลก็คืออำนาจเช่นเดียวกันนี้ในทะเลนั่นเอง กล่าวโดยสรุปก็คืออาณาบริเวณหนึ่ง ๆ ของทะเลจะได้รับการพิจารณาว่าเป็นเสมือนส่วนหนึ่งของอาณาบริเวณของประเทศ ๆ หนึ่ง

อย่างไรก็ตาม อำนาจอธิปไตยทางทะเลยังมีคุณลักษณะเพิ่มเติมอีก 2 ประการ กล่าวคือ

- อำนาจอธิปไตยทางทะเลอาจ “ถูกใช้เป็นเครื่องมือ” ได้ในแง่ที่ว่าอำนาจดังกล่าวนี้เป็นสิ่งที่ประเทศต้องการเพื่อตัดทวงผลประโยชน์ทางทะเล ในกรณีของประเทศที่มีลักษณะเป็นหมู่เกาะ (เช่น อินโดนีเซียและฟิลิปปินส์) หรือประเทศที่มีระบบการสื่อสารภายในทางบกที่มีประสิทธิภาพต่ำ (ดังเช่นนอร์เวย์และบราซิล ในศตวรรษที่ 19) อำนาจอธิปไตยทางทะเลจะถือว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญยิ่งของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในชาติ
- อำนาจอธิปไตยทางทะเลอาจมี “นัยสำคัญ” ในแง่ที่ว่า เป็นเสมือนสัญลักษณ์ของอำนาจและค่านิยมของประเทศใดประเทศหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะเห็นได้ชัดกับการครอบครองหมู่เกาะต่าง ๆ ในยามที่บ้านเมืองอ่อนแอ ศักยภาพของประเทศในการดำรงไว้ซึ่งอำนาจครอบครองเหนือหมู่เกาะน้อยใหญ่นั้นอาจเป็นเรื่องที่แทบจะไม่สำคัญเอาเสียเลย ศักยภาพในการเป็นเจ้าของหมู่เกาะเหล่านั้นกลายเป็นเครื่องบ่งชี้ความภาคภูมิใจและประสิทธิภาพภายในชาติ แนวคิดเช่นนี้ช่วยอธิบายถึงความรู้สึกลึก ๆ ที่อาร์เจนตินามีต่อหมู่เกาะฟอล์กแลนด์ (Falkland Islands) ความรู้สึกที่จีนมีต่อไต้หวัน รวมถึงความรู้สึกที่กรีซและตุรกีมีต่อหมู่เกาะอิมียา/คาร์ดาค (Imia/Kardak) เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้ได้การยอมรับจากนานาชาติ ประเทศ อำนาจอธิปไตยทั้งสองรูปแบบจำต้องดำรงรักษาไว้และหากจำเป็นก็ต้องปกป้องและให้การคุ้มกันอีกด้วย เนื่องจากการปกป้องอาณาบริเวณ (ในที่นี้หมายถึงอาณาบริเวณในทะเล) และพลเมืองที่อยู่ในพื้นที่ดังกล่าวให้รอดพ้นจากศัตรูทั้งภายในและภายนอกประเทศนั้นถือเป็นภารกิจสำคัญของประเทศ ประเด็นเหล่านี้จึงมีความสำคัญเป็นอันมาก และในความเป็นจริงแล้ว ก็ควรเป็นเช่นนั้น ด้วยเหตุนี้เอง นานาประเทศต่างกันมาให้ความสนใจในการใช้และขยายอำนาจที่ตนมีอยู่ออกไปครอบคลุมาณาบริเวณในทะเลด้วย การถือปฏิบัติตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลจะช่วยกำหนดโครงสร้างของการใช้อำนาจในทะเลได้ ในขณะนี้ ประเทศที่มีอาณาเขตติดชายฝั่งทะเล 151 ประเทศ มีสิทธิเด็ดขาดเหนือทะเลที่อยู่ติดกันรวมถึงภาคพื้นทวีปในบริเวณดังกล่าวด้วย ประเทศ 54 ประเทศ อาจกล่าวอ้างได้ว่าตนสามารถขยายอาณาเขตทางทะเลของตนออกไปได้ไกลกว่า 200 ไมล์จากชายฝั่ง

ผลการตัดสินก็คือประเทศเหล่านี้สามารถขยายพื้นที่ทางทะเลออกไปได้ทั้งหมด 75 ตารางกิโลเมตร ซึ่งเทียบได้กับพื้นที่บกกึ่งหนึ่งของโลกเลยทีเดียว

ไม่น่าแปลกใจเลยที่การตัดสินเช่นนี้ย่อมนำมาซึ่งปัญหานานัปการ ปัญหาประการแรกก็คือการตัดสินเช่นนี้ทำให้เกิดพื้นที่ทางทะเลที่เป็นปัญหาหลายพื้นที่ด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของเอเชีย-แปซิฟิก ซึ่งหมู่เกาะน้อยใหญ่จำนวนมากที่แผ่ขยายนับจากสิงคโปร์ไปจนถึงหมู่เกาะคูริลใต้ (South Kuriles) ที่อยู่ทางตอนเหนือของญี่ปุ่นได้กลายเป็นประเด็นของการโต้แย้งอย่างดุเดือดระหว่างประเทศต่าง ๆ การทะเลาะวิวาทที่ยังดำเนินอยู่ในประเด็นว่าด้วยทะเลจีนใต้นั้นดูเหมือนจะสร้างความสับสนมากที่สุด ทั้งยังเป็นประเด็นที่สำคัญและอาจก่อให้เกิดหายนะตามมาบนโลกใบนี้ก็เป็นได้ นอกจากนี้ข้อพิพาทที่กล่าวมาข้างต้นแล้วยังมีข้อพิพาทเล็ก ๆ น้อย ๆ มากมายเกี่ยวกับการกำหนดขอบเขตในทะเลของประเทศที่อยู่ติดกัน อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลไม่ได้มีหน้าที่ในการหาข้อยุติในกรณีพิพาทเช่นนี้ แต่สามารถทำได้เพียงแค่กำหนดหลักเกณฑ์ที่อาจช่วยนำไปสู่การยุติข้อโต้แย้งเหล่านี้ซึ่งเป็นประเด็นที่นานาประเทศกำลังกังวลอยู่ในขณะนี้

ปัญหาประการที่สอง เนื่องจากหลักการพื้นฐานว่าด้วยกฎหมายระหว่างประเทศระบุไว้ว่าในอันที่จะให้อำนาจอธิปไตยของประเทศเป็นที่ยอมรับจากนานาประเทศย่อมจำเป็นต้องมีการแสดงอำนาจดังกล่าวนั้นออกมาให้เป็นที่ประจักษ์ ขณะนี้หลาย ๆ ประเทศกำลังเผชิญกับความท้าทายว่าจะทำเช่นไรจึงจะรักษาอำนาจอธิปไตยดังกล่าวนี้เอาไว้ได้ กรณีพิพาทที่เลวร้ายที่สุดกรณีหนึ่งคือกรณีพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐคิริบาส (Kiribati) ที่อยู่ในมหาสมุทรแปซิฟิก ซึ่งมีพื้นที่บกเพียง 690 ตารางกิโลเมตร แต่มีอาณาบริเวณทางทะเลมากกว่า 3.5 ล้านตารางกิโลเมตร อีกกรณีหนึ่งก็คือกรณีพิพาทของหมู่เกาะมาร์แชลล์ที่มีพื้นที่บกเพียง 181 ตารางกิโลเมตร แต่กลับมีพื้นที่ทางทะเล 2.1 ล้านตารางกิโลเมตร สิ่งนี้คือตัวอย่างของปัญหาทั่วไปที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง

ฮาร์โรลด์ เคียสลีย์ (Harold Kearsley) ได้เปรียบเทียบภารกิจเช่นนี้กับการดูแลไร่ขนาดใหญ่ นั่นก็คือหมั่นตรวจตรารั้วกันอาณาเขตให้ปลอดภัยอยู่เสมอ เพื่อป้องกันสัตว์ร้ายไม่ให้กล้ากรายเข้ามาภายใน และใช้ความระมัดระวังอยู่เสมอ เพื่อให้มั่นใจได้ว่า

ทรัพย์สินทุกอย่างจะถูกนำไปใช้เพื่อผลประโยชน์ของทรัพย์สินนั้น ๆ เอง เป็นเรื่องยากที่จะระบุเจาะจงลงไปว่าสิ่งใดที่ประเทศจำเป็นต้องมีในอันที่จะดำรงไว้ซึ่งอำนาจอธิปไตย เนื่องจากเป็นประเด็นที่เกี่ยวกับขอบเขตของทะเล สภาพหุมิอากาศ รวมถึงความแข็งแกร่งของกองกำลังทั้งพลเรือนและทางทะเลที่อาจเข้ามาทำหายอำนาจอธิปไตย หากแต่สิ่งสำคัญลำดับแรกก็คือประเทศหนึ่งจำเป็นต้องล่วงรู้ให้ได้ว่ากำลังมีเหตุการณ์ใดดำเนินอยู่บ้างในพื้นที่ที่อยู่ภายใต้การครอบครองของตน ในกรณีที่ขนาดของพื้นที่ไม่เอื้ออำนวยให้ประเทศนั้น ๆ สามารถคอยเฝ้าระวังได้อยู่ตลอดเวลา ประเทศดังกล่าวก็จำเป็นต้องหาวิธีการอื่นเพื่อคอยสอดส่องดูแลพื้นที่ภายใต้การครอบครองของตน ประเทศที่ปรารถนาจะรักษาไว้ซึ่งอำนาจอธิปไตยของตนจะต้องแสดงให้เห็นเป็นประจักษ์ถึงศักยภาพในการโต้ตอบและรับมือกับประเทศที่เข้ามาทำหาย แต่ไม่จำเป็นต้องไปว่ากองกำลังที่คอยปกป้องอธิปไตยของประเทศจะต้องมีพลังมหาศาล บทบาทและหน้าที่หลักของกองกำลังดังกล่าวนี้อาจแสดงออกมาในเชิงสัญลักษณ์ก็เป็นได้ กองกำลังที่อ่อนแอก็อาจสร้างความแตกต่างและดำรงไว้ซึ่งอำนาจอธิปไตยของประเทศด้วยการคอยสกัดกั้นการปรากฏตัวของฝ่ายตรงข้ามดังที่ได้อธิบายไว้ในตอนที่ 10.6 การปรากฏตัวของกองกำลังซึ่งถึงแม้จะเป็นแค่กองกำลังเล็ก ๆ ก็เพียงพอแล้วที่จะทำให้ประเทศที่มีอำนาจยิ่งใหญ่กว่าไม่สามารถปฏิบัติการใด ๆ ตามอำเภอใจของตนได้

อย่างไรก็ตาม ประสบการณ์ที่ผ่านมาเป็นตัวอย่งที่ดีที่แสดงให้เห็นว่าการปราศจากซึ่งสมุททาทานูภาพนั้นมีส่วนทำให้ประเทศไม่สามารถดำรงไว้ซึ่งอำนาจอธิปไตยทางทะเลของตนได้อย่างไรบ้าง อุปสรรคนานัปการที่ฟิลิปปินส์ต้องเผชิญในอันที่จะตอบโต้กับการบุกรุกเข้ายึดครองแนวหินมิสซีฟ (Mischief Reef) ของจีนชี้ให้เห็นถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นหากประเทศไม่สามารถหรือไม่ต้องการแสดงศักยภาพในการรักษาอำนาจอธิปไตยของตน การที่ญี่ปุ่นหันกลับมาใช้หน่วยยามฝั่งอีกครั้ง รวมถึงประเด็นต่างที่ว่าด้วยกฎการใช้กำลังของกองทัพเรือญี่ปุ่นที่มีความเด็ดขาดมากยิ่งขึ้นในเวลาที่จีนและเกาหลีเหนือพยายาม “บุกรุก” เข้าไปยังดินแดนของญี่ปุ่น อีกทั้งความประสงค์ของทั้งเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ที่ต่างก็ใช้มาตรการขั้นเด็ดขาดในการตั้งรับบริเวณบริเวณเส้นแบ่งเขตแดนในทะเลเหลือง (Yellow Sea) ต่างชี้ให้เห็นถึงบทเรียนที่นานาประเทศในแถบเอเชีย-แปซิฟิกประสบมาเป็นอย่างดี

11.6 ทะเลในฐานะที่เป็นสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

“ข้าพเจ้าจะโยนมันลงไปยังหน้าผา
หลังโขดหินของเราและปล่อยให้มันตกลงสู่ทะเล”

เชกสเปียร์, *ซิมเบลีน (Cymbeline)*, IV/2

สภาพแวดล้อมทางทะเลอันสำคัญและถูกลืม แต่กำลังถูกคุกคาม

นอกเหนือจากประโยชน์ทั้งสี่ของทะเลแล้ว ยังมีประโยชน์ที่ห้าอีกประการหนึ่งด้วย นั่นก็คือสภาพแวดล้อมทางทะเล คุณค่าดังกล่าวนี้ถูกละเลยมาหลายร้อยปี ตราบจนกระทั่งศตวรรษที่ 20 นี้จึงมีผู้สังเกตเห็นถึงความสำคัญของคุณค่านี้ ซึ่งก็เป็นเพราะภัยคุกคามที่ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นนั่นเอง และประเด็นดังกล่าวนี้ก็มีนัยสำคัญต่อกองทัพเรือเช่นเดียวกัน

ถึงแม้มนุษย์จะใช้อากาศในการหายใจ รักแสงแดด และไม่ได้เป็นสัตว์โลกที่อยู่ใต้น้ำเลยแม้แต่น้อย ชีวิตทั้งมวลถือกำเนิดมาจากทะเลและโซลชีเซตายังถูกกำหนดโดยทะเล ตราบจนทุกวันนี้ กระแสน้ำในมหาสมุทรมีส่วนควบคุมสภาพภูมิอากาศ ทะเลช่วยให้ผลกระทบจากภาวะโลกร้อนเกิดขึ้นช้าลง เนื่องจากทะเลสามารถดูดซับคาร์บอนในบรรยากาศได้ ทั้งยังช่วยเก็บกักความร้อนอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งมหาสมุทรลึก ๆ อาจช่วยให้เราเข้าใจถึงอดีตที่ผ่านมา และเป็นหลักประกันให้เรามั่นใจได้ถึงอนาคต อย่างไรก็ตาม ยังมีสิ่งลึกลับและคลุมเครืออยู่มากกว่าระบบต่าง ๆ ในทะเลนั้นทำงานร่วมกันได้เช่นไร

แต่สิ่งหนึ่งที่เราทราบดีกันดีก็คือทะเลกำลังตกอยู่ภายใต้ภัยคุกคามที่เพิ่มขึ้นมากขึ้นเรื่อย ๆ ในปี ค.ศ.1995 สหประชาชาติได้จัดตั้งคณะกรรมการอิสระเพื่อรับผิดชอบมหาสมุทรของโลก (Independent Commission on the World Oceans หรือ IWCO) เพื่อจัดการภัยคุกคามที่มีต่อทรัพยากรทางทะเลและสร้างวิธีการที่ใช้ปกป้องทะเล นักวิทยาศาสตร์และนักการทูตของชาติต่าง ๆ กว่า 40 คนได้ร่วมกันทำรายงานขึ้นมาฉบับหนึ่งและมาริโอ โซเรส (Mario Soares) นักการเมืองอาวุโสของโปรตุเกสได้เป็นผู้เผยแพร่รายงานดังกล่าวนี้ในงานเอ็กซ์โป ค.ศ.1998 รายงานฉบับนี้ก็เป็นรายงานที่มี

เนื้อหาจริงจัง โดยรายงานได้ระบุว่าต้นเหตุอันก่อให้เกิด “วิกฤตการณ์ในมหาสมุทร” มาจากมลภาวะต่าง ๆ ซ้ำพิพาทด้วยอำนาจอธิปไตย การใช้ประโยชน์จากทะเลมากเกินไปและใช้อย่างผิดวิธี รวมถึงความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของนานาชาติประเทศ สิ่งที่เราใช้เวลาสร้างมานับร้อยนับพันปีอาจถูกทำลายลงไปด้วยความโง่เขลาเพียงชั่วเวลาเพียงไม่กี่วัน และบ่อยครั้งที่เราพบว่าเป็นเช่นนั้นจริง ๆ ประชากรของโลกสองในสามส่วนมักอยู่อาศัยห่างจากฝั่งทะเลไปไม่เกิน 100 กิโลเมตร เป็นผลให้สภาวะแวดล้อมตามแนวชายฝั่งที่เปราะบางอยู่แล้วตึงเครียดยิ่งขึ้นไปอีก และยังมีแนวโน้มว่าจะเลวร้ายลงไปเรื่อย ๆ ในเวลาที่ประชากรโลกเพิ่มขึ้นอีกสองเท่าตัวภายในอีกไม่กี่ปีที่จะถึงนี้

อย่างไรก็ตาม ทุกหนแห่งในมุมไบบ่งบอกถึงสัญญาณที่เร่งรัดให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องหันมาใส่ใจกับสภาพแวดล้อมซึ่งชี้ให้เห็นว่าในที่สุดแล้ว ปัญหาดังกล่าวนี้ก็ได้รับความสนใจ ขณะนี้นานาชาติต่างหันมาให้ความสำคัญกับสภาวะแวดล้อม ทั้งยังกลายเป็นประเด็นถกเถียงกันในวงกว้างและมีการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลกำหนดหลักการว่าด้วยการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมทางทะเล โดยเฉพาะอย่างยิ่งตอนที่ 92 ได้ระบุว่าประเทศต่าง ๆ จำเป็นต้องดำเนินการตามที่อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลบัญญัติไว้ นอกจากนี้ บทที่ 17 ตอนที่ 21 สหประชาชาติได้ระบุไว้ถึงแนวทางในการปกป้องมหาสมุทร

หากจะกล่าวโดยรวมแล้ว ได้มีข้อตกลงร่วมกันถึงมูลเหตุของปัญหาดังกล่าวนี้นั้นก็คือความโลภของมนุษย์ที่มีต่อทรัพยากรธรรมชาติในทะเล มลภาวะที่มีบ่อเกิดมาจากบก รวมถึงการแข่งขันและแย่งชิงกันใช้ประโยชน์จากทะเล รายงานของ IWCO และ เอ็กซ์โป'98 ไม่ได้เพียงแค่ระบุถึงสาเหตุปัญหา แต่ยังชี้แนะวิธีแก้ปัญหามิทางปฏิบัติ และในความเป็นจริงแล้วได้มีความก้าวหน้าอย่างเห็นได้ชัดในการจัดการกับปัญหาบางประการ ตัวอย่างเช่น ปัญหามลภาวะที่มาจากเรือลดน้อยลงกว่าเดิมอย่างมาก เพราะมีการออกกฎหมายจัดการกับการดำเนินการที่แสดงถึงการขาดความรับผิดชอบ อย่างเช่น การทิ้งน้ำมันลงทะเล เป็นต้น

การดำเนินการเช่นนี้ส่วนใหญ่อาจพิจารณาว่าเป็น “การดำรงไว้ซึ่งความมั่นคงด้วยวิธีการผ่อนปรน” (Soft security) (ซึ่งต่างไปจากการดำรงไว้ซึ่งความมั่นคงด้วย

วิธีการเด็ดขาด (Hard security) ที่มักใช้ในยามสงคราม) แต่ทั้งสองวิธีเป็น “การรักษาความมั่นคง” แบบเดียวกันนั่นเอง เนื่องจากเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับภัยคุกคามทางอ้อมที่มีต่อทรัพย์สินและเสถียรภาพของสังคมและสถาบันต่าง ๆ ของโลกใบนี้ ในกรณีของประเทศที่เต็มไปด้วยหมู่เกาะเล็ก ๆ อย่างเช่น มัลดีฟส์ คิริบาติ (Kiribati) และตูวาลู (Tuvalu) กำลังเผชิญกับปัญหาการสูญพันธุ์และการถูกทำลายในวงกว้าง ประเด็นดังกล่าวนี้จึงเป็นประเด็นที่ควรให้ความสำคัญเร่งด่วนอย่างแท้จริง

กองทัพเรือและสภาพแวดล้อมทางทะเล

ถึงแม้องค์กรพลเรือนต่าง ๆ จะมีหน้าที่หลักในการรับผิดชอบป้องกันสภาพแวดล้อมทางทะเล แต่กองทัพเรือก็มีบทบาทสำคัญเช่นเดียวกัน เดือนมกราคม ค.ศ.1998 คณะกรรมาธิการที่ปรึกษาว่าด้วยการคุ้มครองทะเล (Advisory Committee on the Protection of the Seas) ได้ประชุมร่วมกันที่กรุงสตอกโฮล์มเพื่อ “เรียกร้องให้นานาชาติใช้แสนยานุภาพของกองทัพและองค์กรเอกชนต่าง ๆ โดยความร่วมมือกับองค์กรพลเรือนในการรักษาสภาพแวดล้อม คณะกรรมาธิการตระหนักดีว่ากองทัพเรือเพียงอย่างเดียวย่อมไม่มีความเชี่ยวชาญทางเทคนิคมากพอที่จะดำเนินการเช่นนี้ได้ ไม่ว่าจะในด้านการทำวิจัยหรือการปกป้องสภาพแวดล้อม

อย่างไรก็ตาม กองทัพเรือจำเป็นต้องก้าวเข้ามามีบทบาทด้วยเหตุผลบางประการที่ไม่ใช่เพียงด้านการรักษาไว้ซึ่งความอยู่รอดปลอดภัยของสภาพแวดล้อม หมู่เกาะน้อยใหญ่ในแถบมหาสมุทรแปซิฟิกตอนใต้ รวมถึงมัลดีฟส์ในมหาสมุทรอินเดียกำลังตกอยู่ในภาวะอันตรายเป็นอย่างยิ่ง พื้นที่อื่น ๆ อย่างเช่น บังคลาเทศ แถบชายฝั่งทะเลของจีน หรือแม้แต่ฟลอริดา ยังเผชิญกับความเสี่ยงที่นับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ ยิ่งไปกว่านี้ ประสบการณ์ที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่าข้อพิพาททางการเมืองและความไร้เสถียรภาพอาจนำมาซึ่งหายนะที่บ่อนทำลายอำนาจสั่งการของคณะรัฐบาลในอันที่จะให้ความช่วยเหลือและบรรเทาทุกข์ให้กับผู้ประสบภัยจากเฮอริเคนมิทช์ (hurricane Mitch) กองทัพเรือไม่เพียงแต่ตอบสนองต่อผลกระทบทางอ้อมจากภาวะโลกร้อนเท่านั้น แต่กองทัพเรือยังมีส่วนช่วยป้องกันภัยพิบัติที่อาจเกิดตามมาได้

กองทัพเรือและหน่วยยามฝั่งยังทำหน้าที่ผู้ไกล่เกลี่ยในการจัดการกับข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้ประโยชน์จากทะเลแต่ละราย ซึ่งโดยปกติแล้วมีความต้องการรักษาไว้ซึ่งสันติภาพ ตัวอย่างเช่น ระหว่างนักล่าปลาวาฬกับเรือของกลุ่มกรีนพีซ (Greenpeace) ในน่านน้ำของประเทศนอร์เวย์ ประการสุดท้ายก็คือแนวคิดที่ว่าด้วย “อาชญากรรมทางสภาพแวดล้อม” (environmental crime) กำลังพัฒนาไปอย่างรวดเร็วมาก และกองทัพเรือมีบทบาทสำคัญในการยับยั้งอาชญากรรมประเภทนี้ด้วยเช่นกัน

แล้วกองทัพเรือสามารถปฏิบัติการใดได้บ้างในอันที่จะปกป้องสภาพแวดล้อมทางทะเลโดยตรง บ่อยครั้งที่เราพบว่ากองทัพเรือช่วยกำจัดมลพิษที่เป็นผลมาจากการใช้ประโยชน์จากทะเล ซึ่งเห็นได้ชัดที่สุดจากอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นระหว่างการขนส่ง เช่น การกักบริเวณเรือ*เอ็กซอน วาลเดซ (Exxon Valdez)* ที่มีส่วนทิงน้ำมันลงในทะเล กองทัพเรือเป็นหน่วยงานแรกๆ ที่ไปถึงยังที่เกิดเหตุ พร้อมทั้งจะสำรวจเบื้องต้น และนำมาตราการฉุกเฉินมาบังคับใช้ (เช่น การฉีดกำจัดคราบน้ำมัน) และยังมีบทบาทในการบัญชาการและควบคุมการปฏิบัติงานต่าง ๆ โดยปกติแล้ว หน่วยงานอื่น ๆ มีความเหมาะสมมากกว่า และปฏิบัติงานได้คุ้มค่ามากกว่าเมื่อเทียบกับกองทัพเรือในอันที่จะรับมือเหตุการณ์อันเกิดจากมลภาวะในระยะยาว

ในบางคราว ความเชี่ยวชาญพิเศษในด้านอื่น ๆ ที่กองทัพเรือมีอยู่ก็มีส่วนช่วยเช่นเดียวกัน ตัวอย่างเมื่อไม่นานมานี้ก็คือการที่กองทัพเรือสหรัฐฯ ได้ปล่อยเรือ*คอร์ริสซา นิว คาริสซา (New Carissa)* เหนือชายฝั่งทะเลของโอเรกอน ซึ่งมีศักยภาพมากพอที่จะจมซากเรือที่ปรักหักพังและซากเหล่านี้ อาจก่อให้เกิดมลภาวะในภายหลังได้ ตัวอย่างอีกตัวอย่างหนึ่งก็คือหน่วยรบพิเศษของกองทัพเรือไทยที่มีหน้าที่ให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทะเล อันถือเป็นส่วนหนึ่งซึ่งช่วยปกป้องแนวปะการังของประเทศไม่ให้ถูกทำลายลงไป

ความสำคัญที่ไม่ยิ่งหย่อนอีกประการหนึ่งของกองทัพเรือก็คือกองทัพเรือไม่ใช่สาเหตุที่ทำให้เกิดมลภาวะ ความมีส่วนร่วมของกองทัพเรือในด้านนี้อาจจะเห็นได้จากการที่กองทัพเรือมีส่วนช่วยกำจัดเศษซากที่อาจมีพิษอันเป็นผลมาจากการทำสงครามและการปฏิบัติการใด ๆ ของกองทัพ เช่น การจัดการทุ่นระเบิดที่ถูกทิ้งลงไปในทะเล การกำจัดซากปรักหักพังที่อันตรายและก่อให้เกิดมลภาวะ อย่างซากของเรือยูเอสเอส *มิสซิสซิเนวา*

(USS *Mississinewa*) ที่จมหายไปในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง และขณะนี้ทำให้น้ำมันรั่วซึมออกมาในบริเวณแนวเขตหินยูลิตี (Ulithi Atoll) ในรัฐแย็บ (Yap state) ของไมโครนีเซีย (Micronesia) บางครั้งภัยคุกคามทางสภาพแวดล้อมที่รุนแรงอย่างหนึ่งก็คือความจำเป็นในการกำจัดเครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์จากเรือดำน้ำ รวมถึงตัวเรือของกองทัพเรือโซเวียตที่ได้รับความเสียหาย ซึ่งนี่อาจจะหมายความว่ากองทัพเรือพยายามทำอย่างดีที่สุดเพื่อให้มั่นใจได้ว่าผลกระทบจากการฝึกอบรมและการค้นคว้าวิจัยที่มีต่อสภาวะแวดล้อมนั้นเป็นที่รับรู้และเข้าใจเป็นอย่างดีก่อนที่จะตัดสินใจดำเนินการใด ๆ ลงไป

ประโยชน์ของกองทัพเรือและประเทศทำให้เหตุการณ์เป็นเช่นนี้ เพราะถ้าหากกองทัพเรือไม่ให้ความสนใจกับสภาพแวดล้อมที่ถูกทำลายแล้ว ผลประโยชน์ของกองทัพเรือเองก็อาจได้รับผลกระทบได้ ตัวอย่างเช่น บางประเทศต้องการลดอำนาจคุ้มครองของประเทศที่มีต่อกองเรือรบ เพื่อที่ว่ากองเรือรบเหล่านี้จะอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมเช่นเดียวกับบรรดากองเรือของฝ่ายพลเรือนได้ การดำเนินการเช่นนี้ทำให้เกิดความสนใจการออกแบบเรือรบที่ “เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม” มากยิ่งขึ้นกว่าแต่ก่อน การทิ้งขยะที่มาจากเรือ (ไม่ว่าจะเป็นน้ำมัน พลาสติก วัตถุอันตราย ขยะทางการแพทย์ เป็นต้น) ทำให้กองทัพเรือจำเป็นต้องแสดงตนเป็นผู้นำในการเป็นผู้นำและดูแลมหาสมุทรต่าง ๆ แต่ก็อาจจะช่วยให้การปฏิบัติการของกองทัพเรือดำเนินไปอย่างราบรื่นมากยิ่งขึ้นในแง่ที่ว่าโอกาสที่จะเกิดความสับสนระหว่างเศษพลาสติกที่ลอยเกลื่อนพื้นน้ำกับซากระเบิดนั้นลดน้อยลง ดังเช่นที่เคยปรากฏมาภายหลังผลของสงครามอ่าวเปอร์เซียในปี ค.ศ.1991

ยิ่งไปกว่านี้ การทำเช่นนี้ยังช่วยลดความเป็นไปได้ว่าในวันข้างหน้าการปฏิบัติการของกองทัพเรือจะถูกจำกัดด้วยกฎเกณฑ์ของข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยการป้องกันมลภาวะทางทะเล (International Convention for the Prevention of Pollution by Ships) ได้แก่ สนธิสัญญามาร์โพล (Marpol) ค.ศ.1973 และระเบียบปฏิบัติ (Protocol) ค.ศ.1978 ที่ได้กำหนดให้พื้นที่พิเศษอย่างเช่น ทะเลเมดิเตอร์เรเนียนและ

ทะเลดำ ทะเลเหนือและทะเลบอลติก ทะเลแดงและอ่าวเปอร์เซีย อ่าวเม็กซิโก และทะเลแคร์เบียนเป็นพื้นที่ต้องห้ามของเรือรบ

จากความพยายามในการค้นคว้าวิจัย กองทัพเรือสามารถช่วยมนุษยชาติให้ตระหนักและมีความเข้าใจถึงสภาพแวดล้อมทางทะเลได้มากยิ่งขึ้น

11.7 ความจำเป็นในการรักษาระเบียบที่ดีทางทะเล

ในปี ค.ศ.2001 สำนักงานทางทะเลระหว่างประเทศ (International Maritime Bureau หรือ IMB) ได้ทำรายงานแสดงความกังวลเกี่ยวกับปัญหาการกระทำอันเป็นโจรสลัดที่เพิ่มมากขึ้นในน่านน้ำแถบประเทศอินโดนีเซีย ทั้งยังระบุว่าปัญหาดังกล่าวมีสาเหตุมาจากความล้มเหลวในการดำเนินคดีตามกฎหมายในพื้นที่ดังกล่าว รวมถึงการปฏิบัติการของกลุ่มก่อการร้ายแบ่งแยกดินแดนในอาเจะห์และที่อื่น ๆ ปัญหานี้ก่อให้เกิดปัญหาเลวร้ายอื่น ๆ ตามมาอีกมาก เนื่องจากการขัดขวางการขนส่งทางทะเล การทำประมงในน่านน้ำแถบนั้น และยังมีส่วนทำลายเศรษฐกิจทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ เป็นเหตุให้รายได้ของรัฐบาลประจำท้องถิ่นลดน้อยลง และยังบั่นทอนอำนาจของรัฐบาลที่ไม่อาจรักษาระเบียบทางทะเลได้ ซึ่งถ้าหากพิจารณาในมุมมองของผู้ก่อการร้ายแล้วยังถือเป็นการลดทอนอำนาจของรัฐบาลท้องถิ่นในการรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงปลอดภัยบนชายฝั่งอีกด้วย

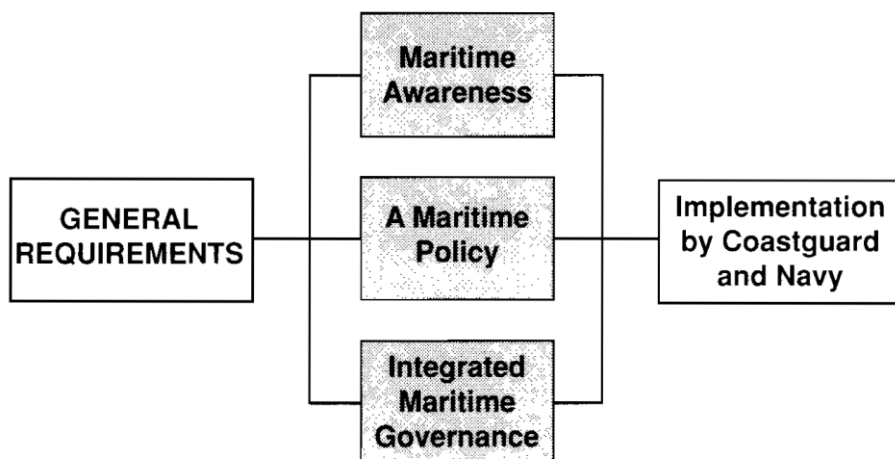
เนื่องจากทะเลมีความสำคัญมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ ในแง่ที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจระดับภูมิภาค ความไร้ระเบียบในทะเลยิ่งทำให้สถานการณ์บนบกเลวร้ายตามไปด้วย อาชญากรรมข้ามชาติอย่างเล่น การลักลอบขนยาเสพติดทำให้อำนาจของกลุ่มคนที่กระทำความผิดเช่นนี้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นการบ่อนทำลายความมั่งคั่ง ความมั่นคง ปลอดภัยรวมถึงศักยภาพในการติดต่อกับประเทศอื่น ๆ ยิ่งไปกว่านี้ ประเทศที่ไม่อาจรักษาเสถียรภาพของตนเองเอาไว้ได้ยังสร้างความกังวลให้กับประเทศอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน

ตัวอย่างเช่นนี้ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างความมีระเบียบในทะเลและบนบก รวมถึงข้อเท็จจริงที่ว่าหากปราศจากระเบียบเช่นนี้แล้ว มนุษยชาติก็จะถูกจำกัดไม่ให้ใช้ประโยชน์ใด ๆ จากทะเลได้อย่างเต็มที่ ผู้อำนวยการสำนักงานทางทะเลระหว่าง

ประเทศได้กล่าวสรุปไว้อย่างชัดเจนดังต่อไปนี้ “เราจะต้องเพิ่มความเข้มงวดในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยตามแนวชายฝั่ง” คำแนะนำเช่นนี้ควรจะต้องนำไปยึดถือปฏิบัติไม่เท่ากับทะเลใด ๆ บนโลกใบนี้ด้วยเช่นกัน

การดูแลระเบียบทางทะเลให้ดำเนินไปด้วยดีนั้นจำเป็นต้องอาศัยการตระหนักถึงความสำคัญของการมีนโยบายที่มีประสิทธิภาพและระบบการจัดการที่เป็นเอกภาพ ระเบียบปฏิบัติทางทะเลแบบ “องค์กรรวม” เท่านั้นที่สามารถบรรเทาความสลับซับซ้อนและความสำคัญของความเชื่อมโยงระหว่างคุณค่าต่าง ๆ ของทะเลกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบนบก

กองทัพเรือ หน่วยยามฝั่งและหน่วยงานทางทะเลอื่น ๆ ต่างมีส่วนส่งเสริมระเบียบทางทะเล อย่างไรก็ตาม เมื่อไม่นานมานี้ การดำเนินการดังกล่าวกลับไม่เป็นที่สนใจจากบรรดานักวิชาการทางทะเลมากนัก นักวิชาการเหล่านี้ต่างพากันคิดว่า การดำเนินการเช่นนี้เป็นสิ่งที่กองทัพเรือสามารถทำได้เมื่อไม่มีภารกิจใดสำคัญต้องปฏิบัติ ซึ่งโดยปกติแล้ว หน่วยงานทางทะเลมีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการนี้ อย่างไรก็ตาม ความจำเป็นที่กองทัพเรือต้องให้ความสำคัญกับประเด็นเหล่านี้เริ่มจริงจังมากขึ้นนับจากศตวรรษที่ผ่านมา และดูเหมือนจะดำเนินไปอย่างรวดเร็วอีกด้วย

ภาพ 11.3 ระเบียบที่ดีทางทะเล : ข้อกำหนดโดยทั่วไป

บทนี้ยังจะได้ทบทวนบทบาทของกองทัพเรือในการช่วยแก้ไขอุปสรรคทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพื่อให้การรักษาความเป็นระเบียบในทะเลดำเนินไปอย่างราบรื่นดังจะเห็นได้จากภาพ 11.3 จากนั้น เราจะได้พิจารณาถึงนัยสำคัญของความจำเป็นในการดำเนินการดังกล่าวของกองทัพเรือ เราจะเห็นได้ว่าการดำเนินการเหล่านั้นจะเกิดขึ้นได้จริงก็ต่อเมื่อพิจารณาในบริบทว่าด้วยการใช้ทะเลในแนวทางอื่น ๆ

11.8 การเพิ่มความตระหนักถึงความสำคัญของทะเลให้มากยิ่งขึ้น

ทะเลอาจพิสูจน์ได้ว่าเป็นเสมือนกุญแจที่นำพาเราไปสู่อนาคตและยังช่วยให้เราเข้าใจในอดีตที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม ยังมีอีกหลายสิ่งหลายอย่างที่เรายังไม่เคยล่วงรู้ เรายังคงคาดเดาเกี่ยวกับกระบวนการฟิสิกส์ เคมีและชีววิทยาที่ดำเนินอยู่ในขณะนี้ในระบบชั้นบรรยากาศของมหาสมุทรและพื้นผิวโลก การสำรวจมหาสมุทรในระดับลึกลงไปเพิ่งเริ่มต้นขึ้นเมื่อ 25 ปีก่อน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในแถบซีกโลกตอนใต้ยังแทบไม่มีการสำรวจเลยเสียด้วยซ้ำ เราไม่ค่อยทราบข้อมูลเกี่ยวกับทะเลที่ลึกลงไปเหมือนดังเช่นที่เราทราบเกี่ยวกับพื้นผิวของดวงจันทร์ อีกทั้งร้อยละ 5 ที่เราทราบนั้นยังเป็นการ “นิกภาพ” ขึ้นมาเองเสียทั้งสิ้น การค้นพบในระดับมหาสมุทรที่ความลึกระดับกลาง (ซึ่งนับเป็นพื้นที่ร้อยละ 23 ของพื้นผิวโลกทั้งหมด) นับว่าเป็นการค้นพบใหม่ และมักเกิดขึ้นโดยบังเอิญหรือโดยไม่ได้ตั้งใจ สัตว์น้ำพันธุ์ใหม่ ๆ ถูกค้นพบขึ้นทุก ๆ สองสัปดาห์ และยิ่งเราค้นพบความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับทะเลมากยิ่งขึ้นเท่าใด เราก็ยิ่งตระหนักว่าความรู้เหล่านี้เป็นสิ่งที่เราไม่เคยล่วงรู้มาก่อนเลย

ในความเป็นจริงแล้ว หลายคนอาจโต้แย้งว่าไม่ใช่เรื่องแปลกใหม่แต่อย่างใดข้อสรุปที่แท้จริงอาจเป็นไปได้ว่าเราได้เข้าใจอย่างแท้จริงว่าทะเลมีความสำคัญอย่างไรต่อสภาพภูมิอากาศและสภาพแวดล้อมของโลก และยังไม่ทราบอีกว่าทะเลจะส่งผลกระทบต่ออนาคตของเราในทางใดบ้าง เราจำเป็นต้องเข้าใจว่าเรากำลังดำเนินการเช่นใดต่อทะเลอยู่ในเวลานี้ เพราะทะเลเปรียบเสมือนรากฐานสำหรับนโยบายในอนาคตของพวกเขา

กองทัพเรือและการสำรวจทางทะเล

กองทัพเรือมักมีบทบาทเกี่ยวข้องกับการสำรวจทางทะเล ดังที่เราจะได้เห็นจาก บทที่ 2 ว่าการสำรวจทางทะเลเป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งศักยภาพในการเดินเรือที่พัฒนามากยิ่งขึ้น และความปรารถนาอย่างท่วมท้นในอันที่จะไปถึงยังสถานที่ที่สร้างผลกำไรได้ รวดเร็วและปลอดภัยกว่าผู้อื่น ในต้นสมัยศตวรรษที่ 18 และ 19 การเดินทางสำรวจทะเล มักเป็นเรื่องของนักวิทยาศาสตร์ที่กระตือรือร้นต้องการจะเรียนรู้เกี่ยวกับดินแดนโพ้นทะเลเนื่องจากอาจมีส่วนช่วยให้พวกเขาไขปริศนาที่สงสัยอยู่ได้ เรื่องเล่าการเดินทางของ ชาร์ลส์ ดาร์วิน (Charles Darwin) ขณะเดินทางไปกับเรือเอ็ชเอ็มเอส บีเกิล (HMS *Beagle*) แสดงให้เห็นว่าการสำรวจทางทะเลเป็นส่วนหนึ่งของสมุทพยานุภาพอย่างไม่อาจ แยกออกจากกันได้

หากแต่เราสามารถย้อนรำลึกถึงความสนใจในทะเล (มากกว่าจะเป็นดินแดนที่อยู่อีกฟากหนึ่งของทะเล) ไปได้ นับตั้งแต่วันที่ 21 ธันวาคม ค.ศ.1872 ขณะที่เรือเอ็ชเอ็มเอส *ชาเลนเจอร์* (HMS *Challenger*) ออกเดินทางสำรวจทะเลเป็นเวลานานกว่า 3 ปี ครึ่ง ภายใต้การนำของศาสตราจารย์ชาร์ลส์ วายวิลล์ ทอมสัน (Charles Wyville Thomson) แห่งมหาวิทยาลัยเอดินบะระ การสำรวจของศาสตราจารย์ท่านนี้ถือว่าเป็น ต้นแบบในการทำวิจัยทางทะเลเลยทีเดียว

ในศตวรรษที่ 20 ความสนใจที่กองทัพเรือมีต่อทะเลนั้นเพิ่มเป็นทวีคูณ สืบเนื่องจากการคิดค้นเรือดำน้ำได้เป็นผลสำเร็จ เนื่องจากข้อมูลเกี่ยวกับทะเลน้ำลึก อุณหภูมิ ระดับความเค็มของน้ำทะเล สี กระแสน้ำรวมถึงลักษณะทั่ว ๆ ไปของพื้นมหาสมุทรนั้น ล้วนแล้วแต่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติการใด ๆ ของกองทัพเรือ หากเรือดำน้ำของฝ่ายท่านที่กำลังแล่นอยู่ใกล้ชายฝั่งของศัตรูพยายามหลบเลี่ยงการจับสัญญาณโดยอาศัยคลื่นเสียง จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งว่าในเวลานั้น เรือดำน้ำของท่านกำลังแล่นอยู่บริเวณ โขดหินแข็ง และเป็นเงาสะทอนหรือกำลังแล่นผ่านโคลนหรือเลนที่อ่อนนุ่ม ปัจจัยเช่นนี้ ยังมีความสำคัญมากยิ่งขึ้นในยุคสมัยสงครามเย็นที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการสู้รบ เนื่องจากเทคนิคและมูลเหตุจูงใจในการพัฒนาขึ้นไปทุกทีเช่นนี้ ทักษะคติของบรรดานักเดินเรือที่มีต่อสภาพแวดล้อมที่พวกเขาปฏิบัติการนั้นจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนไปด้วย

เช่นกัน ตัวอย่างเช่น ก้นทะเลที่อยู่ลึกลงไปจะต้องกลายมาเป็นพื้นที่ที่เราจำเป็นต้องทำ ความคุ้นเคยเพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ในทางวิทยาศาสตร์ ยุทธศาสตร์การทำสงคราม และการค้ามากกว่าจะเป็นอาณาบริเวณที่มีดมิด น่าสะพรึงกลัวและลึกลับเหมือนดังเช่นที่ ผ่านมา

เขตอาร์กติกและความลึกลับของการปฏิบัติการแถบขั้วโลกในยามที่มีภูเขาน้ำแข็ง ก้อนมหึมาอยู่นั้นได้กลายมามีความสำคัญเป็นอย่างมากเช่นเดียวกัน เมื่อร้อยปีมาแล้วที่ รัสเซียได้เริ่มเข้ามาบุกเบิกพื้นที่ดังกล่าวนี้ภายใต้การนำของสตาลิน (Stalin) ในสมัย ระหว่างสงคราม (interwar period) กองทัพเรือและกองทัพอากาศของโซเวียตได้เข้าไป มีบทบาทในการสำรวจขั้วโลกในทุก ๆ แง่มุม ซึ่งถือเป็นการสะท้อนความใฝ่ฝันของโซ เวียตที่มีความกล้าหาญทางกายภาพ อุทิศชีวิตอันแรงกล้า ความเชี่ยวชาญทางวิทยาศาสตร์ และความช่วยเหลือของประเทศต่าง ๆ จะช่วยก่อให้เกิดสังคมโซเวียตใหม่ที่เต็มไปด้วย ความน่าตื่นตะลึง และกลายมาเป็นตำนานวีรบุรุษดังจะเห็นได้จากนักบินอวกาศแห่ง ทศวรรษที่ 1960 การสังเกตการณ์เรือดำน้ำนิวเคลียร์ ที่อยู่บนความหนาของน้ำแข็งช่วย ให้เราได้ข้อมูลที่มีประโยชน์มหาศาลสำหรับนักวิทยาศาสตร์ที่กำลังพยายามทำความเข้าใจกับสภาวะโลกร้อน

แรงจูงใจในการปฏิบัติการเช่นเดียวกันนี้ยังทำให้กองทัพเรือมีความสนใจในการ ปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง ได้มีการ สำรวจค้นคว้าในวงกว้างก่อนที่จะมีการลงมือปฏิบัติการครั้งสำคัญ ๆ ตัวอย่างเช่น ปฏิบัติการคอบเพลิง (Torch Landing หรือ Operation Torch) ในปี ค.ศ.1942 และการ ปฏิบัติการโอเวอร์ลอร์ด (Overlord Operation) เนื่องจากการคาดการณ์การพัฒนาของ คลื่นลมและสภาพการณ์บริเวณชายหาดอาจทำให้ได้ผลลัพธ์ที่แตกต่างกันออกไปได้ ดังที่ มีผู้กล่าวไว้เมื่อไม่นานมานี้ว่า “ก่อนปี ค.ศ.1943 การศึกษาเกี่ยวกับมหาสมุทรชี้ให้เห็น อย่างชัดเจนว่าความรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมอาจหมายถึงความแตกต่างระหว่างชัยชนะ และความพ่ายแพ้ การมีชีวิตอยู่และความตาย”

ความจำเป็นที่จะต้องมีความรอบรู้เพิ่มมากขึ้นนั้นเห็นได้ชัดว่ามักจะเป็นเรื่อง ที่เกี่ยวกับฝั่งทะเล ซึ่งขณะนี้ประเด็นดังกล่าวก็เป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจมากที่สุด

โครงการประเมินสภาพแวดล้อมอย่างเร่งด่วน (Rapid Environment Assessment หรือ REA) ที่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บัญชาการกองกำลังผสมแอตแลนติก (Supreme Allied Commander Atlantic หรือ SACLANT) มาจากข้อเท็จจริงที่ว่าชายฝั่งทะเลเป็นสภาพแวดล้อมที่สลับซับซ้อนมากเป็นพิเศษ เพราะมีปัจจัยมากกว่า 30 ปัจจัย (เช่น กระแสน้ำ ปะการัง ระดับความเค็มและความลาดชัน เป็นต้น) ที่ส่งผลกระทบต่อ การปฏิบัติภารกิจใด ๆ ทางทะเล การสามารถเข้าถึงข้อมูลว่าด้วยชายฝั่งทะเลต่าง ๆ ของโลกได้เพียงแค่การใช้ปลายนิ้วสัมผัสจะช่วยกองทัพได้อย่างมหาศาล ทั้งยังใช้เป็นตัวกำหนดพื้นฐานในการร้องเรียนทางกฎหมายอีกด้วย

ด้วยเหตุผลทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น กองทัพเรือจึงจำเป็นต้องทำทุกวิถีทาง เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลทางทะเลโดยอาศัยวิธีการอย่างเช่น ระบบการเฝ้าสังเกตการณ์ทางมหาสมุทร (Global Ocean Observation System / GOOS) รายงานของคณะกรรมการบริหารว่าด้วยมหาสมุทรโลก (Independent Committee of the World Oceans / INCO) ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่าการค้นคว้าวิจัยประเภทนี้ยังมีประโยชน์ต่อการดำเนินการต่าง ๆ ที่ไม่ได้เป็นเรื่องของกองทัพด้วยเช่นกัน INCO ระบุว่ากองทัพเรือมีบทบาทมากขึ้นเรื่อย ๆ ในการแบ่งปันข้อมูลข่าวสาร ทั้งยังมีศักยภาพเพิ่มขึ้นในการคุ้มกันความมั่นคงปลอดภัยของสภาพแวดล้อม ในความจริงแล้ว กองทัพเรือได้ทำเช่นนี้อยู่จริง ตัวอย่างเช่น ยานพาหนะน้ำลึกไร้คนขับที่ใช้ในการสำรวจเรือไททานิกถูกพัฒนาขึ้นมาจากระบบที่ในตอนเริ่มแรกกองทัพเรือสหรัฐฯ ต้องการนำมาใช้ตรวจสอบเรือเทรชเชอร์ (Thresher) และเรือสกอร์ปิออน (Scorpion) ที่จมลง เนื่องจากทรัพยากรต่าง ๆ (เงิน นักวิทยาศาสตร์ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการค้นคว้าวิจัย) ที่พวกเขาอุทิศให้กับการศึกษามหาสมุทรนั้นมีมูลค่ามหาศาล กองทัพเรือจึงมีส่วนสร้างความแตกต่างอย่างมากให้กับความรู้ด้านทะเลของเรา รวมถึงการปกป้องสภาพแวดล้อมทางทะเล ความรู้เช่นนี้อาจเพิ่มพูนได้ต่อไปอีกหากข้อมูลเก่า ๆ เกี่ยวกับความสนใจทางวิทยาศาสตร์ได้ถูกเปิดเผยมากยิ่งขึ้น หรือหากจะหยิบยกคำพูดของกัปตันคุกก็คือถูกเปิดเผยด้วยจิตวิญญาณที่เปิดกว้างและมีเมตตากรุณาแล้ว การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมก็จะถูกเสริมเข้ามาในภารกิจเรือรบ

กองทัพเรือยังมีบทบาทสำคัญในการ “เผยแพร่” ความสำคัญของทะเลไปให้กับรัฐบาลและสาธารณชนทั่วโลกซึ่งดูเหมือนจะได้รับผลกระทบจากสิ่งที่เรียกว่า “การไม่เล็งเห็นถึงความสำคัญของทะเล” และสิ่งนี้คือสิ่งที่นักเดินเรือหลายรายคิด ดังนั้น ภัยคุกคามที่ยิ่งใหญ่ที่สุดต่ออนาคตของทะเลก็คือความรู้เท่าไม่ถึงการณ์และความละเลยในส่วนของประชาชนและรัฐบาล บ่อยครั้งที่เราพบว่าทะเลถูกนำไปเชื่อมโยงกับภาพลักษณ์ของความเสื่อมถอย การทำประมงที่มีปริมาณลดน้อยลง ภัยพิบัติทางธรรมชาติและเรืออัปปาง เป็นต้น แม้แต่ประโยคที่พบเห็นได้บ่อยครั้งอย่างเช่น “ทุกสิ่งทุกอย่างในทะเล” หมายถึงความยุ่งเหยิงและสับสนอลหม่าน

นักวิเคราะห์และนักประวัติศาสตร์ทางทะเลมักคร่ำครวญอยู่เสมอถึงข้อเท็จจริงที่ว่าทะเลนั้นไม่ค่อยได้รับความสำคัญในแง่ของการศึกษาว่าด้วยการเมืองระหว่างประเทศและประวัติศาสตร์ในมหาวิทยาลัยหลายต่อหลายแห่งซึ่งเป็นสถานที่ที่คนรุ่นใหม่ที่จะกลายมาเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจเข้าไปศึกษา และเพื่อที่จะเปลี่ยนแปลงแนวโน้มเช่นนี้ จึงได้มีการจัดตั้งมูลนิธิและคณะทำงานด้านทะเลขึ้นมาในหลาย ๆ ประเทศทั่วโลก

กองทัพเรืออยู่ในสถานะที่ดีที่จะเผยแพร่คุณประโยชน์ของทะเลในทุก ๆ แง่มุม ไม่ว่าจะเป็นด้านยุทธศาสตร์ การค้าขายหรือสภาพแวดล้อม เนื่องจากกองทัพเรือมักเป็นจุดสนใจของสาธารณชน กองทัพเรือจึงเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการสำรวจทางวิทยาศาสตร์และทางทะเลอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ หากพิจารณาในแง่ของความเป็นสถาบันแล้ว กองทัพเรือเสมือนเป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลในระดับประเทศ และหากพิจารณาในระดับปฏิบัติการแล้ว กองทัพเรือเสมือนเป็นตัวแทนของนานาประเทศในระดับท้องถิ่นนั่นเอง

แต่แน่นอนว่าในหลาย ๆ กรณี ภารกิจดังกล่าวของกองทัพเรือมักถูกบดบังด้วยการปฏิบัติการที่มีความเร่งด่วนยิ่งกว่า ตัวอย่างเช่น กองทัพเรืออังกฤษในสมัยระหว่างสงครามโลกทั้งสองครั้งมีความคิดว่าเป็นเรื่อง “เลวร้าย” ที่จะใช้ “การโฆษณาชวนเชื่อ” เพื่อให้สาธารณชนหันมาเห็นความสำคัญของพวกตน บรรดานายทหารเรือในยุคสมัยนั้นต่างมีความภาคภูมิใจกับการปฏิบัติการ ซึ่งพวกเขาคิดเสมอว่าภารกิจนี้คือ “การให้บริการแบบเงียบ ๆ (silent service)” แม้กระนั้นก็ตาม ความต้องการที่จะได้รับความรู้

เพิ่มมากขึ้น และให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญและคุณลักษณะของทะเลจากกลายมา มีความสำคัญเป็นอันมากต่ออนาคตของมนุษยชาติบนโลกใบนี้

11.9 การพัฒนานโยบายทางทะเล

ระเบียบทางทะเลมักถูกคุกคามบ่อยครั้งที่สุดในเวลาที่ใช้ประโยชน์จากทะเลเกิดความขัดแย้งขึ้นมา ผลประโยชน์ของฝ่ายขุดเจาะน้ำมันอาจขัดแย้งกับผลประโยชน์ของฝ่ายที่ทำการประมง ในสมัยที่เรือเอริกา (*Erika*) ซึ่งเป็นเรือบรรทุกน้ำมันขนาดใหญ่มีอันต้องไปจอดนิ่งสนิทอยู่ยังชายฝั่งของบริทานี (Brittany) ในเดือนธันวาคม ค.ศ.2001 อันเป็นผลมาจากการปฏิบัติการที่ไม่ระมัดระวัง เช่นเดียวกันนั่นเอง เราคงจินตนาการได้ถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ณ ช่องแคบมะละกา (Straits of Malacca) โดยเรือบรรทุกน้ำมันที่ถูกปล้นและพบว่าจอดอยู่ตามแนวปะการังที่อยู่ห่างไกลออกไปนั้นได้ก่อให้เกิดมลภาวะทำให้กองทัพเรือจำเป็นต้องละทิ้งภารกิจที่กำลังปฏิบัติอยู่ เพิ่มอัตราค่าประกันทางทะเลให้สูงขึ้น ประกาศให้คลับพีแอนด์ไอ (P & I Club) ในลอนดอนล้มละลาย ให้ความช่วยเหลือบริษัทปล่อยเงินกู้ของดัคซ์ที่กำลังระส่ำระสาย สร้างความเสียหายให้กับการทำประมงในระดับท้องถิ่น สร้างความบาดหมางให้กับประเทศเพื่อนบ้านที่มีอาณาเขตติดกัน ทำลายรีสอร์ททใกล้เคียงที่คอยให้การรองรับนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นและชาวยุโรป

สิ่งนี้แสดงให้เห็นว่าเราจำเป็นต้องพิจารณาทะเลเสมือนเป็นระบบ ๆ หนึ่งของโลกใบนี้ที่มีความเกี่ยวพันกันทางคุณลักษณะอย่างนับไม่ถ้วน โดยที่ความผิดพลาดขององค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งในระบบดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบที่เหลือได้ ดังนั้น จึงหมายความว่าเราจำเป็นต้องพิจารณาถึงระบบของทะเล “แบบองค์รวม” แต่ในขณะเดียวกัน ก็ต้องผนวกรวมองค์ประกอบต่าง ๆ เข้ากับระบบทางบกด้วยเช่นกัน ตัวอย่างเช่น ความปรารถนาของรัฐบาลในอันที่จะเปลี่ยนการขนส่งโดยอาศัยทางถนนมาเป็นทางเรือและทางรถไฟ แต่เพื่อให้ทำเช่นนั้นได้จริงนั้น การลำเลียงสินค้าขึ้นลงที่ท่าเรือ การเก็บรักษาสินค้ารวมถึงอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการขนส่งและลำเลียงสินค้านั้นจำเป็นต้องนำมาเชื่อมโยงเข้ากับระบบขนส่งตั้งแต่สองประเภทขึ้นไป ผลประโยชน์ทางทะเลไม่ได้หยุดลงเพียงแค่นาวชายฝั่งเท่านั้น

ออสเตรเลียสามารถกล่าวอ้างได้อย่างเต็มภาคภูมิว่าประเทศของตนเป็น “ประเทศผู้นำโลกในการริเริ่มวางแผนและบริหารจัดการทะเลแบบองค์รวม” โดยในปี ค.ศ. 1998 ออสเตรเลียได้กำหนดนโยบายทางทะเลซึ่งเป็นที่ยอมรับจากบรรดานักวิเคราะห์มาช้านานแล้ว ออสเตรเลียเป็นประเทศที่มีเขตเศรษฐกิจจำเพาะ (Exclusive Economic Zone หรือ EEZ) ใหญ่ที่สุดประเทศหนึ่งของโลกและมีความมุ่งหมายที่จะ

“จัดเตรียมกรอบยุทธศาสตร์ในการวางแผน การบริหารจัดการและการพัฒนาอย่างยั่งยืน กับการทำการประมง การขนส่งทางทะเล การท่องเที่ยว พิโตรเลียม ก๊าซธรรมชาติและทรัพยากรใต้ทะเลของออสเตรเลีย และในขณะเดียวกัน ก็ต้องมั่นใจว่าการดำเนินการเหล่านี้ จะไม่ส่งผลเสียต่อสภาพแวดล้อมทางทะเล...หากเราจำเป็นต้องดำเนินการต่อโดยไม่ได้ ผนวกการวางแผนและการบริหารจัดการทะเลเข้าด้วยกันแล้ว เราก็ไม่อาจมั่นใจได้ว่า ออสเตรเลียจะสามารถหลีกเลี่ยงสิ่งที่ประเทศอื่น ๆ บนโลกใบนี้กำลังเผชิญอยู่ นั่นก็คือ ความเสื่อมสลายของทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล”

การดำเนินการเช่นนี้ควรเป็นแบบจำลองที่ดีให้กับประเทศอื่น ๆ ที่จะนำไปปรับ ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในประเทศของตน

11.10 การพัฒนาระบบการจัดการทางทะเลแบบองค์รวม

หน่วยงานพลเรือนและองค์กรต่าง ๆ ที่รับผิดชอบการดำเนินการทางทะเลที่ พยายามรักษาระเบียบในทางทะเลจำเป็นต้องพัฒนาวิธีการแบบองค์รวมในการบริหาร จัดการ หน่วยงานเหล่านี้จำเป็นต้องคิด ปรัชญาหรือ วางแผนและปฏิบัติงานร่วมกัน อย่างมีประสิทธิภาพ

การดำเนินการเช่นนี้สามารถประยุกต์ใช้ได้กับระดับนานาชาติเช่นเดียวกับ ระดับประเทศ รายงานของ IWCO เสนอว่าทะเลหลวง (high seas) พื้นที่ที่อยู่นอกเหนือ การควบคุมของประเทศใดประเทศหนึ่งจะต้องได้รับการปฏิบัติเสมือนเป็นสมบัติ สาธารณะ “ถูกนำไปใช้ประโยชน์และบริหารจัดการเพื่อรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ของ ลูกหลานทั้งในปัจจุบันและในภายภาคหน้า” ไม่ใช่เป็นสมบัติของคนเพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ที่อ้างสิทธิโดยชอบธรรมที่ตนมีอยู่แต่เดิมและสามารถใช้อำนาจตามสิทธิที่มีอยู่ได้ตาม อำนาจใจ ทรัพยากรทางทะเลจะต้องมีการแบ่งสรรกันอย่างเสมอภาคและมีประสิทธิภาพ

และการจะทำเช่นนี้ได้จำเป็นต้องอาศัยระบบการบริหารจัดการที่ดีทั้งในระดับประเทศและระดับระหว่างประเทศ

รายงานของ IWCO ยังเน้นย้ำถึงข้อเท็จจริงต่อไปอีกว่าปัญหาทางทะเลหลาย ๆ ปัญหาไม่อาจแก้ไขได้ในระดับประเทศ ปลาไม่อาจรู้ค่าตัดสินของศาลในระดับประเทศ อีกทั้งการบริหารจัดการ “สัตว์น้ำที่อยู่อาศัยक्रमเขตทางทะเล” (straddling stocks) ที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีการตกลงร่วมกัน การควบคุมมลพิษ ปฏิบัติการต่อต้านยาเสพติด การควบคุมการลักลอบนำคนเข้าเมืองผิดกฎหมายนั้นต้องได้รับความเห็นชอบและความร่วมมือเป็นอย่างดีจากนานาประเทศที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ด้วยเหตุดังกล่าว การบังคับใช้อำนาจศาลที่ประเทศหนึ่ง ๆ ยึดถือปฏิบัติมาในอดีตนั้นย่อมเป็นอุปสรรคต่อความเจริญก้าวหน้าในการดำเนินการเช่นนี้

การพัฒนาระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการอนุรักษ์ในแถบมหาสมุทรอาร์กติก ภายใต้ความกระตือรือร้นของนักวิทยาศาสตร์ นักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพลเมืองท้องถิ่น แสดงให้เห็นถึงแนวทางปฏิบัติแบบ “ล่างไปสูบน” เพื่อให้การบริหารจัดการทะเลดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด สำหรับในมหาสมุทรอาร์กติก การดำเนินการดังกล่าว ยังถูกเสริมด้วยวิธีการแบบ “บนลงล่าง” ที่ยึดตามระเบียบข้อตกลงของรัฐบาลจากประเทศทั้งแปดที่ทำงานภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการแห่งมหาสมุทรอาร์กติก การดำเนินการเช่นนี้จัดว่าเป็นรูปแบบที่พบเห็นได้โดยทั่วไป ความร่วมมือทางทะเลมีส่วนช่วยกระบวนการในการสร้างพันธมิตร ในทางตรงกันข้าม การทำเช่นนี้ยังช่วยพัฒนาความสัมพันธ์ด้านความมั่นคงของประเทศต่าง ๆ ด้วย

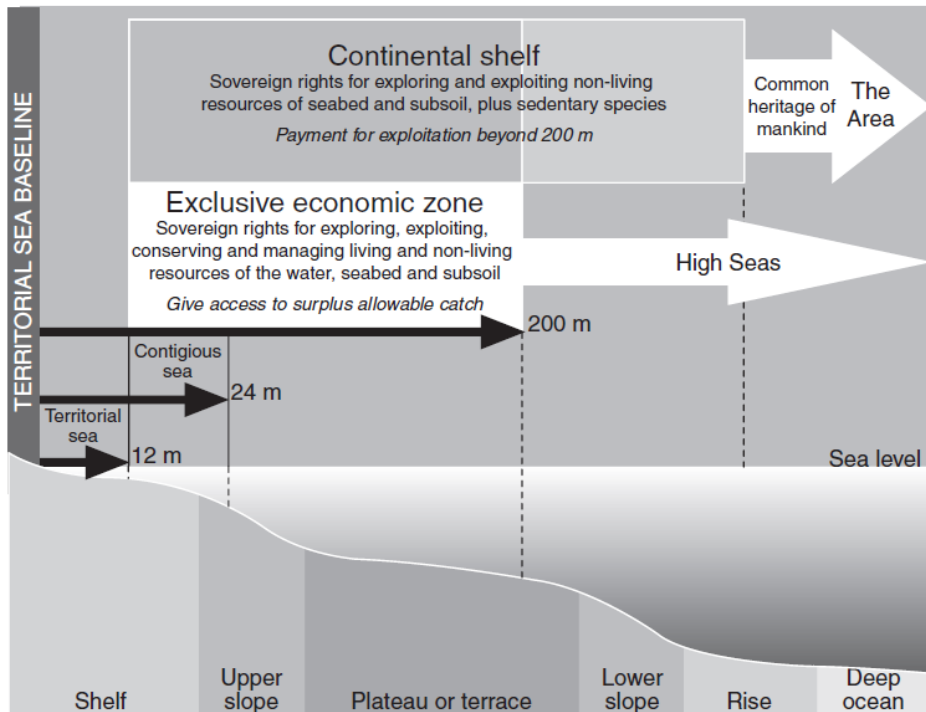
กฎหมายทะเล (Law of the Sea) : กรอบเพื่อการปฏิบัติ

จากสิ่งที่ปรากฏอยู่ในเวลานี้ เราจะเห็นได้ว่าการพัฒนากฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทางทะเลควรกำหนดกรอบของกฎหมายที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเพื่อดำรงไว้ซึ่งระเบียบที่ดีทางทะเล ระเบียบและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากการเจรจาต่อรองนานหลายปี และอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลจึงนำมาบังคับใช้ในปี ค.ศ.1994 โดยมีเนื้อหาดังต่อไปนี้

- รัฐชายฝั่งมีอำนาจโดยชอบธรรมเหนือทะเลอาณาเขตที่มีระยะทางไม่เกิน 12 ไมล์ทะเล นับจากแนวชายฝั่ง
- รัฐชายฝั่งมีสิทธิพิเศษบางประการเหนือ “เขตต่อเนื่อง” จากทะเลอาณาเขตใน ระยะทางไม่เกิน 12 ไมล์ทะเล
- รัฐชายฝั่งมีอำนาจโดยชอบธรรมเหนือทรัพยากรธรรมชาติของเขตเศรษฐกิจ จำเพาะในระยะทางไม่เกิน 200 ไมล์ทะเล
- ในบางสถานการณ์ รัฐชายฝั่งมีอำนาจโดยชอบธรรมเหนือพื้นที่ไหล่ทวีปที่อยู่ นอกเหนือเขตเศรษฐกิจจำเพาะ
- ทรัพยากรเหนือพื้นดินทะเลที่อยู่นอกเหนืออำนาจศาลของประเทศหนึ่ง ๆ จะ ได้รับการพิจารณาว่าเป็นทรัพย์สินร่วมกันของมนุษยชาติทั้งหมด รายได้ใด ๆ ที่ เป็นผลมาจากทรัพยากรเหล่านี้จะต้องนำมาจัดสรรและแบ่งปันระหว่างชุมชนใน อาณาบริเวณดังกล่าวอย่างเท่าเทียมกัน
- ทุก ๆ ประเทศที่มีอาณาเขตอยู่บนทะเลหลวงต่างมีเสรีภาพที่มีอยู่แต่เดิมว่าด้วย การบิน การบินข้าม การค้นคว้าวิจัยทางวิทยาศาสตร์และการทำประมง
- เรือเดินสมุทรของชาติใด ๆ รวมไปถึงเรือรบจะได้รับอนุญาตให้มีสิทธิ “การใช้ สิทธิการผ่านโดยสุจริต (right of innocent passage)” ผ่านเข้าสู่ทะเลอาณา เขต
- คณะอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศแห่งกฎหมายทะเล (International Tribunal for the Law of the Sea หรือ ITLOS) มีหน้าที่หาข้อยุติและเจรจา ในข้อตกลงร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิก
- ข้อเสนอแนะโดยละเอียดจะถูกจัดเตรียมไว้เพื่อใช้ในการแก้ไขข้อพิพาทระหว่าง ประเทศสมาชิก
- ประการสุดท้ายและเป็นประเด็นที่ประเทศต่าง ๆ มักมองข้ามโดยเสมอมาก็คือ สิทธิทั้งหมดนี้หมายรวมถึงพันธะหน้าที่ในการรับผิดชอบด้วยเช่นกัน

โดยสรุปแล้ว อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลได้กำหนดโครงสร้างที่ ครอบคลุมในการดำรงรักษาไว้ซึ่งระเบียบที่ดีในทะเล ซึ่งมีแนวโน้มว่าจะพัฒนาขึ้น

ต่อไปอีกในอนาคต อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลอธิบายให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับทะเลนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปแล้ว เลขาธิการสหประชาชาติ กล่าวว่าในความเป็นจริงแล้ว “อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลอาจจะเรียก ได้ว่าเป็นความสำเร็จครั้งยิ่งใหญ่แห่งศตวรรษที่ 20 เลยทีเดียว”

ภาพ 11.4 อาณาเขตทางทะเล

อย่างไรก็ตาม การนำไปปฏิบัติและการบังคับใช้นั้นยังคงเป็นปัญหาอยู่บ้างในความเป็นจริง ขณะที่บางประเทศยังคงต้องลงนามให้การรับรองสนธิสัญญานับนี้อย่างเป็นทางการ แต่ก็ไม่ได้มีการคัดค้านอย่างจริงจังใด ๆ ในข้อตกลงต่าง ๆ เว้นเสียแต่ในกรณีที่สหรัฐฯ คัดค้านข้อตกลงว่าด้วยการใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากทะเลน้ำลึก อย่างไรก็ตาม ปัญหานานัปการยังคงต้องอาศัยการตีความทางด้านกฎหมายในบางพื้นที่ที่ผู้คนในแถบดังกล่าวนั้นให้ความสนใจเป็นพิเศษการที่อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลได้หยิบยกบางประเด็นขึ้นมากล่าวอ้างมีส่วนทำให้เกิดข้อโต้แย้งในขณะ

พยายามหาทางแก้ปัญหากันอยู่ ยิ่งไปกว่านี้ อำนาจทางศาลยังเป็นข้อจำกัดของบางประเทศที่เห็นด้วยกับข้อตกลงในสนธิสัญญา บ่อยครั้งที่เราพบว่าปัญหาที่แท้จริงอยู่ที่การขาดวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้ข้อตกลงตามที่ได้ระบุไว้ในสนธิสัญญา

การพัฒนาธรรมาภิบาลทางทะเล (Maritime Governance) ภายในประเทศ

ปัญหาในการบังคับใช้มักเป็นผลมาจากความล้มเหลวภายในประเทศและอุปสรรคต่าง ๆ ในการควบคุมการปฏิบัติการบนชายฝั่งดังเช่นในกรณีของอินโดนีเซียที่กล่าวมาข้างต้น โดยส่วนใหญ่แล้ว ศัตรูที่ร้ายกาจที่สุดไม่ใช่บรรดาประเทศที่แข่งขันกันหากแต่เป็นตัวแสดงที่มีอิทธิพลที่มีแนวโน้มว่าจะตัดทวงผลประโยชน์จากทะเลโดยไม่คำนึงถึงสิ่งใดหรือผู้ใดทั้งสิ้น แม้แต่ในประเทศที่มีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ การใช้ประโยชน์จากทะเลที่แตกต่างกันก็ยังคงเป็นปัญหาทับซ้อน โดยมากทำให้เกิดการแก่งแย่งชิงดีตีตตามมา และเป็นประเด็นที่เราจำเป็นต้องให้ความสนใจมากเป็นพิเศษ

อย่างไรก็ตาม การจะทำเช่นนี้ได้ไม่ใช่เรื่องง่าย เนื่องจากยังคงมีความแตกต่างของผลประโยชน์และมุมมองระหว่างผู้ใช้ประโยชน์จากทะเลที่มีหลากหลายประเภท ตัวอย่างเช่น ระบบตรวจสอบมหาสมุทรโดยอาศัยดาวเทียมชี้ให้เห็นว่าบ่อยครั้งเท่าใดที่เรือบรรทุกสินค้าได้ละเมิดสนธิสัญญามาร์โพลด้วยการปล่อยของเสียลงไปในทะเลถึงแม้ว่าปริมาณการปล่อยของเสียลงสู่ทะเลจะลดน้อยลง แต่น้ำมันก็ยังคงถูกปล่อยลงไปในมหาสมุทรด้วยความตั้งใจจากการปฏิบัติงานที่ขาดความรับผิดชอบของบรรดาเรือสินค้ามากกว่าจะมาจากภัยพิบัติทางน้ำ คนส่วนใหญ่เห็นพ้องต้องกันว่าวิธีในการแก้ไขการละเมิดข้อตกลงเหล่านี้จะทำได้ด้วยการขยายขอบเขตการควบคุมตามแนวชายฝั่งและท่าเรือที่แต่ละประเทศมีอยู่ให้ครอบคลุมพื้นที่กว้างกว่าที่เป็นอยู่ เพื่อที่จะบ่งชี้ได้ว่าเรือสินค้าลำใดที่กระทำผิด และสามารถนำเรือลำดังกล่าวมาลงโทษได้เมื่อเรือลำนั้น ๆ แล่นมาเทียบท่า วิธีปฏิบัติเช่นนี้ได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากนักอนุรักษ์ทะเลและทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล แต่บ่อยครั้งที่เราพบว่าอุตสาหกรรมทางขนส่งกลับไม่ได้คิดเช่นเดียวกันนี้

สำหรับหลาย ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการขนส่งแล้ว พวกเขาต่างคิดว่าความโน้มเอียงในการขยายกฎเกณฑ์ในประเด็นดังกล่าวหรือประเด็นอื่น ๆ นั้นเป็นเรื่องที่ยังคงหาข้อสรุปไม่ได้ บางคนโต้แย้งว่ามีความจำเป็นในการกำหนดกฎระเบียบให้มากขึ้น โดยกล่าวว่าหากรัฐบาลไม่สามารถรับผิดชอบภาระในการบังคับใช้กฎระเบียบที่กำหนดได้ ในท้ายที่สุดแล้ว ความเป็นเหตุเป็นผลในด้านเศรษฐกิจก็จะเป็นสิ่งที่กำหนดระเบียบที่จำเป็นต้องปฏิบัติแทน นโยบายที่ควบคุมการดำเนินการใด ๆ ในมหาสมุทรแบบผนวกรวมควรมีส่วนสำคัญในการกำหนดโครงสร้างที่มีประสิทธิภาพที่สามารถประสานระหว่างผลประโยชน์และมุมมองที่แตกต่างกันได้เป็นอย่างดี

อินเดียเป็นตัวอย่างที่น่าสนใจที่ชี้ให้เห็นถึงความตึงเครียดและความไม่เห็นพ้องต้องกันที่อาจเกิดขึ้น เจ้าหน้าที่รัฐบางรายหยาบคายประเด็นทางทะเลเกี่ยวกับ “ความไม่สนใจปัญหาถึงขีดสุด” และเรียกร้องให้มีการกำหนดนโยบายในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางทะเลแห่งชาติ โดยกล่าวอ้างในขณะนี้ที่มีกระทรวงของรัฐบาลกลางมากกว่า 14 กระทรวง รวมไปถึงหน่วยงานและกรมกองต่าง ๆ ของทั้งรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานทางทะเลของประเทศในหลายด้านด้วยกัน อันนำไปสู่ความสับสนและการดำเนินงานที่ทับซ้อนกันเป็นอันมาก แต่สำหรับแวดวงด้านอื่น ๆ ในอินเดียแล้ว ได้เกิดความหวาดกลัวว่าการรักษาความสมดุลที่ตัดเทียมกันระหว่างผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายจะถูกบิดเบือนไปหากให้ความสำคัญกับองค์ประกอบในการรักษาเสถียรภาพทางทะเลมากเกินไป (โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาว่าอินเดียกำลังมีปัญหาขัดแย้งกับปากีสถานนับตั้งแต่เหตุการณ์ 11 กันยายนเป็นต้นมา) อย่างไรก็ตาม คนอื่น ๆ ยังคงกังวลว่าการให้ความสำคัญกับกฎระเบียบมากจนเกินไป โดยเฉพาะกฎระเบียบของอุตสาหกรรมการขนส่งสินค้าจะทำให้วัฒนธรรมภายในองค์กรที่เพิ่งเริ่มต้นใช้ในประเทศได้ไม่นานมีอันต้องหยุดชะงักลงหลังจากมีการควบคุมอำนาจสั่งการจากส่วนกลางมานานหลายสิบปี

โดยทั่วไปแล้ว ความจำเป็นในการออกกฎหมายควบคุมการดำเนินการต่าง ๆ ในทะเล รวมถึงบนบกซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อกลุ่มคนที่ใช้ประโยชน์จากพื้นที่เหล่านั้นได้รับการยอมรับมากขึ้นตามลำดับในเวลาอันสั้น ผลที่ติดตามมาก็คือมีการออกกฎทั้งใน

ระดับประเทศและระดับนานาชาติประเทศที่มีส่วนทำให้กองกำลังของกองทัพเรือและหน่วยยามฝั่งจำเป็นต้องคอยควบคุม ตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวนี้อย่างเคร่งครัดมากยิ่งขึ้น ยิ่งประเทศใดมีเขตเศรษฐกิจจำเพาะกว้างมากขึ้นเท่าใด ประเทศเหล่านั้นก็จะมีความรับผิดชอบมากยิ่งขึ้นเท่านั้น

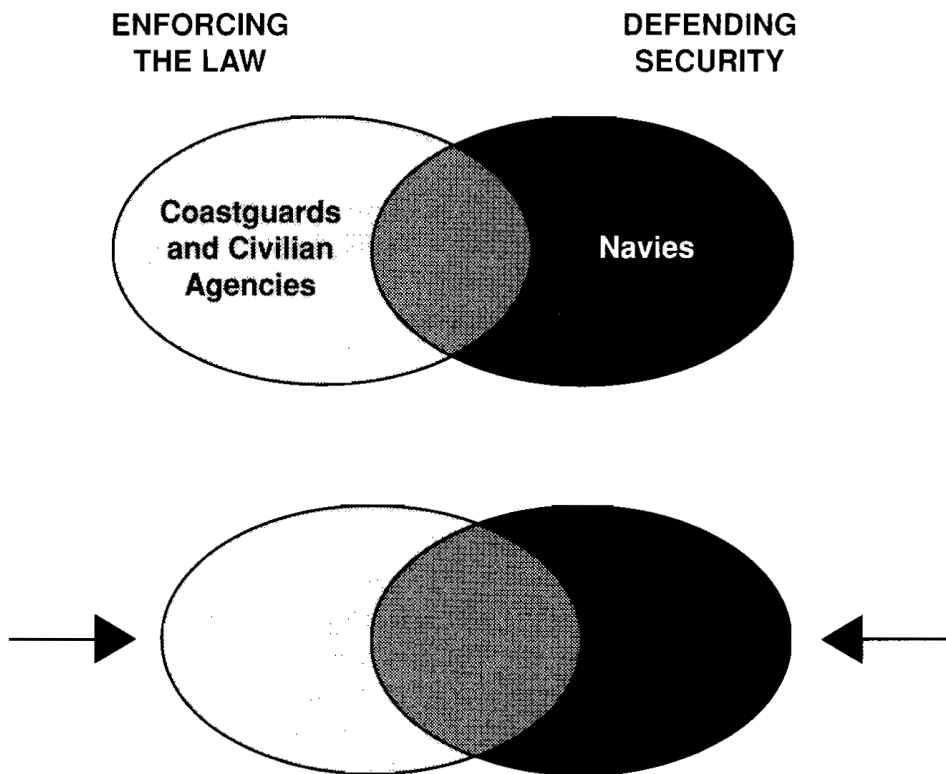
เห็นได้ชัดว่ากองทัพเรือและหน่วยยามฝั่งจะต้องกลายมาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดและพัฒนานโยบายในการบริหารจัดการทะเลแบบผนวกรวม ส่วนหนึ่งเป็นเพราะทั้งกองทัพเรือและหน่วยยามฝั่งต่างก็ได้รับผลประโยชน์จากทะเลที่อาจได้รับผลกระทบหากปราศจากการบังคับใช้กฎหมายที่กำหนดไว้ และส่วนหนึ่งเป็นเพราะหน่วยงานเหล่านี้มักจะเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับกรนำกฎหมายเหล่านี้มาบังคับใช้ให้ได้ผลจริงในเวลาต่อมา

11.11 การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ :

เส้นแบ่งความรับผิดชอบระหว่างกองทัพเรือและหน่วยยามฝั่ง

ระเบียบทางทะเลจำเป็นต้องอาศัยการดำเนินการที่สำคัญต่าง ๆ นับตั้งแต่การบังคับใช้ทางกฎหมายในด้านหนึ่งของเส้นแบ่งความรับผิดชอบไปจนถึงการคุ้มกันความมั่นคงปลอดภัยในอีกด้าน ดังที่เราจะได้เห็นจากภาพ 11.5 ความรับผิดชอบที่มีต่อการดำเนินการดังกล่าวนี้ถือเป็นความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างกองทัพเรือและหน่วยยามฝั่ง รวมถึงหน่วยงานพลเรือนต่าง ๆ โดยมีหน้าที่ความรับผิดชอบที่คาบเกี่ยวกันอยู่ดังที่ปรากฏในภาพ 11.5

เนื่องจากแนวคิดที่ว่าด้วยการรักษาความมั่นคงทางทะเลได้ขยายวงกว้างซึ่งส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะเหตุการณ์ 11 กันยายน ขอบเขตของความรับผิดชอบคาบเกี่ยวยังเพิ่มขึ้นจนถึงระดับที่ทำให้เกิดประเด็นว่าใครควรเป็นผู้รับผิดชอบหน้าที่ใดบ้าง เนื่องจากไม่มีหน่วยงานหรือองค์กรใดสามารถดำเนินการทุกอย่างแต่เพียงผู้เดียวได้ทั้งหมด ประเด็นสำคัญในการบริหารจัดการทะเลจึงเป็นประเด็นว่าด้วยความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพของกองกำลังต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลงมือปฏิบัติการ

ภาพ 11.5 ขอบเขตของอำนาจในการตัดสินคดี

กองกำลังเหล่านี้หมายถึงรวมถึงกองทัพเรือ หน่วยยามฝั่ง รวมถึงหน่วยงานภาครัฐหลาย ๆ หน่วยงาน ตัวอย่างเช่น หน่วยยามฝั่งของสหรัฐฯ มีความรับผิดชอบร่วมกับองค์กรต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- หน่วยงานบริการทางด้านประมงทางทะเลแห่งชาติ (National Marine Fisheries Service)
- สำนักงานดูแลความปลอดภัยจากวัตถุอันตราย (Office of Hazardous Material Safety)
- หน่วยงานตรวจคนเข้าเมือง (Immigration and Naturalisation Service)
- กรมศุลกากรของสหรัฐฯ (US Customs Service)
- หน่วยงานปราบปรามยาเสพติด (Drugs Enforcement Agency)

- หน่วยสืบสวนสอบสวนกลางสหรัฐฯ (Federal Bureau of Investigation)

นอกเหนือจากนี้ ในบางประเทศอย่างเช่น ออสเตรเลียและอินเดียจำเป็นต้องประสานการดำเนินการตามนโยบายระหว่างเจ้าหน้าที่ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับภูมิภาค ประการสุดท้ายก็คือรัฐบาลบางรัฐบาลได้ว่าจ้างบริษัทเอกชนมาดำเนินการแทน เพราะต้องการตัดทอนค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น

ผลของการดำเนินการเช่นนี้ก็คือแบบจำลองหลากหลายรูปแบบที่ประเทศต่าง ๆ ตัดสินใจนำมาใช้เพื่อประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทะเล โดยพิจารณาจากสภาพภูมิศาสตร์ของแต่ละประเทศ ระบอบการปกครอง มุมมองทางการเมือง เป็นต้น “วิธีแก้ปัญหา” ของสหราชอาณาจักรนับว่าเป็นตัวอย่างของระบบที่เพิ่งมีวิวัฒนาการมาเมื่อไม่กี่ปีมานี้ ซึ่งมีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ประเทศอื่น ๆ อย่างเช่น อินเดีย อาร์เจนตินา ไต้หวันและประเทศส่วนใหญ่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตัดสินใจอย่างรอบคอบในการจัดหน่วยยามฝั่งเพื่อคอยเฝ้าระวังทรัพย์สินทางทะเลของตน

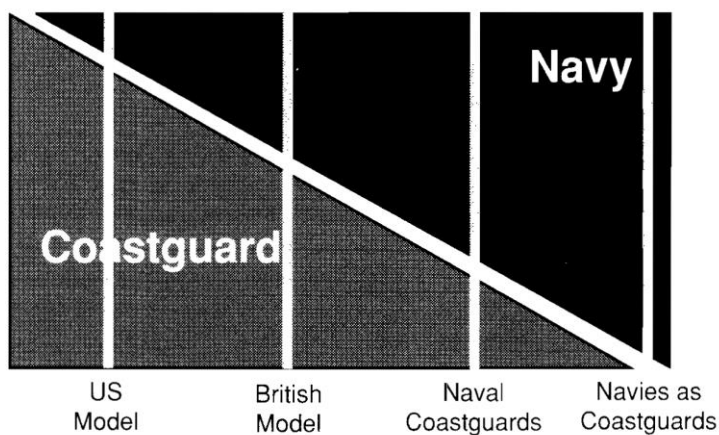
หากพิจารณากันโดยทั่วไปแล้ว เราสามารถแบ่งวิธีปฏิบัติออกเป็น 4 แนวทางด้วยกัน วิธีปฏิบัติเหล่านี้เกี่ยวข้องกับบทบาทของกองทัพเรือในการบริหารจัดการทะเล

วิธีปฏิบัติของหน่วยยามฝั่งของสหรัฐฯ (US Coast Guard / USCG model)

หน่วยยามฝั่งของสหรัฐฯ เป็นหน่วยงานของกองทัพสหรัฐฯ ที่ปฏิบัติการเป็นอิสระและเป็นเพียงหน่วยงานเดียวที่มีอำนาจบังคับใช้กฎหมาย หน่วยยามฝั่งของสหรัฐฯ เป็นกองกำลังพิเศษที่มุ่งเน้นการปฏิบัติการกิจในหลายด้านไปที่ทะเลแต่เพียงที่เดียว หน่วยยามฝั่งของสหรัฐฯ ประกอบไปด้วยกองกำลังทางเรือและเครื่องบินที่มีความแข็งแกร่งมากกว่ากองทัพเรือใด ๆ และในยามสงคราม หน่วยยามฝั่งของสหรัฐฯ จะปฏิบัติหน้าที่หลากหลายไม่ต่างไปจากกองทัพ ในยามบ้านเมืองสงบ หน่วยยามฝั่งของสหรัฐฯ อาจจะทำงาน “ออกนอกกรอบ” ด้วยการคอยปกป้องผลประโยชน์ทางทะเลของสหรัฐฯ และสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการต่าง ๆ ที่เราเรียกกันว่า “การทูตตามแนวชายฝั่ง (coastguard diplomacy)” ตัวอย่างเช่น หน่วยยามฝั่งของสหรัฐฯ มี

ความภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่งที่สามารถยื่นมือเข้าไปให้ความช่วยเหลือแก่นานาชาติได้ตามกำลังความสามารถ เช่นเดียวกับที่เราจะเห็นว่าหน่วยยามฝั่งของญี่ปุ่น (Japanese Coastguard) หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าหน่วยงานรักษาความปลอดภัยทางทะเล (Maritime Safety Agency) ได้เข้าไปมีบทบาทในการเจรจาไกล่เกลี่ยกับประเทศต่าง ๆ ในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพื่อประสานความร่วมมือในการต่อต้านกลุ่มโจรสลัด เรือที่คอยลาดตระเวนตามชายฝั่งมักจะเป็นที่ยอมรับในทางการเมืองระหว่างประเทศมากกว่าเรือรบโดยทั่วไป

ถึงแม้ว่าการปฏิบัติงานของหน่วยยามฝั่งจะแยกออกจากกองทัพเรือ แต่ทหารทั้งสองฝ่ายนี้จะต้องรักษาสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเพื่อให้ความร่วมมือมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และยังเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย สิ่งนี้คือแนวคิดเบื้องหลังการจัดตั้ง “กองเรือรบแห่งชาติ (National Fleet)” ของสหรัฐฯ ที่เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยยามฝั่งของสหรัฐฯ กับกองทัพเรือสหรัฐฯ เนื่องจากสหรัฐฯ ลดจำนวนเรือของตนให้เหลือเพียงแค่ 300 ลำ “เรือคัตเตอร์ (Cutter)” 40 ลำของหน่วยยามฝั่งของสหรัฐฯ ก็ดูเหมือนจะมีความสำคัญสำหรับกองทัพเรือในการปฏิบัติภารกิจได้อย่างครอบคลุมในยามที่เกิดความขัดแย้ง และนี่ก็ยิ่งเป็นความจริงมากขึ้นเมื่อหน่วยยามฝั่งของสหรัฐฯ ได้เริ่มต้นนำโปรแกรม “Deepwater” กลับมาปรับปรุงและนำมาใช้อีกครั้งหนึ่งในปี ค.ศ.2002

ภาพ 11.6 เส้นแบ่งความรับผิดชอบระหว่างกองทัพเรือและหน่วยยามฝั่ง

ถึงแม้ว่าภาพ 11.6 จะแสดงให้เห็นว่าบทบาทของกองทัพเรือและหน่วยยามฝั่งคาบเกี่ยวกันอยู่บ้าง แต่หน้าที่ที่ทั้งสองฝ่ายจะต้องปฏิบัติกันแยกกันอย่างชัดเจน กองทัพเรือไม่มีอำนาจในการจับกุมหรือแม้แต่เข้าแทรกแซงการปฏิบัติการทางเรือใด ๆ ของเรือขนส่งสินค้า นี่จึงกลายมาเป็นหน้าที่ของหน่วยยามฝั่งของสหรัฐฯ แทน

แต่ในบางคราว เราพบว่าหน่วยยามฝั่งที่ปฏิบัติการกิจเช่นนี้กลับกลายมาเป็นคู่แข่งรายสำคัญของกองทัพเรือมากกว่าจะเป็นเพื่อนร่วมงานที่ดีต่อกัน หน่วยยามฝั่งมักไม่ค่อยได้รับเงินสนับสนุนมากพอ และมีอันต้องประสบกับปัญหาด้านการลงทุนที่ต่ำกว่าที่ควรจะเป็นมานานนับหลายปี ส่วนหนึ่งเป็นเพราะหน่วยยามฝั่งของสหรัฐฯ อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกระทรวง 2 กระทรวงด้วยกัน ได้แก่ กระทรวงกลาโหมและกระทรวงคมนาคม ซึ่งแต่ละกระทรวงต่างก็ไม่ได้พิจารณาว่าการปฏิบัติงานของหน่วยยามฝั่งของสหรัฐฯ มีความสำคัญมากเท่ากับหน่วยงานส่วนอื่น

ประเทศหลาย ๆ ประเทศได้ยึดถือสหรัฐฯ เป็นแบบอย่าง ตัวอย่างเช่น เกาหลี ญี่ปุ่นและอินเดียซึ่งเพิ่งหันมาดำเนินการตามแบบสหรัฐฯ เมื่อไม่นานมานี้ ด้วยเหตุผลทางการเมืองบางประการ หน่วยยามฝั่งของญี่ปุ่นมีหน้าที่รับผิดชอบอธิปไตยของประเทศ ไม่ใช่หน้าที่ของกองทัพเรือญี่ปุ่น อย่างไรก็ตาม ในประเทศอินเดีย กองทัพเรือกลับมีภารกิจในการปกป้องอธิปไตยของประเทศ และมีอำนาจจัดการกับสิ่งใดก็ตามที่ถือว่าเป็นภัยคุกคามต่อเสถียรภาพของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการลอบวางระเบิด การก่อวินาศกรรม การตรวจสอบเรือขนส่งสินค้าต้องสงสัย เป็นต้น

หากพิจารณาในแง่ของขนาดและศักยภาพแล้ว การปฏิบัติงานของหน่วยยามฝั่งของสหรัฐฯ ก็นับว่ามีประสิทธิภาพสูงสุดในแถบเส้นแบ่งของหน่วยยามฝั่งเลยทีเดียวดำรงน้ำฮ่องกง (Hong Kong Marine Police 1948-97) นับว่าเป็นตัวอย่างที่มีลักษณะพิเศษตัวอย่างหนึ่ง เพราะการปฏิบัติการกิจของพวกเขานั้นมีความเหมาะสมเป็นอย่างดีต่อสภาพภูมิศาสตร์และสถานการณ์ทางการเมืองของฮ่องกง ดำรงน้ำฮ่องกงมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการกับผู้ลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย อาชญากรรม ปัญหาวิกฤติทางการเมือง ความขัดแย้งระหว่างประเทศ การบรรเทาทุกข์จากพายุไต้ฝุ่น รวมถึง

อาชญากรรมใด ๆ ที่เกิดขึ้นและมีส่วนเกี่ยวข้องกับน่านน้ำภายใต้ความรับผิดชอบของฮ่องกง

วิธีปฏิบัติของอังกฤษ

เรือลาดตระเวนส่วนใหญ่ปฏิบัติการภายใต้การกำกับดูแลของกองทัพเรือ เฮลิคอปเตอร์ค้นหาและกู้ภัย (search and rescue / SAR) ภายใต้การบัญชาการของ กองทัพอากาศ รวมถึงการปฏิบัติการต่าง ๆ ภายใต้ความรับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐ บริษัทเอกชน และแม้แต่องค์กรการกุศลที่ดำเนินการโดยอาสาสมัครนอกเวลา (Royal National Lifeboat Institution) ระบบที่ดูเหมือนจะแบ่งแยกมากกว่าผนวกรวมเช่นนี้ดูไร้ระเบียบและไม่น่าจะเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ แต่น่าแปลกใจตรงที่ดูเหมือนระบบดังกล่าวจะทำงานร่วมกันได้ดีตลอดเวลาที่ผ่านไป กองทัพเรือแห่งสหราชอาณาจักรไม่มีอำนาจในการจับกุม หากแต่ภารกิจในการดำเนินคดีและบังคับใช้ตามกฎหมายนั้นเป็นหน้าที่ของหน่วยงานพลเรือน โดยมีกองทัพเรือคอยให้ความช่วยเหลือที่จำเป็น

ออสเตรเลียได้ปรับปรุงระบบดังกล่าวนี้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยการ จัดตั้งระบบ “เฝ้าระวังชายฝั่ง (Coastwatch system)” ระบบนี้จัดตั้งขึ้นโดยความร่วมมือขององค์กรที่สามารถเข้าถึงหน่วยงานที่ให้บริการหลาย ๆ หน่วยงาน (เช่น กองทัพเรือ) ในทางหนึ่ง และในอีกทางหนึ่งก็สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ (เช่น เจ้าหน้าที่จากกรมประมง เจ้าหน้าที่ด้านศุลกากรและตรวจคนเข้าเมือง เป็นต้น) ภารกิจของหน่วยเฝ้าระวังชายฝั่งคือการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่ให้บริการกับ ผู้รับบริการเมื่อถึงคราวจำเป็น

หน่วยยามฝั่งที่เป็นส่วนหนึ่งของกองทัพเรือ

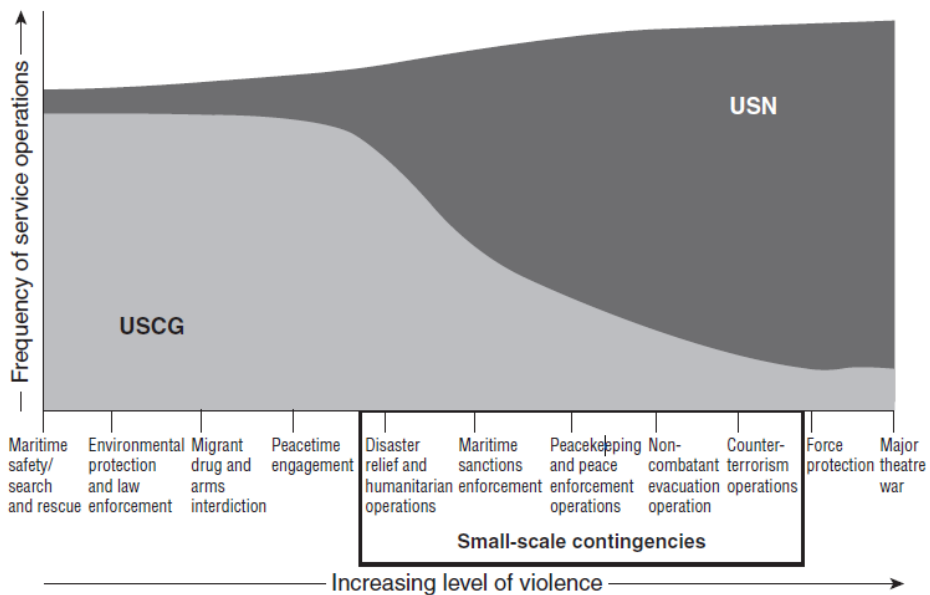
นอร์เวย์และชิลีใช้วิธีการปฏิบัติในข้อนี้ กองทัพเรือจะบริหารหน่วยยามฝั่ง แต่แยกเป็นหน่วยงานพิเศษที่ต่างจากหน่วยงานทั่วไปของกองทัพเรือ กำลังพลบางนายจะเป็นยามฝั่งตลอดชีวิตการทำงาน แต่อีกหลายนายก็สับเปลี่ยนหมุนเวียนด้วย

ทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่เสมือนหน่วยยามฝั่ง

โดยส่วนใหญ่แล้ว ทหารเรือก็คือหน่วยยามฝั่งนั่นเอง ยกเว้นก็เพียงแค่ชื่อที่เรียกต่างกันเท่านั้น บรรดากองทัพเรือ 32 ประเทศในละตินอเมริกา มีเพียงกองทัพเรืออาร์เจนตินา บราซิลและชิลีเท่านั้นที่ปฏิบัติหน้าที่เช่นเดียวกับกองทัพเรือแบบดั้งเดิม ทั้งยังมีศักยภาพในการใช้กองกำลังขนาดใหญ่ปฏิบัติการนอกพื้นที่ ในความเป็นจริงแล้วเจ้าหน้าที่บางรายเชื่อว่าการเข้าครอบครองอาณาบริเวณโดยมีระเบียบปฏิบัติที่ตื้นเขินคือภารกิจหลักของกองทัพเรือขนาดเล็ก กองทัพเรือลักษณะนี้ได้รับการออกแบบ วางแผนเตรียมการและพัฒนาขึ้นเพื่อปกป้องและคุ้มครองสิทธิของประเทศดังที่ได้ระบุไว้ในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ภายในเขตน่านน้ำเศรษฐกิจไม่เกิน 200 ไมล์ทะเล มาเลเซียตัดสินใจไม่ปฏิบัติตามหลักการที่หน่วยยามฝั่งของสหรัฐฯ กำหนดไว้ เพราะพิจารณาว่าเป็นการดำเนินการที่สิ้นเปลืองมากเกินไป ประกอบกับกองทัพเรือของมาเลเซียมีภารกิจในการคุ้มกันน่านน้ำของตนเองในส่วนของที่ติดกับน่านน้ำสิงคโปร์ ดังนั้นการปฏิบัติหน้าที่เหล่านั้นจึงตกเป็นของหน่วยยามฝั่งและหน่วยงานที่รับผิดชอบทางทะเลหน่วยงานอื่น

ศักยภาพและข้อจำกัดของกองทัพเรือ

ท่ามกลางแนวทางในการแก้ปัญหาหลากหลายแนวทางที่นานาประเทศร่วมกันคิดขึ้นมานั้น กองทัพเรือและกองทัพบกสามารถช่วยให้การบริหารจัดการทะเลดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่าการดำเนินงานจะเป็นไปโดยกองกำลัง “รักษาการณ์ชายฝั่ง” ก็ตาม

ภาพ 11.7 หน่วยยามฝั่งและกองทัพเรือสหรัฐฯ

- การใช้กองกำลังที่ค่อย ๆ เพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ มีประโยชน์ในการจัดการกับโจรสลัด ผู้ก่อการร้าย เรือประมงที่ลอบจับปลาในเขตน่านน้ำที่ไม่ใช่ของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคสมัยโลกาภิวัตน์ที่ทำให้ผู้คนเริ่มมีความสนใจในทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลของผู้อื่นมากยิ่งขึ้นกว่าในสมัยอดีต แม้ว่าจะมีข้อยอมรับในกรณีของญี่ปุ่นและฮ่องกง แต่กองทัพเรือก็ดูเหมือนจะมีความเหมาะสมเป็นอย่างยิ่งในอันที่จะลาดตระเวนเพื่อคอยคุ้มครองกันอธิปไตยของประเทศ ในความเป็นจริงแล้ว ประสบการณ์ที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่าหน่วยยามฝั่งของญี่ปุ่นจำเป็นต้องได้รับกำลังเสริมเพื่อสร้างความแข็งแกร่งมากขึ้นในอันที่จะตอบสนองได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อการล่องลำนำน้ำโดยจีนและเกาหลีเหนือ
- กองทัพเรือมีแนวโน้มว่าจะสามารถใช้แนวทางปฏิบัติที่มุ่งเน้นเครือข่ายได้เป็นอย่างดีในอันที่จะประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ
- ศักยภาพในการปฏิบัติการกิจในทะเลที่มักมีคลื่นลมแรงเป็นเวลายาวนาน ตัวอย่างเช่น ความจำเป็นในการจัดการกับความท้าทายในการเล่นเรือในแถบ

มหาสมุทรทางตอนใต้ช่วยอธิบายได้ว่าเหตุใดกองทัพเรือจึงเป็นเข้าไปมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการทะเลในซิติ นิวซีแลนด์และออสเตรเลีย

- กองทัพมีกรู๊สติกภาคภูมิใจเสมอมากับความเป็นระเบียบและการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพของตน ความเชี่ยวชาญในการวางแผนสู้รบทำให้กองทัพเรือมีความสามารถในการวิเคราะห์ภัยคุกคาม คิद्यุทธศาสตร์และวางแผนการปฏิบัติการต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ในทางตรงกันข้าม เหตุการณ์ 11 กันยายนชี้ให้เห็นว่าแม้แต่หน่วยยามฝั่งของสหรัฐฯ เองก็ไม่ได้วางแผนรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยในบริเวณท่าเทียบเรือ และด้วยเหตุนี้เอง หน่วยยามฝั่งของสหรัฐฯ จึงได้ไล่เจ้าหน้าที่ฝ่ายวางแผนรับมือเหตุการณ์ฉุกเฉินออกไปหลายคน
- กองทัพเรือมักเป็นที่คุ้นเคยและออกสู่สายตาสาธารณชนมากกว่าหน่วยยามฝั่ง และด้วยเหตุนี้ กองทัพเรือจึงอาจจะมีความสามารถในการหีบยกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับทะเลให้กลายมาเป็นที่สนใจของรัฐบาลและประชาชนได้ดีกว่าหน่วยยามฝั่ง

อย่างไรก็ตาม เราพบว่ามีข้อจำกัดในการใช้กองกำลังทางทะเลอยู่บ้าง เห็นได้ชัดว่าหลาย ๆ ประเทศได้ใช้กองทัพ (แม้แต่กองทัพเรือ) ในการปฏิบัติการกิจที่ควรจะเป็นหน้าที่ของตำรวจ ทั้งยังให้หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายหน่วยงานอื่น ๆ ในภารกิจด้านการเมืองและการปฏิบัติทางทะเล ในความเป็นจริงแล้ว ภารกิจส่วนใหญ่เหล่านี้เป็นภารกิจที่ต้องใช้ความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ และยังคงจำเป็นต้องอาศัยนายทหารเรือที่ผ่านการฝึกฝนมาเป็นอย่างดีเพื่อสามารถรับมือกับการปฏิบัติการที่รุนแรงและตึงเครียด อีกทั้งนายทหารเรือเหล่านี้ยังต้องสามารถคิดหาวิธีในการตอบโต้ความท้าทายต่าง ๆ ที่พวกเขากำลังเผชิญอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะภารกิจนั้นจะเป็นการกำจัดคราบน้ำมันหรือแม้แต่รับมือกับการบุกเข้าปะทะจากหญิงชราที่แก่พอที่จะเป็นคุณยายของนายทหารเหล่านี้ได้ ประสบการณ์ลาดตระเวนของปาเลสไตน์ชี้ให้เห็นว่านายทหารเรือสามารถผ่านการฝึกฝนให้ปฏิบัติการกิจเช่นนี้ได้ แต่แน่นอนว่าการปฏิบัติการกิจเช่นนี้ย่อมทำให้พวกเขาต้องละทิ้งการปฏิบัติการกิจหลักของตนไปเสีย การปฏิบัติการของเรือรบมักจะเต็มไปด้วย

ด้วยความสลับซับซ้อน ต้องอาศัยความสามารถขั้นสูงและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมากกว่าภารกิจที่มีระดับความรุนแรงต่ำโดยทั่ว ๆ ไป และด้วยเหตุนี้ การปฏิบัติการโดยอาศัยเรือรบจึงมักจะไม่ใช่วิธีที่คุ้มกับค่าใช้จ่ายนัก ยิ่งไปกว่านั้นเรือที่ทาสีเทาเพื่อปลอมว่าเป็นเรือรบยิ่งทำให้สถานการณ์ตึงเครียดมากยิ่งขึ้นไปอีก

วิธีในการบริหารจัดการทะเลให้สัมฤทธิ์ผลในทุกระดับ

ประเด็นสำคัญต่าง ๆ ในการบริหารจัดการทะเลให้มีประสิทธิภาพนั้นดูเหมือนจะมากจากการทบทวนภารกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จากการดำเนินงานที่จำเป็น และด้วยเหตุนี้เอง การประยุกต์ใช้วิธีปฏิบัติการตามแบบของกองทัพจึงอาจจะได้ผลดีกับการบริหารจัดการทะเลด้วยเช่นกัน

- ระดับยุทธศาสตร์ ประเทศต่าง ๆ จำเป็นต้องคิดทบทวนถึงปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการทะเล เพื่อนำมาซึ่งนโยบายที่เหมาะสมและมีความครอบคลุม ไม่ใช่ในนโยบายที่ส่งผลดีต่อคนกลุ่มใดเพียงกลุ่มเดียว แต่จะต้องมีความเหมาะสมและเสมอภาคกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง วิธีการดังกล่าวยังต้องนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่แท้จริงและสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้ “ภารกิจในทะเล” มีความสำคัญเทียบเท่ากับภารกิจอื่น ๆ ของรัฐบาล
- ระดับยุทธการ ความสำคัญและคุณลักษณะของภารกิจจำเป็นต้องอาศัยการประสานความร่วมมือระหว่างผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการทุกราย แนวคิดอุดมคติก็คือการประสานความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพโดยไม่จำเป็นต้องคำนึงว่าใครเป็นผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติการกิจดังกล่าว นั้น สิ่งสำคัญที่สุดในระดับปฏิบัติการก็คือศักยภาพในการกำกับดูแลและควบคุมทะเลไว้ให้ได้ และนี่หมายรวมถึงการปฏิบัติการทุกสิ่งทุกอย่างนับตั้งแต่การลาดตระเวนทางทะเลโดยอาศัยเครื่องบินหรือ UAV ไปจนถึงมีความรอบรู้ในด้านมหาสมุทรอย่างครอบคลุมในทุก ๆ ด้าน ยิ่งเราสามารถทำเช่นนี้ได้ดีมากยิ่งขึ้นเท่าใด เราก็จะยิ่งประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการทะเลมากยิ่งขึ้นเท่านั้น

- ระดับยุทธวิธีจำเป็นต้องอาศัยความเชี่ยวชาญพิเศษในด้านต่าง ๆ และแน่นอนว่า อุปกรณ์และอาวุธยุทธโธปกรณ์ต่าง ๆ ก็ต้องมีความทันสมัยมากเช่นเดียวกัน เราพบว่าบางทีมีเพียงหน่วยยามฝั่งของสหรัฐฯ เท่านั้นที่สามารถใช้โปรแกรม “Deepwater” ได้เชี่ยวชาญมากที่สุด แม้ว่าในความเป็นจริงแล้ว โปรแกรมดังกล่าวนี้จะมีขึ้นเพื่อใช้เป็นมาตรฐานในการปฏิบัติการให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายก็ตาม โปรแกรมนี้เกี่ยวข้องกับการทำสัญญาเป็นเวลา 30 ปี ในการส่งมอบเรือ 91 ลำ เครื่องบิน 35 ลำ เฮลิคอปเตอร์ 34 ลำ UAV 76 ลำ รวมถึงการปรับปรุงเรือคัตเตอร์ที่มีอยู่แต่เดิม 49 ลำ และเฮลิคอปเตอร์อีก 93 ลำให้มีประสิทธิภาพทันสมัยมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ โปรแกรม Deepwater ยังถือว่าเป็นการจัดวางระบบการควบคุมตรวจสอบ ระบบการติดต่อสื่อสาร ระบบการบัญชาการและการควบคุมที่มีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เพื่อจะสามารถ “ผนวกรวมการปฏิบัติงานของเรือและเครื่องบินลำใหม่ ๆ และปรับปรุงการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยยามฝั่งทั้งหมด รวมถึงหน่วยงานภาครัฐและกระทรวงกลาโหมอีกด้วย” ภารกิจเช่นนี้ยังเห็นได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้นภายหลังจากเหตุการณ์ 11 กันยายน ดังที่ได้มีการประกาศเจตจำนงในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของมาตุภูมิเอาไว้อย่างชัดเจนดังต่อไปนี้ “ในฐานะที่หน่วยยามฝั่งเป็นผู้นำในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของมาตุภูมิ หน่วยยามฝั่งจึงจำเป็นต้องมีเรือรบ เครื่องบิน อุปกรณ์เซ็นเซอร์และเทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสูงสุดในอันที่จะใช้ปกป้องประเทศชาติของเราและปฏิบัติการกิจต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี โปรแกรม Deepwater จะช่วยให้เรามีอุปกรณ์ที่จำเป็นในการคุ้มกันผลประโยชน์ทางทะเลได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด”

โปรแกรม Deepwater ที่ถูกกำหนดมาให้ใช้เป็นเวลา 30 ปีนั้นไม่ควรบดบังข้อเท็จจริงที่ว่าแม้แต่หน่วยยามฝั่งของสหรัฐฯ เองก็มักจะไม่ได้รับเงินสนับสนุนมากเท่าที่ควรจะได้ อีกทั้งกองทัพเรือเองก็ประสบกับปัญหานี้ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน (ดังเช่นตัวอย่างของประเทศไอร์แลนด์) การบริหารจัดการทะเลที่มีประสิทธิภาพในศตวรรษที่ 21 นั้นจะต้องเร่งแก้ไขปัญหานี้ให้ยุติลงให้จงได้

11.12 นัยสำคัญสำหรับกองทัพเรือ

การที่กองทัพเรือเข้าไปมีบทบาทเป็นอย่างมากในการปฏิบัติภารกิจเพื่อความ เป็นระเบียบในทะเลนั้น ภารกิจดังกล่าวมีแนวโน้มว่าจะส่งผลกระทบต่อการบุกไปยึด ครอง ทัศนคติ การฝึกหัดและอาวุธยุทโธปกรณ์ต่าง ๆ ด้วยเช่นกัน การปฏิบัติภารกิจเป็น เวลา 2 เดือนของเรือเอ็ชเอ็มเอส *เซฟฟิลด์* (HMS *Sheffield*) ได้แสดงให้เห็นว่ามีความ ทำหายนานับประการที่กองทัพเรือต้องเผชิญ เช่น

- 1998 : ถูกส่งไปปฏิบัติการที่แคริบเบียนเพื่อเป็นกำลังเสริมสร้างความแข็งแกร่ง ให้กับพรมแดนของสหราชอาณาจักรที่อยู่โพ้นทะเล และยังมีส่วนในการ ปฏิบัติการต่อต้านยาเสพติดร่วมกับกองทัพเรือของดัตช์และสหรัฐฯ และหน่วย ยามฝั่งของสหรัฐฯ
- 22-24 กันยายน : ช่วยปฏิบัติการเพื่อบรรเทาภัยพิบัติในหมู่เกาะเซนต์ คิตส์ (St. Kitts) หลังประสบกับหายนะครั้งใหญ่จากพายุเฮอริเคนจอร์จ ช่วยซ่อมแซม โรงพยาบาลเซนต์ คิตส์และสนามบินให้สามารถกลับมาใช้งานได้อีกครั้ง
- 25 กันยายน-23 ตุลาคม : ปฏิบัติการต่อต้านยาเสพติด
- 24 ตุลาคม : เป็นกำลังเสริมให้กับเรือ*อาร์เคเดีย* (Arcadia) ที่ลำเลียงระเบิด LPG มาด้วย หลังจากการระเบิดได้คร่าชีวิตลูกเรือไป 3 นาย บาดเจ็บอีก 4 นาย อีกทั้งเครื่องยนต์ยังเกิดขัดข้องและไม่สามารถใช้งานได้ เฮลิคอปเตอร์ลินซ์ (Lynx) เคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตออกจากจุดเกิดเหตุ ทหารช่างช่วย ซ่อมแซมเครื่องจักรให้กลับมาใช้งานได้อีกครั้ง และในท้ายที่สุดเรือ*อาร์เคเดีย*ได้ ถูกนำไปยังท่าเรือโดยสวัสดิภาพ
- 5-13 พฤศจิกายน : ช่วยบรรเทาสาธารณภัยในฮอนดูรัสและนิการากัวที่ประสบ ภัยพิบัติจากเฮอริเคนมิชท์ (Hurricane Mitch) ให้ความช่วยเหลือทาง การแพทย์ที่จำเป็น แจกจ่ายน้ำดื่ม ซ่อมแซมอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้สามารถกลับมา ใช้งานได้ดังเดิม เฮลิคอปเตอร์ลินซ์มีประโยชน์อย่างมากในการใช้ลาดตระเวน เบื้องต้น ลำเลียงอุปกรณ์ในการให้ความช่วยเหลือไปส่งในที่ที่ถนนถูกปิดกั้น ใน

วันแรกที่ลินซ์เดินทางไปให้ความช่วยเหลือที่ฮอนดูรัสนั้น น้ำดื่มมากกว่า 15 ตัน ได้ถูกส่งไปยังชายฝั่งได้เป็นผลสำเร็จ

แต่ประเด็นที่แท้จริงก็คือเรือ*เซฟฟีลด์*ไม่ได้ออกแบบมาให้ปฏิบัติการเหล่านี้ เรือลำนี้เป็นเรือรบเคลื่อนเร็วขนาดเล็กประเภท 22-ASW ที่ออกแบบมาเพื่อใช้ปฏิบัติการในสมัยสงครามเย็นในแถบมหาสมุทรแอตแลนติกเหนือ

เหตุการณ์ดังกล่าวรวมถึงการใช้เรือดำน้ำโอจิบวา (Ojibwa) ที่มีขนาด 2,400 ตันในปี ค.ศ.1993 ของแคนาดาในการคุ้มกันเรือประมงแสดงถึงประโยชน์อันหลากหลายของเรือรบในยุคสมัยใหม่ แต่เราไม่ควรหลงลืมประเด็นสำคัญที่ว่าภารกิจในการจัดระเบียบที่ดีและเป็นภารกิจที่เกิดจากความขัดแย้งไม่มากนักมักมีคุณลักษณะที่แตกต่างกันออกไปจากภารกิจอื่นในแง่ของความเชี่ยวชาญและอุปกรณ์ที่ใช้ และแน่นอนว่าไม่ใช่ภารกิจที่เหมาะสมจะส่งกองทัพเรือออกไปปฏิบัติได้หลังจากได้รับแจ้งเพียงชั่วระยะเวลาสั้นเท่านั้น ภารกิจเหล่านี้จำเป็นต้องใช้ความเชี่ยวชาญและอุปกรณ์ที่ไม่ได้มีประโยชน์หากนำมาใช้กับการปฏิบัติการที่เป็นผลมาจากความขัดแย้งระดับสูง

ในทางตรงกันข้าม แนวโน้มในการเตรียมการรับมือกับภารกิจที่เกิดจากความขัดแย้งระดับสูงนั้นจำเป็นต้องอาศัยการจัดระเบียบที่มีประสิทธิภาพ วิธีการจึงแตกต่างกันเป็นอย่างมาก สำหรับทหารเรือที่กำลังทำการรบอยู่นั้น C3 จะหมายถึงการบัญชาการควบคุมและการติดต่อสื่อสาร หากแต่ในภารกิจในการจัดระเบียบในทะเลแล้ว อาจจะหมายถึงความร่วมมือและการประสานเป็นหนึ่งในเดียวกัน ดังนั้น จึงเกิดความตึงเครียดในการออกแบบเรือรบ การปฏิบัติการเพื่อมนุษยธรรมจะได้ผลดีเป็นอย่างยิ่งหากมีกำลังพลจำนวนมากในการให้ความช่วยเหลือ ซึ่งแนวโน้มของเรือรบในยุคสมัยใหม่มีแต่จะลดจำนวนลูกเรือที่ประจำการในเรือให้น้อยลง เรือรบประเภท 23 ของสหราชอาณาจักรมีลูกเรือประจำการเพียงแค่ 180 นายเท่านั้น เรือรบ DD-21 ของสหรัฐฯ มีลูกเรือเพียงแค่ 95 นาย การทำเช่นนี้อาจเป็นผลดีหากพิจารณาในด้านความคุ้มค่าในการลงทุน แต่ไม่ใช่ผลดีต่อการปฏิบัติการในการบรรเทาสาธารณภัย

หากพิจารณาในอีกทางหนึ่งแล้ว แนวโน้มในการพัฒนาทางทะเลนั้นมีส่วนทำให้ ช่องว่างระหว่างภารกิจในการจัดระเบียบทางทะเลและการทำสงครามแบบเก่าแคบลง มากกว่าเดิม ผลของการเน้นการปฏิบัติการในทะเลที่อยู่ต่างแดนได้ทำให้ความสำคัญของ เรือที่เหมาะสมจะนำมาใช้บรรเทาสาธารณภัยและเทคนิคต่าง ๆ ในการควบคุมตรวจสอบมีความสำคัญมากขึ้นในเขตทะเลปิดมากกว่าในทะเลเปิด

อย่างไรก็ตาม คงไม่ต้องสงสัยเลยว่าภารกิจในการบริหารจัดการระเบียบที่ตื้นนั้นมี ความสำคัญเพิ่มขึ้นทั้งในประเด็นว่าด้วยขอบเขตและความยากลำบาก ยิ่งไปกว่านี้ ภารกิจในการบริหารจัดการระเบียบที่ดีมีความแตกต่างกันออกไป ทำให้กองกำลังที่ ปฏิบัติภารกิจแต่ละภารกิจจำเป็นต้องมีความเชี่ยวชาญที่แตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น เรือที่ เหมาะจะนำมาปฏิบัติการก็คุ้มกันเรือประมงคงจะไม่เหมาะสมหากจะนำมาช่วยบรรเทา สาธารณภัย

ประเด็นดังกล่าวเหล่านี้ทำให้กองทัพเรือจำเป็นต้องเตรียมทางเลือกไว้หลาย ๆ ทางด้วยกัน คำตอบของประเด็นดังกล่าวจะสะท้อนให้เห็นถึงแนวความคิดและวิธีการใน การปฏิบัติการทางเรือในอนาคตของกองทัพเรือ แต่แนวความคิดต่าง ๆ อาจจะได้รับ ผลกระทบเพราะในปัจจุบันได้มีการให้ความสำคัญกับการจัดระเบียบทางทะเลเป็นอัน มาก โดยเราจะได้อธิบายถึงประเด็นว่าด้วยสมุทธานุภาพในอนาคตเป็นลำดับต่อไป

หมายเหตุ

แกรนด์แบงก์ (Grand Banks) คือบริเวณเขตน้ตื้น ใกล้ชายฝั่งของมหาสมุทรแอตแลนติก ซึ่งเป็นไหล่ทวีปทางด้านตะวันออกของเกาะนิวฟาวด์แลนด์

ระบบการจดทะเบียนเรือแบบเปิด (open registration) เป็นระบบที่มีเงื่อนไขการจดทะเบียนเรือแบบเปิดซึ่งมักเรียกว่า “เรือชักรงคอนวีเนียนซ์ (Flag of Convenience หรือ FOC)” ส่วนใหญ่เป็นประเทศที่กำลังพัฒนาที่มีขนาดเล็กหรือเป็นหมู่เกาะ ซึ่งมุ่งหารายได้เข้าประเทศจาก ค่าธรรมเนียมหรือค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคล เพื่อมาถือกรรมสิทธิ์เรือจดทะเบียนแล้วแต่กรณี ประเทศเหล่านี้จึงไม่ใส่ใจต่อบทบาทหรือผลกระทบที่จะมีต่อประชาคมโลกหรือต่อ ประเทศอย่างแท้จริง ดังนั้น ในการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการจดทะเบียนเรือจึงเปิดกว้าง มีหลักเกณฑ์ที่ไม่เคร่งครัด เช่น ไม่เข้มงวดในเรื่องสัญชาติของเจ้าของเรือ ไม่เข้มงวดในเรื่องทำเลที่ตั้ง

ของสำนักงานใหญ่ ไม่จำกัดอายุและสภาพของเรือที่จะนำมาจดทะเบียน เปิดกว้างในเรื่องสัญชาติของ นายเรือและลูกเรือ เป็นต้น

สมัยระหว่างสงคราม (interwar period) หมายถึงยุคสมัยระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 ยุติและสงครามโลกครั้งที่ 2 เริ่มต้นขึ้น คือเริ่มต้นด้วยการสงบศึกกับเยอรมนีอันยุติสงครามโลกครั้งที่ หนึ่งในปี ค.ศ.1918 และการประชุมสันติภาพปารีสในปี ค.ศ.1919 และสิ้นสุดด้วยการบุกไปยึดครอง โปแลนด์ในปี ค.ศ.1939 ซึ่งเปิดฉากสงครามโลกครั้งที่สอง

ปฏิบัติการคบเพลิง (Operation Torch) เดิมเคยเรียกกันว่าปฏิบัติการจิมแนสต์ (Operation Gymnast) เป็นปฏิบัติการทางทหารในสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง โดยกองกำลังผสม อังกฤษ-อเมริกัน เพื่อบุกยึดอาณานิคมแอฟริกาเหนือของฝรั่งเศส ปฏิบัติการนี้เป็นส่วนหนึ่งของแนวรบแอฟริกาเหนือ

แผนปฏิบัติการโอเวอร์ลอร์ด (Operation Overlord) คือการรบระหว่างกองทัพฝ่าย อักษะนาซีเยอรมนีที่ประจำการอยู่ในยุโรปตะวันตกกับกองกำลังสัมพันธมิตรกว่า 3 ล้านนายที่ทำการ บุกข้ามช่องแคบอังกฤษมาจากฐานที่ตั้งชั่วคราวในแนวรบที่อยู่ทางตอนใต้ของอังกฤษมายังหัวหาด นอร์ม็องดีในฝรั่งเศสที่กองทัพเยอรมนียึดมาได้ การปฏิบัติการครั้งนี้เริ่มต้นขึ้นในวันที่ 6 มิถุนายน พ.ศ.2487 (เรียกว่า “วันดีเดย์”)

ทะเลอาณาเขต (territorial sea) อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.1982 ได้กำหนดความกว้างของทะเลอาณาเขตไม่เกิน 12 ไมล์ทะเล โดยลากจากเส้นฐาน (baseline) ซึ่งรัฐชายฝั่งเป็นผู้กำหนดตามหลักเกณฑ์แห่งกฎหมายระหว่างประเทศ รัฐชายฝั่งมีอำนาจ อธิปไตยเหนือทะเลอาณาเขตของตน ซึ่งหมายความรวมถึงอำนาจอธิปไตยในห้วงอากาศ (air space) เหนือทะเลอาณาเขตและอำนาจอธิปไตยเหนือพื้นดินทะเล (sea bed) และดินใต้ผิว (subsoil) ของ ทะเลอาณาเขตด้วย โดยมีข้อยกเว้นในการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐชายฝั่งเหนือทะเลอาณาเขตคือ “การใช้สิทธิผ่านโดยสุจริต” (right of innocent passage) ของเรือต่างชาติในทะเลอาณาเขตของรัฐ ชายฝั่ง

เขตต่อเนื่อง (contiguous zone) อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลปี ค.ศ.1982 กำหนดให้เขตต่อเนื่องมีอาจขยายเกินกว่า 24 ไมล์ทะเล จากเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้าง ของทะเลอาณาเขต รัฐชายฝั่งอาจดำเนินการควบคุมที่จำเป็นเพื่อป้องกันการฝ่าฝืนกฎหมายและ ข้อบังคับเกี่ยวกับศุลกากร การคลัง การเข้าเมืองหรือการสุขาภิบาล ภายในอาณาเขตหรือทะเลอาณา- เขตของตน และลงโทษการฝ่าฝืนกฎหมายและข้อบังคับดังกล่าว ซึ่งได้กระทำภายในอาณาเขตหรือ

ทะเลอาณาเขตของตน รัฐชายฝั่งมีหน้าที่ในการคุ้มครองวัตถุโบราณหรือวัตถุทางประวัติศาสตร์ที่พบใต้ทะเลในเขตต่อเนื่อง

เขตเศรษฐกิจจำเพาะ (exclusive economic zone) คือบริเวณที่อยู่เลยไปจากและประชิดกับทะเลอาณาเขต โดยเขตเศรษฐกิจจำเพาะจะต้องไม่ขยายออกไปเลย 200 ไมล์ทะเลจากเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต รัฐชายฝั่งมีสิทธิอธิปไตยในการสำรวจ (exploration) การใช้ประโยชน์ (exploit) การอนุรักษ์ (conservation) และการจัดการ (management) ทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิตในน้ำเหนือพื้นดินทะเล (water superjacent to the sea bed) และในพื้นดินทะเล (sea bed) กับดินใต้ผิวดิน (subsoil) ของพื้นดินทะเลนั้น และมีสิทธิอธิปไตยในส่วนที่เกี่ยวกับกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อการแสวงประโยชน์และการสำรวจเศรษฐกิจในเขต เช่น การผลิตพลังงานจากน้ำ กระแสน้ำและลม

ไหล่ทวีป (continental shelf) หมายถึงพื้นดินทะเลและดินใต้ผิวดินของบริเวณใต้ทะเล ซึ่งขยายเลยทะเลอาณาเขตของรัฐตลอดส่วนต่อออกไปตามธรรมชาติของดินแดนทางบกของตนจนถึงริมนอกของขอบทวีป (continental margin) หรือจนถึงระยะ 200 ไมล์ทะเลจากเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขตในกรณีที่มีริมอกของขอบทวีปขยายไปไม่ถึงระยะนั้น รัฐชายฝั่งมีสิทธิอธิปไตยเหนือทรัพยากรธรรมชาติบนและใต้ไหล่ทวีป ทั้งทรัพยากรธรรมชาติที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต

บทที่ 12

สมุททานุภาพและบทบาทของกองทัพเรือในอนาคต

“ท่านย่อมตระหนักดีที่สุดว่าโชคกลางทั้งมวลของเราอยู่ที่ทะเล”

เชกสเปียร์, *พ่อค้าแห่งเวนิซ (The Merchant of Venice)*, V/1

12.1 บทนำ

วิธีการที่คุณลักษณะทั้งสี่ประการของทะเล รวมถึงเส้นแบ่งระหว่างความร่วมมือและความขัดแย้งดังที่ได้อธิบายไว้แล้วในบทที่ 2 จะมาบรรจบกันได้อย่างไรนั้นจะเป็นตัวกำหนดสมุททานุภาพในอนาคตและบทบาทของกองทัพเรือของประเทศต่าง ๆ ในศตวรรษที่ 21 ถึงแม้ว่าจะเป็นไปได้ที่จะมีความพยายามในการร่วมมือของกองทัพเรือทั้งในทะเลและจากทะเล หากแต่แนวคิดดั้งเดิมตามแบบฉบับของมาฮานและความจำเป็นที่เกี่ยวข้องกับทะเลที่มีพื้นฐานอยู่ที่การแข่งขันของชาติและพันธมิตรจะยังคงเป็นข้อจำกัดที่มีอยู่สืบต่อไปแม้ว่าจะมีบทบาทสำคัญน้อยลงก็ตาม

12.2 ทะเลในฐานะที่เป็นแหล่งทรัพยากร

แน่นอนว่าความสำคัญของทะเลในฐานะที่เป็นแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติที่สำคัญย่อมเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมากในศตวรรษที่ 21 ความต้องการน้ำมันเชื้อเพลิงซึ่งจะขอยกยบายมาแค่ตัวอย่างเดียวเท่านั้นที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นเป็น 9 ล้านบาร์เรลต่อวันในปี ค.ศ.2010 ซึ่งปริมาณเช่นนี้เท่ากับปริมาณน้ำมันที่ซาอุดีอาระเบียผลิตได้ในแต่ละวัน ความต้องการทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ ในทะเลที่เพิ่มมากขึ้นยังคงดำเนินต่อไปเป็นเพราะจำนวนประชากรโลก ระดับการประกอบอุตสาหกรรม มาตรฐานการดำเนินชีวิตและความคาดหวังของคนเราที่เพิ่มสูงขึ้น ความกระหายอยากของมนุษย์ที่มีต่อการจับปลาและทรัพยากรทางทะเลต่างก็เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน ด้วยเหตุดังกล่าวองค์ประกอบต่าง ๆ ของมหาสมุทรไม่ว่าจะเป็นกระแส น้ำ พลังลมและหากเป็นไปได้ น้ำที่ใช้เพื่อการบริโภคต่างก็ถูกคาดหวังว่าจะนำมาซึ่งคุณประโยชน์ให้แก่มนุษย์ได้มากยิ่งขึ้น (ซึ่งขณะนี้ปริมาณน้ำเพื่อการบริโภคยังคงขาดแคลนอยู่ถึงร้อยละ 20 เลยทีเดียว)

อย่างไรก็ตาม ดังที่เราได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 10 ทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ กำลังถูกคุกคามอย่างหนัก อันเป็นผลมาจากการแข่งขันที่เพิ่มสูงขึ้น (ตัวอย่างเช่น การแข่งขันกันในแถบทะเลจีนใต้และตะวันออก) รวมถึงการย่อยสลายทางชีวภาพที่มาจากมลภาวะเป็นพิษและสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงไป สภาพการณ์ดังกล่าวนี้ต่างนำไปสู่ความหายนะอย่างรวดเร็วของการดำเนินธุรกิจใด ๆ ที่อาศัยทะเลเป็นหลัก และยังส่งผลกระทบต่อโดยตรงมายังชายฝั่งในเวลาเดียวกับที่จำนวนประชากรมีเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งความท้าทายทางสภาพแวดล้อมทำให้มนุษย์จำเป็นต้องแสวงหาทรัพยากรในปริมาณที่มากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ ขณะที่คนหลายคนอาจสรุปจากสถานการณ์เช่นนี้ว่ามนุษย์กำลังเผชิญหน้ากับความขัดแย้งที่เพิ่มมากขึ้นในประเด็นที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ แต่ก็เป็นไปได้ที่ เราจะได้ข้อสรุปในทิศทางที่ตรงกันข้ามกันเลย กล่าวคือ ความล้มเหลวของการทำการประมงในแถบแกรนด์แบงส์ของนิวฟาวด์แลนด์นั้นชี้ให้เห็นว่าการแก่งแย่งชิงดีกันเพื่อให้ได้มาซึ่งน้ำมัน ปลาหรือทรัพยากรในทะเลอื่น ๆ กำลังจะกลายมาเป็นหายนะครั้งยิ่งใหญ่ของพวกเราทุกคนในอีกไม่ช้า

อย่างไรก็ตาม ภัยคุกคามที่มนุษย์ต้องเผชิญเกิดจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในทะเลอย่างไม่หยุดหย่อนนั้นยังคงเป็นภารกิจสำคัญยิ่งสำหรับกองทัพเรือและหน่วยยามฝั่งของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก

12.3 ทะเลในฐานะที่เป็นสื่อกลางในการขนส่งและการแลกเปลี่ยน

บทบาทในอดีตของทะเลในฐานะที่เป็นสื่อกลางในการขนส่งและแลกเปลี่ยน ได้รับผลกระทบจากข้อเท็จจริงที่ว่าในปัจจุบันนี้การประกอบธุรกรรมทางการเงินต่าง ๆ มักดำเนินการผ่านเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์เสียเป็นส่วนใหญ่ วิกฤตการณ์ทางการเงินในทวีปเอเชียชี้ให้เห็นว่ามีสิ่งที่น่าตระหนกตกใจในระบบดังกล่าวนี้ที่เป็นภัยคุกคามต่อความมั่งคั่ง แต่ความน่าตระหนกตกใจเหล่านี้ไม่ใช่ประเด็นที่กองทัพเรือสามารถดำเนินการแก้ไขใด ๆ ได้โดยง่าย ความสำคัญทางยุทธศาสตร์ของหลักการพื้นฐานทางทะเลของมาฮานที่ได้รับความนิยมลดน้อยลงอาจอธิบายได้ว่าเป็นเพราะช่องว่างระหว่างสมุททานุภาพและเรือขนส่งสินค้า ปัจจุบันนี้ได้มีการกล่าวอ้างถึงขั้นที่ว่าสมุททานุภาพไม่ใช่อำนาจที่มาจากทะเลอย่างแท้จริง เรือขนส่งสินค้ามีจำนวนลดน้อยลงจนเกือบจะเป็นศูนย์ และ

การให้การคุ้มกันการขนส่งสินค้าก็ได้ลดความสำคัญลงจนถึงขั้นที่ว่าแนวทางปฏิบัติในการคุ้มกันนี้ไม่ได้ปรากฏอยู่ในคู่มือเล่มใดเลย

อย่างไรก็ตาม การค้าที่อาศัยทะเลเป็นช่องทางสำคัญยังคงเป็นพื้นฐานของความมีเสถียรภาพและความมั่งคั่งของโลก เนื่องจาก

- ท้ายที่สุดแล้ว การประกอบธุรกรรมทางการเงินในด้านต่าง ๆ ยังคงอาศัยการแลกเปลี่ยนสินค้าเป็นหลัก การแลกเปลี่ยนสินค้าที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นหรือลดน้อยลง (ที่ขึ้นอยู่กับความผันแปรในความต้องการสินค้าของผู้บริโภค) ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเงิน ความแพร่หลายในการโอนเงินผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับ การขนส่งทางทะเล หรือหากจะกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือไม่ได้เป็นทางเลือก ๆ หนึ่งของการขนส่งทางทะเล และในความเป็นจริงแล้ว เมื่อสองสิ่งนี้ไม่สมดุลกันเมื่อใด ปัญหาย่อมเกิดขึ้นในทันที
- หากประเมินจากน้ำหนักและปริมาณแล้ว การค้าของโลกกว่าร้อยละ 90 ยังคงอาศัยเส้นทางทะเลเป็นเส้นทางหลัก การค้าของโลกมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มขึ้นทุกปี การประมาณการแตกต่างกันออกไป หากแต่การทำการค้าที่อาศัยทะเลเป็นเส้นทางหลักนั้นมีท่าทีว่าจะขยายตัวขึ้นหลายเปอร์เซ็นต์ในแต่ละปีในอนาคตที่จะมาถึงข้างหน้าอย่างแน่นอน
- ค่าใช้จ่ายในการขนส่งทางทะเลได้ลดลงเป็นอันมากเมื่อสิบกว่าปีที่ผ่านมา สืบเนื่องจากการนำปรัชญา “พอเหมาะและทันเวลา” มาใช้กันอย่างแพร่หลาย

แม้แต่ในสมัยของโลกไซเบอร์เช่นในเวลานี้ การค้าที่อาศัยทะเลเป็นหลักยังคงเป็นรากฐานสำคัญต่อสันติภาพและความมั่งคั่งของคนทั่วโลก

12.4 ทะเลในฐานะที่เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิด

นักสอนศาสนาชาวไอริชกลุ่มแรกที่พยายามเดินทางข้ามทะเลเหนือมานั้นต่างก็มุ่งหวังที่จะเดินทางไปเผยแผ่ศาสนาให้ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกด้วยเช่นกัน พวกเขาต่างตั้งใจมั่นที่จะเผยแผ่แนวความคิดและคุณค่าต่าง ๆ ให้แก่ทุกคน ไม่ใช่แค่ให้คนเพียงกลุ่มใดกลุ่มเดียวเท่านั้นในสมัยปัจจุบันนี้ การเผยแผ่คุณค่าของการทำการค้าเสรีที่มาพร้อม

กับแนวคิดที่ว่าด้วย “โลกาภิวัตน์” ก็ไม่ได้แตกต่างไปจากในสมัยอดีตก่อน คุณค่าเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารอย่างเสรี และไม่ปรารถนาให้มีการกระทำใด ๆ ที่เป็นการแทรกแซงกระบวนการในการทำการค้า

ในปัจจุบันนี้ โลกไซเบอร์ได้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารและความรู้ต่าง ๆ ทั้งยังมีส่วนเปลี่ยนแปลงโลกใบนี้จากหน้ามือเป็นหลังมือด้วยการย่อโลกให้เล็กลง และยังคงลดความแตกต่างของสังคม หากพิจารณาในมุมมองดังกล่าวนี้ เห็นได้ชัดว่าสมุททานุภาพได้สูญเสียความสามารถในการ “เปลี่ยนแปลง” โดยตรงเหมือนที่เคยมีมาในอดีต ยิ่งไปกว่านี้ทะเลยังได้แสดงให้เห็นถึงผลกระทบในทางอ้อมที่มีต่อค่านิยมและความคิดของผู้คนในโลกเป็นอย่างมาก เนื่องจากทะเลช่วยดำรงไว้ซึ่งกระบวนการโลกาภิวัตน์ที่มีส่วนเปลี่ยนแปลงค่านิยมและความคิดเหล่านั้น

12.5 ผลลัพธ์ : ระบบทะเลของโลก

หากประสานเป็นหนึ่งเดียวแล้ว องค์ประกอบทั้งสามของทะเลจะได้รับ การพิจารณาว่ามีส่วนสำคัญยิ่งต่อวิวัฒนาการของระบบทะเลของโลก อย่างไรก็ตาม ประเด็นหนึ่ง ๆ ที่เรามักมองข้ามกันมาโดยตลอดก็คือทะเลทั้งมวลล้วนแล้วแต่เชื่อมโยงกัน ในความเป็นจริงแล้วก็คือมีเพียงมหาสมุทรของโลกเพียงแค่มหาสมุทรเดียวเท่านั้น วิธีการต่าง ๆ ที่มนุษย์นำทะเลมาใช้ให้เกิดประโยชน์นั้นจะมีส่วนเกี่ยวข้องและส่งผลกระทบซึ่งกันและกัน การทำประมง น้ำมัน การค้าขาย การใช้ทะเลเพื่อเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ รวมไปถึงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งและการแข่งขันได้

ยิ่งไปกว่านี้ โลกไซเบอร์และการค้าทางทะเลได้มีส่วนทำให้การค้าของโลกแพร่ขยายไปได้กว้างยิ่งขึ้นเมื่อเทียบกับในอดีต และในปัจจุบันนี้ เราจำเป็นต้องพิจารณาว่าการค้าของโลกนั้นเป็นเสมือนระบบที่เกี่ยวข้องกับหลายฝ่าย ไม่ใช่เป็นเพียงแค่การค้าระหว่างสองฝ่ายเหมือนที่ผ่านมา

นับที่การค้าของโลกมีต่อความมั่นคงปลอดภัยนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากนานาประเทศและผู้คนโดยทั่วไปต่างยอมรับปรากฏการณ์อันเป็นผลมาจากโลกาภิวัตน์ พวกเขาจึงมีความสนใจร่วมกันในอันที่จะค้ำกันการค้าของโลก รวมถึงระบบ

ของคุณค่าที่เอื้อประโยชน์ต่อทุกฝ่าย ด้วยเหตุนี้เราอาจได้เห็นกองทัพเรือของชาติต่าง ๆ ให้ความร่วมมือกันเพื่อปกป้องไว้ซึ่งผลประโยชน์ที่กองทัพเรือเหล่านั้นต่างมีส่วนร่วม

แนวทางในการร่วมมือเช่นนี้ยังเห็นได้จากคำแถลงนโยบายทางทะเล หมู่เกาะ และการค้าของสิงคโปร์ดังต่อไปนี้

“วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจของทวีปเอเชียได้ชี้ให้เห็นว่าผลประโยชน์ของนานาประเทศนั้นมีความเกี่ยวข้องกันอย่างแยกไม่ออกมากเพียงใดในโลกที่ไร้พรมแดนเช่นทุกวันนี้ ประเทศเล็กอย่างเช่นสิงคโปร์เสี่ยงที่จะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงจากสถานการณ์ของโลกที่เรามีโอกาสคาดเดาได้ ความเสี่ยงเช่นนี้จะเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากเราต่างก็ผสมผสานเป็นหนึ่งเดียวกับเศรษฐกิจของโลก เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ณ พากฝั่งหนึ่งของโลกจะส่งผลกระทบต่ออย่างทันทีทันใดต่อเศรษฐกิจและเสถียรภาพของเรา อย่างไรก็ตาม เราไม่อาจหันหลังให้กับโลกในยุคโลกาภิวัตน์ได้อีกต่อไป เราจำเป็นต้องดำเนินการร่วมกับนานาชาติเพื่อปกป้องไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงในภูมิภาคแถบนี้ รวมถึงภูมิภาคอื่น ๆ อีกด้วย เพื่อนำมาซึ่งสภาพการณ์ที่สงบสุขและเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจสืบต่อไป”

นอกจากนี้ การขึ้นต่อกันทางเศรษฐกิจยังหมายความว่าปัญหาและความวุ่นวายทางการเมือง สังคมหรือเศรษฐกิจในส่วนตัวส่วนหนึ่งของระบบย่อมส่งผลกระทบต่อระบบที่เหลือเช่นเดียวกัน และนี่ก็เป็นแรงจูงใจที่ทำให้เกิดการตอบสนองต่อปัญหาในที่อื่น ๆ เช่นเดียวกัน ด้วยความหวาดกลัวถึงผลร้ายที่อาจเกิดขึ้นหากไม่ลงมือดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง

วิธีในการพิจารณาระบบการค้าที่อาศัยทะเลเป็นหลักเช่นนี้ไม่ใช่วิธีการใหม่มาฮานได้เคยกล่าวถึงประเด็นนี้มาก่อนแล้วดังนี้

“การติดต่อสื่อสารที่รวดเร็วขึ้นเป็นอันมากได้ทำให้ชาติต่าง ๆ มีอันต้องเข้ามาเกี่ยวพันกันสืบเนื่องจากผลประโยชน์และความเกี่ยวพันเช่นนี้มีความแน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งในขณะนี้ โลกของเราเปรียบเสมือนระบบที่ไม่เพียงแต่มีขนาดที่ใหญ่โตมโหฬาร เพราะมีการดำเนินการต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลาเท่านั้น แต่ยังเป็นโลกที่อาจได้รับผลกระทบหรือความเสียหายได้ง่ายอย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อนในยุคสมัยที่ผ่านมา”

ความเปราะบางหรือการได้รับอันตรายได้โดยง่ายและความสำคัญของระบบทะเลช่วยอธิบายได้ว่าเหตุใดกองทัพเรือจึงจำเป็นต้องคอยคุ้มกันความเปราะบางดังกล่าวนี้อยู่ตลอดเวลา จากประวัติที่ผ่านมา กองทัพเรือทำเช่นนี้ได้ก็ด้วยการดำรงไว้ซึ่งการควบคุมทะเลและการคุ้มครองเส้นทางคมนาคมทางทะเล ในปัจจุบันกองทัพเรือจำเป็นต้องเตรียมพร้อมรับมือกับความรับผิดชอบในด้านต่าง ๆ มากขึ้นกว่าเดิมในอันที่จะรับมือกับภัยคุกคามที่มีต่อระบบ

12.6 ระบบที่กำลังถูกคุกคาม

เราคงไม่ต้องสงสัยเลยว่าขณะนี้ระบบทะเลของโลกกำลังถูกคุกคามอย่างหนัก ด้วยเหตุผลสำคัญ 3 ประการด้วยกัน ประการแรกก็คือคนบางกลุ่มไม่เห็นด้วยกับการทำให้กระบวนการโลกาภิวัตน์ของทะเลเสมือนเป็นหลักการ ๆ หนึ่ง และคนกลุ่มเดียวกันนี้ยังพิจารณาว่าโลกาภิวัตน์ทางทะเลเป็นตัวบ่อนทำลายค่านิยมที่ประเทศต่าง ๆ ยึดเหนี่ยวค่านิยมทางสังคมหรือศาสนาของชาติที่มีมาแต่ดั้งเดิม และยังคงได้รับการยอมรับนับถืออยู่ การโจมตีติกเวิลด์เทรตเซ็นเตอร์ชี้ให้เห็นถึงความป่าเถื่อนโหดร้ายที่มีต่อระบบโลก และยังแสดงให้เห็นถึงวาระยะห่างในทางยุทธศาสตร์ลดความสำคัญลงหรือสูญสิ้นไปประเทศที่พัฒนาแล้วไม่อาจรอดพ้นจากความรู้สึกโกรธแค้นชิงชังที่ประเทศอื่น ๆ มีต่อตนเองได้อีกต่อไป

ประการที่สองก็คือมีคนบางกลุ่มที่เล็งเห็นว่ากระบวนการโลกาภิวัตน์เป็นเพียงบางสิ่งบางอย่างที่เราควรตัดทอนใช้ประโยชน์ให้ได้มากที่สุด องค์การอาชญากรรมข้ามประเทศจัดอยู่ในประเภทนี้ รวมถึงผู้นำของกองทัพในยุคสมัยใหม่ ซึ่งต่างก็พิจารณาว่าการทำสงครามและความขัดแย้งไม่ใช่วิธีการที่นำไปสู่จุดมุ่งหมาย แต่เป็นจุดมุ่งหมายในตัวเอง หากพิจารณาจากประสบการณ์ที่ผ่านมาของชาวแอฟริกัน ผู้นำทางทหารที่อยู่ในยุคหลังความขัดแย้งในแบบเคลาเซวิทซ์อาจจะใช้ประโยชน์จากความไม่พึงพอใจเกี่ยวกับเชื้อชาติมากกล่าวอ้าง แต่เป้าหมายที่แท้จริงคือผลประโยชน์และอำนาจจากความวุ่นวายที่เกิดขึ้นนั่นเอง

ประการที่สามก็คือยังมีคนเป็นจำนวนมากที่ยึดติดกับประเทศหรือรัฐของตนเอง ดังนั้นกองทัพเรืออาจจะเป็นตัวแทนในการรักษาผลประโยชน์และค่านิยมของประเทศ มากกว่าผลประโยชน์และค่านิยมของประเทศต่าง ๆ ที่มีร่วมกันในการต่อสู้กับภัยคุกคาม ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม

ผลของการแข่งขันระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่ยังคงดำเนินต่อไปนั้นได้นำเรามาสู่ คุณลักษณะประการที่สี่ของทะเล กล่าวคือทะเลเสมือนเป็นวิธีการหนึ่งในการแผ่ขยาย อำนาจ คุณลักษณะของทะเลข้อนี้มีความสำคัญต่อการปฏิบัติการทางเรือมาโดยตลอด และมักจะทำให้ประเทศก้าวขึ้นไปอยู่ ณ ตำแหน่งความขัดแย้งบนเส้นแบ่งระหว่างความร่วมมือกับการแข่งขันทางทะเล

12.7 ทะเล สิทธิปกครองและอำนาจอธิปไตย

ความอยู่รอดของผลประโยชน์ของชาติมักถูกนำมาเชื่อมโยงเข้ากับภาพของการ ทำการค้าที่มีมาแต่ดั้งเดิม ซึ่งก็คือการให้ความสำคัญกับการแข่งขันมากกว่าความร่วมมือ ทั้งยังมีความแตกต่างไปจากความเห็นและความคาดหวังของผู้ที่สนับสนุนกระบวนการ โลกาภิวัตน์เป็นอย่างมาก จากมุมมองดังกล่าวนี้ กระบวนการโลกาภิวัตน์มักจะไม่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเพื่อผลประโยชน์ของคนหมู่มาก แต่เป็นสิ่งที่ทำให้ชาติใดชาติหนึ่งหรือกลุ่มคนใด กลุ่มคนหนึ่งตักตวงผลประโยชน์เป็นของตนเองแต่เพียงผู้เดียว

ประเทศในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกเป็นตัวอย่างที่เห็นได้ชัดในกรณีดังกล่าวนี้ สัมพันธภาพที่ประเทศทั้งสาม กล่าวคือ จีน เกาหลีใต้และญี่ปุ่นมีร่วมกันนั้นได้รับอิทธิพล เป็นอย่างมากจากการแข่งขันทางการค้า การเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (World Trade Organisation หรือ WTO) ของจีนทำให้โลกมีทั้งตลาดการค้าขนาดใหญ่ และ คู่แข่งที่เสนอขายสินค้าในราคาต่ำอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน การสร้างท่าเทียบตู้สินค้า (container port) ของมาเลเซียที่ตันจง เปเลพาส (Pelars Tanjong) ยะโฮร์ (Jahore) ซึ่งนับว่าเป็นการคุกคามสิงคโปร์ด้วยการชิงตัดราคาท่าเทียบตู้สินค้าของสิงคโปร์ที่มีราคา สูงกว่านั้นจัดว่าเป็นตัวอย่างที่เห็นได้ชัดอีกตัวอย่างหนึ่งของการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ทัศนคติแบบเดิม ๆ ที่ยังคงยึดถือกันอยู่นั้นชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นที่เราพึงระมัดระวัง

และตระหนักให้ดีกว่าโลกที่เราอยู่ในทุกวันนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปแล้ว สืบเนื่องจากการทำการค้าเสรีและกระบวนการโลกาภิวัตน์

“ได้มีมุมมองใหม่ที่ว่าลักษณะทางภูมิศาสตร์ยุทธศาสตร์และภูมิศาสตร์การเมืองนั้นไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกันแต่อย่างใดอีกต่อไปแล้วนับจากหลังสงครามเย็นเป็นต้นมา แต่ไม่ใช่ความจริงสำหรับประเทศในทวีปเอเชียแต่อย่างใด เพราะประเทศในแถบภูมิภาคนี้ต่างมีความรู้สึกแรงกล้าในอธิปไตยของตนเอง ทั้งยังมีความแตกต่างเป็นอย่างมากในด้านวัฒนธรรมและความเจริญ ด้วยเหตุดังกล่าว ประเทศเหล่านี้จำเป็นต้องเผชิญกับการต่อสู้ดิ้นรนเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจและอิทธิพลอันยิ่งใหญ่ในภูมิภาคแถบนี้”

ความคิดเช่นนี้เป็นความคิดในด้านลบเมื่อเทียบกับความคิดของผู้คนที่อยู่ในศตวรรษที่ 19 ที่มีการค้าขายกันอย่างเสรี และยังนำไปสู่ข้อสรุปที่ว่าแนวโน้มที่นำไปสู่การแข่งขันเป็นอย่างมากนั้นจะยังคงดำเนินต่อไป ถึงแม้ว่าโลกาภิวัตน์จะมีส่วนทำให้นานาประเทศหันมาให้ความร่วมมือกันทางเศรษฐกิจและสันติภาพระหว่างประเทศยังคงเปราะบางและต้องใช้ความระมัดระวังเป็นอย่างมาก ความอยู่รอดของประเทศผนวกกับการแข่งขันทางเศรษฐกิจที่ยังคงอาศัยทะเลเป็นสื่อกลางในการได้มาซึ่งการครองทะเลนั้นเป็นสิ่งที่เราคุ้นเคยกันเป็นอย่างดีนับตั้งแต่ยุคสมัยก่อน ๆ ด้วยเหตุนี้เอง กองทัพเรือที่ตกอยู่ในสถานการณ์ดังกล่าวมักได้รับความคาดหวังให้ปฏิบัติการและมีบทบาทความรับผิดชอบไม่ต่างไปจากกองทัพเรือในยุคก่อนด้วยเช่นกัน

การแข่งขันที่มีมาแต่ดั้งเดิมระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกเห็นได้จากการปฏิบัติการทางเรือและการปฏิบัติการของกองทัพเรือ ในศตวรรษนี้ เราจะได้เห็นกองทัพเรือของญี่ปุ่นปฏิบัติการต่อต้านเรือลอบสังเกตการณ์ของเกาหลีเหนือ การสู้รบในแถบทะเลเหลืองระหว่างกองทัพเรือของเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้หลายต่อหลายครั้ง การที่ศัตรูนำเรือดำน้ำขึ้นมาเกยฝั่งของเกาหลีใต้ การที่สหรัฐฯ ส่งกองเรือคอยแล่นลาดตระเวนอยู่บริเวณช่องแคบไต้หวัน (Taiwan Strait) การปะทะกันของเครื่องบินรบระหว่างสหรัฐฯ และจีน และการปฏิบัติการของกองทัพเรือในแถบทะเลจีนใต้ที่ยังคงดำเนินต่อไปอย่างไม่ลดละ หรือแม้แต่ข้อพิพาทว่าด้วยปริมาณปลาที่ลดน้อยลงนับตั้งแต่ทะเลโอค็อตสค์ (Sea of Okhotsk) มาจนถึงอ่าวไทยก็ยังคงปรากฏให้เห็นอยู่เช่นกัน

ท่ามกลางสภาวะการณ์เช่นนี้ จึงไม่น่าแปลกใจที่ความต้องการได้มาซึ่งการครองทะเลทำให้มีเพียงไม่กี่ประเทศที่จะสละทิ้งซึ่งความกังวลที่มีมานานนับหลายปีของกองทัพเรือ กองทัพเรือส่วนใหญ่ในภูมิภาคนี้ยังคงยืนหยัดอยู่กับการป้องกันผลประโยชน์ทางทะเลของตน และต่างก็วางแผนโดยมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่ประเทศอีกประเทศหนึ่งเป็นหลัก ในทางปฏิบัติแล้ว หน้าที่สำคัญของกองทัพเรือก็คือการรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ของชาติ การคุ้มกันอธิปไตยทางทะเลและคอยสกัดกั้นไม่ให้ประเทศอื่นสามารถเข้ามาใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในเขตน่านน้ำของตนเองได้ ดังนั้น กองทัพเรือของหลาย ๆ ประเทศในแถบนี้จึงดูเหมือนจะมุ่งความสนใจและทุ่มเททรัพยากรไปที่การปฏิบัติการต่าง ๆ เพื่อควบคุมน่านน้ำของตนซึ่งสมุททานุภาพในรูปแบบนี้จะให้ความสำคัญมากที่สุดกับการแก่งแย่งชิงดีมากกว่าจะเป็นการให้ความร่วมมือ

ผลจากการดำเนินการดังกล่าวก็คือประเทศต่าง ๆ ในแถบเอเชีย-แปซิฟิกและส่วนอื่น ๆ ของโลกมีอันต้องเผชิญกับภัยคุกคามที่มีต่อระบบทะเลในหลากหลายรูปแบบด้วยกัน และเป็นภัยคุกคามที่เกิดขึ้นทั้งบนชายฝั่งและในทะเลโดยหมายรวมถึงสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- ความขัดแย้งระหว่างผู้ใช้ประโยชน์จากทะเล ซึ่งอาจดำเนินไปในรูปแบบการแข่งขันอย่างดุเดือดเพื่อแย่งชิงทรัพยากรทางทะเลระหว่างประเทศต่าง ๆ ในบางพื้นที่อย่างเช่น ทะเลจีนใต้ และในบางคราวก็อาจเป็นประเด็นของการแก่งแย่งทางผลประโยชน์ที่ทับซ้อนระหว่างผู้ทำประมง ผู้ขุดเจาะน้ำมัน และบางทีกองทัพเรือก็อาจเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องด้วย
- อาชญากรรมทางทะเล ตัวอย่างเช่น การกระทำอันเป็นโจรสลัด การลักลอบขนยาเสพติด การก่อการร้าย และการลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย
- ความเสื่อมของทรัพยากร จากมลภาวะเป็นพิษและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มากเกินไปจนเกินความจำเป็น
- ความตั้งใจเข้าไปมีส่วนพัวพันกับข้อพิพาทของผู้อื่น ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดก็คือ “สงครามเรือน้ำมัน (tanker war)” ในทศวรรษที่ 1980 ที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากความขัดแย้งระหว่างอิรักและอิหร่าน

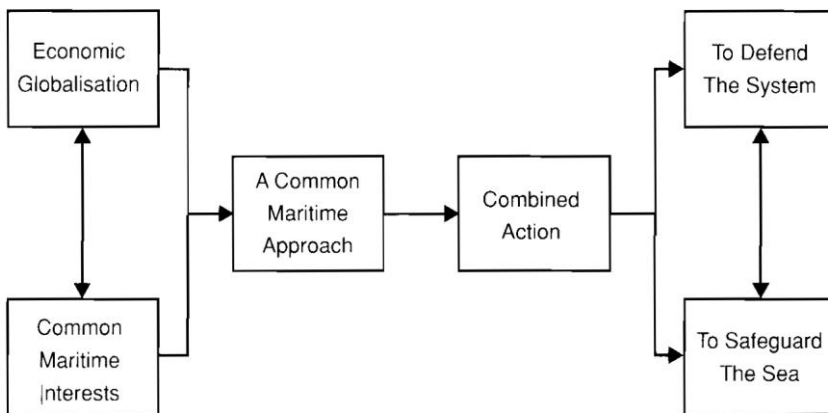
- การปฏิบัติการโดยเจตนาของประเทศที่เป็นปฏิปักษ์กัน โดยการปฏิบัติการตอบโต้กันเช่นนี้อาจจะดูเหมือนล้าสมัย และไม่อาจจะเกิดขึ้นได้โดยง่าย หากแต่นักการทูตหลายรายยังคงเชื่อว่าอาจเกิดขึ้นจริงในอนาคต

แหล่งที่มาอันหลากหลายที่เป็นภัยคุกคามต่อระบบทะเลนั้นยังเกิดขึ้นบนชายฝั่งด้วยเช่นกัน ตัวอย่างเช่น การกระทำอันเป็นโจรสลัดที่เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดในเขตน่านน้ำของอินโดนีเซียนั่นเอง สงครามเรือน้ำมันและมลภาวะที่มาจากทางบกที่ปรากฏให้เห็นในแถบทะเลเหนือและทะเลบอลติกชี้ให้เห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นบนชายฝั่งได้ส่งผลกระทบต่อทะเลได้อย่างไร

ภัยคุกคามเช่นนี้จำเป็นต้องใช้มาตรการแห่งชาติในการควบคุมเพื่อรักษาไว้ซึ่งความเป็นระเบียบที่ดีในทะเล และในกรณีที่มาตราการที่กำหนดขึ้นมาไม่อาจใช้แก้ปัญหาได้ เราจำเป็นต้องอาศัยการปฏิบัติการในระดับชาติ และความร่วมมือในระดับนานาชาติเพื่อจัดการกับปัญหาดังกล่าว

12.8 การปกป้องระบบทะเล

ภัยคุกคาม 3 ประการที่ส่งผลกระทบต่อระบบของทะเลทำให้เกิดประเด็น 3 ประการขึ้นมาโดยไม่ต้องสงสัย ประเด็นเหล่านี้จะช่วยอธิบายให้เราได้เข้าใจถึงแนวทางในการตอบโต้ที่ถูกต้องและเหมาะสม

ภาพ 12.1 การปกป้องระบบทะเล

ประการแรกก็คือเนื่องจากการจัดการกับความไร้ระเบียบในทะเลเพียงอย่างเดียวมักจะหมายถึงการมุ่งเน้นไปที่อาการไม่ใช่สาเหตุที่แท้จริงของปัญหา ทรัพยากรทางทะเลและระบบการค้าอาจขึ้นอยู่กับการคุ้มกัน “โดยทางอ้อม” มากกว่า (ด้วยการเข้าแทรกแซงกองกำลังหรือการก่อความวุ่นวายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบนชายฝั่ง และมีทำที่ว่าจะนำมาซึ่งภัยคุกคาม) จะเป็นการป้องกันเรือขนส่งสินค้าหรือเรือประมง “โดยทางตรง” นี้เป็นประเด็นเกี่ยวกับการปกป้องระบบทะเลมากกว่าจะคุ้มครองเส้นทางคมนาคมทางทะเล การป้องกันระบบและการคุ้มครองเส้นทางคมนาคมนั้นได้ถือว่าเป็นบทบาทสำคัญอย่างหนึ่งของสมุทพยานุภาพมาช้านานแล้ว หากแต่สถานการณ์ในปัจจุบันนี้อาจเปลี่ยนมาให้ความสำคัญกับการคุ้มครองเส้นทางคมนาคมทางทะเลมากกว่า

ประการที่สองก็คือการป้องกันระบบของทะเลนั้นถือว่าเป็นปัญหาในระดับโลก เพราะจำเป็นต้องอาศัยการตอบโต้ร่วมกันจากนานาประเทศทั่วโลก อย่างไรก็ตาม เห็นได้ชัดว่าไม่มีประเทศใดที่สามารถจะแก้ปัญหาเหล่านี้ได้โดยลำพัง แม้ว่าประเทศนั้น ๆ จะมีแสนยานุภาพยิ่งใหญ่เพียงใดก็ตาม ตัวอย่างเช่น ในเวลาที่ต้องจัดการกับปัญหามลภาวะทางสิ่งแวดล้อม แนวทางแก้ไขปัญหาในระดับภูมิภาคจะได้ผลดีในสภาพการณ์เช่นนี้ เนื่องจากการให้ความช่วยเหลือของสหประชาชาติหรือความช่วยเหลือจากทั่วโลกไม่อาจเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ แน่แน่นอนว่าการตอบโต้ในระดับประเทศที่มีต่อความท้าทายในการบริหารจัดการระบบทะเลนั้นเป็นเพียงวิธีการส่วนหนึ่งเท่านั้น แต่ก็เป็นวิธีที่ดีที่สุดที่เรามีอยู่ในเวลานี้ ความท้าทายต่อระเบียบที่ดีในทะเลที่เกิดขึ้นทั่วโลก และเรากำลังเผชิญอยู่นั้นจำเป็นต้องอาศัยการตอบโต้และความร่วมมือแก้ปัญหาจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกเช่นเดียวกัน

ประการที่สามก็คือการตอบโต้ที่เหมาะสมดูเหมือนจะเกี่ยวข้องกับกองทัพเรือและกองกำลังรักษาความปลอดภัยทางทะเลในการปฏิบัติการด้านต่าง ๆ ที่ไม่ได้จำกัดว่าเป็นการปฏิบัติการหรืออยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกองทัพแต่เพียงฝ่ายเดียว ขณะนี้การรักษาความมั่นคงทางทะเลยังเกี่ยวข้องกับประเด็นที่ “ไม่รุนแรง” อย่างเช่น ปัญหาโจรสลัดและมลภาวะทางสิ่งแวดล้อม กองทัพเรือจำเป็นต้องจัดการกับปัญหาดังกล่าวนี้

โดยแบ่งออกเป็น 2 แนวทางด้วยกัน กล่าวคือ การรักษาระเบียบที่ดีในทะเล และการรักษาระเบียบที่ดีจากทะเล

อนาคตการรักษาระเบียบที่ดีในทะเล

การปกป้องรักษาให้ทะเลรอดพ้นจากการถูกนำไปใช้ในทางที่ผิดไม่ว่าจะด้วยวิธีการใด ๆ นั้นถือว่าเป็นการพัฒนาแนวปฏิบัติที่สำคัญในการรักษาระเบียบที่ดีในทะเล ดังที่เราได้อธิบายไปก่อนหน้านี้แล้วในบทที่ 11 และเราจะได้อธิบายเพิ่มเติมอีกเล็กน้อย ในบทนี้ เราพึงระลึกไว้เสมอว่าในทะเลนั้น ทุกสิ่งทุกอย่างล้วนเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ทั้งสิ้น เรือของกรีนพีซ (Green Peace) ที่แล่นตามติดเรือรบด้วยเหตุผลบางประการด้านสิ่งแวดล้อมนั้นอาจเกิดขึ้นราวกับว่าเป็นภัยคุกคามจากผู้ก่อการร้าย ในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก เราพบว่ามีความเกี่ยวพันกันอย่างใกล้ชิดระหว่างโจรสลัดและการทำประมง ชาวประมงที่ไม่มีงานทำอาจหันไปเป็นโจรสลัด แต่โจรสลัดกลับเป็นฝ่ายทำร้าย ชาวประมง การจัดการกับกลุ่มคนทั้งสองมีนัยสำคัญต่อความกังวลในอำนาจอธิปไตยของประเทศและมลภาวะทางสิ่งแวดล้อม ยิ่งไปกว่านี้ เหตุการณ์ใดก็ตามที่เกิดขึ้นที่ทะเลแห่งใดแห่งหนึ่งของโลกย่อมส่งผลกระทบต่อทะเลส่วนที่เหลือด้วยอย่างไม่ต้องสงสัย

ด้วยเหตุนี้เอง เราจำเป็นต้องพิจารณาประเด็นในการบริหารจัดการทะเลและการรักษาระเบียบที่ดีในทะเลเสมือนเป็นเรื่องเดียวกัน และสิ่งที่จำเป็นอันที่จะทำให้รักษาระเบียบที่ดีในทะเลเกิดขึ้นได้ก็คือ

- **แนวทางปฏิบัติในระดับโลกที่เกี่ยวข้องกับหลายองค์การ** ประสบการณ์ของญี่ปุ่นในเดือนมีนาคม ค.ศ.1999 อธิบายได้ดีถึงประเด็นนี้ในเวลาที่เราหาข่าวของเกาหลีเหนือ 2 ลำ ล่วงล้ำเข้าไปในน่านน้ำของญี่ปุ่น เรือหาข่าวทั้งสองลำนี้ถูกสกัดกั้นไว้ได้โดยเรือขององค์การรักษาความปลอดภัยทางทะเลของญี่ปุ่น (Japanese Maritime Safety Agency) แต่เรือขององค์การดังกล่าวนี้กลับไม่มีอำนาจในการสั่งยิง อีกทั้งยังไม่สามารถสั่งให้เรือต้องสงสัยหยุดแล่นเพื่อเข้าไปตรวจสอบความผิดปกติได้ กองทัพเรือญี่ปุ่น (Japanese Maritime Self-Defence Force) ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจพิพากษาคดีใด ๆ จึงทำได้เพียง

แค่ปล่อยให้เรือหาข่าวของเกาหลีเหนือแล่นผ่านไปได้อย่างย่ำ ความล้มเหลว เช่นนี้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการกำหนดแนวทางปฏิบัติ “ร่วมกัน” ในระดับประเทศ รัฐบาลของญี่ปุ่นจึงได้อนุมัติให้ผ่านร่างกฎหมายใหม่ ๆ เพื่อใช้ดำเนินการและรับมือกับสถานการณ์เช่นนี้หากเกิดขึ้นอีกในอนาคต

- *แนวทางปฏิบัติร่วมกันในระดับภูมิภาค* ปัญหาส่วนใหญ่ที่เกี่ยวกับการรักษา ระเบียบที่ดีในทะเลไม่อาจแก้ไขได้แค่เพียงอาศัยความร่วมมือระดับประเทศ อย่างเดียวเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อปัญหาดังกล่าวมีความเกี่ยวพันโดยตรง กับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นบนบก ตัวอย่างเช่น เซเนกัล (Senegal) ประสบกับ ปัญหาหนี้สินเป็นจำนวนมาก ทำให้รัฐบาลเซเนกัลจำเป็นต้องขยาสีทธิในการทำ การประมงให้กับชาวประมงของประเทศในทวีปยุโรปประเทศอื่นที่ต่างก็เข้ามา ในน่านน้ำของเซเนกัลเพื่อใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ และยังได้ทำลายสภาพความ เป็นอยู่แบบดั้งเดิมของชาวประมงท้องถิ่น ทำให้เซเนกัลมีอันต้องประสบกับ ภาวะเศรษฐกิจในประเทศตกต่ำครั้งยิ่งใหญ่ ด้วยเหตุผลทั้งหมดที่กล่าวมานี้ แนวทางปฏิบัติแบบผนวกรวมในระดับ “ภูมิภาค” เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นใน ทะเลอาจเป็นสิ่งจำเป็นในสถานการณ์เช่นนี้ในขณะที่การให้ความช่วยเหลือของ สหประชาชาติและประเทศอื่น ๆ ทั่วโลกยังมีอาจเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ
- *กองทัพเรือปฏิบัติหน้าที่เสมือนตำรวจ* กองทัพเรือของหลาย ๆ ประเทศจะเข้า มามีบทบาทสำคัญในการรักษาความมั่นคงทางทะเลที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ “ไม่ รุนแรง” มากนัก กองทัพเรือเหล่านี้ตระหนักถึงความจำเป็นในการให้ความ ร่วมมือซึ่งกันและกัน และการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ (ไม่ว่าจะเป็น หน่วยงานด้านวิทยาศาสตร์ ด้านศุลกากร ความสนใจทางการค้า หน่วยงานเพื่อ การอนุรักษ์ เป็นต้น) ในอันที่จะรักษาระเบียบที่ดีในทะเล รวมถึงผลประโยชน์ ทางทะเลที่นานาประเทศมีส่วนร่วม ภารกิจทางทะเลที่ขยายวงกว้างมากขึ้นทั้งใน ระดับประเทศและระดับภูมิภาคบีบบังคับให้กองทัพเรือจำเป็นต้องปฏิบัติหน้าที่ได้ อย่างหลากหลาย หรือมิฉะนั้นก็จำเป็นต้องปล่อยให้หน่วยยามฝั่งและกองกำลัง ทางเรืออื่นปฏิบัติหน้าที่ในการ “รักษาระเบียบที่ดีทางทะเล” แทน สำหรับ กองทัพเรือบางประเทศ วงกลมสองวงในภาพ 11.5 อาจถูกแยกออกจากกัน

เพื่อให้ปฏิบัติการแยกจากกันเลยในขณะที่ในบางประเทศยังมีความทับซ้อนอยู่ เป็นอันมาก กองทัพเรือบางกองทัพอาจถึงกับพิจารณาว่าพวกตนเป็น “นักรบสายรุ้ง (rainbow warriors)”

เราจะเห็นได้ว่าไม่ได้มีสิ่งใดแปลกใหม่เกี่ยวกับขอบเขตความสนใจของกองทัพเรือตั้งที่พลเรือเอกชาวอังกฤษนายหนึ่งในศตวรรษที่ 19 ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ดังต่อไปนี้

“ข้าพเจ้าไม่คิดว่าเราจะเห็นความสำคัญของประเด็นว่าด้วยเรื่องสงครามมากนัก เรามักคิดว่ากองทัพเรือเป็นเหมือนกับตำรวจโลกมากกว่าจะเป็นสถาบันที่รับผิดชอบในการทำศึกสงคราม เราพิจารณาว่าหน้าที่ของเราคือการปกป้องไว้ซึ่งกฎหมายและระเบียบที่ดีของโลกใบนี้ เราจำเป็นต้องคุ้มกันความเจริญเอาไว้ให้ได้ เราต้องดับไฟที่มีคนลอบเข้ามาจุดบนชายฝั่งของเรา และปฏิบัติตนราวกับเป็นทั้งนักปรัชญาและมิตรที่ดีต่อบรรดาเรือขนส่งสินค้าของชาติทุก ๆ ชาติ”

ในอนาคตอันใกล้นี้ ดูเหมือนกับว่ากองทัพเรือของประเทศหลายต่อหลายประเทศจะหันกลับไปยึดถือแนวทางปฏิบัติเช่นเดียวกับในศตวรรษที่ 19 อีกครั้งหนึ่ง หลังจากถูกรอบงำด้วยยุทธศาสตร์ตามแบบศตวรรษที่ 20 ทุกระยะหนึ่ง และดังที่เราจะได้เห็นต่อไปก็คือการเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ดูเหมือนจะมีผลกระทบที่สำคัญต่อการพัฒนาของกองทัพเรือในอนาคต

การรักษาระเบียบที่ดีจากทะเล

ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.2001 ยูเอสเอส เปเลลิว (USS Peleliu) ซึ่งเป็นเฮลิคอปเตอร์ของกองทัพเรือสหรัฐฯ พร้อมด้วยนาวิกโยธินกว่า 2,100 นาย และเรือรบอีก 2 ลำ ได้ถูกส่งไปคอยเฝ้าระวังบริเวณประเทศกาตาร์ เพื่อคอยให้การคุ้มกันการประชุมขององค์การการค้าโลกที่จัดขึ้นที่เมืองโดฮา (Doha) การกระทำเช่นนี้ชี้ให้เห็นว่าการที่กองทัพเรือสามารถเคลื่อนกำลังพลเพื่อให้การคุ้มกันระบบการค้าของโลก และศักยภาพของกองทัพเรือในการคอยปกป้องกองกำลังที่อยู่บนชายฝั่งนั้นเป็นสิ่งที่มียุติธรรมและมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

ตัวอย่างนี้ยังชี้ให้เห็นภารกิจในด้านอื่น ๆ ที่กองทัพเรือของประเทศทั่วโลกกำลังเผชิญอยู่นั้นไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับการแข่งขันและความขัดแย้ง แต่เกี่ยวข้องกับวิกฤตการณ์ความขัดแย้งและการทำสงครามกับตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐในดินแดนที่อยู่ห่างไกลออกไปมากกว่า การปฏิบัติการในยุคหลังสมัยใหม่มีแนวโน้มที่จะเป็นการปฏิบัติการในต่างแดน โดยมีจุดมุ่งหมายในการรักษาไว้ซึ่งเสถียรภาพของพื้นที่ที่กำลังมีปัญหาโดยเกิดความเสียหายและเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ และไม่ต้องสงสัยเลยว่าการปฏิบัติการเช่นนี้ย่อมตกเป็นเป้าสายตาของประชาชนทั่วโลกที่ต่างจับจ้องด้วยความสนใจ กองทัพเรือจะมีบทบาทเข้าไปเกี่ยวข้องจนถึงในระดับที่การปฏิบัติการที่มีศูนย์กลางอยู่บนบกจำเป็นต้องอาศัยทะเลเป็นเส้นทางในการเดินทางผ่าน และอาศัยการสนับสนุนของการปฏิบัติการจากทะเล

การปฏิบัติการต่อต้านเครือข่ายกลุ่มตาลีบันและอัลกออิดะห์ระหว่างปี ค.ศ.2001-02 เป็นตัวอย่างที่เห็นได้ชัดถึงการคุ้มกันระบบการค้าของโลก “ในทางอ้อม” โดยอาศัยการปฏิบัติการความร่วมมือทางทะเล เป้าหมายที่กลุ่มก่อการร้ายเลือก ซึ่งก็คือ ดิกเวลด์เทรตเซ็นเตอร์นั้นอธิบายได้ชัดเจนที่สุดว่ากลุ่มก่อการร้ายมีจุดประสงค์ในการทำลายสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นผลกระทบของความเป็นโลกาภิวัตน์ของโลกใบนี้ คนมากกว่า 3,000 คนจากกว่า 80 ประเทศมีอันต้องจบชีวิตลงจากเหตุการณ์ครั้งนี้ การโจมตีที่ต่อเนื่องมาจากการโจมตีในครั้งแรกยังได้รับการวางแผนและปฏิบัติการทั่วโลก นับตั้งแต่เหตุการณ์ 11 กันยายนเป็นต้นมา

ภัยคุกคามที่ส่งผลในระดับโลกเช่นนี้จึงทำให้เกิดการตอบโต้ในระดับโลก เช่นเดียวกัน ประเทศมากกว่า 68 ประเทศได้ยื่นมือเข้ามาให้ความช่วยเหลือในการทำ “สงครามต่อต้านการก่อการร้าย” ที่หมายถึงการให้ความช่วยเหลือด้านหน่วยข่าวกรอง ฐานปฏิบัติการ การเงิน รวมถึงการปฏิบัติการทางเรืออย่างต่อเนื่องในแถบทะเลอาหรับ อ่าวโอมาน ช่องแคบมะละกา และน่านน้ำในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทะเลแดงและทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ในช่วงเวลาหนึ่ง เราพบว่ากองเรือขนาดใหญ่มากกว่า 12 ประเทศได้ร่วมมือกันปฏิบัติการทางเรือเป็นเวลานาน การปฏิบัติการทางเรือเหล่านี้ยังหมายถึงถึง

- *การหาข่าว การตรวจตราและการลาดตระเวน* การได้ภาพสถานการณ์ที่มีทะเลเป็นศูนย์กลางสำคัญมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง รวมถึงบริเวณอ่าวเปอร์เซียและประเทศที่อยู่ในแถบ “จะงอยแอฟริกา (Horn of Africa)”
- *การให้ความช่วยเหลือโดยทั่วไปและการคุ้มกันกองกำลัง* เรือของประเทศอื่น ๆ และของญี่ปุ่นปฏิบัติการเสมือนเป็นกองเรือคุ้มกันให้กับเรือบรรทุกเครื่องบินของสหรัฐฯ เรือรบขนาดเล็กและเรือพิฆาตมากกว่า 20 ลำ ปฏิบัติหน้าที่ในการปราบเรือดำน้ำ การป้องกันภัยทางอากาศ และการรบเรือผิวน้ำอยู่เป็นประจำ ถึงแม้ว่าจะไม่ได้มีภัยคุกคามที่ร้ายแรงเกิดขึ้นในแถบทะเลหลวง หากแต่บรรดาประเทศที่ให้ความร่วมมือก็ยังคงอยากจะคงการปฏิบัติการเช่นนี้ไว้เช่นเดิม
- *การให้ความช่วยเหลือด้านโลจิสติกส์* สหรัฐฯ และประเทศที่ทำสงครามต่างก็ได้รับความช่วยเหลือในการปฏิบัติการทางเรือจากกองเรือรบสำรองของนานาประเทศ หลาย ๆ ประเทศในภูมิภาคนี้ยังให้ความช่วยเหลือในการจัดเตรียมอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้กับฐานบัญชาการ
- *การคุ้มกันเรือสินค้าและเรือรบสำคัญ* ๆ จะได้รับการคุ้มกันตามความจำเป็น ตัวอย่างเช่น กองทัพเรือญี่ปุ่นได้คุ้มกันเรือรบของสหรัฐฯ ขณะกำลังแล่นจากญี่ปุ่นเพื่อไปยังสมรภูมิรบ กองเรือรบของอินเดียให้การคุ้มกันเรือขนส่งสินค้าที่กำลังแล่นผ่านช่องแคบมะละกา ความจำเป็นในการปฏิบัติการเช่นนี้เป็นผลมาจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับเรือยูเอสเอส *โคล* การจับกุมตัวผู้ก่อการร้ายในโมร็อกโกที่ต้องสงสัยว่าจะโจมตีเรือรบที่ผ่านช่องแคบยิบรอลตาร์ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.2002 รวมถึงการโจมตีเรือ *ลิมเบิร์ก (Limburg)* ซึ่งเป็นเรือบรรทุกน้ำมันขนาดใหญ่ของฝรั่งเศสในเดือนตุลาคม ค.ศ.2002
- *การปฏิบัติการสกัดกันทางทะเล* เรือรบของแคนาดา ออสเตรเลียและสเปนได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติการกักกันในการสกัดกันกลุ่มผู้ก่อการร้ายที่กำลังหลบหนีจากทะเล รวมถึงการค้าขายผิดกฎหมายที่ผู้ก่อการร้ายมีส่วนเกี่ยวข้องนับตั้งแต่การค้ายาเสพติดไปจนถึงการค้าอาวุธ

- การปฏิบัติหน้าที่แทน ประเทศพันธมิตรของสหรัฐฯ ยังปฏิบัติภารกิจแทนสหรัฐฯ ในดินแดนแถบอื่น ๆ ด้วย เพื่อช่วยให้กองทัพเรือสหรัฐฯ สามารถปฏิบัติการในทะเลอาหรับได้อย่างคล่องตัวมากยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่นในเดือนมกราคม ค.ศ.2002 ออสเตรเลียรับหน้าที่บัญชาการในการปิดล้อมอิรักในอ่าวเปอร์เซีย ช่วยให้กองทัพสหรัฐฯ สามารถปฏิบัติการในดินแดนฝั่งตะวันออกได้สะดวก

ความพยายามทางทะเลที่เห็นได้อย่างชัดเจนและนับว่าเป็นความร่วมมือครั้งยิ่งใหญ่ที่สุดก็คือในคราวที่ฝ่ายพันธมิตรได้ร่วมกันแผ่ขยายสมุทธานุภาพออกไปนอกบริเวณชายฝั่งเพื่อต่อต้านกลุ่มตาลีบันในอัฟกานิสถาน ตั้งแต่วันที่ 7 ตุลาคม ค.ศ.2001 เพียงไม่ถึงหนึ่งเดือนหลังการโจมตีของกลุ่มก่อการร้าย ณ มหานครนิวยอร์กและวอชิงตัน กองกำลังของสหรัฐฯ และสหราชอาณาจักรได้ยิงขีปนาวุธโทมาฮอว์กไปยังเป้าหมายในอัฟกานิสถาน นอกจากนี้กองทัพเรือของสหรัฐฯ ยังได้กระหน่ำยิงเป้าหมายที่อยู่ในอากาศไม่ว่าจะเป็นการยิงเพื่อป้องกันตนเองหรือยิงเพื่อคอยให้ความช่วยเหลือกองกำลังทางบก การโจมตีเหล่านี้ได้รับการกล่าวอ้างว่ามีความแม่นยำและยิงได้ตรงเป้าหมายมากกว่าเมื่อเทียบกับทศวรรษที่ผ่านมาในสมัยปฏิบัติการพายุทะเลทราย เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน ค.ศ.2001 ยูเอสเอส เพลลิวได้นำนาวิกโยธินของสหรัฐฯ เดินทางกว่า 400 ไมล์เข้าไปยังสนามบินบิบี เตรา (Bibi Tera) ทางตอนใต้ของเมืองกานดาฮาร์ (Kandahar) การปฏิบัติการครั้งนี้ นับว่าเป็นการลำเลียงไพร่พลในระยะทางที่ไกลที่สุดในประวัติศาสตร์ของนาวิกโยธินสหรัฐฯ เลยทีเดียว และแสดงให้เห็นว่าการดำเนินกลยุทธ์จากเรือสู่เป้าหมายเป็นอย่างไร การปฏิบัติการครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนจากเครื่องบินและเรือรบสะเทินน้ำสะเทินบกจากประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส อิตาลีและออสเตรเลีย

ด้วยเหตุนี้เอง วันที่ 2 พฤศจิกายน ค.ศ.2002 จึงเรียกว่าเป็นวันทะเลโลก (World Maritime Day) ประเด็นสำคัญของวันนี้ก็คือความปลอดภัยในการคมนาคมทางทะเล ประธานาธิบดีและนายกรัฐมนตรีของบังคลาเทศเป็นหนึ่งในบรรดาผู้นำโลกที่เน้นย้ำให้เห็นถึงความสำคัญของการรักษาความปลอดภัยให้กับเส้นทางในทะเลและท่าเรือต่าง ๆ ของโลกให้ปราศจากการคุกคามของกลุ่มผู้ก่อการร้ายและอาชญากรในรูปแบบ

ต่าง ๆ การทำสงครามต่อต้านการก่อการร้ายแสดงให้เห็นว่าการจะทำเช่นนี้ได้เป็นผลสำเร็จนั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของประเทศที่มีแสนยานุภาพและพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือในการปฏิบัติการทั้งบนฝั่งและในทะเล และนี่ก็ถือว่าเป็นบทพิสูจน์ของคุณลักษณะของความร่วมมือในศตวรรษที่ 21 นี้

12.9 ความร่วมมือทางทะเลเสมือนเป็นพื้นฐานของการปฏิบัติการร่วมกัน

ความร่วมมือในการปฏิบัติการคุ้มกันเช่นนี้ไม่ใช่เรื่องใหม่ในด้านแนวคิดหรือวิธีปฏิบัติ ในฐานะที่มาฮานเป็นนักทฤษฎีที่ศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ย่อมมีความสงสัยในประเด็นว่าด้วยความสามารถของประเทศส่วนใหญ่ในความร่วมมือระหว่างกัน อย่างไรก็ตาม มาฮานสรุปว่าความร่วมมือทางทะเลระหว่างประเทศต่าง ๆ (“กลุ่มคนที่มีความสนใจในด้านการค้าและมีอุดมคติที่ถูกต้องร่วมกัน”) ซึ่งในกรณีนี้หมายถึงสหราชอาณาจักรและสหรัฐฯ นับเป็นสิ่งจำเป็นในอันที่จะปกป้องเสถียรภาพของระบบการค้าระหว่างประเทศที่มีขนาดใหญ่และนับวันจะขยายวงกว้างมากยิ่งขึ้น มาฮานเห็นว่าไม่มีประเทศใดที่จะมีทรัพยากรมากพอที่จะปฏิบัติการกิจเช่นนี้ได้เพียงลำพัง แต่หากร่วมมือกันแล้วจึงจะสามารถปฏิบัติการกิจดังกล่าวให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขณะนี้มียุโรปหลายประเทศที่คาดว่าจะเข้าร่วม เนื่องจากประเทศที่มีอาณาเขตติดทะเลต่างประสบกับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากระบบดังกล่าว ดังนั้น ประเทศเหล่านี้จึงมักจะก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำในระดับโลกในอันที่จะดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อส่งเสริมให้เกิดความมั่นคงปลอดภัยในแถบภูมิภาคที่ต้องการ

แต่ถ้าความร่วมมือทางทะเลเช่นนี้จะป็นรูปแบบที่เกิดขึ้นซ้ำในศตวรรษที่ 21 แล้ว ความร่วมมือทางทะเลจะพัฒนาและเดินทางต่อไปได้อย่างไร

ความร่วมมือทางทะเล : การกำหนดประเทศผู้นำ

นักวิเคราะห์บางรายเปรียบเทียบว่าการปฏิบัติการร่วมมือกันนั้นก็ไม่ต่างไปจากการแต่งตั้งนายอำเภอขึ้นมาคนหนึ่ง เพื่อเอาไว้คอยแจ้งให้พลเมืองท้องถิ่นทราบว่ามีเหตุร้ายใดกำลังเกิดขึ้น ไม่ว่าจะสหรัฐฯ จะยินดีหรือไม่ก็ตาม ในขณะที่สหรัฐฯ ดูเหมือนว่าจะเหมาะสมที่สุดที่จะรับหน้าที่เช่นนี้ อีกทั้งกองทัพเรือของสหรัฐฯ ก็ได้พิสูจน์ให้เห็นแล้ว

ว่ามีศักยภาพมากที่สุดที่จะรับหน้าที่ปกป้องระบบ อย่างไรก็ตาม ในบางกรณีแล้ว บางประเทศก็อาจก้าวขึ้นมาทำหน้าที่เสมือนเป็นนายอำเภอได้เช่นกัน อย่างเช่น สหราชอาณาจักรในคราวเกิดเหตุการณ์ที่เซียร์รา ลีโอน (ค.ศ.1997) ออสเตรเลียที่ติมอร์-เลสเต (ค.ศ.1999) เป็นต้น การที่ประเทศอื่น ๆ อาจก้าวขึ้นมามีบทบาทในการคุ้มกันระบบ เช่นเดียวกับสหรัฐฯ นั้นนับว่าสมเหตุสมผล เมื่อพิจารณาว่าขณะนี้กองทัพเรือสหรัฐฯ มีขนาดเล็กลง อีกทั้งสหรัฐฯ ยังมีความมุ่งมั่นที่จะเก็บทางเลือกกว่าพวกเขาควรรับผิดชอบในการรักษาไว้ซึ่งกฎหมายหรือไม่ (ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ทำให้นายอำเภอแตกต่างไปจากตำรวจ)

สำหรับสหรัฐฯ แล้วได้มีการเปรียบเทียบสมุททานุภาพว่าเป็นเสมือนสมบัติสาธารณะที่ทุกประเทศจำเป็นต้องรับผิดชอบร่วมกัน หากจะหยิบยกคำกล่าวจากอินเตอร์เน็ตแล้ว สมุททานุภาพก็คือ “ผู้ควบคุมระบบ” การค้าของโลก หน้าที่ก็คือการคุ้มกันระบบจากการก่ออาชญากรรมทางทะเล ความไร้ระเบียบและการทำสงครามท้องถิ่น หรือการกระทำใด ๆ ที่ถือว่าเป็นภัยคุกคามต่อผลประโยชน์ทางทะเลที่ทุกประเทศมีส่วนร่วมกัน

การเปรียบเทียบทั้งสองนี้ชี้ให้เราเห็นบางสิ่งบางอย่าง “ผู้ควบคุมระบบ” จะต้องถูกแยกออกจากระบบ สามารถปฏิบัติการได้ทันทีทันใดโดยไม่จำเป็นต้องรอการอนุมัติหรือความช่วยเหลือจากระบบที่เหลือ หากสมุททานุภาพไม่ได้ถูกผูกติดอยู่กับประเทศใดประเทศหนึ่งแล้วจะต้องสามารถคุ้มกันระบบได้อย่างมีความเป็นกลางและปราศจากอคติ แนวคิดของการทำให้สมุททานุภาพไม่ได้ตกเป็นของชาติใดชาติหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นกองกำลังที่มีจุดมุ่งหมายในการปฏิบัติการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพอยู่เบื้องหลังความคิดในการจัดตั้งสหประชาชาติ รวมถึงการจัดตั้งกองกำลังถาวรทางทะเลของสหประชาชาติ ในยุคสงครามเย็น การทำเช่นนี้แทบจะเป็นไปไม่ได้ในเชิงปฏิบัติ แต่นับจากยุคสงครามเย็นเป็นต้นมาได้มีการให้ความสนใจและต้องการที่จะรื้อฟื้นแนวคิดเช่นนี้กลับมาใช้ใหม่อีกครั้ง คนส่วนใหญ่ยังคงคิดว่าแนวคิดเช่นนี้ไม่อาจทำได้จริง และพิจารณาว่าอย่างน้อยในขณะนี้สหประชาชาติก็ควรให้ความสำคัญและให้ความช่วยเหลือในทางอ้อมกับการสร้างบรรยากาศที่ดีของการให้ความร่วมมือทางทะเลให้บังเกิดขึ้นอย่างแท้จริง

สหประชาชาติควรส่งเสริมให้เกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในหมู่ประเทศที่มีอาณาเขตติดทะเลด้วยวิธีการอย่างเช่น สนับสนุนให้มีการเจรจาตกลงกันด้านกฎหมายระหว่างประเทศโดยอาศัยอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลองค์การทางทะเลระหว่างประเทศ (International Maritime Organization) เป็นต้น เห็นได้ชัดว่าในอดีต สหประชาชาติได้ให้การรับรองด้านกฎหมายและด้านศีลธรรมสำหรับการปฏิบัติความร่วมมือทางทะเลของบรรดาประเทศพันธมิตรที่มีศักยภาพและมีความเต็มใจที่จะร่วมมือภายใต้การกำกับดูแลของประเทศผู้นำที่ทุกฝ่ายเห็นชอบร่วมกัน หน้าที่ดังกล่าวนี้ยังมีแนวโน้มว่าจะดำเนินสืบต่อไป

การดำเนินการเช่นนี้นำเราไปสู่การเปรียบเทียบแบบแรก กล่าวคือ นายอำเภอที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้นำในการประสานความร่วมมือจากฝ่ายต่าง ๆ นายอำเภอจะทำหน้าที่รักษากฎหมาย แต่การดำเนินการต้องอาศัยความร่วมมือจากพลเมือง ซึ่งพลเมืองเหล่านี้เองเป็นผู้ที่แต่งตั้งนายอำเภอ ยิ่งไปกว่านี้ สมาชิกของกองกำลังติดอาวุธที่มีอำนาจตามกฎหมายจะให้ความร่วมมือส่วนหนึ่งเป็นเพราะคนกลุ่มนี้ต้องการให้เหตุการณ์ต่าง ๆ บังเกิดขึ้นตามที่ตนเองตั้งใจไว้เช่นนั้น อย่างน้อยก็ด้วยการช่วยกำหนดจุดมุ่งหมายของนายอำเภอ ในอีกทางหนึ่ง หากพวกเขาคิดว่านายอำเภอสามารถและปรารถนาที่จะดำเนินการเช่นนั้นด้วยตนเอง ก็คงไม่มีความจำเป็นให้พวกเขาต้องทำเช่นนั้น และคงจะไม่พอใจหากผลออกมาไม่เป็นดังที่ต้องการ แนวคิดของนาโตว่าด้วย “กรอบมาตรฐานแห่งชาติ (framework nation)” มีที่มาจากแนวคิดเดียวกันนี้ ประเทศที่บรรดาพันธมิตรลงความเห็นว่าจะควรรับผิดชอบกำหนดเป้าหมายจะมีหน้าที่ขับเคลื่อนกระบวนการให้เดินหน้าไปสู่ข้อตกลงและวิธีปฏิบัติร่วมกันเพื่อต่อต้านภัยคุกคาม

ไม่ต้องสงสัยเลยว่าประสบการณ์ของความร่วมมือทางทะเลที่ผ่านมาในการแก้ปัญหาภัยคุกคามต่อเสถียรภาพและความมั่นคงของโลกดังที่จะเห็นได้จากเหตุการณ์อิรักบุกคูเวต และการพัฒนาต่าง ๆ ในดินแดนที่เคยเป็นส่วนหนึ่งของยูโกสลาเวีย ได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงความจำเป็นในการมีผู้นำที่คอยประสานความร่วมมือ การกำหนดประเทศที่จะมาเป็นผู้นำนั้นถือว่าเป็นขั้นตอนทางการเมืองที่ยากลำบากขั้นตอน

หนึ่ง แต่เป็นขั้นตอนที่บ่อยครั้งแล้วเรามักพบว่าจะได้รับอิทธิพลจากการปฏิบัติการในทะเลนั่นเอง

ความร่วมมือทางทะเล : ความเห็นชอบร่วมกันในภารกิจ

การกำหนดประเทศผู้นำรวมถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในความร่วมมือทางทะเลที่มีประสิทธิภาพหากมีข้อตกลงทั่วไปเกี่ยวกับเป้าหมายทางการเมืองในการปฏิบัติการ ความแตกต่างทางความคิดเห็นในระดับยุทธศาสตร์ขั้นสูงมีแนวโน้มว่าจะก่อให้เกิดปัญหา ทำให้กฎเกณฑ์ในการเข้าปะทะของฝ่ายที่ร่วมมือแตกต่างกันออกไป อันนำมาซึ่งความสับสนและสลับซับซ้อนของการปฏิบัติการร่วมและยุทธวิธี ดังที่เราได้เห็นในตอนๆ 8.3 และ 8.6 ปัญหาในการทำงานร่วมกันของพันธมิตรมักมีสาเหตุพื้นฐานมาจากการเมือง แต่ด้วยประสบการณ์ ความมั่นใจและความไว้วางใจแล้ว ความเห็นที่แตกต่างบางประการก็สามารถปรับให้เข้าหากันได้ในท้ายที่สุด

นาโตดูเหมือนจะเป็นผู้กำหนดมาตรฐานความร่วมมือทางทะเลระหว่างประเทศต่าง ๆ และเราพบว่าการปฏิบัติการระหว่างประเทศของนาโตที่ผ่านมาแล้วหลายปีนั้นก็มักจะเป็นผลดี โดยมีสหรัฐฯ เป็นผู้นำและเป็นผู้กำหนดกรอบมาตรฐานแห่งชาติที่นานาประเทศให้การยอมรับ ผลลัพธ์ก็คือแนวคิดที่ว่าความร่วมมือจะเกิดขึ้นได้ด้วยการกำหนดหน่วยปฏิบัติการผสมเฉพาะกิจ (Combined Joint Task Force) ซึ่งออกแบบมาให้ปฏิบัติการในวิกฤตการณ์พิเศษบางอย่างซึ่งจำเป็นต้องอาศัยกองกำลังที่ค่อย ๆ เพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อย ๆ

ภูมิภาคที่มีแนวโน้มว่าจะเกิดความขัดแย้งหรือต่างก็มีความเคลือบแคลงสงสัยซึ่งกันและกัน อีกทั้งยังไม่ค่อยมีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน อย่างเช่น ประเทศในแถบมหาสมุทรอินเดียหรือเอเชีย-แปซิฟิกมักพบว่าเป็นเรื่องยากที่จะร่วมมือกันได้เป็นผลสำเร็จ ถึงแม้จะพบว่ามีหลักฐานความก้าวหน้าในความร่วมมือกันก็ตาม

ตัวอย่างเช่น ประเทศในแถบเอเชีย-แปซิฟิกได้เริ่มตระหนักถึงผลประโยชน์ร่วมกันทางทะเลและทางเศรษฐกิจเกิดจากการมีระเบียบที่ดีในทะเล เส้นทางการติดต่อสื่อสารในทะเลที่ปราศจากอุปสรรค รวมถึงการควบคุมการเข้าถึงแหล่งน้ำมัน

เชื้อเพลิงในอ่าวเปอร์เซียได้อย่างปลอดภัย ด้วยเหตุนี้ จึงไม่น่าแปลกใจเลยที่กองทัพเรือของประเทศในแถบเอเชีย-แปซิฟิกจะร่วมมือกันคุ้มกันการค้าที่แต่ละฝ่ายต่างมีผลประโยชน์ร่วมกันอยู่เป็นอันมาก สหรัฐฯ ได้เริ่มให้ความสนใจในการพัฒนาแนวคิด “ชุมชนความมั่นคง (security communities)” โดยมีพลเรือเอก เดนนิส แบลร์ (Dennis Blair) ผู้บัญชาการทหารสูงสุดภาคพื้นแปซิฟิก (CINCPAC) ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ อีกทั้งยังมีการให้ความสำคัญกับการปฏิบัติการทางเรือในหลายระดับ ในขณะนี้ การปฏิบัติการส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปที่การจัดการกับปัญหาภัยคุกคามในระดับล่างที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโลก อย่างเช่น ปัญหาโจรสลัด มลภาวะเป็นพิษ การค้ายาเสพติด การลักลอบนำปิ่นและกระสุนเข้าประเทศโดยไม่เสียภาษี ปัญหาด้านความปลอดภัยของสัตว์น้ำ เป็นต้น

ความสนใจที่นานาประเทศมีร่วมกันต่อความปลอดภัยในทะเลที่ไม่รุนแรง ประเภทนี้ทำให้ความร่วมมือทางทะเลสามารถบรรลุผลสำเร็จได้โดยง่าย แต่ความร่วมมือไม่อาจเกิดขึ้นได้เมื่อการปฏิบัติการเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่มีความรุนแรง ในขณะที่ความร่วมมือทางทะเลในการคุ้มกันระบบอาจได้ผลดีในเชิงเศรษฐกิจและยุทธศาสตร์ในดินแดนแถบเอเชีย-แปซิฟิก หากแต่กลับไม่เป็นผลดีเท่าใดกับดินแดนที่มีการแข่งขันทางทะเลค่อนข้างสูง (โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกาหลี ช่องแคบไต้หวัน และทะเลจีนใต้) เห็นได้ชัดจากการที่ในดินแดนแถบนี้ไม่สามารถตกลงร่วมกันได้ว่าประเทศใดจะทำหน้าที่เป็นเสมือนนายอำเภอคอยปกป้องทะเล และในความเป็นจริง ประเทศเหล่านี้ยังคิดว่าตำแหน่งดังกล่าวนี้ไม่มีความสำคัญเสียด้วยซ้ำไป ความตึงเครียดเช่นเดียวกันระหว่างความร่วมมือทางทะเลในด้านหนึ่งกับความขัดแย้งทางทะเลในอีกด้านหนึ่งนั้นอาจพบได้ในกรณีที่เกิดขึ้นกับทะเลเมดิเตอร์เรเนียน อ่าวเปอร์เซียและดินแดนที่อยู่ในแถบมหาสมุทรอินเดีย

ความร่วมมือทางทะเล : การพัฒนาขั้นตอนในการปฏิบัติทางยุทธการและยุทธวิธี

ความร่วมมือทางทะเลประเภทนี้จำเป็นต้องให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความเข้าใจในขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติการ ขั้นตอนของนาโตที่ไม่เป็นความลับและรู้จักกันในชื่อว่า “ยุทธวิธีปฏิบัติการ” (Exercise Tactics หรือ EXTACS) ซึ่งมีการนำมาใช้เป็นเวลานานแล้ว นับว่ามีส่วนช่วยเป็นอย่างมาก ความเกี่ยวเนื่องระหว่างความรุนแรงของ

การปฏิบัติการและความยากลำบากในการได้มาซึ่งความร่วมมือในระดับสูงที่เราได้กล่าวถึงไปแล้วในบทที่ผ่านมาอาจนำมาประยุกต์ใช้ได้ในระดับยุทธการการและระดับยุทธวิธี ตัวอย่างเช่น เป็นเรื่องง่ายกว่าที่จะประสานความร่วมมือในการคุ้มกันกองกำลังและโลจิสติกส์โดยอาศัยกองกำลังคุ้มกันและกองเรือสำรองมากกว่าจะร่วมมือกันในการปฏิบัติการโจมตีทางทะเล

แต่ในขณะที่ความร่วมมือของบรรดาพันธมิตรอาจพิจารณาได้ว่าเป็นประเด็นด้านการเมือง แต่ก็มีประเด็นด้านเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวเนื่องด้วยเช่นกัน ปัจจุบันนี้ประสิทธิภาพของเทคโนโลยีในการปฏิบัติการร่วมมือดูเหมือนจะลดลงจนถึงระดับที่ประเทศที่ประเทศที่ส่งกองกำลังติดอาวุธที่มีอำนาจตามกฎหมายได้นำวิวัฒนาการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและแนวคิดการปฏิบัติการทางเรือที่อาศัยเครือข่ายมาใช้อย่างแท้จริง ความแตกต่างด้านการเมืองและเทคโนโลยีอาจยังมีส่วนทำให้ความร่วมมือทางทะเลเป็นไปได้ยากยิ่งขึ้นไปอีก

ผู้นำด้านความร่วมมืออาจรู้สึกผิดหวังหากนำกำลังทหารที่ไม่สามารถปฏิบัติการกิจได้มีประสิทธิภาพทัดเทียมกับกองกำลังส่วนใหญ่ หรือมีท่าทีว่าจะทรยศหักหลังหรือเป็นไปได้ทั้งสองทาง พันมิตรอาจมีประโยชน์ในเชิงการเมือง แต่ในบางคราว สิ่งที่ต้องเสียไปในการได้พันธมิตรเหล่านี้มาเป็นพวกก็อาจจะสูงเกินไปหากเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่นำมาใช้มีความก้าวหน้ามากเกินกว่าที่พันธมิตรรายอื่นจะปฏิบัติตามได้ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดอย่างเช่น ในอันที่จะทำให้พันธมิตรทั้ง 19 ประเทศเห็นพ้องต้องกันกับเป้าหมายที่นาโตได้กำหนดไว้ในการสู้รบทางอากาศระหว่างปฏิบัติการโคโซโว (Kosovo) นั้นทำให้สหรัฐฯ รู้สึกรำคาญใจเป็นอย่างมาก เพราะสหรัฐฯ คิดว่าพันธมิตรจากประเทศในทวีปยุโรปไม่ค่อยมีส่วนร่วมหรือให้ความช่วยเหลือในการปฏิบัติการในครั้งนี้เท่าที่ควร เทคโนโลยีสมัยใหม่ช่วยให้ช่องว่างของเวลาระหว่างการกดเซ็นเซอร์ไปจนถึงเวลาในการยิงนั้นลดลงเหลือเพียงแค่ 10 นาทีเท่านั้น ดังนั้น พันมิตรของสหรัฐฯ จำเป็นจะต้องรักษาเวลาและสามารถปรับตัวให้รับมือกับช่องว่างของเวลาเช่นนี้ให้ได้ หลักฐานชี้ให้เห็นว่าประเทศพันธมิตรเหล่านี้จำเป็นต้องรับมือกับความเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ให้ได้หากพวกเขาต้องการมีบทบาทและเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจปฏิบัติการใด ๆ ของสหรัฐฯ

ถึงแม้ว่าในขณะนี้จะมีการนำ “เทคโนโลยีในการเชื่อมต่อ” ที่มีราคาถูกลงมาใช้ แต่การปรับตัวให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ยังคงเป็นความท้าทายของกองทัพเรือของหลายประเทศอยู่ดี

กล่าวโดยสรุปก็คือกองทัพเรือของประเทศที่ปรารถนาจะมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการทางเรือร่วมกันนั้นจำเป็นต้องฝึกใช้และจัดหาเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทำความคุ้นเคยกับขั้นตอนการปฏิบัติการและโลจิสติกส์รวมถึงวิธีปฏิบัติที่จำเป็นสำหรับความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพ กองทัพเรือเหล่านี้จำเป็นต้องตั้งเป้าหมายไว้ให้สูงเนื่องจากมาตรฐานที่กำหนดไว้ นั้นมักจะสูงกว่าที่คาดการณ์ไว้ แม้ว่าอาจจะฟังดูเหมือนทำได้ยาก แต่อย่างน้อยความร่วมมือก็อาจเป็นวิธีที่แก้ปัญหาที่กองทัพเรือทั่วโลกกำลังเผชิญอยู่ กล่าวคือช่องว่างระหว่างสิ่งที่จำเป็นต้องทำและทรัพยากรและทรัพย์สินที่กองทัพเรือจำเป็นต้องจัดการนั้นห่างกันออกไปทุกที ด้วยเหตุนี้ จึงมีความจำเป็นที่เราจะต้องแสวงหาทรัพยากรและพยายามแก้ไขปัญหโดยอาศัยความช่วยเหลือจากประเทศอื่น กองทัพเรือของประเทศเล็ก ๆ ก็อาจแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลที่พวกเขามีอยู่ได้ชัดเจนมากกว่าการปฏิบัติแต่เพียงลำพัง

ความร่วมมือทางทะเล : การพัฒนายุทธศาสตร์

หากความร่วมมือในการคุ้มครองผลประโยชน์ทางทะเลร่วมกันยิ่งมีส่วนในการกำหนดเป้าหมายในอนาคต กองทัพเรือก็ยิ่งจำเป็นต้องพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางการเมืองและเทคโนโลยีกับประเทศพันธมิตรให้มากยิ่งขึ้นด้วยเช่นกัน

ตัวอย่างเช่น ในปี ค.ศ.2000 สิงคโปร์ได้เข้าร่วมปฏิบัติการกับประเทศพันธมิตรถึง 70 ครั้ง ทั้งยังเป็นเจ้าภาพในการจัดการฝึกปฏิบัติการดำน้ำและมาตรการต่อต้านทุ่นระเบิดพร้อมด้วยประเทศสมาชิกอื่นของ Western Pacific Naval Symposium (WPNS) รวมทั้งยังได้ร่วมจัดการฝึกปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือเรือดำน้ำร่วมกับกองทัพเรือญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ “การฝึกปฏิบัติการเหล่านี้ช่วยกระชับสัมพันธภาพและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศต่าง ๆ ทั้งยังช่วยให้กองทัพเรือแห่งสิงคโปร์สามารถ

เปรียบเทียบสมรรถนะกองทัพเรือของตนกับกองทัพเรือของประเทศอื่น ๆ ที่มี ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมากที่สุดได้”

ประเด็นสำคัญที่มีส่วนเชื่อมโยงการปฏิบัติการเหล่านี้เข้าด้วยกันก็คือการ คัดกรองเส้นทางคมนาคมทางทะเลซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของความมั่นคงของสิงคโปร์ ดังที่เดวิด ลิม (David Lim) รัฐมนตรีกลาโหมสิงคโปร์ได้แถลงไว้เมื่อไม่นานมานี้ว่า

“ช่องแคบมะละกา ช่องแคบสิงคโปร์และทะเลจีนใต้ต่างก็เป็นเส้นทางคมนาคมขนส่ง ทางทะเลที่คับคั่งและหนาแน่นที่สุดในโลก สหประชาชาติได้ระบุไว้ว่าปริมาณการขนส่งทาง ทะเลของโลกมากกว่าครึ่งจำเป็นต้องอาศัยเส้นทางดังกล่าวนี้เป็นทางผ่านในแต่ละปี และมี แนวโน้มว่าจะมีปริมาณการขนส่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปีภายในอีก 10 ปีข้างหน้า เห็นได้ชัด ว่าเส้นทางคมนาคมขนส่งทางทะเลที่มีความมั่นคงและปลอดภัยนั้นมีความสำคัญเป็นอย่าง ยิ่งต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง รวมถึงความมั่นคงภายในภูมิภาคและความ มั่งคั่งของโลกเราอีกด้วย”

การสร้างพันธมิตรด้วยวิธีการเช่นนี้มีเป้าหมายอยู่ที่การพัฒนาความร่วมมือทาง การเมืองและเทคโนโลยีของประเทศต่าง ๆ การทำให้ความร่วมมือเช่นนี้เกิดขึ้นได้จริงนั้น ได้กลายมาเป็นเหตุผลสำคัญในการสร้างพันธมิตรทางทะเลดังที่ได้อธิบายไปแล้วในตอน ที่ 10.7 เนื่องจากการให้ความร่วมมือกันนั้นถือว่าเป็นวิธีการสำคัญในการบริหารจัดการที่ จำเป็น ความร่วมมือของบรรดากองทัพเรือจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกได้กลายมาเป็น กระแสนิยมแบบใหม่ที่นับวันจะทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้นทุกที

แต่การพัฒนายุทธศาสตร์ในการสร้างพันธมิตรนั้นยังมีประเด็นอื่น ๆ เข้ามา เกี่ยวข้องด้วยเช่นกัน วิธีปฏิบัติแบบเดิม ๆ อาจจำเป็นต้องมีการปรับปรุงให้มี ประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น สำหรับหลายประเทศในขณะนี้ การได้มาซึ่งฐานปฏิบัติการ อาวุธ ยุทโธปกรณ์และเซ็นเซอร์ดูเหมือนจะไม่สำคัญต่อวิสัยทัศน์ในทางยุทธศาสตร์เท่ากับ การรักษาไว้ซึ่งสมุททานุภาพในเขตน่านน้ำของตนเอง เราพบว่าบ่อยครั้งที่นโยบายทาง ทะเลมีความคลุมเครือ การขาดความโปร่งใสเช่นนี้นำมาซึ่งการคอร์รัปชันภายในประเทศ และทำให้ต่างชาติเกิดความเคลือบแคลงสงสัย ด้วยเหตุนี้ความร่วมมือจึงเกิดได้ยาก ยิ่งขึ้นไปอีก

อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงไปสู่แนวทางที่ดีขึ้นนั้นอาจเกิดขึ้นได้หาก กองทัพเรือจะเปลี่ยนมุมมองของตนเองเสียใหม่ ตั้งแต่ในอดีต กองทัพมักได้รับการพิจารณาว่าเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญที่บ่งบอกถึงอธิปไตยของชาติ หากแต่ภารกิจในอนาคตของกองทัพในยุคโลกาภิวัตน์เช่นนี้อาจทำให้กองทัพจำเป็นต้องลดความรู้สึกใน “ความเป็นชาติ” ของตนเองให้น้อยลง

ลองพิจารณาถึงภารกิจในการคุ้มครองเส้นทางคมนาคมทางทะเลที่มีมาแต่ดั้งเดิมเป็นตัวอย่าง ปัจจุบันนี้ เป็นเรื่องยากที่กองทัพเรือจะปฏิบัติการในการคุ้มครองเส้นทางคมนาคมทางทะเลในรูปแบบต่าง ๆ เช่นในอดีต ถึงแม้ว่าเราจะสมมติว่ามีภัยคุกคามครั้งยิ่งใหญ่ที่กองทัพเรือกำลังเผชิญอยู่ในเวลานั้นก็ตาม ระบบการค้าของโลกยุคโลกาภิวัตน์หมายความว่าเมื่อใดก็ตามที่เรือลำหนึ่งถูกโจมตี เป็นเรื่องยากที่จะระบุว่าประเทศใดบ้างที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำเช่นนี้ ยกเว้นก็แต่เหยื่อผู้เคราะห์ร้ายที่ประสบชะตากรรมในเวลาที่เหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้น ในโลกที่ดำเนินไปเช่นนี้ คงเป็นไปได้ยากที่จะคาดหวังว่าหน่วยงานของชาติอย่างเช่นกองทัพเรือจะถูกมอบหมายให้คอยคุ้มกันและรักษาผลประโยชน์ให้กับชาติอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ที่ไม่อาจค้นหาได้โดยง่ายว่าประเทศที่ได้รับความเสียหายเหล่านั้นคือประเทศใดบ้าง แนวคิดดั้งเดิมของมาฮานที่ระบุว่ากองทัพเรือมีหน้าที่ในการคุ้มกันผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของชาตินั้นจึงเป็นไปได้ยากในโลกยุคโลกาภิวัตน์เช่นในเวลานี้

นี่ดูเหมือนจะเป็นความจริงในประเด็นว่าด้วยการรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางทะเลที่ไม่ใช่วิธีการรุนแรง ดังที่เราได้เห็นจากตอนที่ 11.10 การตอบโต้ที่ประเทศมีต่อความท้าทายในการบริหารจัดการทะเลนั้นอย่างดีที่สุดก็คงทำได้แค่เพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น ในความเป็นจริงแล้ว เรือรบที่บ่งบอกถึงสัญชาติอาจเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่อย่างเช่น การปราบปรามโจรสลัด ความท้าทายที่นานาประเทศต้องเผชิญร่วมกันเช่นนี้ จำเป็นต้องอาศัยการตอบโต้แบบผสมผสานจากบรรดาประเทศเหล่านั้น ซึ่งไม่เพียงแต่กองทัพเรือจะต้องปฏิบัติการร่วมกับกองทัพเรือของชาติอื่น ๆ เท่านั้น แต่ยังต้องปฏิบัติการร่วมกับหน่วยงานทางทะเลด้วยเช่นกัน ด้วยเหตุดังกล่าว ประสิทธิภาพของ

ความร่วมมือทางทะเลจะขึ้นอยู่กับกองทัพเรือที่ทุ่มเททั้งความคิดและทรัพยากรเพื่อนำมาซึ่งความสำเร็จในความร่วมมือ

ความร่วมมือทางทะเล : ดำรงความคิดตามแบบสำนักสังคมนิยม

ในอีกทางหนึ่ง ได้มีคำกล่าวที่เราคุ้นเคยกันเป็นอย่างดีที่ว่า “จากประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา กองกำลังทางทะเลดูเหมือนจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับรัฐ แนวคิดในการรักษาความมั่นคงเป็นพื้นฐานของผลประโยชน์ของชาติ” ยิ่งความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับทะเลยังคงเป็นแนวคิดที่มีความสำคัญมากยิ่งขึ้นเท่าใด เราจำเป็นต้องคาดหวังว่ากองทัพเรือจะเข้าไปมีบทบาทในการจัดการกับความขัดแย้งและความเป็นเอกลักษณ์ของชาติมากยิ่งขึ้นเท่านั้น ในความเป็นจริงแล้ว หน้าที่ในการเป็นตัวแทนของประเทศก็คือสาเหตุหลักที่ประเทศหนึ่ง ๆ มีกองทัพเรือตั้งแต่ในตอนแรก ตัวอย่างเช่น ภารกิจข้อที่สี่จากภารกิจเก้าข้อของกองทัพเรือชิลีก็คือการ “ป้องกัน สร้างเสริมความแข็งแกร่งและฟื้นฟูเอกลักษณ์ของชาติทั้งในด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม” วีรบุรุษทางทะเลอย่างเช่น อาร์ตูโร แพรต (Arturo Prat) หรือมิเกล กรัว (Miguel Grau) ของเปรู ได้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการสร้างเอกลักษณ์และความรู้สึกภาคภูมิใจในชาติ อย่างไรก็ตาม นักเขียนของประเทศในโลกระหว่างวันที่มีเอกลักษณ์ของชาติมายาวนานแล้วนั้นมักมองข้ามประเด็นสำคัญเช่นนี้ไปอย่างน่าเสียดาย

ด้วยเหตุดังกล่าว ถึงแม้ว่าประเทศเหล่านี้จะให้ความร่วมมือกันบ้างเป็นครั้งคราว กองทัพเรือยังคงมุ่งเน้นไปที่บทบาทดั้งเดิมที่มีต่อชาติซึ่งก็คือการคุ้มกันผลประโยชน์ของชาติ หรืออย่างดีที่สุดก็คือผลประโยชน์ส่วนรวมและผลประโยชน์ภายในภูมิภาค กล่าวคือ การควบคุมทะเลและปฏิเสธรการใช้ทะเล การโจรสลัดและคุ้มเส้นทางคมนาคมทางทะเล การแผ่ขยายแสนยานุภาพจากเรือสู่อากาศ ในความเป็นจริงแล้ว ภารกิจในการปกป้องมาตุภูมิที่กองทัพเรือรับผิดชอบอยู่ในขณะนี้ชี้ให้เห็นว่าความกังวลเหล่านั้นอาจเกิดขึ้นได้จริงเนื่องจากภารกิจหลักของประเทศยังคงไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมนัก นั่นก็คือการดำรงไว้ซึ่งอำนาจอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติไม่ให้เกิดเป็นของประเทศคู่แข่งหรือกลุ่มต่าง ๆ ที่ก่อความไม่สงบภายในชาติ

ยิ่งไปกว่านี้ ผู้เชี่ยวชาญทางทะเลส่วนใหญ่ยังคงเน้นย้ำว่าการปฏิบัติการณ์ที่จำเป็นต้องใช้ความรุนแรงทั้งในทะเลและจากทะเลนั้นยังคงเป็นไปได้และเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการรักษาเสถียรภาพโดยไม่จำเป็นต้องใช้ความรุนแรง ซึ่งวิธีเช่นนี้เพิ่งได้รับความนิยมเมื่อไม่นานมานี้ ความอ่อนไหวที่ชาติตะวันตกมีต่อการสูญเสียชีวิตนั้นยิ่งตอกย้ำให้เห็นถึงแนวโน้มที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติที่พวกเขา มักจะเลือกให้ความสำคัญกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไม่ว่าจะเป็นในขั้นตอนการเตรียมการหรือการวางแผนปฏิบัติการกิจถึงแม้ว่าภารกิจเหล่านั้นจะเป็นภารกิจที่มีความรุนแรงในระดับกลางก็ตาม

ด้วยเหตุผลทั้งหมดเหล่านี้ กองทัพเรือยังคงต้องปฏิบัติหน้าที่เสมือนทหารป้องกันประเทศและพยายามรักษา “สมดุล” ระหว่างขีดความสามารถของตนเองเท่าที่ทรัพยากรที่มีอยู่จะเอื้ออำนวยกับปฏิบัติการที่เป็นอิสระอย่างจริงจัง ทั้งยังต้องดำรงประสิทธิภาพให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

12.10 สมุททานุภาพและบทบาทของกองทัพเรือในอนาคต

สุดท้ายก็คือบทบาทของกองทัพเรือในอนาคตและสถานะของสมุททานุภาพในศตวรรษที่ 21 จะได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมดอย่างไร บทสรุปบางประการดูเหมือนจะช่วยไขความกระจ่างให้กับเราได้บ้างเล็กน้อย บทสรุปเหล่านั้นเป็นผลมาจากการตั้งข้อสังเกตว่ากองทัพเรือมีแนวโน้มว่าจะทำอะไรในอนาคต และในความเป็นจริงแล้วก็คือกองทัพเรือได้ทำสิ่งเหล่านั้น ณ ที่แห่งใด

ความสำคัญของทะเลและสมุททานุภาพที่เพิ่มมากขึ้นในศตวรรษที่ 21

ความสำคัญของทะเลที่มีมาช้านานแล้วดูเหมือนจะยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้นในอนาคตอันใกล้นี้ คุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลจะยิ่งเพิ่มมากขึ้นในเวลาเดียวกับที่ประชากรโลกมีจำนวนเพิ่มขึ้น และในฐานะที่ทะเลเป็นเส้นทางคมนาคม ทะเลจึงยังมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อระบบการค้าของโลกซึ่งระบบการค้าของโลกนี้เป็นเสมือนรากฐานของทุกสิ่งทุกอย่าง และในฐานะที่ทะเลจัดเป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ ทะเลจึงมีส่วนช่วยกำหนดทิศทางของโลกในอนาคตด้วยเช่นกัน

ฉะนั้น บทบาทและความสำคัญของกองทัพเรือและกองกำลังทางทะเลอื่น ๆ จะสะท้อนให้เห็นถึงประเด็นนี้ด้วยเช่นกัน ไม่ว่าจะหน้าที่ของกองทัพเรือจะเป็นการคอยให้ความช่วยเหลือตำรวจและคอยคุ้มกันความปลอดภัยโดยรวมให้แก่โลกใบนี้ หรือจะเป็นการจัดการกับปัญหาความขัดแย้งในน่านน้ำบางแห่ง ซึ่งปัญหาเช่นนี้เป็นปัญหาที่มีมาช้านานแล้ว หากแต่กองทัพเรือก็จะมีภารกิจสำคัญยิ่งที่จำเป็นต้องดำเนินการมากยิ่งขึ้นทุกที

สิ่งนี้ช่วยอธิบายได้ว่าเหตุใดกองทัพเรือจึงดูเหมือนจะมีภารกิจที่รัดตัวมากยิ่งขึ้นกว่าเดิมในขณะที่เรากำลังก้าวเข้าสู่ศตวรรษใหม่

“กองทัพเรือของเราในสมัยหลังสงครามเย็นนั้นมีภารกิจเพิ่มมากขึ้นกว่าในทศวรรษที่ 1990 ถึงสามเท่าตัวเลยทีเดียว ข้าพเจ้ากำลังเรียกร้องให้มีการปฏิบัติการอย่างจริงจัง ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ หรือการตอบโต้วิกฤตการณ์ไปจนถึงการให้ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรม กองทัพเรือของเราเป็นเครื่องมือที่ดีที่สุดในการปฏิบัติการเหล่านี้อย่างที่เรามักเคยพบเห็นมาก่อนเลย” (ในการจัดการกับความขาดเสถียรภาพและความมั่นคงให้แก่ประเทศในสมัยหลังสงครามเย็น)

เราจะได้เห็นหนังสือเล่มนี้ระบุไว้ว่าบรรดานายทหารเรือมักพิจารณาว่าพวกเขามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างใดบ้าง และจำเป็นต้องรับผิดชอบต่อโชคชะตาของมนุษยชาติ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเหยื่อของ “ความบ้าคลั่งอำนาจ (folie de grandeur)” อย่างที่กล่าวอ้างหรือไม่ก็ตาม แม้ว่าหนังสือเล่มนี้จะมีแนวโน้มว่าเป็นไปตามข้อสรุปหลังแต่ก็เป็นที่น่าสังเกตว่าสงครามที่เกิดขึ้นในยุคสมัยใหม่ รวมถึงความวุ่นวายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 นั้นต่างก็เกิดขึ้นบนบกเสียเป็นส่วนใหญ่ ยิ่งไปกว่านี้ ความไร้ระเบียบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในทะเลมักจะมีสาเหตุมาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นบนบก ข้อสรุปเช่นนี้นับว่าตรงกันข้ามกับแนวคิดของมาฮาน ทั้งยังชี้แนะให้เห็นว่านายทหารเรือควรใช้ความระมัดระวังในเวลาที่พวกเขากล่าวอ้างว่าสามารถปฏิบัติการใดได้เป็นผลสำเร็จโดยไม่จำเป็นต้องอาศัยความช่วยเหลือจากฝ่ายอื่น ๆ

ทัศนคติที่มีต่อทะเลจะเปลี่ยนแปลงไป

ทัศนคติต่อทะเลและความสำคัญของทะเลในอนาคตมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงไปในระยะยาว เช่นเดียวกันนั่นเอง กองทัพเรือจำเป็นต้องพิจารณาทัศนคติไม่เพียงแต่

ทัศนคติของตนเอง แต่ยังคงหมายรวมถึงทัศนคติของพวกเขาที่มีต่อทะเลอีกด้วย ทัศนคติดั้งเดิมของกองทัพเรือประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 2 ประการดังต่อไปนี้

- **แนวคิดที่ว่าด้วยทะเลหลวง** ทะเลหลวงไม่ได้เป็นของประเทศใดประเทศหนึ่ง และทุกประเทศสามารถใช้ประโยชน์จากทะเลหลวงได้อย่างเสรีและข้อห้ามใด ๆ
- **แนวคิดที่ว่าด้วยทะเลอาณาเขต** ทะเลอาณาเขตถือเป็นสิทธิของประเทศใดประเทศหนึ่ง และประเทศที่เป็นเจ้าของมีสิทธิใช้ทะเลดังกล่าวนั้นเพื่อผลประโยชน์ของตนแต่เพียงผู้เดียว

แนวคิดที่ว่าด้วย “ทะเลหลวง” สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองของฮิวโก โกรทียุส (Hugo Grotius) นักกฎหมายชาวดัตช์ที่กล่าวไว้ในหนังสือ *Mare Liberum* (ค.ศ.1609) ถึงแม้ว่าฮิวโกจะไม่ได้เป็นผู้แสดงออกถึงมุมมองนี้เป็นคนแรกก็ตาม เนื่องจากประการแรกทะเลมักได้รับการพิจารณาว่าเป็นทรัพย์สินธรรมชาติที่ปราศจากข้อจำกัด และประการที่สอง ทะเลยังได้รับการพิจารณาว่าเป็นวิธีสำคัญในการขนส่งเพื่อจุดประสงค์หลักทางการค้า ซึ่งเป็นที่รวมของความมั่งคั่งและสันติภาพบนโลกใบนี้ ดังนั้น ความสามารถในการใช้ทะเลหลวงได้อย่างเสรีจึงได้รับการพิจารณาว่าเป็นสิทธิโดยชอบธรรมที่สำคัญอย่างยิ่งมานานนับหลายร้อยปีแล้ว

ผลลัพธ์ก็คือการเน้นย้ำถึงความสำคัญในประเด็นของ “การใช้เส้นทางในการเดินเรือในทะเลได้อย่างเสรี” โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่มีสมุททานุภาพเหนือกว่าประเทศอื่น ๆ และในบางประเทศเหล่านี้ยังตอกย้ำถึงความสำคัญและการมีเสรีภาพในทะเล ดังจะเห็นได้จากคำพูดของพลเรือเอกแจ็กกี ฟิชเชอร์ (Admiral Jacky Fisher) ที่กล่าวไว้ดังต่อไปนี้

“กระทรวงทหารเรือของอังกฤษไม่ควรปฏิบัติการใดเพื่อปิดล้อมเรือแม้แต่ลำเดียว ไม่ว่าจะ เป็นเรือตอร์ปิโดหรือเรือดำน้ำ ไม่ว่าจะ เป็น ณ ที่แห่งใด ด้วยเหตุผลใด ๆ ก็ตาม หลักการต่อสู้อันทะเลที่สำคัญก็คือความมีเสรีภาพในการเดินทางไปยังที่แห่งใดแห่งหนึ่งก็ได้เท่าที่ศักยภาพของกองทัพเรือจะเอื้ออำนวย กองทัพเรือของอังกฤษจะต้องรักษาไว้ซึ่งความมีอิสระในการปฏิบัติการ”

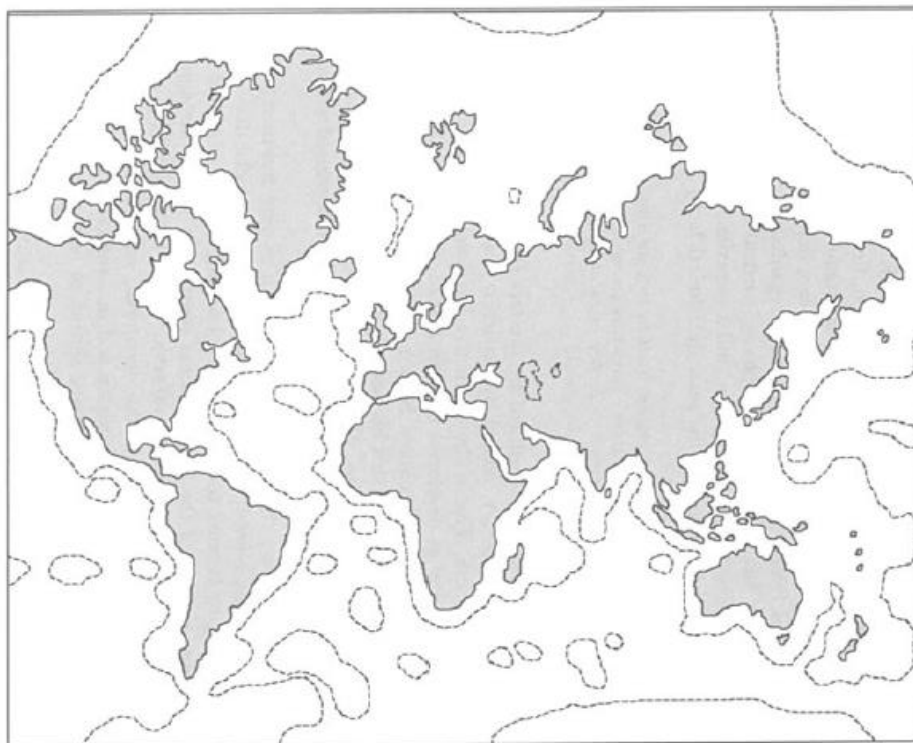
เห็นได้ชัดว่าแนวคิดเช่นนี้ได้รับการสนับสนุนจากข้อเท็จจริงที่ว่าอาณาบริเวณบางแห่งของทะเลเป็นกรรมสิทธิ์ของประเทศใดประเทศหนึ่งเท่านั้น และประเทศดังกล่าวมีสิทธิในการใช้ประโยชน์จากน่านน้ำบริเวณดังกล่าวแต่เพียงผู้เดียว แนวคิดดังกล่าวนี้ไม่ได้เป็นเพียงข้อเสนอทางเลือก แต่ยังมีส่วนส่งเสริมข้อเสนอแนะว่าด้วย “ทะเลปิด” ซึ่งคิดค้นโดยจอห์น เซลเดน นักกฎหมายที่มีความสามารถคนหนึ่งของอังกฤษในศตวรรษที่ 17 เซลเดนโต้แย้งหลักการของโกรทีอุส และชี้ให้เห็นว่าความพยายามของโกรทีอุสในการให้เหตุผลการปิดกั้นการค้าขายเครื่องเทศของอินดีส์ตะวันออก (East Indies) ที่มีต่อเรือสินค้าทุกลำของดัตช์นั้นไม่มีความสอดคล้องกับมุมมองว่าด้วยการเดินเรืออิสระที่โกรทีอุสเป็นผู้ริเริ่มขึ้นมาเมื่อหลายปีก่อน

ความเห็นของเซลเดนก็คือส่วนหนึ่ง ๆ ของทะเลมีคุณค่าแก่การครอบครองเป็นกรรมสิทธิ์ และด้วยเหตุนี้ ทะเลในส่วนเหล่านั้นจึงสามารถถูกจับจองเป็นเจ้าของได้ บางทีอาจเป็นเพราะปริมาณของปลาที่พบได้ในแถบนั้น หรือเป็นเพราะน่านน้ำบริเวณดังกล่าวเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติการตามแนวชายฝั่ง หรืออาจเป็นเพราะการควบคุมเส้นทางในการลำเลียงขนส่งที่ผ่านน่านน้ำดังกล่าวมีความสำคัญยิ่งในทางการค้าและยุทธศาสตร์ ภายใต้ข้อกำหนดของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล วิธีปฏิบัติเช่นนี้เป็นผลให้มีการขยายขอบเขตของทะเลอาณาเขต รวมถึงการเน้นย้ำถึงกรรมสิทธิ์ในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลภายในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ และในบางกรณีอาจอยู่นอกเหนือเขตเศรษฐกิจจำเพาะ ผลก็คืออาณาเขตของทะเลหลวงได้ลดลงเหลือเพียงร้อยละ 64 ของพื้นที่ทะเลทั้งหมดของโลก

แนวคิดว่าด้วยทะเลหลวงมีความเชื่อมโยงกับแนวคิดดั้งเดิมของความหมายของคำว่า “อานาจอธิปไตย”

“ในอันที่จะรักษาไว้ซึ่งอานาจอธิปไตยในทะเล สหรัฐอเมริกาจำเป็นต้องควบคุมสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในน่านน้ำที่ตนมีสิทธิครอบครองโดยชอบตามกฎหมาย ทั้งยังจำเป็นต้องปฏิบัติการใด ๆ เพื่อแสดงถึงอิทธิพลที่สหรัฐฯ มีอยู่ในน่านน้ำที่สหรัฐฯ พิจารณาแล้วว่าจำเป็นซึ่งผลประโยชน์อันมีค่ามหาศาลให้กับตน”

ดังที่เราจะเห็นได้จากตอนที่ 10.5 อำนาจอธิปไตยในทะเลอาจถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือที่สำคัญ และยังแสดงให้เห็นถึงนัยสำคัญในอำนาจและคุณค่าของประเทศใดประเทศหนึ่งก็เป็นได้

ภาพ 12.2 พื้นที่ของทะเลหลวงที่ลดน้อยลง

แนวคิดของเซลเดนตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ว่าประเทศต่าง ๆ จะควบคุมทะเลในพื้นที่ของตนในสัดส่วนที่พอเหมาะกับความแข็งแกร่งของกองทัพบกหรือกองทัพเรือ ในยามสงคราม ศักยภาพในการใช้ประโยชน์จากทะเลทั้งหมด (ทั้งที่อยู่ภายในและภายนอกทะเลอาณาเขต) จะขึ้นอยู่กับความแข็งแกร่งของกองทัพ และดังที่เราจะได้เห็นว่าเป็นความจริงแล้ว การครอบครองและการใช้ประโยชน์จากศักยภาพดังกล่าวนี้ นับว่าเป็นหัวใจสำคัญของยุทธศาสตร์ทะเล อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันนี้ ภูมิศาสตร์ทางทะเลมักได้รับการพิจารณาว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินว่าประเทศใดเป็นเจ้าของทะเลในส่วนใหญ่ ไม่ใช่ปัจจัยที่เกี่ยวกับสมุททานุภาพ

ทัศนคติดั้งเดิมที่มีต่อทะเลจึงมักถูกกำหนดโดยอาศัยการผสมผสานระหว่างแนวปฏิบัติว่าด้วยอำนาจอธิปไตยทางทะเลของโกรทอูสกับเซลเดน ด้วยเหตุนี้ ในความเป็นจริงแล้ว สิทธิในการเดินเรืออย่างเสรีในทะเลหลวงและการถือสิทธิครองทะเลหลวงแต่เพียงผู้เดียวนั้นมีข้อจำกัดในระดับหนึ่งมาโดยตลอด การเดินเรือได้อย่างเสรีอาจถูกจำกัดในทะเลบางแห่งและในยามเกิดศึกสงคราม ในขณะที่อำนาจอธิปไตยทางทะเลจะถูกกำหนดโดยความสามารถของประเทศหนึ่ง ๆ ในการบังคับใช้สิทธิดังกล่าวนี้

ข้อจำกัดเหล่านี้ดูเหมือนจะมีมากยิ่งขึ้นในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากทัศนคติที่มีต่อคุณลักษณะของทะเลในอดีตนั้นได้เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณลักษณะที่ทะเลเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและวิธีการในการขนส่ง

ความกังวลต่อทรัพยากรทางทะเลที่มีปริมาณลดน้อยลง

สนธิสัญญาระหว่างประเทศในการตกลงควบคุมการล่าแมวน้ำ ค.ศ. 1911 (Sealing Convention Treaty of 1911) ที่ทำขึ้นระหว่างรัสเซีย สหราชอาณาจักร ญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกาเป็นตัวอย่างในระยะแรกที่แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการยอมรับข้อจำกัดในการครอบครองไว้ซึ่งทรัพยากรทางทะเล ประเทศสมาชิกของสนธิสัญญานับนี้ยังให้การยอมรับ Revenue Cutter Service ของสหรัฐฯ ว่าเป็นเสมือนกองกำลังตำรวจน้ำระหว่างประเทศในทางปฏิบัติซึ่งเป็นผู้บังคับใช้อनुสัญญาฉบับดังกล่าว

เมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมา นี้ ได้มีการเจรจาในข้อตกลงว่าด้วยเสรีภาพในการใช้ทะเลเปิด ซึ่งระบุถึงปริมาณการจับปลาที่สามารถกระทำได้ในเขตทะเลหลวง (ดังจะเห็นได้จากข้อตกลงของสหประชาชาติว่าด้วยการจัดการมวลปลาที่ย้ายถิ่นอยู่ระหว่างเขตทางทะเล (Straddling Fish Stocks, 1995) ค.ศ. 1995 และการห้ามใช้แหลอยในการจับปลาในมหาสมุทรแปซิฟิก เพราะแหลอยเหล่านี้เปรียบเสมือนกำแพงแห่งความตายของบรรดาสัตว์น้ำ (wall-of-death driftnet fishing in the Pacific) และมีการใช้มาตรการต่าง ๆ เพื่อรักษาสุขภาพแวดล้อมทางทะเลโดยทั่วไป เช่น อนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันมลพิษทางทะเลจากการทิ้งวัสดุเหลือใช้ ค.ศ. 1972 (London Dumping Convention, 1972)

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลก็ไม่ใช่ว่าจะเป็นจุดสิ้นสุดของกระบวนการเสมอไป อนุสัญญาฉบับนี้มักได้รับการพิจารณาว่าเป็นเสมือนโครงร่างสำหรับความร่วมมือทางทะเลระหว่างประเทศในการสกัดกั้นโจรสลัด การค้ายาเสพติด การป้องกันสภาพแวดล้อมทางทะเล และอื่น ๆ อีกมากในแนวทางที่ช่วยก่อให้เกิดความคาดหวังในการปฏิบัติการทางเรือในอนาคต

ดังที่เราจะได้เห็นในบทที่ 11 นับวันทรัพยากรทางทะเลยิ่งจำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองจากมลภาวะเป็นพิษและการใช้ทรัพยากรอย่างไม่เห็นคุณค่า และการทำเช่นนี้สามารถดำเนินการได้หากนานาประเทศให้ความร่วมมือกันอย่างพร้อมเพรียง ข้อโต้แย้งของโกรทอัสสะท้อนให้เห็นข้อเท็จจริงที่ว่าทะเลสามารถถูกใช้ให้เกิดประโยชน์โดยประเทศใดประเทศหนึ่งโดยที่คุณค่าที่ทะเลนั้นมีต่อประเทศไม่จำเป็นต้องลดน้อยลง อีกทั้งสมมติฐานที่ว่าทรัพยากรทางทะเล (โดยเฉพาะอย่างยิ่งปลา) นั้นมีจำนวนมากมายไม่จำกัด เห็นได้ชัดเจนแล้วว่าการจับปลามากเกินไปติดต่อกันหลายร้อยปีแสดงให้เห็นว่าความคิดว่าด้วยจำนวนปลาที่มีอยู่อย่างไม่จำกัดนั้นไม่ได้เป็นความจริง ด้วยเหตุนี้ ข้อโต้แย้งของโกรทอัสในประเด็นดังกล่าวจึงไม่เป็นที่ยอมรับอีกต่อไป

จากที่กล่าวมาทั้งหมด ทำให้ได้บทสรุปของมาริโอ ซัวเรส (Mario Soares) คณะกรรมาธิการอิสระว่าด้วยมหาสมุทรโลก (Independent World Commission of the Oceans) ดังต่อไปนี้

“เพื่อผลประโยชน์ของทุกฝ่าย เราจำเป็นต้องมั่นใจว่าทะเลจะไม่กลายเป็นแหล่งที่มีอาชญากรรมชุกชุม อีกทั้งการปราศจากซึ่งกฎหมายบังคับใช้ในทะเลทำให้เป็นเรื่องยากยิ่งนักที่จะกำหนดกฎระเบียบในการปกป้องทะเล”

คณะกรรมาธิการอิสระว่าด้วยมหาสมุทรโลกยังได้เสนอแนะวิธีการใหม่ ๆ ในการจัดระเบียบทะเล โดยที่ทะเลหลวงจะได้รับการพิจารณาว่าเป็นเสมือนความไว้วางใจร่วมกันของประเทศทุกประเทศ คณะกรรมาธิการยังเสนอต่อไปอีกว่าควรมีการกำหนดบทบาทของกองทัพเรือเสียใหม่เพื่อให้สามารถ “บังคับใช้กฎหมาย” ที่เหมาะสมและจำเป็น

การจัดระเบียบแบบใหม่นี้ยังระบุว่าเรือที่แล่นจากส่วนใดส่วนหนึ่งของมหาสมุทรโลก (ทะเลหลวง เขตเศรษฐกิจจำเพาะและทะเลอาณาเขต) จะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ว่าด้วยทรัพยากร ความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม ดังที่เห็นในบทที่ 11 การทำเช่นนี้ไม่ใช่เรื่องใหม่แต่อย่างใด ความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยในทะเลนำไปสู่การประชุมทางทะเลระดับนานาชาติ ค.ศ.1899 (International Maritime Conference, 1899) ที่กรุงวอชิงตัน และนำมาซึ่งข้อตกลงหลายประการว่าด้วยความปลอดภัยในการเดินเรือที่ยังมีการนำมาใช้ปฏิบัติกันตราบจนกระทั่งทุกวันนี้ หากแต่ข้อตกลงเหล่านี้ยังระบุเป็นนัยว่าผู้ใดก็ตามที่ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงที่กำหนดไว้จะถือว่าฝ่าฝืนกฎ โดยมีผลบังคับใช้กับทุกคนไม่ว่าจะอยู่ ณ ที่แห่งใดก็ตาม อย่างไรก็ตาม ความกังวลที่เพิ่มมากขึ้นเช่นนี้ดูเหมือนจะนำไปสู่แนวโน้มในการนำความนิยมที่มีมาช้านานกลับมาใช้อีกครั้งหนึ่ง นั่นก็คือแนวคิดว่าการเดินเรือโดยเสรี เรือรบเองก็ไม่จัดว่าเป็นข้อยกเว้นของวิวัฒนาการดังกล่าวนี้ด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ ยังเป็นไปได้ว่าเราจะพบเห็นกับการเปลี่ยนแปลงด้านแนวคิดเกี่ยวกับอำนาจอธิปไตยในทะเลในอนาคต อำนาจอธิปไตยจะไม่ได้รับการพิจารณาว่าเป็น “การควบคุม” และเป็นอิสระจากอำนาจตัดสินของศาลอีกต่อไป และอำนาจอธิปไตยจะได้รับการพิจารณาว่าเป็นอำนาจเชิงสัมพัทธ์ (relative) ไม่ใช่อำนาจเชิงสัมบูรณ์ (absolute) และเป็นบางสิ่งบางอย่างที่สามารถใช้ร่วมกันหรือแบ่งปันกันได้โดยไม่มีผู้ใดผู้หนึ่งมีสิทธิขาดครอบครอง หากพิจารณาในการปฏิบัติการทางบกแล้ว วิธีปฏิบัติเช่นนี้จะเห็นได้จากแนวคิดที่ว่าในบางสถานการณ์อำนาจอธิปไตยก็อาจถูกลบล้างความสำคัญลงไปหากการปฏิบัติการดังกล่าวเป็นการเข้าแทรกแซงเพื่อช่วยเหลือทางมนุษยธรรม สำหรับทะเลแล้วได้มีการยอมรับแนวคิดที่ว่ามีความสำคัญกว่าการรักษาไว้ซึ่งอำนาจอธิปไตยที่ทำเพียงแค่การที่ประเทศหนึ่ง ๆ นำป้ายประกาศ “ทรัพย์สินส่วนบุคคล ห้ามเข้าก่อนได้รับอนุญาต” ไปติดรอบ ๆ พรหมแดนที่อยู่ติดทะเลของตน อำนาจอธิปไตยยังหมายรวมถึงภารกิจในการดูแลและให้ความใส่ใจ และในขณะนี้ ประเทศต่าง ๆ ก็ถูกคาดหวังว่าจะทำเช่นนั้นให้มากยิ่งขึ้นกว่าที่ผ่านมา

ในทำนองเดียวกัน แนวคิดที่ว่าทะเลเป็น “ทรัพย์สินสมบัติร่วมกันของโลก” (global commons) นั้นจำเป็นต้องมีการตีความเสียใหม่ แทนที่จะมองทะเลเป็นอาณาบริเวณแห่งหนึ่งของพื้นผิวโลกที่อยู่นอกเหนืออำนาจอากาศ และทุกคนสามารถใช้ประโยชน์จากทะเลได้อย่างเสรีนั้น เราจะต้องพิจารณาว่าทะเลเป็นสมบัติสาธารณะที่ทุกคนร่วมกันเป็นเจ้าของ รวมถึงคนในยุคสมัยต่อมาที่ยังไม่ถือกำเนิดเสียด้วยซ้ำ แทนที่ทะเลจะได้รับการพิจารณาว่าเป็นของฟรีสำหรับทุกคนที่ได้รับสิทธิให้ทำสิ่งใดก็ได้ตามที่พวกเขาต้องการ ทะเลควรจะต้องได้รับการพิจารณาว่าเป็นพื้นที่ที่มีขนาดกว้างใหญ่ไพศาลที่อำนาจอธิปไตยสามารถแบ่งปันและกฎระเบียบต่าง ๆ ในการใช้น่านน้ำดังกล่าวทั้งในปัจจุบันและอนาคตเป็นที่ยอมรับของนานาประเทศ และเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมของมนุษยชาติทั้งในปัจจุบันและอนาคต กล่าวโดยสรุปก็คือในปัจจุบันนี้ทะเลหลวงมักได้รับการพิจารณาว่าเป็นของทุกประเทศร่วมกันมากกว่าจะไม่ตกเป็นของประเทศใดประเทศหนึ่งเลย ทั้งหมดนี้ดูเหมือนจะส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติการแบบดั้งเดิมของกองทัพเรือ ทั้งยังทำให้กองทัพเรือจำเป็นต้องมีการเพิ่มมากขึ้น และบางทีอาจหมายรวมถึงข้อเสนอที่ท้าทายว่าสิ่งที่โลกเราจำเป็นต้องมีอย่างแท้จริงนั้นไม่ใช่แค่เพียงหน่วยยามฝั่ง แต่เป็น “หน่วยยามรักษามหาสมุทร” และกองทัพเรือก็เป็นหน่วยงานที่เหมาะสมที่สุดในการได้มาซึ่งสิ่งนี้

การขนส่ง โลกาภิวัตน์ เทคโนโลยีและโลกไร้พรมแดน

เทคโนโลยีมีส่วนบ่งชี้ขอบเขตของทะเลที่ประเทศหนึ่ง ๆ พิจารณาอย่างสมเหตุสมผลว่าอยู่ภายใต้การครอบครองของตน ในอดีต ขอบเขตดังกล่าวนี้ก็คือพื้นที่ของทะเลซึ่งปืนใหญ่ที่ยิงมาจากบนฝั่งสามารถให้การคุ้มกันได้ทั่วถึง ขอบเขตนี้อาจครอบคลุมพื้นที่ทะเลไกลออกไปถึง 3 ไมล์ และได้กลายมาเป็นมาตรฐานโดยทั่วไปที่ใช้กำหนด “ทะเลอาณาเขต”

อย่างไรก็ตาม เมื่อไม่นานมานี้ เทคโนโลยีที่อยู่แค่ตามแนวชายฝั่งได้ขยายขอบเขตออกไปครอบคลุมมหาสมุทรทุกแห่งของโลก มหาสมุทรอยู่ภายใต้การตรวจตราและเฝ้าระวังโดยระบบดาวเทียมและอากาศยานไร้คนขับที่คอยลาดตระเวนอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อนในอดีต นี่ไม่ได้หมายความว่าทะเลไม่ใช่พื้นที่ที่กองทัพเรือจะสามารถใช้

เป็นที่ซ่อนตัวได้อีกต่อไป แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าทะเลจะไม่ได้เป็นเสมือนพื้นผิวที่ไม่มีผู้รู้จักเหมือนที่ผ่านมาเช่นกัน เทคโนโลยีสมัยใหม่ช่วยให้ประเทศต่าง ๆ ที่มีทั้งเทคโนโลยีและกองทัพที่มีแสนยานุภาพสามารถแผ่ขยายอิทธิพลของตนออกไปเหนือบริเวณทะเลเปิดได้

อาณาเขตของทะเลหลวงที่ลดลงนั้นส่วนหนึ่งเป็นเพราะทะเลอาณาเขตมีพื้นที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งคำกล่าวเช่นนี้ไม่ได้มีความหมายตรงตัวตามนั้นอย่างเดียว แต่ยังมี ความหมายในเชิงอุปมาอุปไมยอีกด้วย เนื่องจากกระบวนการโลกาภิวัตน์หมายความว่า ระยะเวลาทางภูมิศาสตร์จะมีความสำคัญลดน้อยลงเมื่อเทียบกับสมัยอดีต ตัวอย่างเช่น ในกรณีเหตุการณ์*แทมปา* (*Tampa*) ออสเตเรียพบว่าตนกำลังเผชิญกับบรรดาผู้ลี้ภัยจาก อัฟกานิสถานที่หลบหนีความขัดแย้งภายในประเทศ ซึ่งกลุ่มผู้ก่อการร้ายนำโดยชาว ซาอุดีอาระเบียถูกลอบโจมตีโดยกลุ่มประเทศพันธมิตรที่มีสหรัฐฯ เป็นผู้นำ ทั้งยังมี ประเทศที่อยู่ห่างไกลออกไปอย่างเช่น ญี่ปุ่นและเดนมาร์กเข้าร่วมในการปฏิบัติการโจมตี ครั้งนี้ด้วย ในความเป็นจริงแล้ว เหตุการณ์เมื่อวันที่ 11 กันยายนชี้ให้เห็นว่าความขัดแย้ง ที่เกิดขึ้นในประเทศที่อยู่ห่างไกลมากอาจนำมาซึ่งผลลัพธ์อันน่าสะพรึงกลัวให้กับสหรัฐฯ ได้อย่างไรบ้าง และหมายความว่าทุก ๆ ประเทศต่างก็ให้ความสนใจกับความมั่นคง ปลอดภัยในสิ่งที่เกิดขึ้น “ณ ดินแดนที่ไกลโพ้น” มากยิ่งขึ้นและด้วยเหตุดังกล่าว อาณา บริเวณของทะเลจึงจำเป็นต้องได้รับการพิจารณาว่ามีส่วนในการผนวกดินแดนต่าง ๆ เข้า ด้วยกันมากกว่าที่จะแยกออกจากกัน

สิ่งนี้แสดงให้เห็นถึงทัศนคติที่เปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากในอดีต การใช้ทะเล เสมือนเป็นเส้นทางคมนาคมขนส่งนั้นเป็นแรงจูงใจสำคัญที่มีต่อแนวคิดที่ว่าด้วยการเดินเรือ เสรี อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันนี้ แนวคิดเช่นนี้กลับส่งผลในทางตรงกันข้าม การคุ้มกัน ลักษณะที่มีมาช้านานของทะเลจำเป็นต้องอาศัยการปฏิบัติการระหว่างประเทศในทะเล หลวงเพื่อต่อต้านทุกสิ่งทุกอย่างที่มีท่าทีว่าจะเป็นภัยคุกคาม (ยาเสพติด การลักลอบเข้า ประเทศผิดกฎหมาย โจรสลัดและความวุ่นวายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบนชายฝั่ง) กล่าวอีกนัย หนึ่งก็คือเสรีภาพในการเดินเรือขึ้นอยู่กับการจำกัดเสรีภาพของผู้อื่นไม่ให้นำสามารถใช้ทะเล ไปในทางที่ผิด หรือสามารถเข้ามาแทรกแซงการปฏิบัติการใด ๆ ในทะเลของเราได้

ในทางกลับกัน การจะทำเช่นนี้ได้ นั้น ประเทศที่มีสมุทธานุภาพยิ่งใหญ่อำนาจจำเป็นต้องยอมรับให้ได้ว่าทะเลเองก็มีข้อจำกัดบางประการเช่นเดียวกัน

แน่นอนว่าความคิดเช่นนี้ไม่ใช่ความคิดใหม่ เนื่องจากโจรสลัดถือว่าเป็นศัตรูของมนุษยชาติมาช้านานแล้ว ซึ่งเป็นที่ยอมรับในวงกว้างว่าการสกัดกั้นโจรสลัดก็คือการเข้าแทรกแซงเรือที่ซีกองของประเทศอื่นที่กำลังแล่นอยู่ในทะเลหลวงโดยไม่ต้องสงสัย และนี่ก็ชี้ให้เห็นถึงการยอมรับว่าเรือสามารถใช้ทะเลได้อย่างเสรีหากเป็นไปได้ด้วยจุดประสงค์ที่ถูกต้องตามกฎหมาย สิทธิในการเดินเรือได้อย่างเสรีจึงไม่ได้มีอยู่อย่างแท้จริง ในความเป็นจริงก็คือสิทธิในการเดินเรือได้อย่างเสรีเป็นประเด็นว่าด้วยขอบเขตของการเดินเรือ

ตัวอย่างเช่น ความกังวลเกี่ยวกับการก่อการร้ายข้ามชาติรวมถึงการนำอาวุธทำลายล้างสูงมาใช้กันอย่างแพร่หลายนั้นทำให้นานาประเทศจำเป็นต้องทบทวนทัศนคติของตนที่มีต่อสิทธิในการหยุดเรือที่แล่นอยู่ในทะเลหลวงเพื่อขึ้นไปตรวจสอบหากเรือเหล่านั้นต้องสงสัยว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำใด ๆ ที่ผิดกฎหมาย ประเด็นสำคัญก็คือประเทศที่มีสมุทธานุภาพมาช้านานอย่างเช่นสหรัฐฯ ที่เป็นผู้นำและสนับสนุนให้มีการทบทวนการดำเนินการตรวจสอบเรือต้องสงสัย นับเป็นเวลานานแล้วที่ข้อโต้แย้งของสหรัฐฯ ก็คือลักษณะพิเศษของทะเลหลวงอยู่ตรงที่ทะเลหลวงปฏิบัติหน้าที่เสมือน “พื้นที่ดำเนินกลยุทธ์ (manoeuvre space)” ที่มีขนาดกว้างใหญ่และไม่ถูกสกัดกั้น ซึ่งประการแรก ทะเลหลวงจะเป็นเสมือนหลักประกันที่ดีที่สุดว่าเป็นเส้นทางที่ปลอดภัยและสะดวกรวดเร็วมากที่สุดในการขนส่งสินค้าซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งต่อความมั่งคั่งของโลก และประการที่สองที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากันก็คือทะเลหลวงช่วยเอื้ออำนวยให้กองทัพเรือสามารถแผ่ขยายแสนยานุภาพทั้งการทูตและการทหารที่พวกเขามีอยู่ออกไปจนถึงชายฝั่งได้ ข้อเท็จจริงที่ว่าในบรรดาประเทศต่าง ๆ สหรัฐฯ ได้เตรียมการในการสร้างความสมดุลกับวิธีปฏิบัติเหล่านี้เพื่อคงไว้ซึ่งเสรีภาพในการเดินเรืออาจมีความสำคัญต่อการพัฒนาแนวคิดดังกล่าวนี้ในศตวรรษที่ 21 และในทางกลับกันสามารถส่งผลต่อการปฏิบัติการทางเรือในอนาคตได้

ถึงแม้ว่าอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลจะกำหนดข้อตกลงบางประการที่ถือว่าเป็นการคุ้มครองนายทหารเรือ แต่พวกเขาก็ยังตระหนักดีว่าเสรีภาพที่เคยมีมาช้านานของตนนั้นกำลังถูกคุกคามสืบเนื่องจาก

“นานาประเทศต่างพยายามที่จะบังคับใช้กฎหมายที่เห็นชอบร่วมกันมาในอดีตที่อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลไม่เคยได้ให้ความสำคัญกับประเด็นดังกล่าวนี้มาก่อน นอกจากนี้ ภัยคุกคามที่มีต่อหลักการพื้นฐานว่าด้วย “การรับรองอธิปไตย” ของเรือรบยังมีแนวโน้มว่าจะก่อตัวมากขึ้นอีกด้วย”

อย่างไรก็ตาม มีสองสิ่งที่ยืนยันว่านายทหารเรือไม่ควรตื่นตระหนกให้มากไปนักกับแนวโน้มที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ประการแรกก็คือความคิดที่ว่า การปฏิบัติการของกองทัพเรือในทะเลหลวงจะต้องดำเนินไปภายใต้กฎเกณฑ์นั้นไม่ใช่ความคิดแปลกใหม่แต่อย่างใด ถึงแม้จะมีการเน้นย้ำถึงเสรีภาพในการใช้ทะเล หากแต่ในความเป็นจริงแล้ว การปฏิบัติการของกองทัพเรือในทะเลหลวงต่างก็มีข้อจำกัดบางประการมาช้านานแล้ว ตัวอย่างเช่น ในศตวรรษที่ 19 ปฏิญญาปารีส ค.ศ.1856 (Declaration of Paris, 1856) ได้ดำเนินการตามข้อตกลงร่วมกันระหว่างประเทศเกี่ยวกับเงื่อนไขที่ว่า การค้าอาจะโดนโจมตีหรือไม่สามารถถูกโจมตี หากแต่ปฏิญญาปารีสยังแสดงให้เห็นว่าการใช้ประโยชน์จากทะเลเปิดนั้นถูกจำกัดด้วยกฎเกณฑ์และข้อบังคับบางประการ ในความเป็นจริงแล้ว ตัวอย่างของการทำสงครามแห่งลุ่มแม่น้ำเพลต (Battle of the River Plate) ในปี ค.ศ.1939 ทั้งสหราชอาณาจักรและเยอรมนีต่างก็พิจารณาว่าการบังคับใช้กฎหมายเพื่อจัดการกับความขัดแย้งในทะเลนั้นเป็นส่วนที่สำคัญส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ทหาร ประการที่สอง หากทะเลซึ่งเป็นเสมือนพื้นที่ปฏิบัติการที่ยิ่งใหญ่นั้นมีคุณค่าในทางยุทธศาสตร์ดังที่หนังสือเล่มนี้กล่าวอ้างแล้ว เราก็ควรเล็งเห็นถึงความสำคัญของทะเลและแสนยานุภาพที่ประเทศหนึ่ง ๆ มีอยู่สืบเนื่องมาจากการครองทะเล อย่างไรก็ตาม กองทัพเรือจำเป็นต้องคิดหาวิธีที่จะรับมือกับวิวัฒนาการต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต และสิ่งนี้คือภารกิจที่สำคัญของกองทัพเรือในศตวรรษที่ 21 นั่นเอง

ขอบเขตภารกิจของกองทัพเรือมีแนวโน้มที่จะขยายวงกว้างมากยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นนี้ กองทัพเรือกำลังเผชิญหน้ากับสถานการณ์ทางการเมืองที่มีความสลับซับซ้อนที่ทำให้กองทัพเรืออาจถูกเรียกมาปฏิบัติภารกิจและให้ความช่วยเหลือนับตั้งแต่เรื่องใหญ่ ๆ อย่างการทิ้งระเบิดไปจนถึงการปฏิบัติภารกิจเล็ก ๆ น้อย ๆ ดังที่ฮาร์ลาน อุลแมน (Harlan Ullman) ได้ชี้ให้เห็นไว้ว่าบทบาทของกองทัพเรือที่ขยายวงกว้างมากขึ้นนั้นทำให้กองทัพเรือต้องใช้ความคิดให้ละเอียดถี่ถ้วนในการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ อุลแมนสรุปว่า “สิ่งที่กองทัพเรือต้องการก็คือแนวความคิดใหม่ ๆ ที่อยู่นอกเหนือไปจากการสู้รบและความเชี่ยวชาญแบบเดิม ๆ” รูปแบบดั้งเดิมของแสนยานุภาพที่กองทัพเรือมีอยู่นั้นเต็มไปด้วยข้อจำกัดนานัปการ ด้วยเหตุนี้กองทัพเรือจำเป็นต้องแสวงหาวิธีการใหม่ ๆ เพื่อสร้างความหลากหลาย

สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะทัศนคติของมนุษย์ที่มีต่อทะเลได้เปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากมนุษย์เราไม่ได้สร้างมลภาวะที่เป็นพิษให้แก่ทะเลโดยตรง และยังทำให้การนำข้อมูลทางวิทยาศาสตร์มาใช้เป็นไปได้อย่างยิ่งยั้ง ยกพื้นที่ทะเลที่พวกตนมีอยู่ให้กลายเป็นสมบัติสาธารณะและออกกฎระเบียบต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองทะเล กองทัพเรือจึงจำเป็นต้องปฏิบัติภารกิจในหลากหลายรูปแบบเพื่อปกป้องทะเล

12.11 วิวัฒนาการของกองทัพเรือในศตวรรษที่ 21

ทั้งหมดที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้ต่างมีนัยสำคัญต่อวิวัฒนาการและการปฏิบัติภารกิจของกองทัพเรือในศตวรรษที่ 21 ทั้งสิ้น กองทัพเรือมีทางเลือกอยู่หลายทางด้วยกัน ประเด็นต่าง ๆ ที่ได้อธิบายไปแล้วในบทนี้และบทก่อนหน้าชี้ให้เห็นว่ากองทัพเรือกำลังเผชิญกับทางเลือกในการพัฒนาของกำลังของตนว่าควรมุ่งเน้นกองกำลังที่มีอยู่นั้นไปในทิศทางใดจึงจะเหมาะสม สมดุลระหว่างทางเลือกต่าง ๆ ที่กองทัพเรือเผชิญอยู่นั้นจะสะท้อนให้เห็นถึงขนาด ยุทธศาสตร์และการจัดลำดับความสำคัญของประเทศที่มีต่อภารกิจต่าง ๆ และทั้งหมดนี้ก็จะแสดงให้เห็นออกมาในรูปของแนวคิดที่ว่ากองเรือรบที่สมดุลเป็นอย่างไร การพัฒนาของกำลังที่มีอยู่ รวมถึงนโยบายโดยทั่วไปของกองทัพเรือ นั้น ๆ นั่นเอง

อย่างไรก็ตาม ประเด็นสำคัญที่กองทัพเรือทั่วโลกกำลังเผชิญก็คือความสมดุลที่กองทัพเรือจำเป็นต้องเลือกระหว่างการเป็นกองทัพเรือที่ทำหน้าที่เสมือนเป็นตำรวจ ซึ่งต้องคอยอาศัยความช่วยเหลือของประเทศอื่น ๆ ในการปฏิบัติการร่วมกันในทะเล หรือว่าจะเป็นกองทัพเรือที่มีวิธีในการปฏิบัติกรอย่างเสรีเป็นของตนเอง ในเวลาที่กองทัพเรืออินเดียจัดตั้งขึ้นมาในทศวรรษที่ 1940 นั้น นี่คือทางเลือกที่รัฐบาลอินเดียจำต้องเผชิญเช่นเดียวกัน รัฐบาลอินเดียควรจะปฏิบัติตามคำแนะนำของสหราชอาณาจักรด้วยการคอยส่งกำลังสนับสนุนขนาดเล็กให้กับเรือขายกองทัพเรือของเครือจักรภพแห่งประชาชาติที่มีกองทัพเรือของสหราชอาณาจักรเป็นผู้นำ หรือควรจะมุ่งเป้าหมายไปที่การพัฒนากองทัพเรือของตนเองเท่านั้น ประเด็นดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นประเด็นทางการเมืองที่รัฐบาลอินเดียตัดสินใจเลือกทางเลือกที่สอง ซึ่งเป็นทางเลือกที่เต็มไปด้วยความท้าทายเป็นอย่างมาก และในท้ายที่สุดอินเดียก็ไม่สามารถจัดหาทรัพยากรเพื่อมาสนับสนุนทางเลือกดังกล่าวนี้ได้เป็นผลสำเร็จ ช่องว่างระหว่างทรัพยากรที่ประเทศมีอยู่กับภาระหน้าที่ที่กองทัพเรือต้องรับผิดชอบนั้นหมายความว่า การจะให้ความช่วยเหลือต่อประเทศอื่นได้นั้นกลายมาเป็นทางเลือกที่ท้าทายของกองทัพเรือทั่วโลกเลยทีเดียว

หมายเหตุ

กรีนพีซ (Greenpeace) เป็นเอ็นจีโอนานาชาติที่ดำเนินกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมและสันติภาพ ก่อตั้งขึ้นที่ประเทศแคนาดา เมื่อปี พ.ศ.2514 กรีนพีซมีชื่อเสียงมาจากการรณรงค์โดยใช้วิธีการเผชิญหน้าอย่างสันติวิธี โดยใช้ความสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดสื่อเพื่อต่อสู้กับการทดลองนิวเคลียร์ในชั้นบรรยากาศ และการล่าปลาวาฬในทะเลเปิด ในปัจจุบัน กรีนพีซสากลได้งานรณรงค์ต่าง ๆ ได้แก่ การปกป้องมหาสมุทร เช่น การใช้ฉนวนลากที่พื้นทะเล การจับปลาผิดกฎหมาย การจับปลามากเกินไป เป็นต้น การต่อต้านการดัดแปลงพันธุกรรมหรือจีเอ็มโอ การหยุดยั้งสารพิษ การยุติพลังงานนิวเคลียร์และการปกป้องป่าโบราณ การหยุดยั้งการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (ภาวะโลกร้อน)

นักรบสายรุ้ง (rainbow warrior) เป็นชื่อของเรือธงที่ใช้ในการรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อมของกรีนพีซ โดยใช้เดินทางไปทั่วโลก เพื่อรณรงค์ต่อต้านการทำลายสิ่งแวดล้อมไม่จะเป็นการล่าปลาวาฬ โลมา แมวน้ำ การทิ้งกากนิวเคลียร์วอร์ริเออร์ หรือการทดลองอาวุธนิวเคลียร์

จะงอยแอฟริกา (Horn of Africa) หรือเรียกในชื่อแอฟริกาตะวันออกเฉียงเหนือหรือคาบสมุทรโซมาลี เป็นคาบสมุทรในแอฟริกาตะวันออกที่มีแผ่นดินยื่นเข้าไปในทะเลอาหรับหลายร้อยกิโลเมตร และตั้งอยู่ทางด้านใต้ของอ่าวเอเดน เป็นส่วนที่อยู่ทางตะวันออกสุดของทวีปแอฟริกา จะงอยแอฟริกาเป็นที่ตั้งของประเทศเอริเทรีย จิบูตี เอธิโอเปียและโซมาเลีย จะงอยแอฟริกาครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 2,000,000 ตารางกิโลเมตร และมีประชากรอาศัยอยู่ราว 100 ล้านคน (ในเอธิโอเปียมากที่สุด 85 ล้านคน)

WPNS (Western Pacific Naval Symposium) การประชุม WPNS มีจุดมุ่งหมายที่จะเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างกองทัพเรือของนานาประเทศในภูมิภาคแปซิฟิกตะวันตก โดยการจัดให้มีเวทีการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนทัศนคติและแนวความคิดกับในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับทะเลทั้งประเด็นในระดับภูมิภาคและระดับโลก รวมทั้งส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ระหว่างบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญของกองทัพเรือแต่ละประเทศอันจะนำไปสู่ความเข้าใจอันดีต่อกัน และอาจรวมถึงการบรรลุข้อตกลงความร่วมมือในประเด็นต่าง ๆ อีกด้วย สำหรับวัตถุประสงค์ของ WPNS นั้น กฎบัตรของการประชุม (WPNS Business Charter) ได้กำหนดไว้ 4 ข้อดังต่อไปนี้

1. เพื่ออภิปราย/ถกแถลงแนวความคิดริเริ่มเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือต่าง ๆ และวางแผนในรายละเอียดร่วมกันเพื่อที่จะนำแนวคิดนั้นไปดำเนินการให้เป็นรูปธรรม รวมทั้งกำหนดแผนงานที่จะดำเนินการร่วมกันในอนาคต
2. เพื่อแสวงหาหนทางใหม่ ๆ ในการกระชับมิตรภาพและความร่วมมือระหว่างกัน
3. เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างกองทัพเรือต่อกองทัพเรือในระดับผู้ปฏิบัติงานและดำรงไว้ซึ่งการติดต่อประสานงานกันอย่างต่อเนื่องในหมู่ผู้แทนกองทัพเรือประเทศสมาชิกระหว่างการประชุม workshop และ symposium ทุก ๆ ครั้ง
4. เพื่ออภิปรายหรือแถลงการณ์ปฏิบัติงานร่วมกันในสาขาการปฏิบัติการเฉพาะทางต่าง ๆ

ประวัติของผู้เขียน

ศาสตราจารย์ ดร.เจฟฟรีย์ ทิลล์ (Professor Geoffrey Till, Ph.D.)

เจฟฟรีย์ ทิลล์ เกิดที่ลอนดอน อังกฤษ ในวันที่ 14 มกราคม ค.ศ.1945 บิดาชื่อนาร์เทอร์ มิลล์ (Arthur Till) เป็นนายทหารอากาศอังกฤษ มารดาชื่อ ไวโอเล็ต ทิลล์ (Violet Till) ทิลล์ศึกษาที่ราชวิทยาลัยลอนดอน สำเร็จศิลปศาสตรบัณฑิตในปี ค.ศ.1966 จากนั้นในปี ค.ศ.1968 ทิลล์สำเร็จศิลปศาสตรมหาบัณฑิต และสำเร็จปริญญาเอกในปี ค.ศ.1976 จากคณะยุทธศาสตร์ (War Studies) ราชวิทยาลัยลอนดอน ทิลล์เป็นนักประวัติศาสตร์ทางเรือและศาสตราจารย์ประจำที่ราชวิทยาลัยลอนดอน (King's College London) สาขา Maritime Studies คณะ Defence Studies ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์คอร์เบตต์เพื่อการศึกษา นโยบายทางทะเล (Corbett Centre for Maritime Policy Studies)

ทิลล์ทำงานเป็นอาจารย์ครั้งแรกที่วิทยาลัยการทัพเรือบริทาเนียที่ดาร์ตมัธ (Britannia Royal Naval College, Dartmouth) และคณะระบบศาสตร์ (Department of Systems Science) มหาวิทยาลัยซิตี (City University) กรุงลอนดอน ค.ศ.1983 ทิลล์ได้รับเชิญให้เป็นผู้บรรยาย ณ ราชวิทยาลัยลอนดอน ค.ศ.1989 ทิลล์ได้รับเชิญให้เป็นผู้บรรยายวิชาประวัติศาสตร์ ณ วิทยาลัยการทัพเรือที่กรีนนิช (Royal Naval College, Greenwich) และมหาวิทยาลัยโอเพน (Open University) และจากการที่อังกฤษเป็นพันธมิตรนาโต ทิลล์ได้รับเชิญให้เป็นผู้บรรยายที่โรงเรียนนายทหารเรือระดับบัณฑิตศึกษาที่เมืองมอนตาเรย์ แคลิฟอร์เนีย (United States Naval Postgraduate School, Monterey, California) รวมทั้งยังได้ร่วมก่อตั้งหลักสูตรกิจการทางทหารที่มหาวิทยาลัยนาวิกโยธินสหรัฐฯ ที่เมืองควอนติโก เวอร์จิเนีย (Military Affairs at the United States Marine Corps University, Quantico, Virginia)

เมื่อวิทยาลัยการทัพเรือที่กรีนนิชปิดตัวลง ทิลล์ย้ายไปดำรงตำแหน่งคณบดีคณะวิชาการศึกษา (Dean of Academic Studies) ที่วิทยาลัยการทัพและเสนาธิการทหาร (Joint Services Command and Staff College) และในเวลาเดียวกันก็ดำรงตำแหน่งคณบดีคณะการป้องกันประเทศ (Defence Studies Department) ที่ราชวิทยาลัย

ลอนดอน นอกจากนั้น ทิลล์ยังสอนที่มหาวิทยาลัยการทหารที่ไต้หวันและเป็นนักวิจัยที่สถาบันป้องกันประเทศและยุทธศาสตร์ศึกษาที่สิงคโปร์ ทิลล์เป็นสมาชิกสภาสถาบันเหล่าทัพร่วม (Royal United Services Institute)

ทิลล์เขียนตำราเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ทางเรือและยุทธศาสตร์ทะเลจำนวนมาก เป็นบรรณาธิการบทความให้กับวารสาร *Journal of Strategic Studies* ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1978 รวมทั้งหนังสือ *Brassey's Seapower : Naval Vessels, Weapons Systems and Technology* ตั้งแต่ปี ค.ศ.1987 โดยฉบับแรกมีหัวเรื่องคือ “สมุททานุภาพสมัยใหม่ (modern sea power)” และหนังสือชุด Frank Cass series on naval policy and history อีกด้วย

กองทัพเรือคัมโบดเจ็พบแนวทางในการลาดตระเวนตรวจตราเส้นทางคมนาคมทางทะเลเสมอมาและบางครั้งก็สามารถใช้ประโยชน์จากเส้นทางนี้ได้เป็นอย่างดี ภายใต้อิทธิพลของเขตล้อมระหว่างประเทศในปัจจุบัน กองทัพเรือและส่วนอื่น ๆ ที่ประกอบขึ้นเป็นสมุทกานุกาพจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อให้ตนเองสามารถใช้อำนาจได้สูงสุดร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐ และเพื่อขยายผลประโยชน์ การกิจและความรับผิดชอบของกองทัพเรือ หน้าที่ของกองทัพเรือในการทำสงครามแบบเดิมยังคงอยู่ แต่หน้าที่ใหม่ที่ต้องปฏิบัติให้ลุล่วงก็กำลังเกิดขึ้นมาใหม่อย่างรวดเร็วยิ่ง

‘หนังสือเล่มนี้เป็นการวิเคราะห์เรื่องสมุทกานุกาพและยุทธศาสตร์ทะเลปัจจุบันที่ครอบคลุมและยอดเยี่ยมที่สุด...ท่านใดที่สนใจเรื่องกองทัพเรือควรมีไว้ในครอบครองและทำความเข้าใจประเด็นในหนังสือเล่มนี้ อาจกล่าวได้ว่าหนังสือเล่มนี้ได้กลายเป็นตำราคลาสสิกอีกเล่มไปแล้ว’ - Eric Grove, *Navy News*

‘งานชิ้นประวัติศาสตร์...หนังสือยอดเยี่ยมของกิลส์เล่มนี้จะอยู่ในรายการหนังสือจำเป็นต้องอ่านสำหรับนักศึกษาเรื่องของทะเลในอนาคตที่กำลังจะถึง’ - Colin S. Gray, *RUSI Journal*

“อิทธิพลของสมุทกานุกาพ 2 (*Seapower: A Guide for the Twenty-First Century*) ไม่ต้องสงสัยว่าเป็นงานชิ้นเอกในเรื่องอำนาจทางทะเลและยุทธศาสตร์ทางเรือโดยรวม และยังคงเป็นตำราประกอบการศึกษาสำหรับการเรียนการสอนวิชายุทธศาสตร์ทะเลอีกหลายปีข้างหน้า หนังสือเล่มนี้เป็นตำราที่จำเป็นต้องอ่าน” - Dr Abel Esterhuyse, *Scientia Militaria*